Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

1677

225
·U·76

Gift of
Mr. & Mrs. Jack and Nora
Dadourian
361-B Dorchester Drive
-LV-
Lakewood, New Jersey
08701

September 15, 197.

2001

2010

225
Ա-76

ՆՈՐ
ԿՏԱԿԱՐԱՆ

ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՑ

ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆԵԱԼ
ԵՒ ՏՊԱԳՐԵԱԼ

ԱՐԴԵԱՄԲՔ ԵՒ ԾԱԽԻՒՔ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉ ԳՐՈՑ

معارف عمومیه نظارت جلیله‌سنك ۷ ربیع الاول ۳۰۰
و ٤ کانون ثانی ۹۸ تاریخلی و ۸۷۳ نومرولی رخصتنامه‌سیله
نشر اولنمشدر

مصارفی آمریقان بایبل شرکتی طرفندن تسویه اولنرق
طبع اولنمشدر

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

1897

ՑՈՒՑԱԿ

Ա. Ճառ ըստ Մատթէոսի	էջ	28
Ա. Ճառ ըստ Մարկոսի	»	16
Ա. Ճառ ըստ Ղուկասու	»	24
Ա. Ճառ ըստ Յովհաննու	»	21
Պարծք Առաքելոց	»	28
Թուղթ Պօղոսի Առաքելոյն		
առ Հռոմայեցիս	»	16
առ Կորնթացիս Ա	»	16
առ Կորնթացիս Բ	»	13
առ Գաղատացիս	»	6
առ Եփեսացիս	»	6
առ Փիլիպպեցիս	»	4
առ Կողոսացիս	»	4
առ Թեսաղոնիկեցիս Ա	»	5
առ Թեսաղոնիկեցիս Բ	»	3
առ Տիմոթէոս Ա	»	6
առ Տիմոթէոս Բ	»	4
առ Տիտոս	»	3
առ Փիլիմոն	»	1
առ Եբրայեցիս	»	13
Ընդհանրական Թուղթ Ցակոբու	»	5
Ա. Ընդհանրական Թուղթ Պետրոսի	»	5
Բ. Ընդհանրական Թուղթ Պետրոսի	»	3
Ա. Ընդհանրական Թուղթ Յովհաննու	»	5
Բ. Թուղթ Յովհաննու	»	1
Գ. Թուղթ Յովհաննու	»	1
Ընդհանրական Թուղթ Յուդայի	»	1
Քայտնութիւն Յովհաննու	»	22

58656-ական

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՌ
ГОС. Б.
ZUUՂ-ԱԵՐ Ը
ИМ. А. МЯСН
ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ

1352-72

ԵՒԹԱԲԱՆ ԸՍՏ ՄԱՏԹԷՈՍԻ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Գիրքը — Ծննդեան Յիսուսի Քրիստոսի Բ Դաւթի որդւոյն, Բ Աբրահամի որդւոյն։

2 Բ Աբրահամ ծնաւ Իսահակը. Բ Իսահակ ծնաւ Յակոբը. Գ Յակոբ ծնաւ Յուդան ու անոր

3 եղբայրները. Դ Յուդա ծնաւ Փարէսը ու Զարան Թամարէն. Ե Փարէս ծնաւ Էսրոնը. Էսրոն ծնաւ

4 Արամը. Զ Արամ ծնաւ Ամինադաբը. Ամինադաբ

5 ծնաւ Նաասոնը. Նաասոն ծնաւ Սաղմոնը. Սաղմոն ծնաւ Բոոսը Բաղանաբէն. Բոոս ծնաւ Ովբեդը Հռութէն. Ովբեդ ծնաւ Յեսսէն. Է Յեսսէ

6 ծնաւ Դաւիթ թագաւորը. Ը Դաւիթ թագաւորը

7 ծնաւ Սողոմոնը Ուրիայի կնիկէն. Թ Սողոմոն ծնաւ Ռոբովամը. Ռոբովամ ծնաւ Աբիան. Աբիա

8 ծնաւ Ասան. Ասա ծնաւ Յովսափատը. Յովսափատ ծնաւ Յովրամը. Յովրամ ծնաւ Ոզիան.

9 Ոզիա ծնաւ Յովաթամը. Յովաթամ ծնաւ Աքազ

— Գլուխ · գ · 23 ։
Բ Սաղ · ճԼ · 11 ։ Եւ · ժա · 1 ։ Երեմ · իգ · 5 ։ Գլ · իբ · 42 ։ Յոէլ · Ե · 42 ։ Գոր · բ · 30 ։ ժգ · 23 ։ Հռոմ · ա · 3 ։
Գ Ծն · ժբ · 3 ։ իբ · 18 ։ Գաղ · գ · 16 ։
Դ Ծն · իա · 2, 3 ։
Ե Ծն · իե · 26 ։
Զ Սաղ · ճԼԵ · 35 ։
Է Ծն · լո · 27 ։
Ը Հռոմ · գ · 18, ԸԸ ։ ա Պն · բ · 5, 9, ԸԸ ։
Թ ա Թագ · ժգ · 1 ։ ժԼ · 12 ։
Ժ բ Թագ · ժբ · 24 ։
Ի ա Պն · գ · 10, ԸԸ ։

10 քաղը • Աբրազ ծնաւ Հզեկիան ։ Հզեկիա ծնաւ
Մանասէն • Մանասէ ծնաւ Ամմոն • Ամմոն ծնաւ
11 Յովսիան • Ի Յովսիա ծնաւ Յեքոնիան ու անոր
եղբայրները ի Բաբելոնեան գերութեանը առնե-
12 նները • Բաբելոն գերութեան երեքտասնեն ետև ։ Յե-
քոնիա ծնաւ Սաղաթիէլ • Սաղաթիէլ ծնաւ
13 Հ Զօրաբաբէլը • Զօրաբաբէլ ծնաւ Աբիուդը •
Աբիուդ ծնաւ Հզիակիմ • Հզիակիմ ծնաւ Ազով-
14 րը • Ազովր ծնաւ Սադովկը • Սադովկ ծնաւ
15 Աքինը • Աքին ծնաւ Հղիուդը • Հղիուդ ծնաւ
Հղիազարը • Հղիազար ծնաւ Մատթանը • Մատ-
16 թան ծնաւ Յակորը • Յակոբ ծնաւ զՅովսէփ
զայրն Մարիամայ , որմէ ծնաւ Յիսուս , որ կ՚ըսուի
17 Քրիստոս ։ Ուրեմն ազգերը Աբրահամէն մին-
չեւ Դաւիթ տասնուչորս ազգ , և Դաւիթէն մին-
չեւ Բաբելոնեան գերութիւնը տասնուչորս ազգ ,
ու Բաբելոնեան գերութենէն մինչեւ Քրիստոս
տասնուչորս ազգ ։
18 Նե Ե Յիսուսի Քրիստոսի ծնունդը աս կերպով
էր • անոր մայրը Մարիամ Յովսեփին նշանուած ,
դեռ իրարու քով չեկած՝ Աուրբ Հոգիէն յղացած
19 գտնուեցաւ ։ Նե Յովսէփ անոր երիկը արդար
Ժ ըլլալով ու չուզելով որ զանիկայ ¶ խայտա-
ռակ ընէ , մտածեց որ ծածկաբար արձակէ զանիկ-
20 կայ ։ Նե քանի որ անիկայ աս բանը կը մտածէր ,
ահա Տէրոջը հրեշտակը երազի մէջ երեւցաւ անոր
ու ըսաւ , Յովսէփ Դաւիթի որդին , մի վախ-
նար քեզի առնել քու Մարիամ կնիկդ , Ժ ինչու որ

Լ դ Թագ • ի • 21 ։ ա Մն • գ • 13 ։
Խ Տե ս ա Մն • գ • 15 , 16 ։
Ծ դ Թագ • իգ • 14 , 15 , 16 ։ իե • 11 ։ բ Մն • լգ • 10 , 20 ։ Երեմ • իե • 20 ։ լԹ • 9 ։ ծբ • 11 , 15 , 28 , 29 , 30 ։ Դան • ա • 2 ։
Կ ա Մն • գ • 17 , 19 ։
Հ Եզր • գ • 2 ։ ե • 2 ։ Նէեմ • ժբ • 1 ։ Անգ • ա • 1 ։
Ձ Ղու • ա • 27 ։
Ղ Ղու • ա • 35 ։
Ճ բ Օր • իգ • 1 ։
Մ Ղու • ա • 35 ։

21 անոր Նեփսի դին ծնածը Սուրբ Հոգիէն է ։ Նե
Ց որդի մը պիտի ծնանի , ու անոր անունը * Յի-
սուս դնես , Ֆքանզի անիկայ իր ժողովուրդը իրենց
22 մեղքերէն պիտի փրկէ ։ Նե աս ամէնը եղաւ որ
կատարուի Տէրոջմէն ըսուածը մարգարէին ձեռ-
23 քովը , որ կ՚ըսէ , Ե Նայ կոյսը պիտի յղանայ ու
որդի պիտի ծնանի , և անոր անունը Էմմանուէլ
պիտի կոչեն , որ կը թարգմանուի Աստուած մեզի
24 հետ ։ Նե Յովսէփ քունէն արթընցալով ինչպես
որ Տէրոջը հրեշտակը իրեն հրամայեց , այնպես
25 ըրաւ ու իր կնիկը քովը առաւ • Նե չէր գիտեր
զանիկայ , մինչեւ իր ¶ անդրանիկ որդին ծնաւ , ու
անոր անունը Յիսուս դրաւ ։

ԳԼ • Բ

1 Արեւելքէն մոգերը Քրիստոսի կ՚երթան ասոնք մը առաջ-
նորդութեամբը , 11 և երկրպագութիւն կ՚ընեն անոր , ու
իրենց ընծաները կը մատուցանեն ։ 14 Յովսէփ առնելով Յի-
սուսը ու անոր մայրը՝ Եգիպտոս կը փախչի ։ 16 Հերովդես
մանր տղոցը սպաննել կու տայ • 20 անոր մահը ։ 23 Յիսուս
Եգիպտոսէն կը տարուի Գալիլեայի Նազարէթ քաղաքը ։

1 Ա Ե երբոր Յիսուս ծնաւ Հրէաստանի Խեթլէ-
հէմին մէջ Հերովդես թագաւորին օրերը , ահա
2 Բ արեւելքէն մոգեր եկան Երուսաղէմ , Ա ըսին ,
Ի Ո՞ւր տեղ է ան՝ որ Հրէաներուն թագաւոր
ծնաւ • ինչու որ մենք արեւելքի մէջ Ժ անոր աստղը
տեսանք , ու եկանք անոր երկրպագութիւն ընելու ։
3 Ա Ե երբոր Հերովդես թագաւորը լսեց , խռովե-
4 ցաւ , և բոլոր Երուսաղէմ իրեն հետ ։ Նե ժողո-
վելով բոլոր Քահանայապետները ու ժողովուրդին

Ա Ղու • ա • 31 ։
* ¶ Փրկիչ ։
Բ Գոր • գ • 12 ։ ե • 31 ։ ժգ • 23 , 38 ։
Լ Նա • է • 14 ։
Ո ԵԼ • ժգ • 2 ։ Ղու • բ • 7 , 21 ։
Տ Ղու • բ • 4 , 6 , 7 ։
Բ Ծն • ժ • 30 ։ իե • 6 ։ գԹագ • գ • 30 ։
Է Ղու • բ • 11 ։
Ժ Թու • իգ • 17 ։ Նա • է • 3 ։
Ի բ Մն • լգ • 14 ։

ղպիրները , Ե հարցուց անոնց՝ Թէ Քրիստոսը
5 Ջուր պիտի ծնանի : Անոնք ալ իրեն ըսին ,
Հրէաստանի Բեթլէհեմին մէջ . ինչու որ սասկ
6 գրուած է մարգարէին ձեռքովը . Եւ դուն Բեթ-
լէհէմ Յուդայի երկիրը , Յուդայի իշխաններ-
բուն մէջ բնաւ պզտիկ մը չես . ինչու որ քեզ-
մէ իշխան մը պիտի ելլէ , Որ իմ Իսրայէլ ժո-
7 ղովուրդս պիտի հովուէ : Անատենը Հերո-
դէս ծածկաբար մոգերը կանչեց , ու ստուգեց
8 անոնցմէ աստղին երեցած ատենը . Եւ զանոնք
Բեթլէհէմ խրկելով՝ ըսաւ , Գացէք սորոգը
իմացէք ան մանուկին վրայով , ու երբոր գտնէք ,
ինծի իմացուցէք , որ ես ալ գամ՝ անոր երկրը-
9 պագութիւն ընեմ : Ու երբոր անոնք թագաւո-
րին ասս բոնը լսեցին , գացին . և ահա ան աստղը՝
որ արեւելքի մէջ տեսեր էին , անոնց առջևէն
գնաց , մինչև որ եկաւ կեցաւ մանուկին եղած
10 տեղին վրայ : Երբոր տեսան աստղը , շատ մեծ
11 ուրախութիւնով ուրախացան : Եւ տունը մտա-
նելով , տեսան մանուկը իր մօրը Մարիամին
հետ , ու ինկան երկրպագութիւն ըրին անոր , և
իրենց գանձերը բանալով՝ ծ ընծաներ տուին անոր ,
12 ոսկի ու խնդրուկ և զմուռս : Ու հրաման առնե-
լով Ե երազի մէջ՝ որ նորէն Հերովդեսին չդառնան ,
ուրիշ ճամբով գացին իրենց երկիրը :
13 Ու երբոր անոնք գացին անոնք , ահա Տէրոջը
հրեշտակը երազի մէջ երեցաւ Յովսեփին ու
ըսաւ , Ելլէ մոր մանուկը ու անոր մայրը , ու
Եգիպտոս փախիր , և հոն կեցիր մինչև որ ես
քեզի ըսեմ , քանզի Հերովդես պիտի փնտռէ ատ
14 մանուկը՝ կորսընցնելու համար : Ան ալ ելաւ ,
մանուկը ու անոր մայրը գիշերով առաւ , և գնաց

ը Մա . ւԹ . 13 ։
ե Մաղ . բ . 7 ։
ը Մխ . ե . 2 ։ Ցօհ . է . 42 ։
թ Ցայտ . բ . 27 ։
ժ Սաղ . հր . 10 ։ Ես . կ . 6 ։
ի ԳԼ . ա . 20 ։

Եգիպտոս , ու մինչև Հերովդեսին մահը հոն էր .
15 Որ կատարուի Տէրոջմէն ըսուածը մարգարէին
ձեռքովը , որ կ'ըսէ , Եգիպտոսէն կանչեցի իմ
որդիս :
16 Ան ատենը երբոր տեսաւ Հերովդէս թէ խա-
բուեցաւ մոգերէն , սաստիկ սրդողեցաւ , ու խրկեց
Յարգեց Բեթլէհեմի և անոր ամէն սահմաններուն
մէջ գտնուած բոլոր տղաքը՝ երկու տարուընէն
վար , ան ժամանակին համեմատ որ մոգերէն
17 ստուգեց : Ան ատենը կատարուեցաւ Երեմիա
18 մարգարէին ձեռքով ըսուածը , որ կ'ըսէ , Ե Ռա-
մայի մէջ ձայն մը լսուեցաւ , ողբ , լայ ու մեծ
կոծ . Ռաքէլ կու լար իր տղոցը համար , ու չէր
ուզեր մխիթարուիլ , ինչու որ չկային :
19 Ու երբոր Հերովդէս մեռաւ , ահա Տէրոջը
հրեշտակը Եգիպտոս երազի մէջ Յովսեփին երե-
20 ցաւ , Ու ըսաւ , Ելլէ՝ մոր մանուկը ու անոր
մայրը , և գնա Իսրայէլի երկիրը , քանզի մեռան
21 անոնք որ մանուկին կեանքը կը փնտռէին : Ան
ալ ելաւ՝ մանուկը ու անոր մայրը առաւ և եկաւ
22 Իսրայէլի երկիրը : Լակ երբոր լսեց թէ Արքե-
ղայոս Թագաւորեց Հերովդեսին վրայ իր հօրը
Հերովդեսին տեղը , վախցաւ հոն երթալու . ու
երազի մէջ պատգամ առնելով՝ ծ Գալիլեայի կող-
23 մերը գնաց . Ու եկաւ Ի Նազարէթ ըսուած քա-
ղաքը բնակեցաւ , որ մարգարէներուն խօսքը կա-
տարուի՝ թէ Նազովրեցի պիտի կոչուի :

ը Ռվ . ժա . 1 ։
ե Երեմ . լա . 15 ։
ծ Գլ . գ . 13 ։ Ղու . բ . 39 ։
ի Ցօհ . ա . 45 ։

ԳԼ . Գ

1 Ցովհաննէսին քարոզութիւնը , պաշտօնը , վարքը և մկրտութիւնը : 7 Ցովհաննէս կը յանդիմանէ փարիսեցիները , 13 և կը մկրտէ ՔԷՔիստոս Ցորդանանէ մէջ :

1 Այն օրերը՝ Յովհաննէս մկրտիչը եկաւ, ը ու.
Քրիստոսի անապատին մէջ կը քարոզէր,
2 ու կ'ըսէր, Ապաշխարեցէ՛ք, [ինչու որ] երկնից
3 թագաւորութիւնը մօտեցած է: Վասն զի սա՛ն-
կայ ան է որուն համար Եսայի մարգարէին ձեռ-
քով ըսուեցաւ, որ կ'ըսէ, Ձանապատի մէջ
կանչողին ձայնը, Տէրոջը ճամբան պատրաստե-
4 ցէ՛ք, անոր շաւիղները շիտկեցէ՛ք: Ու ան
Յովհաննէսը իր հագուստը ուղտի մազէ,
ու իր մէջքը կաշեայ գօտի ունէր. և իր կերա-
5 կուրը մարախ ու վայրենի մեղր էր: Այն
ատենը Երուսաղէմ և բոլոր Հրէաստան ու Յոր-
6 դանանու բոլոր կողմերը իրեն կ'ելլէին, ու կը
մկրտուէին իրմէն Յորդանանու մէջ, ու իրենց
7 մեղքերը կը խոստովանէին: Ու երբոր տեսաւ
փարիսեցիներէն ու սադուկեցիներէն շատերը իր
մկրտութեանը եկած, ըսաւ անոնց, Ով-
ծնունդներ, ո՞վ իմացուց ձեզի Հ դալու բա-
8 կուրթենէն փախչիլ: Ուրեմն ապաշխարութեան
9 արժանաւոր պտուղ բերէք. Ու մի՛ խոր-
հիք դուք ձեր ներսին ըսել, Թէ Այնքը Մեզի
Հայր Աբրահամը ունինք. քանզի կ'ըսեմ ձեզի,
որ Աստուած կարող է սա քարերէս Աբրահամին
10 որդիներ հանել: Արդ հիմա կացինը ծառերուն
արմատին քովը կը դրուի. ուստի Ամէն ծառ
որ բարի պտուղ չբերիր, կը կտրուի ու կրակը

– Մատ. ա. 4, 15; Ղուկ. գ. 2, 3; Ցովհ. ա. 28:
ը Ցես. ժգ. 10:
գ Դատ. բ. 44; Գաղ. գ. 17; Ժ. 7:
դ Ես. խ. 3; Մատ. ա. 3; Ղուկ. գ. 4; Ցովհ. ա. 23:
ե Ղուկ. ա. 76:
զ Մատ. ա. 6:
է գ Թագ. ա. 8; Զաք. ժգ. 4:
ը Ղևտ. ժա. 22:
թ ա Թագ. ժգ. 25, 26:
ժ Մատ. ա. 5; Ղուկ. գ. 7; Գործ. ժթ. 4:
ի Գործ. ժթ. 18:
լ Գաղ. ժբ. 34; Ից. 33; Ղուկ. գ. 7, 8, 9:
խ Հռով. ե. 9; ա Թես. ա. 10:
ծ Ցովհ. բ. 33, 39; Գործ. ժգ. 26; Հռով. գ. 1, 11, 16:
կ Գաղ. է. 19; Ղուկ. ժգ. 7, 9:
հ Ցովհ. ժե. 6:

11 կը ձգուի: Ես ձեզ ջրով կը մկրտեմ ապաշ-
խարութեան համար, բայց իմ ետևէս եկողը ինձ-
մէ զօրաւոր է, ու ես անոր կօշիկները կրելու ար-
ժանի չեմ. Նա՛ կրակով ու Հոգիով պիտի մկրտէ ձեզ:
12 Որուն հնձանոցը իր ձեռքն
է, և իր կալը պիտի մաքրէ ու իր ցորենը համ-
բարը պիտի ժողվէ, և ներդը չմարելու կրա-
կով պիտի այրէ:
13 Այն ատենը Յիսուս Գալիլեայէն Յորդանան
14 եկաւ Յովհաննէսին, որ անկէ մկրտուի: Ու
Յովհաննէս կ'արգիլէր անոր ու կ'ըսէր, Ինծի
պէտք է որ քեզմէ մկրտուիմ, ու դուն ինծի՞ կու
15 գաս: Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ ա-
նոր, Ձգո՛ղ տուր հիմա, [ինչու որ] այսպէս կը վա-
յելէ մեզի որ բոլոր արդարութիւնը կատարենք.
16 Եարը թող տուաւ անոր: Ու երբոր Յիսուս
մկրտուեցաւ, շուտ մը ջուրէն դուրս ելաւ, և
ահա երկինքը անոր բացուեցաւ, ու տեսաւ Աս-
տուծոյ Հոգին որ աղաւնիի պէս կ'իջնէր, ու կու
17 գար իր վրայ: Ու ահա երկինքէն ձայն մը ե՛կա-
ւ որ կ'ըսէր, Այսի՛կայ է իմ սիրելի Որդիս, որուն
հաւնեցայ եմ:

ձ Մատ. ա. 8; Ղուկ. գ. 16; Ցովհ. ա. 15, 26, 33; Գործ. ա. 5; ժա. 16; ժԹ. 4:
ղ Ես. գ. 4; խդ. 3; Մաղ. գ. 2; Գործ. բ. 3, 4; ա Կոր. ժբ. 13:
ճ Տես Մաղ. գ. 3:
մ Մաղ. գ. 1; Գաղ. ժգ. 30:
յ Մատ. ա. 9; Ղուկ. գ. 21:
ն Գաղ. բ. 22:
շ Մատ. ա. 10:
ո Ես. ժա. 2; խբ. 1; Ղուկ. գ. 22; Ցովհ. ա. 32, 33:
չ Ցովհ. ժբ. 28:
պ Սաղ. բ. 7; Ես. խբ. 1; Գաղ. ժբ. 18; ժե. 5; Մատ. ա. 11; Ղուկ. Թ. 35; Եփես. ա. 6; Կող. ա. 13; Բ Պետ. ա. 17:

ԳԱՂ. Գ

1 Քրիստոս ծամ կը պահէ ու կը փորձուի: 11 Հրեշտակները
անոր սպասաւորութիւն կ'ընեն: 13 Քրիստոս Կափառնա-
յումի մէջ կը բնակի. 17 կը սկսի քարոզել. 18 կը կանչէ
Պետրոսը ու Անդրէասը, 21 Յակոբոսը և Ցովհաննէսը, 23
ու կը բժշկէ բոլոր հիւանդները:

1 Յն առնեը ՝ Յիսուս անապատը տարուեցաւ Սա-բէ
2 բ Հոգիէն՝ որ Սատանային փորձուի. Եւ քառասուն ցորեկ ու քառասուն գիշեր ծոմ պահելէն ետքը անօթեցաւ։
3 Եւ փորձողը անոր մօտենալով ըսաւ, Թէ որ դուն Աստուծոյ Որդին ես, ըսէ որ սա քարերը հաց
4 ըլլան։ Բնիկայ պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Գրուած է թէ գ Ոչ միայն հացով կ՚ապրի մարդ, հապա ան ամէն խօսքով որ Աստուծոյ բերնէն կ՚ելլէ։
5 Յն առնեը Սատանան առաւ տարաւ զանիկայ Երուսաղէմ քաղաքը, և կայնեցուց զանիկայ տաճարին
6 աշտարակին վրայ, Ու ըսաւ անոր, Թէ որ դուն Աստուծոյ Որդին ես, քեզ ասիկա վար ձգէ, ինչու որ գրուած է թէ Իր հրեշտակներուն պիտի ապսպրէ քեզի համար, ու ձեռքերնուն վրայ պիտի վերցնեն
7 քեզ, որ չըլլայ թէ ոտդ քարի զարնես։ Յիսուս ըսաւ անոր, Նորէն գրուած է թէ Տէր Աստուածդ չփորձես։
8 Սատանան նորէն առաւ հանեց զանիկայ խիստ բարձր լեռան մը վրայ, և ցուցուց անոր աշխարհի բոլոր թագաւորութիւնները ու անոնց փառքը.
9 Ու ըսաւ անոր, Ասոնք ամէնը քեզի կու տամ, 10 Թէ որ իյնաս՝ ինծի երկրպագութիւն ընես։ Յն առնեը Յիսուս ըսաւ անոր, [Նախ] գնա՝ Սատանայ, ինչու որ գրուած է թէ Տէր Աստուածդ երկրպագութիւն ընես, ու միայն զանիկայ պաշտես։ Յն առնեը Սատանան զանիկայ թողուց. և ահա ը հրեշտակներ եկան ու անոր սպասաւորութիւն կ՚ընէին։

ա Մար. ա. 12 ; Ղու. դ. 1 ; 2 ; ծբ. 1 ; Գլ. իե. 53 ; Ցայտ. ժա. 2 ;
բ Տես գ Թագ. ժբ. 12 ; Եզեկ. դ. 14 ; բ. 3 ; ժա. 1, 24 ; իա. 2 ; իգ. 5 ; Գործ. բ. 39 ;
գ բ Օր. բ. 3 ;
դ Նեեմ. ժա. 1, 18 ; Ես. խբ. 2 ; ծբ. 1 ; Գլ. իե. 53 ; Ցայտ. ժա. 2 ;
ե Սաղ. զա. 11, 12 ;
զ բ Օր. գ. 16 ;
է բ Օր. գ. 13 ; ժ. 20 ; Ցես. իդ. 14 ; աթագ. է. 3 ;
ը Երբ. ա. 14 ;

12 Եւ Երբոր ըսաց Յիսուս Թէ Յովհաննէս մատնուեցաւ, դարձաւ գնաց Գալիլեա. Ու ձգելով Նազարէթը, եկաւ բնակեցաւ Կափառնայում ծովեզերեայ տեղը, Զաբուղոնի ու Նեփթաղիմի
14 սահմաններուն մէջ. Որ կատարուի Եսայի
15 մարգարէին ձեռքով ըսուած խօսքը, թ Զաբուղոնի երկիրը ու Նեփթաղիմի երկիրը, ծովուն ճամբով Յորդանանու անդին կողմը, Հեթանոսաց Գալիլեան. Խաւարի մէջ նստող ժողովուրդը մեծ լոյս տեսաւ, և լոյս ծագեցաւ անոնց որ մահուան երկրին ու ստուերին մէջ կը նստէին։
17 Նէնկէ ետև Յիսուս սկսաւ քարոզել ու ըսել, Ի Պաշխարեցէք, ինչու որ երկնից թագաւորութիւնը մօտ է։
18 Երբոր Յիսուս Գալիլեացւոց ծովուն քովերը կը պտըտէր, տեսաւ երկու եղբայրներ՝ Պետրոս կոչուած Սիմոնը և անոր եղբայրը Անդրեասը՝ որ
19 ծովը ուռկան կը ձգէին, ինչու որ ձկնորս էին. Եւ ըսաւ անոնց, Ետ եկէք ինծի, ու հեզ մարդոց
20 որսորդ ընեմ։ Նանոնք ալ շուտ մը ուռկանները
21 թողուցին ու անոր եկան։ Նէ անկէ յառաջ երթալով՝ տեսաւ ուրիշ երկու եղբայրներ, Զեբեդեան Յակոբոսը ու անոր եղբայրը Յովհաննէսը նաւին մէջ իրենց հօրը Զեբեդէոսին հետ, երբ իրենց ուռկանները կը կարկատէին. ու
22 կանչեց զանոնք։ Նանոնք ալ շուտ մը նաւը ու հայրերնին թողուցին, ու անոր եկան։
23 Եւ Յիսուս բոլոր Գալիլեան պտըտելով, ժ կը

բ Մար. ա. 14 ; Ղու. գ. 20 ; դ. 14 ; 31 ; Ցոհ. գ. 43 ;
գ Ես. թ. 1, 2 ;
դ Ես. խբ. 7 ; Ղու. բ. 32 ;
ե Մար ; ա. 14, 15 ;
զ Գլ. գ. 2 ; ժ. 7 ;
է Մար. ա. 16, 17, 18 ; Ղու. ե. 2 ;
ը Ցոհ. ա. 42 ;
թ Ղու. ե. 10, 11 ;
ժ Մար. ժ. 28 ; Ղու. ժբ. 28 ;
ի Մար. ա. 19 ; Ղու. ե. 10 ;
ժ Գլ. թ. 35 ; Մար. ա. 21, 39 ; Ղու. գ. 15 ; 45 ;

սորվեցընէր անոնց ժողովարաններուն մէջ՝ և
ամբոխներուն աւետարանը կը քարոզէր , ու
ժողովուրդին մէջի ամէն ի՛նչ հիւանդութիւնները
24 ու ամէն ի՛նչ ցաւերը կը բժշկէր : Ու անոր
համբաւը բոլոր Սիւրիա տարածուեցաւ , և բերին
անոր՝ բոլոր հիւանդները որ կերպ կերպ ցաւերով
ու տանջանքներով կը նեղուէին , և դիւահարները
ու լուսնոտները և անդամալոյծները . ու բժշկեց
25 զանոնք : Ու շատ ժողովուրդներ անոր ետևէն
կ՚երթային՝ Գալիլեայէն ու Դեկապօլիէն և
Երուսաղէմէն ու Հրէաստանէն և Յորդանանու
անդիի կողմէն :

ԳԼ . Ե

1 Քրիստոս կը սկսի իր քարոզութիւնը լեռանը վրայ , 3 և
կ՚իմացընէ թէ որոնք են երանելիները . 13 իր աշակերտները
կ՚անուանէ երկրի աղ , 14 աշխարհի լոյս , լեռան վրայ կեցած
քաղաք . 17 կը յայտնէ թէ ինչը նկատուելու .
21 կը բացատրէ թէ ի՛նչ է սպանութիւն ընելը , 27 շնութիւն
ընելը , 33 երդում ընելը . 38 կը յորդորէ չարին հակառակ
չկենալ , 44 մինչև անգամ թշնամիները սիրել , 48 և
կատարեալ ըլլալու կանչը ընել :

1 Ու տեսնելով ժողովուրդները՝ լեռը ելաւ . ու
երբոր նստաւ հոն , իր աշակերտները քովը
2 գային . Ու իր բերանը բանալով կը սորվեցընէր
անոնց ու կ՚ըսէր .
3 Երանի հոգւով աղքատներուն , ինչու որ
4 երկնից թագաւորութիւնը անոնցն է : Երանի
սգաւորներուն , ինչու որ անոնք պիտի մխիթա-
5 րուին : Երանի հեզերուն , ինչու որ անոնք պի-
6 տի ժառանգեն երկիրը : Երանի անոնց՝ որ անօթի

ֆ ԳԼ . իդ . 14 ։ Մար . ա . 14 ։
ջ Մար . ա . 34 ։
ն Մար . պ . 7 ։

ա Մար . պ . 13 , 20 ։
բ Ղև . ը . 20 ։ Տես Սաղ . ծա . 17 ։ Առակ . ժզ . 19 ։ իմ . 23 ։ Նա . ծէ . 15 ։ կղ . 2 ։
գ Եզ . կա . 2 , 3 ։ Ղև . ը . 21 ։ Ցօհ . ժզ . 20 ։ ը Կոր . ա . 7 ։ Ցայտ . իա . 4 ։
դ Սաղ . լէ . 11 ։
ե Տես Հռով . պ . 13 ։

ու ծարաւի են արդարութեան , ինչու որ նոքա
7 պիտի կշտանան : Երանի ողորմածներուն , ինչու
8 որ անոնք ողորմութիւն պիտի գտնեն : Երանի
անոնց՝ որ սրտով մաքուր են , ինչու որ Աստուած
9 պիտի տեսնեն զանոնք : Երանի խաղաղութիւն
ընողներուն , ինչու որ անոնք Աստուծոյ որդիները
10 պիտի կոչուին : Երանի անոնց՝ որ հալածուած
են արդարութեան համար , ինչու որ երկնից թա-
11 գաւորութիւնը անոնցն է : Երանի ձեզի երբոր
կը նախատեն ձեզ ու կը հալածեն , և սուտ տեղը
ամէն կերպ նգիէ խօսքեր կը խօսին վրաներնիդ ինծի
12 համար . Ուրախ եղէք և ուրախ եղէք , ինչու որ
ձեր վարձքը շատ է երկինքը . քանզի ձեզ առաջ
հալածեցին ձեզմէ առաջ եղած մարգարէները :
13 Դուք էք երկրի աղը . Հապա թէ որ աղը իր
համը կորսընցընէ , ինչո՞վ պիտի աղուի .
անկէ ետև բանի մը չպար , միայն թէ դուրս
ձգուելու և մարդոց ոտքին տակը կոխուելու :
14 Դուք էք աշխարհի լոյսը . քաղաք մը որ լեռան
15 վրայ կեցած է , չկրնար պահուիլ : Ու ձրագը
չեն վառեր և դներ դրուանի տակ , հապա աշտա-
նակի վրայ , և լոյս կու տայ բոլոր տանը մէջ
16 եղողներուն : Ինծանկ թող լուսաւորէ ձեր լոյսը
մարդոց առջին , նոր տեսնեն ձեր բարի գործերը-

գ Ես . ծէ . 1 ։ կէ . 13 ։
դ Սաղ . խա . 1 ։ ԳԼ . ղ . 14 ։ Մար . ժա . 25 ։ բ Տիմ . ա . 16 ։ Եբր . զ . 10 ։ Ցակ . բ . 13 ։
ե Սաղ . ժե . 2 ։ իդ . 4 ։ Եբր . ժբ . 14 ։
զ Կոր . ժգ . 12 ։ ա Ցօհ . պ . 2 , 3 ։
ը Կոր . պ . 17 ։ բ Տիմ . բ . 12 ։ ա Պետ . պ . 14 ։
թ Ղև . զ . 22 ։
ժ ա Պետ . պ . 14 ։

ի Ղև . չ . 23 ։ Գոր . ե . 41 ։ Հռով . ե . 3 ։ Ցակ . ա . 2 ։ ա Պետ . գ . 13 ։
ծ Ներմ . թ . 26 ։ բ Մն . լզ . 16 ։ ԳԼ . իդ . 34 , 37 ։ Գոր . ե . 52 ։ Աթես . բ . 15 ։
կ Մար . թ . 49 ։ Ղև . ժգ . 34 , 35 ։
հ Առակ . գ . 18 ։ Փիլ . բ . 15 ։
յ Մար . գ . 21 ։ Ղև . ը . 16 ։ ժա . 33 ։
ղ ա Պետ . բ . 12 ։

բը , ու՞ փառաւորէն ձեր Հայրը որ երկինքն է :

17 Մի՛ կարծէք թէ ես եկայ օրէնքը կամ մար-
գարէները աւերելու . չեկայ աւերելու , հապա կա-
18 տարելու : Վասնզի ճշմարտապէս կ՚ըսեմ ձեզի ,
Մինչև որ երկինք ու երկիր անցնին , օրէնքէն յոտ
մը կամ նշանագիր մը պիտի չանցնի , մինչև որ
19 բոլորն ալ կատարուի : Ուստի ո՛վ որ սա ամենա-
փոքր պատուիրանքներուն մեկը աւրէ , ու մարդոց
անանկ սորվեցընէ , անիկայ ամենափոքր պիտի
կոչուի երկնից թագաւորութեանը մէջ . բայց ո՛վ
որ ընէ և սորվեցընէ , անիկայ մեծ պիտի կոչուի
20 երկնից թագաւորութեանը մէջ : Վասնզի կ՚ըսեմ
ձեզի , Թէ որ ձեր արդարութիւնը Դպրիներուն
ու փարիսեցիներուն արդարութենէն աւելի չըլլայ ,
բնաւ պիտի չմտնէք երկնից թագաւորութիւնը :

21 Լսեր էք որ ըսուեցաւ առաջիններուն , Սպա-
նութիւն մի ըներ . և ո՛վ որ սպանութիւն ընէ ,
22 դատաստանի պարտական պիտի ըլլայ . Բայց ես
ձեզի կ՚ըսեմ , Ո՛վ որ իր եղբօրը պարապ տեղը
Ընդդէմ , դատաստանի պարտական պիտի ըլլայ .
և ո՛վ որ իր եղբօրը Հիմար ըսէ , ատեանի պար-
տական պիտի ըլլայ . և ո՛վ որ Իր Եղբօրը Նշանիա
ըսէ , գեհենի կրակին պարտական պիտի ըլլայ :
23 Ուրեմն Թէ որ քու ընծադ սեղանին վրայ բերես ,
ու հոն միտդ պայ Թէ քու եղբայրդ քեզի դէմ
24 բան մը ունի , Հոն Ձգէ քու ընծադ սեղանին
առջևը , և գնա առաջ եղբօրդ հետ հաշտուէ , ու
25 ետքը եկուր որ քու ընծադ մատուցանես : Քու

ա Ցօհ . ժե . 8 ։ ա Կոր . ժգ . 25 ։
բ Հռով . գ . 31 ։ ժ . 4 ։ Գաղ . գ . 24 ։
գ Ղեւ . ժգ . 17 ։
դ Ցակ . բ . 10 ։
ե Հռով . թ . 31 ։ ժ . 3 ։
զ Եբ . ի . 13 ։ բՕր . և . 17 ։
է ա Ցօհ . գ . 15 ։
ը Գաղ . ե . 4 ։ իգ . 19 ։
թ Գաղ . ժը . 19 ։ ա Տիմ . ե . 8 ։ ա Պետ . գ . 7 ։
ժ Առակ . իե , 8 ։ Ղեւ . ժբ . 58 , 59 ։

ոսոխիդ հետ շուտով միաբանէ , քանի որ անոր
հետ ճամբուն մէջն ես . չըլլայ որ քու ոսոխդ քեզ
դատաւորին մատնէ , և դատաւորը դահիճին , և
26 բանտը ձգուիս : Ճշմարիտ կ՚ըսեմ քեզի , պիտի
չելլես անկէ , մինչև որ վերջի նաբարակիտը չվճա-
րես :

27 Լսեր էք որ ըսուեցաւ , Շնութիւն մի ըներ :
28 Բայց ես ձեզի կ՚ըսեմ , Ո՛վ որ կնիկ մարդու կը
նայի անոր ցանկանալու համար , ալ անիկայ իր
29 սրտին մէջ շնութիւն ըրաւ անոր հետ : Ընդ Թէ
որ քու աչ աչդ քեզ կը գայթակղեցընէ , Հանէ
զանիկայ ու քեզմէ ձգէ , Ինչու որ աղէկ է քեզի որ
անդամներուդ մեկը կորսուի , ու քու բոլոր մար-
30 մինդ դժոխքը չձգուի : Նաև Թէ որ աչ ձեռդդ քեզ
կը գայթակղեցընէ , կտրէ զանիկայ ու քեզմէ
ձգէ , Ինչու որ աղէկ է քեզի որ անդամներուդ մէ-
կը կորսուի , ու քու բոլոր մարմինդ դժոխքը
31 չձգուի : Ըրաւ ըսուեցաւ Թէ Ո՛վ որ իր կնիկը
կ՚արձակէ , Թող անոր արձակման Թուղթ տայ .
32 Բայց ես ձեզի կ՚ըսեմ Թէ Ո՛վ որ իր կնիկը
կ՚արձակէ առանց պոռնկութեան պատճառի , Ինքը
պատճառ կ՚ըլլայ անոր շնութիւն ընելուն , և ո՛վ
որ ան արձակուածը առնէ , շնութիւն կը գործէ :
33 Դարձեալ լսեր էք որ Ըսուեցաւ առաջիններուն ,
Մուտք երդումի մի ըներ , հապա Ըրած երդումդ
34 ներդ վճարէ Տէրոջը : Բայց ես ձեզի կ՚ըսեմ ,

ա ԵԼ . ի . 14 ։ բՕր . և . 18 ։
բ Ցոբ . լա . 1 ։ Առակ . գ . 25 ։ Տես Ցօհ . ժ . 2 ։ բԹագ . ժա . 2 ։
գ Գաղ . ժը . 8 , 9 ։ Մաթ . թ . 46 ։
դ Տես գԼ . ժԹ . 12 ։ Հռով . ը . 13 ։ ա Կոր . Թ . 27 ։ Կող . գ . 5 ։
ե բՕր . իդ . 1 ։ Երեմ . գ . 1 ։ Տես գԼ . ժԹ . 3 ։ Մատ . ժ . 2 , ԼԶ ։
զ ԳԼ . ժԹ . 9 ։ Ղեւ . ժգ . 18 ։ Հռով . է . 3 ։ ա Կոր . է . 10 , 11 ։
է ԳԼ . իգ . 16 ։
ը ԵԼ . ի . 7 ։ Ղե . ժԹ . 12 ։ Թուա . Լ . 2 ։ բՕր . և . 11 ։
թ բՕր . իդ . 23 ։

ֆ Ամենևին երդում մի՛ ընէք , ո՛չ երկինքի վրայ՝ որ
35 — Աստուծոյ աթոռն է , Նա ո՛չ երկրի վրայ՝ որ
անոր ոտքերուն պատուանդանն է , ո՛չ ալ Երու-
սաղէմի վրայ՝ որ է մեծ Թագաւորին քաղաքն է ։
36 Նա ո՛չ քու գլխուդ վրայ երդում ընես , ինչու որ
չես կրնար մէկ մազ մը ձերմակցընել կամ սևցը-
37 նել ։ Ձ Հապա ձեր խօսքը ըլլայ այո՛ այո՛ , և
ոչ՝ ո՛չ ։ ու ասկէ աւելին չարէն յառաջ կու գայ ։
38 Լսեր էք որ ըսուեցաւ , Ը Աչքի տեղ աչք , ու
39 ակռայի տեղ ակռայ ։ Նայց ես ձեզի կ՚ըսեմ՝ ,
է Չարին հակառակ մի՛ կենաք , Ղհապա թէ որ
մէկը ապտակ մը զարնէ աջ ծնօտիդ՝ դարձուր ա-
40 նոր միւսն ալ ։ Նա մէկը որ կ՚ուզէ քեզի հետ
դատ վարել ու քու շապիկդ առնել , ՚ի թո՛ղ տուր
41 անոր թա՛ վերարկուդդ ալ ։ Նա է ով որ քեզ պա-
հակ բռնէ ու միւն մը ձամբայ քլէ , գնա անոր
42 հետ երկուք ։ Ի Ձեզմէ ուզողին տո՛ւր , ու է ներս
մի՛ դարձըներ անկէ՝ որ կ՚ուզէ քեզմէ փոխ առնել ։
43 Լսեր էք որ ըսուեցաւ , Ե Ի՛ր ընկերդ սիրես ու
44 ք թշնամիդ ատես ։ Նայց ես ձեզի կ՚ըսեմ՝ , Էսի-
րեցէ՛ք ձեր թշնամիները , օրհնեցէ՛ք ձեզ անիծողը
ները , բարի ըրէ՛ք անոնց որ ձեզ կ՚ատեն , և
Ե աղօթեցէ՛ք անոնց համա՛ր՝ որ ձեզ կը չարչըր-
45 կեն ու կը հալածեն ։ Որ ձեր երկնաւոր Հօրը

ֆ ԳԼ · իգ · 16 , 18 , 22 ։ Ցակ · ե · 12 ։
— Եռ · կղ · 1 ։
Ք Սաղ · խը · 2 ։ Ա՛ե · 3 ։
ֆ Կող · դ · 6 ։ Ցակ · ե · 12 ։
Ը Եղ · իա · 24 ։ Ղե · իգ · 20 ։ ԲՕր · ժԹ · 21 ։
Ի Ածախ · ի · 22 ։ իգ · 29 ։ Ղու · ղ · 29 ։ Հռով · ժը · 17 , 19 ։ ա Կոր · ղ · 7 ։ ա Թես · ե · 15 ։ ա Պետ · դ · 9 ։
Ձ Եռ · ծ · 6 ։ Ողբ · դ · 30 ։
Ե ԳԼ · իե · 32 ։ Մատ · ժե · 21 ։
Ը ԲՕր · ժե · 8 , 10 ։ Դու · ղ · 30 , 35 ։
Ը Ղե · ժԹ · 18 ։
Ժ ԲՕր · իգ · 6 ։ Սաղ · խա · 10 ։
Ի Ղու · դ · 37 , 35 ։ Հռով · ժը · 14 , 20 ։
Լ Ղու · իգ · 34 ։ Գոր · ե · 59 ։ ա Կոր · ղ · 12 , 13 ։ ա Պետ · բ · 23 ։ դ · 9 ։

13522-12

որդիքը ըլլաք · Ինչու որ է իր արևը կը ծագեցընէ
Թէ չարերուն և Թէ բարիներուն վրայ , և անձրև
կը խրկէ Թէ արդարներուն և Թէ մեղաւորներուն
46 վրայ ։ Ե Վասն զի Թէ որ դուք ձեզ սիրողները
սիրէք , ի՞նչ վարձք կ՚ունենաք · չէ՞ որ մաքսաւոր-
47 ներն ալ նոյնը կ՚ընեն ։ Նա Թէ որ միայն ձեր
եղբայրներուն բարև տաք ; ի՞նչ աւելի կ՚ընէք
ա—ր՛իւնէրէն · չէ՞ որ մաքսաւորներն ալ նոյնը կ՚ը-
48 նեն ։ Ի Ըրեմն դուք կատարեալ եղէք՝ Հինչպէս որ
ձեր երկնաւոր Հայրն ալ կատարեալ է ։

ԳԼՒ · ՀԳ

1 Զբիաստու կը չարունակէ իր քարոզութիւնը լեռանը վրայ , ու
կը խօսի ողորմածութեան , 5 աղօթքի ընելու , 14 մեր եղբայրը
յանցանքը Նելելու , 16 ծոմ պահելու , 19 մեր գանձը ուր
պահելու , 24 Աստուծոյ և մամոնային ծառայութիւն ընելու
վրայով , 25 կը յորդորէ որ աշխարհային բաներու համար հոգ
չընենք , 33 Հապա Աստուծոյ Թագաւորութիւնը խնդրենք ։

1 Զգո՛յշ եղէք որ ձեր — ողորմածութիւնը մարդոց
առջևը չընէք՝ անոնց երևնալու համար , եթէ
ոչ՝ վարձք չէք առներ ձեր Հօրմէն որ երկինքն է ։
2 Ա Ուստի է երբոր ողորմածութիւն կ՚ընես , առջևդ փող
մի՛ Ջնչեցըներ , ինչպէս որ կեղծաւորները ժողո-
վարանոցներուն ու փողոցներուն մէջ կ՚ընեն , որ
մարդոցմէ փառաւորուին · Ճշմարիտ կ՚ըսեմ՝ ձեզի ,
3 անոնք իրենց վարձքը առած կ՚ըլլան ։ Նայն դուն
երբոր ողորմածութիւն կ՚ընես , ձախ ձեռքդ Թող
4 չգիտնայ աջ ձեռքիդ ինչ դործելը · Ող որ քու ողոր-
մածութիւնդ գաղտուկ ըլլայ · և քու Հայրդ որ
գաղտուկը կը տեսնէ , է քեզի յայտնապէս Հատուց-
ցնէ պիտի ընէ ։

Ի Ցոր · իե · 3 ։
Ժ Ղու · ղ · 32 ։
Լ Ծն · ժե · 1 ։ Ղե · ժա · 44 ։ ժԹ · 2 ։ Ղու · ղ · 36 ։ Կող · ա · 28 ։ ջ · 12 ։ Ցակ · 4 ։ ա Պետ · ա · 15 ։
Հ Եփես · ե · 1 ։
— Բ Օր · իգ · 13 ։ Սաղ · ձԹ · 9 ։ Գաղ · դ · 25 ։ Բ Կոր · 2 ։
Ա Ղե · ժԹ · 14 ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ ГОС. БИБЛИОТЕКА АРМЯНСКОЙ ССР ZUUIF-ԱՄՄ.ՀՊԲ

5 Եւ երբոր աղօթիք կ'ընես , կեղծաւորներուն
նման չըլլաս , որ կը սիրեն ժողովարաններուն մէջ
ու հրապարակներուն անկիւնները կայնելով աղօթիք
ընել , որ մարդոց երեւնան . ճշմարիտ կ'ըսեմ
6 ձեզի , անոնք իրենց վարձքը առած կ'ըլլան : Իսկ
դուն երբոր աղօթիք կ'ընես , ներս մտիր քու ներքին
սենեակդ ու դուռդ գոցէ , և աղօթիք ըրէ քու
Հօրդ՝ որ գաղտուկ տեղ կը գտնուի . և քու
Հօրդ որ գաղտուկը կը տեսնէ , քեզի յայտնա-
7 պէս հատուցում պիտի ընէ : Եւ երբոր աղօթիք
կ'ընէք , Հեթանոսներուն պէս շատախօս մի՛
ըլլաք . Ըվասն զի կը կարծեն թէ իրենց շատ
8 խօսելուն համար պիտի լսուին : Ուրեմն անոնց
նմանիք , ինչու որ ձեր Հայրը ձեզի պէտք եղածը
9 գիտէ՝ դեռ դուք իրմէ չխնդրած : Ուստի տանիկ
աղօթիք ըրէք դուք .

Ե՛Ր Հայր մեր՝ որ երկինքն ես , քու անունդ
10 սուրբ ըլլայ . Քու թագաւորութիւնդ գայ ,
Ը քու կամքդ ըլլայ , Ի՛նչպէս որ երկինքը՝ անանկ
11 ալ երկրիս վրայ . Հ Մեր ամէն աւուր հացը
12 այսօր մեզի տուր . Ու Ի՛մեզի ներէ՛ մեր պարտ-
քերը , ինչպէս որ մենք ալ կը ներենք մեր պար-
13 տականներուն . Ու Ի՛մեզ փորձութեան մի՛ տա-
նիր . Հապա Ի՛ազատէ . Հ Ինչու որ
քուկդ է թագաւորութիւնը և զօրութիւնը ու
փառքը յաւիտեան : Ամէն :
14 Ի՛Ա եան զի Թէ որ դուք ներէք մարդոց իրենց

Հ գ Թագ . գ՛ . 33 ։
Ի Ժող . ե . 2 ։
Ը գ Թագ . ժը . 26 , 29 ։
Ի Դան . ժ . 2 ։
Ը Գն . իզ . 39 , 42 ։ Գոր . իա . 14 ։
Ի Սաղ . ճգ . 20 , 21 ։
Հ Տես Ցոր . իգ . 12 ։ Ւռաք . Լ . 8 ։

Ի Գն . ժը . 21 ։
Ը Գն . իզ . 41 ։ Ղւս . իր . 40 , 46 ։ ա Կոր . ժ . 13 ։ բ Պետ . բ . 9 ։ Ցայտ . գ . 10 ։
Ի Ցօհ . ժե . 15 ։
Հ ա Մն . իմ . 11 ։
Ի Մար . ժա . 25 , 26 ։ Եփես . գ . 32 ։ Կող . գ . 13 ։

յանցանքները , ձեր երկնաւոր Հայրն ալ ձեզի
15 կը ներէ . Հապա Հ թէ որ դուք չներէք մարդոց
իրենց յանցանքները , ձեր Հայրն ալ ձեզի չներէ
ձեր յանցանքները :
16 Ու Երբոր ծոմ կը պահէք , կեղծաւորներուն
պէս տրտուկերես մի՛ ըլլաք . քանզի իրենց
երեսները կ'աւերեն որ մարդոց երեւնան թէ ծոմ
կը պահեն . ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , Ընոնք իրենց
17 վարձքը առած կ'ըլլան : Հայց դուն երբոր ծոմ
18 կը պահես , Ղլուխդ օծէ ու երեսդ լուա՛ , Որ
մարդոց ծոմ պահողի պէս չերեւնաս , հապա քու
Հօրդ՝ որ գաղտուկ տեղ կը գտնուի . և քու
Հօրդ որ գաղտուկը կը տեսնէ , * քեզի հատու-
ցում պիտի ընէ :
19 Ձ Երկրի վրայ ձեզի գանձեր մի՛ դիզէք , ուր որ
ցեցը ու ժանգը կ'ապականեն , և ուր գողերը
20 պատ կը ծակեն ու կը գողնան . Ո Հապա ձեզի
գանձեր դիզեցէք երկինքը , ուր որ ո՛չ ցեցը և
ո՛չ ժանգը կ'ապականէ , ու ո՛չ գողերը պատ կը
21 ծակեն և կը գողնան : Ո՛Րտեղ ձեր գանձը ա՛ւր
22 որ է , սիրտերնիդ ալ հոն պիտի ըլլայ : Ա Աչ-
քին ճրագը աչքն է . հապա թէ որ քու աչքդ
պարզ է , բոլոր մարմինդ լուսաւոր կ'ըլլայ .
23 Ի՛սկ թէ որ քու աչքդ վատ է , բոլոր մարմինդ
մութ կ'ըլլայ . ուրեմն թէ որ քու մէջդ եղած
լոյսը խաւար է , ալ ան խաւարը ո՛րչափ է :
24 Ե Ո՛Չոք մը չկրնար երկու տէրոջ ծառայել թիւն
ընել . ինչու որ կամ մէկը պիտի ատէ և միւսը
սիրէ , կամ † մէկուն պիտի յարի՛ և միւսը ար-

Հ Գն . ժը . 35 ։ Ցակ . բ . 13 ։
Ի Ես . ծը . 5 ։
Ղ Հռուտ . գ . 3 ։ Դան . ժ . 3 ։
* Ո՛Հեռ՝ քեզի յայտնապէս
Ձ Ւռաք . իգ . 4 ։ ա Տիմ . զ . 17 ։ Երբ . ժգ . 5 ։ Ցակ . ե . 1 , եւ ։

Ի Գն . ժը . 21 ։ Ղւս . ժը . 33 , 34 ։ ժը . 22 ։ ա Տիմ . ը . 19 ։ ա Պետ . ա . 4 ։
Ի Ղւս . ժա . 34 , 36 ։
Ն Ղւս . ժգ . 13 ։
† Կամ՝ մէկը պիտի մեծարէ

համարհէ • ե չէք կրնար ծառայել Աստուծոյ ու
25 մամոնային : Ասոր կ՚ըսեմ ձեզի , «Հոգ մի՛ ընէք ձեր կեանքին համար՝ թէ ինչ պիտի ուտէք , կամ ինչ պիտի խմէք . ոչ ալ ձեր մարմիննե-
րուն համար , թէ ինչ պիտի հագնիք . չէ՞ որ կեանքը կերակուրէն աւելի է , ու մարմինը հա-
26 գուստէն : Նայեցէ՛ք երկինքի թռչուններուն , որ ոչ կը սերմանեն և ոչ կը հնձեն և ոչ ամբարի մէջ կը ժողվեն , ու ձեր երկնաւոր Հայրը կը կերակրէ զանոնք . չէ՞ որ դուք անոնցմէ աւելի լա-
27 է : Հիմա ձեզմէ ո՞վ կրնայ իր հոգ ընելովը իր
28 հասակին վրայ կանգուն մը աւելցընել : Ու հա-
գուստի համար ինչո՞ւ հոգ կ՚ընէք . նայեցէ՛ք դաշ-
տի շուշաններուն՝ ինչպէս կ՚աճին . ոչ կ՚աշխա-
29 տին և ոչ կը մանեն . Բայց ձեզի կ՚ըսեմ որ Սողոմոն ալ իր բոլոր փառաւորութեանը մէջ
30 անոնցմէ մէկուն պէս չհագուեցաւ : Ասոր թէ որ դաշտի խոտը որ այսօր կայ և վաղը փուռը կը ձգուի , Աստուած անանկ կը հագուեցընէ , հապա ո՛րչափ աւելի ձեզ՝ Թերահաւատներ :
31 Ուրեմն հոգ մի՛ ընէք՝ ըսելով , Ի՞նչ պիտի ու-
տինք , կամ Ի՞նչ պիտի խմինք , կամ Ի՞նչ պի-
32 տի հագնինք . (Ինչու որ ատ բոլոր բաները հե-
թանոսները կը խնդրեն .) վասն զի ձեր երկնաւոր Հայրը գիտէ՝ թէ ատ բոլոր բաները ձեզի պէտք
33 են : Բայց դ առաջ խնդրեցէ՛ք Աստուծոյ թագա-
ւորութիւնը և անոր արդարութիւնը , ու ատ
34 բոլոր բաները ալ ձեզի պիտի տրուին : Ասոր վաղուան համար հոգ մի՛ ընէք , ինչու որ վաղուան

ե Գաղ . ա . 10 ; ա Տիմ . գ . 17 ; Ցակ . գ . 4 ; ա Ցօհ . բ . 15 :
ա Սաղ . ծե . 22 ; Ղուկ . ժբ . 22 , 23 ; Փիլ . գ . 6 ; ա Պետ . ե . 7 ;
ե Ցոհ . լը . 41 ; Սաղ . ճխե . 9 ; Ղուկ . ժբ . 24 , եէ ;
դ Տես գ Թագ . գ . 13 ; Սաղ . լե . 25 ; Մաթ . ժ . 30 ; Ղուկ . ժբ . 31 ; ա Տիմ . գ . 8 ;

օրը իրեն համար հոգ պիտի ընէ . հերիք է օրուան իր նեղութիւնը :

Գ Լ . Ը

1 Քրիստոս իր քարոզութիւնը վերջացնելով՝ կը յանդիմանէ անհոգեմտութիւն ընելը . 6 կ՚արգիլէ սուրբ բաները շուներուն տալը . 7 կը յորդորէ աղօթք ընել , 13 նեղ դռնէն ներս մտնել , 15 սուտ մարգարէներէն զգոյշ կենալ , 21 իր խօսքը միայն լսողներ չըլլալ՝ հապա կատա-
րողներ , 24 նմանեցնելով անձնական մարդու մը՝ որ իր տունը վէմի վրայ կը շինէ , 26 և ոչ թէ աւազի վրայ :

1 Մի՛ դատէք՝ որ չդատուիք : (2) Վասնզի ինչ
դատաստանով որ դատէք , անով պիտի դատուիք . և ե՛ ինչ չափով որ չափէք , անով պի-
3 տի չափուի ձեզի : Ինչո՞ւ քու եղբօրդ աչքին մէջի շիւղը կը տեսնես , ու քու աչքիդ մէջի
4 գերանին չես նայիր : Կամ ի՞նչպէս կրնաս ըսել քու եղբօրդ , Թո՛ղ տուր աչքէդ շիւղը հանեմ .
5 և ահա քու աչքիդ մէջը գերան կայ : Կեղծաւոր՝ առաջ քու աչքէդ գերանը հանէ , ու յետը պարզ պիտի տեսնես եղբօրդ աչքէն շիւղը հանելու :
6 Սուրբ բանը շուներուն մի՛ տար , և ձեր մար-
գարիտները խոզերուն առջեւը մի՛ ձգէք , որ ոտ-
քերնուն տակը չկոխկռտեն զանոնք , ու դառնան ձեզ պատառեն :
7 Խնդրեցէ՛ք և պիտի տրուի ձեզի . փնտռեցէ՛ք՝ և պիտի գտնէք . դո՛ւռը զարկէ՛ք և պիտի բացուի
8 ձեզի . Վասն զի Ամէն ո՛վ որ կը խնդրէ կ՚առնէ , և ո՛վ որ կը փնտռէ՝ կը գտնէ , և ո՛վ որ դո՛ւռը
9 կը զարնէ՝ պիտի բացուի անոր : Ե՞ղեմէ ո՞ր

ա Ղուկ . գ . 37 ; Հռով . բ . 1 ; Ժգ . 3 , 4 , 10 , 13 ; ա Կոր . գ . 3 , 5 ; Ցակ . գ . 11 , 12 ;
բ Մաթ . գ . 24 ; Ղուկ . չ . 38 ;
գ Ղուկ . գ . 41 , 42 ;
դ Առակ . թ . 7 , 8 ; Իմ . 9 ; Գոր . ժգ . 45 , 46 ;
ե Գլ . իա . 22 ; Մաթ . ժա . 24 ; Ղուկ . ժա . 9 , 10 ; ժբ . 1 ; Ցօհ . ժգ . 13 ; ժե . 7 ; ժչ . 23 , 24 ; Ցակ . ա . 5 , 6 ; ա Ցօհ . գ . 22 ; ե . 14 , 15 ;
զ Առակ . բ . 17 ; Երեմ . իե . 12 , 13 ;
է Ղուկ . ժա . 11 , 12 , 13 ;

մարդը կայ՝ որմէն իր որդին հաց որ ուզէ, միթէ
10 քա՞ր պիտի տայ անոր. Նաև կամ թէ որ ձուկ
11 ուզէ, միթէ ծո՞ւ պիտի տայ անոր: Ուստի եթէ
դուք ըսր չար էք, ձեր զաւակներուն աղէկ ընծա-
ներ տալ գիտէք, որչափ աւելի ձեր Հայրը որ
երկինքն է, բարի բաներ պիտի տայ անոնց որ
իրմէ կը խնդրեն:
12 Ուստի Ամէն ինչ որ կ'ուզէք որ մարդիկ ձեզի
ընեն, դուք ալ անոնց անանկ ըրէք, քանզի ա՛ս
է օրէնքը ու մարգարէները:
13 Է՛նկղ դռնէն ներս մտէք, ինչու որ լայն է ան
դուռը ու ընդարձակ՝ ան ճամբան, որ դէպ ՚ի
կորուստ կը տանի. և շատեր են անոնք որ անկէ
14 կը մտնեն: Ինչու որ նեղ է ան դուռը ու
նեղուցայգ է ան ճամբան, որ դէպ ՚ի կեանք կը
տանի. և քիչեր են անոնք որ զանիկայ կը գըտ-
նեն:
15 ԶՕգնչ կեցէք սուտ մարգարէներէն՝ Է որոնք
ձեզի կու գան ոչխարի հանդերձներով, բայց ներսէն
16 Ծյափշտակող գայլեր են: Իրենց պտուղէն պիտի
տի ճանչնաք զանոնք. Ո միթէ փուշերէն խաղող կը
17 քաղե՞ն, կամ տատասկէն թուզ. Նմանկ ալ
Ե ամէն բարի ծառ բարի պտուղ կու տայ, և չար
18 ծառ չար պտուղ կու տայ: Խարի ծառը չի՛նար
չար պտուղ տալ, ոչ ալ չար ծառը բարի պտուղ
19 տալ: ԶԱմէն ծառ որ բարի պտուղ չտայ՝ կը

ը Ծն. ղ. 5։ բ. 21։
Ի Ղուկ. ղ. 31։
ֆ Ղև. ժթ. 18։ Գլ. իբ. 40։ Հռով. ժգ. 8, 9, 10։ Գաղ. ե. 14։ ա Տիմ. ա. 5։
է Ղուկ. ժգ. 24։
Լ բՕր. ժգ. 3։ Եբրեմ. իգ. 16։ Գլ. իդ. 4, 5, 11, 24։ Մար. ժգ. 22։ Հռով. ժգ. 17, 18։ Եփես. ե. 6։ Կող. բ. 8։ բՊետ. բ. 1, 2, 3։ ա Ցովհ. գ. 1։
Խ Մրկ. գ. 5։ բՏիմ. գ. 5։
ձ Գոր. ի. 29, 30։
Ձ Հմր 20։ Գլ. ժբ. 33։
Հ Ղուկ. ղ. 43, 44։
Յ Եբրեմ. ժա. 19։ Գլ. ժբ. 33։
Ղ Գլ. գ. 10։ Ղուկ. գ. 9։ Ցովհ. ժե. 2, 6։

20 կորուի ու կրակը կը ձգուի: Ուրեմն իրենց
պտուղէն պիտի ճանչնաք զանոնք:
21 Ո՛չ թէ ամէն մէկը որ ինծի ՝Տէր Տէր կ'ըսէ,
պիտի մտնէ երկինքի թագաւորութիւնը, հապա
անիկայ որ իմ երկնաւոր Հօրս կամքը կը կատարէ:
22 Շ՚ատերը ան օրը ինծի պիտի ըսեն, Տէր Տէր՝
մ՚չ՚ որ քու անունովդ մարգարէութիւն ըրինք, և
քու անունովդ դեւեր հանեցինք, ու քու անունովդ
23 շատ հրաշքներ ըրինք: Նաև յայտնապէս պիտի ըսեմ անոնց
յայտնապէս պիտի ըսեմ թէ Նա ըրնաւ ձեզ չէի
ճանչնար. Ե՚մէկդի գացէք քովէս դուք որ անօրէ-
նութիւն կը գործեք:
24 Ընդ Ե՚ւ որ ան իմ խօսքերս կը լսէ ու կը
կատարէ անոնք, զանիկայ պիտի նմանցընեմ խե-
լացի մարդու մը՝ որ իր տունը վէմի վրայ շինեց.
25 Նաև անձրեւ իջաւ ու գետերը վազեցին ու հովերը
փչեցին և զարկին ան տանը, ու չինաւ, ինչու
26 որ վէմի վրայ հաստատուած էր: Նաև ո՛վ որ ան
իմ խօսքերս կը լսէ ու չկատարէր անոնք, կը
նմանի անխելք մարդու մը՝ որ իր տունը աւազի
27 վրայ շինեց. Նաև անձրեւ իջաւ ու գետերը վազե-
ցին ու հովերը փչեցին, և զարկին ան տանը,
ու փլաւ, և մեծ էր անոր կործանումը:
28 Ու երբոր Յիսուս լրացուց ան խօսքերը,
՝ ժողովրդները կը զարմանային անոր վարդաւ-
29 պետութեանը վրայ. Նինչու որ իշխանութիւն
ունեցողի մը պէս կը սորվեցնէր անոնց, ու չէ թէ
դպիրներուն պէս:

ֆ Ովս. ը. 2։ Գլ. իե. 11, 12։ Ղուկ. գ. 41։ ժգ. 25։ Գոր. ժթ. 13։ Հռով. բ. 13։ Ցակ. ա. 22։
ֆ Թես. իդ. 4։ Ցովհ. ժա. 51։ ա Պետ. ժգ. 2։
յ Գլ. իե. 12։ Ղուկ. ժգ. 25, 27։ բ Տիմ. բ. 19։
Ն Մազ. ե. 5։ գ. 8։ Գլ. իե. 41։
Շ Ղուկ. գ. 47, ՃՃ։
ո Գլ. ժգ. 54։ Մար. ա. 22։ գ. 2։ Ղուկ. դ. 32։
Չ Ցովհ. ե. 46։

ԳԼ. Ը

2 Քրիստոս կը մատրե՛րորոյ , 5 կը բժշկէ Տարիւրապետին
ծառան , 14 պետրոսին զրանելը 16 և ուրիշ շատ հիւ
անդներ • 18 կը ցուցնէ թէ ինչ կերպով իր հետևէն երթալ
պէտք է • 23 ծովուն ալէկոծութիւնը կը հանդարտեցնէ • 28
երկու դիւահարներէ դևերը կը հանէ , 31 և զանոնք կը
թողու որ երթան խոզերուն մէջ մտնեն :

1 Եւ երբոր ան լեռնէն վար իջաւ , շատ ժողո-
2 վուրդներ զայրին անոր հետևէն : Եւ ահա բորոտ
մը եկաւ , երկրպագութիւն կ՚ընէր անոր ու
կ՚ըսէր • Տէ՛ր՝ թէ որ ուզես , կրնաս զիս մաքրել :
3 Եւ Յիսուս իր ձեռքը երկնցընելով դպաւ անոր
ու ըսաւ , Կ՚ուզեմ՝ մաքրուի՛ր • և շուտ մը անոր
4 բորոտութիւնը մաքրուեցաւ : Եւ Յիսուս ըսաւ
անոր , Է՛ս Ոչդ՛ոյ կեցցէ՛ մէկու մը չըսես , հապա
դնա՛ քեզ քահանային ցուցո՛ւր , և Պատրաստէ
պատուիրած ընծան ատո՛ւր , անոնց վկայութիւն
ըլլալու համար :
5 Եւ երբոր Կափառնայում մտաւ , հարիւրա-
6 պետ մը եկաւ քովը , կ՚աղաչէր անոր , Ո՛ւ կ՚ըսէր •
Տէ՛ր՝ իմ ծառաս տունը անդամալոյծ պառկած
7 չարաչար կը տանջուի : Եւ Յիսուս ըսաւ անոր ,
8 Ես կու գամ ու զանիկայ կը բժշկեմ : Եւ հարիւ-
րապետը պատասխան տալով ըսաւ • Տէ՛ր՝ Է՛ս
արժանի չեմ որ դուն իմ յարկիս տակը մտնես ,
Ըմպայն թէ խօսքո՛վ ըրէ՛ , ու իմ ծառաս պիտի
9 բժշկուի • Քանզի ես ալ իշխանութեան տակ
մարդ մըն եմ , ու իմ հրամանիս տակը զինուորներ
ունիմ • և ասոր կ՚ըսեմ , Գնա՛ , ու կ՚երթայ •
և միւսին՝ Թէ Եկո՛ւր , ու կու գայ • և ծառայիս՝
10 Թէ Ա՛ս բանը ըրէ՛ , ու կ՚ընէ : Յիսուս երբոր

ա Մար • ա • 40 , եւ ։ Ղու • ե • 12 , եւ ։
բ Գլ • թ • 30 ։ Մար՝ • ե • 43 ։
գ Ղե • ժգ • 3 , 4 , 10 ։ Ղու • ե • 14 ։
դ Ղու • է • 1 , եւ ։
ե Ղու • ժե • 19 , 21 ։
զ Սաղ • ճէ • 20 ։

լսեց՝ զարմացաւ , և իր հետևէն գացողներուն ըսաւ ,
Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , Ի՛սրայէլի մէջ անգամ ես
11 այսչափ հաւատք չգտայ : Եւ ձեզի կ՚ըսեմ որ
Ե՛րևելքէն ու արևմուտքէն շատեր պիտի գան ,
ու երկնից թագաւորութեանը մէջ պիտի բազմին
12 Ը՛բրահամին ու Ի՛սահակին և Յակոբին հետ • Իսկ
Ը՛թագաւորութեանը որդիքը Ը՛դուբսի խաւարը
պիտի հանուին • հոն պիտի ըլլայ լալ ու ակռաները
13 կրճտել : Եւ Յիսուս հարիւրապետին ըսաւ ,
Գնա՛ , ու ինչպէս որ դուն հաւատացիր , անանի՛
թող ըլլայ քեզի • և նոյն ժամուն անոր ծառան
բժշկուեցաւ :
14 Եւ Ի՛սուս Պետրոսին տունը գալով՝ տեսաւ
որ անոր Է՛ներանչը ջերմին բռնուած պառկած էր •
15 Եւ անոր ձեռքին բռնեց , ու ջերմը թող տուաւ
զանիկայ • ան ալ ոտքի վրայ եղաւ , և անոնց
պատասխանութիւն կ՚ընէր :
16 Եւ երբոր իրիկուն եղաւ , շատ դիւահարներ բե-
րին անոր , ու խօսքով հանեց չար ոգիները , և
17 բոլոր հիւանդները բժշկեց • Որ Ե՛սայի մարգարէին
ձեռքով ըսուած խօսքը կատարուի , Ե՛ր անիկայ մեր
հիւանդութիւնները վերցուց , և Դ՛ր ցաւերը
կրեց :
18 Յիսուս իր բոլորտիքը շատ ժողովուրդ տեսնե-
լով , հրամայեց երթալ միւս կողմը Ե՛րթան :
19 Եւ դպիր մը մօտենալով՝ ըսաւ անոր , Վ՛ար-
դապետ՝ ես քու հետևիդ պիտի գամ , ուր որ եր-
20 թաս : Եւ Յիսուս անոր ըսաւ , Աղուէսներ ունին
իրենց որջերը , և Ա՛ռաւօտին թռչուններ իրենց
բոյները , բայց Մարդու Որդին չունի ուր գլուխը
21 դնէ : Եւ ուրիշ մը աշակերտներէն ըսաւ անոր ,
Տէ՛ր՝ ինծի հրաման ըրէ՛ որ նախ երթամ թաղեմ
22 հայրս : Եւ Յիսուս ըսաւ անոր , Ե՛տ եկո՛ւր , և
մեռելները իրենց մեռելները թաղեցնեն :
23 Եւ նաւակը մտաւ , ու իր աշակերտները
24 անոր հետևեցան : Եւ ահա մեծ փոթորիկ մը
ելաւ ծովուն մէջ , մինչև որ նաւակը ալիքներով
ծածկուեցաւ , բայց ինքը քնացած էր : Եւ անոր
մօտեցան , և զինքը արթնցուցին ըսելով , Տէ՛ր՝
25 փրկէ՛ մեզ , կորսուելո՛ւ ենք : Եւ ան ըսաւ անոնց ,
Ինչո՛ւ կը վախնաք , դուք հաւատքով նուազներ
եք : Յետոյ ելաւ , և հովերն ու ծովը սաստեց ,
26 և մեծ հանդարտութիւն եղաւ : Եւ մարդիկը
զարմացած ըսին , Ո՛վ է ասիկա , որ հովերն ու
ծովը անգամ անոր կ՚հնազանդին :
27 Եւ երբոր անդին՝ Գ՛ադարացիներուն երկրին
մէջ անցաւ , անոր դիմաց եկան երկու հոգի դևա-
28 հարներ , որ գերեզմաններէն ելած էին , շատ
դաժան , որ ոեւէ մարդ չէր կրնար անցնիլ անոր
29 տեղէն : Եւ ահա գոռացին ըսելով , Ի՛նչ կայ մեր
և քու մէջդ , Ե՛ս Աստուծոյ Որդի՛ , եկա՞ր հոս մեզ
30 տանջելու ժամանակէն առաջ : Եւ հեռու մը
անոնցմէ խոզերու մեծ հօտ մը կար արածելով :
31 Եւ դևերը անոր աղաչեցին ըսելով , Եթէ մեզ
հանես , ղրկէ՛ մեզ խոզերուն հօտին մէջ :
32 Եւ ան ըսաւ անոնց , Գացէ՛ք : Եւ անոնք ելան ,
և խոզերուն հօտին մէջ մտան , և ահա հօտը
ամբողջ ժայռէն վար ծովը վազեց , և ջուրերուն
մէջ մեռան :
33 Եւ անոնք որ կը հովուէին փախան , և քա-
ղաքը երթալով՝ ամէն բան պատմեցին , և դևա-
34 հարներուն պատահածը : Եւ ահա ամբողջ քա-
ղաքը Յիսուսին ընդառաջ ելաւ , և երբոր զայն
տեսան , աղաչեցին որ իրենց սահմաններէն
անցնի :

ե Մար • ա • 29 , 30 , 31 ։ Ղու • դ • 38 , եւ ։
է Տե՛ս ա Կոր • թ • 5 ։
ը Մար • ա • 32 , եւ ։ Ղու • ը • 41 , 42 ։
թ Ես • ծգ • 4 ։ ա Պետ • բ • 24 ։
ժ Ղու • թ • 57 , 58 ։

20 թաս ։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր , Ընկերս , որ-
ջեր ունին , ու երկնից թռչունները բոյներ • բայց
Որդին մարդոյ պիտի չունի , որ հոն իր գլուխը
21 դնէ ։ Եւ մէկ ուրիշը՝ որ անոր աշակերտներէն
էր , ըսաւ անոր , Տէր՝ ինծի հրամայեա առաջ , որ
22 երթամ առաջ իմ հայրս թաղեմ ։ Յիսուս ըսաւ
անոր , Հետեւէ իմ ետեւէս , ու թո՛ղ մեռելը
ներուն որ թաղեն իրենց մեռելները ։
23 Ու երբոր նաւը մտաւ , իր աշակերտները իր ետեւէն
24 գացին ։ Եւ ահա մեծ ալեկոծութիւն մը եղաւ
ծովուն մէջ , անանկ որ նաւը ալիքներէն կը ծած-
25 կուէր • իսկ ինքը կը քնանար ։ Եւ աշակերտները
մօտ գացին արթնցուցին զանիկայ ու ըսին ,
26 Տէր , ազատէ մեզ , ահա՛ կը կորսուինք ։ Եւ
յաւ անոնց , Ինչո՞ւ կը վախնաք , ով քիչ հաւատացողնե՛ր , վախկոտ էք • ան ատենը ելաւ հովերուն ու ծո-
27 վուն աստակ , և մեծ խաղաղութիւն եղաւ ։ Ու
մարդիկը զարմացան և կ՚ըսէին , Ո՞նպիսի մարդ է
սա՝ որ հովերը ու ծովը ասոր կը հնազանդին ։
28 ¶ Ու երբոր միւս կողմը *Գերգեսացւոց եր-
կիրը անցաւ , երկու դիւահար պատահեցան իրեն
գերեզմաններէն ելած՝ սաստիկ կատղած , անանկ
29 որ ոեւէր չէր մէկու մը ան ճամբային անցնիլ ։ Եւ
ահա աղաղակեցին ու ըսին , Յի՞սուս՝ Որդի Աս-
տուծո՛յ՝ դուն մեր հետը ի՞նչ բան ունիս , ատենէն առաջ մեզ տանջելո՞ւ համար հոս
30 եկար ։ Եւ անոնցմէ հեռու շատ խոզերու ե-
31 րամակ մը կար , որ կ՚արածուէին ։ Ու դեւերը
կ՚աղաչէին իրեն՝ ու կ՚ըսէին , Եթէ որ մեզ կը
հանես , հրամայեա տուր մեզի որ երթանք խոզերուն

ե Ղուկ . թ . 59 , 60 ։
զ Տես գ Թագ . ժթ . 20 ։
է Մար . գ . 37 , եւ ։ Ղուկ . ը . 23 , եւ ։

ը Սաղ . կե . 7 ։ ամէն . 9 ։ ՃԺ . 29 ։
թ Մար . ե . 1 , եւ ։ Ղուկ . ը . 26 , եւ ։
* Ո՛նանք՝ Գադարացւոց

32 երամակին մէջը ֆռնէին ։ Եւ ըսաւ անոնց , Գացէք •
ու անոնք ելան գացին խոզերուն երամակին մէջը
մտան • և ահա բոլոր երամակը գահավէժ տեղէն
33 ծովը վազեցին , ու ջուրերուն մէջը մեռան ։ Խո-
զաբածներն ալ փախան , և քաղաքը երթալով
բոլորը պատմեցին , ու դիւահարներուն պատահածը
34 բանները ։ Եւ ահա բոլոր քաղաքը Յիսուսին
դէմը ելաւ • ու երբոր տեսան զանիկայ , ՙաղաչեցին որ իրենց սահմաններէն երթայ ։

ԳԼ • Թ

2 Բերհասոս անդամալոյծ մը կը բժշկէ • 9 Մատթէոսը մաքսաւորութիւն ընելէն իրեն կը կանչէ • 10 Մաքսաւորներու և մեղաւորներու հետ կ՚ուտէ • 14 Իր աշակերտներուն ծոմ չպահելը կ՚արդարացնէ • 20 տեառնոս կինը կը բժշկէ • 23 Ցայրոսի աղջիկը կը յարուցանէ • 27 երկու կոյրերու աչքերը կը բանայ • 32 Համր դիւահարը կը բժշկէ • 36 և կը խղճայ բազմութեանը վրայ ։

1 Եւ նաւը մտնելով՝ անդին կողմը անցաւ , ՚ ու
2 եկաւ իր քաղաքը ։ ‡ Եւ ահա երբեմն իրեն անդամալոյծ մը , որ մահիճի մէջ պառկած էր • և
§ Յիսուս անոնց հաւատքը տեսնելով՝ ըսաւ անդամալոյծին , Վստահէ՛ , որդեակ , քու մեղքերդ
3 քեզի ներուած են ։ Եւ ահա դպիրներէն ոմանք
իրենց մտքին մէջը ըսին , Այս մարդս հայհոյութիւն
4 կ՚ընէ ։ Յիսուս ալ ՚ անոնց խորհուրդները իմա-
նալով ըսաւ , Ինչո՞ւ սրտերնուդ մէջ չար բաներ
5 կը խորհիք • Ո՞րն է աւելի դիւրին է • Ո՞ւ-
մեղքերդ ներուած են՝ ըսե՞լը , թէ Յարի՛ր ու քալէ
6 ըսելը ։ Բայց որպէս զի դիտնաք թէ Որդին մարդոյ իշխանութիւն ունի երկրի վրայ մեղքերու թո-
ղութիւն տալու , (ետեւը անդամալոյծին

ֆ Տես բ Օր . ե . 25 ։ գ Թագ . ժէ . 18 ։ Ղուկ . ե . 8 ։ Գործ . ժզ . 39 ։

՚ ԳԼ . դ . 13 ։

‡ Մար . բ . 3 ։ Ղուկ . ե . 18 ։
§ ԳԼ . ը . 10 ։
՚ Սաղ . ճլթ . 2 ։ ԳԼ . ժբ . 25 ։ Մար . ժբ . 15 ։ Ղուկ . ե . 22 ։ ղ . 8 ։ թ . 47 ։ ժա . 17 ։

7 ըսաւ ,) Նրկեր՝ մահիճդ մու ու տուն դնա : Ու
8 անիկայ ելաւ՝ իր տունը դնայ : Ժողովրդուները
երբոր տեսան՝ զարմացան , ու փառաւորեցին զԱ-
տուած , որ մարդոց անանկ իշխանութիւն տուեր
էր :
9 Ի Նր Յիսուս անկէ առաջ անցնելով՝ մարդ մը
տեսաւ Մատթէոս անունով , որ մաքս ընդունելու
տեղը նստեր էր , ու ըսաւ անոր , Նտուէ ինծի .
10 ան ալ ելաւ անոր ետևէն գնայ : Ը Ու եղաւ որ
տունը սեղան նստած ատենը՝ ահա ուրիշ շատ մաք-
սաւորներ և մեղաւորներ եկած՝ ու սեղան նստած
11 էին Յիսուսին ու անոր աշակերտներուն հետ : Ու
փարիսեցիները երբոր տեսան , ըսին անոր աշակերտ-
ներուն , Ինչո՞ւ ձեր վարդապետը է մաքսաւորներուն
12 ու ը մեղաւորներուն հետ կ՚ուտէ : Բայց Յիսուս
երբոր լսեց , ըսաւ անոնց ; Առողջներուն բժիշկ
13 պէտք չէ , հապա հիւանդներուն : Գացէք՝ սորվե-
ցէք թէ ինչ է սա Խօսքը Ի Ողորմութիւն կ՚ուզեմ ,
և չէ թէ զոհ . ինչու որ ես արդարները կանչե-
լու չեկայ , հապա մեղաւորները ապաշխարութեան :
14 Ան ատենը Յովհաննէսին աշակերտները անոր
եկան՝ ու ըսին , Ինչո՞ւ մենք ու փարիսեցիները
շատ անգամ ծոմ կը պահենք , և քու աշակերտներդ
15 չեն պահեր : Ու Յիսուս ըսաւ անոնց , Միթէ
կարելի՞ է որ Հարսնիքին տղաքը սուգ պահեն՝
քանի որ փեսան իրենց հետն է . բայց օրերը պիտի
գան որ երբ փեսան իրենցմէ վերցուի , է ան ա-
16 տենը ծոմ պիտի պահեն : Ու մէկը չէ նոր

է Մար . բ . 14 ; Ղու . է . 27 ։
ը Մար . բ . 15 , ըէ ; Ղու . է . 29 , ըէ ։
է Գլ . ժա . 19 ; Ղու . է . 30 ; ԺԸ . 2 ։
ը Գաղ . բ . 15 ։
ը Ովս . գ . 6 ; Միք . գ . 6 , 7 , 8 ; Գլ . ԺԸ . 7 ։
ժ ա Տիմ . ա . 15 ։
ի Մար . բ . 18 , ըէ ; Ղու . է . 33 ; ԺԸ . 12 ։
լ Ցօհ . գ . 29 ։
խ Գոր . Ժգ . 2 , 3 ; Ժգ . 22 ; ա Կոր . է . 5 ։

լաթի կտոր հին հանդերձի վրայ , քանզի ան որ
անոր լրումը հանաբ դրուած է , կ՚առնէ հանդ-
երձէն , ու պատռուածքը աւելի դէշ կ՚ընէ .
17 Ա և ալ նոր գինին հին տիկերու մէջ կը դնեն . եթէ
ոչ՝ տիկերը կը պատռին ու գինին կը թափի , և
տիկերը կը կորչին . հապա նոր գինին նոր տիկե-
րու մէջ կը դնեն , ու երկուքն ալ կը պահուին :
18 Բ Երբոր անիկա անոնց հետ ասանկ բաները կը խօ-
սէր , ահա իշխան մը եկաւ , երկրպագութիւն
կ՚ընէր անոր ու կ՚ըսէր , Աղջիկս՝ ալ մինչև հիմա
մեռած է , բայց եկո՛ւր ձեռքդ անոր վրայ դիր ,
19 ու պիտի ապրի : Ն Նր Յիսուս ելաւ . ու իր
աշակերտներուն հետ անոր ետևէն գնայ :
20 Ի Ահա տասներկու տարուան տեւտասիս կին
մը մօտեցաւ ետևէն՝ անոր հանդերձին քրոնգքին
21 դպաւ . Որովհետև իր խորհուրդ մէջ կ՚ըսէր , Թէ որ
միայն անոր հանդերձին դպչիմ , պիտի բժշկուիմ :
22 Բայց Յիսուս երբոր ետին դարձաւ ու տեսաւ զա-
նիկայ , ըսաւ ; Վհաբալերուե՝ աղջիկ , հրու հա-
ւատքդ քեզ բժշկեց . և կինիկը նոյն ժամին բժշկ-
կուեցաւ :
23 Ն Ու երբոր Յիսուս իշխանին տունը եկաւ , ու
տեսաւ ը փողահարները և խռոված բազմութիւնը ,
24 Ը ըսաւ անոնց , Ե Վ՚երկդի գացէք , ինչու որ աղջիկ
կը մեռած չէ , հապա կը քնանայ . և ծաղր կ՚ընէին
25 անիկայ : Ու երբոր բազմութիւնը դուրս ձգուե-
ցաւ , ինքը ներս մտաւ՝ անոր ձեռքէն բռնեց , ու
26 աղջիկը ոտք ելաւ : Ն Եւ այս լուրը ան երկ-
կիրը տարածուեցաւ :
27 Ու երբոր Յիսուս անկէ առաջ անցաւ , երկու
կոյր ետևէն անոր եկան , կ՚աղաղակէին ՝ ու կ՚ը-

բ Մար . է . 22 , ըէ ; Ղու . ը . 41 , ըէ ։
է Մար . է . 25 ; Ղու . ը . 43 ; Ղու . է . 50 ; ը . 48 ; ԺԸ . 19 ; ԺԸ . 42 ։
ի Մար . է . 38 ; Ղու . ը . 51 ։
լ Տես ը Մկ . ե . 25 ։
խ Գոր . ի . 10 ։

28 աչքին ; ֏ Ողջոյնէ մեղի Որդի Դաւթի : Ու երբ-
որ տուն եկաւ , կոչերը իրեն եկան . և Յիսուս
անոնց ըսաւ , Կը հաւատաք թէ կրնամ ա՛ս բանը
29 յե՛ղ ընել : ըսին անոր , Այ՛ Տէր : Ան առնոնը
անոնց աչքերուն դպաւ ու ըսաւ , Ձեր հաւատա-
30 քին պէս ըլլայ ձեզի : Ու անոնց աչքերը բացուե-
ցան . և Յիսուս ասոնցմէ պատուէր տուաւ անոնց
ու ըսաւ , ֏ Օգ՛ոյշ կեցէք , մէկը չիմանայ :
31 Բայց անոնք երթան ան բոլոր երկրին մէջ անոր
համբաւը տարածեցին :
32 Ու երբոր անոնք դուրս երան , ահա մէկ հար
33 դիւահար մարդ մը բերին իրեն : Ու երբոր դեւը
հլաւ , համրը խօսեցաւ . և ժողովրդականները զար-
ման ու կ՛ըսէին թէ Իսրայէլի մէջ բնաւ ասանկ բան
34 մը տեսնուած չէ : Բայց փարիսեցիները կ՛ըսէին
թէ Դիւոց իշխանովը դեւերը կը հանէ :
35 Ան Յիսուս կը պտըտէր բոլոր քաղաքներն ու
գեղերը , և անոնց ժողովարաններուն մէջ կը
սորվեցնէր ու կը քարոզէր արքայութեան աւե-
տարանը , և կը բժշկէր բոլոր ախտերը ու բոլոր
36 հիւանդութիւնները ժողովրդին մէջ : Ան
ժողովրդականները տեսնելով՝ անոնց վրայ խղճաց ,
ինչու որ յոգնած ու ցիրուցան եղած էին Հովիւ
37 չունեցող ոչխարներու պէս : Ան առնոնը ըսաւ իր
աշակերտներուն , Հունձքը շատ է , բայց մշակ-
38 նները քիչ . Հնուտի հունձքին Տէրոջը աղաչեցէք ,
որ մշակներ հանէ իր հունձքին :

֏ Գլ . ժե . 22 ; ի . 30 , 31 ; Մար . ժ . 47 , 48 ; Ղու . ժը . 38 , 39 ։
յ Գլ . ը . 4 ; ժը . 16 ; ժե . 9 ; Ղու . ե . 14 ։
ն Մար . ե . 36 ։
շ Տես գլ . ժը . 22 ; Ղու . ժա . 14 ։
ո Գլ . ժը . 24 ; Մար . պ . 22 ; Ղու . ժա . 15 ։
չ Մար . պ . 6 ; Ղու . ժգ . 22 ։
պ Գլ . պ . 23 ։
Ջ Մար . պ . 34 ։
ռ Տես . իե . 17 ; գ Թագ . իը . 17 ; Եզեկ . լդ . 5 ; Զաք . ժ . 2 ։
ս Ղու . ժ . 2 ; ճօհ . պ . 35 ։
վ Բ Թես . գ . 1 ։

ԳԼ . Ժ

1 Քրիստոս իր տասներկու առաքեալները կը խրկէ՝ հրաչքներ
ընելու իշխանութիւն տալով անոնց . 5 պատուէրներ կու տայ
անոնց և կը սորվեցնէ թէ ի՛նչ պարտին ընել . 16 կը մխի-
թարէ զանոնք հալածմունքներու վրայով , 40 և օրհնութիւն
կը խոստանայ զանոնք ընդունողներուն :

1 Ան ի՛ր քովը կանչելով իր տասներկու աշա-
կերտները , անոնց իշխանութիւն տուաւ պիղծ
ոգիներուն վրայ՝ որ զանոնք հանեն , և ամէն ցաւերը
ու ամէն հիւանդութիւնները բժշկեն :
2 Ու տասներկու առաքելոց անունները սոսկ
են . առաջինը Սիմոն՝ ի Պետրոս ըսուածը և
3 անոր եղբայրը Անդրեաս , Յակոբոս Զեբեդեան և
և անոր եղբայրը Յովհաննէս , Փիլիպպոս և Բար-
թուղիմէոս , Թովմաս և Մատթէոս մաքսաւոր ,
Յակոբոս Ալփեան և Ղեբէոս՝ որ Թադէոս մակ-
4 անուանեցաւ , Սիմոն Կանանացի և Յուդա
Իսկարիովտացի , որ նաև մատնեց զանիկա :
5 Ան տասներկուքը Յիսուս խրկեց , և անոնց
պատուիրեց ըսելով , Հեթանոսներու ճամբայ
մի երթաք , ու Սամարացիներու քաղաք մի
6 մտնէք . Հապա աւելի Իսրայէլի տանը Հկոր-
7 սուած ոչխարներուն գացէք : Ու երբոր կ՛եր-
թաք , քարոզեցէք ու ըսէք թէ Երկնից թա-
8 գաւորութիւնը մտեցած է : Հիւանդները բըժ-
շկեցէք , բորոտները * մաքրեցէք , դեւերը հա-
9 նեցէք . Էձրի առեր էք , ձրի տուէք : Ոսկի

՚ Մար . գ . 13 , 14 ; պ . 7 ; Ղու . գ . 13 ; թ . 1 ։
բ ճօհ . ա . 42 ։
գ Ղու . գ . 15 ; Դտր . ա . 13 ։
դ ճօհ . ժգ . 26 ։
ե Գլ . գ . 15 ։
զ Տես գ Թագ . ժէ . 24 ; ճօհ . գ . 9 , 20 ։
է Գլ . ժե . 24 ; Դտր . ժգ . 46 ։
ը Իս . ծգ . 6 ; Երեմ . ծ . 6 ; 17 ; Եզեկ . լգ . 5 , 6 , 16 ; ա Պետ . բ . 25 ։
թ Ղու . թ . 2 ։
ժ Գլ . գ . 2 ; գ . 17 ; Ղու . ժ . 9 ։
* Ո՛ռնէ՝ մաքրեցէք , մեռելները յարուցէք ։
ի Դտր . բ . 18 , 20 ։
լ ա Թագ . թ . 7 ; Մար . պ . 8 ; Ղու . թ . 3 ; ժ . 4 ; իբ . 35 ։

սուանաք ոսկի՝ և ո՛չ արծաթի՝ և ո՛չ ե պղինձ ձեր
10 գօտիներուն մէջը, ||՛չ ձամբու համար տոպրակ,
և ո՛չ կրկին հանդերձ, ո՛չ կօշիկ, ո՛չ գաւազան.
11 ձ ինչու որ մշակը իր կերակուրին արժանի է: Ու
ո՛ր քաղաք կամ գիղ մտնէք, հարցուցէ՛ք թէ
ո՞վ է անոր մէջը արժանաւոր, ու հոն կեցէ՛ք
12 մինչև որ ասկէ ելլէք: Ու երբոր տունը կը մըտ-
13 նէք, բարե՛ տուէ՛ք * անոր: Ու եթէ որ ան
տունը արժանաւոր է, ձեր բարեը անոր վրայ
գայ. հապա թէ որ արժանաւոր չէ, ն ձեր բա-
14 րեը ձեզի դառնայ: Ե Ու ո՛վ որ ձեզ չընդունի՛
ու ձեր խօսքերը մտիկ չընէ, երբոր ան տունէն
կամ քաղաքէն կ՛ելլէ՛ք, ֊ ձեր ոտքերուն փոշին
15 թօթուեցէ՛ք: Ա՛մէնիրաւ կ՛ըսեմ ձեզի, ՚ Յոդո-
մացւոց ու Գոմորացւոց երկրին աւելի դիւրին պիտի
ըլլայ դատաստանին օրը քան թէ ան քաղաքին:
16 ՚ Ահա ես ձեզ կը խրկեմ իբրև ոչխարներ գայ-
լերու մէջ. ՚ ուստի օձերու պէս խորագէ՛տ եղէ՛ք
17 և աղաւնիներու պէս միամիտ: Իսկ մարդոցմէ
զգուշացէ՛ք. ինչու որ ՚ ձեզ առեւանգներու պիտի
մատնեն, ու ե իրենց ժողովարաններուն մէջը ձեզ
18 պիտի ծեծեն. ՚ Ու իմ անո՛ւանս համար կուսա-
կալներու ու թագաւորներու առջև պիտի տար-
ուի՛ք, անոնց և հեթանոսներուն վկայութիւն
19 ըլլալու համար: Ը Իսայց երբոր ձեզ մատնեն,

Ե Տես Մար. ղ. 8։
ձ Ղու. ժ. 7։ ա Կոր. թ. 7, ՚՚ ա Տիմ. ե. 18։
է Ղու. ժ. 8։
* Ո՞նանք՝ անոր՝ ու ըսե՛ք։ Բա-
րև աս տանիս։
ը Ղու. ժ. 5, 6։
ի Սաղ. լե. 13։
ղ Մար. գ. 11։ Ղու. թ. 5։
ժ. 10, 11։
ճ Ղեւեմ. և. 13։ Գոր. ՚ ժգ.
51։ ժը. 6։

յ Գլ. ժա. 22, 24։
յ Ղու. ժ. 3։
ն Հռով. ժգ. 19։ Եփես. ե. 15։
շ ա Կոր. ժդ. 20։ Փիլ. բ. 15։
ո Գլ. իդ. 9։ Մար. ժգ. 9։
Ղու. ժբ. 11։ իա. 12։
չ Գոր. ե. 40։
պ Գոր. ժբ. 1։ իգ. 10։ իե.
7, 23։ բ Տիմ. գ. 16։
ջ Մար. ժգ. 11, 12, 13։
Ղու. ժբ. 11։ իա. 14, 15։

հոգ մի՛ ընէք թէ ինծո՛ր կամ ինչ պիտի խօ-
սիք, ինչու որ ՚ձեզի պիտի տրուի ան ժամուն՝
20 ինչ որ պիտի խօսիք: ՚Վ Ասն զի չէ թէ դուք
էք որ կը խօսիք, հապա ձեր Հօրը Հոգին՝ որ
21 ձեր ներսի դին կը խօսի: ՚Ու Եղբայր եղբայրը
մահուան պիտի մատնէ, և հայրը՝ որդին. և որ-
դիք էրենց ծնողացը վրայ պիտի ելլեն ու մեռցը-
22 նեն զանոնք: Ու իմ անուանս համար ՚ամե-
նուն ատելի պիտի ըլլաք. Բայց ո՛վ որ մինչև
23 վերջը համբերի, անիկա պիտի ապրի: ՚Ու
երբոր աս քաղաքին մէջ ձեզ կը հալածեն,
ուրիշ Հալա Վախէ. Ճշմարիտ կ՛ըսեմ ձեզի,
Իսրայէլի քաղաքները պիտի չկատարելնէք, ՚մին-
24 չև որ Որդին մարդոյ գայ: Ի՛նչակերտը իր վար-
դապետէն աւելի չէ, և ո՛չ ծառան իր տիրոջմէն:
25 Հերիք է աշակերտին՝ որ իր վարդապետին պէս
ըլլայ, ու ծառային՝ իր տիրոջը պէս. եթէ որ
տանուտէրը Լիւղզեբուղ կոչեցին, որքա՛ւ աւելի
26 անոր ընտանիքը: Ուստի մի՛ վախնաք անոնցմէ,
ինչու որ բան մը չկայ ծածուկ՝ որ պիտի չյայտ-
27 նուի, և գաղտուկ՝ որ պիտի չգիտցուի: Ինչ
որ ձեզի մըթի մէջ կ՛ըսեմ, ա՛ն լոյսի մէջ
խօսեցէ՛ք, և ինչ որ ականջն ի վար կը լսէք,
28 տանիքներուն վրա՛յ քարոզեցէ՛ք: ՚Ու մի՛ վախ-
նաք անոնցմէ՝ որ մարմինը կը սպաննեն, ու չեն
կրնար հոգին սպաննել. հապա աւելի անկէ վախ-
ցէ՛ք դուք, որ կրնայ հոգին ու մարմինը դժոխքին

՚՚ Եր. գ. 12։ Երեմ. ա. 7։
՚՚ բ Թագ. իգ. 2։ Գոր. գ. 8։
ղ. 10։ բ Տիմ. գ. 17։
Վ Մէկ. է. 6։ Հմր. 35, 36։
Ղու. իա. 16։
՚՚ Ղու. իա. 17։
բ Դան. ժբ. 12, 13։ Գլ. իգ.
13։ Մար. ժգ. 13։
ր Գլ. բ. 13։ դ. 12։ ժբ. 15։
Գոր. ը. 1։ թ. 25։ ժգ. 6։

՚՚ Գլ. ժգ. 28։
ֈ Ղու. ղ. 40։ Ցօհ. ժգ. 16։
ժե. 20։
ֆ Գլ. ժբ. 24։ Մար. գ. 22։
Ղու. ժա. 15։ Ցօհ. ը. 48։
52։
Մար. դ. 22։ Ղու. ը. 17։
ժբ. 2, 3։
՚՚ Եփ. ը. 12, 13։ Ղու. ժբ.
4։ ա Պետ. գ. 14։

29 մէջ կորսընցընել ։ Ազ՚ որ երկու ձնձղուկ մէկ
դանկի կը ծախուին , և անոնցմէ մէկը գետինը
30 չի՛յնար առանց ձեր Հօրը ։ Բ՚Ասլց ձեր գլխուն
31 բոլորը մազերն ալ համրուած են ։ Ուրեմն մի՛
վախնաք , Ձեզ՚ որ շատ ձնձղուկներէն լաւ էք
32 գնաք ։ Ուրդ Ո՚վ որ մարդոց առջև զիս կը դա-
նանի , Ե՛ս ալ անիկայ պիտի դանանիմ իմ՚ Հօրս
33 առջևը՝ որ երկինքն է ։ Ի՚նչ Ո՚վ որ մարդոց առջև
զիս կ՚ուրանայ , ես ալ անիկայ պիտի ուրանամ իմ՚
34 Հօրս առջևը՝ որ երկինքն է ։ Ա՚մի կարծէք՝ թէ
ես երկրի վրայ խաղաղութիւն ձգելու եկայ ։ խաղա-
35 ղութիւն ձգելու չեկայ , հապա սուր ։ Ինչու՞ որ
եկայ Ի՚մարդը իր հօրմէն զատելու , ու աղջիկը՝
36 իր մօրմէն , ու հարսը՝ իր կնսուրէն ։ Ի՚ր Ի՚մար-
դուն թշնամիները իր ընտանիքը պիտի ըլլան ։
37 Ի՚ն որ հայրը կամ մայրը ինծմէ աւելի կը սիրէ ,
ինծի արժանի չէ ։ և ան որ տղան կամ աղջիկը
38 ինծմէ աւելի կը սիրէ , ինծի արժանի չէ ։ Ի՚ն-
ան որ իր խաչը չառնէր ու իմ ետևէս գար , ինծի
39 արժանի չէ ։ Ի՚նչ որ իր անձը կը գտնէ , պիտի
կորսընցընէ զանիկայ ։ և ան որ իր անձը ինծի
համար կը կորսընցընէ , պիտի գտնէ զանիկայ ։
40 Ո՚վ որ ձեզ կ՚ընդունի , զիս կ՚ընդունի ։ և ան
41 որ զիս կ՚ընդունի , զիս խրկողը կ՚ընդունի ։ Ի՚ն
որ մարգարէ մը կ՚ընդունի մարգարէի անունով ,

ի ա Թագ . ժդ . 45 ։ բ Թագ . ժդ . 11 ։ Ղուկ . իա . 18 ։ Գոր . իէ . 34 ։
գ Ղուկ . ժբ . 8 ։ Հռով . ժ . 9 , 10 ։
դ Ցայտ . գ . 5 ։
ե Մար . ը . 38 ։ Ղուկ . թ . 26 ։ բ Տիմ . բ . 12 ։
զ Ղուկ . ժբ . 49 , 51 , 52 , 53 ։
է Մ՚ի՛ք . է . 6 ։
ը Սաղ . խա . 9 ։ ծէ . 13 ։ Մ՚ի՛ք . է . 6 ։ Ցօհ . ժգ . 18 ։
թ Ղուկ . ժգ . 26 ։
ժ Գլ . ժգ . 24 ։ Մար . ը . 34 ։ Ղուկ . թ . 23 ։ ժգ . 27 ։
ի Գլ . ժգ . 25 ։ Ղուկ . ժէ . 33 ։ Ցօհ . ժբ . 25 ։
լ Գլ . ժբ . 5 ։ Ղուկ . թ . 48 ։ ժ . 16 ։ Ցօհ . ժբ . 44 ։ ժգ . 20 ։ Գաղ . գ . 14 ։
խ Գ Թագ . ժէ . 10 ։ ժը . 4 ։ գ Թագ . ը . 8 ։

մարգարէի վարձք կ՚առնէ . և ան որ արդար մը
կ՚ընդունի արդարի անունով , արդարի վարձք
42 կ՚առնէ ։ Բ՚Ու ան որ ասլ պզտիկներէն մէկուն
միայն դաւաթի մը պաղ ջուր կը խմցընէ աշակերտի
անունով , ճշմարիտ կ՚ըսեմ՝ ձեզի , ընաւ իր
վարձքը պիտի չկորսընցընէ ։

ՊՂ . ԺՈ

2 Ցովհաննէս իր աշակերտները Քրիստոսի կը խրկէ ։ 7 Քրիստոսի վկայութիւնը Ցովհաննէսին համար ։ 18 Ժողովուրդը կարծիքը Ցովհաննէսին ու Քրիստոսի վրայով ։ 20 Քրիստոս կը նախատէ Քորազինը , Բեթսայիդան և Կափառնայումը՝ իրենց ապերախտութեանը և անդիմադրելի մեղքին համար ։ 25 և կը փառաւորէ իր Հօրը իմաստութիւնը՝ Աւետարանը պարզամիտներուն յայտնելուն համար ։ 28 Իրեն կը կանչէ ամէն անոնք որ իրենց մեղքին ծանրութիւնը կը զգան ։

1 Ն՚ Ե եղաւ որ երբ Յիսուս լմընցուց իր տասուերկու
աշակերտներուն պատուէր տալը , գնաց անկէ
անոնց քաղաքներուն մէջ քարոզելու և սորվեցը-
նելու ։
2 Իսկ Ցովհաննէս՝ բանտին մէջը Ք՚րիստոսի գործքերը , իր աշակերտներէն երկուքը
3 խրկելով Ըսաւ անոր , Դ՚ուն սո՞ւն ես որ գալու-
4 էիր , թէ ուրիշի մը սպասենք ։ Ն՚ Յիսուս պա-
տասխան տալով անոնց ըսաւ , Գացէք պատմեցէք
Ցովհաննէսին ինչ՝ որ կը լսէք ու կը տեսնէք ։
5 Ք՚ Ալրերը կը տեսնեն , կաղերը կը քալեն ,
բորոտները կը մաքրուին , խուլերը կը լսեն ,
մեռելները յարութիւն կ՚առնեն Ե՛ու աղքատ-

ի Գլ . ը . 5 , 6 ։ իէ . 40 ։ Մար . թ . 40 ։ Երբ . գ . 10 ։
ա Գլ . ժգ . 3 ։
բ Ղուկ . է . 18 , 19 , ԼԱ ։
գ Ծն . խթ . 10 ։ Թուա . իդ . 17 ։ Դան . թ . 24 ։ Ցօհ . գ . 14 ։
դ Ես . խթ . 18 ։ լե . 4 , 5 , 6 ։ խբ . 7 ։ Ցօհ . բ . 23 ։ գ . 2 ։ ե . 36 ։ ժ . 25 , 38 ։ ժգ . 11 ։
է Սաղ . իբ . 26 ։ Ես . կա . 1 ։ Ղուկ . գ . 18 ։ Ցակ . բ . 5 ։

6 ներուն աւետարան կը քարոզուի : Նո՛ւ երանի
անոր ՝ Ուր իմ վրայիս չգայթակղիր :
7 Ե՛ւ երբոր անոնք գացին , Յիսուս սկսաւ ժո-
ղովրդեանցն ըսել Յովհաննէսին համար , Ի՞նչ
տեսնելու ելար անապատին մէջ . եղէզ՞ մը հովին
8 շարժուած : Հապա ի՞նչ տեսնելու ելար . փա-
փուկ հանդերձներ հագած մարդ մը . ահա փա-
փուկ հանդերձներ հագնողները թագաւորաց տու-
9 ներն են : Հապա ի՞նչ տեսնելու ելար . մարգարէ՞
այո՛ կ'ըսեմ ձեզի , Ե՛ մարգարէէ մըն ալ աւելի :
10 Նո՛ւնը որ ասիկայ է որուն համար գրուած է .
Ահ՝ Ես իմ դեսպանս կը խրկեմ քու երեսիդ
առջեւէն , որ քու ճամբադ պիտի պատրաստէ քու
11 առջեւդ : Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , Ընկիներէն
ծնածներուն մէջը Յովհաննէս մկրտիչէն մեծը ելած
չէ . սակայն երկնից թագաւորութեանը մէջ պիտի
12 պզտիկը անկէ մեծ է : Ե՛ւ Յովհաննէս մկրտիչին
օրերէն մինչեւ հիմա երկնից թագաւորութիւնը
ուժով կ'առնուի , և ուժեղները կը յափշտակեն
13 անիկայ : Նկատելու որ բոլոր մարգարէները ու օրէնքը
14 մինչեւ Յովհաննէս մարգարէութիւն ըրին . Նո՛ւ
եթէ կ'ուզէք ընդունիլ , անիկայ է Եղիան որ
15 պիտի գար : Ե՛րն որ լսելու ականջ ունի , թող
16 լսէ : Հապա ո՞րու նմանցնեմ այս ազգը . կը
նմանի տղոց , որ շուկաները նստելով իրենց
17 ընկերներուն կը կանչեն , Ու կ'ըսեն ,

ը Եւ • բ • 14 , 15 : Գլ • ժզ • 57 : իզ • 10 : իզ • 31 : Հաւով • թ • 32 , 33 : ամոր • ա • 23 : բ • 14 : Գաղ • ե • 11 : ա Պետ • բ • 8 :
ի Ղու • է • 24 :
ձ Եփես • դ • 14 :
ղ Գլ • ժզ • 5 : իա • 26 : Ղու • ա • 76 : է • 26 :
ճ Պաղ • դ • 1 : Պար • ա՛ • 2 : Ղու • ա • 76 : ե • 27 :
ի Ղու • ժզ • 16 :
լ Պաղ • դ • 6 :
խ Պաղ • դ • 5 : Գլ • ժէ • 12 : Ղու • ա • 17 :
ծ Գլ • ժզ • 9 : Ղու • բ • 8 : Ցայտ • բ • 7 , 11 , 17 , 29 : դ • 6 , 13 , 22 :
կ Ղու • է • 31 :

յուցինք ձեզի՝ ու չհաղացիք , ողբ կարդացինք ձեզի՝
18 ու կոծ չըրիք : Վասն զի Յովհաննէս եկաւ , ո՛չ
կ'ուտէր և ո՛չ կը խմէր , ու կ'ըսեն , Դեւ կայ
19 անոր նէրսէն դին : Որդին մարդոյ եկաւ՝ կ'ուտէ ու
կը խմէ , և կ'ըսեն , Ո՛հմ ուտող և արբեցող
մարդ մը՝ հաբաւորներու ու մեղաւորներու բարե-
կամ . Եւ իմաստութիւնը արդարացաւ իր որ-
դւոցմէն :
20 Ա՛յն ատենը սկսաւ նախատել ան քաղաքները ,
որոնց մէջ դործուեր էին իր հրաշքներուն շատերը ,
21 քանզի չապաշխարեցին . Ա՛յ քեզ՝ Քորազին ,
վա՛յ քեզ՝ Նէթսայիդա . ինչու որ եթէ Տիւրոսի
ու Սիդոնի մէջ եղած ըլլային ան հրաշքները՝ որ
ձեր մէջը եղան , շատոնցմէ ճրուքով ու մոխիրով
22 պապաշխարած պիտի ըլլային : Հապա ձեզի կ'ըսեմ ,
Տիւրոսին և Սիդոնին աւելի դիւրին պիտի ըլլայ
23 դատաստանին օրը՝ քան թէ ձեզի : Ե՛ւ դուն Կա-
փառնայո՛ւմ , Որ մինչեւ երկինքը բարձրացած ես ,
մինչեւ դժոխքը պիտի իջնես , ինչու որ եթէ
Սոդոմի մէջ եղած ըլլային ան հրաշքները՝ որ քու
մէջդ եղան , իրաւ որ մինչեւ այս օրս դուն պիտի
24 մնար : Հապա ձեզի կ'ըսեմ՝ որ Սոդոմացւոց երկրին
աւելի դիւրին պիտի ըլլայ դատաստանին օրը ,
քան թէ քեզի :
25 Ի՛նչ ժամանակին պատասխան տուաւ Յիսուս
ու ըսաւ , Շնորհակալ եմ քեզմէ Հա՛յր՝
Տէր երկինքի և երկրի , որ այս բաները ծածուկ
պահեցիր խմաստուններէն և դիտուններէն , ու
26 նո՛ւղոց յայտնեցիր : Այո՛ Հա՛յր , ինչու որ

հ Գլ • թ • 10 :
ձ Ղու • է • 35 :
ղ Ղու • ժ • 13 , ԼԱ :
ճ Ցոյն • դ • 7 , 8 :
մ Գլ • ժ • 15 : Հմր 24 :
յ Տիս Եռ • ժդ • 13 : Ողբ • բ • 1 :
ն Գլ • ժ • 15 :
շ Ղու • ժ • 21 :
ո Տիս Սաղ • բ • 2 : ա Կոր • ա • 19 , 27 : բ • 8 : բ Կոր • դ • 14 :
չ Գլ • ժզ • 17 :

27 քու առջիդ սասնակ հաճելի եղաւ : ¶ Ամէն բան ինձի տրուեցաւ իմ Հօրմէս , ու մէկը չճանչնար Որդին՝ բայց Հայրը . և մէկը չճանչնար Հայրը՝ բայց Որդին , և անոր որուն որ Որդին կ'ուզէ
28 յայտնել : Նկէք ինձի բոլոր յոգնած ու բեռնաւոր-
29 ածներ , և ես ձեզ պիտի հանգչեցնեմ : Իմ լուծս ձեր վրայ առէք , ¶ և ինծմէ սորվեցէք՝ որ հեզ եմ ու խոնարհ սրտով , և Հոգիներնիդ
30 հանգստութիւն պիտի գտնէք : ¶ Վասն որ իմ լուծս քաղցր է , և իմ բեռս թեթեւ :

ԳԼՈՒԽ ԺԲ

1 Յորիսոս կը յանդիմանէ փարիսեցւոց կուրութիւնը շաբաթ օրուան վրայով , 3 Սուրբ Գիրքերով , 9 ժողովում , 13 և Տիրոջով մը : 22 Կոյր ու համր դիւահար մը կը բժշկէ : 31 Ա'իմացընէ թէ Սուրբ Հոգիին դէմ եղած հայհոյութիւնը պիտի չներուի : 36 և թէ դատաստան խօսքերու համար հաշիւ պիտի տրուի : 38 Կը յանդիմանէ անհաւատները որ նշան կը խնդրեն , 49 և կը ցուցընէ թէ ո՛վ է իր եղբայրը՝ իր քոյրը և իր մայրը :

1 Ան ատենը ¶ Յիսուս շաբաթ օրը դնաց արտե-
ւուն միջէն . և իր աշակերտները անօթեցան , ու սկսան ցորեններ հասկեր փրցընել և ուտել :
2 Փարիսեցիները երբոր տեսան , ըսին անոր , Ահա քու աշակերտներդ կը գործեն ինչ որ արժան չէ
3 շաբաթ օրը գործել : Ան ալ անոնց ըսաւ , Չէ՞ք կարդացեր դուք Դաւիթին ըրածը , երբոր անօ-
4 թեցաւ ինքը ու անոնք որ իր հետն էին . Ինչպէս մտաւ Աստուծոյ տունը , և հաւատաչուրութեան հա-

---

¶ Գլ . իբ . 18 ; Ղւկ . ժ . 22 ; Ցօհ . գ . 35 . ժգ . 3 . ժէ . 2 ; ա Կոր . ժէ . 27 ։
է Ցօհ . ա . 18 ; գ . 46 ; ժ . 15 ։
ը Ցօհ . ժգ . 15 ; Փիլ . բ . 5 ; ա Պետ . բ . 21 ; ա Ցօհ . բ . 6 ։
թ Զաք . թ . 9 ; Փիլ . բ . 7 , 8 ։
ժ Երեմ . գ . 16 ։
ժա Ցօհ . ե . 3 ։

ժբ Օր . իգ . 25 ; Մար . բ . 23 ; Ղւկ . գ . 1 ։
ժգ Թագ . իա . 6 ։
ժդ Եզ . իե . 30 ; Ղւկ . իդ . 5 ։
ժե Եզեմ . իթ . 32 , 33 ; Ղւկ . ը . 31 ; իդ . 9 ։
ժզ Թուա . իը . 9 ; Ցօհ . է . 22 ։
ժէ Մն . գ . 18 ; Մարկ . գ . 1 ։
ժը Ովս . գ . 6 ; Միք . գ . 6 , 7 , 8 ; Գլ . թ . 13 ։
ի Մար . գ . 1 ; Ղւկ . գ . 6 ։
իա Ղւկ . ժգ . 14 ; ժդ . 3 ; Ցօհ . թ . 16 ։
իբ Տես Եզ . իգ . 4 , 5 ; բ Օր . իբ . 4 ։
իգ Գլ . իէ . 1 ; Մար . գ . 6 ; Ղւկ . գ . 11 ; Ցօհ . է . 18 ; ժ . 39 ; ժա . 53 ։
իդ Տես գլ . ժ . 23 ; Մար . գ . 7 ։
իե Գլ . ժբ . 2 ։
իզ Գլ . թ . 30 ։

ցերը կերաւ , որ ո՛չ իրեն օրինաւոր էր ուտել , և ո՛չ անոնց՝ որ իր հետն էին , ¶ բայց միայն քահա-
5 նաներուն : Կամ թէ Օրէնքին մէջը չէ՞ք կար-դացեր , որ քահանաները շաբաթ օրերը տաճարին
6 մէջ շաբաթը կը պղծեն ու անմեղ են : Բայց ձեզի կ'ըսեմ՝ որ աս տեղը Տաճարէն մեծ մէկը կայ :
7 Ու թէ որ գիտնայիք թէ ինչ ըսել է , Ես ողոր-մութիւն կ'ուզեմ՝ ու չէք թէ զոհ , ան ատենը ան-
8 պարտները չէիք դատապարտեր . Վասն որ Որդին մարդոյ շաբաթին տէրն է :
9 ¶ Ու անկէ երթալով՝ եկաւ անոնց ժողովարանը :
10 Ու հոն մէկ մարդ մը կար՝ որուն ձեռքը չորցած էր . և հարցուցին անոր ու ըսին թէ Շաբաթ օրը բժշկել արժանի է , որ անոր վրայով ամբաս-
11 տանութիւն ընեն : Ան ալ ըսաւ անոնց , Ձեզմէ ո՞ր մարդը կայ՝ որ մէկ ոչխար մը ունենայ , և անի-կայ շաբաթ օրը ծիսան մէջ իյնայ , պիտի չքռնէ՞
12 ու վեր հանէ զանիկայ : Ուրեմն որչափ աւելի է մար-դը ոչխարէն . ուրեմն շաբաթ օրը բարի գործել
13 արժան է : Ան ատենը ըսաւ ան մարդուն , Երկ-կընցուր ձեռքդ . ան ալ երկընցուց , ու ողջացաւ
14 միւսին պէս : Բայց Փարիսեցիները դուրս ելլե-լով՝ անոր վրայ խորհուրդ կ'ընէին թէ ինծո՞ր անիկայ կորսընցընեն :
15 Ու Յիսուս երբոր գիտցաւ , Ն զատուեցաւ անկէ . Եւ շատ ժողովուրդներ անոր հետևէն գացին , ու
16 ամէնը բժշկեց : Ու ¶ սաստիկ պատուիրեց անոնց

17 որ գինքը ծելոս չը ջայտանեն։ Որ կատարուի
18 Եսայի մարգարէին ձեռքով ըսուած խօսքը , ՝ԵՒՀա
իմ ծառան՝ որ ընտրեցի , Ե իմ սիրելին՝ հորուն
հաճեցաւ իմ անձս . իմ Հոգիս անոր վրայ պիտի
19 դնեմ , ու հեթանոսներուն իրաւունք պիտի
պատմէ : Ո՛չ պիտի վիճի , և ո՛չ պիտի աղաղա-
կէ , և ո՛չ մէկը պիտի լսէ անոր ձայնը հրապա-
20 րաններուն մէջ : Զ՚աղջամած եղէգը պիտի չիշխէ ,
ու պլպլցած պատրոյգը պիտի չմարէ , մինչև որ
21 դատաստանը յաղթութեան հանէ : Ու հեթա-
նոսները անոր անունը պիտի յուսան :
22 ՝Ան ատենը կոյր ու համր դիւահար մը բերին
իրեն , և զանիկայ բժշկեց , անանկ որ համրը ու
23 կոյրը խօսեցաւ ու տեսաւ : Ու բոլոր ժողովուրդ-
ները զարմացան ու կ՚ըսէին , Արդեօք սա՞կաշ է
24 Դաւիթի որդին : Ո՚Հայց փարիսեցիները երբոր
լսեցին , ըսին , Ասիկա ո՞բէլ բաՒով չհաներ
դեւերը՝ բայց դեւերուն Իշեղեղբուղ իշխանովը :
25 Ու ՝Յիսուս անոնց խորհուրդները իմանալով՝
ըսաւ անոնց , Ամէն թագաւորութիւն իրեն դէմ
բաժնուած՝ կ՚աւերի . և ամէն քաղաք կամ տուն
26 իրեն դէմ բաժնուած՝ չկրնար կենալ : Ու թէ որ
Սատանան Սատանայ կը հանէ , իրեն դէմ բաժ-
նուելու . ուստի ինտո՞ր պիտի կենայ անոր թա-
27 գաւորութիւնը : Ու թէ որ ես Իշեղեղբուղով
դեւերը կը հանեմ , ձեր որդիները ինչո՞վ կը հա-
նեն . ուրեմն անոնք պիտի ըլլան ձեր դատաւորը-
28 ները : Հայց թէ որ ես Աստուծոյ Հոգիովը կը
հանեմ դեւերը , ուրեմն Աստուծոյ թագաւորու-
29 թիւնը ձեր վրայ հասած է : Ա՚Կամ ինտո՞ր կրնայ

ե Ես . խր . 1 ։
զ ԳԼ . գ . 17 ։ ժէ . 5 ։
է Տճս գԼ . թ . 32 ։ Մար . գ . 11 ։ Ղու . ժա . 14 ։
ը ԳԼ . թ . 34 ։ Մար . գ . 22 ։ Ղու . ժա . 15 ։
թ ԳԼ . թ . 4 ։ Ցօհ . բ . 25 ։ Ցայտ . բ . 23 ։
ժ Դան . բ . 44 ։ է . 14 ։ Ղու . ա . 33 ։ ժա . 20 ։ ժէ . 20, 21 ։
ի Ես . խթ . 24 ։ Ղու . ժա . 21, 22, 23 ։

մէկը զօրաւոր մարդու մը տունը մտնել , և անոր
կարասիները յափշտակել , թէ որ առաջ ան
զօրաւոր մարդը չկապէ , ու ետքը անոր տունը
30 կողոպտէ : Ան որ իմ հետս չէ , ինծի հակառակ
է , և ան որ ինծի հետ չժողվեր , ցիրուցան կ՚ընէ :
31 Ասոր համար ձեզի կ՚ըսեմ , Ո՚Ամէն մեղք ու հայ-
հոյութիւն պիտի ներուի մարդոց , Ո՚բայց Ա՚ՍՊԻ-
ՐԻՏԻՆ դէմ եղած հայհոյութիւնը պիտի չներուի
32 մարդոց . Ու ո՛վ որ ՝Որդւոյ մարդոյ դէմ բան
կ՚ըսէ , Ո պիտի ներուի անոր . բայց ո՛վ որ ՝Ո-
գւոյն Սրբոյ դէմ կ՚ըսէ , պիտի չներուի անոր ,
ո՛չ աս աշխարհիս մէջ՝ և ո՛չ գալու ալիսբէնի մէջ :
33 Կամ ծառը բարի ըրէք , ու Ո՚անոր պտուղը բարի ,
կամ ծառը չար ըրէք , ու անոր պտուղը չար .
34 ինչու որ ծառը պտուղէն կը ճանչցուի : Ի՚ԺԵՐՈՒ-
ԾՈՒՆԴՆԵՐ՝ ի՞նչպէս կրնաք բարի խօսիլ , որ չար
էք . ինչու որ ՝սրտին աւելցուքէն բերանը կը
35 խօսի : Մարի մարդը իր սրտին բարի գանձէն
բարի բաներ կը հանէ , և չար մարդը իր սրտին
36 չար գանձէն չար բաներ կը հանէ : Հայց ձեզի կ՚ը-
սեմ , թէ Ամէն դատարկ խօսքերուն համար որ
մարդիկ կը խօսին , դատաստանին օրը հաշիւ պի-
37 տի տան : Ի՚նչու որ քու խօսքերէդ պիտի ար-
դարանաս , և քու խօսքերէդ պիտի դատապար-
տուիս :
38 ՝Ան ատենը դպիրներէն ու փարիսեցիներէն
մանք պատասխան տուին իրեն ու ըսին , Վար-
դապետ՝ կ՚ուզենք քեզմէ նշան մը տեսնել :
39 Ընդհակառակն պատասխան տուաւ ու անոնց ըսաւ ,

ե Մար . գ . 28 ։ Ղու . ժբ . 10 ։ Երբ . գ . 4 ։ ժ . 26, 29 ։ ա Ցօհ . ե . 16 ։
ը Գոր . ե . 51 ։
ժ ԳԼ . ժա . 19 ։ ժգ . 55 ։ Ցօհ . ե . 12, 52 ։
ի ա Տիմ . ա . 13 ։
ձ ԳԼ . է . 7 ։ իգ . 38 ։
ղ Ղու . գ . 45 ։
ճ ԳԼ . ժգ . 1 ։ Մար . ը . 11 ։ Ղու . ժա . 16, 29 ։ Ցօհ . բ . 18 ։ ա Կոր . ա . 22 ։

Ջաւ և Վշնայող ազգը նշան կ'ուզէ , և ոՉրէւ
նշան պիտի չտրուի անոր , բայց միայն Յովնան
40 մարգարէին նշանը : Վանզի ֊ ինչպէս որ Յով-
նան իրեք օր ու իրեք գիշեր կէտ ձուկին փորին
մէջն էր , անանկ ալ Որդին մարդոյ պիտի ըլլայ
երկրիս սրտին մէջը իրեք օր ու իրեք գիշեր :
41 ֊Նինուէի մարդիկը դատաստանին օրը ա՛ս ազգին
դէմ պիտի կանգնին ու ֊ պիտի դատապարտեն ասի-
կայ , ֊ինչու որ Յովնանին քարոզութեամբը
ղեղջի եկան . և ահա Յովնանէն մեծ մէկը կայ
42 հոս : ֊ Հարաւի թագուհին դատաստանին օրը
ա՛ս ազգին դէմ պիտի կանգնի ու պիտի դատապարտէ
ասիկայ , ինչու որ իրեք երկրի ծայրերէն եկաւ
Սողոմոնին իմաստութիւնը լսելու . և ահա Սո-
ղոմոնէն մեծ մէկը կայ հոս :
43 ֊Ու երբոր պիղծ ոգին մարդէ մը կ'ելլէ ,
֊անջուր տեղեաներ կը պտրտի , հանգստութիւն
44 կը փնտռէ ու չգտնէ . Յն ատենը կ'ըսէ , Դառ-
նամ նորէն իմ տունս՝ ուրկից որ ելայ . և կու-
գայ պննէլով կը գտնէ պարապ՝ մաքրուած ու
45 յարդարուած : Յն ատենը կ'երթայ և իր
հետը կ'առնէ եօթը ուրիշ ոգիներ իրմէ աւելի
չար , ու մտնելով հոն կը բնակին , և ֊ յան
մարդուն վերջը առաջինէն դէշ կ'ըլլայ . ասանկ
պիտի ըլլայ ա՛ս չար ազգին ալ :
46 Ու քանի որ ինքը ժողովուրդին կը խօսէր ,
֊ահա իր մայրը ու ֊ եղբայրները դուրսը կայներ

Ա Եփ . ծէ . 3 ; Գլ . ժգ . 4 ; Մար . ը . 38 ; Ցօհ . գ . 48 ;
֊ Ցոյց . ա . 17 ;
ր Ղու . ժա . 32 ;
ֆ Տես Երեմ . գ . 11 ; Եզեկ . ժգ . 51 , 52 ; Հռով . բ . 27 ;
֊ Ցոյց . գ . 5 ;
֏ գ Թագ . ժ . 1 ; բ Մն . թ . 1 ; Ղու . ժա . 31 ;
֏ Ղու . ժա . 24 ;
֏ Ցոյց . ա . 7 ; ա Պետ . ե . 8 ;
֏ Երբ . գ . 4 ; ժ . 26 ; բ Պետ . բ . 20 , 21 , 22 ;
֊ Մար . գ . 31 ; Ղու . ը . 19 , 20 , 21 ;
֏ Գլ . ժգ . 55 ; Մար . գ . 3 ; Ցօհ . բ . 12 ; ե . 3 , 5 ; Գոր . ա . 14 ; ա Կոր . թ . 5 ; Գաղ . ա . 19 ;

47 էին , և կ'ուզէին իր հետը խօսիլ : Ու մէկը
իրեն ըսաւ , Ահա քու մայրդ ու եղբայրներդ
դուրսը կայներ են , և կ'ուզեն հետդ խօսիլ :
48 Յն ալ իրեն ըսողին պատասխան տուաւ ու ըսաւ ,
Ո՞վ է իմ մայրս , և ո՞վ են իմ եղբայրներս :
49 Ու իր ձեռքը դէպ 'ի իր աշակերտներուն երկնցնե-
լով ըսաւ , Ահա իմ մայրս և իմ եղբայրներս .
50 Վ ամն ոք ֏ Հօր որ իմ երկնաւոր ֏ կամքը
կատարէ , անիկայ է իմ եղբայրս և քոյրս ու
մայրս :

ԺԳ . ԹՈՂ

3 Ներմանացանին առակը . 18 անոր մեկնութիւնը : 24 Որո-
մին , 31 մանանեխին , 33 խմորին , 44 ծածկուած գանձին ,
45 մարգարիտին 47 ու ծովը ձգուած ուռկանին առակները :
53 Քրիստոս կ'անարգուի իր հայրենակիցներէն :

1 Յն օրը Յիսուս տունէն ելլելով՝ ֊ ծովուն եզերքը
2 նստաւ : ֏ Ու շատ ժողովուրդներ քովը
ժողովուեցան , անանկ որ ֏ ինքը նաւը մտաւ ու
նստաւ . և բոլոր ժողովուրդը ծովեզերքը կայներ
3 էր : Ու շատ բաներ խօսեցաւ անոնց առակնե-
րով՝ և ըսաւ ,
4 ֊ Ահա սերմ ցանողը ելաւ որ սերմ ցանէ . ու
երբոր կը ցանէր՝ մէկ քանիները ճամբուն քովը
ինկան , և թռչուններուն եկան ու կերան զանոնք :
5 Ու ուրիշները ապառաժուտ տեղերու վրայ ինկան՝
ուր որ շատ հող չկար , և շուտ մը բուսան հողը
6 խորունկութիւն չունենալուն համար . Յակայն
արեւուն ծագած ատենը այրեցան , ու արմատ չու-
7 նենալուն համար չորցան : Ու ուրիշները ինկան
փուշերու մէջ , և փուշերը եկան ու խեղդեցին զա-
8 նոնք : Ու ուրիշները ինկան աղէկ հողի մէջ ,
ու պտուղ կու տային՝ ոմը հարիւր , ոմը

֏ Տես Ցօհ . ժե . 14 ; Գաղ . ե . 6 ; գ . 15 ; Կող . գ . 11 ; Երբ . բ . 11 ;
֊ Մար . գ . 1 ;
֏ Ղու . ը . 4 ;
֏ Ղու . ե . 3 ;
֊ Ղու . ե . 5 ;
֏ Ծն . իգ . 12 ;

9 որը վաթսուն, և որը երեսուն: ՂԱՆ որ լսելու
ականջ ունի, թող լսէ:
10 Ու աշակերտները մօտենալով՝ ըսին իրեն, Ինչո՞ւ
11 համար առակներով կը խօսիս անոնց: Ան ալ
պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Անոր հա-
մար՝ որ Ե՛ձեզի տրուած է գիտնալ երկնից թա-
գաւորութեանը խորհուրդները, և անոնց տրուած
12 չէ: Ըվ՚ոն զի ով որ ունի, անոր պիտի տրուի
ու պիտի աւելնայ. և ով որ չունի, ունեցածն
13 ալ անկէ պիտի առնուի: Անոր համար առակ-
ներով կը խօսիմ անոնց, որ կը տեսնեն՝ ու չեն
տեսներ, և կը լսեն՝ ու չեն լսեր ու միտք չեն
14 առներ: Ու անոնց վրայ կը կատարուի Եսա-
յիին մարգարէութիւնը որ կ՚ըսէ, Ը՛նկալով
պիտի լսէք՝ ու պիտի չհասնիք, և տեսնելով
15 պիտի տեսնէք՝ ու պիտի չտեսնէք: Ես-
չու որ աս ժողովուրդին սիրտը թանձրացաւ,
և ծ իրենց ականջներովը ծանր լսեցին, ու
աչքերնին գոցեցին, որ չըլլայ թէ բնաւ աչ-
քերով տեսնեն և ականջներով լսեն և սրտ-
տով խելան ու դարձի գան, և ես անոնք
16 բժշկեմ: Հապա է երանի է ձեր աչքերուն՝ որ կը
17 տեսնեն, ու ձեր ականջներուն որ կը լսեն: Վրան-
զի ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի որ Եշատ մարգարէները
և արդարները փափաքեցան ձեր տեսածները տեսնե-
լու՝ ու չտեսան, և ձեր լսածները լսելու՝ ու չլսեցին:
18 Ե՛խմա դուք սերմ ցանողին առակը լսեցէք:

ա ԳԼ. ժա. 15։ Մար. դ. 9։
բ ԳԼ. ժա. 25։ ժգ. 17։ Մար.
դ. 11։ ա Կոր. բ. 10։ ա
Ցօհ. բ. 27։
գ ԳԼ. իե. 29։ Մար. դ. 25։
Ղու. ը. 18։ ժթ. 26։
դ Ես. գ. 9։ Եզեկ. ժբ. 2։
Մար. դ. 12։ Ղու. ը. 10։
Ցօհ. ժբ. 40։ Գոր. իբ.
26, 27։ Հռով. ժա. 8։ բ
Կոր. դ. 14, 15։
ե Եբր. ե. 11։
զ ԳԼ. ժգ. 17։ Ղու. ժ. 23,
24։ Ցօհ. ի. 29։
է Եբր. ժա. 13։ ա Պետ. ա.
10, 11։
ը Մար. դ. 14։ Ղու. ը. 11։

19 Ան ամէնը որ Թագաւորութեան խօսքը կը լսէ
ու միտք չառնեը, չարը կու գայ ու անոր սրտին
մէջ ցանուածը կը յափշտակէ. ասիկայ ան է որ
20 ճամբուն քովը ցանուեցաւ: Ու ապառաժոտ
տեղերու վրայ ցանուածը ան է՝ որ երբ կը լսէ
խօսքը, շուտ մը ուրախութեամբ կ՚ընդունի զա-
21 նիկայ. Բայց իր մէջը արմատ չունենալով՝ քիչ
ժամանակ կը տևէ. ու երբոր նեղութիւն կամ
հալածանք ըլլայ խօսքին համար, շուտ մը կը
22 գայթակղի: Ու Փուշերուն մէջ ցանուածը
ան է՝ որ երբ կը լսէ խօսքը, աշխարհիս զբաղ-
մունքը և հարստութեան խաբէութիւնը խօսքը կը
23 խեղդեն, ու կ՚ըլլայ անպտուղ: Իսկ ազնիւ հողի
մէջ ցանուածը ան է՝ որ երբ կը լսէ խօսքը, միտք
կ՚առնէ, և պտուղ կու տայ՝ ոմանք հարիւր, ոմանք
վաթսուն ու ոմանք երեսուն:
24 Ուրիշ առակ մըն ալ Բառաջ բերաւ անոնց ու
ըսաւ, Երկնից թագաւորութիւնը նմանեցաւ մէկ
մարդու մը, որ իր արտին մէջ բարի սերմ ցանեց.
25 Ու երբոր մարդիկ կը քնանային, իր թշնամին
եկաւ ու ցորենին մէջ որոմ ցանեց և գնաց.
26 Ու երբոր խոտը բուսաւ ու պտուղ բերաւ, անկէ
27 ետև որոմն ալ երևցաւ: Ուստի տանուտիրոջը
ծառաները մօտեցան ու իրեն ըսին, Տէ՛ր, չէ՞ որ
դուն քու արտիդ մէջ բարի սերմ ցանեցիր,
28 ուրեմն որոմը ճիւղից ունի: Ան անկից ըսաւ
անոնց, Այդ թշնամի մարդ մը ըրած է ասիկայ.
ծառաները իրեն ըսին, Ե՛խմա կ՚ուզե՞ս որ եր-
29 թանք անկից քաղենք: Ան ալ ըսաւ,
Ո՛չ, չըլլայ թէ որոմը քաղած ատենիդ ցորենն
30 ալ անոր հետը փրցընէք: Թողէք տուէք որ եր-

դ ԳԼ. դ. 23։
ե Ես. ժբ. 2։ Եզեկ. լե. 31,
32։ Ցօհ. ե. 35։
զ ԳԼ. ժա. 6։ բ Տիմ. ա. 15։
է Եբեմ. դ. 3։
ը ԳԼ. ժթ. 23։ Մար. ժ.
23։ Ղու. ժբ. 24։ ա Տիմ.
գ. 9։ բ Տիմ. դ. 10։

կուքն ալ մէկտեղ աձին մինչև հունձքի առնելը ։ և հունձքին առնելը ընձողներուն պիտի ըսեմ , Նախ որոմը քաղեցէք , և անիկայ խուրձ խուրձ կապեցէք այրելու համար , իսկ ցորենը իմ ամբարս ժողվեցէք ։

31 Ուրիշ առակ մըն ալ յառաջ բերաւ անոնց ու ըսաւ , Երկնից թագաւորութիւնը մանանեխի հատի նման է , որն որ մարդ մը առաւ՝ իր արտին

32 մէջը ցանեց ։ Որ ամէն սերմերէն պզտիկ է , ու երբոր աճի՝ ամէն խոտերէներէն մեծ է , ու ծառ կ'ըլլայ , անանկ որ երկնից թռչունները կու գան , և անոր ճիւղերուն վրայ կը հանդչին ։

33 Ուրիշ առակ մըն ալ զրուցեց անոնց ու ըսաւ , Երկնից թագաւորութիւնը խմորի նման է , որն որ կնիկ մը առաւ՝ իրեք գրիւ ալիւրի մէջ պահեց , մինչև որ ամէնն ալ խմորեցաւ ։

34 Հիսուս ասա ամէն բաները առակներով խօսեցաւ ժողովուրդին , ու առանց առակի բան մը չէր

35 խօսեր անոնց ։ Որ կատարուի մարգարէին ձեռքով ըսուած խօսքը , Առակներով պիտի բանամ իմ բերանս , աշխարհի սկիզբէն ի վեր ծածկուած բաները յառաջ պիտի բերեմ ։

36 Ան ատեն Հիսուս ժողովուրդները թողուց , ուներ ։ և իր աշակերտները մօտեցան իրեն ու ըսին , Բացին որոմներուն առակը մեզի ։

37 Ան ալ պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց , Որ

38 րի սերմը ցանողը Որդին մարդոյ է ։ Նր արտը աշխարհս է ։ իսկ բարի սերմը անոնք են , որ թագաւորութեանը որդիքն են , բայց որոմը

ա ԳԼ ։ գ ։ 12 ։
բ Նա ։ բ ։ 2 , 3 ։ Մկ ։ գ ։ 1 ։ Մար ։ դ ։ 31 ։ Ղու ։ ժգ ։ 18 , 19 ։
գ Ղու ։ ժգ ։ 20 ։
դ Մար ։ դ ։ 33 , 34 ։
ե Սաղ ։ նը ։ 2 ։
զ Հռով ։ ժգ ։ 25 , 26 ։ ա Կոր ։ բ ։ 7 ։ Եփս ։ գ ։ 9 ։ Կող ։ ա ։ 26 ։
է ԳԼ ։ իդ ։ 14 ։ իը ։ 19 ։ Մար ։ ժգ ։ 15 , 20 ։ Ղու ։ իդ ։ 47 ։ Հռով ։ ժ ։ 18 ։ Կող ։ ա ։ 6 ։

39 Հերն որդիքն են ։ Նր թշնամին որ անիկայ ցանեց , Աստուած է , և հունձքը աշխարհիս վերջն

40 է ։ ու ընձողները հրեշտակներն են ։ Արդ ինչպէս որ որոմը կը ժողվուի ու կրակի մէջ կ'այրի , աշխար-

41 հիս վերջն ալ անանկ պիտի ըլլայ ։ Որդին մարդոյ իր հրեշտակները պիտի խրկէ , ու անոնք պիտի ժողվեն անոր թագաւորութենէն բոլոր գայթակղութիւն-

42 ները՝ և անոնք որ անօրէնութիւն կը գործեն , ու կրակի նոցին մէջ պիտի ձգեն զանոնք ։ Հոն պի-

43 տի ըլլայ լաց ու ակռաները կրճտել ։ Այն ատենը արեւի պէս պիտի փայլին արդարները իրենց Հօրը թագաւորութեանը մէջ ։ Ան որ լսելու ականջ ունի , թող լսէ ։

44 Վարձեալ երկնից թագաւորութիւնը արտի մէջ պահուած գանձի նման է , որ անիկայ մէկ մարդ մը գտնելով կը ծածկէ , և ուրախութենէն կ'երթայ ու բոլորը ունեցածը կը ծախէ , ու անը արտը կը գնէ ։

45 Վարձեալ երկնից թագաւորութիւնը վաճառական մարդու մը նման է , որ գեղեցիկ մարգարիտներ

46 կը փնտռէ ։ Նր մէկ պատուական մարգարիտ մը գտնելով գնաց իր բոլորը ունեցածը ծախեց , ու զանիկայ գնեց ։

47 Վարձեալ երկնից թագաւորութիւնը ծովը ձգուած ուռկանի մը նման է , որ ամէն տեսակէն

48 կը ժողվէ ։ Որ երբոր լեցուեցաւ՝ ափանքը հանեցին , ու նստան աղէկները ամաններու մէջ

ա Ծն ։ դ ։ 13 ։ Ցօ ։ բ ։ 44 ։ Գոր ։ ժգ ։ 10 ։ ա Ցօ ։ դ ։ 8 ։
ե Ցովել ։ գ ։ 13 ։ Ցայտ ։ ժգ ։ 15 ։
ը ԳԼ ։ ժբ ։ 7 ։ բ Պետ ։ բ ։ 1 , 2 ։
թ ԳԼ ։ դ ։ 12 ։ Ցայտ ։ ժթ ։ 20 ։ ի ։ 10 ։
ի ԳԼ ։ բ ։ 12 ։ Հմր 50 ։
լ Դան ։ ժբ ։ 3 ։ Ակր ։ ժե ։ 42 , 43 ։
խ Հմր 9 ։
ծ Փիլ ։ գ ։ 7 , 8 ։
կ Ես ։ ժե ։ 1 ։ Ցայտ ։ գ ։ 18 ։
հ Նահ ։ բ ։ 4 ։ դ ։ 14 , 15 ։ ը ։ 10 , 19 ։
ձ ԳԼ ։ իբ ։ 10 ։

49 ժողովեցին և անշահը դուրս ձգեցին ։ Եւ անկ պի-
տի ըլլայ աշխարհիս վերջը. հրեշտակները պիտի
եկնին ու արդարներուն մէջէն չարերը պիտի զա-
50 տեն, Եւ զանոնք կրակի նոցին մէջ.
հոն պիտի ըլլայ լալ ու ակռաներ կրճտել ։
51 Եւսւ անոնց Յիսուս, Հասկրցաք ասոնք ամէն
52 բաները. ըսին անոր, Այո՛ Տէր ։ Եւ անիկայ ը-
սաւ անոնց, Ասոր համար ամէն գիրի որ երկնից
թագաւորութեան աշակերտեալ է, նման է տա-
նուտէր մարդու մը՝ որ իր գանձէն նոր ու հին
բաներ կը հանէ ։
53 Ու երբոր կատարեց Յիսուս ասոնք առակները,
54 անկէ մեկնեցաւ. Եւ եկաւ իր գաւառը, ու
անոնց կը սովրեցնէր իրենց ժողովարանին մէջը.
մինչեւ որ կը զարմանային անոնք ու կ'ըսէին,
Անիկայ ո՞րկից ունի ասոնք իմաստութիւնը և հրաշք-
55 ները. Անիկայ հիւսին որդին չէ՞. ասոր մայրը
Մարիամ չէ՞ կոչուիր, ու ասոր եղբայրները՝ Յա-
56 կոբոս և Յովսէս ու Սիմոն և Յուդա. Ու
ասոր քոյրերը ամէնը մեր քովը չէ՞ն. ալ ինչը
57 ո՞րկից ունի ասոնք ամէն բաները ։ Եւ անոր վրայով
չկը գայթակղէին. բայց Յիսուս ըսաւ անոնց,
Մարգարէ մը անպատիւ չէ՛ բայց միայն իր գա-
58 ւառին ու իր տանը մէջ ։ Եւ հոն չսո հրա-
շալիքներ չըրաւ անոնց անհաւատութեանը համար ։

ա Գլ. իե. 32։
բ Հմր 42։
գ Երգ. է. 13։
դ Գլ. բ. 23։ Մար. ղ. 1։ Ղու. դ. 16, 23։
ե Ես. խթ. 7։ Մար. ղ. 3։ Ղու. դ. 23։ Ցօհ. ղ. 42։
զ Գլ. ժբ. 46։
է Մար. ժե. 40։
ը Գլ. ժա. 6։ Մար. ղ. 3, 4։
թ Ղու. դ. 24։ Ցօհ. դ. 44։
ժ Մար. ղ. 5, 6։

ԳԼ. ԺԴ

1 Հերովդեսին կարծիքը Քրիստոսի վրայով։ 3 Յովհաննէս
մկրտչին գլխատուելուն պատճառը։ 13 Յիսուս անապատ
տեղ մը կ'երթայ, 15 ուր տեղ հինգ հազար հոգի կը կերակրէ
հինգ նկանակով ու երկու ձուկով. 22 ծովուն վրայ քալելով՝

իր աշակերտներուն կ'երթայ, 34 և Գեննեսարէթի ցամաքը
ելլելով հիւանդները կը բժշկէ՝ անոնց իր հանդերձին ծայրին
դպչելովը ։

1 Ան ժամանակը՝ Հերովդէս չորրորդապետը Յի-
2 սուսին համբաւը լսեց. Ու իր ծառաներուն
ըսաւ, Անիկայ Յովհաննէս մկրտիչն է. անիկայ
մեռելներէն յարութիւն առած է, և անոր համար
հրաշքները կ'ըլլան անով ։
3 Վասնզի Հերովդէս Յովհաննէսը բռներ, զա-
նիկայ կապեր ու բանտը դրեր էր՝ իր եղբօրը Փիլիպ-
4 պոսին կնկանը Հերովդիայեն համար ։ Վասն զի
Յովհաննէս անոր կ'ըսէր, Քեզի օրինաւոր չէ
5 անիկայ ունենալ ։ Ուստի կ'ուզէր զանիկայ
սպաննել, բայց ժողովուրդէն կը վախնար,
Քանզի որ իբրև մարգարէ կ'ընդունէին զանիկայ ։
6 Ու երբոր Հերովդեսին ծննդեան օրը եղաւ,
Հերովդիային աղջիկը խաղալով հանդիսի մէջ
7 մէջ, ու Հերովդեսին հաճելի եղաւ ։ Ուստի
երդումով խոստացաւ որ տայ անոր ինչ որ
8 ուզէր ։ Եւ անիկայ առաջ իր մօրմէն խրա-
տուելով ըսաւ, Տուր ինծի հոս Յովհաննէս
9 մկրտչին գլուխը սկուտեղի մը վրայ ։ Եւ թա-
գաւորը տրտմեցաւ. բայց երդումներուն համար
ու իր հետը նստողներուն համար հրաման ըրաւ որ
10 տրուի ։ Եւ ղրկեց խրկեցաւ Յովհաննէսը բանտին
11 մէջ գլխատեց ։ Եւ անոր գլուխը սկուտեղով
բերուեցաւ ու տրուեցաւ աղջկանը, ան ալ իր
12 մօրը տարաւ ։ Եւ անոր աշակերտները եկան ու
մարմինը վերցնելով թաղեցին, և գացին Յի-
սուսին պատմեցին ։
13 Ու Երբոր լսեց Յիսուս, անկէ նաւով անա-
պատ տեղ մը գնաց առանձին. երբոր լսեցին

ա Մար. ղ. 14։ Ղու. թ. 7։
բ Մար. ղ. 17։ Ղու. դ. 19, 20։
գ Ղե. ժը. 16։ ի. 21։
դ Գլ. իա. 26։ Ղու. ի. 6։
ե Գլ. ժ. 23։ ժը. 15։ Մար. ղ. 32։ Ղու. թ. 10։ Ցօհ. ղ. 1, 2։

ժողովուրդները՝ ոտքով անոր հետևէն դացին էրկից քաղաքներէն ։

14 Ու *երբոր դուրս ելաւ , լաւ ժողովուրդ տեսնելով Ղեղեայ անոնց վրայ , ու անոնց հիւանդները բժշկեց ։

15 †Ու իրիկուանատեն իր աշակերտները իրեն եկան ու ըսին , Ատա անապատ տեղ մըն է , և ժամանակը ուշացած է . արձակէ ժողովուրդները , 16 որ գեղերը երթան ու իրենց կերակուր գնեն ։ Ու Յիսուս անոնց ըսաւ , Պարկ չէ որատոնք երթան , դուք տուէք ատոնց որ ուտեն ։ Անոնք ալ ըսին անոր , Ատա հոս հոս բան մը չունինք , բայց 18 միայն հինգ նկանակ ու երկու ձուկ ։ Ու ըսաւ 19 անոնց , Ատա ինծի բերէք գնանք ։ Ու հրամայեց ըրաւ որ ժողովուրդները խոտին վրայ նստին . և հինգ նկանակը ու երկու ձուկը առաւ , ու դէպ ի երկինքը նայելով օրհնեց , ու կտրելով նկանակները աշակերտներուն տուաւ , և աշակերտները 20 ժողովուրդին ։ Ու ամենքը կերան ու կշտացան , և տասներկու կողով լեցուն աւելցած կտորտուանք 21 նները վերցուցին ։ Ու անոնք որ կերան , հինգ հազարի չափ երիկ մարդիկ էին՝ կնիկներէն և տղաքներէն զատ ։

22 †Ու շուտ մը աշակերտները արտորցուց որ նաւը մտնեն , և իրմէ առաջ անդիի կողմը անցնին , 23 մինչև որ ինքը ժողովուրդները արձակէ ։ †Ու ժողովուրդները արձակելէն ետքը՝ ինքը լեռը ելաւ առանձին աղօթք ընելու . ու †երբոր իրիկուն եղաւ , հոն մինակ էր . 24 Ասկ նաւը արդէն ծովուն մէջտեղը ալէկոծութեան մէջ էր , ընդ որ հովը 25 դէմ էր ։ Ու դիշերուան չորրորդ պահուն Յիսուս

* Ոմանք՝ Երբոր Յիսուս
ա Գլ . թ . 36 ։ Մար . ա . 34 ։
† Մար . գ . 35 ։ Ղուկ . թ . 12 ։ Յով . ե . 5 ։
ը Գլ . ժե . 36 ։
† Ոմանք՝ Ու Յիսուս
ի Մար . գ . 46 ։
ժ Յով . ե . 16 ։

26 դէպ ի անոնց գնաց՝ ծովուն վրայ քալելով ։ Ու աշակերտները երբոր անիկայ տեսան՝ որ ի ծովուն վրայ կը քալէր , խռովեցան , և ըսին Թէ այլի երևոյթ բան մըն է . ու վախերնուն կանչեցրուեր 27 ցին ։ Ու շուտ մը Յիսուս խօսեցաւ անոնց ու ըսաւ , Քաջ եղէք՝ ես եմ , մի վախնաք ։ Պետրոս պատասխան տուաւ անոր ու ըսաւ , Տէր՝ Թէ որ դուն ես , հրամայեն ըսի ինծի որ քեզի գամ ջուրերուն վրայէն ։ Ան ալ ըսաւ , Եկիր . Պետրոս ալ նաւէն իջաւ , ջուրերուն վրայէն քալեց որ 30 Յիսուսին գովը երթայ ։ Բայց հովը սաստիկ տեսնելով՝ վախցաւ , ու երբոր սկսաւ ընկղմիլ , աղաղակեց ու ըսաւ , Տէր , ազատէ զիս ։ Ու 31 Յիսուս շուտ մը իր ձեռքը երկընցուց , բռնեց զանիկայ ու անոր ըսաւ , Ով հաւատք քիչ՝ Թերահաւատ՝ ինչո՞ւ 32 երկմտեցար ։ Ու երբոր նաւը ելան , հովը դադարեցաւ ։ Ու անոնք որ նաւուն մէջն էին , եկան երկրպագութիւն ըրին անոր ու ըսին , Իրաւցընէ Որդի Աստուծոյ ես դուն ։

34 †Ու անդիի կողմը անցնելով՝ Գինեսարեթի 35 երկիրը հասան ։ Ու երբոր անտեղի մարդիկը ճանչցան զանիկայ , մարդ խրկեցին բոլոր շրջակայ տեղացիքը , ու բոլոր հիւանդները անոր բերին . 36 Ու կ՚աղաչէին անոր , որ միայն իր հանդերձին քղանցքին դպչին . և †անոնք որ դպան՝ բժշկուեցան ։

ե Ծոր . թ . 8 ։
ղ Սաղ . ը . 7 ։ Մար . ա . 1 ։ Գլ . ժգ . 16 ։ իգ . 63 ։ Ղուկ . դ . 42 ։ Ծօ՚ . ա . 49 ։ ջ . 70 ։ ժա . 27 ։ Գոր . ը . 37 ։ Հռով . ա . 4 ։
ի Մար . գ . 53 ։
† Գլ . թ . 20 ։ Մար . գ . 10 ։ Ղուկ . գ . 19 ։ Գոր . ժԹ . 12 ։

ԳԼՈՒԽ ԺԴ

8 Հերհոսես կը յանգիմանէ դպիրները և փարիսեցիները՝ որոնք իրենց աւանդութեանց պատճառաւ զանց կ՚ընէին Աստուծոյ պատուիրանքները . 11 ու կը սորվեցընէ Թէ բերանը մտած բանը մարդս չպղծեր . 21 կը բժշկէ Քանանացի կնկանը աղ-

Յիկը , 30 և ուրիշ շատ Ժողովուրդներ . 32 եօթը նկանակով ու քանի մը ձուկով չորս հազար երկիմարդիկ կը կշտացնէ , կ'ինկներէն ու տոպրաներէն ի զատ :

1 Ա՛ն աւոնը — Յիսուսին եկան դպիրները ու փա-
րիսեցիները՝ որ Երուսաղէմէն էին , ու ըսին ,
2 Ի՞նչո՛ւ քու աշակերտներդ Ծերերուն աւանդու-
թիւնը զանց կ'ընեն , ինչու որ ձեռքերնին չեն
3 լուար , երբոր հաց կ'ուտեն : Ա՛ն ալ պատասխան
տուաւ ու ըսաւ անոնց , Ա՛սպա դուք ինչո՛ւ Ա-
ստուծոյ պատուիրանքը զանց կ'ընէք ձեր աւանդու-
4 թեանը պատճառաւ : Ա՛նանդի Աստուած պատուի-
րեց ըսելով , Ե՛Ր ու հայրդ ու մայրդ պատուէ .
5 Ա՛ն՝ Ո՛վ որ էր հայրը կամ մայրը անիծէ , մահով
6 թող մեռնի : Հապա դուք կ'ըսէք , Ո՛վ որ էր
հօրը կամ մօրը ըսէ թէ Ընծան բանը որ ինծմէ
պիտի շահիս , Ընդունդոյ պատ— ընծայ է . ու
իր հայրը կամ իր մայրը չպատուէ , ապա՛ է .
ԵՒ այսպէս ձեր աւանդութեանը պատճառաւ Աս-
7 տուծոյ պատուիրանքը խափանած էք : Ե՛Ր դեմ-
ասողներ՝ աղէկ մարգարէութիւն ըրաւ ձեր վրայ
8 Հասյէ ու ըսաւ , Ընա ժողովուրդը ինձ * շրթ-
թունքներովը զիս կը պատուէ , բայց իրենց սիր-
9 ը հեռացած պատուած է ինծմէ . Ու պարապ
տեղը զիս կը պաշտեն , Ի մարդոց պատուիրած
բաները ԷՐԲ— վարդապետութիւն սորվեցընելով :
10 Ժ՛Ո- ժողովուրդները իրեն կանչելով՝ ըսաւ ա-
11 նոնց , Լսեցէ՛ք ու մի՛ տա՛ւէք . Է՛Ն թէ ինչ որ

— Մար . է . 1 ։
Բ Մար . է . 5 ։
Գ Կող . բ . 8 ։
Դ Եր . ի . 12 ։ Ղև . ժթ . 3 ։
ե Օր . է . 16 ։ Առակ . իգ .
22 ։ Եփս . գ . 2 ։
Ե Եր . իա . 17 ։ Ղև . ի . 9 ։ ե
Օր . իէ . 16 ։ Առակ . ի . 20 ։
Լ . 17 ։
Զ Մար . է . 11 , 12 ։

Է Մար . է . 6 ։
Ը Ես . իթ . 13 ։ Եզեկ . իգ . 31 ։
* Ո՛ճռէ՝ բերնովը ինծի կը մո-
տենայ , և շրթունքներովը
Թ Ես . իթ . 13 ։ Կող . բ . 18–
22 ։ Տիտ . ա . 14 ։
Ժ Մար . է . 14 ։
Ի Գործ . ժ . 15 ։ Հռով . ժգ .
14 , 17 , 20 ։ ա Տիմ . դ . 4 ։
Տիտ . ա . 15 ։

*բերանը կը մտնէ՝ կը պղծէ մարդը , հապա ինչ-
որ բերնէն կ'ելլէ՝ անկէ կը պղծէ մարդը :*

12 Ա՛ն ատենը իր աշակերտները եկան՝ ըսին իրեն ,
Գիտե՞ս որ փարիսեցիները գայթակղեցան՝ երբոր
13 լսեցին ան խօսքը : Ա՛ն ալ պատասխան տալով
ըսաւ , Ե՛Ր ամէն տունկ որ իմ երկնաւոր Հայրս չէ
14 անկէ , պիտի խլուի : Թո՛ղ տուէք անոնք .
Ե՛Ր իրենք կոյր են՝ կոյրերու առաջնորդ . իսկ թէ որ
կոյրը կոյրին առաջնորդէ , երկուքն ալ փոսը պի-
15 տի իյնան : Ա՛ն Պետրոս պատասխան տալով՝
16 ատոր ըսաւ , Բացէ՛ մեզի այս առակը : Ի՛սաւ
Յիսուս , Դո՛ւք ալ տակաւին անմիտ էք .
17 Ու՞ չէք հասկընար թէ համն ինչ որ բերանը
կը մտնէ , փորը կ'երթայ ու արտաքնոցը կը
18 ձգուի . Հապա՝ բերնէն ելած բաները սրտէն կա-
19 ռաջ կու գան , և անոնք կը պղծեն մարդը : Ե՛Ր-
չու որ սրտէն կ'ելլեն չար խորհուրդներ , սպա-
նութիւններ , շնութիւններ , պոռնկութիւններ ,
գողութիւններ , սուտ վկայութիւններ , հայհո-
20 յութիւններ : Ա՛նոնք են որ կը պղծեն մարդը ,
բայց անլուայ ձեռքով հաց ուտելը չպղծեր մարդը :
21 Ե՛Ւ Յիսուս անկէ ելլելով՝ Տիւրոսի ու Սիդոնի
22 կողմերը գնաց : Ե՛Ւ ահա Քանանացի կնիկ մը
ան սահմաններէն ելած՝ կ'աղաղակէր անոր ու կ'ը-
սէր , Ողորմի՛ ինծի Տէր՝ որդի Դաւիթ , ա՛ղ-
23 ջիկս դեւէն սաստիկ կը չարչարուի : Ե՛Ւ ինքը
բնաւ պատասխան մը չտուաւ անոր , ու իր աշա-
կերտները մօտենալով՝ կ'աղաչէին իրեն ու կ'ըսէ-
ին , Ընձառէ՛ ատիկայ , վասն զի մեր ետևէն կ'ա-
24 ղաղակէ : Ե՛Ւ ինքը պատասխան տուաւ ու

Լ Ցօհ . ժե . 2 ։ ա Կոր . գ .
12 , եե ։
Ի Ես . թ . 16 ։ Մաղ . բ . 8 ։
Գլ . իգ . 16 ։ Ղու . գ . 39 ։
Ն Մար . է . 17 ։
Ո Գլ . ժգ . 9 ։ Մար . է . 18 ։

Հ ա Կոր . գ . 13 ։
Յ Ցակ . գ . 6 ։
Ղ Ծն . գ . 5 ։ ը . 21 ։ Առակ .
գ . 14 ։ Երեմ . ժէ . 9 ։ Մար .
է . 21 ։
Ճ Մար . է . 24 ։

ըսաւ, «Ահա ո՞րէնէ մը չկորսուեցայ՝ բայց միայն
25 Իսրայէլի տանը կորսուած ոչխարներուն։ Եւ
անիկայ եկաւ երկրպագութիւն կ՚ընէր անոր ու
26 կ՚ըսէր, Տէր՝ օգնէ ինծի։ Ան ալ պատասխան
տուաւ ու ըսաւ, Աղեկ չէ տղոց հացը առնել,
27 ու շուներուն ձգել։ Եւ անիկայ ըսաւ, Այո
Տէր, ինչու որ շուներն ալ իրենց տիրոջը սեղա-
28 նէն ինկած փշրանքներէն կը կերակրուին։ Ան
առածը Յիսուս պատասխան տուաւ անոր ու ը-
սաւ, Ով կին՝ քու հաւատդ մեծ է, քու ու-
զածիդ պէս ըլլայ քեզի։ Եւ նոյն ժամէն անոր աղ-
ջիկը բժշկուեցաւ։
29 Ու Յիսուս անկէ գնաց՝ եւ Գալիլեայի ծովեզեր-
30 քը եկաւ, ու լեռը ելլելով հոն նստաւ։ Եւ
շատ ժողովուրդներ իրեն եկան, որ իրենց հետ
ունէին կաղեր, կոյրեր, համրեր, հաշմանդամներ
և ուրիշ շատեր. ու ձգեցին անոնք Յիսուսի ոտ-
31 քը, և բժշկեց զանոնք։ Այնպէս որ ժողովուրդ-
ները զարմացան, տեսնելով որ համրերը կը խօ-
սէին, հաշմանդամները կը բժշկուէին, կաղերը կը
քալէին և կոյրերը կը տեսնէին, ու Իսրայէլի
Աստուածը կը փառաւորէին։
32 Եւ Յիսուս իր աշակերտները քովը կանչելով՝
ըսաւ, Ես խղճամ ատ ժողովուրդին վրայ, ինչու-
որ հիմա իրեք օր է որ իմ քովս են, և բան մը
չունին ուտելու. ու անոնք անօթի արձակել չեմ
33 ուզեր, չըլլայ որ ճամբան մնան։ Իսկ Աշա-
կերտները անոր ըսին, Անկե անապատի մէջ ՚ր-
կից պիտի ունենանք այնչափ հաց, որ այսչափ
34 բազմութիւնը կշտացընենք։ Եւ Յիսուս ըսաւ

ք Գլ. ժ. 5, 6։ Գոր. գ. 25։ 26։ ժգ. 46։ Հռով. ժե. 8։
յ Գլ. է. 6։ Փիլ. գ. 2։
ն Մար. է. 31։
ղ Գլ. դ. 18։
ո Ես. լե. 5, 6։ Գլ. ժա. 5։ Ղուկ. է. 22։
շ Մար. ը. 1։
ոդ Թագ. գ. 43։

անոնց, Քանի՞ նկանակ ունիք. անոնք ալ ըսին,
35 Եօթը, ու քանի մը մանր ձուկեր։ Եւ հրամայեց
36 ըրաւ ժողովուրդին որ գետնին վրայ նստին։ Ու
ն եօթը նկանակը և ձուկերը առաւ, ՚ր գոհացաւ
և կտրեց ու տուաւ աշակերտներուն, աշակերտ-
37 ներն ալ՝ ժողովուրդին։ Ամենքը ուտեցին եւ կըշ-
տացան, ու եօթը զամբիւղ լեցուն աւելցած կո-
38 տրուանքները վերցուցին։ Եւ անոնք որ կերան՝
չորս հազար երիկ մարդիկ էին կին ու տղա-
քներէն զատ։
39 Ու ՚ր արձակեց ժողովուրդը, նաւը մը-
տաւ ու Մագադանի սահմանները եկաւ։

ԳԼՈՒԽ ԺԶ.

1 Փարիսեցիք նշան մը կ՚ուզեն։ 6 Յիսուս կը պատուիրէ իր աշակերտներուն՝ որ զգոյշ ըլլան փարիսեցւոց և սադուկեցւոց խմորէն։ 13 Ժողովուրդին կարծիքը Ներիսասի վրայով, 16 և Պետրոսի դաւանութիւնը։ 21 Յիսուս կ՚իմացընէ աշակերտներուն իր մահը. 23 կը յանդիմանէ Պետրոսը՝ որ կ՚ուզէր դէմ կենալ. 24 և իրեն հետեւիլ ուզողները կը խրատէ որ իրենց խաչը կրեն։

1 Ու ՚ր փարիսեցիները ու սադուկեցիները քովը
եկան՝ փորձելով իրմէն կ՚ուզէին որ երկինքէն
2 նշան մը ցուցընէ իրենց։ Անոնց պատասխան
տուաւ ու ըսաւ անոնց, Երբոր իրիկուն կ՚ըլլայ,
կ՚ըսէք թէ Պարզ ալիւր ըլայ, ինչու որ երկինքը
3 կարմրած է։ Եւ առտուանց՝ Այսօր մրրիկ ալիւր
ըլայ, ինչու որ երկինքը միգապատ ու կարմրած
է։ Ա՛ղջաւորնե՛ր՝ երկինքին երեսը քննելը դի-
տէք, բայց ժամանակներուն նշանները չէ՞ք կրնար
4 գիտել։ Չար ու շնացող ազգը նշան կ՚ուզէ,
և ո՛րէ նշան պիտի չտրուի անոր, բայց Յովնան
մարգարէին նշանը. և թողուց անոնք ու գնաց։

ճ Գլ. ժգ. 19։
ո ա Թագ. թ. 13։ Ղուկ. իբ. 19։
ո Մար. ը. 10։
ո Գլ. ժբ. 38։ Մար. ը. 11։ Ղուկ. ժա. 16։ ժբ. 54—56։ ա Կոր. ա. 22։
ֆ Գլ. ժբ. 39։

5 Ու երբոր ֊ի՛ր աշակերտները անդին կողմը ան-
6 ցան՝ հաց առնելու մոռցեր էին ։ Ու Յիսուս անոնց
ըսաւ , Ց Նայեցէ՛ք ու զգուշացէ՛ք փարիսեցւոց ու
7 սադուկեցւոց խմորէն ։ Անոնք մէ՛կզմէկնին կը խորհէին
8 ու կ՚ըսէին Թէ Հաց չբերինք հետերնիս ։ Իսկ
Յիսուս անոնց խորհուրդը գիտնալով ըսաւ անոնց ,
Ո՛ւրկէրնիդ ինչո՞ւ կը խորհիք՝ Թէ հաց չունիք ,
9 Թէ հաց չունէք ։ Դ Տակաւին չէ՞ք հասկըցած և
չէ՞ք յիշեր հինգ նկանակը՝ հինգ հազարին , ու
10 քանի կողով վերցուցիք ։ Ո՛չ ալ եօթը նկանա-
կը՝ չորս հազարին , ու քանի զամբիւղ վերցուցիք ։
11 Ո՞նպէս չէք հասկըցար Թէ ես հացի համար չըսի
ձեզի՝ փարիսեցւոց և սադուկեցւոց խմորէն զգոյշ
12 կենալ ։ Այն ատենը հասկըցան որ հացի խմորէն
զգուշանալ չըսաւ , հապա փարիսեցւոց ու սադու-
կեցւոց վարդապետութենէն ։
13 Ու Յիսուս Փիլիպպոսի Կեսարիային կողմերը
երթալով , իր աշակերտներուն հարցուց ու ըսաւ ,
Ե՞Մարդիկ ո՞վ կ՚ըսեն Թէ եմ Ես Որդի մարդոյ ։
14 Ու անոնք ըսին , Ը Մմանք կ՚ըսեն Ը՛ն Յովհաննէս
մկրտիչն է՝ ուրիշներըՂ Եղիան , ուրիշներն ալ՝
15 Երեմիան կամ մարգարէներէն մէկը ։ Ըսաւ
անոնց , Հապա դուք ինծի համար ո՞վ կ՚ըսէք Թէ
16 եմ ։ Սիմոն Պետրոս պատասխան տուաւ ու ը-
սաւ , Ք Դուն ես Ս՚Քրիստոս՝ կենդանի Աստուծոյ
17 Որդին ։ Ու Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ
անոր , Երանի քեզ , Սիմոն՝ Յովնանի որդի ,
ֆ ինչու որ մարմինը և արիւնը քեզի չյայտնեց ասէ-
18 լով , հապա Իմ Հայրս որ երկինքն է ։ Ու ես

֊ Մար . ը . 14 ։
֎ Ղու . ժբ . 1 ։
Ե Գլ . ժդ . 17 ։ Ցօհ . վ . 9 ։
Հ Գլ . ժէ . 34 ։
Թ Մար . ը . 27 ։ Ղու . թ . 18 ։
Ը Գլ . ժգ . 2 ։ Ղու . թ . 7 ,
8 , 9 ։
Ի Գլ . ժդ . 33 ։ Մար . ը . 29 ։
Ղու . թ . 20 ։ Ցօհ . վ . 70 ։
ժա . 27 ։ Գոր . ք . 37 ։ թ .
20 ։ ա Ցօհ . գ . 15 ։ ե . 5 ։
Ներ . ա . 2 , 5 ։
Լ Եփե . բ . 8 ։
Խ ա Կոր . բ . 10 ։ Գաղ . ա . 16 ։

քեզի կ՚ըսեմ որ Ը Դուն ֎ Պետրոս ես , ու Ե սա
վէմին վրայ պիտի շինեմ իմ եկեղեցիս , և
19 Ֆ դժոխքին դռները անոր պիտի չյաղթեն ։ Ես Ու
երկինքի թագաւորութեան բանալիները քեզի պիտի
տամ . և ինչ որ երկրի վրայ կապես , երկինքի
մէջ կապուած պիտի ըլլայ , ու ինչ որ երկրի
վրայ արձակես , երկինքի մէջ արձակուած պիտի
20 ըլլայ ։ Յն ատենը աշակերտներուն պատուիրեց ,
որ մէկու մը չըսեն Թէ ինքը Ս՚Քրիստոսն է ։
21 Անկէ ետև սկսաւ Յիսուս իր Ն աշակերտներուն
յուչցընել Թէ պէտք է որ ինքը Երուսաղէմ եր-
թայ , ու շատ չարչարանքներ կրէ ծերերէն և քա-
հանայապետներէն ու դպիրներէն , և սպանուի ,
22 ու երրորդ օրը յարութիւն առնի ։ Ու Պետրոս
մէկդի առաւ զանիկայ , և սկսաւ յանդիմանել
զանիկայ ու ըսել , Ա՛ռաւ Լեցի քեզ՝ Տէ՛ր՝ սա
23 բանը քեզի չըլլայ ։ Ու ինքը դառնալով՝ Պետ-
րոսին ըսաւ , Երթա՛ զետ՝ Ը Սատանայ , Ֆ ինծի
գայթակղութիւն ես դուն . ինչու որ Ն աստուածոյ
բաները չես մտածեր , հապա մարդոյ բաները ։
24 Ա Յն ատենը Յիսուս իր աշակերտներուն ըսաւ ,
Թէ որ մէկը իմ ետևէս գալ կ՚ուզէ , Թող իր
անձը ուրանայ և իր խաչը վերցընէ ու իմ ետևէս
25 գայ ։ Վ Ասո՛ն զի Ֆ ո՛վ որ կ՚ուզէ իր անձը ապ-
րեցընել , պիտի կորսընցընէ անիկայ . և ո՛վ որ
ինծի համար իր անձը կը կորսընցընէ , պիտի գտնէ
26 զանիկայ ։ Ո՞նպէս կ՚ըսէ Յ՚Քրիստոս մը՝ Թէ որ

Ե Ցօհ . ա . 42 ։
֎ Յ՚ Ա՛Ս՛Ի
Ը Եփե . բ . 20 ։ Ցայտ . իա .
14 ։
Ֆ Ես . ը . 20 ։ Ցայտ . իա .
ձէ . 18 ։ Եռ . լը . 10 ։
Ձ Գլ . ժը . 18 ։ Ցօհ . ի . 23 ։
Ղ Գլ . ժէ . 9 ։ Մար . ը . 30 ։
Ղու . թ . 21 ։
Ն Գլ . ի . 17 ։ Մար . ը . 31 ։
Թ . 31 ։ ժ . 33 ։ Ղու . թ .
22 ։ ժը . 31 ։ իդ . 6 , 7 ։
Շ Տես բ Թագ . ժբ . 22 ։
Ո Հռով . ը . 7 ։
Չ Գլ . ժ . 38 ։ Մար . ը . 34 ։
Ղու . թ . 23 ։ ժգ . 27 ։
Գոր . ժդ . 21 ։ ա Թես . գ .
3 ։ բ Տիմ . գ . 12 ։
Յ Ղու . ժէ . 33 ։ Ցօհ . ժբ .
25 ։

բոլոր աշխարհը վաստրկի և իր անձը կորսընցը-
նէ, կամ ի՞նչ անձին համար ինչ ազատէք պիտի
27 տայ մարդ։ Վասն զի Որդին մարդոյ իր Հօրը
փառքովը պիտի գայ՝ իր հրեշտակներուն հետ, և
ան ատենը ամէն մէկուն իր գործքերուն համեմատ
28 հատուցում պիտի ընէ։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի
որ՝ հոս ներկայ եղողներէն մէկ քանիները կան՝
որոնք մահուան համը պիտի չառնեն, մինչև
որ տեսնեն Որդին մարդոյ իր թագաւորութիւնովը
եկած։

ԳԼՈՒԽ ԺԶ

1 Քրիստոսի պայծառութիւնը։ 14 Քրիստոս կը բժշկէ լուա-
նոտը։ 22 կը նախապատրաստէ իր չարչարանքները։ 24 ու երկրա-
մէան տուրքը կը հատուցանէ։

1 Յետ՝ վեց օրէն հետև Յիսուս իր հետը առաւ
Պետրոսը ու Յակոբոսը և անոր եղբայրը
Յովհաննէսը, ու անոնք մէկ բարձր լեռ մը հանեց
2 առանձին։ Ու անոնց առջևը պայծառացաւ, ու
իր երեսը փայլեցաւ արեգակի պէս, ու իր հան-
3 դերձները ճերմկցկան լուսոյ պէս։ Ու ահա երևցան
անոնց Մովսէս ու Եղիա, ու իր հետը կը խօսէին։
4 Պատասխան տուաւ Պետրոս ու ըսաւ Յիսուսին,
Տէ՛ր՝ աղէկ է որ հոս կենանք. թէ որ կ'ուզես,
երեք խրճիթ շինենք հոս, մէկը քեզի՛ և մէկը
5 Մովսէսի՛ ու մէկը Եղիային։ Ու Բ.քանի որ անի-
կայ կը խօսէր, ահա լուսաւոր ամպ մը անոնց վրայ
հովանի եղաւ. և ահա ամպէն ձայն մը եկաւ
ըսելով, Ա Ներկայ է իմ սիրելի Որդիս, Բ որուն

Ա Մաղ. Դ. 7, 8։
Բ Գլ. Իզ. 64։ Մար. ը. 38։ Ղու. Թ. 26։
Գ Դան. է. 10։ Զաք. Ժգ. 5։ Գլ. Խե. 31։ Յուդ. 14։
Դ Յոբ. Լդ. 11։ Մաղ. Կը. 12։ Առակ. Իգ. 12։ Երեմ. Ժէ. 10։ Լը. 19։ Հռով. ը. 6։ ա Կոր. գ. 8։ բ Կոր. ե. 10։ ա Պետ. ա. 17։ Յայտ. ը. 23։ Իր. 12։
Ե Մար. ը. 39։ Ղու. Թ. 27։
Զ Մար. Թ. 1։ Ղու. Թ. 28։
Է բ Պետ. ա. 17։
Ը Գլ. գ. 17։ Մար. ա. 11։ Ղու. գ. 22։
Թ Ես. խը. 1։

6 հատնեը եմ. Բ ատոր մինչ ըսէք՝ Աշակերտները
երբոր լսեցին, երեսնուն վրայ իյնան ու խիստ
7 վախցան։ Ու Յիսուս մօտենալով՝ Ա դպաւ անոնց
8 ու ըսաւ, Ելէք ու մի վախնաք։ Աչքերնին
վերցուցին ու մէկը չտեսան, բայց միայն Յի-
սուսը։
9 Ու երբոր ան լեռնէն վար կ'իջնէին, Ը Յիսուս
պատուիրեց անոնց ու ըսաւ, Ձեզ տեսիլքը մար-
դու մի պատմէք, մինչև Որդին մարդոյ մեռելնե-
10 րէն յարութիւն առնէ։ Ու իր աշակերտները
իրեն հարցուցին ու ըսին, Ուրեմն Բ ինչո՞ւ համար
դպիրները կ'ըսեն թէ Պէտք է որ առաջ Եղիան
11 գայ։ Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ
անոնց, Յիրաւի առաջ Եղիան կու գայ և Գ ամէն
12 բան կարգի կը դնէ։ Բայց ձեզի կ'ըսեմ՝ որ
Եղիան արդէն եկած է, և անիկայ չճանչցան,
հապա Ե ինչ որ ուզեցին՝ ընին անոր. անանկ ալ
13 Բ Որդին մարդոյ անոնցմէ պիտի չարչարուի։ Բ Ա-
տեն Յակոբոսն ու Յովհաննէս
Մկրտչին համար ըսաւ անոնց։
14 Ու երբոր ժողովուրդին քովը եկան, մարդ մը
մօտեցաւ անոր, և ծնկան վրայ գալով կ'ըսէր
15 Տէ՛ր՝ իմ որդւոյս ողորմէ՛, որ կը լուսնոտի և չար-
չար կը տանջուի, քանզի շատ անգամ կրակի մէջ
16 կ'իյնայ ու շատ անգամ ջուրի մէջ։ Ու անիկայ
քու աշակերտներուդ բերի, ու չկրցան դանիկայ
բժշկել։ Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ,

Ա Բ Օր. Ժբ. 15, 19։ Գոր. գ. 22, 23։
Բ Գ Պետ. ա. 18։
Գ Դան. ը. 18։ Թ. 21։ Ժ. 10, 18։
Դ Գլ. Ժգ. 20։ Մար. ը. 30։ Թ. 9։
Ե Մաղ. գ. 5։ Գլ. Ժա. 14։ Մար. Թ. 10։
Զ Մար. Թ. 14։ Ղու. Թ. 37։

Ա՛վ անհաւատ և խոտորեալ ազգ՝ մինչև ե՞րբ
ձեզի հետ պիտի ըլլամ , մինչև ե՞րբ ձեզի պիտի
17 համբերեմ . զանիկայ հոս բնծի բերէք : Եւ Յի-
սուս սաստեց անոր , ու դևը անկէ ելաւ , և բժըշ-
18 կուեցաւ տղան նոյն ժամուն : Ան ատենը աշա-
կերտները առանձին Յիսուսի քովը երթալով՝
19 ըսին , Մենք ինչո՞ւ չկրցանք անիկայ հանել : Եւ
Յիսուս բսաւ անոնց , Ձեր թերահաւատութեա-
նը համար . քանզի ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , Հաւ-
ատ որ մանանեխի հատի չափ հաւատք ունենաք , ասը
լեռանս պիտի ըսէք՝ Անկէ անդին փոխադրուէ , և
պիտի փոխադրուի . ու բան մը անհնարին պիտի
20 չըլլայ ձեզի : Սակայն ասը տեսակը ո՛րևէ բանով
չելլեր , բայց միայն աղօթքով և ծոմապահու-
թեամբ :
21 Ե՚ւ երբոր անոնք Գալիլեայի մէջ կը պարապէին՝
Յիսուս բսաւ անոնց , Որդին մարդոյ պիտի մատ-
22 նուի մարդոց ձեռքը , Եւ զանիկայ պիտի մեռցը-
նեն , ու երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնէ . ու
խիստ տրտմեցան :
23 Ե՚ւ երբոր անոնք Կափառնայում եկան , ՙԵրկի-
դրամեան պո՛ւրջը առնողները Պետրոսին եկան ու
ըսին , Ձեր վարդապետը երկդրամեանը չը՞հա-
տուցանէր . Ն՛ անիկայ բսաւ , Այո՛ , Ը՛ հատու-
24 ցանէ : Ու երբոր տունը մտաւ , Յիսուս անոր
դէմը ելաւ ու բսաւ , Ինչի՞ կ՚երևնայ՝ Սիմո՛ն , երկրիս թագաւորները որմէ՞ն կ՚առ-
նեն հարկը կամ տուրքը , իրենց որդիներէ՞ն թէ
25 օտարներէն : Պետրոս անոր բսաւ թէ Օտարնե-
րէն . Յիսուս անոր բսաւ , Ուրեմն որդիները ազատ

ՙ ԳԼ . ես . 21 ; Մտ . ժա . 23 ; Ղու . ժէ . 6 ; ա Կոր . ժբ . 9 ; ժգ . 2 :
Ն ԳԼ . ժգ . 21 ; բ . 17 ; Մտ . ը . 31 ; թ . 29 , 30 ; ժ . 33 ; Ղու . թ . 22 , 44 ; ժբ . 31 ; իդ . 6 , 7 ;
Ը Մտ . թ . 32 ;
Ժ Տես Եզ . Լ . 13 ; լը . 26 ;

26 են : Բայց չըլլայ որ անոնք գայթակղեցընենք ,
դնա ծո՛վը և կարթ ձգէ , ու առջի ձուկը որ կ՚ել-
լէ առ , և անոր բերանը բանալով՝ սատը մը
պիտի գտնես . զանիկայ առ՝ անոնց տուր ինծի և
քեզի համար :

ԳԼՈՒԽ ԺԷ

Ի Գերեզման կը պատուիրէ իր աշակերտներուն խոնարհ ու հեզ
ըլլալ , 7 գայթակղութիւն չտալ , և պղտիկները չանարգել .
15 կը սորվեցընէ թէ ինչպես վարուելու ենք մեր եղբայրնե-
րուն հետ , երբոր անոնք մեզի դէմ մեղանչեն , 21 և թէ
քանի անգամ ներելու ենք անոնց . 23 ասկից կը բացատրէ
թագաւորի մը առակովը , որ հաշիւ ուզեց իր ծառաներէն ,
32 ու իր ընկերին ողորմութիւն չցուցընողը պատժեց :

1 Ե՚ս Յիսուս ժամանակը աշակերտները Յիսուսին քո-
վը եկան ու ըսին , Ո՞վ է մեծ երկնից թա-
2 գաւորութեանը մէջ : Եւ Յիսուս տղայ մը կանչ-
եց իրեն , զանիկայ անոնց մէջտեղը կայնեցուց ,
3 Ու ըսաւ , Ա՛ՀմԱրիտ կ՚ըսեմ ձեզի , Ը Դարձի
չգաք և տղոց պէս չըլլաք , երկնից թագաւո-
4 րութիւնը բնաւ պիտի չմտնէք : Ը Ուստի ո՛վ
որ իր անձը աս տղուն պէս խոնարհեցընէ , անիկայ
5 է մեծ երկնից թագաւորութեանը մէջ : Եւ Թ՛ո՛վ
որ ասանկ տղայ մը ընդունի իմ անունովս , ինծ
6 կ՚ընդունի : Եւ Բ՛ո՛վ որ գայթակղեցընէ աս
պղտիկներուն մէկը որ ինծի կը հաւատան , աղէկ
է անոր որ իր պարանոցէն իշոյ աղացքի քար մը
կախուի , ու ծովուն անդունդին մէջ ընկղմի :
7 Ա՛խ աշխարհին գայթակղութիւններու պատ-
ճառաւ . Ա՛լսան դի հարկ է որ գայթակղութիւն-
ները գան , բայց Բ՛ւխ այն մարդուն որուն ձեռքովը

ա Մտ . թ . 32 ; Ղու . թ . 46 ; իբ . 24 :
Բ Սաղ . ճլ . 2 ; ԳԼ . ժԲ . 14 ; Մտ . ժ . 14 ; Ղու . ժը . 16 ; ա Կոր . ժգ . 20 ; ա Պետ . բ . 2 :
Գ ԳԼ . ի . 27 ; իդ . 11 ;
Դ ԳԼ . ժ . 42 ; Ղու . թ . 48 ;
Ե Մտ . թ . 41 ; Ղու . ժէ . 1 , 2 ;
Զ Ղու . ժէ . 1 ; ա Կոր . ժա . 19 ;
Է ԳԼ . իզ . 24 ;

8 դայթակղութիւնը կու գայ : ԸՆդդ թէ որ քու
ձեռդդ կամ ոտդդ քեզ կը դայթակղեցընէ , կտրէ
անիկայ ու քեզմէ ձգէ . աղէկ է քեզի կաղ կամ
պակասաւոր մտնել կեանքը , քան թէ երկու ձեռք
կամ երկու ոտք ունենալ ու յաւիտենական կրա-
9 րակին մէջը ձգուիլ : Եւ թէ որ աչդդ քեզ
կը դայթակղեցընէ , հանէ անիկայ և քեզմէ ձգէ .
աղէկ է քեզի մէկ աչքով կեանքը մտնել , քան
թէ երկու աչք ունենալ ու կրակին դևհեանը
ձգուիլ :
10 Չդդյշ կեցէք , որ չանարգէք ասա պզտիկներէն
մէկը . քանզի կ'ըսեմ ձեզի որ երկինք մէջ Ք անոնց
հրեշտակները միշտ ե կը տեսնեն իմ Հօրս երեսը՝
11 որ երկինքն է : Ի Նչուլս որ Որդին մարդդոյ եկաւ
12 կորսուածը փրկելու : Ե Ի՞նչպէս կ'երևնայ ձեզի .
թէ որ մարդ մը հարիւր ոչխար ունենայ , և անոնց
մէկը մոլորի , իննսունինը ոչխարը լեռները
13 չը՞ձգէր , ու՝ երթար մոլորածը փնտռէր : Եւ
թէ որ գտնելու ըլլայ զանիկայ , ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի , որ աւելի ուրախ կ'ըլլայ անոր վրայ , քան
14 թէ իննսունինն որ մոլորած չէն : Նմանկ ալ
ձեր երկնաւոր Հայրը չկամիր որ ասա պզտիկներէն
մէկը կորսուի :
15 Ի Թէ որ քու եղբայրդ քեզի դէմ մեղանչէ ,
գնա յանդիմանէ անիկայ՝ երբոր դուն և ան միայնակ
կաք . թէ որ քեզի մտիկ ընէ , ե շահեցար քու եղ-
16 բայրդ : Հայտա թէ որ մտիկ չընէ ևեսի , քու
հետդ մէկ ու՞րիշ մը կամ երկուք ալ առ , որ
Ի երկու կամ իրեք վկաներու բերնէն ամէն բան

ը ԳԼ . և . 29 , 30 : Մար . թ . 42 , 44 :
ի Սաղ . լդ . 7 : Զաք . ժգ . 7 : Երբ . ա . 14 :
ձ Եսթ . ա . 14 : Դատ . ա . 19 :
ղ Դատ . թ . 56 : ԺԹ . 10 : Ցօհ . գ . 17 : Ժբ . 47 :

ն Դատ . ԺԵ . 4 :
շ Ո՞ՀԱ՝ չը՞ձգէր , ու՝ լեռները
ո ԴԼ . ԺԹ . 17 : Դատ . ԺԷ . 3 :
չ Ցակ . ե . 20 : ա Պետ . գ . 1 :
պ Ր Օր . ԺԷ . 6 : ԺԹ . 15 :
Ցօհ . ը . 17 : բ Կոր . Ժգ . 1 : Երբ . ժ . 28 :

17 հաստատուի : Եւ թէ որ անոնց ալ մտիկ չընէ ,
եկեղեցիին ըսէ . իսկ թէ որ եկեղեցիին ալ մտիկ
չընէ , Հեթանոսի ու մաքսաւորի պէս թող ըլլայ
քեզի :
18 Ամէնքիս կ'ըսեմ ձեզի , Ն Երկրի վրայ ինչ որ
կապէք , երկինքի մէջ կապուած պիտի ըլլայ . ու
երկրի վրայ ինչ որ արձակէք , երկինքի մէջ ար-
19 ձակուած պիտի ըլլայ : Ղ Կարձեալ կ'ըսեմ ձեզի ,
թէ որ ձեզմէ երկու հոգի երկրի վրայ միաբանին
ամէն ինչ բանի համար որ խնդրեն , Ճ պիտի ըլլայ
20 անոնց իմ Հօրմէս որ երկինքն է : Վ Անզի ուր
որ երկու կամ իրեք հոգի ժողվուած ըլլան իմ
անունովս , հոն եմ ես անոնց մէջը :
21 Ն Այնժամ Պետրոս մօտեցաւ անոր ու ըսաւ ,
Տէր՝ քանի՞ անգամ թէ որ եղբայրս ինծի դէմ
մեղանչէ՝ ներեմ անոր . ց մինչև եօ՞թը անգամ :
22 Յիսուս անոր ըսաւ , Չ Կեզի չեմ ըսեր թէ մինչև
եօթը անգամ , ց հապա մինչև եօթանասուն ան-
23 գամ եօթը : Ա Ասոր համար երկնից թագաւորու-
թիւնը կը նմանի թագաւորի մը , որ իր ծառանե-
24 րէն հաշիւ առնել ուզեց : Ու երբոր սկսաւ առ-
նել , տասը հազար տաղանդէ պարտական մը
25 բերուեցաւ իրեն : Բայց անիկայ վճարելու խո-
րոտ-ընչաց չունենալով , իր տէրը հրաման ըրաւ
Ն որ անիկայ և անոր կինը ու որդիքը և անոր բո-
լոր ունեցածը ծախուի , ու պարտքէը վճարուի :
26 Ուսկ ծառան անոր առջևը իյնալով երկրպագու-
թիւն կ'ընէր ու կ'ըսէր , Տէր՝ համբերէ ինծի և
27 ամէնը քեզի կը վճարեմ : Եւ ան ծառային տէրը
վրան խղճալով՝ արձակեց զանիկայ , ու պարտքը

հ Հռով . Ժգ . 17 : ա Կոր . ե . 9 : բ Թես . գ . 6 , 14 : բ Ցօհ . 10 :
յ ԳԼ . Ժգ . 19 : Ցօհ . ի . 23 : ա Կոր . ե . 4 :
ղ ԳԼ . ե . 24 :

ճ ա Ցօհ . գ . 2 : ե . 14 :
մ Դատ . ԺԷ . 4 :
յ ԳԼ . է . 14 : Մար . ԺԱ . 25 : Կող . գ . 13 :
ն Գ Թագ . գ . 1 : Նէեմ . ե . 8 :

28 շնորհեց անոր : Եւ նոյն ծառան ելաւ՝ իր ծա-
ռայակիցներէն մէկը գտաւ որ իրեն հարիւր դահե-
կան պարտք ունէր , ու զանիկայ բռնելով կը
խեղդէր ու կ՚ըսէր . Վճարէ՛ ինծի ունեցած
29 պարտքդ : Ուստի անոր ծառայակիցը անոր ոտքը
ինկաւ , կ՚աղաչէր անոր ու կ՚ըսէր , Համբերէ
30 ինծի ու *քեզի կը վճարեմ : Եւ ինքը չէր
ուզեր , հապա գնաց՝ բանտը դրաւ զանիկայ ,
31 մինչև որ պարտքը վճարէ : Երբոր իր ծառայա-
կիցները տեսան եղած բաները , խիստ տրտմեցան ,
ու եկան իրենց տիրոջը հակիրճութիւն բոլոր եղածը :
32 Ան առնը անոր տէրը կանչեց զանիկայ ու ըսաւ
անոր . Ո՛վ ծառայ՝ ան բոլոր պարտքը ես քեզի
33 շնորհեցի՝ ինծի աղաչելուդ համար . Ուրեմն պէտք
չէ՞ր քեզի ալ քու ծառայակիցիդ ողորմիլ , ինչպէս
34 որ ես քեզի ողորմեցայ : Եւ անոր տէրը բարկա-
նալով՝ դահիճներուն մատնեց զանիկայ , մինչև որ
35 բոլոր պարտքը վճարէ : Նոյնպէս ալ իմ երկ-
նաւոր Հայրս պիտի ընէ ձեզի , թէ որ ձեր սրտե-
րէն չէք ներեր ամէն մէկդ իր եղբօրը իրենց յան-
ցանքները :

ԳԼՈՒԽ Ի Ժ

2 Քրիստոս կը բժշկէ հիւանդները . 3 պատասխան կու տայ
կնիկ արձակելու վրայով փարիսեցւոց ըրած հարցմանքին .
13 մանր տղաքները կ՚ընդունի . 16 կը տրժվեցընէ պատանիին
թէ ի՞նչպէս կրնայ ստանալ յաւիտենական կեանքը , 20 և
թէ ի՞նչ ընելու է որ կատարեալ ըլայ . 23 իր աշակերտ-
ներուն կ՚ըսէ թէ ի՞նչպէս դժուար է հարուստին Աստու-
ծոյ Թագաւորութիւնը մտնել , 27 և վարձք կը խոստանայ
անոնց՝ որ իր եաւէն երթալու համար որ և իցէ բան կը
թողուն :

1 Ու եղաւ որ երբ Յիսուս ՚ասս խօսքերը լմընցուց ,
Գալիլեայէն ելաւ ու եկաւ ՚ր հատոնաի սահ-
2 մանները Յորդանանու անդիին կողմը : Ե Եւ

* Յհ՚ե՝ ամէնը քեզի
ը Առակ . իա . 13 ; ԳԼ . ղ . 12 ; Մաթ . ժա . 26 ; Ցակ . բ . 13 ;
ա Մաթ . ժ . 1 ; Ցօհ . ժ . 40 ;
բ ԳԼ . ժբ . 15 ;

անոր եաւէն շատ ժողովրդներ գացին , ու հոն
բժշկեց զանոնք :
3 Եւ փարիսեցիները անոր մօտենալով , զա-
նիկայ կը փորձէին՝ ու կ՚ըսէին Թէ Արժա՞ն է
որ մարդ մը իր կնիկը արձակէ ամէն պատճառի
4 համար : Անիկայ ալ պատասխան տուաւ ու ա-
նոնց ըսաւ , Չէ՞ք կարդացեր Թէ ան որ սկիզբէն
ստեղծեց , արու և էգ ստեղծեց անոնք՝ ու ըսաւ ,
5 Ասոր համար մարդ իր հայրը ու մայրը պիտի
ձգէ , և իր կնկանը պիտի յարի , ու Երկուքը
6 քը մէկ մարմին պիտի ըլլան : Ուստի ալ երկուք
չեն , հապա մէկ մարմին . ուրեմն ան որ Աստուած
7 միաւորեց՝ մարդ Թող չընտռէ : Ըսին իրեն ,
Ուրեմն Մովսէս ինչո՞ւ պատուիրեց արձակման
8 Թուղթ տալ և արձակել : Ըսաւ անոնց , Մով-
սէս ձեր սրտերուն կարծրութեանը համար ձեզի
հրաման տուաւ կնիկներնիդ արձակել , բայց սկիզ-
9 բէն անանկ չեղաւ : Եւ ասկից ձեզի կ՚ըսեմ , Ո՛վ
որ առանց պոռնկութեան պատճառի իր կնիկը
արձակէ և ուրիշ մը առնէ , շնութիւն կ՚ընէ . և
10 ո՛վ որ արձակուածը առնէ՝ շնութիւն կ՚ընէ : Իր
աշակերտները ըսին իրեն , Ըստ որ ատանկ բան
կայ էրկան ու կնկան մէջտեղը՝ չամուսնանալը աղէկ
11 է : Եւ ինքը անոնց ըսաւ , Ո՛չ ամէնը բաւական չեն
12 սա բանին , հապա անոնք՝ որոնց տրուած է : Ես-
չու որ կան ներքինիներ , որ էրկնէ մօրը որովայնէն
անանկ ծնան . և կան ներքինիներ , որ մարդոցմէ
ներքինի եղան . և կան ներքինիներ՝ որ ինքզինքնին

ե Ծն . առ . 27 ; ա . 2 ; Մաղ . բ . 15 ;
զ Ծն . բ . 24 ; Մաթ . ժ . 5-9 ; Եփս . ե . 31 ;
է ա Կոր . ը . 16 ; ե . 2 ;
ը Օր . իդ . 1 ; ԳԼ . ե . 31 ;
թ ԳԼ . ե . 32 ; Մաթ . ժ . 11 ;
ժ ԳԼ . ժբ . 18 ; ա Կոր . ե . 10 , 11 ;
ի Առակ . իա . 19 ;
լ ա Կոր . է . 2 , 7 , 9 , 17 ;
խ ա Կոր . ե . 32 , 34 ; Թ . 5 , 15 ;

ներքինի ըրին երկնից թագաւորութեանը համար. ան՝ով որ կրնայ առնել, թող առնէ։

13 Բայց առնոր մարդ տղաք բերուեցան իրեն, որ անոնց վրայ ձեռք դնէ և աղօթք ընէ, ու աշա-
14 կերտները կը յանդիմանէին զանոնք։ Բայց Յի-սուս ըսաւ, Թոյլ տուէք տղոց մարդ տղայը, և մի արգիլէք առնոր ինձի գալին, ինչու որ Երկնից
15 թագաւորութիւնը առանկներուն է։ Ու անոնց վրայ ձեռք դնելէն ետև գնաց անկէ։

16 Եւ ահա մէկը մօտենալով՝ ըսաւ առոր, Վարի՛ բարեպաշտ՝ ինչ բարի գործեմ՝ որ յա-
17 ւիտենական կեանքը ընդունիմ։ Ու անիկայ ըսաւ առոր, Ինչո՞ւ զիս բարի կ'անուանես. մէկէն՝ի զատ բարի չկայ, որ է Աստուած. հապա թէ որ կ'ուզես կեանքը մտնել, պատուիրանքները պահէ։
18 Ըսաւ անոր, Որո՞նք. և Յիսուս ըսաւ, Այս՝ն՝ Պատնեշութիւն մի՛ ըներ, Շնութիւն մի՛ ըներ,
19 Գողութիւն մի՛ ըներ, Սուտ վկայութիւն մի՛ ըներ, Պատուէ հայրդ ու մայրդ պատուէ, և Ես-
20 ընկերդ քու անձիդ պէս սիրես։ Պատանին ըսաւ անոր, Այս՝ն ամէնը մանկութենէս՝ի վեր պահեր
21 եմ. ալ ի՞նչ բանով պակաս եմ։ Ըսաւ անոր Յիսուս, Թէ որ կ'ուզես կատարեալ ըլլալ, գնա ունեցածդ ծախէ և տուր աղքատներուն, ու երկինքը գանձ պիտի ունենաս, և եկո՛ւր իմ
22 ետևէս։ Երբոր պատանին այս խօսքը լսեց՝ տրտմած գնաց, ինչու որ շատ ստացուածք ուներ։
23 Ու Յիսուս ըսաւ աշակերտներուն, Ա՛մէնըիսկ

ե Մար. ժ. 13։ Ղու. ժը. 15։
զ Գլ. ժը. 3։
է Մար. ժ. 17։ Ղու. ժը. 18։
ը Ղու. ժ. 25։
թ Եզ. ի. 13։ բ Օր. և. 17։
ժ Գլ. ժե. 4։
ի Ղե. ժԹ. 18։ Գլ. իբ. 39։ Հռով. ժգ. 9։ Գաղ. և. 14։ Ցակ. բ. 8։
լ Գլ. գ. 20։ Ղու. ժը. 33։ ժզ. 9։ Գոր. բ. 45։ գ. 34, 35։ ա Տիմ. գ. 18, 19։

կ'ըսեմ՝ ձեզի որ ♯հարուստը դժուարաւ պիտի
24 մտնէ երկնից թագաւորութիւնը։ Դարձեալ կ'ը-սեմ՝ ձեզի, Դիւրին է որ *ուղտը ասղին ծակին անցնի, քան թէ հարուստը Աստուծոյ թագաւո-
25 րութիւնը մտնէ։ Աշակերտները երբոր լսեցին, շատ զարմացան ու ըսին, Ուրեմն ո՞վ կրնայ
26 փրկուիլ։ Յիսուս անոնց նայելով ըսաւ, Մարդկայ մարդոց կողմանէ անկարելի է բայց ♯Աստուծոյ կողմանէ ամէն բան կարելի է։

27 ♭Այն ատենը Պետրոս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր, Ահա մենք ամէն բան թողուցինք և քու հետևդ եկանք. ուստի մեզի ի՞նչ պիտի
28 ըլլայ։ Ըսաւ անոնց Յիսուս, Ա՛մէնըիսկ կ'ըսեմ ձեզի թէ դուք որ իմ հետևէս եկաք, †միւսա-դամ դարձնութեան երբոր Որդին մարդոյ իր փառաց աթոռը նստի, ‡դուք ալ տասներկու աթոռներու վրայ պիտի նստիք՝ Իսրայէլի տասներ-
29 կու ցեղերը դատելու։ "Ու՛մ որ թողուց տուներ, կամ եղբայրներ, կամ քոյրեր, կամ հայր, կամ մայր, կամ կին, կամ որդիներ, կամ արտեր՝ իմ անունիս համար, հարիւրապատիկ պիտի առնէ, և յաւիտենական կեանք պիտի ժառանգէ։
30 ‰Բայց շատ առաջիններ պիտի ըլլան յետին, և յետիններ՝ առաջին։

♯ Գլ. ժգ. 22։ Մար. ժ. 24։ ա Կոր. ա. 26։ ա Տիմ. գ. 9, 10։
* Ո՛մանք՝ պարանը
♭ Ծն. ժբ. 14։ Ցոր. իսր. 2։ Երեմ. լբ. 17։ Զաք. բ. 6։ Ղու. ա. 37։ ժբ. 27։
♭ Մար. ժ. 28։ Ղու. ժբ. 28։
† բ Օր. լԹ. 9։ Գլ. գ. 20։ Ղու. է. 11։
‡ Ծն՛ն. վերսաին ծննդեանը մէջ
‰ Գլ. ի. 21։ Ղու. իբ. 28, 29, 30։ ա Կոր. գ. 2, 3։ Ցայտ. բ. 26։
" Մար. ժ. 29, 30։ Ղու. ժբ. 29, 30։
‰ Գլ. ի. 16։ իա. 31, 32։ Մար. ժ. 31։ Ղու. ժգ. 30։

ԳԼ. Ի

1 Քրիստոսը այդիի բանաւորներու առակով կը ցուցնէ թէ Աստուած բնաւ մէկ մարդու մը պարտական չէ · 17 իր յարուցածները կը նախաձայնէ · 20 Զերեդէոսի որդւոցը մօրը պատասխան տալով կը սորվեցնէ իր աշակերտներուն խոնարհ ըլլալ · 30 ու երկու կոյրերու աչքերը կը բանայ ։

1 Վասնզի երկնից թագաւորութիւնը տանուտէր մարդու մը նման է , որ առաւօտուն կանխաւ
2 ելաւ՝ իր այգիին համար բանաւորներ բռնելու ։ Եւ բանաւորներուն հետ օրը մէկ դահեկանի մը խօսք
3 կապեց , ու զանոնք խրկեց իր այգին ։ Եւ ժամը իրեքին առնիներուը ելաւ՝ ուրիշներ տեսաւ , որ
4 շուկային մէջ պարապ կայներ էին · Ու ըսաւ անոնց , Դուք ալ գացէք իմ այգիս , և ինչ որ արժան է՝ կու տամ ձեզի ։ Անոնք ալ գացին · ու
5 նորէն ժամը վեցին և ժամը իննին առնիները ելաւ՝ անանկ ըրաւ ։ Եւ ժամը տասնումէկին առնիները
6 ելաւ , ուրիշներ գտաւ՝ որ պարապ կայներ էին , ու անոնց ըսաւ , Ինչո՞ւ հոս բոլոր օրը պարապ
7 կայներ էք ։ Ըսին իրեն , Վասն համար որ մէկը մեզ վարձքով չբռնեց · ըսաւ անոնց , Դուք ալ այդին գացէք , ու ինչ որ արժան է պիտի առնէք ։
8 Եւ իրիկուն որ եղաւ , այդիին տէրը իր տնտեսին ըսաւ , Բանուորները կանչէ , և անոնց վարձքը տուր , եղբայրներէն սկսելով մինչև առջինները ։
9 Ու երբոր եկան անոնք որ ժամը տասնումէկին
10 գացէք էին , մէյմէկ դահեկան առին · Եւ առջինները գալով՝ կը կարծէին որ աւելի պիտի առնին ,
11 ու անոնք ալ առին մէյմէկ դահեկան ։ Երբոր առին , տանտէրջը դէմ տրտնջալ կ'ընէին ու
12 կ'ըսէին թէ Այս եղբայրները մէկ ժամ մը գործեցին , և անոնք հաւասար ըրիր մեզի , որ օրուան
13 ծանրութիւնը ու տարութիւնը քաշեցինք ։ Անիկա պատասխան տուաւ անոնցմէ մէկուն ու ըսաւ , Ընկեր՝ ես քեզ չեմ ղրկեր · չէ՞ որ դուն իմ հետս

14 մէկ դահեկանի մը խօսք կապեցիր · Ա՛ռ քուկդ ու դնա , կ'ուզեմ որ ասոր եղբայրին քեզի պատ-
15 ասխան տամ ։ Թէ չէ՞ թէ ես իշխանութիւն չունիմ իմ բաներուս վրայ՝ ինչ որ ուզեմ ընելու · կամ թէ
16 չարու աչքդ չար է՝ որ ես բարերար եմ ։ Այսպէս յետիններուը առաջին պիտի ըլլան , և առաջիններուը՝ յետին · Վասնզի որ կանչեցածներուը շատ են , բայց ընտրուածներուը քիչ ։
17 Ու Երբոր Յիսուս Երուսաղէմ կ'երթար , ճամբան տասներկու աշակերտները հետը առաւ ա-
18 ռանձին , ու ըսաւ անոնց , Ահա Երուսաղէմ կ'երթանք , և Որդին մարդոյ պիտի մատնուի քահանայապետներուն ու դպիրներուն , և դատիկայ մա-
19 հուան պիտի դատապարտեն , Եւ դատիկայ հեթանոսներուն պիտի մատնեն՝ ծաղր ընելու ու ծեծելու և խաչը հանելու · ու երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնէ ։
20 Ընդ առնիներ Զեբեդէոսին որդւոցը մայրը իր որդւոցը հետ եկաւ անոր , երկրպագութիւն
21 կ'ընէր ու բան մը կը խնդրէր անկէ ։ Ան ալ ըսաւ անոր , Ինչ կ'ուզես ։ Ըսաւ անոր , Ըսէ որ ասիկա իմ երկու որդիքս՝ մէկը աջ կողմդ , և միւսը ձախ կողմդ նստին քու թագաւորութեանդ մէջ ։
22 Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ , Չէք գիտեր ինչ կը խնդրէք · կրնաք խմել էն գաւաթը՝ որ ես պիտի խմեմ , կամ էն մկրտութիւնովը մկրտուիլ որ ես պիտի մկրտուիմ ·

ա Հռով · թ · 21 ։
բ Օր · ժե · 9 · Առակ · իգ · 6 ։ Գլ · գ · 23 ։
գ Գլ · ժթ · 30 ։
դ Գլ · իբ · 14 ։
ե Մաթ · ժ · 32 ։ Ղու · ժը · 31 · Ցօհ · ժբ · 12 ։
զ Գլ · ժգ · 21 ։
է Գլ · իե · 2 · Մաթ · ժե · 1 ։
16 · Ղու · իգ · 1 · Ցօհ · ժբ · 28 , եբ ։ Գոր · գ · 13 ։
ը Մաթ · ժ · 35 ։
թ Գլ · գ · 21 ։
ժ Գլ · ժթ · 28 ։
ի Գլ · իգ · 39 , 42 · Մաթ · ժգ · 36 · Ղու · իբ · 42 · Ցօհ · ժբ · 11 ։
լ Ղու · ժբ · 50 ։

23 ըսին իրեն , Ա՛րնանք · Նէ ըսաւ անոնց , Ե՛ս
դաւաճա՛ն պիտի խմբէ , և ան միւսոյն ի՛նծոյը որ
ես միւսուելու եմ , պիտի միւսուի իրմէ · բայց իմ
աչ կողմն ու ձախ կողմն նստիլը՝ իմն չէ զ՛տալը ,
հապա ո՛րոնց որ պատրաստուած է իմ ՚ օրմէս ։
24 ¦ Ու երբոր ՚ի՛ս տասը աշա՛կերտները լսեցին , ան
25 երկու եղբայրներուն նեղացան ։ Յակ Յիսուս իրենն
կանչեց զանոնք ու ըսաւ , Գիտէք որ ազգայ
իշխանները կը տիրեն անոնց , և մեծամեծները
26 կ՛իշխեն անոնց · Ձայց ձեր մէջը հանանակ պիտի
չըլլայ , հապա ՝ձեզմէ ո՛վ որ մեծ ըլլալ կ՛ուզէ ,
27 թող անիկայ ձեր սպասաւո՛րը ըլլայ · Ու ձեզմէ
ո՛վ որ առաջին ըլլալ կ՛ուզէ , թող անիկայ ձեր
28 ծառան ըլլայ · ՚Ձ՛նչպէս ՚ Որդին մարդոյ չեկաւ
սպասաւորուելի՛ն ընդունելու , ՚ հապա սպասաւո՛ր
րուելի՛ն ընելու , և ՚ի՛ր կեանքը ՚ չատերուն հա՛
մար փրկանք տալու ։
29 ՚ Ու երբոր անոնք Երիքովէն ելան , մեծ բազ՛
30 մութիւն անոր ետևէն գնաց ։ Նէ ահա ճամբուն
քովը ՚երկու կոյր նստած էին · երբոր լսեցին թէ
Յիսուս կ՛անցնի , աղաղակեցին ու ըսին , Ողորմի՛
31 ՚մեզի , Տէ՛ր որդի Դաւիթի ։ Նէ բազմութիւնը կը
յանդիմանէր զանոնք որ լռեն · բայց անոնք՝ ալ
աւելի կ՛աղաղակէին ու կ՛ըսէին , Ողորմի՛ ՚մեզի
32 Տէ՛ր՝ որդի Դաւիթի ։ Նէ Յիսուս կանգ առնելով
կանչեց զանոնք ու բսաւ , Ի՞նչ կ՛ուզէք որ ձեզի
33 ընեմ ։ Ըսին անոր , Տէ՛ր՝ որ աչքերնիս բացուին ։

ի Գոր · ժբ · 2 · Հռով · բ · 17 ։
բ Կոր · ա · 7 · Ցայտ · ա · 9 ։
գ Գլ · իե · 34 ։
դ Մար · ժ · 41 · Ղու · իբ · 24 , 25 ։
ե ա Պետ · ե · 3 ։
զ Գլ · իգ · 11 · Մար · թ · 34 · ժ · 43 ։
է Գլ · ժբ · 4 ։
ը Ցօհ · ժգ · 4 ։
թ Փիլ · բ · 7 ։
ժ Ղու · իբ · 27 · Ցօհ · ժգ · 14 ։
ի Ես · ծգ · 10 , 11 · Դան · թ · 24 , 26 · Ցօհ · ժա · 51 , 52 ։
ա Տիմ · բ · 6 · Տիտ · բ · 14 ։
ա Պետ · ա · 19 ։
լ Գլ · իգ · 28 · Հռով · ե · 15 , 19 · Եբր · թ · 28 ։
խ Մար · ժ · 46 · Ղու · ժբ · 35 ։
ծ Գլ · թ · 27 ։

34 Նէ Յիսուս խղճալով՝ անոնց աչքերուն դպաւ , և
ի՛ւր մէ անոնց աչքերը բացուեցան , ու անոր
ետևէն գացին ։

ՊԼ · ԻՆ

1 Երիսաոս իշու վրայ հեծած՝ Երուսաղէմ կը մտնէ · 12 տաճա-
րէն գուրս կը վռնտէ առուտուր ընողները · 17 Թզենին
կ՛անիծէ · 23 կը պատասխանէ քահանաներուն ու ծերերը ,
28 և կը յանդիմանէ զանոնք՝ օրինակ բերելով Հօր մէ երկու
որդիները · 35 ու ան մշակները՝ որ իրենց խրկուածները
սպաննեցին ։

1 Ու երբոր Երուսաղէմին մօտեցան ու Եղան
Բեթփագէ դէպ ՚ի Ձիթենեաց լեռը , ան
ատենը Յիսուս իր աշակերտներէն երկուքը խրկեց ·
2 Նէ ըսաւ անոնց , Գացէ՛ք ատ ձեր դիմացի գիղը ,
և իսկոյն մէ պիտի գտնէք կապած էշ մը ու անոր
հետ ասանակ մը · արձկեցէ՛ք անոնք ու բնէ՛ն բե՛ր
3 ըէք · Նէ թէ որ մէկը ձեզի բան մը ըսէ , ըսէ՛ք թէ
Տէրոջը պէ՛տք են · և իսկոյն մը անոնք պիտի խրկէ ։
4 Ձա ամէն բաները եղաւ , որ կատարուի մարգարէին
5 խօսքը որ կ՛ըսէ , ՚Ըսէ՛ք Սիօնի աղջկանը , Ընդ
քու Թագաւորդ քեզի կու գայ , հեզ՝ ու իշու
6 վրայ հեծած՝ և իշուս ձագի ասանակի վրայ ։ Ե՛նշա-
կերտները գացին , և ինծոր որ Յիսուս իրենց պա-
7 տուիրեր էր , ըրին · Ու բերին էշը և ասանակը , և
ի՛ անոնց վրայ իրենց հանդերձները դրին , ու նըս-
8 տաւ անոնց վրայ ։ Նէ ժողովուրդին շատերը ի-
րենց հանդերձները ճամբուն վրայ փռեցին , և ՚ու-
րիշները ծառերէն ճիւղեր կը կտրէին ու ճամբուն
9 վրայ կը տարածէին ։ Նէ ժողովուրդները որ առջե-
էն ու ետևէն կ՛երթային , կ՛աղաղակէին ու կ՛ըսէին ,
Ի Ովսաննա որդւոյ Դաւիթի , Ը օրհնեալ է ան որ Տէ-
րոջը անունովը կու գայ · Ովսաննա ՚ի բարձունս ։

ա Մար · ժա · 1 · Ղու · ժԹ · 29 ։
բ Զաք · ժգ · 4 ։
գ Ես · կբ · 11 · Զաք · թ · 9 · Ցօհ · ժբ · 15 ։
դ Մար · ժա · 4 ։
ե դ Թագ · թ · 13 ։
զ Տես Ղե · իգ · 40 · Ցօհ · ժբ · 13 ։
է Սաղ · ճժբ · 25 ։
ը Սաղ · ճժբ · 26 · Գլ · իգ · 39 ։

10 Բ Ու երբոր անիկայ Երուսաղէմ մտաւ , բոլոր քաղաքը շարժեցաւ , ու ըսաւ , Ո՞վ է սա :
11 Ան ժողովուրդները ըսին , Անիկայ Յիսուս Նազարեթէն Գալիլեայի Մարգարէն է :
12 Է Ան Յիսուս Աստուծոյ տաճարը մտաւ , ու դուրս հանեց ամէն անոնք որ տաճարին մէջ կը ծախէին ու կը գնէին , և Եստակ փոխադրներուն սեղաններըը ու աղաւնի ծախողներուն աթոռները կործանեց . 13 Ան ըսաւ անոնց , Գրուած է թէ Իմ տունս աղօթքի տուն պիտի կոչուի , Բայց դուք զայիկայ աւազակներու այր ըրիք :
14 Ան տաճարին մէջ կոյրեր ու կաղեր եկան իրեն , և բժշկեց զանոնք : 15 Երբոր քահանայապետները ու դպիրները տեսան անոր ըրած հրաշքները , և տղաքը որ տաճարին մէջ կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին , Ովսաննա որդւոյ Դաւթի , բարկացան • 16 ու ըսին անոր , Կը լսե՞ս ինչ կ'ըսեն տոնք • և Յիսուս ըսաւ անոնց , Այո • բնաւ չէ՞ք կարդացեր , թէ Մանկանց ու կաթնկերը տղայոց բերնէն գովաբանութիւն կատարեցիր :
17 Ան թողուց անոնք՝ քաղաքէն դուրս Բեթանիա երթալ , ու գիշերը հոն կեցաւ :
18 Է Ան առաւօտուն երբոր քաղաքը կը դառնար , 19 անօթեցաւ • Եւ ճամբուն վրայ թզենի մը տեսնելով՝ քովը գնաց , և անոր վրայ տերեւներէն զատ բան մը չգտաւ • ու ըսաւ անոր , Նկէ հետեւ քեզմէ պտուղ չելլայ յաւիտեան • և իսկոյն թզենին չորցաւ : 20 Նին տեսան , ու զարմացան ու ըսին , Թէ՛ Վտիտը թզենին չորա՞ւ մը
21 չորցաւ : Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց , Ամէնարիա կ'ըսեմ ձեզի , Եթէ որ հաւատք ունենաք ու չերկմտիք , չէ թէ միայն այս թզենիին Եղածը պիտի ընէք , Հապա նաև՝ թէ որ այս լեռանը ըսէք՝ Նկէ՛ր ու ծովը ինկիր , պիտի
22 ըլլայ : Ան է ամէն ինչ որ աղօթքի մէջ հաւատքով կը խնդրէք , պիտի առնէք :
23 Ո Ու երբոր անիկայ տաճարը եկաւ , քահանայապետները և ժողովուրդին ծերերը անոր մօտեցան՝ երբոր կը սորվեցնէր , ու Ըսին , Ո՞նչ իշխանութիւնով կ'ընես այս բաները , և ո՞վ տուաւ
24 քեզի այս իշխանութիւնը : Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոնց , Ես ալ ձեզի բան մը հարցնեմ , որ եթէ անիկայ ինծի ըսէք , ես ալ ձեզի պիտի ըսեմ թէ ինչ իշխանութիւնով կ'ընեմ այս բաները : 25 Յովհաննէսին մկրտութիւնը ո՞ւրկից էր , երկինքէ՞ն թէ մարդոցմէ • և անոնք
26 մէջերնին կը խորհէին ու կ'ըսէին , Թէ որ ըսինք՝ Երկինքէն , մեզի պիտի ըսէ թէ Ասպա ինչո՞ւ չհաւատացիք անոր • իսկ թէ որ ըսինք՝ Մարդոցմէ , ժողովուրդին կը վախնանք , ինչու որ Ղեռլորն ալ Յովհաննէսը իբրև մարգարէ կ'ընդունէ
27 նին : Ան պատասխան տալով Յիսուսին ըսին , Չենք գիտեր • և ինքը ըսաւ անոնց , Ես ալ ձեզի չեմ ըսեր թէ ինչ իշխանութիւնով կ'ընեմ այս բաները :
28 Ասյց ի՞նչպէս կ'երեւնայ ձեզի • Մէկ մարդ մը երկու որդի ունէր , ու գնաց առջինին ըսաւ , Որ
29 զաւակ գնա այսօր այգիիս մէջ գործէ : Անիկայ

Բ Մար . ժա . 15 ։ Ղու . ժթ . 45 ։ Ցօհ . բ . 13 , 15 ։
Գ Գլ . բ . 23 ։ Ղու . է . 16 ։ Ցօհ . ղ . 14 ։ է . 40 ։ Թ . 17 ։
Ե Մար . ժա . 11 ։ Ղու . ժթ . 45 ։ Ցօհ . բ . 15 ։
Զ Բ Օր . ժգ . 25 ։
Ը Նա . ծգ . 7 ։
Թ Երեմ . է . 11 ։ Մար . ժա . 17 ։ Ղու . ժթ . 46 ։
Ժ Սաղ . ը . 2 ։
Ի Մար . ժա . 11 ։ Ցօհ . ժա . 18 ։
Լ Մար . ժա . 12 ։
Խ Մար . ժա . 13 ։
Ծ Մար . ժա . 20 ։
Կ Մար . ժա . 27 ։ Ղու . ի . 1 ։
Հ Եզ . բ . 14 ։ Գոր . գ . 7 ։ է . 27 ։
Ձ Գլ . ժգ . 5 ։ Մար . գ . 20 ։ Ղու . ի . 6 ։

պատասխան տուաւ ու ըսաւ՝ Ձեմ ուզեր երթալ ,
30 բայց ետքը զղջացաւ ու գնաց : Մէյսին ալ
գնաց և անանկ ըսաւ , անիկայ պատասխան
տուաւ ու ըսաւ , Պ՚երթամ՝ տէր . և չգնաց :
31 Հիմա ասոնց երկուքէն ո՞րը իր հօրը կամքը կատա-
րեց . ըսին անոր՝ Առջինը . Յիսուս ըսաւ անոնց ,
Ճ Ամէնաբիւտ կ՚ըսեմ ձեզի որ մաքսաւորները ու
պոռնիկները ձեզմէ առաջ կը մտնեն Աստուծոյ
32 թագաւորութիւնը : Ինչու որ ՚Յովհաննէս
արդարութեան ճամբայով եկաւ ձեզի , և դուք
անոր չհաւատացիք . ՚բայց մաքսաւորները ու
պոռնիկները անոր հաւատացին . և դուք տեսաք
ու ետքը չզղջացիք անոր հաւատալու :
33 Ուրիշ առակ մըն ալ լսեցէք . Մէկ տանուտէր
մարդ կը կար՝ Ան որ այդի մը տնկեց ու ցանդով
պատեց զանիկայ , և անոր մէջը հնձան փորեց ու
աշտարակ շինեց , և զանիկայ մշակներու յանձնեց ,
34 ու ՚ինքը օտար երկիր մը գնաց : Երբոր պտուղի
ժամանակը մօտեցաւ , իր ծառաները մշակներուն
35 խրկեց , ՚որ անոր պտուղները առնեն : Ɔ Լու-
մշակները անոր ծառաները բռնեցին , մէկը ծեծե-
ցին՝ միւսը սպաննեցին՝ մէկ ուրիշը քարկոծեցին :
36 Ա՚յորէն ուրիշ ծառաներ խրկեց առջիներէն շատ ,
37 և անոնց ալ անանկ ըրին : Վերջը իր որդին
խրկեց անոնց՝ ըսելով , Պ՚ոյժէ ամչնան իմ որ-
38 դիէս : Բայց մշակները երբոր տեսան որդին ,
իրարու ըսին , ՚Ասիկայ է ժառանգը , Ֆ եկէք
զանիկայ սպաննենք ու անոր ժառանգութեանը

ջ Ղուկ . է . 29 , 30 ։
ռ ԳԼ . գ . 1 , ՃՀ ։
ս Ղուկ . գ . 12 , 13 ։
վ Սպղ . Ա . 9 ։ Երգ . ը . 11 ։
Ես . է . 1 ։ Երեմ . ը . 21 ։
Մաը . ժը . 1 ։ Ղուկ . ի . 9 ։
տ ԳԼ . իե . 14 , 15 ։
ր Երգ . ը . 11 , 12 ։

ց ը Մն . իգ . 21 ։ ԼԳ . 16 ։
Դեհ . թ . 26 ։ ԳԼ . է . 12 ։
իգ . 34 , 37 ։ Գոր . է . 52 ։
ա Թես . բ . 15 ։ Երբ . ժա .
36 , 37 ։
ւ Սպղ . բ . 8 ։ Երբ . ա . 2 ։
ֆ Սպղ . բ . 2 ։ ԳԼ . իգ . 3 ։ իե .
1 ։ Ցօհ . ժա . 53 ։ Գոր . գ .
27 ։

39 տիրունք : + Նա ասոնց զանիկայ՝ սպրեն դուրս հա-
40 նեցին ու սպաննեցին : Ասատի երբոր պրեն
տերը գայ , ի՞նչ պիտի ընէ ան մշակներուն :
41 * Ըսին իրեն , ֆ Ան չարերը չարաչար պիտի կոր-
սընցընէ , ա և այգին պիտի յանձնէ ուրիշ մշակ-
ներու , որոնք պատուղները իրենց ժամանակին պի-
42 տի տան իրեն : Ըսաւ անոնց Յիսուս , ֆ Ինա-
չէ՞ք կարդացեր գրքին մէջ , Ան քարը որ շինող-
ները անարգեցին , անիկայ անկիւնին գլուխը
եղաւ . ասիկայ Տէրոջմէ եղաւ և զարմանալի է
43 մեր աչքերուն : Ա՚յոր համար կ՚ըսեմ ձեզի , որ
ֆ Աստուծոյ թագաւորութիւնը ձեզմէ պիտի առ-
նուի , ու անանկ ազգի մը պիտի տրուի որ անոր
44 պտուղները բերէ : Ան ով որ ՚ա՚ս քարիս վրայ
իյնայ՝ պիտի կոտրտի , և որու վրայ որ իյնայ՝ Ե պի-
տի փտրէ զանիկայ :
45 Ու երբոր քահանայապետները և փարիսեցիները
անոր առակները լսեցին , իմացան որ իրենց համար
46 կ՚ըսէր : Ան կը փնտռէին ըն՚կլէ՚ն լռնեն
զանիկայ , բայց ժողովուրդէն վախցան , ինչու որ
Ը մարգարէի պէս կ՚ընդունէին զանիկայ :

+ ԳԼ . իզ . 50 , ՃՀ ։ Մաը . ժգ .
46 , ՃՀ ։ Ղուկ . իբ . 54 , ՃՀ ։
Ցօհ՚ . ժը . 12 , ՃՀ ։ Գոր . բ .
23 ։
* Տճս Ղուկ . ի . 16 ։
ֆ Ղուկ . իա . 24 ։ Երբ . բ . 2 , 3 ։
ա Գոր . ժգ . 46 ։ ժե . 7 ։ ժբ .
6 ։ իբ . 28 ։ Հռով . թ . ժ .
ժա ։
Բ Սպղ . ՃԺբ . 22 ։ Ես . իբ . 16 ։
Մաը . ժբ . 10 ։ Ղուկ . ի . 17 ։
Գոր . գ . 11 ։ Եփես . բ . 20 ։
ա Պետ . բ . 6 , 7 ։
ֆ ԳԼ . ը . 12 ։
ֆ Ես . ը . 14 , 15 ։ Զաք . ժբ .
3 ։ Ղուկ . ի . 18 ։ Հռով . թ .
33 ։ ա Պետ . բ . 8 ։
Ե Ես . կ . 12 ։ Դան . բ . 44 ։
Ղ Հմր 11 ։ Ղուկ . կ . 16 ։ Ցօհ՚ .
կ . 40 ։

ԳԼՈՒԽ ԻԸ

1 Թագաւորի որդւոյն հարսնիքին առակը : 9 Հեթանոսներուն երկնից թագաւորութեան հրաւիրուիլը : 12 Հարսնիքի հանդերձ չունեցողին պատիժը : 15 Կայսրին տուրք տալու վրայով : 23 Քրիստոս փաստով կը ջնջ տադուկեցւոց մոլորութիւնը յարութեան վրայով . 34 պատասխան կու տայ օրինականին թէ ո՛րն է մեծ ու առաջին պատուիրանքը :

41 փարիսեցւոց հարցմունք կ'ընէ Յեսուին վրայով , ու կը պապանձեցնէ զանոնք ։

1 Պարձեալ պատասխան տուաւ Յեսուս [–] և ա-
2 ւանիներով ըսաւ անոնց , Երկնից թագաւո-
րութիւնը թագաւոր մարդու մը կը նմանի , որ իր
3 որդւոյն համար հարսնիք ըրաւ ։ Եւ իր ծառա-
ները խրկեց որ կանչեն հարսնիքի հրաւիրուած-
4 ները , և անոնք չուզեցին գալ ։ Դարձեալ ուրիշ
ծառաներ խրկեց ու ըսաւ , Ըսէք հրաւիրուած-
ներուն , Ահա իմ ճաշս պատրաստեցի , իմ զուա-
րանիներս ու գեր կենդանիներս մորթուած են , և
5 ամէն բան պատրաստ է ։ Հարսնիքի եկէք ։ Բայց
անոնք անհոգութիւն ընելով գացին , մէկը իր
6 արտը , ու միւսը իր առուտուրին ։ Եւ ուրիշ-
ները անոր ծառաները բռնեցին , նախատեցին ու
7 սպանեցին ։ Թագաւորն ալ երբոր լսեց՝ բարկա-
ցաւ , և իր [*] զօրքերը խրկեց ու ան սպանողները
8 սատկեցուց , ու անոնց քաղաքը այրեց ։ Յե-
տոյ ըսաւ իր ծառաներուն , [†]Պատրաստութիւնը պատրաստ
9 է՝ բայց հրաւիրուածները [‡] արժանի չէին ։ Ուս-
տի գացէք ճամբու գլուխները , և որչափ որ գտնէք
10 ըլլաք՝ հարսնիքի հրաւիրեցէք ։ Եւ ան ծառա-
ները ելան ճամբաներուն վրայ , ու որչափ որ գտան
թէ չար և թէ բարի՝ [§] ամէնն ալ ժողվեցին , ու
11 հարսնիքը հարսնեւորներով լեցուեցաւ ։ Եւ թա-
գաւորը երբոր մտաւ հարսնեւորները տեսնելու ,
հոն մէկ մարդ մը տեսաւ , Ըոր հարսնիքի հանդերձ
12 հագած չէր ։ Եւ ըսաւ անոր , Ընկեր՝ ինչպէ՞ս հա-
մբը հոս մտար , առանց հարսնիքի հանդերձ ունենա-
13 լու ։ և անիկայ պապանձեցաւ ։ Ան ատենը թա-

– Ղու ։ ժգ ։ 16 ։ Յայտ ։ ժթ ։ 7 , 9 ։
[*] Առակ ։ թ ։ 2 ։
[†] Դան ։ թ ։ 26 ։ Ղու ։ ժթ ։ 27 ։
[‡] ԳԼ ։ ժ ։ 11 , 13 ։ Գոր ։ ժգ ։ 46 ։
[§] ԳԼ ։ ժգ ։ 38 , 47 ։ Ղբ Կոր ։ ե ։ 3 ։ Եփես ։ գ ։ 24 ։ Կող ։ գ ։ 10 , 12 ։ Յայտ ։ գ ։ 4 ։ ժգ ։ 15 ։ ժթ ։ 8 ։

զաւորը սպասաւորներուն ըսաւ , Կապեցէք ասոր ոտքերը ու ձեռքերը , և առէք ու հանեցէք զանիկայ ի դուրսի խաւարը ։ Հոն պիտի ըլլայ լալ ու
14 ակռաները կրճտել ։ Եղնիւ որ կանչեալներն շատ են ու ընտրեալները քիչ ։
15 Ի Յն ատենը վարիսեցիները գացին խորհուրդ ըրին , թէ ինչպէս անոր որոգայթ մը դնեն խօս-
16 քով ։ Եւ իրենց աշակերտները [*] Հերովդեսեան-ներուն հետ մէկտեղ խրկեցին անոր ու ըսին , Վարդապետ՝ գիտենք որ ճշմարիտ ես , և ճշմար-տութեամբ Աստուծոյ ճամբան կը սորվեցնես , ու մէկու մը համար հոգդ չէ , քանզի մարդոց երես-
17 պաշտութիւն չես ըներ ։ Ուստի մեզի ըսէ , քեզի ի՞նչպէս կ'երեւնայ , Այրերին տուրք տալ արժա՞ն
18 է թէ չէ ։ Յեսուս դիտնալով անոնց խորամանա-կութիւնը՝ ըսաւ , Ինչո՞ւ զիս կը փորձէք՝ կեղ-
19 ծաւորներ ։ Ցուցուցէք ինծի տուրքին դրամը ։
20 և անոնք դահեկան մը բերին իրեն ։ Եւ ըսաւ
21 անոնց , Որո՞շն է ա պատկերը ու գիրը ։ Ըսին անոր՝ Այրերին ։ ան ատենը ըսաւ անոնց , Ուրեմն
[†] ան որ կայսրինն է՝ կայսրին տուէք , և ան որ Աս-
22 տուծոյն է՝ Աստուծոյ պոե ։ Երբոր լսեցին զարմացան , և թողուցին գնացին ու գացին ։
23 Ի Նոյն օրը անոր քովը եկան սադուկեցիները , Ըոմանք կ'ըսեն թէ յարութիւն չկայ , և անոր հար-
24 ցուցին՝ Ըսելով , Վարդապետ՝ Մովսէս բսաւ , թէ որ մէկը առանց զաւակի մեռնելու ըլլայ , ա-նոր եղբայրը առնէ անոր կնիկը , և իր եղբօրը
25 զաւակ հանէ ։ Ընդ եօթը եղբայրներ կային մեր մէջը , և առջինը կնիկ առաւ ու մեռաւ , և զաւակ չունենալուն համար՝ իր կնիկը ձգեց իր եղ-

[†] ԳԼ ։ բ ։ 12 ։
[‡] ԳԼ ։ ի ։ 16 ։
[§] Մար ։ ժբ ։ 13 ։ Ղու ։ ի ։ 20 ։
[*] ԳԼ ։ ժէ ։ 25 ։ Հռով ։ ժգ ։ 7 ։
[†] Մար ։ ժբ ։ 18 ։ Ղու ։ է ։ 27 ։
Գոր ։ իգ ։ 8 ։
Բ Օր ։ իե ։ 5 ։

26 բօքը ։ Նոյնպէս ալ երկրորդը՝ ու երրորդը՝ մինչև
27 եօթներորդը ։ Ամենէն ետքը կինին ալ մեռաւ ։
28 Ուրեմն յարութեան առնեն ան եօթնէն որո՞ւն
կինիկը պիտի ըլլայ , ընչու որ ամէնքն ալ զանիկայ
29 ունեցան ։ Յիսուս պատասխան տալով՝
անոնց ըսաւ , Դուք մոլորած էք , որ Գիր-
քերը դիտէք՝ և զՅ Աստուծոյ զօրութիւնը ։
30 Հանգիր յարութեան առնեն զՅ կինիկ կ'առնեն և
զՅ երկան կը տրուին , հապա Հրեշտակներուն պէս են ։
31 Աստուծոյ հրեշտակներուն պէս են ։ Նայց մեռելնե-
րուն յարութիւն առնելուն համար՝ չէ՞ք կարդացեր
32 Աստուծմէ ձեզի ըսուած խօսքը . Ես եմ Աբրա-
համին Աստուածը , և Իսահակին Աստուածը , ու
Յակոբին Աստուածը . Աստուած մեռելներուն
33 Աստուածը չէ՛ , հապա կենդանիներուն ։ Ու ժո-
ղովրդները լսելով՝ Հ կը զարմանային անոր վար-
դապետութեանը վրայ ։
34 Նայց փարիսեցիները երբոր լսեցին թէ անիկայ
պապանձեցուց սադուկեցիները , մեկտեղ ժողո-
35 վուեցան . ¶ Ու անոնցմէ մէկը՝ օրինական մը
36 հարցուց , զանիկայ փորձելով , ու ըսաւ , Վար-
դապետ՝ ո՞ր պատուիրանքը մեծ է օրէնքին մէջ ։
37 Ան Յիսուս ըսաւ անոր , Տ Աստուածդ
սիրես քու բոլոր սրտովդ և քու բոլոր անձովդ ու
38 քու բոլոր մտքովդ . Ա՛յս է առաջին ու մեծ պատուի-
39 րանքը ։ Ու երկրորդը ասոր նման՝ Հ ընկերդ
40 սիրես քու անձիդ պէս ։ Ն Այս երկու պատուիրան-
քէս կախուած են բոլոր օրէնքը և մարգարէները ։

ձ ՃՕՀ . ի . 9 ։
ղ ա ՃՕՀ . գ . 2 ։
հ Եւ . գ . 6 , 16 ։ Մար . ժբ . 26 ։ Ղու . ի . 37 ։ Գոր . կ . 32 ։ Երբ . ժա . 16 ։
ճ Գւ . կ . 28 ։
ղ Մար . ժբ . 28 ։
մ Ղու . ժ . 25 ։
յ բ Օր . գ . 5 ։ ժ . 12 ։ Լ . 6 ։ Ղու . ժ . 27 ։
յ Ղե . ժթ . 18 ։ Գւ . ժթ . 19 ։ Մար . ժբ . 31 ։ Ղու . ժ . 27 ։ Հռով . իդ . 9 ։ Գաղ . ե . 14 ։ Ճակ . բ . 8 ։
ն Գւ . կ . 12 ։ ա Տիմ . ա . 5 ։

41 ն Ու երբոր փարիսեցիները ժողովուեցան , Յի-
42 սուս հարցուց անոնց ու ըսաւ , Քրիստոսի վրա-
յով ի՞նչ կարծիք ունիք . անկէ որո՞ւ որդի է ։
43 Ըսին իրեն , Դաւիթին ։ Ըսաւ անոնց Յիսուս ,
Ասպա ի՞նչպէս Դաւիթ Հոգիով զանիկայ Տէր
44 կը կոչէ ու կ'ըսէ , Տէրը իմ Տէրոջս ըսաւ ,
Նստէ՛ իմ աջ կողմս , մինչև որ քու թշնամիներդ
45 ոտքերուդ պատուանդան ընեմ ։ Ուրեմն թէ որ
Դաւիթ զանիկայ Տէր կը կոչէ , ի՞նչպէս անիկայ
46 անոր որդին կ'ըլլայ ։ Ն Ու մէկը չէր կրնար անոր
խօսք մը պատասխանել . Ու ան օրէն ետև մէկը
չէր համարձակեր անոր բան մը հարցնելու ։

ԻՉ . ԻԴ

1 Քրիստոս խրատ կու տայ ժողովուրդներուն որ դպրաց ու փարիսեցւոց բարի վարդապետութեանը հետեւին , և չէ թէ անոնց չար օրինակներուն . 5 Նոյնպէս ալ իր աշակերտները կը խրատէ որ զդոյզ կենան անոնց փառասիրութենէն . 13 ուրիշ անգամ մը կու տայ անոնց կեղծաւորութեանը և կու-
րութեանը . 34 ու Երուսաղէմի կործանումը կը նախադասէ ։

1 Ն Այն ատենը Յիսուս խօսեցաւ ժողովուրդներուն և
2 իր աշակերտներուն ու ըսաւ , Մովսէսին ա-
թոռը դպիրները և փարիսեցիները նստած են .
3 Ուրեմն ինչ որ ձեզի կ'ըսեն որ պահէք , պահե-
ցէք ու ըրէք , բայց անոնց գործերուն պէս մի՛
4 ընէք . ընչու որ Ը կ'ըսեն ու չեն ըներ ։ Հանգի
Ը ծանր և տանելու դժուար բեռներ կը կապեն ու
կը դնեն մարդոց ուսերուն վրայ , և իրենց մատովը
5 չեն ուզեր զանոնք շարժել ։ Նր Ը իրենց ամէն
գործքերը մարդոց երևնալու համար կ'ընեն . Ի կը

ղ Մար . ժբ . 35 ։ Ղու . ի . 41 ։
ո Մաղ . ՃԺ . 1 ։ Գոր . բ . 34 ։ ա Կոր . ժե . 25 ։ Երբ . ա . 13 ։ ժ . 12 , 13 ։
ճ Ղու . ժգ . 6 ։
ղ Մար . ժբ . 34 ։ Ղու . ի . 40 ։
ո Նեհմ . ը . 4 , 8 ։ Մաղ . բ . 7 ։ Մար . ժբ . 38 ։ Ղու . ի . 45 ։
բ Հռով . բ . 19 , ՃԸ ։
ք Ղու . ժա . 46 ։ Գոր . ժե . 10 ։ Գաղ . գ . 13 ։
ր Գւ . գ . 1 , 2 , 5 , 16 ։
ի Ֆես . ժե . 38 ։ բ Օր . գ . 8 ։ իբ . 12 ։ Առակ . գ . 3 ։

լայնցընեն իրենց գրապանակները, ու կ՚երկնցընեն
6 իրենց հանդերձներուն քղանցքները. ՂՆերթիքներու մէջ առաջին բազմոցները կը սիրեն, և ժողովարաններուն մէջ՝ առաջին աթոռները,
7 ու շուկաներուն մէջ՝ բարևները, Ու մարդոցմէ Ռաբբի՛
8 Ռաբբի՛ կոչուիլ։ Ե՛ւ դուք Ռաբբի մի՛ կոչուիք, քանզի որ ձեր Ուսուցիչը մէկ մըն է, այս-
9 ինքն Քրիստոս, և դուք ամէնքդ եղբայր էք։ Ու երկրի վրայ Հայր մի՛ կոչէք, քանզի որ
10 ձեր Հայրը մէկ մըն է, որ երկինքն է։ Ու դուք ուսուցիչներ մի՛ կոչուիք, քանզի որ ձեր Ուսուցիչը
11 մէկ մըն է, այսինքն Քրիստոս։ Ու ձեր մէջէն
12 մեծը ձեր սպասաւորը պիտի ըլլայ։ Թ Որ իր անձը կը բարձրացընէ, պիտի խոնարհի. և ով որ իր անձը կը խոնարհեցընէ, պիտի բարձրանայ։
13 Ասլայ է՛վ ձեզի կ՚ըսեմ դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ որ երկնից թագաւորութիւնը մարդոց առջեւը կը գոցէք. քանզի դուք չէք մտներ, և մտնողներն
14 ալ չէք թողուր որ մտնեն։ Ա՛յ ձեզի կ՚ըսեմ դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ Ե՛ւ որ այրեւարներուն տուները կ՚ուտէք, ու ծրտիդոց երկնալու համար աղօթքը կ՚երկնցընէք. անոր համար աւելի դա-
15 տապարտութիւն պիտի ընդունիք։ Ա՛յ ձեզի կ՚ըսեմ դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ որ ծով ու ցամաք կը պտըտիք մէկը նորահաւատ ընելու. ու երբոր ըլլայ, զանիկայ ձեզմէ երկու անգամ աւելի
16 գեհենի որդի կ՚ընէք։ Ա՛յ ձեզի Ե՛կոյր առաջնորդներ՝ որ կ՚ըսէք Թէ Թ Որ որ տաճարին վրայ

ը Մար. ժբ. 38, 39։ Ղու. ժա. 43։ ի. 46։ գ Ցօհ. 9։
ե Ցակ. գ. 1։ Տ՚ես բ Կոր. ա. 24։ ա Պետ. ե. 3։
զ Մաղ. ա. 6։
է ԳԼ. ի. 26, 27։
ը Ցոբ. իբ. 29։ Առակ. ժե. 33։ իթ. 23։ Ղու. ժգ. 11։ ժբ. 14։ Ցակ. գ. 6։ ա Պետ. ե. 5։
թ Ղու. ժա. 52։
ժ Մար. ժբ. 40։ Ղու. ի. 47։ բ Տիմ. գ. 6։ Տիտ. ա. 11։
ժա ԳԼ. ժե. 14։ Հմր 24։
ժբ ԳԼ. ե. 33, 34։

երդում ընէ, բան մը չէ. բայց ով որ տաճարին
17 միջէն ոսկիին վրայ երդում ընէ, պարտաւոր
կ՚ըլլայ։ Ո՛վ յիմարներ ու կոյրեր՝ ո՞րը մեծ է,
ոսկի՞ն կամ տաճարը որ կը սրբացընէ ոսկին։
18 Նաև Թէ՝ Ով որ սեղանին վրայ երդում ընէ, բան
մը չէ, բայց ով որ սեղանին վրայի պատարագին
19 վրայ երդում ընէ, պարտաւոր կ՚ըլլայ։ Հի՛մարներ
ու կոյրեր՝ ո՞րը մեծ է, պատարագը կամ սեղանը
20 որ կը սրբացընէ պատարագը։ Ուստի ով որ
սեղանին վրայ երդում ընէ, երդում կ՚ընէ անոր
21 վրայ և անոր վրայի ամէն բաներուն վրայ. Նաև ով
որ տաճարին վրայ երդում ընէ, երդում կ՚ընէ
22 անոր վրայ և անոր մէջ բնակողին վրայ. Նաև
ով որ երկինքին վրայ երդում ընէ, երդում կ՚ընէ
Աստուծոյ աթոռին վրայ և անոր վրան նստողին
23 վրայ։ Ա՛յ ձեզի կ՚ըսեմ դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ ո՛ր անանուխին ու սամիթին և չամանդրին տասանորդը կը վճարէք, ու Հ՚կը ձգէք օրէնքին ծանր ծանր բաները՝ դատաստանը և ողորմութիւնը
ու հաւատքը. ասոնք պէտք էր ընել, և անոնք
24 չձգել։ Կո՛յր առաջնորդներ՝ որ մէղուկը կը
25 քամէք և ուղտը կը կլլէք։ Ա՛յ ձեզի կ՚ըսեմ դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ որ Ց դաւաճին ու պնակին դուրսի կողմը կը մաքրէք, ու ներսէն յափշտակութեամբ և *անիրաւութեամբ լեցուն
26 են։ Կո՛յր փարիսեցի՝ առաջ դաւաճին ու պնակին ներսի կողմը մաքրէ, որ անոնց դուրսի կողմն ալ
27 մաքուր ըլլայ։ Ա՛յ ձեզի կ՚ըսեմ դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ Ն որ կը նմանիք ծեփած դերեզմա-

ձ Եղ. լ. 29։
հ Եղ. իթ. 37։
ղ Դ Թագ. ը. 13։ բ Մն. գ. 2։ Սաղ. իգ. 8։ ճղ. 14։
ղ ԳԼ. ե. 34։ Սաղ. ժա. 4։ Գոր. է. 49։
ճ Ղու. ժա. 42։
ֆ Ա Թագ. ժե. 22։ Ովս. գ. 6։ Միք. գ. 8։ ԳԼ. թ. 13։ ժբ. 7։
յ Մար. է. 4։ Ղու. ժա. 39։
* Ո՛ռած՝ անբարեխառնութեամբ
ն Ղու. ժա. 44։ Գոր. իգ. 3։

ներու՞, որոնք դուբսէն գիղեցիկ կ'երեւնան, և
ներսէն մեռելներու ոսկորներով և ամէն խոպ
28 պղծութիւնով լեցուն են։ Այնպէս ալ դուք
դուբսէն մարդոց արդար կ'երեւնաք, ու ներսէն
կեղծաւորութեամբ և անօրէնութեամբ լեցուն էք։
29 Վայ ձեզի կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ՝
որ մարգարէներուն տապաններըը կը շինէք, և
30 արդարներուն դերեզմաններըը կը զարդարէք. Ու
կ'ըսէք, Թէ որ մեր հայրերուն օրերը ըլլայինք,
անոնց հետ մարգարէներուն արեանը մասնակից չէ-
31 ինք ըլլար։ Ուրեմն դուք ձեր վրայ կը վկայէք
Թէ՝ անոնց զաւակներն էք՝ որ մարգարէները կը
32 սպաննէին։ Լրացէք դուք ալ ձեր հայրերուն
33 չափը լեցուցէք։ Օ՛ ձեր՝ Իժերու՛ ծնունդներ,
Ի՞նչպէս պիտի փախչիք դժոխքին դատապարտու-
34 թենէն։ Վ՛ասոր համար ահա ես կը խրկեմ ձեզի
մարգարէներ և իմաստուններ ու դպիրներ, և՝ ա-
նոնցմէ ձի՛ ւանիներըը պիտի սպաննէք ու խաչը
հանեք, և՝ մէկ քանիներըը ձեր ժողովարաններուն
մէջը պիտի ծեծէք, ու քաղաքէ քաղաք հալածէք։
35 Վ՛որպէս զի երկրի վրայ թափուած բոլոր արդար
արիւնը ձեր վրայ գայ, ՚ արդար Աբելին արիւնէն
մինչեւ Բ՛արաքիայի որդւոյն Զաքարիային արիւ-
նը, որ տաճարին ու սեղանին մէջտեղը սպաննեցիք։
36 Ա՛մէնը կ'ըսեմ ձեզի, Ես ամէն բաներըը պիտի
դան ասս ազգիս վրայ։
37 Ո՛վ Երուսաղէմ՝ Երուսաղէմ՛, որ մարգարէ-
ները կը սպաննէիր, ու քեզի խրկուածները՝ կը

ւ Ղուկ. ժա. 47։
ո Գոր. է. 51, 52։ ա Թես. բ. 15։
ւ Ծն. ժե. 16։ ա Թես. բ. 16։
ո Գործ. պ. 7։ ժբ. 34։
ի Գործ. իա. 34, 35։ Ղուկ. ժա. 49։
՚ Գոր. է. 40։ է. 57, 58։ իբ. 19։
՚՚ Գործ. ժ. 17։ բ Կոր. ժա. 24, 25։
՚՚ Ցայտ. ժբ. 24։
՚՚՚ Ծն. դ. 8։ ա Ցովհ. դ. 12։
՚՚՚ բ Մն. իդ. 20, 21։
՚՚՚ Ղուկ. ժգ. 34։
՚՚՚ բ Մն. իդ. 21։

քարկոծէիր. քանի անգամ ‡ քու տղաքներդ
ժողվել ուզեցի՝ ինչպէս որ հաւը իր ձագերը
† թեւերուն տակը կը ժողվէ, և դուք չուզեցիք։
38 Ահա ձեր տունը ձեզի աւերակ պիտի մնայ. ինչու-
որ ձեզի կ'ըսեմ՝ որ ալ ասկէ հետև պիտի չտեսնէք
զիս, մինչև որ ըսէք, * Օրհնեալ է ան որ Տէրոջը
անունովը կու գայ։

ԳԼՈՒԽ ԻԴ

1 Քրիստոս կը նախաձայնէ տաճարին կործանումը, 3 անկէ առաջ հասնելու մեծ թշուառութիւնները, 29 և իր դա-տաստանի գալուն նշանները։ 36 Եւ ան օրը ու ժամը մեզի անծանօթ ըլլալուն համար, 42 կը պատուիրէ որ արթուն մնանք։ ան բարի ծառային պէս՝ որ ամէն վայրկեան իր տիրոջը գալուն կը սպասէ։

1 Յիսուս տաճարէն դուրս ելլելով կ'երթար,
ու աշակերտները անոր քովը գացին՝ տաճարին
2 շէնքերը իրեն ցուցնելու։ Եւ Յիսուս անոնց
ըսաւ, Չէ՞ք տեսներ ասոնք ամէն բաները. Ճշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի, Բ՛պիտի չմնայ հոս քար քարի վրայ՝
որ չքակուի։
3 Ու երբոր անիկայ Ձիթենեաց լեռը նստեր էր,
՝ աշակերտները իրեն եկան առանձին ու ըսին,
՚՚ Ւ՛սէ մեզի՝ ե՞րբ պիտի ըլլան ասոր բաները. և
քու գալստեանդ ու աշխարհիս վերջին նշանը ի՞նչ
4 պիտի ըլլայ։ Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ ու
ըսաւ անոնց, Բ՛Ոգուշ կեցէք՝ չըլլայ որ մէկը ձեզ
5 խաբէ. Վ՛ասկր որ Ջ՛ատերը պիտի գան իմ անունովս
ու ըսեն Թէ Ես եմ Ք՛րիստոսը, ու Բ՛ազմերը
6 պիտի մոլորցընեն։ Եւ պիտի լսէք պատերազմներ

‡ Ր Օր. լբ. 11, 12։
† Սաղ. ժէ. 8։ ղա. 4։
* Սաղ. ՃԺբ. 26։ Գաղ. իա. 9։
՚՚ Մար. ժդ. 1։ Ղուկ. իա. 5։
Բ դ Թագ. իբ. 7։ Երեմ. իզ. 18։ Միք. գ. 12։ Ղուկ. ԺԹ. 44։
‡ Մար. ժդ. 3։
՚՚ ա Թես. ե. 1։
՚՚՚ Եփես. ե. 6։ Կող. բ. 8, 18։ բ Թես. բ. 3։ ա Ցովհ. գ. 1։
՚՚՚՚ Երեմ. ժգ. 14։ իգ. 21, 25։ Հմր 24։ Ցովհ. ե. 43։
Ե Հմր 11։

ու պատերազմներու լուրեր • զգո՛ւշ կեցէք որ
չխռովիք , ինչու որ ահա ամէն բաները պէտք է
7 որ ըլլան , բայց դեռ վերջը չէ : Ազան պիտի ըսպ
ազգի վրայ պիտի հարձ , ու թագաւորութիւն
թագաւորութեան վրայ , և տեղ տեղ սովեր
ու մահատարաժամներ և երկրաշարժութիւններ
8 պիտի ըլլան : Բայց ասոնք ամէնը ցաւերուն
9 սկիզբն են : Բ Անոնք ատենը ձեզ նեղութեան
պիտի մատնեն և ձեզ պիտի սպաննեն , ու
իմ անուանս համար ամէն ազգերուն ատելի պի-
10 տի ըլլաք : Ու անոնք շատերը ֆ պիտի դայ-
թակղին , ու մէկզմէկ պիտի մատնեն և մէկ-
11 զմէկ պիտի ատեն : Ու Ֆ շատ սուտ մարգարէներ
12 պիտի հարձ , ու Ն շատերը պիտի մոլորցնեն : Ու
անօրէնութիւնը շատնալուն համար շատերուն սէրը
13 պիտի պաղի : Ֆ Բայց ով որ մինչև վերջը համ-
14 բերէ , անոր պիտի ապրի : Ու ֆ աւետարանս
թեան աս աւետարանը Ֆ բոլոր աշխարհի մէջ
պիտի քարոզուի՝ բոլոր ազգերուն վկայութիւն ըլ-
լալու , և անկէ ետև վերջը պիտի գայ :

15 Հ Ուստի երբոր տեսնէք աւերմունքին պղծու-
թիւնը՝ որ Ֆ Դանիէլ մարգարէին ձեռքովը ըսուած
է , թէ սուրբ տեղը կը կենայ • (ով որ կարդայ՝
16 թող հասկընայ •) Ն անոնք Ղ Հրէաստանի մէջ
17 եղողները լեռները թող փախչին . Ու ան որ
տանիքին վրայ է՝ թող չիջնէ իր տունէն բան
18 մը առնելու • Ու ան որ արտին մէջն է՝ թող

ը Բ Մն . ժե . 6 ։ Եա . ժթ . 2 ։
Անգ . բ . 22 ։ Զաք . ժգ . 13 ։

բ ԳԼ . ժ . 17 ։ Մար . ժգ . 9 ։
Ղու . իա . 12 ։ Ցօհ . ժե . 20 ։
ժգ . 2 ։ Գոր . գ . 2 , 3 ։ Հ .
58 ։ ժբ . 1 ։ ա Պետ . գ . 16 ։
Ցայտ . բ . 10 , 13 ։

գ ԳԼ . ժա . 6 ։ ժգ . 57 ։ բ
Տիմ . ա . 15 ։ գ . 10 , 16 ։

դ ԳԼ . Հ . 15 ։ Գոր . ի . 29 ։
բ Պետ . բ . 1 ։

ե ա Տիմ . գ . 1 ։ Հմր 5 , 24 ։

զ ԳԼ . ժ . 22 ։ Մար . ժգ . 13 ։
Եբր . գ . 6 , 14 ։ Ցայտ . բ . 10 ։

է ԳԼ . գ . 23 ։ Թ . 35 ։

ը Հռով . ժ . 18 ։ Կող . ա . 6 , 23 ։

թ Մար . ժգ . 14 ։ Ղու . իա . 20 ։

ժ Դան . Թ . 27 ։ ժբ . 11 ։

ի Դան . Թ . 23 , 25 ։

19 ետ չդառնայ իր հանդերձները առնելու : Բայց
վայ ան օրերը յղի եղողներուն ու ծիծ տուող-
20 ներուն : Ու աղօթեք որ ձեր փախչիլը
21 ձմեռը չըլլայ , ոչ ալ շաբաթ օրը • Վասն-
զի մեծ անանկ մեծ նեղութիւն պիտի
ըլլայ , որուն նմանը աշխարհի սկիզբէն մինչև հի-
22 մա եղած չէ , ոչ ալ պիտի ըլլայ : Ու թէ որ
ան օրերը չկրճատուէին , ընաւ մէկ մարմին մը պի-
տի չապրէր • Բայց ընտրեալներուն համար
23 ան օրերը պիտի կրճատուին : Ե Ան ատենը թէ որ
մէկը ձեզի ըսէ թէ Ահա հոս է Քրիստոսը կամ
24 հոն , մի՛ հաւատաք • Վասն զի սուտ քրիստոս-
ներ և սուտ մարգարէներ պիտի ելլեն , ու մեծ
նշաններ և հրաշքներ պիտի ցուցընեն , որ Ե թէ-
25 կարելի էր՝ ընտրեալներն ալ մոլորցընեն : Ահա
26 ձեզի առաջուց ըսի : Ուստի թէ որ ձեզի ըսեն
թէ Ահա անապատին մէջն է , մի՛ ելլէք • Ը Ըն
Ահա ներքին անեակներուն մէջն է , մի՛ հաւա-
27 տաք : Ը Վասն զի ինչպէս որ փայլակը արևելքէն
կ՚ելլէ ու մինչև արևմուտք կ՚երևնայ , անանկ
28 պիտի ըլլայ Որդւոյ մարդոյ գալուստը : Թ Ուր-
դի որ որ մեռած մարմին կայ , հոն պիտի ժողո-
վուին արծիւները :

29 Ու Ը շուտ մը ան նեղութեան օրերէն ետև Ը ա-
րեգակը պիտի խաւարի , ու լուսինը իր լոյսը պիտի
չտայ , և աստղերը երկինքէն պիտի իյնան , ու

ժ Ղու . իգ . 29 ։
ի Դան . Թ . 26 ։ ժբ . 1 ։ Ցօ-
վել . բ . 2 ։
լ Եա . կե . 8 , 9 ։ Զաք . ժգ .
2 , 3 ։
խ Մար . ժգ . 21 ։ Ղու . ժէ .
23 ։ իա . 8 ։
ծ Բ Օր . ժգ . 1 ։ Հմր 5 , 11 ։ բ
Թես . բ . 9 , 10 , 11 ։ Ցայտ .
ժգ . 13 ։
կ Ցօհ . գ . 37 ։ ժ . 28 , 29 ։
հ Հռով . բ . 28 , 29 , 30 ։ բ Տիմ .
բ . 19 ։
ձ Ղու . ժէ . 24 ։
ղ Ցոր . լԹ . 30 ։ Ղու . ժէ . 37 ։
ճ Դան . է . 11 , 12 ։
մ Ես . ժգ . 10 ։ Եզեկ . լբ . 7 ։
Ցովել . բ . 10 , 31 ։ գ . 15 ։
Ամով . է . 20 ։ բ . 9 ։ Մար .
ժգ . 24 ։ Ղու . իա . 25 ։ Գոր .
բ . 20 ։ Ցայտ . զ . 12 ։

30 երկնից զօրութիւնները պիտի շարժին : ՚Եւ ան
նշանը Որդւոյ մարդոյ նշանը պիտի երեւնայ եր-
կինքի մէջ , Ամե ան առնեները երկրիս բոլոր ազգերը
կոծ պիտի ընեն , ՚ու պիտի տեսնեն Որդին մար-
դոյ երկինքի ամպերուն վրայ եկած զօրութիւնով
31 ու մեծ փառքով : ՚Եւ ան պիտի իր հրեշտակները
պիտի խրկէ մեծաձայն փողով , ու պիտի ժողվեն
իր ընտրեալները չորս հովիտէն՝ երկինքին մէկ ծայ-
րէն մինչեւ միւս ծայրը :
32 ՚Թզենիէն առակ մը սորվեցէք . որ երբ անոր
ոստերը կը կակուղնան ու տերեւները կը ցցուին ,
33 գիտէք թէ ամառը մօտ է : ՚Նոյնպես ալ դուք
երբոր ասոնք ամէն բաները տեսնէք , գիտցէք ՚որ
34 մօտ է դռներուն քովը : Ամէնարիա կ'ըսեմ ձեզի
որ ՚ս ասոնք ազգը պիտի չանցնի մինչեւ որ ասոնք ամէն
35 բաները ըլլան : ՚Երկինք ու երկիր պիտի
անցնին , բայց իմ խօսքերս բնաւ պիտի չանցնին :
36 ՚Ոակ ան օրուան և ան ժամուն համար մէկը
չգիտեր , ոչ ալ երկինքի *հրեշտակները , ֆ հայր
37 միայն իմ Հայրս : Նոյն ինչպես որ ՚Նոյի օրերը
եղաւ , Որդւոյ մարդոյ գալուստն ալ այնպես պի-
38 տի ըլլայ : ՚Ոանդի ինչպես էին ան օրերը ջրհե-
ղեղէն առաջ , կ'ուտէին՝ կը խմէին՝ կնիկ կ'առնէ-
ին ու երկան կու տային , մինչեւ ան օրը որ ՚Նոյ
39 տապանը մտաւ , Ամե չգիտցան՝ մինչեւ որ ջրհե-
ղեղը եկաւ ու ամէնը վերցուց . Որդւոյ մարդոյ

ր Դան . է . 13 ։
վ Զաք . ժբ . 12 ։
տ Գլ . ժգ . 27 ։ Մար . ժգ . 26 ։
Ցայտ . ա . 7 ։
ր Գլ . ժգ . 41 ։ ա Կոր . ժե .
52 ։ ա Թես . գ . 15 ։
ց Ղու . իա . 29 ։
ւ Ցակ . և . 9 ։
փ Գլ . ժգ . 28 ։ իգ . 36 ։ Մար .
ժգ . 30 ։ Ղու . իա . 32 ։

+ Սաղ . ճբ . 26 ։ Ես . ծա . 6 ։
Երեմ . լե . 35 , 36 ։ Գլ . և .
18 ։ Մար . ժգ . 31 ։ Ղու . իա .
33 ։ Երբ . ա . 11 ։
ո Մար . ժգ . 32 ։ Գոր . ա . 7 ։
ա Թես . և . 2 ։ բ Պետ . գ . 10 ։
* Ո՛նախ՝ հրեշտակները , և ո՛չ
Որդին ,
ֆ Զաք . ժգ . 7 ։
տ Ծն . զ . 3 , 4 , 5 ։ է . 5 ։ Ղու .
ժէ . 26 ։ ա Պետ . գ . 20 ։

40 դալուստն ալ այնպէս պիտի ըլլայ : ՚Երկու հոգի արտի մէջ ըլլան , մէկը պի-
41 տի առնուի ու միւսը ձգուի . ՚Եւ երկու կնիկ մէկ աղօրկի մէջ աղալու վրայ դանուին ,
մէկը պիտի առնուի ու միւսը ձգուի :
42 Ուրեմն ֆ արթնցէք կեցէք , ինչու որ չէք գիտեր
43 թէ ո՛ր ժամուն ձեր Տէրը կու գայ : ՚Իսայց ա
գիտցէք , որ եթէ տանուտէրը գիտնար թէ գիշե-
րուան ո՛ր պահուն գողը կու գայ , արթնուն կը
կենար և թող չէր տար որ իր տունը ծակեն :
44 ՚Երնոր համար դուք ալ պատրաստ կեցէք , քանդի
Որդին մարդոյ կու գայ անանկ ժամու մէջ՝ որ դուք
45 չէք կարծեր : ՚Ո՞ւստի ո՞վ է ան հաւատարիմ ու
խմաստուն ծառան՝ որն որ իր տէրը իր ծառաներուն
վրայ դրաւ , որ առնէին անոնց կերակուրը տայ :
46 ՚Երանի՛ է ան ծառային , որն որ իր տէրը եկած
47 առնեը անանկ ըրած պիտի գտնէ : Ամէնարիա
կ'ըսեմ ձեզի ՚որ իր բոլոր ունեցածին վրայ պի-
48 տի կեցընէ զանիկայ : ՚Իսայս թէ որ ան չար ծա-
ռան իր սրտին մէջը ըսէ , Իմ տէրս իր գալը կ'ու-
49 շացնէ . ՚Եւ սկսի իր ծառայակիցները ծեծել ,
50 ու գինովցներուն հետ ուտել ու խմել , Ան ծառա-
յին տէրը պիտի գայ անսպի մէկ օր մը՝ որ չսպասեր ,
51 և անսպի մէկ ժամ մը՝ որ չգիտեր . ՚Եւ զանիկայ
մէջտեղէն պիտի կտրէ , ու անոր բաժինը կեղ-
ծաւորներուն հետ պիտի դնէ . Ի հոն պիտի ըլլայ
լալ ու ակռաները կրճտել :

բ Ղու . ժէ . 34 , եէ ։
ֆ Գլ . իե . 13 ։ Մար . ժգ .
33 ։ եէ ։ Ղու . իա . 36 ։
տ Ղու . ժբ . 39 ։ ա Թես . և .
2 ։ բ Պետ . գ . 10 ։ Ցայտ .
գ . 3 ։ ժգ . 15 ։
ր Գլ . իե . 13 ։ ա Թես . և .
6 ։
ց Ղու . ժբ . 42 ։ Գոր . ի .
28 ։ ա Կոր . գ . 2 ։ Երբ .
գ . 5 ։
ւ Ցայտ . ժգ . 15 ։
փ Գլ . իե . 21 , 23 ։ Ղու . իբ .
29 ։
ք Գլ . ը . 12 ։ իե . 30 ։

ԳԼՈՒԽ ԻԹ

1 Տասը կուսանաց առակը , 14 ու տաղանդներուն առակը : 31 Վերջին դատաստանին սահմռկելութիւնը :

(1 Այն ատենը երկնից թագաւորութիւնը պիտի նմանի տասը կոյսերու , որոնք իրենց լապտերները
2 առնելով՝ ՙ փեսան դիմաւորելու ելան : Բ Անոնցմէ
3 հինգը խելացուն էին , և հինգը յիմար , Որ յի-
մարները առին իրենց լապտերները , ու հետերնին
4 ձէթ չառին . Հայց խելացուններն իրենց լապտեր-
5 ներուն հետ ամաններով ձէթ ալ առին : Եւ փեսան որ ուշացաւ , Դ համին ալ թմրեցան ու քնացան :
6 Եւ կէս գիշերին Ե ձայն մը եղաւ , Ընդ փեսան կու-
7 գայ՝ զանիկայ դիմաւորելու ելէք : Այն ատենը բո-
լոր կոյսերը ելան ու Է իրենց լապտերները շիտ-
8 կեցին : Եւ յիմարները ըսին խելացուններուն , տուէ՛ք մեզի ձեր ձէթէն , ինչու որ մեր լապտերները
9 մարելու վրայ են : Պատասխան տուին խելացուն-
ները ու ըսին , Գուցէ որ մեզի ու ձեզի չբաւա-
կանանայ . այլ յաւէտ ծախողներուն գացէք և
10 գնեցէ՛ք ձեզի համար : Երբոր անոնք գացին գնե-
լու՝ փեսան եկաւ , ու պատրաստ եղողները անոր հետ
11 հարսնիքը մտան , և Ը դուռը գոցուեցաւ : Ետքը
միւս կոյսերն եկան ու ըսին , Ի Տէր Տէր՛ բաց
12 մեզի : Հայց անիկայ պատասխան տուաւ ու ըսաւ ,
Ճշմարիտ կ՚ըսեմ՝ ձեզի Թ Ես ձեզ չեմ ճանչնար :
13 Ի Ուրեմն արթնուն կեցէ՛ք , ինչու որ ոչ օրը դի-
տէ՛ք և ոչ *ժամը :

ՙ Եփե . ե . 29 , 30 : Ցայտ . ժխ . 7 : իա . 2 , 9 :
Բ ԳԼ . ժգ . 47 : իբ . 10 :
Գ ա Թես . ե . 6 :
Դ ԳԼ . իգ . 31 : ա Թես . գ . 16 :
Ե Ղու . ժբ . 35 :
Զ Ղու . ժգ . 25 :
Է ԳԼ . ե . 21 , 22 , 23 :
Ը Սաղ . ե . 5 : Ամ . ա . 13 : Ցօհ . ժ . 31 :
Թ ԳԼ . իդ . 42 , 44 : Մտը . ժգ . 33 , 35 : Ղու . իա . 36 : ա Կոր . ժգ . 13 : ա Թես . ե . 6 : ա Պետ . ե . 8 : Ցայտ . ժգ . 15 :
* Յոյնէ՝ ժամը , որուն մէջ Որդին մարդոյ կու գայ :

14 Վասնզի Ժ ինչպէս օտար երկիր գացող մարդ մը կանչեց իր ծառաները , և իր ունեցածը անոնց
15 յանձնեց : Ա՛կուն տուաւ հինգ տաղանդ , ու մի-
կուն՝ երկուք , և մէկուն՝ մէկ , Ի ամէն մէկուն իր կարողութեանը չափ , ու անմիջապէս ճամբայ
16 ելաւ : Եւ ան որ հինգ տաղանդը առած էր , գնաց անոնցմով գործ տեսաւ , և ուրիշ հինգ
17 տաղանդ շահեցաւ : Նմմանապէս ան որ երկուքը
18 աոաջ էր , ուրիշ երկուք ալ շահեցաւ : Իսկ ան որ մէկը առած էր , գնաց գետինը փորեց . ու իր
19 տիրոջը առակը պահեց : Շատ ժամանակէ ետև ան ծառաներուն տէրը եկաւ , և անոնցմէ հաշիւ
20 ուզեց : Եւ հինգ տաղանդը առնողը եկաւ՝ ուրիշ հինգ տաղանդ ալ բերաւ , ու ըսաւ , Տէր՛ հինգ տաղանդ յանձնեցիր ինծի , ահա ուրիշ հինգ տա-
21 ղանդ ալ անոնց վրայ շահեցայ : Ըսաւ անոր իր Տէրը , Ապրի՛ բարի՛ ու հաւատարիմ ծառայ , դուն որ քիչ բանին մէջ հաւատարիմ եղար , Ը քեզ շատ բաներու վրայ պիտի կեցընեմ . մտի՛ր Ը քու
22 տիրոջդ ուրախութեանը մէջ : Երկու տաղանդը առնողն ալ եկաւ ու ըսաւ , Տէր՛ երկու տաղանդ յանձնեցիր ինծի , ահա ուրիշ երկու տաղանդ ալ
23 անոնց վրայ շահեցայ : Ըսաւ անոր իր տէրը , Ի Ապրիս՝ բարի՛ ու հաւատարիմ ծառայ , դուն որ քիչ բանին մէջ հաւատարիմ եղար , քեզ շատ բաներու վրայ պիտի կեցընեմ . մտի՛ր Ը քու տիրոջդ
24 ուրախութեանը մէջ : Ան որ մէկ տաղանդը առնողն ալ եկաւ ու ըսաւ , Տէր՛ գիտէի որ դուն խիստ մարդ մըն ես , չսերմնացած տեղէդ կը ժնջես ու
25 չցանած տեղէդ կը ժողվես . Ասոր վախնալով , գացի քու տաղանդդ գետնին տակը պահեցի .
Ա Ղու . ժխ . 12 : ԳԼ . իա . 33 :
Բ Հռով . ժբ . 6 : ա Կոր . ժբ . 7 , 11 , 29 : Եփե . դ . 11 :
Գ ԳԼ . իդ . 47 : Հմր 34 , 46 :
Ղու . ժբ . 44 : իբ . 29 , 30 :
Ե Երե . ժբ . 2 : բ Տիմ . բ . 2 : ա Պետ . ա . 8 :
Զ Հմր 21 :

26 ուսոպ ահա քուկդ քեզի : Պատասխան տուաւ
անոր տէրը ու ըսաւ անոր , Ձար և ծոյլ ծառայ՝
դիտէիր որ չհերմնած տեղէս կը ժնեմ՝ ու չցա-
27 նած տեղէս կը ժողվեմ , Ուրեմն պէտք էր քեզի
որ իմ ստակս մեղանաւորներուն տայիր , որ ես
28 եկած ատենս շահովը առնէի իմ : Ուրդ առէք
ատկէ տալանդը , ու տասը տալանդ ունեցողին
29 տուէք : Վ Ամէն որ ամէն ունեցողին պիտի տրուի ,
ու պիտի աւելնայ . և չունեցողին ունեցածն ալ
30 անկէ պիտի առնուի : Եւ սա անպիտան ծառան
դուրսի խաւարը հանեցէք . հոն պիտի ըլլայ
լալ ու ակռաները կրճտեել :

31 Ու Ե երբոր Որդին մարդոյ իր փառքովը գայ ,
և բոլոր * սուրբ հրեշտակները իր հետը , ան
32 աոունը իր փառաց աթոռը պիտի նստի . Եւ
Ը անոր առջևը պիտի ժողվուին բոլոր ազգերը ,
ու Թ զանոնք իրարմէ պիտի զատէ , ինչպէս որ
33 հովիւ մը ոչխարները այծերէն կը զատէ . Եւ
ոչխարները իր աջ կողմը պիտի կացնեցընէ , ու
այծերը՝ ձախ կողմը :

34 Ան աոունը թագաւորը իր աջ կողմը եղողներուն
պիտի ըսէ , Եկէք իմ Հօրս օրհնածնե՛րը , ժա՛ռ-
խարհի սկիզբէն ձեզի համար պատրաստուած թա-
35 գաւորութիւնը ՚ժառանգեցէ՛ք . Վ Ինչու որ անօ-
թեցայ , և ինձի ուտելիք տուիք . ծարաւեցայ , ու
ինձի խմցուցիք . Ը օտարական էի , և զիս

ե Գլ. ժգ. 12 ։ Մար. գ. 25 ։
Ղու. ը. 18 ։ Հթ. 26 ։ Ցօհ.
ժե. 2 ։

զ Գլ. բ. 12 ։ խդ. 51 ։

է Զաք. ժգ. 5 ։ Գլ. ժգ. 27 ։
Հթ. 28 ։ Մար. ը. 38 ։ Դտր.
ա. 11 ։ ա Թես. գ. 15 ։ ը
Թես. ա. 7 ։ Ցուդ. 14 ։
Ցայտ. ա. 7 ։

* Ոմանք չեն դներ սուրբ բառը ։

ը Հռով. ժգ. 10 ։ բ Կոր. և.
10 ։ Ցայտ. ի. 12 ։

ժ Եղկէ. ի. 38 ։ Լտ. 17, 20 ։
Գլ. ժգ. 49 ։

ի Գլ. ի. 23 ։ Մար. ժ. 40 ։
ա Կոր. բ. 9 ։ Եբր. ժա. 16 ։

ժ Հռով. ը. 17 ։ ա Պետ. ա.
4, 9 ։ գ. 9 ։ Ցայտ. իա. 7 ։

ժա Ես. ԽԸ. 7 ։ Եղկէ. ժը. 7 ։
Ցակ. ա. 27 ։

ժբ Եբր. ժգ. 2 ։ գ Ցօհ. 5 ։

36 Նեղ ատէք . Վ Մերկ էի , և զիս հագուեցուցիք .
հիւանդ էի , ու ինծի տես եկաք . Ը բանտի մէջ
37 էի , և ինծի եկաք : Ան աոունը արդարները անոր
պատասխան պիտի տան ու ըսեն , Տէր՝ Ո՞րը՝ քեզ
անօթեցած տեսանք՝ ու կերակրեցինք , կամ ծար-
38 ւած՝ ու խմցուցինք . Ո՞րը քեզ օտարական տես-
անք՝ և նեղ ատէինք , կամ մերկ՝ ու հագուեցու-
39 ցինք . Ո՞րը քեզ հիւանդ կամ բանտի մէջ տես-
40 անք , ու քեզի եկանք : Եւ թագաւորը պատաս-
խան տալով պիտի ըսէ անոնց , Ճշմարիտ կ՚ըսեմ
ձեզի , Ղ Որովհետև ատ իմ եղբայրներուս պիտի
պզտիկներէն մէկուն ըրիք , ինծի ըրիք :

41 Ան աոունը ձախ կողմը եղողներուն ալ պի-
տի ըսէ , Ի Մեկնեցէ՛ք ինծմէ անէծեալնե՛ր՝
յաւիտենական կրակին մէջը , որ պատրաստուած
42 է Ն Սատանային ու իր հրեշտակներուն : Վ Ինչու
որ անօթեցայ , և ինծի ուտելիք չտուիք . ծարաւե-
43 ցայ , ու ինծի չխմցուցիք . Օտարական էի , և զիս
նեղս չատիք . մերկ էի , և զիս չհագուեցուցիք .
հիւանդ ու բանտի մէջ էի , և ինծի տես չեկաք :
44 Ան աոունը անոնք ալ պատասխան պիտի տան ու
ըսեն , Տէր՝ Ո՞րը տեսանք քեզ անօթեցած կամ
ծարաւած՝ կամ օտարական՝ կամ մերկ՝ կամ հիւանդ՝
կամ բանտի մէջ , ու քեզի սպասաւորութիւն
45 չընինք : Ան աոունը պատասխան պիտի տայ
անոնց ու ըսէ , Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , Է Որով-
հետև աոանց պիտի պզտիկներէն մէկուն չընիք ,
ինծի ալ չընիք :

46 Ժ Եւ աոնք պիտի երթան յաւիտենական տան-

ի Ցակ. բ. 15, 16 ։

ժ Ր Տիմ. ա. 16 ։

ի Ընակ. ժգ. 31 ։ ժթ. 17 ։
Գլ. ժ. 42 ։ Մար. թ. 40 ։
Եբր. գ. 10 ։

լ Մաշ. գ. 8 ։ Գլ. է. 23 ։
Ղու. ժգ. 27 ։

ի Գլ. ժգ. 40, 42 ։

ա բ Պետ. բ. 4 ։ Ցուդ. 6 ։

է Ընակ. ժգ. 31 ։ ժէ. 5 ։
Զաք. բ. 8 ։ Դտր. թ. 5 ։

ժ Դան. ժբ. 2 ։ Ցօհ. ե. 29 ։
Հռով. բ. 7, ճե ։

ջանքը , խակ արդարները՝ յաւիտենական՝ կեանքը :

ԳԼՈՒԽ ԻԲ

1 Իշխանները խորհուրդ կ'ընեն Քրիստոսի դէմ : 6 Մէկ մը եղով կ'օծէ անոր գլուխը : 14 Ցուդա կը մասնէ զՔրիստոս : 17 Քրիստոս կ'ուսէ զաղիքը : 26 կը սահմանէ իր սուրբ ընթրիքը : 36 աղօթք կ'ընէ պարտէզին մէջ : 47 և մէկ համբուրով մը մատնուած՝ 57 Կայիափայի առջին կը տարուի : 69 Պետրոս կ'ուրանայ զՔրիստոս :

1 Եւ երբոր Յիսուս լմընցուց ասոնք բոլոր խօսքերը ,
2 ըսաւ իր աշակերտներուն . — Գիտէք որ երկու օրէն հետև զատիկ կ'ըլլայ , և Որդին մարդոյ կը մատնուի խաչը ելլելու :
3 Եւ այն ատեն քահանայապետները ու դպիրները և ժողովուրդին ծերերը ժողվուեցան քահանայապետին սրահը , որուն անունը Կայիափա էր ։
4 Եւ խորհուրդ ըրին որ նենգութեամբ բռնեն Յիսուսը
5 ու մեռցընեն : Բայց կ'ըսէին թէ Ո՛չ տօնին ատենը , որ ժողովուրդին մէջ խռովութիւն չըլլայ :
6 Եւ երբոր Յիսուս Բեթանիա էր բորոտ
7 Սիմոնին տունը , կնիկ մը եկաւ անոր՝ որ ունէր ծանրագին եղի շիշ մը , և թափեց անոր գլուխը վրայ՝ երբոր անիկայ սեղան նստած էր : Եւ
8 անոր աշակերտները տեսնելով դժուարացան ու ըսին , Ինչո՞ւ սա կորուստը ըլլայ ։
9 Կրնար սուղ գնով ծախուիլ , ու աղքատներուն
10 բան տրուիլ : Եւ Յիսուս իմանալով ըսաւ անոնց , Ինչո՞ւ անհանգիստ կ'ընէք կինիկը . քանզի
11 սիրելի բարի գործ մը գործեց ինծի : Վասնզի որ աղքատները ամէն ատեն ձեր հետը ունիք ,
12 բայց ես ձեզ ամէն ատեն չունիք : Վասն զի սա ի-

— Մար . ժգ . 1 ; Ղու . իբ . 1 ; Ցօհ . ժգ . 1 ։
Բ Սաղ . բ . 2 ; Ցօհ . ժա . 47 ; Գոր . գ . 25 , եէ ։
Գ Մար . ժգ . 3 ; Ցօհ . ժա . 1 , 2 ; ժբ . 3 ։
Դ Գլ . խա . 17 ։
Ե Ցօհ . ժբ . 4 ։
Զ Ը Օր . ժե . 11 ; Ցօհ . ժբ . 8 ։
Է Տես գլ . ժբ . 20 ; իբ . 20 ; Ցօհ . ժգ . 33 ; ժգ . 19 ; ժգ . 5 , 28 ; ժե . 11 ։

կայ որ սա եղը իմ մարմինիս վրայ թափեց , իմ
13 թաղմանս համար ըրաւ : Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի թէ երկրի աշխարհին մէջ՝ ուր որ սա աւետարանս քարոզուի , սորը ըրածն ալ պիտի խօսուի իրեն յիշատակ ըլլալու համար :
14 Ըն այն ատենը տասներկուքէն մէկը՝ որ Ի Յուդա Իսկարիովտացի կ'ըսուէր , գնաց քահանայապետ-
15 ներուն ու ըսաւ , Ի Ինչ կ'ուզէք ինծի տալ , ու ես ձեզի մատնեմ զանիկիկայ . և անոնք երեսուն
16 արծաթ * խոստացան անոր : Ու անկէ հետև պատեհութիւն մը կը փնտռէր , որ զանիկիկայ մատնէ անոնց :
17 Ի Ու բաղարջակերաց առջի օրը աշակերտները Յիսուսին եկան ու անոր ըսին , Ո՞ւր կ'ուզես որ
18 քեզի պատրաստենք՝ զատիկը ուտելու համար : Ու անիկիկայ ըսաւ , Գացէք քաղաքը այս ինչ մարդուն ու ըսէք անոր , Վարպետը կ'ըսէ , Ժամանակս մօտ է , աշակերտներուս հետ քու քովդ
19 պիտի ընեմ զատիկը : Աշակերտներն ալ ըրին ինչպէս որ Յիսուս իրենց հրամայեց ըրաւ , ու պատրաստեցին զատիկը :
20 Ե Եւ երբոր իրիկուն եղաւ , տասներկուքէն հետ
21 սեղան նստաւ : Ու քանի որ կ'ուտէին՝ ըսաւ , Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի որ ձեզմէ մէկը զիս պիտի
22 մատնէ : Եւ շատ տրտմեցան , և անոնցմէ ամէն մէկը սկսաւ ըսել անոր , Տէր՝ միթէ ե՞ս եմ :
23 Ընդիկայ պատասխան տուաւ ու ըսաւ , Ի Ան որ իմ հետս իր ձեռքը պնակը խօթեց , նոյնը պիտի
24 մատնէ զիս : Քիրաւի Որդին մարդոյ կ'երթայ՝

Ը Մար . ժգ . 10 ; Ղու . իբ . 3 ; Ցօհ . ժգ . 2 , 30 ։
Թ Գլ . ժ . 4 ։
Ժ Զաք . ժա . 12 ; Գլ . իե . 3 ։
* Կամ կտակին
Ի Եզ . ժբ . 6 , 18 ; Մար . ժգ . 12 ; Ղու . իբ . 7 ։
Լ Մար . ժգ . 17–21 ; Ղու . իբ . 14 ; Ցօհ . ժգ . 21 ։
Խ Սաղ . խա . 9 ; Ղու . իբ . 21 ; Ցօհ . ժգ . 18 ։

ֆ ինչպէս որ գրուած է իրեն համար , բայց Ի վեր ան մարդուն՝ որուն ձեռքովը Որդին մարգը կը մատնուի . աղէկ էր ան մարդուն որ ծնած չըլլար :
25 Պատասխան տուաւ Յուդա որ անիկա պիտի մատնէր՝ ու ըսաւ , Վարդապետ՝ միթէ ի՞ս եմ : ըսաւ անոր , Դուն ըսիր :
26 Ն Ու քանի որ անոնք կ'ուտէին , Յիսուս հաց առաւ՝ օրհնեց ու կտրեց , և տուաւ աշակերտներուն ու ըսաւ , Առէք՝ կերէք , Դա է իմ մարմինս :
27 Ու գաւաթը առաւ՝ գոհացաւ , ու տուաւ անոնց
28 և ըսաւ , Ս Այս է իմ արիւնս Նոր ուխտի , որ Ե հատուցուի որ ասիկայ է իմ արիւնս Նոր ուխտի , որ Ե հատուցուի շատերու համար կը թափուի մեղաց թողութեան հա-
29 մար : Բայց Ե կ'ըսեմ ձեզի , Ա Այսկէ ետև որթին բերքէն չեմ պիտի չխմեմ մինչև այն օրը՝ երբոր ձեր հետը անիկայ նոր խմեմ իմ Հօրս թագաւորութեանը մէջ :
30 Ն Ու օրհնութիւն մը երգելէն ետև Ձիթենեաց
31 լեռը ելան : Յն Յիսուս ըսաւ անոնց , Դ Դուք ամէնդ այս գիշեր Ի՛մ վրայովս պիտի գայթակղիք . ինչու որ գրուած է թէ Ը Հովիւը պիտի զարնեմ , ու հօտին ոչխարները պիտի
32 ցրուին : Բայց յարութիւն առնելէս ետև ձեզմէ
33 առաջ Գ Գալիլեա պիտի երթամ : Պատասխան

ա Սաղ . իբ . ԵՓ . ծգ . Դան . թ . 26 . Մար . թ . 11 . Ղու . իգ . 25 , 26 , 46 . Գոր . ժէ . 2 , 3 . իգ . 22 , 23 . ա Կոր . ժե . 3 .
ե Ցօհ . ժէ . 12 .
է Մար . ժգ . 22 . Ղու . իբ . 19 .
ը ա Կոր . ժա . 23 , 24 , 25 .
ժ ա Կոր . ժ . 16 .
ի Մար . ժգ . 23 .
լ Տէս Եղ . իգ . 8 . Ղև . ժէ . 11 .
խ Երեմ . լա . 31 .
ծ ԳԼ . ի . 28 . Հռով . ե . 15 . Եբր . թ . 22 .
կ Մար . ժգ . 25 . Ղու . իբ . 18 .
հ Գոր . ժ . 41 .
ձ Մար . ժգ . 26 .
ղ Մար . ժգ . 27 . Ցօհ . ժզ . 32 .
ճ ԳԼ . ժա . 6 .
մ Զաք . ժգ . 7 .
յ ԳԼ . իբ . 7 , 10 , 16 . Մար . ժգ . 28 . ժզ . 7 .

տուաւ Պետրոս ու ըսաւ անոր , Թէպէտ ամէնքն ալ քու վրայովդ գայթակղին , բայց ես բնաւ պիտի
34 չգայթակղիմ : Ըսաւ անոր Յիսուս , Ճ Ամէն քի կ'ըսեմ քեզի , Ես գիշեր դուռ հաւը չխօսած՝ իրեք
35 անգամ զիս պիտի ուրանաս : Ըսաւ անոր Պետրոս , Թէկ և քեզի հետ մեռնելու ալ ըլլամ՝ բնաւ քեզ պիտի չուրանամ . ասանկ կ'ըսէին նաև ամէն աշակերտները :
36 Ո Ն ատենը Յիսուս անոնց հետ տեղ մը եկաւ , որուն անունը Գեթսեմանի էր , ու ըսաւ աշակերտներուն , Ես նստեցէք մինչև որ ես երթամ
37 հոն աղօթք ընեմ : Ն Ու իր հետը առնելով Պետրոսը ու Զեբեդէոսին երկու որդիքը , սկսաւ
38 տրտմիլ և վշտանալ : Ն Ան ատենը ըսաւ անոնց , Ս Իմ անձս մեռնելու չափ տրտում է . հոս կեցէք
39 և ինծի հետ արթնութիւն ընէք : Ա Քիչ մը առաջ երթալով՝ իր երեսին վրայ ինկաւ և Ո աղօթք ըսաւ ըսելով , Ֆ Վ Հայր իմ՝ թէ որ կարելի է , Թող աս գաւաթը ինծմէ անցնի . բայց Չ ինչպէս թէ ինչպէս որ ես կ'ուզեմ , հապա ինչպէս որ դուն
40 կ'ուզես : Ն Ու եկաւ աշակերտներուն ու զանոնք քնացած գտաւ , և ըսաւ Պետրոսին , Այդպէս մէկ ժամ մըն ալ չկրցաք ինծի հետ արթնութիւն կենալ :
41 Ֆ Աղթնութիւն կեցէք և աղօթք ըրէք , որ փորձութեան մէջ չմտնէք . հոգին յօժար է , բայց մարմինը
42 տկար : Դարձեալ երկրորդ անգամ գնաց աղօթք ըսաւ՝ ըսելով , Վ Հայր իմ՝ եթէ անկարելի է որ աս գաւաթը ինծմէ անցնի առանց անկէ խմե-

Ձ Մար . ժգ . 30 . Ղու . իբ . 34 . Ցօհ . ժգ . 38 .
ղ Մար . ժգ . 32-35 . Ղու . իբ . 39 . Ցօհ . ժբ . 1 .
ճ ԳԼ . գ . 21 .
մ Ցօհ . ժբ . 27 .
յ Մար . ժգ . 36 . Ղու . իբ . 42 . Եբր . ե . 7 .
ն Ցօհ . ժբ . 27 .
շ ԳԼ . ի . 22 .
ո Ցօհ . է . 30 . չ . 38 . Փիլ . բ . 8 .
պ Մար . ժգ . 33 . ժգ . 38 . Ղու . իբ . 40 , 46 . Եփե . ե . 18 .

43 լուա , Թող քու կամքդ ըլլայ : Եւ եկաւ դանդաղ
նորէն քնացած գտաւ , ինչու որ աչքերնին ծանրա-
44 ցած էր : Եւ թողուց անոնք , ու նորէն գնաց
երրորդ անգամ աղօթք ըրաւ՝ նոյն խօսքը ըսելով :
45 Ապա աւետն եկաւ իր աշակերտներուն ու ըսաւ
անոնց , Քնեցէք հիմա ու հանգչեցէք . ահա ժամը հասաւ , և Որդին մարդոյ մեղաւորնե-
46 րուն ձեռքը կը մատնուի : Ելլէք երթանք . ահա մատնեցաւ անիկայ՝ որ զիս պիտի մատնէ :
47 Եւ դեռ անիկայ աս որ կը խօսէր , ահա Յու-
դա՝ տասներկուքէն մէկը եկաւ , և իր հետը շատ բազմութիւն սուրերով ու բիրերով քահա-
48 նայապետներէն և ժողովրդին ծերերէն : Եւ զա-
նիկայ մատնողը անոնց նշան մը տուեր էր՝ ըսելով , Որ որ ես համբուրեմ՝ ան է , բռնեցէք անիկայ :
49 Եւ շուտ մը Յիսուսին մատնանալով ըսաւ , Ողջո՛յն
50 քեզ՝ վարդապետ , ու ը համբուրեց զանիկայ : Եւ
Յիսուս ըսաւ անոր , ը Ո՛նկէր՝ ինչո՞ւ համար եկար դուն . ան ատեն մատեցան ձեռք զարկին Յի-
51 սուսին ու բռնեցին զանիկայ : Եւ ահա ը Յիսուսի հետ եղողներուն մէկը ձեռքը երկընցուց և իր
սուրը հանելով՝ զարկաւ քահանայապետին ծառա-
52 յին , և անոր ականջը մէկդի հանեց : Ապա աւետն Յիսուս ըսաւ անոր , Դարձուր իր տեղը դարձուր ,
ինչու որ ը ամէն սուր առնողները սրով պիտի
53 կորսուին : Կը կարծե՞ս թէ չեմ կրնար հիմա իմ Հօրս աղաչել , և ինծի հազիւ չորսասներկու-
54 * գունդէն աւելի հրեշտակներ : Բայց ինչպէս պի-
տի կատարուին գիրքերը , ը թէ պէտք է ասանկ ըլլալ :

— Մաթ . գ . 43 : Ղու . իբ . 47 : Յով . ա . 16 :
բ Թագ . ի . 9 :
գ Սաղ . խա . 9 : ծե . 13 :
դ Յով . ժբ . 10 :
ե Ծն . թ . 6 : Յայտ . ժգ . 10 :
զ Դ Թագ . գ . 17 : Դան . է . 10 :
* Յոյն . լեգէոնէն
է Նա . ժգ . 7 , ըգ : Հմր 24 : Ղու . իդ . 25 , 44 , 46 :

55 Ան ատենը Յիսուս ըսաւ ան բազմութեանը ,
Իբր թէ աւազակի՞ վրայ ելլալ սուրերով ու բիրե-
րով զիս բռնելու . ամէն օր տաճարին մէջ ձեզի
հետ կը նստէի ու կը սորվեցընէի , և զիս չբռնե-
56 ցիք : Բայց աս ամէն բաները եղաւ՝ որ ը կա-
տարուին մարգարէից գիրքերը : Ան ատենը ը բո-
լոր աշակերտները թողուցին անիկայ ու փախան :
57 ը Եւ անոնք որ Յիսուսը բռնեցին՝ Կայիափա քա-
հանայապետին տարին , ուր որ գրիչները ու ծե-
58 րերը ժողովուեր էին : Եւ Պետրոս հեռուանց ա-
նոր ետևէն գնաց մինչև քահանայապետին գաւիթը , ու ներս մտաւ սպասաւորներուն հետ նստաւ
59 որ վերջը տեսնէ : Իսկ քահանայապետները ու
ծերերը և բոլոր ժողովքը Յիսուսի դէմ սուտ վկայութիւն մը կը փնտռէին , որ անիկայ մեռցընեն ,
60 Ու չգտան . թէև է շատ սուտ վկաներ ալ եկան ,
61 բայց չգտան . վերջը Երկու սուտ վկայ եկան , Ու
ըսին թէ Այսիկայ ըսաւ , ը Ես կրնամ Աստուծոյ տաճարը քակել , և զանիկայ երեք օրուան մէջ
62 չինել : ը Եւ քահանայապետը ոտք ելլելով ը-
սաւ անոր , Պատասխան մը չե՞ս տար . ի՞նչ կը
63 վկայեն ատոնք քեզի դէմ : Եւ Յիսուս լուռ կը կենար : Պատասխան տուաւ քահանայապետը ու ըսաւ անոր , Կ՚երդմնցընեմ քեզ կենդանի Աստուծով քեզ կ՚երդմնցընեմ՝ որ մեզի ըսես , թէ դուն ես Քրի-
64 ը ստոս Որդին Աստուծոյ : Ըսաւ անոր Յիսուս ,
Դուն ըսիր . բայց կ՚ըսեմ ձեզի , Ետքէն եւս պի-
տի տեսնէք Որդին մարդոյ Զօրութեան աջ կողմ-

ը Ողբ . գ . 20 : Հմր 54 :
ը Տես Ցօհ . ժը . 15 :
ը Մաթ . ժգ . 53 : Ղու . իբ . 54 : Ցօհ . ժը . 12 , 13 , 24 :
ը Սաղ . խե . 12 : լէ . 11 : Մաթ . ժգ . 55 : Գոր . գ . 13 :
ը Որ . ժԹ . 15 :
ը Գլ . իե . 40 : Ցօհ . բ . 19 :
ը Մաթ . ժգ . 60 :
ը Ես . ծգ . 7 : Գլ . իե . 12 , 14 :
ը Ղև . ե . 1 : ա Թագ . ժգ . 24 , 26 :
ը Դան . է . 13 : Գլ . ժգ . 27 : իդ . 30 : Ղու . իա . 27 : իե . 31 : Ցօհ . ա . 51 : Հռով . ժգ . 10 : ա Թես . դ . 16 : Յայտ . ա . 7 :
ը Սաղ . ճԺ . 1 : Գոր . է . 55 :

մը նստած , ու երկնից ամպերուն վրայ եկած ։
65 ֆԱն առնելը քահանայապետը իր հանդերձները պատռեց ու ըսաւ , Հայհոյութիւն ըրաւ . ալ
ինչ պէտք է մեզի վկաներ . ահա հիմա լսեցիք
66 անոր հայհոյութիւնը . Ձեզի ինչպէս կ'երեւնայ .
անոնք պատասխան տուին ու ըսին , ՛ Անհապարտ
67 է ։ ՛Ան առնելը անոր երեսը թուքին , ու բռունցքով ծեծեցին անիկայ . Ոմանք ալ ապտակ զար-
68 նելով՝ ըսին , Ա Մարգարէացիր մեզի՝ դուն Քրիստոս , ով է ան որ քեզի զարկաւ ։
69 ՚Նակ Պետրոս դուրսը պատին նստեր էր . և
մէկ աղախին մը եկաւ անոր ու ըսաւ , Դուն ալ
70 Յիսուսին Գալիլեացի հետ էիր ։ Նայց անիկայ
ամենուն առջեւը ուրացաւ ու ըսաւ , Չեմ գիտեր
71 դուն ինչ կը խօսիս ։ Ու երբոր դուռը ելաւ ,
ուրիշ աղջիկ մը զանիկայ տեսաւ , և հոն եղողներուն ըսաւ , Այսիկայ ալ Յիսուս Նազովրեցիին
72 հետ էր ։ Նայ Պետրոս նորէն երդումով ընկալաւ
73 ուրացաւ թէ Նայս ան մարդը չեմ ճանչնար ։ Ու
քիչ մը ատենէն հոն եղողները եկան և ըսին
Պետրոսին , Իրաւի դուն ալ անոնցմէ ես , ինչու որ քու Ն զրուցուածքդ ալ քեզ յայտնի կ'ը-
74 նէ ։ Ան առնելը Ո սկսաւ անիծել ու երդումով ը-
նել՝ ըսելով թէ Նայս ան մարդը չեմ ճանչնար .
75 և իսկոյն հաւը խօսեցաւ ։ Նայ Պետրոս միտքը բերաւ Յիսուսին խօսքը՝ որ իրեն ըսեր էր թէ
Ը Պէտք հաւը չխօսած՝ իրեք անգամ պիտի ուրանաս զիս . ու դուրս ելլելով դառնապէս լացաւ ։

ֆ դ Թագ . ժը . 37 ; ժԹ . 1 ։
՛ Ղե . իդ . 16 ; Ցօհ . ԺԹ . 7 ։
՚ Նա . ծ . 6 ; ծգ . 3 ; Գլ . իէ . 30 ։
Ն Ղու . իր . 63 ; Ցօհ . ԺԹ . 3 ։
Ա Մար . ժգ . 65 ; Ղու . իր . 64 ։
Ո Մար . ժգ . 66 ; Ղու . իր . 55 ; Ցօհ . ԺԸ . 16 , 17 , 25 ։
Ը Ղու . իբ . 59 ։
Գ Մար . ժգ . 71 ։
Ը Հմր 34 ; Մար . ժգ . 30 ; Ղու . իր . 61 , 62 ; Ցօհ . ժգ . 38 ։

ԳԼ . ԻԵ

1 Քրիստոս Պիղատոսի ձեռքը կը տրուի կապուած ։ 3 Ցուդա խեղդամահ կ'ըլլայ ։ 19 Պիղատոս իր կնիկէն խրատուած՝ 24 իր ձեռքերը կը լուայ ։ 26 ու բարաբբան կ'արձակէ ։ 29 Քրիստոս փուշերով կը պսակուի , 34 կը խայտուի , 39 կը նախատուի ։ 50 կը մեռնի ու կը թաղուի ։ 66 Քրիստոսի գերեզմանը Հրէայք կը կնքեն , ու պահապան զինուորներ կը դնեն ։

1 Երբոր առաւոտ եղաւ , բոլոր քահանայապետներն ու ժողովուրդին ծերերը Յիսուսի դէմ
2 խորհուրդ ըրին որ զանիկայ մեռցընեն ։ Ու կապելով զանիկայ տարին , ու Պոնտացի Պիղատոս կուսակալին ձեռքը տուին ։
3 ֆԱն առնելը Յուդա՝ որ զանիկայ մատնեց , տեսնելով թէ դատապարտուեցաւ , զղջալէ եկաւ ,
ու երեսուն արծաթը հոն դարձուց քահանայապետ-
4 ներուն և ծերերուն , Ու ըսաւ , Մեղայ , որ անմեղ արիւն մատնեցի . և անոնք ըսին , Մեզի ինչ ,
5 դուն նայէ ։ Ու արծաթը տաճարին մէջ ձգեց
Ա ու դուրս ելաւ , և գնաց ինքզինքը խեղդեց ։
6 Քահանայապետներն ալ արծաթը առնելով՝ ըսին , Արժան չէ աւտիկայ * կորբանին մէջ՚՚ դնել ,
7 ինչու որ արեան գին է ։ Ուստի խորհուրդ ըրին , և անով բրուտին արտը ծախու առին՝ օտարներու
8 դերեզմանատուն ըլլալու համար ։ Նս պատճառով ան արտը Է Քրեան արտ կոչուեցաւ մինչև այսօր ։
9 Նն առնելը կատարուեցաւ † Երեմիա մարգարէին ձեռքով ըսուած խօսքը , Ը Ու առին երեսուն արծաթը՝ գին կորուածին գինը , որ Իսրայէլին որ-
10 ուացմէ համեմ գին կորնչին , Ու տուին անիկայ

= Սադ . բ . 2 ; Մար . ժե . 1 ; Ղու . իր . 66 ; իգ . 1 ; Ցօհ . ժբ . 28 ։
Բ Գլ . ի . 19 ; Գոր . գ . 13 ։
ֆ Գլ . իզ . 14 , 15 ։
Դ Բ Թագ . ժէ . 23 ; Գոր . ա . 18 ։
* Յն՝ տաճարին գանձանակը
Է Գոր . ա . 19 ։
† Ո՛տեղ կոչնչ Երեմիա ա-նունը ։
Ը Զաք . ժա . 12 , 13 ։

բրուտին ասելն , ինչպէս որ ինծի հրամանն ըրաւ Տէրը ։

11 Եւ Յիսուս կուսակալին առջեւը կայնեցաւ . և կուսակալը ետ հարցուց անոր ու ըսաւ , Հրեից թագաւորը դո՞ւն ես ։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր ;
12 Դուն կ'ըսես ։ Եւ քահանայապետներէն և ծերերէն ամբաստանուած ատենը բնաւ պատասխան մը չտուաւ ։
13 Ան ատենը Պիղատոս ըսաւ անոր , Ըն՞ա լսեր եմ քեզի դէմ կը վկայեն
14 ատոնք ։ Եւ անոր բան մը պատասխան չտուաւ , մինչեւ շատ զարմացաւ կուսակալը ։
15 Իսկայ կուսակալը սովորութիւն ունէր՝ որ տօնին ատենը կապուած մը արձակէր ժողովուրդին ,
16 ո՛վ որ ուզէին ։ Ան ատենը Բարաբբա անուանով
17 մէկ հռչակաւոր բանտարկեալ մը ունէին ։ Երբոր ժողովուրդը՝ ըսաւ անոնց Պիղատոս , Ո՞րը կ'ուզեք որ ձեզի արձակեմ . Բարաբբա՞ն թէ Յիսուսը՝ որ Քրիստոս կ'ըսուի ։
18 Վասնզի գիտէր թէ նախանձի համար մատնեցին զանիկայ ։
19 Ու երբոր անիկայ ատեանը նստեր էր , անոր կնիկը դէպ խրկեց անոր ու ըսաւ , Դուն անարդարին հետ բան մը չունենաս , ինչու որ այսօր երազիս մէջ շատ դիպուածներ անցան գլխես անոր համար ։
20 Իսկայ քահանայապետները և ծերերը ժողովուրդը համոզեցին որ Բարաբբան խնդրեն ու
21 Յիսուսը կորսընցնեն ։ Պատասխան տուաւ կուսակալը ու ըսաւ անոնց , Ան երկուքէն ո՞րը կ'ուզէք որ ձեզի արձակեմ . և անոնք ըսին , Բարաբբան ։
22 Ըսաւ անոնց Պիղատոս , Ուրեմն ի՞նչ
23 ընեմ Յիսուսը՝ որ Քրիստոս կ'ըսուի ։ Ամէնքն

ա Մտթ . ժե . 2 ։ Ղու . իգ . 3 ։ Ցօհ . ժը . 33 ։
բ Ցօհ . ժը . 37 ։ ա Տիմ . գ . 13 ։
գ Գա . իգ . 63 ։ Ցօհ . ժԹ . 9 ։
դ Գա . իգ . 62 ։ Ցօհ . ժԹ . 10 ։
ե Մտթ . ժե . 6 ։ Ղու . իգ . 17 ։ Ցօհ . ժը . 39 ։
զ Մտթ . ժե . 11 ։ Ղու . իգ . 18 ։ Ցօհ . ժը . 40 ։ Գործ . գ . 14 ։

ալ ըսին անոր , Թող խաչուի . և կուսակալը ըսաւ , Բայց ինչ չար գործ ըրաւ . և անոնք աւելի կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին , Թող խաչ-
24 ուի ։ Եւ Պիղատոս տեսնելով որ օգուտ մը չըլլար , հապա աւելի խռովութիւն կ'ըլլայ , Ջուր առաւ՝ ձեռքերը լուայ ժողովուրդին առջեւ ու ըսաւ , Ես սուրբ արիւնէն անպատճառ եմ .
25 դուք մտածեցէք ։ Եւ բոլոր ժողովուրդը պատասխան տալով ըսաւ , Անոր արիւնը մեր վրայ ու
26 մեր որդւոցը վրայ ըլլայ ։ Ան ատենը Բարաբբան արձակեց անոնց , և Յիսուսը ծեծելով՝ անոնց ձեռքը տուաւ որ խաչուի ։
27 Ան ատենը կուսակալին զինուորները պալատին ներսը առին Յիսուսը , ու բոլոր գունդը անոր
28 դիմացը ժողվեցին . Եւ զանիկայ մերկացնելով՝ կարմիր վերարկու մը հագցուցին անոր ։
29 Եւ փուշերէ պսակ մը հիւսելով՝ անոր գլխուն դրին , ու եղէգ մը անոր աջ ձեռքը . և անոր առջեւը ծնկան վրայ դալով՝ ծաղր կ'ընէին զանիկայ , ու կ'ըսէին , Ողջո՛յն քեզ՝ Հրեից թա-
30 գաւոր ։ Եւ թքնելով անոր վրայ՝ եղէգը կ'առ-
31 նէին ու անոր գլուխը կը ծեծէին ։ Ու երբոր ծաղր ըրին անիկայ , վերարկուն վրայէն հանեցին ու իր հանդերձները հագցուցին անոր , և տարին զանիկայ խաչը հանելու ։
32 Եւ ելնելու ատեն Կիւրենացի մարդ մը գտան Սիմոն անունով , զանիկայ պահակ բռնեցին՝ որ

ե Ցօհ . ժԹ . 6 ։
զ Ղու . իգ . 11 ։
է Մտթ . կԹ . 19 ։ Ես . ծգ . 3 ։ Ես . ծ . 6 ։ Գա . իգ . 67 ։
ը Ես . ծգ . 7 ։
թ Թու . ժե . 35 ։ գ Թագ . իա . 13 ։ Գործ . է . 57 ։ Երե . ժգ . 12 ։
ժ Մտթ . ժե . 21 ։ Ղու . իգ . 26 ։

33 անոր՝ խաչը վերցնէ : Եւ ելան Կողգոթա ըս-
34 ուած տեղը , որ է գանկի տեղ . Եւ ա՛լեղով
խառնած քացախ տուին անոր որ խմէ . ու երբոր
35 համը առաւ , խմել չէր ուզեր : Եւ երբ գանիկայ
խաչը հանելով , անոր հանդերձները վիճակով
բաժնեցին , [որ մարգարէին ըսուածը կատարուի ,
Ի՛մ հանդերձներս իրենց մէջը բաժնեցին , և իմ
36 պատմուճանիս վրայ վիճակ ձգեցին :] Ե՛ւ նստեր
37 անկայ կը պահէին : Եւ ա՛նոր գլխուն վրայ իր
յանցանքը գրուած դրին Թէ Նախկի է Յիսուս՝
38 Հրեից Թագաւորը : Ա՛յն ատենը անոր հետ երկու
աւազակ խաչուեցան մէկը անոր աջ կողմէն , ու
մէկը ձախ կողմէն :
39 Եւ Հանոյք որ կ՛անցնէին՝ կը հայհոյէին անոր ,
40 գլուխնին կը շարժէին , Ու կ՛ըսէին , Ո՛վուն որ
տաճարը կը քակէիր և իրեք օրուան մէջ կը
շինէիր , ինքզինքդ ազատէ . Եթէ որ Աստուծոյ
41 Որդին ես , իջի՛ր ատ խաչէդ : Նոյնպէս ալ
քահանայապետները դպիրներուն ու ծերերուն հետ
42 ծաղր ընելով՝ կ՛ըսէին , Ուրիշները ազատեց ,
ինքզինքը չկրնար ազատել . Թէ որ Իսրայէլի
Թագաւոր է , թող հիմա իջնէ խաչէն , և իրեն
43 հաւատանք : Ա՛ստուծոյ յուսացեր է , հիմա թող
փրկէ ատիկայ՝ եթէ կ՛ուզէ ատիկայ . ինչու որ ը-
44 սաւ Թէ Ես Որդի Աստուծոյ եմ : Ի՛ր հետը
խաչուած աւազակներն ալ նոյնպէս կը նախատէին
զանիկայ :

ւ Մար . ժե . 22 ; Ղու . իգ . 33 ; Ցօհ . ժթ . 17 ։
ւ Սաղ . կթ . 21 ։ Տես հմր 48 ։
ւ Մար . ժե . 24 ; Ղու . իգ . 34 ; Ցօհ . ժթ . 24 ։
ա Սաղ . իբ . 18 ։
ը Հմր 54 ։
ե Մար . ժե . 26 ; Ղու . իգ . 38 ; Ցօհ . ժթ . 19 ։
զ Ես . ծգ . 12 ։ Մար . ժե . 27 ; Ղու . իգ . 32, 33 ; Ցօհ . ժթ . 18 ։
է Սաղ . իբ . 7 ։ ՃԹ . 25 ։ Մար . ժե . 29 ; Ղու . իգ . 35 ։
ը Գլ . իզ . 61 ; Ցօհ . բ . 19 ։
թ Գլ . իզ . 63 ։
ժ Սաղ . իբ . 8 ։
ժա Մար . ժե . 32 ; Ղու . իգ . 39 ։

45 ։ Եւ վեցերորդ ժամէն մինչև իններորդ ժամը
46 բոլոր երկրին վրայ խաւար եղաւ : Եւ ժամը իննին
աւետնները ։ Յիսուս մեծ ձայնով աղաղակեց ու
ըսաւ , Էլի՛ Էլի՛ լմա սաբաքթանի . որ ըսել
է ։ Աստուած իմ՝ Աստուած իմ , ինչո՞ւ զիս Թո-
47 ղուցիր : Ոմանցմէ ոմանք՝ որ հոն կայներ էին ,
երբոր լսեցին՝ կ՛ըսէին , Անիկայ Էլիան կը կանչէ :
48 Եւ շուտ մը անոնցմէ մէկը վազեց սպունգ մը ա-
ռաւ՝ ։ քացախով լեցուց , ու եղէգի մը անցընե-
49 լով՝ տուաւ անոր որ խմէ : Ու միւսները կ՛ը-
սէին , Թո՛ղ տուր՝ տեսնենք Թէ Էլիան կու գայ
ատիկայ ազատելու :
50 Եւ Յիսուս դարձեալ մեծ ձայնով աղաղակեց՝
ու հոգին աւանդեց :
51 Եւ ահա Բ տաճարին վարագոյրը վերէն ի վար
երկուքի ճեղքուեցաւ , ու երկիրը շարժեցաւ , և
52 քարերը պատուեցան ; Եւ գերեզմանները բա-
ցուեցան , ու շատ սուրբ ննջեցեալներու մարմին-
53 ներ յարութիւն առին ; Եւ գերեզմաններէն ելան
անոր յարութենէն ետև , մտան սուրբ քաղաքը
ու շատերուն երեցան :
54 ։ Հապա հարիւրապետը և անոր հետ Յիսուսը
պահողները երբոր տեսան երկրաշարժը ու եղած
բաները , շատ վախցան ու ըսին , Յիրաւի
ատիկայ Որդի Աստուծոյ էր :
55 Եւ հոն շատ կիներ կային որ հեռուէն կը նա-
յէին , Ո որոնք Գալիլեայէն Յիսուսի ետևէն եկան
56 իրեն ծառայութիւն ընելու . Բ Որոնց մէջն էր
Մարիամ Մագդաղենացին , և Յակոբոսին ու

։ Ամով . ը . 9 ; Մար . ժե . 33 ; Ղու . իգ . 44 ։
ւ Երբ . ե . 7 ։
ւ Սաղ . իբ . 1 ։
ւ Սաղ . կթ . 21 ։ Մար . ժե . 36 ; Ցօհ . ժթ . 29 ։
ա Մար . ժե . 37 ; Ղու . իգ . 46 ։
բ Եւ . իզ . 31 ։ բ Մն . գ . 14 ։ Մար . ժե . 38 ; Ղու . իգ . 45 ։
ը Հմր 36 ։ Մար . ժե . 39 ։ Ղու . իգ . 47 ։
ե Ղու . ը . 2 , 3 ։
զ Մար . ժե . 40 ։

Յովսեփին մայրը Մարիամ՝, և՝ Օլեղէոսն որ-
դւոցը մայրը ։
57 Ու երբոր իրիկուն եղաւ, Արիմաթիայէն հա-
րուստ մարդ մը եկաւ՝ որուն անունը Յովսէփ էր,
58 որ ինքն ալ Յիսուսի աշակերտ էր ։ Այս հիս
Պիղատոսին գոյը երթալով՝ Յիսուսին մարմինը
խնդրեց. ան ատենը Պիղատոս հրաման ըրաւ որ
59 մարմինը տրուի ։ Ու Յովսէփ մարմինը առաւ՝
60 մաքուր կտաւով պատնէշ, ու է դրաւ իր նոր գե-
րեզմանին մէջ՝ որն որ քարէ փորած էր. և գերեզ-
մանին դուռը մեծ քար մը գլորցընելով գնաց ։
61 Ու հոն էր Մարիամ Մագդաղենացին և միւս
Մարիամը՝ գերեզմանին դիմացը նստած ։
62 Ու հետևեալ օրը՝ որ ուրբաթէն ետև էր, քա-
հանայապետները ու փարիսեցիները ժողվուեցան
63 Պիղատոսին քովը, Ու ըսին, Տէր՝ կը յիշենք որ
ան մոլորեցուցիչը իր կենդանութեան ատենը կ'ը-
սէր թէ Երեք օրէն ետև յարութիւն կ'առնեմ ։
64 Ուստի հրաման ըրէ որ մինչև երրորդ օրը գերեզ-
մանին զգուշութիւն ընեն. չըլլայ թէ իր աշա-
կերտները գիշերով գան՝ գանիկայ գողնան, և ժո-
ղովուրդին ըսեն թէ Մեռելներէն յարութիւն
առաւ. ու ետքի մոլորութիւնը առջինէն գէշ
65 ըլլայ ։ Պիղատոս անոնց ըսաւ, Դուք ունիք
պահապան զինուորներ. գացէք՝ զգուշութիւն
66 ըրէք ինչպէս որ գիտէք ։ Անոնք ալ գացին գե-
րեզմանին զգուշութիւն ըրին, է քարը կնքելով ու
պահապան զինուորներ դնելով ։

ա Մար. ժե. 42 ։ Ղու. իգ. 50 ։ Ցօհ. ժէ. 38 ։
բ Ես. ծգ. 9 ։
գ Գլ. ժզ. 21 ։ ժե. 22 ։ ի. 19 ։ 61 ։ Մար. ը. 31 ։ ժ. 34 ։ Ղու. թ. 22 ։ ժը. 33 ։ իգ. 6, 7 ։ Ցօհ. բ. 19 ։
դ Դան. ղ. 17 ։

ԳԼՈՒԽ ԻՐ

1 Հրեշտակը կ'աւետէ կանանց Քրիստոսի յարութիւնը ։ 9 Քրիստոս ինքը կ'երևնայ անոնց ։ 11 Քահանայապետները

տուակ կու տան զինուորներուն որ ըսեն թէ անիկայ իր գե-
րեզմանէն գողցուեցաւ ։ 16 Քրիստոս իր աշակերտներուն
կ'երևնայ, 19 և կը խրկէ զանոնք բոլոր հեթանոսները աշա-
կերտելու և մկրտելու ։

1 Նաև շաբաթ՝ գիշերը՝ որ մեկշաբթին կը լուսնար,
եկաւ Մարիամ Մագդաղենացին է ու միւս
2 Մարիամը գերեզմանը տեսնելու ։ Ու ահա մեծ
երկրաշարժ մը եղաւ, ինչու որ Տէրոջը ե հրեշտա-
կը երկինքէն իջնելով, գնաց դռնէն մէկդի գլորը-
3 ցուց քարը, ու անոր վրայ նստաւ ։ Ը Նաև անոր
տեսքը փայլակի պէս էր, ու անոր հանդերձները
4 ձիւնի պէս ճերմակ ։ Նաև անոր վախէն պահապան-
5 ները խռովեցան, ու մնացածի պէս եղան ։ Պա-
տասխան տուաւ հրեշտակը ու ըսաւ կիներուն,
Դուք մի՛ վախնաք, քանզի գիտեմ որ կը փնտռէք
6 Յիսուսը՝ որ խաչուեցաւ. Ընկերայ հոս չէ, ինչու
որ յարութիւն առաւ, թ ինչպէս որ ըսաւ. եկէք
7 տեսէք ան տեղը՝ ուր որ Տէրը պառկած էր ։ Նաև
շուտ մը գացէք անոր աշակերտներուն ըսէք թէ
անիկայ մեռելներէն յարութիւն առաւ, և ահա
ձեզմէ առաջ Գալիլեա կ'երթայ, հոն պիտի տես-
8 նէք անիկայ. ահա ձեզի զըսացի ։ Նաև անոնք
շուտ մը գերեզմանէն ելան վախով ու մեծ ուրա-
խութիւնով՝ և կը վազէին աշակերտներուն պատ-
մելու ։
9 Ու երբոր կ'երթային անոնք աշակերտներուն
պատմելու, ահա Յիսուս անոնց դէմը ելաւ ու
ըսաւ, Ողջոյն ձեզ ։ Նաև անոնք մօտենալով՝ անոր
ոտքերը բռնեցին, ու երկրպագութիւն ըրին անոր ։
10 Ան ատենը Յիսուս ըսաւ անոնց, Մի՛ վախնաք,

ա Մար. ժզ. 1 ։ Ղու. իգ. 1 ։ Ցօհ. ի. 1 ։
բ Գլ. իե. 56 ։
գ Տես Մար. ժզ. 5 ։ Ղու. իգ. 4 ։ Ցօհ. ի. 12 ։
դ Դան. ժ. 6 ։
ե Գլ. ժբ. 40 ։ ժզ. 21 ։ ժե. 22 ։ ի. 19 ։
զ Գլ. իգ. 32 ։ Մար. ժզ. 7 ։
է Տես Մար. ժզ. 9 ։ Ցօհ. ի. 14 ։

գայիք ընդ՝ եղբայրներուս ըսէք՝ որ Գալիլեա երթան, ու հոն զիս պիտի տեսնեն։
11 Երբոր անոնք կ'երթային՝ ահա պահապան զինուորներէն մէկ քանին քաղաքը եկան, ու քահանայապետներուն պատմեցին բոլոր եղած բաները։
12 Ու անոնք ծերերուն հետ մէկտեղ ժողովուելով ու խորհուրդ ընելով՝ շատ սառկ տուին զինուորնե-
13 րուն, ու ըսին, Ըսէք թէ Ննոր աշակերտները գիշերով եկան անիկայ գողցան՝ երբոր մենք կը
14 քնանայինք։ Ու թէ որ սա բանը կուսակալին ականջը հասնի, մենք անիկայ կը համոզցընենք, և
15 ձեզ ապահով կ'ընենք։ Անոնք ալ սառկը առին՝ ու սորված ընուն պէս ըրին. և սա ձայնը Հրէից մէջ տարածուեցաւ մինչև այս օրս։
16 Իսկ տասնումէկ աշակերտները գացին Գալիլեա
17 ան լեռը՝ ուր որ Յիսուս իրենց որոշեր էր։ Ու երբոր զանիկայ տեսան, երկրպագութիւն ըրին
18 անոր, բայց ոմանք տարակուսեցան։ Ու Յիսուս մօտենալով՝ խօսեցաւ անոնց ու ըսաւ, Ինձմէն իշխանութիւն տրուեցաւ երկինքի ու երկրի
19 մէջ։ Երթալնուն գացէք և բոլոր ազգերը աշակերտեցէք, մկրտելով զանոնք յանուն Հօր և Որդւոյ և
20 Հոգւոյն Սրբոյ. Սորվեցուցէք անոնց որ ան ամէն բաները պահեն՝ զոր որ ես ձեզի պատուիրեցի. և ահա ամէն օր ես ձեզի հետ եմ մինչև աշխարհիս վերջը։

ը Տես Ցօհ. ի. 17։ Հռով. բ. 29։ Երբ. բ. 11։
* Ցաւե. անհոգ.
ի Գլ. ին. 32։ Հմր 7։
ձ Դան. է. 13։ 14։ Գլ. ժա. 27։ ժզ. 28։ Ղու. ա. 32։ ժ. 22։ Ցօհ. գ. 35։ և. 22։ ժգ. 3։ ժէ. 2։ Գոր. բ. 36։ Հռով. ժգ. 9։ ա Կոր. ժե. 27։ Եփե. ա. 10, 21։ Փիլ. բ. 9, 10։ Երբ. ա. 2։ բ. 8։ ա Պետ. գ. 22. Յայտ. ժէ. 14։
ի Մտր. ժզ. 15։
լ Ես. ծբ. 10։ Ղու. իդ. 47։ Գոր. բ. 38, 39։ Հռով. ժ. 18։ Կող. ա. 23։
խ Գոր. բ. 42։

ԵՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՐԿՈՍԻ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Յովհաննէս մկրտչին պատմութիւն։ 9 Յիսուս կը մկրտուի. 12 կը փորձուի. 14 կը քարոզէ. 16 իրեն հետեւելու կը կանչէ Պետրոսը, Անդրեասը, Յակոբոսը և Յովհաննէսը. 23 կը բժշկէ դիւահար մը, 29 Պետրոսին զրպանը 32 ու շատ հիւանդներ, 41 և կը մաքրէ բորոտը։

1 Աստուծոյ Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսի աւետա-
2 բանին սկիզբը։ Ինչպէս որ Մարգարէից մէջ գրուած է, Ահա ես իմ դեսպանս կը խրկեմ քու երեսիդ առջեւէն, որ քու ճամբադ պիտի պատրաս-
3 տէ քու առջեւդ։ Ձայն մը կանչողին անապատի մէջ, Տէրոջը ճամբան պատրաստեցէք, անոր
4 շաւիղները շիտկեցէք. Յովհաննէս անապատին մէջ կը մկրտէր, և ապաշխարութեան մկրտութիւն կը քարոզէր՝ մեղքերու թողութեան հա-
5 մար։ Ու բոլոր Հրէաստանի երկիրը ու Երուսաղէմացիք կ'երթային անոր, ու ամէնքը կը մկրտուէին անկէ Յորդանան գետին մէջ մեղքերնին
6 խոստովանելով։ Ու Յովհաննէս հագեր էր ուղտի մազ, և իր մէջքը կաշիէ գօտի. ու իր կերակուրը
7 Ճարեխ ու վայրենի մեղր էր։ Ու կը քարոզէր ու կ'ըսէր, Իմ հետևէս ինծմէ զօրաւորը կու գայ, որ ես արժանի չեմ ծռելու և անոր կօշիկներուն

ա Մատ. ժգ. 33։ Ղու. ա. 35։ Ցօհ. ա. 34։
բ Մազ. գ. 1։ Մատ. ժա. 10։ Ղու. է. 27։
գ Ես. խ. 3։ Մատ. գ. 3։ Ղու. գ. 4։ Ցօհ. ա. 15, 23։
դ Մատ. գ. 1։ Ղու. գ. 3։ Ցօհ. գ. 23։
ե Մատ. գ. 5։
զ Մատ. գ. 4։
է Ղե. ժա. 22։
ը Մատ. գ. 11։ Ցօհ. ա. 27։ Գոր. ժգ. 25։

8 կապերը արձըկելու։ Ինչա՞ ձեզ ջրով՝ մկրտեցի, բայց անիկայ ձեզ Հ՚Սուրբ Հոգիով պիտի մկրտե։
9 Եվ եղաւ որ այն օրերը Յիսուս Գալիլեայի Նազարեթէն եկաւ, ու Յովհաննէսէն մկրտուեցաւ
10 Յորդանանու մէջ։ Ու ինչ շուտ մը ջուրէն ելլելուն պէս՝ երկինքը բացուած տեսաւ, և Հոգին աղաւ-
11 նի պէս՝ որ իր վրայ կ՚իջնէր։ Ու ձայն մը եկաւ երկինքէն՝ որ կ՚ըսէր, Դուն ես իմ սիրելի Որդիս, որուն հաւներ եմ։
12 Հինչ շուտ մը Հոգին անապատը հանեց զանի-
13 կայ։ Ու քառասուն օր հոն էր անապատին մէջ Սատանային փորձուած. և գազաններու հետ էր, ու հրեշտակները իրեն ապաստարանութիւն կ՚ընէին։
14 Ինչ Յովհաննէսին մատնուելէն ետև Յիսուս Գալիլեա եկաւ, Աստուծոյ աւետարանութեան
15 տարանը կը քարոզէր ու կ՚ըսէր, Թէ ժամանակը լրացած է, և Աստուծոյ թագաւորութիւնը մօտեցած է. ապաշխարեցէ՛ք ու աւետարանին հաւատացէ՛ք։
16 Ինչ որ Գալիլեայ ծովուն քովէրը կը պըտըտէր, տեսաւ Սիմոնը ու Սիմոնին եղբայրը Անդրէասը՝ ծովը ուռկան ձգած, ինչու որ ձկնորս
17 էին։ Ու Յիսուս ըսաւ անոնց, Իմ ետևէս եկէք, ու ես ձեզ ընեմ որ մարդու որսորդ ըլլաք։
18 Անոնք ալ շուտ մը իրենց ուռկանները թող-
19 յին ու անոր ետևէն գացին։ Ու անկէ քիչ մը առաջ երթալով՝ տեսաւ Զերեդէան Յակո-

ա Գոր. ա. 5։ ժա. 16։ ժթ. 4։
բ Ես. խդ. 3։ Ցովել. բ. 28։ Գոր. բ. 4։ ժ. 45։ ժա. 15, 16։ ա Պտր. ժբ. 13։
գ Մատ. գ. 13։ Ղու. գ. 21։
դ Մատ. գ. 16։ Ցօհ. ա. 32։
ե Սաղ. բ. 7։ Մատ. գ. 17։ Գլ. թ. 6։
զ Մատ. գ. 1։ Ղու. գ. 1։
է Մատ. գ. 11։
ը Մատ. գ. 12։
թ Մատ. գ. 23։
ժ Դան. թ. 25։ Գաղ. գ. 4։ Եփես. ա. 10։
ի Մատ. գ. 2։ դ. 17։
լ Մատ. գ. 18։ Ղու. ե. 4։
խ Մատ. ժթ. 27։ Ղու. ե. 11։
ծ Մատ. գ. 21։

բոսը ու անոր եղբայրը Յովհաննէսը, որ անոնք ալ նաւին մէջ ուռկանները կը կարկըտէին.
20 Ինչ շուտ մը զանոնք կանչեց. անոնք ալ իրենց հայրը Զերեդէոսը վարձկաններուն հետ նաւին մէջ ձգելով, անոր ետևէն գացին։
21 Ու Մոտան Կափառնայում. և իսկոյն շաբաթ-
22 օրը ժողովարանը մտնելով՝ կը սորվեցընէր։ Ինչ կը զարմանային անոր վարդապետութեանը վրայ, ինչու որ իշխանութիւն ունեցողի մը պէս կը սորվեցընէր անոնց, ու չէ թէ դպիրներուն պէս։
23 Ինչ անոնց ժողովարանին մէջ մարդ մը կար, որ պիղծ ոգի ունէր իր ներսի կին, ու աղաղակեց
24 ըսելով, Թողէ տուր, Դուն մեզի հետ ի՞նչ բան ունիս՝ Յիսուս Նազովրեցի. մի՞թէ մեզ կորսընցընելու եկար. գիտեմ քեզ՝ ո՛վ ես, Աս-
25 տուծոյ Սուրբը։ Ինչ Յիսուս նախատեց անոր՝
26 ըսելով, Պապանձէ ու ե՛լ ատկէ։ Ինչ պիղծ ոգին ՝ սաստիկ ցնցեց զանիկայ, ու մեծ ձայնով
27 մը աղաղակեց ու անկէ ելաւ։ Ինչ ամէնքը զարմացան, անանկ որ իրարու հարցուփորձ կ՚ընէին ու կ՚ըսէին, Ես ի՞նչ է. ի՞նչ նոր վարդապետութիւն է աս, որ իշխանութիւնով պիղծ ոգիներուն ալ կը հրամայէ, ու իրեն կը ճնազան-
28 դին։ Ինչ շուտ մը իր համբաւը Գալիլեայ-ոյ ամէն կողմերը ելաւ։
29 Ինչ շուտ մը ժողովարանէն ելլելով՝ Սիմոնին ու Անդրէասին տունը մտան Յակոբոսին և Յով-
30 հաննէսին հետ։ Ու Սիմոնին զրօանչը կըմէ բունուած պառկած էր, և շուտ մը անոր համար
31 ըսին իրեն։ Ու Յիսուս մօտեցաւ անոր ձեռքէն բունեց՝ վերցուց անկից. և իսկոյն կըմը թող-

ա Մատ. գ. 13։ Ղու. գ. 31։
բ Մատ. ե. 28։
գ Ղու. գ. 33։
դ Մատ. բ. 29։
ե Հմր 34։
զ Գլ. թ. 19։
է Մատ. բ. 14։ Ղու. գ. 38։

տուաւ զանիկայ , ու անոնց սպասաւորութիւն
կ'ընէր :
32 Ա Ու երբոր իրիկուն եղաւ՝ արեգակին մնաց
ատենը բոլոր հիւանդները և դիւահարները իրեն
33 կը բերէին : Ու բոլոր քաղաքը դուռը ժողվուեր
34 էր : Ու շատ հիւանդներ կերպ կերպ յաւերէ
բժշկեց , ու շատ դևեր հանեց . ու ՝ դևերուն խօ-
սիլ չէր տար , ինչու որ զինքը կը ճանչնային :
35 Բ Ու առաւօտուն շատ կանուխ ելլելով դուռ չը-
լուացած՝ ելաւ ու գնաց անապատ տեղ մը , և հոն
36 աղօթք կ'ընէր : Ու Սիմոն և իր հետը եղողները
37 գային անոր ետևէն : Ու երբոր գտան զանիկայ՝
38 ըսին անոր Թէ Ամէնը քեզ կը փնտռեն : Ու
ըսաւ անոնց , ՃՆէ՛ երթանք մերձակայ գիւղա-
քաղաքները , որ հոն ալ քարոզեմ , քանզի ՚ սա
39 բանիս համար ելլեր եմ : Ֆ Ու անոնց ժողովարան-
ներուն մէջը կը քարոզէր բոլոր Գալիլեացի մէջ ,
ու դևերը կը հաներ :
40 Դ Ահ բորոտ մը եկաւ անոր՝ կ'աղաչէր , ծունկ
կը դնէր ու կ'ըսէր անոր , Թէ որ ուզես , կրնաս
41 զիս մաքրել : Ու Յիսուս խղճալով՝ ձեռքը եր-
կընցուց , դպաւ անոր ու ըսաւ անոր , Կ'ուզեմ՝
42 մաքրուէ : Ու երբոր ասա ըսաւ անոր , շուտ մը
բորոտութիւնը անկէ գնաց , ու մաքրուեցաւ :
43 Ե Ու սաստիկ պատուէր տալով անոր՝ շուտ մը դուրս
44 հանեց անկից , ու ըսաւ անոր , ՃՕգիւշ կեցիր՝
մէկուն բան մը չըսես . հապա գնա քեզ քահանա-
յին ցուցուր , և տուր քու մաքրուելուդ ընծան ,
՛ որ Մովսէս պատուիրեց՝ անոնց վկայութիւն ըլլա-
45 լու համար : Բայց ֆ անիկայ ելլելով՝ սկսաւ շատ

Ա Մատ . ը . 16 ։ Ղբ . դ . 41 ։
Բ Գլ . դ . 12 ։ Ղբ . դ . 42 ։ Տես Գոր . ժգ . 17 , 18 ։
Գ Ղբ . դ . 43 ։
Դ Ղբ . դ . 44 ։
Ե Ես . կա . 1 ։ Ցօհ . ժգ . 28 ։ ժէ . 4 ։
Զ Մատ . դ . 28 ։ Ղբ . դ . 45 ։
Է Մատ . ը . 2 ։ Ղբ . է . 12 ։
Ը Ղբ . ժգ . 3 , 4 , 10 ։ Ղբ . է . 14 ։
Թ Ղբ . է . 15 ։

հրատարակել ու բանը տարածել , անանկ որ
ալ ինքը չէր կրնար յայտնի կերպով քաղաք մը
մտնել . հապա դուրսը անապատ տեղերնէն էր ,
՚ և ամէն կողմերէն իրեն կու գային .

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Քրիստոս կը բժշկէ անդամալոյծ մը . 14 Իրեն հետևելու կը
կանչէ Մատթէոս մաքսաւորը . 15 Մաքսաւորներու ու մե-
ղաւորներու հետ հաց կ'ուտէ . 18 Կ'արդարացընէ իր աշա-
կերտներուն ծոմ չպահելը , 23 և շաբաթ օրը ցորենի հաս-
կեր փրցընելուանելը :

1 Ա Նորէն ՚ Կափառնայում մտաւ քանի մը օրէն
2 հետև . Ու լսուեցաւ որ անիկայ տան մէջ է , և
շատով շատ մարդիկ ժողվուեցան , անանկ որ ալ
տեղ չկար , ոչ ալ դրանը քովերը . ու կը խօսէր
3 անոնց Ա Ատոո՚ծոյ խօսքը : Ե Ու կու գային իրեն՝ չորս
մարդով վերցուած անդամալոյծ մը կը բերէին :
4 Ա Ու երբոր բազմութենէն չէին կրնար անոր մօտե-
նալ , քակեցին պատը յարկը՝ ուր որ Յիսուս էր ,
ու ծակ մը բանալով՝ վար իջեցուցին մահիճը՝
5 որուն վրայ պառկած էր անդամալոյծը : Ե Յի-
սուս անոնց հաւատքը տեսնելով՝ ըսաւ անդամա-
լոյծին , Ո՛րդեակ՝ քու մեղքերդ քեզի ներուած
6 են : Ը Ու դպիրներէն մէկ քանիները կային որ հոն
նստեր էին , և իրենց սրտերուն մէջ կը խորհէին՝
7 ըսելով , Ո՞նչու համար ասիկայ ասանկ հայհոյու-
թիւններ կը խօսի . Ք ո՞վ կրնայ մեղաց թողու-
8 թիւն տալ , բայց միայն Աստուած : Ե Ի Յի-
սուս իսկոյն իմանալով իր հոգւոյն մէջ՝ որ անոնք
այնպէս կը խորհին մէջերնին , ըսաւ անոնց , Ա՞ո
9 ՚ Ն՞ւչ կը խորհիք սրտերնուդ մէջ : Թ Ո՞րը աւելի
դիւրին է , անդամալոյծին ըսել՝ Ներուած
ներուած են , եթէ ըսել , Ելլէ՛ ր , մահիճդ առ
10 ու քալէ՛ : Բայց որպէս զի իմանաք Թէ Որդին

Գ Գլ . բ . 13 ։
Դ Մատ . Թ . 1 ։ Ղբ . է . 18 ։
Ք Ցոր . ժգ . 4 ։ Ես . խգ . 25 ։
Ֆ Մատ . Թ . 4 ։
Թ Մատ . Թ . 5 ։

մարդոյ իշխանութիւն ունի երկրի վրայ մեղքերու
թողութիւն տալու , (բսաւ անդամալոյծին ,)
11 Ելեզի կ'ըսեմ , Ելիր , մահիճդ առ ու տունդ
12 գնա : Ան ալ շուտ մը եղաւ , եւ իր մահիճը առ-
նելով՝ ամենուն առջեւը դուրս եկաւ , անանկ որ
ամէնքը ապշած մնացին , եւ փառը տուին Աստու-
ծոյ ու ըսին թէ Անանկ բան մը ամենեւին տեսած
չենք :
13 Ե Ելաւ նորէն ծովեզերքը , ու բոլոր ժողո-
վուրդը իրեն կու գային , և կը սորվեցընէր անոնց :
14 Ը Ու երբոր կ'անցնէր , տեսաւ Ղեւի Ալփէոսեանը ,
որ մաքս ընդունելու տեղը նստած էր . ու ըսաւ ա-
նոր , Ելիր ետեւէս . ան ալ եղաւ անոր
15 ետեւէն գնաց : Ը Ու եղաւ որ երբոր սեղան նստած
էր անոր տանը մէջ , շատ մաքսաւորներ ու մե-
ղաւորներ ալ սեղան նստած էին Յիսուսի հետ ու
անոր աշակերտներուն հետ . քանզի շատեր էին ,
16 ու անոր ետեւէն կ'երթային : Ու դպիրները ու փա-
րիսեցիները երբոր տեսան թէ անիկայ մաքսաւոր-
ներուն ու մեղաւորներուն հետ կ'ուտէ , ըսին ա-
նոր աշակերտներուն , Ինչո՞ւ համար մաքսաւորնե-
րուն ու մեղաւորներուն հետ կ'ուտէ ու կը խմէ :
17 Ու Յիսուս երբոր լսեց , ըսաւ անոնց , Առողջ-
ներուն բժիշկ պէտք չէ , հապա հիւանդներուն .
ես արդարները կանչելու չեկայ , հապա մեղաւոր-
ները :
18 Բ Ու Յովհաննէսին ու փարիսեցիներուն աշա-
կերտները ծոմ կը պահէին . և եկան ու ըսին անոր,
Ինչո՞ւ Յովհաննէսին ու փարիսեցիներուն աշա-
կերտները ծոմ կը պահեն , ու քու աշակերտներդ
19 ծոմ չեն պահեր : Ու Յիսուս ըսաւ անոնց , Մի-

Ե Մատ . թ . 9 ։
Զ Մատ . թ . 9 ։ Ղու . ե . 27 ։
Է Մատ . թ . 10 ։
Ը Մատ . թ . 12 , 13 ։ Ժբ . 11 ։ Ղու . ե . 31 , 32 ։ Ժթ . 10 ։ ա Տիմ . ա . 15 ։
Թ Մատ . թ . 14 ։ Ղու . ե . 33 ։

թէ կարելի՞ է որ հարսնեքին տղաքը՝ քանի որ փե-
սան իրենց հետ է , ծոմ պահեն . ծոյլափ ժամա-
նակ որ փեսան իրենց հետը ունի , կարելի չէ ծոմ
20 պահել : Եայց օրեր պիտի գան՝ որ երբ փեսան
իրենցմէ վերցուի , հապա ան օրը ծոմ պիտի պա-
21 հեն : Ան Ոեւէր կարկտան հին հէրը նոր լաթի կտոր մը
հին հանդերձի վրայ . թէ չէ ան նորը որ անոր
լրութեանը համար պրոտած էր , հինէն կ'առնէ ,
22 ու պատռուածքը աւելի դէշ կ'ընայ . Ա Ու ալ
մէկը նոր գինին հին տիկերու մէջ կը դնէ . եթէ
ոչ՝ նոր գինին տիկերը կը պատռէ , ու գինին կը
թափի , և տիկերը կը կորնչին , հապա նոր գինին
նոր տիկերու մէջ դնելու է :
23 Բ Ու եղաւ որ շաբաթի օրը ինքը արտերուն մէ-
ջէն կ'անցնէր , և իր աշակերտները որ կ'երթային ,
24 սկսան հասկեր փրցընել : Ը Փարիսեցիները
ըսին իրեն , Տայ՛ շաբաթ օրը ի՞նչ կ'ընեն ,
25 որ արժան չէ : Ինքն ալ անոնց ըսաւ , Ոնաւ չէք
կարդացեր դուք Դաւիթին ըրածը՝ երբոր պէտք
ունեցաւ , և անօթեցաւ ինքը ու անոնք որ իր
26 հետն էին . Ինչպէս մտաւ Աստուծոյ տունը Աբի-
աթար քահանայապետին օրովը , և առաջադրու-
թեան հացերը կերաւ , ու տուաւ անոնց ալ որ
իր հետն էին , Որ Ճիշտ մը օրինաւոր չէ ուտել ,
27 բայց միայն քահանաներուն : Ու ըսաւ անոնց ,
Շաբաթը մարդուն համար եղաւ , ու չէ թէ
28 մարդը շաբաթին համար ։ Ուրեմն Բ Որդին մարդ-
ոյ շաբաթին ալ տէրն է :

Բ Մատ . ժբ . 1 ։ Ղու . գ . 1 ։
Գ ր Օր . իդ . 25 ։
Դ ա Թագ . իա . 6 ։
Ե Ել . լթ . 32 , 33 ։ Ղե . իգ . 9 ։
Զ Մատ . ժբ . 8 ։

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Քրիստոս կը բժշկէ ձեռքը չորցած մարդը , 10 և ուրիշ շատ
ցաւագարները . 11 պիղծ ոգիները կը յանդիմանէ . 13 իր
ուսուցչութիւն առաքեալները կ'ընտրէ . 22 փաստով կը ցու-ցը-

Նէ որ անոնց բսածը թէ ինքը Բեղզեբուղով դևեր կը հանէ, Հայհոյութիւն է։ 31 Եւ կ'իմացընէ թէ որո՞նք են իր եղբայրը՝ քոյրը եւ մայրը։

1 Յե՛տ-նորէն ժողովարանը մնաւ, ու հոն մարդ մը
2 կար, որուն ձեռքը չորցած էր։ Ու իրեն կը
ապասէին թէ արդեօք շաբաթ օրը զանիկայ պիտի
բժշկի՞, որ իր վրայով ամբաստանութիւն ընեն։
3 Յե՛տ ինքը ձեռքը չորցած մարդուն ըսաւ, Ելէր
4 մէջտեղը կայնէ։ Ու ըսաւ անոնց, Շաբաթ օրը
բարի՞ք ընել արժան է, թէ չարի՛ք ընել. հոգի
մը ապրեցընե՞լ, թէ մեռցընել. բայց անոնք
5 լուռ կեցան։ Յե՛տ Յիսուս բարկութեամբ շուր-
ջանակի անոնց վրայ նայելով՝ անոնց սրտերուն կու-
րութեանը համար տրտմած, ըսաւ ան մարդուն,
Ձեռքդ երկընցո՛ւր. ան ալ երկընցուց, և անոր
6 ձեռքը *ողջացաւ։ Ի՛ Ու փարիսեցիները ֆ՝ Հերով-
դեսեաններուն հետ մէկտեղ շուտ մը դուրս ելլե-
լով, անոր դէմ խորհուրդ կ'ընէին թէ ի՛նչպէս
կորսընցընեն անիկայ։

7 Բայց Յիսուս իր աշակերտներովը ծովեզերքը
գնաց. և շատ բազմութիւն անոր եռեւէն գացին
8 Գալիլեայէն, ու Ը՝ Հրէաստանէն, Ու Երուսաղէ-
մէն, ու Իդումէն և Յորդանանու անդիի կողմէն,
ու անոնք որ Տիւրոսի ու Սիդոնի շրջակայ տեղերէն
էին, շատ բազմութիւն երբոր լսեցին ինչ որ
9 կ'ընէր, իրեն եկան։ Ու իր աշակերտներուն ըսաւ
որ նաւակ մը պատրաստ կենայ իրեն համար՝ ժողո-
վուրդին բազմութեանը պատճառաւ, որ զինքը
10 չնեղեն։ Վասնզի շատերը բժշկեց, անանկ որ ցաւ
ունեցողները վրան կը դիպուէին որ իրեն դպչին։
11 Ի՛ Ու պիղծ ոգիները երբոր զինքը կը տեսնէին,
կ'իյնային իր առջեւը, կը կանչըռտուէին ու կ'ը-

ա Մատ. ժբ. 9։ Ղուկ. գ. 6։
* Ո՛նախ՝ ողջացաւ միւսին պէս
բ Մատ. ժբ. 14։
ֆ Մատ. իբ. 16։
ք Ղուկ. գ. 17։
Ը Գործ. ա. 23, 24։ Ղուկ. գ. 42։

12 սէին, Ղ՝Ուն ես Աստուծոյ Որդին. և Ե՛ ինքը
աստիկ կը յանդիմանէր զանոնք, որ զինքը
չյայտնեն։
13 Ը՝Ե՛ լեռը ելլելով, իր ուզածները իրեն կանչեց.
14 ու գացին անոր քովը։ Ե՛ տասնեւերկու հոգի ո-
րոշեց, որ իր հետը ըլլան, և որ անոնք խրկէ
15 քարոզել, Ու իշխանութիւն ունենալ ցաւերը
16 բժշկելու և դևերը հանելու։ Ու Սիմոնին
17 Բ՝անունը Պետրոս դրաւ. Ե՛ Ը՝Յակոբոսին Յա-
կոբոսին ու Յակոբոսին եղբօրը Յովհաննէսին՝ ա-
նոնց անունները Խաներեգէս դրաւ, որ ըսել է
18 Որդիք որոտման. Ե՛ Անդրէասը, ու Փիլիպ-
պոսը, և Բարթուղիմէոսը, ու Մատթէոսը, և
Թովմասը, ու Ալֆէոսեան Յակոբոսը, և Թա-
19 դէոսը, ու Սիմոն Կանանացին, Ե՛ Յուդա
Իսկարիովտացին, որ նաև մատնեց զանիկայ։
20 Տուն մը եկան, և նորէն ժողովուրդը ժողվուե-
ցաւ, Ժ՝անանկ որ հաց ուտելու ալ ժամանակ չկրցան
21 գտնել։ Ու երբոր իրենները լսեցին, ելան որ
զինքը բռնեն, Լ՝քանզի կ'ըսէին թէ խելագած է։
22 Ե՛ ան դպիրները որ Երուսաղէմէն իջեր էին,
կ'ըսէին թէ Ս՝Ատոր ներսի դին Հերեղեբուղ կայ,
23 և դևերուն իշխանովը դևերը կը հանէ։ Ի՛ Ե՛ իրեն
կանչելով զանոնք, առակներով կ'ըսէր անոնց,
24 Ի՛նչպէս կրնայ Սատանան Սատանայ հանել։ Ու
Թ՝ե որ մէկ թագաւորութիւն մը իրեն դէմ բաժ-
25 նուի, ան թագաւորութիւնը չկրնար կենալ։ Ե՛
Թ՝ե որ տուն մը իրեն դէմ բաժնուի, ան տունը
26 չկրնար կենալ։ Ու Թ՝ե որ Սատանան իրեն դէմ
ելլաւ ու բաժնուած է, անիկայ չկրնար կենալ,

Ղ Մատ. ժգ. 33։ Գործ. ա. 1։
Ե Գործ. ա. 25, 34։ Մատ. ժբ. 16։
Ը Մատ. ժ. 1։ Ղուկ. գ. 12։ Թ. 1։
Բ Ցօհ. ա. 42։
Ժ Գործ. գ. 31։
Լ Ցօհ. է. 5։ ժ. 20։
Ս Մատ. Թ. 34։ ժ. 25։ Ղուկ. ժա. 15։ Ցօհ. է. 20։ ը. 48, 52։ ժ. 20։
Ե Մատ. ժբ. 25։

27 հապա անոր վերջը հասած է : ֊ՄԿԿը չկրնար
զօրաւոր մարդու մը տունը մտնել՝ անոր կարա-
սիները յափշտակել , թէ որ առաջ ան զօրաւոր
մարդը չկապէ , ու յետքը անոր տունը կողոպտէ :
28 ¦ Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի որ Ամէն մեղքերը պի-
տի ներուին մարդոց որդիներուն , և հայհոյու-
29 թիւնները՝ որչափ որ հայհոյեն . Բայց ով որ
Հոգւոյն Սրբոյ դէմ հայհոյէ , յաւիտեան թողու-
թիւն պիտի չունենայ , հապա յաւիտենական
30 դատաստանի պարտաւոր պիտի ըլլայ . Վասն զի
կ՚ըսէին թէ Պիղծ ոգի կայ անոր ներսի դին :
31 Հետքը անոր մայրը ու եղբայրները եկան , և
դուրսը կայնելով՝ խրկեցին ու կը կանչէին
32 զինիկայ : Ու ժողովուրդը անոր բոլորտիքը նստեր
էր . ու իրեն ըսին թէ Ահա քու մայրդ ու
եղբայրներդ դուրսը կ՚որոնեն քեզ կ՚ուզեն :
33 Ան անիկայ պատասխան տուաւ անոնց ու ըսաւ ,
34 Ո՞վ է իմ մայրս կամ եղբայրներս : Ու իր
բոլորտիքը նստողներուն նայելով՝ ըսաւ , Ահա իմ
35 մայրս ու իմ եղբայրներս . Վասն զի ով որ
Աստուծոյ կամքը կը կատարէ , անիկայ է իմ
եղբայրս և քոյրս ու մայրս :

ԳԼՈՒԽ Դ

1 Առակներուն առակը , 14 և ան առակին մեկնութիւնը :
21 Ինչը պարտաւոր ենք մեր գիտութեան լոյսը ուրիշներուն
ալ հաղորդելու : 26 Ծածուկ աճեցող սերմին , 30 և մանա-
նեխի հատին առակը : 35 Քրիստոս կը հանդարտեցնէ
ծովուն ալեկոծութիւնը :

1 ֊Դարձեալ սկսաւ սորվեցընել ծովեզերքին վրայ ,
և շատ ժողովուրդ անոր քովը ժողովեցաւ , ա-
նանկ որ ինքը նաւը մտաւ ու նստաւ ծովուն վրայ ,
և բոլոր ժողովուրդը ցամաքը ծովուն եղերքին էր :
2 Ու անոնց շատ բաներ կը սորվեցընէր առակներով ,

֊ Ես . խթ . 24 : Մատ . ժբ . 29 :
¦ Մատ . ժբ . 31 : Ղուկ . ը . 10 : ա Ցօհ . է . 16 :
հ Մատ . ժբ . 46 : Ղուկ . ը . 19 :
֊ Մատ . ժգ . 1 : Ղուկ . ը . 4 :

ու կ՚ըսէր անոնց իր վարդապետութեանը մէջ ,
3 Լսեցէ՛ք ահա սերմ ցանողը ելաւ որ սերմ ցանէ :
4 Ու երբոր կը ցանէր , մէկ քանին ճամբուն քովը
ինկաւ , և թռչունները եկան ու կերան զանիկայ :
5 Ու ուրիշը ինկաւ ապառաժուտ տեղի վրայ , ուր
որ շատ հող չկար . և շուտ մը բուսաւ , հողը
6 խորունկութիւն չունենալուն համար . Բայց արեւը ա-
րեւուն ծագած առնելը այրեցաւ , ու արմատ չունե-
7 նալուն համար չորցաւ : Ու ուրիշը ինկաւ փուշ-
ներու մէջ , և փուշերը ելան ու խեղդեցին զանի-
8 կայ , ու պտուղ չտուաւ . Ու ուրիշը ինկաւ աղէկ
հողի մէջ , ու ֆպտուղ կու տար , որ ելաւ ու
մեծցաւ , և կը բերէր մէկուն տասը երեսուն , ու
մէկուն տասը վաթսուն , և մէկուն տասը հարիւր :
9 Ու կ՚ըսէր ¦ Ան որ լսելու ականջ ունի , թող լսէ :
10 ֊ Ու երբոր առանձին էր , իր քովը եղողները
տասներկուքին հետ մեկտեղ հարցուցին իրեն ան
11 առակը : Ու ըսաւ անոնց , Ձեզի տրուած է
գիտնալ Աստուծոյ թագաւորութեանը խորհուրդը ,
բայց է անոնց որ դուրսէն են , ամէն բան
12 առակներով կ՚ըլլայ . Ո՛ր տեսնելով տեսնեն՝ ու
չտեսնեն , և լսելով լսեն՝ ու չհամանան , որ չըլլայ
թէ դարձի գան , և իրենց մեղացը թողութիւն
13 ըլլայ : Ու ըսաւ անոնց , Ձե՞ք առակը չգի-
տեր . ուրտեղ ի՞նչպէս պիտի գիտնաք ամէն ա-
14 ռակները : ֊ Սերմ ցանողը խօսքը կը ցանէ :
15 Ու ճամբուն քովինները անոնք են որոնց մէջ խօս-
քը կը ցանուի . ու երբոր կը լսեն , շուտ մը Սա-
տանան կու գայ և անոնց սրտերուն մէջ ցանուած
16 խօսքը կը հանէ : Նոյնպէս ալ ապառաժուտ

֊ Դան . ժբ . 38 :
¦ Ցօհ . ժե . 5 : Կող . ա . 6 :
֊ Մատ . ժգ . 10 : Ղուկ . ը . 9 , եւ :
֊ ա Կոր . ե . 12 : Կող . գ . 5 :
ֆ Թես . գ . 12 : ա Տիմ . գ . 7 :
ֆ Ես . ջ . 9 : Մատ . ժգ . 14 : Ղուկ . ը . 10 : Ցօհ . ժբ . 40 : Գործ . իբ . 26 : Հռով . ժա . 8 :
֊ Մատ . ժգ . 19 :

տեղերու վրայ ցանուցաձնելրը անոնք են , որ երբոր
կը լսեն խօսքը՝ շուտ մը ուրախութեամբ կ՚ընդու-
17 նին զանիկայ • Նրա իրենց մէջը արմատ չունենալով՝
քիչ ժամանակ կը տեւեն ; ետքը երբոր նեղութիւն
կամ հալածանք բլլայ խօսքին համար , շուտ մը կը
18 գայթակղին : Նրա փուշերուն մէջ ցանուածները
19 անոնք են՝ որ երբ խօսքը կը լսեն , Աշխարհիս
գործմունքները ու հարստութեան խաբէութիւն-
ները , և ուրիշ բաներուն ցանկութիւնները մէջ
մտնելով՝ խօսքը կը խեղդեն , ու կ՚ըլլայ անպտուղ :
20 Նրա աղէկ հողի մէջ ցանուածները անոնք են , որ
խօսքը կը լսեն՝ և կ՚ընդունին , ու պտուղ կու-
տան՝ Մէկուն տեղը երեսուն , և մէկուն տեղը վաթ-
սուն , ու մէկուն տեղը հարիւր :
21 Ե Նրա ըսաւ անոնց , Միթէ ճրագը գրուանին
կամ մսհիճին տակը կը դրուելու համար կու գայ .
22 չէ՞ որ աշտանակին վրայ դրուելու համար : Ե Նո-
չըն որ ծածուկ բան մը չկայ , որ պիտի չյայտնուի .
և գաղտուկ բան մը չէ եղած՝ որ երեւան պիտի
23 չելլէ : Ե Ով որ մէկը լսելու ականջ ունի , թող
լսէ :
24 Նրա ըսաւ անոնց , Նայեցէք թէ ինչ կը լսէք .
Ե ինչ չափով որ դուք կը չափէք , նոյն չափովը
պիտի չափուի ձեզի . և ձեզի որ կը լսէք , պիտի
25 աւելնայ : Վ Ասկից դի Ե ով որ ունի , անոր պիտի
տրուի . և ով որ չունի , ունեցածն ալ անկէ
պիտի առնուի :
26 Նրա կ՚ըսէր , Ե Աստուծոյ թագաւորութիւնը
ասանկ է , որպէս թէ մէկ մարդ մը հողին մէջը
27 սերմ ձգէ , Ու քանայ և արթընայ գիշեր ու

ը ա Տիմ . գ . 9 , 17 ։
բ Մատ . է . 15 ։ Ղուկ . բ . 16 ։ Յով . 33 ։
գ Մատ . ժ . 26 ։ Ղուկ . ժբ . 2 ։
դ Մատ . ժա . 15 ։ Հմր 9 ։
ե Մատ . է . 2 ։ Ղուկ . գ . 38 ։
զ Մատ . ժգ . 12 ։ Ես . 29 ։ Ղուկ . բ . 18 ։ ԺԹ . 26 ։
է Մատ . ժգ . 24 ։

գորկէ , և սերմը բուսնի ու մեծնայ , ա՛ ինքը
28 չգիտեր թէ ինչպէս : Ինքնին հողը ինքիրմէն
պտուղ կու տայ , առաջ խոտը , ետքը հասկը ,
29 անկէ ետև լեցուն ցորենը հասկին մէջ : Ու երբոր
պտուղը հասունցայ , շուտ մը մանգաղը կը խրկէ ,
ինչու որ հունձքի առնելը հասած է :
30 Նրա կ՚ըսէր , Աստուծոյ թագաւորութիւնը
ի՞նչ բանի նմանցընենք , կամ ի՞նչ առակով
31 անիկայ բաղդատենք : Վանանեխի հատին նման
է , որ հողի մէջ ցանուած ատենը՝ երկրի վրայ
32 եղած սերմերուն ամենէն պզտիկն է . Ու երբոր
ցանուի , կը բուսնի և ամէն խոտերէնները ալ
մեծ կ՚ըլլայ , ու մեծ ճիւղեր կ՚արձակէ , անոնկ
որ երկնից թռչուններուն հերիք կ՚ըլլայ անոր
շուքին տակը բնակելու :
33 Ե Նրա ասանկ շատ առակներով կը խօսէր անոնց
34 հետ խօսքը ատրճաի որ կրնային մտիկ ընել . Ու
առանց առակի բան մը չէր խօսեր անոնց ; բայց
առանձին իր աշակերտներուն կը մեկներ ամէնը :
35 Ե Նրա նոյն օրը երբոր իրիկուն կ՚ըլլար , ըսաւ
անոնց , Նէ՛ք ծովուն անդիի կողմը անցնինք :
36 Վնոնք ալ ժողովուրդը թող տալով՝ առին զինքը
ինչպես որ էր նաւուն մէջ . և ուրիշ նաւակներ
37 ալ կային անոր հետ : Ու հովի մեծ փոթորիկ մը
եղաւ , և ալիքները նաւուն վրայ կու զային ,
38 անանկ որ գրեթէ կը լեցուէր : Ու ինքը նաւուն
ետևի կողմը բարձի վրայ կը քնանար . արթընցու-
ցին զանիկայ և կ՚ըսէին անոր , Վ ուսդապետ՝ հոգդ
39 չէ՞ որ կը կորսուինք : Ու ելլելով՝ սաստեց հո-
վին , և ծովուն ըսաւ , Պադարէ՛ լռէ՛ւ կեցիր . ու
հովը դադարեցաւ , և մեծ խաղաղութիւն եղաւ :

ը Ցայտ . ժգ . 15 ։
թ Մատ . ժգ . 31 ։ Ղուկ . ժգ . 18 ։ Գոր . բ . 41 ։ գ . 4 ։ ե . 14 ։ ԺԹ . 20 ։
ժ Մատ . ժգ . 34 ։ Ճ՟ն . ժգ . 12 ։
ի Մատ . բ . 18 , 23 ։ Ղուկ . բ . 22 ։

40 Ու ըսաւ անոնց, Ինչո՞ւ աստանկ վախկոտ էք,
41 ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ հաւատք չունիք: Ու անոնք
խիստ վախցան, ու կ'ըսէին իրարու, Ըրդեօք ո՞վ
է ասիկայ, որ հովը ու ծովը ասոր կը հնազանդին:

ԳԼՈՒԽ Ե

1 Քրիստոս լեգէոն ունեցող մարդը կը բժշկէ • 13 և անկէ ելլող դեւերը խոզերուն մէջ կը մտնեն: 25 Քրիստոս կը բժշկէ տեառնոջ կնիկը, 35 և Յայրոսի աղջիկը կը յարուցանէ:

1 Ու՝ եկան ծովուն անդիի կողմը * Գադարացւոց
2 երկիրը: Ու երբոր ինքը նաւէն ելաւ, դի-
մաւորեցին Եւթ մարդ մը պատահելու իրեն,
3 որ պիղծ ոգի ունէր. Որ անոր բնակած տեղն ալ
գերեզմաններուն մէջն էր. ու չղթայով ալ մէկը
4 չէր կրնար զսպելիայ կապել. Որովհետեւ շատ ան-
գամ ոտնակապերով և չղթաներով կապուէր էր,
բայց անիկայ չղթաները կոտրեր ու ոտնակա-
պերը կոտրտեր էր, և մէկը չէր կրնար զսպելիայ
5 նուաճել. Ու միշտ գիշեր ու ցորեկ † գերեզ-
մաններուն մէջ ու լեռներուն մէջ'' կը կանչըր-
տէր, ու իր մարմինը քարերով կը ճեղքուտէր:
6 Երբոր հեռուանց Յիսուսը տեսաւ, վազեց ու
7 երկրպագութիւն ըրաւ անոր, Ու մեծ ձայնով մը
աղաղակեց ու ըսաւ, Ի՞ւուն իմ հետս ի՞նչ բան
ունիս Յիսուս՝ Որդի Աստուծոյ բարձրելոյ, քեզ
Աստուծով կ'երդմնցընեմ՝ զիս մի՛ տանջեր:
8 (Վասնզի կ'ըսէր անոր, Պիղծ ոգի՛ ելլէր աս
9 մարդէն:) Ու անոր հարցուց Թէ Ինչուն ի՞նչ
է. ու ըսաւ անոր, Իմ անունս Լեգէոն է, ին-
10 չու որ մենք շատուր ենք: Ու շատ ‡ կ'աղաչէին
11 անոր՝ որ զիրենք ան երկրէն դուրս չղրկէ: Ու
հոն լեռանը մօտ խոզերու մեծ երամակ մը կար՝ որ
12 կ'արածուէին: Ու բոլոր դեւերը աղաչեցին անոր

ա Մատ. ը. 28։ Ղու. ը. 26։
* Ո՛նուն՝ Գերգեսացւոց
† Ո՛նուն՝ լեռներուն մէջ ու գերեզմաններուն մէջ
‡ Կամ՝ կ'աղաչէր

ու ըսին, Ուղղութիւն խրկէ, որ անոնց մէջը
13 մտնենք: Ու Յիսուս շուտ մը հրաման տուաւ
անոնց. ու երբոր պիղծ ոգիները ելան՝ խոզերուն
մէջը մտան, և երամակը գահավէժ տեղէն ծովը
վազեց, (երկու հազարի չափ կային,) ու ծովուն
14 մէջը խեղդուեցան: Ու խոտաբաժիններըը փախան,
ու պատմեցին քաղաքը ու աղարակները. և մարդիկ
15 ելան տեսնելու՝ Թէ ինչ բան է որ եղաւ: Ու
եկան Յիսուսին, և տեսան դիւահարը՝ որ լեգէոն
ունէր, որ հագուած ու խելքը վրան եկած նստեր
16 էր, ու վախցան: Ու անոնք որ տեսեր էին,
պատմեցին անոնց Թէ ինչ եղաւ դիւահարին,
17 նաև խոզերուն վրայով: Բ Ու սկսան աղաչել
18 անոր, որ իրենց սահմաններէն երթայ: Ու երբ-
որ անիկայ նաւը մտաւ, Է դիւահարը կ'աղաչէր
19 անոր՝ որ հետը ըլլայ: Ու Յիսուս Թող չտուաւ
անոր, հապա ըսաւ անոր, Գնա քու տունդ քու
ընտանեացդ, ու պատմէ անոնց ինչ որ Տէրը
20 քեզի ըրաւ, և ողորմեցաւ քեզի: Ան ալ գնաց,
և սկսաւ Դեկապօլիսի մէջ քարոզել ինչ որ Յի-
սուս իրեն ըրաւ. և ամէնքը կը զարմանային:
21 Ը Ու երբոր Յիսուս նաւով նորէն ծովուն անդի-
ի կողմը անցաւ, շատ բազմութիւն ժողովուեցաւ
22 անոր քովը, և ինքը ծովեզերքն էր: Թ Ու ահա
ժողովրդապետներուն մէկը կու գար, որուն անու-
նը Յայրոս էր, ու երբոր տեսաւ զանիկայ, անոր
23 ոտքը ինկաւ. Ու շատ կ'աղաչէր անոր՝ ու կ'ըսէր
Թէ Իմ աղջիկս մեռնելու մօտ է, գաս անոր
վրայ ձեռք դնես, որպէս զի ազատի, ու պիտի
24 ապրի: Ու գնաց անոր հետ, ու շատ բազմու-
թիւն իր ետեւէն կ'երթային ու կը նեղէին զինքը:
25 Ու կնիկ մը՝ ունայնութիւն տարի արիւնի

բ Մատ. ը. 34։ Գոր. ժզ. 39։
է Ղու. ը. 38։
ը Մատ. թ. 1։ Ղու. ը. 40։
թ Մատ. թ. 18։ Ղու. ը. 41։
ժ Ղա. ժե. 25։ Մատ. թ. 20։

26 տեռատեսութեան մէջ էր , Ու շատ նեղութիւն
կրած էր շատ բժիշկներէն , և իր բոլոր ունեցածը
վատներ էր , ու օգուտ մը չէր գտեր , հապա ևս ա-
27 ռաւել զայրացեր էր , Երբոր Յիսուսին վրայով
լսեց , եռաւէն եկաւ բազմութեանը մէջ , ու անոր
28 հանդերձին դպաւ . Վասնզի կ'ըսէր , Թէ որ մի-
այն անոր հանդերձներուն դպչիմ , պիտի բժըշ-
29 կուիմ : Ու շուտ մը իր արիւնին աղբիւրը չոր-
քեցաւ , ու իր մարմնին մէջ իմացաւ թէ տան-
30 ջանքէն բժշկուեցաւ : Ու Յիսուս շուտ մը գիտ-
նալով իր անձին մէջ ան ե զօրութիւնը՝ որ իրմէն
ելաւ , դարձաւ բազմութեանը մէջ ու ըսաւ ,
31 Ո՞վ դպաւ իմ հանդերձներուս : Ու իր աշա-
կերտները ըսին իրեն , Կը տեսնես որ բազմու-
թիւնը քեզ կը նեղէ , ու կ'ըսե՞ս Թէ Ո՛վ ինծի
32 դպաւ : Ու իր բոլորտիքը կը նայէր որ աս բա-
33 նը ընողը տեսնէ : Ու կնիկը վախցաւ ու դողդղ ,
ինչու որ գիտէր Թէ իրեն ինչ եղաւ , և եկաւ՝
անոր առջևը ինկաւ , ու բոլոր ճշմարիտը չիմակէ չի-
34 տակ զըուցեց անոր : Ու Յիսուս ըսաւ անոր ,
Ո՛դիկ՝ Էքու հաւատքդ քեզ բժշկեց . գնա խա-
ղաղութեամբ , ու բժշկուած եղիր քու տանջանքէդ :
35 Երբոր ինքը դեռ կը խօսէր , ժողովրդապետին
տունէն մարդ եկան ու ըսին Թէ Աղջիկդ մեռաւ ,
36 ալ ինչո՞ւ վարդապետը կը յոդնեցընես : Յակ
Յիսուս ըսուած խօսքը լսածին պէս՝ ժողովրդապե-
տին ըսաւ , Մի վախնար , միայն Թէ հաւատա :
37 Ու մէկը Թող չտուաւ իր հետը երթալու , բայց
միայն Պետրոսը ու Յակոբոսը և Յակոբոսին եղ-
38 բայրը Յովհաննէսը : Ու ժողովրդապետին տունը
գալով՝ տեսաւ աղմուկ և սաստիկ լացողներ ու ա-
39 զաւակողներ : Ու ներս մտնելով՝ ըսաւ անոնց ,
Ինչո՞ւ խռովիր էք ու կու լաք . մանուկը մեռած

ե Ղև . գ . 19 ; ը . 46 ;
ը Մատ . թ . 22 ; Գլ . ժ . 52 ;
Գոր . ժգ . 8 ;
թ Ղև . ը . 49 ;

40 չէ , հապա քնած կը թնանայ : Ու ծաղր կ'ընէին անի-
կայ . Բայց ինքը ամէնը դուրս հանելով՝ իր հետը
առաւ մանուկին հայրը ու մայրը՝ և անոնք որ իր
41 հետն էին , ու մտաւ հոն ուր որ մանուկը պառ-
42 կած էր : Ու մանուկին ձեռքէն բռնելով՝ ըսաւ ա-
նոր , Տալիթա՝ կում , որ կը թարգմանուի , Ո՛ղ
Ջի՛ (քեզի կ'ըսեմ ,) ելիր : Ու իսկոյն աղջիկը
ոտք ելաւ ու կը քալէր , ինչու որ տասներկու
տարեկան էր . ու մեծ ապշութեամբ ապշեցան :
43 Ու Նաստիկ պատուիրեց տուաւ անոնց՝ որ մէկը
չգիտնայ աս բանը , ու ըսաւ որ անոր ուտելիք
տան :

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Քրիստոս անարգութիւն կը կրէ իր քաղաքակիցներէն . 7 տասներկու աշակերտներուն իշխանութիւն կու տայ պիղծ ոգիները հանելու : 14 Զանազան կարծիքներ Քրիստոսի վրայով : 27 Ծոմհանին մկրտիչ կը գլխատուի 29 և կը թաղուի : 30 Առաքեալները իրենց քարոզութենէն Յիսուսի կը դառնան : 34 Հինգ հացին ու երկու ձուկին հրաշքը : 48 Քրիստոս ծովուն վրայ կը քալէ ; 53 և ամէն հիւն դպչող ցաւագարները կը բժշկէ :

1 Ու ե՛ անկէ ելլելով՝ եկաւ իր երկիրը , ու անոր
2 աշակերտները իր ետևէն գացին : Ու շաբաթ
օրը հանելուն՝ սկսաւ ժողովարանին մէջ սորվեցը-
նել . ու շատերը լսելով կը զարմանային ու կ'ը-
սէին , Բ Այսիկայ ո՞ւսկից ունի աս բաները , կամ
աս ի՞նչ իմաստութիւն է որ ասոր տրուած է , որ
3 ասանկ հրաշքներ կ'ըլլան ասոր ձեռքովը : Ընկայ
հիւսը չէ՞ , Մարիամին որդին , և ֆ Յակոբոսին
ու Յովսեսին և Յուդային ու Սիմոնին եղբայրը .
ու ասոր քոյրերը հոս մեր քովը չէ՞ն . և Ը անոր

ք Ծոմ . ժա . 11 ;
ր Գոր . թ . 40 ;
ս Մատ . ը . 4 ; թ . 30 ;
ժբ . 16 ; ժե . 9 ; Գլ . գ . 12 ; Ղև . ե . 14 ;
տ Մատ . ժբ . 54 ; Ղև . գ . 16 ;
ֆ Ծոմ . ղ . 42 ;
ց Մատ . ժբ . 46 ; Գաղ . ա . 19 ;
Ը Մատ . ժա . 6 ;

4 վըայով կը դայթակղէին : Բայց Յիսուս ըսաւ ա-
նոնց , Ի Մարգարէ մը անպատիւ չէ՝ բայց միայն
իր երկրին մէջ ու իր ազգականներուն և իր
5 տանը մէջ : Ու չէր կրնար հոն մէկ հրաշք մըն
ալ ընել , միայն թէ քանի մը հիւանդներու վրայ
6 ձեռք դրաւ ու բժշկեց զանոնք : Ու Ի անոնց ան-
հաւատութեանը վրայ կը զարմանար . Ու շրջա-
կայ գեղերը պտըտելով՝ կը սորվեցընէր :
7 Ի Ու իրեն կանչեց տասներկուքը , ու սկսաւ
երկու երկու խրկել զանոնք , ու անոնց իշխանու-
8 թիւն տուաւ պիղծ ոգիներուն վրայ : Ու պատուի-
րեց անոնց՝ որ ճամբու համար բան մը չառնուն ,
բայց միայն գաւազան մը . ո՛չ տոպրակ , ո՛չ հաց ,
9 ո՛չ ստակ գօտիներնուն մէջ . Ի ապա թ հողաթափ
հագնին . և Կրկին հանդերձ մի՛ հագնիք՝ ըսաւ :
10 Ի Ու ըսաւ անոնց , Ո՛ր տուն որ մտնէք , հոն կեցէք
11 մինչև որ անկէ ելլէք : Ե Ու անոնք որ ձեզ չեն ըն-
դունիր ու ձեզի մտիկ չեն ըներ , երբոր անկէ
կ՛ելլէք , Ի ոտքերնուդ տակի փոշին թօթվեցէք՝
անոնց վկայութիւն ըլլալու համար : * Ա՛մէն ձեզի
կ՛ըսեմ՝ ձեզի , Սոդոմացւոց ու Գոմորացւոց աւելի
դիւրին պիտի ըլլայ դատաստանին օրը՝ քան թէ
ան քաղաքին '' :
12 Ու անոնք ելլելով՝ կը քարոզէին որ մարդիկ
13 ապաշխարեն : Ու շատ դեւեր կը հանէին , Ե ու
շատ հիւանդներ եղով կ՛օծէին ու կը բժշկէին
զանոնք :
14 Ի Ու Հերովդէս թագաւորը լսեց , (ինչու որ ա-

Ի Մատ . ժգ . 57 , Յօհ . գ . 44 :
Ե Տես Ղկ . ժԹ . 22 , լր . 25 : Մատ . ժգ . 58 , Գլ . Թ . 22 :
Ի Ես . ժԹ . 16 :
Ը Մատ . Թ . 35 , Ղու . ժգ . 22 :
Ի Մատ . ժ . 1 , Գլ . պ . 13 , 14 , Ղու . Թ . 1 :
Ի Գոր . ժբ . 8 :
Ի Մատ . ժ . 11 , Ղու . Թ . 4 , ժ . 7 , 8 :
Լ Մատ . ժ . 14 , Ղու . ժ . 10 :
Խ Գոր . ժգ . 51 , ժբ . 6 ,
* Ոմանք չունին ։
Ճ Ցակ . և . 14 :
Ի Մատ . ժգ . 1 , Ղու . Թ . 7 :

նոր անունը յայտնի եղաւ ,) ու կ՛ըսէր Թէ
Յովհաննէս Մկրտիչը մեռելներէն յարուցեալ է
ան , ու անոր համար հրաշքներ կ՛ըլլան անով :
15 Ո Ուրիշները կ՛ըսէին Թէ Եղիան է . ուրիշներն
ալ կ՛ըսէին Թէ Մարգարէ մըն է , կամ մարգա-
16 բէից մէկուն պէս : Բայց Ն երբոր Հերովդէս լը-
սեց , ըսաւ , Ընկերս Յովհաննէսն է որուն գլու-
խը ես կտրեցի , մեռելներէն յարուցեալ է ան :
17 Վ Հանդէս Հերովդէս ինքը մարդ խրկեց՝ Յովհան-
նէսը բռնեց , ու կապեց բանտը գըտ՝ իր եղբօրը
Փիլիպպոսին կնկանը Հերովդիային համար , ընչու-
18 որ իրեն կնիկ առեր էր զանիկայ : Ա Բայց Յով-
հաննէս Հերովդէսին կ՛ըսէր , Ը Դնիկդ օրինաւոր
19 չէ քու եղբօրդ կնիկը ունենալ : Ու Հերովդիա
ոխ ունէր անոր դէմ , ու կ՛ուզէր անիկայ մեռցընել
20 ու չէր կրնար . Ինչու որ Հերովդէս Ճ կը վախնար
Յովհաննէսէն , դիտնալով Թէ անիկայ արդար և
սուրբ մարդ մըն է . և անոր բերանը կը նայէր ,
ու անկէ լսելով՝ շատ բան կ՛ընէր , և քաղցրու-
21 թեամբ անոր մտիկ կ՛ընէր : Ի Երբոր դիպուկ
օր մը եղաւ , որ Հերովդէս Յ իր ծննդեան օրը
ընծրերէք կ՛ընէր իր մեծամեծներուն և հազար-
22 պետներուն ու Գալիլեայի երեւելիներուն , Ու
Հերովդիային աղջիկը հոնտեղ սրահը մտնելով
խաղաց , ու հաճեցուց եղաւ Հերովդէսին և իր հետը
նստողներուն . թագաւորը ըսաւ աղջկանը , Խնդրէ
23 ինծմէ ինչ որ կ՛ուզես , ու պիտի տամ քեզի : Ու
անոր երդումով ըսաւ ընդ , Ինչ որ դուն ինծմէ
խնդրես , պիտի տամ քեզի , մինչև թագաւորու-
24 թեանս կէսը : Ու անիկայ դուրս ելլելով իր մօրը
ըսաւ , Ի՞նչ ուզեմ . ան ալ ըսաւ , Յովհաննէս

Հ Մատ . ժգ . 14 , Գլ . ը . 28 :
Յ Մատ . ժգ . 2 , Ղու . գ . 19 :
Ղ Ղև . ժբ . 16 , ի . 21 :
Ճ Մատ . ժգ . 5 , իա . 26 :
Մ Մատ . ժգ . 6 :
Յ Յօհ . խ . 20 :
Ն Եսթ . և . 3 , 6 , է . 2 :

25 մկրտչին գլուխը : Նէ շուտ մը արտորալով թա-
գաւորին քովը մտաւ ու խնդրեց՝ ըսելով ,
Ա՛ուզեմ՞ որ շուտով սկուտեղի մը վրայ Հովհաննէս
26 մկրտչին գլուխը տաս ինծի : Ե Նէ թագաւորը
խիստ տրտմեցաւ , բայց երդումներուն համար ու
իր հետը նստողներուն համար չուզեց որ անոր
27 Եր երէսը մերժէ : Նէ թագաւորը խկոյն դահիճ
խրկեց , ու հրամայեց որ անոր գլուխը բերելու .
28 ան ալ գնաց բանտին մէջ գլխատեց զանիկայ . Նէ
սկուտեղով մը բերաւ անոր գլուխը՝ ու տուաւ
29 աղջկանը , և աղջիկը զանիկայ իր մօրը տուաւ : Նէ
անոր աշակերտները լսելով , եկան անոր մարմինը
վերցուցին , ու դերեզմանի մէջ դրին :
30 Նէ Ը առաքեալները Յիսուսին քովը ժողովուե-
ցան , ու պատմեցին անոր՝ ամէն ինչ որ ըրին և
31 ինչ որ սորվեցուցին : Ե Նէ անիկայ ըսաւ անոնց ,
Նկէք դուք առանձին անապատ տեղ մը , և քիչ
մը հանգչեցէք . քանզի Թ շատերը կային որ կու
գային ու կ՚երթային . և Հայ ուտելու ալ ժա-
32 մանակ չէին ունենար : Ե Նէ նաւով անապատ
33 տեղ մը գացին առանձին : Ու ժողովո-ըդները
տեսան զանոնք որ կ՚երթային , և շատերը զանի-
կայ ճանչցան , ու ոտքով բոլոր քաղաքներէն հոն
կը վազէին , և անոնցմէ առաջ հասնելով՝ անոր
34 քովը ժողովուեցան : Թ Ու Յիսուս երբոր դուրս
ելաւ . շատ ժողովուրդ տեսնելով՝ խղճաց անոնց
վրայ . ինչու որ հովիւ չունեցող ոչխարներու պէս
էին . և Ժ սկսաւ շատ բաներ սորվեցնել անոնց :
35 Ը Ու երբոր ժամանակը շատ ուշացաւ , իր աշա-
կերտները իրեն եկան ու ըսին , Հ Ժա անապատ
36 տեղ մըն է , ու ժամանակը ուշացած է , Ընդակէ

ե Մատ . ժդ . 9 ։
ժ Ղու . թ . 10 ։
է Մատ . ժդ . 13 ։
ի ԳԼ . գ . 20 ։

ը Մատ . ժդ . 13 ։
ժա Մատ . թ . 36 ։ ժդ . 14 ։
ժբ Ղու . թ . 11 ։
ժդ Մատ . ժդ . 15 ։ Ղու . թ . 12 ։

ժողովո-ըդները որ երթան բոլորտիքի ագարակները
ու գիւղերը ու իրենց հաց գնեն , ինչու որ ուտելու
37 բան մը չունին : Ժայց անոնիկայ պատասխան տուաւ
ու ըսաւ անոնց , Դուք տուէք անոնց որ ուտեն :
Նէ ըսին իրեն , Ժ Երթանք երկու հարիւր դահե-
38 կանի հաց գնե՞նք և տանք անոնց որ ուտեն : Ի-
սաւ անոնց , Քանի՞ նկանակ ունիք , գացէք նա-
յեցէք . ու երբոր գիտցան՝ ըսին , Ը Հինգ , ու
39 երկու ձուկ : Նէ հրամայեց ըրաւ անոնց՝ որ ամէնը
40 կանանչ խոտին վրայ գունդ-գունդ նստեցընեն : Նէ
դաս դաս նստան՝ հարիւրական ու հիսունական :
41 Նէ հինգ նկանակը ու երկու ձուկը առաւ ու դէպ Ի
երկինքը նայելով , Ղ օրհնեց . և մանրեց նկանակները
ու տուաւ իր աշակերտներուն , որ անոնց առջևը
42 դնեն , ու երկու ձուկը ամենուն ալ բաժնեց : Նէ
43 ամէնքը կերան ու կշտացան . Նէ տասներկու
կողով լցուցին՝ կտորտանքներէն ու ձուկերէն ալ : Նէ
44 ան հացերէն ուտողները հինգ հազարի չափ երիկ մարդիկ էին :
45 Ժ Նէ շուտ մը իր աշակերտները արտորցուց որ
նաւը մտնեն , և իրմէ առաջ միւս կողմը Խեթ-
սայիդա անցնին , մինչև որ ինքը ժողովուրդը
46 արձակէ : Նէ անոնցմէ զատուելով՝ լեռը ելաւ
47 աղօթք ընելու : Ի Ու երբոր իրիկուն եղաւ ,
նաւը ծովուն մէջտեղն էր , ու ինքը մինակ ցամաքին
48 էր : Նէ տեսաւ անոնք որ կը տանջապէին հաւկն-
թի քաշելու առեներնին , ինչու որ հովը իրենց դէմ
էր . և դիշերուան չորրորդ պահուն առենները
ծովուն վրայ քալելով կու գայ անոնց , ու Ի կ՚ուզէր
49 անոնցմէ անցնիլ : Ընտնք երբոր տեսան որ ծովուն

ժ Թուս . ժ . 13 , 22 ։ Դ Թագ . գ . 43 ։
ի Մատ . ժդ . 17 ։ Ղու . թ . 13 ։ Ցօհ . գ . 9 ։ Տես Մատ . ժե . 34 ։ ԳԼ . ը . 5 ։
ղ ա Թագ . թ . 13 ։ Մատ . իզ . 26 ։
ա Մատ . ժդ . 22 ։ Ցօհ . զ . 17 ։
Ի Մատ . ժդ . 23 ։ Ցօհ . զ . 16 , 17 ։
Ի Տես Ղու . իդ . 28 ։

վայ կը քալէը , կարծելին Թէ աչքի երեւոյթ բան
50 մըն է , ու կանչուըտուելին : Ուրեմն ամէնքն ալ
զանիկայ տեսան ու խռովելցան : Եւ ինքը չուտ մը
խօսեցաւ անոնց հետ ու ըսաւ անոնց , Ուրկէ եղէք
51 ես եմ , մի վախնաք : Նէ նաւը եկաւ անոնց
քովը , ու հովը դադրեցաւ . և անոնք մտքերնուն
մէջ չափէ դուրս ապշած էին ու կը զարմանային :
52 Վասն զի հացին վրայ խելք հըասցը չէիմացան ,
ինչու որ ֆսիրտերնին Թմրած էր :
53 Ու միւս կողմը անցնելով , Գեննեսարեթի
54 երկիրը հասան և նաւը տեղաւորեցին : Ու երբոր
նաւէն ելան , ան պահ Յոբդինը իսկոյն ճանչցան
55 զանիկայ . Նէ ասդին անդին վազելով բոլոր
շրջակայ տեղուանքը , սկսան մահիճներով հի-
56 ւանդները բերել՝ ուր որ կը լսէին Թէ հոն է : Նէ
ուր որ կը մտնէը՝ գեղերը կամ քաղաքները կամ
ագարակները , հրապարակներուն մէջ կը դնէին
հիւանդները , ու կ՚աղաչէին իրմէ որ ֆգոնչ իր
հանդերձին քղանցքին դպչին . և որոնք որ դպան ,
բժշկուեցան :

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Փարիսեցիք կը մեղադրեն Քրիստոսի աշակերտները՝ անլուայ ձեռքով հաց ուտելնուն համար : 8 Իսկ ինքը կ՚ապացուցա-նէ Թէ անոնք մարդոց աւանդութիւնները բռնելով՝ Աստուծոյ պատուիրանքը կ՚անարգեն . 14 և Թէ կերակուրը մարդը չպղծեր : 24 Փիւնիկ կնոջը աղջիկը պիղծ ոգիէ մը կ՚ազատէ , 31 և խուլ ու դժուարախօս մարդ մը կը բժշկէ :

1 Նէ ֆիր քովը ժողովուցան փարիսեցիները ու դպիրներէն ոմանք՝ որ Երուսաղէմէն եկած էին :
2 Ու երբոր տեսան որ անոր աշակերտներէն ոմանք պիղծ՝ այսինքն անլուայ ձեռքերով հաց կ՚ուտէին ,
3 մեղադրեցին : Վասն որ փարիսեցիները ու բոլոր Հրէաները մինչև որ ադէկ մը ձեռքերնին չլուան ,

• Գլ . ը . 17 , 18 ;
ֆ Գլ . գ . 5 ; ժգ . 14 ;
ֆֆ Մատ . ժգ . 34 ;
ֆ Մատ . թ . 20 ; Գլ . ե . 27 , 28 ; Գոր . ժԹ . 12 ;
ֆֆ Մատ . ժե . 1 ;

հաց չեն ուտեր , քանզի ծերերուն աւանդութիւնը
4 կը բռնեն . Նէ շուկայէն եկած ատենին Թէ որ չը-
լուացուին , չեն ուտեր . և ուրիշ շատ բաներ կայ՝
որ ընդունած են ու կը բռնեն , այսինքն զաւաթ-
ներու և փարչերու ու պղնձէ ամաններու և անկո-
5 ղնութիւններու լուացմունքները : Ֆ Ուստի փարիսե-
ցիները ու դպիրները հարցուցին անոր Թէ Ինչու
քու աշակերտներդ ծերերուն աւանդութեանը պէս
չեն երթար , հապա անլուայ ձեռքերով հաց կ՚ու-
6 տեն : Ան ալ պատասխան տուաւ ու ըսաւ ա-
նոնց , Ընէկ մարգարէութիւն ըրաւ Եսայի ձեզի
կեղծաւորներուդ համար , ինչպէս որ գրուած է ,
ֆԱս ժողովուրդը գոյ շրթունքներովը զիս կը պա-
տուէ , բայց իրենց սիրտը հեռացած պատուած է
7 ինծմէ . Ու պարապ տեղը զիս կը պաշտեն , մար-
դոց պատուիրած բաները ՚ՔԲրե վարդապետութիւն
8 սորվեցընելով : Վասն զի Աստուծոյ պատուի-
րանքը Թող տալով՝ մարդոց աւանդութիւնը կը
բռնէք , Խալէօ փարչերու և զաւաթներու լուացո-
մունքները , և ասոնց նման շատ ուրիշ բաներ կ՚ը-
9 նէք : Ու ըսաւ անոնց , Ընէկ կ՚անարգէք Աս-
տուծոյ պատուիրանքը , որ ձեր աւանդութիւնը
10 պահէք : Վանզի Մովսէս ըսաւ , ԴՊատուէ
ու մայրդ պատուէ . և ֆԱվ որ չէ հայրը կամ
11 մայրը անիծէ , մահով Թող մեռնի : Բայց դուք
կ՚ըսէք , Եթէ որ մեկը չէ հօրը կամ մօրը ըսէ ,
Ան բանը որ ինծմէ պիտի շահիս Աստուծոյ պատա-
ղ կորբան է , (որ ըսել է ընծայ ,) ուստի ֆչըլայ
12 անիկայ Նէ ալ Թող չէք տար անոր բան մը ընել
13 իր հօրը կամ իր մօրը . Ու Աստուծոյ խօսքը կը
խափանէք ձեր աւանդութիւնովը , որ կ՚ա-

ֆ Մատ . ժե . 2 ;
ֆ Եսա . ԼԹ . 13 ; Մատ . ժե . 8 ;
ֆֆ Եզ . ի . 12 ; բ Օր . ե . 16 ; Մատ . ժե . 4 ;
ֆ Եզ . ի . 17 ; Ղե . ի . 9 ; Ածախ . ի . 20 ;
ղ Մատ . ժե . 5 ; ԼԵ . 18 ;

ւանդէք ։ և ասոր նման շատ ուրիշ բաներ
կ'ընէք ։
14 Եւ երբոր ժողովուրդը իրեն կանչելով՝ ըսաւ
անոնց , Լսեցէք ինծի ամէնքդ ու հասկըցէք ։
15 Ոչ մէ չկայ որ դուրսէն մարդուն ներսը մտնէ ,
ու կարող ըլլայ զանիկայ պղծելու , հապա ան
բաները որ անկէ կ'ելլեն , անոնք են որ մարդը կը
16 պղծեն ։ Ե՛վ որ լսելու ականջ ունի , թող լսէ ։
17 Ու երբոր ան բազմութենէն ներս եղաւ տուն
մտաւ , իր աշակերտները հարցուցին իրեն ա-
18 ռակին համար ։ Ու ըսաւ անոնց , Ա՞յնքա՛ն ալ
առանկ անմիտ էք ։ չէ՞ք հասկընար թէ ամէն ինչ
որ դուրսէն մարդուն ներսի դին կը մտնէ , չկրնար
19 զանիկայ պղծել ։ Վ՚ոչ ան չէ՝ թէ անոր սրտին
մէջը կը մտնէ , հապա փորը , և արտաքնոցը կ'ել-
20 լէ , ու բոլոր կերածները կը մաքրէ ։ Ու կ'ըսէր
թէ Ինչ որ կ'ելլէ մարդուն ներսէն , անիկայ կը
21 պղծէ մարդը ։ Վ Ինչու որ ներսէն մարդոց սրտէն
կ'ելլեն չար խորհուրդները , շնութիւնները , պոռ-
22 նկութիւնները , սպանութիւնները , Կողոպտութիւ-
նները , ագահութիւնները , չարութիւնները , նենգու-
թիւն , դիմութիւն , չար աչք , հայհոյութիւն ,
23 ամբարտաւանութիւն , անզգամութիւն ։ Այս բո-
լոր չար բաները ներսէն կ'ելլեն , ու կը պղծեն
մարդը ։
24 Եւ անկէ ելլելով՝ Տիւրոսի ու Սիդոնի սահ-
մանները գնաց , և տուն մը մտնելով՝ չէր ուզեր
որ մէկուն յայտնուի , բայց չկրցաւ ծածկուիլ ։
25 Վ՚Քանզի կնիկ մը՝ որուն աղջիկը պիղծ ոգի ունէր
էր Նէրսէ դէն , լսեց անոր վրայով , ու եկաւ՝ անոր
26 ոտքը ինկաւ ։ Եւ ան կնիկը Հեթանոս էր՝ ազ-

Ե Մատ . ժե . 10 ։
Զ Մատ . ժա . 15 ։
Է Մատ . ժե . 15 ։
Ը Ծն . գ . 5 ։ ը . 21 ։ Մատ . ժե . 19 ։
Թ Մատ . ժե . 21 ։
Ժ Ծն՚ . Ծն՚

դով Փիւնիկ Սորի , ու կ'աղաչէր անոր՝ որ դևը
27 իր աղջիկէն հանէ ։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր ,
Թո՛ղ տուր որ առաջ տղաքը կշտանան . քանզի
տղեկ չէ տղոցը հացը առնել , ու շուներուն ձգել ։
28 Ընդհակ պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր , Այո՛
Տէր ; ինչու որ շուներն ալ սեղանին տակը տղոցը
29 փշրանքներէն կը կերակրուին ։ Եւ ըսաւ անոր ,
Ա՛ս խօսքիդ համար դնա , դուռ աղջիկդ դևը ե-
30 լաւ ։ Եւ Ինկնիր իր տունը երթալով՝ գտաւ որ
դևը ելած , ու աղջիկը անկողնին վրայ պառկած
էր ։
31 Եւ Նորէն Տիւրոսի ու Սիդոնի սահմաններէն
ելլելով՝ եկաւ Գալիլեայի ծովեզերքը Դեկապօլիսի
32 սահմաններուն մէջէն ։ Եւ Խմկը բերին անոր
առջեւն՝ խուլ ու դժուարախօս , ու կ'աղաչէին որ
33 անոր վրայ ձեռք դնէ ։ Եւ ժողովուրդէն մէկդի
առնելով զանիկայ , իր մատները անոր ականջնե-
րուն մէջը խոթեց ու Թքաւ , և անոր լեզուին
34 դպաւ , Ու երկինքը նայելով՝ հառաչեց ու ը-
սաւ անոր , Ե՛փփաթա , (որ ըսել է Բացուի՛ ,)
35 Եւ խլեղն անոր ականջները բացուեցան , ու ա-
նոր լեզուին կապը քակուեցաւ , և չիտակ կը
36 խօսէր ։ Ու Պատուիրեց անոնց որ մէկու մը չը-
սան . և ինչպէս ինքը կը պատուիրէր անոնց ,
37 անոնք՝ ալ աւելի կը քարոզէին ։ Ու չափէ
դուրս կը զարմանային և կ'ըսէին , Ամէն բաները
աղէկ ըրաւ ասկայ , որ խուլերուն լսել կու տայ
և համրերուն խօսիլ ։

Ե Մատ . ժե . 29 ։
Զ Մատ . Թ . 32 ։ Ղա . ժա . 14 ։
Է ԳԼ . ը . 23 ։ Ցօհ՚ . Թ . 6 ։
Ը ԳԼ . Ղ . 41 ։ Ցօհ՚ . ժա . 41 ։
Թ Ա՛ղ . ժե . 1 ։
Ժ Ցօհ՚ . ժա . 33 ։ 38 ։
Ժա Ես՚ . լե . 5 ։ 6 ։ Մատ . ժա . 5 ։
Ժբ ԳԼ . Ժ . 43 ։

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Քրիստոս հրաշքով կը կերակրէ ժողովուրդը . 11 փարիսեացոց կ'ընդդիմանայ նշանը չուզեր տալ . 15 կը պատուիրէ իր աշ-

շակերտներուն որ զգայ ըլլան փարիսեցիներուն խմորէն և Հերովդեսեաններուն խմորէն • 22 կոյր մը ալ բերին կը շա-
նայ • 27 կը ծառուցանէ Թէ ինքը Քրիստոս է, որ պիտի չարչարուի ու յարութիւն առնէ • 34 և իր աշակերտները կը յորդորէ որ Համբերեն, երբոր Հալածուին աւետարանի գա-
նանութեանը Համար ։

1 Ընդ օրերը՝ ժողովուրդը խիստ շատ ըլլալով, և ուտելու բան մը չունենալով, Յիսուս իրեն
2 կանչեց իր աշակերտները ու ըսաւ անոնց՝ Կը խղճամ այս ժողովուրդին վրայ, ինչու որ հիմա
իրենք օր է որ իմ քովս են, և բան մը չունին ու-
3 տելու • Ու Թէ որ տունը անօթի խրկեմ իրենց տուները, ճամբուն մէջ պիտի մարին, ինչու որ
4 ատոնցմէ ոմանք Հեռու տեղէ եկած են ։ Ու իր աշակերտները պատասխան տուին իրեն, Ան անա-
պատիս մէջ ո՞ւսկից կրնայ մէկը Հացով կշտացը-
5 նել ատոնք ։ Ան Հարցուց անոնց, Քանի՞ նկա-
6 նակ ունիք • ու անոնք ըսին, Եօթը ։ Ան Հրա-
ման ըրաւ ժողովուրդին՝ որ գետնին վրայ նստին, ու առաւ եօթը նկանակը, գոհացաւ և կոտրեց, ու տուաւ աշակերտներուն, որ ժողովուրդին
7 առջեւը դնեն, և դրին ։ Ու քանի մը մանր ձու-
կեր ունէին՝ և Հօրհնեց ու ըսաւ որ անոնք ալ
8 դնեն անոնց առջեւը ։ Ան կերան ու կշտացան, ու աւելցած կտորուանքները վերցուցին եօթը
9 զամբիւղ ։ Ան ուտողները չորս Հազարի չափ էին •
10 ու արձակեց զանոնք ։ Ան Է նաւը մտնելով աշակերտներուն Հետ, եկաւ Դալմանութայի կողմերը ։
11 Ի Ան փարիսեցիները ելլելով՝ սկսան անոր Հետ վիճաբանութիւն ընել, և զանիկայ փորձելով՝
12 իրմէն նշան մը կ'ուզէին երկինքէն ։ Ան անիկայ իր

— Մատ. ժե. 32։
Ե Մատ. ժե. 34։ Տես՝ պէտ. ղ. 38։
Զ Մատ. ժգ. 19։ Գե. ղ. 41։
Է Մատ. ժ. 39։
Ը Մատ. ժե. 38։ ժգ. 1։ Տես՝ ղ. 30։

հոգիին մէջ Հառաչելով ըսաւ, Ինչո՞ւ Է որ սա ազգը նշան կ'ուզէ • Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի որ սա
13 ազգին նշան պիտի չտրուի ։ Ու զանոնք թողլո տալով՝ նորէն նաւը մտաւ, ու գնաց ծովուն միւս կողմը ։
14 Ու Հաց առնելու մոռցեր էին, ու նաւուն մէջ
15 իրենց Հետը միայն մէկ նկանակ մը ունէին ։ Ան կը պատուիրէր անոնց ու կ'ըսէր, Դիտցէք Ե զգուշացէք փարիսեցւոց խմորէն ու Հերովդեսին
16 խմորէն ։ Ան իրարու Հետ կը խորհէին ու կ'ը-
17 սէին Թէ Ե Հաց չունենալնիսա Համար Է ։ Իսկ Յիսուս անոնց խորհուրդը գիտնալով ըսաւ անոնց, Ինչո՞ւ կը խորհիք Թէ Հաց չունիք • Դեռ սիրտեր-
18 նիդ Թմրա՞ծ է • Աչքեր ունիք ու չե՞ք տեսներ, և ականջներ ունիք ու չե՞ք լսեր, և չե՞ք յիշեր ։
19 Երբոր հինգ նկանակը հինգ Հազարին կտրեցի, քանի՞ կողով լեցուն կտորուանք վերցուցիք • ըսին
20 անոր, Տասներկու ։ Ու Երբոր եօթը նկանակը չորս Հազարին կոտրեցի, քանի՞ զամբիւղ լեցուն կտորուանք վերցուցիք • անոնք ալ ըսին, Եօթը ։
21 Ու ըսաւ անոնց, Դեռ չունե՞ր Նէ ձեզ Հասկընար ։
22 Ան Բեթսայիդա եկաւ, ու անոր առջեւը կոյր
23 մը բերին, ու կ'աղաչէին իրեն որ դպչէ անոր • Ան անիկայ կոյրին ձեռքէն բռնելով՝ դեղէն դուրս Հանեց, Ե ու անոր աչքերուն Թքնելով՝ ձեռքը ա-նոր վրայ դրաւ, ու կը Հարցընէր անոր Թէ բան
24 մը կը տեսնէ՞ • Ան ալ նայեցաւ ու կ'ըսէր, Մարդիկներ կը տեսնեմ ծառերու պէս որ կը պտըտին ։
25 Նորէն ձեռքը անոր աչքերուն վրայ դրաւ, ու ա-

Ա Մատ. ժգ. 5։
Բ Մատ. ժգ. 6։ Ղուկ. ժբ. 1։
Գ Մատ. ժգ. 7։
Դ Գե. ղ. 52։
Ե Մատ. ժգ. 20։ Գե. ղ. 43։ Ղուկ. Թ. 17։ Յով. ղ. 13։
Զ Մատ. ժե. 37։ Հմր 8։
Է Գե. ղ. 52։ Հմր 17։
Ը Գե. է. 33։

նոր նայիլ տուաւ . և ոչ ոքայաւ ու ամէն բան հա-
26 մարձակ կը տեսնէր : Նոքը զանիկայ իր տունը
խրկելով ըսաւ , Գիւղը մի մտներ , ու ոչ գիղին
մէջ մէկուն մի ըսեր :
27 Եւ Յիսուս իր աշակերտներուն հետ մեկտեղ
Փիլիպպոսի Կեսարիային գիղերը ելաւ , ու ճամ-
բուն մէջ կը հարցընէր իր աշակերտներուն ու ի՛ր-
սէր անոնց , Ինծի համար ո՞վ կ՚ըսեն մարդիկ թէ
28 եմ : Եւ անոնք պատասխան տուին ու ըսին ,
Յհան՝ Հ Յովհաննէս մկրտիչը , և ուրիշներ՝ Ե-
29 ղիան , ուրիշներն ալ՝ մարգարէներէն մէկը : Եւ
ինքը ըսաւ անոնց , Ձեզա դուք ինծի համար ո՞վ
կ՚ըսէք թէ եմ . պատասխան տուաւ Պետրոս ու
30 ըսաւ անոր , Ց Քրիստոսը : Ը Եւ սաս-
տիկ պատուիրեց անոնց՝ որ իրեն համար մէկու մը
չպատմեին :
31 Ու Ժ սկսաւ սորվեցընել անոնց թէ Պէտք է որ
Որդին մարդոյ շատ չարչարանքներ կրէ , ու երէց-
ներէն և քահանայապետներէն ու դպիրներէն մեր-
ժուի , ու սպանուի , և իրեք օրէն հետև յարու-
32 թիւն առնէ : Ու ասս խօսքը յայտնի խօսեցաւ .
և Պետրոս մէկդի առաւ զանիկայ , ու սկսաւ յան-
33 դիմանել զանիկայ : Եւ ինքը դարձաւ ու իր
աշակերտներուն նայելով , յանդիմանեց Պետրոսը
ու ըսաւ , Երթիս դնա՝ Սատանայ , ինչու որ դուն
Աստուծոյ բաները չես մտածեր , հապա մարդոյ
բաները :
34 Եւ ժողովուրդը իր աշակերտներուն հետ մեկ-
տեղ իրեն կանչելով՝ ըսաւ անոնց , Ժ Ո՛վ որ
կ՚ուզէ իմ հետևէս գալ , թող իր անձը ուրանայ ,

ա Մատ . բ . 4 ։ Գլ . է . 43 ։
բ Մատ . ժղ . 13 ։ Ղու . թ . 18 ։
գ Մատ . ժղ . 2 ։
դ Մատ . ժղ . 16 ։ Ցօհ . ղ . 70 ։ ժա . 27 ։
ե Մատ . ժղ . 20 ։
զ Մատ . ժղ . 21 ։ ժէ . 21 ։ Ղու . թ . 22 ։
է Մատ . ժ . 38 ։ ԺԶ . 24 ։ Ղու . թ . 23 ։ ժղ . 27 ։

35 և իր խաչը վերցընէ , ու իմ հետևէս գայ : Ո՛վ
ան զի ո՛ւզէ որ կ՚ուզէ իր անձը ապրեցընել , պիտի
կորսընցընէ զանիկայ . և ո՛վ որ ինծի ու աւետա-
բանին համար իր անձը կորսընցընէ , պիտի ապրե-
36 ցընէ զանիկայ : Վ Հապղի ի՞նչ օգուտ է մարդուն՝
որ բոլոր աշխարհը վաստըկի , և իր անձը կորսըն-
37 ցընէ . Կամ իր անձին համար ի՞նչ ազատչէք
38 պիտի տայ մարդ : Ո՛վ ան զի Ն ո՛վ որ զիս ու
իմ խօսքերս գ Ա Ն Ի Ք Լ Ը Ն ամէն սեպ ասս շնացող
ու մեղաւոր ազգիս մէջ , Որդին մարդոյ ալ զանի-
կայ գ Ա Ն Ի Ք Լ Ը ամէն պիտի սեպէ երբոր գայ իր
39 Ա՛օրը փառքովը սուրբ հրեշտակներուն հետ : Եւ
ըսաւ անոնց , Ա՛շմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , որ հոս
ներկայ եղողներէն մէկ քանիները կան՝ որոնք մա-
հուան համը պիտի չառնեն , մինչև որ տեսնեն Ե Աստուծոյ թագաւորութիւնը զօրութիւնով ե-
կած :

ԳԼ . Թ

1 Քրիստոսի այլակերպութիւնը : 11 Քրիստոս իր աշակերտներուն կը յայտնէ Եղիայի գալուն վրայով . 24 Խուլ և համր դև մը կը հանէ . 30 կը նախագուշակէ իր մահը և յարու-
թիւնը . 34 կը յորդորէ իր աշակերտները որ հեզ ըլլան . 38 և կը պատուիրէ անոնց որ իրեն հակառակ չեղողները չարգե-
լեն , ու հաւատացեալներուն գայթակղութիւն չտան :

1 Եւ Ե վեց օրէն հետև Յիսուս իր հետը առաւ
Պետրոսը ու Յակոբոսը և Յովհաննէսը , ու
անոնք մէկ բարձր լեռ մը հանեց առանձին , և
2 անոնց առջևը այլակերպեցաւ : Ու իր հանդերձ-
ները եղան փայլուն ի խիստ ճերմակ , անանկ որ
երկրի վրայ թափիչ մը չկրնար այնպես ճերմկցը-
3 նել : Ու Եղիան Մովսէսին հետ երևցաւ անոնց , և
4 Յիսուսին հետ կը խօսէին : Եւ Պետրոս պա-

ը Ցօհ . ժբ . 25 ։
թ Մատ . ժ . 33 ։ Ղու . թ . 26 ։ ժբ . 9 ։
ի Տես Հռով . ա . 16 ։ բ Տիմ . ա . 8 ։ բ . 12 ։
ժ Մատ . ժղ . 28 ։ Ղու . թ . 27 ։
ի Մատ . իդ . 30 ։ իե . 31 ։ Ղու . իբ . 18 ։
ա Մատ . ժե . 1 ։ Ղու . թ . 28 ։
բ Դան . է . 9 ։ Մատ . իբ . 3 ։

տասեան տուաւ ու ըսաւ Յիսուսին , Ռաբբի՛ աղէկ է որ հոս կենանք . ու իրեք խրճիթ շինենք , մէկը քեզի , և մէկը Մովսէսին , ու մէկը Եղիային .
5 Վասն զի չէր գիտեր թէ ինչ խօսի , ինչու որ
6 զարհուրեր էին : Ու մէկ ամպ մը հովանի եղաւ անոնց վրայ , ու ձայն մը եկաւ ամպէն ըսելով , Ասիկա է իմ սիրելի Որդիս , սորա մտիկ ըրէք .
7 Ու յանկարծ ապրեցին որ նայեցան , ալ ուրիշ մէկը չտեսան , հապա միայնակ Յիսուսը
8 իրենց հետ : Ու երբոր լեռնէն վար կ'իջնէին , պատուիրեց անոնց որ տեսածնին մէկու մը չպատմեն , բայց միայն Որդին մարդոյ մեռելներէն յարութիւն առնելէն ետև . Ու անոնք ան խօսքը պահեցին , ու մէջերնին հարցուփորձ կ'ընէին թէ
10 մեռելներէն յարութիւն առնելը ի՞նչ է : Ու իրեն հարցուցին ու ըսին , Ուրեմն ի՞նչ է որ դպիրները կ'ըսեն թէ Պէտք է որ առաջ Եղիան գայ :
11 Ան ալ պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց , Եղիան կու գայ , և ամէն բան կարգի կը դնէ . և թէ ինսո՛ր գրուած է Որդւոյ մարդոյ համար , որ շատ չարչարանքներ պիտի
12 կրէ ու չանարգուի . Հապա ձեզի կ'ըսեմ՝ որ Եղիան եկաւ ալ , և ինչ որ ուզեցին՝ անոր ըրին անոր , ինչպէս որ գրուած է անոր համար :
13 Ու աշակերտներուն քովը գալով՝ տեսաւ շատ ժողովուրդ անոնց բոլորտիքը՝ և դպիրները , որ
14 վիճաբանութիւն կ'ընէին անոնց հետ : Ու շուտ մը բոլոր ժողովուրդը երբոր տեսան անիկայ՝ խիստ զարմացան , ու առաջ վազելով՝ բարև կու տային
15 անոր : Ու հարցուց դպիրներուն թէ Ի՞նչ վի-

ֆ Մատ . ժէ . 9 ։
ֆ Մաղ . դ . 5 ։ Մատ . ժէ . 10 ։
ֆ Սաղ . իբ . 6 ։ Ես . ծգ . 2 , ՟ ։ Դան . թ . 26 ։
՟ Դուս . իդ . 11 ։ Փիլ . բ . 7 ։
ֆ Մատ . ժ . 14 ։ ժէ . 12 ։ Ղուս . ա . 17 ։
՟ Մատ . ժէ . 14 ։ Ղուս . թ . 37 ։

16 ճաբանութիւն կ'ընէք անոնց հետ : Ու ժողովուրդէն ֆ մէկը պատասխան տալով ըսաւ , Վարդապետ՝ իմ որդիս քեզի բերի , որ համր ոգի ունի .
17 Ու ուր որ անոր հասնի , գետինը կը զարնէ . ան ալ կը փրփրի և իր ակռաները կը կրճտէ ու կը ցամքի . և քու աշակերտներուդ
18 ըսի որ զանիկայ հանեն , ու չկրցան : Պատասխան տուաւ անոնց ու ըսաւ , Վա՛յ անհաւատ ազգ՝ մինչև ե՞րբ ձեզի հետ պիտի ըլլամ , մինչև ե՞րբ ձեզի պիտի համբերեմ . բնա՛ծ բերէք անիկայ :
19 Ու զանիկայ բերին իրեն . ֆ երբոր տեսաւ զանիկայ , շուտ մը ՟որ ոգին ցնցեց զանիկայ ու գետինը ինկած կը թաւալըլտըլէր ու կը փրփրէր :
20 Ու Յիսո՟ւս հարցուց անոր հօրը ու ըսաւ , Որչա՛փ ատեն է որ ատ բանը ատոր եղաւ . ու անի-
21 կայ ըսաւ , Տղայութենէն ի վեր . Ու շատ անգամ կրակի ու ջուրի մէջ կը նետէ զատիկայ՝ որ կորընչացնէ . բայց թէ որ կարողութիւն մը ունիս , օգնէ
22 մեզի , խղճալով մեր վրայ : Ու Յիսուս ըսաւ անոր , Եթէ որ կարող ես հաւատալու , ե՛ամէն
23 բան կարելի է անոր որ կը հաւատայ : Ու տղուն հայրը շուտ մը աղաղակեց ու արցունքով ըսաւ , Կը հաւատամ՝ Տէ՛ր , օգնէ իմ անհաւա-
24 տութեանս : Յիսուս երբոր տեսաւ որ ժողովուրդը վրան կը դիզուի , սաստկ պիղծ ոգիին ու ըսաւ անոր , Համր ու խուլ ոգի՛ ես կը հրամայեմ քեզի , ելլէ՛ անկէ , ու մէյմըն ալ չմտնես ատոր
25 ներսը : Ու կանչուըտուելով՝ սաստիկ ցնցեց զանիկայ ու ելաւ . և փղան մեռելի պէս եղաւ ,
26 անանկ որ շատերը ըսին թէ Մեռաւ : Ու Յիսուս անոր ձեռքէն բռնելով վերցուց զանիկայ .
27 ան ալ կայնեցաւ : Ու երբոր ինքը տուն մտաւ ,

ֆ Մատ . ժէ . 14 ։ Ղուս . թ . 38 ։
ֆ ԳԼ . ա . 26 ։ Ղուս . թ . 42 ։
՟ Մատ . ժէ . 19 ։ ԳԼ . ժա . 23 ։ Ղուս . ժէ . 6 ։ Յօհ . ժա . 40 ։
Ա Մատ . ժէ . 18 ։

իր աշակերտները առանձին հարցուցին իրեն՝ ըսե-
28 լով. Ահա մենք ամեն ինչ թողանք հետեւեցանք քեզի։ Ի-
նչ պիտի ըլլայ մեզի համար։ Յիսուս ըսաւ անոնց, Ա-
մէն ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ դուք որ հետեւեցաք ինձի,
29 նորոգութեան ատենը երբ Որդի մարդոյ պիտի նստի իր
փառքին գահին վրայ, դուք ալ տասներկու գահերու վրայ
30 պիտի նստիք, դատելու համար Իսրայէլի տասներկու ազ-
գերը։ Ամէն մարդ որ թողուց տուներ կամ եղբայրներ
կամ քոյրեր կամ հայր կամ մայր կամ կին կամ զաւակներ
կամ արտեր իմ անունիս համար, հարիւրապատիկ պիտի
31 առնէ, ու յաւիտենական կեանքը պիտի ժառանգէ։ Բայց
շատ առաջինները վերջինները պիտի ըլլան, ու վերջին-
32 ները առաջինները։ Վասն զի թագաւորութիւնը երկնից
նման է մարդու մը տանուտէրի որ վաղ առտու ելաւ իր
որթատունկին համար բանուորներ վարձելու։
33 Ու երբ որ հաւատաց բանուորներուն հետ օրական մէկ
դահեկանի, զանոնք իր որթատունկը ղրկեց։ Ելաւ նաեւ
երրորդ ժամուն, ու տեսաւ ուրիշներ հրապարակին մէջ
34 պարապ կեցած, ու ըսաւ անոնց, Դուք ալ երթաք որթա-
տունկը, ու ինչ որ արդար ըլլայ պիտի տամ ձեզի։ Ու
35 անոնք գացին։ Ելաւ նորէն վեցերորդ ու իններորդ ժա-
մուն, ու նոյնպէս ըրաւ։ Ու մօտ տասնմէկերորդ ժամուն
ելաւ, ու գտաւ ուրիշներ կեցած, ու ըսաւ անոնց, Ինչո՞ւ
36 համար ամբողջ օրը պարապ կեցաք հոս։ Անոնք ըսին
անոր, Վասն զի մեզի վարձք մը չտուին։ Ան ալ ըսաւ
37 անոնց, Դուք ալ երթաք որթատունկը, ու ինչ որ արդար
ըլլայ պիտի առնէք։ Երբ որ երեկոն եղաւ, որթատունկին
տէրը ըսաւ իր գործակատարին, Կանչէ բանուորները ու
տուր անոնց վարձքերնին, սկսելով վերջինները մինչեւ
38 առաջինները։ Ու երբ եկան անոնք որ տասնմէկերորդ
ժամուն եկած էին, ամէնքն ալ մէկական դահեկան առին։
39 Ու երբ եկան առաջինները, կարծեցին թէ աւելի պիտի
առնեն, ու անոնք ալ մէկական դահեկան առին։ Ու ա-
40 ռնելով տունկին տիրոջը դէմ տրտնջալով ըսին, Այս վեր-
ջինները մէկ ժամ միայն գործեցին, ու դուն զանոնք մեզի
հաւասար ըրիր որ տարին ամբողջ օրուան ծանր բեռը
41 ու տօթը քաշեցինք։ Ան ալ պատասխանելով ըսաւ մէկ
մը անոնցմէ, Բարեկամ, անիրաւութիւն չեմ ըներ քեզի։
Մի՞թէ դահեկանի համար չհամաձայնեցար ինծի հետ։
42 Առ քուկդ ու գնա։ Ես կ՚ուզեմ այս վերջինին ալ քեզի
պէս տալ։ Մի՞թէ ինծի իմ ունեցածովս չի կրնար ընել
ինչ որ կ՚ուզեմ։ Թէ նախանձոտ է աչքդ որովհետեւ ես
43 բարի եմ։ Այսպէս վերջինները առաջին պիտի ըլլան,
44 ու առաջինները վերջին։ Վասն զի շատ են կոչեցեալ-
ները, բայց քիչ են ընտրեալները։
45 Ու Յիսուս երբ որ Երուսաղէմ կ՚երթար, առաքեալ-
46 ները առանձին առաւ ճամբուն վրայ, ու ըսաւ անոնց,
Ահա Երուսաղէմ կ՚երթանք, ու Որդի մարդոյ պիտի մատ-
նուի քահանայապետներուն ու դպիրներուն, ու անոնք
պիտի դատապարտեն զանիկայ մահուան, ու պիտի մատ-
47 նեն հեթանոսներուն որ ծաղրեն ու գամեն խաչին վրայ,
48 ու երրորդ օրը պիտի յարութիւն առնէ։ Ու անոնք ոչինչ
հասկցան այս խօսքերէն, ու այս խօսքը ծածուկ էր ա-
նոնցմէ, ու չէին գիտեր թէ ինչ կ՚ըսուէր։
49 Ու երբ որ Երիքով մօտեցաւ, կոյր մը նստած էր ճա-
50 նապարհին եզերքը մուրալով։ Ու երբ լսեց ամբոխին
անցնիլը, հարցուց թէ ինչ է այս։ Ըսին անոր թէ Յիսուս
51 Նազովրեցի կ՚անցնի։ Ու գոչեց ըսելով, Յիսուս, Դաւիթի
Որդի, ողորմէ ինծի։ Ու անոնք որ առջեւէն կ՚երթային
սաստեցին զանիկայ որ լռէ, բայց ան աւելի բարձր գոչեց,
Որդի Դաւիթի, ողորմէ ինծի։ Յիսուս կեցաւ ու հրամայեց
52 որ անոր կանչեն։ Ու կոյրին կանչեցին ըսելով անոր,
Քաջալերէ՛ քեզ, ելի՛ր, կանչէ քեզ։ Ան ալ իր վերարկուն
նետեց, ելաւ ու եկաւ Յիսուսի։ Ու Յիսուս պատասխա-
նելով ըսաւ անոր, Ի՞նչ կ՚ուզես որ ընեմ քեզի։ Ան ալ
ըսաւ անոր, Տէ՛ր, որ տեսողութիւնս ստանամ։ Յիսուս
ըսաւ անոր, Ընդունէ՛ տեսողութիւնդ, քու հաւատքդ
կենդանացուց զքեզ։ Ան ալ իսկոյն տեսողութիւն ստա-
նալով հետեւեցաւ անոր՝ փառաբանելով Աստուած։ Ու
ամբողջ ժողովուրդը տեսնելով՝ տուին գովեստ Աստուծոյ։

ա Մատ. ժէ. 21 ; Ղուկ. թ. 44։
բ Մատ. ժբ. 1 ; Ղուկ. թ. 46 ; իբ. 24։
գ Մատ. ի. 19, 27 ; Գլ. ժ. 43։
դ Մատ. ժբ. 2 ; Գլ. ժ. 16։
ե Մատ. ժ. 40 ; Ղուկ. թ. 48։
զ Թես. ժա. 28 ; Ղուկ. թ. 49։
է ա Կոր. ժբ. 3։

որ մեկը չկայ որ իմ անունովս հրաշք գործէ, ու
39 կարենայ շուտ մը զիս հայհոյել։ Վասն զի ան որ
40 * մեզի հակառակ չէ, մե՛ր կողմէն է։ Այ ան որ
ինծի որ ձեզի գաւաթ մը ջուր խմցընէ † իմ անուա-
նովս՝ թէ դուք Քրիստոսինն էք, ճշմարիտ կ՚ըսեմ
ձեզի, Չկրնայ իր վարձքը պիտի չկորսընցնէ։
41 Ու նոյն ինքն որ գայթակղեցնէ ան պզտիկներէն մեկը
որ ինծի կը հաւատան, աւելի աղէկ էր անոր՝ որ
աղացքի քար մը իր վիզէն կախուէր ու ծովը
42 ձգուէր։ Ու նոյն թէ որ քու ձեռքդ քեզ կը գայ-
թակղեցընէ, կտրէ անիկայ. աղէկ է քեզի պա-
կասաւոր մտնել կեանքը, քան թէ երկու ձեռք
ունենալ ու գեհենին երթալ չմարելու կրակին
43 մէջը. Ուր որ անոնց որդը չմեռնիր ու
44 կրակը չմարիր։ Ու նոյն թէ որ քու ոտքդ քեզ կը
գայթակղեցընէ, կտրէ անիկայ. աղէկ է քեզի
կաղ մտնել կեանքը, քան թէ երկու ոտք ունե-
նալ ու գեհենին ձգուիլ չմարելու կրակին մէջը.
45 Ուր որ անոնց որդը չմեռնիր ու կրակը չմարիր։
46 Ու նոյն թէ որ քու աչքդ քեզ կը գայթակղեցընէ,
հանէ անիկայ. աղէկ է քեզի մէկ աչքով Աստու-
ծոյ թագաւորութիւնը մտնել, քան թէ երկու
47 աչք ունենալ ու կրակին գեհենը ձգուիլ. Ուր
48 որ անոնց որդը չմեռնիր ու կրակը չմարիր։ Ին-
չու որ ամէն մարդ կրակով պիտի աղուի, ու ա-
49 մէն զոհ աղով պիտի աղուի։ Աղը աղէկ է,
բայց թէ որ աղը անհամնայ, ինչո՞վ պիտի հա-
մովցընէք. Ձեր անձին մէջ աղ ունեցէք, ու
ի՞րարու հետ խաղաղութիւն ըրէք։

ե Մատ. ժբ. 30։
* Ո՛նհէ՛ ձեզի հակառակ չէ, ձեր
յ Մատ. ժ. 42։
† Ո՛նհէ՛ ասա
ն Մատ. ժբ. 6 ; Ղուկ. ժէ. 1։
շ Բ Օր. ժգ. 6 ; Մատ. ի. 29։
ժբ. 8։
ո Ես. կղ. 24։
չ Ղե. բ. 13 ; Եզեկ. խգ. 24։
պ Մատ. ե. 13 ; Ղուկ. ժգ. 34։
ջ Եփես. գ. 29 ; Կող. գ. 6։
ռ Հռով. ժբ. 18 ; ժգ. 19 ; Կոր. ժգ. 11 ; Ներ. ժբ. 14։

ԳԼՈՒԽ Ժ

2 Քրիստոս կը վիճաբանի փարիսեցիներուն հետ՝ կնիկ արձակելու վրայով · 13 իրեն բերուած տղաքը կ'օրհնէ · 17 կ'իմացընէ հարուստ մարդու մը՝ թէ ի՛նչ ընելու է որ յաւիտենական կեանքը ժառանգէ · 23 հարստութեան վտանգը կը ցուցընէ իր աշակերտներուն · 28 վարձք կը խոստանայ անոնց՝ որ աւետարանին համար իրենց ո՛ր և իցէ բաները կը թողուն · 32 կը նախասացնէ իր մահը և յարութիւնը · 35 երկու փառասէր աշակերտները կը խրատէ որ ատելի իրեն հետ չյարաբերուին մնացեալներուն · 46 և կոյր բարթիմէոսին աչքերը կը բանայ ։

1 Եւ ՚ի անկէ ելլելով՝ Հրէաստանի սահմաններուն եկաւ Յորդանանու անդիի կողմէն , ու նորէն ժողովուրդները անոր քովը կը ժողվուէին · և ինչպէս որ սովորութիւն ունէր , դարձեալ կը սորվեցընէր անոնց ։

2 Բ Ու փարիսեցիները քովը եկան , և զանիկայ փորձելով կը հարցընէին անոր թէ Արժա՞ն է որ
3 երիկը էր կնիկը արձակէ : Եւ անիկայ պատասխան տուաւ ու անոնց ըսաւ , Ինչո՞ւ ձեզի
4 պատուիրեց : Եւ անոնք ըսին , Մովսէս հրաման
5 տուաւ արձակման գիր գրել , ու արձակել : Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ , Ձեր սրտին կարծրութեանը համար գրեց ձեզի սա
6 պատուէրը · Բայց ստեղծագործութեան սկիզբէն Աստուած անոնք արու և էգ ըրաւ ,
7 Անոր համար մարդ իր հայրը ու մայրը պիտի ձգէ ,
8 և իր կնկանը պիտի յարի · Ու երկուքը մէկ մարմին
9 պիտի ըլլան , ուստի ալ երկուք չեն , հապա մէկ
10 մարմին · Ուրեմն ան որ Աստուած միաւորեց ,
11 մարդ թող չզատէ : Եւ տունը իր աշակերտները նորէն նոյն բանը հարցուցին իրեն : Ու ըսաւ

ա Ած . ժթ · 1 ; Ճահ . ժ · 40 ; ժա · 7 ;
բ Ած . ժթ · 3 ;
գ Բ Օր . իգ · 1 ; Ած . է · 31 ; ժթ · 7 ;
դ Ծն . ա · 27 ; է · 2 ;
ե Ծն . բ · 24 ; ա Կոր . գ · 16 ; Եփե . ե · 31 ։

անոնց , Ո՛վ որ իր կնիկը արձակէ և ուրիշ մը
12 առնէ , անոր դէմ շնութիւն կ'ընէ : Ու կնիկ մը թէ որ իր էրիկէն զատուի և ուրիշ էրկան մը ըլլայ , շնութիւն կ'ընէ ։
13 Եւ Մանր տղաք բերին իրեն , որ անոնց դպչի , բայց աշակերտները կը յանդիմանէին բերողները ։
14 Յիսուս երբոր տեսաւ , սրդողելով անոնց ըսաւ , Թողուցէք տուէք ած մանր տղոցը որ ինձի գան , և մի արգիլէք զանոնք ; Ինչու որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը
15 ասանկներունն է : Ամէնքն ա կ'ըսեմ ձեզի , Ո՛վ որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը պզտիկ տղու մը պէս չընդունի , չնաւ պիտի մտնէ
16 անոր մէջը : Եւ անոնք գիրկը առաւ , վրանին ձեռք դրաւ ու օրհնեց զանոնք ։
17 Ու երբոր անիկայ դուրս ելաւ ճամբուն մէջ , առաջ մէկ մարդ մը վազեց՝ ու անոր առջեւը ծունկ դնելով կը հարցընէր անոր թ՝ կ'ըսէր , Բարի վարդապետ՝ ի՞նչ ընեմ որ յաւիտենական կեանքը ժա-
18 ռանգեմ : Եւ Յիսուս ըսաւ անոր , Ինչո՞ւ կ'անուանես զիս բարի : մէկէն ի զատ բարի չկայ , որ
19 Աստուած : Պատուիրանքները գիտես · Շնութիւն մի ընէր , Սպանութիւն մի ընէր , Գողութիւն մի ընէր , Սուտ վկայութիւն մի ընէր , Չարչարանք մի ընէր , Քու մայրդ ու մայրդ պա-
20 տուէ : Անիկայ պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր , Վարդապետ՝ ատոնք ամէնը մանկութենէս ի վեր
21 պահեր եմ : Եւ Յիսուս անոր նայելով՝ սիրեց զանիկայ , ու ըսաւ անոր , Մէկ բան մը պակաս է քեզի · գնա ունեցածդ ծախէ և տուր աղքատներուն , ու երկինքը գանձ պիտի ունենաս , և եսայր

ը Ած . ա · 32 ; ժթ · 9 ; Ղուկ . ժգ · 18 ; Հռով . է · 3 ; ա Կոր . է , 10 · 11 ։
թ Ած . ժթ · 13 ; Ղուկ . ժը · 15 ։
ժ Ած . ժթ · 16 ; Ղուկ . ժը · 18 ։
ի Եզ . ի ; Հռով . ժգ · 9 ։
լ Ած . գ · 19 , 20 ; ժթ · 21 ; Ղուկ . ժը · 33 ; ժգ · 9 ։

22 վերցուբ ու ևկուբ իմ ետևէս : Նէ անիկայ առ
խօսքին համար խոժոռեցաւ տրտմած գնաց , ընչու-
23 որ շատ ստացուածք ունէր : Նէ Յիսուս իր բոլոր-
սիքը նայելով՝ ըսաւ իր աշակերտներուն , Ո՛րչափ
դժուար է անոնց որ հարստութիւն ունին , Նա-
24 ւուժոյ թագաւորութիւնը մտնել : Նէ աշակերտնե-
րը զարմացեր էին անոր խօսքերուն վրայ . բայց Յի-
սուս նորէն պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ , Ո՛ր-
դեակներ՝ որչափ դժուար է ի՛նչպէս հարստութեանը
յուսացողներուն Աստուծոյ թագաւորութիւնը մըտ-
25 նել : Դիւրին է որ ուղտը ասղին ծակէն անցնի ,
քան թէ հարուստը Աստուծոյ թագաւորութիւնը
26 մտնէ : Նէ անոնք խիստ շատ կը զարմանային ու
27 կ՚ըսէին իրարու , ԵՒմ ո՞վ կրնայ փրկուիլ : Նէ
Յիսուս անոնց նայելով ըսաւ , Մարդոյ մըտքով
կողմանէ անկարելի է , բայց ոչ Աստուծոյ կողմանէ .
քանզի Աստուծոյ կողմանէ ամէն բան կարելի է :
28 Պետրոս սկսաւ ըսել անոր , Ահա մենք ամէն
29 բան թողուցինք և քու ետևէդ եկանք : Նէ Յիսուս
պատասխան տալով ըսաւ , Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի ,
Ոեւէր չկայ որ թողուց տուն , կամ եղբայրներ ,
կամ քոյրեր , կամ հայր , կամ մայր , կամ կին ,
կամ որդիներ , կամ արտեր՝ ինծի համար ու աւետա-
30 րանին համար , Որ պիտի չառնէ հարիւրապատիկ
հիմա աս առնուն՝ տուներ , ու եղբայրներ , և քոյ-
րեր , ու մայրեր , և որդիներ , ու արտեր՝ հալածա-
նաց հետ , և գալու աշխարհին մէջ՝ յաւիտենական
31 կեանքը : Բայց շատ առաջիններ պիտի ըլլան
յետին , ու յետիններ՝ առաջին :
32 Նէ անոնք ճամբայ կ՚ելլէին , ու

ե Մատ. ժթ. 23 ; Ղուկ. ժը. 24 ։
զ Ցոբ . լա . 24 ; Սաղ . ծը . 7 ; կը . 10 ; ա Տիմ. ը . 17 ։
է Երեմ. լը . 17 ; Մատ. ժթ . 26 ; Ղուկ . ա . 37 ։
ը Մատ. ժթ. 27 ; Ղուկ. ժը. 28 ։
թ Ա՛ն . իե . 9 ; Ղուկ . ժը . 30 ։
ժ Մատ. ժթ. 30 ; ի . 16 ; Ղուկ . ժգ . 30 ։
ի Մատ ; ի . 17 ; Ղուկ . ժը . 31 ։

ճամբուն մէջն էին . և Յիսուս անոնցմէ առաջ
կ՚երթար , ու անոնք կը զարմանային , ու ետևէն
երթալով կը վախնային : Դ Նէ նորէն բովը առնե-
լով տասներկուքը , սկսաւ ըսել անոնց ինչ բա-
33 ներ որ իրեն պիտի պատահէին . Ո՛ ըսաւ , Ահա
Երուսաղէմ կ՚ելլենք , և Որդին մարդոյ պիտի
մատնուի քահանայապետներուն ու դպիրներուն , և
դանիկայ մահուան պիտի դատապարտեն , ու զա-
34 նիկայ հեթանոսներուն պիտի մատնեն . Նէ զանի-
կայ ծաղր պիտի ընեն ու ծեծեն , և անոր վրայ
պիտի թքնեն , ու զանիկայ մեռցընեն , ու երրորդ
օրը յարութիւն պիտի առնէ :
35 Դ Նէ անոր քովը գացին Յակոբոս ու Յովհաննէս՝
Զեբեդեոսի որդիքը , ու ըսին , Վարդապետ՝
կ՚ուզենք որ ի՛նչ որ խնդրենք , մեզի ընես :
36 Ան ալ ըսաւ անոնց , Ի՞նչ կ՚ուզէք որ ձեզի
37 ընեմ : Ու անոնք ըսին իրեն , Շնորհէ մեզի որ
նստինք մեզմէ մէկը աջ կողմդ և միւսը ձախ
38 կողմդ քու փառացդ մէջ : Նէ Յիսուս ըսաւ ա-
նոնց , Ձեր պիտոր ինչ կը խնդրէք . կրնա՞ք
խմել այն դաւաթը որ ես կը խմեմ , և այն մկրտու-
թիւնովը մկրտուիլ՝ որով ես կը մկրտուիմ :
39 Նէ անոնք ըսին իրեն , Կրնանք . ու Յիսուս ըսաւ
անոնց , Այն գաւաթը որ ես կը խմեմ պիտի
խմէք , և այն մկրտութիւնովը որ ես կը մկրտուիմ
40 պիտի մկրտուիք . Բայց իմ աջ կողմն ու ձախ
կողմն նստիլը իմ չէ տալը , հապա որոնց որ պատ-
41 րաստուած է : Ը Ու երբոր տասը ալեւիբո-
ներէն լսեցին , սկսան Յակոբոսին ու Յովհաննէսին
42 նեղանալ : Իսկ Յիսուս իրեն կանչեց զանոնք ու
ըսաւ անոնց , Դիտէք որ ազգայ իշխան սեպ-
ուածները կը տիրեն անոնց , և անոնց մեծամեծներ-

ժ Գաղ . բ . 31 ; Թ . 30 ; Ղուկ . Թ . 22 ; ժը . 31 ։
ի Մատ . ի . 20 ։
ա Մատ . ի . 24 ։
բ Ղուկ . իը . 25 ։

43 րը կ'իջևանե անոնց ։ ¶ Հայց ձեր մէջը անանկ պիտի
չըլլայ , հապա ձեզմէ ո՛վ որ մեծ ըլլալ կ'ուզէ ,
44 անիկայ ձեր սպասաւորը ըլլայ · ու ձեզմէ ո՛վ որ
առաջին ըլլալ կ'ուզէ , անիկայ ամենուն ծառայ
45 ըլլայ ։ Վասնզի Ս Որդին մարդոյ ալ չեկաւ սպա-
սաւորութիւն ընդունելու , հապա սպասաւորու-
թիւն ընելու , և ՚ի իր կեանքը շատերուն համար
փրկանք մը տալու ։

46 Ե Ու եկան Երիքով · ու երբոր Երիքովէն կ'ելլէր
աշակերտներովը և շատ բազմութիւնով , Տիմէոսի
որդին կոյր Բարտիմէոսը ճամբուն քովը նստեր էր
47 մուրալու ։ Ու երբոր լսեց թէ Յիսուս Նազով-
րեցին է , սկսաւ աղաղակել ու ըսել ՚ի Յիսուս՝
48 որդի Դաւթի՛ ողորմէ՛ ինծի ։ Ու շատերը կը
յանդիմանէին զանիկայ որ լռե՛ , բայց անիկայ՝
ալ աւելի կ'աղաղակէր , Որդի Դաւթի՛ ողորմէ՛
49 ինծի ։ Ու Յիսուս կանգ առնելով՝ ըսաւ որ անի-
կայ կանչեն · կանչեցին կոյրը ու ըսին անոր ,
50 Վհա՛ղ եղիր , ելի՛ քեզ կը կանչէ ։ Ու անիկայ
իր հանդերձը ձգելով , ելաւ ու եկաւ Յիսուսին ։
51 Ու Յիսուս պատասխան տուաւ ու անոր ըսաւ ,
Ի՞նչ կ'ուզես որ քեզի ընեմ · կոյրը ըսաւ անոր ,
52 Ռաբբունի՛ որ աչքերս բացուին ։ Ու Յիսուս ը-
սաւ անոր , ¶ Գնա , քու հաւատքդ քեզ բժշկեց ։
և շուտ մը անոր աչքերը բացուեցան , ու ճամբան
Յիսուսին ետևէն կ'երթար ։

* Մատ · ի · 26 , 28 ։ Գե · Թ · 34 ։ Դու · Թ · 48 ։
Ղ Ճօ · ժգ · 14 ։ Փիլ · բ · 7 ։
¶ Մատ · ի · 28 ։ ա Տիմ · բ · 6 ։ Տիտ · բ · 14 ։
Ղ Մատ · ի · 29 ։ Դու ։ ժբ ։ 35 ։
– Մատ · Թ · 22 ։ Գե · և · 34 ։

ԳԼՈՒԽ ԺԱ

1 Քրիստոս իշու վրայ հեծած՝ Երուսաղէմ կը մտնէ հանդէսով ·
13 անպտուղ թզենին կ'անիծէ · 15 տաճարը կը մաքրէ · 20
կը յորդորէ իր աշակերտները որ հաստատ հաւատք ունենան ;
և իրենց թշնամիներուն դէմն · 27 և իր բռած բաներուն
օրինաւոր ըլլալը կը հաստատէ Ցովհաննէսին վկայութեամբը ,
որ Աստուծմէ խրկուած մարդ մըն էր ։

1 Ա Ու երբոր Երուսաղէմին մօտեցան՝ Բեթփագէ ու
Բեթանիա դէպ ՚ի Ձիթենեաց լեռը , Յիսուս
2 իր աշակերտներէն երկուքը խրկեց , Ու ըսաւ ա-
նոնց , Գացէք ատ ձեր դիմացի գեղը · և անոր մէջ
մտնելնուդ պէս՝ պիտի գտնէք կապած աւանակ մը ,
որուն վրայ մարդ մը նստած չէ · արձկեցէ՛ք անի-
3 կայ ու բերէ՛ք · Ու թէ որ մէկը ըսէ ձեզի թէ
Ատ ի՞նչ կ'ընէք , ըսէ՛ք թէ Տէրոջը պէտք է · և
4 շուտ մը հոս պիտի խրկէ զանիկայ : Գացին և
գտան աւանակը դուրսը փողոցին մէջ դրանը քով
5 կապած , ու արձկեցեցին զանիկայ : Ու հոն կայ-
նողներէն ոմանք ըսին անոնց , Ի՞նչ կ'ընէք որ
6 կ'արձկեցէք ատ աւանակը : Ու անոնք ըսին անոնց
ինչպէս որ Յիսուս պատուիրեր էր · ու իրենց թող
7 տուին : Ու աւանակը Յիսուսին բերին , ու անոր
վրայ իրենց հանդերձները դրին , ու նստաւ անոր
8 վրայ : Բ Ու շատերը իրենց հանդերձները ճամբուն
վրայ փռեցին , և ուրիշները ծառերէն ճիւղեր կը
9 կտրէին ու ճամբուն վրայ կը տարածէին : Ու
առջևէն ու ետևէն գացողները կ'աղաղակէին ու
կ'ըսէին , Ովսաննա , Գ Օրհնեալ է ան որ Տէրոջը
10 անունովը կու գայ · Օրհնեալ է մեր Դաւիթի հօրը
թագաւորութիւնը որ * կու գայ · Ովսաննա ՚ի
բարձունս ։

11 Դ Ու Յիսուս մտաւ Երուսաղէմ ու տաճարը ,
և չորս կողմը ամէն բաներէն աչքի անցուց · և արդէն
ժամանակը իրիկուն ըլլալով՝ Բեթանիա ելաւ
տասներկուքին հետ մէկտեղ ։

12 Է Ու հետևեալ օրը երբոր Բեթանիայէն կ'ելլէ-
13 լէին , անօթեցաւ · Ե Ու հեռուէն տերեւալից
թզենի մը տեսնելով՝ եկաւ որ գուցէ անոր վրայ

ա Մատ · իա · 1 ։ Ղու · ժբ · 29 ։ Ճօ · ժբ · 14 ։
Բ Մատ · իա · 8 ։
Գ Սաղ · ճժբ · 26 ։
* Ո՛նոյն Տէրոջը անունովը կու գայ ·
Դ Մատ · իա · 12 ։
Է Մատ · իա · 18 ։
Ե Մատ · իա · 19 ։

բան մը դառնէ . ու երբոր անոր քովը գնայ , տեսնէ
նեղէն ի զատ բան մը չգտնէ , ինչու որ դեռ
14 թուղի առեր չէր . * Նէ պատասխան տուաւ ու
ըսաւ անոր , Ընկէ ետեւ մեկը քեզմէ պտուղ չուտէ
յաւիտեան . և իր աշակերտները լսեցին :
15 Ե Ու եկան Երուսաղէմ . և Յիսուս տաճարը
մտնելով՝ սկսաւ դուրս հանել անոնք որ տաճարին
մէջ կը ծախէին ու կը գնէին . և ստակ փոխողնե-
րուն սեղանները ու աղաւնի ծախողներուն աո-
16 թոռները կործանեց . Նէ թող չէր տար որ մեկը
17 տաճարին մէջէն աման մը անցընէ : Նէ կը սոր-
վեցընէր ու կ'ըսէր անոնց , Կրուած չէ՞ որ Ե Իմ
տունս աղօթքի տուն պիտի կոչուի բոլոր ազգե-
րուն , բայց Ե դուք աւիրեալ աւազակներու այր
18 ըրիք : Ժ Նէ դպիրները ու քահանայապետները
աս լսելով՝ կը փնտռէին թէ ինչպէս կորսընցընեն
զանիկայ , քանզի անկէ կը վախնային . ինչու որ
է բոլոր ժողովուրդը զարմացեր էր անոր վարդա-
19 պետութեանը վրայ : Ու երբոր իրիկուն եղաւ ,
քաղաքէն դուրս ելաւ :
20 Ե Նէ առտուանց երբոր անկէ կ'անցնէին , թզե-
21 նին տեսան արմատէն չորցած : Ու Պետրոսին
միտքը եկաւ ու ըսաւ անոր , Ռաբբի՛ ահա
22 թզենին որ անիծեցիր , չորցեր է : Նէ Յիսուս
պատասխան տալով ըսաւ անոնց , Ընտուծոյ հա-
23 ւատք ունեցէք : Վրանդի Ե ճշմարիտ կ'ըսեմ ձե-
զի , Որ որ աս լեռանը ըսէ Նէյո՛ ու ծովը ին-
կիր , և իր սրտին մէջը չերկմտի , հապա հաւատայ
թէ ինչ որ ըսէ կ'ըլլայ , պիտի ըլլայ անոր ինչ

* Ո Հմմտ՝ Եբ Ցիսուս
Ե Մատ . իա . 12 ; Ղու . ժթ . 45 ; Ցովհ . բ . 14 ;
Եա . ժգ . 7 ;
Երեմ . է . 11 ;
Մատ . իա . 45 , 46 ; Ղու . ժթ . 47 ;
Մատ . է . 28 ; Գլ . ա . 22 ; Ղու . դ . 32 ;
Մատ . իա . 19 ;
Մատ . ժէ . 19 ; իա . 21 ; Ղու . ժէ . 6 ;

24 որ ըսէ : Ընոր համար կ'ըսեմ ձեզի , Ծ Ինչ բան
որ աղօթքով կը խնդրէք , հաւատացէք թէ
25 պիտի առնէք , և պիտի ըլլայ ձեզի : Ու երբոր
աղօթքի կը կայնէք , Նեղեցէք թէ որ մեկուն
դէմ բան մը ունիք . որպէս զի ձեր Հայրն ալ որ
26 երկինքն է , Ներէ ձեզի ձեր յանցանքները : Հ Բայ
թէ որ դուք չէք Ներեր , ձեր Հայրն ալ որ եր-
կինքն է , պիտի Ներէ ձեր յանցանքները :
27 Նէ Նորէն Երուսաղէմ եկան , Ե ու երբոր
տաճարին մէջ կը պտըտէր , քահանայապետ-
ները և դպիրները ու ծերերը անոր եկան ,
28 Ու ըսին անոր , Ո՞նչ իշխանութիւնով կ'ը-
նես աս բաները , և ո՞վ տուաւ քեզի աս իշխա-
29 նութիւնը , որ աս բաները ընես : Պատաս-
խան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոնց , Նա ալ
ձեզի բան մը հարցընեմ , ու Ըէ որ ինծի պատաս-
խան տաք , ես ալ ձեզի պիտի ըսեմ թէ ինչ
30 իշխանութիւնով կ'ընեմ աս բաները . Յովհան-
նէսին մկրտութիւնը երկինքէ՞ն էր՝ թէ մարդոցմէ ,
31 պատասխան տուէք ինծի : Նէ անոնք մէջերնին
կը խորհէին ու կ'ըսէին , Թէ որ ըսենք՝ Նրկինքէն ,
պիտի ըսէ , Ապա ինչո՞ւ չհաւատացիք անոր .
32 Նակ թէ որ ըսենք՝ Մարդոցմէ , ժողովուրդէն կը
վախնային . ինչու որ Ղամէնը * գիտէին Յով-
33 հաննէսը թէ Ճշմարտապէս մարգարէ էր : Նէ
պատասխան տալով ըսին Յիսուսին , Չենք գի-
տեր . և Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ
անոնց , Նա ալ ձեզի չեմ ըսեր թէ ինչ իշխանու-
թիւնով կ'ընեմ աս բաները :

Ծ Մատ . է . 7 ; Ղու . ժա . 9 ; Ցօհ . ժգ . 13 ; ժե . 7 ; ժգ . 24 ; Յակ . ա . 5, 6 ;
Մատ . գ . 14 ; Կող . գ . 13 ;
Հ Մատ . ժբ . 35 ;
Յ Մատ . իա . 23 ; Ղու . ե . 1 ;
Ղ Մատ . գ . 5 ; ժգ . 5 ; Գլ . գ . 20 ;
* Ցոան . ունէին

ԳԼ. ԺԱ

1 Քրիստոս կը նախատեսէ Հրեից մերժումը եւ Հեթանոսաց կոչումը՝ ապերախտ մշակներուն մեծ չարիքն ի յայտ առակով. 13 պատասխան կու տայ՝ կայսրին հարկ տալու վասին. 18 կը ցուցնէ աղաւնեցւոց՝ իրենց մոլորութիւնը յարատեւին չկայ ըսելնուն համար. 28 առաջին պատուիրանքին վասին հարցնողի գիրին խնդիրը կը լուծէ. 35 կը ջրէ ան կարծիքը որ գրիչները ունէին Քրիստոսի վասին. 38 եւ կը պատուիրէ ժողովրդոց որ զգոյշ ըլլան անոնց փառասիրութենէն եւ կեղծաւորութենէն։ 41 Քրիստոս կը գովէ երկու լումայ տուող աղքատ որբևարին։

1 Եւ ՚ սկսաւ առակներով խօսիլ անոնց հետ. «Ո-
ՙՙ ըեւ, Այգի մարդ մը այգի տնկեց, ու անոր
բոլորտիքը ցանդ քաշեց, և տուրաշէնման փորեց, ու
աշտարակ շինեց, և զանիկայ մշակներու յանձնեց,
2 ու ինքը օտար երկիր մը գնաց։ Եւ տունին ծա-
ռայ մը խրկեց մշակներուն, որ մշակներէն պտղին
3 պտուղէն առնէ։ Իսկ անոնք բռնեցին՝ ծեծեցին
4 զանիկայ ու պարապ ձգեցին։ Դարձեալ ուրիշ
ծառայ մըն ալ խրկեց անոնց. և զանիկայ քարկո-
ծելով՝ գլուխը վիրաւորեցին, ու անպատուած
5 ձգեցին։ Եւ դարձեալ ուրիշ մը խրկեց. ու
զանիկայ սպաննեցին. և շատ ուրիշներ ալ՝ ի՛րէից.
որոնց մէկ քանիները ծեծեցին ու մէկ քանիները
6 սպաննեցին։ Վասի մէկ սիրելի որդի մըն ալ
ունենալով, վերջապէս զանիկայ ալ խրկեց անոնց՝
7 ըսելով, Պո՛ւյլ ամչնան իմ որդիէս։ Իսկ այգե-
մշակները ըսին իրարու, Ասիկա է ժառանգը.
եկէք զանիկայ սպաննե՛նք, ու ժառանգութիւնը
8 մերը ըլլայ։ Եւ բռնեցին զանիկայ ու սպաննե-
9 ցին, և այգիէն դուրս հանեցին։ Վասի այգիին
տէրը ի՞նչ պիտի ընէ. պիտի գայ ու կորսընցնէ
10 մշակները, և այգին ուրիշներու պիտի տայ։ Եւ
աս գիրը չէ՞ք կարդացեր թէ Բ՚Ն քարը որ
չինողները անարգեցին, անիկայ անկիւնին գլուխը

ՙ Մատ. իա. 33։ Ղու. ի. 9։ | Բ Սաղ. ճժը. 22։

11 եղաւ. Տիրոջմէ եղաւ, և զարմանալի է
մեր աչքերուն։
12 ‡ Եւ կը փնտռէին թէ ինչպէս բռնեն զանիկայ,
բայց ժողովուրդէն վախցան, քանզի իմացան որ
ան առակը իրենց համար ըսաւ. և ձգեցին անիկայ
ու գացին։
13 ‡ Եւ վարիսեցիներէն ու Հերովդէսեաններէն
քանի մը հոգի խրկեցին անոր, որ խօսքով բռնեն
14 զանիկայ։ Եւ անոնք եկան ու ըսին անոր.
Վարդապե՛տ դիտենք որ ճշմարիտ ես, և մէկու մը
համար հոգդ չէ, քանզի մարդոց երեսպաշտու-
թիւն չես ըներ, հապա ճշմարտութեամբ Աստու-
ծոյ ճամբան կը սորվեցնես. Պայսրին տուրք
15 տալ արժա՞ն է՝ թէ չէ, տա՞նք՝ թէ չտանք։ Եւ
Հիւռ՚՚ դիտալով անոնց կեղծաւորութիւնը՝ ը-
սաւ անոնց, Ինչո՞ւ զիս կը փորձէք. բերէ՛ք ինծի
16 մէկ դահեկան մը որ տեսնեմ։ Եւ անոնք բերին,
ու ըսաւ անոնց, Որո՞ւն է սա պատկերը ու գի-
17 րը. և անոնք ըսին անոր, Պայսրին։ Եւ Հիսուս
պատասխան տալով ըսաւ անոնց, Ին որ Պայսրինն
է՝ Պայսրին տուէ՛ք, և ան որ Աստուծոյն է՝ Աստու-
ծոյ պո՛ւէ։ ու զարմացան անոր վրայ։
18 Եւ անոր քովը եկան Հադուկեցիները, որոնք
կ՚ըսէին թէ Ղայրութիւն չկայ, և անոր հարցու-
19 ցին ըսելով, Վարդապե՛տ Մովսէս մեզի գրեց
որ եթէ մէկուն եղբայրը մեռնի՝ ու կնիկը ձգէ և
զաւակ չձգէ, անոր եղբայրը առնէ անոր կնիկը և
20 իր եղբօրը զաւակ հանէ։ Արդ եօթը եղբայրներ
կային, և առջինը կնիկ առաւ ու մեռաւ և զա-
21 ւակ չձգեց։ Ու երկրորդը առաւ զանիկայ ու
մեռաւ, և ան ալ զաւակ չձգեց. նոյնպէս ալ եր-
22 րորդը։ Ու եօթին ալ զանիկայ առին և զաւակ

‡ Մատ. իա. 45, 46։ Գլ. ժա. 18։ Ցոհ. է. 25, 30, 44։
† Մատ. իբ. 15։ Ղու. ի. 20։ | Բ Մատ. իբ. 23։ Ղու. ի. 27։ Գոր. իգ. 8։ Բ Օր. իե. 5։

23 չձգեցին . ամէնէն ետքը կնիկն ալ մեռաւ : Ա-
րեւն յարութեան առնէր՝ երբոր յարութիւն առ-
նէին , անոնցմէ որո՞ւն կնիկը պիտի ըլլայ . ինչու-
24 որ եօթն ալ զանիկայ կնիկ ունեցան : Ու Յիսուս
պատասխան տալով անոնց ըսաւ , Ասոր համար
չէ՞ որ մոլորած էք , որ ո՛չ Գիրքը գիտէք , և ո՛չ
25 Աստուծոյ զօրութիւնը : Վասնզի երբոր մեռելնե-
րէն յարութիւն առնեն , ո՛չ կնիկ կ'առնեն , և ո՛չ
էրկան կը տրուին . հապա Երկինքի հրեշտակնե-
26 րուն պէս են : Իսկ մեռելներուն համար՝ թէ
յարութիւն կ'առնեն , Մովսէսին գրքին մէջը չէ՞ք
կարդացեր մորենիին վրայ , ինչպէս Աստուած անոր
խօսեցաւ ըսելով , Ե՛ս եմ Աբրահամին Աստուա-
ծը , և Իսահակին Աստուածը , ու Յակոբին Ա-
27 ստուածը : Ընդհակառակն Աստուածը չէ՛ ,
հապա կենդանիներուն .ուրեմն դուք խիստ մոլո-
րած էք :

28 Եւ դպիրներէն մէկը եկաւ , ու մտիկ կ'ընէր
անոնց՝ երբոր վիճաբանութիւն կ'ընէին , որ երբոր
տեսաւ թէ աղէկ պատասխան տուաւ անոնց , հար-
ցուց անոր ո՛ր ըսա՛ , Ո՞րն է բոլոր պատուի-
29 րանքներուն առաջինը : Ու Յիսուս պատասխանեց
անոր , Բոլոր պատուիրանքներուն առաջինը սա է .
Լսէ՛ Իսրայէլ , մեր Տէր Աստուածը մէկ Տէր
30 մըն է . Ու քու Տէր Աստուածդ սիրես քու բո-
լոր սրտովդ , և քու բոլոր անձովդ , ու քու բո-
լոր մտքովդ , և քու բոլոր զօրութիւնովդ . ասի-
31 կայ է առաջին պատուիրանքը : Ու երկրորդը
ասոր նման՝ Ս՛րես ընկերդ սիրես քու անձիդ
պէս .ասոնցմէ մեծ ուրիշ պատուիրանք չը-
32 կայ : Ու դպիրը ըսաւ անոր , Ընդ՛ վար-

ե ա Կօր . ժե . 42 , 49 , 52 ։
ը Եզ . գ . 6 ։
թ Ա՛ած . իբ . 35 ։
ի Բ Օր . գ . 4 ։ Ղե . ժ . 27 ։
լ Ղե . ժԹ . 18 ։ Ա՛ած . իբ . 39 ։
Հաւ . ժգ . 9 ։ Գաղ . ե . 14 ։
Ցակ . բ . 8 ։

դապետ , շիտակ խօսեցար Թէ Աստուած մէկ է ,
33 Եւ անկէ՛ զատ ուրիշ մը չկայ . Ու բոլոր սրտ ,
ու բոլոր մտքե , և բոլոր անձէ , ու բոլոր զօրու-
թենէ անոր սիրելը , ու ընկերը իր անձին պէս
սիրելը Ա՛մէն ողջակիզներէ ու զոհերէ աւելի է :
34 Ու Յիսուս տեսնելով որ անոր խելացութեամբ
պատասխան տուաւ , ըսաւ անոր , Աստուծոյ թա-
գաւորութենէն հեռու չես . Եւ ալ ուրիշ մէկը
չէր համարձակեր անոր բան մը հարցնելու :

35 Ու Յիսուս երբոր տաճարին մէջ կը սորվեց-
նէր , պատասխան տուաւ ու ըսաւ , Դպիրները
ինչո՞ւ կ'ըսեն Թէ Քրիստոս Դաւիթի որդին է .
36 Ու ինքը Դաւիթ Ս՛ուրբ Հոգիով կ'ըսէ , Ս՛Տէ-
րը իմ Տէրոջս ըսաւ , Նստէ իմ աջ կողմս , մին-
չեւ որ քու թշնամիներդ ոտքերուդ պատուանդան
37 ընեմ : Ուրեմն Դաւիթ ինքը որ զանիկայ Տէր
կը կոչէ , ի՞նչպէս անոր որդին կ'ըլլայ .
և ժողովուրդէն շատերը յօժարութեամբ մտիկ
կ'ընէին անոր :

38 Ու իր վարդապետութեանը մէջ կ'ըսէր ա-
նոնց , Զ՛Օրէնսգէտները դպիրներէն , որոնք կ'ուզեն
փառաւոր հանդերձներով պտըտիլ , և չուկանե-
39 րուն մէջ բարեւները իջ Ֆարիսեն , Ու ժողովարան-
ներուն մէջ առաջին աթոռները , և ընթրիքներու-
40 մէջ առաջին բազմոցները . Ո՛րոնք որբևաբերներուն
տուները կ'ուտեն , ու խոթոց երկնալու համար
աղօթքը կ'երկընցընեն . ասոնք աւելի դատապար-
տութիւն պիտի ընդունին :

41 Եւ Յիսուս գանձանակին դիմացը նստած՝ կը

ի Բ Օր . գ . 39 ։ Ես . խե . 6 ։
14 ։ Խզ . 9 ։
ձ ա թագ . ժե . 22 ։ Ովս . գ .
6 ։ Միք . գ . 6 , 7 , 8 ։
լ Ա՛ած . իբ . 46 ։
խ Ա՛ած . իբ . 41 ։ Ղե . ի . 41 ։
ծ բ Թագ . իե . 2 ։
կ Սաղ . ճժ . 1 ։
ձ Գլ . գ . 2 ։
ղ Ա՛ած . իե . 1 ։ Ղե . ի .
46 ։
յ Ղե . ժա . 43 ։
ն Ա՛ած . իե . 14 ։
շ Ղե . իա . 1 ։

նայէր թէ ինծի՛ր ժողովուրդը՝ զանձանակին մէջ
ասակ կը ձգէ . և շատ հարուստներ շատ բան
42 ձգեցին : Մէկ աղքատ որբևարի մըն ալ եկաւ ու
երկու լումայ ձգեց , որ մէկ նահապակիտ մը կ՛ընէ :
43 Նա իր աշակերտները իրեն կանչելով ըսաւ անոնց ,
Ա՛մէնքէ ո՛ր ըսեմ՝ ձեզի , որ Ս աս աղքատ որբևա-
րին զանձանակը ապա՝ ձգողներուն ամէնէն աւելի
44 ձգեց . Ինչու որ ամէնքը իրենց աւելցածէն ձգեցին ,
բայց ասիկա իր չքաւորութենէն՝ ունեցածին բո-
լորը ձգեց՝ Ո իր բոլոր ապրուստը :

ԳԼՈՒԽ ԺԳ

1 Քրիստոս կը նախահայտնէ թէ տաճարը պիտի կործանի . 9 թէ
աւետարանին համար հալածանքներ պիտի ըլլան . 14 թէ
մեծամեծ թշուառութիւններ պիտի գան Հրեից վրայ . 24 և
թէ ինքը ինչ կերպով դատաստանի պիտի գայ : 32 Աներեւ-
ժամը գնաւ մեկուն յայտնուած չըլլալուն համար՝ Քրիստոս
կը պատուիրէ արթուն կենալ ու աղօթք ընել :

1 Ու՝ երբոր տաճարէն դուրս կ՛ելլէր , իր աշակերտ-
ներէն մէկը ըսաւ իրեն , Վարդապետ՝ նայէ ինչ
2 տիր քարեր են , և ինչ կերպ շէնքեր : Ու Յիսուս
պատասխան տալով ըսաւ անոր , Կը տեսնե՞ս սա
մեծ շէնքերը . Բ քար մը քարի վրայ պիտի չմնայ
որ քակուի :
3 Ու երբոր անիկայ Ձիթենեաց լերը տաճարին
դիմացը նստեր էր , Պետրոս ու Յակոբոս և Յով-
հաննէս ու Անդրէաս հարցուցին իրեն առանձին ,
4 Ըսէ մեզի ե՞րբ պիտի ըլլան սա բաները , և ի՞նչ
նշան պիտի ըլլայ սա ամէն բաներուն կատարուե-
5 լու ատենը : Ու Յիսուս պատասխան տուաւ
անոնց ու սկսաւ ըսել , Տ՚Ողջ՛ կեցէք՝ չըլլայ որ
6 մէկը ձեզ խաբէ . Ինչու որ շատերը պիտի գան իմ
անունովս ու ըսեն թէ Ես եմ Քրիստոսը , ու

ա Գ Թագ . ժբ . 9 ։
բ Բ Կոր . ը . 12 ։
գ Բ Օր . իգ . 6 ։ ա Ցօհ . դ . 17 ։
ե Մատ . իդ . 1 ։ Ղու . իա . 5 ։
զ Ղու . ժթ . 44 ։
է Մատ . իդ . 3 ։ Ղու . իա . 7 ։
ը Երեմ . ի՛թ . 8 ։ Եփես . ե . 6 ։ ա Թես . բ . 3 ։

7 շատերը պիտի մոլորցընեն : Ինչ որ երբոր լսէք պա-
տերազմներ և պատերազմներու լուրեր , մի խը-
ռովիք , ինչու որ պէտք է ըլլալ , բայց դեռ վերջը
8 չէ : Վասն զի ազգ ազգի վրայ պիտի ելլէ , ու
թագաւորութիւն թագաւորութեան վրայ , և տեղ
տեղ երկրաշարժութիւններ պիտի ըլլան , սովեր ու
խռովութիւններ ալ պիտի ըլլան . Ասոնք ցաւե-
9 րուն սկիզբներն են : Զգուշացէք ձեր անձերուն ,
քանզի ձեզ առեւանգներու պիտի մատնեն , ու ժո-
ղովարաններուն մէջ ձեզ պիտի ծեծեն , և իմ հա-
մարս համար կուսակալներու ու թագաւորներու
առջև պիտի կենաք՝ անոնց վկայութիւն ըլլալու-
10 համար . Ու Ե աւետարանը քա-
11 րոզուի ըսողը ապգերուն : Բայց երբոր ձեզ մատնե-
լու տանին , առաջուց հոգ մի ընէք և մի մը-
տածէք թէ ինչ պիտի խօսիք , հապա ան ժամուն
ինչ որ ձեզի տրուի , անկից խօսեցէք . ինչու որ
չէք թէ դուք էք որ կը խօսիք , Բ հապա Հոգին
12 Սուրբը : Ու Ը եղբայր եղբայրը մահուան պիտի
մատնէ , և հայրը՝ որդին , և որդիք երեսն ծնողացը
13 վրայ պիտի ելլեն ու մեռցընեն զանոնք : Եւ իմ
անուանս համար ամէնուն ատելի պիտի ըլլաք .
բայց Թող որ մինչև վերջը համբերէ , անկից պիտի
14 ապրի : Ե Ու երբոր տեսնէք աւերմունքին պղծու-
թիւնը՝ որ Դանիէլ մարգարէին ձեռքովը ըսուած
է , թէ արժան չեղած տեղը կը կենայ . (Ընթ-
կարդայ՝ թող հասկընայ .) ան ատենը Հրեաս-
15 տանի մէջ եղողները լեռնե՛րը թող փախչին . Ու

ը Մատ . իդ . 8 ։
ղ Մատ . ժ . 17 , 18 ։ իդ . 9 ։ Ցայտ . բ . 10 ։
ի Մատ . իդ . 14 ։
ը Մատ . ժ . 19 ։ Ղու . ժբ . 11 ։ իա . 14 ։
ի Գոր . բ . 4 ։ դ . 8 , 31 ։
ի Մրկ . ե . 6 ։ Մատ . ժ . 21 ։ իդ . 10 ։ Ղու . իա . 16 ։
ի Մատ . իդ . 9 ։ Ղու . իա . 17 ։
լ Դան . ժբ . 12 ։ Մատ . ժ . 22 ։ իդ . 13 ։ Ցայտ . բ . 10 ։
խ Մատ . իդ . 15 ։
ծ Դան . Թ . 27 ։
կ Ղու . իա . 21 ։

ան որ տանէքին վրայ Է Թող տուն չէջնէ , ու
16 չմտնէ իր տունէն բան մը առնելու · Նա ան որ
արտին մէջն է Թող ետ չդառնայ իր հանդերձը
17 առնելու : Բայց վայ ան օրերը յղի եղողներուն ու
18 Ծիծ տուողներուն : Նա աղօթեք ըրէք որ ձեր փախ-
19 չելը ձմեռը չըլլայ · Վասն զի ան օրերը անանկ նե-
ղութիւն պիտի ըլլայ , որուն նմանը Աստուծոյ
ստեղծած արարածոց սկիզբէն մինչև հիմա եղած
20 չէ , ոչ ալ պիտի ըլլայ : Նա Թէ որ Տէրը ան օրե-
րը չկարճցնէր , ընաւ մէկ մարմին մը պիտի չապ-
րէր · բայց ընտրեալներուն համար որոնք ընտրեց ,
21 ան օրերը կարճեցուց : Նա Եւ ան ատենը Թէ որ
մէկը ձեզի ըսէ , Ընէ հոս է Քրիստոսը՝ կամ՝ ան
22 հոն , մի հաւատար · Վասն զի սուտ քրիստոսներ
և սուտ մարգարէներ պիտի ելլեն , ու նշաններ և
հրաշքներ պիտի ցուցընեն , որ եթէ կարելի էր՝
23 ընտրեալներն ալ մոլորցնեն : Իսկ ¶ դուք զգոյշ
կեցէք , ահա առաջուց ըսի ձեզի ամէնը :
24 ¶ Վասն ան օրերը ան նեղութենէն ետև արեգա-
կը պիտի խաւարի , ու լուսինը իր լոյսը պիտի
25 չտայ , Նա աստղերը երկինքէն պիտի թափիթա-
փին , ու երկնից մէջի զօրութիւնները պիտի շար-
26 ժին : ¶ Նա ան ատենը պիտի տեսնեն Որդին մար-
դոյ ամպերու մէջ եկած մեծ զօրութիւնով ու
27 փառքով : Նա ան ատենը իր հրեշտակները պի-
տի խրկէ , ու իր ընտրեալները պիտի ժողվէ չորս
հովերէն՝ երկրի ծայրէն մինչև երկինքի ծայրը :
28 ¶ Թզենիէն առակ մը սորվեցեք · որ երբ անոր ոս-
տերը կը կակուղնան ու տերևները կը ցցուին , գի-

ե Ղու · իա · 23 ; իդ · 29 ։
ի Դան · թ · 26 ; ԺԳ · 1 ; Ցովէլ · բ · 2 ; Մատ · իդ · 21 ։
ղ Մատ · իդ · 23 ; Ղու · ԺԷ · 23 ; իա · 8 ։
ա Ա Պետ · գ · 17 ։
ր Դան · է · 10 ; Սոփ · ա · 15 ։
Մատ · իդ · 29 ; Ղու · իա · 25 ։
ը Դան · է · 13 , 14 ; Մատ · Ժգ · 27 ; իդ · 30 ; Գլ · Ժգ · 62 ; Յով · ա · 11 ։ ա Թես · գ · 15 ; բ Թես · ա · 7 , 10 ։ Ցայտ · ա · 7 ։
թ Մատ · իդ · 32 ; Ղու · իա · 29։

29 տէրը Թէ ամառը մօտ է : Նայնպէս ալ դուք երբ-
որ աս բաները եղած տեսնէք , գիտցէք որ մօտ է
30 դռներուն քովը : Ամէնքիս կ'ըսեմ ձեզի , որ աս
ազգը պիտի չանցնի , մինչև որ աս ամէն բաները
31 ըլլան : Երկինքը ու երկիրը պիտի անցնին , բայց
32 իմ խօսքերս բնաւ պիտի չանցնին : Իսկ ան
օրուան ու ժամուն համար մէկը չգիտեր , ոչ եր-
կինքի մէջ եղող հրեշտակները և ոչ Որդին ,
33 հապա միայն Հայրը : Ուզգոյշ կեցէք , արթնուն
մնացէք և աղօթեք ըրէք , ինչու որ չէք գիտեր
34 աուևնը երբ է · Վասն զի օտար երկիր գացող
մարդ մը իր տունը կը Թողու , ու իր ծառաներ-
ուն իշխանութիւն կու տայ , և ամէն մէկուն իր
գործը , ու դռնապանին կ'ապրտպէ որ արթուն
35 կենայ · Արթուն կեցէք ; ինչու որ չէք
գիտեր Թէ երբ կու գայ տանուտէրը , իրիկունը՝
Թէ կէս գիշերին՝ Թէ հաւախօսին և Թէ առ-
36 տուանց · Ազգայ որ յանկարծակի գայ ու ձեզ
37 քունի մէջ գտնէ : Նա ինչ որ կ'ըսեմ ձեզի , ա-
մենուն կ'ըսեմ , Արթուն կեցէք :

Ղ Եա · խ · 8 ։
ո Մատ · իդ · 42 ; իե · 13 ; Ղու · Ժբ · 40 ; իա · 34 ; Հռով · Ժգ · 11 ։ ա Թես · ե · 6 ։
չ Մատ · իդ · 45 ; իե · 14 ։
ֆ Մատ · իդ · 42 , 44 ։

ՂՈՒԿԱՅ ԺՊ

1 Հրէից դատաստանութիւնը Քրիստոսի դէմ ; 3 Կին մը անոր
գլուխն վայ կը Թափէ չէզ մը պատուական եղ : 10 Ցուդան
իր Տէրը կը ծախէ առակով : 18 Քրիստոս կը ծանուցանէ
Թէ իր աշակերտներէն մէկը զինքը պիտի մատնէ : 22 Ջա-
տիկը պատարագուելէն և ուտուելէն ետև Քրիստոս Տաղրը-
դութեան խորհուրդը կը սահմանէ . 26 կը նախազգայնէ իր
բոլոր աշակերտներուն յուդիան , և Պետրոսի ուրացութիւ-
նը : 43 Ցուդա Տամբուրելով կը մատնէ զՔրիստոս : 46
Քրիստոս պարտզին մէջ կը բռնուի : 55 սուտ վկաներէն
կ'ամբաստանուի , և ամբարիշտ վճռով կը դատապարտուի
Հրէից առաջին : 65 Հրեայք անարգանօք կը չարչարեն
զՔրիստոս : 66 Պետրոս երեք անգամ կ'ուրանայ իր Տէրը :

1 Եւ – երկու օրէն Հաւ. զատիկ ու բաղարջակերաց
էր . և քահանայապետները ու դպիրները կը
փնտռէին թէ ինչպես նենգութեամբ բռնեն զա-
2 նոնք ու մեռցնեն : Բայց կ'ըսէին թէ Ո՛չ
տօնին առնը , որ ժողովուրդին մէջ խռովութիւն
չըլլայ :
3 Բ Ու երբոր ինքը Բեթանիա էր բորոտ Սիմոնին
տունը սեղան նստած , կնիկ մը եկաւ՝ որ չիւ մը
պատուական սուղ նարդոսի եղ ունէր , և կոտրեց
4 ան շիշը ու անոր գլխուն վրայ թափեց : Եւ կային
ոմանք որ կը դժուարէին ու կ'ըսէին , Ինչո՞ւ հա-
5 մար եղաւ այս եղին կորուստը . Կրնար այս [եղը]
իրեք հարիւր դահեկանէն աւելի կրնար ծախուիլ
ու աղքատներուն տրուիլ . և անոր կը յանդի-
6 մանէին զանիկայ : Բայց Յիսուս ըսաւ , Թո՛ղ
տուէք անոր , ինչո՞ւ անհանդիստ կ'ընէք անիկայ .
7 բարի գործ մը գործեց ինծի : Ֆ Վասն որ աղքատ-
ները միշտ ձեր հետը ունիք , ու երբոր ու-
զէք՝ կրնաք անոնց բարիք ընել , բայց զիս միշտ
8 ձեր հետը չունիք : Կրնկայ ինչ որ ունէր՝ ըրաւ .
առաջուց իմ մարմինս օծեց իմ թաղմանս համար .
9 Ամէն որ կ'ըսեմ ձեզի , Թէ բոլոր աշխարհի մէջ՝
ուր որ աս աւետարանս քարոզուի , անոր ըրածն
ալ պիտի խօսուի՝ իրեն յիշատակ ըլլալու համար :
10 Ե Եւ Յուդա Իսկարիովտացին տասներկուքէն
մէկը գնաց քահանայապետներուն ; որ զանիկայ
11 մատնէ անոնց : Անոնք ալ լսելով ուրախացան ,
ու իրեն ստակ տալ խոստացան . և կը փնտռէր
Թէ ինչպես պատեհութիւնով մը մատնէ զանի-
կայ :
12 Ը Եւ բաղարջակերաց առջի օրը՝ որ զատիկը կը

– Մատ . իզ . 2 : Ղու . իր . 1 : Ցօհ . ժա . 55 : ժգ . 1 :
Բ Մատ . իզ . 6 : Ցօհ . ժբ . 1 : 3 : Տես Ղու . է . 37 :
Ֆ Բ Օր . ժե . 11 :
Ե Մատ . իզ . 14 : Ղու . իր . 3 , 4 :
Ը Մատ . իզ . 17 : Ղու . իբ . 7 :

մորթէին , անոր աշակերտները ըսին իրեն , Ո՞ւր
կ'ուզես երթանք պատրաստենք՝ որ զատիկը ուտես :
13 Եւ իր աշակերտներէն երկուքը խրկեց ու ըսաւ
անոնց , Գացէք քաղաքը , ու ձեզի մարդ մը պի-
տի պատահի , որ սափոր ջուրի տարած կ'ելլէ .
14 զանիկայ գացէք անոր ետևէն . Եւ ուր որ մտնէ ,
տանը տիրոջը ըսէք , Վարդապետը կ'ըսէ , Ո՞ր
է օթեւանը՝ որ հոն աշակերտներուս հետ ուտեմ զատիկը :
15 Ան ալ ձեզի յարդարուած մե-
ծատան մը վերնատուն մը պիտի ցուցընէ . հոն
16 պատրաստեցէք մեզի : Եւ իր աշակերտները
գացին ու քաղաքը մտան , և ինչպես որ իրենց
ըսաւ՝ այնպես գտան , և զատիկը պատրաստեցին :
17 Ը Ու երբոր իրիկուն եղաւ՝ տասներկուքովն հետ
18 մէկտեղ եկաւ : Ու երբոր սեղան նստան և կ'ու-
տէին , ըսաւ Յիսուս , Ամէն ըսեմ ձեզի
որ ձեզմէ մէկը որ հիմա իմ հետս կ'ուտէ , զիս պի-
19 տի մատնէ : Եւ անոնք սկսան տրտմիլ , ու
մէկիկ մէկիկ ըսել անոր , Միթէ ե՞ս եմ ,
20 և ուրիշ մը՝ Միթէ ե՞ս եմ : Անոնց պա-
տասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց , Ան տա-
սներկուքէդ մէկը՝ որ ինծի հետ իր ձեռքը պնակը
21 խօթեց : Որդին մարդոյ կ'երթայ՝
ինչպես որ գրուած է իրեն համար , բայց վա՛յ ան
մարդուն՝ որուն ձեռքովը Որդին մարդոյ կը մատ-
նուի . աղէկ էր ան մարդուն որ ծնած չըլլար :
22 Ը Եւ քանի որ անոնք կ'ուտէին , Յիսուս հաց
առաւ՝ օրհնեց ու կտրեց , և տուաւ անոնց ու
23 ըսաւ , * Առէք , առ է իմ մարմինս : Եւ գաւա-
թը առաւ՝ գոհացաւ , ու տուաւ անոնց , և ա-
24 մէնքն ալ խմեցին անկէ : Ու ըսաւ անոնց ,
Ասիկա է իմ արիւնս նոր ուխտի , որ շատերու

Ղ Մատ . իզ . 20 , 23 :
Ե Մատ . իզ . 24 : Ղու . իր . 22 :
Ը Մատ . իզ . 26 : Ղու . իբ . 19 : ա Կոր . ժա . 23 :
* Ո՛համ՝ Առէք կերէք :

25 Համոզ կը թափուի : Ո՛չինչութիւն մը երեւելէն ետեւ Չի-
26 լեղ եղան : ֊ Եւ օրհնութիւն մը երեւելէն ետեւ Չի-
27 լեղ եղան : ֊ Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց , Ամենըդ-
ա՛լ ասա գիշեր իմ վրայովս պիտի դայթակղիք .
ինչու որ գրուած է Թէ Հովիւը պիտի զարնեմ ,
28 ու ոչխարները պիտի ցրուին : Բայց Ես յարու-
Թիւն առնելէս ետեւ Ձեզմէ առաջ Գալիլեա պիտի
29 երթամ : ֊ Իսկ Պետրոս ըսաւ անոր , Թէպէտ
30 ամենքն ալ դայթակղին , բայց չէ Թէ ես : Եւ
Յիսուս ըսաւ անոր , Ամէնքդ կ՛ըսեմ քեզի ,
որ դուն ալ ասա գիշեր դեռ հաւը երկու անգամ
չխօսած , իրեք անգամ դէս պիտի ուրանաս :
31 Բայց Պետրոս աւելի կը պնդէր ու կ՛ըսէր , Թէպէտ
քեզի հետ մեռնիլ պէտք ըլլայ ինծի , ընաւ քեզ
պիտի չուրանամ . նոյնպէս կ՛ըսէին ամենքն ալ :
32 ֊ Ուրկան անունը՝ որուն անունը Գեթսեմանի
էր , ու ըսաւ իր աշակերտներուն , Հոս նստեցէք՝
33 մինչև որ ես աղօթք ընեմ : Եւ իր հետը առնելով
Պետրոսը ու Յակոբոսը և Յովհաննէսը , սկսաւ
34 խռովիլ և վշտանալ : Ան ատենը ըսաւ անոնց , Իմ
անձս մեռնելու չափ տրտում է . հոս կեցէք և
35 արթնութիւն մնացէք : Ու քիչ մը առաջ երթալով ,
իր երեսին վրայ գետինը ինկաւ և աղօթք ըրաւ ,
36 որ եթէ կարելի է՝ ան ժամը իրմէ անցնի : Եւ
ըսաւ , Աբբա Հայր , ամէն բան քեզի շարաւոր
է , սա գաւաթը ինծմէ անցուր . Բայց չէ Թէ

ա Մատ . իզ . 30 ։
բ Մատ . իզ . 31 ։
գ Զաք . ժգ . 7 ։
դ Դա . ժգ . 7 ։
ե Մատ . իզ . 33 , 34 ։ Ղու . իբ . 33 , 34 ։ Ցօհ . ժգ . 37 , 38 ։
զ Մատ . իզ . 36 ։ Ղու . իբ . 39 ։ Ցօհ . ժբ . 1 ։
է Ցօհ . ժբ . 27 ։
ը Հռով . ը . 15 ։ Գաղ . դ . 6 ։
թ Երր . ե . 7 ։
ժ Ցօհ . ե . 30 ։ ղ . 38 ։

ինչպէս որ ես կ՛ուզեմ , հապա ինչպէս որ դուն
37 կ՛ուզես : Եւ եկաւ ու զանոնք քնացած գտաւ ,
և ըսաւ Պետրոսին , Սիմո՛ն կը քնանա՞ս . չկրցար
38 ժամ մը արթուն կենալ : Արթուն կեցէք և
աղօթք ըրէք , որ փորձութեան մէջ չմտնէք .
39 հոգին յօժար է , բայց մարմինը տկար : Եւ
նորէն գնաց աղօթք ըրաւ , նոյն խօսքը ըսելով :
40 Եւ դարձաւ ու զանոնք նորէն քնացած գտաւ ,
ինչու որ աչքերնին ծանրացած էր , և չէին գիտեր
41 Թէ ինչ պատասխան տան անոր : Երրորդ ան-
գամ ալ եկաւ ու ըսաւ անոնց , Այսկէ ետև քնա-
ցէք ու հանգչեցէք . բաւական է , ժամը հա-
սաւ . ահա Որդին մարդոյ մեղաւորներուն ձեռքը
42 կը մատնուի : Յարո՛ւցէք երթանք , ահա մատնեցա-
նիկայ որ զիս պիտի մատնէ :
43 Եւ դեռ անիկայ սա որ կը խօսէր , իսկ-
կայն Յուդա՝ տասներկուքէն մէկը եկաւ , և
իր հետը քահանայապետներուն և դպիրներուն ու
ծերերուն կողմէն շատ բազմութիւն սուրերով ու
44 բիրերով : Եւ զանիկայ մատնողը անոնց նշան մը
տուեր էր՝ ըսելով , Որ որ ես համբուրեմ՝ ան է ,
45 բռնեցէք անիկայ և զգուշութեամբ տարէք : Ու
անիկայ գալով շուտ մը մտեցաւ անոր և ըսաւ ,
46 Ռաբբի՛ Ռաբբի , ու համբուրեց զանիկայ : Եւ
անոնք ձեռք զարկին անոր ու բռնեցին զանի-
47 կայ : Բայց կանգնողներէն մէկը սուրը քաշեց
ու զարկաւ քահանայապետին ծառային , ու ա-
48 նոր ականջը մէկդի հանեց : Եւ Յիսուս պա-
տասխան տալով ըսաւ անոնց , Իբր Թէ աւազա-
կի՞ վրայ ելլաք սուրերով ու բիրերով զիս բռնե-

ի Հռով . ե . 22 , 23 ։ Գաղ . ե . 17 ։
ի Ցօհ . ժգ . 1 ։
լ Մատ . իզ . 46 ։ Ցօհ . ժբ . 1 , 2 ։
խ Մատ . իզ . 47 ։ Ղու . իբ . 47 ։ Ցօհ . ժբ . 3 ։
ծ Մատ . իզ . 55 ։ Ղու . իբ . 52 ։

49 լու. Ամէն օր ձեր քովն էի ու տաճարին մէջ կը
սորվեցընէի, և դուք չբռնեցիք. բայց որպէս զի
50 գիրքերը կատարուին: Ն Այն ատենը բոլորը
աշակերտները Թողուցին զանիկայ ու փախան:
51 Ա Մէկ երիտասարդ մը անոր հետևէն կ'երթար՝
մերկ հագնին վրայ կտաւ մը առած, ու երիտա-
52 սարդները զանիկայ բռնեցին. Ան ալ կտաւը
թողուց ու մերկ փախաւ անոնցմէ:
53 Բ Ա Ու տարին Յիսուսը քահանայապետին, ու
անոր քովը ժողովեցան բոլոր քահանայապետնե-
54 րը և ծերերը ու դպիրները: Ա Պետրոս հե-
ռուանց անոր հետևէն գնաց մինչև ներքը քահա-
նայապետին գաւիթը, և սպասաւորներուն հետ
55 նստաւ, ու կրակին քովը կը տաքնար: Վասն
քահանայապետներն ու բոլոր ժողովքը Յիսու-
սի դէմ վկայութիւն կը փնտռէին որ զանիկայ
56 մեռցընեն, և չէին գտներ. Ինչու որ շատերը
սուտ վկայութիւն կը վկայէին անոր դէմ, ու վկ-
57 կայութիւնները չէրթեւ համաձայն չէին: Ա Ու
ոմանք ելան սուտ վկայութիւն կ'ընէին անոր դէմ
58 ու կ'ըսէին թէ Մենք լսեցինք ատկէ որ կ'ըսէր,
Ես ատ ձեռագործ տաճարը պիտի քակեմ, և
իրեք օրուան մէջ ուրիշ մը պիտի չշինեմ առանց
59 ձեռագործի: Բայց անանկ ալ իրենց վկայու-
60 թիւնը համաձայն չէր: Ա Ու քահանայապետը
մէջտեղը ոտք ելլելով, հարցուց Յիսուսին ու
ըսաւ, Պատասխան մը չե՞ս տար. ի՞նչ կը
61 վկայեն ատոնք քեզի դէմ: Բայց Նա նախկին լուռ
կը կենար և պատասխան մը չէր տար. Քահա-
նայապետը նորէն կը հարցընէր անոր ու կ'ըսէր,
Դո՞ւն ես Քրիստոսը՝ օրհնեալ Աստուծոյ Որդին:

ա Սաղ. իբ. 6։ Ես. ծգ. 7։ ե Ղու. իբ. 37։ իդ. 44։ զ Սաղ. ձբ. 8։ Հմր 27։ է Մատ. իզ. 57։ Ղու. իբ. 54։ Ցօհ. ժբ. 13։ ը Մատ. իզ. 59։ թ Պլ. ժե. 29։ Ցօհ. բ. 19։ ժ Մատ. իզ. 62։ ի Ես. ծգ. 7։ ի Մատ. իզ. 63։

62 Ա Յիսուս ըսաւ, Ես եմ. ու դուք տեսնէք
Որդին մարդոյ Զօրութեան աջ կողմը նստած, ու
63 երկնից ամպերովը եկած: Ա Քահանայապետը
իր հանդերձները պատռեց ու ըսաւ, ԵՒս ի՞նչ
64 պէտք է մեզի վկաներ: Դուք հայհոյութիւնը լը-
սեցիք. ձեզի ի՞նչպես կ'երևնայ. և ամէնքը դա-
տապարտեցին զանիկայ թէ մահապարտ է:
65 Բ Ա Ու ոմանք սկսան թքնել անոր ու երեսը
ծածկել և բռունցքով ծնծել ու ըսել, Մար-
գարէացիր. ու սպասաւորները ապտակ կը զար-
նէին անոր:
66 Ա Պետրոս վարը գաւիթն էր, ու քահանայա-
67 պետին աղախիններէն մէկը եկաւ, Ա տեսնելով
Պետրոսը որ կը տաքնար, նայեցաւ անոր ու ը-
սաւ, Դուն ալ Յիսուս Նազովրեցիին հետ էիր:
68 Բայց անիկայ ուրացաւ ու ըսաւ, Ես եմ գիտեր-և
չեմ հասկընար թէ դուն ինչ կը խօսիս. ու երբոր
դուրս ելաւ գաւիթին դրանը առջևը, հաւը խօսե-
69 ցաւ: Ա Ու աղախինը նորէն տեսաւ զանիկայ, ու
սկսաւ բոլորտիքը կայնողներուն ըսել թէ Ան ա-
70 նոնցմէ է. Ա Ու նախկին նորէն ուրացաւ. Ե Ու
քիչ մը ատենէն ետքը նորէն բոլորտիքը կայնող-
ները ըսին Պետրոսին, Իրաւ դուն անոնցմէ
ես, Ի ինչու որ Գալիլեացի ես, և քու զրոյցնաձ-
71 քդ ալ նման է անոնց: Բայց անիկայ սկսաւ ա-
նիծել ու երդումով ըսել՝ Ան ան մարդ
դը չեմ ճանչնար, որուն համար դուք կ'ըսէք:
72 Ա Ու իսկոյն երկրորդ անգամ հաւը խօսեցաւ. ու
Պետրոս միտք բերաւ ան խօսքը՝ որ Յիսուս իրեն
ըսեր էր թէ, Դուռ հաւը երկու անգամ չխօսած՝

բ Մատ. իդ. 30։ իզ. 64։ Ղու. իբ. 69։ գ Մատ. իզ. 58։ 69։ Ղու. իբ. 55։ Ցօհ. ժբ. 16։ դ Մատ. իզ. 71։ Ղու. իբ. 58։ Ցօհ. ժբ. 25։ ի Մատ. իզ. 73։ Ղու. իբ. 59։ Ցօհ. ժբ. 26։ ի Գործ. բ. 7։ ե Մատ. իզ. 75։

դուն իրէք անգամ՝ պիտի ուրանաս զիս • ու սկսաւ լալ ։

ԳԼ • ԺԴ

1 Ցիսուս կապուած կը տարուի Պիղատոսին առջեւը և կ'ամբաստանուի ։ 15 Պիղատոս ժողովուրդին մեծ աղաղակին նայելով՝ մարդասպան բարաբբան կ'արձակէ, և Ցիսուսը ձեռք կու տայ որ խաչուի ։ 17 Փուշերէ պսակ մը կը դնեն Ցիսուսի գլուխը • 19 անոր երեսը կը թքնեն և զանիկայ ծաղր կ'ընեն • 27 խաչը կը հանեն երկու չարագործներուն մէջտեղը • 29 Հրեայք սաստիկ նախատինքներ կու տան անոր ։ 39 բայց հարիւրապետը կը խոստովանի թէ անիկայ Աստուծոյ որդին է ։ 43 Յովսէփ պատուով կը թաղէ զՑիսուս ։

1 Նա առտուընջ շուտ մը քահանայապետները ծերերուն ու դպիրներուն հետ՝ և բոլոր ժողովքն ալ խորհուրդ ըրին, Յիսուսը կապեցին
2 ու տարին մատնեցին Պիղատոսին ։ Նա է Պիղատոս հարցուց անոր ու ըսաւ, Դո՞ւն ես Հրէից թագաւորը • անիկայ ալ պատասխան տալով ը-
3 սաւ անոր, Դուն կ'ըսես ։ Եւ քահանայապետները շատ ամբաստանութիւն կ'ընէին անոր վրա-
4 յով ։ Ու Պիղատոս նորէն հարցուց անոր ըսելով, պատասխան մը չե՞ս տար • նայէ որչափ
5 բեզի դէմ կը վկայեն ։ Եւ Յիսուս տակաւին պատասխան մը չտուաւ, մինչև որ Պիղատոս զարմացաւ ։

6 Ապայ ըստ սովորին տունը կապուած մը կ'արձակէր
7 անոնց, որը որ իրենք ուզէին ։ Նա ձեզի կար Բարաբբա անունով իր ընկերը խռովարարներուն հետը կապուած, որոնք խռովութեան ատենը մար-
8 գասպանութիւն ըրեր էին ։ Նա ժողովուրդը աղաղակելով սկսաւ խնդրել որ ընէ ինչպէս որ միշտ
9 կ'ընէր իրենց ։ Նա Պիղատոս անոնց պատասխան

ա Սաղ • բ • 2 ։ Մատ • իե • 1 ։ Ղու • իդ • 66 ։ իգ • 1 ։ Ցօհ • ժը • 28 ։ Գոր • գ • 13 ։ դ • 26 ։
բ Մատ • իե • 11 ։
գ Մատ • իե • 13 ։
դ Ես • ծգ • 7 ։ Ցօհ • ժԹ • 9 ։
ե Մատ • իե • 15 ։ Ղու • իգ • 17 ։ Ցօհ • ժը • 39 ։

տուաւ ու ըսաւ, Կ'ուզէք որ ձեզի Հրէից թագաւորը
10 արձակեմ ձեզի ։ Վասնզի գիտէր որ քահանայապետները նախանձէ համար մատներ էին զանիկայ ։
11 Ու Քահանայապետները ժողովուրդը գրգռեցին որ Բարաբբան իրենց արձա-
12 կել ։ Նորէն Պիղատոս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Ապա ձեզի Հրէից թագաւորը ըսած-
13 նիդ ի՞նչ կ'ուզէք որ ընեմ ։ Նա անոնք նորէն
14 կ'աղաղակէին, Խաչը հանէ ատիկայ ։ Պիղատոս ըսաւ անոնց, Ապայ ի՞նչ չար գործ ըրած է ատիկայ • և անոնք՝ ալ աւելի կ'աղաղակէին ա՛ խաչը-
15 ին, Խաչը հանէ ատիկայ ։ Նա է Պիղատոս ժողովուրդը գոհ ընել ուզելով՝ Բարաբբան արձակեց անոնց, ու Յիսուսը ծեծելով՝ ձեռք տուաւ որ խաչուի ։

16 Եւ զինուորները տարին զանիկայ գաւիթը՝ այսինքն պալատը, և բոլոր գունդը մէկտեղ
17 կանչեցին ։ Ու հագցուցին անոր ծիրանիներ, և փշեղէն պսակ հիւսելով՝ անոր ետեւը դրին • Ու սկսան բարեւ տալ անոր ա՛ ըսելէ ։ Ողջոյն քեզ՝
19 Հրէից թագաւոր ։ Նա անոր գլուխը եղէգով կը ծեծէին ու կը թքնէին անոր, և ծնկան վրայ
20 դալով երկրպագութիւն կ'ընէին անոր ։ Ու երբոր ծաղր ըրին զանիկայ, ծիրանիները վրայէն հանեցին և իր հանդերձները հագցուցին անոր, ու դուրս հանեցին զանիկայ՝ որ խաչը հանեն ։

21 Ե Նա Սիմեն Կիւրենացին՝ Ադէքսանդրոսին և Ռուփոսին հայրը, որ անկէ կ'անցնէր արտէն եկած, պահակ բռնեցին որ անոր խաչը վերցնէ ։
22 Ը Ու տարին անիկայ Golgotha ըսուած տեղը,
23 (որ կը թարգմանուի Գանկի տեղ •) Թ Նա անոր

զ Մատ • իե • 20 ։ Գոր • գ • 14 ։
է Մատ • իե • 26 ։ Ցօհ • ժը • 1, 16 ։
ը Մատ • իե • 27 ։
թ Մատ • իե • 32 ։ Ղու • իդ • 26 ։
ժ Մատ • իե • 33 ։ Ղու • իգ • 33 ։ Ցօհ • ժԹ • 17 ։
ի Մատ • իե • 34 ։

զմեռսով խառնած դինի տուին որ խմէ , բայց
24 ինքը չառաւ • Ու խաչը հանելին զանիկայ , և և
անոր հանդերձները բաժնեցին , անոնց վրայ վիճակ
25 ձգելով թէ ո՛վ ինչ պիտի առնէ : Է Ժամը
26 իրեքն էր , ու խաչը հանելին անիկայ : Ու Ե ա-
նոր չանգաւոր դիրը գրուած էր ԸՆ ՀՐԵՒ ԹԱ-
27 գաւորն Է : Ու Ի անոր հետ երկու աւազակ խաչը
հանելին , մէկը անոր աջ կողմէն ու մէկը ձախ
28 կողմէն : Ու կատարուեցաւ ան դիրը որ կ'ըսէ
29 թէ Հ Նօրէններուն հետ սեպուեցաւ : Ե Ու ա-
նոնք որ կ'անցնէին՝ կը հայհոյէին անոր , գլուխնին
կը շարժէին ու կ'ըսէին , Ա՛ւաղ Ը որ տաճարը կը
30 քակէիր , և իրեք օրուան մէջ կը շինէիր , Ինք-
31 զինքդ ազատէ ու իջիր ատ խաչէդ : Նոյնպէս
ալ քահանայապետները դպիրներուն հետ իրենց
մէջը ծաղր ընելով կ'ըսէին , Ուրիշները ազատեց ,
32 ինքզինքը չկրնար ազատել : Ար Քրիստոսը Ի-
սրայէլի թագաւորը թող հիմա խաչէն վար իջնէ ,
որ տեսնենք ու հաւատանք • և Ժ իր հետը խաչը
ելլողները կը նախատէին զանիկայ :
33 Ու Ժ վեցերորդ ժամը հասած՝ պէս , բոլոր
երկրին վրայ խաւար եղաւ մինչև իններորդ ժամը :
34 Ու իններորդ ժամուն Յիսուս մեծ ձայնով աղաղա-
կեց ու ըսաւ , Ա՛լէի Ա՛լէի՝ լամա սաբաքթանի • որ
կը թարգմանուի , Աստուած իմ՝ Աստուած իմ ,
35 ինչո՞ւ զիս թողուցիր : Ու քովը կայնողներէն ոմանք
36 երբոր լսեցին կ'ըսէին թէ Ա՛լիան կը կանչէ : Ու
Ը մէկը վազեց սպունգ մը քացախով լեցուց , ու

Է Սաղ • իբ • 18 ; Ղռ • իգ • 34 ; Ցօհ • ժթ • 23 ;
Ը Ցճս Աստ • իէ • 45 ; Ղռ • իգ • 44 ; Ցօհ • ժթ • 14 ;
Թ Աստ • իէ • 37 ; Ցօհ • ժթ • 19 ;
Ժ Աստ • իէ • 38 ;
ՀՀ Եբ • ժգ • 12 ; Ղռ • իբ • 37 ;
Ի Սաղ • իբ • 7 ;
Ղ Դ • ժգ • 58 ; Ցօհ • բ • 19 ;
Ճ Աստ • իէ • 44 ; Ղռ • իգ • 39 ;
Մ Աստ • իէ • 45 ; Ղռ • իգ • 44 ;
Յ Սաղ • իբ • 1 ; Աստ • իէ • 46 ;
Ն Աստ • իէ • 48 ; Ցօհ • ժթ • 29 ;

եղէգի մը անցընելով՝ Ը տուաւ անոր որ խմէ , և
ըսաւ , Թո՛ղ տուր տեսնենք թէ Եղիան կու գայ
ազատելով զանիկայ :
37 Ու Յիսուս մեծ ձայն մը հանելով ու հոգի
38 տուաւ : Ու Ը տաճարին վարագոյրը երկուքի
39 պատռեցաւ վերէն՝ի վար : Ու Ղ հարիւրապետը
որ անոր դիմացը կեցեր էր , տեսնելով որ այսպէս
աղաղակելով հոգի տուաւ , ըսաւ , Ճիրաւի Որդի
40 Աստուծոյ էր ատ մարդը : Ե Ա՛նիկիները ալ կային
որ Ճ հեռուանց կը նայէին , որոնց մէջն էր Մա-
րիամ Մագդաղենացին և պզտիկ Յակոբոսին
ու Յովսեսին մայրը Մարիամ , և Սողոմէի .
41 որոնք՝ երբոր Յիսուս Գալիլեա էր , Մ իր ետևէն
կ'երթային և իրեն ապաստաւորութիւն կ'ընէին .
և ուրիշ շատ կիներ ալ՝ որ իր հետը Երուսա-
ղէմ՝ եկեր էին :
42 Ա Ու երբոր իրիկուն եղաւ , ան օրը ուրբաթ՝
43 այսինքն շաբաթին առջի օրը ըլլալով , Յովսէփ
Արիմաթիայի երևելի խորհրդական մը՝ որ ինքն ալ
Աստուծոյ թագաւորութեանը կը սպասէր , եկաւ
ու համարձակութիւն ընելով՝ Պիղատոսին քովը
44 մտաւ , և Յիսուսին մարմինը խնդրեց : Ու Պի-
ղատոս զարմացաւ որ արդէն մեռած ըլլայ . և
հարիւրապետը իրեն կանչելով՝ հարցուց անոր թէ
45 Շ ա՞տ առեն է որ մեռաւ : Ու երբոր ոտիպէը
իմացաւ հարիւրապետէն , մարմինը Յովսեփին
46 շնորհեց : Բ Ու Յովսէփ կտաւ գնեց , ու զանիկայ

Ը Սաղ • կթ • 21 ;
Թ Աստ • իէ • 50 ; Ղռ • իգ • 46 ; Ցօհ • ժթ • 30 ;
Ժ Աստ • իէ • 51 ; Ղռ • իգ • 45 ;
ՀՀ Աստ • իէ • 54 ; Ղռ • իգ • 47 ;
Ի Աստ • իէ • 55 ; Ղռ • իգ • 49 ;
Ճ Սաղ • կթ • 11 ;
Մ Ղռ • բ • 2 , 3 ;
Յ Աստ • իէ • 57 ; Ղռ • իգ • 50 ; Ցօհ • ժթ • 38 ;
Ն Ղռ • բ • 25 , 38 ;
Շ Աստ • իէ • 59 , 60 ; Ղռ • իգ • 53 ; Ցօհ • ժթ • 40 ;

վար իջևցընելով՝ կտաւով փաթթեց , ու դրաւ
դերեզմանի մէջ՝ որ քարէ փորուած էր . և քար մը
47 գլորեցուց դերեզմանին դուռը : Իսկ Մարիամ
Մագդաղենացին ու Յովսեսին Մարիամ
տեսան ան տեղը ուր որ դրուեցաւ :

ԳԼՈՒԽ ԻԶ.

1 Հինչտակ մը Քրիստոսի յարութիւն առնելը կ'աւետէ իրեք
կիներու , 9 Քրիստոս կ'երևնայ Մարիամ Մագդաղենա-
ցիին , 12 աւրը գացող երկու աշակերտներուն , 14 եօքը
առաքեալներուն , 15 որոնք կը խրկէ աւետարանը քարոզե-
լու : 19 Քրիստոս երկինքը կը համբառնայ :

1 Ու երբոր շաբաթը անցաւ , Մարիամ Մագ-
դաղենացին և Յակոբոսին Մայրը Մարիամ և
Սողոմէ Քիւնակեր ծախսու առին , որ գան օծեն
2 անիկայ : Ու մէկշաբթի առտուանց շատ կա-
3 նուխ արևը որ կը ծագէր՝ հկան դերեզմանը , Ու
իրարու կ'ըսէին , Քարը ձվ պիտի գլորեցընէ
4 մեզի դերեզմանին դռնէն , (Ու նայեցան տեսան
որ քարը գլորուած էր ,) ինչու որ շատ մեծ
5 էր : Ու ներս դերեզմանը մտնելով՝ երիտասարդ
մը տեսան որ աջ կողմը նստեր էր ձերմակ պատմու-
6 ճան հագած , ու զարհուրեցան : Ու անիկայ
ըսաւ անոնց , Մի զարհուրիք . Յիսուս Նազովրե-
ցին կը փնտռէք , որ խաչուեցաւ . անիկայ յարու-
թիւն առաւ , հոս չէ . ահա ան տեղը ուր որ դրին
7 զանիկայ : Հայց գացէք՝ ըսէք անոր աշակերտնե-
րուն և Պետրոսին , Թէ առաջ ձեզմէ առաջ Գալի-
լեա կ'երթայ , հոն պիտի տեսնէք անիկայ՝ Ինծոր
8 որ ձեզի ըսաւ : Ու անոնք դողով ու ապշութեամբ
բռնուած՝ ելան ու փախան դերեզմանէն , և մէկու
մը բան չըսին , քանզի կը վախնային :

9 Յետոյ մէկշաբթի առտուանց յարութիւն առած՝

ա Մատ . իը . 1 : Ղու . իդ . 1 ; Յով . ի . 1 :
բ Ղու . իդ . 56 :
գ Ղու . իդ . 1 : Յով . ի . 1 :
դ Ղու . իդ . 3 : Յով . ի . 11 , 12 :
ե Մատ . իը . 5 , 6 , 7 :
զ Մատ . իղ . 32 : Գղ . ժգ . 28 :
է Տես Մատ . իը . 8 : Ղու . իդ . 9 :

առաջ ընՄարիամ Մագդաղենացիին երևցաւ ,
10 Որմէ եօթը դև հաներ էր : Ինիկայ գնաց անոնց
պատմեց որոնք անոր հետ էին , երբոր սուգ կ'ը-
11 նէին ու կու լային : Իսկ է անոնք երբոր լսեցին Թէ
կենդանի է և Թէ իրեն երևցաւ , չհաւատացին :
12 Ետքը ուրիշ կերպարանքով Երևցաւ անոնցմէ
13 երկուքին՝ որ քալելով արտը կ'երթային : Ու
անոնք գացին ուրիշներուն պատմեցին . ու անոնց
ալ չհաւատացին :
14 Վերջը տասնումէկին երևցաւ , երբոր սեղան
նստած էին , ու երեսնին զարկաւ իրենց անհաւա-
տութիւնը և սրտերնուն կարծրութիւնը , վասն զի
որոնց որ ինքը երևցաւ մեռելներէն յարութիւն
առած , իրենք չհաւատացին :
15 Ետքը ըսաւ անոնց , Գացէք բոլոր աշխարհ , ու
աւետարանը քարոզեցէք բոլոր ստեղծուածնե-
16 րուն : Ան որ հաւատայ ու մկրտուի , պիտի
փրկուի , Ան որ չհաւատայ , պիտի դատապար-
17 տուի : Ու անոնք որ կը հաւատան , սա նշանները
անոնց հետ պիտի երթան . Դիմ անունովս դևեր
18 պիտի հանեն , Ճոխ լեզուներ պիտի խօսին . Օձե-
րը պիտի բռնեն , և Թէ որ մահառիթ
դեղ մը խմեն , իրենց պիտի չվնասէ . Հիւանդնե-
րու վրայ ձեռք պիտի դնեն , ու անոնք պիտի ա-
ռողջանան :
19 Երբ Տէրը անոնց հետ խօսելէն ետքը Երկին-

գ Ճոհ . ի . 14 :
դ Ղու . ը . 2 :
ե Ղու . իդ . 10 : Ճոհ . ի . 18 :
զ Ղու . իդ . 11 :
է Ղու . իդ . 13 :
ը Ղու . իդ . 36 : Ճոհ . ի . 19 :
ա Կոր . ժե . 5 :
թ Մատ . իը . 19 : Ճոհ . ժե . 16 :
ժ Կող . ա . 23 :
ի Ճոհ . գ . 18 , 36 : Գոր . բ . 38 : ժշ . 30 , 31 , 32 : Հռով .
ժ . 9 : ա Պետ . գ . 21 :
ձ Ճոհ . ժբ . 48 :
ղ Ղու . ժ . 17 : Գոր . ե . 16 : ը . 7 : ժշ . 18 : ժԹ . 12 :
ճ Գոր . բ . 4 : ժ . 46 : ժԹ . 6 : ա Կոր . ժբ . 10 , 28 :
մ Ղու . ժ . 19 : Գոր . իը . 5 :
յ Գոր . ե . 15 , 16 : Թ . 17 : իը . 8 : Ճակ . ե . 14 , 15 :
ն Գոր . ա . 2 , 3 :
շ Ղու . իդ . 51 :

քը համբարձաւ , ու Աստուծոյ ՚ած կողմը նստաւ ։
20 Նա անունը ելան ու ամէն տեղ կը քարոզէին , և
Տէրը անոնց գործակից էր , ու խօսքը կը հաստա-
տէր ան նշաններով որ անոնց հետը կ՚երթային ։

ա Սաղ . ճժ . 1 ։ Գոր . է . 55 ։
ե Գոր . ւ . 12 ։ ժդ . 3 ։ ա Կոր . բ . 4, 5 ։ Եբր . ը . 4 ։

ԸՒՆՏՐԸՆ ԸՍՏ ՂՈՒԿԱՅՈՒ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Ղուկաս աւետարանին յառաջաբանութիւնը ։ 5 Եղիսա-
բեթին 26 ու կոյս Մարիամին յղութիւնը ։ 39 Եղիսաբե-
թին և Մարիամին մարգարէութիւնը Քրիստոսի վրայով ։
57 Ծովհաննէս Մկրտչին ծնունդը և թլփատութիւնը ։ 67
Զաքարիայի մարգարէութիւնը Քրիստոսի 76 և Ծովհան-
նէսին վրայով ։

1 Որովհետև շատերը մեր մէջը հաստատ դիտցուած
2 բաներուն վրայով Եղած պատմութիւնը կարգի
դնելու ձեռք զարկին , — ինչպէս որ սկիզբէն աչ-
3 քով տեսնողները և խօսքին սպասաւոր եղողները
Բաւանդեցին մեզի , ՚ի նայ ալ որ սկիզբէն ան
ամէն բաներուն ճշդութեամբ տեղեկացեր էի ,
յաջմար դատեցի ե կարգաւ գրել քեզի Թով
4 պատուական Թէոփիլոս , Ո՛ր սորված բաներուդ
ստուգութիւնը իմանաս ։
5 Ի ՚երկաստանի ՚երկրին Թագաւորին օրերը
Ը Նբիայի դասակարգութենէն Զաքարիա անու-

ա Եբր . բ . 3 ։ ա Պետ . ե . 1 ։ բ Պետ . ա . 16 ։ ա Ցօհ . ա . 1 ։
բ Մար . ա . 1 ։ Ցօհ . ժե . 27 ։
գ Գոր . ժե . 19, 25, 28 ։ ա Կոր . է . 40 ։
դ Գոր . ժա . 4 ։
ե Գոր . ա . 1 ։
զ Ցօհ . ի . 31 ։
է Մատ . բ . 1 ։
ը ա Մն . իդ . 10, 19 ։ Ղեմ . ժբ . 4, 17 ։

նով քահանայ մի կար , որուն կնիկը Ե՛լիսաբեթ
6 աղջիկներէն էր , և անոր անունը Ե՛լիսաբեթ ։ Ու
երկուքն ալ Աստուծոյ առջեւը Բ՚արդար էին , և
Տէրոջը բոլոր պատուիրաններուն և իրաւունքնե-
7 րուն մէջ անարատութեամբ կը քալէին ։ Ու
զաւակ չունէին , ինչու որ Ե՛լիսաբեթ ամուլ էր ,
ու երկուքն ալ օրերնին անցուցած էին ։
8 Ու երբոր անիկայ իր դասակարգութեան օրերը
հասնելուն քահանայական պաշտօնը կը կատարէր
9 Աստուծոյ առջեւը , Ի՚հանայութեան սովորութեա-
նը պէս ՚ի՛րեն բնկաւ որ Տէրոջը տաճարը մտնէ
10 է՛նկարկութիւն ընէ ։ Ե Նա ժողովուրդին բոլոր
բազմութիւնը դուրսը աղօթքի կայներ էին խունա-
11 կին ատենը ։ Ու երեւցաւ անոր՝ Տէրոջը հրեշտա-
կը , որ կայներ էր Խունկի սեղանին ա՛ջ կողմը ։
12 Ե Նա Զաքարիա երբոր տեսաւ՝ ՚ի շիտեցաւ , ու ա-
13 նոր վրայ վախ մը բնկաւ ։ Ե Նա հրեշտակը ըսաւ
անոր , Մի վախնար՝ Զաքարիա , ինչու ու քու
աղօթքդ լսուեցաւ , և քու կինդ Ե՛լիսաբեթ քեզի
որդի մը պիտի ծնանի , ու Յանոր անունը * Հով-
14 հաննէս դնես ։ Ե Նա քեզի ուրախութիւն ու ցըն-
ծութիւն պիտի ըլլայ , և Շատերը անոր ծնանե-
15 լուն վրայ պիտի ուրախանան ։ Ինչու որ Տէրոջը
առջեւը մեծ պիտի ըլլայ , և Չդինի ու օղի պիտի
չխմէ ։ և Ղեռ իր մօրը որովայնէն Սուրբ ՚ոգ-
16 իով պիտի լեցուի ։ ՚Ու Իսրայէլի որդւոցմէ

բ Ծն . է . 1 ։ ժէ . 1 ։ գ Թագ . Ի . 4 ։ դ Թագ . ւ . 3 ։ Ցոր . ա . 1 ։ Գոր . իդ . 1 ։ իդ . 16 ։ Փիլ . պ . 6 ։
ե ա Մն . իդ . 19 ։ բ Մն . ը . 14 ։ Լա . 2 ։
է Ել . Լ . 7, 8 ։ ա Թագ . բ . 28 ։ ա Մն . իդ . 13 ։ բ Մն . իթ . 11 ։
Լ Ղե . ժղ . 17 ։ Ցայտ . ը . 3, 4 ։
ի Ել . Լ . 1 ։
ձ Դատ . ղ . 22 ։ ժգ . 23 ։ Դան . ժ . 8 ։ Հմր 29 ։ Ել . բ . 9 ։ Գոր . ժ . 4 ։ Ցայտ . ա . 17 ։
ղ Հմր 60, 63 ։
* ՚ա՛ Տէրոջը շնորհքը ։
ճ Հմր 58 ։
յ Թագ . ղ . 3 ։ Դատ . ժգ . 4 ։ Ել . ւ . 33 ։
ղ Երեմ . ա . 5 ։ Գաղ . ա . 15 ։
ճ Մաղ . գ . 5, 6 ։

շաւոերը իրենց Տէր Աստուծոյն պիտի դարձընէ ։
17 Ա Ու Եւ ինքը անոր առջեւէն պիտի դայ Եղիայի հոգիովը ու զօրութիւնովը՝ հայրերուն սիրտերը որդւոցը վրայ դարձընելու , և անհնազանդները՝ արդարներուն իմաստութեանը , որ Տէրոջը բարեկարգ ժողովուրդ մը պատրաստէ ։ 18 Եւ Աբրահամ ըսաւ հրեշտակին , Ինչո՞վ դիտնամ ասոր բանը , որովհետեւ ես ծեր եմ , ու իմ կինս իր օրերը անցուցած է ։ 19 Եւ հրեշտակը պատասխանելով ըսաւ անոր , Ես եմ Գաբրիէլը որ Աստուծոյ առջեւը կը կայնիմ , ու խրկուեցայ քեզի զրուցելու և ասոնք բաներուն աւետիսը քեզի տալու ։ 20 Ահա Համր պիտի ըլլաս դուն , ու պիտի չկրնաս խօսիլ մինչեւ այն օրը՝ որ ասոնք բաները ըլլան . քանզի չհաւատացիր իմ խօսքերուս , որոնք իրենց ատենին պիտի կատարուին ։ 21 Ու ժողովուրդը Զաքարիային կը սպասէր , և կը զարմանային անոր տաճարին մէջ ուշանալուն վրայ ։ 22 Ու երբոր դուրս եկաւ , չէր կրնար խօսիլ անոնց հետ . և իմացան որ տաճարին մէջ տեսիլք մը տեսած է . ու ինքը նշանով կը խօսէր անոնց հետ , և համր կը կենար ։ 23 Ու եղաւ որ Բ երբ անոր պաշտօնին օրերը լմընցան , իր տունը դնաց ։ 24 Եւ ան օրերէն ետքը անոր կինը Եղիսաբեթ յղացաւ , ու հինգ ամիս ինքզինքը կը պահէր , և կ՚ըսէր ։ 25 Այսպէս ըրաւ ինծի Տէրը այս օրերս , որ իմ վրաս նայեցաւ Հնախատինքս մարդոց մէջէն վերցընելու ։
26 Ու վեցերորդ ամսուն մէջ Գաբրիէլ հրեշտակը Աստուծմէ խրկուեցաւ Գալիլեայի մէկ քաղաքը՝ 27 որուն անունը Նազարեթ էր , Ա Անկ կոյսի մը՝

Ա Մտ . դ . 5 ։ Մաս . ժա . 14 ։ Մար . թ . 11 ։
Բ Ծն . ժէ . 17 ։
Գ Դան . ը . 16 ։ թ . 21 , 22 , 23 ։ Մաս . ժը . 10 ։ Երբ . ա . 14 ։
Դ Եղիկ . գ . 26 ։ իդ . 27 ։
Ե Տե՛ս դ Թագ . ժա . 5 ։ ամՓ . թ . 25 ։
Զ Ծն . և . 23 ։ Ես . դ . 1 ։ ծգ . 1 , 4 ։
Է Մաս . ա . 18 ։ ԳԼ . բ . 4 , 5 ։

մարդու մը նշանուած , որուն անունը Յովսէփ էր՝ Դաւիթի տունէն , և անն կոյսին անունը Մարիամ ։ 28 Ու հրեշտակը անոր գալով ըսաւ , Ողջո՛յն քեզ՝ ծիլ շնորհընկալ կոյս , Տէրը քու հետդ է ։ 29 Բայց անոնց մէջ օրինակ ես Եւ անիկայ տեսնելով անոր խօսքին վրայ Խռովեցաւ , ու ինքնիրեն կը մտածէր թէ ինչպես բան պիտի ըլլայ սա 30 ողջոյնը ։ Եւ հրեշտակը անոր ըսաւ , Մի՛ վախնար՝ Մարիամ , ինչու որ Աստուծմէ շնորհք 31 գտար . Ահա պիտի յղանաս ու որդի մը պիտի ծնանիս , և Անոր անունը Յիսուս պիտի դնես ։ 32 Ինքնիկայ մեծ պիտի ըլլայ , Ու Խարթենչոյն Որդին պիտի ըսուի , և Տէր Աստուած պիտի տայ անոր իր հօրը Դաւիթին աթոռը , Ու Յակոբին տանը 33 վրայ յաւիտեան պիտի թագաւորէ , Եւ անոր 34 թագաւորութիւնը վերջ պիտի չունենայ ։ Ու Մարիամ ըսաւ հրեշտակին , Ինչպէս պիտի ըլլայ սա բանը , որովհետեւ ես երկիմաստ չեմ դիտեր ։ 35 Եւ հրեշտակը պատասխանելով ըսաւ անոր , Հոգին Սուրբ պիտի գայ քեզի , ու Խարթենչոյն զօրութիւնը քու վրադ հովանի պիտի ըլլայ . ուստի ան քեզմէ ծնանելու սուրբը Աստուծոյ 36 Որդի պիտի ըսուի ։ Եւ ահա քու ազգականդ Եղիսաբեթ՝ անիկայ ալ իր պառաւութեան ատենը արու զաւակով մը յղի է . ու ասիկայ ան անուղղ 37 ըսուածին վեցերորդ ամիսն է . Ինչու որ Աստուծոյ

Ը Դան . թ . 23 ։ ժ . 19 ։
Թ Դատ . գ . 12 ։
Ժ Հմր 12 ։
Ի Ես . է . 14 ։ Մատ . ա . 21 ։
Ժ ԳԼ . բ . 21 ։
Ր Մար . և . 7 ։
Ս Բ Թագ . է . 11 , 12 ։ Ես . թ . 6 , 7 ։ ժչ . 5 ։ Երեմ . իգ . 5 ։ Սաղ . ճԼ . 11 ։ Ցայտ . գ . 7 ։
Տ Դան . բ . 44 ։ է . 14 , 27 ։ Ընդ . 21 ։ Մխ . գ . 7 ։ Ցօհ . ժբ . 34 ։ Երբ . ա . 8 ։
Ֆ Մատ . ա . 20 ։
Ք Մատ . ժգ . 33 ։ իգ . 63 , 64 ։ Մար . ա . 1 ։ Ցօհ . ա . 34 ։ ի . 31 ։ Գոր . բ . 37 ։ Հռով . ա . 4 ։
Ր Ծն . ժբ . 14 ։ Երեմ . լբ . 17 ։ Զաք . բ . 6 ։ Մատ . ժթ . 26 ։ Մար . ժ . 27 ։ ԳԼ . ժբ . 27 ։ Հռով . գ . 21 ։

38 քովը բնաւ մէկ բան մը անշնարին չըլլար : Նա-
Մարիամ ըսաւ , Ահա Ես Տէրոջը աղախինն եմ ,
քու ըսածիդ պէս թող ըլլայ ինծի . ու հրեշտակը
անոր քովէն գնաց :
39 Ան օրերը ելաւ Մարիամ ու արտորնօք լեռնա-
40 կողմը † Յուդայի Դէ քաղաքը գնաց : Նա մտաւ
Զաքարիային տունը ու Ելիսաբեթին բարե-
41 տուաւ : Նա եղաւ որ երբ լսեց Ելիսաբեթ Մա-
րիամին բարեւը , մանուկը անոր որովայնին մէջը
խաղաց , ու Ելիսաբեթ Սուրբ Հոգիով լեցուե-
42 ցաւ . Նա բարձր ձայնով մը կանչեց ու ըսաւ ,
— Օրհնեալ ես դուն կանանց մէջ , և օրհնեալ է
43 քու որովայնիդ պտուղը : Նա աս ինծի ո՞ւրկից
44 եղաւ , որ իմ Տէրոջս մայրը ինծի գայ , Զի տես զի
ահա երբոր քու բարեւիդ ձայնը ականջիս եկաւ ,
մանուկը որովայնիս մէջը խաղաց ուրախութենէն :
45 Նա երանի անոր որ * հաւատացեր է , քանզի պիտի
կատարուի ան բաները՝ որ Տէրոջմէ ըսուեցան
46 իրեն : Նա Մարիամ ըսաւ , Իմ անձս կը
47 մեծցընէ Տէրը , Նա իմ հոգիս ուրախացաւ իմ
48 Փրկիչ Աստուծովս : Վասն զի * իր աղախնին
խոնարհութեանը նայեցաւ , քանզի ահա ասկէ
ետև Ը բոլոր ազգերը ինծի երանութիւն պիտի
49 տան : Զի ան զի * զօրը Ի ինծի մեծամեծ բաներ
50 ըրաւ , ու անոր Անունը սուրբ է : Նա Ե անոր
ողորմութիւնը իրմէն վախցողներուն վրայ է ազգէ
51 ազգ : Ը Իր բազուկովը զօրութիւն ցուցուց ,
Ը ցիրուցան ըրաւ ամբարտաւանները իրենց սրտին

† Ցես . իա . 9 , 10 , 11 ։
— Հմր 28 ։ Դասա . և . 24 ։
* Կամ հաւատացեր է . Թէ
Ե ա Թագ . բ . 1 ։ Սաղ . լդ .
2 , 3 ։ լե . 9 ։ Ամբ . գ . 18 ։
‡ ա Թագ . ա . 11 ։ Սաղ .
ճլգ . 6 ։
ը Սաղ . ՚գ . 12 ։ Գլ . ժա . 27 ։
Ի Սաղ . հա . 19 ։ ճիգ . 2 , 3 ։
Ղ Սաղ . ճժա . 9 ։
Ի Ցն . ժէ . 7 ։ Եղ . ի . 6 ։
Սաղ . ճգ . 17 , 18 ։
Ը Սաղ . ղը . 1 ։ ճմը . 15 ։
Ես . ի . 10 ։ ծա . 9 ։ ծբ . 10 ։
Ի Սաղ . լդ . 10 ։ ա Պետ . է . 5 ։

52 խորհուրդովը ։ † Զօրաւորները իրենց աթոռներէն
53 իջեցուց , ու խոնարհները բարձրացուց ։ Ինսո՛ի-
նները բարիքներով լեցուց , և. Հարուստները պա-
54 րապ ձամբեց ։ Օգնութիւն ըրաւ իր Իսրայէլ
ծառային՝ Էր ողորմութիւնը միտը բերելով ,
55 Ի Ինչպէս որ խօսեցաւ մեր Հայրերուն՝ Աբրա-
համին ու անոր սերունդին յաւիտեան ։
56 Նա Մարիամ անոր քովը իրեք ամիսի չափ
կեցաւ , ու իր տունը դարձաւ ։
57 Ու Ելիսաբեթին ծնանելու ժամանակը լեցուե-
58 ցաւ , ու որդի մը ծնաւ ։ Նա լսեցին անոնք որ
անոր բոլորտիքը կը բնակէին՝ ու անոր ազգական-
ները , որ Տէրը անոր վրայ իր մեծ ողորմութիւնը
ցուցուց , և ‡ անոր հետ կ՚ուրախանային ։
59 Ու եղաւ որ Ութերորդ օրը տղան թլփատելու
եկան , և զանիկայ իր հօրը անունովը Զաքարիա
60 կը կոչէին ։ Իսկ անոր մայրը պատասխան տուաւ
ու ըսաւ , Ո՛չ , հապա Յովհաննէս պիտի կոչուի ։
61 Նա անոր ըսին թէ Ձեր ազգականներուն մէջ
62 մէկը չկայ որ աս անունով կոչուի ։ Նշան կ՚ընէին
անոր հօրը թէ ինչ անուանով կ՚ուզէ որ անիկայ
63 կոչուի ։ Ան ալ տախտակ մը ուզեց ու գրեց՝ ը-
սելով , Յովհաննէս է անոր անունը . ու ամէնքը
64 զարմացան ։ Նա իսկոյն բացուեցաւ անոր բերանը
ու անոր լեզուն , և կը խօսէր ու կ՚օրհնէր Աստ-
65 ուած ։ Նա վախ մը ինկաւ ան ամէնուն վրայ՝
որոնք անոնց բոլորտիքը կը բնակէին . ու աս
ամէն բաները Հրէաստանի բոլոր ‡ լեռնակողմը կը

† ա Թագ . բ . 6 ։ Ցոր . և .
11 ։ Սաղ . ճժգ . 6 ։
‡ ա Թագ . բ . 5 ։ Սաղ . լգ . 10 ։
Ե Սաղ . զը . 8 ։ Երեմ . ը .
8 , 20 ։
Ի Ցն . ժէ . 19 ։ Սաղ . ճլբ .
11 ։ Հաւ . ժա . 28 ։ Գաղ .
դ . 16 ։
Հմր 14 ։
Ղ Ցն . ժէ . 12 ։ Ղև . ժբ . 3 ։
Հմր 13 ։
Ի Հմր 13 ։
Ղ Հմր 20 ։
‡ Հմր 39 ։

66 զըուցուբէր ։ Նա ամէն լսողները ։ իրենց սիրտերուն
մէջը դրին , ու կ՚ըսէին , Արդեօք սա տղան ինչ
պիտի ըլլայ . ու Տէրոջը ձեռքը անոր հետն էր ։
67 Նա անոր հայրը ՝Օսաբիա Սուրբ Հոգիով
68 լեցուաւ՝ մարգարէացաւ ու ըսաւ , Օրհնեալ
ըլլայ Իսրայէլի Տէր Աստուածը , որ այցելութեան
69 եկաւ և իր ժողովուրդին փրկութիւն ըրաւ ։ Ու
մեզի փրկութեան եղջիւր մը հանեց իր Դաւիթ
70 ծառային տունէն . (Ինչպէս որ սուրբերուն
բերնովը խօսեցաւ , որոնք աշխարհի սկիզբէն ի
71 վեր անոր մարգարէներն էին ։) Փրկութիւն մեր
թշնամիներէն և բոլոր մեզ ատողներուն ձեռ-
72 քէն , Ողորմութիւն ընելու մեր հայրերուն վրայ ,
73 և իր սուրբ ուխտը միտը բերելու , (Այն երդումը՝
որ մեր հօրը Աբրահամին ըրաւ ,) մեզի տալու ,
74 Որ մեր թշնամիներուն ձեռքէն ազատուելով՝
75 առանց վախի Նանիկայ պաշտենք Սրբութիւ-
նով ու արդարութիւնով անոր առջևը մեր կեան-
76 հօրը բոլոր օրերուն մէջ ։ Ու դուն ո՛վ մանուկ՝
Վարձրեալին մարգարէն պիտի կոչուիս . քանզի որ
Տէրոջը երեսին առջևէն պիտի երթաս՝ անոր
77 ճամբաները պատրաստելու , Անոր ժողովուրդին
դիտցընելու էրէնչ փրկութիւնը ։ իրենց մեղքերուն
78 թողութիւնովը , Մեր Աստուծոյն գթած ողոր-

ք ԳԼ . բ . 19 , 51 ։
յ ՅՆ . լթ . 2 ։ Սաղ . ո . 17 ։
ձԹ . 21 ։ Գոր . ժա . 21 ։
ն Ցովել . բ . 28 ։
շ գ Թագ . ա . 48 ։ Սաղ . խա .
13 ։ Նր . 18 ։ Ղ . 48 ։
ո Եր . գ . 16 ։ գ . 31 ։ Սաղ .
ճժա . 9 ։ ԳԼ . է . 16 ։
չ Սաղ . ճԼր . 17 ։
պ Երեմ . իգ . 5 , 6 ։ Լ . 10 ։
Դան . Թ . 24 ։ Գոր . գ .
21 ։ Հռով . ա . 2 ։
ջ Ղէ . իգ . 42 ։ Սաղ . ղը . 3 ։

ճէ . 8 , 9 ։ Ղ . 45 ։ Եզեկ .
ժղ . 60 ։ Հբր 54 ։
ռ ՅՆ . ժբ . 3 ։ ժէ . 4 ։ Իբ .
16 , 17 ։ Եբր . չ . 13 , 17 ։
ս Հռով . գ . 18 , 22 ։ Եբր . Թ .
14 ։
վ Երեմ . լբ . 39 , 40 ։ Եփե .
գ . 24 ։ բ Թես . բ . 12 ։ բ
Տիմ . ա . 9 ։ Տիտ . բ . 12 ։
ա Պետ . ա . 15 ։ բ Պետ . ա .
4 ։
տ Ես . խ . 3 ։ Մաղ . գ . 1 ։ գ .
5 ։ Մատ . ժա . 10 ։ Հբր 17 ։
ր Մար . ա . 4 ։ ԳԼ . գ . 3 ։

մանէականը համար՝ որով ծագող արեգակը վե-
79 րէն մեզի այցելութեան եկաւ , Խաւարի և մա-
հուան ստուերի մէջ նստողներուն լոյս տալու , ո-
մեր ոտքերը խաղաղութեան ճամբուն մէջ շիտա-
կելու ։
80 Նա տղան կը մեծնար ու կը զօրանար Հոգիով ,
և անապատներուն մէջն էր մինչև ան օրը՝ որ
ինքը Իսրայէլին երևցաւ ։

ԳԼ . Բ

1 Օգոստոս կայսրը կը հրամայէ աշխարհագիր ընել իր բոլոր
տերութեանը մէջ ։ 6 Քրիստոսի ծնունդը ։ 8 Հրեշտակ մը
աւետիս կու տայ հովիւներուն ։ 13 Երկնային զօրաց բազ-
մութիւն կ՚օրհնեն զԱստուած Քրիստոսի ծնդեանը հա-
մար ։ 21 Քրիստոս կը թլփատուի , 22 տաճարը կը տա-
րուի ։ 28 Սիմէօն և Աննա կը մարգարէանան Քրիստոսի
վրայով ։ 40 Քրիստոս կը զարգանայ իմաստութեամբ ։ 46
տաճարին մէջ Հրէից վարդապետներուն հարցմունքները կ՚ը-
նէ , 51 և իր ծնողացը հնազանդ կը մնայ ։

1 Ու եղաւ որ ան օրերը Օգոստոս կայսրէն հրաման
2 ելաւ՝ որ բոլոր աշխարհ դրուի ։ (Այս առջի
աշխարհագիրը եղաւ Սիւրենոսին Սիւրիայի վրայ
3 կուսակալութիւն ըրած ատենը ։) Ու ամէնքը
կ՚երթային աշխարհագիրը մտնելու՝ ամէն մէկը
4 իր քաղաքին մէջ ։ Յովսէփ ալ Գալիլեայէն
Նազարէթ քաղաքէն ելաւ դէպ ի Հրեաստան
Բ Դաւիթի քաղաքը՝ որ Բեթլեհէմ կ՚ըսուի ,
(Ի՝ինքը Դաւիթի տունէն ու ազգատոհմէն ըլլա-
5 լուն համար ,) Աշխարհագիրը մտնելու Մարիամին
հետ մեկտեղ , որ ան իր նշանածն էր , և յղի էր ։
6 Ու եղաւ որ երբ անոնք հոն էին , անոր ծնանելու
7 օրերը լեցուեցան ։ Ու իր Ա անդրանիկ որդին

յ Թուա . իդ . 17 ։ Մաղ . գ . 2 ։
ն Ես . Թ . 2 ։ խբ . 7 ։ խԹ .
9 ։ Մատ . գ . 16 ։ Գոր .
իգ . 18 ։
ի ԳԼ . բ . 40 ։
ա Մատ . գ . 1 ։ ժա . 7 ։

ո Գոր . ե . 37 ։
բ ա Թագ . ժղ . 1 , 4 ։ Ցօհ ։
է . 42 ։
ի Մատ . ա . 16 ։ ԳԼ . ա . 27 ։
Ա Մատ . ա . 25 ։

ծնաւ , ու խանձարուրով փաթթեց և դնիկայ մսուրին մէջը պառկեցուց , ինչու որ իջևանին մէջ իրենց տեղ չկար :

8 Նոյն տեղը հովիւներ կային դաշտի մէջ կեցած , որոնք իրենց հօտերուն դիշերուան պահպանու-
9 թիւնը կ'ընէին : Նոյն ատեն Տէրոջը հրեշտակը անոնց վրայ իջաւ , ու Տէրոջը փառքը անոնց բո-
10 լորտիքը ծագեցաւ . Ու խիստ շատ վախցան : Նոյն հրեշտակը ըսաւ անոնց , Մի վախնաք , ինչու որ ահա ես ձեզի մեծ ուրախութիւնն աւետիս կու-
11 տամ , Ազգ բոլորը ժողովուրդին պիտի ըլլայ . Ա ասոր համար ձեզի այսօր Փրկիչ մը ծնաւ Դաւիթի
12 քաղաքին մէջ , որ ինքը Քրիստոս Տէրն է : Նոյն ձեզի նշան մը ըլլայ . մանուկ մը պիտի գտնէք խանձարուրով փաթթած ու մսուրի մէջ պառ-
13 կած : Ու նոյն իսկոյն ան հրեշտակին հետը երկնա-
14 յին զօրքերու բազմութիւն մը եղաւ , որոնք գո-
տուած կ'օրհնէին ու կ'ըսէին , Ի բարձունս բարձրու-
թիւնս մէջ Աստուծոյ փառք , ու երկրի վրայ Ս խաղաղութիւն , Ի մարդոց մէջ հաճութիւն :
15 Ու եղաւ որ երբ հրեշտակները անոնցմէ երկինքը վերցան , հովիւները իրարու ըսին , Նկիկք մինչև Ռեթղեհեմ երթանք , ու տեսնենք ըն Ք՚նդ Ե աս
16 եղած բանը , որն որ Տէրը մեզի յայտնեց : Ու եկան պարտոնք , և գտան Մարիամն ու Յովսէփը
17 և մսուրին մէջ պառկած մանուկը : Ու երբոր

Ի Գլ . ա . 12 :
Ձ Ծն . ժբ . 3 : Մատ . իբ . 19 : Մար . ա . 15 : Հմր 31 , 32 : Գլ . իգ . 47 : Կող . ա . 23 :
Ի Ես . իթ . 6 :
Ջ Մատ . ա . 21 :
Ռ Մատ . ա . 16 : Ժղ . 16 : Գլ . ա . 43 : Դտր . բ . 36 : Ժ . 36 : Փիլ . բ . 11 :
Ֆ Ծն . իբ . 12 : լբ . 1 , 2 : Սաղ . ճգ . 20 , 21 : ճխբ . 2 : Դան . է . 10 : Երբ . ա . 14 : Ցայտ . ն . 11 :
Ի Գլ . ժթ . 38 : Եփես . ա . 6 : գ . 10 , 21 : Ցայտ . ն . 13 :
Լ Ես . ձէ . 19 : Գլ . ա . 79 : Հռով . ն . 1 : Եփես . բ . 17 : Կող . ա . 20 .
Ի Ցօհ . գ . 16 : Եփես . բ . 4 , 7 : բ Թես . բ . 16 : ա Ցօհ . գ . 9 , 10 :

տեսան , իմացուցին ան խօսքին վրայով , որ ատ
18 մանուկին համար իրենց ըսուցուեցաւ : Նոյն ամե-
նքը որ կը լսէին , կը զարմանային ան բաներուն
19 վրայ որ հովիւները իրենց կը ըսուցէին : Բ Նայց Մարիամ ան ամէն բաները կը պահէր , ու իր սըր-
20 տին մէջը կը մտածէր : Նոյն հովիւները դարձան , կը փառաւորէին ու կ'օրհնէին Աստուած ան ամէն բաներուն համար որ լսեցին ու տեսան , ինչպէս որ իրենց ըսուցուած էր :
21 Ի Ու երբոր ութ օրերը լման եղան մանուկը թլփատելու , հանոր անունը Յիսուս դրուեցաւ , որ հրեշտակին կոչուած էր դեռ ինքը ծոցը որովայնին մէջ չյղացած :
22 Ու Մովսէսին օրէնքին համեմատ երբոր անոնց Ե մաքրութեան օրերը լմննցաւ , Երուսաղէմ տա-
23 րին զանիկայ Տէրոջը առջևը հանելու , (Ինչպէս որ գրուած է Տէրոջը օրէնքին մէջ թէ Ամէն ա-
րու որ արգանդ կը բանայ , Տէրոջը սուրբ կոսի ,)
24 Ու Տէրոջը օրէնքին մէջ ըսուածին պէս ընծայ տալու զոյգ մը տատրակ կամ աղաւնիի երկու
25 ձագ : Նոյն ահա Երուսաղէմի մէջ մարդ մը կար , որուն անունը Սիմէոն էր , ու ան մարդը արդար ու աստուածավախ էր , Ե Իսրայէլին մխիթարու-
թիւնը կը սպասէր , ու Սուրբ Հոգին անոր վրայ
26 էր : Նոյն անոր յայտնուած էր Սուրբ Հոգիէն Ե թէ մահ պիտի չտեսնէ , մինչև որ Տէրոջը Օծեա-
27 լը տեսնէ : Ն Նոյն Հոգիով տաճարը եկաւ . ու երբոր ծնողքը բերին Յիսուս մանուկը որ օրէնքին սովո-

Ի Ծն . լբ . 11 : Գլ . ա . 66 : Հմր 51 :
Ձ Ծն . ժէ . 12 : Ղև . ժբ . 3 : Գլ . ա . 59 :
Ռ Մատ . ա . 21 , 25 : Գլ . ա . 31 :
Ֆ Ղև . ժբ . 2 , 3 , 4 , 6 :
Ի Ել . ժգ . 2 : իբ . 29 : լգ . 19 : Թուա . գ . 13 : ը . 17 : ժբ . 15 :
Ջ Ղև . ժբ . 2 , 6 , 8 :
Ռ Ես . խ . 1 : Մար . ժե . 43 : Հմր 38 :
Ֆ Սաղ . ձԹ . 48 : Երբ . ժա . 5 :
Ի Մատ . գ . 1 :

28 բուխեանը պէս անոր համար ընեն, Ինչն ալ զանխ-
կայ իր դիրկը առաւ, և օրհնեց զՅոսուա ու ըս-
29 սաւ, ԸՆԼ հիմա՝ ծլ Տէր՝ արձակես քու ծառադ-
30 խաղաղութիւնով քու խօսիդ համեմատ . Վասն
31 զի իմ աչքերս տեսան քու փրկութիւնդ, Որ ըս-
րոլոր ժողովուրդներուն առջեւը պատրաստեցիր ,
32 Ը Լոյս մը հեթանոսներուը լուսաւորելու , և փառք
33 քու Իսրայէլ ժողովուրդիդ : Ու Յովսէփ ու ա-
նոր մայրը զարմացած էին ան բաներուն վրայ , որ
34 անոր համար կը խօսուէին : Ու Սիմէոն օրհնեց զա-
նոնք , և անոր մօրը Մարիամին ըսաւ , Ահա սա
հաստատ է Իսրայէլի մէջ շատ մարդոց իյնալուն ու
ելլելուն համար , Ու հակառակութեան նպատակ
35 մը ըլլալու համար կեցած է . (Ու քու սրտէդ
ալ թուր մը պիտի անցնի ,) որ սատկով շատ
սրտերէն խորհուրդները յայտնուին :
36 Ու հոն էր Աննա մարգարէն փանուէլի աղջիկը՝
Ասերի ցեղէն . ասիկայ իր օրերը շատ անցուցած
էր՝ երկանը հետ եօթը տարի կենալով իր կուսու-
37 թեանը ժամանակէն , Ու որբևայրի էր գրեթէ
ութսունչորս տարուան . որ տաճարէն չէր զա-
տուեր , հապա ծոմով և աղօթքով Աստուծոյ
38 ծառայութիւն կ՚ընէր գիշեր ու ցորեկ : Ու ա-
սիկայ նոյն ժամուն եկաւ , ու Տէրոջը գոհութիւն
կու տար , ու անոր վրայով կը խօսէր ան ամենուն ,
որոնք Երուսաղէմի մէջ փրկութեան կը սպասէին :
39 Ու երբոր ամէն բան կատարեցին Տէրոջը օրէնքին
համեմատ , նորէն Գալիլեա դարձան իրենց Նա-

Ը Ծն . խզ . 30 ։ Փիլ . ա . 23 ։
ա Ես . ծբ . 10 ։ Գլ . գ . 6 ։
Ը Ես . թ . 2 ։ խբ . 6 ։ խե . 6 ։ կ . 1 , 2 , 3 ։ Մաա . գ . 16 ։ Դոր . ժգ . 47 ։ իը . 28 ։
գ Ես . ը . 14 ։ Ովս . ժգ . 9 ։ Մաա . իա . 44 ։ Հռով . թ . 32 , 33 ։ ա Կոր . ա . 23 , 24 ։
բ Կոր . բ . 16 ։ ա Պետ . բ . 7 , 8 ։
Ը Դոր . իը . 22 ։
դ Սաղ . խբ . 10 ։ Ցօհ . ժթ . 25 ։
ե Դոր . իզ . 7 ։ ա Տիմ . ե . 5 ։
Ը Մատ . ժե . 43 ։ Հմր 25 ։ Գլ . իդ . 21 ։

40 զաբէթ . քաղաքը : դՈւ մանուկը կը մեծնար ու
հոգւով կը զօրանար՝ իմաստութեամբ լեցուած ,
ու Աստուծոյ շնորհքը անոր վրայ էր :
41 Ու անոր ծնողքը տարին տարի զատկի տօնին
42 Երուսաղէմ կ՚երթային : Ու երբոր տասներկու
տարեկան եղաւ , տօնին սովորութեանը
43 պէս երբոր անոնք Երուսաղէմ՝ ելան , Ու ան օրերը
որ լմընցուցին ու նորէն ետ դարձան , Յիսուս
մանուկը Երուսաղէմ մնաց . և Յովսէփ ու անոր
44 մայրը չէին գիտեր . Հապա կարծելով թէ անի-
կայ ճամբորդներուն հետն է , մէկ օրուան ճամբայ
գացին , ու կը փնտռէին զանիկայ էրէնց ազգական-
45 ներուն և ճանչցողներուն մէջը : Ու երբոր չգտան ,
նորէն Երուսաղէմ դարձան անիկայ փնտռելու :
46 Ու եղաւ որ իրեք օրէն ետքը տաճարին մէջը գտան
զանիկայ , որ վարդապետներուն հետ նստեր էր ,
անոնց մտիկ կ՚ընէր ու անոնց հարց կը տրցներ :
47 Ու դ ամէն անոր ականջ դնողները կը զարմանային
անոր իմաստութեանը ու պատասխաններուն վրայ :
48 Ու երբոր տեսան անիկայ , ապշած մնացին . և ա-
նոր մայրը ըսաւ անոր , Որդեակ՝ ինչո՞ւ համար
մեզի այդպէս ըրիր . ահա՝ քու հայրդ ու ես խիստ
49 վշտացած քեզ կը փնտռէինք : Ու ըսաւ անոնց ,
Ինչո՞ւ կը փնտռէիք , չէի՞ք գիտեր թէ ինծի
50 պէտք է որ իմ Հօրս * գործը ըլլամ : Ու ա-
նոնք չհասկըցան ան խօսքը որ իրենց զրուցեց :
51 Ու իջաւ անոնց հետ ու գնաց Նազարէթ , և ա-
նոնց ենթակայ եր . եայց անոր մայրը սա ամէն
խօսքերը իր սրտին մէջ կը պահէր :
52 Ու Յիսուս կը զարգանար իմաստութիւնով

դ Հմր 52 ։ Գլ . ա . 80 ։
ե Եւ . իգ . 15 , 17 ։ Լէ . 23 ։ բ Օր . ժզ . 1 , 16 ։
զ Մաա . է . 28 ։ Մար . ա . 22 ։ Գլ . գ . 22 , 32 ։ Ցօհ . է . 15 , 46 ։
ը Ցօհ . բ . 16 ։
* Կամ՝ գործերուն մէջ
Ը Գլ . թ . 45 ։ ժբ . 34 ։
Ը Հմր 19 ։ Դան . է . 28 ։
ը ա Թագ . բ . 26 ։ Հմր 40 ։

ու հասակով , և Աստուածմէ ու մարդոյմէ շնորհք գտնելով ։

ԳԼՈՒԽ Գ

1 Յովհաննէսին քարոզութիւնը և մկրտութիւնը ։ 15 անոր վկայութիւնը Քրիստոսի համար ։ 20 Հերովդէս կը բանտարկէ զՅովհաննէս ։ 21 Քրիստոս կը մկրտուի , ու երկինքէն վկայութիւն կ'ըլլայ իրեն համար ։ 23 Ցիւսէի տարիքը , և անոր ազգաբանութիւնը Յովսեփէն մինչև Ադամ ելլելով ։

1 Տիբերիոս կայսրին թագաւորութեանը տասներհինգերորդ տարին՝ Պոնտացի Պիղատոսին Հրէաստանի վրայ կուսակալութիւն ըրած ատենը , ու Հերովդեսին Գալիլեացւոց վրայ չորրորդապետութեան ատենը , և անոր եղբօրը Փիլիպպոսին Իտուրացւոց և Տրաքոնացւոց երկրին վրայ չորրորդապետութեան ատենը , և Լիսանիայի Աբելենա-
2 ցւոց վրայ չորրորդապետութեան ատենը , Հնին Աննայի ու Կայիափայի քահանայապետութեան ատենը՝ Աստուծոյ խօսքը եղաւ Զաքարիայի որդւոյն
3 Յովհաննէսին վրայ անապատին մէջ ։ Ան անիկայ եկաւ Յորդանանու բոլոր կողմերը , և ապաշխարութեան մկրտութիւն կը քարոզէր ի մեղաց
4 թողութեան համար . ինչպէս որ Եսայի մարգարէին խօսքերուն գրքին մէջ գրուած է՝ ըսելով , Ձայն մէկուն որ կանչողին անապատին մէջ կայ , Տէրոջը ճամբան պատ-
5 րաստեցէք , անոր շաւիղները ուղիղ ըրէք . Ամէն ձոր պիտի լեցուի , և ամէն լեռ ու բլուր պիտի ցածնայ , և ծուռը պիտի ուղիղ ըլլայ , ու խորտու-
6 բոտ տեղերը հարթ ճամբաներ պիտի ըլլան . Հնու ամէն մարմին Աստուծոյ փրկութիւնը պիտի տեսնէ ։

7 Ուրեմն ամբոխներուն որ իրմէն մկրտուելու կ'ելլէին ըսաւ , Ով իժերու ծնունդներ՝ ո՞վ խնայուց ձեզի
8 դալու բարկութենէն փախչիլ ։ Ուրեմն ապաշխարութեան արժանաւոր պտուղներ բերէք , և մի սկսիք ձեր ներսի դէմ ըսել թէ Անիկա մեզի հայր՝ Աբրահամը ունինք . քանզի կ'ըսեմ ձեզի որ Աստուած կարող է սա քարերէս Աբրահամին որ-
9 դիները հանելու ։ Ու հիմա կացինը ծառերուն արմատին քովը կը դրուի . Ամէն ծառ որ բարի պտուղ չբերէր , կը կտրուի ու կրակը կը
10 ձգուի ։ Ու ժողովուրդները կը հարցընէին իրեն
11 ու կ'ըսէին , Ուրեմն ի՞նչ ընենք ։ Պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց , Ան որ երկու հանդերձ ունի , թող չունեցողին տայ . և ով որ կե-
12 րակուր ունի , նոյնպէս ընէ ։ Ան Աքսաւորները ալ եկան մկրտուելու , ու ըսին անոր , Վարդապետ՝
13 մենք ի՞նչ ընենք ։ Ան ալ ըսաւ անոնց , Ձեզի
14 հրամայուածէն աւելի բան չպահանջէք ։ Զինուորներն ալ կը հարցընէին անոր ու կ'ըսէին , Ու մենք ի՞նչ ընենք . ըսաւ անոնց , Ոչկը մի հարստահարէք , և ձեւ չհնո՛ր զբպարտութիւն մի ընէք , ու ձեր թոշակովը բաւականացէք ։

15 Երբոր ժողովուրդը կը սպասէր , և ամէնքը իրենց սրտերուն մէջ կը մտածէին Յովհաննէսին
16 համար՝ թէ մի՞ն է արդեօք Քրիստոսը , Յովհաննէս պատասխան տուաւ ամենուն ու ըսաւ , Ես ձեզ ջրով կը մկրտեմ , բայց ինձմէ աւելի զօրաւորը կու գայ , որ ես անոր կօշիկներուն կապերը քակելու արժանի չեմ . անիկայ ձեզ պիտի մկրտէ
17 Հոգւով Սրբով և կրակով . Որուն հնծանոցը իր ձեռքն է , և իր կալը պիտի մաքրէ , ու ցորենը իր ամբարը պիտի ժողվէ , և յարդը չմարելու կրա-

– Ցօհ . ժա . 49 , 51 ։ ժբ . 13 ։ Գոր . գ . 6 ։	Մար . ա . 3 ։ Ցօհ . ա . 23 ։
բ Մատ . գ . 1 ։ Մար . ա . 4 ։	ե Սաղ . ղբ . 2 ։ Ես . ծբ . 10 ։ Գլ . բ . 10 ։
գ Գլ . ա . 77 ։	զ Մատ . գ . 7 ։
դ Եսա . ե . 3 ։ Մատ . գ . 3 ։	

է Մատ . ե . 19 ։	ը Մատ . իա . 32 ։ Գլ . է . 29 ։
ը Գոր . բ . 37 ։	թ Գլ . ժԹ . 8 ։
թ Գլ . ժա . 41 ։ բ Կոր . բ . 14 ։ Ցակ . բ . 15 , 16 ։ ա Ցօհ . գ . 17 ։ դ . 20 ։	ժ Եղ . իգ . 1 ։ Դա . ժԹ . 11 ։ ի Մատ . գ . 11 ։ լ Մկբ . դ . 12 ։ Մատ . ժգ . 30 ։

18 կով պիտի այրե ։ Ուրիշ շատ բաներ ալ կը քա-
րոզէր՝ ժողովուրդը յորդորելով ։
19 Ի Նայց ՚Ի երուսղէս չորրորդապետը անկէ յանդի-
մանուելով իր եղբօրը կնկանը ՚Ի երուսղիային հա-
մար, և բոլոր չարութիւններուն համար որ ՚Ի ե-
20 րուսղէս գործեց, Ըն ամենուն վրայ աս ալ աւելց-
նուց, որ Յովհաննէսը բանտի մէջ դոցեց ։
21 Ու երբոր մկրտուեցաւ բոլոր ժողովուրդը, հա
Յիսուս ալ մկրտուելով՝ աղօթք կ՚ընէր, երկինքը
22 բացուեցաւ · Ու Սուրբ ՚Ոգին մարմնաւոր երե-
ւոյթով աղաւնիի պէս անոր վրայ իջաւ, ու երկին-
քէն ձայն մը եկաւ՝ որ կ՚ըսէր ։ Դուն ես իմ սի-
րելի Որդիս, քեզմէ հաճնեցայ ։
23 Ու ինքը Յիսուս սկսեր էր ՝ի գրեթէ երսուն տա-
րեկան ըլլալ, որ (ինչպէս կը կարծուէր) Է ինքը
Յովսեփին որդին էր, որ ան ՚Ի եղիէին, որ ան
24 Մատաթին, Ըր ան Ղևիին, որ ան Մելգիին,
25 որ ան Յաննէին, որ ան Յովսեփին, Ըր ան Մա-
տաթիային, որ ան Ամոսին, որ ան ՚Նաւումին,
26 որ ան Հսղիին, որ ան ՚Նագդէին, Ըր ան Մաա-
թին, որ ան Մատաթիային, որ ան Սեմէիին,
27 որ ան Յովսեփին, որ ան Յուդային, Ըր ան
Յովհաննային, որ ան Ռեսային, որ ան Հօբա-
բաբելին, որ ան Սաղաթիէլին, որ ան ՚Նէրիին,
28 Ըր ան Մելգիին, որ ան Ադդիին, որ ան Կով-
29 սամին, որ ան Եղմոդադին, որ ան Ելմին, Ըր
ան Յովսեսին, որ ան Եղիազարին, որ ան Յով-
30 բիմին, որ ան Մատաթին, որ ան Ղևիին, Ըր
ան Սիմէօնին, որ ան Յուդային, որ ան Յովսե-
31 փին, որ ան Յոնանային, որ ան Եղիակիմին, Ըր ան
Մելէային, որ ան Մայնանին, որ ան Մատաթա-
յին, ՙ որ ան ՚Նաթանին, ՛ որ ան Դաւիթին,

ՙ Մատ. ժգ. 3 ։ Մաբ. գ. 17 ։	՚ Մատ. ժգ. 55 ։ Ցօհ. գ. 42 ։
՚ Մատ. գ. 13 ։ Ցօհ. ա. 32 ։	՛ Զաքա. ժբ. 12 ։
՝ Թագ. ե. 3, 35, 39, 43, 47 ։	՛ բ Թագ. ե. 14։ ա Մն. գ. 5 ։

32 ՛ Որ ան Յեսսէին, որ ան Ովբեդին, որ ան Բոո-
33 սին, որ ան Սաղմոնին, որ ան ՚Նասսոնին, Որ
ան Ամմինադաբին, որ ան Երամին, որ ան Հես-
34 րոնին, որ ան Փարեսին, որ ան Յուդային, Որ
ան Յակոբին, որ ան Իսահակին, որ ան Աբրա-
35 համին, ՝ որ ան Թարային, որ ան ՚Նաքորին, Որ
ան Սերուգին, որ ան Ռագաւին, որ ան Փաղե-
36 կին, որ ան Հբերին, որ ան Սաղային, Ը Որ ան
Կայնանին, որ ան Արփաքսադին, ՚ որ ան Սեմին,
37 որ ան ՚Նոյին, որ ան Ղամեքին, Որ ան Մաթու-
սաղային, որ ան Հնովքին, որ ան Յարեդին, որ
38 ան Մաղաղեէլին, որ ան Կայնանին, Որ ան Հ-
նոսին, որ ան Սեթին, որ ան Ադամին, Ը որ ան
Աստուծոյն ։

ԳԼՈՒԽ Դ

1 Բրիստոս Հոգի կը պահէ և կը փորձուի · 13 կը յաղթէ Սա-
տանային · 14 կը սկսի քարոզել · 16 Նազարեթի մարդիկը
կը զարմանան անոր շնորհալից խօսքերուն վրայ · 33 Ցիսուս
կը բժշկէ դիւահար մը · 38 Պետրոսին զբաղանը 40 և ուրիշ
շատ հիւանդներ · 41 Դեւերը կը խոստովանին թէ անիկայ է
Բրիստոսը, բայց կը յանդիմանուին անկէ · 43 Բրիստոս կը
քարոզէ քաղաքներուն մէջ ։

1 Ես ՚ Յիսուս Հոգւով Սրբով լեցուած Յորդա-
նանէն դարձաւ, Ը ու Հոգիէն անապատը
2 տարուեցաւ, Ես քառասուն օր Սատանային փոր-
ձուեցաւ · Ե ու ան օրերը բան մը չկերաւ, և ան
օրերը լմննալէն ետև անօթեցաւ ։
3 Ու Սատանան ըսաւ անոր, Եթէ որ Աստուծոյ
4 Որդին ես, ըսէատ քարին որ հայ ըլլայ ։ Ես
Յիսուս պատասխան տուաւ անոր ու ըսաւ,
Ը Գրուած է թէ Մ՚է միայն հացով կ՚ապրի
մարդ, հապա Աստուծոյ ամէն խօսքովը ։

՚ Հռոմ. դ. 18, եբ. ա Մն.	Ն Ցն. ե. 1, 2 ։
բ. 10, եբ. ։	՚՚ Մատ. դ. 1 ։ Մաբ. ա. 12 ։
՝ Ցն. ժա. 24, 26 ։	՚՛ Հմր 14 ։ ԳԼ. բ. 27 ։
՚՝ Տ՚ն Ցն. ժա. 12 ։	՚՜ Ել. ԼԴ. 28 ։ գ Թագ. ժԹ. 8 ։
՚՞ Ցն. ե. 6, եբ. ժա. 10, եբ. ։	՚՟ բ Օր. ը. 3 ։

5 Նէ Սատանան մէկ բարձր վեռ մը հանելով պա-
նիկայ , աշխարհի բոլոր թագաւորութիւնները
6 ցուցուց անոր մէկ վայրկեանի մը մէջ • Նէ Սատա-
նան ըսաւ անոր , Ես ամէն իշխանութիւնը ու
անոնց փառքը քեզի պիտի տամ , Ի՞նչու որ ինծի
յանձնուած է • և որու որ ուզեմ՝ կու տամ անի-
7 կայ • Ուստի թէ որ դուն իմ առջեւս երկրը-
8 պագութիւն ընես՝ ամէնը քեզի ըլլայ : Նէ Յի-
սուս պատասխան տուաւ անոր ու ըսաւ , *Ղ Կը-
ուած է թէ Տէր Աստուծոյդ երկրպագու-
թիւն ընես , ու միայն զանիկայ պաշտես :
9 Է Նէ զանիկայ տարաւ Երուսաղէմ ու տաճա-
րին աշտարակին վրայ կայնեցուց , ու ըսաւ անոր ,
Ծէ որ դուն Աստուծոյ Որդին ես , քեզ ասկէ վար
10 ձգէ • Ինչու որ Ը գրուած է թէ Իր հրեշտակնե-
րուն պիտի ապսպրէ քեզի համար՝ որ քեզ պահեն ,
11 Ու ձեռքերնուն վրայ պիտի վերցընեն քեզ , որ
12 չըլլայ թէ ոտքդ քարի դարնես : Նէ Յիսուս պա-
տասխան տուաւ ու ըսաւ անոր , Ե Ըսուած է թէ
13 Տէր Աստուածդ չփորձես : Ու երբոր Սատա-
նան ամէն փորձութիւնը կատարեց , Ը տաճն մը
նոր կեցաւ անկէ :
14 Է Նէ Յիսուս Ն Ո՛գիին զօրութեամբը Է Գա-
լիլեա դարձաւ , ու անոր համբաւը ան գաւառին
15 ամէն կողմերը տարածուեցաւ : Նէ ինքը անոնց
ժողովարաններուն մէջը կը սորվեցընէր , ու ամէնէն
կը փառաւորուէր :
16 Ու եկաւ Ե Նազարէթ , ուր Ը որ ինքը մեծցած

Ի Ցօհ . ժբ . 31 : ժդ . 30 : Ցայտ . ժգ . 2 , 7 :
* Ո՛նէտ Եսթ՛ա գնա Սատա-
նայ . ինչու որ գրուած
ղ Բ Օր . ղ . 13 : ժ . 20 :
ի Մատ . գ . 5 :
ը Սաղ . զա . 11 :
ե Բ Օր . ղ . 16 :
զ Ցօհ . ժդ . 30 : Երբ . գ . 15 :
է Մատ . գ . 12 : Ցօհ . գ . 43 :
ը Հմր 1 :
թ Գոր . ժ . 37 :
ժ Մատ . բ . 23 : ժգ . 54 :
Մար . գ . 1 :

էր • և իր սովորութեանը պէս Ւ շաբաթ օրը մտաւ
17 ժողովարանը , ու ելաւ որ կարդայ : Նէ տուին
անոր Նայի մարգարէին գիրքը • ու երբոր գիրքը
բացաւ , գտաւ այն տեղը՝ ուր որ գրուած էր ,
18 Ի Տէրոջը Հոգին իմ վրաս է • *ինչու որ՝ զիս
օծեց աղքատներուն աւետարան քարոզելու , զիս
խրկեց կոտրած սիրտ ունեցողները բժշկելու •
19 Վերին երկրութիւն ազատութիւն և կոյրերուն տես-
նել քարոզելու , հարստահարութիւն կրողները
ազատ թող տալու , Տէրոջը ընդունելի տարին քա-
20 րոզելու : Նէ գիրքը դոցելով՝ տուաւ սպասաւորին
ու նստաւ • և ժողովարանը եղողներուն ամէնը
21 աչքերնին անկած անոր կը նայէին : Նէ սկսաւ ա-
նոնց ըսել , Ա յսօր այս գրուածը կատարուեցաւ , ու
22 ձեր ականջները լսեցին : Նէ ամէնքը անոր վրայ կը
վկայէին , ու կը զարմանային անոր բերնէն ելած
շնորհալի խօսքերուն վրայ՝ ու կ՝ըսէին , Ղ Ասկէկայ
23 Յովսեփին որդին չէ՞ : Նէ ըսաւ անոնց , Իրաւ որ
դուք ինծի պիտի ըսէք այս առակը , Ւ Ժ՛ի՛ զի՛ քու
անձդ բժշկէ • Ե որչափ բաներ լսեցինք որ Կափառա-
նայումի մէջ եղաւ , ՛ հիմա ալ ըրէ քու քաղաքիդ-
24 մէջ • Նէ ըսաւ , Ա՛մէնըի՛ս կ՝ըսեմ ձեզի Թէ
25 ՛ Մարգարէ մը իր քաղաքին մէջ ընդունելի չէ : Նէ
յիրաւի կ՝ըսեմ ձեզի Թէ Շատ որբևայրներ կային
Եղիային օրերը Իսրայէլի մէջ , երբոր իրեք տարի
ու վեց ամիս երկինքը զոցուեցաւ , անանկ որ մեծ
26 սով եղաւ բոլոր երկրին մէջ • Բայց Եղիա ա-
նոնցմէ մէկուն չխրկուեցաւ , հապա միայն Սի-
դոնացւոյ Սարեփթա Ֆալաւէնի մէջ որբևայրի կնոջ

ի Գոր . ժգ . 14 : ժէ . 2 :
հ Ես . կա . 1 :
* Կամ անոր համար
յ Սաղ . խե . 2 : Մատ . ժգ . 54 : Մար . ղ . 2 : Գլ . բ . 47 :
ղ Ցօհ . ղ . 42 :
ճ Մատ . գ . 18 : ժա . 23 :
ո Մատ . ժգ . 54 : Մար . ղ . 1 :
յ Մատ . ժգ . 57 : Մար . գ . 4 : Ցօհ . գ . 44 :
ն գ Թագ . ժէ . 9 : ժբ . 1 : Ցակ . ե . 17 :

27 մը ։ Եւ Նա չատ բարոյներ կային Իսրայէլի մէջ
Հղիեակ մարգարէին ատենը , ու անոնցմէ մէկը
չմաքրուեցաւ , հապա միայն Նեեման Ասորին ։
28 Եւ Ժողովարանին մէջ ամէնքն ալ բարկութիւնով
29 լեցուեցան՝ երբոր ասոնք լսեցին ։ Ու նոյն ա-
նիկայ քաղաքէն դուրս հանեցին , և տարին զանի-
կայ մինչև ան լեռանը ցցուած ծայրը , որուն վրայ
իրենց քաղաքը շինուած էր , որ զանիկայ բարձր
30 տեղէն վար ձգեն ։ Բայց ինքը անոնց մէջէն ան-
ցաւ գնաց ։
31 Եւ Նա իջաւ Գալիլեայի Կափառնայում՝ քաղաքը ,
32 ու շաբաթ օրերը կը սորվեցնէր անոնց ։ Եւ կը
զարմանային անոր վարդապետութեանը վրայ ,
որ ինչու որ իշխանութիւնով էր անոր խօսքը ։
33 Եւ Նա Ժողովարանին մէջ մարդ մը կար , որ պիղծ
դեւի ոգի ունէր , ու մեծ ձայնով մը աղաղակեց՝
34 Լսելով , Ովոյ տուր , դուն մեզի հետ ի՞նչ բան
ունիս Յիսուս Նազովրեցի . միթէ մեզ կորսընց-
ցընելո՞ւ եկար . Գիտեմ քեզ թէ ես , Ըստու-
35 ծոյ Սուրբը ։ Եւ Յիսուս սաստկ անոր՝ ըսելով ,
Պապանձէ ու ե՛լ ատկէ . ու դեւը զանիկայ ներքեւ
գթնեւոզնէրուն մէջտեղը դնելուն զարկաւ , և ելաւ
36 անկէ , ու վնաս մը չտուաւ անոր ։ Եւ զարմանք
եկաւ ամենուն վրայ . և իրարու հետ կը խօսէին
ու կ՚ըսէին , Այս ի՞նչ խօսք է , որ իշխանութիւ-
նով և զօրութիւնով կը հրամայէ պիղծ ոգիներ-
37 րուն , ու կ՚ելլեն ։ Եւ անոր համբաւը տարա-
ծուելցաւ ընդակայ գաւառին ամէն տեղերը ։
38 Եւ Ժողովարանէն ելլելով՝ Սիմոնին տունը
39 մտաւ ։ Սիմոնին զգբանչն ալ սաստիկ ջերմով կը
40 տանջուէր , ու անոր համար աղաչեցին իրեն ։ Եւ
Նա գթալով , ե ։ 14 ։
ա Ցօհ ։ ը ։ 59 ։ ժ ։ 39 ։
Ն Մատ ։ դ ։ 13 ։ Մար ։ ա ։ 21 ։
դ Մատ ։ ղ ։ 28 ։ 29 ։ Տիտ ։
բ ։ 15 ։
Ե Մար ։ ա ։ 23 ։
զ Հմր 42 ։
է Ասղ ։ ժղ ։ 10 ։ Դան ։ թ ։ 24 ։
ԳԼ ։ ա ։ 35 ։
Ը Մատ ։ ը ։ 14 ։ Մար ։ ա ։ 29 ։

Յիսուս անոր վրայ կայնելով՝ սաստկ ջերմին , որ
թողուց զանիկայ . և շուտ մը ելաւ ու անոնց
սպասաւորութիւն կ՚ընէր ։
41 Ու Նա արևը մտնալ մտած ատենը՝ ամէն անոնք որ
ունէին տեսակ տեսակ ցաւերով հիւանդներ , իրեն
բերին զանոնք . ինքն ալ անոնցմէ ամէն մէկուն
42 վրայ ձեռք դնելով՝ բժշկեց զանոնք ։ Ու Անոր ալ
կ՚ելլէին շատերէն , կ՚աղաղակէին ու կ՚ըսէին թէ
Դուն ես Քրիստոս՝ Ըստուծոյ Որդին . Ե և ինքը
կը սաստկ ու թոյլ չէը տար անոնց որ խօսին ,
ինչու որ գիտէին թէ ինքը Քրիստոսն է ։
43 Ու երբոր ցորեկ եղաւ , ելաւ ու գնաց անա-
պատ տեղ մը , և ժողովուրդները կը փնտռէին
զանիկայ . եկան մինչև անոր , ու կը ստիպէին
44 զանիկայ որ իրենցմէ չերթայ , Բայց անիկայ ըսաւ
անոնց , Պէտք է ինծի որ ուրիշ քաղաքներու ալ
Ըստուծոյ թագաւորութիւնը քարոզեմ , քանզի
45 սա բանիս համար խրկուած եմ ։ Ու Գալիլ-
լեայի ժողովարաններուն մէջ կը քարոզէր ։

ԳԼՈՒԽ Ն

1 Քրիստոս Պետրոսի նաւը նստած՝ կը սորվեցընէ ժողովրդոց ։ 4 և Ձկանց հրաշալի որսով մը կը ցուցընէ թէ Պետրոսը ու անոր ընկերները մարդոց որսորդներ պիտի ըլլ ։ 12 Քրիստոս բորոտը կը մաքրէ ։ 16 անապատ տեղ մը քաշուած՝ աղօթք կ՚ընէ ։ 18 անդամալոյծ մը կը բժշկէ ։ 27 իրեն կը կանչէ Մատթէոս մաքսաւորը ։ 29 մեղաւորներու հետ նոց կ՚ուտէ ։ 34 և կը նախազգուշէ թէ իր համառնալէն ետև առաքեալները նեղութիւն պիտի կրեն ու ծոմ պահեն ։

1 Ու Եղաւ որ երբ ժողովուրդը անոր բոլորուիրը
դիզուելցաւ Ըստուծոյ խօսքը լսելու համար ,
ինքն ալ Գեննեսարէթի ծովակին քովը կեցեր էր ։
2 Ու տեսաւ երկու նաւեր՝ որ ծովակին քովը կեցեր
էին , և ձկնորսները անոնց մէջէն ելած՝ ուռկաններնիրը
ա Մատ ։ ը ։ 16 ։ Մար ։ ա ։ 32 ։
բ Մար ։ ա ։ 34 ։ դ ։ 11 ։
գ Մար ։ ա ։ 25 ։ 34 ։ Հմր 34 ։ 35 ։
Ե Մար ։ ա ։ 35 ։
զ Մար ։ ա ։ 39 ։
է Մատ ։ դ ։ 18 ։ Մար ։ ա ։ 16 ։

3 կը լսային : Ինքը ան նաւերուն մէկուն մէջը
մտաւ որ Սիմոնինն էր և աղաչեց անոր որ
քիչ մը ցամաքէն ձովեան մէջը տանէ . և նստե-
լով՝ նաւուն մէջէն ժողովուրդներուն կը սորվե-
ցընէր :
4 Ու երբոր խօսելէն դադարեցաւ , ըսաւ Սիմո-
նին , Բ Խոր ծով նաւը դէպ ի խորունկը , և
5 ուռկանները ձեր ձգեցէք ձեր որսալու : Նր Սի-
մոն պատասխան տալով ըսաւ անոր , Վ Վարդապետ՝
բոլոր գիշերս աշխատեցանք ու բան մը չբռնե-
ցինք , բայց քու խօսքիդ համար ուռկանը ձգեմ :
6 Ու երբոր այս ըրին , խիստ շատ ձուկեր ժողվեցին
7 մէջը , ու իրենց ուռկանը կը պատռտուէր : Նր
ալ կ՚ընկերին մէս նաւուն մէջ եղող իրենց ըն-
կերներուն որ գան օգնեն իրենց . և եկան , ու
երկու նաւերն ալ լեցուցին , մինչև որ ընկղմելու
8 մօտ էին : Սիմոն Պետրոս երբոր տեսաւ , Յի-
սուսի ծունկերուն իյնաւ ու ըսաւ , Տ Էր՝ Ե իմ
քովէս մէկդի գնա , ինչու որ ես մեղաւոր մարդ
9 մըն եմ : Վ Զան դի ապշութիւնը պատեց անիկայ
և անոր հետը եղող ամէնը , ան իրենց բռնած
10 ձուկերուն որսին համար . Նոյնպէս ալ Յ Հբե-
դէոսին որդիքը Յակոբոս և Յովհաննէս , որոնք
Սիմոնին ընկերներն էին . ու Յիսուս ըսաւ Սիմո-
նին , Մի վախնար , Ե ասկէ ետև մարդոց որսորդ
11 պիտի ըլլաս : Նր նաւերը ցամաքը հանելով՝
Ե ամէն բան թողուցին ու անոր ետևէն գացին :
12 Ա Ու եղաւ որ երբ ինքը քաղաքի մը մէջ էր ,
ահա մէկ մարդ մը բորոտութիւնով լեցուն երբոր
Յիսուսը տեսաւ , երեսի վրայ իյնալով աղաչեց
անոր ու ըսաւ , Տ Էր՝ թէ որ ուզես , կրնաս զիս

Բ Ցօհ . իա . 6 :
Է Բ Թագ . ղ . 9 : դ Թագ . ժէ . 18 :
Փ Մատ . դ . 19 : Մարկ . ա . 17 :
Ի Մատ . դ . 20 : ժԹ . 27 : Մարկ . ա . 18 : Գլ . ժը . 28 :
Ղ Մատ . Ը . 2 : Մարկ . ա . 40 :

13 մաքրել : Նր Յիսուս իր ձեռքը երկընցընելով
դպաւ անոր , ու ըսաւ , Կ՚ուզեմ՝ մաքրուէ . և
14 յետս մը բորոտութիւնը անկէ գնաց : Ե Ու ինքը
պատուիրեց անոր որ մէկու մը չըսէ , հապա ըսաւ ,
Գնա քեզ քահանային ցուցուր , և Ք Ր մովսէսին
պատուիրածին պէս քու մաքրուելուդ ընծան տուր՝
15 անոնց վկայութիւն ըլլալու համար : Նր անոր վրա-
յով խօսքը աւելի կը տարածուէր . Ը ու շատ ժողո-
վուրդներ կը ժողովուէին մեկ ընելու , և անով
16 իրենց հիւանդութիւններէն բժշկուելու : Թ Ու
ինքը անապատ տեղերանք կը քաշուէր և աղօթք
կ՚ընէր :
17 Ա Ու եղաւ որ մէկ օր մը ինքը կը սորվեցընէր , ու
փարիսեցիներ և օրինաց վարդապետներ նստած էին ,
որոնք Գալիլեայի ու Հրէաստանի ու Երուսաղէմի
բոլոր գիւղաքաղաքներէն ժողվուած էին . ու Տէ-
րոջը զօրութիւնը ներկայ էր անոնք բժշկելու :
18 Ի Նր ահա մարդիկ մէկ անդամալոյծ մարդ-
մը մահիճովը բերին , և հնարը կը փնտռէին թէ
ինչպէս զանիկայ ներս խօթեն , ու դնեն անոր
19 առջևը . Ու երբոր բազմութենէն ճամբայ չէին
գտներ որ անկէ ներս խօթեն անիկայ , տանիքին
վրայ ելան , և գանիկայ կղմինտրներուն մէջէն մա-
հիճովը մէջտեղը Յիսուսին առջևը իջեցուցին :
20 Նր անիկայ տեսնելով անոնց հաւատքը՝ ըսաւ ա-
նոր , Ա Վ մարդ՝ քու մեղքերդ քեզի ներուած են :
21 Նր Դպիրները ու փարիսեցիները սկսան խորհիլ
ու ըսել , Ո՞վ է ասիկայ , որ հայհոյութիւններ
կը խօսի . Ե՞ր կրնայ մեղայ թողութիւն տալ ,
22 բայց միայն Աստուած : Նր Յիսուս իմանալով ա-

Ե Մատ . բ . 4 :
Զ Գլ . ժդ . 4 , 10 , 21 , 22 :
Ը Մատ . գ . 25 : Մարկ . գ . 7 : Ցօհ . ղ . 2 :
Թ Մատ . ժբ . 23 : Մարկ . գ . 46 :
Ի Մատ . թ . 2 : Մարկ . բ . 3 :
Լ Մատ . թ . 3 : Մարկ . բ . 6 , 7 :
Խ Սաղ . լբ . 5 : Ես . խգ . 25 :

նոյնց խորհուրդները՝ պատասխան ետուաւ ու ըսաւ
23 անոնց ։ Արտերնուդ մէջ ի՞նչ կը խորհիք ։ Որը
աւելի դիւրին է ։ Ներ մեղքերդ քեզի ներուած
24 են ըսո՞ղը , թէ Յարի՛ր ու քալէ՛ ըսելը ։ Բայց որ-
պէս զի դիտնաք թէ Որդին մարդոյ իշխանութիւն
ունի երկրի վրայ մեղքերու թողութիւն տալու ,
(ըսաւ անդամալոյծին ,) Քեզի կ՚ըսեմ , Յարի՛ր
25 մահիճդ առ ու տունդ գնա ։ Ան ալ իսկոյն ա-
նոնց առջեւը ելաւ , ու վրան առաւ ինչ բանի
վրայ որ պառկած էր , և գնաց իր տունը , ու Ա-
26 ստուծոյ փառք կու տար ։ Ու ամենքը սոսկած մնա-
յին , ու Աստուծոյ փառք կու տային , և վախով
լեցուած՝ կ՚ըսէին թէ Այսօր նորանշան բաներ
տեսանք ։
27 Յետ ասոնց բաներէն ետև ելաւ անկէ , ու տեսաւ
մէկ մաքսաւոր մը՝ որուն անունը Ղեւի էր , որ
մաքս ընդունելու տեղը նստած էր , ու ըսաւ անոր ,
28 Յետևէ՛ս եկուր ։ Ան ալ թողուց ամենը և ելաւ
29 գնաց անոր ետևէն ։ Ու Ղեւի անոր մեծ կոչունք
մը ըրաւ իր տանը մէջ . Հե ւ շատ բազմութիւն
կար մաքսաւորներու և ուրիշներու՝ որ անոնց հետ
30 սեղան նստած էին ։ Ու անոնց դպիրները ու փա-
րիսեցիները տրտունջ կ՚ընէին անոր աշակերտնե-
րուն ու կ՚ըսէին , Ինչո՞ւ համար մաքսաւորներուն
31 և մեղաւորներուն հետ կ՚ուտէք ու կը խմէք ։ Ու
Յիսուս պատասխան տալով ըսաւ անոնց , Ա-
ռողջներուն բժիշկ պէտք չէ , հապա հիւանդնե-
32 րուն ։ Ես չեմ արդարները կանչելու չեկայ , հապա
մեղաւորները ապաշխարութեան ։
33 Անոնք ալ ըսին անոր , Ինչո՞ւ Յովհաննէսին
աշակերտները շատ անգամ ծոմ կը պահեն և ա-

ե Մատ . թ . 9 ; Մար . բ . 13 , 14 ։
զ Մատ . թ . 10 ; Մար . բ . 15 ։
է Գլ . ժե . 1 ։
ը Մատ . թ . 13 ; ա Տիմ . ա . 15 ։
ը Մատ . թ . 14 ; Մար . բ . 18 ։

ղօթքները կ՚ընեն , նոյնպէս ալ փարիսեցւոց աշա-
կերտները . և քահանայապետ կ՚ուտեն ու կը խմեն ։
34 Ընկերայ ալ ըսաւ անոնց , Արնաքէր հարսնեքին
տղոցը ծոմ պահել տալ՝ քանի որ փեսան իրենց
35 հետն է ։ Բայց օրեր պիտի գան որ երբ փեսան ի-
րենցմէ վերցուի , հապա ան օրերը ծոմ պիտի
36 պահեն ։ Ետ Նաև մէկը ալ ըսաւ անոնց թէ Ոեկը
չեզերը նոր լաթի կտոր հին հանդերձի վրայ . եթէ
ոչ՝ ան նորը պատռուածքը ալ կ՚ընէ , ու հինցածին
հետ ալ չի համաձայնիր ան նոր լաթին եղած կտորը ։
37 Ու մէկը նոր գինին հին տիկերու մէջ չդներ . եթէ
ոչ՝ նոր գինին տիկերը կը պատռէ , ինքը կը
38 թափի ու տիկերը կը կորնչին . Հապա նոր գի-
նին նոր տիկերու մէջ դնելու է , ու երկուքն ալ
39 կը պահուին ։ Ու մէկը հին գինին խմելէն ետև
անմիջապէս նորը չուզեր , քանզի կ՚ըսէ թէ
Հինը աւելի ախորժելի է ։

ԳԼ . Ջ

1 Փրիսաոս շաբաթ օրուան պահպանութեանը վրայով փարի-
սեցւոց կուսութիւնը կը յանդիմանէ Սուրբ Գրոց վկայու-
թեամբը՝ փաստով և հրաշքով . 18 տասուերկու առաքեալ-
ները կ՚ընտրէ . 17 հիւանդները կը բժշկէ . 20 ժողովրդոց
առջեւը իր աշակերտներուն խօսելով կը յուշըէ թէ օրոնց
կը վայլէ երանութիւն և օրոնց վայ . 27 կը պատուիրէ
թշնամին սիրել , 46 և Աստուծոյ խօսքին հնազանդելով
բարիք գործել , որ չըլլայ թէ առանց հիման հողի վրայ շի-
նուած տան մը պէս կործանինք փոքունութեան օրը ։

1 Ու ելաւ որ երկրորդ առաջին շաբաթ օրը ինքը
արտերուն մէջէն կ՚անցնէր , և իր աշակերտները
ցորենի հասկեր փրցընելով , ձեռքերնուն մէջ կը
2 շփէին ու կ՚ուտէին ։ Ու փարիսեցիներէն ոմանք
ըսին անոնց , Ա՛ի ինչ. բան կ՚ընէք , Ե որ արժան
3 չէ ընել շաբաթ օրը ։ Ու Յիսուս պատասխան

զ Մատ . թ . 16 , 17 ; Մար . բ . 21 , 22 ։
ը Մատ . ժբ . 1 ; Մար . բ . 23 ։
ե Ել . ի . 10 ։
է ա Թագ . իա . 6 ։
ը Ղե . իդ . 9 ։

տալով անոնց ըսաւ , Ձի՞նք կարդացեր դուք † Դաւիթին ըրածը , երբոր անօթեցաւ ինքը և անոնք
4 որ իր հետն էին . Ինչպէս անիկայ Աստուծոյ տունը մտաւ , և առաջաւորութեան հացերը առաւ ու կերաւ , և տուաւ անոնց ալ որ իր հետն էին . Զոր չէ՞ք մը օրինաւոր չէ ուտել , բայց
5 միայն քահանաներուն : Նաև ըսաւ անոնց , Որդին մարդոյ շաբաթին ալ Տէրն է :
6 Եւ եղաւ որ ուրիշ շաբաթ օր մըն ալ ինքը ժողովարանը մտաւ ու կը սորվեցընէր . և հոն մարդ
7 մը կար , որուն աջ ձեռքը չորցած էր : Նաև դպիրները ու փարիսեցիները անոր կը սպասէին թէ շաբաթ օրը զՅիսուս կը բժշկէ՞, որպէս զի մեղադրանք
8 տանուելոյ առիթ մը գտնեն անոր դէմ : Իսկ ինքը գիտնալով անոնց խորհուրդները , ըսաւ այն մարդուն որուն ձեռքը չորցած էր , Ելիր՝ մէջտեղը
9 կայնէ . ան ալ ելաւ կայնեցաւ : Յն ատենը Յիսուս ըսաւ անոնց , Հարցընեմ ձեզի . Շաբաթ օրը լինչ արժան է , բարիք ընել , թէ չարիք ընել . հոգի մը ապրեցընե՞լ , թէ
10 մեռցընել : Եւ շուրջանակի ամենուն վրայ նայելով՝ ըսաւ անոր , Ձեռքդ երկնցո՛ւր . ան ալ այնպէս ըրաւ , ու անոր ձեռքը ողջացաւ միւսին
11 պէս : Եւ անոնք կատաղութեամբ լեցուեցան , ու իրարու հետ կը խօսէին թէ ինչ ընեն Յիսուսին :
12 Եւ եղաւ որ ան օրերը լեռը ելաւ աղօթք ընելու , ու բոլոր գիշերը Աստուծոյ աղօթք ընելով
13 անցուց : Ու երբոր առտու եղաւ , կանչեց իր աշակերտները , և ուներնցմէ տասներկուս հոգի ընտ-
14 րեց , որոնք առաքեալ ալ անուանեց . Սիմոնը՝ Ըորն որ Պետրոս ալ անուանեց , և անոր եղբայրը Անդրէասը , Յակոբոսը ու Յովհաննէսը , Փիլիպ-

† Մատ . ժբ . 9 ; Մար . գ . 1 ; Գլ . ժգ . 14 ; ժզ . 8 ; Ցօհ . Թ . 16 ։
‡ Մատ . ժգ . 23 ։
† Մատ . ժ . 1 ։
ը Ցօհ . ա . 42 ։

15 պոսը և Բարթուղիմէոսը , Մատթէոսը և Թովմասը , Ալփէոսեան Յակոբոսը և Ցանանձայրգ
16 ըսուած Սիմոնը , Բ Յակոբոսին Եղբայրը Յուդան և Իսկարիովտացի Յուդան՝ որ և մատնիչ եղաւ :
17 Նա անոնց հետ իջնելով՝ մէկ տափարակ տեղ մը կայնեցաւ , նաև իր աշակերտներուն ժողովը ՚ու մեծ բազմութիւն մը ժողովուրդներու բոլոր Հրէաստանէն ու Երուսաղէմէն և Տիւրոսի ու Սիդոնի ծովեզերքէն .
18 Որոնք եկան անոր խօսքերը մեկ ընելու , ու իրենց հիւանդութիւններէն բժշկուելու . և պիղծ ոգիներէն նեղութիւն կրողներն ալ էին ու կը բժշկուէին :
19 Նաև բոլոր ժողովուրդը կ՚ուզէր իրեն դպչիլ , Ելինչու որ զօրութիւն կ՚ելլէր իրմէն ու ամենը կը բժշկէր :
20 Նա ինքը իր աչքերը դէպ ի՛ իր աշակերտներուն վերցուց ու ըսաւ , Երանի՛ ձեզ աղքատներուդ , ելինչու որ ձերն է Աստուծոյ թագաւորութիւնը :
21 Երանի՛ ձեզ որ հիմա անօթի էք , ելինչու որ պիտի կշտանաք . Երանի՛ ձեզ որ հիմա կուլաք ,
22 ելինչու որ պիտի խնդաք : Երանի՛ է ձեզի՝ երբոր մարդիկ ձեզ ատեն , Ե ու երբոր ձեզ էրէնց ընէ-
բո-ՐԻՆԵՆ մերժեն ու նախատեն , և ձեր վրայով զեշ անուն հանեն Որդւոյ մարդոյ պատճառովը :
23 Ը Ուրախ եղէք դուք ան օրը ու ցնծացէ՛ք , որ ահա ձեր վարձքը շատ է երկինքը . Թ վասն զի իրենց
24 հայրերը այդպէս կ՚ընէին մարգարէներուն : Ժ Բայց վա՜յ ձեզի ե՛ հարուստներուդ , Ե ելինչու որ ձեր մխի-

ը Ցուդ . 1 ։
Ե Մատ . ե . 11 ; ա Պետ . բ . 19 ; գ . 14 ; դ . 14 ։
Ե Ցօհ . ժգ . 2 ։
Զ Մատ . և . 12 ; Գոր . և . 41 ; Կող . ա . 24 ; Ցակ . ա . 2 ։
Է Գոր . է . 51 ։
Ը Ամով . գ . 1 ; Ցակ . և . 1 ։
Թ Գլ . ժբ . 21 ։
Ժ Մատ . գ . 2 , 5 , 16 ; Գլ . ժգ . 25 ։

25 Թարսւթիւնը առած էք։ Ա՛յժ ձեզի՛ որ կուշտ
էք, ինչու որ պիտի անօթենաք. ՚վայ ձեզի որ
հիմա կը ծիծաղիք, ինչու որ սուգ պիտի ընէք ու
26 լաք։ Ա՛յժ ձեզի՛ երբոր *մարդիկ ձեր վրայով
աղէկ խօսին, ինչու որ իրենց հայրերը այդպէս
կ՚ընէին սուտ մարգարէներուն։
27 Բայց կ՚ըսեմ ձեզի որ մտիկ կ՚ընէք, Սիրեք
ձեր թշնամիները. ձեզ ատողներուն բարի
28 ըրէք. Ձեզ անիծողները օրհնեցէք, Ձեզի նե-
ղութիւն տուողներուն համար աղօթք ըրէք։
29 ՚Ին որ քու մէկ ծնօտիդ կը զարնէ, միւսն ալ
մօտեցուր անոր. ՚և ան որ քու վերարկուդ քեզ-
մէ կը հանէ, մի արգիլեր անկէ շապիկդ ալ։
30 Ամէն մէկուն որ քեզմէ կ՚ուզէ տուր, ու քու
31 բաներդ առնողէն պահանջեր մի պահանջեր։ ՚Ու-
րիշներ կ՚ուզէք որ մարդիկ ձեզի ընեն, դուք
32 ալ անոնց անոնակ ըրէք։ ՚Ու թէ որ դուք
ձեզ սիրողները սիրէք՝ ի՞նչ շնորհ կ՚ունե-
նաք. ինչու որ մեղաւորներն ալ կը սիրեն
33 զիրենք սիրողները։ Ու թէ որ դուք ձեզի բա-
րի ընողներուն բարի ընէք, ի՞նչ շնորհ կ՚ու-
նենաք. ինչու որ մեղաւորներն ալ նոյն բանը կ՚ը-
34 նեն։ ՚Ու թէ որ անոնկ մարդիկներու փոխ
տաք՝ որոնցմէ յոյս ունէք առնելու, ի՞նչ շնորհ
կ՚ունենաք. ինչու որ մեղաւորներն ալ մեղաւոր-
ներուն փոխ կու տան, որ նոյն չափովը եան առնեն։
35 ՚Հապա սիրեցէք դուք ձեր թշնամիները, ու
բարի ըրէք, ‡և փոխ տուէք առանց փոխարէնի

ե Ես · կե · 13։
ը Առակ · ժգ · 13։
ղ Ցօհ · ժե · 19։ ա Ցօհ · գ · 5։
* Ո՛հետ՝ բոլոր մարգիկ
ի Եղ · իգ · 4։ Առակ · իե · 2։ Մատ · և · 44։ Հմր 35։ Հբ-
ռով · ժբ · 20։
լ Գե · իգ · 34։ Գօր · է · 59։
ծ Մատ · և · 39։
հ ա Կոր · գ · 7։
կ Բ Օր · ժե · 7, 8, 10։ Առակ · իա · 26։ Մատ · և · 42։
ձ Մատ · է · 12։
ղ Մատ · և · 46։
ջ Մատ · և · 42։
ռ Հմր 27։
‡ Սաղ · լէ · 26։ Հմր 30։

մը ապասելու. և ձեր վարձքը շատ պիտի ըլլայ,
ու ՚Խարձրեալին որդիքը պիտի ըլլաք. ինչու որ
անիկայ բարերար է ապերախտներուն ու չարե-
36 րուն։ ՚Ուրեմն գթած եղէք՝ ինչպէս որ ձեր Հայրն
37 ալ գթած է։ ‡Մի դատէք, ու պիտի չդա-
տուիք. մի դատապարտէք, ու պիտի չդատապար-
տուիք. ներեցէք, ու ձեզի պիտի ներուի.
38 Տուէք՝ ու ձեզի պիտի տրուի. աղէկ չափով՝
հոխոռած՝ ցնցուած՝ լեցնելցուն պիտի տրուի ձեր
գոգը. ‡Քանզի ան չափովը որով դուք կը չափէք,
ձեզի պիտի չափուի։
39 Առակ մըն ալ բսաւ անոնց, ՚Միթէ կոյրը
կոյրին կրնայ առաջնորդութիւն ընել, չէ՞ որ եր-
40 կուքն ալ փոսը պիտի իյնան։ ՚Աշակերտը իր
վարդապետէն մեծ չէ, բայց ամէն կատարեալ
վարժուածը իր վարդապետին պէս կ՚ըլլայ։
41 Ու ինչու քու եղբօրդ աչքին մէջի շիւղը կը
տեսնես, ու քու աչքիդ մէջի գերանին չես նայիր։
42 Կամ ի՞նչպէս կրնաս ըսել քու եղբօրդ, Ա՛ղբայր՝
թո՛ղ տուր որ աչքիդ մէջի շիւղը հանեմ. և դուն
քու աչքիդ մէջի գերանը չես տեսներ. կե՛ղծաւոր՝
նախ քու աչքիդ գերանը հանէ, ու եղբօրդ աչքին մէջի շիւղը հա-
43 նելու։ ՚Ինչու որ չկայ բարի ծառ մը որ չար պտուղ
բերէ, ոչ ալ չար ծառ մը որ բարի պտուղ
44 բերէ. ‡Վասն զի ամէն ծառ իր պտուղէն կը
ճանչցուի. ինչու որ փուշերէն թուզ չեն քաղեր,
45 ու մերկներէն խաղող չեն ժողվեր։ ‡Խարի մարդը

ֆ Մատ · և · 45։
ց Մատ · և · 48։
ֆ Մատ · է · 1։
ա Առակ · ժէ · 17։
Բ Սաղ · հթ · 12։
ֆ Մատ · է · 2։ Մար · ժ · 24։ Ցօհ · ը · 13։
ֆ Մատ · ժե · 14։
Ե Մատ · ժ · 24։ Ցօհ · ժդ · 16։ ժե · 20։
ղ Մատ · է · 3։
Ե Տե՛ս Առակ · ժը · 17։
ը Մատ · է · 16, 17։
Ի Մատ · ժը · 33։
ֆ Մատ · ժը · 34։

իր սրտին բարի գանձէն բարութիւն կը բղխէ , և չար մարդը իր սրտին չար գանձէն չարութիւն կը բղխէ . Բերանը որ իր սրտին առատութէն կը խօսի :

46 Ինչո՞ւ ինձի Տէր Տէր՝ կը կոչէք , ու ըսած
47 բաներս չէք կատարեր : Ով որ ամէնը որ ինծի կու գայ և իմ խօսքերս կը լսէ ու անոնք կը կատարէ ,
48 ձեզի ցուցընեմ թէ որու կը նմանի : Նմանի տուն շինող մարդու մը կը նմանի , որ փորեց ու խո-
րութիւնկ ցուց , ու հիմը վէմի վրայ դրաւ . և ջուրերուն յորդած առնին գետը զարկաւ ան տանը , ու
49 չկրցաւ զանիկայ շարժել , ինչու որ վէմի վրայ հաս-
տատուած էր : Բայց ան որ չխօսէրս կը լսի ու չիատարեր , կը նմանի ան մարդուն՝ որ հողի վը-
րայ առանց հիմի տուն կը շինէ . որուն գետը զարկաւ , և շուտ մը փլաւ , ու ան տանը կործա-
նումը մեծ էր :

ԳԼ . Ի

1 Քրիստոս աւելի մեծ հաւատք կը գտնէ հեթանոս Հարիւրա-
պետի մը վրայ քան թէ Հրէից վրայ . 10 անոր ծառան չոհ-
ացած կը բժշկէ . 11 Նային քաղաքէն եղող այրի կնոջ մը զաւակը կը յարուցանէ . 19 իր հրաշագործութիւնները պատաս-
խան կու տայ Յովհաննէսին խրկած մարդոցը . 24 Յովհան-
նէսին վրայով իր ունեցած գովասիրութիւնը կը յայտնէ Ժողովուր-
դին . 30 կը յանդիմանէ Հրեաները՝ որ ո՛չ Յովհաննէսին և ո՛չ իր վարմունքովը Համոզուեցան . 36 կը ցուցընէ թէ ինչը բարեկամ է մեզաւորներուն , չէ թէ զանոնք մեղայ մէջ պահելու , այլ անոնց մեղքերը ներելու , երբոր անոնք զղջին զանոնք հաւատան :

1 Եւ երբոր իր բոլոր խօսքերը ժողովուրդին ականջ-
ները բացաւ լսելու , Կափառ-
2 նայում : Հրեաբապետի մը ծառայ ծանր հիւանդացած մեռնելու էր , որ սիրելի էր ա-
3 նոր : Երբոր Յիսուսի վրայով լսեց , Հրեաներէն

ի Մատ . ժբ . 34 ։
Լ Մարկ . ա . 6 ։ Մատ . է . 21 ։ իե . 11 ։ ԳԼ . ժդ . 25 ։
ի Մատ . է . 24 ։
ա Մատ . ը . 5 ։

ւոնէ մը ծերերը խրկեց , աղաչեց անոր որ գայ իր
4 ծառան ապրեցնէ : Անոնք ալ Հիսուսին՝ և թախանձանօք կ'աղաչէին անոր ու կ'ըսէին թէ
Անիկայ արժանի է որուն ան ընծան պիտի ընես .
5 Ինչու որ մեր ազգը կը սիրէ , ու ժողովարանը
6 անիկայ շինեց մեզի : Եւ Հիսուս անոնց հետ գնաց . երբոր տունէն շատ հեռու չէր , հարիւրապետը խրկեց անոր ոմանք մը բարեկամներ , ու ըսաւ անոր ,
Տէր՝ մի յողնիր , ինչու որ ես արժանի չեմ որ
7 դուն իմ յարկիս տակը մտնես . Անոր համար ես ինքզինքս ալ արժանի չեսեցի քեզի գալու . հա-
պա խօսքմ՝ ըսէ , և իմ ծառաս պիտի բժշկուի .
8 Ինչու որ ես ալ իշխանութեան տակ դրուած մարդ
մըն եմ , ու իմ հրամանիս տակը զինուորներ ունիմ , և ասոր կ'ըսեմ Գնա , ու կ'երթայ . և միւսին
Եկուր , ու կու գայ , և ծառայիս Այս
9 բանը ըրէ , ու կ'ընէ : Հիսուս ասոր բաները լսե-
լով՝ զարմացաւ անոր վրայ . և իր հետևէն գացող ժողովուրդին դարձաւ ու ըսաւ , Ձեզի կ'ըսեմ ,
որ Իսրայէլի մէջ անգամ ես այսչափ հաւատք
10 չգտայ : Ու պատգամաւորները տունէն դար-
ձան , և հիւանդ ծառան առողջացած գտան :
11 Ու եղաւ որ հետևեալ օրը քաղաք մը կ'երթար , որուն անունը Նային էր . և անոր հետը կ'երթա-
կին իր աշակերտներէն շատերը ու մեծ բազմու-
12 թիւն : Ու երբոր քաղաքին դրանը մօտեցաւ , ահա մեռեալ մը դուրս կը հանէին , իր մօրը մէկ հատիկ տղան . և անիկայ որբևայրի էր , ու քա-
13 ղաքին շատ ժողովուրդը անոր հետն էր : Եւ Տէրը անիկայ տեսնելով՝ խղճայ անոր վրայ , ու
14 ըսաւ անոր՝ Մի լար : Եւ մօտենալով՝ դադա-
ղին դպաւ , ու տանողները կանգ առին . և ըսաւ ,
15 Ա՛վ պատանի՝ քեզի կ'ըսեմ Ելլը ր : Ու մեռելը
նստաւ , և սկսաւ խօսիլ . ու տուաւ զանի-

Բ ԳԼ . ը . 54 ։ Յօհ . ժա . 43 ։ | Գոր . Թ . 40 ։ Հռով . դ . 17 ։

16 կայ իր մօրը ։ ֊ Նա ամէնքն ալ վախով բռնուե-
ցան , ու զԱստուած կը փառաւորէին ըսելով
Թէ՝ ֋ Մեծ մարգարէ մը ելեր է մեր մէջը . և
Թէ՝ ֊ Աստուած իր ժողովուրդին այցելութիւն
17 ըրաւ ։ Նա ասոնց անոր վրայով բոլոր հրեաս-
տան երա , ու բոլոր շրջակայ տեղացիները ։
18 Նա Յովհաննէսին պատմեցին իր աշակերտները
19 ասոնց ամէն բաներուն վրայով ։ Յովհաննէս ալ իր
աշակերտներէն երկուքը իրմէն կանչեց , և առաքեց
Յիսուսին խրկելով՝ ըսելով , Դուն ա՞ն ես որ պա-
20 տրի էիր , Թէ ուրիշի մը սպասենք ։ Նա ան մար-
դիկը եկան անոր ու ըսին , Յովհաննէս մկրտիչը
մեզ խրկեց քեզի , ու կ՚ըսէ , Դուն ա՞ն ես որ
21 գալու էիր , Թէ ուրիշի մը սպասենք ։ Նա նոյն
ժամուն շատերը բժշկեց էրիներ հիւանդութիւններ-
ներէն ու հարուածներէն և չար ոգիներէն , ու շատ
22 կոյերուս տեսութիւն չնորհեց ։ Նա Յիսուս
֋ պատասխան տալով անոնց ըսաւ , Գացէք Յով-
հաննէսին պատմեցէք ինչ որ տեսաք ու լսեցիք .
֋ որ կոյերը կը տեսնեն , կաղերը կը քալեն ,
բորոտները կը մաքրուին , խուլերը կը լսեն ,
մեռելները յարութիւն կ՚առնեն , ֊ աղքատնե-
23 րուն աւետուրան կը քարոզուի . Նա երանի անոր
որ իմ վրայովս չգայթակղիր ։
24 ֊ Ու երբոր Յովհաննէսին խրկած մարդիկը դա-
ցին , Յիսուս սկսաւ ժողովուրդներուն ըսել Յով-
հաննէսին համար , ֋ Ինչ տեսնելու ելաք անապա-
25 տին մէջ , եղէգ մը հովին շարժուած ։ ֊ Գապա
֋ ինչ տեսնելու ելաք , փափուկ հանդերձներ հա-
գած մարդ մը . ահա անոնք որ փառաւոր հա-
գուստներով ու փափկութեան մէջ են , թագաւո-

֊ ԳԼ . ա . 65 ։
֋ ԳԼ . իգ . 19 ։ Յօհ . գ . 19 ։
գ . 14 ։ Ի . 17 ։
֊ ԳԼ . ա . 68 ։
֋ Մատ . ժա . 2 ։
֊ Մատ . ժա . 5 ։
֋ Եսա . լե . 5 ։
֊ ԳԼ . գ . 18 ։
֊ Մատ . ժա . 7 ։

26 րական պալատներուն են ։ ֊ Գապա ֋ ինչ տեսնելու
ելաք , մարգարէ . այո՛ կ՚ըսեմ ձեզի , մարգարէէ
27 մըն ալ աւելի ։ Նա ինչու որ ասիկա է որուն հա-
մար գրուած է , ֊ Նայ ես իմ դիսպանս կը խրկեմ
քու երեսիդ առջեէն , որ քու ճամբադ պիտի պատ-
28 րաստէ քու առջեէդ ։ Նանոնք կ՚ըսեմ ձեզի ,
Կնիկներէն ծնածներուն մէջը Յովհաննէս մկրտի-
չէն մեծ մարգարէ չկայ . սակայն Աստուծոյ թագա-
ւորութեանը մէջ պզտիկը անկէ մեծ է ։
29 Նա բոլոր ժողովուրդը ու մաքսաւորները երբոր
լսեցին , արդարացուցին զԱստուած , որ ֊ Յով-
30 հաննէսին մկրտութիւնովը մկրտուեցան ։ Նայց
փարիսեցիները և օրինականները ֊ իրենց անձին
դէմ Աստուծոյ խորհուրդը անարգեցին , որ անկէ
չմկրտուեցան ։
31 ֋ Նասոի որո՞ւ նմանցնեմ այս ազգին մարդիկը ,
32 և որո՞ւ կը նմանին ։ Կը նմանին տղոց , որ չա-
կանները նստելով՝ իրարու կը կանչեն ու կ՚ըսեն ,
Փող ֆչեցուցինք ձեզի՝ ու չպարեցիք , ողբ կարգա-
33 ցինք ձեզի՝ ու չլացիք ։ ֊ Գայն զի Յովհաննէս
մկրտիչ եկաւ , ո՛չ հաց կ՚ուտէր և ո՛չ գինի կը
խմէր , ու կ՚ըսէք , Դեւ կայ անոր ներսն դրին ։
34 Նորդի մարդոց եկաւ՝ կ՚ուտէ ու կը խմէ , և կ՚ը-
սէք , Նայ ուտող և արբեցող մարդ մը՝ մաքսա-
35 աւորներու ու մեղաւորներու բարեկամ . ֋ Նայ ի-
մաստութիւնը արդարացաւ իր բոլոր որդւոցմէն ։
36 ֊ Փարիսեցիներէն մէկը կ՚աղաչէր անոր որ իր
հետը հաց ուտէ . ան ալ փարիսեցիին տունը
37 մտաւ ու սեղան նստաւ ։ Նա ահա քաղաքին մէջ
մեղաւոր կնիկ մը կար , երբոր իմացաւ Թէ անի-
կայ փարիսեցիին տունը սեղան նստեր է , մէկ շիշ

֊ Մագ . գ . 1 ։
֋ Մատ . պ . 4 ։ Մտր . ա . 2 ։
֊ Մատ . պ . 5 ։ ԳԼ . պ . 12 ։
֋ Գոր . ի . 27 ։
֊ Մատ . ժա . 16 ։
֊ Մատ . գ . 4 ։ Մտր . ա . 6 ։
ԳԼ . ա . 15 ։
֋ Մատ . ժա . 19 ։
֊ Մատ . իզ . 6 ։ Մտր . ժգ .
8 ։ Յօհ . ժա . 2 ։

38 մը անուշահոտ եղ բերաւ · Ու եւսէի կողմին անոր
ոտքերուն քովը կեցեր՝ կու լար , և արցունքովը
սկսաւ անոր ոտքերը թրջել , ու իր գլխուն մազե-
րովը կը սրբէր , և կը համբուրէր անոր ոտքերը ,
39 ու եղովվ կ'օծէր : Ու երբոր տեսաւ փարիսեցին՝
որ զանիկայ հրաւիրեր էր , կ'ըսէր իր մտքին մէջ ,
ըՆայիկայ թէ որ մարգարէ ըլլար , պիտի գիտնար
թէ ո՛վ՝ և ինչպէս կնիկ է իրեն դպչողը , ինչու որ
40 մեղաւոր է : Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ ու
ըսաւ անոր , Սիմո՛ն՝ քեզի բան մը ունիմ՛ ըսելու ·
41 ան ալ ըսաւ , Ըսէ՛ վարդապետ · Ե ըսաւ , Ունկ
փոխ տուող մը երկու պարտական ունէր · մեկը
հինգ հարիւր դահեկան պարտք ունէր , ու միւսը՝
42 յիսուն : Եւ որովհետեւ հատուցանելու խորոգը-
ւիչն չունէին , երկուքին ալ ներեց · Հիմա
զրուցէ , Ընծայմէ ձրը աւելի պիտի սիրէ զանի-
43 կայ : Պատասխան տուաւ Սիմոն ու ըսաւ , Կար-
ծանկ կ'երեւնայ , թէ որուն որ շատ ներեց · ան
44 ալ ըսաւ անոր , Ուղիղ դատեցիր : Ու դառնա-
լով դէպ 'ի ան կնիկը՝ ըսաւ Սիմոնին , Կը տես-
նե՞ս սա կնիկը · Ես քու տունդ մտայ , դուն ոտքե-
րուս ջուր չտուիր , բայց սա կնիկ էր արցունքովը
45 ոտքերս թրջեց , և իր *մազերովը սրբեց : Դուն
ինծի համբոյր մը չտուիր , բայց սա կնիկս ես
'ի վեր ոտքերս համբուրելէն չդադարեցաւ :
46 ‡Դուն իմ գլուխս ձէթով չօծեցիր , բայց սա կնիկ
47 իմ ոտքերս անուշահոտ եղովվ օծեց : ՛Ոսոր հա-
մար կ'ըսեմ՛ քեզի · Ներուած են սորա շատ մեղ-
քերը , ինչու որ շատ սիրեց , բայց որու՛ որ քիչ
48 կը ներուի , անիկայ քիչ կը սիրէ : Ու ըսաւ
49 անոր , ՛Ներուած են քու մեղքերդ : Եւ անոր
հետ սեղան նստողները սկսան իրենց մէջը ըսել ,

ղ Դէմ · ժե · 2 ։
* Որ՝ ինչ՝ գլուխն մազերովը
ֆ Սաղ · իգ · 5 ։
ֆ ա Տիմ · ա · 14 ։
յ Պատ · թ · 2 ։ Պար · բ · 5 ։

ՙՈՎ է սակայ՛ որ մեղայ թողութիւն ալ կու-
50 տայ : Եւ ինքը ըսաւ կնկանը , ՛Հաւատքդ
քեզ *փրկեց , դնա խաղաղութեամբ :

Ը · Ը

1 Կանայք իրենց ստացուածքովը ծառայութիւն կ'ընեն Քրիս-
տոսի : 4 Քրիստոս կը զուգէ սերմնացանին 16 և ճրագին
առակը · 21 Կ'իմացընէ թէ ո՛վ են իր մայրը ու եղբայրները ·
22 կը ապառէ հովերուն · 26 և մէկ մարդէ մը դեւերը հեգեռնը
դուրս հանելով՝ թող կու տայ անոնց որ խոզերուն երամակը
մտնեն : 37 Գադարացիք չեն ընդուներ զինքը : 43 Ցիսուս
տեսուտես կնիկը կը բժշկէ , 49 և Յայրոսի աղէիկը կը յարու-
ցանէ :

1 Ու եղաւ որ անկէ ետեւ՝ ալ ինքը քաղաքէ քաղաք
ու գեղէ գեղ պտըտելով՝ կը քարոզէր , և Ա-
ստուծոյ թագաւորութիւնը կ'աւետաբաներ ։ ու
2 տասներկուքը իր հետն էր · Եւ կանայք մանր մը կըռ-
նիներէ՝ որ չար ոգիներէ ու հիւանդութիւններէ
բժշկուեր էին , Մարիամ որ Մադդաղինացի
3 կ'ըսուէր , Բուսիէից որ եօթը դեւ ելեր էր և Ե-
յովհաննա՝ Հերովդեսին տանը վերակացուին
Խուզային կնիկը , ու Շուշան և շատ ուրիշներ ,
որոնք իրենց ստացուածքովը †անոր ծառայութիւն
4 կ'ընէին :
‡Ու երբոր մեծ բազմութիւն ժողվուեցաւ , և
շատ քաղաքներէ իրեն եկան , առակով մը ըսաւ
5 անոնց ՝ Ելաւ մը սերմ ցանող՝ որ սերմը ցանելու ·
ու ցանած ատենը մէկ քանին ճամբուն քովը
ինկաւ և ոտքէ տակ կոխուեցաւ , ու երկինքի
6 թռչուններն ալ կերան զանիկայ ։ Եւ ուրիշը ապա-
ռաժի վրայ ինկաւ , ու բուսածին պէս չորցաւ՝ Հող
7 հէնց չունենալուն համար ։ Եւ ուրիշը փուշերու
մէջ ինկաւ , ու փուշերը անոր հետը բուսնելով՝

ղ Ասաո · թ · 3 ։ Պար · բ · 7 ։
ղ Պատ · թ · 22 ։ Պար · ե · 34 ։ ժ · 52 ։ Գէ · ը · 48 ։ ժը · 42 ։
* Կամ բժշկեց
ֆ Պատ · իե · 55 , 56 ։
ֆ Պար · ժգ · 9 ։
† Ո՛նո՛ր անոնց
‡ Պատ · ժգ · 2 ։ Պար · դ · 1 ։

8 խեղդելոյին անիկայ : Նա ուրիշը աղէկ հողի մէջ
ինկաւ , ու բուսնելով՝ հարիւրապատիկ պտուղ
տուաւ . երբոր սա բաները կը զրուցէր , կ'աղա-
ղակէր , Ան որ լսելու ականջ ունի , թող լսէ :
9 Եւ իր աշակերտները կը հարցընէին իրեն՝
10 ըսելով թէ Ո՞նչ պիտի ըլլայ ան առակը : Ան
ալ ըսաւ , Ձեզի արուած է գիտնալ Աստուծոյ
թագաւորութեանը խորհուրդները , բայց ուրիշ-
ներուն առակներով կը խօսիմ . Ե որ տեսնելով՝
չտեսնեն , և լսելով չհասկնան :
11 Ընդ. առակը սա է . Սերմը Աստուծոյ խօսքն
12 է : Ու ճամբուն քովինները անոնք են՝ որ կը լսեն ,
ու ետքը Սատանան կու գայ՝ անոնց սրտէն կը հանէ
13 խօսքը , որ չըլլայ թէ հաւատան ու փրկուին : Ու
ապառաժին վրայինները անոնք են՝ որ երբ կը լսեն ,
ուրախութեամբ կ'ընդունեն խօսքը , բայց արմատ
չունին . առեն մը կը հաւատան՝ ու փորձութեան
14 ժամանակը կը հեռանան : Ու փուշերուն մէջ
ինկածը անոնք են՝ որ կը լսեն , բայց հոգերով ու
հարստութիւնով և ա՛ս կեանքիս ցանկութիւնե-
ներովը զբաղած ըլլալով՝ կը խեղդուին և ան-
15 պտուղ կ'ըլլան : Իսկ աղէկ հողի մէջ ցանուածը
անոնք են՝ որ բարի և յօժար սրտիւ լսելով խօսքը՝
կ'ընդունեն ու համբերութիւնով պտուղ կու-
տան :
16 Ե Ձեզի մէկը որ ճրագը վառէ ու անանի մը տակ
կամ մահիճին տակը դնէ , հապա աշտանակի
վրայ կը դնէ , որ ներս մտնողները լոյսը տեսնեն :
17 Ը Այս ան գի չկայ ծածուկ բան մը որ պիտի չյայտ-
նուի , ո՛չ ալ գաղտուկ բան մը որ պիտի չգիտ-
18 ցուի ու երևան չելլէ : Ուստի նայեցէք թէ ինչպէս

ը Մատ . ժգ . 10 ; Մար . դ . 10 ;
թ Ես . զ . 9 ; Մար . դ . 12 ;
ժ Մատ . ժգ . 18 ; Մար . դ . 14 ;
ի Մատ . ե . 15 ; Մար . դ . 21 ; Գլ . ժա . 33 ;
ը Մատ . ժ . 26 ; Գլ . ժբ . 2 ;

կը լսէք , Ընդունի՛ ան չափ որ ունի՝ անոր պիտի տրուի ,
և ան չափ որ չունի՝ ան ալ որ ինքը կը կարծէ թէ
ունի , անկէ պիտի առնուի :
19 Ի Նաև անոր մայրը ու եղբայրները իրեն եկան ,
ու բազմութենէն չէին կրնար անոր քովը հրթռալ :
20 Նա անոր խմացուցին՝ ըսելով , Քու մայրդ ու
եղբայրներդ դուրսը կայմեր են , ու քեզ տեսնել
21 կ'ուզեն : Նա անոնց պատասխան տալով ըսաւ
անոնց , Իմ մայրս ու իմ եղբայրներս ասոնք են ,
որ Աստուծոյ խօսքը կը լսեն ու զանոնկայ կը կա-
տարեն :
22 Ի Ու եղաւ որ մէկ օր մը նաւը մտաւ ինքը և իր
աշակերտներն ալ , ու ըսաւ անոնց , Անցնելին
23 միւս կողմը անցնինք . և ճամբայ ելան : Ու երբ-
որ նաւով կ'երթային , ինքը քնացաւ . ու հովի
փոթորիկ մը իջաւ ծովակին վրայ , և նաւը կը լե-
24 ցուէր , ու իրենք վտանգի մէջ էին : Անոնցմէ
արթընցուցին անիկայ՝ ու ըսին , Վարդապետ՝
վարդապետ՝ աճա կը կորսուինք . ան ալ ելաւ
սաստեց հովին ու ջուրերուն խռովութեանը , և
25 հանդարտեցան , ու խաղաղութիւն եղաւ : Նա ը-
սաւ անոնց , Ո՞ւր է ձեր հաւատքը . և անոնք վա-
խի մէջ ինկած զարմացան , ու իրարու կ'ըսէին ,
Երդեցը ո՞վ է ասիկայ , որ հովերուն ու ջուրին
ալ հրաման կու տայ , և կը հնազանդին ասոր :
26 Ն Ու նաւեցով իջան *Գադարացւոց երկիրը , որ
27 Գալիլեային դիմացի կողմն է : Նա ինքը ցամաքը
ելլելուն պէս՝ ան քաղաքէն մարդ մը եկաւ դիմացը՝
որուն ներսը շատ առեներ ի վեր դևեր կային . ու
անիկայ հանդերձ չէր հագներ , ո՛չ ալ տան մէջ
28 կը բնակէր , հապա գերեզմաններու մէջ : Նա
Յիսուսը տեսնելով՝ աղաղակեց , ու ինկաւ անոր

ե Մատ . ժգ . 12 ; Ղև . 29 ;
Գլ . ժԹ . 26 ;
ի Մատ . ժբ . 46 ; Մար . գ . 31 ;
ի Մատ . ը . 23 ; Մար . դ . 35 ;
լ Մատ . ը . 28 ; Մար . ե . 1 ;
* Ոմն՝ Գերգեսացւոց

առջևը , ու բարձր ձայնով ըսաւ , Փառն իմ՝ հետս
լ՚նչ բան ունիս Յի՛սուս՝ Որդի Աստուծոյ բարձ-
29 րեալդ , կ՚աղաչե՞մ՝ քեզի՝ դիս մի՛ տանջեր . (Ինչու-
որ հրամայեց պիղծ ոգիին որ ան մարդէն ելլէ .
որովհետև շատ առեն էր որ զանիկայ յափշտակեր
էր . և անիկայ շղթաներով ու ոտնակապերով
կապուած կը պահուէր , բայց կապերը կը կոտրէր
30 աեր , ու դևէն անապատը կը քշուէր .) Հար-
ցուց անոր Յիսուս ու ըսաւ , Ինչպէ՞ս է . ան
ալ ըսաւ , Լեգէոն . ինչու որ շատ դևեր մտեր
31 էին անոր ներսի դէն : Ու կ՚աղաչէին անոր՝ Ո՛ր
32 անդունդը երթալու հրաման չընէ իրենց : Ու ան
տեղը շատ խոզերու երամակ մը կար՝ որ լեռը կ՚ա-
րածուէին . ու աղաչեցին անոր՝ որ իրենց հրաման
տայ անոնց մէջը մտնելու . և հրաման տուաւ ա-
33 նոնց : Ու դևերը մարդէն ելլելով՝ խոզերուն մէջը
մտան , և երամակը գահավէժ տեղէն ծովակը վա-
34 զեց ու խեղդուեցաւ : Ու խոզաբածները ահ և
դող բանը տեսնելով փախան , ու պատմեցին
35 քաղաքը ու ագարակները : Ու մարդիկ ելան եղած
բանը տեսնելու , ու եկան Յիսուսին , և դտան ան
մարդը՝ ուսկից որ դևերը ելլէր էին , հագուած ու
խելքը վրան Յիսուսի ոտքերուն քովը նստած , ու
36 վախցան : Ու անոնք որ տեսեր էին , պատմեցին
37 անոնց թէ ինչպէս դիւահարը ազատեցաւ : Ի՛ն-
Վադարացւոց շրջակայ տեղուանքը դանուող բոլոր
բազմութիւնը կ՚աղաչէր անոր , Որ իրենցմէ եր-
թայ , ինչու որ մեծ վախով բռնուած էին . ան
38 ալ նաւը մտնելով՝ ետ դարձաւ : Ու ան մարդը՝
ուսկից որ դևերը ելլէր էին , կ՚աղաչէր անոր որ
հետը ըլլայ . բայց Յիսուս արձակեց անիկայ ու
39 ըսաւ , Դարձիր քու տունդ , ու պատմէ ինչ որ
Աստուած քեզի ըրաւ . ան ալ գնաց , ու բոլոր

ե Ցայտ . ի . 3 ։ ի Մատ . ը . 34 ։ լ Գործ . ժգ . 39 ։ խ Մար . և . 18 ։

քաղաքին մէջը քարոզեց . ինչ որ Յիսուս իրեն
ըրաւ :
40 Ու երբոր Յիսուս ետ դարձաւ , ժողովուրդը
զանիկայ ընդունեց , ինչու որ ամէնքը անոր կը
41 սպասէին : Ու ահա Յայրոս անունով մարդ մը
եկաւ , ու ինքը ժողովարանին իշխանն էր . և Յի-
սուսին ոտքը խլտալով կ՚աղաչէր անոր , որ իր
42 տունը մտնէ . Ինչու որ մէկ հատիկ աղջիկ մը
ունէր՝ դրեթէ տասներկու տարեկան , որ մեռնե-
լու մօտ էր . ու երբոր անիկայ կ՚երթար , բազ-
մութիւնը կը նեղէր զանիկայ :
43 Ու կին մը՝ որ տասներկու տարիէ՝ վեր ա-
րիւնի տեւառտեւութեան մէջ էր , ու իր բոլոր
ունեցածը բժիշկներուն ծախք ըրած էր , և իրեն
44 մէկ մը բժշկելու ձար մը եղած չէր , Դտնէն
մտնելով՝ անոր հանդերձին քղանցքին դպաւ , և
45 իսկոյն իր արիւնին հոսումը դադարեցաւ : Ու
Յիսուս ըսաւ , Ո՞վ էր ան որ ինծի դպաւ . երբ-
որ ամէնքը կ՚ուրանային , ըսաւ Պետրոս ու անոր
հետ եղողները , Վարդապետ՝ բազմութիւնը քեզ
կը հրէ ու կը նեղէ , ու կ՚ըսե՞ս թէ Ո՞վ ինծի
46 դպաւ : Ու Յիսուս ըսաւ , Մէկը ինծի դպաւ ,
քանի՛ մ՚իմացայ որ ինծմէ զօրութիւն մը ելաւ :
47 Ու երբոր տեսաւ կինը որ թաքը անկե չպահուեցաւ ,
դողալով եկաւ ու անոր առջևը իյնալ , և բոլոր
ժողովուրդին առջևը անոր պատմեց թէ ինչ բա-
նի համար անոր դպեր էր , և թէ ինչպէս ինքը
48 իսկոյն բժշկուեցաւ : Ու Յիսուս ըսաւ անոր՝
Դաստիարակուի՛ աղջիկ , քու հաւատքդ քեզ բժշկեց ,
դնա խաղաղութեամբ :
49 Դեռ երբոր ինքը դեռ կը խօսէր , ժողովրդապետին
տունէն մէկը եկաւ ու ըսաւ անոր , Աղջիկդ մե-

յ Մատ . թ . 18 ։ Մար . և . 22 ։ ղ Մատ . թ . 20 ։ ֆ Մար . և . 30 ։ Գլ . գ . 19 ։ ֍ Մար . և . 35 ։

50 ուս , . ու վարդապետը մի՛ յոդնեցըներ : Խոյց Յիսուս երբոր լսեց , պատասխան տուաւ անոր ու
ըսաւ , Մի՛ վախնար , միայն հաւատա , ու պիտի
51 ապրի : Ու երբ տունը մտաւ՝ ուրիշ մէկը թող
չտուաւ որ մտնէ , բայց միայն Պետրոսը ու Յա-
կոբոսը և Յովհաննէսը ու աղջկան հայրը ու
52 մայրը : Ամէնքն ալ կուլային ու կ՚ողբային անոր
վրայ . և ինքը ըսաւ , Մի՛ լար , անիկայ մեռած
53 չէ , հապա կը քնանայ : Ու անոնք ծաղր կ՚ընէին
54 զանիկայ , քանզի գիտէին թէ մեռաւ : Ու ինքը
ամէնին ալ դուրս հանելով , բռնեց անոր ձեռքին
55 ու կանչեց ըսելով , Աղջիկ՝ ելլէ՛ : Ու անոր
հոգին դարձաւ , ու իսկոյն ոտք եղաւ . և Յիսուս
56 հրաման ըրաւ որ ուտելիք տան անոր : Ու անոր
ծնողքը ապշած մնացին . և ինքը անոնց պատուի-
րեց որ եղած բանը մէկու մը չպատմեն :

ԳԼՈՒԽ ԹՐ

1 Քրիստոս իր աշակերտները կը խրկէ հրաշքներ ընելու և քարոզելու : 7 Հերովդէս կը ցանկայ Քրիստոսը տեսնելու : 17 Քրիստոս հինգ հազար հոգի կը կերակրէ . 18 կը հարցնէ թէ մարդիկ ինչ համար ոմի՛ կ՚ըսեն . 22 իր չարչարանքները կը նախասացնէ . 23 ամէնուն պատուէր կուտայ որ իր օրինակին հետևին : 28 Քրիստոսի պայծառակերպութիւնը : 37 Քրիստոս կը բժշկէ լուսնոտը . 43 զարմանալ իր չարչարանքը կը նախասացնէ իր աշակերտներուն . 46 կը պատուիրէ անոնց որ խոնարհ ըլլան . 51 ամէնուն հետ քաղցրութեամբ վարուին՝ առանց վրէժխնդրութեան : 57 քանի մը անձինք կ՚ուզեն Քրիստոսի հետևիլ , սակայն պայմաններ կ՚առաջարկեն :

1 Ու իր տասներկու աշակերտները մէկտեղ իրենն կանչելով , անոնց զօրութիւն ու իշխանու-
թիւն տուաւ բոլոր դեւերուն վրայ և ախտերը
2 բժշկելու : Ու ի զանոնք խրկից որ Աստուծոյ թա-
գաւորութիւնը քարոզեն ու հիւանդները բժշկեն :

ց ՃՕՆ . ժա . 11 , 13 ։
ն ԳԼ . Կ . 14 ։ ՃՕՆ . ժա . 43 ։
ղ Մատ . ը . 4 ։ ԹՒ . 30 ։ Մար . Զ . 42 ։

ա Մատ . ժ . 1 ։ Մար . գ . 13 ։ ղ . 7 ։
բ Մատ . ժ . 7 , 8 ։ Մար . գ . 12 ։ ԳԼ . ժ . 1 , 9 ։

3 Ու ։ ըսաւ անոնց , Ճամբու համար բան չառնէք ,
Զ՚ գաւազան և ոչ պարկ , Զ՚ հաց և ոչ
4 ոսկի , Զ՚ ալ կրկին հանդերձ ունենաք : Ու ։ որ
5 տուն որ մտնէք՝ հոն մնացէք , ու անկէ ելլէք : Ու
ի անոնք որ ձեզ չեն ընդունիր , երբոր ան քաղաքէն
կ՚ելլէք , Ձեր ոտքերուն փոշին անդամ թօթի՛ վերցէք՝
6 իրենց դէմ վկայութիւն ըլլալու համար : Ու ա-
նոնք ելան ու գիւղէ գիւղ կը պտըտէին , և ամէն
տեղ աւետարանը կը քարոզէին ու բժշկութիւն
կ՚ընէին :

7 Ու ը Հերովդէս չորրորդապետը անոր բոլոր
գործերը լսելով՝ տարակուսանքի մէջ էր . որով-
8 հետև ոմանք կ՚ըսէին Թէ Յովհաննէսը յարու-
թիւն առաւ մեռելներէն , և ոմանք՝ Թէ Եղիան
յայտնուեցաւ . և ուրիշներն ալ՝ Թէ Հնչէ մար-
9 գարէներէն մէկը յարութիւն առաւ : Ու Հերով-
դէս ըսաւ , Յովհաննէսը ես գլխատեցի , Հապա
ասիկայ ո՞վ պիտի ըլլայ , որուն վրայով առանչ
բաներ կը լսեմ . Ու կ՚ուզէր որ տեսնէ զանիկայ :

10 Ու ժ առաքեալները դարձան ու պատմեցին ա-
նոր ինչ որ ըրին . Եւ առաւ զանոնք՝ առանձին
անապատ տեղ մը քաշուելու քաղաքի մը կոչ ,
11 որուն անունը Ներթսայիդա էր : Ու ժողովուրդները
երբոր իմացան , անոր ետևէն գացին , ու զանոնք
ընդունելով՝ կը խօսէր անոնց Աստուծոյ թագա-
ւորութեանը վրայով . և որոնք որ բժշկութեան
կարօտ էին , կը բժշկէր :

12 Ե Ու երբոր օրը սկսաւ իրիկուան մօտենալ ,
տասներկուքերը եկան ու ըսին անոր , Ընձակէ
ժողովուրդները , որ շրջակայ գիւղերը ու ագարակ-

ֆ Մատ . ժ . 9 ։ Մար . գ . 8 ։ ԳԼ . ժ . 4 ։ իբ . 35 ։
ք Մատ . ժ . 11 ։ Մար . գ . 10 ։
ր Մատ . ժ . 14 ։
ս Գոր . ժգ . 51 ։
վ Մար . գ . 12 ։

տ Մատ . ժգ . 1 ։ Մար . գ . 14 ։ ԳԼ . ժգ . 8 ։
բ Մատ . ժգ . 15 ։ Մար . գ . 30 ։
ֆ Մատ . ժգ . 13 ։
և Մատ . ժգ . 15 ։ Մար . գ . 35 ։ ՃՕՆ . գ . 1 , 5 ։

նները երթան իջևանին ու կերակուր գտնեն,
13 ինչու որ հոս անապատ տեղ մըն ենք։ Ըսաւ ա-
նոնց, Դուք տուէք ատոնց ուտելիք. անոնք ալ
ըսին, Մենք հինգ նկանակին ու երկու ձուկին
աւելի բան չունինք, թէ որ երթանք ատ բոլոր
14 ժողովուրդին համար կերակուր չգնենք։ (Մարդիկ
հինգ հազարի չափ էրկիկ մարդիկ կային։) Ու ը-
սաւ իր աշակերտներուն, Անոնք դաս դաս յի-
15 սուն յիսուն նստեցուցէք։ Նոյնպէս անոնք ալ
16 ամէնն ալ նստեցուցին։ Ուստի հինգ նկանակը ու
երկու ձուկը առնելով՝ ու դէպ ի երկինքը նայելով,
օրհնեց զանոնք ու կոտրեց, և կու տար աշակերտնե-
17 րուն, որ ժողովուրդին առջեւը դնեն։ Ուրեմն կերան
ու կշտացան ամէնքն ալ, ու աւելցան կտորուանք-
ները տասներկու կողով վերցուցին։
18 Ու եղաւ որ երբ ինքը առանձին աղօթք կ'ընէր,
աշակերտներն ալ իր հետ էին, և հարցուց ա-
նոնց ըսելով, Ժողովուրդները ինծի համար ո՞վ
19 կ'ըսեն թէ եմ։ Անոնք ալ պատասխան տալով
ըսին, Յոհաննէս Մկրտիչը, և ուրիշները՝ Ե-
ղիան, ուրիշներն ալ՝ թէ Հնչի մարգարէներէն
20 մէկը յարութիւն առեր է։ Ուրեմն ըսաւ անոնց,
Ձեզ դուք ինծի համար ո՞վ կ'ըսէք թէ եմ.
Պատասխան տուաւ Պետրոս ու ըսաւ, Աստուծոյ
21 Քրիստոսը։ Ուրեմն սաստիկ պատուիրեց ա-
22 նոնց որ ասոր բանը մէկու մը չպրուցեն. Ու ըսաւ
թէ, Պէտք է որ Որդին մարդոյ շատ չարչարանք-
ներ կրէ, և ծերերէն ու քահանայապետներէն և
դպիրներէն մերժուի ու սպանուի, ու երրորդ
23 օրը յարութիւն առնէ։ Ուստի ամէնուն կ'ըսէր,
Եթէ որ մէկը կ'ուզէ իմ ետեւէս գալ, թող իր

Ի Մատ. ժգ. 13։ Մար. ը. 27։
Ձ Մատ. ժգ. 2։ Հմր 7, 8։
Ղ Մատ. ժգ. 16։ Ես. ղ. 70։
Հ Մատ. ժգ. 20։
Ձ Մատ. ժգ. 21։ ժէ. 21։
Ղ Մատ. ժ. 38։ ժգ. 24։ Մար. ը. 34։ Գլ. ժգ. 27։

անձը ուրանայ, և ամէն օր իր խաչը վերցընէ, ու
24 իմ ետեւէս գայ։ Վասն զի ով որ կ'ուզէ իր անձը
ապրեցընել, պիտի կորընցընէ զանիկա. և ով
որ ինծի համար իր անձը կորընցընէ, պիտի
25 ապրեցընէ զանիկա։ Որովհետեւ ի՞նչ կը շահի մարդ
մը՝ թէ որ բոլոր աշխարհը վաստակի, և իր անձը
26 կորընցընէ կամ վնասէ։ Վասն զի ով որ ինծ
ու իմ խօսքերս թաքնէ ամէն մեկ, Որդին
մարդոյ ալ զանիկա թաքնէ ամէն պիտի մեկ՝
երբոր գայ իր ու Հօրը և սուրբ հրեշտակներուն
27 փառքովը։ Բայց ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ հոս
կայնողներէն մէկ քանիները կան՝ որոնք մահուան
համը պիտի չառնեն, մինչեւ որ տեսնեն Աստուծոյ
թագաւորութիւնը։
28 Ու եղաւ որ ասոր խօսքերէն դրեթէ ութ օր ետ-
քը՝ Պետրոսը ու Յովհաննէսը և Յակոբոսը առ-
29 նելով՝ լեռը ելաւ աղօթք ընելու։ Ու երբոր
ինքը աղօթք կ'ընէր, իր երեսին տեսքը ուրիշ
կերպ մը եղաւ, ու իր հագուստը շքեղական փայ-
30 լուն եղաւ։ Ուրեմն երկու մարդիկ իր հետը կը
31 խօսէին, որոնք Մովսէս ու Եղիա էին, փառքով
երեւցած, և անոր ատ Երուսաղէմի մէջ պիտի կատարուէր։
32 Բայց Պետրոս և անոր հետ եղողները ննջումով
ծանրացած էին, ու երբոր արթընցան, տեսան
անոր փառքը և անոնց երկու մարդիկը որ անոր քո-
33 վը կեցեր էին։ Ու եղաւ որ երբ անոնք կը զա-
տուէին անոր քովէն, Պետրոս ըսաւ Յիսուսին,
Վարդապետ՝ աղէկ է որ հոս կենանք, ու իրեք
խրճիթ շինենք, մեկը քեզի, և մեկը Մովսէսին, ու
մեկը Եղիային. վասն զի չէր գիտեր ինչ կը խօ-
34 սէր։ Ուրեմն որ անիկայ ասր բաները կը խօ-

Ճ Մատ. ժգ. 26։ Մար. ը. 38։
Յ Մատ. ժ. 33։ Մար. ը. 38։ Ես. ղ. 12։
Ն Մատ. ժգ. 28։ Մար. ը. 39։
Շ Մատ. ժէ. 1։ Մար. Թ. 1։
Ո Դան. ը. 18։ ժ. 9։

սէր՝ ամէն մէկ եկաւ ու անոնց վրայ հովանի եղաւ ,
35 և ամպին տակը մնաց առեներին վախցան : Ու
ձայն մը եղաւ ամպէն՝ ըսելով , «Ասիկայ է իմ սի-
36 րելի Որդիս , Լսեցէք անոր ընդ : Ու ան ձայնը
որ եղաւ , Յիսուս միայնակ գտնուեցաւ : Ու ի-
րենք լուռ կեցան , և իրենց տեսածներէն ան օրե-
րը մէկուն բան մը չպատմեցին :

37 Ու եղաւ որ հետևեալ օրը՝ երբոր անոնք լեռ-
ներէն վար իջան , շատ ժողովուրդ անոր դէմ ելաւ :
38 Ու ահա ժողովուրդին մէջէն մէկ մարդ մը աղաղա-
կեց ու ըսաւ , Վարդապետ՝ կ'աղաչեմ քեզի նայիլ
39 իմ որդիիս , քանզի իմ մէկ հատիկ է . Ու ահա
ոգի մը կը բռնէ զանիկայ . ան ալ յանկարծ կը
կանչուրտէ , և զանիկայ ցնցելով կը փրփրցընէ ,
ու հազիւ կը գատուի անկէ՝ ջարդուբուրդ ընելով
40 զանիկայ . Ու քու աշակերտներուդ աղաչեցի որ
41 հանեն զանիկայ , ու չկրցան : Պատասխան
տուաւ Յիսուս ու ըսաւ , Ով անհաւատ և խո-
տորեալ ազգ՝ մինչև ե՞րբ ձեզի հետ պիտի ըլլամ
42 ու ձեզի համբերեմ . Հոս բերը քու որդիդ : Ու
երբոր դեռ կը մօտենար , դևը զանիկայ գետինը
43 զարկաւ ու սաստիկ ցնցեց : Յակ Յիսուս սաստեց
պիղծ ոգիին , և բժշկեց տղան ու զանիկայ իր հո-
44 րը տուաւ : Ու ամէնքը կը զարմանային Ա-
տուծոյ մեծամեծ գործերուն վրայ :

Ու քանի որ ամէնքը կը զարմանային Յիսուսին
ըրած բոլոր գործերուն վրայ , անիկայ ըսաւ իր
աշակերտներուն , «Դուք ա՛ս խօսքերը ականջնե-
ձեզ դրէք , վասն զի Որդին մարդոյ պիտի մատ-
45 նուի մարդոց ձեռքը : Բայց անոնք չէին իմանար
ան խօսքը , և անոնցմէ ծածկուած էր որ չգիակը-

* Մատ . դ . 17 ;
† Գոր . գ . 22 ;
‡ Մատ . ժէ . 9 ;
§ Մատ . ժէ . 14 ; Մար . թ . 13 , 16 ;
¶ Մատ . ժէ . 21 ;
** Մար . թ . 31 ; Գղ . բ . 50 ; ժը . 34 ;

նան , ու կը վախնային ան խօսքին համար իրեն,
հարցընելու :

46 Ելորհուրդ մըն ալ մտաւ անոնց մէջ թէ ար-
47 դեօք իրենց մէջը ո՞վ է մեծ : Յակ Յիսուս անոնց
սրտին խորհուրդը իմանալով , տղայ մը առաւ ու
48 զանիկայ իր քովը կայնեցուց , Ու ըսաւ անոնց ,
«Ով որ ասոր տղան իմ անունովս կ'ընդունի զիս
կ'ընդունի . և ան որ զիս կ'ընդունի անիկայ զիս
խրկողը կ'ընդունի . վասն զի ան որ ձեր ամենուն
մէջը պզտիկ է , անիկայ մեծ պիտի ըլլայ :

49 Պատասխան տուաւ Յովհաննէս ու ըսաւ ,
Վարդապետ՝ մէկը անունովդ դևեր
կը հանէր , և զանիկայ արգիլեցինք , ինչու որ մեր
50 հետը չպատրիր : Ու Յիսուս ըսաւ անոր , Մի
արգիլէք . քանզի ան որ *մեզի հակառակ չէ ,
մե՛ր կողմէն է :

51 Ու եղաւ որ երբ †իր ալեփոխուելու օրերը
կը կատարուէր , ինքն ալ †հաստատ որոշեց՝ Երու-
52 սաղէմ երթալ : Ու իր երեսին առջևէն պատ-
գամաւորներ խրկեց , որ երբոր գային Սամարա-
ցւոց մէկ գեղը մտան որ իրեն համար պատրաստու-
53 թիւն մը ընեն : †Ու չընդունեցին զանիկայ ,
ինչու որ անոր երեսը դէպ ի Երուսաղէմ երթա-
54 լու էր : Երբոր իր աշակերտները Յա-
կոբոս ու Յովհաննէս տեսան , ըսին , Տէ՛ր կ'ու-
զե՞ս որ ըսինք , ու երկինքէն կրակ իջնէ և սատ-
կեցընէ անոնք , †ինչպես որ Եղիան ալ ըրաւ :
55 Ու դարձաւ յանդիմանեց զանոնք՝ ըսելով , Չէ՛ք
56 գիտեր թէ ինչ հոգիի պէս էք դուք : ‡Վասն զի

* Ո՛վ-որ՝ մեզի հակառակ չէ , մեր
† Մար . ժը . 1 ; Մար . թ . 33 ;
Մատ . ժ . 40 ; ժը . 5 ; Մար . թ . 36 ; Ցօհ . ժը . 44 ; ժգ . 20 ;
‡ Մատ . իգ . 11 , 12 ;
§ Մար . թ . 37 ; Տես Թուղ . ժա . 28 ;
¶ Մատ . ժը . 30 ; Գղ . ժա . 23 ;
** Մար . ժգ . 19 ; Գոր . ա . 2 ;
†† Ցօհ . երեսը հաստատեց
‡‡ Ցօհ . գ . 4 , 9 ;
§§ գ Թագ . ա . 10 , 12 ;
¶¶ Ո՛չնչեցնել ;

֍ Որդին մարդոյ չէկաւ մարդոց հոգիները կորընչացնելու , հապա փրկելու՛՛ : և ուրիշ գեղ մը գայլին :

57 — Ու երբոր անոնք ձամբան կ՚երթային , մեկը ըսաւ անոր , Տ֊ը՝ քու հետդ գամ՞ ուր որ երթաս : Ան 58 ըսաւ : Ու Յիսուս ըսաւ անոր , Աղուէսները որջեր ունին , ու երկնից թռչունները բոյներ , բայց Որդին մարդոյ գեղ չունի , որ հոն իր գլուխը դնէ :

59 Ը Ա՛ՆԿ ուրիշի մըն ալ ըսաւ , Ելո՛ւր իմ հետևէս : ան ալ ըսաւ , Տ֊ը՝ ինծի հրամայեմ առաջ որ 60 առաջ երթամ իմ հայրս թաղեմ : Յիսուս ըսաւ անոր , Թո՛ղ մուռ մեռելներուն որ թաղեն իրենց մեռելները . բայց դուն գնա՛ Աստուծոյ թագաւորութի՛ւնը քարոզէ :

61 Ա՛ՆԿ ուրիշ մըն ալ ըսաւ , Տ֊ը՝ ֊ես քու հետևէդ պիտի գամ , բայց ինծի հրամայեմ առաջ որ առաջ իմ տանս մէջ եղողներուն հրաժարական 62 ողջոյն տամ : Յիսուս ըսաւ անոր , Ո՛չ մեկը որ ձեռքը մաճին վրայ կը դնէ ու հոնին կը նայի , Աստուծոյ թագաւորութեանը յարմար է :

ՂՈ · Ժ

1 Ջրիստոս եօթանասուն աշակերտները կը խրկէ հրաշագործութի՛ւն ընելու և քարոզելու . 17 կը պատասխրէ անոնց որ խոնարհ ըլլան , և կ՚իմացնէ Թէ ի՛նչ բանի համար պարտին ուրախանալ . 21 Հոգւոյն Սրբոյ կ՚ըլլայ Հօրը՝ անոր հնարացը համար . 23 երանութի՛ւն կու տայ իր աշակերտներուն երջանիկ վիճակին . 25 կը սորվեցընէ օրինականին Թէ ի՛նչ ընելու է որ յաւիտենական կեանքը ժառանգէ . և Թէ ո՛վ որ իր ողջմտութեամբը կարօտ է , անիկայ իրեն ընկեր սեպելու է . 41 կը յանդիմանէ Մարթան , ու անոր քոյրը Մարիամը կը գովէ :

1 Ե՛տ բաներէն հետև Տ֊ը ուրիշ եօթանասուն ալ որոշեց , ու զանոնք իր առջևէն երկու երկու

֍ Ցօհ · գ · 17 ; ժբ · 47 ;
— Մատ · բ · 19 ;
Ը Մատ · բ · 21 ;
֊ Տ֊ը գ Թագ · ժԹ · 20 ;
— Մատ · ժ · 1 ; Մար · գ · 7 ;

խրկեց բոլոր քաղաքները ու տեղերը՝ ուր որ ինքը 2 պիտի երթար : Ան կ՚ըսէր անոնց՝ Ը֊ունձքը շատ է , ու մշակները քիչ . ֊ուստի հունձքին Տէրոջը 3 աղաչեցէ՛ք որ մշակներ հանէ իր հունձքին : Գացէ՛ք . ե՛ս կ՚ուղարկեմ ձեզ կը խրկեմ իբրև գառները գայլերու մէջ : Ը֊ հետերնիդ քսակ մի՛ առնէք , ո՛չ ալ պարկ , և ո՛չ կօշիկներ , ու ճամբան 5 մեկու մը բարև մի՛ տաք : Ը Ան ո՛ր տուն որ 6 մտնէք , առաջ ըսէ՛ք , *Խաղա՛ղ աս տանս : Ու Թէ որ հոն †բարեի արժանաւոր մարդ՛՛ կայ , ձեր բարևը պիտի հանդչի անոր վրայ , հապա Թէ չէ՝ 7 ձեզի պիտի դառնայ : Ը Ան տանը մէջ մնացէ՛ք , ու Ե՛ անոնցմէ կերէ՛ք ու խմեցէ՛ք , ֊ ինչու որ մշակը իր վարձքին արժանի է . տուներ տուն մի՛ 8 փոխուիլ : Ան ո՛ր քաղաք որ մտնէ՛ք ու ձեզ ընդունին , ինչ որ առջևնիդ դրուի , կերէ՛ք . 9 Ը՛ու բժշկեցէ՛ք անոր մէջի հիւանդները , և ըսէ՛ք անոնց , Ը Աստուծոյ թագաւորութիւնը ձեզի մօ- 10 տեցեր է : Բայց ո՛ր քաղաք որ մտնէ՛ք ու ձեզ չընդունին , անոր հրապարակները ելլելով՝ ըսէ՛ք , 11 Ը Ա՛ն փոշին ալ որ մեր քաղաքէն մեր ոտ֊էրուն փակած է , ձեզի կը թօֆվինք . միայն Թէ աս գիտնաք որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը ձեզի 12 մօտեցեր է : Ձեզի կ՚ըսեմ ֊ որ ան օրը Սոդոմի գոտատոպանը աւելի դիւրին պիտի ըլլայ , քան Թէ 13 ան քաղաքին : Ի Վա՛յ քեզ Խորազին , վա՛յ քեզ

Ը Մատ · Թ · 37 , 38 ; Ցօհ · գ · 35 ;
֊ բ Թես · գ · 1 ;
Ե Մատ · ժ · 16 ;
Ը Մատ · ժ · 9 , 10 ; Մար · գ · 8 ; ԳԼ · Թ · 3 ;
֊ Գ Թագ · գ · 29 ;
Ը Մատ · ժ · 12 ;
* Ցօհ · Խաղաղութիւն
† Ցօհ · խաղաղութեան որդի
Ը Մատ · ժ · 11 ;
Ի Ա Կոր · ժ · 27 ;
Ը Մատ · ժ · 10 ; ա Կոր · Թ · 4 , ԼԱ ; ա Տիմ · է · 18 ;
Ի ԳԼ · Թ · 2 ;
Ը Մատ · գ · 2 ; գ · 17 ; ժ · 7 ; Հմր 11 ;
Ի Մատ · ժ · 14 ; ԳԼ · Թ · 5 ; Գոր · ժգ · 51 ; ժբ · 6 ;
Ը Մատ · ժ · 15 ; Մար · գ · 11 ;
Ի Մատ · ժա · 21 ;

Ա՛ստուածդ ես , ո՛վ Թէոփեղոս , ո՛վ Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս , որ ի սկզբանէ ստեղծեր ես զերկինս եւ զերկիր , եւ զամենայն զոր ինչ ի նոսա է , եւ զմարդն ի հողոյ շինեցեր ես , եւ ի կողոյ նորա զկին ստեղծեր ես , եւ զամենայն զոր ինչ ի նոսա է , եւ զանասունս եւ զգազանս եւ զթռչունս երկնից , եւ զամենայն զոր ինչ ի նոսա է , եւ զամենայն զոր ինչ ի ծովս եւ ի գետս եւ ի ջուրս , եւ զամենայն զոր ինչ ի նոսա է , եւ զամենայն զոր ինչ ի ծովս եւ ի գետս եւ ի ջուրս , եւ զամենայն զոր ինչ ի նոսա է , եւ զամենայն զոր ինչ ի նոսա է , եւ զամենայն զոր ինչ ի նոսա է

32 դիի կողմէն անցաւ : Նոյնպէս ալ Ղեւտացի մը
ան տեղը հասնելով՝ գնաց ու տեսաւ , և անդին
33 կողմէն անցաւ : ‡Բայց Սամարացի մը որ ճամբոր-
դութիւն կ՚ընէր , եկաւ անոր քովը , ու զանիկայ
34 տեսնելով՝ խղճայ . Նէ մօտեցաւ անոր վէրքերը
փաթթեց՝ վրան ձէթ և գինի թափելով , ու իր
գրաստին վրայ դնելով՝ տարաւ անիկայ մէկ պան-
35 դոկ մը , և անոր հոգ տարաւ : Ու հետևեալ օրը
երբոր կ՚ելլէր անկէ , երկու դահեկան հանեց պան-
դոկապետին տուաւ և անոր ըսաւ . Հոգ տար
անոր , ու ինչ որ աւելի ծախք ընես , ես դար-
36 նալուս ես քեզի կը վճարեմ : Հիմա ան իրե-
քեն որը քեզի կ՚երևնայ ընկերը ըլլալ աւազակ-
37 ներուն ձեռքը իյնողին : Նէ անիկայ ըսաւ , Ան որ
անոր ողորմութիւն ըրաւ : Ան ատենը Յիսուս ը-
սաւ անոր , Գնա՝ դուն ալ այնպէս ըրէ :
38 Ու եղաւ որ երբ անոնք կ՚երթային , ինքը գեղ
մը մտաւ . և մէկ կնիկ մը ¬Մարթա անունով
39 զանիկայ իր տունը ընդունեց : Նէ անիկայ քոյր
մը ունէր , որուն անունը Մարիամ էր , ¥որ ես-
ս Յիսուսի ոտքերուն քովը նստաւ , ու անոր խօս-
40 քերը մտիկ կ՚ընէր : Բայց Մարթա շատ սպասա-
ւորութիւնով զբաղած էր , եկաւ անոր քովը ու
ըսաւ , Տէ՛ր , քու հոգդ չէ՞ , որ իմ քոյրս զիս մի-
նակ թողուց սպասաւորութեան մէջ . ուստի ա-
41 ռոր զրուցէ որ ինծի օգնէ : Պատասխան տուաւ
Յիսուս ու ըսաւ անոր , Մարթա Մարթա , դուն
շատ բաներու համար հոգ ընելովդ կը տագնապիս .
42 Բայց մէկ բան մը պէտք է , և Մարիամ ան աղէկ
բաժինը ընտրեց , որ իրմէ պիտի չառնուի :

‡ Ցօհ . դ . 9 ։
¬ Ցօհ . ԺԱ . 1 ։ ԺԲ . 2 , 3 ։
¥ ա Կոր . է . 32 , եւ ։
ս Գաղ . ը . 35 ։ Գործ . իբ . 3 ։

ԳՂ . ԺՌ

1 Քրիստոս իր աշակերտներուն կը սորվեցնէ՝ աղօթք ընել , և
կը պատուիրէ որ սուտ աղօթք ընեն . 11 Համառաւելով որ

այսպէս՝ Աստուած իրենց բարիքները պիտի ընէ . 14 Համբ
դև մը հանելով կը յանդիմանէ Հայհոյիչ փարիսեցիները , 28
և կը ցուցընէ Թէ որո՛նք են երանելիները . 29 Ժողովուրդը կը
քարոզէ , 37 և կը յանդիմանէ փարիսեցւոց՝ դպրաց և օրի-
նականաց կեղծաւորութիւնը :

1 Ու եղաւ որ մէկ տեղ մը աղօթք կ՚ընէր . ու երբ-
որ դադարեցաւ , իր աշակերտներէն մէկը ը-
սաւ իրեն , Տէ՛ր՝ մեզի աղօթք ընել սորվեցուր ,
ինչպէս որ Յովհաննէս ալ իր աշակերտներուն սոր-
2 վեցուց : Նէ ըսաւ անոնց , Երբոր աղօթք կ՚ը-
նէք , ըսէք , ¬Ով Հայր *մեր՝ որ երկինքն ես՝՝ ,
քու անունդ սուրբ ըլլայ . քու թագաւորութիւնդ
գայ , *քու կամքդ ըլլայ , ինչպէս որ երկինքը՝ ա-
3 նանկ ալ երկրիս վրայ՝՝ : Մեր ամէն աւուր հացը
4 օրէ օր մեզի տո՛ւր . Նէ մեզի ներէ՛ մեր մեղքերը ,
ինչու որ մենք ալ կը ներենք ան ամէնուն՝ որ մեզի
պարտական են . ու մեզ փորձութեան մի՛ տաներ ,
*հապա ազատէ՛ մեզ չարէն : ՝՝ :
5 Նէ ըսաւ անոնց , Ձեզմէ ո՞վ է անիկայ , որ
բարեկամ մը ունենայ , ու կէս գիշերուան մէջ
երթայ անոր և ըսէ անոր , Բարեկա՛մ՝ ինծի իրիք
6 նկանակ փոխ տուր . Ինչու որ իմ մէկ բարեկամս
ճամբայէ ինծի եկաւ , ու բան մը չունիմ անոր
7 առջեւը դնելու : Անիկայ ալ ներսէն պատասխան
տայ և ըսէ , Ինձ մի՛ յոդնեցներ , արդէն դու-
ռը գոցուած է , ու տղաքս իմ քովս անկողնի՛ մէջ
8 են , չեմ կրնար ելլել ու քեզի հաց տալ : Ձեզի
կ՚ըսեմ , Է Թէև բարեկամութեան համար չելլէ
տայ անոր , սակայն անոր թախանձանքին համար
9 պիտի ելլէ ու պէտք եղածը տայ անոր : ‡Ես ալ
կ՚ըսեմ ձեզի , Խնդրեցէ՛ք և պիտի տրուի ձեզի ,
փնտռեցէ՛ք ու պիտի գտնէք . դո՛ւռը զարկէ՛ք և
10 պիտի բացուի ձեզի . Վասն զի ամէն ո՛վ որ կը

¬ Մատ . զ . 9 ։
* Յունաս. կտրէն ։
Է Գաղ . ժը . 1 , եւ ։
‡ Մատ . է . 7 ։ իա . 22 ։ Մար . ժա . 24 ։ Ցօհ . ժե . 7 ։ Ցակ . ա . 6 ։ ա Ցօհ . գ . 22 ։

խնդրէ՛ կ՚առնէ՝, և ո՛վ որ կը փնտռէ՝ կը գտնէ, և ո՛վ որ դո՜ւռը կը զարնէ՝ պիտի բացուի անոր։
11 ¶ Ձեզմէ ո՞վ է ան հայրը՝ որմէն իր որդին հաց որ ուզէ, միթէ քար պիտի տայ անոր. կամ թէ որ ձուկ ա՜ղի, միթէ ձուկին տեղը օ՞ձ պիտի տայ
12 անոր. Նե կամ՝ թէ որ հաւկիթ ուզէ, միթէ
13 կարի՞ճ պիտի տայ անոր։ Ուստի եթէ դուք որ չար էք, ձեր զաւակներուն ագի՛կ ընծաներ տալ գիտէք, ո՛րչափ աւելի ձեր Հա՛յրը երկինքէն Սուրբ Հոգին պիտի տայ անոնց, որ իրմէ կը խնդրեն։
14 ¶ Ու դեւ մը կը հանէր, և անիկայ համր էր. ու եղաւ որ երբ դեւը ելաւ, համրը խօսեցաւ, և
15 ժողովուրդները զարմացան։ Բայց անոնցմէ մէկ քանիները ըսին, Ընդիկայ դեւերուն Ռէեզղէբուղ
16 իշխանին միջոցովը դեւերը կը հանէ։ Ուրիշներն ալ փորձելով՝ երկինքէն նշան մը կ՚ուզէին անկէ։
17 ¶ Բայց ինքը՝ դիտնալով անոնց խորհուրդները՝ ըսաւ անոնց, Ամէն թագաւորութիւն իրեն դէմ բաժնուած՝ կ՚աւերի, և տուն մը * իրեն դէմ
18 բաժնուած՝ կը կործանի. Հապա թէ որ Սատանան իրեն դէմ բաժնուած է, անոր թագաւորութիւնը ինա՞ր պիտի կենայ. որովհետև կ՚ըսէք
19 թէ Ռէեզղէբուղով դեւերը կը հանեմ։ Իսկ թէ որ ես Ռէեզղէբուղով դեւերը կը հանեմ, ձեր որդի՞քը ինչով կը հանեն. ուրեմն անոնք պիտի
20 ըլլան ձեր դատաւորները։ ¶ Բայց թէ որ ես Աստուծոյ մատովը կը հանեմ դեւերը, ուրեմն Աստուծոյ թագաւորութիւնը ձեր վրայ հասած է։
21 ¶ Երբոր զօրաւոր մարդ մը զէնքերը վրան առած՝ իր տունը բակը կը պահպանէ, անոր բաները խաղա-

դ Մատ. է. 9։
ե Մատ. թ. 32։ ժբ. 22։
զ Մատ. թ. 34։ ժբ. 24։
է Մատ. ժբ. 33։ ժգ. 1։
ը Մատ. ժբ. 25։ Մար. գ. 24։
թ Ցօհ. բ. 25։
* Ցուն. տան
ժ Եղ. ը. 19։
ի Մատ. ժբ. 29։ Մար. գ. 27։

22 զութեան մէջ կը մնան. և Հայց երբոր անկէ աւելի զօրաւորը վրան գալով յաղթէ զանիկայ, անոր զէնքերը կ՚առնէ՝ որոնց ինքը յուսացեր էր,
23 և անկէ ա՜ռաջ կողոպտածը կը բաժնէ։ ¶ Ան որ իմ հետս չէ, ինծի հակառակ է. և ան որ ինծի հետ չժողվեր, ցիրուցան կ՚ընէ։
24 ¶ Երբոր պիղծ ոգին մարդէ մը կ՚ելլէ, անջուր տեղեր կը պտըտի, հանգստութիւն կը փնտռէ. ու երբոր չգտնէր, կ՚ըսէ, Դառնամ
25 տունս իմ՝ որտեղէն որ ելայ. Նե կու գայ՝ գտնէ՛ մաքրուած ու՝ յարդարուած կը գտնէ։
26 Ան ատենը կ՚երթայ՝ և իր հետը կ՚առնէ եօթը ուրիշ ոգիներ իրմէ աւելի չար, ու մտնելով հոն կը բնակին. և ան մարդուն վերջը առջինէն դէշ կ՚ըլլայ։
27 Ու եղաւ որ երբ անիկայ ասա բաները կը խօսէր, ժողովուրդին մէջէն մէկ կնիկ մը ձայնը վերցուց ու ըսաւ անոր, Երանելի ան որովայնին որ քեզ կրեց, և ան ծիծերուն՝ որ քեզի կաթ տուին։
28 Նե ինքը ըսաւ, Այանաւանդ թէ երանի՜ անոնց որ Աստուծոյ խօսքը կը լսեն ու կը պահեն։
29 ¶ Ու երբոր ժողովուրդները ամոր վազ կը դիզուէին, սկսաւ ըսել, Ես ազգը չար է. Նշան կ՚ուզէ, և ա՜րիւնէ նշան պիտի չտրուի անոր, բայց
30 միայն Յովնան մարգարէին նշանը։ ¶ Քանզի ինչպէս որ Յովնան Նինուէացիներուն նշան եղաւ, անանկ ալ Որդին մարդոյ ասա ազգիս պիտի
31 ըլլայ։ ¶ Հարաւի թագուհին դատաստանին օրը աս ազգին մարդոյն դէմ պիտի ելլէ, ու պիտի դատապարտէ անոնք. քնզի որ երկրի ծայրերէն

ե Ես. ծգ. 12։ կզ. բ. 15։
զ Մատ. ժբ. 30։
է Մատ. ժբ. 43։
ը Ցօհ. ե. 14։ Երբ. գ. 4։ ժ. 26։ բ Պետ. բ. 20։
թ Գե. ա. 28, 48։
ժ Մատ. է. 21։ Գե. բ. 21։ Ցակ. ա. 25։
ի Մատ. ժբ. 38, 39։
ձ Ցովն. ա. 17։ բ. 10։
ղ դ Թագ. ժ. 1։

եկաւ Յովհաննէն խմաստութիւնը ըսելու . և ահա
32 Յովհաննէն մեծ մէկը կայ հոս : Նինուէի մարդիկը դատաստանին օրը սա ազգին դէմ պիտի ելլեն , ու պիտի դատապարտեն անոնք , ապաշինելու որ Յովհաննէին քարոզութեանմէրը զղջցին եկան . և ահա Յովհաննէն մեծ մէկը կայ հոս :
33 Ո Մէկը ձրագը վառած՝ ծածուկ տեղ մը դնելը , և ալ գրուանի տակ , հապա աշտանակի վրայ ,
34 որ ներս մտնողները լոյսը տեսնեն : Ո Աչքին ձրագը աչքն է . ուստի երբոր աչքդ պարզ է , բոլոր մարմինդ ալ լուսաւոր կ'ըլլայ . բայց երբոր
35 ապիրատ վատ է , մարմինդ ալ մութ կ'ըլլայ : Ուրեմն զգոյշ կեցիր , որ քու մէջդ եղած լոյսը
36 խաւար չըլլայ : Ընդ որ քու բոլոր մարմինդ լուսաւոր է , և մութ մաս մը չունի , բոլորն ալ լուսաւոր կ'ըլլայ , ինչպես երբոր ձրագ մը իր փայլունութեամբը քեզ կը լուսաւորէ :
37 Ու երբոր սա Քանէրը կը խօսէր , փարիսեցի մը կ'աղաչէր անոր՝ որ իր քովը ճաշ ուտէ . անկայ
38 ալ մտաւ՝ սեղան նստաւ : Ո Եակ փարիսեցին երբոր տեսաւ՝ զարմացաւ , որ նախ չլուացուելուն ճա-
39 շէն առաջ : Նր Ն Տէրը ըսաւ անոր , Հիմա դուք փարիսեցիները՝ գաւաթին ու պնակին դուրսի դին կը մաքրէք , ու ձեր ներսիդին յափշտակու-
40 թեամբ և չարութեամբ լեցուն է : Ո Նեղլուկներ՝ ան որ դուրսինը ըրաւ , ներսինն ալ ինքը չըրաւ :
41 Ն Սակայն անոնց մէջը եղածներէն ողորմութիւն տուէք , և ահա ամէն բան մաքուր կ'ըլլայ ձեզի :
42 ՙ Բայց վայ ձեզի փարիսեցիներուդ՝ որ անանոխին ու փեղկնային և բոլոր խոտեղէններուն տասանորդը կը վճարէք , ու զանց կ'ընէք իրաւունքը և

յ Ցովհ . գ . 5 ։
ն Մատ . ե . 15 ։ Մար . պ . 21 ։ ԳԼ . ը . 16 ։
ղ Մատ . գ . 22 ։
ո Մար . է . 3 ։
ղ Մատ . իդ . 23 ։
տ Տիտ . ա . 15 ։
ջ Ես . ԽԸ . 7 ։ Դան . դ . 27 ։ ԳԼ . ժԸ . 33 ։
ռ Մատ . իդ . 23 ։

Աստուծոյ սէրը . ասոնք պէտք էր ընել , և անոնք
43 չձգել : ՙ Վայ ձեզի փարիսեցիներուդ՝ որ ժողովարանները մէջ առաջին աթոռները կը սիրէք ,
44 ու շուկաներուն մէջ բարեւները : Վայ ձեզի կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ որ անյայտ գերեզմաններու նման էք , որոնց վրայէն մարդիկ կը քալեն ու չեն գիտեր :
45 Նր օրինականներէն մէկը պատասխան տալով ըսաւ անոր , Վարդապետ՝ սա խօսքերը զըուցելով՝
46 մեզ ալ վար կը զարնես : Նր անկայ ըսաւ , Ձեզ ալ վայ կը զարնես : Նր օրինականներուդ , որ տանելու դժուար բեռներ կը բեռցընէք մարդոց , ու դուք
47 մէկ մատովիդ ան բեռներուն չէք դպչիր : Ո Վայ ձեզի որ մարգարէներուն գերեզմանները կը շինէք ,
48 ու ձեր հայրերը սպաննեցին զանոնք : Ուրեմն կը վկայէք և հաւանութիւն կու տաք ձեր հարցը ըրածներուն . ինչու որ իրենք սպաննեցին զանոնք ,
49 ու դուք անոնց գերեզմանները կը շինէք : Ընդ հանար ալ Աստուծոյ խմաստութիւնը ըսաւ , ՙ Պիտի խրկեմ անոնց մարգարէներ ու առաքեալներ , և անոնցմէ ոմէն պիտի սպաննեն , ու ոմէն հալածեն .
50 որպէս զի աշխարհի սկիզբէն հետէ թափուած բոլոր մարգարէներուն արիւնը սա ազգէն պահանջուի ,
51 Աբելէն սկսեալ մինչև Զաքարիայէն սպանուած , որ սեղանին ու տաճարին մէջտեղը կորսուեցաւ . Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , սա ազգէն պիտի պահանջուի : Ո Վայ ձեզի օրինականներուդ որ գիտութեան բանալին վերցուցիք . դուք չմտաք , և մտնողներն ալ արգիլեցիք :
53 Ու երբոր սա բաները անոնց կը զրուցէր , դպիրները ու փարիսեցիները սկսան խիստ դժուարիլ ,

ո Մատ . իդ . 6 ։ Մար . ժբ . 38 , 39 ։
ճ Մատ . իդ . 27 ։
ռ Սաղ . ե . 9 ։
ր Մատ . իդ . 4 ։
ց Մատ . իդ . 29 ։
ւ Մատ . իդ . 34 ։
փ Ծն . դ . 8 ։
ք Մն . իդ . 20 , 21 ։
օ Մատ . իդ . 13 ։

և շատ բաներու վրայով անոր բերնին խօսք փընտ-
54 ռել · Նէ անոր դարան պատրաստելով՝ կը փընտ-
ռէին թէ ինչպէս ֆ անոր բերնէն բան մը որսան ,
որ անոր վրայով ամբաստանութիւն ընեն :

ԳԼ · ԺԲ

1 Քրիստոս իր աշակերտներուն կը պատուիրէ կեղծաւորու-
թենէ զգոյշ կենալ , ու յանձնել իր վարդապետութիւնը
քարոզելէն · 13 մեծամեծ ամբարիշտներ չենթ մնացող Տարուա-
ծին առակովը կը պատուիրէ ժողովրդոյ որ զգոյշ ըլլան ա-
ղաՀութենէ · 22 Պէտք չէ որ չափազանց Հոգ ունենանք
աշխարհային բաներու վրայով , 31 այլ Աստուծոյ թագաւո-
րութիւնը խնդրենք , 33 ողորմութիւն տանք , 36 և պատ-
րաստ ըլլանք որ երբ մեր Տէրը դայ զանոր դիմէ , իսկոյն
իրեն բանանք : 41 Քրիստոսի պաշտօնեաները պարտին իրենց
յանձնուած պաշտօնը կատարել , 49 և Հալածանքներու ըս-
պասել · 54 Պէտք է որ մարդիկ աս չնորՀոյ ժամանակին
պատեհութիւնը չկորսընցնեն , 58 վասն զի սոսկալի բան է
մեռնիլ՝ առանց Հաշտուելու Աստուծոյ Հետ :

1 Այս միջոցիս երբոր բիւրաւոր ժողովուրդներ վրան
ժողովուելան , մինչև որ միկզմիկ կը կոխեին ,
— սկսաւ ըսել իր աշակերտներուն , Բ Պիտի
առաջ ինքզինքիդ զգոյշ պահեցէք փարիսեցւոց
2 խմորէն , որ է կեղծաւորութիւն · Ք Քանզի որ
բան մը ՀԱյ ծածուկ՝ որ պիտի չյայտնուի , և
3 գաղտուկ՝ որ պիտի չգիտցուի · Ասոնի Համար որ
մութ տեղը զըսացեցիք , անիկայ լոյս տեղը պիտի
լսուի · և ան որ ներքին սենեակներուն մէջ ական-
ջի խօսեցաք , տանիքներուն վրայ պիտի քարոզուի :
4 Բ Բայց ձեզի Է իմ բարեկամներուս կը զըսցեմ ,
Մի վախնար անոնցմէ՝ որ մարմինը կը սպաննեն ,
ու անկէ ետև աւելի բան մը ընելու Հոտող-Ընդ-
5 չունին : Ա Ապա ձեզի յուցընեմ թէ որմէ պիտի
վախնաք · Վախկէ՝ որ սպաննելէն ետև իշ-
խանութիւն ունի դէհենեան ձգելու · այո՛, կ՝ըսեմ

Ֆ Մաթ · ժբ · 13 ։
— Մաթ · ժգ · 6 ։ Մար · բ · 15 ։
Բ Մաթ · ժգ · 12 ։
Ա Մաթ · ժ · 26 ։ Մար · դ · 22 ։ Ղկ · բ · 17 ։
Բ Մաթ · ժ · 28 ։ Ես · ծա · 7, 8 ։ 12, 13 ։ Երեմ · ա · 8 ։
Ե Ցօհ · ժե · 14, 15 ։

6 ձեզի , Վախկէ վախցէք : Չէ՞ որ հինգ ճնճղուկը
երկու դանկի կը ծախուի , և անոնցմէ մէկը մոռ-
7 ցուած չէ Աստուծոյ առջեւն : Հապա ձեր գլխուն
բոլոր մազերն ալ Համրուած է · ուրեմն մի՛ վախ-
նաք , Հարո՛ որ դուք շատ ճնճղուկներէն աւելի արժէք
8 էք : Նէ Ձեզի կ՝ըսեմ , Ամէն ով որ զիս կը
դաւանի մարդոց առջեւ , Որդին մարդոյ ալ ա-
նիկայ պիտի դաւանի Աստուծոյ հրեշտակներուն
9 առջեւը : Հապա ան որ զիս մարդոց առջեւը կ՝ու-
րանայ , ուրացուած պիտի ըլլայ Աստուծոյ հրեշտակ-
10 ներուն առջեւը : Է Նէ ամէն ով որ Որդւոյ մարդոյ
դէմ բան կ՝ըսէ , պիտի ներուի անոր , բայց ան որ
Սուրբ Հոգիին դէմ հայհոյութիւն կ՝ընէ , պիտի
11 չներուի անոր : Ը Ու երբոր ձեզ ժողովարանները՝
և իշխանութիւններու ու պետութիւններու առջև
տանելու ըլլան , Հոգ մի՛ ընէք թէ ինչպէս կամ
ինչ պատասխան պիտի տաք , կամ ինչ պիտի
12 ըսէք · Վ Վասն զի Սուրբ Հոգին պիտի սորվեցընէ
ձեզի նոյն ժամուն՝ ինչ որ պէտք է խօսիլ :
13 Ժողովուրդին մէջէն մէկը ըսաւ անոր , Վ Վարդա-
պետ՝ ըսուցէ եղբօրս , որ Հետ Հայեցուածքս
14 թիւնը իմ Հետս բաժնէ : Ան ալ ըսաւ անոր ,
Բ Ո՞վ՝ զիս ձեր վրայ դատաւոր կամ բաժնիչ
15 ընդ դրաւ : Նէ ըսաւ անոնց , Ֆ Նայեցէք և
զգուշացէք ագահութենէն · ինչու որ մարդուս
ստացուածքներուն աւելնալէն կեանքը չէ իր
16 կեանքը : Առակ մըն ալ խօսեցաւ անոնց՝ ըսելով ,
Մէկ հարուստ մարդու մը արտերը առատ բերքեր
17 տուին , Նէ Ինքը կը մտածէր ինքնիրեն ու կ՝ը-
սէր , Ի՞նչ ընեմ , վասն զի տեղ չունիմ , որ
18 հոն իմ բերքերս ժողվեմ : Նէ ըսաւ , Այ ընեմ ·

Ը Մաթ · ժ · 19 ։ Մար · ժգ · 11 ։ Ղկ · իա · 14 ։
Բ Ցօհ · ժը · 36 ։
Ֆ ա Տիմ · գ · 7, ՌԸ ։

իմ ամբարներս քակեմ ու ալ աւելի մեծ շինեմ ,
և հոն ժողվեմ իմ բոլոր բերքերս ու բարիքներս .
19 Ու իմ անձիս ըսեմ , Ո՛վ անձա՛ շատ բարիքներ
ունիս շատ տարիներու համար ժողոված . Հանգչէ ,
20 կե՛ր , խմէ՛ ու ուրախ եղիր : Բայց Աստուած ը-
սաւ անոր , Անհի՛ամ՝ Աս գիշեր հոգիդ քեզմէ
պիտի պահանջուի . Ի ուստի ան քու պատրաստած
21 բաներդ որո՞ւն պիտի ըլլայ : Այսպէս է անիկա
որ իր անձին համար գանձ կը դիզէ , ի ու Աստու-
ծոյ չհարստանար :
22 Ու ըսաւ իր աշակերտներուն , Ասոր համար
կ՚ըսեմ ձեզի , Հո՛գ մի՛ ընէք ձեր կեանքին հա-
մար թէ ինչ պիտի ուտէք , ո՛չ ալ մարմինին
23 համար՝ թէ ի՛նչ պիտի հագնիք . Ինչո՞ւ որ կեան-
քը կերակուրէն աւելի է , ու մարմինը հագուս-
24 տէն : Նայեցէ՛ք ագռաւներուն , որ ո՛չ կը սեր-
մանեն և ո՛չ կը հնձեն , որոնք ո՛չ շտեմարաններ
ունին՝ ո՛չ ալ՛ ամբարներ , հո՛ւ Աստուած անոնք
կը կերակրէ . դուք որքա՛ն աւելի լաւ էք
25 քան զանոնք : Ու ձեզմէ ո՛վ կրնայ իր հոգ ընե-
լովը իր հասակին վրայ կանգնուն մը աւելցնել :
26 Ապա թէ որ ամենափոքրը բանին կարող չէք ,
27 ուրիշ բաներուն համար ինչո՞ւ հոգ կ՚ընէք : Նա-
յեցէ՛ք շուշաններուն՝ ինչպէս կ՚աճին . ո՛չ կ՚աշ-
խատին և ո՛չ կը մանեն , բայց ձեզի կ՚ըսեմ որ
Սողոմոն ալ իր բոլոր փառաւորութեանը մէջ ա-
28 նոնցմէ մէկուն պէս չզգեցաւ : Ուստի թէ որ
խոտը որ այսօր դաշտի մէջ է ու վաղը փուռը կը
ձգուի , Աստուած անանկ կը հագուեցընէ , ո՛ր-
29 չափ աւելի ձեզ՝ Թո՛ւրհաւատներ : Ընդ որում մի՛

ի Ժող . ժա . 9 ։ ա Կոր . ժե . 32 ։ Ցակ . ե . 5 ։
լ Ցոր . ի . 22 ։ իե . 8 ։ Սաղ . ծբ . 7 ։ Ցակ . գ . 14 ։
խ Սաղ . լթ . 6 ։ Երեմ . ժէ . 11 ։
ծ Մատ . գ . 20 ։ Հմբ 33 ։ ա Տիմ . գ . 18 , 19 ։ Ցակ . բ . 5 ։
կ Մատ . գ . 25 ։
հ Ցոր . լը . 41 ։ Սաղ . ձխե . 9 ։

փնտռէք թէ ի՛նչ պիտի ուտէք և ի՛նչ պիտի
30 խմէք , ու մի՛ շփոթիք . Վասն զի աս բոլորը բա-
ները աշխարհիս ազգերը կը փնտռեն . ու ձեր
Հայրը գիտէ որ աս բաներուն ձեզի պէտք են :
31 Բայց դուք Աստուծոյ թագաւորութի՛ւնը խնդրե-
ցէք , և աս բոլոր բաներն ալ ձեզի պիտի տրուի :
32 Մի՛ վախնար՝ զգալի կ հօտ , Ընչաւո՛ր որ ձեր Հայրը
հաճեցաւ որ թագաւորութիւնը ձեզի տայ :
33 Ծ Ծախանցէ՛ք ձեր ստացուածքը և ողորմութի՛ւն
տուէք . Ո՛ւռ ձեզի չխիննալու քսակներ պատրաս-
տեցէ՛ք , ո՛ւռ երկինքը՝ չպակսելու գանձ մը , ուր ո՛չ
34 գողը կը մօտենայ և ո՛չ ցեցը կ՚ապականի : Վասն-
զի ձեր գանձը ո՛ւր որ է , սիրտերնիդ ալ հոն պիտի
35 ըլլայ : Հ Ձեր մէջքերը գօտևորած ըլլան , Ու-
36 ձրագները վառած . Ու դուք ան մարդոցը նմանե՛
որ իրենց տիրոջը կը սպասեն՝ թէ ե՛րբ պիտի դառ-
նայ հարսնիքէն . որ երբ գայ և դո՛ւռը զարնէ ,
37 իսկոյն բանան անոր : Երանի՛ ան ծառաներուն ,
որ տէրը երբոր գա՝ զանոնք արթուն պիտի գտնէ .
ճշմարի՛տ կ՚ըսեմ ձեզի , որ ինքը գօտին միջքը պի-
տի կապէ ու սեղան նստեցընէ անոնք , և առաջ
անցնելով սպասաւորութիւն պիտի ընէ անոնց :
38 Ու թէ որ կէս գիշերո՛ւան երկրորդ պահուն գայ , կամ
երրորդ պահուն գայ ու անանկ գտնէ , երանելի
39 են ան ծառաները : Ա Բայց աս գիտցէ՛ք , որ եթէ
տանուտէրը գիտնար թէ ո՛ր ատեն գողը կու գայ ,
արթուն կը կենար ու թող չէր տար որ իր տու-
40 նը ծակեն : Ե Ուրեմն դուք ալ պատրաստ կեցէ՛ք ,

յ Մատ . գ . 33 ։
ղ Մատ . ժա . 25 , 26 ։
ճ Մատ . ժթ . 21 ։ Գոր . բ . 45 ։ գ . 34 ։
մ Մատ . գ . 20 ։ Գա . ժգ . 9 ։ ա Տիմ . գ . 19 ։
յ Եփս . գ . 14 ։ ա Պետ . ա . 13 ։
ն Մատ . իե . 1 , ԽԵ ։
շ Մատ . իգ . 46 ։
ո Մատ . իգ . 43 ։ ա Թես . ե . 2 ։ բ Պետ . գ . 10 ։ Յայտ . գ . 3 ։ ժգ . 15 ։
չ Մատ . իգ . 44 ։ իե . 13 ։ Մար . ժգ . 33 ։ Գա . իա . 34 , 36 ։ ա Թես . ե . 6 ։ բ Պետ . գ . 12 ։

քանզի Որդին մարդոյ կու գայ անանկ ժամու մէջ՝ որ դուք չէք կարծեր ։
41 Նո Պետրոս ըսաւ անոր ; Տէր՝ մե՞ս առակը մեզի՞
42 կ՚ըսես թէ ամենուն ալ ։ Նո Տէրը ըսաւ , Ո՞վ է ան հաւատարիմ ու խելօսուն անտեսը , որն
որ տէրը իր գերդաստանին վրայ պիտի դնէ , որ ա-
43 ւելնին անոնց ուտելիքը տայ ։ Երանի՛ է ան ծառա-
յին , որն որ իր տէրը եկած ատենը անանկ ը-
44 նած պիտի գտնէ ։ Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , որ
իր բոլոր ունեցածին վրայ պիտի կեցուցնէ զանիկայ ։
45 Բայց թէ որ ան ծառան իր սրտին մէջը ըսէ ,
Իմ տէրս իր գալը կ՚ուշացընէ . և սկսի ծառաներ-
բը ու աղախիններըը ծեծել , և ուտել ու խմել ու
46 գինովնալ , Ան ծառային տէրը պիտի գայ անոնկ
մէկ օր մը որ չսպասեր , և անոնկ մէկ ժամ մը որ
չգիտեր , և զանիկայ մէջտեղէն պիտի կտրէ , ու
անոր բաժինը անհաւատարիմներուն հետ պիտի
47 դնէ ։ Նո ան ծառան՝ որ իր տիրոջը կամքը գիտէ
ու չպատրաստուիր , ոչ ալ անոր կամքը՛ի գործ
48 կը դնէ , շատ ծեծ պիտի ուտէ ։ Բայց ան որ
չգիտեր ու ծեծի արժանի բան մը կ՚ընէ , քիչ ծեծ
պիտի ուտէ . որմէն որ շատ տրուեցաւ , շատ պի-
տի ուզուի անկէ , և որմէն որ աւելի յանձնուե-
ցաւ , ալ աւելի պիտի պահանջուի անկէ ։
49 Ես կրակ ձգելու եկայ երկրիս վրայ , ու ի՞նչ
50 կ՚ուզեմ թէ որ արդէն բորբոքած է ։ Բայց
մկրտութիւն մը ունիմ մկրտուելու , և ի՜նչպէս
51 կը տագնապիմ մինչև որ կատարուի ։ Այս կար-
ծէք թէ ես երկրի վրայ խաղաղութի՞ւն տալու

Գոր . ժէ . 30 ։ Ցակ . գ . 17 ։
ա Ղե . ե . 17 ։ ա Տիմ . ա . 13 ։
բ Հմի 51 ։
գ Մատ . ի . 22 ։ Մար . ժ . 38 ։
դ Մատ . ժ . 34 ։ Հմի 49 ։

եկայ . ձեզի կ՚ըսեմ՝ Ոչ , Հապա բաժանումնե՛ր .
52 Ինչպէս որ ասկէ ետև մէկ տան մէջ հինգը իրարմէ
բաժնուած պիտի ըլլան . իրեքը երկուքին , ու
53 երկուքը իրեքին . Հայրը պիտի բաժնուի որդիին ,
և որդին հօրմէն , մայրը աղջկանէն ու աղջիկը մօր-
մէն , կեսուրը իր հարսին ու հարսը իր կեսուրէն ։
54 Նո ըսաւ ժողովրդեանը դարձեալ , Երբոր արեւմուտ-
քին կողմէն ամպ մը ելած կը տեսնէք , շուտ մը
կ՚ըսէք թէ Անձրեւ պիտի գայ , և անանկ կ՚ըլ-
55 լայ ։ Ու երբոր հարաւային հովը կը փչէ կ՚ըսէք
56 թէ Տաք պիտի ըլլայ , և անանկ կ՚ըլլայ ։ Ա՛ռ-
ծուորներ՝ երկրի ու երկինքի երեսը քննելը գիտէք ,
57 հապա ատ ժամանակը ի՞նչպէս չէք քններ ։ Ու-
ինչո՞ւ դուք ձեզմէ չէք որոշեր իրաւունքը ։
58 Երբոր դուն քու ոսոխիդ հետ իշխանին երեսացու-
ըլլաս , ճամբան մէջ անկէ ազատելու համար
ջանք ըրէ , որ չըլլայ թէ քեզ դատաւորին առջեւ
քաշէ , ու դատաւորը դահիճին ձեռքը տայ քեզ ,
59 ու դահիճն ալ բանտը դնէ ։ Քեզի կ՚ըսեմ ,
բնաւ պիտի չելլես անկէ , մինչև որ վերջի լուման
չվճարես ։

ԳԼՈՒԽ Ժ.Գ

1 Քրիստոս ապաշխարութիւն կը քարոզէ , Գալիլեացւոց և ուրիշներուն կրած պատիժը յիշեցնով ։ 6 Անպտուղ թզենիին առակը ։ 11 Քրիստոս կծկուած կնիկը կը բժշկէ ։ 18 Մանանեհի հաւուն և խմորին առակները կը ցուցընեն Աստուածութեան խօսքին զօրաւոր ներգործութիւնը իր ընտրեալներուն սրտին մէջ ։ 24 Կը խրատէ նեղ դռնէն մտնելու ջանք բնել , 31 և կը յանդիմանէ Հերովդէսը ու Երուսաղէմը ։

1 Նո ատենք ան առներ ներկայ գտնուելով՝ պատ-
մեցին անոր Գալիլեացւոց վրայով , որոնց ա-
բիւնը Պիղատոս իրենց զոհերուն հետ խառնեց ։
2 Նո Յիսուս պատասխան տալով ըսաւ անոնց , Կը

Մրկ . ի . 6 ։ Ցօհ . է . 43 ։ թ . 16 ։ ժ . 19 ։
զ Մատ . ժ . 35 ։
է Մատ . ժ . 2 ։
ը Ածակ . իե . 8 ։ Մատ . ե . 25 ։
թ Սաղ . կբ . 6 ։ Ես . ծե . 6 ։

կարծէք որ ան Գալիլեացիները բոլոր Գալիլեա-
ցիներէն աւելի մեղաւոր էին , որ ասանկ բաներ
3 քաշեցին : Ձեզի կ'ըսեմ՝ Ոչ . հապա թէ որ
չապաշխարէք , ամէնքդ ալ անանկ պիտի կոր-
4 սուիք : Կամ թէ ան տասնուութը հոգին որոնց
վրայ Սելոամին աշտարակը ինկաւ և անոնք
մեռցուց , կը կարծէք որ անոնք Երուսաղէմի մէջ
5 բնակած բոլոր մարդիկներէն աւելի պարտաւոր
էին : Ձեզի կ'ըսեմ՝ Ոչ . հապա թէ որ չապաշ-
խարէք , ամէնքդ ալ նոյնպէս պիտի կորսուիք :
6 Ան առակն ալ ըսաւ . Մարդ մը իր պղինձ
մէջ անկուած թզենի մը ունէր , ու եկաւ անկ
7 պտուղ փնտռելու և չգտաւ : Ուստի ըսաւ այ-
գեպանին , Ընդ իրիկը տարի է որ կու գամ ատ
թզենիին վրայ պտուղ փնտռելու ու չեմ գտներ .
ալատիկայ կտրէ , ինչո՞ւ համար գետինը խա-
8 փանէ : Ինքիկայ պատասխան տուաւ ու անոր ը-
սաւ , Տէր՛ ատ տարի ալ ատիկայ թող տուր ,
մինչև որ ատոր բոլորտիքը բրեմ ու թրիքը դնեմ ,
9 նէ թէ որ պտուղ տայ , աղէ . հապա թէ չէ
գալ պառէ կտրես ատիկայ :
10 Նէ ինչ ժողովարաններուն մէկուն մէջ շաբաթ
11 օրը կը սորվեցընէր : Նէ ահա մէկ կնիկ մը կար ,
որ հիւանդութեան ոգի մը ունէր տասնուութը
տարիէ ի վեր , ու կծկուած էր և ամենևին չէր
12 կրնար շիտակ կայնիլ : Ու Յիսուս զանիկայ տես-
նելով՝ իրեն կանչեց և ըսաւ անոր , Կնի՛կ դուն
13 քու հիւանդութենէդ արձակուած ես : Ի ու ձեռքը
անոր վրայ դրաւ . և իսկոյն շիտկուեցաւ ու
14 փառք կու տար Աստուծոյ : Իսկ ժողովարանին
իշխանը պատասխան տուաւ բարկանալով՝ որ Յի-
սուս շաբաթ օրը բժշկեց , և ըսաւ ժողովուրդին ,
‡ Վեց օր կայ՝ որոնց մէջ արժան է գործ գործել ,

ա Ես . ե . 2 ; Մատ . իա . 19 ։ | բ Մար . ժգ . 18 ; Գործ . թ . 17 ։ ‡ Եզ . ի . 9 ։

ուստի ան օրերը եկէք բժշկուելու , Ո ու չէ թէ
15 շաբաթ օրը : Ան տուներ Տէրը պատասխան
տուաւ անոր ու ըսաւ , Կեղծաւոր , Ի ձեզմէ ա-
մէն մէկը շաբաթ օրը իր եզը կամ էշը մսուրէն
16 հաներ կը՝ որ տասի ջուր տայ . Ը Ապա ասիկայ
որ Աբրահամի աղջիկ էր , որ ահա տասնուութը
տարի Սատանան գանիկայ կապեց , չէ՞ր վայելեր որ
17 շաբաթ օրը ան կապէն արձկուի : Նէ ասով բանը
որ ըսաւ , իրեն հակառակ կեցողները ամէնքն ալ
ամեհով մնացին . ու բոլոր ժողովուրդը կ'ուրա-
խանար ան ամէն փառաւոր գործերուն համար՝ որ
անկէ կ'ըլլային :
18 Է Նէ ըսաւ , Աստուծոյ թագաւորութիւնը
ի՞նչ բանի կը նմանի , ու ի՞նչ բանի նմանցընեմ
19 անիկայ : Անանանեխի հատի նման է , որն որ
մարդ մը առաւ՝ իր պարտէզը ձգեց . և աճեցաւ ու
մեծ ծառ եղաւ . ու երկնից թռչուունները անոր
ճիւղերուն վրայ բնակեցան :
20 Դարձեալ ըսաւ , Աստուծոյ թագաւորութիւնը
21 ի՞նչ բանի նմանցընեմ : Խմորի նման է , որն որ
կնիկ մը առաւ՝ իրեք դրեւ ալիւրի մէջ պահեց ,
մինչև որ ամէնն ալ խմորեցաւ :
22 Ը Նէ քաղաքները ու գեղերը պտըտելով կը
սորվեցընէր , ու դէպ ի Երուսաղէմ ճամբայ կ'ը-
23 նէր : Նէ մէկը ըսաւ անոր , Տէր՛ քիչերը են
անոնք որ պիտի փրկուին : Անկիայ ալ ըսաւ ա-
24 նոնց , Ի ջանք ըրէք որ նեղ դունէն մտնէք , քան-
զի կ'ըսեմ ձեզի որ շատերը պիտի ու-
25 զեն և պիտի չկրնան : Է Անկէ ետև որ տանու-
տէրը ելլէ ու Ն դուռը գոցէ , և դուռ սկսիք դուրսը

բ Մատ . ժբ . 10 ; Մար . գ . 2 ; Գլ . գ . 7 ; ժգ . 3 ։
դ Գլ . ժգ . 5 ։
ե Գլ . ժԹ . 9 ։
զ Մատ . ժգ . 31 ; Մարկ . գ . 30 ։
է Մատ . ի . 35 ; Մար . ղ . 6 ։
ը Մատ . է . 13 ։
թ Ճոհ . է . 34 ; ը . 21 ; ժգ . 33 ; Հռով . թ . 31 ։
ի Ղաղ . լբ . 6 ; Նա . ծե . 6 ։
լ Մատ . իե . 10 ։

կինալ , ու դուռը պարնել և ըսել , ԻՏԼՔ՝ ՏՂԸ ,
բայց մեզի . ան ալ պատասխան տալով պիտի ըսէ
26 ձեզի , ՃՉեզ չեմ ճանչնար ուսկից էք ։ Ան առե-
նը պիտի սկսիք ըսել , Կինք քու առջեւդ կերանք
ու խմեցինք , և դուն մեր փողոցներուն մէջը սոր-
27 վեցուցիր ։ Եւ անիկայ պիտի ըսէ , Չեզի կ'ը-
սեմ , ձեզ չեմ ճանչնար ուսկից էք , ՀՄեկ ղ՚
կեցէք ինձմէ բոլոր անիրաւութիւն գործողներդ ։
28 ՃԱն պիտի ըլայ լաց ու ակռաները կրճտել ,
երբոր տեսնէք Աբրահամը ու Իսահակը և Յա-
կոբը ու բոլոր մարգարէները Աստուծոյ թագաւո-
29 րութեանը մէջ , ու ձեզ դուրս հանած ։ Եւ
պիտի գան արեւելքէն ու արեւմուտքէն և հիւսիսէն
ու հարաւէն , ու պիտի բազմին Աստուծոյ թագա-
30 ւորութեանը մէջ ։ ՃԵւ ահա կան յետիններ՝ որ
առաջիններ պիտի ըլլան , ու կան առաջիններ՝ որ
յետիններ պիտի ըլլան ։
31 Նոյն օրը մէկ քանի փարիսեցիներ եկան ու ըսին
անոր , Ելլէր ու դէն ասիկ , ինչու որ Հերովդէս
32 քեզ սպաննել կ'ուզէ ։ Եւ ինքը ըսաւ անոնց ,
Գացէք՝ ան աղուէսին ըսէք , Ահա ես դևեր կը
հանեմ՝ ու բժշկութիւններ կը կատարեմ այսօր և
33 վաղը , ու երրորդ օրը ՛ պիտի կատարեմ ։ Սի-
այն թէ պէտք է որ այսօր ու վաղը և միւս օրը
պտըտիմ , վասն զի կարելի չէ որ մարգարէ մը
34 Երուսաղէմէն դուրս կորսուի ։ ՃՕ՜վ Երուսա-
ղէմ՝ Երուսաղէմ , որ մարգարէները կը սպաննէ-
իր , ու քեզի խրկուածները կը քարկոծէիր , քանի՛
անգամ քու տղաքներդ ժողվել ուզեցի՝ ինչպէս որ
հաւը իր ճտերը թեւերուն տակը կը ժողվէ , և

Ի ԳԼ · գ · 46 ։
Ճ Մատ · է · 26 · իե · 12 ։
Ղ Մատ · է · 23 · իե · 41 · Հմր
25 ։
Ճ Սաղ · գ · 8 · Մատ · իե · 41 ։
Ն Մատ · բ · 12 · Ժգ · 42 ։
իգ · 51 ։
Շ Մատ · բ · 11 ։
Ո Մատ · ԺԹ · 30 · ի · 16 · Մար·
ժ · 31 ։
Չ Երբ · բ · 10 ։
Պ Մատ · իգ · 37 ։

35 դուք չուզեցիք ։ ՆԱհա ձեր տունը ձեզի աւերակ
պիտի մնայ . ասկայն ձեզի կ'ըսեմ՝ որ ալ զիս
պիտի չտեսնէք , մինչեւ գայ ան ժամանակը որ պի-
տի ըսէք , ՚Օրհնեալ է ան որ Տէրոջը անունովը
կու գայ ։

ԳԼ · ԺԴ

2 Քբհատաս չարաթի օրը կը բժշկէ Ջրգողալ մարդը . 7 կը սոր-
վեցընէ խոնարհ ըլալ , 12 և ազգականները ճաշի հրաւիրել .
16 ընթրիքին առակովը կը ցուցընէ թէ աշխարհասէր ան-
ձինք՝ որ Աստուծոյ խօսքը կ'անարգեն , դուրս պիտի մնան
երկինքէն ։ 25 Քբհատասի աշակերտել ուզողները պէտք է
որ յատաջադոյն խորհին թէ իրենց խաչը պիտի կրեն , որ
չըլլայ թէ նոքը ամէնալից եղանակաւ ես քաշուին անկէ .
34 ու բոլորովին անպիտան ըլլան՝ իր Տաճիկ կոչուեցուցած
աղի պէս ։

1 ՈՒ եղաւ որ երբ ինքը շաբաթի օր մը փարիսեցւոց
գլխաւորներուն միւնուն տունը մնաւ հաց ու-
2 տելու , ու անոնք անոր կը սպասէին ։ Եւ ահա
3 հան ջրգողալ մարդ մը կաթ իր առջեւը ։ Եւ Յի-
սուս պատասխան տուաւ ու խօսեցաւ օրինական-
ներուն ու փարիսեցիներուն ըսելով , ՚Արժա՞ն է
4 շաբաթի օրը բժշկել ։ Անոնք ալ լուռ կեցան . և
5 ինքը բռնեց անիկայ բժշկեց ու ձգեցին։ Եւ պա-
տասխան տալով ըսաւ անոնց , ՔՉեզմէ որիւն
էշը կամ եզը հորը իյնալու ըլլայ , ու շուտ մը
6 չհաներ անիկայ շաբաթի օրը ։ Եւ ան բաներուն
վերայ անոր պատասխան տալ ։
7 Եւ ակ մը զգուշացաւ ան հրաւիրուած մարդոց ալ ,
երբոր տեսաւ թէ ինչպէս առաջին բազմոցները
8 կ'ընտրէին , ու ըսաւ անոնց , Երբոր մէկէ մը
հարսնիքի հրաւիրուիս , առաջին բազմոցին վրայ
մի նստիր . չըլլայ որ քեզմէ աւելի պատուաւոր

Ն ԳԼ · իգ · 31 , 32 · Սաղ · կԹ · 25 · Ես · ա · 7 · Դան · թ · 27 · Մկբ · գ · 12 ։
Ո Սաղ · ճԺբ · 26 · Մատ · իա · 9 · Մար · ժա · 10 · ԳԼ · ԺԹ · 38 ։ ՃՕՀ · Ժբ · 13 ։
Չ Մատ · Ժբ · 10 ։
Պ Եւ · իգ · 5 ։ բ Օբ · իբ · 4 ։ ԳԼ · Ժգ · 15 ։

9 մէկն ալ հրաւիրուած ըլլայ անկէ · Նէ ան որ քեզ
ու անիկայ հրաւիրոյ , գայ ըսուչխ քեզի , Ետո
տէղ տուր , և անկէ ետև սկսիս ամօթով յետին
10 տեղը բռնել : ‡ Հապա երբոր հրաւիրուիս , գնա
յետին տէղը նստէ · որ երբ քեզ հրաւիրողը գայ ,
քեզի ըսէ , Բարեկամ՝ վէր գրամիմ · ան ատենը
քու հետդ նստողներուն առջեւը քեզի փառք կ'ըլ-
11 լայ : ¶ Վասն զի ամէն ով որ իր անձը կը բարձ-
րացընէ , պիտի խոնարհի · և ով որ իր անձը կը
խոնարհեցընէ , պիտի բարձրանայ :
12 Ու զինքը հրաւիրողին ալ ըսաւ , Երբոր ճաշ
կամ ընթրիք կ'ընես , մի կանչեր քու բարե-
կամներդ , ոչ ալ քու եղբայրներդ , և ոչ քու
աղգականներդ , ու ոչ հոս հարուստ դրացիներդ ,
որ չըլլայ թէ անոնք ալ փոխարէնը քեզ հրաւիրեն ,
13 ու քեզի հատուցում ըլլայ : Հապա երբոր հաց
կերոյթ կ'ընես , Եաղբատները , պակասաւորները ,
14 կաղեր ու կոյրե՛ր հրաւիրէ , Ու երանելի պիտի
ըլլաս , ինչու որ անոնք չեն կրնար փոխարէնը
քեզի հատուցանել · քանզի արդարներուն յարու-
թիւնն առած ատենը փոխարէնը քեզի պիտի հա-
տուցուի :
15 Ու սեղան նստողներէն մէկը երբոր լսեց ասս
Խօսքը՝ ըսաւ անոր , Երանի՛ անոր որ Կատուծոյ
16 Թագաւորութիւնը մէջ հաց պիտի ուտէ : Ե Նէ
ինքը ըսաւ անոր , Մէկ մարդ մը մեծ ընթրիք
17 ըրաւ ու շատ մարդիկ հրաւիրեց : Ը Նէ ընթ-
րիքին ատենը խրկեց իր ծառան , որ հրաւիրուած-
ները կանչէ , ըսելով , Նկէք , ինչու որ արդէն
18 ամէն բան պատրաստ է : Նէ ամէնքը մէկէն
սկսան նա բաշխիլ · առաջինը անոր ըսաւ , Ես

‡ Առակ · իե · 6 , 7 ։
¶ Ցօր · իբ · 29 ։ Սազ · ժը · 27 ։ Առակ · իթ · 23 ։ Մատ · իգ · 12 ։ ժը · 14 ։ Ցակ · գ · 6 ։ ա Պետ · ե · 5 ։

Ե Ներեմ · ը · 10 , 12 ։
Ը Ցայտ · ժը · 9 ։
Ե Մատ · իբ · 2 ։
Ը Առակ · թ · 2 , 5 ։

ագրա մը ծախու առի , ու պէտք է որ երթամ տես-
նեմ անիկայ · կ'աղաչեմ քեզի , զիս հրաժարուած
19 սեպէ : Նէ միւսը ըսաւ , Ես զոյգ եզ ծախու
առի , ու կ'երթամ որ անոնք փորձեմ · կ'աղաչեմ
20 քեզի , զիս հրաժարուած սեպէ : Նէ միւսը ը-
սաւ , Կնիկ առի , ու անոր համար չեմ կրնար
21 գալ : Նէ ան ծառան եկաւ ու իր տիրոջը պատ-
մեց ասս բաները · ան ատենը բարկացաւ տանու-
տէրը ու ըսաւ իր ծառային , Շուտով քաղաք-
քին հրապարակները ու փողոցները երթը , և աղ-
քատները ու պակասաւորները և կաղերը ու կոյ-
22 րերը հոս մուծուր : Ծառան ալ ըսաւ , Տէ՛ր
եղաւ ինչ որ հրամայեցիր , ու տակաւին տեղ
23 կայ : Նէ Տէրը ըսաւ ծառային , Երթ ճամբա-
ները ու ցանգերը , և ստիպէ հոս
24 մտնելու , որ տունս լեցուի : Կ'ըսեմ
ձեզի Թ որ ան հրաւիրուածներէն մէկն ալ իմ
ընթրիքիս համը պիտի չառնէ :
25 Ու իր հետը շատ ժողովուրդներ կ'երթային · և
26 դառնալով անոնց ըսաւ , Թ Եթէ որ մէկը ինձի կու
գայ , Ե ու չատեր իր հայրը և մայրը , ու կինը և
զաւակները , ու եղբայրները և քոյրերը , Ընաև
իր կեանքն ալ , չկրնար իմ աշակերտս ըլլալ :
27 Ե Նէ ով որ իր խաչը չվերցընէր ու իմ ետևէս
28 գար , չկրնար իմ աշակերտս ըլլալ : Ը Վասն զի
ձեզմէ ով աշտարակ մը շինել ուզելով , առաջ
նստիր ու հաշիւ ընէր ծախքը , Թէ անիկայ լմընց-
29 ընելու խոտորնակ ունի՞ · Որ չըլլայ Թէ երբ
հիմը ձգէ ու վերնայ լմընցընել , բոլոր տեսնող-
30 ները սկսին անիկայ ծաղր ընել , Նէ ըսել Թէ Այս
մարդը սկսաւ շինել , ու չկրցաւ լմընցընել :

Թ Մատ · իա · 43 · իբ · 8 ։ Դտր · ժգ · 46 ։
Ժ Ը Օր · ժգ · 6 · Լգ · 9 ։ Մատ · ժ · 37 ։
Ի Հռով · Թ · 13 ։

Լ Ցայտ · ժբ · 11 ։
Խ Մատ · իդ · 24 ։ Մար · ը · 34 ։ Գլ · Թ · 23 ։ ը Տիմ · գ · 12 ։
Ծ Առակ · իե · 27 ։

31 Կամ թէ՞ ո՞ր թագաւոր ուրիշ թագաւորի մը
հետ պատերազմելու երթալով , առաջ չնստիր ու
խորհիր , թէ արդեօք տասը հազարով կրնաս դէմ
կենալ անոր՝ որ քսան հազարով իր վրայ կու գայ :
32 Ասպա թէ չէ՝ քանի որ անիկայ հեռու է , դեսպան
33 խրկելով՝ խաղաղութիւն կը խնդրէ : Ուստի ա-
սանկ ալ ձեր մէջէն ամէն մէկը թէ որ իր բոլոր
ստացուածքէն ետ չվճռայ , չկրնար իմ աշակերտ
34 ըլլալ : Աղը աղէկ բան է . բայց թէ որ աղը
իր համը կորսընցընէ , ինչո՞վ պիտի համեմնայ :
35 Ո՛չ հողի ու ոչ թրիքի տեղ օգտակար կ'ըլլայ ,
հապա անիկայ դուրս կը նետուի : Ան որ լսելու
ականջ ունի , թող լսէ :

ԺԵ . ԺԱ

1 Մօրբեալ ոչխարին , 8 կորսուած դրամին 11 և անառակ
որդիին առակները :

1 Եւ բոլոր մաքսաւորները ու մեղաւորները անոր
2 կը մօտենային իրմէն լսելու համար : Եւ
փարիսեցիները ու դպիրները տրտունջ կ'ընէին ու
կ'ըսէին , Ասիկայ մեղաւորները կ'ընդունի , ե ու
անոնց հետ կ'ուտէ :
3 Եւ անոնց սա առակը խօսեցաւ անոնց՝ ըսելով ,
4 ‡ Ձեզմէ ո՞վ է ան մարդը՝ որ հարիւր ոչխար ունե-
նայ , և անոնցմէ մէկը որ կորսընցընէ , իննսունե-
ուքերը չի՞ձգեր անապատին մէջ՝ ու ան կորսուածին
5 նուէնէն երթար , մինչև որ գտնէ : Ու
երբոր կը գտնէ , ուրախանալով իր ուսերուն վրայ
6 կը դնէ զանիկայ , Եւ տունը գալով , կը կանչէ
բարեկամները ու դրացիները , ու անոնց կ'ըսէ ,
Ուրախ եղէք ինծի հետ , ինչու որ իմ ¶ կորսուած
7 ոչխարս գտայ : Ձեզի կ'ըսեմ՝ որ այսպէս ուրա-
խութիւն պիտի ըլլայ երկինքը մէկ մեղաւորի մը

‡ Մատ . ւ . 13 : Մար . թ . 49 :
ա Մատ . թ . 10 :
ե Գոր . ժա . 3 : Գաղ . բ . 12 :
‡ Մատ . ժը . 12 :
¶ ա Պետ . բ . 10 , 25 :

համար որ կ'ապաշխարէ , Քան թէ իննսունուինը
արդարներու համար՝ որ անոնց ապաշխարութիւն
8 պէտք չէ : Կամ թէ ո՞վ է ան կիները՝ որ տասը
դրամ ունենայ . ու թէ որ դրամ մը կորսընցընէ ,
ճրագ չի՞վառեր , ու տունը մէջ աւել չի՞սրեր , և
9 զգուշութեամբ փնտռեր , մինչև որ գտնէ : Ու
երբոր կը գտնէ , կը կանչէ բարեկամները ու դրա-
ցիները , և կ'ըսէ , Ուրախ եղէք ինծի հետ , ին-
10 չու որ իմ կորսընցուցած դրամս գտայ : Ինձանկ
ալ՝ ձեզի կ'ըսեմ , ուրախութիւն կ'ըլլայ Աստու-
ծոյ հրեշտակներուն առջեւը մէկ մեղաւորի մը հա-
մար որ կ'ապաշխարէ :
11 Եւ ըսաւ , Մէկ մարդ մը երկու որդի ունէր .
12 Ու անոնցմէ պզտիկը հօրը ըսաւ , Հայր՝ ինձ
առաջուանքէդ ինծի իյնալու բաժինը տուր ինծի .
13 ան ալ բաժնեց անոնց իր ունեցածը : Եւ շատ
օրեր չանցած՝ պզտիկ որդին բոլոր բաները ժողվեց
ու հեռու երկիր մը գնաց , և հոն անառակու-
14 թեամբ ապրելով իր ունեցածը փճացուց : Ու
երբոր ամէնը հատցուց , ան երկրին մէջ սաստիկ
սով մը եղաւ , ու ինքը սկսաւ չքաւոր ըլլալ :
15 Եւ գնաց ան երկրին քաղաքացիներէն մէկուն քովը
մնաւ . ան ալ իր ագարակը խրկեց զանիկայ խո-
16 զեր արածելու համար : Եւ կը փափաքէր խոզե-
րուն կերած եղջիւրէն իր փորը լեցընելու , ու մէկը
17 չէր տար անոր : Եւ ինքզինքին գալով ըսաւ ,
Հայրիկ բանւորներ կան իմ հօրս տունը հացով
18 լեցուած , ու ես հոս սովամահ կը կորնչիմ . Եւ-
լեմ՝ երթամ իմ հօրս , և ըսեմ անոր , Հայր՝
19 մեղանչեցի երկինքին դէմ ու քու առջեւդ , Եւ ալ
արժանի չեմ քու որդիդ ըսուելու . զիս քու վարձ-
20 կանիներուդ մէկուն պէս ըրէ : Ու եղաւ իր հօրը
եկաւ . Եւ դեռ որ ինքը շատ հեռու էր , հայրը

ե Գլ . ւ . 32 :
ղ Մար . ժբ . 44 :
ե Գոր . բ . 39 : Եփես . բ . 13 , 17 :

տեսաւ զանիկայ ու գութը շարժեցաւ , և վազե-
լով՝ անոր պարանոցին վրայ ինկաւ , ու համբուրեց
21 զանիկայ : Որդին ալ ըսաւ անոր , «Հայր՝ մե-
ղանչեցի երկինքին դէմ ու քեզի առջեւդ , և ալ ար-
22 ժանի չեմ քու որդիդ ըսուելու : Բայց հայրը ը-
սաւ իր ծառաներուն , «Առեցէ՛ք առաջին պատմու-
ճանը ու հագցուցէ՛ք անոր , և մատանի դրէք անոր
23 ձեռքը , ու կօշիկներ՝ անոր ոտքերը . Ու պարարա
զուարակը բերէ՛ք մորթեցէ՛ք , և ուտենք և ու-
24 րախ ըլլանք . Ինչու որ սա իմ որդիս մեռած էր
ու ողջցաւ , կորսուած էր ու գտնուեցաւ . և
25 սկսան ուրախ ըլլալ : Ու անոր մեծ որդին ագա-
րակին էր , ու երբոր կու գար ու տանը մօտեցաւ ,
26 նուագարաններուն և պարերուն ձայնը լսեց : Ու
ծառաներէն մէկը իրեն կանչելով՝ կը հարցընէր
27 թէ սա ի՞նչ է : Ընկերայ ալ ըսաւ անոր , Ել-
բայրդ եկաւ , ու հայրդ պարարտ զուարակը մոր-
թեց , ինչու որ ողջ առողջ ձեռք ձգեց զանիկայ :
28 Իսկ ինքը բարկացաւ ու չէր ուզեր ներս մտնել .
ուստի իր հայրը դուրս ելլելով կ՚աղաչէր անոր :
29 Ու անիկայ պատասխան տալով՝ ըսաւ հօրը , Ահա
այսչափ տարի է որ քեզի կը ծառայեմ , ու քնաւ
քու խօսքիդ դուրս չելայ , ու ինծի երբէք մէկ ու-
մը չտուիր , որ իմ բարեկամներուս հետ ուրախու-
30 թիւն ընէի : Բայց երբոր եկաւ սա քու որդիդ՝
որ քու ստացուածքդ բոզերու հետ կերաւ , անոր
31 մորթեցիր պարարտ զուարակը : Ու անիկայ
ըսաւ անոր , «Որդեակ՝ դուն միշտ իմ հետս ես ,
32 ու իմ բոլոր ունեցածս քուկդ է . Սակայն պէտք
էր ուրախ ըլլալ և խնդալ , Ինչու որ սա քու
եղբայրդ մեռած էր ու ողջցաւ , կորսուած էր ու
գտնուեցաւ :

= Սաղ . ծա . 4 ։
Բ Հմր 32 ։ Եփ . բ . 1 ։ կ . 14 ։
Ցայս . գ . 1 ։
Հմր 24 ։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Ընթրաւ անտեսին առակը ։ 14 Փրիսեոս կը յանդիմանէ
ագահասէր փարիսեցւոց կեղծաւորութիւնը ։ 19 Հեղ-
սեր մեծատունը և աղքատ Ղազարոսը ։

1 Եւ իր աշակերտներուն ալ ըսաւ , Մարկ հարուստ
մարդ մը կար , որ անտես մը ունէր , և անոր
վրայով գանգատ եղաւ իրեն՝ որպէս թէ իր ունե-
2 ցածը կը փճացընէ : Ուստի կանչեց զանիկայ ու
ըսաւ անոր , Ինչ է սա որ քեզի համար կը լսեմ .
քու անտեսութեանդ հաշիւը տուր , ինչու որ ալ
3 չես կրնար անտես ըլլալ : Եւ անտէսը իր մտքին
մէջ ըսաւ , Ինչ ընեմ , որովհետեւ իմ տէրս
անտեսութիւնը ինծմէ կ՚առնէ . *Հողագործու-
թիւն չեմ կրնար ընել՝՛՛ , մուրալու կ՚ամչնամ :
4 Գիտեմ ինչ պիտի ընեմ , որպէս զի երբոր ի-
անտեսութենէս մերժուիմ , զիս իրենց տուները ըն-
5 դունին : Եւ իր տէրոջը պարտականները մէկիկ
մէկիկ իրեն կանչելով՝ ըսաւ առջինին , Դուն իմ
6 տիրոջս քրչափ պարտք ունիս : Ան ալ ըսաւ ,
Հարիւր մար ձէթ . և ըսաւ անոր , Դիրդ առ՝ ու
7 շուտով նստ յիսուն գրէ : Յետքը միւսին ըսաւ ,
Դուն ալ քրչափ պարտք ունիս . և անիկայ ըսաւ ,
Հարիւր քոռ ցորեն . ու ըսաւ անոր , Դիրդ առ՝
8 և ութսուն գրէ : Ու տէրը անիրաւ անտեսը գո-
վեց , որ խելացութիւնով ըրաւ . վասն զի աս աշ-
խարհիս որդիքը իրենց ցեղին մէջ՝ †լուսոյ որդի-
9 ներէն աւելի խելացի են : Եւ ես ալ ձեզի կ՚ը-
սեմ՝ , Ընծրաւ մամոնային ձեզի բարեկամներ
ըրէք , որ †երբ անիկայ պակսի՛՛ , ձեզ յաւիտե-
10 նական բնակարաններու մէջ ընդունին : ‡Ան որ
քիչ բանի մէջ հաւատարիմ է , շատի մէջ ալ

* Ծն . չեմ կրնար բրել
— Ցօհ . ժբ . 36 ։ Եփես . ե . 8 ։
ա Թես . ե . 5 ։
Բ Գան . դ . 27 ։ Մատ . ղ . 19 ։ ժթ . 21 ։ Գլ . ժա . 41 ։
ա Տիմ . գ . 17 , 18 , 19 ։
† Կամ՝ կարօտութեան ժամա-
նակին՝ ։
‡ Մատ . իե . 21 ։ Գլ . ժթ . 27 ։

հաւատարիմ է . և ան որ քիչի մէջ անիրաւ է ,
11 շատի մէջ ալ անիրաւ է : Ուստի թէ որ անիրաւ
մամոնային մէջ հաւատարիմ չեղաք , ճշմարիտ
12 հարստութիւնը ո՞վ պիտի հաւատայ ձեզի : Ու
թէ որ օտարին բանին մէջ հաւատարիմ չեղաք ,
ձերը ո՞վ պիտի տայ ձեզի :
13 Ոչ մէկ ծառայ մը կրնար երկու տէրերու ծառա-
յութիւն ընել , ինչու որ կամ մէկը պիտի ատէ և
միւսը սիրէ , կամ * մէկուն պիտի յարի '' և միւսը
արհամարհէ . չէք կրնար ծառայել Աստուծոյ ու
մամոնային :
14 Ու փարիսեցիները ալ Ի որ արծաթասէր էին ,
ասոնք ամէն բաները լսելով կը քամահրէին զանիկայ :
15 Ու ըսաւ անոնց , Դուք էք որ մարդոց առջեւը
Ձեզիքզիքնիդ կ'արդարացնէք . Բայց Աստուած
գիտէ ձեր սիրտերը . ինչու որ ըմարդոց մէջ բարձր
16 եղածը Աստուծոյ առջեւը պիղծ է : Ի Օրէնքը ու
մարգարէները մինչեւ Յովհաննէս էին . անկէ հետե
Աստուծոյ թագաւորութիւնը կը քարոզուի , և ա-
17 մէն մէկը անոր մէջը մտնելու կ'արտորայ : Ժ Դիւ-
րին է որ երկինքը ու երկիրը անցնի , քան թէ
18 օրէնքին մէկ նշանագիր մը իյնայ : Ի Ո՛վ որ իր
կնիկը արձակէ և ուրիշ մը առնէ՝ շնութիւն
կ'ընէ . և ո՛վ որ երկիկ արձակուած կնիկ մը առ-
նէ՝ շնութիւն կ'ընէ :
19 Մէկ հարուստ մարդ մը կար , որ ծիրանի ու
բեհեզ կը հագնէր , և ամէն օր փառաւորապէս
20 ուրախութիւն կ'ընէր : Ու Ղազարոս անուանով
աղքատ մը կար վէրքերով լեցուն , որ անոր դրանը

* Մատ . գ . 24 :
† Կո՞ր մէկը պիտի մեծարէ
Ի Մատ . խդ . 14 :
ռ Գաղ . ժ . 29 :
Ի Սաղ . է . 9 :
Ի աթոպ . ժգ . 7 :
Ի Մատ . դ . 17 ; ժա . 12 , 13 ;
Գաղ . է . 29 ;
Ժ Սաղ . ճբ . 26 , 27 ; Եսա . խ . 8 ; ծա . 6 ; Մատ . է . 18 ; ա Պետ . ա . 25 :
ի Մատ . է . 32 ; ժԹ . 9 ; Մար . ժ . 11 ; ա Կոր . է . 10 , 11 :

21 առջեւն դրուած էր . Նաև կը փափաքէր որ ան
հարուստին սեղանէն ինկած փշրանքներէն իր փորը
լեցնէ . Նաև շուներն ալ գալ կու գային և անոր
22 վէրքերը կը լզէին : Ու եղաւ որ ան աղքատը
մեռաւ , ու հրեշտակները Աբրահամին գոգը տարին
զանիկայ . Հարուստն ալ մեռաւ ու թաղուեցաւ :
23 Ու դժոխքին մէջը երբոր տանջանքի մէջ էր , իր
աչքերը վերցնելով հեռուէն տեսաւ Աբրահամ ,
24 ու Ղազարոսը անոր գոգը Հանգչած : Ու
ինքը աղաղակեց ու ըսաւ , Հայր Աբրահամ՝
ողորմի՛ ինծի ու խրկէ Ղազարոսը , որ իր
մատին ծայրը ջուրը թաթխէ , Ու զովցնէ իմ
լեզուս , ինչու որ Ես բոցիս մէջ կը տանջուիմ .
25 Ու Աբրահամ ըսաւ , Որդեակ՝ ծ միտդ բեր , որ
դուն քու կեանքիդ առնելը քու բարիքներդ առիր ,
նոյնպէս ալ Ղազարոս չարիքներ . Հիմա անիկայ
26 [հոս] կը մխիթարուի , ու դուն կը տանջուիս : Ու
ասկէ ամէն բաներէն զատ մեր ու ձեր մէջտեղը մեծ
անդունդ մը կայ հաստատուած . անանկ որ ասկէ
ձեզի անցնիլ ուզողները չկրնան , ոչ ալ ասկէ
27 մեզի գալ ուզողները անցնին : Ան ալ ըսաւ ,
Ուրեմն կ'աղաչեմ քեզի Հայր , որ անիկայ իմ
28 հօրս տունը խրկես , Վասնզի հինգ եղբայր ունիմ ,
որ երթայ անոնց վկայութիւն տայ , որ չըլլայ թէ
29 անոնք ալ ասոր չարչարանքին տեղը գան : Ու Աբրա-
համ ըսաւ անոր , Նոնք Մովսէսը ու մարգարէ-
30 ները ունին , թող անոնց մտիկ ընեն : Ան ալ ը-
սաւ , Ոչ Հայր Աբրահամ , հապա թէ որ մեռելէ-
ներէն մէկը անոնց երթայ պիտի ապաշխարեն :
31 Ու անիկայ ըսաւ անոր , Թէ որ Մովսէսին ու
մարգարէներուն մտիկ չեն ըներ , Հոչ ալ թէ որ

Ղ Ջաբ . ժգ . 12 :
Ի Եսա . կղ . 24 ; Մար . ի . 43 , ՚ :
Ի Ցոբ . իա . 13 ; Գաղ . գ . 24 :
Ի Եսա . ը . 20 ; լգ . 16 ; Ցօհ . է . 39 , 45 ; Գոր . ժե . 21 ; ժէ . 11 :
Ի Ցօհ . ժը . 10 , 11 ;

մեռնելներէն մէկը յարութիւն առնելու ըլլայ , պիտի համոզուին ։

ԳԼ · ԺԶ

1 Քրիստոս կը սորվեցընէ գայթակղութիւն չտալ , 3 և իրարու յանդգնաբերները նեղել ։ 6 Հաւատքին զօրութիւնը ։ 7 Մենք պարտաւոր ենք Աստուծոյ , բայց Աստուած պարտաւոր չէ մեզի ։ 11 Քրիստոս կը բժշկէ տասը բորոտները ։ 22 Աստուծոյ թագաւորութիւնը և Որդւոյ մարդոյ գալուստը ։

1 Եւ ըսաւ իր աշակերտներուն ։ — Անկարելի է որ գայթակղութիւններ չգան · բայց վա՛յ անոր ,
2 որուն ձեռքովը կու գան ։ Անոր աւելի աղէկ է , որ անոր պարանոցին իշու աղացքի քար մը կախուի , ու անիկա ծովը ձգուի , քան թէ աս պզտիկներէն
3 մէկը գայթակղեցընէ ։ Զգուշացէ՛ք ձեր անձերնուն ։ Թէ որ քու եղբայրդ քեզի դէմ մեղանչէ , զանդիմանէ՛ զանիկա · ու թէ որ ապաշխարէ ,
4 ներէ՛ անոր ։ Եւ թէ որ օրը եօթը անգամ քեզի դէմ մեղանչէ ու օրը եօթը անգամ դառնայ քեզի ու ըսէ , Ապաշխարեմ՝ , ներէս անոր ։
5 Եւ առաքեալները ըսին Տէրոջը , Սէր ը հաւատ-
6 քը աւելցո՛ւր ։ Տէրը ըսաւ , Թէ որ ունենաք հատի չափ հաւատք ունենայիք , ասս թըթենիին կրնայիք ըսել , Արմատա՛պէ խլուէ ու ծովուն մէջը տնկուէ , ան ալ պիտի ձեռնադէր ձեզի ։
7 Բայց ձեզմէ ո՞վ է ան մարդը՝ որ ունենայ մէկ երկրագործ կամ հովիւ ծառայ մը , որ անիկայ երբոր արտերէն պատ՚ի մտնէ , շուտով ըսուի
8 անոր թէ Ընթի՛ր սեղան նստի · չ՚ապա չը՞սէը անոր թէ Պատրաստէ՛ իմ ընթրիքս , ու զօտիդ կապած ե՛ւ ինծի սպասաւորութիւն ըրէ , մինչև որ ես ուտեմ ու խմեմ · ու ետքը դուն ալ կերը ու

ա Մատ · ժը · 6 , 7 ։ Մար · թ · 41 ։ ա Կոր · ժա · 19 ։
բ Մատ · ժը · 15 , 21 ։
գ Ղկ · ժԹ · 17 ։ Առակ · ժէ · 10 ։ Ցակ · ե · 19 ։
դ Մատ · ժէ · 19 ։ խա · 21 ։ Մար · թ · 22 ։ ժա · 23 ։
ե Գկ · ժը · 37 ։

9 խմէ ։ Միթէ շնորհակա՞լ կ՚ըլլայ ան ծառային , իրեն հրամայուած բաները կատարելուն համար ·
10 չեմ կարծեր ։ Նոյնպէս ալ դուք երբոր բոլոր ձեզի հրամայուած բաները ընէք , ըսէք թէ Ա՛նարժան անպիտան ծառաներ ենք , քանզի ան որ պարտաւոր էինք ընելու , ըրինք ։
11 Ու եղաւ որ երբ ինքը Երուսաղէմ կ՚երթար , Սամարիայի և Գալիլեայի մէջտեղէն կ՚անցնէր ։
12 Ու երբոր մէկ գեղ մը պիտի մտնէր , տասը բորոտ մարդիկ հանդիպեցան անոր , ու որոնք հեռուն կայ-
13 նեցան , Եւ ձայներնին վերցուցին ու ըսին , Յի-
14 սո՛ւս վարդապետ , ողորմի՛ մեզի ։ Եւ տեսնելով՝ անոնց ըսաւ , Ե՛կայէ՛ք դուք ձեզ քահանաներուն ցուցուցէ՛ք · ու եղաւ որ երբ կ՚երթային , մաք-
15 րուեցան ։ Եւ անոնցմէ մէկը երբոր տեսաւ թէ բժշկուեցաւ , ետ դարձաւ ու մեծ ձայնով փառ-
16 կու տալ Աստուծոյ · Ու երեսի վրայ անոր ոտքը իյնալով՝ շնորհակալ կ՚ըլլար անոր · և ինքը Սա-
17 մարացի էր ։ Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ , Չէ՞ որ տասն ալ մաքրուեցան , իսկ ան
18 ինը ո՞ւր են · Չի գտնուեցաւ որ դառնալով Աստուծոյ փառք տան ։
19 բ Եւ ըսաւ անոր , Ելլէ՛ դնա , քու հաւատքդ քեզ բժշկեց ։
20 Ու երբոր փարիսեցիները իրեն հարցուցին թէ Աստուծոյ թագաւորութիւնը ո՞րը պիտի գայ , պատասխան տուաւ անոնց ու ըսաւ , Աստուծոյ թագաւորութիւնը դիտուածոյ երեւցած բաներով
21 գար · է Ու պիտի չըսեն թէ Ահա հոս է կամ Ահա

գ Ցոր · իբ · 3 ։ լե · 7 ։ Սաղ · ժզ · 2 ։ Մատ · իե · 30 ։ Հռով · գ · 12 ։ ժա · 35 ։ ա Կոր · թ · 16 , 17 ։ Փիլիմ · 11 ։
դ Ղա · թ · 51 , 52 ։ Ցօհ · գ · 4 ։
ե Ղե · ժգ · 46 ։
զ Ղկ · ժգ · 2 ։ ժգ · 2 ։ Մատ · ը · 4 ։ Գկ · ե · 14 ։
է Մատ · թ · 22 ։ Մար · ե · 34 ։ ժ · 52 ։ Գկ · է · 50 ։ ը · 48 ։ ժը · 42 ։
ը Հմր 23 ։

հոն , ինչու որ Նահան Նաւուծոյ թագաւորութիւնը ձեր նեղսիր դին է :
22 Նշանակեցանիրուն ալ ըսաւ , Ի Օրհը պիտի գան որ դուք Որդւոյ մարդոյ օրերուն մէկը տեսնելու
23 պիտի փափաքիք , ու պիտի չտեսնէք : Ի Նէ ըսէ ձեզի թէ Նէհա հոս է կամ Նէհա հոն , մի՛
24 երթաք ու անոնց մի՛ հետեւիք : Ի Վասն զի ինչպէս որ փայլակը երկինքէն տակը մէկ դիէն փայլատակելով՝ մինչեւ երկինքին տակը միւս դին ըլայ կու տայ , նոյնպէս ալ պիտի ըլլայ Որդին
25 մարդոյ իր գալուն օրը : Ի Մէնայն թէ պէտք է որ ինքը առաջ շատ չարչարանքներ կրէ ու մերժուի
26 աս ազգէն : Ի Նէ ինչպէս որ Նոյի օրերը եղաւ , անանկ պիտի ըլլայ Որդւոյ մարդոյ օրերն ալ :
27 Կ՚ուտէին՝ կը խմէին՝ կ՚առնէին , էրկան կը տրուէին , մինչեւ այն օրը որ Նոյ տապանը մտաւ , ու ջրհեղեղը եկաւ ու ամէնը կորսընցուց :
28 Նմանապէս՝ ինչպէս որ Լոտին օրերը եղաւ , կ՚ուտէին՝ կը խմէին՝ ծախու կ՚առնէին՝ կը ծախէին՝ կը տընկէին՝ կը շինէին .
29 Ի Նոյն այն օրը որ Լոտ Սոդոմէն ելաւ , երկինքէն կրակ ու ծծումբ տեղաց և
30 բոլորն ալ կորսընցուց . Նոյնպէս պիտի ըլլայ այն օրը՝ որուն մէջ Որդին մարդոյ պիտի յայտնուի :
31 Այն օրը Ի այն որ տանիքին վրայ է և իր կարասիները տանը մէջ , թող վար չիջնէ զանոնք առնելու . և այն որ արտին մէջն է՝ նոյնպէս թող ետ չդառնայ :
32 Ն Մի՛տքերնիդ բերէք Լոտին կնիկը : (33) Ն Մէվ որ իր կեանքը կ՚ուզէ ապրեցընել , պիտի կորսընցընէ

ը Հռով . ժգ . 17 :
թ Տես Մատ . ի . 15 : Ցօհ . ժէ . 12 :
ժ Մատ . իգ . 23 : Մար . ժգ . 21 : ԳԼ . կա . 8 :
ի Մատ . իգ . 27 :
լ Մար . ը . 31 : ի . 30 : ժ . 33 : ԳԼ . ի . 22 :
խ Ցօն . է : Մատ . իգ . 37 :
ծ Ցօն . ժի :
կ Ցօն . ժի . 16 , 24 :
հ Բ Թես . ա . 7 :
ձ Մատ . իգ . 17 : Մար . ժգ . 15 :
ղ Ցօն . ժի . 26 :
ճ Մատ . ժ . 39 : ժգ . 25 : Մար . ը . 35 : ԳԼ . ի . 24 : Ցօհ . ժբ . 25 :

գանիկայ . և ձվ որ կը կորսընցընէ , պիտի ապրեցընէ :
34 ցընէ գանիկայ : Ն Ձեզի կ՚ըսեմ , Այն գիշերը Երկու որ երկու հոգի մէկ անկողնի մէջ ըլլան , մէկը
35 պիտի առնուի ու միւսը ձգուի . Նէ Երկու որ երկուքնիկ մէկտեղ աղալու ըլլան , մէկը պիտի առնուի ու միւսը ձգուի . Ն Երկու որ երկու հոգի արտի մը մէջ ըլլան , մէկը պիտի առնուի ու միւսը ձգուի .
36 Նէ պատասխան տալով ըսին անոր ՝ Տէ՛ր Ն Թէր
37 տեղ պիտի ըլլայ աս բանը : Այն ալ ըսաւ անոնց , Որ մարմին կայ , հոն պիտի ժողովուին արծիւները :

ԺԼ . ԺՒ

1 Թախանձող որբևարիւն , 9 փարիսեցիին և մաքսաւորին առակը : 15 Մանր տղայք Քրիստոսի կը բերուին : 18 Մէկ իշխան մը կ՚ուզէ Քրիստոսի հետեւիլ , բայց իր Տիրոջմէն թէեւ հարստութիւնները արգիլելը կ՚ըլլան : 28 Քրիստոսի համար ամէն բան թողուցողներուն վարձքը : 31 Քրիստոս կը նախատեսնէ իր մահը , 35 և կոյրին աչքերը կը բանայ :

1 Ան նոսկ առակ մըն ալ ըսաւ աս բանիս վրայով թէ պէտք է ամէն ատեն աղօթք ընել ու չձանձրանալ
2 բանալ : Ըսաւ , Մէկ դատաւոր մը կար քաղաքի մը մէջ , որ Աստուծմէ չէր վախնար ու մարդկէ չէր
3 ամչնար : Նոյն քաղաքին մէջ որբևարի մը կար , որ անոր կու գար ու կ՚ըսէր , Իրաւունք ըրէ ինծի
4 իմ ոսոխիս դէմ իմ ոսոխս : Նէ անիկայ ժամանակ մը չէր ուզեր անոր խրճի ընել , բայց ետքը ըսաւ իր մտքին մէջ , Թէեւ Աստուծմէ չեմ վախնար , ու
5 մարդկէ չեմ ամչնար , Ի Վոնկ աս որբևարիին դէմ ձանձրացընելուն համար իրեն իրաւունք ընեմ , որ
6 չգայ ամէն ատեն դէմ թախանձէ : Նէ Տէրը ըսաւ ,
7 Լսեցէք՝ անիրաւ դատաւորը ինչ կ՚ըսէ : Ի Հապա Աստուած իր ընտրեալներուն իրաւունք պիտի

ա Մատ . իգ . 40 , 41 : ա Թես . գ . 16 :
ե Ցար . լԹ . 30 : Մատ . իգ . 28 :
ի ԳԼ . ժա . 5 : իա . 36 : Հռով . ժբ . 12 : Եփես . գ . 18 : Կող . գ . 2 : ա Թես . ե . 17 :
ի ԳԼ . ժա . 8 :
ֆ Ցայտ . գ . 10 :

չընէ՞ , որոնք ցորեկ ու գիշերը իրեն կ՚աղաղակեն ,
8 թէեւ երկայնամիտ ալ ըլլայ անոնց վրայ : Ձեզի
կ՚ըսեմ՝ Ը որ շուտով անոնց իրաւունք պիտի ընէ .
բայց Որդին մարդոյ երբոր գայ , արդեօք հաւատք
պիտի գտնէ՞ երկրի վրայ :
9 Նա մէկ քանիներուն Ի որոնք իրենց անձերուն
վրայ կը վստահանային թէ արդար են , և ուրիշնե-
10 րը կ՚անարգէին , ասա առակը ըսաւ . Երկու մարդ
ելան տաճարը աղօթք ընելու , մէկը փարիսեցի ու
11 միւսը մաքսաւոր : Ղփարիսեցին կայներ էր , ու
առանձին այսպէս աղօթք կ՚ընէր . Ի Ավ Աստուած՝
շնորհակալ եմ քեզմէ , որ ուրիշ մարդոց պէս
չեմ , յափշտակող՝ անիրաւ՝ շնացող , և կամ ասի
12 մաքսաւորին պէս . Հաթա շաբաթը երկու ան-
գամ ծոմ կը պահեմ՝ , ու բոլոր ստացուածքիս
13 տասանորդը կու տամ : Նա մաքսաւորը հեռուն
կայներ էր , ու չէր ուզեր աչքն ալ երկինքը վեր-
յընել , հապա իր կուրծքը ծեծելով կ՚ըսէր՝ Աս-
14 տուած՝ ողորմի՛ ինծի մեղաւորիս : Ձեզի կ՚ըսեմ՝
թէ ասիկայ ան միւսէն աւելի արդարացած իր
տունը իջաւ . Ըվասն զի ո՛վ որ իր անձը կը բարձ-
րացընէ , պիտի խոնարհի . և ո՛վ որ իր անձը կը
խոնարհեցընէ , պիտի բարձրանայ :
15 Ի Ա՛նոնք տղայ ալ բերին իրեն , որ անոնց
դպչի . ու աշակերտները տեսնելով կը յանդիմա-
16 նէին զանոնք : Իսայց Յիսուս անոնք իրեն կանչե-
լով ըսաւ , Ծո՛ղ տուէք ատ մանր տղոցը որ ին-
ձի գան , և մի՛ արգիլէք ատոնք . Ժ ինչու որ Ա-
ստուծոյ թագաւորութիւնը ատանկներուն է :

ը Երբ . ժ . 37 ։ բ Պետ . գ . 8 ,
9 ։
ի Գա . ժ . 29 ։ ժզ . 15 ։
ղ Սաղ . ճլե . 2 ։
ե Ես . ա . 15 ։ ծը . 2 ։ Ցայտ .
գ . 17 ։
ը Ցոր . իբ . 29 ։ Մատ . իգ .
12 ։ Գղ . ժգ . 11 ։ Ցակ . դ .
6 ։ ա Պետ . ե . 5 , 6 ։
ժ Մատ . ժթ . 13 ։ Մար . ժ .
13 ։
ի ա Կոր . ժգ . 20 ։ ա Պետ .
բ . 2 ։

17 Ի Ա՛մարիա կ՚ըսեմ՝ ձեզի , Ո՛վ որ Աստուծոյ թա-
գաւորութիւնը պզտիկ տղու մը պէս չընդունի ,
չնաւ պիտի չմտնէ անոր մէջը :
18 Ե Ւ մէկ իշխան մը հարցուց անոր ու ըսաւ ,
Խարի՛ վարդապետ՝ Ի՞նչ գործ գործեմ որ յաւի-
19 տենական կեանքը ժառանգեմ : Նա Յիսուս ըսաւ
անոր , Ինչո՞ւ զիս բարի կ՚անուանես . մէկէն ի
20 զատ բարի չկայ , որ Ը Աստուած : Պատուիրանք-
ները գիտես . Ը Շնութիւն մի՛ ըներ , Սպանու-
թիւն մի՛ ըներ , Գողութիւն մի՛ ըներ , Ցուտ
վկայութիւն մի՛ ըներ , Ծ Հայրդ ու մայրդ
21 պատուէ : Ան ալ ըսաւ , Ասոնք ամէնը մանկու-
22 թենէս ի վեր պահեր եմ : Ան ըսելով Յիսուս
ըսաւ անոր , Մէկ բան մըն ալ պակաս է քեզի .
Երթ բոլոր ունեցածդ ծախէ , և աղքատներուն
բաշխէ , ու երկինքը գանձ պիտի ունենաս , և ե-
23 կուր իմ հետեւէ՛ս : Ընիկայ երբոր ասա բանը լսեց՝
24 տրտմեցաւ , ինչու որ շատ հարուստ էր : Ե Յի-
սուս երբոր անիկայ տրտմած տեսաւ , ըսաւ , Ո՛Ր-
չափ դժուար է անոնց՝ որ հարստութիւն ունին ,
25 Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել : Ա Դանզի
դիւրին է որ ուղտը ասեղին ծակէն անցնի , քան
թէ հարուստը Աստուծոյ թագաւորութիւնը
26 մտնէ : Նա անոնք որ լսեցին՝ կ՚ըսէին՝ Ա՛վ
27 կրնայ փրկուիլ : Նա ինքը ըսաւ՝ Ի Անարդոց կող-
մանէ անհաւանելի եղած բանները Աստուծոյ կողմանէ
28 կարելի են : Ա Ետրոս ըսաւ , Ա՛հա մենք ա-
29 մէն բան թողուցինք և քու հետեւդ եկանք : Ան ա-

ի Մար . ժ . 15 ։
լ Մատ . ժթ . 16 ։ Մար . ժ .
17 ։
ի Եղ . ի . 12 , 16 ։ ի Օր . և .
16—20 ։ Հռով . ժգ . 9 ։
ի Եփես . գ . 2 ։ Կող . գ . 20 ։
ի Մատ . գ . 19 , 20 ։ ժթ . 21 ։
ա Տիմ . գ . 19 ։
ի Առակ . ժա . 28 ։ Մատ . ժթ .
23 ։ Մար . ժ . 23 ։
ի Երեմ . լբ . 17 ։ Ձաք . բ . 6 ։
Մատ . ժթ . 26 ։ Գղ . ա .
37 ։
ղ Մատ . ժթ . 27 ։

նիկայ բաւ անոնց , Հշմարի՛տ կ՚ըսեմ ձեզի ֆ թէ մարդ մը չկայ՝ որ թողուց տուն , կամ ծնողք , կամ եղբայրներ , կամ կիներ , կամ որդիներ՝ Ա-
30 ռուածոյ թագաւորութեանը համար , ՃՈր պիտի չառնէ բազմապատիկ աս աստիճան մէջ , և գալու աշխարհին մէջ յաւիտենական կեանքը :
31 Յ Նէ տասնեւերկուքը իր քովը առնելով՝ ըսաւ անոնց , Ահա մենք Երուսաղէմ կ՚երթանք , Ե և մարգարէներուն ձեռքովը Որդւոյ մարդոյ համար
32 բոլոր գրուածները պիտի կատարուին : Ն Վասնզի որ հեթանոսներուն պիտի մատնուի , ու ծաղր պիտի ըլլայ և պիտի նախատուի , ու պիտի թքնեն
33 անոր , Նէ պիտի ծեծեն ու սպաննեն անիկայ , ու
34 երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնէ : Ո Բայց աՆոնք աս բաներէն մէկն ալ չհասկըցան . ու աս խօսքը անոնցմէ ծածկուած էր , և ըսած բաները չէին իմնար :
35 Ն Նէ եղաւ որ երբ Երիքովին կը մօտենար ,
36 կոյր մը ճամբուն քովը նստեր էր մուրալու : Երբ-
որ լսեց բազմութեանը անցնելը , հարցուց թէ
37 Ի՞նչ է ան : Նէ իրեն ըսին թէ Յիսուս Նազովրեցին կ՚անցնի :
38 Ա Աստի աղաղակեց ու ըսաւ ,
39 Յիսուս՝ որդի Դաւթի՛ ողորմի՛ ինծի : Նէ ա-
նոնք որ առջևէն կ՚երթային , կը յանդիմանէին զանիկայ , որ լռէ . բայց անիկայ՝ ալ աւելի կ՚ա-
40 զաղակէր , Որդի Դաւթի՛ ողորմի՛ ինծի : Նէ Յիսուս կանգ առնելով՝ հրամայեց բերել զանիկայ իրեն մերձենալ , ու երբոր անիկայ մօտեցաւ , հարցուց
41 անոր ու ըսաւ , Ի՞նչ կ՚ուզես որ քեզի ընեմ . անիկայ ալ ըսաւ , Տէր՛ որ աչքերս բա-

ֆ Բ Օր . ը . 9 :
Յ Ցոր . խր . 10 :
ՃՄատ . ժզ . 21 ; ժէ . 21 ; ի . 17 ; Մար . ժ . 32 :
Ն Ասղ . իր : Նա . ծգ :
Ն Մատ . իէ . 2 : ԳԼ . իզ . 1 : Ցօհ . ժը . 28 : Գոր . գ . 13 :
ո Մար . թ . 31 ; ԳԼ . բ . 50 ; Թ . 45 : Ցօհ . ժ . 6 ; ժբ . 16 :
Ն Մատ . ի . 29 : Մար . ժ . 46 :

42 ցուէն : Նէ Յիսուս ըսաւ անոր , Ընդդէմ բա-
43 ցուէն . Ոբու հաւատքդ քեզ բժշկեց : Նէ իսկոյն անոր աչքերը բացուեցան , ու անոր ետևէն կ՚երթար Ն և փառք կու տար Աստուծոյ . բոլոր ժողովուրդն ալ տեսնելով՝ Աստուած կը գովաբանէին :

ԳԼ . ԺԹ

1 Զաքէոս մաքսապետը : 11 Տասը մնասին առակը : 28 Երիսաոս իչու վայ Տնեաձ՝ փառաւոր Հանդիսով Երուսաղէմ կը մտնէ . 41 քաղաքին վրայ կ՚ողայ . 45 սաճարէն դուրս կը Հանէ գնողները և վաճառողները . 47 ամէն օր սաճարին մէջ կը սորվեցընէ . իսկ Հրէից գլխաւորները կ՚ուզեն կորսընցընել զանիկայ , բայց ժողովուրդն կը վախնան :

1 Ն Ու մտնելով Երիքովի մէջէն կ՚անցնէր : (2) Նէ
2 ահա մարդ մը կոչ , անունը Զաքէոս բսուած ,
3 որ մաքսապետ էր ու հարուստ մէկ մըն էր : Նէ կ՚ուզէր տեսնել թէ ով է Յիսուսը , ու բազմութենէն չէր կրնար , ինչու որ հասակով կարճ էր :
4 Նէ առաջ վազեց ու ժանտաթզենիի մը վրայ ելաւ , որ զանիկայ տեսնէ . ինչու որ անկէ պիտի անցնէր :
5 Ո Երբոր Յիսուս ան տեղը եկաւ , վեր նայելով զանիկայ տեսաւ , ու բսաւ անոր , Զաքէոս՝ շուտ իջի՛ , տակէ վար իջի՛ր , ինչու որ պէտք է ինծի
6 այսօր քու տունդ կենալ : Նէ արագարալով վար իջաւ , և ուրախութեամբ ընդունեց զանիկայ :
7 Ն Երբոր ամէնն ալ տեսան , կը տրտնջէին ու կ՚ըսէին Թէ Մեղաւոր մարդու քով մնաւ իջևան
8 ընելու : Նէ Զաքէոս կայնեցաւ ու բսաւ Տէրոջը , Տէր՛ ահա իմ ունեցածիս կէսը աղքատներուն կու տամ՝ Բ ու թէ որ զրպարտութեամբ մէկու մը զրկանք ըսած եմ , Ե չորեքպատիկ կը հատու-
9 ցանեմ անոր : Նէ Յիսուս ըսաւ անոր , Այսօր

ֆ ԳԼ . ժէ . 19 :
Յ ԳԼ . և . 26 ; Գոր . գ . 21 ; ժա . 18 :
ՃՄատ . թ . 11 ; ԳԼ . և . 30 :
Ն ԳԼ . գ . 14 :
Ե Եզ . իբ . 1 : ա Թագ . ժբ . 3 : բ Թագ . ժբ . 6 :

աս տանը փրկութիւն եղաւ. Ք ինչու որ ասիկայ
10 ալ Է Աբրահամի որդի է : Ը Վ Որովհետեւ մարդոց եկաւ որ կորսուածը փնտռէ ու փրկէ :
11 Ու երբոր անոնք աս բաները կը լսէին , առակ մըն ալ ըսաւ իր Երուսաղէմ մօտենալուն համար , եւ անոնց անանկ կարծելուն համար թէ շուտ մը Աստուծոյ Թագաւորութիւնը պիտի յայտնուի :
12 Ը Ուստի ըսաւ , Մէկ ազնուական մարդ մը հեռու երկիրը գնաց՝ իրեն թագաւորութիւն առնելու եւ
13 դառնալու : Ու իր տասը ծառաները կանչելով՝ տասը մնաս տուաւ անոնց , ու ըսաւ անոնց , Առ-
14 նեցուցէք ապրիլ մինչեւ որ ես գամ : Բ Ու անոր քաղաքացիները զանիկայ կ'ատէին , ու դեսպաններ խրկեցին անոր ետեւէն , ըսելով Թէ Ձենք ուզենք
15 որ ասիկայ մեր վրայ Թագաւորութիւն ընէ : Ու եղաւ որ երբ անիկայ Թագաւորութիւնը առնելով ետ դարձաւ , իրեն կանչել տուաւ այն ծառաները՝ որոնց որ տակը տուեր էր , որ գիտնայ Թէ ով ինչ
16 շահ ըրած է : Ու առջինը եկաւ ու ըսաւ , Տէր՝
17 քու մնասդ տասը մնաս շահ ըրաւ : Ու ըսաւ անոր , Յաղիս՝ բարի ծառայ , որովհետեւ քիչ բանին մէջ Ծ հաւատարիմ եղար , տասը քաղաքի վրայ
18 իշխանութիւն ունեցիր : Ու երկրորդը եկաւ ու ըսաւ , Տէր՝ քու մնասդ հինգ մնաս շահ ըրաւ :
19 Ու ըսաւ անոր , Դուն ալ հինգ քաղաքի վրայ
20 եղիր : Ու ուրիշ մը եկաւ ու ըսաւ , Տէր՝ ահա քու մնասդ՝ որ թաշկինակի մէջ ծրարած կը պա-
21 հէի . Ի Վախնայի քեզմէ , ինչու որ դուն խիստ մարդ մըն ես . չգրած բանդ կ'ա-

Ը Հռով . գ . 11 , 12 , 16 ։ Գաղ . գ . 7 ։
Ի ԳԼ . ժգ . 16 ։
Ղ Մատ . ժբ . 11 ։ Տես Մատ . ժ . 6 ։ ժե . 24 ։
Ի Գոր . ա . 6 ։
Ը Մատ . իե . 14 ։ Մար . ժգ . 34 ։
Ի Ցօհ . ա . 11 ։
Ծ Մատ . իե . 21 ։ ԳԼ . ժգ . 10 ։
Ի Մատ . իե . 24 ։

22 ցընես ու չսերմանածդ կը ջնձես : Ու անիկայ ըսաւ անոր , Ես քեզ պիտի դատեմ՝ ո՛վ չար ծառայ . Ի գիտէիր որ ես խիստ մարդ մըն եմ , չգրած բանս կը վերցընեմ ու չսերմանածս
23 կը ջնձեմ , Ու ինչո՞ւ համար իմ տուած սեղանաւորներուն չտուիր , որ ես եկած ատենս շահովը
24 առնէի անիկայ : Ու հոն կայնողներուն ըսաւ , Ուրէք տակի մնասը ու տուէք անոր որ տասը
25 մնաս ունի . (Ու ըսին իրեն , Տէր՝ անիկայ տասը
26 մնաս ունի .) Վ Հանդէպ կ'ըսեմ ձեզի , Թէ ով ամէն ունեցողին պիտի տրուի , և չունեցողին ունեցածն
27 ալ անկէ պիտի առնուի : Իսկայն այն իմ թշնամիներս՝ որոնք չէին ուզեր որ իրենց վրայ Թագաւոր ըլլամ ,
28 հոս բերէք ու իմ առջեւս սպաննեցէք : Ու աս բանները խօսելէնետեւ , Առաջ գնաց Երուսաղէմ երթալու :
29 Ո Ու եղաւ որ երբ Բեթփագէին ու Բեթանիա-յին մօտեցաւ , դէպ Ի ան լեռը որ Ձիթենեաց Լ՚ կ'ըսուի , իր աշակերտներէն երկուքը խրկեց ,
30 Ու ըսաւ , Գացէք դէպ դիմացը եղած գեղը , և անոր մէջ մտնելնուդ պէս պիտի գտնէք կապուած աւանակ մը , որուն վրայ բնաւ մարդ մը նստած
31 չէ . արձըկեցէք անիկայ ու բերէք . Ու Թէ որ մէկը ձեզի հարցընէ Թէ Ինչո՞ւ կ'արձըկէք . ա-
32 նանկ ըսէք անոր Թէ Տէրոջը պէտք է : Ներբոր գացին անոնք որ խրկուեցան , ինչպէս որ իրենց
33 գըուցեր էր՝ գտան : Ո Երբոր աւանակը կ'արձըկէին , անոր տէրերը ըսին անոնց , Ինչո՞ւ կ'արձ-
34 կէին աս աւանակը : Անոնք ալ ըսին , Տէրոջը
35 պէտք է . Ու զանիկայ Յիսուսին բերին , Ն ու իրենց հանդերձները աւանակին վրայ ձգելով՝ Յի-

Լ Բ Թագ . ա . 16 ։ Ցոր . ժե . 6 ։ Մատ . ժբ . 37 ։
Խ Մատ . իե . 26 ։
Ծ Մատ . ժգ . 12 ։ իե . 29 ։ Մար . գ . 25 ։ ԳԼ . ը . 18 ։
Կ Մար . ժ . 32 ։
Հ Մատ . իա . 1 ։ Մար . ժա . 1 ։
Յ Բ Թագ . թ . 13 ։ Մատ . իա . 7 ։ Մար . ժա . 7 ։ Ցօհ . ժբ . 14 ։

36 սուսը հեծցուցին : ՚Ու երբոր կ՚երթար , իրենց
37 հանդերձները ճամբուն վրայ կը փռէին : ՚Ու երբոր
ալ մօտեցաւ , և Ձիթենեաց լեռանը դառ՚ի վայ-
րէն կ՚իջնէր , աշակերտներուն բոլոր բազմութիւնը
սկսաւ ուրախութեամբ զՍտուած օրհնել բարձր
ձայնով ան բոլոր հրաշքներուն համար՝ որ տեսեր
38 էին . ՚Ու կ՚ըսէին ՝ Օրհնեա՛լ է ան թագաւորը
որ Տէրոջը անունովը կու գայ . Խաղաղութիւն
երկինքի մէջ
և փառք բարձրութեան մէջ :
39 Ու բազմութեանը մէջէն փարիսեցիներուն մէկ
քանիները ըսին անոր ՝ Վա՛րդապետ՝ ասդ բու ա-
40 շակերտներդ յանդիմանէ : Ու անոր պատաս-
խան տուաւ ու ըսաւ անոնց ՝ Ձեզի կ՚ըսեմ , թէ
որատոնք լուռ կենան , չարերը պիտի աղաղա-
կեն :
41 Ու երբոր մօտեցաւ , քաղաքը տեսնելով՝ ՚ի լա-
42 յաւ անոր վրայ և ըսաւ , Կոնի աս բու օրուանդ
մէջ գիտնայիր բու խաղաղութիւնդ , բայց հիմա
43 ծածկուեցաւ բու աչքերէդ : Ինչու որ օրեր պիտի
գան բու վրադ , ՚ի որ թշնամիներդ բու բաղարիդդ
պատնէշ պիտի չենին , ու քեզ պիտի պաշարեն ,
44 և ամէն կողմէ քեզ նեղը պիտի ձգեն . ՚Ու հիմ-
նայատակ պիտի ընեն քեզ ու բու մէջդ եղած զա-
ւակներդդ , ՚ի և քար մը քարի վրայ ամենևին պիտի
չթողուն բու մէջդ , ՚ի անոր համար որ չճանչցար
բու այցելութեան ժամանակդ :
45 Ու տաճարը մտնելով՝ սկսաւ դուրս հանել ա-
46 նոր մէջ ծախողները և գնողները . Ու ըսաւ ա-

ՙ Մատ . խ . 8 :
՚ Սաղ . ձժը . 26 : ԳԼ . ժգ . 35 :
՛ ԳԼ . ը . 14 : Եփես . ը . 14 :
՝ Ամբ . ը . 11 :
՞ Յօհ . ժա . 35 :
՟ Ես . իթ . 3 , 4 : Երեմ . ջ . 8 , 6 : ԳԼ . խա . 20 :

նոնց , ՙ Գրուած է թէ Իմ տունս աղօթքի տուն
է , ՚ բայց դուք աւազակներու այր ըրիք :
47 Ու ամէն օր տաճարին մէջ կը սորվեցնէր . Ա-
բայց քահանայապետները ու գիրքերները և ժողո-
վրդոց գլխաւորները կը փնտռէին թէ ինչպէս
48 կորսընցնեն զանիկայ , ՚Ու բան մը չէին կրնար
դանել թէ ինչ ընեն , ինչու որ բոլոր ժողովուրդը
դէմ անոր կապուած էին մտիկ ընելու :

ԳԼՈՒԽ Ի

1 Քրիստոս իր իշխանութեան իրաւունքը կը պաշտպանէ Ցով-
հաննէսի մկրտութեան հարցումովը : 9 Ա.յգիին առակը : 25
Քրիստոսի պատասխանը Կայսրին տուրք տալու վրայով : 27
Յարութիւն չկայ բսող սադուկեցիները կը պապանձեցնէ :
41 Քրիստոս ինչպես Դաւիթի որդին կ՚ըլլայ : 45 Իր աշա-
կերտներուն կը պատուիրէ գպիրներէն զգոյշ կենալ :

1 ՙ Ու եղաւ որ ան օրերուն մէկը՝ երբոր տաճարին
մէջ ժողովուրդին կը սորվեցնէր և աւետա-
բանը կը քարոզէր , քահանայապետները ու գպիր-
2 րերը ծերերուն հետ մէկտեղ վրայ հասան , Ու
անոր խօսեցան՝ ըսելով , ՚Օրուցմէ մեզի ՚ի՞նչ
իշխանութեամբ կ՚ընես աս բաները , կամ ո՞վ է
3 սա իշխանութիւնը քեզի տուողը : Պատասխան
տուաւ ու ըսաւ անոնց , Ես ալ ձեզի բան մը
4 հարցնեմ , և ըսէք ինծի , Յովհաննէսին մկրը-
5 տութիւնը երկինքէ՞ն էր թէ մարդոցմէ : Ու ա-
6 նոնք մէջերնին խորհեցան ու ըսին , Թէ որ ըսինք՝
Երկինքէն , պիտի ըսէ , ՚Ասոր ինչո՞ւ չհաւատա-
ցիք անոր . իսկ թէ որ ըսինք՝ Մարդոցմէ , բոլոր
ժողովուրդը մեզ պիտի քարկոծեն . ՚ի քանի որ
հաւատցած են թէ Յովհաննէս մարգարէ
7 էր : Ու պատասխան տուին թէ չեն գիտեր ուսկից
8 էր : Ու Յիսուս ըսաւ անոնց , Ես ալ ձեզի չեմ

՟ Ես . ծգ . 7 :
ՠ Երեմ . է . 11 :
՚ Մար . ժա . 18 : Յօհ . է . 19 : ը . 37 :
՛ Մատ . խ . 23 :
՝ Դտր . գ . 7 : է . 27 :
՞ Մատ . ժգ . 5 : խ . 26 : ԳԼ . է . 29 :

ըսեր թէ ինչ իշխանութիւնով կ՚ընեմ ատ բաները :

9 Սկսաւ ան առակը զրուցել ժողովուրդին . Ա Այգի մարդ մը այգի տնկեց և զանիկայ մշակներու յանձնեց . ու ինքը օտար երկիր երթալով՝ շատ
10 ժամանակ մնաց : Ու տունկին ծառայ մը խրկեց մշակներուն , որ այգիին պտուղէն անոր տան . իսկ մշակները ծեծելէն զանիկայ ու պարապ ձգելէն :
11 Նո ուրիշ ծառայ մըն ալ խրկեց . իսկ անոնք զանիկայ ալ ծեծեցին , անարգեցին ու պարապ
12 ձգելէն : Ու երրորդ մըն ալ խրկեց . իսկ անոնք զանիկայ ալ վիրաւորելէն ու դուրս հանելէն :
13 Այնատենը այգիին տէրը ըսաւ , Ի՞նչ ընեմ . իմ սիրելի որդիս խրկեմ , գուցէ զանիկայ տեսնելով
14 ամչնան : Հապա մշակները երբոր տեսան զանիկայ , իրարու հետ խորհուրդ ըրին՝ ըսելով , Ասիկայ է ժառանգը , եկէք զանիկայ սպաննենք՝ որ ժառան-
15 գութիւնը մերը ըլլայ : Նո զանիկայ այգիին դուրս հանեցին ու սպաննեցին . ուստի այգիին
16 տէրը ի՞նչ պիտի ընէ անոնց . Պիտի դայ ու կորսընցնէ ան մշակները , և այգին ուրիշներու պիտի
17 տայ : Երբոր ասոնք լսեցին , ըսին , Չլինի՛ : Նո ինքը անոնց նայելով ըսաւ , Ա՞պա ի՞նչ է սա գրուածքը թէ Ան քարը որ շինողները մերժե-
18 ցին , անիկայ անկիւնին գլուխը եղաւ : Այն Տ՛ն որ ան քարին վրայ կ՚իյնայ՝ պիտի կտորտի , և որ-
19 վրայ որ իյնայ՝ պիտի փորէ զանիկայ : Նո քահանայապետները ու դպիրները կը փնտռէին թէ ի՛նչպէս ղոյն ժամուն ձեռք զարնեն անոր , բայց ժողովուրդէն վախցան . քանզի իմացան որ ան առակը իրենց համար ըսաւ :
20 Ե Ու Է՛պէտ յարմար ատենէ սպասելով՝ խրկեցին

Ա Մատ . իա . 33 : Մար . ժբ . 1 : Բ Սաղ . ճժբ . 22 : Մատ . իա . 42 : Գ Դան . բ . 34 , 35 : Մատ . իա . 44 : Դ Մատ . իբ . 15 :

քանի մը խարէբայ մարդիկ՝ որոնք կեղծաւորութեամբ ինքզինքնին արդար կը ձեւացընէին , որ ա-
21 նկնայ խօսքով բռնեն՝ տէրութեան և կուսակալին իշխանութեանը զանիկայ մատնելու : Ու անոր հարցուցին ըսելով , Ա Վարդապետ՝ դիտենք որ
շիտակ կը խօսիս ու կը սորվեցընես , և աչառութիւն չես ըներ , հապա ճշմարտութեամբ Աստուծոյ
22 ճամբան կը սորվեցընես : Մեզի արժա՞ն է Կայսրին տուրք տալ , թէ չէ : Նո անոնց խորամանկութիւնը հասկընալով ըսաւ անոնց , Ինչո՞ւ զիս կը
24 փորձէք . Ցուցուցէք ինծի դահեկան մը : Որո՞ւն պատկերը ու գիրը ունի վրան : Պատասխան տուին
25 ու ըսին , Կայսրինը : Նո ինքը ըսաւ անոնց , Ուրեմն ան որ Կայսրինն է Կայսրին տուէք , և ան որ
26 Աստուծոյն է Աստուծոյ պատկէ : Նո չկրցան անիկայ խօսքով մը բռնել ժողովուրդին առջեւը , ու զարմանալով անոր պատասխանին վրայ լռեցան կը-
27 ցան : Նո Ե սադուկեցիներէն ոմանք եկան , (Ե որոնք հակառակութիւն կ՚ընեն թէ յարութիւն չկայ ,)
28 և անոր հարցուցին ըսելով , Ա Վարդապետ՝ Է Մովսէս մեզի գրեց , Թէ որ մէկուն եղբայրը կնիկ ունենալով մեռնելու ըլլայ , ու մեռած առնէն զաւակ չունենայ , անոր եղբայրը առնէ ան կնիկը ,
29 և իր եղբօրը զաւակ հանէ : Ըրդ եօթը եղբայրներ կային . ու առջինը կնիկ մը առնելով՝ զաւակ չու-
30 նեցած մեռաւ : Ներկրորդն ալ առաւ ան կնիկը , և
31 ինքն ալ մեռաւ առանց զաւակի : Ներրորդն ալ առաւ զանիկայ , նմանապէս եօթն ալ , ու զաւակ
32 չձգելին ու մեռան : Այնէն ետքը կնիկն ալ
33 մեռաւ : Ուրեմն յարութեանատենը անոնցմէ որո՞ւն կնիկը պիտի ըլլայ , ինչու որ եօթն ալ զա-
34 նիկայ կնիկ ունեցան : Նո Յիսուս պատասխան

Ե Մատ . իբ . 16 : Մար . ժբ . 14 : Զ Մատ . իբ . 23 : Մար . ժբ . 18 : Է Գոր . իդ . 6 , 8 : Ը Բ Օր . իե . 5 :

տալով անոնց բսաւ , Ա՛ս աշխարհիս որդիքը կնիկ
35 կ՚առնեն ու էրկան կը տրուին : Բայց անոնք որ
արժանի պիտի ըլլան ան աշխարհին հասնելու ու
մեռելներէն յարութիւն առնելուն , ոչ կնիկ կ՚առ-
36 նեն և ո՛չ էրկան կը տրուին . Որովհետև ալ չեն
կրնար մեռնիլ . Հրեշտակներուն հաւասար
են , ու Աստուծոյ որդիք են , Ի՛նչու որ յարու-
37 թեան որդիք են : Բայց մեռելներուն յարութիւն
առնելը Մովսէս ալ խնայուց մորենիին պատմու-
թեանը մէջ , երբոր կը կոչէ Տէրը՝ Երբահամին Աս-
տուածը , ու Իսահակին Աստուածը , և Յակոբին
38 Աստուածը : Ու Աստուած մեռելներուն Աս-
տուածը չէ , հապա կենդանիներուն , Ի՛նչու
39 որ ամէնը անոր կենդանի են : Ու դպիրներէն մէկ
քանին պատասխան տուին ու բսին , Վարդապետ՝
40 աղէկ բսիր : Ու ալ մէկը համարձակութիւն չէր
ըներ անոր բան մը հարցընելու :
41 Ու բսաւ անոնց , Ի՞նչպէս կ՚բսեն թէ Քրիս-
42 տոս Դաւիթի որդին է . Ու ինքը Դաւիթ Սաղ-
մոսներուն դրքին մէջ կ՚բսէ , Տէրը իմ Տէրոջս
43 բսաւ , Նստէ իմ աջ կողմս , Մինչև որ քս-
44 թնամիներդ ոտքերուդ պատուանդան ընեմ : Ու-
րեմն Դաւիթ որ զանիկայ Տէր կը կոչէ , Ի՞նչպէս
անոր որդին կ՚ըլլայ :
45 Ու բոլոր ժողովուրդին առջևը բսաւ իր աշա-
46 կերտներուն , Զգուշացէք դպիրներէն , որոնք
կ՚ուզեն փառաւոր հանդերձներով պտըտիլ , ՛ և
շուկաներուն մէջ բարևներ կը սիրեն , ու ժողով-
բանիներուն մէջ առաջին աթոռներէն , և ընթրիքնե-
47 րու մէջ առաջին բազմոցները . Ո՛րոնք որբևարի-

ե Ա՛ր . ժե . 42 , 49 , 52 : ա Ցօն . գ . 2 :
ը Հառ . բ . 23 :
թ Եր . գ . 6 :
ժ Հառ . գ . 10 , 11 :
ի Ա՛ռա . իբ . 42 : Ա՛ր . ժբ . 35 :
լ Ա՛ղ . ճժ . 1 : Գոր . բ . 34 :
խ Ա՛ռա . իգ . 1 : Ա՛ր . ժբ . 38 :
ծ Ա՛ռա . իգ . 5 :
կ Գլ . ժա . 43 :
հ Ա՛ռա . իգ . 14 :

ներուն առուները կ՚ուտեն , ու Ֆարիսեցի երևնալու
համար աղօթքը կ՚երկընցընեն . ասոնք աւելի դա-
տապարտութիւն պիտի ընդունին :

ԳԼ . ԻԸ

1 Քրիստոս կը գովէ աղքատ որբևարին . 5 կը նախաձայնէ
տաճարին ու Երուսաղէմին կործանումը . 25 նաև վերջին
օրուան նշանները . 34 կը յորդորէ որ արթուն ըլլանք :

1 Ու նայելով՝ տեսաւ հարուստները որ իրենց
2 ընծաները գանձանակը կը ձգէին : Մէկ անանկ
որբևարի մըն ալ տեսաւ , որ հոն երկու լումայ
3 ձգէց : Ու բսաւ , Ա՛շմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի
Ք որ սա աղքատ որբևարին ամենէն աւելի ձգեց .
4 Ինչու որ ամէն անոնք իրենց աւելցածէն Աստուծոյ
ընծաներուն մէջը ձգեցին , բայց սա իր չքաւ-
որութենէն բոլոր իր ունեցած ապրուստը ձգեց :
5 Ու երբոր մէկ քանիները տաճարին համար կ՚ը-
սէին թէ Վեղեցիկ քարերով ու նուիրներով զար-
6 դարուած է , բսաւ , Ա՛ս բաներդ որ կը տեսնէք , օրեր
պիտի գան ը որ ան տաճարը քար մը քարի վրայ պի-
7 տի չմնայ որ չքակուի : Հարցուցին իրեն ու բսին ,
Վարդապետ՝ ի՞րբ պիտի ըլլան սա բաները , և
ի՞նչ է նշանը՝ երբոր սա բաները պիտի ըլլան :
8 Ան ալ բսաւ , Հ՚Զգուշ կեցէք՝ չխաբուիք , ևս-
չու որ շատերը պիտի գան իմ անունովս ու բսին
թէ Ես եմ Քրիստոսը , ու ժամանակը մօտեցած
9 է . ուրեմն անոնց ետևէն չերթաք : Բայց երբոր լսէք
պատերազմներ և խռովութիւններ մի վախնաք ,
ինչու որ պէտք է առաջ սա բաները ըլլան , բայց
10 վախնալը իսկոյն չէ : Ու անոնք բսաւ անոնց ,
Ազգ ազգի վրայ պիտի ելլէ , ու թագաւորութիւն
11 թագաւորութեան վրայ . Ու տեղ տեղ մեծ

ա Ա՛ր . ժբ . 41 :
բ Ա՛կր . բ . 12 :
ե Ա՛ռա . իգ . 1 : Ա՛ր . ժգ . 1 :
ը Ա՛ռա . իգ . 4 , 5 : Ա՛ր . ժգ . 5 : Եփես . ե . 6 : բ Թես . բ . 3 :
թ Ա՛ռա . իգ . 7 :

երկրաշարժութիւններ պիտի ըլլան ։ ու սովեր և մահատարաժամներ , նաև երկիւղէին սոսկալի բաներ
12 և մեծ նշաններ պիտի ըլլան ։ Ե Ասոնց առաջ ամէն բաներէն առաջ իրենց ձեռքերը ձեզի պիտի զարնեն ու հալածեն , և ժողովարաններու ու բանտերու պիտի մատնեն . և Ը իմ անունս համար
13 Թ ազաւորներու ու կուսակալներու առջև պիտի
14 տարուիք ։ Թ Ան ասոնք բերնիդ վերջը ձեզի վիճաբա-
15 Ժ Թիւն մը պիտի ըլլայ ։ Ի Աստի ձեր սրտին մէջը դրէք՝ որ առաջուց չմտածէք պատասխան տալու-
16 վայով ։ Ի Ան զի ես ձեզի բերան ու իմաստութիւն պիտի տամ , Ի որուն պիտի չկրնան դէմ խօսիլ , կամ դէմ կենալ ձեր ամէն հակառա-
17 կորդները ։ Ան Ծ պիտի մատնուիք Ծնողքներէ ու եղբայրներէ և ազգականներէ ու բարեկամ-
18 Ներէ , Կ ու ձեզմէ պիտի սպաննեն ։ Կ Ան իմ անունս համար ամէնուն ատելի պիտի ըլլաք .
19 Ի Ասոր մէկ մազ մը ձեր գլխէն պիտի չկորսուի ։
20 Չ Ձեր համբերութիւնով հոգիներդ պիտի առնաք ։
21 Ղ Ու երբոր տեսնէք Երուսաղէմը բոլոր կողմէն զօրքերով պատած , ան ատեն գիտցէք որ անոր
22 աւերումը մօտ է ։ Լ Ան ատեն Հրէաստանի մէջ եղողները լեռնները թող փախչին , ու անոր մէջ եղողները թող հեռանան , և անոնք որ ագարակ-
23 Ներն են , թող չմտնեն անոր մէջը ։ Մ Ան զի ան օրերը վրէժխնդրութեան օրեր են , Ճ որ բոլոր
24 գրուածները կատարուին ։ Ն Ասոնց վախ ան օրերը յղի եղողներուն ու ծիծ տուողներուն ։ Ինչու որ

Ա Մատ . ժգ . 9 ։ Յայտ . բ . 10 ։
Բ Գործ . գ . 3 ։ Ե . 18 ։ Ժբ . 4 ։ Ժգ . 24 ։
Գ ա Պետ . բ . 13 ։
Դ Գործ . իե . 23 ։
Ե Փիլ . ա . 28 ։ բ Թես . ա . 5 ։
Զ Մատ . Ժ . 19 ։ Մարկ . Ժգ . 11 ։ Գղ . Ժբ . 11 ։
Է Գործ . չ . 10 ։
Ը Մ Ի բ . Կ . 6 ։ Մատ . Ժգ . 12 ։
Թ Գործ . Կ . 58 ։ Ժբ . 2 ։
Ժ Մատ . Ժ . 22 ։
Ի Մատ . Ժ . 30 ։
Լ Մատ . իգ . 15 ։ Մարկ . Ժգ . 14 ։
Խ Դան . Թ . 26 , 27 ։ Զաք . Ժա . 1 ։
Ծ Մատ . իգ . 19 ։

մեծ նեղութիւն պիտի ըլլայ երկրին վրայ , ու բարկութիւն պիտի գայ ասոր ժողովուրդին վրայ .
24 Կ Ու սուրի բերնով պիտի իյնան , ու բոլոր ազգերուն մէջ գերի պիտի տարուին . ու Երուսաղէմ ազգերուն ոտից կոխան պիտի ըլլայ , Հ մինչև որ
25 ազգերուն ժամանակները լմննայ ։ Ն Ու արեգակին և լուսնին ու աստղերուն վրայ նշաններ պիտի ըլլան , ու երկրի վրայ ազգերը ապշութեամբ պիտի տագնապին , և ծովը ու ալիքները պիտի
26 գոռան . Մարդոց սիրտերը պիտի նուաղին երկնից վախէն՝ և աշխարհի վրայ գալու բաներուն սպասելէն , Շ ինչու որ երկնից զօրութիւնները պիտի
27 շարժին ։ Կ Ան ատենը պիտի տեսնեն Որդին մարդոյ ամպի մէջ եկած զօրութիւնով ու մեծ
28 փառքով ։ Ո Երբոր սա բաները սկսին ըլլալ , ելէք ու գլուխնիդ բարձրացուցէք , Շ ինչու որ ձեր փրկութիւնը մօտ է ։
29 Ա Կ Ու առակ մը ըսաւ անոնց , Տեսէք թզենին
30 ու ամէն ծառերը . Երբոր կը բողբոջին , տեսնելով՝ դուք ձեզմէ կ՚իմանաք թէ ալ ամառը մօտ
31 է ։ Նոյնպէս ալ դուք երբոր սա բաները եղած տեսնէք , գիտցէք որ Աստուծոյ թագաւորութիւ-
32 նը մօտ է ։ Ամէնքին կ՚ըսեմ ձեզի , որ սա ազգը պիտի չանցնի , մինչև որ սա ամէն բաները
33 ըլլան ։ Երկինք ու երկիր պիտի անցնին ,
34 բայց իմ խօսքերս բնաւ պիտի չանցնին ։ Իսկ դուք զգուշացէք ձեր անձերուն , չըլլայ որ սիրտերնիդ կերուխումով ու գինովութիւնով և աշխարհային զբաղմունքներով ծանրանայ , ու յան-

Դ Դան . Թ . 27 ։ Ժբ . 7 ։ Հաւ . Ժա . 25 ։
Ե Մատ . իգ . 29 ։ Մարկ . Ժգ . 24 ։ բ Պետ . գ . 10 , 12 ։
Զ Մատ . իգ . 29 ։
Է Մատ . իգ . 30 ։ Յայտ . ա . 7 ։ Ժգ . 14 ։ ՛
Ը Հաւ . բ . 19 , 23 ։
Թ Մատ . իգ . 32 ։ Մարկ . Ժգ . 28 ։
Ժ Մատ . իգ . 35 ։
Ի Հաւ . Ժգ . 13 ։ ա Թես . Ե . 6 ։ ա Պետ . գ . 7 ։

35 կարճակի ան օրը ձեր վրայ հասնի • Ասան ալ բոլոր
երկրին երեսը բնակողներուն ամենուն վրայ " որո-
36 գայթի մը պէս պիտի հասնի : Հլուսաի արթնուն
կեցէք , " ու ամէն ատեն աղօթք ըրէք , որ ար-
ժանի ըլլաք ան բոլոր ըլլալու բաներէն ազատուե-
լու ։ և Որդւոյ մարդոյ առջեւը կայնելու ։
37 ⁵ Ու յորեկները տաճարին մէջ կը սորվեցնէր ,
⁶ և գիշերները կ'ելլէր Ձիթենեաց լսուած լեռը
38 կը կենար : Ու բոլոր ժողովուրդը առաւոտեան
կանուխ իրեն կ'երթային տաճարը՝ իր խօսքերը լը-
սելու ։

ԳԼ. ԻԲ

1 Հիւսէպ դաւակցութիւն կ'ընէն Քրիստոսի դէմ ։ 3 Սատա-
նան կը գրդռէ Ցուդան որ մատնէ զՔրիստոս ։ 7 Առաքեալ-
ները կը պատրաստեն զաւիկը ։ 19 Քրիստոս իր սուրբ ընթե-
րիքը կը սահմանէ ։ 21 Իր մատնիչին ով ըլլալը կ'իմացընէ՝
առանց անոր անունը տալու ։ 24 Իր աշակերտները փառա-
սիրութենէ կը զգուշացընէ ։ 31 Պետրոսին կ'իմացընէ թէ
իր հաւատքը պիտի չպակսի , 34 Թայց երեք անգամ պիտի
ուրանայ իր Տէրը ։ 39 աղօթք կ'ընէ Գեթսեմանեան պար-
տէզին մէջ , և արիւն քրտինք կը թափէ ։ 47 Մէկ համբու-
րով մը կը մատնուի ։ 50 Մադքոսին ականջը կը բժշկէ ։ 54
Պետրոս երեք անգամ կ'ուրանայ իր Տէրը ։ 63 Քրիստոս
նախատուելէ անարգուելէն և չարչարանք կը կրէ ։ 66 ու կը
խոստովանի թէ ինքը Աստուծոյ Որդին է ։

1 ⁻ Հաղարջակէրպաց ատեն մօտեցաւ որ Զատիկ
2 կ'ըսուէր ։ ² Ու քահանայապետները ու դը-
պիրները կը փնտռէին թէ ինչպէս սպաննեն զանի-
կայ , քանզի ժողովուրդէն կը վախնային ։
3 ³ Ու Սատանան Իսկարիովտացի մականուանեալ
Ցուդային ներսը մտաւ , որ անիկայ տասներկուե-
4 քին համրանքէն էր ։ Ու գնաց քահանայապետա-

⁻ ա Թես . ե . 2 ։ բ Պետ . գ . 10 ։ Ցայտ . գ . 3 ։ ժզ . 15 ։
Հ Մատ . իդ . 42 ։ իե . 13 ։ Մարբ . ժգ . 33 ։
² Գլ . ժբ . 1 ։
³ Սաղ . ա . 5 ։ Եփես . գ . 13 ։
⁵ Ցօհ . բ . 1 , 2 ։
⁶ Գլ . իբ . 39 ։
⁻ Մատ . իզ . 2 ։ Մարբ . ժգ . 1 ։
Բ Սաղ . բ . 2 ։ Ցօհ . ժա . 47 ։ Գործ . գ . 27 ։
Դ Մատ . իվ . 14 ։ Մարբ . ժգ . 10 ։ Ցօհ . ժգ . 2 , 27 ։

ներուն ու իշխաններուն հետ խօսք ըրաւ՝ թէ ինչ-
5 պէս զանիկայ մատնէ անոնց : Անոնք ալ ուրա-
6 խացան ։ և խոստացան անոր տալ : Ու
ինքը վրան առաւ , և պատեհ հոմարիւն մը կը փնտռէ-
ր էր որ զանիկայ մատնէ անոնց առանց բազմու-
թեանը ժողովուրդին ։
7 ⁷ Ու բաղարջակերաց օրը եկաւ , որուն մէջ պէտք
8 էր զատիկը մորթել ։ Ու խրկեց Պետրոսը և
Յովհաննէսը ու ըսաւ , Գացէք պատրաստեցէք
9 մեզի զատիկը որ ուտենք : Անոնք ալ ըսին անոր ,
10 Որ կ'ուզես որ պատրաստենք : Ու ըսաւ անոնց ,
Ահա երբոր քաղաքը մտնէք , ձեզի մարդ մը պիտի
պատահի որ ջուրի սափոր մը կը տանի ։
անոր հետևէն գացէք ան տունը՝ ուր որ ինքը կը
11 մտնէ ։ Ու ան տանը տիրոջը ըսէք , Վարդապե-
տը կ'ըսէ քեզի , Որ է օթեւանը՝ որ հոն աշա-
12 կերտներուս հետ մկիսով զատիկը ուտեմ : Ան
ալ ձեզի յարդարուած մեծ վերնատուն մը պիտի
13 ցուցընէ , հոն պատրաստեցէք : Ու գացին գտան
ինչպէս որ իրենց ըսաւ , ու զատիկը պատրաստե-
ցին ։
14 ⁸ Ու երբոր ժամը հասաւ՝ սեղան նստաւ , և
15 տասներկուս առաքեալները իր հետը : Ու ըսաւ
անոնց , Փափաքելով փափաքեցայ որ աս զատի-
կը ձեզի հետ ուտեմ իմ չարչարուելէս առաջ ։
16 Վասնզի կ'ըսեմ ձեզի որ ալ բնաւ ասկէ պիտի
չուտեմ՝ է մինչև որ Աստուծոյ թագաւորութեանը
17 մէջ կատարուի : Ու գաւաթը առաւ՝ գոհացաւ
ու ըսաւ , Առէք ասիկայ ու բաժնեցէք ձեր մէջը .
18 ը Ինչը որ ձեզի կ'ըսեմ , որ բնաւ որթին բերքէն
պիտի չխմեմ՝ մինչև որ Աստուծոյ թագաւորու-
թիւնը գայ ։

Զ Աք . ժա . 12 ։
Է Մատ . իզ . 17 ։ Մարբ . ժգ . 12 ։
Ը Մատ . իզ . 20 ։ Մարբ . ժգ . 17 ։
Թ Գլ . ժգ . 15 ։ Գործ . ժ . 41 ։ Ցայտ . ժԹ . 9 ։
Ը Մատ . իզ . 29 ։ Մարբ . ժգ . 25 ։

19 ֊Ո՞վ հայր առաւ՝ գոհացաւ՝ կտրեց և՝ տուաւ
անոնց ու ըսաւ , Ա՛ս է իմ մարմինս , որ ձեզի
համար տրուած է . ֊ասիկայ ըրէք զիս յիշելու
20 համար : Նոյնպէս ալ գաւաթը առաւ ընթրե-
քէն ետև ու ըսաւ , ֋Ա՛յս գաւաթը նոր ուխտ է
իմ արիւնովս , որ ձեզի համար կը թափուի :
21 և Բայց ահա զիս մատնողին ձեռքը ինծի հետ սե-
22 ղանս է : ֊Որ Յիրաւի Որդին մարդոյ կ՚երթայ՝ ֊ինծոր որ սահմանուած է , բայց վայ ան
մարդուն՝ որուն ձեռքովը անիկայ կը մատնուի :
23 ֊Ու անոնք սկսան միջերնին հարցուփորձ ընել ,
թէ իրենցմէ ո՛վ է որ ան բանը պիտի ընէ :
24 Վէճ մըն ալ եղաւ անոնց միջը թէ իրենցմէ
25 ո՛վ մեծ պիտի սեպուի : ֊Ու անիկայ ըսաւ ա-
նոնց , Ազգաց թագաւորները անոնց կը տիրեն , և
անոնք որ կ՚իշխեն անոնց՝ բարերար կը կոչուին .
26 և Բայց դուք անանկ պիտի չըլլաք , ֋Հապա ան որ
ձեր մէջը մեծ է՝ պզտիկին պէս թող ըլայ , և ա-
27 ռաջնորդը սպասաւորին պէս : ֋Վ՚ո՞ւր մեծ է
մեծը , սեղան նստողը թէ սպասաւորը . չէ՞ որ
սեղան նստողը . ֋Ս՚ակայն ես ձեր մէջը սպասաւորի
28 մը պէս եմ : ֊Ու դուք անոնք էք՝ որ միշտ ինծի
հետ կը կենայիք ֊իմ փորձութիւններուս մէջ .
29 և Ես ալ ձեզի ֊Հաստատութի՛ւն մը ուխտ կ՚ընեմ՝
ինչպէս որ իմ Հայրս ինծի թագաւորութիւն մը
30 ուխտ ըրաւ . ֊Որ դուք իմ սեղանիս ուտէք ու

֊Ի Մատ . իզ . 26 ։ Մար . ժգ . 22 ։
֋Ա Կոր . ժ . 24 ։
֊Ե Ա Կոր . ժ . 16 ։
և Սաղ . խա . 9 ։ Մատ . իզ . 21 , 23 ։ Մար . ժգ . 18 ։ Ցօհ . ժգ . 21 , 26 ։
֊Ը Մատ . իզ . 24 ։
֋Թ Դոր . բ . 23 ։ գ . 28 ։
֊Ժ Մատ . իզ . 22 ։ Ցօհ . ժգ . 22 , 25 ։
֊Ի Մար . թ . 33 ։ Գլ . թ . 46 ։
֊Լ Մատ . ի . 25 ։ Մար . ժ . 42 ։
֊Խ Մատ . ի . 26 ։ ա Պետ . ե . 3 ։
֊Ծ Գլ . թ . 48 ։
֊Կ Գլ . ժբ . 37 ։
֋Հ Մատ . ի . 28 ։ Ցօհ . ժգ . 13 , 14 ։ Փիլ . բ . 7 ։
֊Ձ Երբ . գ . 15 ։
֊Ղ Մատ . իզ . 47 ։ Գլ . ժբ . 32 ։ բ Կոր . ա . 7 ։ բ Տիմ . բ . 12 ։
֊Մ Մատ . բ . 11 ։ Գլ . ժգ . 15 ։ Ցայտ . ժթ . 9 ։

խմէք իմ թագաւորութեանս մէջ , և աթոռներու վրայ նստիք՝ Իսրայէլի տասներկու ցեղերը դատելու :
31 ֊Ու Տէրը ըսաւ , Սիմո՛ն Սիմո՛ն՝ ահա ֊Սատա-
նան ձեզ փնտռեց , որ Ցորնի պէս խարըսխէ .
32 ֊Բայց ես քեզի համար աղօթք ըրի որ քու հա-
ւատդ չպակսի . ֊և դուն երբոր դարձի գաս , քու
33 եղբայրներդ ալ հաստատէ : Ետ ինքը ըսաւ ա-
նոր , Տէ՛ր՝ ես պատրաստ եմ քեզի հետ բանտը
34 երթալու ալ , մեռնելու ալ : և Ու անիկայ ըսաւ ,
Պետրո՛ս՝ քեզի կ՚ըսեմ՝ որ այսօր հաւը պիտի
չխօսի՝ մինչև որ դուն իրեք անգամ ուրանաս , ըսե-
լով թէ զիս չես ճանչնար :
35 ֊Ու ըսաւ անոնց , Երբոր ձեզ խրկեցի առանց
քսակի ու պարկի և կօշիկներու , բանի մը կարօտ
36 եղա՞ք : Անոնք ալ ըսին , Բանի՛ մըն ալ չէ .
ետքը ըսաւ ։ Բայց հիմա ան որ քսակ ունի՝ թող
Հէ՛ռ առնէ , նոյնպէս ալ պարկը . և ան որ չու-
նի , թող իր հանդերձը ծախէ՝ ու իրեն
37 թո՛ւր մը ծախու առնէ . ֊Վ՚ասկզի կ՚ըսեմ՝ ձեզի որ
ասս գրուած բանն ալ պէտք է որ իմ վրաս կատա-
րուի , ֊Ու անօրէններու հետ սեպուեցաւ . քանի-
զի ի՛նչ որ ինծի համար գրուած է , կատարուի֊
38 լու վրայ է : Անոնք ալ ըսին , Տէ՛ր՝ ահա հոս ե-
կու թուր կայ . ան ալ ըսաւ անոնց , ֊Հերիք է՛ն :
39 ֋Ու ելաւ իր սովորութեանը պէս ֊Ձիթենեաց
լերը գնաց . աշակերտներն ալ իր ետևէն գացին :

և Սաղ . խթ . 14 ։ Մատ . ժբ . 28 ։ ա Կոր . գ . 2 ։ Ցայտ . գ . 21 ։
֊Զ ա Պետ . ե . 8 ։
֊Է Ածվ . թ . 9 ։
֊Ը Ցօհ . ժե . 9 , 11 , 15 ։
֊Թ Սաղ . ծա . 13 ։ Ցօհ . խա . 15 , 16 , 17 ։
֊Ժ Մար . իզ . 34 ։ Մար . ժգ . 30 ։ Ցօհ . ժգ . 38 ։
֊Ի Մատ . ժ . 9 ։ Գլ . թ . 3 ։ ժ . 4 ։
֊Լ Ես . ծգ . 12 ։ Մար . ժե . 28 ։
֊Խ Մատ . իզ . 36 ։ Մար . ժգ . 32 ։ Ցօհ . ժբ . 1 ։
֊Ծ Գլ . խա . 37 ։

40 ֊Երբոր ան տեղը հասաւ , ըսաւ անոնց , Աղօթք
41 ըրէք որ փորձութեան մէջ չմտնէք : ֊Ու ինքը ա-
նոնցմէ զատուելցաւ քարընկէցի մը չափ , ու ծնկան
42 վրայ դալով աղօթք կ'ընէր , Ու կ'ըսէր , Հայր՝
թէ որ կ'ուզես , առ զաւաթը ինծմէ անցնէը ։
°բայց չէ թէ իմ կամքս՝ հապա քու կամքդ թող ըլ-
43 լայ : Ու երկինքէն ֋երեւցակ մը երեւցաւ անոր և
կը զօրացընէր զանիկայ ։ ֘ու սաստիկ տնդու-
թեան մէջ ըլլալով՝ աւելի կ'աղաչէր թեան մէջ ըլլալով՝ աւելի կ'աղաչէր
44 աղօթք կ'ընէր : Եւ իր քրտինքը արիւնի մեծ կա-
թիլներու պէս էր , որ գետինը կը թափուէր :
45 Եւ աղօթքէն ելլելով աշակերտներուն գտաւ
եկաւ , ու զտաւ անոնք տրտմութենէն քնացած ։
46 Եւ ըսաւ անոնց , Ինչո՞ւ կը քնանաք ։ Ելէք
աղօթք ըրէք որ փորձութեան մէջ չմտնէք :
47 Ու երբոր դեռ կը խօսէր , ֋ահա մէկ բազմու-
թիւն մը , և Յուդա ըսուածն ալ՝ տասնւերկուս-
քէն մէկը անոնց առջևէն կ'երթար , ու Յիսուսին
48 մօտեցաւ որ զանիկայ համբուրէ : Բայց Յիսուս
ըսաւ անոր , Յո՛ւդա՝ համբուրելո՞վ կը մատնես
49 Որդին մարդոյ : Երբոր անոր բոլորտիքը եղողները
տեսան ի՛նչ որ պիտի ըլլար , ըսին անոր , Տէ՛ր՝
50 թռուրով զարնէ՞նք : ֘Եւ անոնցմէ մէկը քահա-
նայապետին ծառային զարկաւ ու մէկզի հանեց
51 անոր ա՛ջ ականջը : Պատասխան տուաւ Յիսուս
ու ըսաւ , Թո՛ղ տուէք մինչև սա տեղը ։ Եւ
52 դպաւ անոր ականջին ու բժշկեց զանիկայ : Եւ Եւ
Յիսուս իր վրայ եկող քահանայապետներուն ու
տաճարին իշխաններուն ու ծերերուն ըսաւ , Երբ

֊ Մատ ։ ղ ։ 13 ։ իղ ։ 41 ։ Մար ։ ժդ ։ 38 ։ Հմր 46 ։
֋ Մատ ։ իզ ։ 39 ։ Մար ։ ժդ ։ 35 ։
° ՃՕՀ ։ և ։ 30 ։ ղ ։ 38 ։
֍ Մատ ։ ղ ։ 11 ։
֘ ՃՕՀ ։ ժբ ։ 27 ։ Եբր ։ և ։ 7 ։
֙ Հմր 40 ։
֚ Մատ ։ իզ ։ 47 ։ Մար ։ ժդ ։ 43 ։ ՃՕՀ ։ ժբ ։ 3 ։
֛ Մատ ։ իզ ։ 51 ։ Մար ։ ժդ ։ 47 ։ ՃՕՀ ։ ժբ ։ 10 ։
֜ Մատ ։ իզ ։ 55 ։ Մար ։ ժդ ։ 48 ։

թէ աւազակի՞ վրայ ելած սուրերով ու բիւրերով ։
53 Ամէն օր ձեզի հետ էի տաճարին մէջ , և ինծի
ձեռք չզարկիք ։ Ըայց սա է ձեր ժամանակը ու
խաւարին իշխանութիւնը :
54 Եւ զանիկայ բռնելով տարին ու քահանայապե-
տին տունը մտուցին ։ ֊Պետրոս ալ հեռուանց
55 անոր եւաէին կ'երթար : Բ Երբոր կրակ վառեցին
դաւթին մէջ ու մէկտեղ նստան , Պետրոս ալ
56 նստաւ անոնց մէջը : Աղկ աղախին մը տեսնելով
զանիկայ որ կրակին քովը նստեր էր , նայեցաւ
անոր ու ըսաւ , Ասիկայ ալ անոր հետն էր :
57 Ւայց Պետրոս ուրացաւ զանիկայ ու ըսաւ , Կնիկ՝
58 ես անիկայ չեմ ճանչնար ։ ֋Եւ քիչ մը ետքը մէկ
ուրիշ մը տեսաւ զանիկայ ու ըսաւ , Դուն ալ
անոնցմէ ես ։ և Պետրոս ըսաւ , Մարդ՝ ես անոնց-
59 Դ չեմ ։ Է Եւ ժամու մը չափ անցնելէն ետև , ու-
րիշ մըն ալ կը պնդէր ու կ'ըսէր , Հիրաւի ասի-
կայ ալ անոր հետն էր , ինչու որ Գալիլեացի է :
60 Ւայց Պետրոս ըսաւ , Մարդ՝ չեմ գիտեր ինչ կը
զրուցես դուն ։ և քանի որ իր խօսքը բերանն էր ,
61 խոհրն հաւը խօսեցաւ ։ Եւ Տէրը դարձաւ ու
Պետրոսին նայեցաւ , և Պետրոս ալ միտքը բերաւ
Տէրոջը խօսքը՝ որ իրեն ըսեր էր թէ ֊Դուն չհաւը
62 վաճաճ՝ իրեք անգամ պիտի ուրանաս զիս ։ Ու
Պետրոս դուրս ելլելով դառնապէս լացաւ ։
63 ֋Եւ ան մարդիկը որ Յիսուսը կը պահէին ,
64 ծաղր կ'ընէին զանիկայ , ու կը ծեծէին ։ Եւ անոր
աչքերը ծածկելով անոր երեսին կը զարնէին՝ ու

֊ ՃՕՀ ։ ժբ ։ 27 ։
֋ Մատ ։ իզ ։ 57 ։
° Մատ ։ իզ ։ 58 ։ ՃՕՀ ։ ժբ ։ 15 ։
֍ Մատ ։ իզ ։ 69 ։ Մար ։ ժդ ։ 66 ։ ՃՕՀ ։ ժբ ։ 17 ։ 18 ։
֘ Մատ ։ իզ ։ 71 ։ Մար ։ ժդ ։ 69 ։ ՃՕՀ ։ ժբ ։ 25 ։
֙ Մատ ։ իզ ։ 73 ։ Մար ։ ժդ ։ 70 ։ ՃՕՀ ։ ժբ ։ 26 ։
֚ Մատ ։ իզ ։ 75 ։ Մար ։ ժդ ։ 72 ։
֛ Մատ ։ իզ ։ 34 , 75 ։ ՃՕՀ ։ ժդ ։ 38 ։
֜ Մատ ։ իզ ։ 67 , 68 ։ Մար ։ ժդ ։ 65 ։

կը հարցընէին իրեն ըսելով , Ասթգաբէացի՛ք ո՞վ
65 է ան որ քեզի զարկաւ : Իւ ուրիշ շատ բաներ կը
զրուագէին իրեն հայհոյելով :
66 ¦ Ու երբոր առտուն եղաւ՝ հ ժողովուրդին ծերա-
կտյսոը , քահանայապետները և դպիրները ժողովուե-
ցան , ու տարին զանիկայ իրենց առեանը՝ և ՝ ըսին ,
67 Թէ որ Քրիստոսը դուն ես , ըսէ մեզի : Ըսաւ
անոնց , Թէ որ ձեզի ըսեմ ալ , պիտի չհաւա-
68 տաք • Իւ թէ որ ձեզի բան մը հարցընեմ , ինծի
պատասխան պիտի չտաք , ո՛չ ալ պիտի ար-
69 ձակէք : Բայց եւս Որդին մարդոյ Աստուծոյ զո-
70 րութեանը աջ կողմը պիտի նստի : Իւ ամէնքը
ըսին , Ուրեմն դուն Աստուծոյ Որդի՞ն ես • Ինքն
ալ ըսաւ անոնց , ¤ Դուք կ՛ըսէք թէ ես եմ :
71 ՛ Իւ անոնք ըսին , Ալ ի՞նչ պէտք է մեզի վկա-
յութիւն , ինչու որ մենք մեզմէ առոր բերնէն լսե-
ցինք :

ԳԼՈՒԽ ԻԳ

1 Քրիստոս կ՛ամբաստանուի Պիղատոսին առջևը , և Յերովդես-
սին կը խրկուի : 8 Յերովդես ծաղր կ՛ընէ զանիկայ : 12 Յե-
րովդես և Պիղատոս բարեկամ կ՛ըլլան իրարու հետ : 18
Պիղատոս կ՛արձակէ Բարաբբան , և Յիսուսը ձեռք կու տայ
որ խաչուի : 27 Քրիստոս իր վրայ լացող կիներուն կ՛ին-
ցընէ Երուսաղէմի կործանումը • 34 աղօթք կ՛ընէ իր Թշ-
նամիներուն համար : 39 Երկու լարագործ անձինք իր հետը
կը խաչուին : 46 Քրիստոսի մահը 50 և Թաղումը :

1 Իւ ¬ անոնց բոլորը բազմութիւնը ոտը ելլելով
2 տարին զանիկայ Պիղատոսին • Իւ սկսան անոր
վրայով ամբաստանութիւն ընել և ըսել , Այս-
կայ գտանք՝ Ե որ մեր ազգը կը մոլորցնէր , ¦ ու

¦ Մատ • իե • 1 ։
հ Գոր • գ • 26 ։ Տե՛ս Գոր • իբ • 5 ։
յ Մատ • իզ • 63 ։ Մար • ժգ • 61 ։
ղ Մատ • իզ • 64 ։ Մար • ժգ • 62 ։ Երբ • ա • 3 ։ բ • 1 ։
¤ Մատ • իզ • 64 ։ Մար • ժգ • 62 ։
՛ Մատ • իզ • 65 ։ Մար • ժգ • 63 ։
¬ Մատ • իե • 2 ։ Մար • ժե • 1 ։ Ցն • ժբ՛ • 28 ։
Ե Գոր • ժե • 7 ։
¦ Տե՛ս Մատ • ժե • 26 ։ իբ • 21 ։ Մար • ժբ • 17 ։

կայսրին հարկ տալէն կ՛արգիլէը , Ե և իրեն համար
կ՛ըսէը Թէ ինքը Քրիստոս ա՛ Թագաւոր է :
3 Ե Իսկ Պիղատոս հարցուց անոր ու ըսաւ , ¦ Քեզ
Թագաւորը դո՞ւն ես • անիկայ ալ պատասխան
4 տուաւ անոր ու ըսաւ , Դուն կ՛ըսես : Ըն առենը
Պիղատոս քահանայապետներուն ու ժողովուրդնե-
րուն ըսաւ , Ես այս մարդուն վրայ մեկ յանցանք
5 մը չեմ գտներ : Բայց անոնք ոտը կը կոխէին ու
կ՛ըսէին Թէ Ժողովուրդը իրար կ՛անցընէ , ու
բոլոր ¦ Գալիլեացիէն մինչև ասկայ կը սորվեցընէ Գալիլեացիէն
6 սկսած մինչև աս տեղը : Իւ Պիղատոս երբոր լսեց
7 Գալիլեացի՞ է : Իւ երբոր իմացաւ Ե Թէ ¦ Հերովդեսի
իշխանութեան տակէն էր , զանիկայ ¦ Հերովդեսին
խրկեց , քանզի ան ալ ան օրերը Երուսաղէմ էը :
8 Իւ ¦ Հերովդես երբոր Յիսուսը տեսաւ , շատ
ուրախացաւ , Ե վասն զի ինքը շատոնցմէ կը փափա-
քէը անիկայ տեսնելու • Ե ինչու որ անոր վրայով
շատ բաներ լսած էր , և կը յուսար որ անկէ եղած
9 նշան մը տեսնի : Իւ շատ խօսքերով հարցուփորձ
կ՛ընէր անոր , բայց անիկայ բնաւ իրեն պատասխան
10 մը չտուաւ : Քահանայապետները ու դպիրներն
ալ կեցեր էին , և սաստիկ ամբաստանութիւն կ՛ը-
11 նէին անոր վրայ ¬ : Իսկ ¦ Հերովդես անարգեց
զանիկայ իր զօրականներուն հետ , ու ծաղր ընելէն
ետև փառաւոր հանդերձներ հագցուց անոր , և
12 նորէն Պիղատոսին խրկեց : Ե Իւ ան օրը Պիղատոս
և ¦ Հերովդես իրարու հետ բարեկամ եղան • որով-
հետև առաջ իրենց մէջը թշնամութիւն կար :
13 Ե Իւ Պիղատոս քահանայապետները ու իշխանա-
14 ները և ժողովուրդը մէկտեղ կանչեց , Իւ ըսաւ

Ե Ցն • ժԲ • 12 ։
Ե Մատ • իե • 11 ։ ա Տիմ • ձ • 13 ։
ղ ա Պետ • բ • 22 ։
Ե Գլ • գ • 1 ։
Ը Գլ • թ • 9 ։
¦ Մատ • ժգ • 1 ։ Մար • գ • 14 ։
¬ Ես ։ ժգ • 3 ։
¦ Գոր • գ • 27 ։
Ե Մատ • իե • 23 ։ Մար • ժե • 14 ։ Ցն • ժբ • 38 ։ ժԲ • 4 ։

անոնց , Է՝ն մարդը առջև բերիք՝ ժողովուրդը մոլորցնողի մը պես ։ Ահա ես ձեր առջևը քննեցի եւ ձեզ մեղադրելով՝ ասոր համար ձեր ըրած ամբաստանութիւններէն չգտայ ատ մարդուն
15 վրայ • Որ՛չ ալ Հերովդէս , ինչու որ ձեզ անոր խրկեցի , և ահա աւիրակ մահու արժանի գործ մը
16 ըրած չէ • Ուրեմն պատիժ մը տամ ասոր ու
17 արձակեմ • (Հակ ուժին առնելը պէտք էր որ մեկը
18 արձակէ անոնց •) Ան- բոլորը բազմութիւնը մեկտեղ աղաղակեցին ըսելով , Վերցուր ասիկա ու
19 Բարաբաս արձակէ մեզի • (Որ անիկայ քաղաքին մէջ եղած խռովութեան մը և մարդասպանութեան
20 համար բանտը դրուած էր ։) Ան- Պիղատոս Յիսուսը արձակել ուզելով , նորէն խօսեցաւ անոնց ։
21 Բայց անոնք կ՝աղաղակէին ու կ՝ըսէին , Խաչը
22 Հանի՛ ասիկա՝ խաչը հանի՛ ։ Ան- ինքը երրորդ անգամ ըսաւ անոնց , Բայց ի՞նչ չար գործ ըրած է ասիկա • ես ասոր մեղքին մահու արժանի չգտայ • ուրեմն պատիժ մը տամ ասոր ու ար-
23 ձակեմ ։ Բայց անոնք մեծաձայն աղաղակներով ուզը կը կոխէին , ու կ՝ուզէին որ անիկայ խաչուի • և անոնց ու քահանայապետներուն ձայները զօրաւոր
24 եղան ։ Ան- Պիղատոս վճռեց որ անոնց խնդիրքը
25 ՝ի գործ դրուի ։ Ան- անոնց ուզած մէկը՝ որ խռովութեան և մարդասպանութեան համար բանտը դրուած էր , արձակեց անոնց , և Յիսուսը իրենց կամքը յանձնեց ։
26 Ան- երբոր զանիկայ կը տանէին , Սիմոն Կիւրենացի ըսո՜ւած մէկը բռնեցին՝ որ արտէն կու գար , և խաչը անոր վրայ դրին որ Յիսուսի հետևէն բերէ ։
27 Ան- անոր հետևէն կ՝երթար մեծ բազմութիւն

ի Հմր 1 , 2 ։
ք Հմր 4 ։
ռ Մատ . իե . 26 ։ Ցօհ . ժթ . 1 ։
ս Մատ . իե . 15 ։ Մար . ժե . 6 ։ Ցօհ . ժը . 39 ։
տ Գոր . գ . 14 ։
ր Մատ . իե . 26 ։ Մար . ժե ։ 15 ։ Ցօհ . ժթ . 16 ։
ց Մատ . իե . 32 ։ Մար . ժե ։ 21 ։ Տե՛ս Ցօհ . ժթ . 17 ։

ժողովրդոց , նաև կանանց՝ որոնք կ՝ողբային ու կու-
28 լային անոր համար ։ Ան- Յիսուս դարձաւ անոնց ու ըսաւ , Ո՛վ Երուսաղէմի աղջիկներ՝ իմ վրաս մի լար , հապա ձեր անձերուն վրայ ու ձեր զաւակնե-
29 րուն վրայ լացէք ։ Ա՛նշուշ որ ահա օրեր կու գան՝ որոնց մէջ պիտի ըսեն , Երանի ամուլներուն , և ան որովայններուն որ չծնան , և ծիծերուն որ կաթ
30 չտուին ։ Այն ատենը պիտի սկսին ըսել լեռներուն , Վրա վրայ իյնկք , ու բլուրներուն , Ծած-
31 կեցէք ։ Ա՞ւան զի թէ որ դալար փայտին ասանկ կ՝ընեն , հապա չորին ի՞նչ պիտի ըլլայ ։
32 Ան- երկուք ալ՝ չարագործներ բերուեցան
33 անոր հետը սպանուելու ։ Երբոր Golgotha բուած տեղը գացին , հոն խաչը հանեցին զանիկայ , և ան չարագործներն ալ՝ մեկը աջ կողմին ու
34 միւսը ձախ կողմին խաչեցին ։ Ան- ըսաւ Յիսուս , Հա՛յր՝ Ը֊թողութիւն տուր ասոնց , Ո՞ւնչու որ չեն գիտեր ինչ կ՝ընեն ։ Ը֊ան- անոր հանդերձները
35 րը բաժնելու առնելին վիճակ ձգեցին ։ Ան- ժողովուրդը կայներ կը նայէր • Իշխաններն ալ անոնց հետ կը նախատէին զանիկայ ու կ՝ըսէին , Ուրիշները ազատեց , Թող ինքզինքն ալ ազատէ՝ թէ որ աւիրակ է Քրիստոս՝ Աստուծոյ ընտրեալը ։
36 Զօ- զինուորները կ՝ընէին անիկայ ծնօտորներն ալ , առջևը
37 կու գային՝ քացախ կը մատուցանէին անոր , ու կ՝ըսէին , Թէ որ դուն ես Հրեից Թագաւորը ,
38 քու անձդ ազատէ ։ Ան- գիր մը գրուած էր

ա Մատ . իգ . 44 ։ Գոր . է . 59 ։ ա Կոր . գ . 12 ։
գ Գոր . գ . 17 ։
է Մատ . իե . 35 ։ Մար . ժե . 24 ։ Ցօհ . ժթ . 23 ։
ը Սաղ . իը . 17 ։ Զաք . ժը . 10 ։
ո Մատ . իե . 39 ։ Մար . ժե . 29 ։
վ Մատ . իե . 37 ։ Մար . ժե . 26 ։ Ցօհ . ժթ . 19 ։

անոր վրայ Յունարէն ու Լատիներէն և Եբրայերէն գիրերով Թէ Այսիկա է Հրէից Թագաւորը :
39 Ու մէկ մը՝ որ կախուած չարագործներուն մէկը հայհոյելով կ'ըսէր անոր ու կ'ըսէր , Եթէ որ դուն Քրիստոս ես , ազատէ քու անձդ ու մեզ ալ :
40 Իսկ միւսը պատասխան տուաւ և զանիկայ յանդիմանելով ըսաւ , Դուն Աստուծմէ չե՞ս վախնար ,
41 որովհետև նոյն դատապարտութեան մէջն ես : Ու մենք իրաւունքով , քանզի առած մեր ըրածներուն արժանաւոր հատուցումը կ'առնենք . բայց սակայն
42 մէկ գէշ բան մը չըրաւ : Ու ըսաւ Յիսուսին , Տէր՝ յիշէ զիս , երբոր քու թագաւորութիւնովդ
43 գաս : Յիսուս ալ ըսաւ անոր , Ամէն որ կ'ըսեմ քեզի , Դուն այսօր իմ հետս դրախտին մէջը պիտի ըլլաս :
44 Ու մօտ ժամը վեցին եղաւ , ու բոլոր երկրին վրայ խաւար եղաւ մինչև իններորդ ժամը .
45 արևը խաւարեցաւ , ու տաճարին վարագոյրը
46 մէջտեղէն պատռեցաւ . Ու Յիսուս մեծ ձայնով աղաղակեց ու ըսաւ , Հայր , ձեռքդ կ'աձանձրեմ իմ հոգիս , ու երբոր սա ըսաւ , հոգի տուաւ :
47 Ու հարիւրապետը եղած բանը տեսնելով՝ Աստուծոյ փառք տուաւ ու ըսաւ , Իրաւցընէ սա
48 մարդը արդար էր : Ու սա տեսարանը դիտելու համար ժողվուած բոլոր բազմութիւնները եղած բաները տեսնելով՝ կուրծքերնուն կը զարնէին ու
49 հետ կը դառնային : Բայց իր ճանչցողներն ալ հեռուն կայներ էին , նոյնպէս ալ ան կիներըը՝ որ իր եռանէն եկեր էին Գալիլեայէն , ու կը տեսնէին սա բաները :

ա Մատ . իե . 44 ։ Մարկ . ժե . 32 ։ 37 ։ Ցովհ . ժթ . 30 ։
բ Մատ . իե . 45 ։ Մարկ . ժե . 33 ։ դ Մատ . իե . 51 ։ Մարկ . ժե . 38 ։ Սաղ . լա . 5 ։ ա Պետ . բ . 23 ։ զ Մատ . իե . 50 ։ Մարկ . ժե . 37 ։ Ցովհ . ժթ . 30 ։ է Մատ . իե . 54 ։ Մարկ . ժե . 39 ։ ը Ղաղ . լը . 11 ։ Մատ . իե . 55 ։ Մարկ . ժե . 40 ։ Տես Ցովհ . ժթ . 25 ։

50 Ահա մէկ մարդ մը Յովսէփ անունով , որ խորհրդական էր՝ բարի ու արդար մարդ մը ,
51 (Այսիկա անոնց խորհուրդին ու գործքին հաւանութիւն տուած չէր ,) Հրէաստանի Արիմաթիա քաղաքէն , որ ինքն ալ Աստուծոյ թագաւորութեան կը սպասէր . Այսիկա Պիղատոսին գնաց ,
53 ու Յիսուսին մարմինը խնդրեց : Ու զանիկայ խուէն իջեցընելով՝ կտաւով փաթթեց , ու քարէ փորուած գերեզմանի մը մէջ դրաւ , որ հոն բնաւ
54 մէկը դրուած չէր : Ու ան օրը Ուրբաթ էր , ու շաբաթը պիտի սկսէր :
55 Ու անոր հետէն գացին ան կիներըը՝ որ իրեն հետ Գալիլեայէն եկած էին , ու տեսան գերեզմանը՝ և թէ ինչպէս անոր մարմինը դրուեցաւ : Ու դառնալով՝ պատրաստեցին , և շաբաթ օրը հանգստացան ը պատուիրանքին համեմատ :

ԳԼՈՒԽ ԻԴ

1 Երկու հրեշտակներ Քրիստոսի յարութիւնը կ'աւետեն գերեզմանը եկող կանանց : 9 Անոնք ալ սա լուրը ուրիշներուն կը պատմեն : 13 Քրիստոս կ'երևնայ Էմմաուս գացող երկու աշակերտներուն . 36 երբը առաքեալներուն , և անոնց անհաւատութիւնը կը յանդիմանէ . 47 պատուէր մը կուտայ անոնց . 49 Հոգւոյն Սրբոյ գալստեանը խոստմունքը կ'ընէ , 51 և կը համբառնայ երկինքը :

1 Ու մէկշաբթի օրը առտուանց շատ կանուխ գերեզմանը եկան , ը ու բերին ան խունկերը որ պատրաստեր էին , և ուրիշ կիներ ալ անոնց
2 հետ : Ու քարը գերեզմանէն մէկդի գլսորը-

ը Մատ . իե . 57 ։ Մարկ . ժե . 42 ։ Ցօհ . ժթ . 28 ։ թ Մարկ . ժե . 43 ։ Գլ . բ . 25 ։ 38 ։ ը Մատ . իե . 59 ։ Մարկ . ժե . 46 ։ ժ Մատ . իե . 62 ։ ի Ցուն . լուսաբ . ։ ժա Գլ . բ . 2 ։ ժբ Մարկ . ժե . 47 ։ ժգ . 1 ։ ժդ Ել . ի . 10 ։ ժե Մատ . իը . 1 ։ Մարկ . ժգ . 1 ։ Ցօհ . ի . 1 ։ ժզ Գլ . իգ . 56 ։ ժէ Մատ . իը . 2 ։ Մարկ . ժգ . 4 ։

3 յուսած՞ դուան : Ը Նէ՛ ներա մնոնելով՝ Տէր Յի-
4 սուսին մարմինը հան չգուան : Ու եղաւ որ երբ
անոնք աս բանիս համար տարակուսանաց մէջ էին ,
Ի ահա երկու մարդիկ լուսափայլ հանդերձներով
5 հասան անոնց : Ու երբոր վախով լեցուած՝
երեսնին դէպ ՚ի գետինը ծռեցին , ան Ֆարիկեցիք
ըսին անոնց , Ինչո՞ւ համար ողջը մեռելներուն հետ
6 կը փնտռէք . Հոս չէ ան , հապա յարուներ է
առաւ . Ղ միտքերնին զբերէք թէ ինչո՛ր խօսեցաւ ձեզ-
7 զի՝ երբոր դեռ Գալիլեայի մէջ էր , Ըսելով թէ
Որդին մարդոյ պէտք է որ մեղաւոր մարդոց ձեռ-
քը մատնուի ու խաչը ելլէ ու երրորդ օրը յա-
8 րութիւն առնէ . Ի Նէ միտքերնին բերին անոր
9 խօսքերը : Ը Ու վերադառնալով աս ա-
մէն բաները պատմեցին տասնումէկին ու բոլոր
10 ուրիշներուն : Նէ էին Մարիամ՝ Մագդաղենա-
ցին Ի ու Յովհաննա և՝ Յակոբոսին մայրը
Մարիամ՝ , ու անոնց հետ ուրիշներ ալ , որ աս
11 բաները առաքեալներուն պատմեցին : Ժ Նէ՛ անոնց
առջեւը ցնորական խօսքեր երեցաւ անոնց դուա-
12 յածը , ու չէին հաւատար անոնց : Ի Ինայց Պետ-
րոս ելաւ վազեց դէպ ՚ի գերեզմանը , ու ծռելով
նայեցաւ և տեսաւ որ միայն կտաւները կը կենաց-
յին . ու գնաց՝ իր մտքին մէջ զարմանալով ան
եղածին վրայ :
13 Ն Նէ՛ ահա անոնցմէ երկուքը նոյն օրը մէկ գեղ
մը կ՚երթային , որ Երուսաղէմէն վաթսուն ասպա-
րեզ հեռու էր , և անոր անունը Էմմաուս էր :
14 Նէ՛ անոնք կը խօսէին իրարու հետ աս բոլոր եղած
15 անցքերուն վրայով : Ու եղաւ որ երբ անոնք

ա Հմր 23 · Մաթ · ժզ · 5 ·
բ Ցօհ · ի · 12 · Գոր · ա · 10 ·
գ Մաթ · ժզ · 21 · ժէ · 23 ·
Մար · բ · 36 · Թ · 30 · Գլ ·
Թ · 22 ·
դ Ցօհ · բ · 22 ·
ե Մաթ · իե · 8 · Մար · ժզ ·
10 ·
զ Գլ · բ · 3 ·
է Մար · ժզ · 11 · Հմր 25 ·
ը Ցօհ · ի · 3 · 6 ·
թ Մար · ժզ · 12 ·

կը խօսակցէին ու խորհրդածութիւն կ՚ընէին ,
Ի Յիսուս ինքն ալ մտնելով՝ հետերնին կ՚եր-
16 թար : Ի Ինայց անոնց աչքերը բռնուած էին , որ
17 զինքը չճանչնան : Նէ՛ ըսաւ անոնց , Ինչ է աս
խօսքերը , որ իրարու կը փոխանակէք ճամբան
18 ցիր , ու տրտմած ալ էք : Պատասխան տուաւ
անոնցմէ մէկը՝ Կղէոպաս էր , ու
ըսաւ անոր , Դուն միայնակ Երուսաղէմի մէջ կը
կենաս , ու չես գիտեր թէ ինչ եղաւ հոն աս օրե-
19 րուս : Նէ՛ ինքը ըսաւ անոնց , Ինչ . անոնք ալ
ըսին իրեն , Նազովրեցի Յիսուսին համար , հան որ
Աստուծոյ և բոլոր ժողովուրդին առջեւը Ի գործքով
20 ու խօսքով զօրաւոր մարգարէ մը եղաւ . Ղ Ինչպէս
քահանայապետները ու մեր իշխանները մահուան
դատաստանի մատնեցին անիկայ և խաչը հանե-
21 ցին : Իսկ մենք կը յուսայինք Ֆ թէ անիկայ էր որ
Իսրայէլը պիտի ազատէր . և աս ամենուն վրայ աս
22 երրորդ օրն է որ աս բաները եղաւ : Ժ Նաև մեր
մէջէն մէկ քանի կիներ ալ մեզ զարմացուցին ,
23 որոնք առտուընդ կանուխ գերեզմանը գացին , Ու
անոր մարմինը չգտնելով՝ եկան ու ըսին , թէ
հրեշտակներու տեսիլք ալ տեսան , որոնք ըսեր են
24 թէ անիկայ ողջ է : Ի Նէ՛ մերիններէն մէկ քանի-
ներն ալ գերեզմանը գացին ու անանկ գտան ,
ինչպէս որ ան կիներն զրուցեցին , միայն թէ
25 զինքը չտեսան : Ն Ան ալ ըսաւ անոնց , Ո՛վ ան-
միտներ ու թուլասիրտներ հաւատալու ան բոլոր
26 բաներուն՝ որ մարգարէները խօսեցան . Ղ Չէ՞ որ

ժ Մաթ · ժը · 20 · Հմր 36 ·
ի Ցօհ · ի · 14 · իա · 4 ·
ժ Ցօհ · ժԹ · 25 ·
ի Մաթ · իա · 11 · Գլ · է · 16 ·
Ցօհ · գ · 2 · դ · 19 · ղ · 14 ·
Գոր · բ · 22 ·
ի Գոր · է · 22 ·
ղ Գլ · իգ · 1 · Գոր · ՚ժգ ·
27 , 28 ·
ե Գլ · ա · 68 · բ · 38 · Գոր ·
ա · 6 ·
զ Մաթ · իբ · 8 · Մար · ժզ ·
10 · Հմր 9 , 10 · Ցօհ · ի · 18 ·
է Հմր 12 ·
ը Հմր 46 · Գոր · ժէ · 3 · ՚ա
Պետ · ա · 11 ·

Վրբիստոսի պէտք էր աս չարչարանքները կրել, և
27 իր փառքը մտնել։ Եւ սկսելով Մովսէսէն
և բոլոր մարգարէներէն կը մեկնէր անոնց,
28 ինչ որ իրեն համար բոլոր գիրքերուն մէջ գրուած
էր։ Երբոր մօտեցան այն գեղին՝ ուր որ կ'եր-
29 թային, ինքն ալ կը ցուցընէր որպես թէ աւելի
հեռու տեղ մը պիտի երթար։ Բայց ստիպե-
ցին զինքը ու ըսին, Մնա քովը կեցիր, ընդու որ
իրիկուանը մօտ է և օրը իջած է. և մտաւ անոնց
30 հետ կենալու։ Ու եղաւ որ երբ ինքը անոնց հետ
սեղան նստաւ, Հացը առաւ՝ օրհնեց, ու կտրե-
31 լով տուաւ անոնց։ Անոնք աչքերը
բացուեցան ու զինքը ճանչցան, և ինքը անոնցմէ
32 անհետացաւ։ Ու իրարու կ'ըսէին, Ա՞ր որ
սիրտերնիս մեր ներսէն դին կը բորբոքէր, երբոր
ինքը մեր հետը կը խօսէր ճամբուն մէջ, և գիր-
քերը կը մեկնէր մեզի։
33 Ու հենց նոյն ժամուն Երուսաղէմ դարձան, ու
մէկտեղ ժողվուած գտան տասնումէկը ու անոնց
34 հետ եղողները, Որոնք կ'ըսէին թէ Իրաւցընէ
Տէրը յարութիւն առաւ, ու Սիմոնին երեցաւ։
35 Նոյնպէս պատմեցին ինչ որ ճամբուն վրայ եղաւ,
և թէ ինծի ինքզինքը իրենց հանդցուց հացը
կտրած առնը։
36 Դեռ քանի որ աս բաները կը խօսէին, Յիսուս
ինքը կայնեցաւ անոնց մէջտեղը ու ըսաւ անոնց,
37 Խաղաղութի՛ւն ձեզի։ Բայց անոնք զարհուրելով

ղ Հմր 45։
ո Ծն • գ • 15 ; իբ • 18 ; իզ • 4 ; խթ • 10 ; ճռա • իա • 9 ; բ Օր • ժբ • 15։
ղ Սաղ • ժզ • 9, 10 ; իբ ; ճիբ • 11 ; նա • է • 14 ; թ • 6 ; խ • 19, 11 ; ծ • 6 ; ծգ ; երեմ • իդ • 5 ; լգ • 14, 15 ; եզեկ • լգ • 23 ; լբ • 25 ; Դան • թ • 24 ; Միք • եր • 20 ; Մաղ • գ • 1 ; դ • 2 ; Տես Ցօհ • ա • 45։
պ Տես Ծն • լբ • 26 ; խբ • 7 ; Մար • գ • 48։
ղ Ծն • ժթ • 3 ; Գոր • ժզ • 15։
ռ Մաս • ժգ • 19։
ս ա Կոր • ժե • 5։
վ Մար • ժգ • 14 ; Ցօհ • ի • 19 ; ա Կոր • ժե • 5։

կը վախնային, ու կը կարծէին թէ ոգի մը կը
38 տեսնեն։ Նա ըսաւ անոնց, Ինչո՞ւ խռոված էք,
և ինչո՞ւ սիրտերնուդ մէջը խորհուրդներ կ'ելլեն։
39 Տեսէ՛ք ձեռքերս ու ոտքերս, որ ես ինքնս եմ. շօշ-
ափեցէ՛ք զիս ու տեսէ՛ք, վասն զի ոգին մարմին և
ոսկորներ չունենար, ինծոր որ զիս կը տեսնէք որ
40 ունիմ։ Նա աս ըսելով ձեռքերը ու ոտքերը
41 ցուցուց անոնց։ Ու երբոր տակաւին ուրախութենէն չէին հաւատար՝ և զարմանքի
մէջ էին, ըսաւ անոնց, Ուտելիք մը ունի՞ք
42 հոս։ Անոնք ալ կտոր մը խորոված ձուկ ու
43 մեղրախորիսխ տուին իրեն։ Նա առաւ կերաւ
44 անոնց առջևը։ Նա ըսաւ անոնց, Այսոնք
են ան խօսքերը որ ձեզի խօսեցայ՝ երբոր դեռ
ձեր հետն էի թէ Պէտք է որ կատարուի ան
ամէնը՝ որ Մովսէսի օրէնքին մէջ ու մարգարէնե-
րուն մէջ և սաղմոսներուն մէջ ինծի համար
45 գրուած են։ Այն ատենը անոնց միտքը բացաւ
46 որ գիրքերը հասկընան. Նա ըսաւ անոնց թէ
Այսպէս գրուած է, և այսպէս պէտք էր Քրիստո-
սին չարչարուիլ, ու երրորդ օրը մեռելներէն յա-
47 րութիւն առնել. Նա անոր անունովը ապաշ-
խարութիւն ու մեղաց թողութիւն քարոզուիլ
48 բոլոր ազգերու մէջ՝ Երուսաղէմէն սկսած։ Ու
49 դուք էք աս բաներուս վկաները։ Նա ահա ես

տ Մար • գ • 49։
ր Ցօհ • ի • 20, 27։
ս Ծն • խե • 26։
ւ Ցօհ • իա • 5։
ր Գոր • ժ • 41։
ր Մաս • ժգ • 21 ; ժէ • 21 ; ի • 18 ; Մար • ը • 31 ; Գա • թ • 22 ; ժը • 31 ; Հմր 6 ; Գոր • ժգ • 14։
ֆ Հմր 26 ; Սաղ • իբ ; նա • ծ • 6 ; ծգ • 2, ըա ; Գոր • ժէ • 3։
տ Դան • թ • 24 ; Գոր • ժգ • 38, 46 ; ա Ցօհ • բ • 12։
ր Ծն • ժբ • 3 ; Սաղ • իբ • 27 ; նս • խթ • 6 ; 22 ; Երեմ • լա • 34 ; Ովս • բ • 23 ; Միք • գ • 2 ; Մաղ • ա • 11։
ֆ Ցօհ • ժե • 27 ; Գոր • ա • 8 ; 22 ; բ • 32 ; գ • 15։
ր Նս • խգ • 3 ; Ցոփե • բ • 28 ; Ցօհ • ժգ • 16, 26 ; ժե • 26 ; ժգ • 7 ; Գոր • ա • 4 ; բ • 1 ; ըա։

իմ Հօրս խոստմունքը ձեր վրայ կը խրկեմ • բայց դուք Երուսաղէմ քաղաքին մէջը նստեցէք , մինչև որ վերէն զօրութիւն առնէք վրանիդ ։

50 Ել զանոնք մինչև Բեթանիա հանեց , ու իր ձեռ-
51 քերը վեր վերցնելով օրհնեց անոնք ։ Ու եղաւ որ երբ անոնք կ՚օրհնէր , զատուեցաւ անոնցմէ ու
52 վեր կ՚երթար երկինքը ։ Եւ անոնք ալ երկրպագու-թիւն ընելով անոր , մեծ ուրախութեամբ Երու-
53 սաղէմ դարձան • Ու էն ամէն ատեն տաճարին մէջն էին , ու կը գովաբանէին և կ՚օրհնէին զԱստուած ։

— —

Ե Գոր • ա • 12 ։
Ղ Թագ • բ • 11 ։ Մար • ժգ • 19 ։ Ցօհ • ի • 17 ։ Գոր • ա • 9 ։ Եփե • գ • 8 ։
Ե Մատ • իբ • 9 , 17 ։
Ը Գոր • բ • 46 ։ ե • 42 ։

ԸՒՆՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Ցիսուս Քրիստոսի Աստուածութիւնը , մարդկութիւնը և պաշտօնը ։ 15 Ցովհաննէսին վկայութիւնը Քրիստոսի հա-մար ։ 39 Քրիստոս իրեն կը կանչէ Անդրեասը , Պետրոսը , եւ ։

1 — Ակիզբէն էր Խանը , ու Խանը Ը Աստուծոյ քովն էր , և Խանը Աստուած էր ։ Ը Ինկակ
2 էր , Ը և Խանը Աստուած էր ։ Ը Ինկակ
3 սկիզբէն Աստուծոյ քովն էր ։ Ը Ամէն բան անով ե-ղաւ , և առանց անոր բան մը չեղաւ՝ ինչ որ եղաւ ։

ա Առակ • բ • 22 , 23 , եէ ։ Կող • ա • 17 ։ ա Ցօհ • ա • 1 ։ Ցայտ • ա • 2 ։ ժԹ • 13 ։
Ը Առակ • բ • 30 ։ ԳԼ • ժէ • 5 ։ ա Ցօհ • ա • 2 ։
Ֆ Փիլ • բ • 6 ։ ա Ցօհ • ե • 7 ։
Ը Ծն • ա • 1 ։
Ի Սաղ • լգ • 6 ։ Հմր 10 ։ Եփե • գ • 9 ։ Կող • ա • 16 ։ Եբր • ա • 2 ։ Ցայտ • գ • 11 ։

4 Ու կեանքը անով էր , Ե ու կեանքը մարդոց լոյսն էր •
5 Ու Լոյսը խաւարի մէջ կը լուսաւորէր • ու խա-ւարը զանիկայ չհասկըցաւ ։
6 Ի Աստուածէ խրկուած մարդ մը կար , որուն ա-
7 նունը Յովհաննէս էր ։ Ը Ան իկայ վկայութեան ե-կաւ՝ որ Լուսոյն համար վկայէ , որ ամէնքը անոր
8 միջոցով հաւատան ։ Ինքը չէր ան Լոյսը , հապա եկաւ՝ որ Լուսոյն համար վկայութիւն տայ ։
9 Էն Ճշմարիտ Լոյսը ան էր , որ աշխարհ *եկող բոլոր մարդիկը կը լուսաւորէ ։ Ինէը աշխարհի մէջ էր , ևև աշխարհս անով եղաւ , ու աշխարհս զանիկայ
11 չճանչցաւ ։ Ի Իրենները ուրուն եկաւ , և իրենները զին-
12 քը չընդունեցին ։ Ը Բայց որոնք որ զինքը ընդու-նեցին , անոնց իշխանութիւն տուաւ Աստուծոյ որդիները ըլլալու , որոնք կը հաւատան իր անուա-
13 նը • Ի Որ անունք ո՛չ արիւնէ և ո՛չ մարմնի կամքէ ո՛չ ալ մարդու կամքէ , հապա Աստուծմէ ծնան ։
14 Ու Խանը Ե մարմին եղաւ ու մեր մէջը բնակե-ցաւ , (ևև անոր փառքը տեսանք , Հօրմէն միածնի փառքին պէս ,) Ֆ չնորհքով ու Ճշմար-տութիւնով լեցուն ։
15 * Յովհաննէս վկայեց անոր համար և աղաղա-կեց ըսելով , Ընկակ Է որուն համար կը զուսկի ,

ղ ԳԼ • է • 26 ։ ա Ցօհ • է • 11 ։
Ե ԳԼ • բ • 12 ։ Թ • 5 ։ ժբ • 35 , 46 ։
Ը ԳԼ • գ • 19 ։
Ի Մաղ • գ • 1 ։ Մատ • գ • 1 ։ Ղու • գ • 2 ։ Հմր 33 ։
Ձ Գոր • ժԹ • 4 ։
Ի Հմր 4 ։ Ես • խԹ • 6 ։ ա Ցօհ • բ • 8 ։
* Կա՛ պալով՝
Լ Հմր 3 ։ Եբր • ա • 2 ։ ժա • 3 ։
Խ Ղու • ժԹ • 14 ։ Գոր • գ • 26 ։ ժգ • 46 ։
Ձ Եա • ծգ • 5 ։ Հառ • բ • 15 ։ Գաղ • գ • 26 ։ բ Պետ • ա • 4 ։ ա Ցօհ • գ • 1 ։
Ի ԳԼ • գ • 5 ։ Ցակ • ա • 18 ։ ա Պետ • ա • 23 ։
Հ Մատ • ա • 16 • 20 ։ Ղու • ա • 31 , 35 ։ բ • 7 ։ ա Տիմ • գ • 16 ։
Յ Հառ • ա • 3 ։ Գաղ • գ • 4 ։ Եբր • բ • 11 , 14 , 16 , 17 ։
Ղ Եա • խ • 5 ։ Մատ • ժէ • 2 ։ ԳԼ • բ • 11 ։ ժա • 40 ։ բ Պետ • ա • 17 ։
Ֆ Կող • ա • 19 ։ բ • 3 , 9 ։
* Հմր 32 ։ ԳԼ • գ • 32 ։ է • 33 ։

յՈՒն որ իմ եւսէիս կու գայ , ինծմէ առաջ եղաւ ,
16 ⁼ինչու որ ինծմէ առաջ էր : ԷՒ ես անոր լեցնումս
թենէն մենք ամէնքս շնորհք առ ի նոր շնորհքի տեղ :
17 Ինչու որ ⁼օրէնքը Մովսէսէն ձեռքով տրուեցաւ ,
բայց Ն շնորհքը ⁼ու ճշմարտութիւնը Յիսուս
18 Քրիստոսէ ձեռքով եղան : ԶԱստուած երբեք ոչ ոք
առած տեսած չէ , ⁼բայց միածին Որդին որ
Հօրը ծոցն է , անիկայ պատմեց :
19 ⁼Ու Յովհաննէսին վկայութիւնը աս է , երբոր
Հրէաները Երուսաղէմէն քահանաներ ու Ղեւտացիներ
20 ղրկեցին որ հարցընեն անոր թէ Դուն ո՞վ
21 ես : Էն ու անիկայ խոստովանեցաւ ու չուրացաւ ,
խոստովանեցաւ թէ Ես Քրիստոսը չեմ : Ու
հարցուցին անոր , Ապա ի՞նչ , ⁼Երդիա՞ն ես .
ես ըսաւ , Չեմ . Ե՞ն մարգարէ՞ն ես . պատասխան
22 տուաւ թէ Ոչ : Ին առին ըսին անոր , Դուն
ո՞վ ես . ըսէ դէպ , որ պատասխան տանինք մեզ
ղրկողներուն . դուն ի՞նչ կ՚ըսես քեզի համար :
23 Ցաւաց Ես անոր ձայնն եմ՝ որ անապատին մէջ
կը կանչէ . Շտկեցէք Տէրոջը ճանբան , ⁼ինսոր
24 որ Եսայի մարգարէն ըսաւ : Ես ան ղրկուածները
25 փարիսեցիներէն էին . Ու հարցուցին իրեն ըսելով ,
Ապա ինչի՞ւ մկրտուելիս կ՚ընես , թէ որ դուն
Քրիստոսը չես , ու ոչ Երդիան , և ոչ մարգարէն :
26 Պատասխան տուաւ անոնց Յովհաննէս ու ըսաւ ,

յ Մատ . գ . 11 : Մարկ . ա . 7 : Ղուկ . գ . 16 : Հմր 27 , 30 : Գաղ . գ . 31 :
ն Գաղ . բ . 58 : Պտղ . ա . 17 :
ղ Գաղ . գ . 34 : Եփես . ա . 6 , 7 , 8 : Կող . ա . 19 : բ . 9 , 10 :
⁼ Եբ . ի . 1 , ՃԼ : բ Օր . գ . 44 : ե . 1 : Լգ . 4 :
չ Հռով . գ . 24 : ե . 21 : Ղ . 14 :
⁼ Գաղ . բ . 32 : Ժգ . 6 :
ճ Եբ . Լգ . 20 : բ Օր . գ . 12 : Մատ . Ժա . 27 : Ղուկ . Ժ .
22 : Գաղ . գ . 46 : ա Տիմ . ա . 17 : գ . 16 : ⁼ ա Ցօհ . գ . 12 , 20 :
⁼ Հմր 14 : Գաղ . գ . 16 , 18 : ա Ցօհ . գ . 9 :
⁼ Գաղ . ե . 33 :
Ղ Ղուկ . գ . 15 : Գաղ . գ . 28 : Գործ . Ժգ . 25 :
⁼ Մազ . գ . 5 : Մատ . Ժէ . 10 :
բ Բ Օր . Ժը . 15 , 18 :
⁼ Մատ . գ . 3 : Մարկ . ա . 3 : Ղուկ . գ . 4 : Գաղ . գ . 28 :
⁼ Ես , ես . 3 :

÷ Էս ջրով կը մկրտեմ՝ , ÷ բայց ձեր մէջը մէկը կայ
27 որ դուք ան չէք ճանչնար . ⁼ Անիկայ է իմ եւսէիս
եկողը՝ որ ինծմէ առաջ եղաւ , որ ես արժանի չեմ
28 անոր կօշիկին կապը քակելու : Ես բանիերը
÷ Ելեհարաբարայի մէջ եղաւ Յորդանանու անդիի
կողմը , ուր որ Յովհաննէս կը կենար ու կը մկրտէր :
29 Հետևեալ օրը Յովհաննէս տեսաւ Յիսուսը որ
իրեն կու գար , և ըսաւ , Ընդ Նատուածոյ ⁼Գառը՝
30 ⁼ որ աշխարհի մեղքը կը վերցընէ : ÷ Անիկայ է
որուն համար ես կը զրուցէի , Իմ ետևէս մարդ մը
կու գայ՝ որ ինծմէ առաջ եղաւ , ինչու որ ինծմէ
31 առաջ էր : Ու ես զանիկայ չէի ճանչնար ,
բայց ⁼ անոր համար ես եկայ ջրով մկրտելու ,
32 որ անիկայ Իսրայէլին յայտնուի : Է Ն ես Յով-
հաննէս վկայութիւն տուաւ ըսելով , Թէ Ես
տեսնելի Հոգին՝ որ աղաւնիի պէս երկինքէն կ՚իջ-
33 նէր , ու անոր վրայ կը հանգչէր : Ն ես զանիկայ
չէի ճանչնար , բայց ան որ ղիս խրկեց ջրով մկրտե-
լու , ինքը ըսաւ ինծի , Որուն վրայ տեսնես
Հոգին , որ կ՚իջնէ ու կը հանգչի անոր վրայ ,
34 Հանիկայ է որ Սուրբ Հոգիով կը մկրտէ : Ես
ալ տեսայ , ու վկայեցի Թէ ասիկայ է Նատուածոյ
Որդին :
35 Հետևեալ օրը դարձեալ Յովհաննէս կայներ
36 էր , և իր աշակերտներէն երկուքը : Ու նայելով
Յիսուսին վրայ որ կը պտրտէր՝ ըսաւ , ÷ Ընդ

÷ Մատ . գ . 11 :
÷ Մազ . գ . 1 :
ֆ Դատ . է . 24 : Գաղ . ժ . 40 :
⁼ Եբ . ժբ . 3 : Ես . ծգ . 7 : Հմր 36 : Գործ . բ . 32 : ա Պետ . ա . 19 : Ցայտ . ե . 6 , ՃԼ :
բ Ես . ծգ . 11 : ա Կոր . ժ . 3 : Գազ . ա . 4 : Եբր . ա . 3 : բ . 17 : Թ . 28 : ա Պետ . բ . 24 : գ . 18 :
ա Ցօհ . բ . 2 : գ . 5 : գ . 10 : Ցայտ . ա . 5 :
÷ Հմր 15 , 27 :
⁼ Մազ . գ . 1 : Մատ . գ . 6 : Ղուկ . ա . 17 , 76 , 77 : գ . 3 , 4 :
÷ Մատ . գ . 16 : Մարկ . ա . 10 : Ղուկ . գ . 22 : Գաղ . ե . 32 :
Ղ Մատ . գ . 11 : Գործ . ա . 5 : բ . 4 : ժ . 44 : Ժթ . 6 :
÷ Հմր 29 :

37 Աստուծոյ Գառը : Եւ լսեցին անկէ երկու աշա-
կերտներէն՝ երբոր կը խօսէր , ու գացին Յիսուսին
38 հետեւի : Յիսուս երբոր դարձաւ ու տեսաւ անոնք
որ իր հետեւին կու գային , ըսաւ անոնց , Ի՞նչ
կ՚ուզէք . անոնք ալ ըսին իրեն , (Ռաբբի , (որ
Թարգմանուելով վարդապետ ըսել է ,) ո՞ւր է
39 քու օթեւանդ : Ըսաւ անոնց , Եկէք ու տեսէք . .
եկան ու տեսան ուր տեղ որ էր իր օթեւանը . և
ան օրը անոր քովը կեցան , ընչու որ ժամը տասնին
40 տասնիներն էր : Սիմոն Պետրոսին եղբայրը Անդ-
րեաս ան երկուքէն մէկն էր , որ լսեցին Յովհաննէ-
41 սէն և անոր հետեւի գացին : Նախիայ նախ իր
Սիմոն եղբայրը կը գտնէ և կ՚ըսէ անոր , Գտանք
42 Մեսիան , (որ Քրիստոս կը թարգմանուի .) Ու
տարաւ զանիկայ Յիսուսին քովը . Յիսուս անոր
նայելով ըսաւ , Դուն ես Յովհաննէսին որդին Սիմո-
նը . Դուն Կեփաս պիտի ըսուիս՝ , որ * Պետրոս
կը թարգմանուի :
43 Հետեւեալ օրը Յիսուս Գալիլեա ելլել ուզեց ,
և Փիլիպպոսը գտնելով՝ ըսաւ անոր , Եկուր իմ
44 հետեւիդ : Եւ Փիլիպպոս Բեթսայիդային էր՝
45 Անդրեասին ու Պետրոսին քաղաքէն : Փիլիպպոս
է կը գտնէ Նաթանայէլը և կ՚ըսէ անոր , Ան՝ որուն
համար Մովսէս օրինաց մէջ գրեց , Ե և մարգարէ-
ներն ալ , գտանք զայն , այսինքն Յիսուս Նա-
46 զովրեցին , Յովսեփին որդին : Եւ Նաթանայէլ
ըսաւ անոր , Կրնայ ո՞ Նազարէթէն կարելի է որ աղէկ
բան մը ըլլայ . ըսաւ անոր Փիլիպպոս , Եկիր ու
47 տես : Յիսուս երբոր տեսաւ Նաթանայէլը որ

ը Մատ . գ . 18 ։
բ Մատ . ժգ . 18 ։
* ՟ի Վէմ ։
գ ԳԼ . ժբ . 21 ։
դ ԳԼ . բա . 2 ։
ե Ծն . գ . 15 ։ Խթ . 10 ։ բ Օր . ժբ . 18, ՟ի ։ Տե՛ս Ղւս . իգ . 27 ։
զ Ես . գ . 2 ։ է . 14 ։ Թ . 6 ։ ծգ . 2 , ՟ի ։ Միք . է . 2 ։ Զաք . գ . 12 ։ Թ . 9 ։ Տե՛ս նաև Ղւս . իգ . 27 ։
է Մատ . բ . 23 ։ Ղւս . բ . 4 ։
ը ԳԼ . է . 41 , 42 , 52 ։

դէպ ՟ի իրեն կու գար , ըսաւ անոր համար , Ահա
իրաւցընէ Իսրայէլացի մը , որուն նենգութիւն
48 չկայ : Նաթանայէլ ըսաւ անոր , Որմէ
կը ճանչնաս զիս . պատասխան տուաւ Յիսուս ու
ըսաւ անոր , Դեռ Փիլիպպոս քեզ չկանչած ,
դուն որ թզենիին տակն էիր , ես քեզ տեսայ :
49 Պատասխան տուաւ Նաթանայէլ ու ըսաւ անոր ,
Ռաբբի՝ Դուն ես Աստուծոյ Որդին , Դուն ես
50 Իսրայէլի Թագաւորը : Յիսուս պատասխան տը-
ուաւ և ըսաւ անոր , Որո համար՝ որ քեզի ըսի Թէ
քեզ Թզենիին տակը տեսայ , կը հաւատաս . ասկէ
51 աւելի մեծ բաներ պիտի տեսնես : Ու ըսաւ անոր ,
Ամէնին ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , Ե ասկէ ետև պիտի
տեսնէք երկինքը բացուած , և Աստուծոյ հրեշտակ-
ները՝ որ կ՚ելլեն ու կ՚իջնեն Որդեայ մարդոյ վրայ :

ԳԼՈՒԽ Բ

1 Քրիստոս Ջուրը գինիի կը փոխէ , 12 կ՚երթայ Կափառնա-
յում՝ ու հոն երեսուներէք , 14 ուր տեղ տաճարէն դուրս
կը հանէ գնողները և ծախողները . 19 կը նախաձայնէ իր
մահը և յարութիւնը , 23 Շատերը իր հրաշքները տեսնե-
լով կը հաւատան իրեն , բայց ինքը իր անձը չՀաւատար ա-
նոնց :

1 Ու երրորդ օրը Հարսնիք մը կար Գալիլեայի
Կանայ քաղաքը , և Յիսուսի մայրը հոն էր :
2 Յիսուս ալ կանչուեցաւ ան հարսնիքը՝ ու իր ա-
3 շակերտներն ալ : Ու երբոր գինին պակսեցաւ ,
Յիսուսին մայրը ըսաւ անոր , Գինի չունին :
4 Յիսուս ըսաւ անոր , Ի՞նչ կ՚ինձ և քեզ , իմ Հետս
Ի՞նչ բան ունիս . Դ իմ ժամանակս դեռ հասած
5 չէ : Իր մայրը սպասաւորներուն ըսաւ , Ինչ որ
6 ձեզի ըսէ , ընէք : Հոն վեց հատ քարէ կարաս-

ե Ղւկ . ա . 2 ։ Հգ . 1 ։ ԳԼ . ը . 39 ։ Հռով . բ . 28 , 29 ։ Թ . 6 ։ Գոր . ա . 10 ։
զ Մատ . ժգ . 33 ։
է Մատ . իա . 5 ։ իէ . 11 , 42 ։ ԳԼ . ժը . 37 ։ ժԹ . 3 ։
ը Ծն . իը . 12 ։ Մատ . գ . 11 ։ Ղւս . բ . 9 , 13 ։ իբ . 43 ։ իդ . 4 ։
թ ԳԼ . ժԹ . 26 ։
ի Բ Թագ . ժգ . 10 ։ ժԹ . 22 ։
ժ ԳԼ . է . 6 ։

ներ դրուած էին Հրեից մաքրուելու սովորութիւնը համեմատ, որ անոնց ամէն մէկը երկու կամ
7 իրեք մաթ բան կ'առնէր։ Յիսուս ըսաւ անոնց, Լեցուցէք աս կարասները ջրով։ ու լեցուցին ա-
8 նոնք մինչև բերանը։ Ու ըսաւ անոնց, Հիմա հանեցէք ու սեղանապետին տարէք. անոնք ալ
9 տարին։ Ու սեղանապետը երբոր դիտեր եղած ջուրին համը առաւ, և չէր գիտեր ուրկից ըլլա-
լը. (բայց սպասաւորները որ ջուրը քաշեր էին,
10 գիտէին.) սեղանապետը կը խօսի փեսային, Ու անոր կ'ըսէ, Ամէն մարդ աղէկ գինին առաջ կը մատուցանէ, ու երբոր խմած կ'ըլլան, ան ատենը սորտնագործը. բայց դուն աղէկ գինին մինչև հի-
11 մա պահեցեր։ Յիսուս հրաշքներուն սկիզբը աս ըրաւ Գալիլեայի Կանայ գաւառին մէջ, և իր փառքը յայտնեց. ու իր աշակերտները հաւատացին իրեն։
12 Ետքէ եղաւ Յիսուս Կափառնայում իջաւ, ինքը և իր մայրը ու իր եղբայրները և իր աշակերտները, ու շատ օրեր հոն չկեցան։
13 Ու Հրէից զատիկը մօտ էր, ու Յիսուս Ե-
14 րուսաղէմ եկաւ. և Հրէից տաճարին մէջ գտաւ արջառ ու ոչխար և աղաւնի ծախողները, ու ստակ
15 փոխողներն ալ՝ որ նստեր էին. Ու շուանէ խարազան մը շինելով՝ ամէնը տաճարէն դուրս հանեց, ոչխարներն ալ ու արջառներն ալ, և ստակ փո-
խողներուն պղինձները ցիրուցան ըրաւ, ու սե-
16 ղանները կործանեց. Ու աղաւնի ծախողներուն ըսաւ, Հոկէ վերցուցէք ատոնք, Իմ Հօրս տունը
17 առուտուրի տուն մի՛ ընէք։ Ու իր աշակերտները

Ե Մար. ե. 3։
Զ Գա. գ. 46։
Է Գա. ա. 14։
Ը Մատ. ժբ. 46։
Թ Եզ. ժբ. 14։ բ Օր. ժզ. 1։ 16։ Հմր. 23։ Գա. ե. 1։ գ. 4։ ժա. 55։
Ժ Մատ. իա. 12։ Մար. ժա. 15։ Ղու. ժԹ. 45։
Ի Ղու. բ. 49։

միտքերնին բերին որ գրուած է, Եռանդ նահանջը զիս կերաւ։
18 Ուստի հրէաները պատասխան տուին Հրէաները ու ըսին անոր, Ի՞նչ նշան կը ցուցընես մեզի՝ որ
19 ասը բաները կ'ընես։ Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոնց, Ջնջակեցէք աս տաճարը, ու
20 իրեք օրուան մէջ անիկայ պիտի կանգնեմ։ Ուստի հրէաները ըսին, Վառասունուվեց տարուան մէջ շինուեցաւ աս տաճարը, և դուն իրեք օրուան մէջ
21 պիտի կանգնե՞ս անիկայ։ Բայց ինքը՝ իր մարմնոյն
22 տաճարին համար կ'ըսէր։ Ուստի երբոր ինքը մեռելներէն յարութիւն առաւ, հիշեցին իր աշակերտները որ միտքերնին բերին թէ աս բանը ըսած էր, ու հաւատացին գիրքին և Յիսուսի ըսած խօսքին։
23 Ու երբոր զատկի տօնին ատենը Երուսաղէմ էր, շատ մարդիկ անոր ըսած հրաշքները տեսնելով՝
24 հաւատացին անոր անունը։ Բայց ինքը Յիսուս իր անձը անոնց չէր հաւատար, ինչու որ ինքը
25 գիտեր ամէն մարդ։ Ու պէտք չէր որ մէկը մարդուս համար վկայութիւն տայ իրեն, Քանզի ինքը գիտէր թէ ի՛նչ կայ մարդուն ներսի դին։

ԳՂՈՒԽ Գ

1 Քրիստոս կը սորվեցնէ Նիկոդեմոսին թէ վերսին ծնունդը
հարկաւոր է. 14 թէ փրկութեան համար պէտք է Հաւատքով
իր մահուանը նայիլ. 16 թէ Աստուած մեծ սէր ունի մարդոց
վրայ. 18 թէ անհաւատները պիտի դատապարտուին։ 23
Ցովհաննէսին վկայութիւնը, անոր վկայութիւնը և վարդապետութիւնը Քրիստոսի վրայով։

1 Ու փարիսեցիներէն մարդ մը կար Նիկոդեմոս
2 անունով, որ Հրէից իշխան էր։ Այս եկաւ

Ա Սաղ. կԹ. 9։
Բ Մատ. ժբ. 38։ Գղ. գ. 30։
Գ Մատ. իզ. 61։ իէ. 40։ Մար. ՚ժգ. 58։ ժէ. 29։
Դ Կող. բ. 9։ Եբր. բ. 2։ ա Կոր. գ. 16։ գ. 13։ բ Կոր. գ. 16։
Զ Ղու. իգ. 8։
Է ա Թագ. ժգ. 7։ ա Մն. իբ. 9։ Մատ. թ. 4։ Մար. բ. 8։ Գղ. գ. 65։ ժգ. 30։ Գոր. ա. 24։ Ցայտ. բ. 23։
Ը Գղ. ե. 50։ ժԹ. 39։

գնչերով* Յիսուսի քովը եկաւ, և ըսաւ անոր, Ռաբբի, գիտենք որ դուն Աստուծմէ վարդապետ եկած ես, ինչու որ ե մէկը չկրնար ընել սա հրաշքները որ դուն կ՚ընես, թէ որ ֆ Աստուած իր հետը չըլլայ։
3 Պատասխան տուաւ Յիսուս և ըսաւ անոր, Ամէն՝ ամէն կ՚ըսեմ քեզի, գ թէ որ մէկ մարդ մը †նորէն չծնանի, չկրնար Աստուծոյ թագաւորութիւնը տեսնել։
4 Նիկոդեմոս ըսաւ անոր, Ինչո՞ւ կրնայ մարդ մը ծնանիլ, որ ծերացած է. կարա՞ւ ըան է որ նորէն իր մօրը որովայնը մտնէ ու ծնանի։
5 Յիսուս պատասխան տուաւ, Ամէն՝ ամէն կ՚ըսեմ քեզի, ե թէ որ մէկ մարդ մը ջուրէն ու Հոգիէն չծնանի, չկրնար Աստուծոյ
6 թագաւորութիւնը մտնել։ Անարմինէն ծնածը մարմին է, ու Հոգիէն ծնածը հոգի է։
7 Զուն մի զարմանար որ քեզի ըսի, Պէտք է ձեզի նորէն
8 ծնանիլ։ Հովը ուր որ ուզէ՝ կը փչէ, և անոր ձայնը կը լսես, բայց չես գիտեր ուսկից կու գայ կամ ուր կ՚երթայ. ասանկ ալ է ան ամէնը՝ որ
9 Հոգիէն կը ծնանի։ Պատասխան տուաւ Նիկոդեմոս ու ըսաւ անոր, Ե՞ս ի՞նչպէս կրնայ ըլլալ։
10 Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոր, Դուն Իսրայէլի դէ վարդապետ մըն ես, և սա բաները
11 չե՞ս գիտեր։ Ամէն՝ ամէն կ՚ըսեմ քեզի, թէ ինչ որ գիտենք՝ կը խօսինք, և ինչ որ տեսանք՝ կը վկայենք, ը ու մեր վկայութիւնը չէք
12 ընդունիր։ Թէ որ երկրաւոր բաները ձեզի զրուցեցի՝ ու չէք հաւատար, ի՞նչպէս պիտի հաւատաք՝

* Ո՛հե՛տ՝ անոր
բ Գլ. թ. 16, 33։ Գոր. բ. 22։
գ Գոր. ժ. 38։
դ Գլ. ա. 13։ Գաղ. գ. 15։ Տիտ. գ. 5։ Ցակ. ա. 18։ ա Պետ. ա. 23։ ա Ցովհ. գ. 9։
ե Ո՛չ վերջն
զ Մար. ժգ. 16։ Գոր. բ. 38։
է Յով. ժա. 5։ ա Կոր. բ. 11։
ը Գլ. գ. 53, 61։
թ Մատ. ժա. 27։ Գլ. ա. 18։ է. 16։ բ. 28։ ժբ. 49։ ժգ. 24։
ժ Հմր 32։

13 թէ որ երկնաւոր բաները ձեզի զրուցեցի՝ ե Ինչ մէկը երկինքը չելաւ, բայց միայն մին որ կինքէն իջաւ՝ Որդին մարդոյ, որ երկինքն է։
14 է Ինչ-ինչպէս որ Մովսէս անապատին մէջ օձը բարձրացուց, Անանկ ալ պէտք է որ Որդին մարդոյ
15 բարձրանայ, Որ ամէն ոք որ անոր հաւատայ՝ կորսուի, ը հապա յաւիտենական կեանք ունենայ։
16 թ Ինչու որ Աստուած անանկ սիրեց աշխարհը մինչև որ իր միածին Որդին տուաւ, որ ամէն ոք որ անոր հաւատայ՝ կորսուի, հապա յաւիտենական
17 կեանք ունենայ։ Աստուած զի Աստուած իր Որդին չխրկեց աշխարհ որ աշխարհը դատէ, հապա որ
18 աշխարհս անով փրկուի։ Ան որ կը հաւատայ անոր՝ չդատապարտուիր. և ան որ չհաւատար, անիկայ արդէն դատապարտուած է, ինչու որ Աստուծոյ միածին Որդւոյն անունը չհաւատայ։
19 Ասա է դատապարտութիւնը՝ Լոյսը աշխարհ եկաւ, ու մարդիկ խաւարը լոյսէն աւելի սիրեցին
20 գործ, ինչու որ իրենց գործքերը չար էին։ Զի ամէն ոք որ չար կը գործէ, անիկայ լոյսը կ՚ատէ, և լոյսին քովը չգար որ իր գործքերը չյանդիմանուին։
21 Բայց ան որ ճշմարտութիւն կը գործէ, լոյսին քովը կու գայ, որ իր գործքերը յայտնի ըլլան թէ Աստուծով գործուեցան։
22 Յս բաներէն ետքը եկաւ Յիսուս և իր աշակերտները Հրէաստանի երկիրը, և հոն կը կենար անոնց հետ ու մկրտութիւն կ՚ընէր։
23 Յովհաննէս ալ Էնոնի մէջ Սաղիմի մօտ մը

ա Ասող. ե. 4։ Գլ. գ. 33։ 38, 51, 63։ ժգ. 28։ Գոր. բ. 34։ ա Կոր. ժե. 47։ Եփես. գ. 9, 10։
բ Թես. ե. 9։
գ Գլ. բ. 28։ ժբ. 32։
դ Հմր 36։ Գլ. գ. 47։
ե Հռով. ե. 8։ ա Ցովհ. գ. 9։
զ Ղեւ. թ. 56։ Գլ. ե. 45։ ը. 15։ ժբ. 47։ ա Ցովհ. գ. 14։
է Գլ. ե. 24։ գ. 40, 47։ ի. 31։
ը Գլ. ա. 4, 9, 10, 11։ բ. 12։
թ Ցոր. իգ. 18, 17։ Եփես. ե. 13։
ժ Գլ. գ. 2։
ի ա Թագ. թ. 4։

կըրտուԹիւն կ'ընէր , որովհետև հոն շատ ջուր
24 կար , ոու կու գային և կը մկրտուէին : Ինչու
որ Յովհաննէս դեռ բանտը դրուած չէր .
25 Ան առնինը վիճաբանուԹիւն մը եղաւ Յովհան-
նէսին աշակերտներէն *Հրէաներուն հետ՝ մաք-
26 րուԹեան վրայով : Ու եկան Յովհաննէսին և
անոր ըսին , Ռաբբի՝ անիկայ որ քեզի հետ Յոր-
դանանոու անդին կողմն էր , ուրուն համար դուն
վկայուԹիւն տուիր , ահա ինքը կը մկրտէ . և
27 ամենը անոր կու գան : Պատասխան տուաւ
Յովհաննէս և ըսաւ , Ա՛րդ մը չկրնար բան մը
առնել , Թէ որ երկինքէն տրուած չըլլայ անոր :
28 Դուք ձեղմէ կը վկայէք ինծի համար , որ ըսի
Թէ Ես Քրիստոսը չեմ , հապա անոր առջևէն
29 խրկուած եմ : Ան որ հարսն ունի , փեսան անի-
կայ է . բայց փեսային բարեկամը՝ որ կը կենայ
ու կը լսէ անոր , մեծապէս կ'ուրախանայ փեսային
ձայնին համար . ուստի ասիկա իմ ուրախուԹիւնս
30 լրացած է : Անիկայ պէտք է որ մեծնայ , բայց ես
31 պզտիկնամ : Ան որ վերէն կու գայ՝ Համայնէն
վեր է . Ան որ երկրէն է երկրաւոր է , ու երկ-
րէն կը խօսի . Ան որ երկինքէն կու գայ՝ համայնէն
32 վեր է . Ինչ որ տեսաւ ու լսեց , ան կը
վկայէ , ու անոր վկայուԹիւնը մեկը չընդունիր :
33 Ան որ անոր վկայուԹիւնը կ'ընդունի , Կնքեց
34 Թէ Աստուած ճշմարիտ է : Վասն զի ան որ

ց Մատ . գ . 5 , 6 :
ը Մատ . ժդ . 3 :
* Կամ՝ Հրէայի մը
ւ Գէն . ա . 7 , 15 , 27 , 34 :
ո ա Կոր . գ . 7 : Երբ . է . 4 :
Ցակ . ա . 17 :
չ Գէն . ա . 20 , 27 :
պ Մտգ . գ . 1 : Մատ . ա . 2 :
Ղուկ . ա . 17 :
ջ Մատ . իբ . 2 : բ Կոր . ժա .
2 : Եփես . է . 25 , 27 : Ցայտ .
ի . 9 :
ռ Երգ . է . 1 :
ս Հմր 13 : Գէն . բ . 23 :
վ Մատ . իը . 18 : Գէն . ա . 15 ,
27 : Հռով . Թ . 5 :
տ ա Կոր . ժե . 47 :
ր Գէն . գ . 33 : ա Կոր . ժե . 47 :
Եփես . ա . 21 : Փիլ . բ . 9 :
ց Հմր 11 : Գէն . բ . 26 : ժե . 15 :
ւ Հռով . գ . 4 : ա Ցօհ . է . 10 :
÷ Գէն . է . 16 :

Աստուած խրկեց , Աստուծոյ խօսքերը կը խօսի ,
ինչու որ Աստուած Հոգւով չափով չտար Որդին :
35 Հայրը կը սիրէ Որդին , և ամէն բան անոր
36 ձեռքը տուած է : Ան որ Որդիին կը հաւատայ ,
յաւիտենական կեանք ունի . և ան որ Որդիին
չհնազանդիր , անիկայ կեանք պիտի չտեսնէ , հա-
պա Աստուծոյ բարկուԹիւնը անոր վրայ կը մնայ :

ԳԼՈՒԽ Գ

1 Բրիսաոս Սամարացի Հնկան մը հետ կը խօսի , և իր ո՛վ
ըլլալը անոր կը յայտնէ . 27 ասոր վրայ իր աշակերտները կը
զարմանան : 31 Բրիսաոս կ'իմացնէ անոնց իր Նախանձը
Աստուծոյ փառքին համար : 39 Շատ Սամարացիներ կը
հաւատան անոր : 43 Բրիսաոս Գալիլեա կ'երթայ , և կը
բժշկէ ազնուականի մը որդին :

1 Ա՛րդ երբոր Տէրը խնայաւ որ փարիսեցիները լսեր
են՝ Թէ Յիսուս Յովհաննէսէն աւելի աշա-
2 կերտներ կ'ընէ և կը մկրտէ , (Թէպէտ Ինքը
Թէ Յիսուս ինքը կը մկրտէր , հապա իր աշա-
3 կերտները ,) Յողուց Հրէաստանը , ու նորէն
4 Գալիլեա գնաց : Ու պէտք եղաւ որ Սամարիայի
5 միջէն անցնի : Ուստի եկաւ Սամարացւոց մէկ
քաղաքը՝ որուն անունը Սուքար էր , ան տեղին
մօտ՝ Որն որ Յակոբ իր որդւոյն Յովսեփին
6 տուաւ . Հոն հին Յակոբին մէկ աղբիւրը կար .
Յիսուս ալ ճամբայէն յոգնած ըլլալով՝ ան աղբիւ-
րին վրայ նստաւ . Ժամը վեցին առածներն էր :
7 Սամարիայէն կնիկ մը եկաւ ջուր հանելու . Յի-
սուս ըսաւ անոր , Ինծի խմել տուր խմելու .
8 (Որովհետև իր աշակերտները քաղաքը գացեր էին ,
9 որ ուտելիք առնեն :) Ան կինը Սամարացի
կնիկը ըսաւ անոր , Դուն որ Հրեայ ես , ինչպէս

Գէն . ա . 16 :
Մատ . ժա . 27 : իբ . 18 :
Ղուկ . ժ . 22 : Գէն . է . 20 ,
22 : ժգ . 3 : ժէ . 2 : Երբ .
բ . 8 :
Ամբ . ՛բ . 4 : Գէն . ա . 12 :
գ . 47 : Հմր 15 , 16 : Հռով .
ա . 17 : ա Ցօհ . է . 10 :
Գէն . գ . 22 , 26 :
Ծն . լդ . 19 : խը . 22 : Ցհս .
իդ . 32 :

կ'ուզես ջուր խմել, ինծմէ՛ սամարացի կնիկէ մը. վասն զի Հրեայք Սամարացւոց հետ հաղորդակ-
10 ցութիւն չունէին: Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր, Թէ որ դուն գիտնայիր Աստուծոյ պարգեւը, և թէ ո՛վ է ան որ քեզի կ'ըսէ, Ինծի՛ ջուր տուր խմելու, դուն անկէ պիտի ուզէիր, և
11 ինքը քեզի Ը կենդանի ջուր պիտի տար: Անիկը ըսաւ անոր, Տէր՛ դուն ջրհան ալ չունիս, ու աս հորը խորունկ է. ուրկէ՞ կենդանի պիտի ունենաս
12 ան կենդանի ջուրը: Մի՞թէ դուն մեր Հայկոբ հօրմէն աւելի մե՞ծ մարդ ես, որ աս հորը մեզի տուաւ, և ասկէ խմեց ինքը ու իր որդիները և
13 իր անասունները: Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոր, Ամէն ո՛վ որ աս ջուրէն խմէ, նորէն պիտի ծարաւի, Թ բայց ո՛վ որ խմէ ան ջուրէն որ ես անոր պիտի տամ, յաւիտեան պիտի
14 չծարաւի. Հապա ան ջուրը որ ես անոր պիտի տամ, Հպիտի ըլլայ անոր նէթսի դէն ջուրի աղբիւր մը՝ որ յաւիտենական կեանց համար կը
15 բղխէ: Թ Անիկը ըսաւ անոր, Տէր՛ տո՛ւր ինծի ան ջուրը որ չծարաւիմ, և հոս չգամ ջուր հա-
16 նելու: Յիսուս ըսաւ անոր, Գնա՛ քու էրիկդ
17 կանչէ, ու հոս եկուր: Անիկը պատասխան տուաւով ըսաւ ՃԱս էրիկ չունիմ. Յիսուս ըսաւ
18 անոր, Նէ՛ղ կ ըսիր թէ Էրիկ չունիմ. Ինչու որ դուն հինգ էրիկ ունեցեր ես, և ան որ հիմա ու-
19 նիս, քու էրիկդ չէ. ատիկայ շիտակ դուրս կ'ըսես: Անիկը ըսաւ անոր, Տէր՛ Ը կը տեսնեմ որ դուն
20 մարգարէ մըն ես: Մեր հայրերը Բ սա լեռանս վրայ երկրպագութիւն ըրին. և դուք կ'ըսէք թէ

ֆ ղ Թագ. ժէ. 24, Ղռ. Թ. 52, 53: Դտր. ժ. 28:
ո Եա. ժբ. 3: խդ. 3: Երեմ. բ. 13: Զաք. ժդ. 1: ժդ. 8:
ի ԳԼ. գ. 35, 59:

ղ ԳԼ. է. 38:
ն Տիս գԼ. դ. 34: Հռով. գ. 23: ա Ցօհ. է. 20:
ը Ղռ. է. 16: խդ. 19: ԳԼ. դ. 14: է. 40:
ի Դատ. Թ. 7:

Մէյն ի Երուսաղէմ է տեղը, ուր պէտք է երկրը-
21 պագութիւն ընել: Յիսուս ըսաւ անոր, Անիկ՝ հաւատա ինծի՛ որ ժամանակ կու գայ, Բ որ ան աստենը ո՛չ աս լեռանը վրայ և ո՛չ Երուսաղէմի
22 մէջ երկրպագութիւն պիտի ընէք Հօրը: Դուք անոր երկրպագութիւն կ'ընէք, Լ որ չէք ճանչնար. մենք անոր երկրպագութիւն կ'ընենք՝ որ կը ճանչնանք. Ի ինչու որ փրկութիւնը Հրեաներէն
23 Նէ՛ղէն է: Բայց ժամանակ կու գայ ու հիմա ալ է, որ ճշմարիտ երկրպագողները երկրպագութիւն պիտի ընեն Հօրը ի հոգիով Ի ու ճշմարտութիւնով, ինչու որ Հայրն ալ իրեն անանկ երկրպա-
24 գողներ կ'ուզէ: Ի Աստուած Հոգի է, և իրեն երկրպագողներուն ալ պէտք է որ հոգիով ու
25 ճշմարտութիւնով երկրպագութիւն ընեն: Անիկը ըսաւ անոր, Գիտեմ որ Մեսիան կու գայ, (Քրիստոս ըսուածը,) երբոր ինքը գայ, Ն ամէն
26 բան մեզի պիտի պատմէ: Յիսուս ըսաւ անոր,
27 Ես ան եմ՝ որ քեզի հետ կը խօսիմ: Ու աս խօսքին վրայ իր աշակերտները եկան, ու զարմացան որ ան կնիկանը հետ կը խօսէր. բայց անոնցմէ մէկը չըսաւ Թէ Ո՞նչ կ'ուզես, կամ Ի՞նչ կը
28 խօսիս անոր հետ: Անատենը կնիկը ձգեց իր սափորը ու քաղաքը գնաց, և ըսաւ մարդիկ-
29 ներուն, Նէ՛կէք տեսէք մէկ մարդ մը՝ որ ըսաւ ինծի Ե ամէն ինչ որ գործեր եմ. այգեօք անեկա՞յ է
30 Մեսիան: Ու անոնք քաղաքէն ելան ու անոր կու գային:
31 Նէ աս միջոցիս աշակերտները իրեն կ'աղաչէին

ֆ Բ Օր. ժբ. 5, 11: գ Թագ. Թ. 3: բ Մն. է. 12:
ի Մաղ. ա. 11: ա Տիմ. բ. 8:
է դ Թագ. ժէ. 29:
Ի Ես. բ. 3: Ղռ. խդ. 47: Հռով. Թ. 4, 5:

Ֆ Փիլ. գ. 3:
Ո ԳԼ. ա. 17:
Հ Բ Կոր. գ. 17:
Ն Հմր 29, 39:
Ղ ԳԼ. Թ. 37: Մատ. խգ. 63, 64: Մաթ. ժգ. 61, 62:
ճ Հմր 25:

32 ու կ'ըսէին , Որոբէ՝ հայ կեր : Ընկերայ բսաւ
անոնց , Ես կերակուր ունիմ՝ ուտելու՝ որ դուք
33 չէք գիտեր : Ուստի աշակերտները կ'ըսէին
իրարու , Արդեօք մեկը ատոր ուտելու բան մը
34 բերաւ : Յիսուս բսաւ անոնց , Իմ կերակուրս
ան է որ ես զիս խրկողին կամքը ընեմ , և անոր
35 գործը կատարեմ : Չէ՞ որ դուք կ'ըսէք Թէ
Տակաւին չորս ամիս կայ որ հունձքի ատենը գայ .
ահա ես ձեզի կ'ըսեմ , Ձեր աչքերնիդ վերցուցէք ու
արտերուն նայեցէք , Ցոր արդէն ճերմկած ա-
36 ծհունելու պատրաստ են : Ն Ու ան որ կը ծնէ
վարձք կ'առնէ , ու յաւիտենական կենաց համար
պտուղ կը ժողվէ , որ սերմանողը ու ծնողը մէկ-
37 տեղ ուրախանան : Վասն զի ասս բանիս մէջ
ճշմարիտ է ան խօսքը Թէ Ուրիշը կը սերմանէ
38 և ուրիշը կը ծնէ : Ես ձեզ խրկեցի ծնելու ան
որ դուք չաշխատեցաք . ուրիշները աշխատեցան ,
ու դուք անոնց աշխատանքին մէջ մտաք :
39 Ու ան քաղաքէն շատ Սամարացիք իրեն հաւա-
տացին Ս ան կնկանը խօսքին համար որ վկայեց ,
ըսելով Թէ Ինչ որ ես գործեր էի , բոլորը ինծի
40 ըսաւ : Ու երբոր Սամարացիք անոր եկան՝ կ'աղա-
չէին անոր որ իրենց քովը կենայ . ու երկու օր հոն
41 կեցաւ : Ու ալ շատերը իրեն հաւատացին իր
42 խօսքին համար : Ու կ'ըսէին կնկանը , Այլեւ ետև
չէ Թէ քու խօսքիդ համար կը հաւատանք , ընչու-
որ " մենք մեզմէ լսեցինք , և գիտենք որ ատիկայ է
ճշմարտապէս աշխարհի Փրկիչը՝ Քրիստոսը :
43 Ու երկու օրէն ետև ելաւ անկէ և Գալիլեա
44 գնաց : Ինչու որ Ն Յիսուս ինքը վկայեց Թէ
Մարգարէ մը իր գաւառին մէջ պատիւ չունենար :

ՃՁոր . իգ . 12 ; ԳԼ . գ . 38 ; ժէ . 4 ; ժԹ . 30 :
Յ Մատ . Թ . 37 ; Ղուկ . ժ . 2 :
Ն Գան . ժբ . 3 :
Ն Հմր 29 :
" ԳԼ . ժէ . 8 ; ա Ցօհ . գ . 14 :
Ն Մատ . ժգ . 57 ; Մար . գ . 4 ; Ղուկ . գ . 24 :

45 Ու երբոր Գալիլեա եկաւ , Գալիլեացիները զինքը
ընդունեցին , Ընչու որ տեսած էին ան բոլորը
Հրաշքները որ ինքը ըրաւ Երուսաղէմի մէջ տօնին
ատենը . Վասն զի իրենք ալ ան տօնին գացեր էին :
46 Ու Յիսուս նորէն եկաւ Գալիլեացւոց Կանայ
Հալածէ , " ուր որ Ջուրը գինի ըրած էր . և հոն
ազնուականի մէկը կար , որուն որդին հիւանդ էր .
47 Ասիկա նկատելով որ Յիսուս
Երկրաստանէն Գալիլեա եկեր է , եկաւ անոր ու
կ'աղաչէր որ իջնէ և իր որդին բժշկէ , ընչու որ
48 մեռնելու վրայ էր : Ն Ան ատենը Յիսուս ըսաւ
անոր , " Թէ որ նշաններ ու հրաշքներ չտեսնէք ,
49 բնաւ պիտի չհաւատաք : Ն Պետրոսականը ըսաւ անոր ,
50 Տէր՝ իջիր քանի որ իմ տղաս մեռած չէ : Յիսուս
ըսաւ անոր . Գնա , քու որդիդ ողջ է . մարդն ալ
հաւատաց ան խօսքին որ Յիսուս իրեն ըսաւ , ու
51 գնաց : Ու երբոր կ'իջնէր , իր ծառաները դիմա-
ւորեցին զինքը , և աւետս տուին ըսելով Թէ
52 Քու տղադ ողջ է : Ուստի հարցուց անոնց Թէ ո՛ր
ժամէն սկսաւ աղէկի դառնալ . և ըսին իրեն ,
53 Երէկ ժամը եօթնէին տենդը Թողուց զանիկայ : Ն Ան
ատենը գիտցաւ անոր Հայրը Թէ ան ժամին էր որ
Յիսուս իրեն ըսաւ Թէ Քու որդիդ ողջ է . ու
54 հաւատաց ինքը և իր բոլոր տունը : Ն Նորէն երկ-
րորդ հրաշքն է որ Յիսուս ըրաւ , երբոր Երկրաս-
տանէն Գալիլեա եկաւ :

ԳԼ . բ . 23 ; գ . 2 ;
Ղ ը Օր . ժզ . 16 ;
ԳԼ . բ . 1, 11 ;
ա Կոր . ա . 22 ;

ԳԼ . Ե

1 Յիսուս երուսաղէմէ տարեւ մի վեր հիւանդ եղող մարդը կը
բժշկէ շաբաթ օրը : 10 Հրեայք ասոր վրայով տրտունջ
կ'ընեն , ու կը հալածեն զՔրիստոս : 17 Ան ալ իր անձին
համար պատասխան կու տայ Հրեաներուն , ու զանոնք կը
յանդիմանէ . և իր Հօրը , 32 ու Ցովհաննէսին , 36 և իր
գործքերուն , 39 ու Սուրբ Գրոց վկայութիւններովը իր ո՛վ
ըլլալը կը յայտնէ :

1 – Ա՛սկէ եւս՝ Հրէից տօն էր, եւ Յիսուս Երուսա-
2 ղէմ ելաւ։ Ու Երուսաղէմի մէջ Բ Ոչխարաց
դրռնէը քով աւազան մը կայ, որ Եբրայեցերէն
3 Լնեթհեզդա կ'ըսուի, որ հինգ սրահ ունի։ Անոնց
մէջ խիստ շատ հիւանդներ պառկած էին, կոյրեր՝
կաղեր՝ չորցածներ, որոնք կը սպասէին ջուրին
4 խառնուելուն։ Ա՛ման մը հրեշտակ մը ժամանակ
ժամանակ աւազանը կ'իջնէր ու ջուրերը կը խառ-
նէր, եւ ով որ ջուրին խառնուելէն եւս ալիւռ
առաջ անոր ներս կը մտնէր, կը բժշկուէր՝ ինչ հի-
5 ւանդութիւն որ ունենար։ Եւ հոն մէկ մարդ մը
կար, որ երեսունուութը տարիէ ի վեր հիւանդու-
6 թիւն մը ունէր։ Յիսուս երբոր տեսաւ զանիկայ
որ ննկած պառկած էր, ու գիտցաւ որ շատ ժամա-
նակէ ի վեր է ըսաւ անոր, Ա՛ուզե՞ս առողջա-
7 նալ։ Հիւանդը պատասխան տուաւ անոր, Տէր՛
մարդ մը չունիմ՝ որ երբ ջուրերը խառնուին՝ զիս
աւազանը ձգէ. հապա քանի որ ես ծանր կը շար-
8 ժիմ, ինծմէ առաջ ուրիշ մը կ'իջնէ։ Յիսուս
9 ըսաւ անոր, Ելլէ՛ մահիճդ առ ու քալէ։ Եւ
իսկոյն մարդը առողջացաւ, ու իր մահիճը վերցը-
10 նելով կը քալէր. Ու այն օրը շաբաթ էր։ Ուս
առնոնը Հրէաները ըսին բժշկուած մարդուն,
Շաբաթ է, Ե՛ւ արժան չէ որ մահիճդ վերցընես։
11 Պատասխան տուաւ անոնց Ան՝ ըսաւ, Ան որ զիս
բժշկեց՝ ինքը ինծի ըսաւ, Առ՛ մահիճդ առ ու քալէ։
12 Ուստի հարցուցին անոր, Ո՞վ է այն մարդը որ
13 քեզի ըսաւ, Առ՛ մահիճդ առ ու քալէ։ Եւ բժշկուա-
ղը չէր գիտեր թէ ով է այն, ինչու որ Յիսուս
մէկդի քաշուեցաւ՝ այն տեղը բազմութիւն ըլլալուն

– Ղե. իդ. 2։ բ Օր. ժզ. 1։ ԳԼ. բ. 13։
բ Նեհեմ. գ. 1։ ժբ. 39։
գ Մատ. թ. 6։ Մար. բ. 11։ Ղու. ե. 24։
դ ԳԼ. թ. 14։
ե Եզ. ի. 10։ Նեհեմ. ժգ. 19։ Երեմ. ժե. 21։ եզ. Մատ. ժբ. 2։ Մար. բ. 24։ գ. 4։ Ղու. գ. 2։ ժգ. 14։

14 համար։ Ինկէ ետքը Յիսուս գտնիկայ տաճարին
մէջ գտնելով՝ ըսաւ անոր, Ահա բժշկուեցար,
Ալ մեղք մի՛ գործեր, որ ալ աւելի չար բան մը
15 չպատահի քեզի։ Մարդը, ու Հրէաներուն
պատմեց թէ Յիսուսն էր որ զինքը բժշկեց։
16 Ու ասոր համար Հրէաները կը հալածէին Յի-
սուսը, եւ կը փնտռէին զանիկայ սպաննել, որ ան
17 բանները շաբաթ օրը կ'ընէր։ Ու Յիսուս պա-
տասխան տուաւ անոնց, Իմ Հայրս մինչեւ հիմա
18 կը գործէ, ես ալ կը գործեմ։ Ասոր համար՝
ալ աւելի կը փնտռէին Հրէաները զանիկայ սպա-
նանել, վասն զի չէ թէ միայն շաբաթ օրը կը
լուծէր, հապա նաեւ զԱստուած իր Հայրը կ'ա-
նուանէր, Ե՛ւ այսպէս ինքզինքը Աստուծոյ հաւա-
19 սար կ'ընէր։ Յիսուս պատասխան տուաւ ու
ըսաւ անոնց, Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի,
Ե՛ Որդին ինքնիրմէն բան մըն ալ չկրնար ընել, մէ-
այն Թէ ինչ որ տեսնէ որ Հայրը կ'ընէ. վասն զի
ինչ որ անիկայ կ'ընէ, նմանապէս Որդին ալ
20 նոյնը կ'ընէ։ Ուրկէ որ Հայրը կը սիրէ Որդին,
և ամէն բան կը ցուցնէ անոր ինչ որ ինքը կ'ը-
նէ. և աստկէ ալ աւելի մեծ գործերը պիտի ցու-
21 ցնէ անոր, որպէս զի դուք զարմանաք։ Ա՛ման
զի ինչպէս որ Հայրը մեռելները կը յարուցանէ
ու կենդանի կ'ընէ, Նմանապէս ալ Որդին որոնք որ
22 կ'ուզէ կը կենդանացընէ։ Ուրկէ Հայրը մէկը
չդատեր, Հապա ամէն դատաստանը Որդին
23 տուաւ. Որ ամենքը պատուեն Որդին, ինչպէս որ

ը Մատ. ժբ. 45։ ԳԼ. բ. 11։
թ ԳԼ. թ. 4։ ժգ. 10։
ժ ԳԼ. է. 20։
ի ԳԼ. ժ. 30, 33։ Փիլ. բ. 6։
ի Հմր 30։ ԳԼ. բ. 28։ թ. 4։ ժբ. 49։ ժգ. 10։
լ Մատ. պ. 17։ ԳԼ. դ. 35։
խ Պետ. ա. 17։
ծ Ղու. է. 14։ ը. 54։ ԳԼ. ժա. 25, 43։
կ Մատ. ժա. 27։ իբ. 18։ Հմր 27։ ԳԼ. պ. 35։ ժէ. 2։ Գոր. ժէ. 31։ ա Պետ. դ. 5։

Հայրը կը պատուէն . ե՞ան որ Որդին չպատուէր ;
24 զանիկայ խըկող Հայրը չպատուէր : Ճշմարիտ
Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի Թէ Ո՞վ որ իմ խօսքս մը-
տիկ կ՚ընէ , և կը հաւատայ անոր որ զիս խրկեց ,
յաւիտենական կեանք ունի , ու դատապարտու-
Թեան տակ չի՛գար , հապա մահուանէ դէպ ի՛
25 կեանք անցած է : Ճշմարիտ Ճշմարիտ կ՚ըսեմ
ձեզի , որ ժամանակ պիտի գայ և ալ հիմա է , Յոր
ան առնէր մեռելները պիտի լսեն Աստուծոյ Որ-
դւոյն ձայնը , և անոնք որ կը լսեն , պիտի ապրին :
26 Վասն զի ինչպէս որ Հայրը իր անձին մէջը կեանք
ունի , անանկ ալ Որդիին տուաւ որ իր անձին
27 մէջը կեանք ունենայ . և Նոր դատաստան ընելու ալ
իշխանութիւն տուաւ անոր , ֆ քանզի անիկայ Որդի
28 մարդոյ է : Այսը վրայ մի զարմանաք , ինչու որ
ժամանակ պիտի գայ որ բոլոր գերեզմաններու մէջ
29 եղողները անոր ձայնը պիտի լսեն , ֆ Ու դուրս
պիտի գան , ֆ անոնք որ բարի գործեր ևն , կենաց
յարութեան համար , և անոնք որ չար գործեր ևն ,
30 դատապարտութեան յարութեան համար : Ես
ինքիմնէս բան մը չեմ կրնար ընել . ինսոր կը
լսեմ՝ անանկ կը դատեմ , և իմ դատաստանս ար-
դար է , ինչու որ ես իմ կամքս չեմ փնտռեր ,
31 հապա *անոր կամքը որ զիս խրկեց : Թէև որ ես
ինծի համար վկայեմ , իմ վկայութիւնս Ճշմարիտ
32 չէ : Ուրիշ մըն է որ ինծի համար կը վկայէ .
և ես գիտեմ որ Ճշմարիտ է ան վկայութիւնը՝ որ

ֆ ա Ցօհ . բ . 23 ։
ֆ ԳԼ . գ . 16 , 18 ։ ը . 40 , 47 ։ ը . 51 ։ ի . 31 ։
հ ա Ցօհ . գ . 14 ։
ֆ Հմր 28 ։ Եփես . բ . 1 , 5 ։ ե . 14 ։ Կող . բ . 13 ։
ղ Հմր 22 ։ Դան . ժ . 42 ։ ժէ . 31 ։
ճ Դան . է . 13 , 14 ։
ֆ Եա՛ . իզ . 19 ։ ա Կոր . ժ . 52 ։ ա Թես . գ . 15 ։
յ Դան . ժբ . 2 ։ Մատ . իե . 32 , 33 , 46 ։
ն Հմր 19 ։
շ Մատ . իզ . 39 ։ ԳԼ . գ . 34 ։ գ . 38 ։
* Ո՞նդ՝ Հօրը
ո ԳԼ . ը . 14 ։ Ցայտ . գ . 14 ։
շ Մատ . գ . 17 ։ ժէ . 5 ։ ԳԼ . ը . 18 ։ ա Ցօհ . և . 6 , 7 , 9 ։

33 ինքը ինծի համար վկայեց : Դուք Յովհաննէսին
խրկեցիք , ու ինքը Ճշմարտութեանը վկայեց :
34 Ես այս ես չէ Թէ մարդոյմէ վկայութիւն կ՚առնեմ ;
35 հապա ասանկները կ՚ըսեմ որ դուք փրկուիք : Ան-
կայ ձրագ մըն էր որ կը վառէր և կու լայտ կու-
տար , ու դուք քիչ մը առեն ուզեցիք անոր լու-
36 սովը ուրախանալ : Ես այս Յովհաննէսին
վկայութենէն ալ մեծ վկայութիւն ունիմ , քանզի
Հան գործերը որ Հայրը ինծի տուաւ որ անոնք
կատարեմ , ան նոյն գործերը որ ես կը գործեմ՝
ինծի համար կը վկայեն Թէ Հայրը զիս խրկեց :
37 Ու Հայրը որ զիս խրկեց , ի՞նքը վկայեց ինծի հա-
մար . դուք բնաւ անոր ձայնը չլսեցիք , ի՛ոչ ալ
38 անոր կերպարանքը տեսաք . և՛ոչ անոր խօսքը
ձեր մէջը բնակած ունիք , քանզի ան որ ինքը
39 խրկեց , դուք անոր չեք հաւատար : Գիրքերը
քննեցէ՛ք , ինչու որ դուք անոնցմով կը սեպէք
յաւիտենական կեանքը ունենալ , ի՞ և նոյն անոնք
40 են որ ինծի համար կը վկայեն . ֆ Ու դուք չեք
41 ուզեր ինծի գալ , որ կեանք ունենաք : ֆ Ես
42 մարդոյմէ փառք չեմ առներ : Հապա գիտեմ ձեզ
43 որ Աստուծոյ սէրը ձեզի ընդմէջ չունիք : Ես իմ
Հօրս անունովը ևկայ , ու զիս չեք ընդունիր . Թէ
որ ուրիշ մէկը իր անունովը գայ , անիկայ պիտի
44 ընդունիք : ֆ Դուք ինարդ կրնաք հաւատալ , որ
իրարմէ փառք կ՚առնէք . ֆ և ան փառքը որ մէկ
45 Աստուծմէն է , չէք փնտռեր : Մի կարծէք Թէ

ֆ ԳԼ . ա . 15 , 19 , 27 , 32 ։
ֆ բ ԳԱտ . ա . 19 ։
ի Մատ . ժգ . 20 ։ խա . 26 ։ Մար . ղ . 20 ։
ա ա Ցօհ . և . 9 ։
ֆ ԳԼ . գ . 2 ։ ժ . 25 ։ ժե . 24 ։
ֆ Մատ . գ . 17 ։ ժէ . 5 ։ ԳԼ . ղ . 27 ։ ը . 18 ։
* Ո՞նդ՝ Հօրը
ֆ Ը Որ . գ . 12 ։ ԳԼ . ա . 18 ։ ա Տիմ . ա . 17 ։ ա Ցօհ . գ . 12 ։
ֆ Եա՛ . ը . 20 ։ լգ . 16 ։ Դան . ժգ . 29 ։ Հմր 46 ։ Դտր . ժէ . 11 ։
ֆ բ Որ . ժբ . 15 , 18 ։ Դան . իդ . 27 ։ ԳԼ . ա . 45 ։
ֆ ԳԼ . ա . 11 ։ դ . 19 ։
ֆ Հմր 34 ։ ա Թես . բ . 6 ։
ֆ ԳԼ . ժբ . 43 ։
ֆ Հռով . բ . 29 ։

Նա ձեզի համար ամբաստանութիւն պիտի ընեմ
Հօրը։ — Կայ Դէը որ ձեզի համար ամբաստանու-
թիւն կ'ընէ, Մովսէսը՝ որուն դուք յուսացած
46 էք։ Վասն զի թէ որ դուք Մովսէսին հաւատա-
յիք, ինծի ալ պիտի հաւատայիք, Բ ինչու որ
47 անոր գրածներուն չէք հաւատար, իմ խօսքերուս ին-
չո՞ւր պիտի հաւատաք։

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Բրեաստոս հինգ հազար հոգի կը կերակրէ հինգ հացով ու
երկու ձուկով։ 15 ատ բանիս վրայ մարդիկ կ'ուզեն թագա-
ւոր ընել զանիկայ։ 16 բայց Յիսուս անոնց քովէն ետ կը
քաշուի, ու ծովուն վրայ քալելով՝ իր աշակերտներուն կ'եր-
թայ։ 26 կը յանդիմանէ իր բոլորտիքը դեղուղները, ու
ամէն մարմնաւոր չհոս համար իր խօսքը մակիկ ընողները։
32 կը ցուցընէ թէ ինքը հոգեւոր կերակուր է հաւատացեալնե-
րուն։ 66 Շատ աշակերտներ իրմէն կը դառնան։ 68 Պետ-
րոս կը դաւանի զՅիսուս։ 70 Ցուդան սատանայ կ'անուանի։

1 — Ա՛յս բաներէն ետքը Յիսուս Գալիլեայի այսինքն
Տիբերիայի ծովուն անդիի կողմը գնաց։
2 Եւ անոր եւսէն շատ ժողովուրդ կ'երթար, ինչու-
որ կը տեսնէին ան հրաշքները որ հիւանդներուն
3 վրայ կ'ընէր։ Եւ Յիսուս լերը ելաւ, ու հոն
4 նստաւ իր աշակերտներուն հետ միասին։ Բ Եւ
Հրէից զատկի տօնը մօտ էր։
5 Ե Յիսուս երբոր իր աչքերը վեր վերցուց ու
տեսաւ որ շատ ժողովուրդ կու գար իրեն, ըսաւ
Փիլիպպոսին, Որտեղից հաց ծախու առնենք որ
6 ասոնք ուտեն։ (Եւ ան կ'ըսէր զանիկայ փորձելու
համար, քանզի ինքը գիտէր ինչ պիտի ընէր։)
7 Փիլիպպոս պատասխան տուաւ անոր, Երկու

— Հռով. բ. 12։
Բ Ծն. դ. 15։ Ժբ. 3։ Ժբ. 18։ Իր. 18։ Խթ. 10։ Բ Օր. Ժբ. 15, 18։ Գլ. ա. 45։ Գոր. իզ. 22։
— Մատ. Ժդ. 13։ Մար. ղ. 32։ Ղտ. թ. 10, 12։
Բ Ղե. իդ. 5, 7։ Բ Օր. Ժզ. 1։ Գլ. բ. 13։ Ե. 1։
‡ Մատ. Ժդ. 14։ Մար. ղ. 35։ Ղտ. թ. 12։
‡ Տե՛ս Թուղ. Ժա. 21, 22։
Ե դ Թագ. դ. 43։
Ջ Ծն. Խթ. 10։ Բ Օր. Ժբ. 15, 18։ Մատ. Ժա. 3։ Գլ. ա. 21։ դ. 19, 25։ Ե. 40։
Ե Մատ. Ժդ. 23։ Մար. ղ. 47։

հարիւր դահեկանի հաց առնոց հերիք չէ, որ ամէն
8 մէկը քիչ մը առնէ։ Իր աշակերտներէն մէկը՝
Սիմոն Պետրոսին եղբայրը Անդրէաս ըսաւ իրեն,
9 Հոս մէկ պատանի մը կայ, որ հինգ գարեղէն հաց
ու երկու ձուկ ունի, Բայց անոնք ի՞նչ պիտի
10 ըլլան այդչափ մարդոց։ Յիսուս ըսաւ,
Նստեցուցէ՛ք ատ մարդիկը։ Եւ ան տեղը շատ խոտ
կար, ու մարդիկը նստան թուով հինգ հազարի
11 չափ։ Յիսուս հացերը առաւ ու գոհացաւ, և
աշակերտներուն բաժնեց, աշակերտներն ալ նստող-
ներուն, նոյնպես ալ ձուկերէն՝ որչափ որ ուզեցին։
12 Ու երբոր կշտացան, ըսաւ իր աշակերտներուն,
Ժողվեցէ՛ք աւելցած կտորտանքները՝ որ բան մը
13 կորսուի։ Ուստի ժողվեցին, և տասներկու
կողով լեցուցին ան հինգ գարեղէն հացերէն ծացած
14 կտորտանքները, որ ուտողներէն աւելցաւ։ Իսկ
մարդիկը երբոր Յիսուսին ըրած հրաշքը տեսան,
կ'ըսէին թէ Անշիկայ է ձշմարտապէս ան մարգա-
15 գարէն՝ որ աշխարհ պիտի գար։ Ու Յիսուս
գիտնալով որ պիտի գան զինքը յափշտակեն՝ որ
զինքը թագաւոր ընեն, նորէն մինակ լերը գնաց։
16 Ե Ու երբոր իրիկուն եղաւ, իր աշակերտները
17 ծովեզերքը իջան։ Ու նաւը մտնելով ծովուն
անդիի կողմը Կափառնայում կ'երթային։ Ե արդէն
մութը կոխեր էր, ու Յիսուս դեռ իրենց եկած
18 չէր։ Ծովն ալ հովին սաստիկ փչելէն տակնուվրայ
19 կ'ըլլար։ Ու երբոր թէ քառասնհինգ
կամ երեսուն ասպարէզի չափ գացին, տեսան Յի-
սուսը որ ծովուն վրայէն քալելով՝ նաւուն կը
20 մօտենար, ու վախցան։ Նայց ինքը ըսաւ ա-
21 նոնց, Ես եմ՝ մի՛ վախնաք։ Ուզեցին

զանիկայ նաւը առնել . և չուա մը նաւը ան
երկիրը հասաւ՝ ուր որ կ'երթային :
22 Հետևեալ օրը ժողովուրդը որ ծովէն անդին
կողմն էր , և տեսեր էր որ ուրիշ նաւակ չկոր
ան մէկէն ի զատ՝ որուն մէջ անոր աշակերտները
մտեր էին , և որ Յիսուս իր աշակերտներուն հետ
նաւակը մտած չէր , հապա միայն անոր աշակերտ-
23 ները գացեր էին . (Իայց Տիբերիայէն ուրիշ
նաւակներ եկան ան տեղին մօտ՝ ուր որ Տէրոջը
24 գոհանալովը հացը կերեր էին .) Ըն առնը
ժողովուրդը տեսնելով թէ ո՛չ Յիսուս հոն է ,
ո՛չ ալ անոր աշակերտները , իրենք ալ նաւերը
մտան ու եկան Կափառնայում Յիսուսը փնտռելու :
25 Ու երբոր անիկայ ծովուն անդին կողմը գտան՝ ըսին
26 անոր , Ռաբբի , ե՞րբ եկար դուն հոս : Յիսուս պա-
տասխան տուաւ անոնց և ըսաւ , Ամէնէն ճշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի , Դուք զիս կը փնտռէք՝ չէ թէ անոր
համար որ հրաշքներ տեսաք , հապա անոր համար
27 որ հացերէն կերաք ու կշտացաք : Գործե՛ք գործերուն՝
չէ թէ կորստական կերակուրին համար , ըհապա
ան կերակուրին համար որ յաւիտենական կենաց
մէջ կը մնայ , որ անիկայ Որդին մարդոյ ձեզի պիտի
տայ , ի՛նչու որ Հայր Աստուած զանիկայ կնքեց :
28 Ըն առնը ըսին անոր , Ի՞նչ ընենք՝ որ Աստուծոյ
29 գործքերը գործենք : Պատասխան տուաւ Յիսուս
ու ըսաւ անոնց , Ա՛ն է Աստուծոյ գործը , որ անոր
30 խրկածին հաւատաք : Ուրեմն անոր , Ի՞նչ նշան կ'ընես որ տեսնենք ու քեզի հաւատանք .
31 Ի՞նչ կը գործես : Մեր հայրերը անապատին
մէջ մանանան կերան , ինչոր որ գրուած է ,

ե Ելք . ժգ . 55 ; ԳԼ . գ . 14 ;
զ Մատ . գ . 17 ; ժէ . 5 ; Մար . ա . 11 ; Ղուկ . գ . 22 ; Թ . 35 ; ԳԼ . ա . 33 ; է . 37 ; ը . 18 ; Գործ . բ . 22 ; բ Գնտ . ա . 17 ;

թ ա Ցօհ . գ . 23 ;
ի Մատ . ժբ . 38 ; ժգ . 1 ; Մար . ը . 11 ; ա Կոր . ա . 22 ;
լ Եզ . ժգ . 15 ; Թուա . ժա . 7 ; Նէեմ . Թ . 15 ; ա Կոր . ժ . 3 ;

32 Ի՛նչ կ'ընէք հայց տուաւ անոնց որ ուտեն : Ու
Յիսուս ըսաւ անոնց , Ամէնէն ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի թէ Մովսէս չտուաւ ձեզի երկնաւոր հացը ,
բայց իմ Հայրս կու տայ ձեզի ճշմարիտ երկնաւոր
33 հացը : Ինչու որ Աստուծմէ պատաճ հացը ան է
որ երկինքէն կ'իջնէ , ու աշխարհիս կեանք կու
34 տայ : Ուստի ըսին անոր , Տէր՝ ամէնատեն ատ
35 հացը մեզի տուր : Ու Յիսուս ըսաւ անոնց , Ես
եմ կենաց հացը . հան որ ինծի կու գայ , երբէք
պիտի չանօթենայ . և ան որ ինծի կը հաւատայ ,
36 պիտի չծարաւի : Իայց ես ձեզի ըսի որ դուք
37 զիս տեսաք ալ՝ ու չէք հաւատար : Ըն ամէնը որ
Հայրը ինծի կու տայ , ինծի պիտի գայ . և ան
որ ինծի կու գայ , բնաւ գուրս պիտի չհանեմ :
38 Ինչու որ ես երկինքէն իջայ , ո՛չ թէ իմ կամքս
ընելու , հապա անոր կամքը՝ որ զիս խրկեց :
39 Ու զիս խրկող Հօրը կամքը սա է որ Ես ա-
մէնը որ ինքը ինծի տուաւ՝ չկորսընցնեմ անկէ ,
հապա անոր յարութիւն առնել տամ վերջին օրը :
40 Քանզի զիս խրկողին կամքը սա է , որ Ես ամէնը
որ կը տեսնէ Որդին և կը հաւատայ անոր ,
յաւիտենական կեանք ունենայ . ես ալ անոր
յարութիւն առնել տամ վերջին օրը :
41 Ուստի Հրեաները արտուտնջ կ'ընէին իրեն հա-
մար , ինչու որ ըսաւ թէ Ես եմ երկինքէն իջած
42 հացը . Ու կ'ըսէին , Ո՞չիկայ Յովսէփին որդին
Յիսուսը չէ՞ , որուն հայրը ու մայրը մենք կը
ճանչնանք . ուրեմն ի՛նչպէս կ'ըսէ ասիկայ թէ

ծ Ելք . ժզ . 4 , 15 ;
կ Մատ . իդ . 39 ; ԳԼ . է . 30 ;
ի ԳԼ . գ . 34 ;
ն ԳԼ . ժ . 28 ; ժէ . 12 ; ժը . 9 ;
լ Հմր 27 , 47 , 55 ; ԳԼ . գ . 15 , 16 ; դ . 14 ;
խ Մատ . ժգ . 55 ; Մար . ը . 3 ; Ղուկ . դ . 22 ;

Ա Սադ . հը . 24 , 25 ;
բ Տես գԼ . դ . 15 ;
գ Հմր 48 , 59 ;
դ ԳԼ . դ . 14 ; է . 37 ;
ե Հմր 26 , 65 ;
զ Հմր 45 ;
է Մատ . խդ . 24 ; ԳԼ . ժ . 28 , 29 ; բ Տիմ . բ . 19 ; ա

43 Նա երկինքէն իջայ : Պատահական տուաւ Յիսուս
ու ըսաւ անոնց , Տրտունջ մի ընէք մէջերնիդ :
44 ՈՒ Մէկը չկրնար ինծի գալ , թէ որ զիս խրկող
Հայրը անիկայ չքաշէ . ու ես անոր յարուԹիւն
45 առնել պիտի տամ վերջին օրը : Ո Անդրադրեից
մէջ գրուած է , Ու ամէնքն ալ Աստուծմէ սորված
պիտի ըլլան . Ըսան ամէնը որ Հօրմէն կը լսէ ու
46 կը սորվի , ինծի կու գայ : Ո Ոչ Թէ մէկը
Հայրը տեսած է , Ո Եթէ ոչ ան որ Աստուծմէ
47 է , անիկայ Հայրը տեսած է : Ամէնքիս ճշդ-
մարիտ կ'ըսեմ ձեզի Թէ Ով որ ինծի կը հաւա-
48 տայ , յաւիտենական կեանք ունի : Ո Ես եմ կեա-
49 նաց հացը : Ը Ձեր հայրերը անապատին մէջ
50 մանանան կերան ու մեռան : Ց Ա՛յս է ան հացը՝
Ո որ երկինքէն կ'իջնէ , որ եԹէ մէկը ասկէ ուտէ ,
51 պիտի չմեռնի : Ես եմ կենդանի հացը Ո որ
52 երկինքէն իջայ : ԹՎ որ մէկը աս հացէն ուտէ ,
յաւիտեան պիտի ապրի . Ֆ և ան հացը որ ես պի-
տի տամ՝ իմ մարմինս է , որ ես պիտի տամ աշ-
խարհիս կենացը Համար :
53 Ֆ Ուստի վրայ Հրեաները իրարու հետ կը վիճէին
ու կ'ըսէին , Ինո՞ր կրնայ ասիկայ իր մարմինը
54 մեզի տալ ուտելու : Յակ Յիսուս ըսաւ անոնց ,
Ամէնքիս ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , Ֆ ԹՎ որ
Ուրուց մարդոյ մարմինը չուտէք և անոր արիւնը
չխմէք , ձեր անձերուն մէջը կեանք չէք ունենար :
55 Ո Ով որ իմ մարմինս ուտէ և իմ արիւնս խմէ ,

ե Երգ . ա . 4 ։ Հմր 66 ։
զ Նա . ծգ . 13 ։ Երեմ . լա . 34 ։ Մհբ . գ . 2 ։ Երր . ը . 10 ։ ժ . 16 ։
է Հմր 37 ։
ը ԳԼ . ա . 18 ։ Ե . 37 ։
ի Ա՛ատ . ժա . 27 ։ Ղև . ժ . 22 ։ ԳԼ . ա . 18 ։ Ե . 29 ։ ը . 19 ։
ձ ԳԼ . գ . 16 , 18 , 36 ։ Հմր 40 ։
ղ Հմր 33 , 35 ։
ճ Հմր 31 ։
մ Հմր 51 , 59 ։
յ ԳԼ . գ . 13 ։
ն Երր . ժ . 5 , 10 ։
շ ԳԼ . Ե . 43 ։ Թ . 16 ։ ժ . 19 ։
ո ԳԼ . գ . 9 ։
չ Ա՛ատ . իզ . 26 , 28 ։
պ Հմր 27 , 40 , 64 ։ ԳԼ . դ . 13 , 14 ։

յաւիտենական կեանք կ'ունենայ , ու ես անոր յա-
56 րութիւն առնել պիտի տամ վերջին օրը : Ընդու-
որ իմ մարմինս ճշմարիտ կերակուր է , և իմ ա-
57 րիւնս ճշմարիտ ըմպելիք է : Ան որ իմ մարմինս
կ'ուտէ , և իմ արիւնս կը խմէ , Ֆ անիկայ իմ
Ներսի դիս կը ընակի՝ ու ես անոր Ներսի դին :
58 Ինչպէս որ կենդանի Հայրը զիս խրկեց , ու ես
կենդանի եմ Հօրը Համար , այսպէս ալ ան որ
զիս կ'ուտէ , ինքն ալ իմ Համար կենդանի կը
59 մնայ : Ֆ Ա՛յս է ան հացը որ երկինքէն իջած է .
չէ Թէ ինծոր որ հայրերնիդ մանանան կերան՝ ու
մեռան . Ով որ աս հացը ուտէ , յաւիտեան պի-
տի ապրի :
60 Ա՛յս բաները պղտիկ ժողովարանին մէջը՝ երբոր
Կափառնայումի մէջ կը սորվեցընէր :
61 Ո Ու աշակերտներէն շատերը երբոր լսեցին ,
ըսին . Խիստ էատ խօսքը , ո՞վ կրնայ ատոր մտիկ
62 ընել : Յիսուս երբոր ինքնիրենը Համակ ցաւ ,
որ իր աշակերտները ան բանին Համար տրտունջ
կ'ընեն , ըսաւ անոնց , Ընտիկայ ձեզ կը գայթակ-
63 ղեցնէ՞ : Ե Հապա քիչ մը Խոչէք , Թէ որ
տեսնէք Որդին մարդոյ որ երթչ ուր որ առաջ
64 եր : Ը Հոգին է կենդանի ընողը , մարմինը շահ
մը չըներ . ան խօսքերը որ ես ձեզի *կը խօսիմ ,
65 հոգի ու կեանք են : Ե Բայց ձեր մէջէն կան ոմանք
որ չեն Հաւատար . ինչու որ Ը Յիսուս սկիզբէն
գիտէր՝ Թէ ով են անոնք որ չեն Հաւատար , և
66 ով է ան որ զինքը պիտի մատնէ . Ու կ'ը-
սէր , Ե Ասոր Համար ձեզի ըսի որ մէկը չկրնար
ինծի գալ , Թէ որ իմ Հօրմէս տրուած չըլլայ
անոր :

բ ա Ցօհ . գ . 24 ։ դ . 15 , 16 ։
է Հմր 49 , 50 , 51 ։
ը Հմր 67 ։ Ա՛ատ . ժա . 6 ։
ի ԳԼ . գ . 13 ։ Ա՛ար . ժգ . 19 ։ Դտր . ա . 9 ։ Եփս . դ . 8 ։
ձ ր Կտր . գ . 6 ։
* Ի՛մաս՝ խօսեցայ , ,
ղ Հմր 36 ։
ճ ԳԼ . բ . 24 , 25 ։ ժգ . 11 ։
մ Հմր 44 , 45 ։

67 ֆՆա պատճառով իր աշակերտներուն ջատերը
68 եւս գայլին , և ալ իր հետը չէին պտըտեր : Ուս
ատները Յիսուս տասներկուքին ըսաւ , Մի՛թէ
69 դուք ալ կ՚ուզէ՞ք երթալ : Սիմոն Պետրոս պա-
տասխան տուաւ անոր , Տէր՝ որո՞ւ պիտի երթանք ,
70 Դուն յաւիտենական կենաց խօսքերը ունիս . ԵՒ Ն
մենք հաւատացինք ու գիտցանք թէ դուն ես Ք՚րիս-
71 տոսը * Աստուծոյ Որդին : Յիսուս պատասխան
տուաւ անոնց , Ի՞ս ձեզ տասներկուքդ չընտրեցի՞ ,
72 ֆ ու ձեզմէ ալ մէկը սատանայ է : Ան կ՚ըսէր Ի-
կարիովտացի Սիմոնեան Յուդային համար , ինչու
որ անիկայ էր որ զինքը պիտի մատնէր , ու տաս-
ներկուքէն մէկն էր :

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Յիսուս կը յանդիմանէ իր ազգականներուն փառասիրու-
թիւնը և յանդգնութիւնը . 10 Գալիլեայէն Երուսաղէմ
կ՚երթայ տաղաւարահարաց ատեն . 14 տաճարին մէջ կը սոր-
վեցնէ : 40 Ժողովրդոց զանազան կարծիքները Քրիստոսի
վրայով : 45 Փարիսեցիք կը բարկանան իրենց սպասաւոր-
ներուն՝ զանիկայ չբռնելնուն համար , և կը յանդիմանեն
Նիկոդէմոսը՝ որ Յիսուսի կողմը կը բռնէր :

1 Ե՛ւ աս բաներէն ետև Յիսուս Գալիլեայի մէջ կը
պտըտէր , ինչու որ չէր ուզեր Հրէաստանի
մէջ պտըտիլ , ֊ վասն զի Հրէաները զինքը
սպաննել կ՚ուզէին :
2 Բ Ե՛ւ Հրէաներուն տաղաւարահարայ տօնը մօտ
3 էր : Ո՞ւստի իր եղբայրները ըսին իրեն , Հոկը
ասկէ ու Հրէաստան գնա , որ քու աշակերտներդ
4 ալ տեսնեն քու գործերդ որ կ՚ընես . Ինչու որ
մէկը չկայ որ ծածկաբար բան մը ընէ , և ինքը
յայտնի ըլլալ ուզէ . Թէ որ դուն ասա բաները

ֆ Հմր 61 ։
ի Գոր . ե . 20 ։
Լ Մատ . ժգ . 16 ։ Մար . ը . 29 ։ Ղու . թ . 20 ։ Գլ . ա . 49 ։ ժա . 27 ։
* Ո՛ռնդ՝ կենդանի Աստուծոյ
Խ Ղու . գ . 13 ։
ծ Գլ . ժգ . 27 ։
կ Գլ . ե . 16 , 17 ։
բ Գլ . իգ . 34 ։
է Մատ . ժբ . 46 ։ Մար . գ . 31 ։ Գոր . ա . 14 ։

5 կ՚ընես , ինքզինքդ աշխարհին յայտնէ : Հրաշքդ
6 իր եղբայրներն ալ չէին հաւատար իրեն : Յակ Յի-
սուս ըսաւ անոնց , Իմ ժամանակս դեռ հասած
չէ , բայց ձեր ժամանակը միշտ պատրաստ է :
7 Աշխարհ ձեզ չկրնար ատել , բայց զիս կ՚ատէ ,
Ինչու որ ես անոր վրայով կը վկայեմ Թէ իր
8 գործքերը չար են : Դուք ելլեք աս տօնիս . ես
[դեռ] չեմ ելլեր աս տօնիս , Ընչու որ իմ ժամա-
9 նակս դեռ լրացած չէ : Ան ըսելով անոնց , ինքը
10 Գալիլեա մնաց : Բայց երբոր իր եղբայրները ելան ,
նաքը ինքն ալ ելաւ տօնին , չէ Թէ յայտնի՝ հա-
պա գաղտուկ կերպով մը :
11 Բ Ի՛նչ Հրէաները տօնինատենը կը փնտռէին
12 զինքը ու կ՚ըսէին , Ո՞ւր է անիկայ : ֆ Ու ժողո-
վուրդին մէջ շատ շշնջիւն կար անոր վրայով .
Ոմանք կ՚ըսէին Թէ Ընդհ խոտ է . ուրիշները
կ՚ըսէին , Ո՛չ , հապա ժողովուրդը կը մոլորցնէ :
13 Սակայն մէկը անոր վրայով համարձակ չէր խօսեր
Հրէաներուն վախէն :
14 Յակ երբոր տօնը կէս եղաւ , Յիսուս տաճարը
15 ելաւ ու կը սորվեցընէր : Ի՛նչ Հրէաները կը
զարմանային ու կ՚ըսէին , Ինտո՞ր ասիկայ գիրերը
16 գիտէ , որ սորված չէ : Յիսուս պատասխան տուաւ
անոնց ու ըսաւ , ֆ Իմ վարդապետութիւնս իմն
17 չէ , հապա զիս խրկողինն է : Եթէ որ մէկը կ՚ուզէ
անոր կամքը ընել , պիտի գիտնայ տա վարդապե-
տութեանս համար Թէ արդեօք Աստուծմէ՞ է , Թէ
18 ես ինքզինքս կը խօսիմ : Ով որ ինքզինքն կը խօսի ,

Ր Մար . գ . 21 ։
ի Գլ . բ . 4 ։ ը . 20 ։ Հմր 8 ։ 30 ։
ղ Գլ . ժե . 19 ։
ե Գլ . գ . 19 ։
ը Գլ . ը . 20 ։ Հմր 6 ։
ի Գլ . ժա . 56 ։
ֆ Գլ . թ . 16 ։ ժ . 19 ։
ի Մատ . իա . 46 ։ Ղու . է . 16 ։ Գլ . գ . 14 ։ Հմր 40 ։
Լ Գլ . թ . 22 ։ ժբ . 42 ։ ժե . 38 ։
խ Մատ . ժգ . 54 ։ Մար . գ . 2 ։ Ղու . դ . 22 ։ Գոր . բ՝ . 7 ։
ծ Գլ . գ . 11 ։ ը . 28 ։ ժբ . 49 ։ ժգ . 10 ։ 24 ։
կ Գլ . ը . 43 ։
բ Գլ . է . 41 ։ ը . 50 ։

իր անձին փառքը կը փնտռէ • բայց ան որ զինքը
խրկողին փառքը կը փնտռէ , անիկայ ճշմարիտ է ,
19 և անոր քովը անիրաւութիւն չկայ : ¶ Մովսէս
չտուաւ ձեզի օրէնքը , ու ձեզմէ մէկն ալ չպահեր
20 օրէնքը : Ընչո՞ւ կը փնտռէք զիս սպաննել • պա-
տասխան տուաւ ժողովուրդը ու ըսաւ , ¤Դեւ կայ
քու ներսդ , ո՞վ քեզ կը փնտռէ սպաննել :
21 Պատասխան տուաւ Յիսուս և ըսաւ անոնց , Մէկ
գործ մը գործեցի , ու ամէնքդ ալ զարմացեր էք :
22 Ուրդ ¤ Մովսէս ձեզի թլփատութիւնը տուաւ ,
(որ չէ թէ Մովսէսէն էր , ¤հապա նախնիքնե-
23 րէն) ու շաբաթ օրը մարդ կը թլփատէք • Թէ
որ շաբաթ օրը մարդ թլփատութիւն կ'առնէ որ
Մովսէսին օրէնքը չբակուի • ինծի կը բարկանաք
որ Ես շաբաթ օրը ամբողջ մարդ մը բժշկեցի :
24 Ընչքի երեւցածին պէս դատաստան մի՛ ընէք , հա-
պա արդար դատաստան ըրէք :
25 Ան առնը Երուսաղէմացիներէն ոմանք կ'ըսէին ,
26 Նայիկայ ան չէ՞ որն որ կը փնտռեն սպաննել • Ու-
ահա յայտնի կը խօսի , ու բան մը չեն ըսեր անոր •
¤միթէ իշխանները գիտցած են թէ ասիկայ ճշմար-
27 տապէս Քրիստոսն է : Ասակայն մենք ասիկայ
գիտենք ուրկից է • բայց Քրիստոսը երբոր գայ ,
28 մէկը չգիտեր ուրկից է : Ուր Յիսուս քանի որ կը
սորվեցընէր , տաճարին մէջ աղաղակեց ըսելով ,
¤Իա ալ գիտէք , և ուրկից ըլլալս ալ գիտէք •
Ու ես ինքիրմէս եկած չեմ՝ , հապա ան որ զիս

ֆ ԵՒ • իզ • 3 ; բ Օր • լդ • 4 ; Ճ՟ • ա • 17 ; Գոր • է • 38 ;
է Մաա • ժբ • 14 ; Մար • գ • 6 ; Գլ • ե • 16 , 18 ; ժ • 31 , 39 ; ժա • 53 ;
ը Գլ • ը • 48 , 52 ; ժ • 20 ;
թ Ղե • ժբ • 3 ;
ժ Ծն • ժէ • 10 ;
ի Գլ • ե • 8 , 9 , 16 ;
լ Բ Օր • ա • 16 , 17 ; Ռաք • իգ • 23 , 24 ; Գլ • ը • 15 ;
Ցակ • բ • 1 ;
խ Հմր 48 ;
ծ Մաա • ժգ • 55 ; Մար • ղ • 3 ; Ղս • գ • 22 ;
կ Տ՟ս գԼ • ը • 14 ;
հ Գլ • ե • 43 ; ը • 42 ;

խրկեց՝ ¤Ճշմարիտ է , ¤որ անիկայ դուք չէք գի-
29 տեր : Ես անոր կը գիտեմ անիկայ , ինչու որ ես անկէ
30 եմ , և անիկայ զիս խրկեց : ¤Ուստի կը փնտռէին
զինքը բռնել , բայց ¤մէկն ալ իրեն ձեռք չզարկաւ ,
31 ինչու որ իր ժամանակը դեռ հասած չէր : ¤Ու
ժողովուրդէն շատ մարդիկ հաւատացին իրեն , և
կ'ըսէին , ¤Քրիստոսը երբոր գայ , աստնցմէ աւելի
նշաններ պիտի ընէ , որչափ որ ասիկայ կ'ընէ :
32 Փարիսեցիները լսեցին ժողովուրդին ասոնց չընչփնալը
անոր վրայով • ու փարիսեցիները և քահանայա-
պետները սպասաւորներ խրկեցին , որ զանիկայ
33 բռնեն : Ուրկէ Յիսուս ըսաւ , ¤Տիւրչ մը ժամանակ
ալ ձեզի հետ եմ , ու կ'երթամ անոր որ զիս
34 խրկեց : ¤Ես պիտի փնտռէք ու պիտի չգտնէք , և
35 իմ եղած տեղս դուք չէք կրնար գալ : Ուր ասոնք
Հրէաները ըսին իրարու , ¤Ո՞ւր պիտի երթայ
ասիկայ , որ մենք զինքը պիտի չգտնենք • միթէ
*Հեթանոսաց մէջ ¤ցիրուցան եղածներո՞ւն պիտի
երթայ , և Հեթանոսներուն պիտի սորվեցընէ :
36 Ո՞նչ է ան խօսքը որ ըզուցեց , ¤Իա պիտի փնտռէք
ու պիտի չգտնէք , և իմ եղած տեղս դուք չէք
կրնար գալ :
37 ¤Տօնին վերջի մեծ օրը Յիսուս կայներ էր , կ'աղ-
աղակէր ու կ'ըսէր , ¤Թէ որ մէկը ծարաւ է ,
38 թող ինծի գայ ու խմէ : ¤Ուն որ ինծի կը հա-
ւատայ՝ ինչպէս որ գիրքը կ'ըսէ , ¤անոր փորէն

÷ Ովս • ե • 6 ; Գլ • բ • 21 ; ժգ • 33 ;
* Ճ՟ն • Ճունաց
+ Ես • ժա • 12 ; Ցակ • ա • 1 ; ա Պետ • ա • 1 ;
ա Ղե • խգ • 36 ;
ֆ Ես • ծե • 1 ; Գլ • զ • 53 ; Ցայտ • իբ 17 ;
ր Բ Օր • ժբ • 15 ;
¤ Ռաք • ժբ • 4 ; Ես • ժբ • 3 ; խգ • 3 ; Գլ • գ • 14 ;

39 կ'ընդանի ջուրի գետեր պիտի բղխեն։ ‡Ըս ըսաւ Հոգիին համար՝ որ իրեն հաւատացողները պիտի առնէին. վասն զի Սուրբ Հոգին պրոճած չէր տակաւին, ինչու որ Յիսուս դեռ փառաւորուած
40 չէր։ Ժողովուրդէն շատ մարդիկ ասս խօսքը որ ըսեցին, կ'ըսէին, Ներաւընէ ասիկայ է Մարգա-
41 րէն։ Ուրիշները կ'ըսէին, Ասիկայ է Քրիս-տոսը. ուրիշներն ալ կ'ըսէին, Մի՞թէ Քրիս-
42 տոսը Գալիլեայէն կու գայ։ Չէ՞ որ գիրքը կ'ըսէ թէ Քրիստոսը Դաւիթի սերունդէն ու Դաւիթին եղած գեղէն Բեթղեհեմէն կու գայ։
43 ¶ Ասոր ժողովուրդին մէջ երկպառակութիւն ե-
44 ղաւ անոր համար։ Ե՛ւ անոնցմէ ոմանք ուզեցին բռնել անիկայ, բայց մէկը անոր ձեռք չզար-
կաւ։

45 Ու սպասաւորները Նոքէն եկան քահանայա-պետներուն և փարիսեցիներուն. ու սոնք ըսին
46 անոնց, Ինչո՞ւ անիկայ հոս չբերիք։ Պատաս-խան տուին սպասաւորները, Երբեք մէկը աս
47 մարդուն պէս խօսած չէ։ Ան սոնց փարիսեցի-ները պատասխան տուին անոնց և ըսին, Մի՞թէ
48 դո՛ւք ալ մոլորեցաք։ Ե՞ր իշխաններէն կամ փարի-
49 սեցիներէն մէկը հաւատաց անոր. Բայց աս ռա-միկ ժողովուրդը՝ որ օրէնքը չեն գիտեր, նզոված
50 են։ Նիկոդեմոս ըսաւ անոնց, (Ե՞ր ասոնցմէ
51 ¦ Մի՞թէ մեր օրէնքը մարդ կը դատէ՞, թէ որ

‡ Ես · Խդ · 3 ; Ծոմել · բ · 28 ; ԳԼ · ժզ · 7 ; Դոր · բ · 17, 33, 38 ։
ՀՀ ԳԼ · ժբ · 16 ; ժզ · 7 ։
Ե բ Օր · ժբ · 15, 18 ; ԳԼ · ա · 21 ; ղ · 14 ։
Զ ԳԼ · գ · 42 ; ղ · 70 ։
Է Հմր 52 ; ԳԼ · ա · 46 ։
Ը Սպ · ճղբ · 11 ; Եբեմ. իգ · 5 ; Միք · ե · 2 ; Մաա · բ · 5 ; Ղու · բ · 4 ։
Թ ա Թագ · ժզ · 1, 4 ։
Ժ Հմր 12 ; ԳԼ · Թ · 16 ; ժ · 19 ։
ԺԱ Հմր 30 ։
ԺԲ Մաա · Ե · 29 ։
ԺԳ ԳԼ · ժբ · 42 ; Դոր · ղ · 7 ։
ա Կոր · ա · 20, 26 ; բ · 8 ։
ԺԴ ԳԼ · գ · 2 ։
¦ բ Օր · ա · 17 · ժԵ · 8, ԸԸ ։ ժԹ · 15 ։

առաջ անկէ բան մը չլսէ, և չգիտնայ Թէ ինչ
52 կ'ընէ։ Պատասխան տուին ու ըսին անոր, Մի-թէ դուն ալ Գալիլեայէն ես. քննէ՛ ու նայէ՛,
53 հոր Գալիլեայէն մարգարէ չի հանիր։ Ու ամէն մէկը իր տունը գնաց։

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Քրիստոս կ'աբձակէ չնութեան յանցանքով բռնուած կինը. 12 կը յայտնէ Թէ ինքն է աշխարհիս լոյսը, ու իր վարդա-պետութիւնը կ'արդարացնէ. 33 Աբրահամին վրայ պար-ծենցող Հրէից պատասխան կու տայ, 59 և մէկդի կը քաշուի անոնց կատաղութենէն։

1 Ու Յիսուս Ձիթենեաց լեռը գնաց։ (2) Ու առտուընց նորէն տաճարը եկաւ, և բոլոր ժողովուրդը իրեն կու գար, ու ինքը նստեր կը
3 սորվեցնէր անոնց։ Ու դպիրները ու փարիսե-ցիները չնութեան մէջ բռնուած կինի մը բերին
4 անոր, ու զանիկայ մէջտեղը կայնեցընելով՝ Ըսին իրեն՝ Վարդապետ, աս կինիկը չնութեան մէջ՝
5 աս մեղքը գործած տեղը բռնուեցաւ. Ու օրի-նաց մէջ Մովսէս մեզի պատուիրեց սասանկները քարկոծել. հիմա դուն ի՞նչ կ'ըսես սորոր հա-
6 մար։ Բայց Յիսուս դէպ՚ի վար ծռելով՝ մատովը գետնին վրայ կը գրէր։ Ասկայն երբոր վրան ինկան՝ հար-ցընելով իրեն, վեր նայեցաւ ու ըսաւ անոնց,
7 Ձեզմէ անմեղ եղողը՝ առաջ անիկայ Թող քար
8 ձգէ սորոր վրայ։ Ու նորէն դէպ՚ի վար ծռելով՝
9 գետնին վրայ կը գրէր։ Ու անոնք աս լսելով ու խրճոց խղճմտանքէն յանդիմանուելով՝ Մէկիկ մէկիկ դուրս կ'ելլէին, ծերերէն սկսած մինչև յե-տիններըը. և Յիսուս մինակ մնաց, ու կինիկը մէջ-
10 տեղը կայնած։ Ու Յիսուս վեր նայելով ու կնի-

Հ Ես · Թ · 1, 2 ; Մաա · դ · 15 ; ԳԼ · ա · 46 ; Հմր 41 ։
ա ԴԼ · ի · 10 ։ բ Օր · իբ · 22 ։
Բ բ Օր · ժԼ · 7 ; Հռով · բ · 1 ։
Գ Հռով · բ · 22 ։

կէն զատ մէկը յանձնելով՝ ըսաւ անոր , Անոնց ետեւ
եղիր անոնք որ քու վկայութիւնդ ամբաստանութիւն կ'ը-
11 նէին • մէկը քեզ չգտատապարտի՞ց : Նա անոնց
ըսաւ , Ո՛չ մէկը Տէ՛ր • ու Յիսուս ըսաւ անոր ,
Ես ալ չեմ դատապարտեր քեզ • գնա ու ետեւէ
եղիր մեղք մի գործեր :
12 Ուրդ Յիսուս նորէն խօսեցաւ անոնց ու ըսաւ ,
Ես եմ աշխարհի լոյսը • ան որ իմ ետեւէս կու-
գայ , խաւարի մէջ պիտի չքալէ , հապա կենսա-
13 լոյսը պիտի ունենայ : Ուստի փարիսեցիները ըսին
անոր , Դուն քու անձիդ համար կը վկայես , քու
14 վկայութիւնդ ճշմարիտ չէ : Պատասխան տուաւ
Յիսուս ու ըսաւ անոնց , Թէեւ ես իմ անձիս հա-
մար վկայեմ , բայց իմ վկայութիւնս ճշմարիտ է ,
ինչու որ գիտեմ ուրկից եկայ և ուր կ'երթամ •
բայց դուք չէք գիտեր ուրկից կու գամ կամ
15 ուր կ'երթամ : Դուք մարմինին նայելով դա-
տաստան կ'ընէք , ես ոեւէ մէկը չեմ դատեր •
16 Ու թէեւ դատելու ալ ըլլամ , իմ դատաստանս
ճշմարիտ է • Քանզի որ ես մինակ չեմ , հապա ես ,
17 և Հայրը որ զիս խրկեց : Նաև ձեր օրէնքին մէջն
ալ գրուած է թէ Երկու մարդու վկայութիւնը
18 ճշմարիտ է : Ես եմ որ իմ անձիս համար կը վ-
կայեմ , Ինծի կը վկայէ ինծի համար Հայրն ալ որ
19 զիս խրկեց : Ան առնոնք ըսին անոր , Որ է քու
Հայրդ • Յիսուս պատասխան տուաւ , Ո՛չ դուք
զիս գիտէք՝ և ո՛չ իմ Հայրս • Եթէ որ զիս գիտնայիք ,
իմ Հայրս ալ պիտի գիտնայիք :

ր Ղուս . Թ . 56 ; ժբ . 14 ; Գա . գ . 17 :
ս Գա . Ե . 14 :
տ Գա . ա . 4 , 5 , 9 ; գ . 19 ; Թ . 5 ; ժբ . 35 , 36 , 46 :
ւ Գա . Ե . 31 :
փ Գա . Է . 28 ; Թ . 29 :
ք Գա . Է . 24 :
օ Գա . գ . 17 ; ժբ . 47 ; ժը . 36 :
ֆ Հմր 29 ; Գա . ժգ . 32 :
և Բ Օր . ժէ . 6 ; ժԹ . 15 ; Մատ . ժը . 16 ; Բ Կոր . ժգ . 1 ; Եբր . ժ . 28 :
ա Գա . Ե . 37 :
բ Հմր 55 ; Գա . ժգ . 3 :
գ Գա . ժգ . 7 :

20 Յիսուս այս խօսքերը խօսեցաւ գանձատունը ,
երբոր տաճարին մէջ կը սորվեցնէր • Ոեւէ մէկը
չբռնեց զանիկայ , ինչու որ դեռ անոր ժամանակը
հասած չէր :
21 Նորէն Յիսուս ըսաւ անոնց , Ես կ'երթամ
ու զիս պիտի փնտռէք • և ձեր մեղացը մէջ պի-
տի մեռնիք • ուր որ ես կ'երթամ , հոն չէք
22 կրնար գալ : Ուստի հրէաները կ'ըսէին ,
Միթէ ինքզինքը պիտի սպանէ՞ , որ կ'ըսէ Թէ
23 Ուր որ ես կ'երթամ , հոն չէք կրնար գալ : Նա
ըսաւ անոնց , Դուք վարէն էք , ես վերէն եմ •
Դուք աս աշխարհէս էք , ես աս աշխարհէս չեմ •
24 Ուստի Ձեզի ըսի Թէ Ձեր մեղացը մէջ պի-
տի մեռնիք , Քանզի որ եթէ չհաւատաք Թէ ես
25 եմ , ձեր մեղացը մէջ պիտի մեռնիք : Ուստի ըսին
անոր , Դուն ո՞վ ես • և Յիսուս ըսաւ ա-
26 նոնց , Ինչ որ սկիզբէն ձեզի կը խօսիմ : Շատ
բաներ ունիմ ձեզի համար խօսելու և դատելու •
բայց Նա որ զիս խրկեց , ճշմարիտ է , Ես ես
ինչ որ իրմէ լսեցի , անիկայ կը խօսիմ աշխարհիս
27 մէջ : Անոնք չհասկցան Թէ Հօրը համար կը
զրուցէր իրենց :
28 Ուստի Յիսուս ըսաւ անոնց , Երբոր Որդին
մարդոյ բարձրացնէք , Ան առնոնք պիտի գիտնաք
Թէ ես եմ , Ու ինքիրմէն բան մը չեմ ըներ , Հա-
պա Հայրս ինչպէս որ ինծի սորվեցուց , անանկ կը
29 խօսիմ : Ու Նա զիս խրկողը իմ հետս է • Հայրը

ա Մար . ժբ . 41 :
բ Գա . Է . 30 :
գ Գա . Է . 8 :
դ Գա . Է . 34 ; ժգ . 33 :
ե Հմր 24 :
զ Գա . գ . 31 :
է Գա . ժբ . 19 ; ժէ , 16 ։ ա Ցօհ . գ . 5 :
ը Հմր 21 :
թ Մար . ժբ . 16 :
ժ Գա . Է . 28 :
ի Գա . գ . 32 ; ժե . 15 :
լ Գա . գ . 14 ; ժբ . 32 :
խ Հոով . ա . 4 :
ծ Գա . Է . 19 , 30 :
կ Գա . գ . 11 :
հ Գա . ժգ . 10 , 11 :
ձ Հմր 16 :

զիս միմակ չեմոռուց • ֊ ինչու՞ որ ես միշտ անոր
հաճելի եղած բաները կ՚ընեմ ։
30 Երբոր ասոնք խօսեցաւ, ¦ շատ մարդիկ իրեն
31 հաւատացին ։ Ան ատենը Յիսուս իրեն հաւա-
տացող Հրեաներուն ըսաւ, Եթէ որ դուք իմ
խօսքիս մէջ կենաք, ճշմարտապէս իմ աշակերտներս
32 կ՚ըլլաք • Ու ճշմարտութիւնը պիտի գիտնաք,
33 ÷ ու ան ճշմարտութիւնը ձեզ պիտի ազատէ ։ Պա-
տասխան տուին իրեն, + Մենք Աբրահամի սերունդ
ենք, ու երբեք մեկու մը չծառայեցինք • դուն ին-
34 ծո՞ր կ՚ըսես թէ ազատ պիտի ըլլաք ։ Յիսուս
պատասխան տուաւ անոնց, Ճշմարիտ ճշմարիտ
կ՚ըսեմ ձեզի թէ ° Ամէն մէկ որ մեղք կը գործէ, ա-
35 նիկայ մեղքի ծառայ է ։ ¶ Ու ծառան տանը մէջ յա-
ւիտեան չմնար, բայց որդին յաւիտեան կը մնայ ։
36 ¬ Ուստի թէ որ Որդին ձեզ ազատ ընէ, ճշմարտա-
37 պէս ազատ պիտի ըլլաք ։ Գիտեմ որ Աբրահամի
սերունդ էք, բայց կը փնտռէք զիս մեռցընել,
ինչու որ իմ խօսքս ձեր ներսի դին տեղ չունի ։
38 ÷ Ես ինչ որ տեսայ իմ Հօրս քովը՝ անի կը խօսիմ •
և դուք ալ ինչ որ տեսաք ձեր հօրը քովը՝ անի
39 կ՚ընէք ։ Պատասխան տուին ու ըսին անոր,
Մեր հայրը Աբրահամն է • ըսաւ անոնց Յիսուս,
Եթէ որ Աբրահամին որդիքը ըլլայիք, Աբրահա-
40 մին գործերը պիտի գործէիք ։ Հայց հիմա կը
փնտռէք սպաննել զիս, անոնի մարդ մը՝ որ ձեզի
ճշմարտութիւն խօսեցայ, Է որն որ Աստուծմէ
41 լսեցի • Աբրահամ ատ բանը չըրաւ ։ Դուք ձեր

֊ Հռով. բ · 2 ։ Գաղ. ե · 1 ։
÷ ԳԼ. ե · 20 ։ Հմր 40 ։
+ ԳԼ. գ · 32 ։ ե · 19, 30 ։ Ժղ · 10, 24 ։
° Մատ. գ · 9 ։ Հմր 33 ։
¶ Հռով. բ · 28 ։ Թ. 7 ։ Գաղ. գ · 7, 29 ։
¬ Հմր 37 ։
Է Հմր 26 ։

Հօրը գործքերը կ՚ընէք • ան ատենը ըսին անոր,
Մենք պոռնկութենէ չենք ծնած • Ունինք մէկ Հայր
42 մը ունինք՝ որ է Աստուած ։ Յիսուս ըսաւ անոնց,
Թէ որ Աստուած ձեր Հայրը ըլլար, պիտի
սիրէիք զիս • ֊ ինչու որ ես Աստուծմէ ելայ ու
եկայ • Եւ չէ թէ ես ինքիրմէս եկայ, հապա ան-
43 կայ զիս խրկեց ։ ¶ Ինչո՞ւ դուք իմ ըսելուածքս
չէք հասկընար • անոր համար որ չէք կրնար իմ
44 խօսքս մտիկ ընել ։ Դուք ձեր Հօրմէն Սատանայէն
էք, ու ձեր հօրը բաղձանքը կ՚ուզէք ընել • անի-
կայ սկիզբէն հետէ մարդասպան էր, ÷ և ճշմարտու-
թեան մէջ չկեցաւ, ինչու որ անոր ներսի դին
ճշմարտութիւն չկայ • երբոր անիկայ սուտ խօսի,
բուն իրեններէն կը խօսի, քանզի անիկայ
45 սուտախօս է և անոր հայրը ։ Հայց որովհետև ես
ճշմարտութիւն կը խօսիմ, ինծի չէք հաւատար ։
46 Ձեզմէ ո՞վ կրնայ զիս յանդիմանել մեղքի համար •
իսկ թէ որ ես ճշմարտութիւն կը խօսիմ, ինչու
47 ինծի չէք հաւատար ։ Ան որ Աստուծմէ է, Աս-
տուծոյ խօսքերը մտիկ կ՚ընէ • դուք անոր համար
48 մտիկ չէք ըներ, որ Աստուծմէ չէք ։ Պատասխան
տուին Հրեաները ու ըսին անոր, Ազէկ չէ՞նք
ըսեր մենք թէ դուն Սամարացի ես՝ հո՛ու դև կայ
49 քու ներսդ ։ Յիսուս պատասխան տուաւ • Ես դեւ
չունիմ, հապա ես իմ Հայրս կը
50 պատուեմ, և դուք զիս կ՚անարգէք ։ Ինկ ես
իմ փառքս չեմ փնտռեր • կայ Դիք որ կը փնտռէ
51 ու կը դատէ ։ Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի,
Եթէ որ մէկը իմ խօսքս պահէ, յաւիտեան մահ
52 պիտի չտեսնէ ։ Ան ատենը Հրեաները ըսին անոր,

ב Ես · կգ · 16 ։ կդ · 8 ։ Սաղ · ա · 6 ։
ג ա Ցօհ · ե · 1 ։
ד ԳԼ · ժղ · 27 ։ ժէ · 8, 25 ։
ה ԳԼ · ե · 43 ։ է · 28, 29 ։
ו ԳԼ · է · 17 ։
ח Մատ · ժգ · 38 ։ ա Ցօհ · գ · 8 ։
ט Ցուզ · 6 ։
י ԳԼ · ժ · 26, 27 ։ ա Ցօհ · դ · 6 ։
כ ԳԼ · է · 20 ։ ժ · 20 ։ Հմր 52 ։
ל ԳԼ · ե · 41 ։ է · 18 ։
מ ԳԼ · ե · 24 ։ ժա · 26 ։

Հիմա գիտցանք որ քու ներսդ դև կայ ։ ♯Աբրահամ մեռաւ՝ ու մարգարէները . և դուն կ'ըսես , Թէ որ մէկը իմ խօսքս պահէ , յաւիտեան մա-
53 հուան համը պիտի չառնէ ։ Արդեօք դուն աւելի՞ մեծ ես մեր հայր Աբրահամէն որ մեռաւ , ու մարգարէներն ալ մեռան . դուն քեզ ո՞վ կ'ընես ։
54 Յիսուս պատասխան տուաւ , ♪ Թէ ես ինքզինքս փառաւորեմ , իմ փառքս բան մը չէ . ♪ իմ Հայրս է որ զիս կը փառաւորէ , որուն համար դուք
55 կ'ըսէք Թէ *Ար Աստուածն է . Ն'ես անոր չէք ճանչնար , բայց ես գիտեմ անոր . ու Թէ որ ըսեմ Թէ անոր չեմ գիտեր , ձեզի պէս սուտաւոս պիտի ըլլամ . հապա ես գիտեմ անոր ,
56 և անոր խօսքը կը պահեմ ։ Ձեր հայրը Աբրահամ յանկարծ իմ օրս տեսնելու , ու տեսաւ և
57 ուրախացաւ ։ Ուստի Հրեաները ըսին անոր , Դուն տակաւին հիսուն տարեկան չես , Աբրահամին
58 ալ տեսար ։ Յիսուս ըսաւ անոնց , Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , Ն'Աբրահամին ըլլալէն
59 առաջ եմ ես ։ Ուստի առին քարեր վերցուցին որ անոր վրայ նետեն . բայց Յիսուս ծածկուեցաւ ու նոյն տաճարէն , և Ն'անոնց մէջէն անցնելով՝ տա-ճարէն դուրս ելաւ , ու այսպէս գնաց ։

♯ Ջաք . ա . 5 ։ Երբ . ժա . 13 ։
♪ ԳԼ . ե . 31 ։
♪ ԳԼ . ե . 41 ։ ժղ . 14 ։ ժէ . 1 ։ Գոր . գ . 13 ։
* Ո՛նուէ՛ ձեր
Ն ԳԼ . է . 28 , 29 ։
Ն Ղու . ժ . 24 ։
* Երբ . ժա . 13 ։
Ն ԵԼ . դ . 14 ։ Ես . խգ . 13 ։ ԳԼ . ժէ . 5 , 24 ։ Կող . ա . 17 ։ Ցայտ . ա . 8 ։

ԳԼ . Թ

1 Քրիստոս ՚ի ծնէ կոյրին աչքերը կը բանայ ։ 8 Ան բժշկուած մարդը փարիսեցւոց կը տարուի , 13 որոնք բարկանալով՝ դուրս կ'ընեն զանիկայ իրենց ժողովարանէն . 35 բայց Յիսուս կ'ընդունի զանիկայ , ու ան ալ կը հաւատայ անոր ։ 39 Քրիստոս զրո՞նք կը լուսաւորէ ։

1 Ու երբոր կ'անցնէր , մէկ մարդ մը տեսաւ կոյր
2 ծնած . Ն'ու իր աշակերտները հարցուցին իրեն ու ըսին , Ուռաբբի՝ որո՞վհետև է մեղքը , սա՞ր Թէ
3 իր ծնողացը , որ անիկայ կոյր ծնաւ ։ Պատասխան տուաւ Յիսուս , Ո՛չ սորան է մեղքը , ո՛չ ալ իր ծնողացը , Ե հապա որ Աստուծոյ գործերը
4 սորը վրայ յայտնի ըլլան ։ ♯Ինձի որ ցորեկ է , պէտք է որ զիս խրկողին գործերը գործեմ . գիշերը կու գայ , որ ան ատենը մէկը չկրնար գոր-
5 ծել ։ Ինձի որ ես աշխարհի մէջ եմ , Ք աշ-
6 խարհի լոյսն եմ ։ Երբոր սա ըսաւ , Ե թուքնաց գետինը , և թուքովը կաւ շինեց , ու ան կաւը
7 կոյրին աչքերուն վրայ ծեփեց . Ն'ու ըսաւ անոր , Գնա՝ Ն'լուացուէ Սիլոամի աւազանին մէջ , (որ Խրկուած կը թարգմանուի ,) Ե ուստի գնաց ու
8 լուացուեցաւ , եկաւ ու կը տեսնէր ։ Ուստի դրա-գինները և անոնք որ առաջուց տեսած էին զանիկայ որ *կոյր էր , կ'ըսէին , Այնիկայ չէ՞ր որ կը նըս-տէր և կը մուրար . ոմանք կ'ըսէին , Անիկայ է .
9 Ուրիշնե՛ր ։ Ըսէ՛ն , Անոր նման մէյն է . Ես ին-
10 քը կ'ըսեր Թէ Ն'ես եմ ։ Ուստի ըսին իրեն ,
11 Ո՞նպէս բացուեցան քու աչքերդ ։ Ն'ինքը պատասխան տուաւ ու ըսաւ , Ը Յիսուս կոչուած մարդ մը կաւ շինեց ու աչքերս ծեփեց , և ըսաւ ինծի , Գնա Սիլոամի աւազանը ու լուացուէ .
12 ես ալ գացի լուացուեցայ ու կը տեսնեմ ։ Ն'ու ըսին իրեն , Ո՞ւր է անիկայ . ըսաւ անոնց , Չեմ գիտեր ։
13 Փարիսեցիներուն տարին զանիկայ որ առնուով
14 կոյր էր ։ Ն'ու շաբաթ օր էր երբոր Յիսուս կաւը

– Հմր 34 ։
Բ ԳԼ . ժա . 4 ։
♯ ԳԼ . դ . 34 ։ ե . 19 , 36 ։ ժա . 9 ։ ժբ . 35 ։ ժէ . 4 ։
Ֆ ԳԼ . ա . 5 , 9 ։ գ . 19 ։ ը . 12 ։ ժբ . 35 , 46 ։
Ֆ Ա՛ր . է . 33 ։ ը . 23 ։
Ղ Նէհ . գ . 15 ։
Ֆ Տի՛ս գ Թագ . ե . 14 ։
* Ո՛նուէ՛ մեռցկան
Ը Հմր 6 , 7 ։

15 չինեց , ու անոր աչքերը բացաւ : Ասորէն փարիսեցիներն ալ կը հարցընէին իրեն թէ ինչո՞ւ կը տեսնէ . անիկայ ալ ըսաւ անոնց , Ան ցեղ աչքերուս վրայ , ու լուացուեցայ և կը տեսնեմ :
16 Ասոր վրայ փարիսեցիներէն ոմանք կ'ըսէին , Ան մարդը Աստուծմէ չէ , ինչու որ շաբաթ օրը չպահեր . ուրիշները կ'ըսէին , Ի՞նչպէս կրնայ մեղաւոր մարդ մը ասանկ հրաշքներ ընել . և ու մէջերնին երկպառակութիւն կար :
17 Ասոր համար կ'ըսեն նորէն ըսին կոյրին , Դուն ի՞նչ կ'ըսես անոր համար՝ որ քու աչքերդ բացաւ . ան ալ ըսաւ է թէ , Մարգարէ մըն է :
18 Հակ Հրէաները չէին հաւատար անոր համար՝ թէ կոյր եր ու բացուեցաւ , մինչև որ ան աչքը բացուածին ծնողքը կանչեցին .
19 Ու անոնց հարցուցին ու ըսին , Ա՞ս է ձեր որդին , որուն համար դուք կ'ըսէք թէ կոյր ծնաւ . հապա հիմա ինչո՞ւ կը տեսնէ :
20 Անոր ծնողքը պատասխան տուին անոնց ու ըսին , Գիտենք որ ասիկայ է մեր որդին , և որ՝ կոյր ծնաւ .
21 Բայց հիմա ինչո՞ւ կը տեսնէ , չենք գիտեր , կամ թէ ո՛վ բացաւ ա՛նոր աչքերը , մենք չենք գիտեր . ինքը չափահաս է , իրեն հարցուցէք . թող ինքը խօսի իրեն համար :
22 Ան ըսին անոր ծնողքը , Հրէաներէն վախնալնուն համար , քանզի Հրէաները միաբան հաւաներ էին որ եթէ մէկը զանիկայ Քրիստոս դաւանի , ժողովարանէն դուրս ձգուի :
23 Անոր համար անոր ծնողքը ըսին թէ Ինքը չափահաս է , իրեն հարցուցէք :
24 Ուստի երկրորդ անգամ կանչեցին այն մարդը որ կոյր էր , ու ըսին անոր , Փա՛ռք տուր Աստուծոյ . մենք գիտենք որ այն մարդը մեղաւոր է :
25 Անիկայ ալ պատասխան տուաւ ու ըսաւ , Թէ որ մեղաւոր է , ես չեմ գիտեր . մէկ բան գիտեմ որ կոյր էի և հիմա կը տեսնեմ :
26 Ան ալ նորէն ըսին անոր , Ի՞նչ բան բրաւ քեզի . քու աչքերդ ինչո՞ւ բացաւ :
27 Պատասխան տուաւ անոնց , Հիմա ըսի ձեզի ու չլսեցիք . ինչո՞ւ համար նորէն լսել կ'ուզէք . միթէ դո՞ւք ալ կ'ուզէք անոր աշակերտ ըլլալ :
28 Անոնք նախատելով զանիկայ ըսին , Դուն ես անոր աշակերտը . իսկ մենք Մովսէսին աշակերտներն ենք :
29 Մենք գիտենք որ Աստուած Մովսէսին հետ խօսեցաւ ; հապայց ասիկայ չենք գիտեր թէ ուրկից է :
30 Պատասխան տուաւ մարդը և ըսաւ անոնց , Ասիկայ է զարմանալու բանը՝ որ դուք չեք գիտեր թէ ուրկից է , և անիկայ իմ աչքերս բացաւ :
31 Գիտենք որ Աստուած մեղաւորներուն մտիկ չընէր , բայց թէ որ մէկը աստուածապաշտ ըլլայ , ու անոր կամքը կատարէ , անոր մտիկ կ'ընէ :
32 Աշխարհիս սկիզբէն իվեր լսուած չէ որ մարդ մը կոյր ծնածի մը աչքերը բացած է :
33 Թէ որ Աստուծմէ չըլլար ան մարդը՝ բան մըն ալ չէր կրնար ընել :
34 Պատասխան տուին և ըսին անոր , Դուն բոլորովին մեղսոյ մէջ ծնած ես , ու մեզի վարդապետութիւն կ'ընես . և դուրս ըրին անիկայ :
35 Յիսուս լսեց որ զանիկայ դուրս ըրին , ու երբոր գտաւ զանիկայ՝ ըսաւ անոր , Դուն կը հաւատաս Մարդոյ Որդիին :
36 Անիկայ պատասխան տուաւ ու ըսաւ , Տէր՛ , ո՞վ է որ հաւատամ անոր :
37 Յիսուս ըսաւ անոր , Տեսար ալ անիկայ , և քեզի խօսողը ան է :
38 Անիկայ ալ ըսաւ , Կը հաւատամ Տէր՛ , ո՛վ է որ երկրպագութիւն ըրաւ անոր :

ա Ելք . ը . 14 :
բ Գործ . ժ . 10 :
գ Ծն . իե . 9 ; Լե . 12 ; Սաղ . ժը . 41 ; Լդ . 15 ; կդ . 18 ; Եսայ . ա . 28 ; ժե . 29 ; իը . 9 ; Ես . ա . 15 ; Երեմ . ժա . 11 ; ժգ . 12 ; Եզեկ . ը . 18 ; Մատ . գ . 4 ; Զաք . է . 13 ; Հմր 16 :
դ Հմր 2 :
ե Սաս . ժգ . 33 ; ժզ . 16 ; Մաս . ա . 1 ; Գլ . ժ . 36 ; ա Ծն . է . 13 :
զ Գլ . գ . 26 :
է Հմր . 33 ; Գլ . գ . 2 ;
ը Գլ . է . 12 ; 43 ; ժ . 19 :
թ Գլ . գ . 19 ; ղ . 14 :
ժ Գլ . է . 13 ; ժը . 42 ; ժթ . 38 ; Գոր . է . 13 :
ի Հմր 34 ; Գլ . ժզ . 2 :
լ Ծնս . է . 19 ; ա Թագ . ղ . 5 ;
խ Հմր 18 :

հաւատամ՝ Տէր • ու անոր երկրպագութիւն ըրաւ ։
39 Յիսուս ըսաւ , Ես դատաստանի համար եկայ
աս աշխարհս , որ տեսնողները տեսնեն և տես-
նողները կուրանան ։
40 Ու փարիսեցիներէն ոմանք որ իր հետն էին , աս
բաները լսելով՝ Եսին իրեն , Մի՛թէ մե՞նք ալ
41 կույր ենք ։ Յիսուս ըսաւ անոնց , Թէ որ կույր
ըլլայիք , դուք մեղք չէիք ունենար • բայց հիմա
կ՚ըսէք Թէ Կը տեսնենք , ասոր համար ձեր մեղքը
յիր վրայ կը մնայ ։

ԳԼ • Ժ

1 Քրիստոս է կենաց դուռը և բարի հովիւը ։ 19 Հրեից տար-
բեր կարծիքները անոր վրայով ։ 24 Քրիստոսը՝ Աստուծոյ Որդին • 39
Հրեից ձեռքէն կը փախչի , 40 և դարձեալ կ՚երթայ Յորդա-
նանու միւս կողմը , ուր տեղ շատերը կը հաւատան իրեն ։

1 Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , Ան որ դունէն
չմտներ ոչխարներուն բակը , հապա ուրիշ
2 տեղէն կ՚ելլէ , անիկայ գող ու աւազակ է ։ Բայց
ան որ դունէն կը մտնէ , անիկայ ոչխարներուն հո-
3 վիւն է ։ Դռնապանը կը բանայ անոր , և ոչխար-
ները անոր ձայնին կը լսեն , ու իր ոչխարները
անունովնին կը կանչէ , և դուրս կը հանէ զանոնք ։
4 Ու երբոր իր ոչխարները կը հանէ , անոնց առջևէն
կ՚երթայ , ու ոչխարները իր ետևէն կ՚երթան ,
5 ինչու որ անոր ձայնը կը ճանչնան ։ Սակայն օտա-
րի ետևէ չեն երթար • հապա անկէ կը փախչին ,
ինչու որ օտարներուն ձայնը չեն ճանչնար ։
6 Յիսուս աս առակը ըսաւ անոնց , բայց անոնք
7 չէին իմանար Թէ ինչ էր որ իրենց կը խօսէր ։ Ուս
Յիսուս նորէն ըսաւ անոնց , Ճշմարիտ ճշմարիտ
8 կ՚ըսեմ ձեզի , Ես եմ ոչխարներուն դուռը ։ Ամէն
անոնք որ ինծմէ առաջ եկան , գող ու աւազակ

ե ԳԼ • ե • 22 , 27 ։ Տես գԼ • գ • 17 ։ ժբ • 47 ։
ը Սաա • ժգ • 13 ։

ի Հռով • բ • 19 ։

թ ԳԼ • ժե • 22 , 24 ։

9 էին , բայց անոնց չլսեցին ոչխարները ։ Ես եմ
դուռը • Թէ որ մէկը ինծմէ ներս մտնէ պիտի
փրկուի , ու պիտի մտնէ ու ելլէ և արօտ գտնէ ։
10 Գողը չգայ , միայն Թէ գողնալու և սպաննելու
ու կորսընցնելու համար • Ես եկայ որ կեանք ունե-
11 նան , և աւելի ունենան ։ Ես եմ բարի
հովիւը • բարի հովիւը իր կեանքը ոչխարներուն
12 համար կը դնէ ։ Բայց վարձկանը որ հովիւ չէ
ու ոչխարները իրը չեն , երբոր կը տեսնէ գայլը
որ կու գայ , ձգ կը Թողու ոչխարները ու կը փախ-
չի • և գայլը կը յափշտակէ ոչխարները , ու
13 զանոնք կը ցրուէ ։ Ուս վարձկանը կը փախչի ,
ինչու որ վարձկան է ու իր հոգը չէ ոչխարնե-
14 րուն համար ։ Ես եմ բարի հովիւը , և կը
ճանչնամ իմիններս ու կը ճանչցուիմ իմիններ-
15 ուս ։ Ինչպէս որ Հայրը զիս կը ճանչնայ , ես
ալ Հայրը կը ճանչնամ , ու իմ կեանքս ոչխար-
16 ներուն համար կը դնեմ ։ Ունիմ ոչխարներ ալ
ունիմ , որոնք աս բակէն չեն • անոնք ալ պէտք է
որ բերեմ , ու իմ ձայնիս պիտի լսեն , և պիտի
17 ըլլան մէկ հօտ ու մէկ հովիւ ։ Ինծի համար
Հայրը կը սիրէ , Ինչու համար ես իմ կեանքս կը դնեմ ,
18 որ նորէն առնեմ անիկայ ։ Մէկը չունի անիկայ
ինծմէ , հապա ես կը դնեմ անիկայ ինքնիրմէս • Իշ-
խանութիւն ունիմ անիկայ դնելու , և իշխանու-
թիւն ունիմ անիկայ նորէն առնելու • Ես պա-
տուէրը իմ Հօրմէս առի ։

19 Նորէն երկպառակութիւն կ՚ըլլար Հրեից մէջ

ա ԳԼ • ժգ • 6 • Եփ • բ • 18 ։
բ Ես • խ • 11 ։ Եզեկ • լդ • 12 , 23 ։ լէ • 24 ։ Երբ • ժգ • 20 ։ ա Պետ • բ • 25 ։ ե • 4 ։
գ Զաք • ժա • 16 , 17 ։
դ Տիմ • բ • 19 ։
ե Սաա • ժա • 27 ։
զ ԳԼ • ժե • 13 ։
է Ես • ծզ • 8 ։

ը Եզեկ • լէ • 22 ։ Եփես • բ • 14 ։ ա Պետ • բ • 25 ։
թ Ես • ծգ • 7 , 8 , 12 ։ Երբ • բ • 9 ։
ժ ԳԼ • բ • 19 ։
ի ԳԼ • գ • 38 ։ ժե • 10 ։ Գործ • բ • 24 , 32 ։
լ ԳԼ • ե • 43 ։ թ • 16 ։

20 աս խօսքերուն համար : Երբ անոնցմէ շատերը կ՚ըս-
աէին , Է՛նէ կայ աւազ ներսի դէն ու խելքնաց է ,
21 ինչո՞ւ աւազ մարիկ կ՚ընէք : Ուրիշները կ՚ըսէին ,
Այս խօսքերը դիւահարի խօսքերը չեն . միթէ դիւը
կրնայ կոյրերուն աչքերը բանալ :
22 Այն առենը Երուսաղէմ նորոգութեան ծոմը ե-
23 ղաւ , ու ձմեռ էր : Երբ Յիսուս կը պտըտէր տա-
24 ճարին մէջ Սողոմոնին սրահը : Երբ Հրէաները
անոր չորս կողմը առին ու ըսին անոր , Մինչև
երբ մեզ տարակուսանաց մէջ կը թողուս . թէ
որ Քրիստոսը դուն ես , մեզի համարձակ ըսէ :
25 Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց , Ձեզի ըսի ու
չէք հաւատար . նաև գործերը որ ես իմ Հօրս
անունովը կը գործեմ , անոնք կը վկայեն ինծի հա-
26 մար : Բայց դուք չէք հաւատար , ինչու որ իմ
27 ոչխարներէս չէք , *ինտոր որ ձեզի ըսի՛՛ : Իմ
ոչխարներս իմ ձայնիս կը լսեն , ես ալ անոնք կը
28 ճանչնամ , ու իմ ետևէս կու գան . Երբ ես ա-
նոնց յաւիտենական կեանք կու տամ , ո՛ւ յաւի-
տեան պիտի չկորսուին , և մեկը իմ ձեռքէս պիտի
29 չյափշտակէ զանոնք : Իմ Հայրս *որ անոնք ին-
ծի տուաւ , ամենէն մեծ է . և մեկը չկրնար իմ
30 Հօրս ձեռքէն յափշտակել : Ես ու Հայրը մեկ
31 ենք : Այն առենը *Հրէաները նորէն քարեր վերցու-
32 ցին , որ անիկայ քարկոծեն : Յիսուս պատասխան
տուաւ անոնց Շատ բարի գործերէ ցուցուցի
ձեզի իմ Հօրմէս , անոնցմէ ո՞ր գործին համար

ի ԳԼ . է . 20 ; ը . 48 , 52 ։
ժ Եզ . գ . 11 ։ Սաղ . ղգ . 9 ։ Ճառ . 8 ։
ի ԳԼ . թ . 6 , 7 , 32 , 33 ։
ն Գոր . գ . 11 ։ է . 12 ։
շ Հմր 38 ։ ԳԼ . գ . 2 ։ է . 36 ։
ո ԳԼ . բ . 47 ։ ա Ցօհ . գ . 6 ։
* Ոմանք չունին ։

ճ Հմր 4 ։ 14 ։
ս ԳԼ . գ . 37 ։ Ժէ . 11 , 12 ։ Ժբ . 9 ։
ն ԳԼ . Ժգ . 28 ։
ն ԳԼ . Ժէ . 2 , 6 , ԼԸ ։
ղ ԳԼ . Ժէ . 11 , 22 ։
* ԳԼ . ը . 59 ։

33 զիս կը քարկոծէք : Հրէաները պատասխան տուին
անոր՝ ըսելով , Քարի գործի համար քեզ չենք
քարկոծեր , հապա հայհոյութեան համար , և
քանզի դուն որ մարդ ես , Ս ինքզինքդ Աստուած
34 կ՚ընես : Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց .
Ո՞չ որ ձեր օրէնքին մէջը գրուած է , Ես ըսի
35 Թէ դուք աստուածներ էք : Թէ որ աստուածները
կ՚անուանէ զանոնք , Ո որոնց որ Աստուծոյ խօսքը
եղաւ , (ու կարելի չէ որ սուրբ գրուածը ապրուի ;)
36 Հ Հապա ան որ Հայրը սրբեց Ս և աշխարհք խրբ-
կեց , դուք անոր կ՚ըսէք թէ Հայհոյութիւն
կ՚ընես , Վ Աստուծոյ Որդի եմ Ո ըսելուս համար :
37 Բ Թէ որ իմ Հօրս գործերը չեմ գործեր , մի՛
38 մի հաւատար . Հապա թէ որ կը գործեմ , թէև
ինծի չէք հաւատար , Զգո՛ւն գործերուն հաւա-
տացէք , որ գիտնաք ու հաւատաք Ո թէ Հայրը իմ
մէջս է , և ես անոր մէջ :
39 Ը Փարձեալ կը փնտռէին զանիկայ բռնել , և
40 անոնց ձեռքէն ելաւ . Ու նորէն գնաց Յորդանա-
նոյ անդիի կողմը՝ ան տեղը , Ժ ուր որ Յովհաննէս
41 առաջուց կը մկրտէր , ու հոն կեցաւ : Եր շատերը
եկան անոր ու կ՚ըսէին , Թէպև Յովհաննէս մէկ
42 հրաշք մը չըրաւ . Ի Բայց ինչ որ Յովհաննէս ը-
սաւ անոր համար , ամէնը ճշմարիտ էր . Ջ և շատ
մարդիկ հոն անոր հաւատացին :

է ԳԼ . է . 18 ։
Ձ Սաղ . ձբ . 6 ։
Ղ Հռով . ժգ . 1 ։
Ճ ԳԼ . պ . 27 ։
ս ԳԼ . գ . 17 ։ է . 36 , 37 ։ ը . 42 ։
Վ Ղեւտ . ա . 35 ։ ԳԼ . Ժ . 35 , 37 ։
տ ԳԼ . է . 17 , 18 ։ Հմր 30 ։
Բ ԳԼ . Ժէ . 24 ։
Ը ԳԼ . է . 36 ։ Ժգ . 10—12 ։
Ժ ԳԼ . Ժգ . 10 , 11 ։ Ժէ . 21 ։
Ի ԳԼ . է . 30 , 44 ։ ը . 59 ։
Ի ԳԼ . ա . 28 ։
Ո ԳԼ . գ . 30 ։
Ջ ԳԼ . ը . 30 ։ Ժա . 45 ։

ԳԼՒԽ . ԺԱՆ

1 Քրիստոս կը յարուցանէ չորս օրուան մեռած Ղազարոսը ։
45 Շատ Հրէաներ կը հաւատան ։ 47 Քահանայապետները և
փարիսեցիք ժողով կ՚ընեն Քրիստոսի դէմ ։ 49 Կայիափային

մարգարէութիւնը : 54 Յիսուս իր անձը կը թաղուցանէ : 55 Զատիկ ուրին կը փնտռուին զանիկայ , և պատուէր կու տան բռնելու :

1 Ա՛ւ – Մարիամին և անոր քրոջը Մարթային գիւ-
ղէն՝ Ղազարոս անուանով մէկը
2 հիւանդ էր : Բ Մարիամն էր , որ Տէրը
եղով օծեց , ու անոր ոտքերը իր մազերովը սրբեց ,
3 որուն եղբայրը Ղազարոս հիւանդ էր : Ուստի էր
քոյրերը մարդ խրկեցին անոր ու ըսին , Տէ՛ր ահա
4 անիկայ որ դուն կը սիրես , հիւանդ է : Յիսուս
երբոր լսեց , ըսաւ , Ա՛ս հիւանդութիւնը մահուան
համար չէ , հապա Աստուծոյ փառացը համար ,
5 որ Աստուծոյ Որդին անով փառաւորուի : Բայց
Յիսուս կը սիրէր Մարթան և անոր քոյրը ու
6 Ղազարոսը : Ուստի երբոր լսեց թէ հիւանդ է , ևս
7 նոյն տեղը երկու օր ալ կեցաւ : Ետքը անկէ ետքը
ըսաւ աշակերտներուն , Երթ+ նորէն Հրէաստան
8 երթանք : Աշակերտները իրեն ըսին , Ռաբբի՛
Հրէաները հիմա քեզ կը փնտռէին քարկոծե-
9 լու , ու նորէն հո՞ն կ'երթաս : Պատասխան
առաւ Յիսուս , Չէ՞ որ օրը տասներկու ժամ
է . Եթէ որ մէկը ցորեկը քալէ , չսահիր , ինչու-
10 որ աս աշխարհիս լոյսը կը տեսնէ . Ի Նայց թէ որ
մէկը գիշերը քալէ , կը սահի , ինչու որ իր հո-
11 տը լոյս չկայ : Ա՛ս բաները ըսաւէն ետև ըսաւ ա-
նոնց , Ղազարոս մեր բարեկամը Քնացած է ,
12 բայց կ'երթամ որ անիկայ արթընցնեմ : Իր ա-
շակերտները ըսին , Տէ՛ր Եթէ որ քնացած է , պի-
13 տի առողջանայ : Ետկ Յիսուս անոր մեռնելուն
համար կ'ըսէր , բայց անոնք կը կարծէին Թէ քուն

ա Գաղ . ժ . 38 , 39 :
Բ Մատ . իդ . 7 : Մար . ժդ . 3 : Գաղ . ժբ . 3 :
գ Գաղ . թ . 3 : Հմկ 40 :
դ Գաղ . ժ . 40 :
ե Գաղ . ժ . 31 :
զ Գաղ . թ . 4 :
է Գաղ . ժբ . 35 :
ը Ր Օր . լա . 16 : Դան . ժբ . 2 : Մատ . թ . 24 : Գոր . կ . 59 : ա Կոր . ժե . 18 , 51 :

14 *քնանալուն համար կ'ըսէր : Ան ատենը Յիսուս*
15 *յայտնապէս ըսաւ անոնց , Ղազարոս մեռաւ . Ու-*
րախ եմ՝ ձեզի համար որ հոն չէի , որ դուք
16 *հաւատաք . բայց Երթ+ երթանք անոր : Թովմաս*
որ Երկուորեակ կ'ըսուէր , ըսաւ իր աշակերտա-
կիցներուն , Անոնք ալ երթանք՝ որ անոր հետ
մեռնինք :
17 Յիսուս երբոր եկաւ , գտաւ որ անիկայ արդէն
18 *չորս օրուան դերեզմանը դրո՜ւած էր : Ու Բե-*
թհանիա Երուսաղէմին մօտ էր՝ տասնուհինգ ա-
19 *պարդէն չափ : Ու Հրէաներէն շատերը Մար-*
թային ու Մարիամին եկած էին որ մխիթարեն
20 *զանոնք իրենց եղբօրը համար : Երբ երբոր լսեց*
Մարթա Թէ Յիսուս կու գայ , զանիկայ դիմաւորե-
լու գնաց , բայց Մարիամ տանը մէջ նստեր էր :
21 Ու Մարթա ըսաւ Յիսուսին , Տէ՛ր Թէ որ հոս
22 *ըլլայիր , իմ եղբայրս չէր մեռներ . Ետկ գիտեմ*
որ հիմա ալ ինչ որ խնդրես Աստուծմէ ,
23 Աստուած պիտի տայ քեզի : Յիսուս ըսաւ անոր ,
24 Կրնայ եղբայրդ յարութիւն պիտի առնէ : Մար-
թա ըսաւ անոր , Գիտեմ որ յարութիւն պիտի առնէ
մէնակը՝ վերջին օրը յարութիւն պիտի առնէ :
25 Յիսուս ըսաւ անոր . Ես եմ է յարութիւնը և
կեանքը . Ան որ ինծի կը հաւատայ , թէև
26 *մեռնի՝ պիտի ապրի , Ու ան ամէնը որ կենդանի*
է ու ինծի կը հաւատայ , յաւիտեան պիտի չմեռ-
27 *նի . դուն կը հաւատա՞ս զայդ : Ըսաւ անոր ,*
Այո՛ Տէր՝ Ես հաւատացեր եմ որ դուն ես
Քրիստոսը Աստուծոյ Որդին , որ աշխարհք գալու
28 *էիր : Ու երբոր ասը ըսաւ , գնաց իր քոյրը Մա-*
րիամը գաղտուկ մը կանչեց՝ ըսելով , Վարդա-

բ Գաղ . թ . 31 :
գ Ղգ . ժդ . 14 : Գաղ . ե . 29 :
է Գաղ . ե . 21 : ղ . 39 , 40 , 44 :
ե Գաղ . ա . 4 : ղ . 35 : ժդ . 6 : Կող . գ . 4 : ա Ցով . ա . 1 , 2 :
ե . 11 :
ը Գաղ . գ . 36 : ա Ցով . ե . 10 , ՃՃ :
թ Մատ . ժգ . 16 : Գաղ . գ . 42 : ղ . 14 , 70 :

29 պետը եկեր է ու քեզ կը կանչէ ։ Ընկերակ լսա-
30 ծին պէս՝ շուտ մը ելաւ ու եկաւ անոր ։ Իսկ Յի-
սուս դեռ գեղը եկած չէր , հապա ան տեղն էր ,
31 ուր որ Մարթիա զանիկայ դիմաւորեց ։ Ետպ
Հրէաները որ անոր հետ տանը մէջն էին ու կը
մխիթարէին զանիկայ , երբոր տեսան որ Մարիամ
շուտ մը ելաւ ու գնաց , իրենէ ալ անոր հետևին
գացին , ըսելով թէ Գերեզմանը կ'երթայ որ հոն
32 տեղը լայ ։ Իսկ Մարիամ երբոր Յիսուսին եղած
տեղը եկաւ ու զանիկայ տեսաւ , անոր ոտքը իյ-
նալով բսաւ անոր , Տէ՛ր թէ որ հոս ըլլայիր ,
33 իմ եղբայրս չէր մեռներ ։ Յիսուս երբոր տեսաւ
անիկայ որ կու լար , և անոր հետ եղող Հրէանե-
րը որ կու լային , իր հոգւոյն մէջ հառաչեց ու
34 խռովեցաւ , Ու բսաւ , Ո՞ւր դրած էք անիկայ ։
35 Ըսին իրեն , Տէ՛ր եկէ՛ր ու տես ։ Ի Յիսուս լա-
36 յաւ ։ Ուստի Հրէաները կ'ըսէին , Այսեղէ՛ր
37 սրբալի կը սիրէր զանիկայ ։ Ոմանցմէ ոմանք ալ
կ'ըսէին , Արիկայ չոր կրցրին աչքերը բացաւ ,
38 չէ՞ր կրնար ընել որ ան ալ չմեռնէր ։ Յիսուս
նորէն իր սրտին մէջ հառաչելով՝ գերեզմանը կու
գայ ։ Եւ անիկայ քարայր մըն էր , ու անոր վրայ
39 քար մը դրուած էր ։ Յիսուս բսաւ , Վերկէ՛
րէ՛ք ատ քարը ։ Մեռելին քոյրը Մարթիան բսաւ
անոր , Տէ՛ր արդէն հոտած պիտի ըլլայ , ինչու որ
40 չորս օրուան է ։ Ըսաւ անոր Յիսուս , Չհաղե
չըսի՞ որ եթէ հաւատաս , Ք Աստուծոյ փառքը
41 պիտի տեսնես ։ Ուն առնուր մեռելն քրին քարը ։
և Յիսուս իր աչքերը վեր վերցուց ու բսաւ ,
Հայր՝ շնորհակալ եմ քեզմէ , որ ինծի լսեցիր ։
42 Ու ես գիտէի որ ամեն ատեն ինծի կը լսես ։ Ֆ բայց
ատ բոլորտիքս կայնող ժողովուրդին համար ըսի ,

ի Հմր 19 ։
հ Հմր 21 ։
յ Ղս ։ ԺԲ ։ 41 ։
ղ ԳԼ ։ Թ ։ 6 ։
ճ Հմր 4 , 23 ։
մ ԳԼ ։ Ժբ ։ 30 ։

43 որ հաւատան Թէ դուն խրկեցիր զիս ։ Ու ատ
ըսելէն ետքը , մեծ ձայնով մը կանչեց , Ղազարոս
44 դուրս եկուր ։ Մեռելն ալ ելաւ ոտքերը ու ձեռ-
քերը պատանքով կապած , և երեսը վարշամակով
պատած ։ Յիսուս բսաւ անոնց , Ընձրկեցէ՛ք ատի-
կայ ու թողէ՛ք որ երթայ ։
45 Ու Հրէաներէն շատերը որ Մարիամին եկեր
էին , Երբոր Յիսուսին ըրածը տեսան , հաւատա-
46 յին իրեն ։ Հապա անոնցմէ ոմանք գացին փարիսե-
ցիներուն , ու Յիսուսի ըրածը անոնց պատմե-
ցին ։
47 Ուստի Ն քահանայապետները և փարիսեցիները
ժողով գումարեցին ու ըսին , Ի՞նչ ընենք ,
48 քանզի ատ մարդը շատ հրաշքներ կ'ընէ ։ Թող
անիկայ ատանկ թող տանք , ամենքն ալ անոր պի-
տի հաւատան , և Հռովմայեցիք պիտի գան ու
49 մեր տեղը ու ազգը պիտի վերցընեն ։ Ու անոնց-
մէ մէկը Ն Կայիափա անուամբ՝ որ ան տարուան քա-
հանայապետն էր , ըսաւ անոնց , Դուք բան մը
50 չէք գիտեր , Ու չէք ալ խորհիր Թէ աղէկ է
մեզի՝ որ մէկ մարդ մը ժողովուրդին համար մեռնի ,
51 ու բոլոր ազգը չկորսուի ։ Հապա ատ բանը չէ Թէ
ինքիրմէն զրուցեց , հապա ան տարուան քահանա-
յապետը ըլլալով , մարգարեացաւ Թէ Յիսուս
52 ազգին համար պիտի մեռնէր ։ Ն Ու չէ Թէ միայն
ազգին համար , Հապա որ Աստուծոյ ցիրուցան
եղած զաւակները ալ մէկտեղ ժողվի ։
53 Ետ ան օրէն Եւս խորհուրդ ըրին որ սպաննեն
54 զանիկայ ։ Ուստի Յիսուս անկէ ետքը Համար-

յ ԳԼ ։ ի ։ 7 ։
ն ԳԼ ։ բ ։ 23 ։ ժ ։ 42 ։ ԺԲ ։ 11 , 18 ։
շ Սաղ ։ բ ։ 2 ։ Մաս ։ իշ ։ 3 ։ Մաթ ։ Ժգ ։ 1 ։ Ղս ։ իբ ։ 2 ։
ո ԳԼ ։ Ժբ ։ 19 ։ Գոր ։ գ ։ 16 ։
չ Ղս ։ գ ։ 2 ։ ԳԼ ։ Ժբ ։ 14 ։ Գոր ։ գ ։ 6 ։
պ ԳԼ ։ Ժբ ։ 14 ։
ջ Ես ։ խթ ։ 6 ։ ա Ցօհ ։ բ ։ 2 ։
ռ ԳԼ ։ ժ ։ 16 ։ Եփս ։ բ ։ 14 , 15 , 16 , 17 ։
ս ԳԼ ։ գ ։ 1 , 3 ։ է ։ 1 ։

ձակ չէր պատրաստ Հրեից մէջ , հապա անկէ անա-
պատին մօտ տեղ մը գնաց . մէկ քաղաք մը՝ որուն
անունը Եփրայիմ էր , ու իր աշակերտներուն
հետ հոն կը կենար :
55 Ու Հրեից զատիկը մօտ էր , ու անոնք շուտ
շատ մարդիկ զատկէն առաջ Երուսաղէմ ելան որ
56 ինքզինքնին մաքրեն . Ուստի կը փնտռէին Յիսուսը ,
ու տաճարին մէջ կեցած ատենին իրարու կ'ըսէ-
ին , Ձեզի ի՞նչպէս կ'երեւնայ , թէ ան տօնիս չգայ :
Իսկ քահանայապետները ու փարիսեցիները պատուէր տուեր էին , որ եթէ մէկը
գիտնայ անոր տեղը ըսէ՝ իմացընէ , որ անի-
կայ բռնեն :

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

1 Յիսուս կը դառնի Մարիամէ՝ որ իր ոտքը օծեց : 9 Ժողովուր-
դը կու գայ Ղազարոսը տեսնելու : 10 Քահանայապետները
խորհուրդ կ'ընեն զանիկայ սպաննելու : 12 Քրիստոս իշու
վրայ հեծած Երուսաղէմ կը մտնէ : 20 Քանի մը Յոյներ կը
ցանկան զինքը տեսնելու : 23 Քրիստոս իր մահը կը
նախաձայնէ : 37 Հրէից կուրութիւնը : 42 Իշխաններէն
շատերը կը հաւատան Յիսուսին , բայց փարիսեցիներէն
վախնալով՝ զանիկայ յայտնի չեն դաւանիր :

1 Իսկ Յիսուս զատկէն վեց օր առաջ Բեթանիա
եկաւ , ուր էր Ղազարոս մեռեալը , որն որ
2 Յիսուս մեռելներէն յարուց : Ե՛նք հոն անոր
ընթրիք մը ըրին . ու Մարթա սպասաւորութիւն
կ'ընէր , և Ղազարոս անոր հետ սեղան նստողնե-
3 րուն մէկն էր : Իսկ Մարիամ մէկ լիտր նարդոսի
պատուական մեծագին եղ առնելով , Յիսուսի
ոտքերը օծեց , ու իր մազերովը անոր ոտքերը
սրբեց . և տունը եղին անուշահոտութեամբը լեցուե-
4 ցաւ . Ըն ատենը աշակերտներուն մէկը Իսկարիո-
ովտացի Սիմոնեան Յուդան՝ որ զանիկայ պիտի
5 մատնէր , ըսաւ , Ինչո՞ւ համար ատ եղը չծախուե-

1 Տե՛ս բ Մն . ժգ . 19 :
ա Գլ . բ . 13 . ե . 1 . է . 4 :
բ Հմր 8 :
գ Մատ . իզ . 11 : Մար . ժգ . 7 :
դ Գլ . ժա . 43 , 44 :
ե Ղու . ժէ . 31 :
զ Գլ . ժա . 45 : Հմր 18 :
է Մատ . իա . 8 : Մար . ժա . 8 : Ղու . ժթ . 35 , 36 , եէ :
ը Մատ . իզ . 25 , 26 :
թ Մատ . իա . 7 :
ժ Ջազ . Թ . 9 :
ի Ղու . ժը . 34 :
լ Գլ . է . 39 :
խ Գլ . ժգ . 26 :
ծ Հմր 11 :

ցաւ իրեք հարիւր դահեկանի , որ աղքատներուն
6 տրուէր : Ըն ըսաւ , չէ թէ աղքատներուն համար
իր հոգն էր , հապա որ գող էր , ու քանի՜ակը
ինքը կը պահէր , և ինչ որ ձգուէր՝ ինքը կը
7 կրէր : Իսկ Յիսուս ըսաւ , Թո՛ղ տուր անոր .
ատ բանը իմ պատանքուելու օրուանը համար
8 պահեց : Ես զանի զի աղքատները միշտ ձեր
հետը ունիք , բայց զիս միշտ չունիք :
9 Ուստի Հրեաներէն շատ ժողովուրդ անոր հոն
ըլլալը խմացան , ու եկան , չէ թէ միայն Յիսուսի
համար , հապա որ Ղազարոսն ալ տեսնեն , Հոն
10 որ մեռելներէն յարուց : Իսկ քահանայապետ-
ները խորհուրդ ըրին որ Ղազարոսն ալ մեռցընեն .
11 Վասն զի որ Հրեաներէն շատերը պատճառովը
կ'երթային ու կը հաւատային Յիսուսին :
12 Ե՛ւ հետևեալ օրը շատ ժողովուրդ որ տօնին
եկած էին , երբոր լսեցին թէ Յիսուս Երուսաղէմ
13 կու գայ , Բռնեցին ուստեր առին ու ելան զա-
նիկայ դիմաւորելու , և կ'աղաղակէին , Ովսաննա՝
օրհնեա՛լ է Իսրայէլի թագաւորը՝ որ Տէրոջը անու-
14 նովը կու գայ : Ու Յիսուս աւանակ մը գտնելով՝
15 անոր վրայ նստաւ , ինչպէս որ գրուած է , Ա՛ր
վախնար դո՛վ Սիօնի աղջիկ . ահա քու թագաւորդ
16 կու գայ իշու աւանակի վրայ նստած : Ըն անոր
աշակերտները առաջ չխմացան ատ բաները . ե՛ւ բայց
երբոր Յիսուս փառաւորուեցաւ , Ան ատենը միտ-
քերնին բերին , թէ ատ բաները անոր համար
գրուած էր , և թէ իրե՛նք ատ բաները ըրին անոր :
17 Ուստի իր հետը եղող ժողովուրդը վկայութիւն կու

ա Գլ . ժգ . 29 :
բ Մատ . իզ . 11 : Մար . ժգ . 7 :
գ Գլ . ժա . 43 , 44 :
դ Ղու . ժգ . 31 :
ե Գլ . ժա . 45 : Հմր 18 :
զ Մատ . իա . 8 : Մար . ժա . 8 : Ղու . ժթ . 35 , 36 , եէ :
է Մատ . ծժբ . 25 , 26 :
ը Մատ . իա . 7 :
թ Ջազ . Թ . 9 :
ժ Ղու . ժը . 34 :
ի Գլ . է . 39 :
լ Գլ . ժգ . 26 :
խ Հմր 11 :

տար Թէ Ղազարոսը դէրեզմանէն դուրս կանչէց ,
18 ու մեռելներէն յարուց զանիկայ : Ասոր համար ալ
ժողովուրդը դանիկայ դիմաւորեց , վասն զի լսեցին
19 Թէ անիկայ աս հրաշքը ըրած էր : Ուստի փարիսե-
ցիները իրարու կ՚ըսէին , Ձեր տեսնո՞ք որ օգուտ
մը չէք կրնար ընել . ահա բոլոր աշխարհ անոր
ետևէն գնաց :
20 Ու հոն Աբրանի մէջ Յոյներ կային ՚ուրեմն երկրը-
21 պագո՞ւթիւն ընելու եկեղեցւոյն մէջ : Ուստի փի-
լիպոսին եկան , որ Գալիլեայի Բեթսայիդա-
գեայէն էր , և կ՚աղաչէին անոր ու կ՚ըսէին , Տէր՝
22 կ՚ուզենք Յիսուսը տեսնել : Փիլիպպոս եկաւ ու
Ընդրեասին ըսաւ , և նորէն Ընդրեաս ու Փիլիպպոս
23 Յիսուսին ըսին : Յիսուս ալ պատասխան
տուաւ անոնց ու ըսաւ , Ժամանակը հասաւ , որ
24 փառաւորուի Որդին մարդոյ : Ամէնէն ճշմա-
րիտ կ՚ըսեմ ձեզի , Թէ որ ցորենին հատը հողին
25 մէջ իյնալով չմեռնի , Ինքը միայնակ կը մնայ . հա-
պա Թէ որ մեռնի , շատ արդիւնք կը բերէ : Ով
որ իր անձը կը սիրէ , պիտի կորսընցնէ զանիկայ .
և ան որ իր անձը աս աշխարհիս մէջ կ՚ատէ ,
յաւիտենական կեանց համար պիտի պահէ զանի-
26 կայ : Թէ որ մէկը ինծի կը ծառայէ , Թող իմ
ետևէս գայ . ու ես ուր որ եմ , իմ ծառան ալ
հոն պիտի ըլլայ . Թէ որ մէկը ինծի կը ծառայէ ,
27 Հայրը պիտի պատուէ զանիկայ : Հիմա իմ հո-
գիս խռոված է , և ի՞նչ ըսեմ . Հա՞յր , ինծի
ազատէ աս ժամէն . Սրայց ես ասոր համար եկայ

ե Գլ . ժա . 47 , 48 :
զ Գոր . իե . 4 :
է գ Թագ . բ . 41 , 42 : Գոր . բ . 27 :
ը Գլ . ա . 44 :
թ Գլ . ժգ . 32 : իե : 1 :
ժ ա Կոր . իե . 36 :

լ Մատ . ժ . 39 : ժզ . 25 : Մար . բ . 35 : Ղու . Թ . 24 : իե : 33 :
խ Գլ . ժգ . 3 : իե . 24 : ա Թես . գ . 16 :
ծ Մատ . իզ . 38 , 39 : Ղու . ժբ . 50 : Գլ . ժգ . 21 :
կ Ղու . իբ . 53 : Գլ . ժբ . 37 :

28 աս ժամին : Հայր՝ փառաւորէ քու անունդ .
Ձան ատենը ձայն մը եկաւ երկինքէն , Փառաւո-
29 րեցի ալ , ու նորէն պիտի փառաւորեմ : Ուս-
ժողովուրդը որ կայներ էր ու կը լսէր , կ՚ըսէին՝
Որոտում կ՚ըլլայ : ոմանք ալ կ՚ըսէին՝ Հրեշտակ
30 խօսեցաւ իրեն հետ : Յիսուս պատասխան
տուաւ ու ըսաւ , Ոչ ձայնը ինծի համար չէ-
31 կաւ , հապա ձեզի համար : Հիմա է աս աշ-
խարհիս դատաստանը , հիմա աս աշխարհիս իշ-
32 խանը դուրս պիտի ձգուի : Ես ալ երբոր երկ-
րէն բարձրանամ , ամէնին ալ ինծի պիտի քա-
33 շեմ : Ասիկա ըսաւ կը զրուցէր՝ իմացընելով Թէ
34 ինչ կերպ մահով պիտի մեռնէր : Ժողովուրդը
անոր պատասխանեց , Մենք օրէնքէն լսեցինք որ
Քրիստոսը յաւիտեան կը մնայ , և դուն ինսո՞ր
կ՚ըսես Թէ պէտք է Որդին մարդոյ բարձրանայ .
35 Ո՞վ է աս Որդին մարդոյ : Ուստ Յիսուս անոնց
ըսաւ , Քիչ մը ատեն ալ լոյսը ձեր հետն է .
Գնացէք որ լոյսը ունիք՝ քալեցէք , որ չբռնայ Թէ
մութը ձեր վրայ հասնի . Ինչու որ խաւարի մէջ
36 քալողը չգիտեր Թէ ուր կ՚երթայ : Քանի որ լոյսը
ունիք , հաւատացէք ան լոյսին՝ որ լոյսոյ որդիք
ըլլաք . Յիսուս աս բաները զրուցեց , ու գնաց
և պահուեցաւ անոնցմէ :
37 Ուստ Թէպէտ այնքան հրաշքներ ըրած էր անոնց
38 առջեւը , Բայց անոնք չէին հաւատար իրեն . Որ

ե Մատ . գ . 17 :
զ Գլ . ժա . 42 :
է ը Մատ . ժբ . 29 : Ղու . ժ . 18 : Գլ . ժգ . 30 : ժզ . 11 : Գոր . իզ . 18 : բ Կոր . գ . 4 : Եփես . բ . 2 : գ . 12 :
ը Գլ . գ . 14 : բ . 28 :
թ Հռով . ե . 18 : Երբ . բ . 9 :
ժ Գլ . ժբ . 32 :
ի Սաղ . ՃԹ . 36 , 37 : ՃԺ . 4 :
ն Ես . Լ . 7 : ծգ . 8 : Եզեկ . լբ . 25 : Դան . բ . 44 : է , 14 , 27 : Միք . գ . 7 :
ո Գլ . ա . 9 : բ . 12 : Թ . 5 : ՃՀ . 46 :
ս Երեմ . ժգ . 16 : Եփես . ե . 8 :
տ Գլ . ժա . 10 : ա Յով . բ . 11 :
ր Ղու . ժգ . 8 : Եփես . ե . 8 : ա Թես . ե . 5 : ա Յով . բ . 9 , 10 , 11 :
ց Գլ . բ . 59 : ժա . 54 :

կատարուի Նոյն մարգարէին խօսքը , որ ըսաւ ,
— Տէր՝ ո՞վ հաւատաց մեր պատգամիս լուրին , և Տէ-
39 րոջը բազուկը որո՞ւ յայտնուեցաւ : Ուստի համար
չէին կրնար հաւատալ , որ դարձեալ կ՚ըսէ Նոյ-
40 սի , Ի՞նոնց աչքերը կուրցուց , և անոնց սիրտերը
թմրեցուց , որ չըլլայ թէ աչքովին տեսնեն ու
սրտովին իմանան և դարձի գան , ու ես անոնք
41 բժշկեմ : Ասիկա ըսաւ Նոյսի երբոր տեսաւ
42 անոր փառքը , ու խօսեցաւ անոր վրայով : Նոյսու-
ամենայնիւ իշխաններէն ալ շատերը իրեն հաւա-
տացին , Բայց փարիսեցիներուն համար զանիկայ
չէին դաւաներ , որ ժողովարանէն դուրս չհրմուին .
43 Ի՞նչու որ մարդոց փառքը Աստուծոյ փառքէն
աւելի սիրեցին :
44 Յիսուս կ՚աղաղակէր ու կ՚ըսէր , Ան որ
. ինծի կը հաւատայ՝ ինծի չհաւատար , հապա զիս
45 խրկողին . Է Ան որ զիս կը տեսնէ , զիս խրկողը
46 կը տեսնէ : Ես լոյս եկայ աշխարհ , որ ամէն
47 ով որ ինծի հաւատայ , խաւարի մէջ չմնայ : Ան-
թէ որ մէկը իմ խօսքերս լսէ ու չհաւատայ , Ես
անիկայ չեմ դատեր . Քանզի ես չեկայ որ աշ-
խարհը դատեմ , հապա որ աշխարհը փրկեմ :
48 Ի՞ն որ զիս կ՚անարգէ և իմ խօսքերս չընդունիր ,
կայ մէկը որ զանիկայ կը դատէ . Ան խօսքը որ
ես խօսեցայ , ան պիտի դատէ զանիկայ վերջին
49 օրը : Ինչու որ Ե ես ինքիրմէս չխօսեցայ , հապա
Հայրը որ զիս խրկեց , ինքը ինծի պատուիրեց
Ի՞նչ որ պիտի ըսեմ՝ և ինչ որ պիտի խօսիմ :

= Ես . ծգ . 1 ; Հռով . ժ . 16 ;
Բ Ես . գ . 9 , 10 ; Մատ . ժգ . 14 ;
Գ Ես . գ . 1 ;
Դ Գլ . է . 13 ; Թ . 22 ;
Ե Գլ . ի . 44 ;
Զ Մար . Թ . 36 ; ա Պետ . ա . 21 ;
Է Գլ . ժգ . 9 ;
Ը Հմր 35 , 36 ; Գլ . գ . 19 ; ը . 12 ; Թ . 5 , 39 ;
Թ Գլ . ի . 45 ; ը . 15 , 26 ;
Ժ Գլ . գ . 17 ;
ԺԱ Ղտ . ժ . 16 ;
ԺԲ Օր . ժը . 19 ; Մար . ժգ . 16 ;
ԺԳ Գլ . ը . 38 ; ժգ . 10 ;
ԺԴ Ր Օր . ժը . 18 ;

50 Ես գիտեմ որ անոր պատուիրածը յաւիտենական
կեանք է . ուստի ինչ որ ես կը խօսիմ , ինտոր
որ Հայրը ինծի ըսաւ , անանկ կը խօսիմ :

ԳԼ . ԺԳ

1 Զիսուս իր աշակերտներուն ոտքերը կը լուայ , յորդորելով
զանոնք որ խոնարհութեամբ և սիրով վարուին իրարու հետ .
18 կը նախատէ Ցուդային զինքը մատնելը , և մէկ նշանով
մը մատնիչին ով ըլլալը կը յայտնէ Յովհաննէսին . 31 կը
պատուիրէ իր աշակերտներուն մեկզմէկ սիրել , 36 և կ՚ին-
ձրնէ Պետրոսին թէ պիտի ուրանայ զինքը :

1 — Ա՛ւտիկ ուծնէն առաջ՝ Զիսուս դիտնալով թէ
Ի իր ժամանակը հասեր է որ աս աշխարհէս
հեռանայ դէպ ի Հայրը , սիրելով իրենները որ աշխարհի
մէջ էին , մինչև վերջն ալ սիրեց զանոնք :
2 Եւ ընթրիքը որ կ՚ըլլար , (Սատանան արդէն
Իսկարիովեացի Սիմոնեան Ցուդային սրտին մէջը
3 դրեր էր , որ զանիկայ մատնէ .) Զիսուս գիտնա-
լով թէ Հայրը ամէն բան իր ձեռքը տուաւ ,
և թէ ինքը Աստուծմէ ելաւ ու Աստուծոյ քովը
4 կ՚երթայ , Ելնելով ընթրիքէն եաւ , և հանդերձները
մէկդի դրաւ , ու սրբենակ մը առնելով մէջքը
5 փաթթեց : Ետքը կոնքին մէջ ջուր լեցուց , ու
սկսաւ աշակերտներուն ոտքերը լուալ , և ան իր
6 փաթթուած սրբենակովը սրբել : Ուստի եկաւ
Սիմոն Պետրոսին . ան ալ ըսաւ անոր , Տէր՝
7 Ի՞դուն իմ ոտքերս պիտի լուաս : Զիսուս պա-
տասխան տուաւ ու ըսաւ անոր , Ինչ ինչ որ կ՚ը-
նեմ՝ դուն հիմա չես իմանար , Հապա ետքը պի-
8 տի իմանաս : Պետրոս ըսաւ անոր , Չտաւ դուն
իմ ոտքերս պիտի չլուաս . պատասխան տուաւ ա-

= Մատ . իգ . 2 ;
Բ Գլ . ժբ . 23 ; ժե . 1 , 11 ;
Գ Ղտ . իբ . 3 ; Հմր 27 ;
Դ Մատ . ժա . 27 ; իբ . 18 ; Գլ . գ . 35 ; ժկ . 2 ; Գաղ . ը . 36 ; ա Կոր . ժե . 27 ; Եբր . ը . 8 ;
Ե Գլ . ը . 42 ; ժգ . 28 ;
Զ Ղտ . իբ . 27 ; Փիլ . ը . 7 , 8 ;
Է Տես Մատ . գ . 14 ;
Ը Հմր 12 ;

նոր Յիսուս , Ե թէպէ որ քեզ չլուամ , դուն ինծի
9 հետ բաժին չունիս ։ Սիմոն Պետրոս ըսաւ անոր ,
Տէր՝ չէ թէ միայն ոտքերս , հապա նաև ձեռ-
10 քերս ու գլուխս ։ Յիսուս ըսաւ անոր , Լուա-
ցուածին՝ ոտքերը լուալէն ի զատ ուրիշ բան
պէտք չէ , այլ բոլորովին մաքուր է ։ Եւ դուք
11 մաքուր էք , բայց չէ թէ ամէնքդ ։ Վասն զի
գիտէր զմատնիչը որ զինքը պիտի մատնէր ։ անոր
12 համար ըսաւ , Չէ թէ ամէնքդ ալ մաքուր էք ։ Ու
երբոր անոնց ոտքերը լուացեր , և իր հանդերձները
առնելով նորէն սեղան նստաւ , ըսաւ անոնց ,
13 Գիտէ՞ք ինչ ըրի ձեզի ։ Դուք զիս Վարդապետ
ու Տէր կը կոչէք , և աղէկ կ՚ըսէք , ինչու որ
14 այնպէս եմ ։ Ե Հապա թէ որ ես Տէրս ու վարդա-
պետս ձեր ոտքերը լուացի , Ը պէտք է որ դուք ալ
15 իրարու ոտքերը լուաք ։ Վասն զի Ձեզի մէկ օրի-
նակ մը տուի , որ ինծոր ես ձեզի ըրի՝ դուք ալ
16 ընէք ։ Ճ Ամէնէն ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , Ծառա-
ն իր տիրոջմէն մեծ չէ , ոչ ալ խրկուածը զինւ-
17 ք խրկողէն մեծ է ։ Թ Եթէ դուք ասոնք գիտէք , դի-
18 տէք , երանելի էք՝ թէ որ ասոնք կատարէք ։ Ես
թէ ձեզի ամէնուն համար կ՚ըսեմ , Ես զիս կը
ճանչնամ անոնք որ ես ընտրեցի , հապա որ ան
գրուածքը կատարուի թէ Ով որ իմ հետս հաց
19 կ՚ուտէր , ինծի դէմ կրունկ վերցուց ։ Ի Հիմակ-
ուընէ կ՚ըսեմ ձեզի՝ քանի որ չէ եղեր , որ երբոր

Ե Գլ. գ. 5 ։ ա Կոր. ղ. 11 ։ Եփես. ե. 26 ։ Տիտ. գ. 5 ։ Եբր. ժ. 22 ։
Զ Գլ. ժե. 3 ։
Է Գլ. ղ. 65 ։
Ը Մատ. իգ. 8, 10 ։ Ղուկ. ղ. 46 ։ ա Կոր. ը. 6 ։ ժբ. 3 ։ Փիլ. բ. 11 ։
Թ Ղուկ. իբ. 27 ։
Ժ Հռով. ժբ. 10 ։ Գաղ. գ. 1, 2 ։ ա Պետ. ե. 5 ։
Ի Մատ. ժա. 29 ։ Փիլ. բ. 5 ։ ա Պետ. բ. 21 ։ ա Ցօհ. բ. 6 ։
Հ Մատ. ժ. 24 ։ Ղուկ. զ. 40 ։ Գլ. ժե. 20 ։
Ղ Ցակ. ա. 25 ։
Ճ Սաղ. խա. 9 ։ Մատ. իզ. 23 ։ Հմր. 21 ։
Մ Գլ. ժգ. 29 ։ ժզ. 4 ։

20 ըլլայ՝ հաւատաք թէ ես ան եմ ։ Ն Ամէնէն
ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի , Ով որ կ՚ընդունի անի-
կայ որ ես կը խրկեմ , զիս կ՚ընդունի ։ և ով
զիս կ՚ընդունի , զիս խրկողը կ՚ընդունի ։
21 Յ Յիսուս երբոր ասա ըսաւ , Ներ հոգիին մէջ
խռովեցաւ , և վկայեց ըսելով , Ամէնէն ճշմա-
րիտ կ՚ըսեմ ձեզի , Ձ որ ձեզմէ մէկը զիս պիտի
22 մատնէ ։ Աշակերտները տարակուսած իրա-
րու կը նայէին թէ արդ համար կը զրուցէ ։
23 Ո Աշակերտներէն մէկը կար Յիսուսին *գրկը
24 նստած , որն որ Յիսուս կը սիրէր ։ Ր Սիմոն
Պետրոս անոր ակը կ՚ընէր հարցընելու թէ ո՞վ
25 պիտի ըլլայ անիկայ որուն համար կը զրուցէ ։ Ան
ալ Յիսուսին կուրծքին վրայ իյնալով ըսաւ ա-
26 նոր , Տէր՝ ո՞վ է ան ։ Յիսուս պատասխան
տուաւ , Անիկայ է որուն որ պատառը թրջելով
կոմ տամ ։ և թրջելով պատառը Իսկարիովէ-
27 տացի Սիմոնեան Յուդային տուաւ ։ Ս Ու պատա-
ռէն ետքը Սատանան անոր ներսը մտաւ ։ Ապա Յի-
սուս ըսաւ անոր , Ինչ որ պիտի ընես , շուտո՛վ
28 ըրէ ։ Բայց սա բանը սեղան նստողներէն մէկը
չհասկըցաւ , թէ ինչո՞ւ համար ըսաւ անոր ։
29 Վասն զի ոմանք կը խորհէին թէ Որովհետև
դրամարկղը Յուդան կը պահէր , Յիսուս անոր
կ՚ըսէր , Ինչ որ մեզի սա տօնիս
պէտք է , կամ որ աղքատներուն բան մը տայ ։
30 Ընդունելով ալ պատառը առաջին պէս շուտ մը
դուրս ելաւ , ու գիշեր էր ։
31 Ու երբոր անիկայ դուրս ելաւ , Յիսուս ըսաւ ,

Ա Մատ. ժ. 40 ։ Ի. 40 ։ Ղուկ. ժ. 16 ։
Յ Մատ. իզ. 21 ։ Մարկ. ժգ. 18 ։ Ղուկ. իբ. 21 ։
Ն Գլ. ժբ. 27 ։
Ո Գոր. ա. 17 ։ ա Ցօհ. բ. 19 ։
Ռ Գլ. ժԲ. 26 ։ ի. 2 ։ իա. 7, 20, 24 ։
* Ցոյն. գողը
Լ Ղուկ. իբ. 3 ։ Գլ. ղ. 71 ։
Ռ Գլ. ժբ. 6 ։

Է Հիմա փառաւորուեցաւ Որդին մարդոյ , ՚ ու
32 Աստուած փառաւորուեցաւ անով . ՚ Թէ որ Աս-
տուած անով փառաւորուեցաւ , Աստուած ալ ա-
նիկայ իր անձովը պիտի փառաւորէ , Եւ շուտով
33 պիտի փառաւորէ զանիկայ : Մ՚ որդեակք՝ քիչ մը
աւելն ալ ձեզի հետ եմ . դուք պիտի փնտռէք .
՚ և ինչպէս որ Հրեաներուն ըսի Թէ Ո՚ւր որ ես
կ՚երթամ , դուք չէք կրնար գալ , հիմա ձեզի ալ
34 կ՚ըսեմ : ՚ Նոր պատուիրան մը կու տամ ձեզի որ
միկզմիկ սիրէք , ինչպէս որ ես ձեզ սիրեցի , որ
35 դուք ալ միկզմիկ սիրէք : Ֆ Այսով ամէնը պիտի
գիտնան Թէ իմ աշակերտներս էք , Թէ որ երա-
36 րու վրայ սէր ունենաք : Սիմոն Պետրոս ըսաւ ա-
նոր , Տէր՝ ո՞ւր կ՚երթաս . Յիսուս պատասխան
տուաւ անոր , Ո՚ւր որ ես կ՚երթամ , դուն հի-
մա չես կրնար իմ ետևէս գալ , ՚ բայց ետքը պի-
37 տի գաս իմ ետևէս : Պետրոս ըսաւ անոր , Տէր՝
ինչո՞ւ հիմա չեմ կրնար քու ետևէդ գալ . Հ ես իմ
38 կեանքս ալ քեզի համար պիտի դնեմ : Յիսուս
պատասխան տուաւ անոր , Կրնա՞ կեանքդ պիտի
դնես ինծի համար . Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ
քեզի , Հաւը պիտի չխօսի՝ մինչև որ դուն երեք
անգամ զիս ուրանաս :

Է ԳԼ . ժբ . 23 :
՚ ԳԼ . ժգ . 13 ; ա Պետ . ա . 11 :
Հ ԳԼ . ժէ . 1 , 4 , 5 , 6 :
Ձ ԳԼ . ժբ . 23 :
՚ ԳԼ . է . 34 ; ը . 21 :
Ը ՂՒ . ժԹ . 18 ; ԳԼ . ժՒ . 12 , 17 ; Եփես . ե . 2 ; ա Թես . դ . 9 ; Ցակ . բ . 8 ; ա Պետ . ա . 22 ; ա Ցօհ . բ . 7 , 8 ; գ . 11 , 23 ; դ . 21 :
Ց ա Ցօհ . բ . 5 ; դ . 20 :
՚ ԳԼ . իա . 18 ; ը Պետ . ա . 14 :
Ի Մատ . իգ . 33 , 34 , 35 ; Մարկ . ժգ . 29 , 30 , 31 ; Ղուկ . իբ . 33 , 34 :

ԳԼՈՒԽ ԺԳ

1 Քրիստոս կը մխիթարէ իր աշակերտները՝ երկնային երջանկութեան յոյսը անոնց առջևը դնելով . 6 կը ծանուցանէ Թէ ինքն է ճանապարհը՝ ճշմարտութիւնը և կեանքը , և Թէ ինքը Հօրը հետ մէկ է . 13 կը խոստանայ որ իր անունովը եղած աղօթքը պիտի կատարուի . 15 կը պատուիրէ սէր և հնա-

զանդութիւն ունենալ իրեն . 16 կը խոստանայ խրկել Մխիթարիչ Սուրբ Հոգին . 27 ու իր խաղաղութիւնը կու տայ անոնց :

1 ՚ Այրեր՝ ընդ. հետդ : Աստուծոյ հաւատացէք ,
2 ինծի ալ հաւատացէք : Իմ Հօրս տունը
շատ բնակարաններ կան . ապա Թէ ոչ՝ ես ձեզի
պիտի ըսէի : Ե Հիմա կ՚երթամ ու ձեզի տեղ կը
3 պատրաստեմ : Ու Թէ որ երթամ ու ձեզի տեղ
պատրաստեմ , Ե՚նորէն կու գամ և ձեզ քովս
կ՚առնեմ ; Ե որպէս զի ուր որ ես եմ՝ դուք ալ
4 հոն ըլլաք : Ու ուր որ ես կ՚երթամ՝ դիտէք , ու
ճամբան ալ դիտէք :
5 Թովմաս ըսաւ անոր , Տէր՝ չենք դիտեր ուր
կ՚երթաս , և ի՞նչպէս կրնանք ճամբան դիտնալ :
6 Յիսուս ըսաւ անոր , Է Ես եմ ճամբան ու Ճշմար-
տութիւնը ու Է կեանքը . Ը մեզի Հօրը քով
7 չգար , եթէ ոչ ինծմով : Ե Թէ որ զիս ճանչնա-
յիք՝ իմ Հայրս ալ կը ճանչնայիք , և ասկէ հետև
կը ճանչնաք անոնիկայ ու տեսաք անոնիկայ :
8 Փիլիպպոս ըսաւ անոր , Տէր՝ Հայրը մեզի
9 ցուցո՛ւր , ու հերիք է մեզի : Յիսուս անոր Չի-
տեա՞ս , Ո՛յքան ժամանակ ձեզի հետ եմ , և զիս
չճանչցա՞ր Փիլիպպոս . Ֆ ան որ զիս տեսաւ՝
Հայրը տեսաւ , և դուն ինծմէ կ՚ըսես Թէ
10 Հայրը մեզի ցուցո՛ւր : Չե՞ս հաւատար ,
Է Թէ ես Հօրը մէջն եմ , ու Հայրը իմ մէջս
է . ան խօսքերը որ ես ձեզի կը խօսիմ , Է ինձ
Թէ ինքիրմէս կը խօսիմ , հապա Հայրը որ իմ
մէջս բնակած է , անիկայ կը գործէ ան գործքերը :

՚ Հմր 27 ; ԳԼ . ժգ . 3 , 22 :
Ե ԳԼ . ժգ . 33 , 36 :
Է Հմր 18 , 28 ; Գոր . ա . 11 :
Ը ԳԼ . ժբ . 26 ; ժէ . 24 ; ա Թես . դ . 16 :
Ի Եբր . Թ . 8 :
Ղ ԳԼ . ա . 17 ; ը . 32 :
Ի ԳԼ . ա . 4 ; ժա . 25 ;
Ե ԳԼ . ժ . 9 :
Ե ԳԼ . ը . 19 :
Է ԳԼ . ժբ . 45 ; Կող . ա . 15 ; Եբր . ա . 3 :
Ի Հմր 20 ; ԳԼ . ժ . 38 ; ժէ . 21 , 23 :
Լ ԳԼ . է . 19 ; է . 16 ; ՚ ը . 28 ; ժբ . 49 ;

11 Հաւատացէ՛ք ինձի , թէ ես Հօրը մէջն եմ ու
12 Հայրը իմ մէջս է . Ի նպա թէ ոչ՝ գոնէ գործքե-
րուն համար ինձի հաւատացէ՛ք : Ճշմարիտ ա-
Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի թէ , Ան որ ինձի կը հա-
ւատայ , ան գործքերը որ ես կը գործեմ , ինքն
ալ պիտի գործէ ; և անոնցմէ աւելի մեծ գործէրը
պիտի գործէ ; ինչու որ ես Հօրս քովը կ՚երթամ :
13 Ու ինչ իմ անունովս ինչ որ խնդրէք , պիտի կա-
տարեմ անիկայ , որ Հայրը Որդիովը փառաւո-
14 րուի . Թէ որ իմ անունովս բան մը խնդրէք ,
15 անիկայ պիտի կատարեմ : Եթէ որ զիս կը սի-
16 րէք , իմ պատուիրանքներս պահեցէք : Ես ալ
Հօրը պիտի աղաչեմ , և ուրիշ Մխիթարիչ մը
պիտի տայ ձեզի , որ յաւիտեան ձեզի հետ բնակի ;
17 Ճշմարտութեան Հոգին , զոր աս աշխարհս
անիկայ չընար ընդունիլ ; ինչու որ չտեսներ
անիկայ , ու չճանչնար անիկայ . բայց դուք
կը ճանչնաք անիկայ , ինչու որ ձեր քովը կը
18 բնակի , և ձեր հետը պիտի ըլլայ : Չձգ
19 որբ չեմ թողուր , կու գամ ձեզի : Փիչ
մը աւունեն եւս ալ աշխարհս զիս չտեսներ ,
բայց դուք պիտի տեսնէք զիս , ինչու որ ես
կենդանի եմ , և դուք կենդանի պիտի ըլլաք :
20 Ան օրը պիտի գիտնաք Թէ ես իմ Հօրս մէջն
21 իմ , և դուք իմ մէջս , ես ալ ձեր մէջը : Ան

Ե Գլ . ե . 36 ; ժ . 38 ։
Զ Մատ . իա . 21 ; Մար . ժգ . 17 ; Ղու . ժ . 17 ։
Է Մատ . է . 7 ; իա . 22 ; Մար . ժա . 24 ; Ղու . ժա . 9 ; Գլ . ժե . 7 , 16 ; ժգ . 23 , 24 ; Ցակ . ա . 5 ; ա Ցով . գ . 22 ; ե . 14 ։
Ը Հմր 21 , 23 ; Գլ . ժե . 10 , 14 ; ա Ցով . ե . 3 ։
Թ Գլ . ժե . 26 ; ժգ . 7 ; Հռով . ը . 15 , 26 ։
Ժ Գլ . ժե . 26 ; ժգ . 13 ; ա Ցով . գ . 6 ։
ԺԱ ա Կոր . բ . 14 ։
ԺԲ ա Ցով . բ . 27 ։
ԺԳ Մատ . իը . 20 ։
ԺԴ Հմր 3 , 28 ։
ԺԵ Գլ . ժգ . 16 ։
ԺԶ ա Կոր . ժե . 20 ։
ԺԷ Հմր 10 ; Գլ . ժ . 38 ; ժե . 21 , 23 , 26 ։
ԺԸ Հմր 15 , 23 ; ա Ցով . բ . 5 ; ե . 3 ։

որ իմ պատուիրներս կը բռնէ ու կը պահէ ա-
նոնք , անիկայ է զիս սիրողը . և ան որ զիս կը
սիրէ իմ Հօրմէս պիտի սիրուի . ու ես անիկայ
պիտի սիրեմ , և ինքզինքս անոր պիտի յայտնեմ :
22 Ղատա անոր Ղեհուդա , (ոչ Իսկարիովտացին ;)
Տէր ո՞նչպես կ՚ըլլայ որ դուն ինքզինքդ մեզի պի-
23 տի յայտնես , և չի թէ աշխարհին : Յիսուս
պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր , Եթէ որ մէ-
կը զիս կը սիրէ իմ խօսքս պիտի պահէ . ու իմ
Հայրս զանիկայ պիտի սիրէ , և անոր պիտի
24 գանք ու անոր քովը օթևան պիտի ընենք : Ան
որ զիս չսիրեր , իմ խօսքերս չպահեր . Եւ ան
խօսքը որ կը լսէք՝ իմն չէ , հապա Հօրը՝ որ զիս
25 խրկեց : Ես բաները ձեզի խօսեցայ՝ քանի որ ձեր
26 քովն եմ : Բայց Մխիթարիչը Սուրբ Հոգին՝
որ Հայրը իմ անունովս պիտի խրկէ , ան անիկայ
ձեզի բոլորը պիտի սորվեցնէ , և ինչ որ ձեզի
27 ըսի՝ միտքերնիդ պիտի բերէ : Խաղաղութիւն
կը թողում ձեզի , իմ խաղաղութիւնս կու տամ
ձեզի . չի թէ ինչպէս որ աշխարհս կու տայ՝ ես
ձեզի կու տամ . սիրտերնիդ վհատիլի , ու վախ-
28 նայ : Լսեցիք որ ես ըսի ձեզի թէ Կ՚եր-
թամ ու ձեզի կու գամ . Թէ որ զիս սիրէիք ,
պիտի ուրախանայիք , Թէ ես Հօրը քով
կ՚երթամ , ինչու որ իմ Հայրս ինծմէ մեծ
29 է : Ու ես հիմակուց դեռ չեղած ըսի ձեզի ,
30 որ երբոր ըլլայ հաւատաք : Ալ ձեր հետը շատ
պիտի չխօսիմ , ինչու որ աս աշխարհս իշխանը

Ը Ղու . գ . 16 ։
Ժ Հմր 15 ։
ԺԱ Ցով . բ . 24 ; Ցայտ . գ . 20 ։
ԺԲ Հմր 10 ; Գլ . ե . 19 , 38 ; ե . 16 ; ը . 28 ; ժբ . 49 ։
ԺԳ Հմր 16 ; Ղու . իդ . 49 ; Գլ . ժե . 26 ; ժգ . 7 ։
ԺԴ Գլ . բ . 22 ; ժբ . 16 ; ժգ . 13 ; ա Ցով . բ . 20 , 27 ։
ԺԵ Փիլ . գ . 7 ; Կող . գ . 15 ։
ԺԶ Հմր 1 ։
ԺԷ Հմր 3 , 18 ։
ԺԸ Հմր 12 ; Գլ . ժգ . 16 ; ի . 17 ։
Ա Ոմն՝ որ ըսի Թէ՝
Ի Գլ . ե . 18 ; ժ . 39 ; Փիլ . բ . 6 ։
Լ Գլ . ժգ . 19 ; ժգ . 4 ։
Խ Գլ . ժբ . 31 ; ժգ . 11 ։

31 կու գայ, և իմ վրաս բան մը չունի. Այլայն թէ
աշխարհս գիտնայ որ ես Հայրը կը սիրեմ, ինչպէս
ինչպէս որ Հայրը ինծի պատուիրեց, անանկ կ'ը-
նեմ. ելէք ասկէ երթանք։

ԳԼ. ԺԸ

1 Քրիստոսի ու իր անդամներուն մէջ եղած միութիւնը
և փոխադարձ սէրը որմէն առակովը բացատրուած։ 18
Քրիստոսի աշակերտներուն միութիւնը՝ երբոր անոնք
աշխարհիս առելի կ'ըլլան և կը հալածուին։ 26 Սուրբ Հո-
գիին և առաքեալներուն պաշտօնը։

1 Ա՛յս եմ ձշմարիտ որթը, և իմ Հայրս մշակն է։
2 Ամէն ճիւղ որ իմ վրաս է ու պտուղ չբերեր,
կը կտրէ զանիկայ. և ամէնը որ պտուղ կը բերէ,
կը մաքրէ զանիկայ, որ աւ աւելի պտուղ բերէ։
3 Ես ուրուք հիմակուընէ մաքուր էք անոր խօսքով՝ որ
4 ձեզի խօսեր եմ։ Իմ մէջս կեցէք՝ ու ես ձեր
մէջը. ինչպէս որ ճիւղը չկրնար ինքիրմէն պտուղ
բերել, թէ որ որթին վրայ հաստատուած չըլլայ,
նոյնպէս աւ դուք էք իրաւ, թէ որ իմ վրաս
5 հաստատուած չըլլաք։ Ա՛ս որթն եմ ես՝ դուք
ճիւղերն էք. ան որ իմ վրաս հաստատուած է՝ և
ես անոր վրայ, անիկայ շատ պտուղ կը բերէ,
ինչու որ առանց ինծի բան մը էլ կրնար ընել։
6 Թէ որ մէկը իմ վրաս հաստատուած չէ, է անի-
կայ ճիւղի մը պէս դուրս ձգուած ու չորցած է. և
կը ժողվեն զանոնք ու կրակը կը նետուն, ու
7 կ'այրին։ Թէ որ դուք իմ մէջս կենաք՝ և իմ
խօսքերս աւ ձեր մէջը կենան, ինչ որ ուզէք՝
8 պիտի խնդրէք, ու պիտի ըլլայ ձեզի։ Ասով

ե ԳԼ. ը. 31։ ժգ. 35։
ը ԳԼ. ժգ. 15, 21, 23։
թ ԳԼ. ժգ. 24։ ԺԸ. 13։ ա Ցօհ. ա. 4։
ժ ԳԼ. ժգ. 34։ ա Թես. գ. 9։ ա Պետ. գ. 8։ ա Ցօհ. գ. 11։ դ. 21։
ի ԳԼ. ժ. 11, 15։ Հռով. ե. 7, 8։ Եփես. ե. 2։ ա Ցօհ. գ. 16։
լ ԳԼ. ժգ. 15, 23։ Տես Մատ. ժբ. 50։
խ Տես Ծն. ժբ. 17։ ԳԼ. ժե, 26։ Գոր. ի. 27։
ծ ԳԼ. գ. 71։ ժգ. 18։ ա Ցօհ. գ. 10, 19։
կ Մատ. իբ. 19։ Մատ. ժգ. 15։ Պղտ. ա. 6։
հ Հմր 7։ ԳԼ. ժգ. 13։
ձ Հմր 12։
ղ ա Ցօհ. գ. 1, 13։
ճ ա Ցօհ. գ. 5։
մ ԳԼ. ժե. 14։

իմ Հայրս փառաւորուեցաւ, որ դուք շատ պը-
տուղ բերէք, ու իմ աշակերտներս ըլլաք։
9 Ինչպէս որ Հայրը զիս սիրեց, ես աւ ձեզ սի-
10 րեցի. իմ սիրոյս մէջ հաստատ կեցէք։ Ի ԹԷ որ
իմ պատուէրներս պահէք, իմ սիրոյս մէջը պիտի
կենաք. ինչպէս որ ես իմ Հօրս պատուէրները պա-
11 հեցի, և անոր սիրոյն մէջը կեցեր եմ։ Ա՛յս բանե-
րը ձեզի խօսեցայ որ իմ ուրախութիւնս ձեր մէջը
12 մնայ, և ու ձեր ուրախութիւնը լման ըլլայ։ Ա՛յս
է իմ պատուէրս որ միւզմիւկ սիրէք, ինծոր որ ես
13 ձեզ սիրեցի։ Ասկէ աւելի մեծ սէր մէկը չկրնար
ունենալ, որ մէկը իր կեանքը բարեկամներուն
14 համար դնէ։ Ի Դուք իմ բարեկամներս էք, թէ
որ ընելու ըլլաք ինչ որ ես ձեզի կը պատուիրեմ։
15 Ասկէ ետքը ձեզ ծառայ չեմ անուաներ, ինչու որ
ծառան չգիտեր իր տէրը ինչ կ'ընէ. հապա ես
ձեզ բարեկամ անուանեցի, ի ինչու որ ան ամէն
բաները որ իմ Հօրմէս լսեցի՝ ձեզի իմացուցի։
16 Ձեզ թէ դուք զիս ընտրեցիք, հապա ես ձեզ
ընտրեցի, ու դրի ձեզ, որ դուք երթաք և
պտուղ բերէք, ու ձեր պտուղը մնայ. Ֆորպէս զի
իմ անունովս ինչ որ Հօրմէն խնդրէք, ձեզի տայ։
17 Ա՛յս կը պատուիրեմ ձեզի որ միւզմիւկ սիրէք։
18 Ձ ԹԷ որ աշխարհ ձեզ կ'ատէ, գիտցէք որ ձեզմէ
19 առաջ զիս ատեց։ Ճ ԹԷ որ աշխարհէս եղած ըլ-
լայիք, աշխարհ իրենները կը սիրէր. Ճ բայց որով-

հետև աշխատիմ չէք՝ հապա ես ձեզ աշխարհին
ընտրեցի , անոր համար աշխարհ ձեզ կ՚ատէ ։
20 Մտիկ ընեմ դ բերէք ան խօսքը որ ձեզի ըսի Թէ
Ո՛չ ծառան իր տիրոջմէն մեծ է ։ Թէ որ զիս հա-
լածեցին , ձեզ ալ պիտի հալածեն ։ Ը Թէ որ իմ
21 խօսքս պահեցին , ձերն ալ պիտի պահեն ։ Բայց
ասոնք ամէն բաները պիտի ընեն ձեզի իմ անուանս
համար , ինչու որ չճանչցան անիկայ որ զիս խրկեց ։
22 Ը Թէ որ ես եկած և անոնց խօսած չըլլայի , ա-
նոնք մեղք չէին ունենար ։ Բայց հիմա իրենց
23 մեղքին պատճառանք մը չունին ։ Ը Ան որ զիս
24 կ՚ատէ , իմ Հայրս ալ կ՚ատէ ։ Թէ որ ան
գործքերը իրենց մէջը ըրած չըլլայի , որոնք ուրիշ
մէկը չէ ըրած , անոնք մեղք չէին ունենար ։ բայց
հիմա տեսան , ու ատեցին զիս ալ իմ Հայրս
25 ալ ։ Սակայն ասոնք եղաւ որ կատարուի ան խօսքը
որ իրենց օրէնսդրի մէջ գրուած է Թէ Անօ՛ւր
26 ատելը զիս ատեցին ։ Ը Բայց երբոր Մխիթարիչը
գայ՝ որ ես Հօրմէն ձեզի պիտի խրկեմ՝ ան ճշմար-
տութեան Հոգին՝ որ Հօրմէն կ՚ելլէ , անիկայ
27 ինձի համար պիտի վկայէ ։ Ը Դուք ալ կը վկա-
յէք , ընչու որ սկիզբէն ի վեր իմ հետս էք ։

Ա Մատ . ժ . 24 ։ Ղուկ . ղ . 40 ։ Գլ . ժգ . 16 ։
Բ Եղնկ . գ . 7 ։
Գ Մատ . ժ . 22 ։ Ից . 9 ։ Գլ . ժղ . 3 ։
Դ Գլ . Թ . 41 ։
Ե Հռով . ա . 20 ։ Ցակ . գ . 17 ։
Զ ա Ցօհ . բ . 23 ։
Է Գլ . գ . 2 ։ Ե . 31 ։ Թ . 32 ։
Ը Սաղ . լե . 19 ։ կթ . 4 ։
Թ Ղուկ . իդ . 43 ։ Գլ . ժգ . 17 , 26 ։ ժղ . 7 , 13 ։ Գոր . բ . 38 ։
Ժ ա Ցօհ . ե . 6 ։
ԺԱ Ղուկ . իդ . 48 ։ Գոր . ա . 8 , 21 , 22 ։ բ . 32 ։ գ . 15 ։ դ . 20 , 33 ։ ե . 32 ։ ժ . 39 ։ ժգ . 31 ։ ա Պետ . ե . 1 ։ բ Պետ . ա . 16 ։
ԺԲ Ղուկ . ա . 3 ։ ա Ցօհ . ա . 1 , 2 ։

ԳԼՈՒԽ Ժ.Ա

1 Ցրմտաոս կը յիշեցնէ իր աշակերտներուն՝ անոնց կրելու նե-
դումիւնները , և կը յիմնթարէ զանոնք Սուրբ Հոգին խրկե-
լու խոստումնքով , և իր յարութիւնը ու երկինքը Համբառ-
նալը նախասանձնելով ։ 23 կը Տասատատ Թէ իր Հայրը պիտի
լսէ անոնց աղօթքը՝ որ իր անունովը կ՚ընեն ։ 33 և Թէ իրմով

խաղաղութիւն պիտի ունենան , Թէ և աշխարհի մէջ նեղու-
Թիւն պիտի կրեն ։

1 Ես բաները ձեզի խօսեցայ որ չգայթակղիք ։
2 Ի՛րենց ժողովարաններէն դուրս պիտի ձգեն
ձեզ . ու ժամանակ ալ պիտի գայ որ ամէն ոմն
որ ձեզ սպաննէ , անանկ պիտի սեպէ Թէ Աստու-
3 ծոյ պաշտօն կը մատուցանէ ։ Ը Ու ասոնք բաները
կ՚ընեն պիտի ընեն՝ անոր համար որ ո՛չ Հայրը Ճանչ-
4 ցան ո՛չ ալ զիս ։ Ը Բայց ասոնք բաները ձեզի խօսե-
ցայ որ երբ ժամանակը գայ՝ միտքերնիդ բերէք
Թէ ես ըսի ձեզի . և Հասն բաները սկիզբէն չըսի
ձեզի , ինչու որ ես հետերնիդ էի ։
5 Ը Սակայն հիմա ես կ՚երթամ զիս խրկողին քովը ,
և ձեզմէ մէկն ալ չհարցըներ ինծի Թէ Ո՞ւր կ՚եր-
6 թաս ։ Բայց որովհետև ասոնք բաները ձեզի խօսեցայ ,
7 ձեր սիրտերը տրտմութիւնով լեցաւ ։ Բայց ես
ճշմարիտը կ՚ըսեմ ձեզի , աղէկ է ձեզի Թէ որ ես
երթամ . քանզի Թէ որ ես չերթամ , Մխի-
թարիչը ձեզի չգար . բ հապա Թէ որ երթամ , ան-
8 կայ ձեզի կը խրկեմ ։ Ու ինքը երբոր գայ՝ աշխար-
հը պիտի յանդիմանէ մեղքի համար , և արդա-
րութեան համար , ու դատաստանի համար ։
9 Ը Մեղքի համար՝ որ ինծի չեն հաւատար ։
10 Ը Ու արդարութեան համար՝ Ես որ ես իմ Հօրս քովը
11 կ՚երթամ , և ալ զիս չէք տեսներ ։ Ու Դատաս-
տանի համար՝ Որ աս աշխարհիս իշխանը դատա-

Ա Մատ . ժա . 6 ։ Ից . 10 ։ Իզ . 31 ։
Բ Գլ . Թ . 22 , 34 ։ ժբ . 42 ։
Գ Գոր . ե . 59 ։ Թ . 1 ։ Իզ . 9 , 10 , 11 ։
Դ Գլ . ժե . 21 ։ Հռով . ժ . 2 ։ ա Կոր . բ . 8 ։ ա Տիմ . ա . 13 ։
Ե Գլ . ժգ . 19 ։ ժգ . 29 ։
Զ Տես Մատ . Թ . 15 ։
Է Հմր 10 , 16 ։ Գլ . ե . 33 ։ ժգ . 3 ։ ժգ . 28 ։
Ը Հմր 22 ։ Գլ . ժգ . 1 ։
Թ Գլ . ե . 39 ։ ժգ . 16 , 26 ։ ժե . 26 ։
Ժ Գոր . բ . 33 ։ Եփես . գ . 8 ։
ԺԱ Գոր . բ . 22—37 ։
ԺԲ Գոր . բ . 32 ։
ԺԳ Գլ . դ . 14 ։ ե . 32 ։
ԺԴ Գոր . իգ . 18 ։
ԺԵ Ղուկ . ժ . 18 ։ Գլ . ժբ . 31 ։ Եփես . բ . 2 ։ Կող . բ . 15 ։ Եբր . բ . 14 ։

12 պարտուած է : Ձեզի տակաւին շատ բաներ ունիմ
13 ըսելու , [ե]բայց հիմա չէք կրնար տանիլ : Իսկ
երբոր ինքը՝ Ճշմարտութեան [ա]ոգին գայ , ձեզ
Ճշմարտութեան պիտի առաջնորդէ ձեզի , [ի]նչու որ
չէ թէ ինքնիրմէն պիտի խօսի , հապա [ի]նչ որ լսէ
ան պիտի խօսի ու գալիքները ձեզի պիտի պատմէ :
14 Անիկա զիս պիտի փառաւորէ , [ի]նչու որ իմինէս
15 պիտի առնէ ու ձեզի պատմէ : [Ե]ս ամէն բանե-
րը որ [հ]այրը ունի , իմն է . անոր համար ձեզի
ըսի թէ իմինէս պիտի առնէ ու ձեզի պատմէ :
16 [Մ]ի[ւ]ի մը ատենէն ալ զիս պիտի չտեսնէք , և
դարձեալ քիչ մը ատենէն զիս պիտի տեսնէք ,
[ա]բանզի ես [հ]օր կ'երթամ :
17 Անոր համար աշակերտներէն մասի իրարու կ'ը-
սէին՝ [Ի]՞նչ է սա որ մեզի կ'ըսէ թէ Մի[ւ]ի մը
ատենէն ալ զիս պիտի չտեսնէք , և դարձեալ քիչ
մը ատենէն զիս պիտի տեսնէք . և Հանգի ես [հ]օ-
18 րը կ'երթամ : Ու կ'ըսէին՝ [Ի]՞նչ պիտի ըլլայ
ան Մի[ւ]ի մըն ալը՝ որ կ'ըսէ . չենք գիտեր [ի]նչ կը
19 պրուչէ : Իսկ Յիսուս գիտնալով որ կ'ուզեն
իրեն հարցընել , բսաւ անոնց . Անոր համար ի-
րարու կը հարցընէք , որ ըսի թէ Մի[ւ]ի մը ատե-
նէն ալ զիս պիտի տեսնէք , և դարձեալ քիչ մը
20 ատենէն զիս պիտի տեսնէք : Ճշմարիտ Ճշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի , դուք պիտի լար ու ողբաք , բայց
աշխարհս պիտի ուրախանայ . դուք պիտի տըրտ-
միք , սակայն ձեր տրտմութիւնը ուրախութեան
21 պիտի փոխուի : Կնիկ մը երբոր ծնանելու վրայ
է տրտմութիւն կ'ունենայ , [ի]նչու որ իր ժամը հա-
սած է . բայց երբոր տղան ծնանի , ալ նեղու-

ՀՄբ · գ · 33 · ա Կոր · գ · 2 · Եբր · ե · 12 ·
ԳԼ · ժգ · 17 · ժե · 26 ·
ԳԼ · ժգ · 26 · ա Յով · բ · 20 , 27 ·
Մաա · ժա · 27 · ԳԼ · գ · 35 · ժգ · 3 · ժէ · 10 ·
ՀՄբ 10 · ԳԼ · է · 33 · ժգ · 33 · ժգ · 19 ·
ՀՄբ 28 · ԳԼ · ժգ · 3 ·
Եա · իգ · 17 ·

թիւնը միտք չբերեր ուրախութենէն՝ որ աշխարհ
22 մարդ մը ծնաւ : Նոյնպէս դուք հիմա տըրտ-
մութիւն ունիք . բայց ես ձեզ նորէն պիտի տես-
նեմ , ու ձեր սիրտերը ուրախ պիտի ըլլան , ու
ձեր ուրախութիւնը մեկը ձեզմէ պիտի չհանէ :
23 Նոյն օրը [ի]նձի բան մը պիտի չհարցընէք :
Ճշմարիտ Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , որ իմ անու-
նովս [ի]նչ որ խնդրէք [հ]օրմէն , պիտի տայ ձեզի :
24 Մինչև հիմա իմ անունովս բան մը չխնդրեցիք .
խնդրեցէք ու պիտի առնէք , [ո]ր ձեր ուրախու-
25 թիւնը լման ըլլայ : Այս բաները առակներով
խօսեցայ ձեզի . բայց ժամանակ պիտի գայ , որ ալ
ձեզի առակներով պիտի չխօսիմ , հապա յայտ-
26 նապէս [հ]օրը վրայով պիտի պատմեմ ձեզի : Այն
օրը իմ անունովս պիտի խնդրէք . և չեմ ըսեր
ձեզի թէ ես ձեզի համար պիտի աղաչեմ [հ]օրը .
27 Վասն[զ]ու որ ինքը [հ]այրը ձեզ կը սիրէ , վասն զի
դուք զիս սիրեցիքը [ե]ւ հաւատացիք թէ ես Ա-
28 տուծմէ ելայ : Ելայ [հ]օրմէն ելայ ու աշխարհ եկայ .
նորէն կը թողում աշխարհը և [հ]օրը կ'երթամ :
29 Ըսին անոր իր աշակերտները . Ահա հիմա
յայտնապէս կը խօսիս , և առակ մըն ալ չես ըսեր :
30 [Հ]իմա իմացանք որ [ա]մէն բանը գիտես , և բա-
րի[ն] ոչ պէտք չէ որ մեկը քեզի հարցընէ . ասով
31 [ի]կը հաւատանք որ Աստուծմէ ելար : Յիսուս
պատասխան տուաւ անոնց [ո]՞ր [ը]սաւ , [հ]իմա կը
32 հաւատաք . [ն]ՈՒհա ժամանակ պիտի գայ , ու եկած
ալ է , որ ցիրուցան պիտի ըլլաք [ա]մէն մեկը իր

Հմբ 6 ·
ԳԼ · իգ · 41 , 52 · ԳԼ · ժգ · 1 , 27 · ի · 20 · Գծր · բ · 46 · ժգ · 52 · ա Պետ · ա · 8 ·
Մաա · է · 7 · ԳԼ · ժգ · 13 · ժե · 16 ·
ԳԼ · ժե · 11 ·
Հմբ 23 ·
ԳԼ · ժգ · 21 , 23 ·
Հմբ 30 · ԳԼ · գ · 13 · ժէ · 8 ·
ԳԼ · ժգ · 3 ·
ԳԼ · իա · 17 ·
Հմբ 27 · ԳԼ · ժէ · 8 ·
Մաա · իգ · 31 · Մար · ժգ · 27 ·
ԳԼ · ի · 10 ·

տեղը , ու զիս միմակ պիտի թողուք • ֊բայց ևս
33 միմակ չեմ , ինչու որ Հայրը իմ հետս է : Ես
բաներըը ձեզի խօսեցայ , ֈորը ինծմով խաղաղու-
թիւն ունենաք • ։աշխարհի մէջ նեղութիւն պիտի
ունենաք , ֊բայց քաջասիրտ եղէք • ես ՚աշխարհին
յաղթեցի :

ԳԼՈՒԽ ԺԷ

1 Քրիստոս կ'աղաչէ իր Հօրը որ փառաւորէ զինքը , 6 որ հաս-
տատ պահէ իր առաքեալները 11 միաբեան մէջ 17 և ճըշ-
մարտութեան մէջ , 20 որ երկնից մէջ իր հետը փառաւորէ
զանոնք և ամէն ուրիշ հաւատացեալները :

1 Յիսուս երբոր ասոնք խօսեցաւ , իր աչքերը դէպ
՚ի երկինքը վերցուց ու ըսաւ , Հայր՝ ՚ժա-
մանակը հասեր է , փառաւորէ քու Որդիդ , որ
2 քու Որդիդ ալ քեզ փառաւորէ • Ինչպէս որ
իրեն իշխանութիւն տուիր ամէն մարմնոյ վրայ , որ
յաւիտենական կեանք տայ ան ամենուն որ ֊իրեն
3 տուիր : ֈԱյս է յաւիտենական կեանքը , որ
ճանչնան քեզ ՚ի միայն ճշմարիտ Աստուածդ , ու
4 Յիսուս Քրիստոսը՝ զորն որ դուն խրկեցիր : ՚Ես
քեզ երկրիս վրայ փառաւորեցի , ըսան գործը ֊որ
5 ինծի տուիր ընելու՝ լմնցուցի : Ու հիմա ով Հայր՝
փառաւորէ զիս քու քովդ ան փառքովը՝ ֈոր աշ-
6 խարհի ըլլալէն առաջ քովդ ունէի : Քրիստոս անունդ

֊ ԳԼ • ը • 29 ։ ԺՊ • 10 , 11։
+ Ես • Թ • 6 ։ ԳԼ • ԺՉ • 27 ։
Հռով • ե • 1 ։ Եփես • բ • 14 ։
Կող • ա • 20 ։
• ԳԼ • ԺԵ • 19 , 20 , 21 • բ
Տիմ • գ • 12 ։
։ ԳԼ • ԺԳ • 1 ։
՚՚ Հռով • ը • 37 ։ ա Ցօհ • գ •
4 ։ ե • 4 ։
՚՚ ԳԼ • ԺԸ • 23 ։ ԺԳ • 32 ։
ֈ Դան • է • 14 ։ Մատ • ԺԱ •
27 ։ Իը • 18 ։ ԳԼ • գ • 35 ։
ե • 27 ։ ա Կոր • ԺԵ • 25 , 27 ։
Փիլ • բ • 10 ։ Եբր • բ • 8 ։

֊ Հմր 6 , 9 , 24 ։ ԳԼ • գ • 37 ։
֊՚ Ես ՚Ծգ • 11 ։ Երեմ • Թ • 24 ։
֊֊ ա Կոր • ը • 4 ։ ա Թես • ա • 9 ։
֊֊ ԳԼ • դ • 34 ։ ե • 36 , 37 ։ գ •
29 , 58 ։ է • 29 ։ ժ • 36 ։ ԺԱ •
42 ։
֊֊ ԳԼ • ԺԳ • 31 ։ ԺԳ • 13 ։
֊֊ ԳԼ • գ՚ • 34 ։ ե • 36 ։ Թ • 3 ։
ԺԹ • 30 ։
֊֊ ԳԼ • ԺԳ • 31 ։ ԺԵ • 10 ։
֊֊ ԳԼ • ա • 1 , 2 ։ ժ • 30 ։ ԺԳ •
9 ։ Փիլ • բ • 6 ։ Կող • ա •
15 , 17 ։ Եբր • ա • 3 , 10 ։
֊֊ Հմր 26 ։ Սաղ • իը • 22 ։

Յայտնի ըրի ան մարդոցը՝ Որոնք որ աշխարհէն ին-
ծի տուիր • քուկդ էին , ու ինծի տուիր անոնք , և
7 քու խօսքդ պահեցին : ՚Իմա գիտցան Թէ ան ամէն
8 բաներըը որ ինծի տուիր , քեզմէ են • Ինչու որ ան
խօսքերը ֈոր ինծի տուիր , ես անոնց տուէր , ու
նոնք ալ ընդունեցին , ֊և ճշմարտութեամբ իմա-
ցան որ ես քեզմէ ելայ , ու հաւատացին Թէ դուն
9 խրկեցիր զիս : Ես անոնց համար կ'աղաչեմ • ՚Չէ
Թէ աշխարհի համար կ'աղաչեմ , հապա անոնց
համար որոնք դուն ինծի տուիր , ինչու որ քուկդ
10 են անոնք : Ու ինչ որ իմս է , ան բոլորը քուկդ
է , ու քուկդ է , ան իմս է , ու ես ա-
11 նոնցմով փառաւորուած եմ : ՚Ի՛ւ ես՝ ալ աշխար-
հի մէջ չեմ , բայց անոնք աշխարհի մէջ են , ու
ես քեզի կու գամ • Ով Սուրբ Հայր՝ ՚ը քու ա-
նունովդ պահէ անոնք որ դուն ինծի տուիր , ֈոր-
պէս մի մեկ ըլլան , ։ինտոր որ մենք ֊՚ի՛ նք :
12 Երբ որ աշխարհի մէջ անոնց հետ էի , ֊ես կը
պահէի անոնք քու անունովդ • որոնք որ դուն ինծի
տուիր , ես պահեցի , ֊և անոնցմէ մեկը չկորսուե-
ցաւ , ՚միայն Թէ ան կորստեան որդին , ՚՚որ
13 գրուածը կատարուի : Բայց հիմա քեզի կու գամ ,
ու աշխարհի մէջ ասո բաները կը խօսիմ , որ իմ
ուրախութիւնս իրենց անձերուն մէջ կատարեալ
14 ունենան : ՚Ես քու խօսքդ անոնց տուի , ՚՚ու
աշխարհս անոնք ատեց • ինչու որ աշխարհէ չեն ,
15 ֊ինչպէսոր ես աշխարհէ չեմ : Ըսեմ աղաչեր որ

՚ ԳԼ • ԺԸ • 1 ։ ԺՉ • 28 ։
֊ ԳԼ • ա • 14 ։ ա Յովհ • գ • 13 ։
՚֊ ԳԼ • ԺԸ • 9 ։ ա Ցօհ • ը • 19 ։
՚՚ ԳԼ • է • 71 ։ ԺԳ • 18 ։
՚՚ Սաղ • ՃԻԹ • 8 ։ Գաղ • ա • 20 ։
՚֊ Հմր 8 ։
՚՚ ԳԼ • ԺԵ • 18 , 19 ։ ա Ցօհ • գ •
13 ։
֊֊ ԳԼ • ը • 23 ։ Հմր 16 ։

անոնք աշխարհէն վերցընես , ՚հապա որ անոնք
16 յարէն պահես : ՚Անոնք աշխարհէ չեն , ինչպէս որ
17 ես աշխարհէ չեմ : Ⱶ Սրբէ՛ անոնք քու ճշմարտու-
18 թիւնովդ . ՚քու խօսքդ ճշմարտութիւն է : ᵗԻնչ-
պէս որ դուն զիս աշխարհ խրկեցիր , ես ալ ա-
19 նոնք աշխարհ խրկեցի : ᵓԵւ անոնց համար ես
իմ անձս կը սրբեմ , որ իրենք ալ ճշմարտութիւ-
20 նով սրբուած ըլլան : Խօսք չէ թէ միայն անոնց
համար կ՚աղաչեմ , հապա անոնց խօսքովը բոլոր
21 ինծի հաւատացողներուն համար ալ . ՚Որ ամէնն
ալ մէկ ըլլան , ինչպէս որ ᵏդուն հայր՝ իմ
մէջս , ու ես քու մէջդ , որ անոնք ալ մեր մէջը
մէկ ըլլան , որպէս զի աշխարհս հաւատայ թէ
22 դուն խրկեցիր զիս : Ես այն փառքը որ դուն ինծի
տուիր՝ ես անոնց տուի , ˡորպէս մէկ ըլլան՝ ինչպէս որ
23 մենք մէկ ենք . (Ես անոնց մէջ՝ եւ դուն իմ մէջս ,)
ᵐորպէս իրենք կատարեալ ըլլան միութեան մէջ . ու
աշխարհս դիտնայ թէ դուն խրկեցիր զիս , ու սի-
24 րեցիր անոնք՝ ինչպէս որ զիս սիրեցիր : ᵑՀայր՝
հայր՝ անոնք որ դուն ինծի տուիր , կ՚ուզեմ որ
ուր որ ես եմ , անոնք ալ իմ հետս ըլլան , որպէս
զի տեսնեն իմ փառքս որն որ ինծի տուիր . ՚ին-
չու որ դուն զիս սիրեցիր աշխարհիս սկիզբէն ա-
25 ռաջ : Ո՛վ արդար հայր՝ Ⱶաշխարհս քեզ չճանչ-
ցաւ , ᵗբայց ես քեզ ճանչցայ , ᵀևասոնք ճանչ-

ᵕ Մատ . գ . 13 ։ Գաղ . ա . 4 ։ բ Թես . գ . 3 ։ ա Ցօհ . ե . 18 ։
ᵖ Հմր 14 ։
ᵠ Գլ . ժե . 3 ։ Գոր . ժե . 9 ։ Եփես . ե . 26 ։ ա Պետ . ա . 22 ։
ᵗ բ Թագ . է . 28 ։ Սաղ . ճժ . 142 , 151 ։ Գլ . ը . 40 ։
ᵀ Գլ . ի . 21 ։
ᵓ ա Կոր . ա . 2 , 30 ։ ա Թես . գ . 7 ։ Երր . ժ . 10 ։
ᵔ Հմր 11 , 22 , 23 ։ Գլ . ժ . 16 ։ Հռով . ժբ . 5 ։ Գաղ . գ . 28 ։
ᵕ Գլ . ժ . 38 ։ ժգ . 11 ։
ᵖ Գլ . ժգ . 20 ։ ա Ցօհ . ա . 3 ։ գ . 24 ։
ᵠ Կող . գ . 14 ։
ᵗ Գլ . ժբ . 26 ։ ժգ . 3 ։ ա Թես . գ . 16 ։
ᵀ Հմր 5 ։
ᵓ Գլ . ժե . 21 ։ ժգ . 3 ։
ᵔ Գլ . է . 29 ։ ը . 55 ։ ժ . 15 ։
ᵕ Հմր 8 ։ Գլ . ժգ . 27 ։

26 ցան Թէ դուն զիս խրկեցիր : ⱵԵւ քու անունդ
անոնց ճանչցուցի , ու պիտի ճանչցընեմ , որ ան
սէրը ՚որով դուն զիս սիրեցիր , անոնց մէջը ըլլայ ,
ու ես ալ անոնց մէջը :

ԳԼ . ԺԸ

1 Յիսուս կը մատնէ զՅիսուս : 6 Յիսուսի վրայ եկողները զե-
տինը կը զարնուին : 10 Պետրոս սուրով կը կոթ Մալքո-
սին ականջը : 12 Յիսուս կը բռնուի ու կը տարուի Անդայի
և Կայիափայի առջեւը : 15 Պետրոսին ուրացութիւնը : 19
Յիսուս կը քննուի Կայիափային առջեւը : 28 Կ՚ամբաստանուի
Պիղատոսին առջեւը : 36 Քրիստոսի թագաւորութիւնը :
40 Հրէայք կ՚ուզեն որ բաբաբան ազատուի :

1 Յիսուս ասանկերը ըսելէն ետեւ՝ ᵕիր աշակերտ-
ներուն հետ մէկտեղ Ⱶ Կեդրոն հեղեղատին ան-
դիի՝ կողմը ելաւ , ուր որ պարտէզ մը կար , որուն
2 մէջը մտաւ ինքը ու իր աշակերտները : Ու Յու-
դա ալ որ զանիկայ պիտի մատնէր , դիտէր ան
տեղը , ᵖինչու որ Յիսուս շատ անգամ իր աշա-
կերտներուն հետ մէկտեղ հոն ժողվուած էր :
3 ᵠ Ուստի Յուդա զինուորական գունդը ու քա-
հանայապետներէն և փարիսեցիներէն սպասաւորներ
հետը առնելով , ան տեղը եկաւ ջահերով ու լապ-
4 տերներով և զէնքերով : Ետկ Յիսուս իր վրայ
գալը բոլոր բաները գիտնալով՝ ելաւ ու ըսաւ ա-
5 նոնց , Ո՞վ կը փնտռէք : Պատասխան տուին
անոր , ՚Նազովրեցի Յիսուսը . ըսաւ անոնց Յի-
սուս , Ես եմ . Յուդա ալ որ զանիկայ կը մատ-
6 նէր՝ անոնց հետ կայներ էր : Ու երբոր ըսաւ Թէ
7 Ես եմ , ետ ետ գացին ու գետինը ինկան : Նո-
րէն հարցուց անոնց , Ո՞վ կը փնտռէք . ՚անոնք
8 ալ ըսին , ՚Նազովրեցի Յիսուսը : Յիսուս պա-
տասխան տուաւ , Զեզի ըսի Թէ Ես եմ . ուստի

ᵏ Հմր 6 ։ Գլ . ժե . 15 ։
ˡ Գլ . ժե . 9 ։
ᵐ Մատ . իզ . 36 ։ Մար . ժգ . 32 ։ Ղու . իբ . 39 ։
ᵑ բ Թագ . ժե . 23 ։
ᵓ Ղու . իա . 37 ։ իբ . 39 ։
ᵔ Մատ . իզ . 47 ։ Մար . ժգ . 43 ։ Ղու . իբ . 47 ։ Գոր . ա . 16 ։

թէ որ զնս կը վնտռէք , թո՛ղ տուէք առոնք որ
9 երթան : Որ կատարուի ան խօսքը որ ինքը ը-
սեր էր թէ Ե՛ղնոնք որ ինծի տուիր , անոնցմէ մէկն
10 ալ չկորսընցուցի : Ը՛ն առնեը Սիմոն Պետրոս
որ սուր մը ունէր , քաշեց անիկայ ու քահանա-
յապետին ծառային զարնելով՝ անոր ա՛ջ ականջը
կտրեց հանեց . և ան ծառային անունը Մաղքոս
11 էր : Ւսկ Յիսուս ըսաւ Պետրոսին , Տուր էր
պատեանը դիր . ան Ե՞ զաւաթը որ Հայրը ինծի
տուաւ , պիտի չխմե՞մ անիկայ :
12 Ուստի գնդապետն ու հազարապետը
և Հրէից սպասաւորները բռնեցին Յիսուսը ու
13 կապեցին . Ւ՛ւ առա՛ջ զանիկայ Ը՛ննային Ե՛ տա-
րին , քանզի ինքը ան տարուան քահանայապետին
14 Այրիափային աներն էր : Ե՛ւ սա Այրիափան
էր , որ Հրէից խրատ տուաւ թէ Նդէկ է որ մէկ
15 մարդ մը կորսուի ժողովուրդին համար : Ու Յի-
սուսին հետևէն կ՛երթային Սիմոն Պետրոս և
ուրիշ աշակերտ մը . և ան աշակերտը քահանա-
յապետին ճանչնալով՝ Յիսուսին հետ քա-
16 հանայապետին գաւիթը մտաւ : Ե Ռայց Պետրոս
դուրսը դրանը քովը կը կենար . ուստի ելաւ միւս
աշակերտը որ քահանայապետին ճանչնալն էր ,
և ըսաւ դռնապանին , ու ներս մղոցուց Պետրոսը :
17 Ն՛ն առնեը դռնապան աղջիկը ըսաւ Պետրոսին ,
Միթէ դ՞ուն ալ ան մարդուն աշակերտներէն ես .
18 ան ալ ըսաւ , Չեմ : Ւսկ ծառաները ու սպա-
սաւորները հո՛ կայներ էին , և. կրակ վառած կը
տաքնային , քանզի ցուրտ էր : Պետրոս ալ ա-
19 նոնց հետ կայներ էր ու կը տաքնար : Ւ՛ւ քա-

Ի Դէ. ժէ. 12 ։
Ռ Մատ. իզ. 51 ։ Մար. ժգ. 47 ։ Ղու. իբ. 49, 50 ։
Լ Մատ. ի. 22 ։ իզ. 39, 42 ։
Ո Ղու. գ. 2 ։
Պ Տե՛ս Մատ. իզ. 57 ։
Ջ Գէ. ժա. 50 ։
Ռ Մատ. իզ. 58 ։ Մար. ժգ. 54 ։ Ղու. իր. 54 ։
Ս Մատ. իզ. 69 ։ Մար. ժգ. 66 ։ Ղու. իր. 54 ։

հանայապետը Յիսուսին հարցուց անոր աշակերտ-
20 ներուն ու վարդապետութեանը վրայով : Յիսուս
պատասխան տուաւ անոր , Ե՛ս աշխարհին յայտնի
խօսեցայ . ես ամէն ատեն ժողովարաններուն մէջ
ու տաճարին մէջ սորվեցուցի , ուր որ բոլոր Հրէ-
րեաները կը ժողովուին , ու ծածկաբար բան մը
21 չխօսեցայ : Ւնչո՞ւ ինծի կը հարցնես , լսողնե-
րուն հարցուր թէ ինչ խօսեցայ իրենց . ահա ի՛նչ
22 որ խօսեցայ , դիտեն իրենք : Ւ՛րբոր ա՛ս ըսաւ ,
սպասաւորներէն մէկը որ հո՛ն կայներ էր , Ջ Յի-
սուսին ապտակ մը զարկաւ՝ ըսելով , Ասո՞նկ պա-
23 տասխան կու տաս քահանայապետին : Յիսուս
անոր պատասխանեց . Թէ որ չար խօսեցայ , վկայէ
չարին համար . հապա թէ որ բարի խօսեցայ , ին-
24 չո՞ւ կը զարնես ինծի : Ե՛ւ Ննա զանիկայ կա-
25 պած՝ Այրիափա քահանայապետին խրկեց : Սի-
մոն Պետրոս ալ հո՛ն կայներ էր ու կը տաքնար .
և ը՞ ըսին իրեն , Միթէ դ՞ուն ալ անոր աշակերտ-
ներէն ես . անիկայ ուրացաւ ու ըսաւ թէ
26 Չեմ : Ւհանայապետին ծառաներէն մէկն ալ՝
ան մարդուն ապգականը որուն ականջը Պետրոս
կտրեր էր , ըսաւ , Չէ՞ որ ես քեզ տեսայ պար-
27 տէզին մէջը անոր հետ : Ն՛ն առնեը Պետրոս
նորէն ուրացաւ , և ի՛նչ շուտ մը հաւը խօսեցաւ :
28 Ը՛ւ Յիսուսը Այրիափայի պո՛ռնէն յո՛ռաջլեն
պալատը տարին , և ա՛լ առտու էր . ե՛ւ իրենք
պալատը չմտան որ չպղծուին , հապա որ զատիկը
29 ուտեն : Ուստի Պիղատոս դուրս ելաւ անոնց ու
ըսաւ , Ի՞նչ ամբաստանութիւն կը ներկայացը-
30 նէք աս մարդուն դէմ : Պատասխան տուին ու

Ե Մատ. իզ. 55 ։ Ղու. գ. 15 ։ Գէ. է. 14, 26, 28 ։ ը. 2 ։
Ջ Երեմ. ի. 2 ։ Գոր. իգ. 2 ։
Ռ Մատ. իզ. 57 ։
Ս Մատ. իզ. 69 ։ 71 ։ Մար. ժգ. 69 ։ Ղու. իր. 58 ։
Տ Մատ. իզ. 74 ։ Մար. ժգ. 72 ։ Ղու. իբ. 60 ։ Գէ. ժգ. 38 ։
Ո Մատ. իէ. 2 ։ Մար. ժե. 1 ։ Ղու. իզ. 1 ։ Գոր. գ. 13 ։
Ֆ Գոր. ժ. 28 ։ ժա. 3 ։

ըսին իրեն , Թէ որ անիկայ չարագործ մը չըլլար ,
31 քեզի չէինք մատներ զանիկայ : Ուստի Պիղատոս ըսաւ անոնց , Դուք առէք անիկայ , ու ձեր
օրէնքին համեմատ անոր դատաստանը տեսէք :
Հրեաներըն իրեն ըսին , Մեզի օրինաւոր չէ մարդ
32 մը մեռցընել . Ո՛ր կատարուի Յիսուսի խօսքը ,
որ ըսաւ , իմացընելով Թէ ինչ մահով պիտի
33 մեռնէր : Ուստի Պիղատոս նորէն պալատը
մտաւ , կանչեց Յիսուսը ու ըսաւ անոր , Դո՞ւն
34 ես Հրէից թագաւորը : Յիսուս պատասխան
տուաւ անոր , Ասիկայ դուն քեզմէ՞ կ'ըսես , Թէ
35 ինծի համար ուրիշները քեզի ըսին : Պատասխան
տուաւ Պիղատոս , Միթէ ես Հրէա՞յ եմ .
քու ազգդ և քահանայապետները քեզ ինծի մատ-
36 նեցին . ի՞նչ ըրած ես դուն : Յիսուս պատաս-
խան տուաւ , Իմ թագաւորութիւնս աս աշ-
խարհէս չէ . Թէ որ աս աշխարհէս ըլլար իմ թա-
գաւորութիւնս , իմ ազատուորներս կը կռուէին՝
որ ես Հրէից ձեռքը չմատնուիմ . բայց հիմա իմ
37 թագաւորութիւնս ասկէ չէ : Ուստի Պիղա-
տոս ըսաւ անոր , Ուրեմն դուն թագաւո՞ր
մըն ես . պատասխան տուաւ Յիսուս , Դուն
կ'ըսես , քանզի թագաւոր եմ . ես ասոր համար
ծնած եմ , և ասոր համար աշխարհ եկած , որ
ճշմարտութեան համար վկայեմ . ան ամէնը
որ ճշմարտութենէն է , իմ ձայնիս ականջ կը
38 դնէ : Պիղատոս ըսաւ անոր , Ի՞նչ է ճշմար-
տութիւնը . և աս ըսելով՝ նորէն դուրս ելաւ
Հրեաներուն և ըսաւ անոնց , Ես հիմ մէկ յանցանք
39 մը չեմ գտներ անոր վրայ : Ձեր սովորութիւն

ա Մատ . ի . 19 ; Ղկ . ժբ . 32 , 33 :
բ Մատ . իէ . 11 :
գ ա Տիմ . գ . 13 :
դ Դան . բ . 44 ; է . 14 ; Ղու . ժբ . 14 ; Գկ . գ . 15 ; ը . 15 :
ե Գկ . ը . 17 ; ա Ցօհ . գ . 19 ; դ . 6 :
զ Մատ . իէ . 24 ; Ղու . իգ . 4 ; Գկ . ժԹ . 4 , 6 :
է Մատ . իէ . 15 ; Մար . ժե . 6 ; Ղու . իգ . 17 :

ունէք որ մէկ մարդ մը արձակեմ ձեզի զատկին .
հիմա կ'ուզէ՞ք որ Հրէից թագաւորը արձակեմ
40 ձեզի : Ետքն աւուրնէն ալ նորէն աղաղակե-
ցին ըսելով , Ո՛չ այն մարդը , հապա Բա-
րաբբան . ու Բարաբբա աւազակ մըն էր :

ԳԼ . ԺՏ

1 Յիսուս կը ծեծուի . զինուորներն ալ փշեայ պսակ կը դնեն
անոր գլուխը , և անոր ազահակներ կը զարնեն : 4 Պիղատոս
կ'ուզէ ազատել Յիսուս , բայց Հրէից ազաղակներուն զի-
ջանելով ձեռք կու տայ դատիկայ որ խաչուի : 23 Յիսուսի
պատմուճանին վրայ վիճակ կը ձգեն : 26 Յիսուս իր մայրը
Յովհաննէսին կը յանձնէ . 28 կը մեռնի : 34 Զինուոր մը
Յիսուսի կողը կը խոցէ : 38 Յովսէփ և Նիկոդեմոս կը թաղեն
դանիկայ :

1 Ետքն աւուրնէն՝ Պիղատոս առաւ Յիսուսը ու ծե-
2 ծեց : Զինուորներն ալ փուշերէ պսակ հիւսե-
լով՝ անոր գլուխը դրին , և անոր ծիրանի հանդերձ
3 մը հագցուցին . Ու կ'ըսէին , Ողջո՛յն քեզ՝ Հրէից
թագաւոր . և ապտակներ կը զարնէին անոր :
4 Պիղատոս նորէն դուրս ելաւ ու ըսաւ անոնց ,
Ես անիկայ դուրս կը բերեմ ձեզի , Ը որ գիտնաք
5 Թէ ես անոր վրայ յանցանք մը չեմ գտներ : Ետքն
աւուրնէն Յիսուս դուրս ելաւ , փշեղէն պսակ ու
ծիրանի հանդերձ հագած . և Պիղատոս ըսաւ ա-
6 նոնց , Ես ան մարդը : Ե՛րբ հանապետները ու
սպասաւորները երբոր տեսան անիկայ , աղաղակե-
ցին ու ըսին , Խա՛չը հանէ՛ խա՛չը հանէ՛ ասիկայ :
Պիղատոս ըսաւ անոնց , Դո՛ւք առէք ասիկայ ու
խա՛չը հանեցէ՛ք . Ընչու որ ես ասոր վրայ յանցանք
7 մը չեմ գտներ : Հրեաները պատասխան տուին
իրեն , Ը Մենք օրէնք ունինք , և մեր օրէնքին հա-
մեմատ պէտք է որ մեռնի , Ը ինչու որ ինքզինքը

ը Գոր . գ . 14 :
թ Ղու . իգ . 19 :
ժ Մատ . ի . 19 ; իէ . 26 ; Մար . ժե . 15 ; Ղու . ժբ . 33 ;
Ը Գկ . ժբ . 38 ; Հմր 6 :
ի Գոր . գ . 13 :
լ Ղե . իգ . 16 :
խ Մատ . իզ . 65 ; Գկ . է . 18 ; ժ . 33 :

8 Բաւուձոյ Որդի բրաւ : Երբոր Պիղատոս աս խօս-
9 քը լսեց , ալ աւելի վախցաւ : Ու նորէն պալատը
մտնելով՝ ըսաւ Յիսուսին , Որտեղէ ես դուն .
10 Ըբայց Յիսուս պատասխան չտուաւ անոր : Ուստի
Պիղատոս ըսաւ անոր , Ինծի հետ չե՞ս խօսիր :
չե՞ս դիտեր որ ես իշխանութիւն ունիմ քեզ խաչը
հանելու , ու իշխանութիւն ունիմ քեզ արձակե-
11 լու : Յիսուս պատասխան տուաւ , Ի՛նուն իմ
վրաս մէկ իշխանութիւն մըն ալ չէիր ունենար ,
թէ որ քեզի վերէն տրուած չըլլար . անոր համար՝
ան որ զիս քեզի մատնեց , անոր մեղքը աւելի մեծ
12 է : Ընդ անկէ ետև Պիղատոս կը փնտռէր թէ ի՛նչ-
պէս զանիկայ արձակէ . բայց Հրէաները կ'աղա-
ղակէին ու կ'ըսէին , Ե թէ որ տուիկայ արձակես ,
Կայսրին բարեկամը չես . Քանի՜ որ ինքզինքը
Թագաւոր կ'անուանէ , անիկայ Կայսրին հակառակ
13 կը խօսի : Իսկ Պիղատոս երբոր աս խօսքը
լսեց , դուրս հանեց Յիսուսը , ու նստաւ
բեմին վրայ ան տեղը՝ որ Քարայատակ կ'ըսուէր ,
14 և Երբայեցերէն Ապպաթա . (Հ.Ա.տակին ուր-
բաթ օրն էր ու ժամը վեցին առնէնէն էր ,) և
15 Հրեաներուն ըսաւ , Ընդա ձեր Թագաւորը : Իսկ
անոնք աղաղակեցին , Վերցուր՝ վերցուր , խաչը
հանէ տուիկայ . Պիղատոս ըսաւ անոնց , Ձեր
Թագաւորը խա՞չը հանեմ . քահանայապետները
պատասխան տուին , Ի Մենք Կայսրին ի զատ Թա-
16 գաւոր չունինք : Ե Ան տուինը անոնց ձեռքը տուաւ
զանիկայ որ խաչուի :
17 Անոնք ալ առին Յիսուսը՝ ու կը տանէին . Ի և

ը Ես . Ժդ . 7 ։ Մատ . իե . 12 , 14 ։
ե Ղու . իը . 53 ։ Գլ . է . 30 ։
զ Ղու . իգ . 2 ։
է Գոր . Ժէ . 7 ։
ը Մատ . իե . 62 ։
թ Ծն . իթ . 10 ։
ժ Մատ . իե . 26 , 31 ։ Մարկ . Ժե . 15 ։ Ղու . իգ . 24 ։
ի Մատ . իե . 31 , 33 ։ Մարկ . Ժե . 21 , 22 ։ Ղու . իգ . 26 , 33 ։

Ինքը իր խաչը վերցնելով , Ի Ելաւ Գադաթը ը-
սուած տեղը , որ Երբայերէնէն Գողգոթա կ'ը-
18 սուի . Հ՚ան զանիկայ խաչը հանեցին , և անոր
հետ ուրիշ երկուք ալ մէկ դիէն ու միւս դիէն ;
19 և Ա Յիսուսը : Ժ Տախտակ մըն ալ գրեց
Պիղատոս , ու դրաւ խաչին վրայ , և այսպէս
գրուած էր : ՅԻՍՈՒՍ ՆԱԶՈՐԵՑԻ ԹԱ-
20 ԳԱՒՈՐ ՀՐԵԱՑ : Նաև ան տախտակը Հրեանե-
րէն շատերը կարդացին , վասն զի քաղաքին մօտ էր
ան տեղը՝ ուր որ Յիսուս խաչուեցաւ . ու գրուած
էր Երբայերէնէն՝ Յունարէն և Լատիներէն :
21 Ըն ատենը Հրէից քահանայապետները Պիղատո-
սին ըսին , Մի գրեր Թագաւոր Հրէից , հապա
22 թէ Ինքը ըսաւ , Թագաւոր եմ Հրէից . Պիղա-
տոս պատասխան տուաւ , Ինչ որ գրեցի գրեցի :
23 Ե Զինուորները երբոր Յիսուսը խաչը հանե-
ցին , անոր հանդերձները առին , ու չորս բաժին
ըրին՝ ամէն մէկ զինուորին բաժին մը . նաև պատ-
մուճանը . իսկ պատմուճանը առանց կարի էր վե-
24 րէն ի վար բոլորը հիւսուած . Ուստի ըսին իրարու ,
Ի՛տիկայ չպատռենք , հապա վիճակ ձգենք ասոր
վրայ թէ որմէ պիտի ըլլայ . որ կատարուի ան
գրուածքը որ կ'ըսէ , Ժ Իմ հանդերձներս իրենց
մէջը բաժնեցին , և իմ պատմուճանիս վրայ վիճակ
ձգեցին . ահա զինուորները աս բաները ըրին :
25 Ը Նաև Յիսուսի խաչին քովը կային էին իր մայրը
և իր մօրը քոյրը Մարիամ՝ Կղէոպասին կինը
26 ու Մարիամ Մագդաղենացին : Ուստի Յիսուս
երբոր տեսաւ իր մայրը , և ան աշակերտը որ կը
սիրէր , որ մօտը կային էր , ըսաւ իր մօրը ,

ե Թուա . Ժե . 36 ։ Երբ . Ժգ . 12 ։
ձ Մատ . իե . 37 ։ Մարկ . Ժե . 26 ։ Ղու . իգ . 38 ։
է Մատ . իե . 35 ։ Մարկ . Ժե . 24 ։ Ղու . իգ . 34 ։
ը Սաղ . իը . 18 ։
թ Մատ . իե . 55 ։ Մարկ . Ժե . 40 ։ Ղու . իգ . 49 ։
ժ Ղու . իգ . 18 ։
ի Գլ . Ժգ . 23 ։ ի . 2 ։ Հա . 7 , 20 , 24 ։

27 ՚ Ա՛վ կին՝ ահա քոյր որդիդ ։ Նոքը ըսաւ ա՛ստուածոյն , Նէ՛ քոյր ժողով . և ան ժամնամակէն աշակերտը զանիկայ՝ իր քովը առաւ ։

28 Անկ եւս Յիսուս գիտնալով թէ արդէն ամէն բան լմնցած է , (Նորպէս պի գրուածը կատարուի ,) ըսաւ , Ծարաւ եմ ։ Նու հոն քացախով լեցուն աման մը կար . ՚անոնք ալ քացախով սպունգ մը լեցնելով՝ զոսպայի մշտիկի վրայ փաթ-

30 թած , անոր բերնին մօտեցուցին ։ Ուստի Յիսուս երբոր քացախը առաւ , ըսաւ , Նէ՛ն բան կատարուեցաւ . ու գլուխը ծռելով հոգին աւանդեց ։

31 Ւսկ Հրէաները՝ Նորովհետեւ ուրբաթի օր էր , Նոր չըլլայ թէ ան մարմինները խաչին վրայ մնան մինչեւ շաբաթի օրը , (ինչու որ ան շաբաթը մեծ օր էր ,) Պիղատոսին աղաչեցին որ անոնց սրունք-

32 ները կոտրտուին , ու վերցուին ։ Ուստի զինուորները եկան՝ և առջինին սրունքները կոտրտեցին , նաեւ միւսինը , որ անոր հետ խաչը ելած էր ։

33 Ւսայց երբոր Յիսուսին եկան ու տեսան որ արդէն

34 մեռած էր , անոր սրունքները չկոտրտեցին ։ Հա-պա զինուորներէն մէկը գեղարդով անոր կողը խո-

35 ցեց , ՚և շուտ մը արիւն ու ջուր ելաւ ։ Նու ան որ տեսաւ ատ բառերը՝ վկայեց , ու անոր վկայու-թիւնը ճշմարիտ է , և ինքը գիտէ որ ճշմարիտ

36 կ՚ըսէ , որ դուք [ալ] հաւատաք ։ Ինչու որ ատ բաները եղաւ ՚որ կատարուի ան գրուածը թէ

37 Անոր մէկ ոսկորը պիտի չկոտրուի ։ Նու միւսին ալ ուրիշ գրուած մը կ՚ըսէ թէ Հ պիտի նային անոր՝ որ խոցեցին ։

ՃՈՎՀԱՆՆԷՍ 351

38 ՚Ետկէ ետեւ Յովսէփ որ Արիմաթիայէն էր , (Յիսուսի աշակերտ եղած՝ բայց գաղտուկ ՚ Հրէա-ներուն վախէն ,) աղաչեց Պիղատոսին , որ Յի-սուսի մարմինը վերցնէ . Պիղատոս ալ հրաման տուաւ . ուստի եկաւ ու վերցուց Յիսուսին մար-

39 մինը ։ ՚Նիկոդէմոս ալ եկաւ , (որ ինքը առա-ջուց գիշերով Յիսուսին եկեր էր ,) ու բերաւ հա-րիւր լիտրի չափ զմուռսի ու հալուէի խառնուրդ

40 մը ։ Նու Յիսուսին մարմինը առին՝ ու խունկե-րով ՚փաթթեցին զանիկայ կտաւներու մէջ , ինչ-պէս որ Հրէայք սովորութիւն ունին թաղելու ։

41 Նու ան տեղը ուր որ խաչեցաւ , պարտէզ մը կար , ու ան պարտէզին մէջ նոր գերեզման մը ,

42 որուն մէջը ամենեին մարդ դրուած չէր ։ Հրէա-ներուն ուրբաթին համար ՚հոն դրին Յիսուսը , ինչու որ գերեզմանը մօտ էր ։

ԳԼՈՒԽ Ի

1 Մարիամ գերեզմանը կ՚երթայ . 3 Նմանապէս Պետրոս և Յովհաննէս հոն կ՚երթան , չգիտնալով թէ Քրիստոս յարու-թիւն առած է ։ 11 Յիսուս կ՚երեւնայ Մարիամ Մագդաղե-նացիին 19 և իր աշակերտներուն ։ 24 Թովմասի թերա-հաւատութիւնը և դաւանութիւնը ։ 30 Սուրբ Գիրքը բաւական է փրկութեան համար ։

1 ՚Նու մէկշաբթի օրը Մարիամ Մագդաղենացին առաւոտուանց դեռ չլուսցած գերեզմանը կու-գայ , ու կը տեսնէ որ քարը գերեզմանին դառնէն

2 վերցուած է ։ Նոքը կը վազէ կու գայ Սիմոն Պետրոսին և Հ միւս աշակերտին՝ որն որ Յիսուս կը սիրէր , և կ՚ըսէ անոնց , Տէրը գերեզմանէն վերցուցին , ու չենք գիտեր ուր դրին անկից ։

3 ՚Ուստի ելաւ Պետրոս և միւս աշակերտը , ու

՚ Մատ . իե . 57 ։ Մար . ժե . 42 ։ Ղու . իգ . 50 ։
Հ ԳԼ . թ . 22 ։ ժբ . 42 ։
Յ ԳԼ . գ . 1 , 2 ։ ե . 50 ։
– Գոր . ե . 6 ։
÷ Հմր 31 ։
՚ Ես . ծգ . 9 ։
– Մատ . իբ . 1 ։ Մար . ժԼ . 1 ։ Ղու . իգ . 1 ։
Հ ԳԼ . ծգ . 23 ։ ժԹ . 26 ։ իա . 7 , 20 , 24 ։
÷ Ղու . իգ . 12 ։

Ղ Բ Օր . իա . 23 ։
– ա Յօհ . ե . 6 , 8 ։
՚ Եզ . ժբ . 46 ։ Թուա . Թ . 12 ։ Սաղ . կգ . 20 ։
Հ Սաղ . իբ . 16 , 17 ։ Զաք . ժբ . 10 ։ Յայտ . ա . 7 ։

4 դէպ 'ի գերեզմանը կու գային , Ու երկուքն ալ
միասին կը վազէին . և միւս աշակերտը Պետրո-
սէն աւելի շուտ վազելով՝ անկէ առաջ գերեզմանը
5 եկաւ : Ու ծռելով նայեցաւ , ու տեսաւ որ Ը կը-
տաւները հոն կը կնայէին , բայց ինքը ներս չը-
6 մտաւ : Սիմոն Պետրոս ալ հասաւ , որ անոր
ետևէն կու գար , ու գերեզմանը մտաւ , և տեսաւ
7 կտաւները որ հոն կը կնայէին . Ե Ու վերշամակը
որ անոր գլխուն էր , ոչ թէ կտաւներուն հետը
չէր , հապա ծալած զատ մէկ կողմը տրուաժ էր :
8 Ան ատենը ներս մտաւ միւս աշակերտն ալ՝ որ ա-
ռաջ գերեզմանը եկեր էր , տեսաւ ու հաւատաց :
9 Ինչու որ դեռ Ագրուածը չէին գիտեր թէ պիտի
10 է որ անիկայ մեռելներէն յարութիւն առնէ : Ետ-
քը աշակերտները նորէն իրենց տեղը գացին :
11 Է Մարիամ գերեզմանին դուրսը կայներ էր
և կու լար , ու երբոր կու լար՝ դէպ 'ի գերեզմանը
12 ծռելեալ նայեցաւ . Ու տեսաւ երկու հրեշտակներ
ճերմակ հանդերձներով , որ նստեր էին ուր որ Յի-
սուսի մարմինը դրուած էր , մէկը գլուխն կողմին՝
13 ու միւսը ոտքին կողմին : Ու անոնք իրեն ըսին ,
Անի՛կ ինչո՞ւ կու լաս . ըսաւ անոնց , Վասն
որ իմ Տէրս գերեզմանէն վերցուցին , ու չեմ դի-
14 տեր ո՛ւր դրին անիկայ . Ը Բայ որ ըսաւ , նորին
դարձաւ և տեսաւ Յիսուսը որ կայներ էր , Ե ու
15 չէր գիտեր թէ Յիսուսն է : Յիսուս անոր ըսաւ ,
Անի՛կ ինչո՞ւ կու լաս , ո՞վ կը փնտռես : Ինքը
կարծելով թէ անիկայ պարտիզպանն է , ըսաւ ա-
նոր , Տէր՝ թէ որ դուն վերցուցիր անիկայ , ըսէ
16 ինծի՛ ո՛ւր դրիր ան , որ ես անիկայ առնեմ : Յի-
սուս ըսաւ անոր , Մարիամ . ան ալ դարձաւ ու

ը ԳԼ . ժԹ . 40 ։
ե ԳԼ . ժա . 44 ։
զ Յադ . ժգ . 10 ։ Գոր . բ . 25 —31 ։ ժգ . 34 , 35 ։
է Մաթ . ժգ . 5 ։
ը Մաթ . իբ . 9 ։ Մար . ժգ . 9 ։ Ղ . Ա . իդ . 16 , 31 ։ ԳԼ . իա . 4 ։

*Նրբայեցերէն անոր ըսաւ , Ռաբբունի՝ ո որ
17 Վարդապետ ըսել է : Յիսուս ըսաւ անոր , Դա-
ձի՛ ինծի դպչիր , ինչու որ դեռ Հօրս քովը ելած
չեմ . հապա գնա՛ եղբայրներուս ի և ըսէ անոնց ,
Ես կ'ելլեմ իմ Հօրս քովը ու ձեր Հօրը քովը ,
և իմ Աստուծոյս քովը ու ձեր Աստուծոյն քովը :
18 Ը Մարիամ Մագդաղենացին եկաւ ու աշակերտնե-
րուն պատմեց թէ ինքը Տէրը տեսաւ , և թէ ա-
նիկայ ան բաները իրեն զրուցեց :
19 Ու Ե նոյն օրը մէկշաբթի իրիկունը՝ աշակերտ-
ներուն ժողվուած տեղին դուռները գոց ըլլալով՝
Հրէաներէն վախնալնուն համար , Յիսուս եկաւ
և անոնց մէջտեղը կայնեցաւ , ու ըսաւ անոնց , Խա-
20 ղաղութիւն ձեզի : Ու ան ըսելով՝ իր ձեռքերը
ու կողը ցուցուց անոնց . Հաշակերտներն ալ ու-
21 րախացան՝ երբոր Տէրը տեսան : Ու Յիսուս նո-
րէն ըսաւ անոնց , Խաղաղութիւն ձեզի . Ինչ-
պէս որ Հայրը զիս խրկեց , ես ալ ձեզ կը խրկեմ :
22 Ու ան ըսելով՝ անոնց վրայ փչեց , ու ըսաւ ա-
23 նոնց , Առէ՛ք Հոգին Սուրբ . Որոնց որ մեղ-
քերը թողուք , թողուած ըլլայ անոնց . և որոնց
որ դուք կեռ բռնէք , բռնուած ըլլայ :
24 Բայց տասնեւերկուքէն մէկը՝ Ղեղկուտոցեակ ը-
սուած Թովմաս անոնց հետը չէր՝ երբոր Յիսուս
25 եկաւ : Ուստի միւս աշակերտները կ'ըսէին անոր
թէ Տէրը տեսանք . ան ալ ըսաւ անոնց , Թէ որ
իր ձեռքերուն վրայ բևեռներուն նշանը չտեսնեմ ,

* Ռաբբ կոչին ։
ժ Մազ . իբ . 22 ։ Մաս . իբ . 10 ։ Հռով . ը . 29 ։ Եբր . բ . 11 ։
ի ԳԼ . ժգ . 28 ։
լ Եփես . ա . 17 ։
խ Մաս . իբ . 10 ։ Ղ . Ա . իդ . 10 ։
ծ Մար . ժգ . 14 ։ Ղ . Ա . իդ . 36 ։ ա Կոր . ժե . 5 ։
կ ԳԼ . ժգ . 22 ։
հ Մաս . իբ . 18 ։ ԳԼ . ժէ . 18 , 19 ։ Եբր . ա . 1 ։ Ը Տիմ . բ . 2 ։
ձ Մաս . ժգ . 19 ։ ժբ . 18 ։
ղ ԳԼ . ժա . 16 ։

ուշ մնաս բևեռներուն տեղը չխոթեմ, և իմ ձեռքս անոր կողը չխոթեմ, չեմ հաւատար։

26 Նէ ութը օրէն եւս դարձեալ աշակերտները ներսն էին, Թովմաս ալ անոնց հետ։ Եկաւ Յիսուս դռները գոց ըլլալով, ու կայնեցաւ անոնց
27 մէջտեղը և ըսաւ, Խաղաղութիւն ձեզի։ Ետքը ըսաւ Թովմասին, Մատդ հոս բեր և նայէ իմ ձեռքերս, ձու բեր քու ձեռքդ և իմ կողս խոթէ, ու մի՛ ըլլար անհաւատ, հապա հաւատացեալ։
28 Նէ Թովմաս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր,
29 Իմ Տէրս և իմ Աստուածս։ Յիսուս ըսաւ անոր, Որովհետև զիս տեսար, հաւատացիր։ Երանի՛ անոնց որ տեսած չեն ու կը հաւատան։

30 Նէ Յիսուս շատ ուրիշ նշաններ ալ ըրաւ իր աշակերտներուն առջեւն, որ աս գրքին մէջ գրուած
31 չեն։ Եւայց ասոնք գրուեցան, որ հաւատաք թէ Յիսուսը Քրիստոսն է Աստուծոյ Որդին, և որ հաւատալով կեանք ունենաք անոր անունովը։

ԳԼՈՒԽ ԻԱ

1 Քրիստոս դարձեալ իր աշակերտներուն կ'երեւնայ, ու շատ ձուկ բռնել տալուն Տրշ.քովը կը ճանչցուի։ 12 անոնց հետ ճաշ կ'ընէ։ 15 պատուէր կու տայ Պետրոսին որ իր գառները և ոչխարները արածէ։ 18 կ'իմացընէ անոր թէ ինչ կերպով պիտի մեռնի։ 22 և կը յանդիմանէ անոր հետաքրքրութիւնը Յովհաննէսին վրայով։ 25 Վերջաբանութիւն։

1 Ետքէ եւս Յիսուս նորէն ինքզինքը իր աշակերտներուն յայտնեց Տիբերիայի ծովուն եզերքը,
2 և ասանկ յայտնեց։ Ժողովեալ էին Սիմոն Պետրոս՝ ու Թովմաս Երկուորեակ ըսուածը, և Նաթանայէլ որ Գալիլեայի Կանայ *եղած էր, ու Յովհաննէսի որդիները և աշակերտներէն ուրիշ

ա ա Ցօհ. ա. 1։
բ Կոր. ե. 7։ ա Պետ. ա. 8։
գ Գլ. իա. 25։
դ Ղուկ. ա. 4։
ե Գլ. գ. 15, 16։ է. 24։ ա Պետ. ա. 9։
զ Գլ. ա. 45։
է Մատ. գ. 21։

3 երկուք ալ։ Սիմոն Պետրոս ըսաւ անոնց, Ես ձուկ որսալու կ'երթամ. ըսին անոր, Մենք ալ կու գանք քեզի հետ. ելան և շուտ մը նաւը մտան, ու
4 ան գիշերը բան մը չբռնեցին։ Ու երբոր ալ առաւոտ եղաւ, Յիսուս ծովուն եզերքը կայներ էր, բայց աշակերտները չէ՛ճանչցան թէ Յիսուս է։
5 Իսկ Յիսուս ըսաւ անոնց, Տըղա՛ք, ուտելու բան մը ունի՞ք. պատասխան տուին իրեն, Ո՛չ։
6 Նէ ըսաւ անոնց, Ցանցը նաւուն աջ կո՛ղմը ձգեցէք ու պիտի գտնէք. ուստի ձգեցին, և ձուկերուն շատութենէն՝ ալ չէին կրնար զանիկայ
7 քաշել։ Ուստի՝ նաւուն այն աշակերտը որն որ Յիսուս կը սիրէր, ըսաւ Պետրոսին, Ինկեայ Տէրն է. իսկ Սիմոն Պետրոս երբոր լսեց թէ Տէրն է, վերարկուն վրան առաւ, (քանզի որ մերկ
8 էր,) ու ծովը նետուեցաւ։ Նէ միւս աշակերտները նաւակովը եկան, (քանզի որ ցամաքէն հեռու չէին, միայն թէ երկու հարիւր կանգունի չափ,) և ուռկանը
9 քաշելով ձուկերովը կը քաշէին։ Ու երբոր ցամաքը ելան, հոն վառած կրակ տեսան, ու վրան ձուկ
10 դրուած, և հաց։ Յիսուս ըսաւ անոնց, Ինչքա՛ն աս ձուկերէն որ դուք հիմա բռնեցիք։
11 Սիմոն Պետրոս նաւը մտաւ, և ուռկանը ցամաքը քաշեց հարիւր յիսունուերկու խոշոր ձուկերով լեցուն. և այնչափ բան կար, ու չպատռեցաւ
12 ուռկանը։ Յիսուս ըսաւ անոնց, Եկէ՛ք ճաշ ընէք. ու աշակերտներէն մէկն ալ չէր համարձակեր անոր հարցընելու թէ Դուն ո՞վ ես. քանզի որ
13 գիտէին թէ Տէրն է։ Ուստի Յիսուս եկաւ ու առաւ հացը և անոնց տուաւ, նոյնպէս ալ ձու-
14 կը։ Ասիկա երրորդ անգամն է որ Յիսուս իր աշա-

ը Գլ. ի. 14։
թ Ղուկ. իդ. 41։
ժ Ղուկ. ե. 4, 6, 7։
ի Գլ. ժգ. 23։ ի. 2։

* Ցօհ. ե. ելաւ,
լ Գոր. ժ. 41։
խ Գլ. ի. 19, 26։

հերտներուն երկայա՝ մեռելներէն յարութիւն առնելէն ետև ։

15 Ու երբոր ձաշը ըրին , Յիսուս ըսաւ Սիմոն Պետրոսին , Սիմոն՝ Յովհաննի որդիի , դիս աւոնցմէ աւելի կը սիրե՞ս . անիկայ ըսաւ անոր , Այո՛ Տէր , դուն դիտես որ քեզ կը սիրեմ ։ ըսաւ
16 անոր , Ըրածէ իմ գառնուկներս ։ Կորէն երկրորդ անգամ ըսաւ անոր , Սիմոն Յովհաննի որդիի , դիս կը սիրե՞ս . ըսաւ անոր , Այո՛ Տէր , դուն դիտես որ քեզ կը սիրեմ ։ Ը ըսաւ անոր , արածէ
17 իմ ոչխարներս ։ Ըսաւ անոր երրորդ անգամ՝ Սիմոն Յովհաննի որդիի , դիս կը սիրե՞ս . Պետրոս տրտմեցաւ որ իրեք անգամ իրեն ըսաւ Թէ դիս կը սիրե՞ս . և ըսաւ անոր , Տէր՝ ք դուն ամէն բան դիտես , դուն դիտես որ ես քեզ կը սիրեմ ։ ըսաւ անոր Յիսուս , Ըրածէ իմ ոչ-
18 խարներս ։ Է Ճշմարիտ Ճշմարիտ կ՚ըսեմ քեզի , որ երբ դուն պատանի էիր , ինքիմդ գօտի կը կապէիր , ու կ՚երթայիր ուր որ ուզէիր ։ բայց երբոր ծերանաս , ձեռքերդ վեր պիտի բանես , և ուրիշը քեզի գօտի պիտի կապէ ու պիտի տանի
19 ո՛եր որ չես ուզեր ։ Այս բանը ըսաւ , յուշընծելով Թէ Նահատակ ինչ մահով պիտի փառաւորէ Աստուած ։ ու երբոր աս ըսաւ , ըսաւ անոր ,
20 Հետևէ իմ ետևէս ։ Ու Պետրոս դարձաւ ու տեսաւ ան աշակերտը Ո որն որ Յիսուս կը սիրէր , որ ետևէն կ՚երթար , (որ նաև ընթրիքին առնելը անոր կուրծքին վրայ հնկեր և ըսեր էր ,
21 Տէր՝ ո՞վ է որ քեզ պիտի մատնէ ։) Պետրոս աներկայ տեսնելով , ըսաւ Յիսուսին , Տէր՝ հապա
22 ասիկայ ի՞նչ պիտի ըլայ ։ Յիսուս ըսաւ անոր ,

ք Գոր · ի · 28 ։ Եբր · ժգ · 20 ։
ա Պետ · բ · 25 ։ ե · 2 , 4 ։
ֆ Գլ · բ · 24 , 25 ։ ժգ · 30 ։
ի Գլ · ժգ · 36 ։ Գոր · ժբ · 3 , 4 ։
լ բ Պետ · ա · 14 ։
Ը Գլ · ժգ · 23 , 25 ։ ի · 2 ։

ինչ որ ես ուզեմ որ ատիկայ կենայ ֆ մինչև որ ես գամ , քու ի՞նչ հոգդ է . դուն իմ ետևէս
23 եկուր ։ Ել աս խօսքը ելաւ եղբայրներուն մէջ Թէ ան աշակերտը պիտի չմեռնի . սակայն Յիսուս չըսաւ անոր Թէ պիտի չմեռնի , հապա՝ Թէ որ ես ուզեմ՝ որ ատիկայ կենայ մինչև որ ես գամ , քու ի՞նչ հոգդ է ։
24 Ասիկայ ան աշակերտն է , որ կը վկայէ աս բաներուն համար , որ գրեց ալ աս բաները . և ու
25 գիտենք որ անոր վկայութիւնը Ճշմարիտ է ։ Հն ուրիշ շատ բաներ ալ կան , որ Յիսուս ըրաւ , որոնք եթէ մէկիկ մէկիկ գրուած ըլլային , Ն կարծեմ Թէ աշխարհս ալ բաւական պիտի չըլլար պարունակելու ան գիրքերը որ գրուած ըլլային ։

ԳՈՐԾՕՐ ԱՌԱՔԵԼՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Ֆիլիպոս դնո. երկինքը չՀամբարձաւ՝ իր աշակերտներուն կը պատուիրէ Երուսաղէմի մէջ Հոգւոյն Սրբոյ գալստեանը ըսպասել , խոստանալով որ քիչ օրերէ ետև պիտի խրկէ զանիկայ ։ 9 Իր Համբարձումէն ետև երկու Հրեշտակներ կ՚երեւնան անոնց , որ իր երկրորդ գալստեանը վրայով կը խօսին ։ 12 Առաքեալները Երուսաղէմ կը դառնան , ու աղօթքի կը պարապին , և Մատաթիան առաքեալ կ՚ընտրեն մտանիլ Յուդային տեղը ։

1 Առջի պատմութիւնը ըրի , ով՝ Թէոփիլոս , ան ամէն բաներուն վրայ որ Յիսուս սկսաւ
2 ընել և սորվեցնել , Ը Մինչև ան օրը որ Հոգւոյն

ֆ Մատ · ժգ · 27 , 28 ։ իե · 31 ։
ա Կոր · գ · 5 ։ ժա · 26 ։
Յայտ · բ · 25 ։ գ · 11 ։ իբ · 7 , 20 ։
է Գլ · ժԹ · 35 ։ գ Յօհ · 12 ։
հ Գլ · ի · 30 ։
ֆ Ամով · ե · 10 ։
ա Դան · ա · 3 ։
Ը Մատ · իբ · 19 ։ Մար · ժգ · 15 ։ Յօհ · ի · 21 ։ Գլ · ժ · 41 , 42 ։

Սրբոյ՝ միջոցովը պատուէր տուաւ իր ընտրած ա-
3 ռաքեալներուն , †ու համբարձաւ • ¶ Որ անոնց
ինքզինքը ցուցուց կենդանի իր չարչարանքներէն
ետև շատ ապացոյցներով , քառասուն օրուան
մէջ անոնց երեւնալով ու Աստուծոյ թագաւորու-
4 թեանը վրայ խօսելով : Ի նոյ անոնց հետ միասին
*դանուած ատենը ի'սպրսպրեր անոնց որ Երուսա-
ղէմէն չհեռանան , հապա սպասեն ⁂օրը խոստ-
5 մուածին , զոր ան ինծմէ լսեցիք ։ Ի'նչպէս
որ իրաւ Յովհաննէս ջրով մկրտեց , ¤բայց դուք
սակէ շատ օրեր չանցած՝ Սուրբ ⁂Հոգիով պիտի
6 մկրտուիք : Անոնք ալ միասին գալով կը հար-
ցընէին իրեն ու կ'ըսէին , ¶ՏԷ՛ր †Իսրայէլի թա-
գաւորութիւնը ատ ժամանակի՞ս մէջ նորէն պիտի
7 հաստատես : Նոյ ըսաւ անոնց , †Չեզի չվերաբե-
րիր ժամերը և ժամանակները դիտնալը , որն որ
8 ⁂Հայրը իր իշխանութեանը մէջ դրաւ . Հապա և ⁂Հո-
գւոյն Սրբոյ ձեր վրայ եկած ատենը †զօրութիւն
պիտի առնէք , †ու ինծի համար վկաներ պիտի
ըլլաք Երուսաղէմի մէջ և բոլոր ⁂Հրէաստանի ու
9 Սամարիայի մէջ ու մինչև երկրի ծայրերը : Նոյ-
ա բաներըը որ ըսաւ , երբոր անոնք կը նայէին ,
հ համբարձաւ , և ամպ մը զանիկայ անոնց աչքերն
10 առաւ : ¶ Ու քանի որ աչքերնին անդադ դէպ 'ի
երկինքը կը նայէին անոր երթալուն վրայ , ահա

‡ Մար . ժգ . 19 ։ Ղու . թ . 51 ։ իդ . 51 ։ Հմր 9 ։ ա Տիմ . դ . 16 ։

† Մար . ժգ . 14 ։ Ղու . իգ . 36 ։ Ցօհ . ի . 19 , 26 ։ իա . 1 , 14 ։ ա Կար . ժե . 5 ։

‡ Ղու . իդ . 43 , 49 ։

* Կամ՝ հաց կերած

¶ Ղու . իդ . 49 ։ Ցօհ . ժգ . 16 , 26 , 27 ։ ժե . 26 ։ ժգ . 7 ։ Գլ . բ . 33 ։

⁂ Մաա . գ . 11 ։ Գլ . ժա . 16 ։ ժԹ . 4 ։

¤ Ցովել . գ . 18 ։ Գլ . բ . 4 ։ ժա . 15 ։

† Մաա . իգ . 3 ։

† Ես . ա . 26 ։ Դան . է . 27 ։ Ամով . Թ . 11 ։

† Մաա . իգ . 36 ։ Մար . ժգ . 32 ։ ա Թես . ե . 1 ։

† Ղու . իգ . 49 ։

† Գլ . բ . 1 , 4 ։

† Ղու . իգ . 48 ։ Ցօհ . ժե . 27 ։ Հմր 22 ։ Գլ . բ . 32 ։

† Ղու . իգ . 51 ։ Ցօհ . գ . 53 ։ հ Հմր 2 ։

երկու մարդ իրենց քովը կայնեցան †Ճերմակ հան-
11 դերձներով , Որոնք նաև ըսին ¶ Ղ'վ Գալիլեացի
մարդիկ՝ ինչո՞ւ կայներ դէպ 'ի երկինքը կը նայիք ։
ա Յիսուսը որ ձեզմէ երկինքը համբարձաւ ,
ⁿ սասնկ պիտի գայ՝ ինչպէս որ տեսաք անոր երկինք
12 երթալը : ⁄ Ան ատենը Երուսաղէմ դարձան
Ձիթենեաց լուսաց լեռնէն , որ շաբաթ օրուան
13 ճամբու չափ մօտ է Երուսաղէմին : Ու երբոր
†սղոտէը մտան , ելան †վերնատունը , ուր որ կը
բնակէին Պետրոս և Յակոբոս , Յովհաննէս և
Ընդրէաս , Փիլիպպոս և Թովմաս , Բարթուղի-
մէոս և Մատթէոս , Յակոբոս Ալփէոսեան ու Սի-
մոն †Նախանձայոյզ և ⁼Յուդա Յակոբեան :
14 Նոյնք ամէնը միաբանութեամբ միշտ աղօթք ու
աղաչանք կ'ընէին ¬ կիներուն հետ , և Յիսուսի
մօրը Մարիամին և ուր եղբայրներուն հետ
միասին :
15 Նոյ ան օրերը ելաւ Պետրոս աշակերտներուն
մէջը , (ուր որ հարիւր քսան հոգիի չափ ժողովուած
16 բազմութիւն կար ,) ու ըսաւ , Արդիկ ե՛ղբայր-
ներ՝ պէտք էր որ կատարուէր ատ գրուածը , ¬ որն
որ առաջուց ⁂Հոգին Սուրբ Դաւիթին բերնովը
ըսաւ Յուդային համար՝ որ Յիսուսը բռնողներուն
17 ¬ առաջնորդ եղաւ • Ինչու որ Հանիկայ մեզի հետ
էր մեր համրանքին մէջ , ¬ և ատ պաշտօնէն ⁂Ը

† Մաա . իը . 3 ։ Մար . ժգ . 5 ։ Ղու . իգ . 4 ։ Ցօհ . ի . 12 ։ Գլ . ժ . 3 , 30 ։

† Գլ . բ . 7 ։ ժգ . 31 ։

‡ Դան . է . 13 ։ Մաա . իդ . 30 ։ Մար . ժգ . 26 ։ Ղու . իա . 27 ։ Ցօհ . ժգ . 3 ։ ա Թես . ա . 10 ։ գ . 15 ։ բ Թես . ա . 10 ։ Ցայտ . ա . 7 ։

ⁿ Ղու . իդ . 52 ։

⁄ Գլ . Թ . 37 , 39 ։ ի . 8 ։

† Մաա . ժ . 2 , 3 , 4 ։

† Ղու . գ . 15 ։

⁼ Ցուդ . 1 ։

† Գլ . բ . 1 , 46 ։

¬ Ղու . իգ . 49 , 55 ։ իդ . 10 ։

⁂ Մաա . ժգ . 55 ։

¬ Սաղ . իա . 9 ։ Ցօհ . ժգ . 18 ։

¬ Ղու . իբ . 47 ։ Ցօհ . ժբ . 3 ։

⁂ Մաա . ժ . 4 ։ Ղու . գ . 16 ։

¬ Հմր 25 ։ Գլ . ժբ . 25 ։ ի . 24 ։ իա . 19 ։

18 բաժին ունէր : Եսիկայ ¤ անիրաւութեան վարձ-
քով ¤ ագարակ մը ստացաւ , ու գլխիվար իյնալով
միջտեղէն ձեղքուեցաւ , և իր ամէն փորոտիքը
19 դուրս թափուեցաւ : Ու ա՛ռ բանը Երուսաղէմ
բնակողներուն ամենուն յայտնի եղաւ , մինչև որ
իրենց լեզուովը ան ագարակին անունը Ակեղդամա
20 դրուեցաւ , այսինքն Երեան ագարակ : Ինչու որ
Սաղմոսաց գրքին մէջ գրուած է թէ ¬ Անոր
բնակարանը աւերակ ըլլայ , ու անոր միջը բնակող
մը չըլլայ , † և անոր պաշտօնը ուրիշը առնէ :
21 Ուրեմն պէտք է որ ա՛ս մարդիկներէն որ մեր հետը
եղան ան բոլոր առնելը , որ Տէր Յիսուս միջերնիս
22 մտաւ ու ելաւ , ¤ Յովհաննէսին մկրտութենէն
սկսած՝ մինչև ան օրը ° որ մեզմէ համբարձաւ ,
առնոյմէ մեկը ¶ մեզի հետ վկայ ըլլայ անոր յարու-
23 թեանը : Նէ երկու հոգի կայնեցուցին , Յովսէփը՝
որ ¬ Խարսաբայ կը կոչուէր , որ Յուստոս ալ մա-
24 կանուանեցաւ , ու Մատաթիան . Նէ աղօթք ընե-
լով ըսին , Դուն՝ ո՛վ Տէր , ¤ որ ամենուն սիրտը
դիտես , ա՛ս երկուքէն մեկը որն որ ¦ընտրեցիր ,
25 Դուք յայտնի . ¶ Որ ա՛ս պաշտօնիս և առաքելու-
թեանս վիճակը առնէ , որ անկէ Յուդա ինկաւ
26 իր տեղը երթալու : Նէ անոնց համար վիճակ
ձգեցին , ու վիճակը Մատաթիային ելաւ , և անի-
կայ տասնումէկ առաքելոց հետ սեպուեցաւ :

ի Մաա . իզ . 15 ։ բ Պես . բ . 15 ։
ց Մաա . իե . 5 , 7 , 8 ։
ե Սաղ . կթ . 25 ։
ֆ Սաղ . ճթ . 8 ։
ի Մար . ա . 1 ։
ո Հմր 9 ։
ֆ Ցօհ . ժե . 27 ։ Հմր 8 ։ ԳԼ . գ . 33 ։
ա ԳԼ . ժե . 22 ։
բ ա Թագ . ժգ . 7 ։ ա Մն . իբ . 9 ։ իթ . 17 ։ Երեմ . ժա . 20 ։ ժէ . 10 ։ ԳԼ . ժե . 8 ։ Ցայտ . բ . 23 ։
գ Հմր 17 ։

ԳԼ . Ե

1 Առաքեալները Սուրբ Հոգիով լեցուած՝ զանազան լեզուներ
կը խօսին . ոմանք կը զարմանան անոնց վրայ , և ոմանք ալ
ծաղր կ՚ընեն զանոնք : 14 Պետրոս պատասխան կու տայ ա-

նոնց , և կը ցուցընէ թէ առաքեալները Սուրբ Հոգիին զօրու-
թեամբը կը խօսէին , թէ Քրիստոս մեռելներէն յարութիւն
առած երկինքը համբարձած է , և թէ ան նոյն Սուրբ Հոգին
խրկած է : 37 Շատ մարդիկ դարձի գալով կը մկրտուին .
41 որոնք ջերմեռանդութեամբ և սիրով կը միաբանին զԱս-
տուած պաշտելու : 43 Առաքեալները շատ հրաշքներ և
նշաններ կ՚ընեն , և Աստուած ամէն օր իր եկեղեցին կ՚աճե-
ցընէ :

1 Նէ ¬ Պենտեկոստէին օրը հասնելուն՝ է ամէնքն
2 ալ միաբան մէկտեղ էին : Ու յանկարծակի
երկինքէն ձայն մը եղաւ սաստկացուցէ հովի մը
ֆայնին պէս , † և բոլոր տունը լեցուց՝ ուր որ նստեր
3 էին : Նէ բաժնուած լեզուներ երևցան իրենց
որպէս թէ կրակէ , ու ամէն մէկուն վրայ նստաւ :
4 Նէ ¤ ամէնքն ալ Հոգւով Սրբով լեցուեցան ,
է ու սկսան ուրիշ լեզուներով խօսիլ , ինչպէս որ
5 Հոգին իրենց խօսիլ կու տար : Ու Երուսաղէմի
մէջ բնակած Հրէաներ կային՝ աստուածավախ
մարդիկ երկինքին տակը եղած բոլոր ազգերէն
6 ժողոված : Ու երբոր ա՛ս ձայնը եղաւ , բազմու-
թիւնը մէկտեղ եկաւ ու խռովեցաւ . ինչու որ կը
լսէին որ անոնք իրենց ամէն մէկուն լեզուովը կը
7 խօսէին : Ամէնքն ալ կը սքանչանային ու կը
զարմանային և իրարու կ՚ըսէին , Ահ՝ որ ա՛ս
ասոնք ամէնն ալ որ կը խօսին , Գալիլեացի
8 են . Նէ ի՞նչպէս կը լսենք մենք մեր ամէն մէկ
9 լեզուովը՝ որ անոր մէջը ծնած ենք . Պարթեւք և
Մարք ու Եղամացիք , և անոնք որ կը բնակին Մի-
ջագետի մէջ , և Հրէաստանի ու Կապադովկիայի
10 մէջ , Պոնտոսի ու Ասիայի մէջ , Փռիգիայի և
Պամփիւլիայի մէջ , Եգիպտոսի մէջ , և Լիբէական
մաս Կիւրենացոց կողմերուն մէջ , նաև Հռովմայե-

ֆ Ղև . իգ . 15 ։ բ Օր . ժգ . 9 ։ ԳԼ . ի . 16 ։
գ ԳԼ . ա . 14 ։
ե ԳԼ . գ . 31 ։
զ ԳԼ . ա . 5 ։
է Մար . ժգ . 17 ։ ԳԼ . ժ . 46 ։ ժԹ . 6 ։ ա Կոր . ժբ . 10 , 28 , 30 ։ ժգ . 1 ։ ժջ . 2 , եև ։
ը ԳԼ . ա . 11 ։

11 յի պանդուխտներ , Թէ Հրեաներ և Թէ նորա-
հաւատներ , Արեւտացիներ և Արաբացիներ , կը
լսենք անոնցմէ որ մեր լեզուներով կը խօսին Ա-
12 ստուծոյ մեծամեծ բաները : Ու սքանչանային ա-
մէնքն ալ ու տարակուսած իրարու կ՚ըսէին , Ո՞նչ
13 պիտի ըլլայ աս : Իմանք ալ ծաղր ընելով կ՚ը-
սէին Թէ Անոնք նոր գինիով լեցուեր են :
14 Յայց Պետրոս երբ տասնումէկին հետ միկտեղ ,
ձայնը վերցուց ու խօսեցաւ անոնց , Ով Հրէայ
մարդիկ և դուք ամէնքդ որ Երուսաղէմ կը բնա-
կիք , աս ձեզի յայտնի ըլլայ , ու ականջ դրէք
15 իմ խօսքերուս : Չէանզի չէ Թէ ասոնք գինովցած
են , ինչպէս որ դուք կը կարծէք . Ե՛ինչու որ դէ՛ռ
16 օրուան երրորդ ժամն է . Հապա ասիկայ ան է
17 որ Յովէլ մարգարէին ձեռքովը ըսուեցաւ . Ե՛Ւ
պիտի ըլլայ որ վերջին օրերը՝ կ՚ըսէ Աստուած ,
Ե՛ իմ Հոգիէս ամէն մարմնոյ վրայ պիտի թափեմ ,
ու ձեր տղաքը և ձեր աղջիկները պիտի մարգա-
րէանան , ու ձեր երիտասարդները տեսիլքներ պի-
տի տեսնեն , և ձեր ծերերը երազներ պիտի տես-
18 նեն . Ե՛Ւ իմ ծառաներուս վրայ ու իմ աղախիններ-
րուս վրայ ալ ան օրերը իմ Հոգիէս պիտի թա-
19 փեմ , և պիտի մարգարէանան : Ե՛Ւ վերը եր-
կինքը հրաշքներ պիտի ցուցնեմ , ու վարը երկիրը
նշանները , արիւն ու կրակ և ծուխի մառախուղ .
20 Ե՛Ւ արեւը խաւարի պիտի դառնայ , և լուսինը արիւ-
21 նի , դեռ Տէրոջը մեծ ու երեւելի օրը չեկած : Ե՛Ւ
պիտի ըլլայ որ ո՛ւմն որ Տէրոջը անունը կանչ-
22 չէ , պիտի փրկուի : Ով Իսրայէլացի մարդիկ՝

ե ա Թես . ե . 7 :
ը Եռ . խդ . 3 : Եզեկ . ժա . 19 : Լշ . 27 : Յովէլ . բ . 28, 29 : Զաք . ժբ . 10 : Յօհ . է . 38 :
ը Գլ . ժ . 45 :
ժ Գլ . իա . 9 :
ի Գլ . իա . 4, 9, 10 : ա Կոր . ժբ . 10, 28 : ժդ . 1, ըե :
լ Յովել . բ . 30 , 31 :
խ Մատ . իդ . 29 : Մար . ժգ . 24 : Ղու . իա . 25 :
ծ Հռով . ժ . 13 :

լսեցէ՛ք աս խօսքերը . Յիսուս Նազովրեցին՝ Ա-
ստուծմէ ձեզի ցուցուած մարդ մը ՝ զօրութիւններով
ու հրաշքներով և նշաններով , որ Աստուած անոր
ձեռքովը ըրաւ ձեր մէջը , ինսոր որ դուք ալ դի-
23 տէք . Ընծկայ Հնստուծոյ որոշած խորհրդովը և
կանխագիտութեամբը մատնուած ըլլալով՝ Ե՛ւ ա-
ռիք և * անօրէններու ձեռքով փայտի վրայ գամե-
24 լով սպաննեցիք . Ո՛ր որ Աստուած յարուց՝ մա-
հուան ցաւերը քակելով , քանզի չէր որ ին-
25 քը անկէ բռնուի : Ինչու որ Դաւիթ ասոր
մասին կ՚ըսէ , Ես Տէրս միշտ առջեւս Տէրը կը տես-
նէի իմ աջիս , քանզի իմ ալ կողմն է , որ
26 չսասանիմ . Ընոր համար ուրախ եղաւ իմ սիրտս ,
ու իմ լեզուս ցնծաց , նաև իմ մարմինս ալ յու-
27 սով պիտի հանգստանայ . Վ՚ասն զի իմ անձս
գերեզմանին մէջը պիտի չթողուս , ու քու Սուրբիդ
28 ալ ապականութիւն տեսնել պիտի չտաս : Կեա-
նաց ճամբաները ինծի ծանօթացուցիր . քու երեսիդ
29 ուրախութիւնովը զիս պիտի լեցընես : Արդիկ
Ե՛ղբայրներ՝ արժան է համարձակ զրուցել ձեզի
Ժ Դաւիթ նահապետին համար , թէ մեռաւ ու
թաղուեցաւ , և անոր գերեզմանը մինչև աս օրս
30 մեր մէջն է : Ընդ որովհետև անիկայ մարգարէ
էր , և Ժ գիտէր Թէ Աստուած հաստատ երդում
ըրաւ իրեն , Թէ իր երիկամանցը պտուղէն մարմնոյ
կողմանէ Քրիստոսը պիտի յարուցանէ որ իր աթո-
31 ռը նստի , Ինքը կանխատեսութեամբ խօսեցաւ

ե Ցօհ . գ . 2 : ժդ . 10 , 11 : Գլ . ժ . 38 : Եբր . բ . 4 :
զ Մատ . իզ . 24 : Ղու . իբ . 22 : իդ . 44 : Գլ . գ . 18 : դ . 28 :
է Գլ . ե . 30 :
* Կամ անօրէն
ը Հմր 32 : Գլ . գ . 15 : դ . 10 : ժ . 40 : ժդ . 30 , 34 : ժե . 31 : Հռով . դ . 24 : բ . 11 : ա Կոր . գ . 14 : ժե . 15 :
թ Կոր . դ . 14 : Գաղ . ա . 1 : Եփես . ա . 20 : Կող . բ . 12 : ա Թես . ա . 10 : Եբր . ժդ . 20 : ա Պետ . ա . 21 :
ժ Սաղ . ժգ . 8 :
ի գ Թագ . բ . 10 : Գլ . ժգ . 36 :
լ բ Թագ . է . 12 , 13 : Սաղ . ճզբ . 11 : Ղու . ա . 32 , 69 : Հռով . ա . 3 : բ Տիմ . բ . 8 :

Վրիստոսի յարուԹեանը համար, ՆիԹ անոր անձը գերեզմանը չԹողուեցաւ, և անոր մարմինը
32 ապականուԹիւն չտեսաւ։ Ես Յիսուսը Նազովրեցի յարուց, որուն մենք ամէնքս ալ վկայ
33 ենք։ Ուստի Աստուծոյ աջ ձեռքովը բարձրացնալով, ու Հոգւոյն Սրբոյ խոստումնքը Հօրմէն առնելով՝ Ետաքածեց ասկիկ, որ դուք հիմա կը
34 տեսնէք և կը լսէք։ Ինչու որ Դաւիթ երկինքը չելաւ, բայց ինքը կ'ըսէ, Տէրը իմ Տէրոջը ը-
35 սաւ, Նստէ իմ աջ կողմս, Մինչև որ քու Թշնամիներդ ոտքերուդ պատուանդան դնեմ։
36 Ուստի բոլոր Իսրայէլի տունը ձշմարտապէս Թողդիտնայ, որ Աստուած զանիկայ Տէր ալ Քրիստոս Օծեալ ալ, ան Յիսուսը որ դուք խաչեցիք։
37 Ու ասոր որ լսեցին՝ Էբէնց սրտերուն մէջ զղջացին և ըսին Պետրոսին ու միւս առաքեալներուն, Արա-
38 դի ի՛նչ եղբայրներ՝ Ի՞նչ ընենք։ Ինք Պետրոս ըսաւ անոնց, Ապաշխարեցէք, ու ձեզմէ ամէն մէկը Թող մկրտուի Յիսուս Քրիստոսի անունովը մեղաց ԹողուԹեան համար, և Հոգւոյն Սրբոյ
39 պարգեւը պիտի ընդունիք։ Ինչու որ խոստումնքը ձեզի է ու ձեր որդւոցը, և ամէն հեռու եղողներուն՝ որոնք որ մեր Տէր Աստուածը պիտի
40 կանչէ։ Ինք ուրիշ շատ խօսքերով վկայուԹիւն կուտար, ու կը յորդորէր ըսելով, Ես խոտո-
41 րած ազգէն ինքզինքնիդ ազատեցէք։ Ինք անոնք որ սրտանց ընդունեցին անոր խօսքերը, մկրտուեցան.

ա Սաղ. ժգ. 10։ ԳԼ. ժգ. 35։
բ Հմր 24։
գ ԳԼ. ա. 8։
դ ԳԼ. ե. 31։ Փիլ. բ. 9։ Եբր. ժ. 12։
ե ԳԼ. ե. 31։ Եսա. ժգ. 26։ Յե. 26։ Ժզ. 7, 13։ ԴԼ. ա. 4։
զ ԳԼ. ժ. 45։ Եփես. գ. 8։
է Սաղ. ճժ. 1։ Մատ. իբ։ 44։ ա Կոր. Յե. 25։ Եփես. ա. 20։ Եբր. ա. 13։
ը ԳԼ. ե. 31։
թ Զաք. ժբ. 10։ Ղու. գ. 10։ ԳԼ. Թ. 6։ Ժզ. 30։
ժ Ղու. իդ. 47։ ԳԼ. գ. 19։
ի Ցովել. բ. 28։ ԳԼ. գ. 25։
լ ԳԼ. ժ. 45։ Յա. 15, 18։ Ժզ. 26։ Յե. 3, 8, 14։ Եփես. բ. 13, 17։

ու ան օրը իրենք հազար հոգիի չափ աւելցան։
42 Ինք միշտ առաքեալոց վարդապետուԹեանը եւեռնէին, ու միաբանուԹեանը, և Հաց կոտրելուն ու աղօԹքներուն։
43 Ու ամէն մարդու վրայ վախ իյնար. և Ետաքածներոյ ձեռքովը շատ հրաշքներ ու նշաններ կը դոր-
44 ծուէին։ Ու բոլոր հաւատացեալները միասին
45 էին, և ամէն բաներնին հասարակաց էր։ Ու ստացուածքնին և ունեցած բաներնին կը ծախէին, ու անոնց գինը կը բաժնէին ամենուն, որուն որ
46 բան մը պէտք ըլլար։ Ու ամէն օր միաբանութեամբ տաճարը երԹալու եռնէ էին, ու տուներնին հաց կը կոտրէին, ու կերակուրնին կ'ուտէին
47 ուրախուԹեամբ և միամտուԹեամբ սրտի. Աստուած կ'օրհնէին, ու բոլոր ժողովուրդին առԷնը շնորհք կը գտնէին։ Եւ Տէրը օր օր փրկուածները կ'աւելցնէր եկեղեցիին։

ԳԼՈՒԽ Գ

1 Պետրոս կը քարոզէ բժշկուած կաղը տեսնելու եկող ժողովրդոց. 12 կը խոստովանի որ ան բժշկուԹիւնը չէ՛ Թէ իրեն կամ Յովհաննէսին զօրուԹեամբը եղաւ, այլ Աստուծոյ և իր Որդւոյն Յիսուսին ձեռքը, ու անոր անունը հաւատքով. 13 նաև կը յանդիմնէ զանոնք Յիսուսը խաչելնուն համար, 19 և կը յորդորէ զանոնք զղջումով ու հաւատքով ԹողուԹիւն խնդրելու իրենց մեղքերուն, և փրկուելու նոյն Յիսուսին ձեռքովը։

1 Բրդ. Պետրոս ու Յովհաննէս ինչերորդ ժամուն աղօԹքին աւուրը մէկտեղ Տաճարը կ'երԹային։
2 Եւ իր մօրը որովայնէն կաղ ծնած մարդ մը կը բերուէր, որ զանիկայ ամէն օր տաճարին Գեղեցիկ
3 դռնը կը դնէին որ ողորմութիւն խնդրէ տաճարը
4 մտնողներէն։ Ան Պետրոսը և Յովհաննէսը տեսնելով որ տաճարը պիտի մտնեն, ողորմութիւն
5 խնդրեց անոնցմէ։ Ինք անոնց վրայ աչքերը յառեցուց Պետրոսի հետ, ու ըսաւ, Մեզի նայէ։
6 Ինք անոնցմէ բան մը ակնկալելով նայեցաւ անոնց։ Պետրոս ըսաւ, Արծաթ և ոսկի չունիմ, բայց
7 ինչ որ ունիմ՝ անիկայ քեզի կուտամ. Յիսուս Նազովրեցիին անունովը՝ որ Նազովրեցի Յիսուս Քրիստոսի անունովը՝ ոտքի ելիր ու պտըտէ։
8 Ու աջ ձեռքէն բռնելով զանիկայ վերցուց, ու
9 անոր ոտքերը և սրունքները զօրացան։ Ինք
10 ոտքի ելաւ ու պտըտեցաւ, և անոնց հետ մտաւ տաճարը՝ պտըտելով ու Աստուած գովելով։ Ու
11 ամբողջ ժողովուրդը տեսաւ զանիկայ որ կը պտըտէր ու Աստուած կը գովէր։ Ու զանիկայ ճանչցան որ նոյն էր որ Գեղեցիկ դռնը նստած ողորմութիւն կը խնդրէր, ու լեցուեցան զարմանքով և
12 ապշութեամբ անոր պատահածին համար։ Ինք Պետրոսը տեսնելով՝ ժողովուրդին պատասխանեց, Իսրայէլացիներ, ինչու կը զարմանաք այս մարդուն վրայ, կամ մեզի ինչու կը նայիք, իբր թէ մեր զօրութեամբ կամ բարեպաշտութեամբ ենք տուած որ անիկայ պտըտի։
13 Աբրահամի Աստուածը, Իսահակի Աստուածը, Յակոբի Աստուածը, մեր հարցը Աստուածը փառաւորեց իր Որդին Յիսուսը, որ դուք մատնեցիք և
14 Պիղատոսին առջև ուրացաք զանիկայ՝ երբ որոշեց զանիկայ արձակել։ Դուք Սուրբը և Արդարը ուրացաք, և մարդասպան մը ձեզի համար
15 պահանջեցիք։ Ու կեանքին Իշխանը սպաննեցիք, զոր Աստուած մեռելներէն յարուցանեց, որուն
16 մենք վկաներ ենք։ Ու անոր անունին հաւատքովը անոր անունը զօրացուց զայս մարդը զոր դուք կը տեսնէք և կը ճանչնաք, և անոր անունին հաւատքը անոր ներկայութեամբ ամենուդ
17 առողջութիւն տուաւ։ Ու հիմա, եղբայրներ, գիտեմ որ դուք ալ ձեր իշխանները ալ տգիտութեամբ
18 ըրիք։ Բայց Աստուած որ ամէն մարգարէներուն բերնով կանխաւ յայտնեց թէ իր Քրիստոսը պիտի չարչարուի, այսպէս կատարեց։
19 Ուստի ապաշխարեցէք ու դարձի եկէք, որ ձեր մեղքերը ջնջուին, որ հանգստութեան ժամանակներ գան Տիրոջմէն,
20 և ղրկէ ձեզի առաջուընէ քարոզուած Յիսուս
21 Քրիստոսը, զոր երկինքը պիտի առնու մինչև
22 ամէն բաներուն վերականգնութեան ժամանակները որ Աստուած խօսեցաւ իր սուրբ մարգարէներուն բերնովը յաւիտենական ատենէ։ Մովսէս
23 ըսաւ, Ձեր Տէր Աստուածը ձեր եղբայրներուդ միջէն ինձի պէս մարգարէ մը պիտի յարուցանէ ձեզի համար, անոր ամէն բանին որ ձեզի
24 պիտի խօսի։ Ու ամէն հոգի որ այդ մարգարէին չլսէ, ժողովուրդին միջէն պիտի բնաջինջ ըլլայ։
25 Ու ամէն մարգարէներ Սամուէլէն սկսեալ ետքէն եկողները, որչափ որ խօսեցան, ասոնց օրերը
26 ալ յայտնեցին։ Դուք մարգարէներուն և ձեր հարցը ուխտին որդիքն էք, որ Աստուած Աբրահամի հետ ըրաւ, ըսելով, Քու սերունդիդ մէջ
27 երկրի բոլոր ազգերը պիտի օրհնուին։ Աստուած իր Որդին Յիսուսը յարուցանելով՝ նախ ձեզի
28 ղրկեց զանիկայ, որ ձեզմէ իւրաքանչիւրը իր չարութիւններէն դարձնելով՝ օրհնէ զձեզ։

ա ԳԼ. գ. 1։
բ ԳԼ. գ. 10։
գ ԳԼ. գ. 16։
դ ԳԼ. գ. 15։
ե ԳԼ. գ. 14։
զ ԳԼ. գ. 17։
է ԳԼ. գ. 18։ Ղու. գ. 2։ Եբր. ժ. 25։
ը Մատ. ժգ. 17։ ԳԼ. գ. 33։ Ե. 12։
թ ԳԼ. գ. 32, 34։
ժ Ես. ծբ. 7։
ի ԳԼ. ա. 14։
լ Ղու. իդ. 53։ ԳԼ. ե. 42։
խ ԳԼ. ե. 7։
ծ Ղու. բ. 52։ ԳԼ. գ. 33։ Հռով. ժգ. 18։
կ ԳԼ. գ. 14։ Ժա. 24։
հ Սաղ. ծե. 17։
ձ ԳԼ. բ. 46։
ղ ԳԼ. ժգ. 7։

կոչուած դրանը քով կը դնէին , *որ տաճարը
3 մտնողներէն ողորմութիւն խնդրէ : Ասիկայ տես-
նելով Պետրոսը և Յովհաննէսը՝ որ տաճարը
մտնելու վրայ էին , կ'ազաչէր որ ողորմութիւն
4 առնէ : Իսկ Պետրոս Յովհաննէսին հետ միտեղ
5 անոր նայեցաւ ու ըսաւ , Մեզի նայէ . Ան ալ
դէպ ի անոնց դարձաւ ու կը յուսար անոնցմէ
6 բան մը առնել : Եւ Պետրոս ըսաւ , Ընծաթ ու
ոսկի չունիմ , հապա ինչ որ ունիմ՝ ան քեզի կու
տամ . Ի Նազովրեցի Յիսուս Քրիստոսին անուա-
7 նովը ելիր ու քալէ : Եւ անոր աջ ձեռքէն բռնեց՝
վերցուց զանիկայ , ու իսկոյն անոր ոտքին թաթերը
8 ու կոճերը զօրացան : Ու վեր ցատկելով կայ-
նեցաւ ու կը քալէր , և անոնց հետ տաճարը
մտաւ , քալելով ու ցատկելով և Աստուած
9 օրհնելով : ԵՒ բոլոր ժողովուրդը տեսաւ անի-
10 կայ , որ կը քալէր ու կ'օրհնէր զԱստուած . Եւ
կը ճանչնային թէ անիկայ էր , *որ ողորմութեան
համար տաճարին Գեղեցիկ †դրանը քով
կը նստէր . և զարմանքով ու ապշութեամբ լե-
ցուեցան անոր եղած բանին համար :
11 Եւ քանի որ *անիկայ Պետրոսին ու Յովհաննէ-
սին յարեր էր , բոլոր ժողովուրդը զարմացած մի-
տեղ վազեցին անոնց քովը ան սրահը ԵՒ որ Սողո-
12 մոնը կ'ըսուէր : ԵՒ տեսնելով Պետրոս , պա-
տասխան տուաւ ժողովուրդին , Ի՛վ Իսրայէլացի
մարդիկ՝ ինչո՞ւ զարմացեր էք ասոր վրայ , կամ
ինչո՞ւ աչքերնիդ անկած մեզի կը նայիք , որպէս
թէ մենք մեր զօրութեամբը կամ բարեպաշտու-
13 թեամբը ասոր քալել տուած ըլլանք : ԵՒ Աբրա-
համին ու Իսահակին և Յակոբին Աստուածը՝ մեր

† Ցօհ . Ե . 8 ։
‡ ԳԼ . գ . 10 ։
§ Ես . լե . 6 ։
‖ ԳԼ . գ . 16 , 21 ։

* Ցօհ . Ե . 8 ։
* Ո՛հԴ՝ ան բժշկուած կոյս
Ր Ցօհ . ժ . 23 ։ ԳԼ . Ե . 12 ։
ֆ ԳԼ . Ե . 30 ։

Հայրերուն Աստուածը Է փառաւորեց իր *Որդին
Յիսուսը , Եւորն որ դուք մատնեցիք՝ Ե և ուրացաք
Պիղատոսին առջեւը՝ երբոր ինքը վճռեց որ արձակէ :
14 Բայց դուք ան †Սուրբը և Արդարը ուրացաք , ու
խնդրեցիք որ մարդասպան մարդ մը ձեզի շնորհուի .
15 Եւ կեանքի Առաջնորդը սպաննեցիք , Եոր զանիկայ
Աստուած մեռելներէն յարուց , Ենորուն մենք վկայ
16 ենք . Եւ անոր անունովը հաւատքով , Ձանոր
անունը հաստատեց ասիկայ՝ որն որ դուք կը տես-
նէք ու դիտէք . և ան հաւատքը որ անով է ա-
ռաւ զոյութիւնը տուաւ տուաւ ձեր ամենուն առջեւը :
17 Եւ հիմա Ե՛ղբայրնե՛ր՝ ‡դիտեմ որ չգիտնալով ը-
18 րիք , ինչպէս որ ձեր իշխաններն ալ : Բայց
Աստուած ինչ որ առաջուց Ժ իր բոլոր մարգարէ-
ներուն բերնովը յայտներ էր Քրիստոսի չարչա-
19 րուելուն վրայով , այսպէս կատարեց : Ե Ապաստ
ապաշխարեցէ՛ք ու դարձի եկէ՛ք , որ մեղքերնիդ
20 ընջուի . Որպէս զի սփոփանաց ժամանակները
դան Տէրոջը երեսէն , և առաքուց ձեզի քա-
21 րոզուած Յիսուս Քրիստոսը խրկէ : ԵՒր պա-
նիկայ պետք է որ երկինքը ընդունի մինչև ան
առնիները՝ որ ամէն բաներուն կարգադրուին ,
Ե որոնց համար Աստուած սկիզբէն Ի՛ վեր իր սուրբ
22 մարգարէներուն բերնովը խօսած է : Մովսէս դէր

Է Ցօհ . Է . 39 ։ Ժբ . 16 ։ Ժէ . 1 ։
* Կամ Ծառան
Լ Մատ . իէ . 2 ։
Ր Մատ . իէ . 20 ։ Մար . Ժէ . 11 ։ Ղու . իգ . 18 , 20 , 21 ։ Ցօհ . Ժբ . 40 ։ Ժբ . 15 ։ ԳԼ . Ժգ . 28 ։
ֆ Սաղ . Ժգ . 10 ։ Մար . ա . 24 ։ Ղու . ա . 35 ։ ԳԼ . բ . 27 ։ գ . 27 ։
Ձ ԳԼ . է . 52 ։ իբ . 14 ։
Հ ԳԼ . բ . 24 ։
Յ ԳԼ . բ . 32 ։

Ղ Մատ . թ . 22 ։ ԳԼ . դ . 10 ։ Ժգ . 8 ։
Ճ Ղու . իգ . 34 ։ Ցօհ . Ժգ . 3 ։ ԳԼ . Ժգ . 27 ։ ա Կոր . բ . 8 ։ ա Տիմ . ա . 13 ։
Մ Ղու . իգ . 44 ։ ԳԼ . իգ . 22 ։
Յ Սաղ . իբ ։ Ես . ծ . 6 ։ ծգ . 5 , ՃԱ ։ Դան . թ . 26 ։ ա Պետ . ա . 10 , 11 ։
Ն ԳԼ . բ . 38 ։
Շ ԳԼ . ա . 11 ։
Ո Մատ . Ժէ . 11 ։
Չ Ղու . ա . 70 ։

Հայրերուն ըսաւ թէ «Չեր Տէր Աստուածը ձեր
եղբայրներէն իւրմէ պէս մարգարէ մը պիտի հանէ
ձեզի , անոր մտիկ ըրէք՝ ամէն ինչ որ ձեզի
23 խօսի : Ու պիտի ըլլայ թէ ամէն հոգի որ ան
մարգարէին մտիկ չընէ , ժողովուրդին միջէն
24 պիտի կորսուի : Ու բոլոր մարգարէները՝ որ
Սամուէլէն ի վեր խօսեցան , սա օրերուս համար
25 ալ իմացուցին : Դուք էք մարգարէներուն
որդիքը և ան ուխտին , որ Աստուած մեր հայ-
րերուն հետ ըրաւ , ու ըսաւ Աբրահամին , «Ու
քու սերունդովդ պիտի օրհնուին երկրի բոլոր ազ-
26 գերը : Աստուած իր Որդին յարուցանելով
՝առաջ ձեզի Էսկիզբ զանիկայ որ ձեզ օրհնէ ,
՝ամէն մէկերնիդ ձեր չարութիւններէն դարձը-
նելով՝ :

ԳԼՈՒԽ Դ

1 Հրեից իշխանները Պետրոսին քարոզութեանը վրայ բարկա-
նալով՝ կը բանտարկեն զանիկայ Յովհաննէսին հետ , 4 այսու
ամենայնիւ Աստուծոյ խօսքը լսողներէն հաւատացողներուն
դարձի կու գան : 5 Երբոր երրոր իշխանները զանոնք դա-
տաստանի կը հանեն , Պետրոս համարձակ կը հաստատէ թէ
ան կաղը Յիսուսի անունովը բժշկուեցաւ , և թէ միայն նոյն
Յիսուսին անունովը կրնանք փրկուիլ : 13 բայց իշխանները
սպառնալիքներով կը պատուիրեն Պետրոսին ու Յովհաննէ-
սին որ մէյմըն ալ ան անունով չքարոզեն : 23 ասոր վրայ
նկեղեցւոյ անդամները աղօթքի կը պարապին , 31 և Աս-
տուած շարժելով անոնց դանուած տեղը , վկայութիւն կու
տայ թէ անոնց աղօթքը լսած է , ու կը հաստատէ եկեղեցին՝
Սուրբ Հոգիին շնորհքը և միաբանական սէր պարգեւելով
անոր :

1 Ու երբոր անոնք ժողովուրդին կը խօսէին , քահա-
նաները ու տաճարին իշխանը և սադուկեցի-
2 ները անոնց վրայ հասան , Ցժուարելով որ ա-

գ. 8 :
ա Գոր. ժ. 5 : ժե. 24 : Ղու. իգ. 47 : Գլ. ժգ. 32, 33, 46 :
ե Հմր 22 :
դ Գոր. ա. 21 :

նոնք Յիսուսով կը յարութիւն առնելը կը քա-
3 րոզէին : Ու ձեռք զարկին անոնց և բանտը դրին
պահուն մինչև հետեւալ օրը , ինչու որ ալ իրիկուն
4 էր : Բայց ան խօսքը լսողներէն շատերը հաւա-
տացին , ու մարդոց թիւը հինգ հազարի չափ ե-
ղաւ :
5 Ու եղաւ որ հետեւեալ օրը մեկտեղ ժողովեցան
անոնց իշխանները և ծերերը ու դպիրները Երու-
6 սաղէմի մէջ , Բ Նաև Աննա քահանայապետը ու
Կայիափան և Յովհաննէսը ու Ղէքսանդրոսը
7 և ան ամէնը որ քահանայապետի ցեղէ էին : Եւ
զանոնք մէջտեղը կանչեցուցած՝ կը հարցընէին ,
Բ«Ո՞նչ զօրութիւնով կամ ի՞նչ անունով ըրիք
8 դուք ասիկա բանը : Ե Ն ատենը Պետրոս Հոգւով
Սրբով լեցուած՝ ըսաւ անոնց , Մ«Ով ժողովուրդին
9 իշխանները և Դատաւորներ ծերերը , Ծմէ որ մենք այս-
օր տկար մարդու մը եղած բարիքին համար կը
քննուինք , թէ ի՞նչ միջոցով անիկայ բժշկուեցաւ ,
10 Յայտնի ըլլայ ձեզի ամէնքնուդ ու բոլոր Իսրա-
յէլի ժողովուրդին , Էոր Նազովրեցի Յիսուս Քրի-
ստոսի անունովը որն որ դուք խաչեցիք , Հ Աստ-
ուր Աստուած մեռելներէն յարուց , ահա անով ա-
11 սիկայ ձեր առջեւը բժշկուած կեցեր է : Ե Ն իկայ
է ան քարը ձեզմէ շինողներէդ անարգուած , որ
12 անկիւնի գլուխ եղաւ . Ը Ու ուրիշ մէկով մը
փրկութիւն չկայ . ինչու որ անկէ Ի զատ ուրիշ
անուն մը չկայ երկինքին տակը մարդոց մէջ որ
13 ըսած , որ անով կարող ըլլանք փրկուելու : Տակ
անոնք Պետրոսին ու Յովհաննէսին համարձակու-

ա Գոր. իբ. 23 : Գլ. իգ. 8 :
բ Ղու. գ. 2 : Ցօհ. ժա. 49 : ժբ. 13 :
գ Եզ. բ. 14 : Գոր. իա. 23 : Գլ. է. 27 :
դ Ղու. ժբ. 11, 12 :
ե Գլ. գ. 6, 16 :
զ Գլ. բ. 24 :
է Սաղ. ճժբ. 22 : Եփ. իբ. 16 : Գոր. իա. 42 :
ը Գոր. ա. 21 : Գլ. ժ. 43 : ա Տիմ. բ. 5, 6 :

թեանը նայելով , Եւ հասկընալով որ տգէտ ու
առանց ուսման մարդիկ են , կը զարմանային • և
14 իմացան որ անոնք Յիսուսին հետ էին • Ու ան
բժշկուած մարդը տեսնելով որ ի անոնց հետ կայ-
15 ներ էր , չէին կրնար անոնց դէմ բան մը խօսիլ : Ու
հրամայելով անոնց որ տեսեանէն դուրս ելլեն ,
16 իրարու հետ խորհուրդ ըրին , Ու ըսին , Ի՞նչ
ընենք աս մարդոյը , ինչու որ Երուսաղէմի բոլոր
բնակիչներուն յայտնի է թէ սոսկալի ձեռքով երեւելի
հրաշք մը եղաւ , ու մենք չենք կրնար ուրանալ :
17 Սակայն թէ ժողովուրդին միջը աւելի չտարա-
ծուելու համար՝ սաստիկ սպառնալիք ընենք անոնց ,
որ ան անունով մէյմըն ալ չըլլայ որ մարդու բան
18 խօսին : Ու զանոնք կանչելով պատուիրեցին
անոնց՝ որ ամենևին չխօսին և չսորվեցընեն Յիսուսի
19 անունովը : Բայց Պետրոս ու Յովհաննէս պա-
տասխան տուին անոնց ու ըսին , Թէ՞ որ Աստու-
ծոյ առջևը ուղիղ է որ Աստուծմէ աւելի ձեզի մտիկ
20 ընենք , դուք դատեցէք : Վասն զի մենք կան որ
21 տեսանք ու լսեցինք , չենք կրնար չխօսիլ : Եւ
անոնք նորէն սպառնալիք ընելէնետև արձակեցին
զանոնք , բան մը չգտնելով թէ ինչպես պատժեն
զանոնք Ժողովուրդին համար , ինչու որ ամենքն
22 ալ զԱստուած կը փառաւորէին ըղձած բանին հա-
մար : Վասն զի ան մարդը քառասուն տարեկանէն
աւելի էր , որուն վրայ աս բժշկութեան հրաշքը
եղաւ :
23 Ու անիկ արձակուելով՝ ի իրենցներուն քովը ե-
կան , ու պատմեցին ինչ որ քահանայապետները

Ե Մատ . ժա . 25 ; ա Կոր . ա . 27 ։
զ Գաղ . ա . 11 ։
է Ցօհ . ժա . 47 ։
ը Գաղ . գ . 9 , 10 ։
թ Գաղ . ե . 40 ։
ժ Գաղ . ե . 29 ։
ի Գաղ . իբ . 15 ; ա Ցօհ . ա . 1 , 3 ։
լ Գաղ . ա . 8 ; բ . 32 ։
խ Մատ . խա . 26 ; Ղուկ . ի . 6 , 19 ; իբ . 2 ; Գաղ . ե . 26 ։
ծ Գաղ . գ . 7 , 8 ։
կ Գաղ . ժբ . 12 ։

24 և ծերերը իրենց ըսին : Ինչպէս ալ երբոր լսեցին ,
միաբանութեամբ ձայներնին Աստուծոյ վերցուցին՝
ըսելով , Տէ՛ր Տէր , դուն ես ան Աստուածը՝
որ երկինքը ու երկիրը և ծովը ու բոլոր անոնց
25 մէջ եղածները ստեղծեցիր , Որ քու ծառայիդ
Դաւիթին բերնովը խօսեցար և ՝Ինչո՞ւ հեթա-
նոսները խռովութիւն ըրին , ու ժողովուրդնե-
26 րը պարապ բաներ մտածեցին • Երկրի թագա-
ւորները պատրաստ կայնեցան , և իշխանները մէկ-
տեղ ժողովեցան Տէրոջը դէմ՝ և անոր Օծեալին
27 դէմ : Վերանզի արդարև [աս քաղաքիս մէջ] ժող-
վուեցան ի քու սուրբ Որդւոյդ Յիսուսին վրայ՝ որ
որ դուն օծեցիր , Հերովդէս և Պոնտացի Պիղա-
տոս ազգերուն հետ ու Իսրայէլի ժողովուրդնե-
28 րուն հետ , Ը Ընել՝ ինչ որ քու ձեռքդ և խոր-
29 հուրդդ սահմանեց առաջուց որ ըլլայ : Ու հիմա
Տէ՛ր Տէր՝ նայէ անոնց սպառնալիքներուն , ու
շնորհէ քու ծառաներուդ որ բոլոր համարձակու-
30 թիւնով քու խօսքդ խօսինք , Քու ձեռքդ երկնց-
ընելով բժշկելու , և Քու սուրբ Որդւոյդ Յի-
սուսին անունովը Նշաններ ու հրաշքներ ըլլա-
31 լու : Ու երբոր անոնք աղօթք ըրին , շարժեցաւ
ան տեղը ուր որ ժողվուած էին , և ամենքը
Ա Հոգւով Սրբով լեցուեցան , Ո ու Աստուծոյ խօս-
քը համարձակ կը խօսէին :
32 Ու հաւատացեալներուն բազմութիւնը Բ մէկ
սիրտ ու մէկ հոգի ունէին • Ց և անոնցմէ մէկը չէր

ր Դաբաք . ժթ . 15 ։
ց Սաղ . բ . 1 ։
ւ Մատ . իվ . 3 ։ Ղուկ . իբ . 2 ։ իգ . 1 , 8 ։
ւ Ղուկ . ա . 35 ։
ո Ղուկ . դ . 18 ։ Ցօհ . ժ . 36 ։
չ Գաղ . բ . 23 ։ գ . 18 ։
պ Հմր 13 ։ 31 ։ Գաղ . թ . 27 ։ ժգ . 46 ։ ժգ . 8 ։ ժթ . 8 ։ իգ . 26 ։ իբ . 32 ։ Նէհ . գ . 19 ։
ջ Հմր 27 ։
ռ Գաղ . գ . 6 , 16 ։
ս Գաղ . բ . 43 ։ ե . 12 ։
վ Գաղ . բ . 2 , 4 ։ ժգ . 26 ։
տ Հմր 29 ։
ր Գաղ . ե . 12 ։ Հռով . ժե . 5 , 6 ։ Բ Կոր . ժգ . 11 ։ Փիլ . ա . 27 ։ բ . 2 ։ ա Պետ . գ . 8 ։
ց Գաղ . բ . 44 ։

ըսեր իր առաջուածներէն մէկուն համար՝ թէ՝ իրն է, հապա իրենց ամէն բաները հասարակաց կը
33 սեպէին։ ՚Նէ մեծ զօրութիւնով առաքեալները ֈ վկայութիւն կու տային Տէր Յիսուսին յարու-
թեանը, ֈ և անոնց ամենուն վրայ մեծ շնորհք
34 կար։ Որ անոնց մէջ կարօտութիւն քաշող մը չկար ֈ • վասն զի անոնք որ ագարակներու կամ
տուներու տէր էին, կը ծախէին և ծախուածնե-
35 րուն գիները կը բերէին, ֈ Ու առաքելոց ոտքը կը դնէին. ՚՚ և ամէն մէկուն իր կարօտութեանը նա-
36 յելով կը բաժնուէր։ Նէ Յովսէս որ առաքեալ-ներէն Նառնաբաս մականունեցաւ, (որ կը
թարգմանուի Մխիթարութեան որդի,) Ղևտա-
37 ցի, ծննդեամբ Կիպրացի, ֊ Ագարակ մը ունենա-լով՝ ծախեց ու ստակը բերաւ առաքելոց ոտքը դրաւ։

ԳԼՈՒԽ Ե

1 Ընանիա ու իր կնիկը Սափիրա իրենց կեղծաւորութեանը հա-մար Պետրոսէն յանդիմանուելով՝ կը մեռնին։ 12 Առաքելոց շատ հրաշքներ ընելովք՝ 14 հաւատացեալները կը յաւելան. 17 յետոյ առաքեալները վերստին բանտը կը դրուին, 19 բայց Տէրոջը հրեշտակը զանոնք՝ կը պատուիրէ որ համարձակ քարոզեն ամենուն։ 21 Ուստի անոնք ոտ-վեցնելով թէ տաճարին մէջ 29 և թէ տուներին առջևը, 33 սպանուելու վտանգի մէջ կ'ինկնան, բայց Գամաղիէլին խրատովը ազատ կը մնան, 40 միայն ծեծ կ'ուտեն, որուն հա-մար փառք կու տան Աստուծոյ, և ամէն օր չեն դադարիր քարոզելէն։

1 Բայց մէկ մարդ մը Ընանիա անունով իր կնկանը Սափիրային հետ մէկտեղ ստացուածք մը ծա-
2 խեց։ Նէ անոր գինէն խորհեց, որ կնկին ալ գի-տէր, ՚՚ ու մէկ բաժինը բերաւ առաքելոց ոտքը
3 դրաւ։ ֊ Նէ Պետրոս ըսաւ. Ընանիա՛ ինչո՞ւ

՚՚ ԳԼ• ա • 8 ։
ֈ ԳԼ• ա • 22 ։
֊ ԳԼ• բ • 47 ։
• ԳԼ• բ • 45 ։
ֈ Հմր37 ։ ԳԼ• ե • 2 ։

՚՚ ԳԼ• բ • 45 ։ գ • 1 ։
֊ ԳԼ• գ • 37 ։
֊ Թոռ• Լ • 2 ։ բ_Օր • իգ • 21 ։ Ծոզ• ե • 4 ։

֊ Սատանան քու սիրտդ լեցուց՝ որ դուն Հոգւոյն Սրբոյ սուտ խօսիս, ու ագարակին գինէն խորես։
4 Ձե՞ որ քուկդ էր ան՝ քանի որ կեցեր էր, ու ծա-խուած ալ՝ քու իշխանութեանդ տակն էր. ատ
ի՞նչ է որ քու սրտիդ մէջ ասա բանը դրիր. չէ՛ թէ մարդոյ սուտ խօսեցար, հապա Աստուծոյ։
5 Նէ Ընանիա ասա խօսքերը լսելով՝ ֊ ինկաւ ու հոգի տուաւ. և մեծ վախ ինկաւ ամենուն վրայ որ
6 ասա լսեցին։ Ու երիտասարդները եկան ու Է պատնեշեցին անիկայ, և դուրս հանելով թաղե-
7 ցին։ Ու երբոր իրէք ժամու չափ վրան անցաւ, անոր կնիկը չգիտնալով ինչ որ եղեր էր, ներս
8 մտաւ։ Նէ Պետրոս ըսաւ անոր՝ Ըսէ ինծի, ագարակը ա՞յնչափ գնով ծախեցիք. ան ալ ըսաւ,
9 Այո՛, այնչափ։ Ու Պետրոս ըսաւ անոր՝ Ատ ի՞նչ է որ դուք միաբանեցաք Տէրոջը Հոգին փորձելու. ահա քու էրիկդ թաղողներուն ոտքերը
դրանը քովն էն, քեզ ալ դուրս պիտի հանեն։
10 Է Նէ իսկոյն անոր ոտքերուն քովը ինկաւ ու հոգի տուաւ. և երիտասարդները ներս մտնելով անիկայ մեռած գտան, ու հանեցին իր էրկանը քովը թա-
11 ղեցին։ Է Նէ մեծ վախ մը ինկաւ բոլոր եկեղե-ցիին վրայ ու ամենուն վրայ որ ասա բաները լսե-ցին։

12 Է Նէ առաքեալներուն ձեռքովը շատ նշաններ ու հրաշքներ կ'ըլլային ժողովուրդին մէջ. ֊ և ամէնը միաբանութեամբ Սողոմոնի սրահին մէջն էին։
13 Է Նէ ուրիշներէն մէկը չէր համարձակեր անոնց յարելու, Նհապա ժողովուրդը կը մեծարէր ա-

ֈ Ղու • իբ • 3 ։
՚՚ Հմր 10 ։ 11 ։
Է Ցօհ• ժբ • 40 ։
՚՚ Հմր 3 ։ Մաա• ը • 7 ։
Է Հմր 5 ։
Հմր 5 ։ ԳԼ• բ • 43 ։ ժբ • 17 ։
ԳԼ• բ • 43 ։ ժգ • 3 ։ ժբ • 11 ։ Հառվ • ժե • 19 ։ բ Կօր • ժբ • 12 ։ Նբր • բ • 4 ։
֊ ԳԼ• գ • 11 ։ դ • 32 ։
Է Ցօհ• թ • 22 ։ ժբ • 42 ։ ժբ • 38 ։
ԳԼ• բ • 47 ։ դ • 21 ։

14 նոյնք ։ Եւ Տէրոջը հաւատացողները ալ աւելի կը
շատնային , բազմութիւն երկկ մարդոց ու կիներ-
15 ներու ։ Ընտանի որ հիւանդները հրապարակները
կը հանէին , և պատգարակներով ու մահիճներով
կը դնէին , Ե որ Պետրոսին անցնելու ատենը գոնէ
16 անոր շուքը անոնց մէկուն վրայ հասնի ։ Ու
շրջակայ քաղաքներուն բազմութիւնը Երուսաղէմ
կը ժողվուէր , Ե հիւանդներ և պիղծ ոգիներէ նե-
ղուածներ բերելով , որոնք ամէնն ալ կը
բժշկուէին ։
17 Եւ Ոտք ելաւ քահանայապետը և՝ բոլոր իր հետը
եղողները , որոնք սադուկեցւոց աղանդէն էին՝ նա-
18 խանձով լեցուած , Զ Ու առաքեալներուն ձեռք
զարկին , և հասարակաց բանտը դրին զանոնք ։
19 Է Հապա Տէրոջը հրեշտակը գիշերով բանտին դռնե-
րը բացաւ , ու դուրս հանելով զանոնք ըսաւ ,
20 Գացէք և տաճարին մէջը կայնելով՝ ժողովրդին
21 խօսեցէ՛ք դաս կենաց բոլոր խօսքերը ։ Ու երբոր
ասոնք լսեցին , տաճարը մտան առտուանց և կը
սորվեցնէին . իսկ Ը քահանայապետը եկաւ ու իր
հետը եղողները՝ ու մէկտեղ կանչեցին ժողովքը
ու Իսրայէլի որդւոցը բոլոր ծերակոյտը , և Թ դրկ-
22 խրկեցին բանտը՝ որ զանոնք բերին ։ Ու երբոր
պահապանները գացին , զանոնք բանտին մէջ
23 գտնելով՝ ետ դարձան պատմեցին , Ի. ըսին Թէ
Բանտը ամէն զգուշութիւնով գոցուած գտանք ,
ու պահապանները դռներուն առջևը կայնած , բայց
24 բանալով՝ ներսը մարդ չգտանք ։ Ու երբոր Ժ
քահանան , և Ի տաճարին իշխանը ու քահանայա-
պետները լսեցին աս խօսքերը , կը զարմանային ա-

Ե Գոր. թ. 21 ; Ժգ. 36 ; Գե. ժԹ. 12 ;
Զ Մաթ. ժգ. 17, 18 ; Ցօհ. ժգ. 12 ;
Է Գե. գ. 1, 2, 6 ;
Ը Դոս. իա. 12 ;
Թ Գե. ժբ. 7 ; ժգ. 26 ;
Ժ Ցօհ. ղ. 69 ; ժե. 3 ; ա Ցօհ. ե. 11 ;
Ի Գե. գ. 5, 6 ;
Ի Դոս. իբ. 4 ; Գե. գ. 1 ։

25 նոյնց համար Թէ ինչ պիտի ըլլայ ան ։ Եւ մէկը
եկաւ պատմեց անոնց Թէ Ահա այն մարդիկը որ
բանտը դրիք , տաճարը կայներ են և ժողովուր-
26 դին կը սորվեցընեն ։ Ընտանին իշխանը սպա-
սաւորներովը մէկտեղ գնաց զանոնք բերաւ առանց
բռնութեան , Ի քանզի ժողովուրդէն կը վախնային
27 որ չքարկոծուին ։ Ու բերին զանոնք տաճարը կայ-
նեցուցին . և քահանայապետը անոնց հարցուց ,
28 Ասելով , Ն Ձ որ սաստիկ պատուիրեցինք ձեզի
որ ասանունով չսորվեցընէք . և ահա Երուսաղէ-
մը ձեր ուսմունքովը լեցուցիք , և ան մարդուն Ա-
բիւնը Ո կ՚ուզէք մեր վրայ բերել ։
29 Պատասխան տուաւ Պետրոս և Ռ-ը՛լք առաքեալ-
ները ու ըսին , Ն Հնազանդիլ
30 պէտք է քան Թէ մարդոց ։ Ո Մեր հայրերուն Ա-
ստուածը Յիսուսը յարուցց , Ե որն որ դուք փայտէն
31 կախելով սպաննեցիք ։ Ռ Անիկայ Աստուած իր
աջ ձեռքովը Ո Առաջնորդ ու Ա փրկիչ ըլլալ Ռ-
բարձրացուց , Ո Իսրայէլին ապաշխարութիւն և
32 մեղաց թողութիւն տալու ։ Ը Եւ մենք աս բանե-
րուս համար անոր վկաներ ենք , ու Սուրբ Հոգին
ալ՝ Ռ որն որ Աստուած իրեն Ճազանդ եղողներուն
33 տուաւ ։ Եւ Ռ անոնք աս լսելով խիստ կատղեցան ,
ու կը խորհէին որ զանոնք մեռցընեն ։
34 Եւ տաճարին մէջ փարիսեցի մը ոտքի վրայ ելաւ՝
որուն անունը Ֆ Գամաղիէլ էր , օրինաց վարդա-
պետ մը՝ բոլոր ժողովուրդին առջևը պատուաւոր

Ի Մատ. իա. 26 ։
Ի Գե. գ. 18 ։
Լ Մատ. իգ. 35 ; Հե. գ. 25 ։
Ռ Գե. բ. 23, 36 ; գ. 15 ; է. 52 ։
Ն Գե. գ. 19 ։
Ո Գե. գ. 13, 15 ; իբ. 14 ։
Ո Գե. ժ. 39 ; ժգ. 29 ; Գաղ. գ. 13 ։ ա Պետ. բ. 24 ։
Ռ Գե. բ. 33, 36 ; Փիլ. բ. 9 ; Եբր. բ. 10 ; ժբ. 2 ։
Ռ Գե. գ. 15 ։
Վ Մատ. ա. 21 ։
Ռ Դտ. իգ. 47 ; Գե. փ. 26 ; ժգ. 38 ; Եփես. ա. 7 ; Կող. ա. 14 ։
Բ Ցօհ. ժե. 26, 27 ։
Ց Գե. բ. 4 ; ժ. 44 ։
Ռ Գե. բ. 37 ; է. 54 ։
Ֆ Գե. իբ. 3 ։

մէկը , ու հրաման ըրաւ որ առաքեալները բի՛չ մը
35 դուրս հանեն • Ու ըսաւ անոնց , Ո՛վ Իսրայէլացի
մարդիկ՝ դուք ձեզի զգուշացէ՛ք աս մարդոց համար
36 Թէ ի՞նչ պիտի ընէք • Վասնզի աս օրերէս առաջ
Թևդաս ելաւ , իրեն համար ըսելով Թէ Ես եմ
մէկ մըն է , ու Թուով չորս հարիւրի չափ մարդիկ
իրեն յարեցան • որ ինքը սպաննուեցաւ , և ան
ամէնը որ իրեն Ջնազանդեր էին՝ ցիրուցան ու ոչ-
37 ինչ եղան : Անոր ետևէն Յուդա Գալիլեացին ե-
լաւ աշխարհագիր եղած օրերը , և շատ ժողովուրդ
իր կողմը ձգեց • ինքն ալ կորսուեցաւ , և ան ա-
մէնը որ իրեն Ջնազանդեր էին՝ ցիրուցան եղան :
38 Ու հիմա ձեզի կ՚ըսեմ՝ Ան մարդոցմէ մէկդի կե-
ցէ՛ք ու Թո՛ղ տուէք զանոնք , † ինչու որ եԹէ ատ
խորհուրդը կամ գործը մարդոցմէ է , պիտի քա-
39 կուի • * Ջապա Թէ որ Աստուծմէ է , չէք կրնար
ատոիկայ քակել , ‡ չըլլայ Թէ Աստուծոյ դէմ
40 մարտնչող ալ գտնուիք : Ու անոնք հաւանութիւն
տուին անոր • ¬ ու առաքեալները կանչելով՝ Բ ծե-
ծելէն , և պատուիրելով որ Ցիսուսի
41 անունովը չխօսին , արձակեցին զանոնք : Անոնք
ալ ժողովքին առջևէն գացին , ‡ ուրախանալով որ
Տէրոջը անունը համար արժանի եղան անարգուե-
42 լու : Ու ամէն օր Տաճարը ու տուներուն մէջ
Ի չէին դադարեր սորվեցընելէն ու Ցիսուս Քրիս-
տոսը քարոզելէն :

† Առակ . իա . 30 : Եա . բ . 10 : Մատ . ժե . 13 :
• Ղկ . իա . 15 : ա Կոր . ա . 25 :
‡ ԳԼ . է . 51 : Թ . 5 : իգ . 9 :
¬ ԳԼ . դ . 18 :
Բ Մատ . ժ . 17 : իգ . 34 : Մար . ժգ . 9 :
‡ Մատ . է . 12 : Հռով . է . 3 : բ Կոր . ժբ . 10 : Փիլ . ա . 29 : Եբր . ժ . 34 : Յակ . ա . 2 : ա Պետ . դ . 13 , 16 :
Տ ԳԼ . բ . 46 :
Ի ԳԼ . դ . 20 , 29 :

ԳԼՈՒԽ . Ջ

1 Առաքեալները՝ ուղելով որ աղբատներուն կերակուրին հոգ տարուի , նաև փոխի ունենալով որ իրենք Աստուծոյ խօսքը

հոգին կերակուրը մատակարարեն , 3 սարկաւագութեան պաշտօնը կը յանձնեն եօԹը ընտրուած մարդոց , 5 որոնց մէկն էր Ստեփաննոս՝ հաւատքով և Հոգւով Սրբով լեցուն , 12 օրուան հետ վիճաբանողները չկրնալով պատասխան տալ՝ կը բռնեն զանիկայ , 13 և զրպարտութեամբ կ՚ամբաստանեն իբրև հայհոյիչ օրէնսդց և տաճարին :

1 — Ու ան օրերը աշակերտները որ շատցան ,
Բ * Հելլենացելոց կողմէն տրտունջ մը եղաւ
Եբրայեցւոց դէմ , ինչու որ իրենց որբևարքները
‡ ամէն օրուան ազբմոՌնեան մատակարարուելուն
2 մէջ անտես կ՚ըլլային : Ու տասներկուքը կանչե-
ցին աշակերտներուն բազմութիւնը ու ըսին ,
Տ Չեզի չվայելը Աստուծոյ խօսքը ձգել ու սեղան-
3 ներու ծառայութիւն ընել : Ուստի եղբայրնե՛ր՝
Ի ձեզմէ եօԹը հոգի ընտրեցէ՛ք՝ Բաւի վկայուած՝
Հոգւով Սրբով և իմաստութիւնով լեցուն , որ
4 զանոնք աս գործիս վրայ դնենք • Ու մենք աղօԹ-
քի ու Աստուծոյ խօսքին պաշտօնին պարապինք :
5 Ու աս խօսքը բոլոր բազմութեան առջևը Հաճոյ
եղաւ , ու ընտրեցին Ստեփաննոսը՝ Ի հաւատ-
քով և Հոգւով Սրբով լեցուն մարդ մը , Ըու-
փիլիպոսը , և Պրոքորոսը ու Նիկանովրան ,
և Տիմոնը , ու Պարմենաս , Ի՛ա Նիկողայոս
6 նորահաւատ Անտիոքացին • Անոնք առաքեալներուն
առջևը կայնեցուցին , ‡ անոնք ալ աղօԹք ընելով՝
7 Ի ձեռքերնին անոնց վրայ դրին : Ու Աստուծոյ
խօսքը կ՚աճէր , ու աշակերտներուն Թիւը խիստ
կը շատնար Երուսաղէմի մէջ • Ի և քահանանե-

¬ ԳԼ . բ . 41 : դ . 4 : է . 14 : Հմր 7 :
Բ ԳԼ . Թ . 29 :
* ՅԻ Հելլենախօս Հրէից
‡ ԳԼ . դ . 35 :
Տ Եզ . ժբ . 17 :
Ի Բ Օր . ա . 13 : ԳԼ . ա . 21 : ժգ . 2 : ա Տիմ . գ . 7 :
Ջ ԳԼ . բ . 42 :
Ի ԳԼ . ժա . 24 :
Ը ԳԼ . բ . 5 , 26 : իա . 8 :
Ի Ցայտ . բ . 6 , 15 :
Ժ ԳԼ . ա . 24 :
Ի ԳԼ . բ . 17 : Թ . 17 : ժգ . 3 : ա Տիմ . գ . 14 : է . 22 : բ Տիմ . ա . 6 :
Լ ԳԼ . ժբ . 24 : ժԹ . 20 : Կղ . ա . 6 :
Ի Ցօհ . ժբ . 42 :

բէն մեծ բազմութիւն հաւատքին կը ՚ի պատա-
դէին ։
8 Նէ Ստեփաննոս որ հաւատքով ու զօրութիւնով
լցուած մարդ մըն էր , մեծ հրաշքներ և նշաններ
9 կ՚ընէր ժողովուրդին մէջ ։ Բայց ոմանք ան ժողո-
վարանէն՝ որ Ազատացելոց և Աւբերնացւոց ու
Ղեբսանդրացւոց ժողովարան կ՚ըսուէր , և մասէ որ
Սիլիկիայէն ու Ասիայէն էին , ելան ու Ստեփան-
10 նոսին հետ վիճաբանութիւն կ՚ընէին , Բ Նէ չէին
կրնար դէմ դնել ան իմաստութեանը ու հոգիին ,
11 որով կը խօսէր ։ Ետքը հրապուրեցին քանի
մը մարդիկ , որ ըսին թէ Անոնք լսեցինք որ ասի-
կայ հայհոյական խօսքեր կը խօսի Մովսէսին ու Ա-
12 ստուծոյ դէմ ։ Նէ դրդռեցին ժողովուրդը ու ծե-
րերը և դպիրները , ու վրան հասնելով զինքը
13 բռնեցին ու ատեանը տարին ։ Նէ սուտ վկաներ
կայնեցուցին , որոնք կ՚ըսէին , Այս մարդը չդադա-
րիր հայհոյական բաներ խօսելէն սուրբ տեղուս և
14 օրէնքին դէմ . Գիրանզի լսեցինք ասկէ որ կ՚ըսէր
թէ Այս Նազովրեցի Յիսուսը Բ պիտի քակէ ասր
տեղը , ու պիտի փոխէ Մովսէսին մեզի աւանդած
15 սովորութիւնները ։ Նէ ատեանը նստողներուն ա-
մէնը երբոր անոր նայեցան , անոր երեսը հրեշտակի
երեսի պէս տեսան ։

Բ Ղեւ . խա . 15 ։ ԳԼ . Ե . 39 ։ Տ՚ես Եւ . գ . 12 ։ Նա . ծգ . 17 ։
Է գ Թագ . խա . 10 , 13 ։ Մատ . իշ . 59 , 60 ։
Ը ԳԼ . իե . 8 ։
Թ Դան . Թ . 26 ։

ԳԼ . Է

1 Ստեփաննոս իրեն դէմ եղած ամբաստանութեանը պատաս-
խան տալով , 2 կը ցուցընէ թէ ինչպէս Աստուած ընտրեր
էր իրենց հայրերը , 37 և թէ Մովսէս մկայութիւն ըրած էր
Քրիստոսի համար . 51 կը յանդիմանէ Հրէաները որ սպրդա-
տարմ դանդուելով Աստուծոյ դէմ , սպանեցին զՔրիստոս՝
ան Արդարը որուն համար մարգարէները կանխաձայներ էին
թէ աշխարհք պիտի գայ ։ 54 Ասոր վրայ Հրէայք կը քար-

կոծեն Ստեփաննոսը , որ իր հոգին Քրիստոսի յանձնելով՝ խո-
նարհութեամբ աղօթք կ՚ընէ անոնց համար ։

1 Ետքն ատենը քահանայապետը ըսաւ , Իրաւընէ
2 ատ բաները ատանկ են ։ Նէ անիկայ ըսաւ ,
— Արդի կ՚եղբայրներ ու հայրեր՝ մտիկ ըրէք .
Փառաց Աստուածը մեր հօրը Աբրահամին երե-
ւցաւ , քանի որ Միջագետի մէջ էր , դեռ Խառա-
3 նի մէջ չբնակած . և ըսաւ անոր՝ Բ Դուքը քու
երկրէդ և քու ազգականներէդ , ու եկուր ան երկ-
4 կիրը որ ես քեզի պիտի ցուցընեմ ։ Ետքն ատենը
Բ Քաղդէացւոց երկրէն ելլելով՝ Խառանի մէջ բնա-
կեցաւ . և անոր հօրը մեռնելէն ետև անկէ փոխադ-
րեց զանիկայ աս երկիրը , ուր որ դուք հիմա կը
5 բնակիք ։ Նէ ասոր մէջ անոր ժառանգութիւն
չտուաւ , ոչ ալ ոտքի քայլ մը պեղ , Բ բայց
խոստացաւ որ ասիկայ իրեն տայ իբրև կալուածք ,
և իրմէ ետև իր սերունդին , երբոր դեռ ինքը որդի
6 չունէր ։ Նէ Աստուած այսպէս խօսեցաւ թէ Բ Ա-
նոր սերունդը օտար երկրի մէջ պանդխտ պիտի
ըլլայ , ու պիտի ծառայեցընեն անիկայ չև չար-
7 չարեն չորս հարիւր տարի ։ Նէ ան ազգը՝ որուն
պիտի ծառայեն , ես պիտի դատեմ , ըսաւ Աս-
տուած , և անկէ ետև պիտի ելլեն Բ ու աս տեղս պա-
8 պաշտեն ։ Ընէ անոր Թլփատութեան ուխտը
տուաւ , Բ ու երբ Աբրահամ Իսահակը ծնաւ , և
Թլփատեց զանիկայ ութերորդ օրը . Բ Իսահակ
ալ Յակոբը ՚ի Յակոբ ալ՝ տասներկու
9 նահապետները ։ Եւ նահապետները Յովսեփին

ա ԳԼ . իբ . 1 ։
բ Ծն . ժբ . 1 ։
գ Ծն . ժա . 31 ։ ժբ . 4 , 5 ։
դ Ծն . ժբ . 7 ։ ժգ . 15 ։ ժե . 3 , 18 ։ ժէ . 8 ։ իշ . 3 ։
ե Ծն . ժե . 13 , 16 ։
զ Եւ . ժբ . 40 ։ Գաղ . գ . 17 ։
է Եւ . գ . 12 ։
ը Ծն . ժէ . 9 , 10 , 11 ։
թ Ծն . իա . 2 , 3 , 4 ։
ժ Ծն . իե . 26 ։
ի Ծն . իթ . 31 ։ ըէ ։ Լ . 5 , ըէ ։ լե . 18 , 23 ։
լ Ծն . լե . 4 , 11 , 28 ։ Սաղ . ճե . 17 ։

վայ նախանձելով՝ Եգիպտոս պարսխելա ծախե-
10 ցին . Է բայց Ասուած անոր հետն էր , ՈՒ փրկեց
զանիկայ իր ամէն նեղութիւններէն , Է և անոր
շնորհք ու իմաստութիւն տուաւ Եգիպտոսի փա-
րաւոն Թագաւորին առջևը . ան ալ զանիկայ իշ-
խան դրաւ Եգիպտոսի ու իր բոլոր տանը վրայ :
11 ¦ ՈՒ Եգիպտոսի և Քանանու բոլոր երկրին վայ
սով մը եկաւ , ու մեծ նեղութիւն , և մեր հայ-
12 րերը ուտելիք չէին գտներ : ¶ Նէ Յակոբ երբոր
լսեց թէ Եգիպտոսի մէջ ցորեն կը գտնուի , առջի
13 անգամին մեր հայրերը խրկեց : ¶ Նէ երկրորդ
անգամին Յովսեփ իր եղբայրներուն ճանչցուց ինք-
զինքը . ու Յովսեփին ազգը փարաւոնին յայտնի
14 եղաւ : ¶ Նէ Յովսեփ խրկեց՝ ու կանչեց իր հայրը
Յակոբը Է ու բոլոր ազգատոհմը , եօթանասունհոգ-
15 հինգ հոգի : ¶ Նէ Յակոբ Եգիպտոս իջաւ ,
16 ¶ ու մեռաւ , ինքը ու մեր հայրերը : ¶ Նէ Սիւ-
քեմ տարուելով՝ Է ան դերեզմանին մէջը դրուե-
ցան , որն որ Աբրահամ արածաթիի դնով ծախու
առեր էր Սիւքեմի Համորի որդիներէն :
17 " ՈՒ երբոր մօտեցաւ խոստումնութեան ատենը , որ
Ասուած երդնումով խոստացեր էր Աբրահամին ,
Է ժողովուրդը աճեցաւ ու շատցաւ Եգիպտոսի
18 մէջ , Մինչև որ ուրիշ Թագաւոր մը եկաւ՝ որ
19 Յովսեփը չէր ճանչնար : Անիկայ ծաւրը բանե-
ցուց մեր ազգին դէմ ու չարչարեց մեր հայրերը ,
մինչև անգամ՝ Է անոնց տղաքը դուրս ձգել պոլով
20 որ չապրին : Է Ան ժամանակը Մովսէս ալ ծնաւ ,

ե Ծն . լե . 2 , 21 , 23 ։
զ Ծն . իա . 37 ։ խբ . 6 ։
է Ծն . իա . 54 ։
ը Ծն . խբ . 1 ։
թ Ծն . խե . 4 , 16 ։
ժ Ծն . խե . 9 , 27 ։
ի Ծն . խզ . 27 ։ բ Օր . ժ . 22 ։
լ Ծն . խզ . 5 ։

խ Ծն . խթ . 33 ։ Եզ . ա . 6 ։
ծ Եզ . ժգ . 19 ։ Ցես . իդ . 32 ։
կ Ծն . իդ . 16 ։ լե . 19 ։
հ Ծն . ժե . 13 ։ Հմ 6 ։
ձ Եզ . ա . 7 , 8 , 9 ։ Սաղ
ճե . 24 , 25 ։
ղ Եզ . ա . 22 ։
ճ Եզ . բ . 2 ։

Է և Աստուծոյ առջևը գեղեցիկ էր , որ իր հօրը
21 տունը մեծցաւ իրեք ամիս : " ՈՒ երբոր անիկայ
դուրս ձգուեցաւ , փարաւոնին աղջիկը զանիկայ
22 վերցուց , և իրեն իբրև որդի մեծցուց : Ու Մով-
սէս Եգիպտացւոց բոլոր իմաստութիւնովը վար-
ժուեցաւ , Է և զօրաւոր էր իր խօսքերովը ու գործ-
23 քերովը : " ՈՒ երբոր քառասուն տարեկան եղաւ ,
իր սիրտը ինկաւ իր եղբայրներուն Իսրայէլի որ-
24 դւոցը այցելութիւն ընել : Ու Իսրայէլացիներէն
մէկը հարստահարուած տեսնելով՝ պաշտպանեց ,
և պլկուածին վրէժը առաւ՝ ան Եգիպտացին սպան-
25 նելով : Կը կարծէր թէ իր եղբայրները պիտի
իմանային , որ Աստուած իր ձեռքովը անոնց ազա-
տութիւն պիտի տար , բայց անոնք չիմացան :
26 ¦ Ու հետևեալ օրը անոնց դիմացը ելաւ՝ երբոր կը
կռուէին , և խաղաղութիւն ընելու տպիսպեց զա-
նոնք , ըսելով , Մարդիկ դուք եղբայրներ էք ,
27 ինչո՞ւ մէկզմէկ կը զրկէք : Բայց ան որ ընկերը
կը զրկէր , մերժեց զանիկայ ու ըսաւ , " Ո՞վ
28 քեզ մեր վրայ իշխան ու դատաւոր դրաւ . Հէ՞ն
ու սպաննել կ'ուզես , ինչպէս որ երէկ Եգիպտա-
29 ցին սպաննեցիր : " Նէ Մովսէս ասոր խօսքին վրայ
փախաւ , ու Մադիամու երկրին մէջ պանդուխտ
30 եղաւ , ուր որ երկու որդի ծնաւ : ¶ Նէ քառասուն
տարի անցնելէն ետև՝ Սինայ լեռանը անապատին
մէջ Տէրոջը հրեշտակը երևցաւ անոր մրնենի
31 կրակի բոցով : Մովսէս ալ երբոր տեսաւ՝ զար-
մացաւ ան տեսիլքին վրայ , ու երբոր մօտեցաւ
դննելու , Տէրոջը ձայնը եկաւ անոր , որ ¦ ըսէր ,
32 ¶ Նա եմ քու հայրերուդ Աստուածը , Աբրահամին

ա Երբ . ժա . 23 ։
ա Եւ . բ . 3-10 ։
Վ Դատ . իդ . 19 ։
տ Եւ . բ . 11 , 12 ։
բ Եւ . բ . 13 ։

ց Տես Դատ . ժբ . 14 ։ Գաղ . դ . 7 ։
ր Եւ . բ . 15 , 22 ։ դ . 20 ։
ժբ . 3 , 4 ։
ք Եւ . գ . 2 ։
ֆ Գաղ . իբ . 32 ։ Երբ . ժա . 16 ։

Աստուածը՝ ու Յաահակին Աստուածը, և Յակոբին Աստուածը. Մովսէս ալ վախէն դողալով
33 չէր համարձակեր դիտելու։ ¶ Ու Տէրը ըսաւ անոր, Որքերուդ կօշիկները հանի՛, ինչու որ տե-
34 տեղը որ դուն կայներ ես, սուրբ երկիր է։ ¶ Յի՛շեցի՛ւ Եգիպտոսի մէջ եղող ժողովուրդիս չարչարանքը տեսայ, ու լսեցի անոնց հառաչանքը, և իջայ զանոնք ազատելու. և հիմա եկի՛ւր, քեզ
35 Եգիպտոս խրկեմ։ Ուրեմն Մովսէսը որ ուրացան ու ի՛նսէին, Ո՞վ քեզ իշխան ու դատաւոր դրաւ, Աստուած զանիկա իշխան և փրկիչ խրկեց՝ ան հրեշտակին ձեռքովը որ մորենիին մէջ անոր երե-
36 ցաւ։ ¶ Անիկա հանեց զանոնք՝ հրաշքներ ու նշանները ընելով Եգիպտոսի երկրին ու Ա՛ովմիը ծովուն մէջ, և անապատին մէջ քառասուն տարի։
37 Ա՛յս Մովսէսն է որ ըսաւ Իսրայէլի որդւոցը, Զեր Տէր Աստուածը ձեր եղբայրներէն ինձի պէս Ե՛մարգարէ մը պիտի հանէ ձեզի։ ¶ անո՛ր մտիկ ըրէք։
38 ¶ Անիկայ ան է որ անապատը ժողովրդին մէջն էր, Սինայ լեռան վրայ իրեն խօսող՝ հրեշտակին հետ ու մեր հայրերուն հետ, և որ կենդանի է պատգամ-
39 ներ առաւ մեզի տալու. Որուն մեր հայրերը չուզեցին ի՛նազանդ ըլլալ, հապա մերժեցին՝ և
40 իրենց սրտերովը Եգիպտոս դարձան։ ¶ Ու ըսին Ահարոնին, Մեզի աստուածներ շինէ՛ որ մեր առջևէն երթան. քանզի՛ անոր Մովսէսը՝ որ մեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեց, չգիտենք թէ ի՛նչ

ե ՚ԵԼ. գ. 5։ Ցես. և. 15։
զ ԵԼ. գ. 7։
է ԵԼ. ժգ. 19։ Թուա. ի. 16։
ը ԵԼ. ժը. 41։ Լդ. 1։
թ ԵԼ. է. ը. թ. ժ. ժա. ժգ։ Սապ. ձէ. 27։
ի ԵԼ. ժգ. 21, 27, 28, 29։
ժ ԵԼ. ժգ. 1, 35։
ժա ԸՕր. ժը. 15, 18։ ԳԼ. գ. 22։
ժբ ԵԼ. ժգ. 3։ Դ. ժգ. 5։
ժգ ԵԼ. ժթ. 3, 17։
ժդ Նա. կգ. 9։ Գաղ. գ. 19։ Եբր. բ. 2։
ժե ԵԼ. իա. 1։ ԸՕր. ա. 27, 31։ Լդ. 4։ Ցօհ. ա. 17։
ժզ Հռով. գ. 2։
ժէ ԵԼ. ԼԸ. 1։

41 եղաւ անոր։ ¶ Ինչ ան օրերը որթ մը շինեցին, ու կուռքին զոհ մատուցին, և իրենց ձեռացը գործ-
42 քերովը կը զուարճանային։ ¶ Աստուած ալ էրես դարձուց, ու թողուց զանոնք որ հերնկից զօրքը պաշտեն. ինչպէս որ գրուած է մարգարէից գրքին մէջ, Մի՛թէ հ անապատին մէջ քառասուն տարի զոհեր ու պատարագնե՞ր մատուցիք ինձի՛ տո՛ւն Իս-
43 րայէլ տունը. Ինչ Մողոքին վրանը առի՛ք ու ձեր Ռեմփա աստուծոյն աստղը, ան պատկերները որ շինեցիք՝ անոնց երկրպագութի՛ւն ընելու. ես ալ ձեզ Բաբիլոնէն անդին պիտի փոխադրեմ։
44 ¶ Այսուհետեւ խորանը անապատին մէջ մեր հայրերուն հետն էր, ինչպէս որ Մովսէսին հետ խօսողը հրաման ըրաւ՝ ն որ տեսած օրինակին պէս շինէ զա-
45 նիկայ. ¶ Ուր մեր հայրերն ալ յաջորդաբար առնելով՝ Յեսուին հետ բերին զանիկայ ան ազգերուն կալուածքը, ո որոնք Աստուած վռնտեց մեր հայ-
46 րերուն առջևէն մինչև Դաւիթին օրերը, ՛ Որ Աստուծոյ առջևը շնորհք գտաւ, ՚ ևուզեց որ
47 Յակոբին Աստուծոյն բնակարան մը գտնէ։ ¶ Ու
48 Սողոմոն անոր տուն մը շինեց։ Ա Սակայն Բարձրեալը ձեռքով շինուած տաճարներու մէջ չբնակիր,
49 ինչպէս որ մարգարէն կ՚ըսէ, ՚ Երկինքը իմ աթոռս է, ու երկիրը իմ ոտքերուս պատուհանդան է. ո՞ր պիտի տուն պիտի շինէք ինձի, կ՚ըսէ

ի Ը Օր. թ. 16։ Սապ. ճգ. 19։
ի Սապ. ձա. 12։ Եզեկ. ի. 25, 39։ Հռով. ա. 24։ Բ Թես. բ. 10։
ի Բ Օր. գ. 19։ ժէ. 3։ Դ Թագ. ժէ. 16։ իա. 3։ Երեմ. ժթ. 13։
ի Ամով. և. 25, 26։
ի ԵԼ. իե. 40։ իզ. 30։ Եբր. բ. 5։
ի Ցես. գ. 14։
ի Նեեմ. թ. 24։ Սապ. խգ. 2։ Հռով. ժգ. 19։
ի ա Թագ. ժգ. 1։ Բ Թագ. է. 1։ Սապ. ձթ. 19։ Գ. ժգ. 22։
ի գ Թագ. ը. 17։ ա Մն. իբ. 7։ Սապ. ճբ. 4, 5։
ի գ Թագ. ը. 1։ ը. 20։ ա Մն. ժէ. 12։ Բ Մն. գ. 1։
ի գ Թագ. ը. 27։ Բ Մն. բ. 6։ ը. 18։ ԳԼ. ժէ. 24։
ի Ես. կգ. 1, 2։ Մաա. և. 34, 35։ իգ. 22։

Տէրը › կամ ի՞նչ պէսի ըլլայ իմ հանդստութեանս
50 տեղը • Ձի՞ որ ասս ամէնը իմ ձեռքս չնեռ է ։
51 ՚Ս Մի՛վ խստապարանոցները ու Ղսրտով և ականջով
չթլփատուածները , դուք ամէնատեն Հոգւոյն
Սրբոյ հակառակ կը կենաք , ինչպես ձեր հայրերը՝
52 անանկ ալ դուք ։ Ո՞Մարգարէներէն ո՞րը չհալա-
ծեցին ձեր հայրերը , ու սպաննեցին զանոնք որ
առաջուց պատմեցին ան ՚՚ Արդարին գալուն հա-
մար , որ դուք հիմա անոր մատնիչները և սպան-
53 նողները եղաք • ՚՚ Դուք որ օրէնքը առիք հրեշտակ-
ներուն մատակարարութեամբը՝ ու չպահեցիք ։
54 Ա՛Լ անոնք ասս բաները լսելով՝ սրտերնուն մէջ
կը կատղէին ու ակռաներնին անոր վրայ կը կրճը-
55 տէին ։ Բայց անիկայ ՚՚ Հոգւով Սրբով լեցուած՝
երկինքը նայեցաւ և տեսաւ Աստուծոյ փառքը , ու
Յիսուսն ալ որ Աստուծոյ աջ կողմը կայներ էր , և
ըսաւ , ՚Ահա կը տեսնեմ երկինքը բացուած , ⁊ ու
56 Որդին մարդոյ՝ Աստուծոյ աջ կողմը կայնած ։ Իսկ
անոնք մեծաձայն աղաղակելով՝ ականջներնին գոցե-
57 ցին , և ամէնը մէկէն վազեցին անոր վրայ • ՚՚ Ու
քաղաքէն դուրս հանելով՝ ⁂ կը քարկոծէին վա-
Ղէյ • և ⁂ վկաները իրենց հանդերձները պահ կը
դնէին երիտասարդի մը ոտքերուն քովը , որ
58 Սօղոս կ՚ըսուէր ։ Ա՛Ր կը քարկոծէին Աստիփա-
նոսը , ՚՚ որ աղօթք կ՚ընէր ու կ՚ըսէր , Տէ՛ր Յիսուս՝

ն Եւ. ը. 9 ։ ղգ. 3 ։ Ես. խը. 4 ։
ՠ Ղե. իզ. 41 ։ բ Օր. ժ. 16 ։ Երեմ. գ. 4 ։ ղ. 10 ։ թ. 26 ։ Եզեկ. խգ. 9 ։
Ղ Բ՚Ն. ւդ. 16 ։ Պատ. իա. 35 ։ իդ. 34, 37 ։ ա Թես. բ. 15 ։
՚՚ ԳԼ. գ. 14 ։
՚՚ Եւ. ի. 1 ։ Գաղ. գ. 19 ։ Երբ. բ. 2 ։

Ձ ԳԼ. ե. 33 ։
՚՚ ԳԼ. ղ. 5 ։
բ Եզեկ. ա. 1 ։ Պատ. գ. 16 ։ ԳԼ. ժ. 11 ։
ց Դան. է. 13 ։
՚՚ գ Թագ. իա. 13 ։ Ղւս. գ. 29 ։ Երբ. ժգ. 12 ։
⁂ Ղե. իգ. 16 ։
⁂ բ Օր. ժգ. 9, 10 ։ ժե. 7 ։ Հմր 59 ։ ԳԼ. իբ. 20 ։
• ԳԼ. թ. 14 ։

59 ⁂ ընդունէ՛ իմ հոգիս ։ Ու ՚՚ ծնկան վրայ դալով
բարձրաձայն աղաղակեց , Ո՛Տ ը՛ սա մեղքը մի՛
սեպեր ատոնց • և ասս ըսելով՝ ննջեց • ⁂ Սօղոս
ալ կամակից էր անոր սպաննուելուն ։

ԳԼ • Ը

1 Երուսաղէմի հալածումը առիթ կ՚ըլլայ որ Սամարիայի մէջ եկեղեցի մը կը հաստատուի 5 Փիլիպպոսի ձեռքը , որ բա-
րոզեց՝ հրաշքներ ըրաւ և շատերը մկրտեց , որոնց մէջն էր Սիմոն մոգը ։ 14 Պետրոս ու Յովհաննէս Հոն կ՚երթան եկե-
ղեցին հաստատութիւն տալու , ու աղօթքով և ձեռքերնին
ժողովրդոց վրայ դնելով Սուրբ Հոգին կը տրուի անոնց ։ 18
Երբոր Սիմոն կ՚ուզէ ասոկով ծախսս առնել իրենց ունեցած
իշխանութիւնը , 20 Պետրոս սաստիկ կը յանդիմանէ անոր
սրտին չարութիւնը , ու զղջալու կը յորդորէ • եորը Յով-
հաննէսին հետ Աստուծոյ խօսքը բարոզելով Երուսաղէմ կը
դառնայ ։ 26 Տերոջը հրեշտակը կը խրկէ Փիլիպպոսը՝ որ եր-
թայ բարոզէ Եթովպացի ներքինիին , և մկրտէ զանիկայ ։

1 Ու ան օրը մեծ հալածում եղաւ Երուսաղէմի
մէջ եղող եկեղեցիին վրայ , ՚՚ և առաքեալներէն
՚ի զատ ամէնն ալ ցիրուցան եղան Հրէաստանի
2 ու Սամարիայի երկիրներուն մէջ ։ Ու աստուա-
ծավախ մարդիկ Ստեփաննոսը մէկրցուցին , Ի՛ու ա-
3 նոր վրայ մեծ ողբ ըրին ։ Բայց Սօղոս ⁂ եկեղեցիին
շատ մեսս կուտար , տուներէն կը մտնէր , երիկ
ու կնիկ մարդիկները կը քաշէր՝ բանտը դնել կու-
տար ։
4 ՚՚ Ու ան ցիրուցան եղածները կը պտըտէին ու
5 խօսքը կը քարոզէին ։ Ի՛Փիլիպպոս ալ Սամա-
րիայի ՚՚մէկ քաղաքը իջնելով՝ Քրիստոսը կը
6 քարոզէը անոնց ։ Ու ժողովուրդները միա-
բան հաւանութեամբ Փիլիպպոսին ըսածներուն

⁂ Պաշ. լա. 5 ։ Ղւս. իգ. 46 ։
՚՚ ԳԼ. Թ. 40 ։ ի. 36 ։ իա. 5 ։
Ի՛ Պատ. է. 44 ։ Ղւս. չ. 28 ։ իգ. 34 ։
⁂ Հմր 57 ։ ԳԼ. իբ. 20 ։
՚՚ ԳԼ. ժա. 19 ։
Ի՛ Ծն. իգ. 2 ։ ժ. 10 ։ բ Թագ. գ. 31 ։

25

⁂ ԳԼ. ե. 57 ։ Թ. 1, 13, 21 ։ իբ. 4 ։ իգ. 10, 11 ։ ա Կօր . ժե. 9 ։ Գաղ. ա. 13 ։ Փիլ. գ. 6 ։ ա Տիմ. ա. 13 ։
՚՚ Պատ. ժ. 28 ։ ԳԼ. ժա. 19 ։
Ի՛ ԳԼ. չ. 5 ։

ուշադրութիւն կու տային՝ լսելով ու տեսնելով ան
7 նշանները որ կ՚ընէր : Ղազար ալ շատ դիւահար-
ներէն պիղծ ոգիները մեծաձայն աղաղակելով կ՚ել-
8 լէին : Եւ շատ անդամալոյծներ ու կաղերը կը
9 բժշկուէին : Ու մեծ ուրախութիւն եղաւ ան քա-
ղաքին մէջ : Բայց Սիմոն անունով մարդ մը կար՝
որ առաջուց ան քաղաքին մէջ է մոգութիւն կ՚ընէր ,
ու Սամարացւոց ազգը կ՚ապշեցնէր , ըլլուն
10 համար ըսելով՝ թէ մեծ մէկ մըն է : Որ անոր ու-
շադրութիւն կու տային ամէնուն ալ պզտիկէն մինչև
մեծը , և կ՚ըսէին , Այսկայ Աստուծոյ մեծ[ըսուած]
11 զօրութիւնն է : Հետ ժամանակէ մ՚ի վեր կախար-
դութիւններով զանոնք ապշեցնելուն համար իրեն
12 ուշադրութիւն կու տային : Բայց երբոր Փիլիպ-
պոսին հաւատացին Աստուծոյ թագաւորու-
թեանը ու Յիսուս Քրիստոսի անունը վարդով
կը քարոզէր , կը մկրտուէին թէ էրիկ մարդիկ և
13 թէ կնիկ մարդիկ : Եւ Սիմոն ինքն ալ հաւատաց ,
ու մկրտուելով միշտ Փիլիպպոսին հետն էր . և
տեսնելով ան նշանները ու մեծ զօրութիւնները
14 որ կ՚ընէին , կը զարմանար : Յետ Երուսաղէմի
մէջ եղող առաքեալները երբոր լսեցին թէ
Սամարացիք Աստուծոյ խօսքը ընդունած են , Պետ-
15 րոսը ու Յովհաննէսը անոնց խրկեցին . Որոնք իջ-
նելով՝ աղօթք ըրին անոնց համար թող Սուրբ
16 Հոգին առնեն . (Քանի որ դեռ անոնց մէ-
կուն վրայ իջած չէր , հապա միայն Տէր Յի-
17 սուսի անունովը Եկմրտուած էին .) Յետոյ ա-
նոնց ձեռքերնին դրին անոնց վրայ , ու Սուրբ
18 Հոգին կ՚առնէին : Երբոր տեսաւ Սիմոն թէ

ղ Պաբ . ժգ . 17 :
ի Գլ . ժէ . 6 :
ձ Գլ . ի . 36 :
ճ Գլ . ա . 3 :
ի Գլ . բ . 38 :

ն Գլ . ժթ . 2 :
շ Գլ . ժ . 48 ; ժթ . 5 :
ո Պաա . իբ . 19 ; Գլ . բ . 38 :
չ Գլ . գ . 6 ; ժթ . 6 ; Եբր . զ . 2 :

առաքեալները անոնց վրայ ձեռք դնելով՝ Սուրբ
Հոգին կը տրուի , անոնց ստակ մատուց ու՛ր-
19 սաւ , Ինձի ալ սա իշխանութիւնը տուէք՝ որպէս
որ որուն վրայ ձեռք դնեմ , անիկայ Սուրբ Հոգին
20 առնէ : Բայց Պետրոս ըսաւ անոր . Քու արծաթդ
քեզի հետ թող կորսուի , ինչու որ Աստուծոյ
պարգեւը կարծեցիր թէ ստակով կ՚առնուի :
21 Դուն սա բանին մէջ մաս ու բաժին չունիս ,
ինչու որ քու սիրտդ Աստուծոյ առջեւը շիտակ չէ :
22 Ուստի սա քու չարութենդ զղջալ եկուր ու
Աստուծոյ աղաչէ , գուցէ ներուի քեզի քու սրտ-
23 դիդ խորհուրդը : Ինչու որ ես քեզ դառնութեան
դառնութեան մէջ և անիրաւութեան կապին
24 մէջ կը տեսնեմ : Սիմոն պատասխան տուաւ ու
ըսաւ , Դուք ինձի համար աղօթք ըրէք Տէրոջը ,
որ սա ձեր ըսածներէն բան մը իմ վրաս չգայ :
25 Անոնք ալ վկայութիւն տալով Աստուծոյ խօսքը
խօսէլէն ետև , դարձան Երուսաղէմ . և Սամա-
րացւոց շատ գիղերուն մէջ աւետարանը քարոզե-
ցին :
26 Եւ Տէրոջը հրեշտակը Փիլիպպոսին խօսեցաւ՝
ըսելով , Ելլէ ու գնայ դուն հարաւային կողմը՝
անդ ճամբան , որ Երուսաղէմէն դէպ ի Վաղա
27 կ՚իջնէ , որ անապատ տեղ է : Ան ալ ելաւ
գնաց . և ահա Եթովպացի ներքինի մարդ մը՝
Եթովպացւոց Կանդակա թագուհիին մէկ զօրա-
ւորը , որ ինքը անոր բոլոր գանձերուն վրայ էր ,
որ Երուսաղէմ եկեր էր երկրպագութիւն ընելու .
28 Եւ անկէ ետ կը դառնար , ու իր կառքը նստած՝
29 Եսայի մարգարէին գիրքը կը կարդար : Եւ Հոգին

ի Գլ . բ . 38 ; ժ . 45 ; ժա . 17 :
հ Պաա . ժ . 8 ; Տես դ Թագ . ը . 16 :
յ Դան . գ . 27 ; բ Տիմ . բ . 25 :
ղ Եբր . ժբ . 15 :

ճ Ծն . ի . 7 , 17 ; Եւ . բ . 8 ; Թուա . իա . 7 ; գ Թագ . ժգ . 6 ; Ճոբ . խբ . 8 ; Ճակ . ե . 16 :
մ Սոփ . գ . 10 :
յ Ճօն . ժբ . 20 :

ըսաւ Փիլիպպոսին , Պօտեցիք (և սա կառքին քո-
30 մը դնաւ : Փիլիպպոս ալ վազելով մօտ գնաց՝ ու
մտիկ կ'ընէր որ Էսայի մարգարէին գէրթը կը կար-
դար , և ըսաւ , Կարդացածդ կը հասկընաս ար-
31 դեօք : Ան ալ ըսաւ , Ինտո՞ր կրնամ հասկնալ ,
թէ որ մէկը ինծի չառաջնորդէ . ու աղաչեց Փի-
32 լիպպոսին որ ելլէ իր քովը նստի : Ու գրքին
մէջ կարդացած տեղը սա էր . Ոչնաբի պէս մոր-
թուելու տարուեցաւ , ու իր խուզողին առջեւը
մունճ չեցող գառնուկի պէս՝ անանկ իր բերանը
33 չբանար . Իր խոնարհութեանը մէջ իր դատաս-
տանը վերցուեցաւ , և անոր աղգատոհմը ո՞վ պի-
տի պատմէ . Ընչու որ անոր կեանքը երկրէն կը
34 վերցուի : Ներքինին պատասխան տուաւ Փիլիպ-
պոսին ու ըսաւ , Կ'աղաչեմ քեզի , մարգարէն
որո՞ւ համար կ'ըսէ սա . իրե՞ն համար՝ թէ մէկ
35 ուրիշի մը համար : Եակ Փիլիպպոս իր բերանը
բացաւ , և նե դրքին սա խօսքէն սկսելով՝ Յիսուսը
36 քարոզեց անոր : Ու երբոր էրթնգ ճամբան կ'եր-
թային , Ջուրի մը քով եկան . ու ըսաւ ներքինին ,
Ահա ջուր , ո՞ւր ինչ բան կ'արգիլէ մկրտուե-
37 լէն : [*Նե Փիլիպպոս ըսաւ անոր , Եթէ որ
քու բոլոր սրտովդ կը հաւատաս , կարելի է . ա-
նիկայ պատասխան տուաւ ու ըսաւ , Ես կը հաւա-
տամ թէ Յիսուս Քրիստոս Որդի Աստուծոյ է :]
38 Ու հրաման ըրաւ որ կառքը կայնեցընեն . և երբ-
կուքեանն ալ Ջուրը իջան՝ Փիլիպպոսը ու ներքի-
39 նին , և մկրտեց զանիկայ : Ու երբոր Ջուրէն
դուրս ելան , Տէրոջը Հոգին յանկարծակի Փի-

ե Եփ . ծգ . 7 , 8 :
զ Ղուկ . իգ . 27 : Գլ . ժը . 28 :
է Գլ . ժ . 47 :
* Շատ օրինակներ կ'անկն ա՝ 37 համարը :
ը Մատ . իը . 19 : Մարկ . ժգ . 16 :
թ Մատ . ժգ . 16 : Ցօհ . գ . 70 : Թ . 35 , 38 : ժա . 27 : Գլ . Թ . 20 : ա Ցօհ . դ . 15 , և . 5 , 13 :
ժ Գ Թագ . ժը . 12 : դ Թագ . բ . 16 : Եզեկ . դ . 12 , 14 :

լիպպոսը , և ալ ներքինին զանիկայ չտեսաւ , ու
40 իր ճամբան կ'երթնար ուրախութեամբ : Իսայ
Փիլիպպոս Ազոտոսի մէջ գտնուեցաւ . ու պը-
տըտելով բոլոր քաղաքներուն աւետարան կը քա-
րոզէր , մինչև որ ինքը Կեսարիա եկաւ :

ԳԼ . Թ

1 Սօղոս դեռ սպառնալիք ու մահ փչելով՝ քահանա-
պետին կ'երթայ , և կը տեսնէ դիմաց . 10 առաքելական պատուիրն կը
կանչուի , 18 և Անանիային կը մկրտուի . 20 համարձակ
դէրիստոս կը քարոզէ : 23 Հրեայք կը խորհին զանիկայ
սպաննել . 29 Նմանապես Ցունները . բայց Սօղոս անոնց ձեռ-
քէն կը փախչի . 31 Եկեղեցին խաղաղութիւն կը վայելէ .
Պետրոս կը բժշկէ Ենէա անուն անդամալոյծը . 36 և Տաբի-
թան կը յարուցանէ :

1 Բայց Սօղոս տակաւին Տէրոջը աշակերտներուն
դէմ սպառնալիք ու մահ փչելով՝ քահանա-
2 յապետին քովը գնաց . Նե անկէ թուղթեր ուզեց
Դամասկոս ժողովարաններըը պատճառ , որ եթէ ան
ճամբուն հետեւողները գտնէր բլլայ , էրկի մարդիկ
կամ կնիկ մարդիկ կապած Երուսաղէմ բերէ :
3 Ու երբոր կ'երթար ու Դամասկոսին մօտեցաւ ,
յանկարծ իր բոլորտիքը երկինքէն լոյս մը փայլա-
4 տակեց . Նե ինքը գետինը իյնալով՝ մէկ ձայն մը
լսեց որ կ'ըսէր իրեն , Սաւուղ , Սաւուղ , ընչո-
5 ղիս կը հալածես : Նե անիկայ ըսաւ , Ո՞վ ես
դուն՝ Տէր . և Տէրը ըսաւ , Նես եմ Յիսուսը՝
որ դուն կը հալածես . *դժուար բան է քեզի
6 խթանի դէմ կից զարնել : Ան ալ դողով ու
ապշութեամբ ըսաւ , Տէր՝ ի՞նչ կ'ուզես որ ը-
7 նեմ : Նե Տէրը ըսաւ անոր , Ելլէ ու քա-
ղաքը մտիր , և քեզի պիտի պատուիրեն ինչ որ

ա Գլ . ը . 3 : Գաղ . ա . 13 : ա Տիմ . ա . 13 :
բ Գլ . իբ . 6 : իգ . 12 : ա Կոր . ժ . 8 :
գ Մատ . իս . 40 , եւ :
դ Գլ . և . 39 :
* Որմէ լսուին :
ե Ղուկ . գ . 10 : Գլ . բ . 37 : ժգ . 30 :
զ Դան . ժ . 7 : Տես գլ . իբ . 9 : իգ . 13 :

պարտիս ընել։ Ե՛ւ ի՞նչ ան մարդիկը որ իր հետը
կ՚երթային, ապշած կեցեր էին, ձայնը միայն կը
8 լսէին, բայց մէկը չէին տեսներ։ Ել Սօղոս
դետնէն ելաւ, ու բաց աչքերով մէկը չէր տես-
ներ. ուստի անոր ձեռքէն բռնելով ու Դամասկոս
9 մտցուցին։ Ել իրեք օր կեցաւ առանց տեսնելու,
և ո՛չ կերաւ, ո՛չ ալ խմեց։
10 Ու Ի Ընանիա անունով աշակերտ մը կար Դա-
մասկոսի մէջ. և Տէրը տեսիլքի մէջ անոր ըսաւ,
Ընանիա. ան ալ ըսաւ, Տէ՛ր ահա հոս եմ։
11 Ել Տէրը ըսաւ անոր,Ելլէր ու դնան ան փողոցը
որ Ուղիղ կ՚ըսուի, և հոն Յուդային տանը մէջ
փնտռէ Սօղոս անունով Տարսոնացի մը. վասն
12 զի ահա անիկայ աղօթք կ՚ընէ. Ու տեսիլքի մէջ
մարդ մը տեսաւ Ընանիա անունով՝ ներս մտած և
13 ձեռքը իր վրայ դրած, որ տեսնէ։ Ընանիա ալ
պատասխան տուաւ, Տէ՛ր՝ շատերէն լսեցի ան
մարդուն համար թէ Ի՛նչ չարիքներ ըրաւ քու
14 սուրբերուդ Երուսաղէմի մէջ. Ել հոս ալ քա-
հանայապետներէն իշխանութիւն ունի կապելու
15 ան ամէնը, ի՞նչ որ քու անունդ կը կանչեն։ Ել
Տէրը ըսաւ անոր, Գնայ դուն, ի՞նչպէս որ անի-
կայ ինծի ընտրած աման մըն է, իմ անունս կրելու
Հեթանոսներուն ու Թագաւորներուն և Իսրա-
16 յէլի որդւոցը առջեւը. Ե՞ս անոր պիտի
ցուցնեմ թէ ո՛րչափ պէտք է իրեն իմ անունս
17 համար նեղութիւն կրել։ Ել Ընանիա գնաց

ե Գլ. իբ. 12։
զ Գլ. իա. 39։ իբ. 3։
է Հմմ. 1։
ը Հմմ. 21։ Գլ. է. 59։ իբ. 16։ ա Կոր. ա. 2։ բ Տիմ. բ. 22։
թ Գլ. ժգ. 2։ իբ. 21։ իգ. 17։ Հռով. ա. 1։ ա Կոր. ժե. 10։ Գաղ. ա. 15։ Եփես. գ. 7, 8։ ա Տիմ. բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։
ժ Հռով. ա. 5։ ժա. 13։ Գաղ. բ. 7, 8։
ի Գլ. իե. 22, 23։ իզ. 1, ԼԱ։
ի Գլ. ի. 23։ իա. 11։ բ Կոր. ժա. 23։
իա Գլ. իբ. 12, 13։

ու ան տունը մնաւ, հև ձեռքերը անոր վրայ դնե-
լով ըսաւ, Սաւուղ եղբայր՝ Տէրը զիս խրկեց,
ան Յիսուսը որ ճամբուն մէջ քեզի երևցաւ երբոր
կու գայիր, որպէս զի տեսութիւնդ ստանաս, ու
18 Ե՛ս ողւով Սրբով լեցուիս։ Ել շուտ մը անոր
աչքերէն թեփերու պէս բաներ ինկան. և իսկոյն
19 տեսաւ ու եաւ մկրտուեցաւ. Ել կերակուր
ուտելով ոյժը վրան եկաւ, Ու քանի մը օր
Դամասկոսի մէջ եղող աշակերտներուն հետը կե-
ցաւ։
20 Ել անմիջապէս ժողովարաններուն մէջ կը քա-
րոզէր Յիսուսը, Ե՛թէ անիկայ է Աստուծոյ Որդին։
21 Ել ամէն լսողները մեծապէս զարմացեր էին, ու
կ՚ըսէին, Մ՞անիկայ ան չէ՞, որ Երուսաղէմի մէջ
կը կործանէր անոնք որ ա՛ս անունը կը կանչէին. և
հոս ալ ան բանին համար եկած էր, որ անոնք կա-
22 պած՝ քահանայապետներուն տանի։ Բայց Սօղոս
ա՛լ աւելի կը զօրանար, և Դամասկոսի մէջ բնա-
կող Հրեաները կը պապանձեցնէր, ապացու-
23 ցանելով Ե՛թէ Քրիստոսը ասիկայ է։ Ու շատ
օրեր անցնելէն ետքը՝ Հրեաները խորհուրդ ըրին
24 որ անիկայ սպաննեն։ Բայց Սօղոսին յայտնուե-
ցաւ անոնց նենգութիւնը. և ցորեկ ու գիշեր
25 դռները կը սպասէին որ անիկայ սպաննեն։ Իակ
աշակերտները գիշերով առին զանիկայ, Ու զամ-
բիւղով մը կախելով պատէն վար իջեցուցին։
26 Ել Երբոր Սօղոս Երուսաղէմ եկաւ, կը ջանար
աշակերտներուն յարելու. բայց ամէնն ալ կը

ե Գլ. ը. 17։
զ Գլ. ը. 4։ ժ. 31։ ը. 17։ ժգ. 52։
է Գլ. իզ. 20։
ը Գլ. ը. 37։
թ Գլ. ի. 3։ Հմմ. 1։ Գաղ. ա. 13, 23։
ի Գլ. ժը. 28։
ի Գլ. իզ. 12։ իե. 3։ բ Կոր. ժա. 26։
իա Բ Կոր. ժա. 32։
իբ Ցես. բ. 15։ ա Թագ. ժԹ. 12։
իգ Գլ. իբ. 17։ Գաղ. ա. 17, 18։

վախնային անկէ , չհաւատալով թէ անիկայ աշա-
27 կերտ էր : Ու Տայց Խառնաբաս անիկայ առնելով առաքեալներուն տարաւ , ու պատմեց անոնց թէ ինչպէս ճամբուն վրայ Տէրը տեսաւ , և թէ անոր հետ խօսեցաւ , և նէ թէ ինչպէս Դամասկոսի մէջ
28 համարձակ քարոզեց Յիսուսի անունովը : Ու Երուսաղէմի մէջ անոնց հետ կը մնար ու կ'երթար ,
29 Տէր Յիսուսին անունովը համարձակ քարոզելով : Ա՛ւաւ ու * Հելլենացիներուն դէմ կը խօսէր և վիճաբա-
30 նութիւն կ'ընէր . Անոնք ալ կը փնտռէին անի-
կայ սպաննել : Իսկ եղբայրները իմանալով՝ զա-
նիկայ Կեսարիա իջեցուցին , և անկէ Տարսոն խրկեցին զանիկայ :
31 Ու Ան ատենը եկեղեցիները բոլոր Հրէաստանի և Գալիլեայի ու Սամարիայի մէջ խաղաղութիւն ունեցան , և շինութիւն կ'ընդունէին , ու Տէրոջը երկիւղովը և Հոգւոյն Սրբոյ մխիթարութեամբը քալելով կ'աճէին :
32 Ու երբոր Պետրոս ամէն տեղ կը պտըտէր , Լիւդդեա բնակող սուրբերուն քովն ալ իջաւ :
33 Ու հոն մէկ մարդ մը գտաւ , որուն անունը Ենէա էր , ութը տարիէ ի վեր մահիճը պառկած անա-
34 դամալոյծ . Ու ըսաւ անոր Պետրոս , Ենէա՛ , Յիսուս Քրիստոս քեզ կը բժկէ . ելիր ու քու
35 անկողինդ շինէ . ան ալ շուտ մը եղաւ : Ու Լիւդդեայի ու Սարոնի մէջ բնակողներուն ամե-
36 նը անիկայ տեսան , և ու Տէրոջը դարձան : Ու Յոպպէի մէջ աշակերտ եղած կնիկ մը կար՝ անու-
նը Տաբիթա , (որ Թարգմանուելով Դժնեմիկ կ'ըսուի .) * ասիկայ լեցուած էր բարի գործ-

ա ԳԼ . գ . 36 ; ժգ . 2 ;	ո Տես գԼ . բ . 1 ;
բ Հմր 20 , 22 ;	ր ԳԼ . բ . 14 ;
գ Գաղ . ա . 18 ;	ս ԳԼ . գ . 6 , 16 ; դ . 10 ;
դ ԳԼ . զ . 1 ;	տ ա Մն . ե . 16 ;
* Յն՝ Հելլենախօս Հրէից	ֆ ԳԼ . ժ . 21 ;
ե Հմր 23 ; բ Կոր . ժ . 26 ;	ք ա Տիմ . բ . 10 ; բ Տիմ . գ . 8 ;

քերով ու ողորմութիւններով , որ ինքը կ'ը-
37 նէր : Ու եղաւ որ ան օրերը ինքը հիւանդացաւ ու մեռաւ . լուացին անիկայ և ՚ վերի սենեակ
38 մը դրին : Ու Լիւդդեա Յոպպէին մօտ էր . ուստի աշակերտները լսելով թէ Պետրոս հոն է , անոր երկու մարդ խրկեցին , աղաչելով որ չուշա-
39 նայ իրենց գալու : Պետրոս ալ եղաւ անոնց հետը եկաւ . ու երբոր եկաւ , վերի սենեակը հա-
նեցին զանիկայ . և բոլոր որբևայրները անոր բոլորտիքը կայնեցան , կուլային ու կը ցուցընէին ան բաճկոնները և հանդերձները որ կ'ընէր Ե՛յ-
40 ծեմիկը , քանի որ իրենց հետն էր : Պետրոս ալ ՚ ամէնը դուրս հանելով՝ ծունկի վրայ եկաւ ու աղօթք ըրաւ , և դէպ ՚ի մարմինը դառնալով՝ ԲԸրաւ , Տաբիթա՝ ելիր կայնէ . ան ալ իր աչ-
քերը բացաւ , ու Պետրոսը տեսնելով՝ նստա-
41 ւհետակ նստաւ : Ինքն ալ ձեռքը անոր տուաւ , ու վերցուց զանիկայ . և սուրբերը ու որբևայրները կանչելով՝ անոնց աուջը ողջ կայնեցուց զա-
42 նիկայ : Ու սա բանը բոլոր Յոպպէին մէջ իմա-
43 ցուեցաւ , ՚ ու շատերը Տէրոջը հաւատացին : Ու եղաւ որ ինքը շատ օրեր Յոպպէ կեցաւ ՚ Սիմոն անուանով կաշի բանողի մը քով :

ո ԳԼ . ա . 13 ;	՚ Մաթ . թ . 25 ;
ֆ Մաս . թ . 25 ;	՚՚ ԳԼ . է . 59 ;
՚՚՚ Մաթ . ե . 41 , 42 ; ՚՚՚՚ Ցօհ . ժա . 43 ;	
ֆ Ցօհ . ժա . 45 ; ժբ . 11 ;	
ֆ ԳԼ . ժ . 6 ;	

ԳԼ . Ժ

1 Կոռնելիոս անունով բարեպաշտ մարդ մը Ե Աստուծոյ հրեշ-
տակէն հրաման առած՝ կանչել կու տայ Պետրոսը , 11 որ
մէկ տեսիլքի մը մէջ կը տրտմի չգթալէն հեթանոսներուն ;
34 Պետրոս գԲրիսաոս կը քարոզէ Կոռնելիոսին ու անոր
տանը մէջ եղողներուն , 44 և դեռ իր խօսքը լմընցուցած՝
Սուրբ Հոգին կը հանդիպի անոնց վրայ , 48 և կը մկրտուին :

1 Կեսարիայի մէջ մարդ մը կար Կոռնելիոս անու-
նով , հարիւրապետ՝ Իտալացի ըսուած գունդ-

2 դէն • ՝ Խարեպաշտ ու Բ աստուածասէրս իր բոլոր
տուներովը , որ ժողովուրդին շատ ողորմութիւններ
կու տար , և ամէն ատեն Աստուծոյ աղօթք կ՚ը-
3 նէր : Ե Ընդհակառակն ամէն ատեն ամբարիշտ
գործեր կ՚ընէր , ինչպէս որ Տէրոջ հրեշտակը
4 ըսաւ անոր , որ իր քովը մնաւ և իրեն ըսաւ , Կոռնելիոս •
Ան ալ անոր նայելով ու խիստ վախնալով , ըսաւ ,
Ո՞նչ է Տէր • ան ալ ըսաւ անոր , Քու աղօթքնե-
րդ ու ողորմութիւններդ Աստուծոյ առջևը ելան
5 յիշատակի համար : Նե հիմա Յոպպէ մարդիկ
խրկէ , ու կանչէ Սիմոն անուանով մէկը որ Պետ-
6 րոս մականուանուած է • Ընդհակառակն իրեն հիւր կը կե-
նայ Ե Սիմոն անուանով կաշի բանողի մը քով ,
7 որուն տունը ծովեզրն մօտ է * : Ու երբոր դնաց ան
հրեշտակը՝ որ իր հետը կը խօսէր , իր ծառաներէն
երկուքը կանչեց , ու իր քովը սպասողներէն ալ
8 բարեպաշտ զինուոր մը , Նե բոլորը անոնց պատ-
մելով՝ Յոպպէ խրկեց զանոնք :
9 Ու հետևեալ օրը երբոր անոնք ճամբայ երթա-
լով՝ քաղաքին մօտեցան , Է Պետրոս ժամը վեցին
10 տաներորդը տանիքը ելաւ աղօթք ընելու • Նե
խիստ անօթեցած ըլլալով՝ կ՚ուզէր ճաշ ընել •
ու քանի որ ճրագարար պատրաստութիւն կը տես-
նէին , իր վրայ մոքի յափշտակութիւն մը եկաւ •
11 Ը Նե տեսաւ երկինքը բացուած , ու չորս ծայրէն
կախուած աման մը մեծ կտաւի մը պէս , որ իջաւ
12 երկրի վրայ • Որուն մէջը կար երկրի բոլոր չորքո-
տաններուն ու գազաններուն և սողուններուն ու երկ-
13 նից թռչուններուն : Նե ձայն մը եկաւ իրեն ,
14 Նէ՛ր Պետրոս՝ մորթէ՛ ու կե՛ր : Նայց Պետրոս

ա Հմր 22 • ԳԼ • ը • 2 • իբ • 12 ։
բ Հմր 35 ։
գ Հմր 30 • ԳԼ • ժա • 13 ։
դ ԳԼ • թ • 43 ։
* Ո՛նդ կ՚ասէ Լ՚ԱՅԵՆՆ անիկայ

քեզի պիտի դուռդ ինչ որ
պարտիս ընել ։
Է ԳԼ • ժա • 5 , ԸԸ ։
Ը ԳԼ • է • 55 ։ Ցայտ • ԺԲ • 11 ։

ըսաւ , Չէ՛ւռ լեզի Տէր ՝ Է ինչու որ ես ամենևին
15 պիղծ կամ անմաքուր բան կերած չեմ ։ Նորէն մէյ-
մըն ալ ձայն եկաւ իրեն , Ը Ան որ Աստուած մաք-
16 րեց , դուն պիղծ մի սեպեր : Նայսպէս իրեք անգամ
17 եղաւ , և ամանը երկինքը վերցաւ : Ու Պետրոս
երբոր իր մորթին մէջ կը զարմանար թէ ինչ պիտի
ըլլայ ան իր տեսած տեսիլքը , ահա Կոռնելիոսէն
խրկուած մարդիկը Սիմոնին տունը հարցուցին ,
18 ու դրանը առջևը կայնեցան • Նե կանչելով կը
հարցընէին թէ Սիմոնը որ Պետրոս կ՚ըսուի ,
19 հո՞ս կը կենայ : Ու երբոր Պետրոս ան տեսիլքին
վրայով կը մտածէր , Թ Հոգին Սո՛ւքը ըսաւ անոր ,
20 Ահա իրեք մարդիկ քեզ կը փնտռեն • Բ Ուստի
ելի՛ր իջի՛ր , և անոնց հետը գնա առանց խղճահա-
21 րութեան , ինչու որ ես խրկեցի անոնք : Պետրոս
ալ ան մարդիկներուն քովը իջնելով՝ ըսաւ , Ահա
ես եմ անիկայ որ դուք կը փնտռէք • Ո՞նչ բանի
22 համար եկած էք : Ընոնք ալ ըսին , Է Կոռնելիոս
հարիւրապետը՝ արդար և աստուածասէրմարդ՝
և բոլոր Հրէից ազգին վկայուած մարդ՝ սուրբ հրեշտակէ
մը հրաման առաւ , որ քեզ իր տունը կանչէ և
23 քեզմէ խօսքեր լսէ : Ան տունը ներս կանչեց
անոնք և իր քովը վար դրաւ :
Ու հետևեալ օրը Պետրոս ելաւ՝ անոնց հետը
գնաց , Է և քանի մըն ալ Յոպպէէն եղող
24 եղբայրներէն իր հետը գացին : Ու հետևեալ
օրը Կեսարիա մտան • Կոռնելիոս ալ իր
ազգականները և մտերիմ բարեկամները կանչած
25 անոնց կը սպասէր : Ու երբոր Պետրոս ներս
կը մտնէր , Կոռնելիոս անոր դիմացը ելաւ , ու ա-

Է ԳԼ • ժա • 4 ։ ի • 25 ։ ը Օր • ժգ • 3 , 7 ։ Եզեկ • դ • 14 ։
ը Մատ • ԺԱ • 11 ։ Հմր 28 ։ Հռով • դգ • 14 , 17 , 20 ։ ա Կոր • ժ • 25 ։ ա Տիմ • գ • 4 ։ Տիտ • ա • 15 ։

ի ԳԼ • ժա • 12 ։
ձ ԳԼ • ԺԱ • 7 ։
ղ Հմր 1 , 2 , ԸԸ ։
ե ԳԼ • իբ • 12 ։
ի Հմր 45 ։ ԳԼ • ժա • 12 ։

նոր ոտքը խյնալով՝ երկրպագութիւն կ՚ընէր ։
26 Այլ Պետրոս անոնց կանգնեցուց ու ըսաւ, Ե՛լ-
27 լէր կայնէ. ես ինքնս ալ մարդ եմ ։ Ու անոր
հետը խօսակցելով՝ ներս մտաւ, ու հոն շատ մար-
28 դիկ ժողվուած գտաւ. Ու ըսաւ անոնց, Դուք
գիտէք թէ կ՚ինչպէս ապօրինաւոր բան է Հրէայ
մարդու մը օտարազգիի հետ հաղորդակցութիւն
ընելը կամ անոր մօտենալը. բայց Աստուած ինծի
ցուցուց որ մարդիկներէն մէկուն պիղծ կամ անմա-
29 քուր չըսեմ ։ Անոր համար ես ալ որ կանչուե-
ցայ առանց դէմ խօսելու եկայ. բայց հիմա կը
հարցընեմ, ի՞նչ բանի համար զիս կանչեցիք ։
30 Կոռնելիոս ալ ըսաւ, Չորս օր առաջ մինչև ա-
ժամս ծոմ կը պահէի, ու ժամը իննին տանս մէջ
աղօթք կ՚ընէի. և ահա Ե փայլուն հանդերձներով
31 Ը մարդ մը կայնեցաւ առջևս ու ըսաւ, Կոռնե-
լիոս՝ Ը քու աղօթքդ լսուեցաւ, Ը և քու ողորմու-
32 թիւնները Աստուծոյ առջևը յիշուեցան. Ուստի
հարկ խրկէ Յոպպէ, ու կանչէ Սիմոնը որ Պետ-
րոս ալ կ՚ըսուի. անիկայ Ծովուն մօտ Սիմոն ա-
նուն Դեբաղով կաշի բանողի մը տանը մէջ իջեւ կը
33 կենայ. որ երբոր գայ, քեզի պիտի խօսի ։ Ուս-
տի անմիջապէս հրկէզի քեզի. դուն ալ
աղէկ ըրիր որ եկար. և հիմա մենք ամենքս Աս-
տուծոյ առջևը կեցեր ենք լսելու ան ամէն բաները,
որ Աստուծմէ հրամայուած է քեզի ։
34 Պետրոս իր բերանը բացաւ ու ըսաւ, Յ Ա՛ռմար-
տութեամբ կը հասկընամ որ Աստուծոյ քովը ա-

ձ ԳԼ. ժգ. 14 ։ Ցայտ. ժթ. 10 ։ իբ. 9 ։
ի Ցօհ. գ. 9 ։ ժը. 28 ։ ԳԼ. ժա. 3 ։ Գաղ. բ. 12, 14 ։
հ ԳԼ. ժե. 8, 9 ։ Եփե. գ. 6 ։
յ ԳԼ. ա. 10 ։
ղ Մատ. իբ. 3 ։ Մար. ժգ. 5 ։ Ղու. իդ. 4 ։
ճ Հմր 4, ԼԸ ։ Դան. ժ. 12 ։
մ Եբր. ը. 10 ։
յ բ Օր. ժ. 17 ։ բ Մն. ժթ. 7 ։ Ցոր. լբ. 19 ։ Հռով. բ. 11 ։ Գաղ. բ. 6 ։ Եփե. ը. 9 ։ Կող. գ. 25 ։ ա Պետ. ա. 17 ։

35 ւառութիւն չկայ. Ե՛ս ապա ամէն ազգի մէջ ան
որ անկէ կը վախնայ ու արդարութիւն կը գործէ,
36 անոր ընդունելի է ։ Ան խօսքը որ Իսրայէլի որ-
դւոցը խրկեց Յիսուս Քրիստոսով Ը խաղաղութիւն քարոզե-
լու. Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը, (Ե՛ս ասիկայ է
37 ամենուն Տէրը.) Դուք աղէկ գիտէք ան բանը,
որ բոլոր Հրէաստանի մէջ եղաւ Ը Գալիլեայէն
սկսած՝ ան մկրտութենէն ետև որ Յովհաննէս քա-
38 րոզեց. Յիսուսը որ Նազարեթէն էր, Ե՝որ Աս-
տուած զանիկա օծեց Սուրբ Հոգիով և զօրութիւ-
նով, որ պտըտեցաւ բարիք ընելով Ը ու Սա-
տանային բոլոր տանջուածները բժշկելով, քանզի
39 Աստուած իր հետն էր ։ Ե՛ս մենք վկայ ենք ան
ամէն բաներուն որ ըրաւ Հրէաստանի երկրին մէջ
ու Երուսաղէմի մէջ, Ե՝որն որ փայտէն կախած
40 սպանեցին ալ ։ Հ Աստուած զանիկա երրորդ օրը
41 յարուցց, և յայտնի ըրաւ զանիկա, Ե՝ Ո՛չ թէ
բոլոր ժողովուրդին, հապա մեզի առաջուց Աս-
տուածմէ վկայ ըլլալու ընտրուածներուս, Ը որ մենք
իրեն հետ կերանք ու խմեցինք ալ անոր մեռելներէն
42 յարութիւն առնելէն ետքը ։ Ե՛ս ինքը պատուի-
րեց մեզի որ ժողովուրդին քարոզենք ու վկայու-
թիւն տանք, Ե՝թէ անիկայ է Աստուածմէ սահմա-
նուած Ը կենդանիներուն ու մեռելներուն Դատաւո-

ն ԳԼ. ժե. 9 ։ Հռով. բ. 13, 27 ։ գ. 22, 29 ։ ժ. 12, 13 ։ ա Կոր. ժբ. 13 ։ Գաղ. գ. 28 ։ Եփե. բ. 13, 18 ։ գ. 6 ։
ղ Ես. ծե. 19 ։ Եփե. բ. 14, 16, 17 ։ Կող. ա. 20 ։
ո Մատ. իբ. 18 ։ Հռով. ժ. 12 ։ ա Կոր. ժե. 27 ։ Եփե. ա. 20, 22 ։ ա Պետ. գ. 22 ։
Ցայտ. ժե. 14 ։ ժթ. 16 ։
չ Ղու. դ. 14 ։
պ Ղու. դ. 18 ։ ԳԼ. բ. 22 ։ դ. 27 ։ Եբր. ա. 9 ։
ջ Ցօհ. գ. 2 ։
ռ ԳԼ. բ. 32 ։
ս ԳԼ. ե. 30 ։
վ ԳԼ. բ. 24 ։
տ Ցօհ. ժգ. 17, 22 ։ ԳԼ. ժգ. 31 ։
ր Ղու. իգ. 30, 43 ։ Ցօհ. իա. 13 ։
ց Մատ. իբ. 19, 20 ։ ԳԼ. ա. 8 ։
ւ Ցօհ. ե. 22, 27 ։ ԳԼ. ժե. 31 ։
փ Հռով. ժգ. 9, 10 ։ բ Կոր. ե. 10 ։ բ Տիմ. գ. 1 ։ ա Պետ. դ. 5 ։

43 բը ։ †Ասոր կը վկայեն բոլոր մարգարէները ։ Թէ
ամէն իրեն հաւատացողները իր անունովը մեղաց
թողութիւն կ'առնեն ։
44 Ու երբոր Պետրոս ա՛ս խօսքերը կը խօսէր ։
‡ Հոգին Սուրբ իջաւ ամենուն վրայ , որոնք խօսքը
45 կը լսէին ։ Ու՝ թլփատուածներէն եղող հաւա-
տացեալները որոնք Պետրոսին հետը եկած էին ,
զարմացան՝ Թ որ հեթանոսներուն վրայ ալ Հոգւոյն
46 Սրբոյ պարգեւը կը լցուէր ։ Վասնզի կը լսէին
անոնցմէ որ ա՛ռլեզուներով կը խօսէին , և
47 Աստուած կը փառաւորէին ։ Ան ատենը Պետ-
րոս պատասխան տուաւ , Արդեօք մեկը ջուրը ար-
գիլել որ ասոնք չմկրտուին , որոնք Հոգին Սուրբն
48 ալ ընդունեցին † մեզի պէս ։ Ու Յիսուսի ըրաւ
Թ որ Տէրոջը անունովը մկրտուին ։ Ան ատենը իրեն
աղաչեցին որ քանի մը օր հո՛ն մնայ ։

ԳԼՈՒԽ ԺԱ

1 Պետրոս հեթանոսներուն մէջ մտնելուն համար ամբաստա-
նուած ըլլալով՝ 5 իր իրաւունքը կը ցուցնէ , 18 որ ընդու-
նելի կ'ըլլայ ։ 19 Աւետարանը կը տարածուի Փիւնիկէ՝
Կիպրոս և Անտիոք ։ ու բառնաբաս կը խրկուի հաւատա-
ցեալները հաստատելու ։ 26 Աշակերտները նախ և առաջ
Անտիոքի մէջ Քրիստոնեայ կ'անուանուին , 27 անոնք օգնու-
թիւն կը խրկեն Հրէաստան սովի ժամանակ ։

1 Նա՛ առաքեալները ու եղբայրները որ Հրէաստա-
նի կողմերն էին , լսեցին որ հեթանոսներն ալ
2 Աստուծոյ խօսքը ընդունելը են ։ Ու՛ երբոր
Պետրոս Երուսաղէմ եկաւ , ¤ թլփատուածներէն
3 եղողները անոր հետ կը վիճէին ։ Ու կ'ըսէին Թէ

+ Ես . ծգ . 11 ։ Երեմ . լա . 34 ։ Դան . թ . 24 ։ Միք . է . 18 ։ Զաք . ժգ . 1 ։ Մաղ . դ . 2 ։ Գվ . իզ . 22 ։
• Գլ . ժե . 9 ։ Իզ . 18 ։ Հաւվ . ժ . 11 ։ Գաղ . դ . 22 ։
‡ Գլ . դ . 31 ։ ը . 15 , 16 , 17 ։ ժա . 15 ։
¤ Հմր 23 ։
Բ Գլ . ժա , 18 ։ Գաղ . դ . 14 ։
† Գլ . ժա . 17 ։ ժե . 8 , 9 ։ Հռով . ժ . 12 ։
ա Կոր . ա . 17 ։
Ի Գլ . բ . 38 ։ ը . 16 ։
ա Գլ . ժ . 45 ։ Գաղ . բ . 12 ։

Բ Դուն անթլփատ մարդոց քովը մտար , † և անոնց
4 հետ հաց կերար ։ Պետրոս ալ սկսաւ բոնէ
5 Ը կարգով պատմել անոնց , ու ըսաւ , Ե՛ս Յոպէ-
պէ քաղաքը աղօթք կ'ընէի , ու մտքի յափշտա-
կութեան մէջ տեսիլք մը տեսայ ։ Մէկ սաման մը
մեծ կտաւի պէս՝ չորս ծայրերէն երկինքէն կախուած
6 իջաւ , ու մինչև ինծի հասաւ ։ Որուն վրայ աչքս
տնկեր կը նայէի , և տեսայ երկրի չորքոտաններ-
ը ու գազանները , և սողուններն ու երկինքի
7 թռչուններն ։ Նա՛ ձայն մը լսեցի որ կ'ըսէր ինծ-
8 ի , Յարի՛ Պետրո՛ս մորթէ՛ ու կե՛ր ։ Հապա ես
ըսի , Ո՛չ , Տէ՛ր , ինչու որ պիղծ կամ ան-
մաքուր բան մը ամենևին մտած չէ իմ բերանս ։
9 Պատասխան տուաւ ինծի երկրորդ անգամ ան
ձայնը երկինքէն , Ան որ Աստուած մաքրեց , դուն
10 պիղծ մի սեպեր ։ Ա՛յս իրեք անգամ եղաւ , ու
11 նորէն բոլորը երկինքը քաշուեցա՛ւ ։ Նա՛ ահա
իսկոյն իրեք մարդ Կեսարիայէն ինծի խրկուած՝
12 եկան իմ եղած տանս առջևը կեցան ։ Ը Հոգին
ալ ինծի ըսաւ որ անոնց հետը երթամ առանց
խղճահարութեան ։ Եա՛ս վեց եղբայրներն ալ ինծի
հետ գացին , ու մտանք ան մարդուն տունը ։
13 Ը Նա՛ անիկա մեզի պատմեց Թէ ինտոր իր տանը
մէջ հրեշտակը տեսաւ՝ որ կայներ էր և իրեն
կ'ըսէր ։ Մարդ խրկէ՛ Յոպէ՛ ու կանչէ՛ Սիմոնը
14 որ Պետրոս ալ կը կոչուի ։ Որ ան քեզի խօսքեր
պիտի խօսի , որոնցմով փրկուիս դուն և քու բո-
15 լոր տունդ ։ Ու երբոր սկսայ խօսիլ , Հոգին
Սուրբ անոնց վրայ իջաւ , Բ ինչպէս որ առաջուց
16 մեր վրայ ալ ։ Ան ատենը յիշեցի Տէրոջը խօսքը

Բ Գլ . ժ . 28 ։
‡ Գաղ . բ . 12 ։
¤ Ղա . ա . 8 ։
Ը Գլ . ժ . 9 , եև ։
Ե Ցօհ . ժգ . 13 ։ Գլ . ժ . 19 ։ ժե . 7 ։
Ը Գլ . ժ . 23 ։
Է Գլ . ժ . 30 ։
Ը Գլ . բ . 4 ։

որ կ'ըսէր , ֊ Յովհաննէս ջրով մկրտեց , ‡ բայց
17 դուք Սուրբ Հոգիով պիտի մկրտուիք : ¶ Ուս-
տի թէ որ Աստուած մի և նոյն շնորհքը տուաւ
անոնց՝ ինչպէս որ մեզի ալ , երբոր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի հաւատացին , է ես ո՞վ էի որ կարենա-
18 մի Աստուծոյ դէմ դնել : Ես բաներըը լսելով
ձայներնին կտրեցին , և Աստուած կը փառաւորէին
ու կ'ըսէին ⁂ Ուրեմն Աստուած հեթանոսներուն
ալ կենաց համար ապաշխարութիւն տուաւ :
19 ¶ Նե Ստեփաննոսին հալածանքը վրայ եկած նե-
ղութենէն ցիրուցան եղածները մինչև Փիւնիկէ ու
Կիպրոս և Անտիոք հասան , ու մէկու մը Բոլո֊ոյ
խօսքը չէին խօսեր , միայն թէ ⁂ Հրեաներուն :
20 Բայց անոնցմէ ոմանք Կիպրացի և Կիւրենացի
մարդիկ էին , որոնք երբոր Անտիոք մտան , ⁂ Հելլե-
նացերուց հետ կը խօսէին՝ Տէր Յիսուսը քարոզե-
21 լով : ¶Ու Տէրոջը ձեռքը անոնց հետն էր , և
բազմաթիւ մարդիկ հաւատալով ֋ Տէրոջը դար-
22 ձան : Նե անոնց վրայով ասա լուրը Երուսաղէմի
եկեղեցիին ականջը հասաւ . ու ¶ Բառնաբասը
23 խրկեցին որ մինչև Անտիոք երթայ . Որ երբոր
եկաւ և Աստուծոյ շնորհքը տեսաւ , ուրախացաւ ,
ու կը յորդորէր ամէնն ալ՝ որ յօժար սրտով
24 Տէրոջը հետ էապրուաֆ մնան . Վասնզի ինքը բարի
մարդ էր , ֎ ու Սուրբ ⁂ Հոգիով և հաւատքով լե-
ցուն . ֏ ու Տէրոջը շատ ժողովուրդ աւելցաւ :
25 Նոյնը Բառնաբաս ¶ Տարսոն երթալ՝ Սօղոսը փնտռե-
26 լու , և զանիկայ գտնելով՝ Անտիոք բերաւ : Ու
եղաւ որ անոնք ամբողջ մի տարի եկեղեցիին հետ

֊ Պաո. գ. 11։ Ցօհ. ա. 26, 33։ Գլ. ա. 5։ ժէ. 4։
‡ Նա. խգ. 3։ Ցովել. բ. 28։ գ. 18։
¶ Գլ. ժե. 8, 9։
⁂ Գլ. ժ. 47։
֋ Հռով. ժ. 12, 13։ ժե. 9, 16։
֏ Գլ. բ. 1։
֎ Ղու. ա. 66։ Գլ. բ. 47։
֍ Գլ. թ. 35։
֌ Գլ. թ. 27։
֍ Գլ. ժգ. 43։ ժգ. 21։
֍ Գլ. գ. 5։
֍ Հմր 21։ Գլ. ե. 14։
֍ Գլ. թ. 30։

մէկտեղ ժողովուելով , շատ ժողովուրդի սորվեցու-
ցին . ու պիտի առաջ Անտիոքի մէջ աշակերտները
Քրիստոնեայ անուանեցան :
27 Ան օրերը Երուսաղէմէն ¶ մարգարէներ իջան
28 Անտիոք : Նե անոնցմէ մէկը ⁂ Ագաբոս անուանով՝
ելաւ խնդացուց ⁂ Հոգիին զօրութեամբը թէ մեծ
սով մը պիտի ըլլայ բոլոր աշխարհ , որ և եղաւ
29 Կղովդիոսին օրերը : Նե աշակերտները որոշեցին
որ իրենցմէ ամէն մէկը ձեռքէն եկածին չափ
⁂ Բհաստոսի մէջ բնակող եղբայրներուն ¶ օգնու-
30 թիւն խրկեն . ֍ Որ կատարեցին ալ , երկեցներուն
խրկելով Բառնաբասին ու Սօղոսին ձեռքովը :

ԳԼ . ԺԲ

1 Հերովդէս Թագաւորը կը հալածէ քրիստոնեաները . Յակո-
բոսը կը սպաննէ , և Պետրոսը բանտը դնել կու տայ , որուն
համար եկեղեցին աղօթք ընելով , Տէրոջը հրեշտակը կ'ա-
զատէ զանիկայ : 20 Հերովդէս իր հպարտութեամբը Ա-
ստուծոյ վայելուչ եղած պատիւը իրեն առնելով՝ Տէրոջը
հրեշտակէն կը զարնուի , և չարաչար կը մեռնի : 24 Ինչ-
մեռնելէն ետև Աստուծոյ խօսքը յաջողութեամբ կը տարա-
ծուի :

1 Ան ատենները ⁂ Հերովդէս Թագաւորը ձեռք զար-
կաւ եկեղեցիէն մէկ քանիներըը չարչարելու :
2 Նե ֍ Յովհաննէսին եղբայրը Յակոբոսը սրով
3 սպաննեց : ¶ Ու տեսնելով որ ⁂ Հրեաներուն հա-
ճելի է , անոր վրայ Պետրոսն ալ բռնեց . ֏ ու
4 բաղարջակերաց օրերն էին : ֎ Զանիկայ երբոր
բռնեց՝ բանտը դրաւ , և չորս կարգ չորսական զի-
նուորներու յանձնեց որ պահեն , և կ'ուզէր զատ-
5 կէն հետև ժողովուրդին հանել զանիկայ : Ուստի
Պետրոս բանտին մէջը պահուած էր , բայց եկեղե-
ցին անդադար աղօթք կ'ընէր Աստուծոյ անոր հա-

֊ Գլ. բ. 17։ ժգ. 1։ ժե. 32։ իս. 9։ ա Կոր. ժբ. 28։ Եփե. դ. 11։
‡ Գլ. իս. 10։
¶ Հռով. ժե. 26։ ա Կոր. ժգ. 1։ բ Կոր. թ. 1։
⁂ Գլ. ժբ. 25։
֍ Պաո. դ. 21։ ի. 23։
֏ Ել. ժբ. 14, 15։ իգ. 15։
֎ Ցօհ. իա. 18։

6 մար ։ Ու երբոր Ա֊երուսղէմ ուղեց զանիկա դուրս
բերել , ան գիշերը Պետրոս երկու զինուորներու
մէջտեղը կը քնանար՝ կրկին շղթաներով կա֊
պուած • ու պահապանները դրանը առջևը բանտը
7 կը պահպանէին ։ Ու ահա Տ Տէրոջը հրեշտակը
եկաւ վրան կայնեցաւ , ու տանը մէջ լոյս մը
ծագեց , և Պետրոսին կողը խթելով արթըն֊
ցուց զանիկայ , ու ըսաւ , Շ֊ուտով ելլէր • ու
8 շղթաները անոր ձեռքերէն վար իյնան ։ Ու հրեշ֊
տակը ըսաւ անոր ¤ Գօտիդ կապէ ու հողաթափ֊
ները ոտքդ հագիր • անիկայ ալ այնպէս ըրաւ • և
ըսաւ անոր ¤ Ա֊նդերձդ վրադ առ ու եկուր իմ֊
9 ետևէս ։ Ան ալ ելլելով անոր ետևէն կ՚երթար ,
և չէր գիտեր թէ ան հրեշտակին եղած բանը ի֊
րաւ է , հապա կը կարծէր թէ ՚ւսեսիլք կը տես֊
10 նէ ։ Ու երբոր անոնք առաջինն ու երկրորդ պա֊
հապաններէն անցան , եկան մինչև երկաթի դու֊
ռը , որ քաղաքին մէջը կը հանէր , ու ան ինքը֊
իրմէ բացուեցաւ անոնց • և ահէ ելլելով՝ մէկ
փողոց մը անցան • հրեշտակն ալ իսկոյն անկէ
11 զատուեցաւ ։ Ու Պետրոս ինքզինքին գալով
ըսաւ , Ա֊իմա Ճշմարտապէս գիտեմ Ը որ Տէրը իր
հրեշտակը խրկեց , Ե և ազատեց զիս Ա֊երովդեսին
ձեռքէն ու Ա֊րեից ժողովուրդին բոլոր ակնկա֊
12 լութենէն ։ Նկ մտածելով՝ Ե եկաւ Մարկոս ըս֊
ուած Յովհաննէսին մօրը Է Մարիամին տունը ,
13 ուր որ շատերը ժողվուած Ե աղօթք կ՚ընէին ։ Նկ
պանը դուրսի դուռը որ զարկաւ , Ա֊ռովղէ անուա֊
14 նով աղախին մը գնաց ականջ դնելու • Ու երբոր

¤ Գլ• ե • 19 ։
Ը Ա֊ղ • ԺԲ • 1 ։
Ղ Գլ • ժ • 3 , 17 ։ ժա • 5 ։
Ե Գլ • ժգ • 26 ։
Է Ա֊ղ • լգ • 7 ։ Դան • գ • 28 ։
գ • 22 ։ Եբր ։ ա • 14 ։
Ը Ցոր • ե • 19 ։ Ա֊ղ • լգ • 18 ։
19 ։ լգ • 22 ։ խա • 2 ։ ղէ •
10 ։ բ Կոր • ա • 10 ։ բ Պետ ։
բ • 9 ։
Ա Գլ • ժե • 37 ։
Ե Գլ • գ • 23 ։
Լ Հմր 5 ։

Պետրոսին ձայնը ճանչցաւ՝ ուրախութենէն դու֊
ռը չբացաւ , հապա ներս վազելով պատմեց թէ
15 Պետրոս դրանը առջևը կայներ է ։ Ւսկ անոնք
ըսին անոր , Խենդեցեր ես • բայց ինքը կը պնդէր
թէ անանկ է • անոնք ալ կ՚ըսէին ¤ Ե Նոր հրեշ֊
16 տակը պիտի ըլլայ ։ Ա֊կայն Պետրոս անդադար
կը զարնէր • ու երբոր բացին , զինքը տեսնելով
17 ապշեցան ։ Ւսյց անիկայ ձեռքով նշան կ՚ընէր
անոնց որ լուռ կենան , ու պատմեց անոնց թէ
ինչպէս Տէրը զինքը բանտէն հանեց , և ըսաւ ,
Ըսկիզբ Յակոբոսին ու եղբայրներուն պատմե֊
18 ցէք • և ելաւ ուրիշ տեղ գնաց ։ Ու երբոր
առաւօտ եղաւ , մեծ խռովութիւն կար զինուորնե֊
րուն մէջը թէ արդեօք ի՞նչ եղաւ Պետրոսը ։
19 Ա֊երովդես ալ երբոր ուզեց զանիկա ու չգտաւ ,
պահապաններուն հարցուփորձ ընելով՝ հրաման
ըրաւ որ սպանուին • և ինքը Ա֊րեաստանէն Կե֊
սարիա իջաւ , ու հոն կը կենար ։
20 Նկ Ա֊երովդես խիստ թշնամացած էր Տիւրացի֊
ներուն ու Սիդոնացիներուն հետ • անոնք ալ միա֊
բան հաւանութեամբ իրեն եկան , ու թագաւորին
Ղաստաոս անունով հաճոզելով՝ հաշտութիւն
կը խնդրէին • Ւ֊ինչու որ իրենց երկիրը թագաւո֊
21 րին Ե էլէրեն ապրուստ կ՚առնէր ։ Նկ մէկ որոշուած
օր մը Ա֊երովդես թագաւորական հանդերձը հա֊
գած ու առեղանը նստած՝ անոնց առեղնաբանու֊
22 թիւն կ՚ընէր ։ Ժողովուրդն ալ կ՚աղաղակէր
թէ Աստիկայ Աստուծոյ ձայն է , ու չէ թէ մար֊
23 դու ։ Նկ իսկոյն Տէրոջը հրեշտակը Հ զանիկայ
զարկաւ , Ֆ Աստուծոյ փառք չտալուն համար • և
որդնալից ըլլալով մեռաւ ։

Ը Ծն • խը • 16 ։ Ա֊ած • ժը • 10 ։
Ղ Գլ • ժգ • 16 ։ ժԲ • 83 ։ իա • 40 ։
Ե գ Թագ • ե • 9 , 11 ։ Եզեկ •
իէ • 17 ։
Է ա Թագ • իե • 28 ։ բ Թագ •
իգ • 17 ։
Ֆ Սաղ • ՃԺե • 1 ։

24 ՚ԱՂՒ Աստուծոյ խօսքը կ՚աճէր ու կը շատնար ։
25 Եւ Բառնաբաս ու Սօղոս երբոր ¤ Երկնից յանձնուած պաշտօնը լմընցուցին՝ Երուսաղէմէն դարձան, ¶ Մար-կոս ըսուած Յովհաննէսն ալ ¤ հետերնին առնելով ։

ԳԼՒ ԺԳ

1 Պօղոս ու Բառնաբաս կ՚ընտրուին հեթանոսներուն երթալու ։ 7 Սերգիոս Պօղոսը և Եղիմաս մոգը ։ 14 Պօղոս կը քարո-զէ Անտիոքի մէջ թէ Քրիստոս է աշխարհի Փրկիչը ։ 42 Հե-թանոսները կը հաւատան ։ 45 բայց Հրեայք կը հակառակին և հայհոյութիւն կ՚ընեն ։ 46 Ասոր վրայ Պօղոս և Բառնաբաս հեթանոսներուն կը դառնան ։ 48 Քրիստոնէական հաւատքը կ՚ընդունին անոնք որ յաւիտենական կենաց սահմանուած էին ։

1 Եւ Ընտիրքի մէջ եղած ¤ եկեղեցիին քանի մը մարգարէներ ու վարդապետներ կային, ¤ Բառ-նաբաս ու Շմաւոն որ Նիւդէր կ՚ըսուէր, և ¶ Ղուկիոս Կիւրենացի ու Մանայեն ՚ի հրոմզէս ¤ չորրորդապետին մանդակիցը, և Սօղոս ։ Երբոր ատոնք Տէրոջը պաշտօնին մէջն էին՝ և ծոմ կը պա-հէին, ՚Ոգին Սուրբ ըսաւ, ¤ Ջատեցէ՛ք ինծի Բառնաբասը և Սօղոսը ան գործին համար, ¤ որուն 3 ես կանչեր եմ ատոնք ։ Ա՛յն ատենը ծոմ պահե-լով և աղօթք ընելով, ձեռք դրին անոնց վրայ ու խրկեցին ։

4 Ա՛յնոքա ալ Սուրբ ՚Ոգիէն խրկուած՝ Սելեւկիա 5 իջան, ու անկէ նաւով ¤ Կիպրոս գացին ։ Եւ Սա-ղամինա հասնելով՝ ¤ ՚Հրէից ժողովարաններուն մէջ Աստուծոյ խօսքը կը քարոզէին, ու ¤ Յովհաննէսն ալ ա ։ 15 ¤ ։ 9 ։

¤ Եփ . ծե . 11 ։ ԳԼ . է . 7 ։ ժԹ . 20 ։ Կող . ա . 6 ։
¶ ԳԼ . ժա . 29 , 30 ։
¶ Հմր 12 ։
՝ ԳԼ . ժգ . 5 , 13 ։ ժե . 37 ։
՚ ԳԼ . ժա . 27 ։ ժդ . 25 ։ ժե . 35 ։
¤ ԳԼ . ժա . 22–26 ։
¤ Հռով . ժգ . 21 ։
¤ Թուա . ը . 14 ։ ԳԼ . թ . 15 ։ իբ . 21 ։ Հռով . ա . 1 ։ Գաղ . ա . 15 ։ ¤ ։ 9 ։

¤ Պատ . թ . 38 ։ ԳԼ . ժգ . 25 ։ Հռով . ժ . 15 ։ Եփես . գ . 7 , 8 ։ ա Տիմ . ¤ . 7 ։ ¤ Տիմ . ա . 11 ։ Եբր . և . 4 ։

՚ ԳԼ . է . 6 ։
¤ ԳԼ . գ . 36 ։
¤ Հմր 46 ։
¤ ԳԼ . ժ¤ . 25 ։ ժե . 37 ։

6 ալ Կիպրոս սպասաւոր ունէին ։ Երբ պտըտելով ան [բոլոր] կղզին մինչև Պափոս, հոն գտան ¤ սուտ մար-գարէ՝ ՚Հրէայ մոգ մը, որուն անունը Բարիյեսու 7 էր ։ Որ ինքը փոխանորդ բռնչխլին հետն էր, որ ¶ իմաստուն Սերգիոս Պօղոս, խելացի մարդ մը ։ ա-սիկայ Բառնաբասը և Սօղոսը հրաւիրելով՝ ուզեց 8 Աստուծոյ խօսքը լսել ։ Ասկայն անունց դէմ կե-ցաւ Էլղիմաս մոգը, (քանզի այսպէս կը թարգմա-նուի անոր անունը,) որ կ՚ուզէր փոխանորդ բռնչ-խլ խը հաւատրէն դարձընել ։ Բայց Սօղոս, որ Պօղոս ալ ¶ իմաստուն է, և ՚Ոգւով Սրբով լեցուած՝ աչքե-րը անոր վրայ սեւեռեց, Ու ըսաւ, Ով ամէն խա-բեպայթիւնով և ամէն խորամանկութիւնով լե-ցուած Սատանայի որդի՝ թշնամի բոլոր արդա-րութեան, պիտի չդադարի՞ս Տէրոջը շիտակ ճամ-11 բաները ծռելէն ։ Եւ հիմա ¤ Տէրոջը ձեռքը աչ-քիդ վրայ է ։ ու կրոյր պիտի ըլլաս՝ առանց մը արեւը տեսնելու ։ Երբ խոշոր անոր վրայ մէգ ու խաւար մը իջաւ, ու պտըտելով առաջնորդ կը փնտռէր ։ 12 Ին ատենը փոխանորդ բռնչխլը ասոր բանները որ տեսաւ՝ հաւատաց, մեծապէս զարմանալով Տէ-րոջը վարդապետութեանը վրայ ։

13 Երբ Պօղոս ու իր ընկերները Պափոսէն ելան, ու եկան Պամփիւլիայի Պերգէն ։ բայց ¶ Յովհաննէս 14 անոնցմէ զատուելով՝ Երուսաղէմ դարձաւ ։ Ա-նոնք ալ Պերգէնէն գացին ու եկան Պիսիդիայի Անտիոքը, հև շաբաթի օրը ժողովարանը մտնելով՝ 15 նստան ։ Ի Ու օրէնքը և մարգարէները կարդացուե-լէն ետև՝ ժողովրդապետները մարդ խրկեցին իրենց ու ըսին ։ Արդի՛ կ եղբայրներ՝ Ղեկ որ դուք ժո-

¤ ԳԼ . ը . 9 ։
¶ ԵԼ . է . 11 ։ ը Տիմ . գ . 8 ։
՚ ԳԼ . գ . 8 ։
¤ Մատ . ժգ . 38 ։ ՃՕ՚ . ը . 44 ։ ա ՃՕ՚ . գ . 8 ։

¤ ԵԼ . թ . 3 ։ ա Թագ . և . 6 ։
¶ ԳԼ . ժե . 38 ։
հ ԳԼ . ժգ . 13 ։ ժե . 2 ։ ժը . 4 ։
¶ Ղուկ . գ . 16 ։ Հմր 27 ։
՚ Եբր . ժգ . 22 ։

ղովուրդին խօսելու յորդորական խօսք մը ունի՛ք ,
16 խօսեցա՛ք : Ան աւետը Պօղոս ուրբի վրայ կայնելով ,
ձեռքը շարժեց ու ըսաւ , Ո՛վ Իսրայէլացի մարդիկ
իւ դուք որ Աստուծմէ կը վախնա՛ք , մտի՛կ ըրէք :
17 Ան Իսրայէլ ժողովուրդիս Աստուածը իմեր հայրերը
ընտրեց , ու ժողովուրդը բարձրացուց ՚ Եգիպ-
տոսի երկրին մէջ պանդխտութեան աւուներ , և
18 բարձր բազուկով զանոնք անկէ հանեց : Ու ՚քառա-
սուն տարուան ժամանակի չափ անապատին մէջ
19 կերակրեց զանոնք : և Հնա՛ն Քանանու երկրին մէջ
եօթը ազգ կործանելով , ՚ անոնց երկիրը իրենց
20 տուաւ որ ժառանգեն : Հետ անկէ հետև Հ՚տրս հա-
րիւր չիսուն տարիի չափ դատաւորներ տուաւ ա-
21 նոնց ՚ մինչև Սամուէլ մարգարէն : ՚ Ու հետը
թագաւոր ուզեցին . և Աստուած Աիսի որդին
Սաւուղը տուաւ անոնց՝ Բենիամինի ցեղէն մարդ
22 մը , քառասուն տարի : Հ Ու երբոր զանիկայ փո-
խեց , ՚ Դաւիթը հանեց իրենց թագաւոր , որուն
համար վկայութիւն տալով ըսաւ , Հ Գտայ զԴա-
ւիթ որդին Յեսսէի որ սրտիս համեմատ մարդ ,
23 որ իմ բոլոր կամքս պիտի կատարէ : ՚ Անոր սե-
րունդէն Աստուած ՚ի՛ր խոստումնքին պէս Իսրայէ-
24 լին՝ ՚ Փրկիչ Յիսուսը հանեց . ° Հ՚ս դեռ անիկայ

ե Գլ. ժբ. 17 ։
զ Հմր 26 ։ Գլ. ժ. 35 ։
ը Բ Օր. է. 6, 7 ։
թ Եզ. ա. 1 ։ Սաղ. ճե. 23, 24 ։ Գլ. է. 17 ։
ժ Եզ. գ. 6 ։ ժգ. 14, 16 ։
ի Եզ. ժգ. 35 ։ Թուա. ժգ. 33, 34 ։ Սաղ. կե. 9, 10 ։ Գլ. է. 36 ։
լ Բ Օր. է. 1 ։
խ Ցնս. ժգ. 1, 2 ։ Սաղ. հը. 55 ։
ծ Դատ. բ. 16 ։
կ ա Թագ. գ. 20 ։
հ ա՛Թագ. բ. 5 ։ ժ. 1 ։
ձ ա Թագ. ժե. 23, 26, 28 ։ ժգ. 1 ։ Ովս. ժգ. 11 ։
ղ ա Թագ. ժգ. 13 ։ բ Թագ. բ. 4 ։ ե. 3 ։
ճ Սաղ. ՀՁԹ. 20 ։
մ ա Թագ. ժգ. 14 ։ Գլ. է. 46 ։
յ Ես. ժա. 1 ։ Ղու. ա. 32, 69 ։ Գլ. բ. 30 ։ Հռով. ա. 3 ։
ն Բ Թագ. է. 12 ։ Սաղ. ՃԼբ. 11 ։
շ Պատ. ա. 21 ։ Հռով. ժա. 26 ։
ո Պատ. գ. 1 ։ Ղու. գ. 3 ։

էր պալատը չափած՝ Յովհաննէս առաջուց Իսրայէ-
լի բոլոր ժողովուրդին ապաշխարութեան մկրտու-
25 թիւնը քարոզեց . Ու երբոր Յովհաննէս իր ըն-
թացքը կը կատարէր , ըսաւ , Հ Ո՞վ կը կարծէք
թէ եմ . ես Ի՛նձ պատիւը չեմ , հապա անկից ա՛ւելի
իմ եւեւէս կու գայ , որ ես արժանի չեմ անոր
26 ոտքերուն կօշիկները քակելու : Ա՛րդի՛ կ եղբայր-
նե՛ր՝ Աբրահամի տոհմին որդիքը , ՚ ու անոնք որ ձեր
մէջը աստուածավախ են , ա՛ս փրկութեան խօսքը
27 ՚՚ ձեզի՛ խրկուեցաւ : ՚Հ՚ր անդի Երուսաղէմ բնակող-
նե՛րը և անոնց իշխանները Հ՚ս՛ անիկայ ճանչցան ,
ո՛չ ալ մարգարէներուն ձայները զ՚ որ ամէն շա-
բաթ օրերը կը կարդացուին . հապա զանոնք կա-
28 տարեցի՛ն ՝ինձ՚ը ՚ դատապարտելով . Հ՚ս Հ՚ մահուան
պատճառ մըն ալ չգտան՝ ՚ պիղատոսէն խնդրեցին
29 որ անիկայ սպաննուի : Հ Ու երբոր անոր համար բո-
լոր գրուած բաները կատարեցին , Հ՚իայտէն վար
30 ի՛ջեցընելով՝ դերեզմանի մէջ դրին . Հ՚ստյց Աս-
տուած զանիկա յարուց մեռելներէն . ՚ որ ինքը
31 շատ օրեր երեւցաւ անոնց , Որ իր հետը Հ՚ռուսա-
լէն Գրուսաղէմ եկեր էին , Հորոնք հիմա անոր
32 վկաներն են ժողովուրդին առջեւը : Անի՛նք ալ
ձեզի կը քարոզենք Հ՚ն խոստումնքը որ հայրերուն

ֆ Մատ. պ. 11 ։ Մար. ա. 7 ։ Ղու. պ. 16 ։ Ցոհ. ա. 20, 27 ։
ա Մատ. ժ. 6 ։ Ղու. իգ. 47 ։ Հմր 46 ։ Գլ. պ. 26 ։
բ Ղու. իգ. 34 ։ Գլ. պ. 17 ։ ա Կոր. բ. 8 ։
գ Հմր 14, 15 ։ Գլ. ժե. 21 ։
դ Ղու. իգ. 20, 44 ։ Գլ. իզ. 22 ։ իը. 23 ։
ե Մատ. իկ. 22 ։ Մար. ժե. 13, 14 ։ Ղու. իգ. 21, 22 ։ Ցոհ. ժԹ. 6, 15 ։
զ Գլ. պ. 13, 14 ։
է Ղու. ժը. 31 ։ իգ. 44 ։ Ցոհ. ժԹ. 28, 30, 36, 37 ։
ը Մատ. իկ. 59 ։ Մար. ժե. 46 ։ Ղու. իգ. 53 ։ Ցոհ. ժԹ. 38 ։
թ Մատ. իը. 6 ։ Գլ. բ. 24 ։ պ. 13, 15, 26 ։ ե. 30 ։
ժ Մատ. իը. 16 ։ Գլ. ա. 3 ։ ա Կոր. ժե. 5, 6, 7 ։
ի Գլ. ա. 11 ։
լ Գլ. ա. 8 ։ բ. 32 ։ դ. 15 ։ ե. 32 ։
խ Ցն. պ. 15 ։ ժբ. 3 ։ իբ. 18 ։ Գլ. իզ. 6 ։ Հռով. պ. 13 ։ Գաղ. դ. 16 ։

33 եղած էր , Որ զանիկա Աստուած կատարեց մեղի
որ անոնց զաւակներուն ենք՝ Յիսուսը յարուցանե-
լով , ինչպէս որ երկրորդ սաղմոսին մէջն ալ գը-
րուած է , Դուն իմ Որդիս ես ; ես այսօր քեզ
34 ծնայ : Նաև որ զանիկա մեռելներէն յարուց , ու
մէյմըն ալ ապականութիւն պիտի չտեսնէ , ասանկ
կ'ըսէ թէ Ձեզի պիտի տամ Դաւիթին հաւա-
35 տարիմ սուրբ խոստումները : Ուստի ուրիշ սաղ-
մոսի մը մէջ ալ կ'ըսէ , Դուն Սուրբիդ ապական-
36 նութիւն տեսնել պիտի չտաս : Ինչու որ Դաւիթ
իր դարուն մէջ Աստուծոյ կամացը ծառայելով՝
ննջեցաւ , ու իր հայրերուն քովը դրուեցաւ ու
37 ապականութիւն տեսաւ : Բայց ան որ Աստուած
38 յարուց , ապականութիւն չտեսաւ : Ուրեմն
յայտնի ըլլայ ձեզի մարդիկ եղբայրներ , Նոր ա-
սոր միջոցովը ձեզի մեղաց թողութիւն կը քարո-
39 զուի . Ու ան ամէն բաներէն՝ որ Մովսէսին օրէնք-
քովը չկրցաք արդարանալ , ասով՝ ամէն ով որ
40 հաւատայ , կ'արդարանայ : Նըզ զգուշացէք որ
չըլլայ թէ ձեր վրայ գայ ան որ մարգարէներուն
41 մէջ ըսուած է , Նայեցէ՛ք՝ արհամարհողնե՛ր և
զարմացէ՛ք ու ոչնչացէ՛ք . ինչու որ գործ մը պի-
տի ընեմ ձեր օրերուն մէջ , անանկ գործ մը՝ որ
եթէ մէկը ձեզի պատմէ , պիտի չհաւատաք :
42 Ու երբոր անկէ դուրս ելան , կ'աղաչէին որ
*հետեւեալ շաբթի՝ ալ նոյն խօսքերը իրենց
43 խօսուի : Ու ժողովրդէն երբոր արձակեցաւ ,
Հրէականներէն ու նորահաւատ բարեպաշտներէն շա-
տերը Պօղոսին ու Բառնաբասին եւեւէն կ'երթա-

24 : Ղու . իդ . 47 : ա Ցօհ . բ . 12 :
ծ Եա . ծգ . 11 : Հռով . գ . 28 : ը . 3 : Երբ . կ . 19 :
ե Եա . ի . 14 : Ա՛մբ . ա . 5 :
* Կամ՝ շաբթու մէջ

ձ Սաղ . բ . 7 : Երբ . ա . 5 : է . 5 :
է Եա . ծե . 3 :
ը Սաղ . ժգ . 10 : ԳԼ . բ . 31 :
թ Գ Թես . բ . 10 : ԳԼ . բ . 29 :
ժ Երեմ . լա . 34 : Դան . թ .

լին , որոնք կը խօսէին անոնց հետ , ու յորդո-
րէին զանոնք , որ միշտ Աստուծոյ շնորհքին
44 մէջը հաստատ կենան : Նաև հետեւեալ շաբաթ-
օրը գրեթէ բոլոր քաղաքը ժողովուեցաւ Աստուծոյ
45 խօսքը լսելու : Իսկ Հրէականները երբոր տեսան ան
բազմութիւնը , նախանձով լեցուեցան , ու Պօ-
ղոսի ըրածներուն դէմ կը խօսէին հակառակե-
46 լով ու հայհոյութիւն ընելով : Ան ատենը Պօ-
ղոս և Բառնաբաս համարձակեցան ու ըսին ,
Պէտք էր որ առաջ ձեզի խօսուի Աստուծոյ
խօսքը , բայց որովհետեւ դուք անիկայ կը մեր-
ժէք , ու ինքզինքնիդ յաւիտենական կեանց արժա-
նի չընէք տեսեր , Ահա մենք հեթանոսներուն կը
47 դառնանք : Ինչու որ Տէրը ասանկ պատուիրած
է մեզի . ԶԱրեգ հեթանոսներուն լոյս դրի , որ
դուն փրկութեան պատճառ ըլլաս մինչեւ երկրի
48 ծայրերը : Ու լսելով հեթանոսները կ'ուրախա-
նային , ու Աստուծոյ խօսքը կը փառաւորէին , Ե-
ւ որոնք որ յաւիտենական կեանց սահմանուած էին ,
49 հաւատացին : Ու Տէրոջը խօսքը բոլոր գաւառը
50 կը տարածուէր : Բայց Հրէաները դրդռեցին բա-
րեպաշտ և պատուաւոր կիներուն ու քաղաքին մեծե-
րը , և Պօղոսին ու Բառնաբասին վրայ հալա-
ծանք հանելով՝ զանոնք իրենց սահմաններէն դուրս
51 ըրին : Իսկոնք ալ իրենց ոտքերուն փոշին անոնց
52 դէմ թօթափելով՝ Իկոնիոն եկան : Ու աշակերտ-

յ ԳԼ . ժա . 23 : ժդ . 21 :
ռ Տիտ . բ . 11 : Երբ . ժբ . 15 : ա Պետ . ե . 12 :
ս ԳԼ . ժբ . 6 : ա Պետ . դ . 4 : Յուդ . 10 :
տ Մատ . ժ . 6 : ԳԼ . գ . 26 : Հմր 26 : Հռով . ա . 16 :
ւ Եզ . լբ . 10 : բ Օր . լբ . 21 : Ես . ծե . 5 : Մատ .

խա . 43 : Հռով . ժ . 19 :
փ ԳԼ . ժբ . 6 : իբ . 28 :
ք Ես . խբ . 6 : խթ . 6 : Ղու . ը . 32 :
օ ԳԼ . բ . 47 :
ֆ Տիմ . գ . 11 :
և Մատ . ժ . 14 : Մաբ . գ . 11 : Ղու . թ . 5 : ԳԼ . ժբ . 6 :

նները. ¤ ուրախութեամբ և ⁂ ոգւով Սրբով՝ կը
լեցուէին։

ԳԼ. ԺԴ

1 Պօղոս և Բառնաբաս Հալածուելով կը փախչին Իկոնիոնէն ։
7 Լիւստրայի մէջ Պօղոս կը բժշկէ Ի ծնէ կաղ մը, և սա
պատճառով անոնք աստուածներ ըլլալ կը կարծուին ։ 19
Պօղոս կը քարկոծուի ։ 21 Անոնք դանազան եկեղեցիներ
կը պաշտօնին, Տասառատելով աշակերտները հաւատքի և համ-
բերութեան մէջ. 26 Եւթը Անտիոք դառնալով՝ կը պատմեն
եղեալներուն ո՛րչափ բան որ Աստուած ըրեր էր իրենց ։

1 Ու եղաւ որ Իկոնիոնի մէջ անոնք մտկտղ ⁂ը-
բեաներուն ժողովարանը մտան, և այնպէս խօ-
սեցան որ խիստ շատ ⁂բեաներ և Յոյներ հաւա-
2 տացին ։ Բայց չհաւատացող ⁂բեաները դրդռե-
ցին ու չարութեան գրգռեցին հեթանոսներուն
3 սիրտը եղբայրներուն դէմ ։ Իակ անոնք շատ ժա-
մանակ հոն կենալով՝ համարձակ կը քարոզէին
Տէրոջմով, որ իր ընորհաց խօսքին ¤ կը վկայէր,
և նշաններ ու հրաշքներ ընել կու տար անոնց
4 ձեռքովը ։ Ու քաղաքին բազմութեանը մէջ
երկպառակութիւն մը եղաւ. ոմանք ⁂բեաներուն
5 կողմին եղան, ոմանք ալ Բ առաքեալներուն ։ Ու
երբոր հեթանոսները և ⁂բեանները իրենց իշխաններ-
րովը վրան յարձակեցան՝ զանոնք նախատելու ու
6 քարկոծելու, Իրենք իմանալով՝ Լիկայոնացւոց
քաղաքները ¤ փախան՝ Լիւստրա ու Դերբէ և
շրջակայ տեղուանքը, ու հոն աւետարանը կը քա-
րոզէին ։
7 Ի Լիւստրայի մէջ մարդ մը նստեր էր ոտքե-
րովը տկար, իր մօրը որովայնէն կաղ ընեած, որ
8 բնաւ քալած չէր ։ Նոյնոյ Պօղոսին խօսքերը
մտիկ կ՚ընէր. ան ալ աչքը անոր սեւեռելով և տես-

¤ Մատ. ե. 12։ Յօհ. ժգ. 22։ Գալ. բ. 46։
= Մար. ժգ. 20։ Երբ. բ. 4։
Բ Գալ. ժգ. 3։
⁂ Եբր. Տիմ. գ. 11։
¤ Մատ. ժ. 23։
Ի Գալ. գ. 2։
Հ Մատ. բ. 10։ Ի. 28, 29։

9 նելով թէ բժշկուելու հաւատք ունի՝, Խարճր
ձայնով մը ըսաւ, Ի ՀԼԻՔ ոտքերուդ վրայ շիտակ
10 կայնէ. ան ալ ցատկելով կը քալէր ։ Ու ժո-
ղովուրդները երբոր Պօղոսին ըրածը տեսան՝ ձայ-
ներնին վերցընելով Լիկայոնարէն ըսին, Ը Աս-
տուածները մարդոց նմանութիւնով մեզի իջեր
11 են ։ Ու Խառնաբասին Դիոս կը կանչէին, և
Պօղոսին ⁂երմէս, ինչու որ անիկայ էր գլխաւոր
12 խօսողը ։ Իակ քահանան Դիոսին
քովէն ցուլերը և պսակները բերելով դռներուն առ-
ջեւը, բազմութեանը հետ մտկտղ Ի կ՚ուզէր որ
13 զոհ ընէ ։ Բայց Խառնաբաս ու Պօղոս առաքեալ-
ները երբոր լսեցին, ⁂ իրենց հանդերձները պատ-
ռելով՝ դուրս ցատկեցին բազմութեանը մէջ,
14 կ՚աղաղակելին Ու կ՚ըսէին, Ա՛րդեօք Է ինչո՞ւ
համար ատ բաները կ՚ընէք. և մենք ալ ձեզի պէս
կիրքեր ունեցող մարդիկ ենք, ու կը քարոզենք
ձեզի Է որ ատ փուճ բաներէն Թ կենդանի Աստուծոյն
դառնաք, Ւ որ ինքը ստեղծեց երկինքը ու երկիրը և
15 ծովը ու բոլոր անոնց մէջի եղածները ։ Ո՛ր ան-
ցած դարերուն մէջ Թող տուաւ ամէն ազգերուն
16 իրենց ճամբաներով երթալու ։ Ի Այսու ամենայնիւ
Ինքզինքը առանց վկայութեան չձդողուց, բարեր-
րութիւնով Ը երկինքէն *մեզի անձրևները ու պըտ-
ղաբեր եղանակները տալով, կերակուրներով և
17 ուրախութիւնով †մեր սիրտերը լեցընելով ։ Ու

Է Եփ. լե. 6։
Ը Գլ. ը. 10։ իը. 6։
Թ Գան. բ. 46։
Ժ Մատ. իվ. 65։
Ի Գլ. ժ. 26։
Լ Ցակ. և. 17։ Յայտ. ժթ. 10։
Խ Թագ. ժբ. 21։ ¤ Թագ. ժգ. 13։ Երեմ. ժգ. 22։
Ա Մով. բ. 4։ Կեր. ը. 5։
Բ Թես. ա. 9։
Ե Ծն. ա. 1։ Սաղ. լգ. 6։ Ճով. 6։ Յայտ. ժգ. 7։
Հ Սաղ. ճա. 12։ Գլ. ժե. 30։ Պետ. գ. 3։
Ղ Գլ. ժե. 27։ Հռով. ա. 20։
Ճ Ղե. իվ. 4։ Բ Օր. ժա. 14։ իը. 12։ Ցոր. և. 10։ Սաղ. կե. 10։ կը. 9։ Ճխե. 8։ Երեմ. ժգ. 22։ Մատ. և. 45։
* Ո՛ճռէ՝ ձեզի
† Ո՛ճռէ՝ մեր

աս բաները ըսելով՝ հազիւ կրցան ժողովուրդները դադրեցընել , որ իրենց զոհ չընեն ։
18 Սակայն ՙԱնտիոքեն ու Իկոնիոնէն Հրէաները հասան , ու ժողովուրդները համոզելէն , ՚ի՛ւ պօղոսը քարկոծեցին ու քաղաքէն դուրս քաշեցին՝ կարծելով թէ մեռած է ։ Բայց աշակերտները երբոր անոր բոլորտիքը պատեցին , ելաւ քաղաքը մտաւ , ու հետևեալ օրը Բառնաբասին հետ մեկ-
20 տեղ գներբէ ելաւ ։ Նաև անոնք ան քաղաքին մէջ աւետարանը քարոզելով , ՚ի՛ւ շատերը աշակերտ ընելով՝ Լիւստրա և Իկոնիոն և Անտիոք դարձան ,
21 Աշակերտներուն սիրտերը հաստատելով , և յորդորելով որ հաստատ մնան հաւատքի մէջ . և ՚ի՛ըսէին ։ Թէ շատ նեղութիւններով պէտք է մե-
22 ղի Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել ։ Ու երբոր անոնց ամէն մէկ եկեղեցիին երէցները ձեռնադրեցին , ծոմապահութեամբ աղօթք ընելով զանոնք յանձնեցին Տէրոջը որուն հաւատացեր էին ։
23 Նաև Պիսիդիայի մէջէն պատեցով եկան Պամփիլիա-
24 յիա ։ Պերգէի մէջ ալ Տէրոջը խօսքը խօսեցին
25 եւս։ Անտալիա իջան ։ Անկէ ալ նաւով Անտիոք դացին , Հուսկից որ ՚ի Աստուծոյ շնորհքին յանձնուած էին ան գործին համար որ կատարեցին ։
26 Ու երբոր եկան , եկեղեցին մէկտեղ ժողվելով՝ Հպատմեցին թ՚ինչ որ Աստուած ըրեր էր իրենց հետ , և որ ՚ի հեթանոսներուն հաւատքի դուռ բա-
27 ցեր էր ։ Ու հոն շատ ժամանակ աշակերտներուն հետ կեցան ։

ե Գլ. ժգ. 45 ։
զ Բ Կոր. ժա. 25։ Բ Տիմ. գ. 11։
է Մատ. իբ. 19 ։
ը Գլ. ժա. 23 ։ ժգ. 43 ։
թ Մատ. ժ. 38 ։ ժգ. 24 ։ Ղուկ. իբ. 28, 29 ։ Հռով. ը. 17 ։ Բ Տիմ. բ. 11, 12 ։ գ. 12 ։
ժ Տիտ. ա. 5 ։
ի Գլ. ժգ. 1, 3 ։
լ Գլ. ժե. 40 ։
խ Գլ. ժե. 4, 12 ։ իա. 19 ։
ծ Կոր. ժգ. 9 ։ Բ Կոր. բ. 12 ։ Կող. գ. 3 ։ Ցայտ. գ. 8։

ԳԼ. ԺԵ

1 Մեծ հակառակութիւն կը ծագի Թլփատութեան վրայով ։ 6 Անոր համար առաքեալները խորհուրդ կ՚ընեն , 22 և նամակ գրելով եկեղեցիներուն , իրենց վճիռը կը խրկեն անոնց ։ 36 Պօղոս և Բառնաբաս կը խորհին որ մէկտեղ երթան եկեղեցիներուն այցելութիւն ընելու , բայց մէկզմէկնուն վէճ մը ծագելով իրարմէ կը զատուին ։

1 Եւ ոմանք քանիները Հրէաստանէն իջած՝ եղբայրները կը սորվեցընէին որ Եթէ Մովսէսին սովորութեանը համեմատ Ս չթլփա-
2 տուիք , չէք կրնար փրկուիլ ։ Ուստի Պօղոս և Բառնաբաս անոնց դէմ շատ մը հակառակութիւն ու վէճ ընելէն ետքը , վճռեցին որ Պօղոս ու Բառնաբաս և մէկ քանիներն ալ անոնցմէ՝ Երուսաղէմ երթան առաքեալներուն ու
3 երէցներուն աս խնդրոյս համար ։ Ի Անոնք՝ ալ եկեղեցիին ճամբայ դրուած՝ Փիւնիկէն ու Սամարիայէն անցնելով , Ը հեթանոսաց դարձի գալը կը պատմէին , և մեծ ուրախութիւն կու-
4 տային բոլոր եղբայրներուն ։ Ու երբոր Երուսաղէմ հասան , եկեղեցիին ու առաքեալներէն և երէցներէն ընդունուեցան , և Ի պատմեցին ինչ որ
5 Աստուած ըրեր էր իրենց հետ ։ Փարիսեցւոց ապստանդէն հաւատացեալներէն ոմանք երթան ու կ՚ըսէին թէ Պետք է թլփատել անոնք , ու պատուիրել որ Մովսէսի օրէնքը պահեն ։
6 Նաև առաքեալները ու երէցները ժողվուեցան աս
7 բանին վրայով խորհելու ։ Նաև շատ վիճաբանութիւն ըլլալէն ետև՝ Պետրոս ոտքի վրայ ելաւ ու ըսաւ անոնց , Ի Արդիւկ եղբայրնե՛ր դուք գիտէք որ առջի օրերէն Աստուած ՚ի ձեր մէջը
8 ընտրեց որ առջի օրերէն Աստուած ՚ի ձեր մէջը

ա Գաղ. բ. 12 ։
բ Ծն. ժե. 10 ։ Ղե. ժբ. 3 ։
գ Ցօհ. է. 22 ։ Հմր 5 ։ Գաղ. ե. 2 ։ Փիլ. գ. 2 ։ Կող. բ. 8, 11, 16 ։
դ Գաղ. բ. 1 ։
ե Հռով. ժե. 24 ։ ա Կոր. ժզ. 6, 11 ։
զ Գլ. ժգ. 36 ։
է Հմր 12 ։ Գլ. ժգ. 26 ։ իա. 19 ։
ը Գլ. ա ։
թ Գլ. ժ. 20 ։ ժա. 12 ։

մէջէն , որ իմ բերնովս հեթանոսները աւետարա-
8 նի խօսքը լսեն ու հաւատան : Եւ Աստուած սրտագէտն
Աստուած վկայեց անոնց , Հոգին Սուրբը տա-
9 լով անոնց՝ ինչպէս որ մեզի ալ : Եւ ոչ մէկ խտա-
րութիւն մը ջրեաւ մեր ու անոնց մէջը , հաւատ-
10 քով անոնց սիրտերը Քրիստոսով : Ուստի հիմա
ինչո՞ւ Աստուած կը փորձէք , աշակերտներուն
պարանոցին վրայ անանկ լուծ մը դնելով , որ ա-
նիկայ ոչ մեր հայրերը՝ ոչ ալ մենք կրցանք վեր-
11 ցընել : Հապա կը հաւատանք որ Տէր Յիսուսի
շնորհքովը կը փրկուինք մենք , ինչպէս որ անոնք
ալ :
12 Եւ բոլոր ժողովուրդը լուռ կեցաւ ու մտիկ կ՚ը-
նէր Բառնաբասին ու Պօղոսին , որոնք կը պատմէին
թէ Աստուած օրշալի նշաններ և հրաշքներ ըրեր էր
13 հեթանոսներուն մէջ իրենց ձեռքովը : Եւ անոնք
խօսքերնին կտրեցին եւ՝ Յակոբոս պատասխան
տուաւ ու ըսաւ , Արդի՛կ եղբայրնե՛ր՝ լսեցէ՛ք մտիկ
14 ընէք • Շմաւոն պատմեց թէ Աստուած ինչ-
պէս առաջ այցելութիւն ըրաւ , որ հեթանոսնե-
15 րէն ժողովուրդ առնէ իր անունը համար : Եւ
սա բանիս մարգարէից խօսքերն ալ կը միաբանին ,
16 ինչպէս որ գրուած է , Ետքէն պիտի դառ-
նամ՝ ու Դաւիթին ինկած խորանը նորէն պիտի
շինեմ՝ , և անոր կործանուած տեղերը նորէն
17 պիտի շինեմ՝ , և կանգնեմ՝ անիկա • Որ մնացած
մարդիկը Տէրը փնտռեն , և բոլոր հեթանոսները՝
որոնց վրայ իմ անունս կոչուած է , կ՚ըսէ Տէրը որ
18 ա՛ս ամէն բաները կ՚ընէ : Յայտնի է Աստուծոյ իր
19 բոլոր գործքերը աշխարհիս սկիզբէն հետէ : Ասոր

ֆ ա Պտ. Բե. 9 : ԳԼ. ա. 24 :
ի ԳԼ. ժ. 44 :
Լ Հռով. ժ. 12 : .
խ ԳԼ. ժ. 15, 28, 43 : ա Կոր. ա. 2 : ա Պետ. ա. 22 :
ծ Մատ. ԻԳ. 4 : Դաղ. Ե. 1 :
կ Հռով. դ. 24 : Եփես. բ. 8 : Տիտ. բ. 11 : գ. 4, 5 :
հ ԳԼ. ժգ. 26 :
յ ԳԼ. ժբ. 17 :
ղ Հմր 7 :
շ Ամով. Թ. 11, 12 :

համար չ՚ես յարմար կը դատեմ նեղութիւն չտալ
անոնց որ հեթանոսներէն Աստուծոյ կը դառնան ,
20 Հապա թուղթ մը գրել անոնց՝ որ ետ կենան
կռոց պղծութիւններէն և պոռնկութենէ ու
21 խեղդուածէ՝ և արիւնէ : Վասն որ Մովսէս հին
դարերէն՝ ի վեր ամէն քաղաքի մէջ զինքը քարո-
զողներ ունի , և ժողովարաններու մէջ ամէն շա-
բաթ օր կը կարդացուի :
22 Ուստի առաքեալներուն ու երէցներուն՝ բո-
լոր եկեղեցիին հետ միտքերնին եղաւ որ
իրենցմէ մարդիկ ընտրելով Պօղոսին ու
Բառնաբասին հետ , Անտիոք ղրկեն՝ Յուդան որ
անուանակոչ Յուդան և Հիլասն՝ որոնք գլխաւոր
23 մարդիկ էին եղբայրներուն մէջ • Ու անոնց ձեռ-
քովը նամակ մը խրկեցին այսպէս գրուած .

Առաքեալներ ու երէցներ և եղբայրները՝ Անտիոքի
ու Սիւրիայի և Կիլիկիայի մէջ հեթանոսներէն ե-
24 կած եղբայրներուդ ողջոյն : Որովհետև լսեցինք
թէ Ոմանք մեր մէջէն ելլելով՝ ձեզ խօսքերով
խռովեցուցեր են և ձեր անձերը խախտեր են , ըսե-
լով թէ պէտք է թլփատուիլ ու օրէնքը պահել ;
25 որ անոնց մենք այսպէս չպատուիրեցինք ; Միտք
միաբանութեամբ ժողովուածներուս աղէկ երեցաւ
որ մարդիկ ընտրելով ձեզի խրկինք մեր սիրելինե-
26 րուն Բառնաբասին ու Պօղոսին հետ , Որոնք
մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անուանը համար
27 անձերնին մատնած մարդիկ են : Ուստի խրկեցինք
Յուդան և Հիլասն , որ իրենք ալ բերնով

ֆ Տես հմր 28 :
ի ա Թես. ա. 9 :
Լ Ծն. լե. 2 : Եզ. ի. 3, 23 : Եզեկ. ի. 30 : ա Կոր. բ. 1 : ժ. 20, 28 : Ճայտ. բ. 14, 20 :
խ ա Կոր. չ. 9, 18 : Դաղ. Ե. 19 : Եփես. Ե. 3 : Կող. գ. 5 : ա Թես. դ. 3 : ա Պետ. դ. 3 :
ծ Ծն. Թ. 4 : Ղե. դ. 17 : բ Օր. ժբ. 16, 23 :
կ ԳԼ. ժգ. 15, 27 :
հ ԳԼ. ա. 23 :
յ Հմր 1 : Դաղ. բ. 4 : Ե. 12 : Տիտ. ա. 10, 11 :
ղ ԳԼ. ժգ. 50 : ժգ. 19 : ա Կոր. ժե. 30 : բ Կոր. ժա. 23, 26 :

28 նոյն բաները չեղե պրուցին : Ինչու որ աղէկ երե-
ցաւ Սուրբ Հոգիին ու մեզի ալ ձեր վրայ աւելի
29 բեռ չդնել , աս հարկաւոր բաներէս ի զատ , " Որ
եթ կենաք կուռքերու զոհուածէ Եւ արիւնէ ու
խեղդուածէ և պոռնկութենէ . որ աս բաներէն
ինքզինքնիդ պահելով աղէկ պիտի ընէք : Ո՛ղ-
ջեղիք :
30 Անոնք ալ ճամբայ դրուելով՝ Անտիոք դացին ,
և ժողովուրդը մեկտեղ ժողվելով թուղթը տուին :
31 Ու երբոր կարդացին , ուրախացան ան մխիթա-
32 րութենեանը վրայ : Իակ Յուդա ու Շիղաս՝ որ
իրենք ալ մարգարէ էին , * շատ խօսքերով յոր-
33 դորիքին եղբայրները ու հաստատեցին : Ու
ատեն մը հոն կենալէն ետև՝ † եղբայրներէն խաղա-
ղութեամբ ճամբայ դրուեցան առաքեալներուն
34 քով՝ ‡ Բայց Շիղասին աղէկ երեցաւ հոն
35 մնալ : ¶ Պօղոս ու Բառնաբաս ալ Անտիոքի մէջ
կը կենային , և ուրիշ շատերու հետ Տէրոջը խօս-
քը կը սորվեցնէին ու կը քարոզէին :
36 Ու քանի մը օրերէ ետև Պօղոս ըսաւ Բառնա-
բասին , Դառնանք ու այցելութիւն ընենք եղբայր-
ներուն՝ * ամէն մէկ քաղաքները , ուր որ Տէրոջը
խօսքը քարոզեցինք , Ե տեսնենք թէ ինչպես են :
37 Իակ Բառնաբաս կ'ուզէր որ ‡ Յովհաննէսն ալ
38 առնեն , որ Մարկոս կ'ըսուէր . Բայց Պօղոս արժան
չսեպեց որ * Պամփիւլիայի մէջ իրենցմէ զատուողը
ու իրենց հետը գործի չելողը հետերնին առնեն :
39 Ընդհակ ընդդիմութիւն մը եղաւ , մին-
չև որ իրարմէ զատուեցան . և Բառնաբաս առաւ
40 Մարկոսը ու նաւով Կիպրոս գնաց : Պօղոս ալ

* Հմմ 20 : Գլ . իա . 25 : Ցայս . բ . 14 , 20 :
Ձ Ղկ . Ժէ . 14 :
* Գլ . ժգ . 21 : Ժբ . 23 :
† ա Կոր . ժզ . 11 : Եբր . ժա . 31 :
¶ Գլ . ժգ . 1 :
* Գլ . ժգ . 4 , 13 , 14 , 51 : ժգ . 1 , 6 , 23 , 24 :
‡ Գլ . ժբ . 12 , 25 : ժգ . 5 : Կող . գ . 10 : բ Տիմ . գ . 11 : Փիլմ . 24 :
+ Գլ . ժգ . 13 :

Շիղան ընտրեց ու եղաւ , ° եղբայրներէն Աստու-
41 ծոյ շնորհացը յանձնուելով , Ու Սիւրիայի ու
Սիլիկիայի մէջ կը պտըտէը , ֆու եկեղեցիները
կը հաստատէը :

ԳԼ . ԺԵ .

1 Պօղոս կը թափառէ Տիմոթէոսը . Ղ Սուրբ Հոգիին հրամա-
նովը քարոզները կը պարտի . 14 Լիդիան հաւատքի կը բե-
րէ . 16 և Տարտափ ոգի ունեցող աղախին մը կը բժշկէ . 19
Ու պատճառով Պօղոս ու Շիղաս կը ծեծուին , և բանտը կը
գրուին . 26 Բանտին դռները Տրաշքով կը բացուին . 31
Բանտապետը դարձի կու գայ . 37 և անոնք կ'ազատուին :

1 Ետ հասաւ * Դերբէ ու Լիւստրա . և ահա հոն
աշակերտ մը կար ‡ Տիմոթէոս անունով , † որ
հաւատացեալ մօրէայ կինէն մը ազգաւ էր , և
2 հայրը Յոյն էր . Որ Լիւստրայի ու Իկոնացի եղ-
3 բայրներէն ալ ¶ Բաւէ վկայուած էր : Պօղոս ու-
զեց որ ասիկայ իր հետը ելլէ , Ե առաւ թլփա-
տեց զանիկայ ան տեղուանքը եղած * Հրեաներուն
համար , ինչու որ ամէնն ալ գիտէին թէ անոր
4 հայրը Յոյն էր : Ու քաղաքներէն անցնելով ,
Ղ նշանաւորէմ եղած առաքեալներէն ու երէցներէն
ապահրուած հրամանները կ'աւանդէին անոնց որ
5 պահեն : Ե Եկեղեցիները ալ հաւատքի մէջ կը
հաստատուէին , և օրէ օր անոնց թիւը կ'աւելնար :
6 Ու Փռեզիա ու Գաղատացւոց կողմերը պտը-
տեցան . և Սուրբ * Հոգիին արգիլելով որ Ասիա
7 ¤ խօսքը Եսիայի մէջ չխօսին , Միւսիայի
կողմերը որ եկան , կը ջանային դէպ ի Բիւթա-
նիա երթալ . և * Յիսուսի Հոգին թոյլ չտուաւ

° Գլ . ժգ . 25 :
ֆ Գլ . ժգ . 5 :
¤ Գլ . ժգ . 6 :
Բ Գլ . ժբ . 22 : Հռոմ . ժգ . 21 : ա Կոր . գ . 17 : Փիլ . բ . 19 : ա Թես . գ . 2 : ա Տիմ . ա . 2 : բ Տիմ . ա . 2 :
‡ բ Տիմ . ա . 5 :

* Գլ . գ . 3 :
Ե ա Կոր . թ . 20 : Տես Գաղ . բ . 3 : և . 2 :
Ջ Գլ . ժե . 28 . 29 :
Ե Գլ . ժե . 41 :
* Որոնք նշանին :
ԸԲ Կոր . բ . 12 : բ Տիմ . գ . 18 :

8 անոնց ։ Ու Միւսիայի քովէն անցնելով ԷՏրո-
9 վադա իջան ։ Ու հոն դիշերը Պօղոսին տեսիլք
մը երեցաւ . Մակեդոնացի մարդ մը կայնած կ'ա-
ղաչէր անոր ու կ'ըսէր , Մակեդոնիա անցիր և
10 օգնէ մեզի ։ Ու երբոր ան տեսիլքը տեսաւ , շուտ
մը ուզեցինք ֊ Մակեդոնիա ելլել , հասկընալով
որ Տէրը մեզ կը հրաւիրէ անոնց աւետարան քա-
րոզելու ։
11 Ուստի նաւով Տրովադացին ելանք ու շիտակ
Սամոթրակէ գացինք , ու հետևեալ օրը Նէապո-
12 լիս . Ու անկէ ալ ֏ Փիլիպպէ , որ է Մակեդոնիա-
յի Դէ մասին գլխաւոր քաղաքը՝ * կողոնիա . և
13 ան քաղաքին մէջ քանի մը օր կեցանք ։ Ու շա-
բաթ օրը քաղաքէն դուրս ելանք դետեզերքին քո-
վը ուր սովորութիւն ունէին աղօթք ընելու ,
ու նստելով ժողվուած կիներուն կը խօսէինք ։
14 Ու Թիւատիր քաղաքէն ծիրանավաճառ կին մը
Լիդիա անուն , որ աստուածապաշտ մէկ մին էր ,
մտիկ կ'ընէր . Տէրոջն սիրտը Տէրը բացաւ Պօղո-
15 սին ըսածներուն ուշադրութիւն ընելու ։ Ու երբ-
որ մկրտուեցաւ ինքը և իր տունը , աղաչեց ու ը-
սաւ . Թէ որ զիս Տէրոջը հաւատացեալը կը սե-
պէք , իմ տունս մտէք բնակեցէք ։ Ե և ստիպե-
լով տարաւ մեզ ։
16 Ու եղաւ որ երբ մենք աղօթքի կ'երթայինք ,
աղախին մը պատահեցաւ մեզի որ ֏ հարցուկ ոգի
ունէր , ևոր գուշակութիւն ընելով իր տէրերուն
17 շատ վաստակ կը բերէր ։ Այսկայ Պօղոսին և մեր
հետևէն իյնալով կը պոռար ու կ'ըսէր ; Այս մար-
դիկը Բարձրեալ Աստուծոյ ծառաներն են , որ

Ե ԳԼ . ժ . 30 ։
֏ Բ Կոր . ը . 13 ։
է Փիլ . ա . 1 ։
* Յ՝ գաղթականաց տեղ ։
Ը Դատ . իդ . 45 ։
Թ Ծն . ժթ . 3 ։ Լե . 11 ։ Դատ . ժթ . 21 ։ Դտ . իգ . 29 ։ Եզր . ժգ . 2 ։
Ժ Ա Թագ . իը . 7 ։
Ի ԳԼ . ժթ . 24 ։

18 * մեզի փրկութեան ճամբան կը քարոզեն ։ Ու ասանկ շատ օրեր կ'ընէր . իսկ Պօղոս հ վշտանալով դարձաւ ու ըսաւ ան ոգիին , Յիսուս Քրիստոսի անունովը հրամայեմ կ'ընեմ քեզի , ելլէ ատկէ ։ ԵՒ
19 նոյն ժամուն ելաւ ։ Ե Երբոր տեսան անոր տէրե-
րը որ իրենց վաստակին յոյսը կտրեցաւ , ֌ Պօղոսը
ու Շիլան բռնելին ու ֏ հրապարակը քաշեցին
20 իշխաններուն առջին ։ Ու տարին զանոնք զօրա-
գլուխներուն քովը ու ըսին , Այս մարդիկները ֏ մեր
21 քաղաքը իրար կ'անցընեն . իրենք Հրեայ են , Ու
անանկ սովորութիւններ կը քարոզեն , որ արժան
չէ մեզի ընդունիլ , ոչ ալ ընել , ինչու որ Հռո-
22 միայեցի ենք ։ Ու բազմութիւնը անոնց վրայ
դիզուեցաւ . զօրագլուխներն ալ բռնութեամբ ա-
նոնց հանդերձները հանեցին , Ե և հրաման ըրին որ
23 գանոնք ծեծեն ։ Ու անոնց շատ վէրքեր տալէն ետև ,
բանտը դրին , պատուիրելով բանտապետին որ
24 զգուշութեամբ պահէ զանոնք ։ Ուն ալ ասանկ
հրաման առնելով զանոնք ներսի բանտը դրաւ , ու
ոտքերնին կոնդի մէջ ամրցուց ։
25 Ու կէս գիշերին Պօղոս ու Շիլաս աղօթք կ'ը-
նէին և զՔաւուած կ'օրհնէին , ու բանտարկեալներն
26 ալ անոնց մտիկ կ'ընէին ։ Ե Ու յանկարծակի
մեծ շարժ մը եղաւ , անանկ որ բանտին հիմերը
սասանեցան , և անմիջապէս ՚ բոլոր դռները բա-
ցուեցան , ու ամէնուն կապերը արձակուեցան ։
27 Ու բանտապետը երբոր արթնցաւ ու բանտին
դռները բացուած տեսաւ , թրուը քաշեց և ինք-
զինքը պիտի սպաններ , կարծելով թէ կալուած-
28 ները փախեր են ։ Ձայն Պօղոս բարձր ձայնով

* Ո՛ռմէ՛ ձեզի
հ Տես Մար . ա . 25 , 34 ։
֌ Մար . ժգ . 17 ։
Ղ ԳԼ . ժթ . 25 , 26 ։
֏ Բ Կոր . գ . 5 ։
֏ Մատ . ժ . 18 ։
յ Գ Թագ . ժը . 17 ։ ԳԼ . ժէ . 6 ։
Ն Բ Կոր . գ . 5 ։ ժա . 23 , 25 ։ ա Թես . բ . 2 ։
Շ ԳԼ . գ . 31 ։
՚ ԳԼ . ե . 19 ։ ժբ . 7 , 10 ։

հանչէց ու բսաւ , Դուն քու անձիդ ինամ մի՛ մի՛
29 ըներ , ինչու որ ամէնքս ալ հոս ենք : Նէ անիկայ
Ճրագ մը ուզէց ու ներս վազեց , և դողալով Պօ-
30 ղոսին ու Հիւղային առջեւը իյնաւ • Նէ, անոնք
դուրս բերելով բսաւ ՝ Տէ՛ր իմ՝ ինծի ի՞նչ պէտք
31 է ընել , որ փրկուիմ : Անոնք ալ ըսին , Հաւա-
տաց Տէր Յիսուս Քրիստոսին , ու պիտի փրկ-
32 կուիս դուն և քու տունդ : Նէ Տէրոջը խօսքը
խօսեցան անոր , ու ան ամէնուն որ իր տանը մէջն
33 էին : Նէ առաւ զանոնք գիշերուան նոյն ժամուն
ու անոնց վէրքերը լուաց , և շուտ մը մկրտուեցաւ
34 ինքը ու բոլոր իրենները : Նէ զանոնք իր տունը
առնելով , Հանոնց առջեւը սեղան դրաւ , և բոլոր
տունովը ուրախ եղաւ՝ Հաւատալով :
35 Ու երբոր առաւօտ եղաւ , զօրապետները խրկեցին
սպասաւորները ու ըսին , Արձակէ այս մարդիկը :
36 Նէ բանտապետն ալ ան խօսքերը Պօղոսին պատմեց
թէ , Զօրապետները խրկեցին որ արձակուիք •
ուստի հիմա ելէք՝ և խաղաղութեամբ գացէք :
37 Նայց Պօղոս ըսաւ անոնց , Անոնք յայտնապէս ծե-
ծելով՝ որ չդատապարտուած Հռոմէացի մար-
դիկ ենք , բանտը դրին , ու հիմա գաղտիւկ կը
հանեն մեզ • աոանկ չէ , հապա թող իրենք
38 գան ու մեզ հանեն : Նէ սպասաւորները զօրա-
պետներուն պատմեցին ան խօսքերը • անոնք
ալ երբոր լսեցին թէ Հռոմէացի են , վախ-
ցան , ու եկան քաղցրութեամբ խօսեցան անոնց
39 հետ • Նէ դուրս հանելով Հ՝ի՛ աղաչէին որ ան
40 քաղաքէն երթան : Անոնք ալ բանտէն ելնելով՝
Ղիդիային տունը մտան , ու եղբայրները տեսնե-
լով մխիթարեցին զանոնք , և գացին :

Ը Ղուկ . գ . 10 ։ Գաղ . բ . 87 ։ Թ . 6 ։
Ժ Ցօհ . գ . 16 ։ 36 ։ ղ . 47 ։
ի Ցօհ . ե . 10 ։
Լ Ղուկ . ե . 29 ։ ժէ . 6 ։
Ծ Գաղ . բ . 25 ։
Կ Ա՞ստ . ը . 34 ։
Հ Հմր 14 ։

ԳԼՈՒԽ ԻԶ

1 Պօղոս կը քարոզէ Թեսաղոնիկէի մէջ , 4 ուր ոմանք կը հաւատան , և ոմանք կը հալածեն զանիկայ : 10 Պօղոս Բերիա կը խրկուի , ուր հոն ալ կը քարոզէ • 13 Թեսաղոնիկեցիներէն հալածուած՝ 15 Աթենք կ՝երթայ , և հոն կը քարոզէ առանց չնայելոյ կենդանի Աստուածը : 34 Շատ մարդիկ Դիոնոսիոս կը հաւատան :

1 Նէ Ամփիպօլիսէն ու Ապողոնիայէն պտըտելով՝
Թեսաղոնիկէ եկան , ուր էր Հրեաներուն
2 ժողովարանը : Պօղոս ալ իր սովորութեանը պէս
անոնց մէջը մտաւ , և իրեք շաբաթ օր խօսե-
3 ցաւ անոնց հետ գիրքերէն , Մեկնելով և աւելնելն
դնելով թէ Քրիստոս չարչարուիլ ,
ու մեռելներէն յարութիւն առնել , և թէ Ան
Յիսուսը որ ես ձեզի կը քարոզեմ՝ ըսաւ , Քրիս-
4 տոս է : Նէ անոնցմէ ոմանք հաւատացին ու
Պօղոսին և ու Հիւղային հետ միացան , ասոնց-
ծախտ Յոյներէն ալ մեծ բազմութիւն , ու երեւելի
կիներէն ալ հաւատացողները քիչ չէին :
5 Նայց չհաւատացող Հրեաները նախանձեցան , և
քանի մը դատարկապորտ անօրէն մարդիկ առնե-
լով՝ աղմուկ հանեցին ու քաղաքը տակնուվրայ
ըրին , և Յասոնին տանը վրայ յարձակելով՝
6 կ՝ուզէին զանոնք ժողովրդին առջեւը տանել : Ու
երբոր զանոնք չգտան , Յասոնը ու մէկ քանի եղ-
բայրները քաշելով տարին քաղաքապետներուն
առջեւը , կանչ-ըռտուելով թէ Նանոնք որ աշխարհը
7 տակնուվրայ ըրին , հոս ալ հասեր են • Որոնք
Յասոն ընդուներ է • և ասոնք ամէնը Կայսրին
հրամանացը դէմ կը գործեն , Ի ըսելով թէ ուրիշ
8 թագաւոր մը կայ Յիսուս : Նէ խռովեցուցին ժո-

Ա Ղուկ . գ . 16 ։ Գաղ . թ . 20 ։ ժգ . 5 , 14 ։ ժգ . 1 ։ ժգ . 13 ։ ժթ . 8 ։
Բ Ղուկ . իդ . 26 , 46 ։ Գաղ . ժը . 28 ։ Գաղ . գ . 1 ։
Գ Գաղ . իբ . 24 ։
Դ Գաղ . ժե . 22 , 27 , 32 , 40 ։
Ե Հռով . ժգ . 21 ։
Զ Գաղ . ժգ . 20 ։
Է Ղուկ . իգ . 2 ։ Ցօհ . ժթ . 12 ։ ա Պետ . բ . 13 ։

դրմնաւորդը ու քաղաքապետները, որ աս բաները կը
9 լսէին։ Բայց երբոր Յառնէն և ուրիշներէն երեսը
10 խաւարութիւն առին, արձակեցին զանոնք։ Ետոյ
եղբայրները շուտ մը դիւերով Պօղոսը և Շիղան
Տերբիա խրկեցին. որոնք հոն հասնելով՝ Հրեից
11 ժողովարանը գացին։ Աստը ննասդնիկէի մէջ
եղողներէն աւելի ազնիւ մարդիկ էին, որ Ա՛սա՜ծ
ոյ խօսքը կատարեալ յօժարութեամբ ընդունե-
ցին, և ե՛ամէն օր Գիրքերը կը քննէին թէ աս
12 բաները ասա՞նկ է։ Ուստի անոնցմէ շատերը
հաւատացին. և պատուաւոր Յոյն կիներէն ու
մարդիկներէն հաւատացողներն ալ բաւ՛ական էին։
13 Բայց երբոր Հրեայն Թեսաղոնիկեցի Հրդանները
թէ Տերբիայի մէջ ալ Աստուծոյ խօսքը քարոզուե-
ցաւ Պօղոսէն, հոն ալ եկան ու ժողովրդը
14 գրգռեցին։ ֊ Ա՛ն ատենը եղբայրները շուտ մը Պօ-
ղոսը խրկեցին որ մինչև Ծովեզերքը երթայ. բայց
15 Շիղան ու Տիմոթէոս հոն մնացին։ Ու անոնք որ
Պօղոսը կը տանէին, մինչև Աթենք բերին անկից։
Եւ Հրէն հրաման առնելով Շիղային ու Տիմո-
թէոսին համար որ շուտով իրեն գան, գացին։
16 Ու Պօղոս Աթենքի մէջ անոնց սպասելով՝ Ի՛ր
հոգին անհանդիստ էր ներսի դին, վասն զի քա-
ղաքը բոլորովին կռապաշտութեան մէջ ընկղմած
17 կը տեսնէր։ Ուստի ժողովարանին մէջ կը խօսէր
Հրէաներուն ու բարեպաշտ մարդոց, և ամէն օր
18 հրապարակներուն մէջ որոնց որ պատահէր։ Ու
Նպիկուրեան և Ստոյիկեան փիլիսոփաներէն մէկ
քանիները իրեն հետ հակառակութիւն կ՛ընէին. և
ոմանք կ՛ըսէին, Ա՛ս սերմանաքաղը ի՞նչ ըսել
կ՛ուզէ. ուրիշներն ալ՝ Ո՛ւրեմն, Ա՛ւրևի թէ հոգի
մը օտար աստուածներու քարոզիչ է. ինչու որ

ե Գլ. թ. 25 ։ Հմր 14 ։
ը Ես. լգ. 16 ։ Դան. ժզ. 29 ։ Ցօհ. ե. 39 ։

թ Մատ. ժ. 23 ։
ի Գլ. ժբ. 5 ։
լ Բ Պետ. բ. 8 ։

Յիսուսը ու յարութիւնը կ՛աւետարանէր անոնց ։
19 Նե առին անիկայ Արիսպագոսը տարին, ու կ՛ը-
սէին, Կրնա՞նք իմանալ թէ ի՛նչ է այս նոր վար-
20 դապետութիւնը որ դուն կը գրուցես. Վասնզի
մեր ականջներուն օտար բաներ կը բերես. ուրեմն
կ՛ուզենք իմանալ թէ ի՛նչ պիտի ըլլան անոնք.
21 (Ինչու որ Աթենացիները ամէնն ալ, ու հոն կե-
ցող օտարականները ուրիշ բանի չէին պարապեր,
բայց միայն նոր բան գրուցելու կամ լսելու ։)
22 Ա՛ն ատենը Պօղոս Արիսպագոսին մէջը կայնեցաւ
ու ըսաւ, Ա՛վ Աթենացի մարդի՛կ ամէն կողմանէ
23 խիստ կրօնասէր կը տեսնեմ ձեզ ։ Վասնզի ես
պտըտելով ու ձեր պաշտամունքը դնելով՝ մէկ սե-
ղան մը գտայ, որուն վրայ գրուած էր Ա՛ՆՕՆ-
ՆՕՕՆ ԱՍՏՒԾՈՅՆ. ուստի անիկայ որ
դուք չճանչնալով կը պաշտէք, ես նորա ձեզի կը
24 քարոզեմ ։ Ի՛ Աստուած որ աշխարհը ստեղծեց, և
անոր մէջի բոլոր բաները, անիկայ երկինց ու
երկրի ֊ Տէրն ըլլալով, չի՛ ձեռագործ տաճար-
25 ներու մէջ կը բնակի, Ա՛չ ալ մարդոյ ձեռքովը
կը պաշտուի՛ հարկաւ մը կարօտ պէս. Ինքզինք
ինքը կու տայ ամէնուն կեանք ու շունչ և ամէն
26 բան. Ու բոլոր մարդոց ազգերը մէկ արիւնէ մը
ըրաւ՝ որ բոլոր երկրի երեսին վրայ բնակին. և
որոշուած ժամանակները հաստատուց, ու անոնց
բնակութեան սահմանները, ֊ զԻ՛նքնին փնտռե-
27 լու, Ա՛ր ըլլայ թէ խարխափելով զինքը գտնեն.
28 ֊ թէպէտև մեր ամէն մէկին ալ հեռու չէ. Ինչու
որ ֊ անով՝ կ՛ապրինք և կը շարժինք ու կանք,

ե Գլ. ժզ. 14 ։
ը Մատ. ժա. 25 ։
թ Գլ. է. 48 ։
ի Սաղ. ծ. 10–13 ։
լ Յոե. բ. 7 ։ Թես. ժզ. 22 ։ Ցօհ. ժբ. 10 ։ Ի՛է. 3 ։ ԼՔ. 4 ։ Ես. խբ. 5 ։ ծէ. 16 ։ Զաք. ժբ. 1 ։ Ղբ Օբ. Լբ. 8 ։
֊ Հռով. ա. 20 ։
֊ Գլ. ժզ. 16 ։
֊ Կող. ա. 17 ։ Եբր. ա. 3 ։

Ե՛ւ ինչպէս որ ձեր բանասաւեղծներէն մէկ քանիներն
29 ալ ըսին, Ինչպէ՛ս մենք անոր զաւակն ալ ենք: Ուս-
տի որովհետեւ Աստուծոյ զաւակն ենք, չ պէտք չէ
որ անանկ սեպենք թէ Աստուածութիւնը նմանի
ըլլայ ոսկիի կամ արծաթի կամ քարի, որ մար-
դուս վարպետութիւնովը ու խելքովը քանդա-
30 կուած է: Ալդ Աստուած ™ տգիտութիւնեան ա-
տեններուն անտես ընելով, ն հիմա ամէն տեղ կը
31 պատուիրէ բոլոր մարդոց որ ապաշխարեն: Ին-
չու որ ինքը մէկ օր մը սահմանեց, ո որուն մէջ
աշխարհս արդարութեամբ պիտի դատէ ան մար-
դուն ձեռքովը, որն որ որոշեց, ու ամենուն հա-
ւատացուց՝ զանիկայ Ս մեռելներէն յարուցանելով:
32 Երբոր մեռելոց յարութիւնը լսեցին, ոմանք
ծաղր կ՚ընէին, ոմանք ալ կ՚ըսէին, Կո բանիդ
համար ուրիշ անգամ մըն ալ պիտի ընենք քեզի:
33 Ու այսպէս Պօղոս անոնց մէջէն ելաւ: (34) Սա-
կայն քանի մը մարդիկ իրեն յարելով հաւատա-
ցին, որոնց մէջէն էր Դիոնեսիոս Արիսպագացին,
և Դամարիս անունով կնիկ մը, ու անոնց հետ ու-
րիշներ ալ:

ԳԼ. ԺԸ

1 Պօղոս իր արհեստը կը բանի, և Կորնթոսի մէջ հեթանոս
Ներուն կը քարոզէ: 9 Տէրը տեսիլքի մէջ կը քաջալերէ
Պօղոսը, 12 որ կ՚ամբաստանուի փոխանորդ բդեշխին Գա-
ղիոնէն առջեւը, բայց կ՚ազատի. 18 եւբը քաղաքէ բաղաք
պտըտելով՝ աշակերտները կը հաստատէ: 24 Ալեքսան-
անելի ճշդիւ սորվելով Ճշմարտութիւնը Ակիւղասէն ու
Պրիսկիլլայէն 28 զԲրիստոս կը քարոզէ մեծ ազդեցու-
թեամբ:

1 Ա՚սկէ ետեւ Պօղոս Աթենքէն գաւառելով Կորնթոս
2 եկաւ, Ու մէկ Հրէայ մը գտաւ ™ Ակիւղաս

ն Տիտ. ա. 12:
ղ Ես. խ. 18:
= ԳԼ. ԺԳ. 15: Հռով. դ. 25:
ղ Դան. իգ. 47: Տիտ. բ. 11:
12: ա Պետ. ա. 14: գ. 3:
ո ԳԼ. ժ. 42: Հռով. բ. 16: ԺԳ. 10:
ի ԳԼ. բ. 24:
= Հռով. ԺԳ. 3: ա Կոր. ԺԳ. 19: բ Տիմ. գ. 19:

անունով Ծննդեամբ Պոնտացի, որ իր Պրիսկիլլա
կնկանը հետ նոր եկեր էր Իտալիայէն, (Կղոդիո-
սին հանած հրամանին համար որ բոլոր Հրեաները
Հռոմէն հեռանան:) ու անոնց քովը գնաց:
3 Ու որովհետեւ իրենք արհեստակից էր՝ անոնց քովը
կեցաւ Ե կը բանէր, (Ինչու որ արհեստով
4 վրանագործ էին: Ֆ Ու ամէն շաբաթ օրերը ժո-
ղովարանին մէջ կը խօսէր, և Հրեաները ու
5 Յոյները կը հաստատէր: Ո Ու երբոր Հիղա և
Տիմոթէոս Մակեդոնիայէն իջան, Ի Պօղոսին հո-
գին նեանդով վառուած ըլլալով, Հրեաներուն
վկայութիւնով կը հաստատէր թէ Յիսուսը
6 Քրիստոսն է: Ը Ինոնք ալ երբոր դէմ կեցան
ու կը հայհոյեին, Ի ինքը հանդերձները թօթ-
լով բսաւ անոնց, Ը Ձեր արիւնը ձեր գլուխը,
Ե ես անպարտ եմ, Հ ասկէ ետեւ հեթանոսներուն
7 պիտի երթամ: Ու անկէ երթալով մտաւ ա-
կու մը տուն, որուն անունը * Յուստոս էր՝ աս-
տուածավախ մարդ մը, որուն տունը ժողովարանին
8 կից էր: Ի Ու ժողովրդապետը Կրիսպոս իր բոլոր
տունովը հաւատաց Տէրոջը. և Կորնթացիներէն
շատերը լսելով հաւատացին ու մկրտուեցան:
9 Ու գիշերը տեսիլքի մէջ Ը Տէրը ըսաւ Պօղոսին,
Մի՛ վախնար՝ հապա խօսէ և լուռ մի՛ կենար,
10 Ի Ինչու որ ես քեզի հետ եմ՝ և մէկը քեզի դէմ
պիտի չելլէ քեզի վնաս մը հասցընելու. քանզի
աս քաղաքիս մէջ ես շատ ժողովուրդ ունիմ՝:

բ ԳԼ. ի. 34: ա Կոր. դ. 12: ա Թես. բ. 9: բ Թես. դ. 8:
գ ԳԼ. ԺԸ. 2:
դ ԳԼ. ԺԸ. 14, 15:
ե Ցոր. ԼԲ. 18: ԳԼ. ԺԸ. 3: Հմմ. 28:
զ ԳԼ. ԺԳ. 45: ա Պետ. դ. 4:
է Կեհմ. ե. 13: Մատ. Ժ. 14: ԳԼ. ԺԳ. 51:
ը Ղև. ի. 9, 11, 12: բ Թագ. ա. 16: Եզեկ. ԺԸ. 13: ԼԳ. 4:
թ Եզեկ. դ. 18, 19: ԼԳ. 9: ԳԼ. ի. 26:
ժ ԳԼ. ԺԳ. 46: իբ. 28:
* Ո՛նուէ՛ Տիտոս Ցուստոս
ի ա Կոր. ա. 14:
լ ԳԼ. իգ. 11:
խ Երեմ. ա. 18, 19: Մատ. իբ. 20:

11 Նէ Հոն տարի մը ու վեց ամիս կեցաւ , ու Աստուծոյ խօսքը անոնց մէջ կը տարածէին :
12 Նէ Եգիպտոսի փոխանորդ Գաղիոնին օրերը Հրեայք միաբանելով՝ Պօղոսին դէմ եկան ,
13 և զանիկայ առեանը տարին , Ըսելով Թէ Եսիկայ կը հրապուրէ մարդիկ օրէնքին դուրս Նա-
14 տուածի պաշտելու : Եւ երբոր Պօղոս իր բերանը բանալու պատրաստ էր , Գաղիոն ըսաւ Հրէաներուն , Թէ Հոէ որ անիրաւութեան մը կամ չար գործքի մը համար ըլլար՝ ով Հրեաներ , արժան
15 էր ինձի որ ձեզի մտիկ ընէի : Բայց Թէ որ վէճը խօսքի ու անուններու և ձեր օրէնքին վրայով է , դուք ձեզմէն տեսէք . Ես չուզեր որ ես առանկի բաներ
16 ըու դատաւոր ըլլալ ձեմ ուզեր : Նէ զանոնք
17 առեանէն վռնտեց : Եւ ամենքը բոլոր Հոյները Սոսթենէսը ժողովրդապետը բռնելին ու առեանին առջեւը կը ծեծէին . և սա բաներուս վրայով Գաղիոն բնաւ հոգ չէր ըներ :
18 Պօղոս ալ տակաւին խել մը օրեր Հոն մնալէն ետքը՝ եղբայրներէն հրաժարելով , նաւով դէպ՝ի Սիւրիա գնաց . ու իր հետ ալ Պրիսկիլլա և Ակիւղաս , սաստկ հովերուն մէջ Հէնքրայի մէջ Հէր գլուխը
19 փոքրած , Ինչու որ ուխտաւոր էր : Եւ Եփեսոս որ հասաւ , անոնք հոն ձգեց , և ինքը ժողովարա-
20 նը մտնելով՝ Հրեաներուն հետ կը խօսէր : Նէ իրեն կ՝աղաչէին որ ալ աւելի ժամանակ իրենց
21 քովը մնայ , բայց չանձնառու չեղաւ . Հապա հրաժարեցաւ անոնցմէ ըսելով , *Պէտք է որ անպատճառ սա առաջիկայ տօնը Երուսաղէմի մէջ ընեմ . բայց՝ ըՆստուծոյ կամքովը նորէն ձեզի կը դառնամ . ու Եփեսոսէն նաւով ճամբայ ելաւ .

բ Գլ . իգ . 29 ; իե . 11 , 19 ;	* Ո՛նհնդ կոնդն :
է ա Կոր . ա . 1 :	
ը Հռով . ժգ . 1 :	
թ Թես . գ . 18 ; Գլ . իա . 24 ;	ը ա Կոր . դ . 19 ; Եբր . գ . 3 ; Յակ . դ . 15 :

22 Նէ Կեսարիա հասնելով՝ Երուսաղէմ ելաւ , ու եկեղեցին բարև տուաւ , ու Խթէը իջաւ Անտիոք .
23 Նէ առեն մը Հոն կենալէն ետև ելաւ , ու կարգով ¤Գաղատացւոց երկիրը և Փռիւգիա կը պտըտէր , ¤ու բոլոր աշակերտները կը հաստատէր :
24 Նէ ¤Ապողոս անուամբ Հրեայ մը , Ծննդեամբ Գրէքաանդրացի Հարտասան մարդ մը եկաւ Հասաւ Եփեսոս . որ ինքը գրաւոր էր առ՚րէն դիրքերով :
25 Ասիկայ Տէրոջը Ճամբուն մէջ վարժուած էր , Ե և ջերմեռանդ հոգի ունենալով , կը խօսէր ու կը սորվեցընէր Ճշդութեամբ Տէրոջը վրայով . բայց Ե Խթէը միայն Յովհաննէսին մկրտութիւնը գիտէր :
26 Ասիկայ սկսաւ ժողովարանին մէջ համարձակ խօսիլ . ու երբոր Ակիւղաս ու Պրիսկիլլա լսեցին անկէ , ալ զանիկայ իրենց քովը առին , և աւելի
27 ճշդիւ Հաստատուն Ճամբան անոր հասկըցուցին : Ու երբոր անիկայ ուզեց Ախայիա երթալ , եղբայրները քաջալերեցին պատիւ , ու գէր գրեցին Հոն փոխ աշակերտներուն որ զանիկայ ընդունին . որ հոն հասնելով՝ ¤շատ օգտակար եղաւ շնորհքով
28 հաւատացեալներուն . Վասնզի հրապարակաւ սաստիկ կը յանդիմաններ Հրեաները , Ե առ՚րէն դիրքերէն ցուցընելով Թէ Յիսուսը Քրիստոս է :

¤ Գաղ . ա . 2 ; դ . 14 :	Ե Հռով . ժբ . 11 :
¤ Գլ . ժգ . 21 ; ժե . 32 , 41 :	Ը Գլ . ժԹ . 3 :
¤ ա Կոր . ա . 12 ; դ . 5 , 6 ; դ . 6 ; Տիտ . գ . 13 :	¤ ա Կոր . դ . 6 :
	Ը Գլ . Թ . 22 ; ժէ . 3 ; Հմր 5 :

ԳԼ . ԺԹ

1 Սուրբ Հոգին կը տրուի Հաւատացեալներուն՝ Պօղոսին ձեռօքը : 9 Հրէայք կը Հայհոյեն Պօղոսի վարդապետութիւնը՝ որ Հրաշքներով կը Հաստատուի : 13 Դիմելեցուցիչ Հրէայք 16 ծեծ կ՚առնեն դիւահարէն : 19 Կախարդական գրքերը կ՚այրուին : 24 Դեմետրիոս իր արծաթասերութեամբը մեծ ազմուկ կը Հանէ Պօղոսին դէմ , 35 որն որ աւետարանիչը կը Հանդարտեցնէ :

1 Եւ քանի որ Ապողոս Կորնթոսի մէջ էր, Պօ-
ղոս վերի կողմերը պտըտելով Եփեսոս եկաւ,
2 և քանի մը աշակէրտներ գտնելով, Հաս. անոնց
Երբոր հաւատացիք՝ Սուրբ Հոգին առիք աբ-
դեօք. անոնք ալ ըսին իրեն, Ի Հայց մենք լսած
3 ալ չենք թէ Սուրբ Հոգի կայ: Եւ ըսաւ անոնց,
Հապա ինչով մկրտուեցաք. անոնք ալ ըսին,
4 Հովհաննէսին մկրտութիւնով: Պօղոս ալ
ըսաւ, Յովհաննէս ապաշխարութեան մկրտու-
թիւնով մկրտեց, ժողովուրդին ըսելով թէ ան
որ իրմէ ետքը պիտի գայ՝ անոր հաւատան, այս-
5 ինքն Քրիստոս Յիսուսին: Ու երբոր սա լս-
6 ցին, Տէր Յիսուսի անունովը մկրտուեցան: Եւ
Պօղոս երբոր ձեռնադրեց վրայ ձեռք դրաւ, Սուրբ
Հոգին անոնց վրայ եկաւ, և լեզուներ կը խօ-
7 սէին ու կը մարգարէանային: Եւ ան բոլոր մարդ-
8 կիկը տասներկուքի չափ էին: Ու ժողովարա-
նը մտնելով՝ իրեք ամիս համարձակութեամբ կը խո-
սուեցաւ թագաւորութեանը վրայով կը խօսէր ու
9 կը համոզէր: Հոկ երբոր մէկ քանիները կը
յամառէին ու դէմ կը դնէին բանսխութեան առ-
ջեւը Հան Ճամբան բամխասելով, ինքը անոնցմէ
հեռացաւ և աշակերտները զատեց, ու ամէն օր
Տիւրան անուն մէկուն մը դպրատանը մէջ կը խօ-
10 սէր: Եւ Հա սա երկու տարի բշխ՝ մինչև որ բոլոր
Ասիայի մէջ բնակող Հրէաները ու Յոյները
11 *Տէրոջը խօսքը լսեցին: Ի Եւ Աստուած նշանա-

ա Կոր. ա. 12 : գ. 5, 6 :
բ ԳԼ. բ. 16 : Տմս ա Թագ. գ. 7 :
գ ԳԼ. Ժբ. 25 :
դ Մաա. գ. 11 : Ցօհ. ա. 15, 27, 30 : ԳԼ. ա. 5 : Ժա. 16 : Ժգ. 24, 25 :
ե ԳԼ. բ. 16 :
զ ԳԼ. չ. 6 : ը. 17 :
է ԳԼ. բ. 4 : ժ. 46 :
ը ԳԼ. Ժե. 2 : Ժը. 4 :
թ ԳԼ. ա. 3 : իբ. 28 :
ժ ր Տիմ. ա. 15 : բ Պետ. բ՝ 2 : Ցուզ. 10 :
ի Տմս գԼ. Թ. 2 : իբ. 4 : իգ. 14 : Հմր 23 :
լ Տմս գԼ. ի. 31 :
* Ոմանք՝ Տէր Յիսուսին
ի Մար. Ժգ. 20 : ԳԼ. Ժգ. 3 :

12 ւոր հրաշքները կ'ընէր Պօղոսին ձեռքովը. Ի Նոյնիսկ
որ անոր մարմինէն թաշկինակներ ու գոտիներ
կը տանէին հիւանդներուն, և իրենց ցաւերէն կը
13 բժշկուէին, ու չար ոգիները կ'ելլէին: Հայց
ասոնցմէ ոմանք Հրէաներէն մէկ քանիներ որ
երթևեկողներ էին, կ'ամբարձնային Տէր Յիսուսի
անունը կանչել անոնց վրայ որոնք չար ոգիներ ու-
14 նէին, և կ'ըսէին, Ձեզ կ'երդմնցնենք Յիսու-
15 սով, որն որ Պօղոս կը քարոզէ: Եւ սա բանը
ընողները Սկևա քահանայապետին
16 մը եօթը որդիներն էին: Հոկ չար ոգին պատաս-
խանս տուաւ ու ըսաւ, Յիսուսը կը ճանչնամ ու
Պօղոսը գիտեմ, բայց դուք ով էք: Եւ ան
մարդը որուն մէջն չար ոգին էր, անոնց վրայ
յարձակելով՝ բռնեց զանոնք ու յաղթեց, մինչև որ
ան տունէն մերկ ու վիրաւորուած դուրս փախան:
17 Եւ սա բանը Եփեսոսի մէջ բնակող բոլոր
Հրէաներուն ու Յոյներուն յայտնի եղաւ.
Ֆ և անոնց ամենուն վրայ վախ մը ինկաւ, ու
18 Տէր Յիսուսի անունը կը մեծարուէր: Եւ
հաւատացեալներէն շատերը կու գային, ղ ու
կը խոստովանէին ու կը պատմէին իրենց ըրած-
19 ները: Եւ կախարդութեան հետեւողներուն շա-
տերը գիրքերնին մէկտեղ բերելով՝ ամենուն
առջեւը կ'այրէին. և անոնց գինը հաշուեցին ու
20 գտան հազար աթեմի դահեկան: Ճ Այս-
պէս Տէրոջը խօսքը մեծապէս կ'աճէր և կը զօրա-
21 նար: Ու երբոր սա բաները լմնցան, Ֆ Պօղոս միտքը
դրաւ որ Մակեդոնիային ու Ախայիային պտըտե-

ե ԳԼ. է. 15 : Տմս գ Թագ. գ. 29 :
ի Մաա. Ժբ. 27 :
ղ Տմս Մար. Թ. 38 : Ղուկ. Թ. 49 :
ճ Ղուկ. ա. 65 : է. 16 : ԳԼ. բ. 43 : ե. 5, 11 :
ի Մաա. գ. 6 :
ֆ ԳԼ. գ. 7 : Ժբ. 24 :
Ֆ ԳԼ. ի. 22 :

լով՝ Յերուսաղէմ՝ երթայ ։ ու կ՚ըսեր թէ Հ՚ն երթալէս ետքը Ն՚պէտք է ինձի որ Հ՚ռոմի ալ
22 տեսնեմ ։ Ե Նէ իրեն ապաստուրութիւն ընծոյներէն երկուքը՝ Տիմոթէոսը ու Ե Երաստոսը խրկեց Մա-
կեդոնիա , ու ինքը առին մին ալ Ասիայի մէջ կե-
23 ցաւ ։ Նէ ան առիներուն շատ խռովութիւն եղաւ Տէ-
24 րոջը Ե Ճամբուն համար ։ Վ Քանի Վ Եմետրիոս ա-
նունով արծաթագործ մը Ըրտեմիսին փոքրիկ տա-
ճարներ կը շինէր արծաթէ , Նու քիչ շահ չէր
25 բերեր վարպետներուն ։ Որոնք ասիկայ միկաեղ ժողվեց նոյն արհեստին բանուորներուն հետ , ու ը-
սաւ , Ա՛րդիւնքն դուք գիտէք որ աս գործէս է մեր
26 շահը ։ Նէ կը տեսնէք ու կը լսէք որ ասս Պօղոսը չ՚ թէ միայն Էփեսացւոց , հապա գրեթէ բոլոր Ասիացւոց շատ ժողովուրդները համոզելով՝ մոլորե-
նին դարձուց , ըսելով թէ Ե Ձեռքով շինուած-
27 ները աստուածներն չեն ։ Ասոր վտանգ կայ որ չ՚ թէ միայն աս մեր * կողմը պիտի նախատուի , հա-
պա մեծ աստուածուհւոյն Ըրտեմիսին տաճարն ալ ոչինչ՝ պիտի սեպուի , և անոր մեծափառութիւնը պիտի խափանուի , որն որ բոլոր Ասիա ու աշխարհը
28 կը պաշտեն ։ Ու երբոր աս լսեցին , բարկութեամբ լեցուած կը կանչըռտէին ու կ՚ըսէին , Մեծ է
29 Էփեսացւոց Ըրտեմիսը ։ Նէ բոլոր քաղաքը խառ-
վութեամբ լեցուեցաւ ։ և յարձակեցավ Ե Պօղոսի ու Հ՚Ըրիստարքոսի Մակեդոնացիները՝ Պօղոսին ճամապարհորդակիցները , ամենը մէկէն թէատրո-

ա Հռով ։ ժե ։ 25 ։ գ ։ ղ ։ 1 ։
ե ԳԼ ։ իգ ։ 11 ։ Հռով ։ ժե ։ 24—28 ։
է ԳԼ ։ ժգ ։ 5 ։
ը Հռով ։ ժգ ։ 23 ։ բ Տիմ ։ գ ։ 20 ։ ՛
թ Բ Կոր ։ ա ։ 8 ։
ժ Տ՚ն գԼ ։ թ ։ 2 ։)
ի ԳԼ ։ ժգ ։ 16 ։ 19 ։
ր Սաղ ։ ճժե ։ 4 ։ Ե՚ ։ խղ ։ 10—20 ։ Երեմ ։ ժ ։ 3 ։
* Ա՞մարհեսը
ռ Հռով ։ ժգ ։ 23 ։ ա Կոր ։ ա ։ 14 ։
ս Կ՚ղ ։ ի ։ 4 ։ իե ։ 2 ։ Կող ։ գ ։ 10 ։ Փիլիմ ։ 24 ։

30 Նը վազեցին ։ Եակ Պօղոս երբոր ուզեց ժողովուրդին մէջը մտնել , աշակերտները թող չտուին
31 զինքը ։ Նախապետներէն ալ ոմանք՝ որ իր բարե-
կամներն էին , մարդ խրկելով՝ իրեն կ՚աղաչէին՝ որ
32 չհամարձակի թէատրոնը երթալու ։ Ուստի մէկը մէկ կերպ ու միւսը ուրիշ կերպ բան կը կան-
չըռտէին . ինչու որ ժողովքը շփոթութեան մէջ էր , և շատերը չէին գիտեր թէ ինչ բանի համար
33 ժողոված են ։ Նէ բազմութեանը մէջէն առաջ բերին Ալեքսանդրոսը , որն որ Հ՚բեայք առաջ
քշեցին ։ Ե Ալեքսանդրոս ալ Ե՚ ձեռքը շարժելով՝
34 կ՚ուզէր որ ժողովուրդին պատասխան տայ ։ Եակ երբոր գիտցան թէ անիկայ Հ՚բեայ է , ամենքը մէկ
բերան եղած երկու ժամու չափ կը կանչըռտէին
35 թէ Մեծ է Էփեսացւոց Ըրտեմիսը ։ Ասկայն աստեղապետը բազմութիւնը հանդարտեցընելով՝ ըսաւ , Ա՛վ Էփեսացի մարդիկ՝ ո՞ր մարդն է որ
չգիտնայ թէ Էփեսացւոց քաղաքը մեծ Ըրտեմիսին և Դիոսէն ինկած կուռքին տաճարին պաշտօնեան
36 է ։ Ուրեմն աս որ անվիճելի բան մըն է , պէտք է ձեզի հանդարտ կենալ , և յանդգնութեամբ բան
37 մը չընել ։ Վ Քանզի դուք աս մարդիկը հոս բերիք , որոնք ո՛չ տաճար կողոպտողներ են , ո՛չ ալ ձեր
38 աստուածուհւոյն հայհոյանք ըրեր են ։ Ուստի թէ որ Դեմետրիոս և իր հետը եղած վարպետները մե-
կու մը հետ բան մը ունին , դատի օրեր կան , ու փոխանորդ ունին կայ , թող իրարու դէմ ամբաս-
39 տանութիւն ընեն ։ Հ՚ապա թէ որ ուրիշ բանե-
րու համար է ձեր պահանջմունքը , օրինաւոր ժո-
40 ղովքի մէջ թող որոշուի ։ Ինչու որ մենք ալ աս օրուան եղածին համար իրբև խռովայոյզ մարդիկ
ամբաստանուելու վտանգի մէջ ենք ։ քանզի պատ-
ճառ մը չկայ որով կարող ըլլանք աս խառնամբոխ

ռ ա Տիմ ։ ա ։ 20 ։ բ Տիմ ։ գ ։ 14 ։ | բ ԳԼ ։ ժբ ։ 17 ։

քաղմութեանը համար պատասխան տալ։ Եւ ասանկ ըսելով ժողովքը արձակեց։

ԳԼ. Ի

1 Պօղոս Անանիադնեայ կ'երթայ. Տէրունական ընթերքը կը
կատարե ու կը քարոզէ։ 9 Եւտիքոս վար իյնալով կը մեռ-
նի, 10 և Պօղոս կը յարուցանէ զանիկայ։ 17 Պօղոս Մելի-
տոսի մէջ ժողվելով երէցները, կը զգուշէ անոնց իրեն պա-
տահելու անցքերը։ 28 Կը պատուիրէ անոնց Ընտօճոյ հօ-
տին հոգ տանիլ, 29 ու կը զդուշացնէ խարէբայ վարդա-
պետներէն։ 32 ապա զանոնք Աստուծոյ յանձնելով՝ 36
աղօթք կ'ընէ անոնց հետ ու կը մեկնի։

1 Եւ աղմուկը դադարեցնէն ետև Պօղոս աշակերտ-
ները իրեն կանչեց, ու հրաժարական ողջոյն
2 տալով՝ ելաւ որ Մակեդոնիա երթայ։ Եւ ան
կողմերը պտըտելէն ու շատ խօսքերով զանոնք յոր-
3 դորելէն ետև Յունաց եկաւ։ Եւ հոն իրեք
ամիս կենալէն ետքը, Ի՞րեանները իրեն դէմ
նենգութեան խորհուրդ ըրին՝ երբոր կ'ուզէր
Սիւրիա երթալ. անոր համար որոշեց Մակեդոնիա-
4 այի վրայէն դառնալ։ Ու մինչև Ասիա իր հետը
կ'երթար Բերիացի * Պիւռոսի որդին Սոպատրոս,
և Թեսաղոնիկեցիներէն Արիստարքոս ու Սե-
կունդոս, և Դերպիոս Գայոսցին ու Տիմո-
թէոս, և Ասիացիք Տիւքիկոս ու Տրոփիմոս։
5 Ասոնք առաջ գացին ու Տրոադայի մէջ մեզի կը
6 սպասէին։ Մենք ալ Բաղարջակերաց օրերէն
ետև Փիլիպպէէն նաւացինք, և հինգ օրուան մէջ
Տրոադա եկանք անոնց քովը, ու հոն եօթը օր
կեցանք։

ա Կոր. ժզ. 5։ ա Տիմ. ա. 3։
բ Գլ. թ. 23։ իգ. 12։ իե. 3։ բ Կոր. ժա. 26։
* Յոյնն՝ Սոսիպատրոս։
գ Գլ. ժթ. 29։ իե. 2։ Կող. դ. 10։
դ Գլ. ժթ. 29։
ե Գլ. ժզ. 1։
զ Եփես. դ. 21։ Կող. դ. 7։ բ Տիմ. դ. 12։ Տիտ. գ. 12։
է Գլ. իա. 29։ բ Տիմ. դ. 20։
ը Եբ. ժբ. 14, 15։ իգ. 15։
թ Գլ. ժզ. 8։ բ Կոր. բ. 12։ բ Տիմ. դ. 13։

7 Իսկ մեկշաբթի օրը երբոր ժողվուած էինք հաց կոտրելու, Պօղոս անոնց կը քարոզէր, ինչու որ
հետևեալ օրը ճամբայ պիտի ելլէր. և խօսքը եր-
8 կրնդուգ մինչև կէս գիշեր։ Ու շատ լապտերներ
կային հան մէջի սենեակը՝ ուր որ մենք ժողվուած
9 էինք։ Եւ մէկ երիտասարդ մը Եւտիքոս անուն
պատուհանին վրայ նստած՝ խորունկ քնոյ մէջ մներ
էր. երբոր Պօղոս խօսքը երկընդուգ, անիկայ խո-
րունկ քնով բռնուած՝ երրորդ դատիկոնէն վար
10 ինկաւ, ու դանիկայ մեռած վերցուցին։ Եւ
Պօղոս վար իջնելով՝ Ե անոր վրայ ինկաւ ու
գրկեց ըսելով՝ Ա՛ր խռովիք, ի՞նչու
11 որ ասոր հոգին իր մէջն է։ Եւ վեր ելլելով՝ հա-
ցը կոտրեց ու կերաւ. ու երկար խօսելով մինչև
12 առաւօտ, ետքը ելաւ դնաց։ Եւ ան պատանին
13 ողջ բերին ու մեծապես մխիթարուեցան։ Իսկ
մենք նաւը մտնելով ճամբայ ելանք դէպ ի Ասոն,
որ անկէ Պօղոսը պիտի առնէինք, ինչու որ անանկ
պատրաստեր էը, որովհետև ինքը ցամաքով պիտի
14 երթար։ Ու երբոր Ասոնի մէջ մեզի հանդիպե-
15 ցաւ, առինք անկից և Մխալիկնէ եկանք։
Անկէ ալ նաւելով՝ հետևեալ օրը Քիոսին դիմացը հա-
սանք. և միւս օրը Սամոս հասանք. ու Գիւբէը Տրո-
16 գիլիոն կենալով՝ միւս օրը Մելիտոս եկանք. Ինչու-
որ Պօղոս միտքը դրեր էր որ նաւով անցնի Եփեսո-
սին քովէն, որ չըլլայ Թէ Ասիայի մէջ ժամանակ
անցընէ, որովհետև Ի՛արտաքար որ եթէ կարելի
է իրեն, Հ Պենտեկոստէին օրը Երուսաղէմ
ըլլայ։

17 Եւ Մելիտոսէն նամակ խրկեց Եփեսոս ու եկեղե-
18 ցիին երէցները կանչեց։ Ու երբոր իրեն եկան,

ճ ա Կոր. ժզ. 2։ Յայտ. ա. 10։
ի Գլ. բ. 42, 46։ ա Կոր. ժ. 16։ ժա. 20, եւ։
ձ Գլ. ա. 13։
ղ գ Թագ. ժե. 21։ դ Թագ. դ. 34։
ճ Ա՛ստ. թ. 24։
ի Գլ. ժթ. 21։ իա. 4, 12։
ձ Գլ. բ. 1։ ա Կոր. ժզ. 8։
ղ Գլ. իգ. 17։

ըսաւ անոնց , Դուք գիտէք զոր ան առջի օրէն
հետ որ ես Եսիա եկայ , ինծի՛ր ձեր հետը վարուե-
19 ցայ բոլոր ժամանակը . Եմնայն խոնարհութեամբ
Տէրոջը ծառայելով , և շատ արցունքով ու փոր-
ձութիւններով , զոր ՚ի բերից նենգութիւններէն
20 ինծի պատահեցան . Ինծի՛ր չխնայեցի եւ չկե-
ցայ օգտակար բաներուն բնաւ մէկը ձեզի զրուցե-
լէն , ու ձեզի հրապարակաւ և տան մէջ սորվեցը-
21 նելէն . Վկայութիւն տալով ՚ի բերից և Յունաց
առՔը՝ դէպ ՚ի Աստուած ապաշխարութեան
համան , ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին վրայ
22 հաւատքին համար : Եւ հիմա՝ ահա ես
՚ի բերով կապուած՝ Երուսաղէմ կ՚երթամ , և
հոն ինչ՚ որ ինծի պիտի պատահի՛ չեմ գիտեր .
23 Միայն թէ ՚ի բերին Սուրբ ամէն քաղաքի մէջ
ինծի կը վկայէ ու կ՚ըսէ թէ կապերը ու նեղու-
24 թիւնները ինծի կը սպասեն : Բայց ես բանի մը
համար հոգ չեմ ըներ , և իմ անձս պատուական
չեմ սեպեր , ո՛ միայն թէ իմ ընթացքս ուրախու-
թեամբ կատարեմ , և ան պաշտօնը՝ որ Տէր
Յիսուսէն առի Աստուծոյ շնորհացը աւետարանին
25 վկայ ըլլալու : Եւ հիմա ահա՛ ես գիտեմ որ ալ
իմ երեսս պիտի չտեսնէք դուք ամէնքդ , որ մէջերնիդ
պտրտեցայ Աստուծոյ թագաւորութիւնը քարո-
26 զելով : Ուստի ես օրս կը վկայեմ ձեզի , որ ես
27 Ճանապարհ եմ ամէնուն արիւնէն . Ինչու որ ես
չկեցայ ՚ի բերը Աստուծոյ բոլոր կամքը ձեզի յայտնելէն :

ղ Գլ . ժը . 19 ։ ժթ . 1 , 10 ։
ճ Հմր 3 ։
ճ Հմր 27 ։
յ Գլ . ժը . 5 ։
ա Մար . ա . 15 ։ Ղու . իդ . 47 ։ Գլ . բ . 38 ։
ի Գլ . ժթ . 21 ։
ժ Գլ . իա . 4 , 11 ։ ա Թես . դ . 3 ։
լ Գլ . իա . 13 ։ Հռով . բ . 35 ։
բ Կոր . դ . 16 ։
ղ Տիմ . դ . 7 ։
ծ Գլ . ա . 17 ։ բ Կոր . դ . 1 ։
ո Դող . ա . 1 ։ Տիտ . ա . 3 ։
ա Հմր 38 ։ Հռով . ժե . 23 ։
ի Գլ . ժը . 6 ։ բ Կոր . է . 2 ։
ժ Հմր 20 ։
բ Ղու . է . 30 ։ Ցօհ . ժե . 15 ։ Եփե . ա . 11 ։

28 Ուրեմն զգուշացէ՛ք ձեր անձերուն և բոլոր հօ-
տին , որուն վրայ Հոգին Սուրբ ՚ձեզ տեսուչ
դրաւ՝ Աստուծոյ եկեղեցին հովուելու , որն որ
29 իր արիւնովը ստացաւ : Վհանգի գիտեմ որ իմ
գառնուկները ձեր մէջը ՚ի յափշտակող գայլերը
30 պիտի մտնեն , որ պիտի չխնայեն հօտին : Եւ
ձեզմէ ալ անոնք մարդիկ պիտի ելլեն՝ որ ծուռ
բաներ պիտի խօսին , աշակերտները իրենց ետևէն
31 քաշելու համար : Ուստի արթուն կեցէք , և
միտքերնիդ բերէք՝ որ երեք տարի գիշեր ու ցորեկ
չդադարեցայ ամէն մէկը արցունքով խրատելէն :
32 Եւ հիմա՝ եղբայրնե՛ր կը յանձնեմ ձեզ Աստուծոյ
ու ՚ի անոր շնորհացը խօսքին , որ կարող է ՚ձեզ
շինելու և ՚ բոլոր սրբուածներուն հետ ձեզի ժառան-
33 գութիւն տալու : Ե՛վ մէկու մը արծաթին կամ
34 ոսկիին կամ հագուստին չյանկացայ . Դուք ձեզմէ
գիտէք որ ինծի և իմ հետս եղողներուն պէտք
35 եղածը ՚ձեռքերս հոգացին : Ամէն բան ձեզի
ցուցուցի , ՚ թէ ասանկ պէտք է աշխատիլ ու
տկարներուն օգնութիւն ընել , և միտք բերել Տէր
Յիսուսին խօսքը , որ ինքը ըսաւ , Աւելի երանելի
36 է տալը քան թէ առնելը : Եւ ասը որ ըսաւ , ա-
նոնց ամէնուն հետ ՚ծնկան վրայ դալով աղօթք ը-

ղ ա Տիմ . դ . 16 ։ ա Պետ . ե . 2 ։
ճ ա Կոր . ժբ . 28 ։
ծ Ո՛հան՝ Տէրոջը
ձ Տես Երբ . թ . 14 ։
ի Եփե . ա . 7 , 14 ։ Կող . ա . 14 ։ Երբ . թ . 12 ։ ա Պետ . ա . 19 ։ Ցակ . ե . 9 ։
ո Ա՛ստ . է . 15 ։ բ Պետ . բ . 1 ։
ի Կ՚ասկածար
ձ ա Տիմ . ա . 20 ։ ա Ցօհ . բ . 19 ։
ա Գլ . ժթ . 10 ։
ի Երբ . ժդ . 9 ։
ձ Գլ . թ . 31 ։
ղ Գլ . իզ . 18 ։ Եփե . ա . 18 ։
Կող . ա . 12 ։ գ . 24 ։ Երբ . թ . 15 ։ ա Պետ . ա . 4 ։
ի ա Թագ . ժբ . 3 ։ ա Կոր . թ . 12 ։ բ Կոր . է . 2 ։ ժա . 9 ։ ժբ . 17 ։
ղ Գլ . ժը . 3 ։ ա Կոր . գ . 12 ։ ա Թես . բ . 9 ։ բ Թես . գ . 8 ։
ի Հռով . ժե . 1 ։ ա Կոր . թ . 12 ։ բ Կոր . ժա . 9 , 12 ։ ժբ . 13 ։ Եփե . դ . 28 ։ ա Թես . դ . 11 ։ ե . 14 ։ բ Թես . գ . 8 ։
ի Գլ . է . 59 ։ իա . 5 ։

37 բաւ : Ամէնքն ալ սաստիկ կու լային , ու Պօղոսին
Թպատանոցին վրայ էյնալով զանիկայ կը համբու-
38 բէին : Սիրտերնին կը ցաւէր մանաւանդ ան խօսքին
համար , զոր կ'ըսէր Թէ ալ պիտի չտեսնեն իր
երեսը . և զանիկայ ճամբայ դրին մինչև նաւը Եր-
բալով :

ԳԼ . ԻԸ

1 Պօղոս բնաւ չՀամոզուիր Երուսաղէմ երթալէն ետ կենալու : 9 Փիլիպպոսին մարգարէ աղջիկները : 17 Պօղոս Երուսաղէմ կ'երթայ , 27 ուր տեղ կը բռնուի ու մեծ վտանգի մէջ կ'ելլէ-նայ . 31 բայց Հազարապետը ազատելով զանիկայ , Հրաման կու տայ որ Ժողովուրդին խօսի :

1 Ու երբոր ելանք ու անոնցմէ զատուեցանք՝ չիտակ
նաւելով Մալ եկանք , և միւս օրը Ռոդոն ,
2 ու անկէ Պատարա : Ու նաւ մը գտանք որ Փիւ-
նիկէ կ'երթար , ու անոք մէջը մտնելով՝ ճամբայ
3 ելանք : Ու Կիպրոս որ երևցաւ , զանիկայ ձախ
կողմերնիս թողլ տալով՝ դէպ 'ի Սիւրիա նաւե-
ցինք և Տիւրոս ելանք , ինչու որ նաւը հոն պի-
4 տի թափէր իր բեռը : Ու աշակերտները գտնե-
լով՝ հոթը օր հոն կեցանք , որոնք Սուրբ Հոգիով
5 ը կ'ըսէին Պօղոսին որ Երուսաղէմ չելլէ : Ու
երբոր ան օրերը անցուցինք , ելանք ու կ'երթա-
յինք . ամէնն ալ կնիկներով ու տղաքներով
մինչև քաղաքէն դուրս մեզ ճամբայ դրին . Բ և
ծովեզրն ելլելքը ծնկան վրայ գալով՝ աղօթք ըրինք :
6 Ու իրարու հրաժարական ողջոյն տալով՝ մենք
7 նաւը ելանք , անոնք ալ տեղերնին դարձան : Յետ
մենք Տիւրոսէն վարտ-ելով և ծովը ճամբորդու-
թիւնը լմընցնելով Պտղեմայիս հասանք , ու
եղբայրները բարևելով օր մը անոնց կեցանք :
8 Ու հետևեալ օրը անկէ ելանք ու Կեսարիա եկանք ,
և Փիլիպպոս Ե աւետարանչին տունը մտնելով ,

Ը Ծն . խն . 14 ; Խզ . 29 ;
թ Հմր 25 ;
ժ Հմր 12 ; ԳԼ . ի . 23 ;
ի ԳԼ . ի . 36 ;
ձ Եփես . դ . 11 ; ը Տիմ . դ . 5 ;

որ ինքը հոթնէն մէկն էր , անոր քովը կեցանք :
9 Անիկայ չորս կոյս աղջիկ ունէր , որ մար-
10 գարէութիւն կ'ընէին : Ու հոն շատ օրեր որ կե-
ցանք , Ագաբոս անուն մարգարէ մը իջաւ Ցուդայա-
11 կանէն մեզի եկաւ , Պօղոսին գո-
տին առնելով իր ձեռքերը ու ոտքերը կապեց , և
ըսաւ , Այսպէս կ'ըսէ Սուրբ Հոգին Այն մարդը՝
որուն կ ասա գոտին , Երուսաղէմի մէջ հրեաներն
12 ալ կապեն ու Հեթանոսներուն
ձեռքը պիտի մատնեն : Ու երբոր ասոնք լսեցինք , ա-
զաչեցինք մենք ալ և տեղացիք ալ որ Երուսաղէմ
13 չելլէ : Յետ Պօղոս պատասխան տուաւ , Ի՞նչ
կ'ընէք , Լա՞ կու լաք ու իմ սիրտս կը ձմլէք .
քանզի ես չէ Թէ միայն Երուսաղէմի մէջ կապուիլ
լու , հապա նաև մեռնելու ալ պատրաստ եմ Տէր
14 Յիսուսի անուանը համար : Ու ինքը որ մտիկ չը-
բաւ , լուռ կեցանք , ու ըսինք՝ Տէրոջը կամքը
15 թող ըլլայ :
Ու ան օրերէն ետև պատրաստուելով՝ Երուսա-
16 ղէմ ելանք : Կեսարացի աշակերտներէն ալ Ֆի-
լոնէսիը մեր հետը եկան , և Ֆը տարին նախնի ա-
շակերտի մը՝ Կիպրացի Մնասոնին , որուն քովը
17 պիտի կենայինք : Ֆ Ու երբոր Երուսաղէմ մտանք ,
եղբայրները ուրախութեամբ մեզ ընդունեցին :
18 Ու հետևեալ օրը Պօղոս մեզի հետ Յակոբոսին
19 քովը գնաց , ու բոլոր երէցներն ալ եկան : Ու
զանոնք բարևելով՝ մի քայ միօջ Ե կը պատմէր
ինչ որ Աստուած հեթանոսներուն մէջը քրաւ Ե իր
20 ծառայութիւնովը : Անոնք ալ լսելով փառք կու-

Բ ԳԼ . գ . 5 ; ը . 26 , 40 ;
Ե Ցովել . բ . 28 ; ԳԼ . բ . 17 ;
Ը ԳԼ . ժա . 28 ;
Թ Հմր 33 ; ԳԼ . ի . 23 ;
Ժ ԳԼ . ի . 24 ;
ԺԱ Ա՚ա . գ . 10 ; Իմ . 42 ;
ԴԼ . ժա . 2 ; իբ . 42 ;
Ի ԳԼ . ժե . 4 ;
Լ ԳԼ . ժե . 13 ; Գաղ . ա . 19 ;
բ . 9 ;
Խ ԳԼ . ժե . 4 , 12 ; Հռով . ժե . 18 , 19 ;
Ծ ԳԼ . ա . 17 ; ի . 24 ;

տային Տէրոջը . և ըսին իրեն , Կը տեսնէ՞ս եղբայր՝ քանի՛ բիւրաւոր հաւատացեալ Հրեաներ կան , ու ամէնն ալ ֆ օրէնքին նախանձաւոր են :
21 Բայց քու վրայդին խնացան թէ դուն բոլոր հեթանոսներուն մէջ եղած Հրեաներուն Մովսէսէն ապստամբիլ կը սորվեցընես , ըսելով որ ոտաքինին չթլիփատեն , և սովորութիւններուն համեմատ չը-
22 վարուիր : Ուրդ ի՞նչ պիտի ըլլայ . անշուշտ բազմութիւն պիտի ժողովուի , ինչու որ պիտի լսեն
23 թէ եկեր ես : Ուստի ասա բանը ըրէ՛ որ քեզի կ՚ը-սենք . Մեր քովը չորս մարդ կայ , որոնք իրենց
24 վրայ ուխտ դրած են . Առնո՛ւր առ՝ իրենց հետը մաքրուէ՛ , և անոնց համար ծախք ըրէ , որ ¶ իրենց գլուխը ածիլեն . որպէս զի ամէնն ալ դիտնան թէ քու վրայդին խնացած բաներնին ոչինչ է , հապա դուն ալ դէ հետը կը քալես օրէնքը պահելու մէջ :
25 Բայց հաւատքի եկող հեթանոսներուն համար հմինք թուղթ խրկեցինք՝ ինչպէս որ որոշեցինք , որ անոնք բնաւ ասանկ բաներ չպահեն . միայն թէ զգուշանան կուռքերու զոհուածէ ու արիւնէ և
26 խեղդուածէ ու պոռնկութենէ : Այն ատենը Պօղոս այն մարդիկը առաւ , ու հետևեալ օրը ա-նոնց հետ մաքրուած՝ ¶ տաճարը մտաւ . Ըմաքրութեան օրերը լմընալը յայտնելու համար , մինչև որ անոնց ամէն մէկուն համար ¶ պատարագ մատուցուեցաւ :
27 Ու երբոր եօթը օրերը լմընալու վրայ էին , Ասիացի ֆ Հրեաները զանիկայ տաճարին մէջը տեսնելով՝ բոլոր բազմութիւնը խռովեցուցին ,
28 ¶ և անոր ձեռք զարկած՝ կը կանչռըտէին , Իսրայէլացի մարդիկ՝ օգնութեան հասէք՝ . սա ան

ֆ Գլ. իբ . 3 ; Հռով. ժ . 2 ; Գաղ . ա . 14 ;
¶ Թուա . գ . 2 , 13 , 18 ; Գլ. ժբ . 18 ;
հ Գլ. ժե , 20 , 29 ;
յ Գլ. իդ . 18 ;
ն Թուա . գ . 13 ;
ֆ Գլ. իդ . 18 ;
ո Գլ. իզ . 21 ;

մարդն է ¶ որ ամէն տեղ ժողովուրդին և օրէնքին ու սա տեղին դէմ բան կը սորվեցընէ ամենուն . մինչև որ տաճարին մէջը Յոյներ ալ մտցուց , և
29 սա սուրբ տեղը պղծեց . (Ինչու որ առաջուց Եփեսացի Տրոփիմոսը իրեն հետ քաղաքին մէջը տեսեր էին , և կը կարծէին թէ Պօղոս զանիկա
30 տաճարը մտցուց .) Ու բոլոր քաղաքը շարժեցաւ և ժողովուրդը դիզուեցաւ , ու բռնեցին Պօղոսը տաճարէն դուրս քաշկրտեն . և շուտ մը
31 դռները գոցուեցաւ : ¶ Ու երբոր անոնք կ՚ուզէին անիկա սպաննել , լուր հասաւ դունդին հազարապետին թէ բոլոր Երուսաղէմ իրար անցեր է :
32 Ան ալ անմիջապէս զինուորներ և հարիւրապետներ առած՝ անոնց վրայ վազեց . անոնք ալ հազարապետը ու զինուորները տեսնելով՝ Պօղոսը
33 ծեծելէն դադրեցուցին : Անատենը հազարապետը մօտենալով՝ բռնեց զանիկայ , և հրամայեց բռաւ որ կրկին շղթայով կապեն . ու կը հարցընէր թէ
34 անիկայ ո՞վ է ու ի՞նչ ըրեր է : Եւ բազմութեանը մէջէն մէկը մէկ կերպ՝ ու միւսը ուրիշ կերպ բան կը կանչռըտէին . իսկ երբոր չկրցաւ ան չոհեռութենէն ստոյգը դիտնալ , հրամայեց բ-
35 ռաւ որ զանիկայ բերդը տանին : Ու երբոր սանդուխը հասաւ , անանկ պատահեցաւ որ զինուորները վեր վերցընեն անիկայ՝ ժողովուրդին բռնու-
36 թեանը համար . Քանզի որ ժողովուրդին բազմութիւնը ետևէն կ՚երթար , ու կ՚ըսէին , Զայդուր
37 առիկայ : Ու երբոր Պօղոս բերդը մտնելու վրայ էր , հազարապետին ըսաւ , Արդեօք կարելի՞ է որ քեզի բան մը խօսիմ : Ան ալ ըսաւ , Յունարէն
38 գիտե՞ս . Չ՞ես որ դուն ան Եգիպտացին ես , որ

յ Գլ. իդ . 5 , 6 ;
ն Գլ. ի . 4 ;
ո Գլ. իզ . 21 ;
ֆ Գլ. իդ . 27 ; իզ . 7 ;
ֆ Հմմ 11 ; Գլ. ի . 22 ;
¶ Գործ . իդ . 18 ; Ճոխ . ժթ . 15 ; Գլ. իբ . 22 ;
Ձ Տես գլ. ի . 36 ;

աս օրերէս առաջ չորս հազար * սրիկայ մարդիկ ապստամբեցուցիր , ու անապատը հանեցիր :
39 Պօղոս ալ ըսաւ , Ես Հրեայ մարդ մըն եմ Կիլեկիոյ Տարսոնէն , չէ թէ աննշան քաղաքի մը քաղաքացի , ու կ'աղաչեմ քեզի՝ ինծի հրաման տուր որ ժողովուրդին խօսիմ :
40 Ու երբոր անիկա հրաման տուաւ , Պօղոս սանդուխին վրայ կայնելով՝ ձեռքը շարժեց ժողովուրդին , ու երբոր աղէկ մը լռութիւն եղաւ , Եբրայական լեզուով խօսեցաւ անոնց , ու ըսաւ ,

ԳԼՈՒԽ ԻԲ

1 Պօղոս ալ բան միջնէ կը պատմէ իր դարձի գալը , 17 և իր առաքելութեան կանչուիլը · 22 բայց հեթանոսներուն խօսքը ընդունէ պէս՝ ժողովուրդը բարձրաձայն կ'աղաղակէն անոր դէմ : 24 Հազարապետը հրաման կ'ընէ որ ծեծեն Պօղոսը · 25 բայց անիկայ իր Հռովմայեցի ըլլալը իմացընելով կ'ազատի :

1 Ա՛րդի՛կ ե՛ղբայրներ և հայրեր , լսեցէ՛ք ինծի որ հիմա ձեզի պատասխան կու տամ ·
2 (Երբոր լսեցին որ Եբրայական լեզուով կը խօսէր իրենց , աւելի լուռ կեցան · Ու անիկայ ըսաւ ,)
3 Ես Հրեայ մարդ մըն եմ Կիլեկիոյ Տարսոնին մէջ ծնած և աս քաղաքիս մէջ Գամաղիէլին ոտքը մեծցած , ե՛ւ Հայրենի օրէնքին ճշդութեանը պէս կրթուած , Ընախանձաւոր էի Աստուծոյ՝ ինչպէս որ այսօր դուք ամէնդ էք :
4 Ու ես էրիկ մարդիկ ու կնիկ մարդիկ կապելով , ու բանտերու մէջ մտնելով աս Ճամբան մինչև մահ հալածեցի մինչև ,
5 որ քահանայապետն ալ կը վկայէ ինծի համար՝ ե՛ւ բոլոր ծերակոյտը · ե՛ւ որ իրենցմէ թուղթեր ալ առնելով եղբայրներուն Դամասկոս կ'երթայի , որ հոն եղածներն ալ կապուած Երուսաղէմ բերեմ , որ պատժուին :
6 Ու եղաւ որ երբ կ'երթայի ու Դամասկոսին մօտեցայ , կէս օրուան դէմ յանկարծակի երկինքէն մեծ լոյս մը փայլատակեց իմ բոլոր-
7 տիքս · Ու գետինը ինկայ , ու ձայն մը լսեցի որ ինծի կ'ըսէր , Սաւուղ՝ Սաւուղ , ինչո՞ւ զիս կը
8 հալածես : Ես ալ պատասխան տուի Թէ Դուն ո՞վ ես՝ Տէ՛ր · ան ալ ինծի ըսաւ , Ես Յիսուս
9 Նազովրեցին եմ , որ դուն կը հալածես : Լոյսը անոնք որ իմ հետս էին լոյսը տեսան ու վախով լեցուեցան , սակայն ինծի խօսողին ձայնը չլսեցին :
10 Ու ըսի , Ի՞նչ ընեմ՝ Տէ՛ր · և Տէրը ինծի ըսաւ , Ելլէ գնա Դամասկոս , ու հոն քեզի պիտի պըտըտուած ան ամէն բաներուն համար , որ սահմանուած
11 է որ ընես : Ու երբոր չէի տեսներ ան լոյսին փառքին , հետս եղողները ձեռքէս բռնած՝ Դամասկոս մտայ : Ես Ու Անանիա անուն մարդ մը՝ օրէնքին համեմատ աստուածավախ , ու Դամասկոս բնակող բոլոր Հրեաներէն լաւութիւն վկայուած ,
13 Ինծի եկաւ , ու քովս կայնելով ինծի ըսաւ , Սաւուղ եղբայր , վե՛ր նայէ : Ես ալ նոյն ժամուն վեր նայեցայ իրեն · և անիկայ ըսաւ , Մեր հայրերուն Աստուածը առաջուց ճշդեց քեզի , որ իր կամքը ճանչնաս ու ան Ընդարձակը տեսնես , ե՛ւ անոր բերնէն ձայն լսես ·
15 որովհետև բոլոր մարդոց առջևը անոր վկայ պիտի

* Յոյն · սիկարեան , որ դաշնակիցը մարդասպան :
ա ԳԼ · Թ · 11 · բ Ե · 3 ·
գ ԳԼ · Ժ · 17 ·
դ ԳԼ · Է · 2 ·
ե ԳԼ · իա · 39 · բ Կոր · ժա · 22 · Փիլ · գ · 5 ·
զ ԳԼ · Է · 34 ·
է Բ Օր · լդ · 3 · գ Թագ · գ · 38 · Դա · Ժ · 39 ·
ը ԳԼ · իզ · 5 ·
թ ԳԼ · իա · 20 · Գաղ · ա · 14 ·
ժ Հռով · Ժ · 2 ·
ի ԳԼ · բ · 3 · իզ · 9 , 10 , 11 · Փիլ · գ · 6 · ա Տիմ · ա · 13 ·

ժ ԳԼ · գ · 13 · Լ · 30 ·
ի ԳԼ · Թ · 15 · իզ · 16 ·
լ ԳԼ · գ · 14 · է · 52 ·
խ ա Կոր · Թ · 1 · Ժէ · 3 ·
ծ ա Կոր · ժա · 23 · Գաղ · ա · 13 ·
կ ԳԼ · իզ · 11 ·

ըլլաս ան բաներուն համար , ե որ տեսար ու լսե-
16 ցիր ։ Նո հիմա՝ ալ ի՞նչ կ՚ուշանաս ։ Ելլէր
մկրտուէ ու մեղքերդ լուա ա * անոր անունը
17 կանչելով ։ Ետ եղաւ որ երբոր Երուսաղէմ դար-
ձայ՝ ու տաճարին մէջ աղօթք կ՚ընէի , մտքի յա-
18 փշտակութիւն մը եկաւ վրաս , ե Նո զինքը տե-
սայ , որ ինծի կ՚ըսէր , Ընտրսցիր՝ շուտով
Երուսաղէմէն ելլէր ։ ինչու որ քու ինծի համար
19 ըսած վկայութիւնդ պիտի չընդունին ։ Ես ալ
ըսի , Տէր՝ ե իրենք աղէկ գիտեն թէ ես էի որ քե-
զի հաւատացողները բանտը կը դնէի , ե և ժողո-
20 վարաններուն մէջ կը ծեծէի ։ Եւ երբոր քու Մար-
տիանոս վկայիդ արիւնը կը թափուէր , ես ինքս ալ
ներկայ էի , ե և համակից էի †անոր սպանուե-
լուն '' ։ ու զանիկայ սպաննողներուն հանդերձները
21 ես կը պահէի ։ Նո ինծի ըսաւ , Գնա՛ , ի ինչու որ
ես քեզ հեռաւոր հեթանոսներուն պիտի խրկեմ ։
22 Նո անոնք մինչև ասոր խօսքս ականջ դրին իրենց ,
հոսքը ձայներնին վերցուցին ու ըսին , ՃՀ երթայր
աշխարհէն ատանկ մարդը , ե քանզի չէր պատ-
23 ուոր ողջ մնալ ։ Եւ երբոր կը կանչըռտէին
ու հանդերձներնին կը նետէին , և փոշին դէպ՚ի օդը
24 կը ցանէին , ՚հրամայեց հրաման ըրաւ որ զանի-
կայ բերդը մտցընեն , ու ըսաւ որ ծեծով հարցու-
փորձ ընեն անոր , որ գիտնայ թէ ինչ յանցանքի
25 համար անոր դէմ՝ անանկ կը կանչըռտէին ։ Ու

ե ԳԼ · դ · 20 ։ իգ · 16 ։
զ ԳԼ · բ · 38 ։ Երբ · ժ · 22 ։
ը ԳԼ · Թ · 14 ։ Հռով · ժ · 13 ։
* Ո՛ռնէ՝ Տէ՛ռնէր ։
ղ ԳԼ · Թ · 26 ։ բ Տես · ժբ · 2 ։
ի Հմր 14 ։
լ Մաա · ժ · 14 ։
ր Հմր 4 ։ ԳԼ · բ · 3 ։
ա Մաա · ժ · 17 ։
ձ ԳԼ · է · 57 ։
ծ Դռ · ժա · 48 ։ ԳԼ · է · 59 ։

Հռով · ա · 32 ։
† Ո՛ռնէ՝ ըռնէն ։
բ ԳԼ · Թ · 15 ։ ժգ · 2 , 46 ,
47 ։ ժբ · 6 ։ իգ · 17 ։ Հռով ·
ա · 5 ։ ժա · 13 ։ ժե · 16 ։
Գաղ · ա · 15 , 16 ։ բ · 7 , 8 ։
Եփս · գ · 7 , 8 ։ ա Տիմ · բ ·
7 ։ բ Տիմ · ա · 11 ։
ց ԳԼ · իա · 36 ։
ե ԳԼ · ԻԵ · 24 ։

երբոր կաշի կապերով զինքը կապկպին , Պօղոս
վերակացու Հարիւրապետին ըսաւ , ‡Իրաւ՞ն է
ձեզի Հռովմայեցի ու չդատապարտուած մարդ մը
26 ծեծել ։ Հարիւրապետը երբոր սա լսեց , գնաց
հազարապետին պատմեց ու ըսաւ , * Կ՚ուզէ պիտի
27 ընես , ինչու որ այս մարդը Հռովմայեցի է ։ Հա-
զարապետն ալ գալով գնաց ու ըսաւ անոր , Ըսէ
ինծի , դուն Հռովմայեցի՞ ես ։ ան ալ ըսաւ ,
28 Այո ։ Հազարապետը պատասխան տուաւ , Ես
շատ մեակով ձեռք բերի այս քաղաքացիութեան
իրաւունքը ։ և Պօղոս ըսաւ , Ես բուն ապրոյ ծներ
29 ծնած եմ ։ Ուստի որ իրմէն հարցուփորձ պիտի
ընէին , շուտ մը ետ կեցան իրմէն ։ և հազարա-
պետն ալ վախցաւ , երբոր իմացաւ թէ Հռովմա-
յեցի է , և որովհետև զանիկայ կապեր էր ։
30 Ուստի հետևեալ օրը ուզելով որ շիտակը գիտնայ
թէ ինչ է Հրէաներուն ըրած ամբաստանութիւնը
անոր դէմ , արձրկեց զանիկա , և հրամայեց որ
քահանայապետները ու բոլոր ժողովքը մեկտեղ
գան ։ և Պօղոսը իջեցընելով անոնց առջևը կայ-
նեցուց ։

ԳԼ · ԻԳ

1 Երբոր Պօղոս զինքը կը պաշտպաներ , 2 Անանիա կը հրամայէ
որ անոր բերնին զարնեն ։ 7 Երկպառակութիւն կը ծագի
Պօղոսի դատախազներուն մէջտեղը ։ 11 Աստուած կը քա-
ջալերէ զանիկայ ։ 12 Հրէայք Պօղոսի համար որոգայթ կը
լարեն ։ 20 Հազարապետը իմանալով սա բանը , 27 Փելիքս
կուսակալին կը խրկէ Պօղոսը ։

1 Նո Պօղոս իր աչքերը ժողովքին վրայ դարձընե-
լով ըսաւ , Արդի՛ կ եղբայրներ , ե ես բոլո-
րովին բարի խղճմտանքով կեանք վարեր եմ Աս-
2 տուծոյ առջևը մինչև սա օրս ։ Ինծանիա քահա-
նայապետն ալ հրաման ըրաւ իր բովը կայնող-

‡ ԳԼ · ժգ · 37 ։
* Ո՛ռնէ՝ Նայէ՛ ինչ
ե ԳԼ · ԻԵ · 16 ։ ա Կոր · գ · 4 ։
բ Կոր · ա · 12 ։ դ · 2 ։ բ Տիմ ·
ա · 3 ։ Երբ · ժգ · 18 ։

3 Ներուն՝ Ե որ անոր բնակին զարնեն : Ըն առե-
նը Պօղոս ըսաւ անոր , Նստուած քեզի պիտի
զարնէ՝ ծեփած պատ , որ դուն նստեր ես օրհնելին
համեմատ դիս դատելու , և ե օրէնքին դուրս հրա-
4 ման կ'ընես որ ինծի զարնեն : Նէ բոլորտիքը
կայնողները ըսին , Նստուածդ քահանայապետը կը
5 նախատես : Պօղոս ալ ըսաւ , Կ'ղեայրներ՝ ե չէի
գիտեր որ քահանայապետ է . ինչու գրուած է ,
Ե՛րեսս ժողովուրդիդ իշխանին դէմ չարախօսու-
6 թիւն մի ըներ : Նէ Պօղոս գիտնալով որ մէկ
կողմը սադուկեցիները են ու միւսը փարիսեցի-
ներ , կ'աղաղակէր ժողովքին մէջ , Ա՛նդրիկ եղ-
բայրներ , ես փարիսեցի եմ՝ փարիսեցիի որդի .
մեռելոց յարութեանը ե յոյսին համար կը դա-
7 տուիմ : Ու երբոր ասը ըսաւ , փարիսեցւոց և
սադուկեցւոց մէջը երկպառակութիւն ինկաւ , և
8 բազմութիւնը բաժնուեցաւ : Ը՛Նանզի սադու-
կեցիք կ'ըսեն թէ յարութիւն չկայ , և ո՛չ հրեշ-
տակ , ո՛չ ալ հոգի . բայց փարիսեցիք երկուքն
9 ալ կը դաւանին : Նէ մեծ աղաղակ մը եղաւ .
ու փարիսեցւոց կողմէն եղող դպիրները ոտքի
վրայ ելլելով՝ դէմ կը կենային ու կ'ըսէին ,
Ե Մենք աս մարդուն վրայ չարութիւն մը չենք
գտներ . ի՞ հապա թէ որ հոգի մը կամ հրեշտակ
10 մը անոր խօսած է , * Ը՞նդ : Ու երբոր աղմու-
կը շատցաւ , հազարապետը վախնալով՝ որ չըլլայ
թէ Պօղոս անոնցմէ պատառուի , զինուորներուն
հրաման ըրաւ որ իջնեն զանիկայ անոնց միջէն

ե գ Թագ . իբ . 24 ; Եր՚մ . ի . 2 ; Ճ՚ն . ժբ . 22 ;
զ Ղե . ժԹ . 35 ; բ Օր . իե . 1 , 2 ; Ճ՚ն . է . 51 ;
է Գե . իգ . 17 ;
ը Ել . իբ . 28 ; Ահգ . ժ . 20 ; բ Պետ . բ . 10 ; Ճ՚ուդ . 8 ;
ժ Գե . իգ . 5 ; Փիլ . գ . 5 ;

ի Գե . իգ . 15 , 21 ; իդ . 6 ; իբ . 20 ;
լ Ա՚ռա . իբ . 23 ; Մ՚ար . ժբ . 18 ; Ղու . ի . 27 ;
խ Գե . իե . 25 ; իզ . 31 ;
ծ Գե . իբ . 7 , 17 , 18 ;
* Ո՛ռով Աստուծոյ հետ չմարտնչինք ։

11 յաջիշտակէն ու բերդը բերին : Ի՛նչ հետևեալ
գիշերը Տէրը անոր քովը կայնեցաւ ու ըսաւ , Ա՛ր-
ջասիրտ եղիր՝ Պօղոս , վասն զի ինչպէս որ Երու-
սաղէմի մէջ ինծի համար վկայեցիր , անանկ պէտք
է քեզի որ Հռովմայ մէջ ալ վկայես :
12 Ու երբոր առտու եղաւ , Հրէաներէն ոմանք
միաբանեցան , ու ինքզինքնին անէծքի տակ դրին ,
ըսելով որ չուտեն ու չխմեն մինչև որ Պօղոսը
13 սպաննեն : Նէ քառասունէն աւելի էին որ աս եր-
14 դումը իրարու հետ ըրին . Որ առնիք քահանայա-
պետներուն և ծերերուն գացին ու ըսին , Նէանէ-
քով անիծեցինք անձերնիս՝ որ բան մը չուտենք
15 մինչև որ Պօղոսը սպաննենք : Ըսաւ դուք ժո-
ղովքին հետ մէկտեղ հայտարարեցուն խնայուցէք
որ վաղը զանիկա ձեզի իջեցնէ , որպես թէ դուք
աւելի ճիշդ քննութիւն ընել կ'ուզէք անոր վրա-
յով . և մենք անոր մօտ դալէն առաջ պատրաստ
16 ենք զանիկայ սպաննելու : Նէ Պօղոսին քրոջը որ-
դին երբոր աս դաւաձանութիւնը լսեց , եկաւ բեր-
17 դը մտաւ ու Պօղոսին պատմեց : Պօղոս ալ հա-
րիւրապետներուն մէկը իրեն կանչելով՝ ըսաւ , Ա՛յ
պատանին հազարապետին տար , ինչու որ բան մը
18 ունի անոր խնայցնելու : Ան ալ առաւ զանիկայ և
տարաւ հազարապետին՝ ու ըսաւ , Խնամատարեալ
Պօղոսը զիս կանչեց , և աղաչեց որ աս պատանին
19 քեզի բերեմ՝ , որ քեզի խօսելիք ունի : Նէ հազա-
րապետը անոր ձեռքէն բռնելով մեկդի գնաց , ու
հարցուց թէ Ի՞նչ բան ունիս ինծի խնայցնելու :
20 Նէ անիկայ ըսաւ , Հրէաները միաբանեցան
քեզի աղաչելու որ վաղը Պօղոսը առտնին իջեցը-
նես , որպես թէ ի՛ուզէն աւելի ճիշդ քննութիւն
21 մը ընել անոր վրայով . Բայց դուն անոնց մեկ
չընես , ինչու որ անոնցմէ քառասունէն աւելին մար-

ի Գե . ժբ . 9 ; իե . 23 , 24 ;
լ Հմր 21 , 30 ; Գե . իե . 3 ;

խ Հմր 12 ։

դիվ դարանամուտ եղած ենէ անոր համար , որոնք
ինքզինքնին անէծքի տակ դրին որ չուտեն ու
չխմեն , մինչև որ անոնք սպաննեն . ու հիմա
22 պատրաստ են , և քու հրամանիդ կը սպասեն : Ան
ատենը հաղարապետը պատասխան ձամբեց , պա-
տուիրելով թէ Պետրոս մը մի ըսեր որ այս բանը
ինծի իմացուցիր :
23 Նէ հարիւրապետներէն երկուքը կանչեց ու ը-
սաւ , Երկու հարիւր զինուոր պատրաստեցէք , ու
եօթանասուն ձիաւոր և երկու հարիւր դեղար-
դաւոր , որ մինչև Կեսարիա երթան դիշերուան
24 ժամը իրեքին . Նէ գրաստներ պատրաստեցէք , որ
Պօղոսը հեծցընեն ու ապահովութեամբ փոխեցնս
25 կուսակալին տանեն : Նէ թուղթ մը դրեց այս օրի-
26 նակին պէս . Կղօդիոս Կիւսիաս պատուական Փես-
27 լիքս կուսակալիդ ողջոյն : Ե՛այս մարդը Հրէաներ-
բէն բռնուիր էր , և անոնցմէ պիտի սպաննուէր ,
իսկ ես զինուորներով վրայ հասայ՝ ազատեցի զա-
28 նիկայ , իմանալով որ Հռովմայեցի է : Նէ կու-
զելով պատճառը գիտնալ՝ որուն համար ատոր
վրայ ամբաստանութիւն կ՚ընէին , իջեցուցի ատի-
29 կայ անոնց ատեանը . Որ գտայ ամբաստանուած
հիրենց օրէնքին վերաբերեալ խնդիրներու համար ,
30 և մեռնելու կամ կապուելու արժանի յանցանք
մը չունէր : Ղև երբոր լուր առի որ Հրէայք սա
մարդուն համար որոգայթ պիտի լարեն , իսկոյն
քեզի խրկեցի , Հրամայեցի ընելով ամբաստանողնե-
րուն ալ որ քու առջեւդ խօսին ատոր վրայով : Ո՛ղջ
եղիր :
31 Զինուորներն ալ իրենց հրամայուածին հա-
մեմատ առին Պօղոսը ու գիշերով Անտի-
32 պատրոս տարին : Նէ հետևեալ օրը թողու-

ֆ Գլ . իա . 33 : իդ . 7 :
ձ Գլ . իբ . 30 :
հ Գլ . ժը . 15 : իե . 19 :
յ Գլ . իզ . 31 :
ղ Հմր 20 :
ճ Գլ . իդ . 8 : իե . 6 :

ցին ձիաւորները անոր հետը երթալու , ու իրենք
33 բերդը դարձան : Անոնք ալ Կեսարիա մտան , ու
թուղթը կուսակալին տուին . և Պօղոսը անոր
34 առջեւը կայնեցուցին : Նէրբոր կարդայ , հարցուց
թէ որ գաւառէն է , և իմանալով որ Կիլիկիա-
35 յէն է , Լսեմ , ըսաւ , Պիտի լսեմ քեզի երբոր քու
ամբաստանողներդ ալ գան . և հրամայեց ըրաւ որ
զանիկայ Հերովդեսին պալատը պահեն :

ԳԼՈՒԽ ԻԴ

1 Պօղոս Տերտիւղոսէն ամբաստանուած՝ 10 պատասխան կու
տայ իր վարքին և վարդապետութեանը համար . 24 կը քա-
րոզէ դէբերտաս կուսակալին ու անոր տիկնոջը : 26 Կուսա-
կալը կը յուսայ կաշառք առնել Պօղոսէն . 27 Փերքսպէս իր
պատասխէն ելլելով՝ Պօղոսը կապուած կը թողու :

1 Նէ Հինգ օրէն եղբը Բ Անանիա քահանայապե-
տը ծերերուն հետ ու Տերտիւղոս անուն ճար-
տասանի մը հետ իջաւ . և ատոնք կուսակալին ին-
գոյցին իրենց ամբաստանութիւնը Պօղոսին դէմ :
2 Ու երբոր կանչեցին անիկայ , Տերտիւղոս սկսաւ
ամբաստանել ու ըսել , Որովհետև քու ձեռքովդ
շատ խաղաղութիւն , ու քու խնամքովդ սա ազգին
բաներուն ալեկի կարգադրութիւնը կը վայելենք ,
3 Ամէն կերպով ու ամէն տեղ բոլորովին գոհ ըլլա-
լով՝ շնորհակալ ենք՝ ո՛վ պատուական Փելիքս :
4 Բայց չըլլայ որ ալ աւելի ձանձրութիւն տամ
քեզի , կ՚աղաչեմ որ քու քաղցրութիւնդ մեզի
ականջ դնես , որ համառօտաբար պիտի խօսիմ :
5 Նէ Վասն որ մենք սա մարդը գտանք ապականիչ և
խռովարար բոլոր Հրեաներուն որ աշխարհիս մէջ
6 են , և Նազովրեցւոց աղանդին առաջնորդ . Ը Որ
տաճարն ալ ուզեց պղծել . որն որ բռնեցինք ,

ֆ Գլ . իա . 39 :
յ Գլ . իդ . 1 , 10 : իե . 16 :
ն Ա՛ստ . իե . 27 :
— Գլ . իա . 27 :
Բ Գլ . իդ . 2 , 30 , 35 : իե . 2 :
ձ Ղա . իդ . 2 : Գլ . զ . 13 : ժզ . 20 : ժէ . 6 : իա . 28 : ա
Պետ . բ . 12 , 15 :
Ը Գլ . իա . 28 :

Է ու մեր օրէնքին համեմատ ուղեկցինք դատաստանը
7 ընել • Տայց Ղ Լիսիաս հազարապետը եկաւ մեծ
8 բռնութեամբ մեր ձեռքէն առաւ , Ի Է հրամայեց
ըզաս որ անոր դատախազները քեզի գան , որմ որ
դուն քննելով՝ կարող պիտի ըլլաս տեղեկանալ
ան ամէն բաներուն , որոնց համար մենք ամբաս-
9 տանութիւն կ՝ընենք անոր վրայ : Հրէաներն ալ
ամէնը մէկ եղած՝ ըսին Թէ Այդպէս է :
10 Պատասխան տուաւ Պօղոս , (երբոր կուսակալը
անոր ակնբ ըզաս որ խօսի •) Գիտնալով որ շատ
տարիներէ հետէ դուն աս ազգին դատաւորն ես ,
աւելի յօժարութեամբ ինծի վերաբերեալ բանե-
11 րուն համար պատասխան կու տամ • Որովհետև
կրնաս գիտնալ որ ես տասներկու օրէն աւելի չէ՝
քանի որ Երուսաղէմ գալս Երկրպագութիւն ընե-
12 լու : Ի Ոչ ալ տաճարին մէջ մէկու մը հետ վիճա-
բանութիւն ընելու վրայ՝ կամ բազմութիւնը մէկ-
տեղ ժողված չգտան , ոչ ալ ժողովարաններուն
13 մէջ , Ոչ ալ քաղաքին մէջ • ոչ ալ կրնան ա-
պացուցանել այն բաները , որոնց համար հիմա ամ-
14 բաստանութիւն կ՝ընեն ինծի դէմ : Տայց աս կը
խոստովանիմ քեզի Թէ ՚ան ձեռնունս համեմատ
որ աստնք հերձուած կ՝ըսեն , ես անանկ կը պաշ-
տեմ իմ Հայրենի Աստուածս , հաւատալով ան
ամէն բաներուն որ Օրինաց և մարգարէից մէջ
15 գրուած են : Ի Ու յոյս ունիմ աս Աստուած՝ ին-
ծոր որ աստնք ալ ակնկալութիւն ունեն , որ մե-
ռելոց յարութիւն պիտի ըլլայ , Ի Թէ արդարոնե-
16 րուն և Թէ մեղաւորներուն : Ի Ու ես աս բանիս
համար կը ջանամ , որ ամէն ատեն մաքուր

Ի Ց՝Հ • ժբ • 31 •
Ղ ԳԼ • իա • 33 •
Ի ԳԼ • իգ • 30 •
Ե Հմր 17 • ԳԼ • իա • 26 •
Ճ ԳԼ • իե • 8 • իբ • 17 •
Ֆ Տճս Ա՚մով • ը • 14 • ԳԼ • Ք • 2 •
Ի Բ Տիմ • ա • 3 •
Լ ԳԼ • իդ • 22 • իբ • 23 •
Ի ԳԼ • իգ • 6 • իզ • 6 , 7 • իբ • 20 •
Ծ Դան • ժբ • 2 • Ց՝Հ • Ե • 28 , 29 •
Կ ԳԼ • իգ • 1 •

խղճմտանք ունենամ Աստուծոյ առջևը ու մարդոց
17 առջևը : Երբ ես շատ տարիներէ հետև հակայ իմ
ազգիս ողորմութիւններ բերելու ու ընծաներ
18 պատ • Այսանկով քանի մը Սամարացի Հրէաները
դես տաճարին մէջը մաքրուած գտան՝ ոչ բազմու-
19 թիւնով և ոչ ամբոխով , Ղոր անոնց պէտք էր
առջևդ գալ ու ամբաստանութիւն ընել , Թէ որ
20 իմ վրայով ըսելը բան մը ունէին • Կամ Թէ ա-
ռանք իրենք Թող ըսեն՝ ինչ անիրաւութիւն գտան
21 իմ վրաս , երբոր առեանը կայներ էի • Միայն Թէ
ա մէկ խօսքիս համար՝ որ երբ միջնինին կայներ էի ,
կանչեցի Թէ Ի Կեռելոյ յարութեանը համար ես
22 այսօր ձեզմէ կը դատուիմ : Նէ Փելիքս ուրիշ
անգամի Թողուց անոնք , ինչու որ աղէկ տեղե-
կութիւն ուներ ան ճամբուն վրայով • ու ըսաւ ,
Երբոր Ի Լիսիաս հազարապետը հոս իջնի ,
23 քննեմ ձեր գործը : Նէ հարիւրապետին հրաման
ըրաւ որ զանիկայ պահէ , և ընդարձակութիւն
տայ , Ի ու բարեկամներէն մէկը չարգիլէ անոր սպասա-
ւորութիւն ընելէն կամ անոր քովը երթալէն :
24 Նէ քանի մը օրէն եկաւ Փելիքս եկաւ իր Դրու-
սիլլա կնկանը հետ որ Հրէայ էր , ու Պօղոսը
կանչել տուաւ , և լսեց անկէ ան հաւատքին
25 Համար որ Յիսուսի Քրիստոս վրայ է : Ու երբոր
անկից արդարութեան ու ժուժկալութեան և
գալու դատաստանին վրայով կը խօսէր , Փելիքս
զարհուրելով պատասխան տուաւ , Դուն հիմա
գնա , ու երբոր ժամանակ ունենամ՝ ես քեզ նորէն
26 կը կանչեմ : Նաև յոյս ունէր որ Պօղոսին կողմ-
էն իրեն տակ տրուի , անոր համար շատ ան-

Ե ԳԼ • ժա • 29 , 30 • ի • 16 • Հռով • ժե • 25 • բ Կոր • ը • 4 • Գաղ • բ • 10 •
Զ ԳԼ • իա • 26 , 27 • իզ • 21 •
Է ԳԼ • իգ • 30 • իե • 16 •
Ը Ղ՚Հմր 7 •
Թ ԳԼ • իե • 3 • իբ • 16 •
Ժ Եբ • իգ • 8 •
* Ո՚Հռէ՛ տրուի , որ զանիկայ արձակէ ,

գամ կանչել կու տար զանիկայ ու հետը կը խո-
27 սակցէր : Ետոյ երկու տարի որ եղաւ , Փելիքսին
տեղը Պորկիոս Փեստոս եկաւ . Փելիքս ալ
ուզելով Հրէաներուն շնորհք ընել , Պօղոսը
կապուած թողուց :

ԳԼՈՒԽ ԻԵ

2 Հրէայք Պօղոսին դէմ ամբաստանութիւն կ'ընեն Փեստոսին
առջեւը : 8 Պօղոս պատասխան կու տայ , 11 և Կայսրին կը
բողոքէ : 14 Եռքը Փեստոս անոր գործը կը պատմէ Ագրիպ-
պաս Թագաւորին , 23 և Պօղոսը անոր առջեւը բերել տալով ,
25 կը ծանուցանէ թէ անիկայ մահուան արժանի բան մը
ըրած չէ :

1 Երբ երբոր Փեստոս իր իշխանութեանը գաւառը
հասաւ , իրեք օրէն ետեւ Կեսարիայէն Երուսա-
2 ղէմ եկաւ : Ուր քահանայապետը ու Հրէից
դլխաւորները անոր իմացուցին իրենց ամբաստանու-
3 թիւնը Պօղոսին դէմ , ու կ'աղաչէին իրեն ու
շնորհք կը խնդրէին անոր դէմ , որ զանիկայ Ե-
րուսաղէմ բերել տայ . Բու իրենք դարան կը
պատրաստէին ճամբուն մէջ զանիկայ սպաննելու :
4 Ետոյ Փեստոս պատասխան տուաւ , որ Պօղոսը
Կեսարիայի մէջ պահուի , և որ ինքը շատ չանա-
5 յած հոն պիտի երթար : Ուստի ձեզմէ որոնք որ
կարող են ըսաւ , իմ հետս թող իջնեն , ե՛ւ եթէ
որ ան մարդուն վրայ յանցանք մը կայ , թող անոր
6 դէմ ամբաստանութիւն ընեն : Ուր հոն ութը
կամ տասը օրէն աւելի չկենալով , Կեսարիա
իջաւ . ու հետեւեալ օրը առեջանը նստելով հրա-
7 ման ըրաւ որ Պօղոսը բերուին : Ու երբոր անիկայ
եկաւ , Երուսաղէմէն իջնող Հրէաները անոր բո-
լորտիքը կայնելով , շատ ու ծանր ամբաստանու-
թիւններ կը բերէին Պօղոսին դէմ , որոնք չէին

ա Նե. իե. 2 : Գե. ժբ. 3 :
բ Իե. 9, 14 :
գ Գե. իե. 1 : Հմր 15 :
դ Գե. իե. 12, 15 :
է Գե. իե. 14 : Հմր 18 :
զ Մա. ժա. 3 : Ղու. իգ. 2 ; 10 : Գե. իե. 5, 13 :

8 կրնար ապացուցանել . Ինչու որ Պօղոս պատաս-
խան կու տար թէ Ես ո՛չ Հրէականերուն օրէնք-
քին և ո՛չ տաճարին ո՛չ ալ Կայսրին դէմ յան-
9 ցանք մը ըրած եմ : Ետոյ Փեստոս Հուզելով
որ Հրէաներուն շնորհք ընէ , պատասխան տուաւ
Պօղոսին ու ըսաւ , Ե՞ կ'ուզես Երուսաղէմ երթալ ,
և հոն ատ բաներուն վրայով իմ առջեւս դատուիլ :
10 Պօղոս ալ ըսաւ , Կայսրին առեջանը կայնած եմ ,
ուր որ պէտք է ինծի դատուիլ . ես Հրէաներուն
անիրաւութիւն մը ըրած չեմ , ինչպէս որ դուն ալ
11 աղեկ դիտես : Ես Եթէ անիրաւութիւն
մը և մահուան արժանի բան մը ըրած եմ , ես մեռ-
նելէն չեմ քաշուիր . բայց թէ որ չկայ իմ վրաս ան
բաներէն մէկին ալ՝ որոնց համարասոնք ինծի դէմ
ամբաստանութիւն կ'ընեն , մէկը չկրնար զիս ա-
12 տոնց շնորհել : Կայսրին կը բողոքեմ : Ուր ա-
տենը Փեստոս խորհրդականաց հետ խօսելով՝ պա-
տասխան տուաւ թէ , Կայսրին բողոքեցիր , Կայս-
րին պիտի երթաս :
13 Ու քանի մը օր անցնելէն ետեւ Ագրիպպաս թա-
գաւորը և Բերնիկէ Կեսարիա եկան Փեստոսը
14 ողջունելու : Ուր շատ օրեր որ հոն անցուցին ,
Փեստոս Պօղոսին համար թագաւորին խնդուց-
ու ըսաւ , Ա՛ծ մարդ մը կայ որն որ Փելիքս
15 բանտարկուած թողուցեր է , Ե Որուն վրայով
երբոր Երուսաղէմ գայի , քահանայապետները ու
Հրէից ծերերը խնդուցին ինծի , և կը խնդրէին
որ անոր դէմ դատապարտութեան վճիռ տրուի .
16 Ե Որոնց պատասխան տուի թէ Հռովմայեցւոց
սովորութիւնը չէ մարդ մը կորստեան ընծրհել ,

ը Գե. ղ. 13 : իգ. 12 : իը. 17 :
թ Գե. իգ. 27 :
ժ Հմր 20 :
ի Հմր 25 : Գե. ժբ. 14 : իգ. 29 : իզ. 31 :
ծ Գե. իգ. 32 : իը. 19 :
ի Գե. իգ. 27 :
ի Հմր 2, 3 :
լ Հմր 4, 5 :

մինչև որ ամբաստանուածը ամբաստանողները դիմացը չունենայ , ու ան ամբաստանութեանը պատասխան տալու պատեհութիւն ստրուկ իրեն ։
17 Ուստի երբոր անոնք իմ հետս հոս եկան , ես ամենևին չուշացուցի , հապա հետևեալ օրը առեանը
18 նստելով՝ հրամայեցի որ մարդը բերեն ։ Անոր դատախազները ալ ներկայանալով , իմ կասկածած յանցանքներէս մէկն ալ յառաջ չէին բերեր ։
19 Հապա մէկ քանի խնդիրները ունէին անոր հետ իրենց կրօնքին վրայ , և Յիսուս անուանով մեռածի մը վրայ , որուն համար Պօղոս կ՚ըսեր թէ կենդա-
20 նի է ։ Ու երբոր տարակուսանքի մէջ էի ես բանի պէս քննութեանը վրայով , ըսի թէ Կ՚ուզե՞ս Երուսաղէմ երթալ , և հոն ես բաներուն համար
21 դատուիլ ։ Բայց Պօղոս երբոր բողոքեց որ պահուի Աւգոստոսայոյին դիմացը լսելու , հրամայեցի որ զինքը պահեն՝ մինչև որ Կայսրին խրկեմ ։
22 Ուստի Ագրիպպաս ըսաւ Փեստոսին , Ես ալ կ՚ուզէի ատ մարդը մօտիկ ընել . ան ալ ըսաւ , Վաղը մօտիկ կ՚ընես ։
23 Ու հետևեալ օրը երբոր Ագրիպպաս ու Խորհնիկէ մեծ հանդէսով եկան ու առեանը մտան հազարապետներով և քաղաքին պատուաւոր մարդիկներովը մէկտեղ , Փեստոս ալ հրամայեց ընե-
24 լով՝ բերին Պօղոսը ։ Եւ ըսաւ Փեստոս , Ագրիպպա արքայ և դուք ալ բոլոր մարդիկ որ մեր հետև էք , տեսնէք կը սորվով հ Հրէից բոլոր բազմութիւնը ինծի ներկայացան Երուսաղէմի մէջ և հոս ալ , ու կ՚աղաղակէին թէ
25 չ Պէտք չէ որ ալ աւելի ողջ մնայ ։ Բայց ես որ հասկըցայ թէ ոչինչ մեռնելու արժանի բան մը

ե Հմր 6 ։
զ ԳԼ ։ Ժբ ։ 15 ։ Իզ ։ 29 ։
է ԳԼ ։ Թ ։ 15 ։
հ Հմր 2 ։ 3 ։ 7 ։
չ ԳԼ ։ Իբ ։ 22 ։
ղ ԳԼ ։ Իզ ։ 9 ։ 29 ։ Իէ ։ 31 ։

ըրած չէ , եւ ինքը որ Աւգոստոս Կայսրին բողո-
26 քեց , որոշեցի որ խրկեմ զանիկայ ։ Որուն համար մէկ հաստատ բան մը չունիմ գրելու իմ տիրոջս ։ ուստի առիկայ ձեր առջևը բերի , և մանաւանդ քու առջևդ՝ Ագրիպպաս արքայ , որպէս զի քննութիւն ըլլալէն ետև՝ գրելու բան մը
27 ունենամ ։ Վասն զի ինծի անվայել կ՚երևնայ որ մէկ բանտարկեալ մը խրկեմ , և անոր վրայ պրոցեսի յանցանքները չհամցընեմ ։

ԳԼՈՒԽ ԻՕ

2 Պօղոս Ագրիպպասին առջևը կը պատմէ իր վարքը իր տալոյութենէն՝ի վեր , 12 և Տրաւբով իր դարձի գալը ու առաքելական պաշտօնին կանչուիլը ։ 24 Փեստոս յիմար կը կոչէ զՊօղոս , բայց անիկայ պարկեշտութեամբ կը պատասխանէ ։ 28 Ագրիպպաս գրեթէ կը համոզուի քրիստոնեայ ըլլալու ։ 31 Բոլոր ժողովականները կը խոստովանին անոր անմեղ ըլլալը ։

1 Եւ Ագրիպպաս ըսաւ Պօղոսին , Հրաման է քեզի որ դուն քեզի համար խօսիս . ան ատենը Պօղոս ձեռքը երկընգընելով իրեն համար պատասխանեց
2 ուսուաւ . Հրէաներուն իմ վրաս ըրած բոլոր ամբաստանութիւններուն համար՝ ին Ագրիպպաս արքայ՝ ես զիս երանելի կը սեպեմ , որ այսօր քու առջևդ
3 պատասխան պիտի տամ . Մանաւանդ որ դուն Հրէաներուն բոլոր սովորութիւնները և խնդիրները աղէկ դիտես , անոր համար կ՚աղաչեմ որ երկայնմտութեամբ ինծի մտիկ ընես ։
4 Ուրեմն իմ մանկութենէս՝ի վեր իմ ինչպես ապրելուս սկիզբնէն Երուսաղէմ իմ ազգիս մէջը ըլլալս , բոլոր
5 Հրէաները տեղեակ են ։ Վկանդի առաջուց՝ի վեր զիս դիտեն , (թէ որ ուզեն վկայել ,) — որ մեր կրօնքին պինդ զգուշաւոր ձամբուն պէս փա-
6 րիսեցի ապրեցայ եմ ։ Ես Հիմա ապրանքը կեցողը կը

մ Հմր 11 ։ 12 ։ 15 ։ 21 ։ Փիլ ։ գ ։ 5 ։
ն ԳԼ ։ Իբ ։ 3 ։ Իէ ։ 6 ։ Իզ ։ Հ ԳԼ ։ Իզ ։ 6 ։

դատուիմ՝ Յաւուրժմէ մեր հայրերուն եղած։ † խոստ-
7 մունքին յուսոյն համար. Որ Ե մեր տասնհինգու-
ցեղը անդադար Ե դիչերը ու ցորեկ պաշտելով՝ Ն կը
յուսան անոր հասնելու. Ես աս յոյսին համար
Հրեաներէն կ՚ամբաստանուիմ՝ ո՛վ Ագրիպպաս
8 արքայ։ Ո՞նչ. չհաւատալու բան կ՚երեւնայ
ձեզի թէ Յաւուրժ մեռելները կը յարուցանէ։
9 Ե Նա ինքնս ալ ինծի պարտք կը սեպէի Յիսուս
Նազովրեցիին անուանը դէմ շատ բաներ ընել.
10 Ե որ ըրի ալ Երուսաղէմի մէջ, և Ք.բահանայա-
պետներէն իշխանութիւն առած՝ սուրբերուն շատե-
րը բանտարկեցի, ու անոնց սպանուած ատենը
11 հաւանութիւն տուի։ Ե Ու բոլոր ժողովարան-
ներուն մէջը շատ անգամ պատժելով կը
բռնադատէի որ հայհոյեն, և անոնց դէմ սաստիկ
կատղած՝ մինչև օտար քաղաքները կը հալածէի։
12 Ե Ասանկով երբոր Դամասկոս ալ կ՚երթայի՝ քա-
հանայապետներէն իշխանութիւն ու հրաման ա-
13 ռած, Ակս օրուան ատենը ճամբուն վրայ՝ ո՛վ ար-
քայ՝ երկինքէն լոյս մը տեսայ արեւին լուսաւո-
րութենէն աւելի՝ բոլորտիքս ծագած, նաև անոնց
14 բոլորտիքը որ իմ հետս կ՚երթային։ Ու երբոր
մենք ամենքս գետինը ինկանք, ձայն մը լսեցի որ
Եբրայական լեզուով ինծի կ՚ըսէր, Սաւուղ՝ Սաւ-
ուղ, ինչո՞ւ ինծի կը հալածես. դժուար բան է
15 քեզի խթանի դէմ կից զարնել։ Նա ալ ըսի,
Դուն ո՞վ ես՝ Տէր. և անիկայ ըսաւ, Նա եմ Յի-

† Ծն. դ. 15։ իբ. 18։ իզ. 4։ խթ. 10։ ք Օր. ժբ. 15։ ք Թագ. է. 12։ Սաղ. ճիբ. 11։ Ես. գ. 2։ է. 14։ թ. 6։ ի. 10։ Երեմ. իգ. 5։ լդ. 14, 15, 16։ Եզեկ. լդ. 23։ լբ. 24։ Դան. թ. 24։ Միք. է. 20։ ԳԼ. ժգ. 32։ Հռով. ժե. 8։ Տիտ. բ. 13։

Ե Ծակ. ա. 1։
Ե Ղու. բ. 37։ ա Տիմ. և. 5։ ա Թես. գ. 10։
Զ Փիլ. գ. 11։
Է Ծն. ժգ. 2։ ա Տիմ. ա. 13։
Ը ԳԼ. ը. 3։ Գաղ. ա. 13։
Թ ԳԼ. թ. 14, 21։ իբ. 5։
Ժ ԳԼ. իբ. 19։
Ի ԳԼ. թ. 3։ իբ. 6։

16 սուսը որ դուն կը հալածես. Կայ ելլէ ու ոտքիդ-
վրայ կայնէ. ինչու որ ասոր համար քեզի երեւցայ,
Ե որ քեզ ձեռք առնեմ պաշտօնեայ և վկայ ընելու
ան բաներուն որ տեսար, ու ան բաներուն որոնց-
17 մով պիտի երեւնամ քեզի, Ե Ազգ ազատելով աս
ժողովուրդէն ու հեթանոսներէն, Ե որոնց հիմա
18 քեզ կը խրկեմ, ի Ընոնց աչքերը բանալու,
Ե խաւարէն՝ լոյսի, ու Սատանայի իշխանութենէն
Աստուծոյ դարձընելու, հո որ անոնք մեղայ թո-
ղութիւն առնեն, Ե և սուրբերուն հետ ժառանգիկ
19 ըլլան ինծի հաւատալով՝ Ասոր՝ Ագրիպպա
արքայ՝ ան երկնային տեսիլքին անհնազանդ չեղայ
20 ես, ճ Ապա առաջ Դամասկոս ու Երուսաղէմ
եղողներուն, և բոլոր Հրեաստանի երկիրը ու հե-
թանոսներուն քարոզեցի որ ապաշխարեն, ու Աս-
տուծոյ դառնան, ի և ապաշխարութեան արժա-
21 ւաւոր գործքեր գործեն։ Ընա պատճառով ի Հր-
էաները զիս տաճարին մէջը բռնեցին, և կը ջա-
22 նային որ սպաննեն։ Սակայն Աստուծմէ օգնու-
թիւն հասնելով՝ մինչև աս օրս ոտքի մնացի, պզտի-
կին ու մեծին վկայութիւն տալով, բան մը չգրու-
ցելով ան բաներէն զորս Ե մարգարէները և
23 Ե Մովսէս խօսեցան թէ պիտի ըլլային. Ե թէ
Քրիստոս պիտի չարչարուէր, Հ և թէ անիկա
պիտի առաջ մեռելներէն յարութիւն առած՝ Ե լոյս

Լ ԳԼ. իբ. 15։
Խ ԳԼ. իբ. 21։
Ծ Ես. լե. 5։ Ղու. ա. 79։ Ճոհ. ը. 12։ բ Կոր. դ. 4։ Եփես. ա. 18։ ա Թես. ե. 5։
Կ բ Կոր. գ. 14։ Եփես. դ. 18։ ե. 8։ Կող. ա. 13։ ա Պետ. բ. 9, 25։
Հ Ղու. ա. 77։
Յ ԳԼ. ի. 32։
Ղ Եփես. ա. 11։ Կող. ա. 12։
Ճ ԳԼ. թ. 20, 22, 29։ ժա. 26։ ժգ. ժդ. ժզ. ժէ. ժը. ժթ. ի. իա։
Մ Պատ. գ. 8։
Յ ԳԼ. լա. 30, 31։
Ն Ղու. իզ. 27, 44։ ԳԼ. իդ. 14։ իբ. 23։ Հռով. գ. 21։
Շ Ճոհ. ե. 46։
Ո Ղու. իզ. 26, 46։
Չ ա Կոր. ժե. 20։ Կող. ա. 18։ Ճպտա. ա. 5։

պիտի քարոզէը Ժողովրդին ու հեթանոսներուն։
24 Ու քանի որ անիկայ սասկ պատասխան կու-
տար իրեն համար, Փեստոս բարձր ձայնով մը ը-
սաւ, Ընչը խելագարիս Պօղոս. շատ կարդացո-
25 ղութիւնդ քեզ կը յիմարեցընէ։ Պօղոս ալ
ըսաւ, Ես չեմ խելագարիր՝ ո՛վ պատուական
Փեստոս, հապա ճշմարտութեան և զգաստութեան
26 խօսքեր կը գրուցեմ։ Վասնզի աս բաները թա-
գաւորը դիտէ, որուն առջեւը ես ալ համարձակ կը
խօսիմ. ինչու որ չեմ կարծեր թէ ասոնցմէ մէկ
բան մը անկէ ծածկուած ըլլայ, վասն զի աս ջոնը
27 մէկ անկիւնի մը մէջ եղած չէ։ Մարգարէներուն
կը հաւատա՞ս Ագրիպպա՛ս արքայ. գիտեմ որ կը
28 հաւատաս։ Ու Ագրիպպաս ըսաւ Պօղոսին,
Քիչ մնաց որ գիս համոզես քրիստոնեայ ըլլալու։
29 Պօղոս ալ ըսաւ. Աստուծմէ կը խնդրեի որ թէ
քիչով և թէ շատով՝ չէ թէ միայն դուն, հապա
ամէնքն ալ որ այսօր ինծի կը լսեն, անանկ ըլլան
ինչպէս որ ես եմ, աս կապերէս զատ։
30 Ասթի վրայ ելաւ թագաւորը և կուսակալը ու
Ռերնիկէ, և անոնք որ իրենց հետը նստեր էին։
31 Ու դուրս ելլելէն ետև, իրարու հետ խօսեցան ու
ըսին թէ Աս մարդը մեռնելու կամ կապուելու
32 արժանի բան մը չըներ։ Ագրիպպաս ալ Փեստոսին
ըսաւ, Կարելի էր աս մարդը արձակել, Էթէ որ
Կայսրին բողոքած չըլլար։

ՊՂՈՒ. բ. 32։
Ե Թագ. Թ. 11։ Ճօ՚. ժ. 20։ ա Կոր. ա. 28։ բ. 13, 14. դ. 10։
ա Կոր. է. 7։
ա ԳԼ. իգ. 9, 29։ իե. 25։
Է ԳԼ. իե. 11։

ԳԼ. ԻՆ

1 Պօղոս Նաւով Ճամբայ կ՚ելլէ Հռոմ երթալու. 10 կը նա-
խամայեայ Ճամբուն վտանգները, 11 բայց իր խօսքին չեն
հաւատար։ 14 Սակայն ալէկոծութեան կը պատահին, 41
և նաւաբեկութիւն կը կրեն, 44 բայց ամէնքն ալ անվտանգ
ցամաքը կ՚ելլեն։

1 Երբոր Որոշուեցաւ որ Նաւով Իտալիա երթանք,
Պօղոս և ուրիշ քանի մը կապուածներ յանձ-
նեցին Հարիւրապետի մը՝ որուն անունը Յուլիոս
2 էր, Աւգոստեան դունդէն։ Ու մեք Ընդրանիմ-
տացի նաւ մը մնալով Ճամբայ ելանք, ու Ասիայի
կողմերէն պիտի նաւէինք. Թեսաղոնիկէէն եղող
Բ Արիստարքոս Մակեդոնացին ալ մեր հետն էր։
3 Ու հետևեալ օրը Սիդոն իջանք. և Յուլիոս
մարդասիրութիւն ցուցընելով Պօղոսին՝ Հրսման
ուռաւ որ բարեկամներուն երթայ ու գաման
4 դտնէ։ Ու անկէ ելլելով՝ Կիպրոսին վարի կողմէն
5 նաւեցինք հովը դէմ ըլլալուն համար։ Կտրը
Կիլիկիայի ու Պամփիւլիայի ծովուն մէջտեղէն
6 նաւելով՝ Լիկիայի Մուռա քաղաքը իջանք։ Ու
հարիւրապետը հոն Աղեքսանդրացի նաւ մը գտնե-
լով՝ որ Իտալիա կ՚երթար, մեզ անոր մէջ մըտ-
7 ցուց։ Ու շատ օրեր կամաց կամաց նաւելով՝ հա-
զիւ թէ Ենիդոսին քովերը հասանք. և հովը մեզի
դէմ ըլլալով՝ Արևմտեան վարի կողմէն Սաղմոնայի
8 քովէն նաւեցինք։ Ու դժուարաւ անկէ անցնելով՝
մէկ տեղ մը եկանք, որ Գեղեցիկ նաւահանգիստ
կ՚ըսուէր, որուն մօտ էր Լասեա քաղաքը։
9 Ու երբոր շատ ժամանակ անցաւ, և նաւերը ձամ-
բայ ելլելն ալ վտանգաւոր էր, Տօնային ատեանն
ալ արդէն անցած ըլլալով, Պօղոս խրատ կու-
10 տար, Ու կ՚ըսէր անոնց, Արդի՛ կ՚ես կը տեսնեմ
որ այս նաւէս Ճամբայ ընելը տառապանքով ու շատ
վնասով պիտի ըլլայ, չէ թէ միայն բեռին ու
11 նաւին՝ հապա մեր անձերուն ալ։ Բայց հարիւրա-
պետը աւելի նաւապետին և նաւավարին մտիկ կ՚ը-
12 ներ, քան թէ Պօղոսին խօսքերուն։ Ու որովհետև
ան նաւահանգիստը յարմար չէր ձմեռը հոն անցը-
նելու, շատերը խորհեցան անկէ երթալ, որ

ա ԳԼ. իե. 12, 25։
Բ ԳԼ. ժԹ. 29։
Գ ԳԼ. իդ. 23։ իը. 16։
Դ ՂԼ. իդ. 27, 29։

'գուցէ կարող՝ բլլան փիւնիկէ հասնելու ու ձմեռը հոն կենալու, որ Արեւմէն նաւահանգիստ մըն է, ու դէպ 'ի հարաւ և արեւմտեան հեւսիս կը նայի։
13 Ու երբոր հարաւային մեղմ հով մը փչեց, կար-
ծելով թէ իրենց դիտաւորութեանը հասեր են, 14 համբայ ելան ու Արեւմէին քովերէն կ'անցնէին։ Նէ շատ առնն չանցած՝ մրրկակից հով մը եղաւ ա-
15 նոր դէմ՝ որ Եւրակիղկլէն կ'ըսուի։ Երբոր նաւը յափշտակուեցաւ, և հովին դէմ չկրցաւ դիմանալ,
16 թող տուած կ'երթայինք ու կու գայինք։ Նէ դէպ 'ի մէկ փոքր կղզիի մը հասնիլ կողմը դիմելով՝ որ Կղօդա կ'ըսուէր, հազիւ կրցանք մակոյկը բռնել։
17 Որն որ առին՝ ու օգնութիւններ գործածելով նաւը տակէն կապեցին։ և վախնալով որ չըլլայ թէ * յորձանուտը իյնան, առագաստը իջեցուցած՝ ա-
18 նանկ կ'երթային ու կու գային։ Նէ սաստիկ ալէ-
կոծութեան մէջ որ էինք, հետեւեալ օրը բեռները
19 դուրս նետեցին։ Ու երրորդ օրը Ն նաւին գործիք-
20 ները ձեռքովնիս դուրս նետեցինք։ Ու երբոր շատ օրեր ոչ արեւ՝ ոչ ալ աստղեր կ'երեւնային, և փո-
թորիկը քիչ չէր վրանիս, ալ բոլորովին մեր ա-
21 զատութիւնը յոյսը վերցաւ։ Նէ որովհետեւ շատ օրերէ 'ի վեր անօթի էին, ան ատենը Պօղոս ա-
նոնց մէջը կայնելով ըսաւ՝ Ով մարդիկ պէտք էր ձեզի որ ինծի մտիկ ընէիք ու Արեւմէն չելլէիք,
22 և աս տառապանքը ու վնասը չքաշէիք։ Ու հիմա ձեզ կը յորդորեմ որ սիրտ առնէք, քանզի ձեզմէ
մէկուն անձին վնաս մը պիտի չըլլայ՝ բայց միայն
23 նաւին։ Վասնզու որ աս գիշեր երեւցաւ ինծի ան Աստուծոյն հրեշտակը, որ ես Անոր եմ և ու կը-
24 նիկայ կը պաշտեմ։ Նէ ըսաւ, Մի՛ վախնար Պօ-
ղոս՝ Կայսրին դիմացը պէտք է որ երթաս դուն։ և

* Կամ ծանծաղուտը

ղ Գլ. իգ. 11։
ե Գոծ. ա. 16։ Հռով. ա. 9։
զ Տիմ. ա. 3։
է Ղկ. ը. 5։

ահա Աստուած քեզի շնորհեց ան ամէնը՝ որ քու
25 հետդ նաւին մէջն են։ Ասոր համար ուրախ կե-
ցէք, ընչուր որ ես կը հաւատամ Աստուծոյ՝ որ ասանկ պիտի ըլլայ՝ ինչպէս որ ինծի ըսուեցաւ,
26 Միայն թէ պէտք է որ ի մէկ կղզի մը իյնանք։
27 Ու երբոր տասնուչորսերորդ գիշերն էր որ Ադ-
րիական ծովուն մէջ կը տարուբերբերինք, կէս գիշերին նաւավարները կը կարծէին թէ մէկ
28 երկրի մը մօտեցեր են։ Նէ գնահակը ձգելով՝ քսան դրկաշափ գտան։ ու քիչ մըն ալ յառաջ երթա-
լով՝ նորէն ձգեցին, և տասնուհինգ դրկաշափ գը-
29 տան։ Ու վախնալով որ չըլլայ թէ քարոտ տե-
ղուանք իյնան, ետեւի կողմէն չորս խարիսխ ձգե-
30 ցին, և առտու ըլլալուն կը փափաքէին։ Յակ նաւավարները նաւէն փախչիլ ուզելով՝ մակոյկը ծովը իջեցուցին, պատճառելով որպէս թէ առջեւի
31 կողմէն ալ խարիսխները պիտի ձգեն։ Ըսաց Պօ-
ղոս ըսաւ հարիւրապետին ու զինուորներուն։ Թէ որ ասոնք նաւին մէջը չմնան՝ դուք չէք կրնար ա-
32 զատիլ։ Ն զինուորները մակոյկին չուանները կտրեցին, և թողուցին որ դուրս իյ-
33 նայ։ Ու երբոր առտու բլլալու վրայ էր, Պօղոս կ'աղաչէր ամենուն որ կերակուր ուտեն, ըսելով, Այսօր տասնուչորս օր է որ դուք սպասելով անօ-
34 թի մնացեր էք, ու բան մը կերած չէք։ Ասոր կ'աղաչեմ ձեզի որ կերակուր ուտէք, ընչուր որ աս
ալ ձեր ազատութեանը համար է, քանզի ձեզմէ
35 մէկուն գլխէն մազ մը պիտի չկորսուի։ Նէ այս-
պէս ըսելով, հաց առաւ, ու Ն ամենուն առջեւը Աստուծմէ գոհացաւ, և կտրելով սկսաւ ուտել։
36 Նէ ամէնն ալ սիրտ առին, ու իրենք ալ կերա-

ե Ղուկ. ա. 45։ Հռով. դ. 20, 21։ բ Տիմ. ա. 12։
ը Գլ. իը. 1։
թ դ Թագ. ա. 52։ Մաա. ժ.
ժ ա Թագ. թ. 13։ Մաա. ժե. 36։ Մաթ. ը. 6։ Ցօհ. գ. 11։ ա Տիմ. դ. 3, 4։

37 կուբ կերան : Եւ նաւին մէջը ամէնքս երկու հա-
38 րիւր եօթանասունուվեց հոգի էինք : Երբոր կըշ-
տացան կերակուրով նաւը թեթեւցուցին՝ ցորենը
ծովը թափելով :
39 Ու երբոր առաւօտ եղաւ , ցամաքը չէին ճանչ-
նար , միայն թէ մէկ ծոց մը կը նշմարէին որ ծո-
վեզերք ունէր , ու կը խորհէին որ եթէ կարելի է
40 նաւը անոր մէջը մղեն : Եւ խարիսխները կտրե-
լով՝ ծովը ձգեցին , ուղկերդուն կապերը թոյլ
տուցին , և առագաստը հովին բանալով՝ դէպ ի
41 ան ծովեզերքը կ՚երթային : Եւ անակն տեղ մը
իյնալով որ երկու կողմը ծով էր , Նաւը նստե-
ցուցին . և նաւին առջևի կողմը խրելով՝ անշարժ
մնաց , ու ետևի կողմը ալիքներուն սաստկու-
42 թենէն կը քակուէր : Զինուորներն ալ խոր-
հուրդ ըրին որ կապուածները սպաննեն , որ չըլ-
43 լայ թէ մէկը լողայ ու փախչի : Բայց հարիւրա-
պետը որ Պօղոսը ազատել կ՚ուզէր , արգիլեց
զանոնք ան խորհուրդէն , և հրաման ըրաւ թէ
որոնք որ կրնան լողալ , թող անոնք առաջ նե-
44 տուին ու ցամաքը ելլեն . Եւ մնացածները՝ ոմանք
տախտակներով և ոմանք նաւին ոևէիչ բաներովը .
և այսպէս Ե ամէնքն ազատեցան՝ ցամաքը ելան :

ԳԼ. Ի Ը

1 Պօղոս և իր ընկերները Նաւաբեկութենէն ետքը մարդասի-
րութիւն կը տեսնեն բարբարոսներէն : 5 Իժ մը Պօղոսին
ձեռքը կը բռնէ , բայց չի՛մասներ : 8 Պօղոս շատ հիւանդներ
կը բժշկէ կղզին մէջ . 11 ճամբայ կ՚ելլէ Հռոմ երթալու .
17 կ՚իմացընէ Հրէից իր գալուն պատճառը . 24 իր քարո-
զութեամբը ոմանք կը հաւատան Քրիստոսի , ոմանք ալ չեն
հաւատար . 30 այսու ամենայնիւ երկու տարի կը քարոզէ
Հռոմէական մէջ :

1 Ու երբոր ազատեցան՝ գիտցան որ = ան կղզիին
անունը Մելիտէ էր . Բ և բարբարոսները քիչ

ե Բ Կոր . ժա . 25 ։

Ի Հմր 22 ։

= Գե . իե . 26 ։
Բ Հռով . ա . 14 ։ ա Կոր . ժգ . 11 ։ Կող . գ . 11 ։

2 մարդասիրութիւն չցուցին մեզի . Ինչու որ
կրակ վառեցին , և մեզ ամէնքս ալ ընդունեցին՝
վրանիս հասած անձրևին համար ու ցուրտին հա-
3 մար : Ու երբոր Պօղոս շատ մը խոխ ժողվեց և
կրակին վրայ դրաւ , տաքութենէն իժ մը ելաւ
4 անոր ձեռքը բռնեց : Խարբարոսներն ալ երբոր
ան գազանը տեսան անոր ձեռքէն կախուած՝ իրա-
րու կ՚ըսէին , Անշուշտ ասիկայ մարդասպան մըն
է , որ թէպէտ ծովէն ազատեցաւ , բայց իրաւունք
5 քը թող չտուաւ որ ապրի : Իսկ անիկայ զազանը
կրակին մէջը թօթվեցուց՝ և իրեն մէկ վնաս մը չե-
6 ղաւ : Ու անոնք կը սպասէին որ անիկայ ուռնայ՝
կամ յանկարծակի մեռած իյնայ . բայց երբոր
շատ մը սպասեցին , ու տեսան որ իրեն վնաս մը
չեղաւ , կարծիքնին փոխելով , Ե՛ըսէին թէ աս-
7 տուած մըն է : Եւ ան տեղին բոլորտիքը կղզի-
ին գլխաւոր մարդուն ագարակները կային , ո-
րուն անունը Պուղեոս էր ; որ ինքը մեզ ընդու-
նեց և իրիք օր հիւրասիրութեամբ իր քովը պա-
8 հեց : Ու եղաւ որ Պուղեոսին հայրը ջերմով և
թանձրախով հիւծեցած պառկած էր . ու Պօղոս
անոր քովը մտաւ , և Ե աղօթք ընելով՝ ձեռքերը
9 վրան դրաւ ու բժշկեց զանիկայ : Ու երբոր ա-
յսիկայ եղաւ , ուրիշ հիւանդներ որ ան կղզիին
10 մէջն էին , կու գային և կը բժշկուէին . Որոնք
շատ Ե պատիւներով ալ մեզ պատուեցին , ու եր-
թալու ատեննիս պէտք եղած բաները տուին :
11 Եւ իրիք ամիսէն հետև Նաւաքանդրացի նաւով մը
ձմռայ ելանք , որ ձմեռը ան կղզին անցուցեր էր ,
12 ու Ի՛սկուբացւոց նշանը ունէր : Եւ Սիրակու-
13 սա իջնելով՝ իրիք օր հոն կեցանք : Ընկէ ալ

ֆ Մաթ . ժգ . 18 ։ Ղուկ . ժ . 19 ։

Ե ԳԼ . ժգ . 10 ։

Ի Ցակ . ե . 13 , 15 ։

Ղ Մաթ . գ . 5 ։ ե . 32 ։ ժգ . 18 ։ Ղուկ . գ . 41 ։ ԳԼ . ժԲ . 11 , 12 ։ ա Կոր . ժբ . 9 , 28 ։
Ի Մատ . ժե . 6 ։ ա Տիմ . ե . 17 ։

պատմ մը ընելով՝ Հռէգիոն հասանք . և՝ մէկ օրէն
ետև որ հարաւ փչեց , երկրորդ օրը Պաստիոնոս և-
14 կանք : Ու հոն եղբայրներ գտանք , որոնք աղաչե-
ցին որ եօթը օր իրենց քովը մնանք . ու ետքը Հռո-
15 ւոմ եկանք : Ու անկէ եղբայրները երբոր մեր
վրայով լսեցին , մեզ դիմաւորելու եկան մինչև
Ապիփիոսի վաճառանոցը ու Երեք պանդոկները : և
Պօղոս անոնք տեսնելով , գոհութիւն տուաւ Աս-
տուծոյ և սիրտ առաւ :
16 Ու երբոր Հռոմ մտանք , հարիւրապետը կա-
պուաձները զօրապետին յանձնեց . բայց Պօղոսին
հրաման եղաւ որ իր պահապան զինուորին հետ
17 զատ կենայ : Ու եղաւ որ իրեք օրէն ետև անիկայ
Հրէից զլխաւորները կանչեց . ու երբոր միւսներ
եկան՝ ըսաւ անոնց , Արդի՛կ եղբայրնե՛ր , ես ժո-
ղովուրդին կամ հայրենական սովորութեանց դէմ
բան մը չըրած , բայց Երուսաղէմէն կապուած Հռո-
18 մայեցւոց ձեռքը մատնուեցայ . Որոնք հերցրը զիս
քննեցին , ուզեցին որ արձակուին , քանզի որ իմ
19 վրաս մեռնելու յանցանք մը չկար : Բայց երբոր
Հրեաները հակառակ կեցան , ես պէտք եղաւ որ
Կայսրին բողոքեմ , չի թէ իմ ազգիս դէմ ամբաս-
20 տանութիւն մը ունեցողի պէս : Ուստի ասոնց պատ-
ճառով աղաչեցի որ ձեզ տեսնեմ ու ձեզի խօսիմ .
քանզի որ Իսրայէլի յուսոյն համար ես այս շղթան
21 վրաս ունիմ : Անոնք ալ ըսին իրեն , Մենք քու վրա-
յով Հրեաստանէն ոչ թուղթեր առինք , և ոչ
եղբայրներէն մէկը հոս գալով՝ քու վրայով չարու-
22 թիւն մը պատմեց կամ խօսեցաւ : Բայց կ՚աղա-
չենք որ քեզմէ լսենք թէ դուն ինչ մտքի վրայ ես .
քանզի որ մենք ատ աղանդին վրայով տեղեկացած

ե ԳԼ . իդ . 25 ։ իե . 3 ։
զ ԳԼ . իդ . 12 , 13 ։ իե . 8 ։
է ԳԼ . իա . 33 ։
ը ԳԼ . իբ . 24 ։ իդ . 10 ։ իե . 8 ։ իզ . 31 ։
թ ԳԼ . իե . 11 ։
ժ ԳԼ . իզ . 6 , 7 ։
ի ԳԼ . իզ . 29 ։ Եփե . գ . 1 ։ գ . 1 ։ գ . 20 ։ բ Տիմ . ա . 16 ։ բ . 9 ։ Փիլիմ . 10 , 13 ։

23 ևնք՝ որ ամէն տեղ ատոր հակառակ կը խօսին : Ու
մէկ օր մը որոշելով անոր՝ շատերը անոր գա-
ցին իր ընակած տեղը , որոնց Աստուծոյ թագա-
ւորութիւնը կը ծանուցանէր վկայութիւնով , և
կը համոզէր զանոնք Յիսուսի վրայով Մովսէսին
օրէնքին ու մարգարէներէն առտուընէ մինչև իրի-
24 կուն : Ու ոմանք կը հաւատային ըսածներուն ,
25 ու ոմանք չէին հաւատար : Ու իրարու հետ չմիա-
բանած գացին երբոր Պօղոս մէկ խօսք մը ըսաւ ,
թէ Հոգին Սուրբ աղէկ խօսեցաւ մեր հայրերուն՝
26 Եսայի մարգարէին ձեռքովը , Ու ըսաւ , Գնա՛
ասոր ժողովուրդին ու ըսէ , Լսելով պիտի լսէք՝ ու
չիմանաք , և տեսնելով պիտի տեսնէք՝ ու չտես-
27 նէք . Ինչու որ ասոր ժողովուրդին սիրտը թանձրա-
ցաւ , և իրենց ականջներովը ծանր լսեցին , ու աչ-
քերնին գոցեցին , որ չըլլայ թէ իրենց աչքերովը
տեսնեն , ու ականջներովը լսեն , և սրտերովը
խմանան , ու դարձի գան , և ես բժշկեմ զանոնք :
28 Ուստի յայտնի ըլլայ ձեզի որ Աստուծոյ փրկու-
թիւնը Հեթանոսներուն խրկուեցաւ , և անոնք
29 միթէ պիտի լսեն : * Ու երբոր ասոր զրուցեց ,
Հրեաները դուրս եկան , շատ վիճաբանութիւն
ունենալով մէջերնին :
30 Ու լման երկու տարի իր վարձքով բռնած տունը
31 կեցաւ . Ու իրեն եկողներուն ամէնը կ՚ընդունէր ,
32 Կը քարոզէր Աստուծոյ թագաւորութիւնը , և
Տէր Յիսուս Քրիստոսի վրայով առանց արգիլուե-
լու կը սորվեցնէր բոլոր համարձակութիւնով :

է Ղկ . բ . 34 ։ ԳԼ . իդ . 5 , 14 ։ ա Պետ . բ . 12 ։ գ . 14 ։
հ Ղկ . իդ . 27 ։ ԳԼ . ժէ . 3 ։ ժթ . 8 ։
ձ Տիս գԼ . իզ . 6 , 22 ։
ղ ԳԼ . ժգ . 4 ։ ժէ . 4 ։ ժթ . 9 ։
ճ Եա . գ . 9 ։ Երեմ . ե . 21 ։ Եզեկ . ժբ . 2 ։ Մատ . ժգ . 14 , 15 ։ Մար . գ . 12 ։ Ղկ . ը . 10 ։ ՃՕ . ժբ . 40 ։ Հռոմ . ժ . 8 ։
յ Մատ . իա . 41 , 43 ։ ԳԼ . ժգ . 46 , 47 ։ ժը . 6 ։ իբ . 21 ։ իզ . 17 , 18 ։ Հռոմ . ժ . 11 ։
* Ոմանք լատին ասս 29 համարը :
ն ԳԼ . գ . 31 ։ Եփե . գ . 19 ։

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԸՆԾՂԵԼՈՅՆ

ԵՒ ԱՌՈՂՋԵՑԵՑՈՒՄ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Պօղոս առաքեալ կը ծանուցանէ Հռոմայեցւոց իր առաքելական պաշտօնին կանչուիլը, 9 Նաև իր սրտին փափաքը անոնց երթալու, 16 և թէ ինչ է իր քարոզած աւետարանը ու աւետարանին ցուցուցած արդարութիւնը. 18 Թէ Աստուած բարկացած է ամէն տեսակ մեղքի դէմ, 21 և թէ հեթանոսներուն մեղքերը ինչ են։

1 Պօղոս՝ Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ՝ առաքեալ ընտրեալ կանչուած, Աստուծոյ աւետարանին
2 համար է որոշուած, (Ան որ առաջուց իր մարգարէներուն ձեռքովը սուրբ գիրքերով
3 յաւ,) Իր Որդւոյն մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին վրայով՝ որ է մարմնոյ կողմանէ Դաւիթի սերունդէն եղաւ, Ան որ է սրբութեան հոգիին կողմանէ
4 Որդի Աստուծոյ յայտնուեցաւ է զօրութեամբ, մեռելներէն յարութիւն առնելով. Որով ինծի շնորհք և առաքելութիւն առինք՝ ի հաւատքի ընդանդգութեան
5 համար բոլոր աղգերուն մէջ, հանոր անուանը
6 համար. Որ անոնց մէջը դուք ալ Յիսուս Քրիստոսի կանչուածներն էք. Ձեր ամէնուն որ
7 Հռոմ. իբ. 21 ։ ա Կոր. ա. 1 ։ Գաղ. ա. 1 ։ ա Տիմ. ա. 11 ։ բ. 7 ։ բ Տիմ. ա. 11 ։ Բ Հռոմ. թ. 15 ։ ժգ. 2 ։ Գաղ. ա. 15 ։ Դ Դ. դ. 21 ։ ժգ. 26 ։ Գաղ. դ. 8 ։ Ե Տիս Գոր. իգ. 6 ։ Տիտ. ա. 2 ։ Զ Ցօհ. ա. 14 ։ Գաղ. դ. 4 ։ Է Մատ. ա. 6, 16 ։ Ղուկ. ա. 32 ։ Հռոմ. բ. 30 ։ բ Տիմ. բ. 8 ։ Ը Հռոմ. ժգ. 33 ։ Թ Եբր. թ. 14 ։ Ժ Գ. ժբ. 3 ։ ժե. 15 ։ ա Կոր. ժե. 10 ։ Գաղ. ա. 15 ։ բ. 9 ։ Եփես. գ. 8 ։ Ի Հռոմ. գ. 7 ։ Գ. ժգ. 26 ։ Լ Հռոմ. թ. 15 ։

հռոմայ մէջ էք՝ Աստուծոյ սիրելիներուդ, Սուրբ ընտրեալ՝ քանչուածներուդ՝ Ի շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն։
8 Նախ ի կը գոհանամ իմ Աստուծմէս Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը ձեր ամէնուն համար, որ ձեր
9 հաւատքը բոլոր աշխարհ կը պատմուի։ Վկայ է ինծի Աստուած, ի որուն որ ես կը պաշտեմ իմ հոգիովս անոր Որդւոյն աւետարանին մէջ, զանդ
10 ինչպէս անդադար ձեզ կը յիշեմ, ամէն աւուրն իմ աղօթքներուս մէջ ճ խնդրելով՝ որ գուցէ ամգամ մը յ Աստուծոյ կամքովը ինծի յաջողութիւն
11 մը ըլլայ ձեզի գալու։ Վկանդի կը փափաքիմ ձեզ տեսնելու, ի որ ձեզի հոգևոր շնորհք մը հա-
12 ղորդեմ՝ որպէս զի հաստատուիք. Այսինքն՝ ձեր հետը ես ալ միխիթարակից ըլլամ իմ ու ձեր փո-
13 խադարձ հաւատքին միջոցովը։ Սակայն չեմ ուզեր որ չգիտցող ըլլաք՝ եղբայրնե՛ր՝ զոր շատ անգամ ուզեցի գալ ձեզի, (և մինչև հիմա արգիլուեցայ,) զոր ձեր մէջն ալ պտուղ մը ունենամ, ինչպէս որ ուրիշ հեթանոսաց մէջ ալ։
14 Յոյներուն ու Խարբարոսներուն, իմաստուններուն
15 ու անմիտներուն ալ՝ պարտական եմ։ Ուստի որչափ որ ձեռքէս կու գայ՝ յօժարութիւն ունիմ ձեզի ալ որ Հռոմայ մէջ էք՝ աւետարանը քարոզելու։

Լ Գաղ. ա. 8 ։ Խ Հռոմ. ա. 9 ։ Ծ Ա Թես. ա. 2 ։ Կ Հռոմ. ա. 10 ։ Հ Ա Կոր. ժբ. 5 ։ Ձ Հռոմ. ժե. 22 ։ Ղ Հռոմ. ժե. 20 ։ Մ Ա Կոր. ժզ. 10 ։ Յ Հռոմ. ա. 13 ։ Ն Հռոմ. ա. 5 ։ Շ Գաղ. բ. 8 ։ Ո Հռոմ. ա. 14 ։ Չ Հռոմ. ա. 15 ։

16 Ինչու՞ որ Ես ամէն չէմ սեպեր * աւետարանը ։
վասն դի ՚Աստուծոյ զօրութիւն է ան ՚ բոլոր
հաւատացեալներուն փրկութեան համար , առաջ
17 Հրէային ու ետքը Յոյնին ։ Ինչու որ անով
Է Աստուծոյ արդարութիւնը՝ որ Ի հաւատքէն ,
հաւատքի համար կը յայտնուի . ինչպէս որ գրուած
է թէ ՚Արդարը հաւատքէն պիտի ապրի ։
18 Վրանդի ։ Աստուծոյ բարկութիւնը երկինքէն կը
յայտնուի մարդոց բոլոր ամբարշտութեանը և ան-
19 իրաւութեամբ բռնող են ։ Վասն դի Աստուծոյ
վրայով դիտնալու բանը իրենց մէջը յայտնի է ,
20 որովհետև ՚Աստուած անոնց յայտնեց ։ Ինչու որ
իր Անհերևոյթ բաները աշխարհի սկիզբէն ստեղ-
ծուածներովը կ՚իմացուին կը տեսնուին , այսինքն է
իր մշտնջենաւոր զօրութիւնը ու աստուածութիւ-
21 նը , որպէս զի անպատասխանի մնան ։ Ինչու որ
իրենք Աստուած ճանչնալով՝ Աստուծոյ պէս չփա-
ռաւորեցին , կամ շնորհակալ չեղան . Հա-
պա իրենց խորհուրդներուն մէջ ունայնացան ,
և սիրտերնին անմտութիւնով խաւարեցաւ ։
22 Իրենք Իմաստուն ենք՝ ըսելով , յիմարեցան .
23 Ու անեղծ Աստուծոյ փառքը փոխեցին՝ նման-
ցընելով եղծանելի մարդու , և թռչուններու ,

Ե Մաղ . խ . 9 , 10 ։ Սար . ը . 38 ։ բ Տիմ . ա . 8 ։
* Ոմանք՝ Քրիստոսի աւետա-
րանը ։
՚ ա Կոր . ա . 18 ։ Ժե . 2 ։
՚՚ Ղե . բ . 30 , 31 , 32 ։ Իգ . 47 ։ Գոր . գ . 26 ։ Ժգ . 26 ։ 46 ։ ԳԼ . բ . 9 ։
Է ԳԼ . գ . 21 ։
՚՚՚ Ամբ . բ . 4 ։ Ցօհ . գ . 36 ։ Գաղ . գ . 11 ։ Փիլ . գ . 9 ։ Եբր . ժ . 38 ։
բ Գոր . ժԷ . 30 ։ Եփես . ե . 6 ։ Կող . գ . 6 ։
ց Գոր . ժգ . 16 ։
՚ Ցօհ . ա . 9 ։
Ֆ Մաղ . ժԹ . 1 , ԺԱ ։ Գոր . ժգ . 16 ։ ԺԷ . 27 ։
Ի Գ Թագ . ԺԷ . 15 ։ Երեմ . բ . 5 ։ Եփես . գ . 17 , 18 ։
Ձ Երեմ . ժ . 14 ։
Ղ բ Օր . գ . 16 ։ ԺԱ ։ Մաղ . ՃԳ . 20 ։ Ես . խ . 18 , 25 ։ Երեմ . բ . 11 ։ Եզեկ . ը . 10 ։ Գոր . ԺԷ . 29 ։

ու չորքոտաններու և սողուններու պատկե-
24 րին ։ ՚Ընոր համար Աստուած ալ պղծու-
թեան մատնեց զանոնք իրենց սիրտերուն ցան-
կութիւններովը՝ Էիրենց մարմինները Էիրենց
25 մէջը խայտառակելու . Որոնք Աստուծոյ Ճշմ-
մարտութիւնը Խաւարի հետ փոխեցին , ու երկրը-
պագութիւն և պաշտօն մատուցին արարածնե-
րուն քան թէ Ստեղծողին , ան որ յաւիտեան
26 օրհնեալ է ։ Ամէն ։ Ընոր համար Աստուած զա-
նոնք Ամօթալի կիրքերու մատնեց , որ իրենց էգերը
անգամ բնական պէտքը բնութեան դէմ եղող
27 պէսպէս փոխեցին ։ Նոյնպէս ալ արուները կնոջ
բնական պէտքը թողուցած իրենց ցանկութիւնովը
իրարու հետ վառուեցան . արուները արուներու
հետ խայտառակութիւն կը գործէին , և իրենց մո-
լութեանը վայլած հատուցումը իրենց վրայ կ՚ըն-
28 դունէին ։ Ու որովհետև չուզեցին Աստուած
Էրէնց դիտութեանը մէջ պահել , Աստուած ալ
զանոնք անարդ խորհուրդներու մատնեց Ե անվայել
29 բաներ ընելու . Որոնք լեցուած էին ամէն անիրա-
ւութիւնով , պոռնկութիւնով , անգթամտութիւ-
նով , ագահութիւնով , չարութիւնով , նախանձ-
ոտ լեցուն , մարդասպանութիւնով , հակառա-
կութիւնով , նենգութիւնով , չարասրտութիւ-
30 նով , Ա էին բամբասներ , Աստուած
ատողներ , նախատողներ , հպարտներ , ամբարտա-
ւանութեր , չար բաներ ձարտարողներ , ծնողաց անկա-
31 զանդներ , Անմիտներ , ուխտ չպահողներ , անս-
32 գութներ , անհաշտներ , անողորմներ . Ը Որոնք

՚՚ Մաղ . ձա . 12 ։ Գոր . է . 42 ։ Եփես . դ . 18 , 19 ։ բ Թես . բ . 10 ։
Բ Ղև . ժը . 22 ։
Գ ա Կոր . ը . 18 ։ ա Թես . դ . 4 ։ ա Պետ . դ . 3 ։
Դ ա Թես . ա . 9 ։ ա Ցօհ . ե . 20 ։
Ե Ես . խդ . 20 ։ Երեմ . ժ . 14 ։ Ժգ . 25 ։ Ամով . բ . 4 ։
Զ Ղև . ժը . 22 , 23 ։ Եփես . ե . 12 ։ Ցուդ . 10 ։
Է Եփես . ե . 4 ։
Ը ԳԼ . բ . 2 ։

գիտնալով Աստուծոյ դատաստանը՝ թէ անոնք որ ասանկ բաներ կ'ընեն՝ Բ մահուան արժանի են՝ չէ թէ միայն ան բաները կ'ընեն, ⁂ հապա ընդունելու ևս տան։

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Անոնք որ ուրիշները կը դատապարտեն իրենց մեղաւորները, թէ որ իրենք ալ ան մեղքերը կը գործեն, չեն կրնար խոյս տալ անոնց արդարացընել. 6 ու ալ կրնան ազատ մնալ Աստուծոյ դատաստանէն, 9 թէ՛ Հրեայ ըլլան՝ թէ հեթանոս. 14 քանզի ինտոր որ հեթանոսները չեն կրնար ազատ մնալ. 17 անանկ ալ Հրէաները. 25 որոնց թլփատութիւնը օգուտ մը պիտի չընէ, թէ որ օրինազանց գտնուին։

1 Ասոր ⁂ մարդ՝ ⁂ ով որ ըլլայ դուն որ կը դատես, պատասխան չունիս տալու. Բ քանզի ինչ բանով որ ուրիշը կը դատես, ամով քու անձդ կը դատապարտես, վասն զի դուն ալ որ կը դատես,
2 նոյն բաները կ'ընես։ Բայց գիտենք որ Աստուծոյ դատաստանը ճշմարտութիւնով կ'ըլլայ անոնց
3 վրայ, որ անանկ բաներ կը գործեն։ Արդ՝ ⁂ մարդ, դուն որ ասանկ բաներ ընողները կը դատես, և դուն նոյն բաները կ'ընես, աս միտքդ կ'անցընէ՞ս թէ դուն Աստուծոյ դատաստանէն
4 ազատ պիտի մնաս. Ե Կամ թէ անոր անչափ քաղցրութիւնը Ը և համբերութիւնը Ե ու երկայնմտութիւնը կ'արհամարհե՞ս, Հասկնալով որ
5 Աստուծոյ քաղցրութիւնը քեզ դէպ ի ապաշխարութիւն կ'առաջնորդէ։ Բայց դուն քու խստութիւնովդ և անզղջ սրտովդ քու անձիդ բարկութիւն կը դիզես՝ Ե բարկութեան և Աստուծոյ արդար դատաստանին յայտնուելու օրուանը համար.

Բ Գլ. ղ. 21։
Ե Ովս. ե. 3։ Սաղ. ծ. 18։
Ը Գլ. ա. 20։
Ե բ Թագ. ժբ. 5, 6, 7։ Մաա. է. 1, 2։ Ցօհ. բ. 9։
Ը Գլ. թ. 23։ Եփես. ա. 7։ բ. 4, 7։
Ղ Գլ. գ. 25։
Ի Նէ. լէ. 6։
Ձ Ես. լ. 18։ բ Պետ. գ. 9, 15։
Ի բ Օր. լբ. 35։ Ցակ. ե. 3։

6 Աստուած որ ամէն մէկուն իր գործքերուն փոխարէնը
7 պիտի հատուցանէ. Յաւիտենական կեանքը անոնց որ բարի գործքերու մէջ համբերութեամբ յարատևելով, փառք ու պատիւ և անմահութիւն կը խնդրեն. Բայց անոնց որ հակառակ են, Ե և ճշմարտութեան անհնազանդ ու անիրաւութեան
9 հնազանդած, բարկութիւն և սրտմտութիւն, Նեղութիւն և տառապանք պիտի ըլլայ ամէն մարդու վրայ որ չար կը գործէ, ⁂ առաջ Հրէային ու
10 ետքը Յոյնին. Իսկ փառք ու պատիւ և խաղաղութիւն ան ամենուն որ բարի կը գործէ, առաջ
11 Հրէային ու ետքը Յոյնին։ Վասնզի որ Աստուած
12 ոչ քովը աչառութիւն չկայ։ Քանզի անոնք որ առանց օրէնքի մեղք գործեցին, առանց օրէնքի պիտի կորսուին. և անոնք որ օրէնքի տակ մեղք գործե-
13 ցին, օրէնքով պիտի դատուին, (Վասնզի որ չէ թէ օրէնքը լսողները Աստուծոյ առջեւը արդար են, հապա օրէնքը կատարողները պիտի արդարանան։
14 Քանզի հեթանոսները որ օրէնք չունին՝ երբոր բնականաբար օրէնքին գործքերը կը գործեն, օրէնք չունենալով՝ իրենց անձերուն օրէնքը բուն իրենք
15 կ'ըլլան. Որ օրէնքին գործքը իրենց սրտին մէջը գրուած կը ցուցընեն իրենց խղճմտանքին վկայութեամբը, և իրենց խորհուրդներուն իրար յանդիմ-
16 մանելովը՝ կամ իրաւունք տալովը,) Ե Աստուած մարդոց ծածուկ բաները պիտի դատէ

Ը Ցոր. լէ. 11։ Սաղ. կբ. 12։ Առակ. իդ. 12։ Երեմ. ժէ. 10։ լբ. 19։ Մատ. ժզ. 27։ Գլ. ժգ. 12։ ա Կոր. գ. 8։ բ Կոր. ե. 10։ Ցայտ. բ. 23։ ի. 12։ իբ. 12։
Ղ Ցոր. իդ. 13։ Գլ. ա. 18։ բ Թես. ա. 8։
Ձ Ամով. գ. 2։ Ղուկ. ժբ. 47, 48։ ա Պետ. գ. 17։
Ի ա Պետ. ա. 7։
Ձ Օր. ժ. 17։ բ Մն. ժթ. 7։ Ցոր. լէ. 19։ Գոր. ժ. 34։ Գաղ. բ. 6։ Եփես. գ. 9։ Գլ. գ. 25։ ա Պետ. ա. 17։
Ի Մատ. է. 21։ Ցակ. ա. 22, 23, 25։ ա Ցօհ. գ. 7։
Ժ Ժող. ժբ. 14։ Մատ. իե. 31։ Ցօհ. ժբ. 48։ Գլ. գ. 6։ ա Կոր. գ. 5։ Ցայտ. ի. 12։

ի Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը՝ հիմ փոխուիչ աւետարանիս համեմատ։

17 Այլ դուն Հրեայ ըսուիր ես, ևւ օրէնքին
18 կը հենուիս ես, ու Աստուծով կը պարծենաս, ինչ-
19 ոեռ կամքը գիտես, ու տարբերը բաները կը պատ-
նաժանես՝ օրէնքէն խրատուած ըլլալով. Ու քու
20 անձիդ վրայ վստահութիւն ունիս թէ կոյրերուն
առաջնորդ ես, խաւարածներուն լոյս, Անմիտներ-
ուն խրատ տուող, տղայոց վարժապետ, ևւ թէ
գիտութեան ու ճշմարտութեան կերպարանքը օ-
21 րէնքէն ունիս։ Ուրեմն դուն որ ընկերդ կը
սորվեցընես, քու անձիդ չես սորվեցներ. որ կը
22 քարոզես գողութիւն չընել, կը գողնաս. Որ
կ՚ըսես շնութիւն չընել, շնութի՞ւն կ՚ընես. Ւնչ
կը գզուես կուռքերէն, սրբապղծութի՞ւն կ՚ընես.
23 Որ օրէնքով կը պարծենաս, օրինազանց ըլլա-
24 լով Աստուած կ՚անարգե՞ս։ Ինչու որ Աստուծոյ
անունը ձեր պատճառովը հեթանոսաց մէջ կը հայ-
հոյուի, Ինչպէս որ գրուած է։

25 Արդ թլփատութիւնը շահ կ՚ունենայ, թէ որ
օրէնքը պահես. իսկ թէ որ օրէնքին դէմ յանցա-
ւոր ես, քու թլփատութիւնդ անթլփատութիւն
26 եղաւ։ Ուստի թէ որ անթլփատութիւնը օրէն-
քին իրաւունքները պահէ, չէ՞ որ անոր անթլփա-
27 տութիւնը թլփատութիւն պիտի սեպուի. ԵՒւ ի-

ի Ցօհ. ա. 22։ Գոր. ժ. 42։ ժէ. 31։ բ Տիմ. գ. 1, 8։ ա Պետ. գ. 5։
հ ԳԼ. ժգ. 25։ ա Տիմ. ա. 11։ բ Տիմ. բ. 8։
յ Մատ. գ. 9։ Ցօհ. ը. 33։ ԳԼ. Թ. 6, 7։ բ Կոր. ժա. 22։
ղ Միք. գ. 11։ ԳԼ. Թ. 4։
ճ Ես. խե. 25։ խը. 2։ Ցօհ. ը. 41։
մ բ Օր. գ. 8։ Սաղ. ճխէ. 19, 20։
յ Փիլ. ա. 10։
ն Մատ. ժե. 14։ իգ. 16, 17, 19, 24։ Ցօհ. Թ. 34, 40, 41։
շ ԳԼ. գ. 17։ բ Տիմ. ա. 13։ գ. 5։
ո Սաղ. ծ. 16, եև Մատ. իգ. 3, եև։
չ Սաղ. գ. 8։
պ Հմր 17։
ջ բ Թագ. ժբ. 14։ Ես. ծբ. 5։ Եզեկ. լզ. 20, 23։
ռ Գաղ. ե. 3։
ս Գոր. ժ. 34, 35։

քնէ եղած անթլփատութիւնը օրէնքը կատարելով՝
Ձպիտի դատապարտէ քեզ, որ դիրովդ ու թլփ-
28 փատութիւնովդ օրէնքին յանցաւոր ես։ Ինչու որ
ո՞ Հրեայ չէ ան որ դրսուանց է, ևւ թլփատու-
29 թիւն չէ ան որ դրսուանց մարմինով է. Հապա
Հրեայ ան է որ ներսուանց է, ևւ թլփատու-
թիւն սրտինը՝ հոգիով, ու չէ թէ դիրով.
ֆ որուն գովեստը չէ թէ մարդիկներէն է, հա-
պա Աստուծմէ։

ԳԼՈՒԽ Գ

1 Հրեից արտօնութիւնը, 3 որն որ բնաւ չկորսընցուցին. 9 բայց օրէնքը կը ցուցընէ թէ անոնք ալ մեղքի տակ են. 20 ուստի բնաւ մարմին մը չարդարանար օրէնքով, 28 այլ ամէն մարդիկ առանց խորհրդեան միայն հաւատքով կ՚արդարանան. 31 սակայն ասով օրէնքը չխափանուիր։

1 Ուրեմն Հրեան ի՞նչ աւելի բան ունի, կամ
2 թլփատութենէն ի՞նչ շահ կայ։ Շատ՝ ամէն
կերպով. սկիզբ առաջ անոր որ Աստուծոյ պատ-
3 գամները անոնց հաւատացուեցաւ։ Ի՞նչպէս թէ որ
ոմանք ոմանք չհաւատացին, ի՞նչ, անոնց
անհաւատութիւնը Աստուծոյ հաւատարմութիւնը
4 կը խափանէ՞ր. Երբեք լեցի։ Սակայն Աստուած
ճշմարիտ թող ըլլայ, ևւ բոլոր մարդիկ սուտ.
ինչպէս որ գրուած է, Ռ Քու խօսքերուդ մէջ
արդար ըլլաս, ևւ դատուելու ատենդ յաղ-
5 թես։ Ուրեմն թէ որ մեր անիրաւութիւնը Աս-
տուծոյ արդարութիւնը յայտնի կը ցուցընէ, ի՞նչ
ըսենք. արդեօք անիրաւ է Աստուած որ էր բար-

ա Մատ. ժբ. 41, 42։
գ Մատ. գ. 9։ Ցօհ. բ. 39։ ԳԼ. Թ. 6, 7։ Գաղ. գ. 15։ Ցայտ. բ. 9։
դ ա Պետ. գ. 4։
ե Կող. բ. 11։ Փիլ. գ. 3։
զ ԳԼ. է. 6։ բ Կոր. գ. 6։
է ա Կոր. դ. 5։ բ Կոր. ժ. 18։ ա Թես. բ. 4։
ը Օր. դ. 7, 8։ Սաղ. ճխէ. 19, 20։ ԳԼ. բ. 18։ Թ. 4։
բ ԳԼ. ժ. 16։ Երբ. դ. 2։
թ Թես. իգ. 19։ ԳԼ. Թ. 6։ ժա. 29։ բ Տիմ. բ. 13։
ժ Ցոր. խ. 8։
ի Ցօհ. գ. 33։
լ Սաղ. կբ. 9։ ԶԺգ. 11։
խ Սաղ. ծա. 4։

6 կութիւնը վառնիս կը բերէ • (ԸՄարդիօրէն կ'ը-
սեմ •) քանւ լեցի • Ի հապա թէ չէ ի՞նչպէս Ա-
7 տուած պիտի դատէ աշխարհը : Ինչու որ եթէ
Աստուծոյ ճշմարտութիւնը իմ ստութիւնովս կ'ա-
ւելնայ իր փառքին համար , ալ ես ինչո՞ւ մեղա-
8 տոր մը պէս կը դատուիմ : Եւ ինչո՞ւ համար
պէտք չէ ըսել , ինչպէս որ ոմանք մեր վրայ չարա-
խօսութիւն ընելով կ'ըսեն թէ մենք կ'ըսենք ,
թ Չարը գործենք՝ որ բարին գայ • որոնց դատա-
պարտութիւնը իրաւունքով է :
9 Ուստի ալ ի՞նչ ընենք • բանով մը աւելի՞ ենք
Հրեաներուն քան • իրաւ որ բանով մին ալ չէ • ին-
չու որ առաջ մեղադրեցինք Հրէաները և Հե-
10 թանոսները Ի թէ ամէնքը մեղայ տակ են • Ինչ-
պէս որ գրուած է թէ , Ի Արդար մը չկայ՝ ոչ մէկ
11 հատ մը • Ոչ ոք կայ որ հասկընայ , ոչ ոք կայ որ
12 Աստուած փնտռէ : Ամէնքը խոտորեցան , միասին
անպիտան եղան • աղէկութիւն ընող մը չկայ ,
13 մէկ մը ալ չկայ : Ի Անոնց կոկորդը բաց գերեզ-
ման է • իրենց լեզուովը նենգաւոր եղան • թ իժե-
14 րու թոյն կայ անոնց շրթունքներուն տակը • Ի Ա-
նոնց բերանը անէծքով ու դառնութեամբ լեցուն
15 է • Հ Անոնց ոտքերը շուտ են արիւն թափելու •
16 Սորվանում և թշուառութիւն կայ իրենց ճամբա-
17 ներուն մէջը • Եւ խաղաղութեան ճամբան չգիտե-
18 ցան : Ն Աստուծոյ վախը չկայ անոնց աչքերուն
19 առջեւ : Ը Ասկայն գիտենք որ օրէնքը ինչ որ
կ'ըսէ , անոնց կ'ըսէ՝ որ օրէնքին տակն են • որ-

ե Գաղ • գ • 19 • Գաղ • դ • 15 :
զ Ծն • ժը • 25 • Ցոր • բ • 3 •
Լղ • 17 :
է Գաղ • ե • 20 • ղ • 1 , 15 :
ը Հմր 23 • Գաղ • գ • 22 :
ի Սաղ • ժգ • 1 , 2 , 3 • ծգ • 1 :
ժ Սաղ • ե • 9 • Երեմ • ե • 16 :
ի Սաղ • ճխ • 3 :
ա Սաղ • ժ • 7 :
բ Ընակ • ա • 16 • Ես • ծթ •
7 , 8 :
գ Սաղ • Լղ • 1 :
դ Ցօհ • ժ • 34 • ժե • 25 •
ե Ցոր • ե • 16 • Սաղ • ռէ • 42 •
Եզեկ • ժգ • 63 • Գաղ • ա •
20 • բ • 1 •

պէս զի ամէն բերան դոցուի , և բոլոր աշխարհ
20 դատապարտուած ըլլայ Աստուծոյ առջեւը : Ա Ին-
չու որ անոր առջեւը մէկ մարմին մը պիտի չարդա-
րանայ օրէնքին գործքերովը , քանզի Ե օրէնքով է
մեղքը ճանչնալը :
21 Ե Հայց հիմա առանց օրէնքի Աստուծոյ արդա-
րութիւնը յայտնուած է , Ո օրէնքէն և մարգարէ-
22 ներէն վկայուած ըլլալով • Այսինքն Աստուծոյ ար-
դարութիւնը որ Ը Յիսուս Քրիստոսի հաւատքէն
է ամէն հաւատացողներուն , ու անոնց ամէնուն վրայ
23 կ'ըլլայ • Քանզի խտրութիւն չկայ : Ի Ինչու որ ա-
մէնքը մեղք գործեցին , և Աստուծոյ փառքէն պակ-
24 սած են : Ի Եւ անոր ընծրհքովը ձրի կ'արդարանան
25 Է Յիսուս Քրիստոսով եղած փրկութեամբը • Ը որ
զանիկայ առաջուց սահմանեց Աստուած՝ Ք քաւու-
թիւն ըլլալու Ե անոր արեանը հաւատքով , Աստու-
ծոյ երկայնմտութեան առնելնիերը Ծ առաջուց գոր-
ծուած մեղքերուն Ի թողութիւն տալովը՝ իր ար-
26 դարութիւնը ցուցընելու համար • Այո՛ն իր ար-
դարութիւնը ա ժամանակիս մէջ ցուցընելու հա-
մար , որ ինքը արդար ըլլայ , և արդարացընէ
27 Յիսուսի հաւատքէն եղողը : Ի Ուրեմն ո՞ւր մնաց
պարծենալը • խափանեցաւ • որ ը օրէնքէն , գործ-
քերո՞ւն օրէնքէն • չէ , հապա հաւատքի օրէնքէն :

ա Գաղ • գ • 16 • Եփ • բ • 8 •
Տիտ • գ • 5 , 7 •
Ա Պատ • ի • 28 • Եփս • ա • 7 •
Կող • ա • 14 • ա Տիմ • բ • 6 •
Երբ • թ • 12 • ա Պետ • ա •
18 , 19 •
ը Գաղ • ժգ • 15 • ա Ցօհ • բ •
2 • գ • 10 •
ը Կող • ա • 20 •
ի Ցոր • ժգ • 38 , 39 • ա Տիմ •
ա • 15 •
ժ Ցոր • ժե • 30 • Երբ • թ • 15 •
ի Գաղ • բ • 17 , 23 • գ • 2 • ա
Պետ • ա • 29 , 31 • Եփս • բ • 9 •

28 Ինչու որ կը սեպենք †թէ մարդը հաւատքով
29 կ'արդարանայ առանց օրէնքին գործքերուն : Մի-
թէ Աստուած միայն Հրեաներո՞ւն է ու հեթա-
նոսներունը չէ՞ . այո՛ , հեթանոսներունն ալ :
30 Որովհետեւ Աստուած մէկ է՝ որ թլփատութիւնը
հաւատքէն կ'արդարացընէ , և անթլփատութիւնը
31 նոյն հաւատքով : Ուստի մենք հաւատքով օրէնքը
կը խափանե՞նք . քանի՛ լեցի՛ . հապա օրէնքը կը
հաստատենք :

ԳԼՈՒԽ Դ

1 Աբրահամին հաւատքը իրեն արդարութիւն սեպուեցաւ՝ 10
իր թլփատուելէն առաջ : 13 Մէկայն հաւատքով ինքը ու իր
սերունդը խոստմունքը առին : 16 Աբրահամ բոլոր հաւատա-
ցեալներուն հայրն է : 24 Մեր հաւատքն ալ մեզի արդարու-
թիւն պիտի սեպուի :

1 Ա՛րդեօք ի՞նչ պիտի ըսենք թէ գտաւ Աբրահամ
2 մեր նահապետը մարմնոյ կողմանէ : Ինչու որ
եթէ Աբրահամ է գործքով արդարացած ըլլար ,
էր՝ա՛ պարծանք կ'ունենար , բայց չէ թէ Ա-
3 ստուծո՛յ առջեւը : Վասնզի ի՞նչ կ'ըսէ .
†Աբրահամ Աստուծոյ հաւատաց , և ան իրեն ար-
4 դարութիւն սեպուեցաւ : Ե՛ւ հայր ան որ գործ մը
կ'ընէ , վարձքը շնորհքէ՛ եղած չսեպուիր անոր ,
5 հապա պարտքէ : Իսկ ան որ գործը , բայց կը
հաւատայ անոր՝ որ ամբարիշտը կ'արդարացընէ ,
անոր հաւատքը իրեն արդարութիւն կը սեպուի :
6 Ինչպէս որ Դաւիթ ալ կը գուժէ ան մարդուն
երանութիւնը , որուն Աստուած արդարութիւն կը
7 սեպէ առանց գործքերու . Երանի՛ անոնց , որոնց
որոնց անօրէնութիւնները ներուեցան , և որոնց

† Գոր . ժգ . 38 , 39 : Հմր 20 ,
21 , 22 : Գլ . ը . 3 : Գաղ . բ .
16 :
• Գլ . ժ . 12 , 13 : Գաղ . գ .
8 , 20 , 28 :
= Նա . ծա . 2 : Մտա . գ . 9 :
- Ցօհ . բ . 33 , 39 : ը Կոր .
ժա . 22 :
ƒ Գլ . գ . 20 , 27 , 28 :
‡ Ծն . ժե . 6 : Գաղ . գ . 6 :
Ցակ . բ . 23 :
҂ Գլ . ժա . 6 :
Ե Ցես . իգ . 2 :
Զ Սաղ . լբ . 1 , 2 :

8 մեղքերը ծածկուեցան : Երանի՛ ան մարդուն որ
9 Տէրը մեղք չսեպէր անոր : Ուստի ան երանու-
թիւնը թլփատութեա՞ն վրայ է , թէ անթլփա-
տութեան վրայ ալ . քանզի կ'ըսենք թէ Ա-
ւատքը Աբրահամին արդարութիւն սեպուեցաւ :
10 Ուրեմն ինտո՞ր սեպուեցաւ . թլփատութեա՞ն մէջ
եղած ատենը , թէ անթլփատութեան մէջ . չէ՛
թէ թլփատութեան մէջ , հապա անթլփատու-
11 թեան . և նշո՛ւթ թլփատութեան նշանը առաւ՝
էՔրե՛ անթլփատութեան ատենէն ունեցած հաւատ-
քին արդարութեանը մէկ կնիք մը , Որ ինքը հայր
ըլլայ ան բոլոր հաւատացողներուն՝ որոնք անթլ-
փատութենէ են , (անոնց ալ արդարութիւն սե-
12 պուելու համար ,) Ու հայր թլփատութեան՝ չէ՛
թէ միայն թլփատութենէ եղողներուն , հապա ա-
նոնց ալ՝ որ մեր հօրը Աբրահամին անթլփատու-
թեան ատենի հաւատքին հետիոտներուն մէջը կը
13 քալեն : Ինչու որ Աբրահամին և անոր սերունդին՝
Ե՛ աշխարհը ժառանգելու համար պռոմա՛ խոստ-
մունքը չէ՛ թէ՛ օրէնքով եղաւ , հապա հաւատքին
14 արդարութենովը : Ա՛Վասնզի եթէ օրէնքէն եղող-
ները ժառանգ ըլլային , հաւատքը փուճ պիտի ըլ-
15 լար , և խոստմունքը պիտի խափանուէր : Ե՛Վ ան
դի օրէնքը բարկութիւն կը գործէ . քանզի ուր որ
16 օրէնք չկայ , օրինազանցութիւն ալ չկայ : Վասր
համար ժառանգ ըլլալը հաւատքէն է , Որ շնորհ-
քով եղած ըլլայ , Ե՛ խոստմունքը հաստատուն ըլ-
լալու համար բոլոր սերունդին , չէ՛ թէ միայն ա-
նոր որ օրէնքէն է , հապա անոր ալ՝ որ Աբրահա-

Ե Ծն . ժե . 10 :
Զ Դղ . ահմ . 9 : Հմր 12 , 16 :
Գաղ . դ . 7 :
Է Ծն . ժե . 4 , 5 : Գաղ . գ .
29 :
Ը Գաղ . դ . 18 :
Թ Գլ . գ . 20 : ե . 13 , 20 : է .
8 , 10 , 11 : ա Կոր . ժե . 56 :
բ Կոր . գ . 7 , 9 : Գաղ . գ .
10 , 19 : ա Ցօհ . գ . 4 :
Ժ Գլ . գ . 24 :
ԺԱ Գաղ . գ . 22 :

մին հաւատքէն է՝ որ մեր ամենուն հայրն է,
17 (Ինչպէս որ գրուած է թէ՝ Իրենց շատ ազգերու
հայր բրի,) Աստուծոյ առջեւը, որուն ինքը հաւա-
տաց, հան որ մեռելները կ՚ողջակենդանի, եւ չեղած
18 բաները եղածներու պէս կը կանչէ։ Որ չյուսա-
յուելու բանին յուսով հաւատաց՝ թէ ինքը շատ
ազգերու հայր պիտի ըլլայ, (ինչպէս որ ըսուեցաւ
ալ թէ Քովու սերունդդ ասանկ պիտի ըլլայ.)
19 Եւ ինքը հաւատքի մէջ չտկարացած, չհաշուեցաւ
իր մարմինին արդէն մեռածի պէս ըլլալուն, (ո-
րովհետեւ ինքը հարիւր տարեկանի չափ էր.) ո՛չ
20 ալ Սառային արգանդին մեռած ըլլալուն։ Եւ
անհաւատութիւնով չտարակուսեցաւ Աստուծոյ
խոստմունքին, հապա հաւատքով զօրացած՝ Աս-
21 տուծոյ փառք տուաւ, Եւ իր մտքին մէջ հաստատ
պահեց թէ ան որ խոսք տուաւ, ՛ի՛նքը կարող է
22 ընելու ալ։ Ասոր համար իրեն արդարութիւն սե-
պուեցաւ։

23 ՛Ո՛չայց չէ թէ միայն անոր համար գրուեցաւ
24 որ իրեն սեպուեցաւ, հապա մեզի համար ալ՝
որոնց պիտի սեպուի. Որ կը հաւատանք անոր
25 որ մեռելներէն յարուց մեր Տէր Յիսուսը, Ո՛ն
որ մեր յանցանացը համար մատնուեցաւ, Եւ
մեզ արդարացընելու համար յարութիւն առաւ։

ա Ես. ծա. 2։ ԳԼ. Թ. 8։
ե Ծն. ժէ. 5։
է ԳԼ. ը. 11։ Եփս. բ. 1,5։
ը ԳԼ. Թ. 25։ ա Կոր. ա. 28։ ա Պետ. բ. 10։
ԸԼ Ծն. ժե. 5։
ժ Ծն. ժե. 17։ ժը. 11։ Երբ. ժա. 11, 12։
՛ա Սաղ. ճժե. 3։ Ղու. ա. 37, 45։ Երբ. ժա. 19։
՛բ ԳԼ. ժե. 4։ ա Կոր. ժ. 6, 11։
՛գ Գոր. բ. 24։ ժգ. 30։
՛դ Ես. ծգ. 5, 6։ ԳԼ. գ. 25։ ե. 6։ ը. 32։ բ Կոր. ե. 21։ Գաղ. ա. 4։ ա Պետ. բ. 24։ գ. 18։ Երբ. Թ. 28։
՛ե ա Կոր. ժե. ի17։ ա Պետ. ա. 21։

ԳԼՈՒԽ Ե

1 Հաւատքով արդարացած՝ խաղաղութիւն ունինք Աստուծոյ
հետ, 2 եւ պարծանք՝ մեր յուսոյն մէջ. 8 վասն զի թէ որ

Քրիստոսի արիւնովը հաշտուեցանք՝ թշնամի եղած ատենե-
նիս, 10 ալ աւելի պիտի ապրինք հաշտուած ըլլալնիս։
12 Ինչպէս որ մեղքը ու մահը աշխարհ մտան Ադամով, 17
ալ աւելի արդարութիւնը և կեանքը Յիսուս Քրիստոսով։
20 Որ որ մեղքը շատցաւ, հոն շնորհքը աւելի առատա-
ցաւ։

1 Հատի մենք հաւատքով արդարացած ըլլալով՝
ունինք խաղաղութիւն Աստուծոյ հետ մեր
2 Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը. Որուն մի-
ջոցովը ընդունեցինք հաւատքով ասոր շնորհքիս մէ-
տները ալ, որուն մէջը կեցեր ենք, եւ Աստու-
3 ծոյ փառացյուսովը կը պարծինք։ Ու ո՛չ միայն
այսքան՝ Հապա նաեւ նեղութիւններու մէջ կը
պարծինք. Քինչու որ գիտենք թէ նեղութիւնը
4 համբերութիւն կը գործէ, Եւ Համբերութիւնը՝
5 փորձառութիւն, ու փորձառութիւնը՝ յոյս. Ու
յոյսը ամօթով չձգեր. Քինչու որ Աստուծոյ սէրը
մեր սրտերուն մէջը տարածուած է Հոգւովն Սրբոյ
6 ձեռքովը, որ մեզի տրուեցաւ։ Վասն զի երբոր
մենք դեռ տկար էինք, յարմար ժամանակին Ի՛նք-
7 րիստոս ամբարիշտներուն համար մեռաւ։ Ինչու-
որ արդարի մը համար հազիւ կ՚ըլլայ որ մեկը
մեռնի. (բայց մեկ բարի մարդու մը համար կա-
8 րելի է որ մեկը համարձակի մեռնելու.) Ե՛Աս-
կայն Աստուած իր սէրը որ մեր վրայ ուներ՝ յայտ-
9 նեց, որ երբ դեռ մեղաւոր էինք, Քրիստոս մեզի
համար մեռաւ. Քուրեմն հիմա որ իր արիւնովը

ը Ես. լբ. 17։ Ցօհ. ժգ. 33։ ԳԼ. գ. 28, 30։
Ը Եփս. բ. 14։ Կող. ա. 20։
Ժ Ցօհ. ժ. 9։ ժգ. 6։ Եփս. բ. 18։ գ. 12։ Երբ. ժ. 19։
՛ա Կոր. ժե. 1։
Ի Երբ. գ. 6։
Ղ Մատ. ե. 11, 12։ Գոր. ե. 41։ բ Կոր. ժբ. 10։ Փիլ. բ. 17։ Ցակ. ա, 2, 12։ ա Պետ. գ. 14։
Ի Ցակ. ա. 3։
Ր Ցակ. ա. 12։
Ռ Փիլ. ա. 20։
Ս բ Կոր. ա. 22։ Գաղ. գ. 6։ Եփս. ա. 13, 14։
Ի Հմր 8։ ԳԼ. գ. 25։
Լ Ցօհ. ժե. 13։ ա Պետ. գ. 18։ ա Ցօհ. գ. 16։ գ. 9, 10։
Ի ԳԼ. գ. 25։ Եփս. բ. 13։ Երբ. Թ. 14։ ա Ցօհ. ա. 7։

արդարացանք . ե որբևայր աւելի իրմով պիտի ապա-
10 տինք բարկութենէն : ժ Վասն զի եթէ որ թշնամի
եղած աստուծոյ հետ հաշտուեցանք իր
Որդւոյն մահովը , որբևայր աւելի մեր հաշտուած
11 առնը պիտի ապրինք ի սորա կեանքովը : Եւ ոչ
միայն սա , հապա Աստուծով ալ կը պարծենանք
մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսին ձեռքովը , որով
հիմա հաշտութիւնը ընդունեցինք :
12 ի Վասն զի ինչպես որ մէկ մարդէ մը մեղքը աշ-
խարհք մտաւ , ե և ան մեղքին մահը , և այնպես
ամէն մարդոց վրայ տարածուեցաւ մահը , *քան-
13 զի ամէնքը մեղանչեցին : (Վասն զի մինչև օրէնք-
քին առնը աշխարհի մէջ մեղք կար . ց բայց մեղք
14 չհսպուիր՝ ուր որ օրէնք չկայ : Սակայն մահը
Ադամէն մինչև Մովսէս թագաւորեց , նաև Ադա-
մին յանցանքին նման չմեղանչողներուն վրայ ալ ,
ո որ ան օրինակ էր անոր որ եկողին պիտի գար :
15 Բայց չէ թէ ինչպես յանցանքը՝ անանկ ալ
շնորհքն է . ինչու որ եթէ մէկուն յանցանքովը
շատերը մեռան , ալ որբևայր աւելի Աստուծոյ
շնորհքը և ան պարգևը որ Յիսուս Քրիստոս մէկ
մարդուն շնորհքովն է , ը շատերուն վրայ աւելցաւ :
16 Եւ չէ թէ սա պարգևը անհաւ է՝ ինչպես մէկէ մը
որ մեղանչեց . ինչու որ դատաստանը մէկ հոգէն
դատապարտութեան մէջ եղաւ . բայց շնորհքը շատ
17 մեղքերէն արդարութեան պատճառ : Վասն զի եթէ որ
մէկ մարդուն մեղքովը մահը թագաւորեց ան մէկու-
վը , որբևայր աւելի անոնք որ շնորհքի՝ ու արդարու-

ե Գէն . ա . 18 : ա Թագ . ա . 10 :
ի Գէն . բ . 32 :
հ բ Կոր . ե . 18 , 19 : Եփես . բ . 16 : Կող . ա . 20 , 21 :
ձ Ցօհ . ե . 26 : Ժգ . 19 : բ Կոր . գ . 10 , 11 :
ղ Գէն . բ . 17 : ե գ . 29 , 30 : Գաղ . գ . 9 :
ճ Ծն . գ . 6 : ա Կոր . ժե . 21 :
յ Ծն . բ . 17 : Գէն . գ . 23 : ա Կոր . ժե . 21 :
* Կամ՝ որով
յ Գէն . գ . 15 : ա Ցօհ . գ . 4 :
ն ա Կոր : ժե . 21 , 22 , 45 :
շ Եսա . ծգ . 11 : Սաա . ի . 28 : Իզ . 28 :

թեան պարգևին առատութիւնը կ'առնեն , կենայ
մէջ պիտի թագաւորեն՝ մէկ Յիսուս Քրիստոսին
18 ձեռքովը :) Ուրեմն ինչպես որ մէկուն յանցան-
քովը բոլոր մարդոց դատապարտութեան չէն-
եղաւ , անանկ ալ մէկուն արդարութիւնովը բո-
լոր մարդոց կենաց արդարութեան չորհք եղաւ .
19 Վասն զի ինչպես որ մէկ մարդուն անհնազանդու-
թիւնովը շատերը մեղաւոր եղան , անանկ ալ մէ-
կուն հնազանդութիւնովը շատերը արդար պիտի
20 ըլլան : Ա Սակայն օրէնքը միջնեղը ինկաւ՝ որ
յանցանքը շատնայ . բայց ուր որ աւելի եղաւ
21 մեղքը , ող ալ աւելի եղաւ շնորհքը . Որ ինչպես
մեղքը թագաւորեց մահուամբ , անանկ ալ
շնորհքը թագաւորէ արդարութեամբ մինչև յա-
ւիտենական կեանքը մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիս-
տոսի ձեռքովը :

ԳԼ . Ջ

1 Պէտք չէ մեղքի մէջ մնալ , 2 քանի որ մեռած ենք մեղքին ,
3 ինչպես որ մկրտութիւնը կը ցուցնէ . 12 ուստի ալ մեղքը
թող չթագաւորէ մեր վրայ . 18 վասն զի մենք մեր մարմին-
ները պատրաստեցինք արդարութեան ծառաներ ընելու , 23
և վասն զի մեղայ վարձքը մահ է :

1 Ը՞նչ հիմա ը՞նչ պիտի ըսենք . ա մեղքերու մէջ
2 միա՞նք արդեօք , որ շնորհքը շատնայ : Չհաւ-
լեցի . բ մենք որ մեղքին մեռանք , ի՞նչպէս դեռ
3 անոր մէջը կենանք : Ձէ՞ք դիտեր , գ թէ մենք որ
Յիսուս Քրիստոսով մկրտուեցանք , դ անոր մա-
4 հուանը մկրտուեցանք : ե Ընոր հետ թաղուեցանք
մկրտութիւնով մահուան համար , որ ինչպես
Քրիստոս զ Հօրը փառքովը ե յարութիւն առաւ

ա Ցօհ . ժբ . 32 : Երբ . բ . 9 :
ե Ցօհ . ժե . 22 : Գէն . գ . 20 : գ . 15 : ե . 8 : Գաղ . գ . 19 , 23 :
զ Գաղ . ե . 47 : ա Տիմ . ա . 14 : ը Գաղ . գ . 8 : Հմր 15 :
թ Հմր 11 : Գէն . ե . 4 : Գաղ . բ . 19 : գ . 14 :
ի Կող . գ . 3 : ա Պետ . բ . 24 :
ժ ա Կոր . ժե . 29 :
ի Կող . բ . 12 :
ղ Ցօհ . բ . 11 : ժա . 40 :
ե Գէն . բ . 11 : ա Կոր . գ . 14 : բ Կոր . ժգ . 4 :

մեռելներէն , Եւ անանկ ալ մենք կենաց նորոգու-
5 թեան մէջ պտրտինք : Ի Գիտցու որ հիմ մենք
անկակից եղանք անոր մահուանը նմանութիւնովը ,
նաև անոր յարութեանը նմանութիւնովն ալ՝ գիտե-
6 պիտի ըլլանք : Ա՛ս գիտնանք որ մեր հին մարդը
անոր հետը խաչուեցաւ , Որ մեղայ մարմինը փը-
7 չանայ , որ ասկէ ետև մեղքի չծառայենք : Ա՛ն ան
զի ան որ մեռած է՝ մեղքէն արդարացած է :
8 Ի՛ր եթէ որ մենք Քրիստոսի հետ մեռանք , կը
հաւատանք որ անոր հետը պիտի ապրինք ալ :
9 Գիտնալ գիտենք որ Քրիստոս մեռելներէն յարու-
թիւն առած ըլլալով՝ նորէն չմեռնիր , ալ մահը
10 անոր վրայ իշխանութիւն չունի : Ա՛ն զի քանի
որ մեռաւ՝ մեղքին մեռաւ մէկ անգամ , և որ կեն-
11 դանի է՝ Աստուծոյ կենդանի է : Այնանկ ալ
դուք ձեր անձերը մեղքին մեռած սեպեցէք , Բայց
Աստուծոյ կենդանի՛ մեր Տէրոջը Քրիստոս Յիսու-
12 սին ձեռքովը : Ի՛ նստի ալ մեղքը չթագաւորէ՛
ձեր մահկանացու մարմինին վրայ , որ անոր ցան-
13 կութիւններուն ծառայնդիք : Ո՛չ ձեր անդամները
անիրաւութեան գործիք ըլլալու մի՛ ընծայէք մեղ-
քին , Այ հապա ձեր անձերը Աստուծոյ ընծայեցէք՝
որպէս թէ մեռելներէն ողջ ընցած . և ձեր անդամները
14 արդարութեան գործիքներ՝ Աստուծոյ : Ե՛ս անոնց
մեղքը վրանիդ պիտի չիշնէ . ինչու որ օրէնքի
տակ չէք , հապա շնորհայ տակ :

ը Գաղ . գ . 15 ; Եփե . դ . 22 ,
23 , 24 ; Կող . գ . 10 ։
ը Փիլ . գ . 10 , 11 ։
թ Գաղ . բ . 20 ; Ե . 24 ; գ .
14 ; Եփե . դ . 22 ; Կող . գ .
5 , 9 ։
ի Կող . բ . 11 ։
լ ա Պետ . դ . 1 ։
խ բ Տիմ . բ . 11 ։
ծ Յայտ . ա . 18 ։
կ Եբր . թ . 27 , 28 ։
հ Ղտ . ի . 38 ։
ձ Հմր 2 ։
ղ Գաղ . բ . 19 ։
ճ Սաղ . ժԹ . 13 ; ՃԺԹ . 133 ։
մ Գլ . Ե . 5 ; Կող . գ . 5 ;
Ցակ . դ . 1 ։
յ Գլ . ԺԲ . 1 ։ ա Պետ . բ .
24 ։ դ . 2 ։
ն Գլ . Ե . 4 , 6 ։ Ը . 2 ։ Գաղ .
ե . 8 ։

15 Ուրեմն ի՛նչ . մեղք գործենք Եւ օրէնքի տակ
16 չենք , հապա շնորհքի տակ . քա՛ւ լիցի : Ձի՛ք
գիտեք ՝ թէ որուն որ անձնընդիր ծառայ կ՝ընծայէք
ինքզինքնիդ , ծառայ էք անոր՝ որուն որ կը հնա-
զանդիք , թէ՛ մեղքի՛ որ մահուան կը տանի , և թէ
17 հնազանդելու՝ որ արդարութեան : Բայց գոհու-
թիւն Աստուծոյ , որ ըլե՛ք մեղայ ծառայ էիք ,
Եւ սակայն սրտանչ հնազանդեցաք ան վարդապետու-
թեան գաղափարին որ ձեզի յանձնուեցաւ ։
18 Ա՛ստի դուք մեղքէն ազատ ըլլալով՝ արդարու-
19 թեան ծառայ եղաք . (Արդուզ սովորութեան պէս
կ՝ըսեմ՝ ձեր մարմինին տկարութեանը համար .)
քանզի ինչպէս որ ձեր անդամները անօրէնութեան
համար ընծայեցիք՝ պղծութեան և անօրէնութեան
ծառաները ըլլա՛ք , անանկ ալ հիմա ձեր անդամ-
ները սրբութեան համար ընծայեցէ՛ք՝ արդարու-
20 թեան ծառաները ըլա՛ք : Վա՛ն զի երբոր դուք
մեղայ ծառաները էիք , արդարութենէն ազատ
21 էիք : Ո՞ւրեմն ան ժամանակը ի՛նչ պտուղ ու-
նէիք ան բաներէն՝ որոնցմէ հիմա կ՝ամչնաք .
22 Վ՞ ինչու որ անոնց վերջը մահ է : Ա՛յլ հիմա մեղ-
քէն ազատուած և Աստուծոյ ծառաներ եղած՝ ձեր
պտուղը ունիք սրբութիւնով , ու վերջը յաւիտե-
23 նական կեանք : Վ՞ Վարձքն մեղայ վարձքը մահ է ,
Բայց Աստուծոյ ձրի պարգեւը յաւիտենական
կեանք՝ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը :

ը ա Կոր . Թ . 21 ։
ի Պատ . գ . 24 ; Ցօհ . բ . 34 ։
բ Պետ . բ . 19 ։
լ բ Տիմ . ա . 13 ։
ղ Ցօհ . բ . 32 ։ ա Կոր . է . 22 ։
Գաղ . ե . 1 ։ ա Պետ . բ .
16 ։
ճ Ցօհ . բ . 34 ։
ո Գլ . է . 5 ։
ա Գլ . ա . 32 ։
ձ Ցօհ . բ . 32 ։
տ Ցծ . բ . 17 ։ Գլ . ե . 12 ։
Ցակ . ա . 15 ։
ր Գլ . բ . 7 ։ ե . 17 ; 21 ։ ա
Պետ . ա . 4 ։

Գլ . Ը

1 Օրէնքը մարդուն վրայ կ՝իշխէ՝ քանի որ անիկայ ողջ է . 4
Սակայն մենք մեռանք օրէնքին . 7 այսու ամենայնիւ օրէնքը

մեղք չէ , 12 հապա սուրբ՝ արդար և բարի է : 16 Պօղոս կը
վկայէ ասանկ ըսելը , բայց կը ցաւի որ ինքը կարող չէ զանի-
կայ պահելու :

1 Ա՛ԻԹԷ չէ՞ք դիտեր՝ եղբայրնե՛ր , (քանզի ես օրէնս-
քը դիտցողներուն կը խօսիմ՝) որ օրէնքը
մարդուս վրայ կ՚իշխէ՝ մինչեւ ժամանակ որ ողջ է :
2 Վ՚Ինչու որ էրիկ ունեցող կնիկը իր ողջ էրկանը
կապուած է օրէնքով . բայց թէ որ էրիկը մեռնի ,
3 արձակուած է էրկանը օրէնքէն : Ուրեմն է՛քանի
որ էրիկը ողջ է , չուն պիտի ըսուի՝ թէ որ ուրիշ
էրկան մը ըլլայ . բայց թէ որ էրիկը մեռնի , ան
օրէնքէն ազատ կ՚ըլլայ , անանկ որ շնացող չըլլար ,
4 թէ որ ուրիշ էրկան մը ըլլայ : Ասոր դուք ալ
իմ եղբայրնե՛ր՝ Ք՚Րիստոսի մարմինովը օրէնքին
մեռաք , որ ուրիշի մը ըլլաք , անոր՝ որ մեռելնե-
րէն յարութիւն առնը է , Ո՛որ Աստուծոյ պտուղ
5 բերող ըլլանք . Վ՚Ասնզի քանի որ մենք մարմնով
էինք՝ մեղաց կիրքերը որ օրէնքով կ՚ըլլային , Ի՛ մեր
անդամներուն մէջը կը ներգործէին , Ո՛որ մենք մա-
6 հուան պտուղ բերինք : Բայց հիմա ան օրէնքին
աշխատեցանք . ինչու որ մեռանք անոր՝ որով
բռնուած էինք , Ո՛որ մենք ծառայինք հոգւոյն նո-
րոգութեամբը , և չէ թէ գրոյն հնութեամբը :
7 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք . օրէնքը մի՞գը է . քնա-
լեցի . Ը՛բայց ես մեղքը չէի ճանչնար , եթէ ոչ
օրէնքով . ինչպէս ցանկութիւնն ալ չէի դիտեր ,
8 թէ որ օրէնքը ըսած չըլլար , Ի՛մի ցանկար : Բ՚Այց
մեղքը պատուիրանքէն առիթ առնելով՝ իմ մէջս
բոլոր ցանկութիւնները գործուց . Է՛ինչու որ

ա Ամոր . է . 39 :
բ Մաա . ե . 32 :
գ Գե . բ . 2 : Գաղ . բ . 19 : ե .
18 : Եփե . բ . 15 : Կող . բ .
14 :
դ Գաղ . ե . 22 :
ե Գե . ը . 18 :
զ Գե . ը . 21 : Գաղ . ե . 19 :
է Ա Կոր . ժ . 56 :
ը Գե . գ . 3 :
թ Գե . ը . 15 :
ժ Գե . բ . 29 : բ Կոր . գ . 6 :
ի Գե . գ . 20 :
լ Եզ . ի . 17 : բ Օր . ե . 21 :
Գոր . ի . 33 : Գե . ժգ . 9 :
խ Գե . գ . 15 : ե . 20 :
ծ Ա Կոր . ժե . 56 :

9 առանց օրէնքի մեղքը մեռած է : Ես ալ առանց
օրէնքի առեն մը կենդանի էի . բայց երբոր պա-
10 տուիրանքը վրաս հասաւ , մեղքը ողջնցաւ , Ե՛ս ես
մեռայ . ու ան պատուիրանքը Ո՛ր կենաց համար
11 էր , նոյնը ինծի մահուան համար եղաւ : Վ՚Ինչու որ
մեղքը պատուիրանքէն առիթ առնելով՝ իս խա-
12 բեց , ու անով մեռցուց : Ե՛Աստի օրէնքը սուրբ
է , ու պատուիրանքը սուրբ և արդար ու բարի :
13 Ո՞ւրեմն բարին ինծի մա՞հ եղաւ . քնա՛ւ լեցի .
Հապա մեղքը , որպէս զի երեւայ մեղքը որ ան
բարի բանով ինծի մահ գործեց , որ մեղքը պա-
14 տուիրանքով աւելի մեղաւոր ըլլայ : Վ՚Ասն զի
դիտենք որ օրէնքը հոգեւոր է , բայց ես մարմնաւոր
15 եմ՝ Ե՛մեղքի տակ ծախուած : Վ՚Ասնզի ինչ որ
կ՚ընեմ՝ չեմ ճանչնար . Ո՛չ թէ ինչ որ կ՚ուզեմ՝
ան կ՚ընեմ , հապա ինչ որ կ՚ատեմ՝ ան կ՚ընեմ :
16 Ո՛րպէս թէ որ չուզածս կ՚ընեմ , հաւանութիւն կու-
17 տամ օրէնքին թէ բարի է : Ի՛սկ արդ չէ թէ ես
կ՚ընեմ անիկայ , հապա մեղքը՝ որ իմ՝ ներսի դիս
18 կը բնակի : Վ՚Ասնզի դիտեմ որ Ո՛ չ իմ՝ ներսի դիս՝
այսինքն իմ մարմինիս մէջ մէկ բարի բան մը չբը-
նակիր . ինչու որ կամեցողութիւն կայ քովս , բայց
19 բարին Ի՛ գործ դնելը չեմ գտներ : Վ՚Ասնզի չէ թէ
բարին որ կ՚ուզեմ՝ կ՚ընեմ , հապա չարը որ չեմ
20 ուզեր՝ ան կ՚ընեմ : Ի՛սկ թէ որ չուզած բանս
կ՚ընեմ , ալ չէ թէ ես կ՚ընեմ անիկայ , հապա
21 մեղքը՝ որ իմ՝ ներսի դիս բնակած է : Ե՛Աստի ես
կը գտնեմ օրէնք մը՝ որ երբ բարին ընելը կը կա-
22 մենամ , չարը իմ քովս է : Ե՛Ս ալ ներսի
մարդուն հաճելով՝ Ո՛Աստուծոյ օրէնքին կը հաւ-

ա Գաղ . ե . 17 :
բ Ծն . բ . 5 : Ընկ . ի . 11 , 13 , 21 : բ Կոր . գ . 7 :
գ Սաղ . ժբ . 8 : Ա՛ժթ . 38 , 137 : դ Տիմ . ա . 8 :
ե Գ Թագ . իա . 20 , 25 : զ Թագ . ժէ . 17 :
է Գաղ . ե . 17 :
ը Ծն . գ . 5 : բ . 21 :
թ Բ Կոր . գ . 16 : Եփե . գ . 16 : Կող . գ . 9 , 10 :
ժ Սաղ . ա . 2 :

23 Նիմ . ֆԻայց ուրիշ օրէնք մը կը տեսնեմ ՚ի իմ
անդամներուս մէջ՝ որ իմ մտքիս օրէնքին դէմ կը
պատերազմի , և զիս գերի կ՚ընէ մեղայ օրէնքին
24 որ իմ անդամներուս մէջն է : Ո՜վ խղճալի մարդ
եմ ես . Ո՞վ զիս պիտի ազատէ այս մահացու մար-
25 մինէն : ՚Յ Յոհուածին Աստուծոյ մեր Տէրոջը
Յիսուս Քրիստոսի շնորհքով . ուրեմն ես ինքնս
մտքով Աստուծոյ օրէնքին կը ծառայեմ , ու մարմ-
նով՝ մեղայ օրէնքին :

ԳԼ . Ը

1 Անոնք որ Քրիստոսի մէջ են , և Հոգիին ուղածին պէս կ՚ապ-
րին , ազատ են դատապարտութենէ : 5 , 13 Թէ ի՞նչ վտան
կը ծագի մարմինէն , 6 , 14 և ի՞նչ շահ Հոգիէն , 17 և ի՞նչ
Աստուծոյ որդիք ըլալէն , 19 որոնց փառաւոր ազատու-
թիւնը՝ ո՛ամէն ստեղծուածները մեծ փափաքով կը սպասեն
անոր , 29 յաւաքագոյն սահմանուած է Աստուծմէ : 38 Ո՛վ
կրնայ զատել մեզ Քրիստոսի սիրէն :

1 Իսկ արդ դատապարտութիւն չկայ Քրիստոս
Յիսուսով եղողներուն՝ որոնք մարմնաւոր կեր-
2 պով չեն վարուիր : Քանզի որ ՚Քրիստոս Յի-
սուսով կենաց Հոգիին ֆ օրէնքը զիս ազատեց ֆմե-
3 ղայ և մահուան օրէնքէն : Վ՚ԱՆ զի ան որ
անկարելի էր օրէնքին՝ որովհետև տկար էր մարմ-
նով , ՚Աստուած իր Որդին խրկեց մեղանչական
մարմնի նմանութեամբ ու մեղքի համար , և
4 դատապարտեց մեղքը ան մարմնին մէջ . Որ օրէնս-
քին արդարութիւնը կատարուի մեր մէջը , Ո՞ր
մարմնաւորապէս չենք քալեր՝ հապա Հոգւոյս-
5 պէս : ֆԻ՞նչու որ մարմնաւոր եղողները մարմնին
բաներուն կը մտածեն , ու Հոգւոյր եղողները՝ ըՀո-

ֆ Գաղ . ւ . 17 ։
՚ ԳԼ . ը . 13 , 19 ։
յ ա Կոր . ժե . 57 ։
— ա Կոր . ժե . 45 ։ բԿոր . գ . 6 ։
Բ Ցօհ . ը . 36 ։ ԳԼ . ը . 18 ։ 22 ։ Գաղ . բ . 19 ։ ը . 1 ։
ֆ ԳԼ . ե . 24 , 25 ։
Ֆ Գոր . ժգ . 39 ։ ԳԼ . գ . 20 ։ Եբր . ե . 18 , 19 ։ ժ . 1 , 2 , 10 , 14 ։
Ր Գաղ . գ . 13 ։ բ Կոր . ե . 21 ։
Ղ Հմր 1 ։
Ր Ցօհ . գ . 6 ։ ա Կոր . բ . 14 ։
Ը Գաղ . ե . 22 , 25 ։

6 դիին բաները : Ի՝ՄԱՆ զի մարմնաւոր խորհուր-
դը մահ է , և հոգւոյր խորհուրդը կեանք ու խա-
7 ղաղութիւն : ֆԻ՞անզի մարմնաւոր խորհուրդը
Աստուծոյ դէմ թշնամութիւն է . ինչու որ Ա-
տուծոյ օրէնքին չ՚հնազանդիր , է մանաւանդ չկրնար
8 ալ : Վ՚ԱՆ զի մարմինով եղողները չեն կրնար
9 Աստուծոյ հաճոյ ըլլալ : ՚Յայց դուք մարմինով
չէք , հապա հոգիով , և թէ որ Աստուծոյ Հոգին
ձեր մէջը բնակած է . Ի՞ սկ թէ որ մէկը Քրիստո-
10 սի Հոգին չունի , անիկայ անորը չէ : Նաև թէ որ
Քրիստոս ձեր մէջն է , ալ մարմինը մեռած է
մեղքի համար , ու հոգին կենդանի է արդարու-
11 թեան համար : Իսկ թէ որ Յիսուսը մեռելներն-
րէն ՚ի յարուցանողին Հոգին ձեր մէջը բնակած է ,
նա՝ անիկայ որ Քրիստոսը մեռելներէն յարուց ,
պիտի կենդանացնէ ձեր մահկանացու մարմիններըդ
իր Հոգիովը որ ձեր մէջը կը բնակի :
12 ՀՈպա ուրեմն եղբայրներ՝ պարտական ենք , չէ
13 թէ մարմինին՝ մարմնաւորապէս ապրելու . ֆԻ՞նչու
որ եթէ մարմնաւորապէս ապրելու ըլլաք , պիտի
մեռնիք . բայց թէ որ Հոգիով Ո՞մարմինին գործ-
14 քերը սպաննէք , պիտի ապրիք : ֆՎ՚ԱՆ զի որոնք
որ Աստուծոյ Հոգիովը կ՚առաջնորդուին , անոնք
15 Աստուծոյ որդիքն են : ֆԻ՞նչու որ դուք ծառայու-
թեան Հոգին չստացաք կրկին ՚ի վախնալու , Ո՞հապա
որդեգրութեան Հոգին առիք , որ անով կը կան-

Բ ԳԼ . գ . 21 ։ Հմր 13 ։ Գաղ . գ . 8 ։
Հ Ցակ . գ . 4 ։
Է ա Կոր . բ . 14 ։
Է ա Կոր . գ . 16 ։ գ . 19 ։
Ը Ցօհ . գ . 34 ։ Գաղ . գ . 6 ։ Փիլ . ա . 19 ։ ա Պետ . ա . 11 ։
Հ Գոր . բ . 24 ։
Ն ԳԼ . գ . 4 , 5 ։ ա Կոր . գ . 14 ։ բ Կոր . դ . 14 ։ Եփես . բ . 5 ։
Հ ԳԼ . գ . 7 , 14 ։
Յ Հմր 6 ։ Գաղ . գ . 8 ։
Ղ Եփես . դ . 22 ։ Կող . գ . 5 ։
Ֆ Գաղ . ե . 18 ։
Ֆ՚ա Կոր . բ . 12 ։ Եբր . բ . 15 ։
Յ Բ Տիմ . ա . 7 ։ ա Ցօհ . դ . 18 ։
Ն՝Եա . ծգ . 5 ։ Գաղ . դ . 5 , 6 ։

16 չենք ևԸբբայ Հայր : Ոնոյն ինքն Հոգին վկայու-
թիւն կու տայ մեր հոգիին հետ , թէ մենք Աստու-
17 ծոյ որդիքն ենք • Եւ թէ որ որդիք , ուրեմն ժա-
ռանգներ , ևԱստուծոյ ժառանգներ ու Քրիստոսի
ժառանգակիցներ • Ոտ որ եթէ իր չարչարանացը
կցորդ ըլլանք , իր փառացն ալ հաղորդ ըլլանք :
18 Վ ասն զի ես այսպէս կը դատեմ՝ որ Չաս ժա-
մանակիս չարչարանքները բան մը չեն գալու
19 փառքին քովը , որ մեզի պիտի յայտնուի : Ոնա-
չու որ ստեղծուածոց նուանդուն ակնկալութիւնը
Աստուծոյ որդւոցը յայտնուելուն կը սպասէ :
20 ևՆչուր որ ունայնութեան ներքնդնդեցան ստեղ-
ծուածները՝ (չէ թէ իրենց կամքովը , հապա անոր
21 համար՝ որ ներքնդնդեցուց ,) Ան յուսով՝ որ
ստեղծուածները իրենք ալ ապականութեան ծա-
ռայութենէն ազատուելով՝ Աստուծոյ որդւոցը փա-
22 ռաւոր ազատութեանը հասնին : Ոքանզի գիտենք
որ ամէն ստեղծուածները միչեւ հիմա Ո միասին
23 կը հառաչեն ու ծնանելու ցաւ կը քաշեն : Եւ
ոչ միայն այսպէս , Ո հապա մենք ալ որ Հոգիին
առջի պտուղը ունինք , ես մենք մեզմէ մեր անձերուն
մէջ կը հառաչենք Ո որդեգրութեան՝ այսինքն Ո մեր
24 մարմինին ազատութեանը սպասելով : Ոչուր որ
յուսով փրկուեցանք • Ոբայց յոյսը որ կը տեսնուի՝
յոյս չէ • վասն զի ան բանը որ կը տեսնէ մէկը՝ ալ
25 ինչո՞ւ պիտի յուսայ : Ոապա թէ որ չտեսած
բաներնուս կը յուսանք , ալ համբերութիւնով կը
26 սպասենք անոր : ԵՒնմանկ ալ Հոգին օգնութեան կը

ե Մաթ . ժգ . 36 ։
զ բ Կոր . ա . 22 ։ ե . 5 ։ Եփես .
ա . 13 ։ գ . 30 ։
է Գոր . իդ . 18 ։ Գաղ . դ . 7 ։
ը Գոր . ժգ . 21 ։ Փիլ . ա . 29 ։
բ Տիմ . բ . 11 , 12 ։
ժ բ Կոր . դ . 17 ։ ա Պետ .
ա . 6 , 7 ։ գ . 13 ։
ի բ Պետ . գ . 13 ։

ա ա Ցօհ . գ . 2 ։
ձ Հմր 22 ։ Ծն . գ . 19 ։
ղ Երեմ . ժբ . 11 ։
ճ բ Կոր . ե . 5 ։ Եփես . ա . 14 ։
յ բ Կոր . ե . 2 , 4 ։
ն Ղեւ . ի . 36 ։
շ Ղեւ . իա . 28 ։ Եփես . դ . 30 ։
ո բ Կոր . ե . 7 ։ Երբ . ժ . 1 ։

հասնի չմեր տկարութիւններուն • ոքանզի ինչ
բանի համար աղօթելու ենք ըստ արժանւոյն , չենք
գիտեր • Ոբայց ինքը Հոգին բարեխօս կ՚ըլլայ
27 մեզի համար անբարբառ հառաչանքներով : Ո Եւ
սիրտերը Քննողը գիտէ Հոգիին ինչ խորհիլը ,
ոքանզի Աստուծոյ կամացը համեմատ բարեխօսու-
թիւն կ՚ընէ սուրբերուն համար :
28 Ամէնայն գիտենք որ ամէն բաները բարիի գոր-
ծակից կ՚ըլլան անոնց որ Աստուած կը սիրեն ,
ոորոնք անոր նախասահմանութեամբը կանչուած
29 են : Ո Վ ասն զի անոնք որ առաջ կը ճանչնար ,
ես առաջուց ալ սահմանեց իր ԵՒորդւոյն պատկերին
կերպարանակից ըլլալու • ես որ անիկայ անդրանիկ
30 ըլլայ շատ եղբայրներու մէջ : Եւ որոնք որ առաջ
ուց սահմանեց , ընաև կանչեց զանոնք • և որոնք
որ կանչեց , ընաև արդարացուց զանոնք • և որոնք
որ արդարացուց , ընաև փառաւորեց զանոնք :
31 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք ասոնց համար • Ես թէ
որ Աստուած մեր կողմն է՝ ո՞վ պիտի ըլլայ մեզի
32 հակառակ : ԵՒնա որ իր Որդւոյն չխնայեց , ես հա-
պա մեր ամենուն համար մատնեց զանիկայ , ալ
ի՞նչպէս անոր հետը ամէն բաները մեզի չպար-
33 գևեր : Ո՞վ է որ Աստուծոյ ընտրածներուն դէմ

ե Եփես . ա . 5 , 11 ։
զ Ցօհ . ժէ . 22 ։ բ Կոր . գ .
18 ։ Փիլ . գ . 21 ։ ա Ցօհ .
գ . 2 ։
է Կող . ա . 15 , 18 ։ Երբ . ա .
6 ։ Ցայտ . ա . 5 ։
ը Գլ . ա . 6 ։ Թ . 24 ։ Եփես .
դ . 4 ։ Երբ . թ . 15 ։ ա
Պետ . բ . 9 ։
ժ ա Կոր . գ . 11 ։
ի Ցօհ . ժէ . 22 ։ Եփես . բ . 6 ։
ղ Թես . ժգ . 9 ։ Ասղ . ճժբ . 6 ։
ճ Գլ . ե . 6 , 10 ։
յ Գլ . դ . 25 ։

մեղադիր ըլլայ . ֊ Այսուհանդերձ է որ կ'արդարացընէ .
34 ¦ Ո՞վ ոճիր է որ կը գաստապարտէ . Ի՛րիստոս
է որ մեռաւ , մանաւանդ թէ յարութիւն ալ
առաւ , հոս Աստուծոյ աջ կողմն է , ¦ որ նաև
35 մեզի համար բարեխօսութիւն կ'ընէ . Ո՞վ ոճիր
պիտի զատէ մեզ Ի՛րիստոսի սիրէն . տառա-
պանքը , կամ նեղութի՞ւնը , կամ հալածա՞նքը ,
կամ սո՞վը , կամ մերկութի՞ւնը , կամ վտանգը ,
36 կամ սո՞ւրը . (Ինչպես որ գրուած է , Ընմէն օր
քեզի համար կը սպանուինք , մորթուելու ոչխա-
37 րի պէս կը սեպուինք ։) ¦ Հապա ասոնց ամէնն բանե-
րուն մէջ՝ ալ աւելի յաղթող կ'ըլլանք անով որ
38 մեզ սիրեց ։ Ինչու որ ես հաստատ գիտեմ թէ
ո՛չ մահը , և ո՛չ կեանքը , ու ո՛չ հրեշտակները ,
և ո՛չ իշխանութիւնները , ու ոչ զօրութիւնները ,
և ոչ ներկայ բանները , ու ոչ գալու բանները ,
39 Նա ո՛չ բարձրութիւնը , ու ո՛չ խորունկութիւ-
նը , և ո՛չ մէկ ուրիշ արարած մը կրնայ մեզ
զատել Աստուծոյ սէրէն , որ Ի՛րիստոս Յիսուս
մեր Տէրոջմո՛վ է ։

֊ Ես . ծ . 8 , 9 ¦ Ցայտ . ժբ . 10 , 11 ։
¦ Ցոր . լդ . 29 ։
ձ Մար . ժգ . 19 ¦ Կող . գ . 1 ¦ Եբր . ա . 3 ¦ բ . 1 ¦ ժբ . 2 ¦ ա Պետ . գ . 22 ։
Ղ Եբր . է . 25 ¦ Թ . 24 ¦ ա Ցօհ . բ . 1 ։
ղ Սաղ . խգ . 22 ¦ ա Կոր . ժե . 30 , 31 ¦ բ Կոր . դ . 11 ։
ճ ա Կոր . ժե . 57 ¦ բ Կոր . բ . 14 ¦ ա Ցօհ . դ . 4 , 5 ¦ Ցայտ . ժբ . 11 ։
մ Եփես . ա . 21 ¦ Ղ . 12 ¦ Կող . ա . 16 ¦ բ . 15 ¦ ա Պետ . գ . 22 ։

ԳԼՈՒԽ Թ

1 Պօղոս կը յայտնէ իր տրամախութիւնը Հրեից ազգին համար ։ 7 Չէ թէ Աբրահամի բոլոր սերունդը խոստումնէին որդիք էին ։ 18 Աստուած որուն որ կ'ուզէ՝ կ'ողորմի ։ 21 Բրուտը կրնայ կաւը իր ուզածին պէս գործածել ։ 25 Հեթանոսաց կոչումը և Հրեից մերժուելը մարգարէները նախասացած էին ։ 32 Ինչ պատճառաւ այնքան քիչ Հրեաներ ընդունեցին Հաւատքով արդարութիւնը ։

1 ¦ Ասոր կ'ըսեմ Ի՛րիստոսով ա֊ չեմ սուր ,
(իմ խիղճս ալ ինծի կը վկայէ Հոգւով
2 Սրբով ,) ¦ Ը որ մեծ տրամախութիւն է ինծի , ու
3 իմ սրտիս անպակաս ցաւ ։ ¦ Վանգի ես ինքս կը
խնդրէի նզոված ըլլալ Ի՛րիստոսէն՝ իմ մանչերոյ
կողմանէ եղբայրներուս ու ազգականներուս համար ,
4 ¦ Որոնք Իսրայէլացի են . Ը որ իրենցն է որդեգրու-
թիւնը Նու փառքը Եւ ուխտերը Ըու օրի-
նադրութիւնը , Եւ պաշտօնը , ֊ ու խոստմունք-
5 ները . ¦ Իրենցն են նահապետները , Եւ իրենցմէ
Է՛յս Ի՛րիստոս ալ մարմնոյ կողմանէ . Ը որ ինքն է
ամենուն վրայ Աստուած օրհնեալ յաւիտեան ։
6 Ընմէն ։ ֊ Այլ ոչ իբր թէ Աստուծոյ խօսքը զե-
տինը ինկած է . Վանզի չէ թէ ամէն Իսրայէլէն
7 հղողները Իսրայէլացի են . Նա հ֊չէ թէ Աբրա-
համի սերունդը ըլլալնուն համար՝ ամէնը որդիք են .
Ը հապա Իսահակով քեզի սերունդ պիտի կոչուի ։
8 Ընչինքն՝ չէ թէ անոնք որ մարմնին որդիք են ,
Աստուծոյ որդիք ալ են , Ը հապա խոստմունքի որ-
9 դիքը սերունդ կը սեպուին ։ Ինչու որ խոստմունք-
քին խօսքը սա՛ էր թէ ֊ Ես սահմն պիտի գամ ,
10 ու Սառա որդի պիտի ունենայ ։ Նա ոչ միայն
այսքան , ֊ հապա Ռեբեկային ալ յայտնի է որ

֊ Գաղ . ա . 9 ¦ բ Կոր . ա֊ . 23 ¦ ժա . 31 ¦ ժբ . 19 ¦ Գաղ . ա . 20 ¦ Փիլ . ա . 8 ¦ ա Տիմ . բ . 7 ։
¦ Գաղ . ժ . 1 ։
է Ել . լբ . 32 ։
ֆ Ը Օր . է . 6 ։
Ր Ել . դ . 22 ¦ բ Օր . ժգ . 1 ¦ Եբեմ . լա . 9 ։
Ը ա Թագ . դ . 21 ¦ գ Թագ . ը . 11 ¦ Սաղ . կգ . 2 ¦ Նը . 61 ։
Ր Գոր . գ . 25 ¦ Եբր . ը . 8 , 9 , 10 ։
Ը Սաղ . ճխէ . 19 ։
Ը Եբր . թ . 1 ։
֊ Գոր . ժգ . 32 ¦ ԳԼ . գ . 2 ¦ Եփես . բ . 12 ։
է Բ Օր . ժ . 15 ¦ ԳԼ . ժա . 28 ¦ Ղու . գ . 23 ¦ ԳԼ . ա . 3 ։
Ր Ըբեմ . իգ . 6 ¦ Ցօհ . ա . 1 ¦ Գոր . է . 28 ¦ Եբր . ա . 8 ¦ ա Ցօհ . ե . 20 ։
֊ Թես . իգ . 19 ¦ ԳԼ . գ . 3 ։
¦ Ցօհ . բ . 39 ¦ ԳԼ . բ . 28 , 29 ¦ դ . 12 , 16 ¦ Գաղ . գ . 16 ։
հ Գաղ . դ . 23 ։
ղ Ծն . իա . 12 ¦ Եբր . ժա . 18 ։
ղ Գաղ . դ . 28 ։
ճ Ծն . ժբ . 14 ։
մ Ծն . իե . 21 ։

յղացաւ մէկէ մը , այնչափ մեր Տաճկահ հօրմէն ։
11 Ինչու որ գողտը դեռ չծնած , և դեռ մէկ աղէկ
կամ գէշ բան մը չգործած , (որ Աստուծոյ նա-
խասահմանութիւնը հաստատ մնայ ընտրութեանը
12 պէս՝ Ոչ թէ գործերէն , այլ հապա անկէ որ կան-
13 չող ,) իրեն ըսուեցաւ , Ն Մեծը պզտիկին
պիտի ծառայէ ։ ինչպէս որ գրուած է թէ Ն Յա-
կոբը սիրեցի , բայց Նսաւըատեցի ։
14 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք ։ Պ միթէ Աստուծոյ քովը
15 անիրաւութի՞ւն կայ ։ քաւ լիցի ։ Ինչու որ Մով-
սէսին կ'ըսէ , Ն Որու որ պիտի ողորմիմ՝ կ'ողոր-
միմ , ու որու վրայ որ պիտի գթամ՝ կը
16 գթամ ։ Ուրեմն ոչ անկէ է որ կը կամի , ու ոչ
անկէ որ կը վազէ , հապա Աստուծմէ որ կ'ողոր-
17 մի ։ Ֆ Գրանդի գիրքը Փարաւոնին կ'ըսէ , Ընոր
համար քեզ վերցուցի , որ իմ զօրութիւնս քեզ-
մով յայտնեմ , ու բոլոր երկրի մէջ իմ անունս
18 պատմուի ։ Ասոր որու որ կ'ուզէ՝ կ'ողորմի , և
19 որն որ կ'ուզէ՝ կը խստացընէ ։ Ուրեմն ինծի պի-
տի ըսես թէ Ընչո՞ւ մեղադիր կ'ընէ ։
20 Պ վա՛ն դո՛վ անոր կամացը դէմ դրաւ ։ Ոյց
դուն ո՛վ ես , մարդ , որ Աստուծոյ դէմ պատասխան
կուտաս ։ միթէ Պ ստեղծուածը իր Ստեղծողին կըը-
21 նայ ըսել թէ Ֆինչո՞ւ ատանկ չընեցիր ։ Երկրա-
գործը իշխանութի՞ւն չունի՞ կաւին վրայ նոյն շա-
ղոյեածքէն աման չինելու , Պ մէկը պատուոյ և
22 միւսը անարգանաց համար ։ Հապա ի՞նչ ըսել թէ

յ Գլ. գ. 17 ; բ. 28 ։
ն Ծն. իե. 23 ։
ն Մաղ. ա. 2, 3 ; Տե՛ս բ Օր. ի. 15 ։ Նռակ. ժգ. 24 ։ Մատ. ժ. 37 ։ Ղտ. ժգ. 26 ։ Ցօհ. ժբ. 25 ։
ո բ Օր. լբ. 4 ։ բ Մն. ժե. 7 ։ Ցոր. բ. 3 ։ Լե. 10 ։ Սազ. ղբ. 15 ։
շ Եղ. Լե. 19 ։
չ Դաղ. գ. 8, 22 ։
ղ Եղ. թ. 16 ։
Պ Մն. ի. 6 ։ Ցոբ. թ. 12 ։ իգ. 13 ։ Դան. գ. 35 ։
ռ Ես. իե. 16 ։ իս. 9 ։ կգ. 8 ։
վ Նռակ. ժգ. 4 ։ Երեմ. ժբ. 6 ։
տ բ Տիմ. բ. 20 ։

ոուխ ձգէը , թէ որ Աստուած էր բարկութիւնը
ցուցընել ու իր զօրութիւնը յայտնել , շատ երկայնմտութեամբ համբերեց Ը կորսուելու
23 պատրաստուած ց բարկութեան առաներուն ։ Ֆ Ինչ-
պէս որ իր փառքին մեծութիւնը յայտնի ընէ ողոր-
մելու առաններուն վրայ , Ֆ որոնք որ փառքի համար
24 առաջուց պատրաստեց ։ Այսինքն մեզ որ կանչեց ,
Ֆ ոչ թէ միայն Հրէաներէն , հապա հեթանոսնե-
25 րէն ալ ։ Ինչպէս Ովսէէին մէջ ալ կ'ըսէ , ի Իմ
ժողովուրդս չէղողին իմ ժողովուրդս պիտի կանչեմ ,
26 ու սիրելի չէղողին՝ սիրելի ։ Ֆ Ինչ պիտի ըլլայ թէ
ան տեղը որ անոնց ըսուեցաւ թէ Դուք իմ ժողո-
վուրդս չէք , հոն անոնք Կենդանի Աստուծոյն որ-
27 դիքը պիտի ըսուին ։ Հապա ալ Իսրայէլին համար
կը կանչէ , Ֆ Թէև Իսրայէլի որդւոցը թիւը ծովու
աւազին պէս ըլլայ , Ի Ֆնդ մնացորդ մը պիտի ա-
28 զատի ։ Ֆրանդի Տէրը համառօտ և կարճ բան մը
կ'ընէ արդարութեամբ ։ ինչու որ Ֆ Տէրը կարճ
29 բան մը պիտի ընէ երկրի վրայ ։ Ինչպէս որ
Հապա առաջուց ըսաւ , Ֆ Թէ որ զօրաց Տէրը
մեզի սերունդ մը թողուցած չըլլար , Ի մենք Սո-
դոմին պէս պիտի ըլլայինք , ու Գոմորին պիտի
նմանէինք ։
30 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք ։ Ընթէ հեթանոսները որ
արդարութեան չէին հետևեր՝ արդարութեան հա-
սան , Ե ան արդարութեանը որ հաւատքէն է ։
31 Ե Իսրայէլ որ արդարութեան օրէնքին կը
հետևեր , Ի արդարութեան օրէնքին չհասաւ ։

բ ա Պետ. բ. 8 ։ Ցուդ. 4 ։
ց ա Թես. ե. 9 ։
ր Գլ. բ. 4 ։ Եփես. ա. 7 ։ Կող. ա. 27 ։
ս Գլ. ը. 28, 29, 30 ։
տ Գլ. գ. 29 ։
օ Ովս. բ. 23 ։ ա Պետ. բ. 10 ։
ֆ Ովս. ա. 10 ։
ք Ես. ժ. 22, 23 ։
Ֆ Գլ. ժա. 5 ։
ֆ Եփ. իբ. 21 ։
Ֆ Ես. ա. 9 ։ Ողբ. գ. 22 ։
Ի Եփ. ժգ. 19 ։ Երեմ. ծ. 40 ։
Ղ Գլ. դ. 11 ։ ժ. 20 ։
Ի Գլ. ա. 17 ։
Ը Գլ. ժ. 2 ։ ժա. 7 ։
Ի Գաղ. և. 4 ։

32 Ինչքա՛ւ համար • ասոն զի չէ՛ թէ հաւատքէն ¯, հապա որպէս թէ օրինաց գործքերէն ո՛չինչ արդարա-
նալ • ։ ինչու որ գայթակղութեան վէմին վրայ
33 գլորեցան • Ինչպէս որ գրուած է ¯ ԷՅՀա Սիովն մէջ գայթակղութեան քար մը կը դնեմ ¯ և ու գլորելու վէմ մը • և ամէն ո՛վ որ անոր հաւատայ՝ պիտի չամչնայ ։

ԳԼՈՒԽ Ժ

5 Սուրբ Գիրքը կը ցուցընէ օրէնքէն եղած արդարութեանը և հաւատքէն եղած արդարութեանը միջտեղի տարբերութիւնը • 11 կը հաստատուի թէ ամէնն ալ՝ Հրեայ և Հեթանոս երբոր հաւատան ¯ պիտի չամչնան ¯ 18 և թէ հեթանոսները պիտի ընդունին Աստուծոյ խօսքը ու հաւատան ։ 19 Իսրայէլ ա՛ռ բաներուն անտեղեակ չէր ։

1 Ե՛ղբայրներ՝ իմ սրտիս փափաքը ու աղօթքը առ
Աստուած Իսրայէլին փրկուելուն համար է ։
2 Ինչու որ ես կը վկայեմ անոնց համար թէ Աստուծոյ նախանձաւորութիւնը ունին ¯ բայց ոչ
3 թէ գիտութեամբ ։ Ե՛այսն զի անոնք Աստուծոյ արդարութիւնը չգիտնալով ¯ և ու իրենց արդարութիւնը հաստատել ուզելով ¯ Աստուծոյ
4 արդարութեանը չենազանդեցան ։ Ք՛Քանզի օրէնքին վախճանը Ի՛րիստոս է ամէն հաւատացեալին արդարութեանը համար ։
5 Ինչու որ Մովսէս օրէնքէն եղած արդարութիւնը կը ստորագրէ թէ Է՛Ը անոնք կատարող մարդը
6 անոնցմով պիտի ապրի ։ Ո՛այց հաւատքէն եղած արդարութիւնը ասանկ կ՛ըսէ • Ա՛ՄՊ ըսեր քու
7 Ա՛Ր իստուռդ իջցընելու •) Կամ թէ Ի՛Վ պիտի իջնէ անդունդը ¯ (այսինքն Ի՛րիստոսը մեռելներն
8 ըն հանելու ։) Հապա ի՛՞նչ կ՛ըսէ • Է՛խօսքը մօտ է ¯ քու բերնիդ մէջը և քու սրտիդ մէջն է ¯ այսինքն հաւատքին խօսքը որ մենք կը քարոզենք ։
9 Ինչու որ Է՛եթէ քու բերնովդ Յիսուսը Տէր խոստովանիս ¯ ու քու սրտիդ մէջը հաւատաս թէ Աստուած զանիկա մեռելներէն յարուց ¯ պիտի փրկո-
10 կուիս • (Վ՛ասն զի սրտով կը հաւատայ մեկը արդարանալու ¯ ու բերնով կը խոստովանի փրկուե-
11 լու ։) Ի՛Քանզի գիրքը կ՛ըսէ ¯ Ի՛Ր մէն ո՛վ որ ա-
12 նոր հաւատայ՝ պիտի չամչնայ ։ Ինչու որ Ի՛ր հրեայն ու Յունին մէջտեղը • Է՛ր ան զի ամենուն Տէրը նոյն է ¯ Հարստ ամե-
13 նուն որ իրեն կը կանչեն ։ Ի՛Քանզի ո՛վ որ Է՛Ր ըոջը անունը Ի՛ր կանչէ՝ պիտի փրկուի ։
14 Ուրեմն ի՛՞նչպէս պիտի կանչեն անոր՝ որուն որ չհաւատացին • կամ ի՛՞նչպէս պիտի հաւատան անոր՝ որուն վրայով չլսեցին • և կամ քնտո՞ր պիտի
15 լսեն՝ առանց մէկու մը քարոզելուն • Կամ ի՛՞նչպէս պիտի քարոզեն՝ թէ որ չկրկուին • ինչպէս որ գրուած է ¯ Հ՛Նտո՛ր գեղեցիկ են խաղաղութիւն աւետարանողներուն ո՛ր բարի բաներու աւետիս
16 տուողներուն ոտքերը ։ Ո՛Չապայ ամենքը չհնազանդեցան աւետարանին • քանզի Ե՛սայի կ՛ըսէ ¯
17 Ե՛Տէր՝ ո՛վ հաւատաց մեր պատմած լուրին ։ Ուրեմն հաւատքը լսելէն է ¯ ու լսելը Աստուծոյ խօսքէն ։

ժ Ղա՛ւ • բ • 34 ¦ ա Կոր • ա • 23 ։
է Ա՛ագ • ճ՛ծր • 22 ¦ Եա • բ • 14 ¦ Իր • 16 ¦ Ա՛տա • իա • 42 ¦ ա Պետ • բ • 6, 7, 8 ¦
Լ Գլ • ժ • 11 ¦
* Ո՛Հոգի՛ անանց
ա Գործ • իա • 20 ¦ Իր • 3 ¦ Գաղ • ա • 14 ¦ դ • 17 ¦ Տե՛ս գլ • Թ • 31 ։
Բ Գլ • ա • 17 ¦ Թ • 30 ։
Գ Փիլ • գ • 9 ։
Դ Ա՛տա • ե • 17 ¦ Գաղ • դ • 24 ։
Ե Ղա • ժբ • 5 ¦ Նէեմ • Թ • 29 ¦ Եզեկ • ի • 11, 13, 21 ¦ Գաղ • դ • 12 ։
Զ Բ Օր • լ • 12, 13 ։

սրտիդ մէջը ¯ Ի՛Վ պիտի ելլէ երկինքը ¯ (այսինքն
7 Ի՛րիստոսը իջեցընելու •) Կամ թէ Ի՛Վ պիտի իջնէ անդունդը ¯ (այսինքն Ի՛րիստոսը մեռելնե-
8 րէն հանելու ։) Հապա ի՛՞նչ կ՛ըսէ • Է՛խօսքը մօտ է ¯ քու բերնիդ մէջը և քու սրտիդ մէջն է ¯ այսինքն հաւատքին խօսքը որ մենք կը քարոզենք ։
9 Ինչու որ Է՛եթէ քու բերնովդ Յիսուսը Տէր խոստովանիս ¯ ու քու սրտիդ մէջը հաւատաս թէ Աստուած զանիկա մեռելներէն յարուց ¯ պիտի փրկո-
10 կուիս • (Վ՛ասն զի սրտով կը հաւատայ մեկը արդարանալու ¯ ու բերնով կը խոստովանի փրկուե-
11 լու ։) Ի՛Քանզի գիրքը կ՛ըսէ ¯ Ի՛Ր մէն ո՛վ որ ա-
12 նոր հաւատայ՝ պիտի չամչնայ ։ Ինչու որ Ի՛ր հրեայն ու Յունին մէջտեղը • Է՛ր ան զի ամենուն Տէրը նոյն է ¯ Հարստ ամե-
13 նուն որ իրեն կը կանչեն ։ Ի՛Քանզի ո՛վ որ Է՛Ր ըոջը անունը Ի՛ր կանչէ՝ պիտի փրկուի ։
14 Ուրեմն ի՛՞նչպէս պիտի կանչեն անոր՝ որուն որ չհաւատացին • կամ ի՛՞նչպէս պիտի հաւատան անոր՝ որուն վրայով չլսեցին • և կամ քնտո՞ր պիտի
15 լսեն՝ առանց մէկու մը քարոզելուն • Կամ ի՛՞նչպէս պիտի քարոզեն՝ թէ որ չկրկուին • ինչպէս որ գրուած է ¯ Հ՛Նտո՛ր գեղեցիկ են խաղաղութիւն աւետարանողներուն ո՛ր բարի բաներու աւետիս
16 տուողներուն ոտքերը ։ Ո՛Չապայ ամենքը չհնազանդեցան աւետարանին • քանզի Ե՛սայի կ՛ըսէ ¯
17 Ե՛Տէր՝ ո՛վ հաւատաց մեր պատմած լուրին ։ Ուրեմն հաւատքը լսելէն է ¯ ու լսելը Աստուծոյ խօսքէն ։

Ե Բ Օր • լ • 14 ¦
Զ Մատ • ժ • 32 ¦ Ղու • ժբ • 8 ¦ Գոր • բ • 37 ¦
Է Եա • իե • 16 ¦ Խթ • 23 ¦ Եբեմ • ժէ • 7 ¦ Գլ • Թ • 33 ¦
Ը Գլ • գ • 22 ¦ Գոր • ժե • 9 ¦ Գաղ • գ • 28 ¦
Թ Գոր • ժ • 36 ¦ Գլ • գ • 29 ¦
Ժ Տիմ • բ • 5 ¦
Լ Եփես • ա • 7 ¦ բ • 4, 7 ¦
Խ Գոր • Թ • 14 ¦
Ծ Ճովել • բ • 32 ¦ Գոր • բ • 21 ¦
Կ Տիտ • ա • 3 ¦
Հ Եա • ծբ • 7 ¦ Ղաւ • ա • 15 ¦
Ձ Գլ • գ • 3 ¦ Եբր • դ • 2 ¦
Ղ Եա • ծգ • 1 ¦ Ճ՛ՕՆ • ժբ • 38 ¦

18 Բայց կ'ըսեմ , Սիրեք չլսեցիք՝ . ¤ մանաւանդ Խո-
լոր երկիրը ելաւ անոնց ՝ի՛նչպէս , ⁊ ու անոնց խօս-
19 քը մինչև աշխարհի ծայրերը : Բայց կ'ըսեմ ,
Սիրեք Իսրայէլ չգիտցա՞ւ . առաջ Մովսէս կ'ըսէ ,
չկա՛ձեզ նախանձի պիտի գրգռեմ՝ անպէտ ժո-
ղովուրդով մը , ՝ու անմիտ ազգով մը ձեզ պիտի
20 բարկացընեմ : Բայց Եսայի կը համարձակի
ու կ'ըսէ , Ես անոնց գտնուեցայ՝ որ ինձ չէին
փնտռեր , յայտնի եղայ անոնց՝ որ ինձ չէին հար-
21 ցներ : Բայց Իսրայէլին վրայով կ'ըսէ , "Ամ-
լոր օրը իմ ձեռքերս երկարեցուցի անհնազանդ ու
հակառակող ժողովուրդի մը :

ԳԼՈՒԽ ԺԱՆ

1 Ուստիհետև կը յայտնէ Թէ Աստուած բոլոր Իսրայէլը մեր-
ժած չէր , ⁊ և Թէ ոմանք ընտրուած էին , Թէև ուրիշները
խստացած էին : 16 Անոնց դարձի գալուն յոյս կայ : 18
Կը ցուցընէ Թէ հեթանոսները պիտի չկրնան պարծենալ
անոնց դէմ . 26 վասն զի անոնց փրկուելուն համար խոստ-
մունք մը եղած է : 33 Ո բլուի անքննելի են Աստուծոյ դա-
տաստանները :

1 Ուրեմն կ'ըսեմ , ¬Սիրեք Աստուած իր ժողո-
վուրդը մերժո՞ց . քաւ լէցի . Ե՛ս ինչու որ ես ալ
Իսրայէլացի եմ , Աբրահամի սերունդէն՝ Բենիա-
2 մինի ցեղէն : Աստուած իր ժողովուրդը՝
զոր նա ինքը առաջուց ճանչցաւ . միթէ չէ՞ք դի-
տեր Եղիայի պատմութեանը մէջ՝ դիրքը ի՞նչ կ'ը-
սէ . ինտրո՛ւ անիկայ Իսրայէլին համար դանգատ կ'ը-
3 նէ Աստուծոյ , ըսելով , ՔՏէ՛ր , քու մարգարէները
մեռցուցին՝ ու քու սեղանները փլցուցին , ու մինակ
4 ես մնացեր եմ՝ , և իմ անձս կը փնտռեն : Բայց

ի գ Թագ . ժթ . 18 ։
ա ԳԼ . թ . 27 ։
բ ԳԼ . գ . 4 , 5 ։ Գաղ . և . 4 ։
Տիս բ Օր . թ . 4 , 5 ։
* Ո՛հտէ չտեսին ։
ը ԳԼ . թ . 31 ։ ժ . 3 ։ բ Կոր .
գ . 14 ։
թ Ես . իթ . 10 ։
ժ բ Օր . իթ . 4 ։ Ես . գ . 9 ։
Երեմ . և . 21 ։ Եզեկ . ժբ .
2 ։ Մատ . ժգ . 14 ։ Յօհ .
ա Ես . կե . 1 ։ ԳԼ . թ . 30 ։
բ Ես . կե . 2 ։
գ Թագ . ժբ . 22 ։ Երեմ .
լա . 37 ։
դ բ Կոր . ժա . 22 ։ Փիլ . գ . 5 ։
ե ԳԼ . ը . 29 ։
զ գ Թագ . ժթ . 10 ; 14 ։
ժբ . 40 ։ Գոր . իբ . 26 , 27 ։
է Սաղ . կթ . 22 ։
ը Սաղ . կթ . 23 ։
թ Գոր . ժգ . 36 ։ ժբ . 6 ։ իբ .
18 , 21 ։ իբ . 24 , 28 ։ ԳԼ .
ժ . 10 ։
ժ Գոր . թ . 15 ։ ժգ . 2 ։ իբ .
21 ։ ԳԼ . ժե . 16 ։ Գաղ . ա .
16 ։ բ . 2 , 7 , 8 , 9 ։ Եփես .
գ . 8 ։ ա Տիմ . բ . 7 ։ բ
Տիմ . ա . 11 ։

Ի՞նչ կ'ըսէ անոր՝ աստուածային պատասխանը .
Ես ձեզի թողուցի՛ կ'ըսէ , եօթը հազար մարդիկ ,
5 որոնք Բահաղին ծնրադրութիւն չբերին : Ասնանկ
ալ աս ատենս ընտրեալ ընտրութեանը համեմատ
6 մնացորդ մը կայ . Եւ Թէ որ ընտրեալով , ու-
րեմն ալ գործքերէն չէ . ապա Թէ ոչ՝ ընտրեալը
ալ ընտրեալ չըլլար . * իսկ Թէ որ գործքերէն է , ալ
ընտրեալ չէ . ապա Թէ ոչ՝ գործը ալ գործ չըլլար :"
7 Ուրեմն ի՞նչ . Ըսրայէլ չգտաւ ան բանին որ
կը փնտռէր . բայց ընտրեալները գտան , ու
8 մնացածները կուրցան , (Ինչպէս որ գրուած է ,
Ը Աստուած անոնց թմրութեան ոգի տուաւ . ժ աչ-
քեր՝ որոնցմով պիտի չտեսնեն , ու ականջներ՝
որոնցմով պիտի չլսեն ,) մինչև աս օրուան օրս :
9 Ու Դաւիթ կ'ըսէ , Ընոնց սեղանը իրենց որո-
գայթ ու որս և գայթակղութիւն ու հատուցում
10 ըլլայ . Նոնց աչքերը մթնանան որ չտեսնեն , ու
11 անոնց կռնակը միշտ վար ծռէ : Ուրեմն կ'ը-
սեմ , Սիրեք անո՞ր համար անոնք յանկարծ ըրին ,
որ կործանին . քաւ լէցի . Ե՛հապա իրենց յան-
ցանքովը հեթանոսաց փրկութիւն եղաւ , որ զի-
12 րենք նախանձի գրգռե՛ : Ուստի Թէ որ անոնց
յանցանքը աշխարհի մեծութիւն եղաւ , ու անոնց
նուաստութիւնը՝ հեթանոսներուն մեծութիւն , ալ
13 որչափ աւելի անոնց լրութիւնը : Բայց ձեզի կ'ը-
սեմ հեթանոսներուդ , ⁊ Որովհետև հեթանոսնե-

րուն առաքեալ եմ՝ իմ պատճառս կը մեծարեմ ։
14 Որ դուցէ իմ մարմինս եղողները նախանձի դրդուեմ,
15 և ոմանցմէ մէկ քանիները ապրեցընեմ ։ Վասն
զի Թէ որ անունդ մերժուիլը աշխարհին հաշտու-
Թիւն է, հապա անոնց ընդունուիլը ինչ պիտի
ըլլայ, բայց եթէ մեռելներէն կենդանի ըլլալ ։
16 Ընդ Թէ որ երախայրին սուրբ է, նաև զան-
դուածը. և Թէ որ արմատը սուրբ է, ոյնպէս
17 ճիւղերն ալ ։ Ի Թէ որ ան ճիւղերէն մէկ քանի-
ները կոտրեցան, դուն դուն որ վայրենի ձիթենի
էիր՝ անոնց մէջ պատուաստեցար, ու ձիթենիին
արմատին և պարարտութեանը հաղորդ եղար,
18 ՚Ա Ինքդ դուն դէմ մի պարծենար. հապա Թէ որ
պարծենաս, չէ Թէ դուն արմատը վեր բռներ ես,
19 հապա արմատը քեզ ։ Ուրեմն պիտի ըսես,
Ա Ինքդը կոտրեցան որ ես պատուաստուիմ ։
20 Ընդէ՛ կ, անոնք անհաւատութիւնով կոտրեցան, ու
դուն հաւատքով հաստատեցար. ՚ մի՛ հպարտա-
21 նար, ՚ հապա վախցիր. Ինչու որ եԹէ Աստուած
բնական ճիւղերուն չխնայեց, դուցէ քեզի ալ չխնա-
22 յէ ։ Ուստի տես Աստուծոյ քաղցրութիւնը ու
խստութիւնը, կորնթանոսացիներուն վրայ խստու-
Թիւնը՝ և քու վրադ քաղցրութիւնը, ՚ Թէ որ ան
քաղցրութեանը մէջ կենաս. ապա Թէ ոչ՝ Ը դուն
23 ալ պիտի կտրուիս ։ Ու անոնք ալ՝ Թէ որ
չդիմեն անհաւատութեանը մէջ չկենան, պիտի պա-
տուաստին. ինչու որ կարող է Աստուած անոնք
24 նորէն պատուաստել ։ Վհանգի եԹէ դուն ՚եղէ

ի ա Կոր. է. 16 ։ Թ. 22 ։ ա Տիմ. դ. 16 ։ Ցակ. ե. 20 ։
ղ Ղե. իգ. 10 ։ Թուս. ժե. 18, 19, 20, 21 ։
ձ Երեմ. ժա. 16 ։
չ Գոր. բ. 39 ։ Եփես. բ. 12, 13 ։
ծ ա Կոր. ժ. 12 ։

յ Գլ. ժբ. 16 ։
ր Առակ. իը. 14 ։ Ես. կղ. 2 ։ Փիլ. բ. 12 ։
ն ա Կոր. ժե. 2 ։ Եբր. վ. 6, 14 ։
շ Ցօհ. ժե. 2 ։
ո բ Կոր. դ. 16 ։

բնական Էղող վայրենի ձիթենիէն կտրուեցար, ու
ան բարի ձիթենիին վրայ որ Էղէք բնական չէր,
պատուաստուեցար, ալ որչափ աւելի անոնք որ
բնական ճիւղէր են, պիտի պատուաստուին իրենց
25 ձիթենիին վրայ ։ Վասն զի չեմ ուզեր եղբայր-
նե՛ր որ չգիտնաք այս խորհուրդս, (Ը որպէս զի
ինքզինքնիդ խնաստուն չսեպէք.) Ո որ ըստ մա-
սին կուրութիւն եղաւ Իսրայէլին, Ջ մինչև որ հե-
26 թանոսներուն լրութիւնը մտնէ. Ղ և այսպէս բոլոր
Իսրայէլ պիտի փրկուի. ինչպէս որ գրուած է,
Ո Սիօնէն պիտի գայ Փրկիչը, ու Հակոբէն ամբարշ-
27 տութիւնները մէկդի պիտի դարձընէ. Ո Ու այս է
իմ ուխտս անոնց, երբոր անոնց մեղքերը վերցընեմ ։
28 Ըստ աւետարանին նայելով՝ անոնք թշնամի են ձեր սի-
րոյն համար. բայց ընտրութեանը նայելով՝ Ե սի-
29 րելի են էրենց հարցը սիրոյն համար ։ Ինչու որ
Աստուծոյ պարգեւները ու կոչումը Ո առանց ղղջա-
30 նալու են ։ Ը Վասն զի ինչպէս որ դուք ալ առին-
մը Աստուծոյ չէիք հաւատար, ու հիմա ողորմու-
31 Թիւն գտաք *անոնց անհաւատութիւնովը, Ն-
նանկ ալ անոնք հիմա անհաւատ եղան, որ ձեր
ողորմութիւն գտնելովը՝ անոնք" ալ ողորմու-
32 Թիւն գտնեն ։ Ճ Ինչու որ Աստուած ամէնն ալ
անհաւատութեան մէջ արգիլեց, որ ամէնուն
ողորմի ։
33 Ո՜վ Աստուծոյ մեծութեան ու խնաստութեան
և գիտութեան խորութիւնը. Ո՜ի՛նչպէս անքնըն-

է Գլ. ժբ. 16 ։
ը Հմր 7 ։ բ Կոր. գ. 14 ։
ի Ղե. իա. 24 ։ Ցայտ. է. 9 ։
ո Ես. ծթ. 20 ։ Տ՚ես Սաղ. ժդ. 7 ։
ն Ես. իե. 9 ։ Երեմ. լա. 31 ։
ճ Եբր. բ. 8 ։ ժ. 16 ։
վ Ր Օր. է. 8 ։ Թ. 5 ։ ժ. 15 ։
փ Թուս. իգ. 19 ։

ը Եփես. բ. 2 ։ Կող. գ. 7 ։
* Կամ անոնց անհաւատու-
Թեան առնելը, Անանկ ալ
անոնք հիմա անհաւատ եղան
ձեր ողորմութիւն գտածի ա-
տանը՝ որ անոնք
" Գլ. գ. 9 ։ Գաղ. գ. 22 ։
Սաղ. Լղ. 6 ։

նելի են իր գատաստանները , ‡ ու անդնելի են
34 իր ճամբաները : †Վ ան զի ո՞վ գիտցաւ Տէ-
ր ոյնը միտքը . կամ ո՞վ անոր խորհրդակից եղաւ .
35 ‡ կամ ո՞վ առաջուց անոր բան մը տուաւ , որ
36 փոխարէնը իրեն տրուի : — Ինչու որ ամէն բա-
ները անկէ ու անով՝ և անոր համար են . ‡ իրեն
փառք յաւիտեան : Ամէն :

ԳԼՈՒԽ ԺԱ

1 Պէտք է որ մենք Աստուծոյ ողորմութիւններէն 'զարժուած՝
չանանք Աստուծոյ հաճոյ ըլլալու : 3 Պէտք չէ որ մէկը իր
վրայ բարձր գաղափար ունենայ, 6 հապա ամէն մարդ պարտի
կատարել ան պաշտօնը , որուն որ կանչուած է : 9 Հրամա-
յուած է մեզի սէր ունենալ՝ և ուրիշ շատ պարտաւորու-
թիւններ կատարել։19 Վերջին դարուն յատկապէս ար-
գիլուած է :

1 — Աչքդ կ'աղաչեմ ձեզի ի՛ղձայրներ՝ Աստուծոյ
ողորմութեամբը , † որ ձեր ‡ մարմինները ընծ-
այէք ҂ կենդանի զոհ մը՝ սուրբ , Աստուծոյ հա-
2 ճելի , որ է ձեր բանաւոր պաշտօնը . † Եւ մի՛
կերպարանիք աս աշխարհիս կերպարանքովը , Հա-
պա ձեր մտքին նորոգութեամբը նորոգուելովդ ,
† որ քննէք թէ ի՛նչ է Աստուծոյ կամքը , ան որ
3 բարի ու հաճելի և կատարեալ է : ԵՒ յանդգնի
ինծի տրուած շնորհքովը աս կ'ըսեմ ձեր
մէջը եղող ամէն մէկուն , Որ արժան եղածը

‡ Ցոր . ժա . 7 ։ Սաղ . ղբ . 5 ։
† Ցոր . ժե . 8 ։ Ես . խ . 13 ։
Երեմ . իդ . 18 ։ ա Կոր . բ . 16 ։
◦ Ցոր . լզ . 22 ։
§ Ցոր . լե . 7 ։ խա . 11 ։
— ա Կոր . ը . 6 ։ Կող . ա . 16 ։
Բ Գաղ . ա . 5 ։ ա Տիմ .
ա . 17 ։ բ Տիմ . գ . 18 ։
Երբ . ժգ . 21 ։ ա Պետ . ե .
11 ։ բ Պետ . գ . 18 ։ Ցուզ .
25 ։ Ցայտ . ա . 6 ։
աբ Կոր . ժ . 1 ։
Բա Պետ . բ . 5 ։
‡ Սաղ . ծ . 13 , 14 ։ ԳԼ . զ .
13 , 16 , 19 ։ ա Կոր . գ . 13 ,
20 ։
Գ Երբ . ժ . 20 ։
† ա Պետ . ա . 14 ։ ա Ցօհ . բ . 15 ։
Ը Եփես . ա . 18 ։ գ . 23 ։ Կող .
ա . 21 , 22 ։ գ . 10 ։
Ե Եփես . ե . 10 , 17 ։ ա Թես .
գ . 3 ։
Ը ԳԼ . ա . 5 ։ ժե . 45 ։ ա Կոր .
գ . 10 ։ ժե . 10 ։ Գաղ . բ .
9 ։ Եփես . գ . 2 , 7 , 8 ։
Ը Առակ . իե . 27 ։ Ժող . է .
16 ։ ԳԼ . ժա . 20 ։

մտածելէն աւելի բան չմտածէ՝ , հապա զգաստ կե-
նալ մտածէ , ‡ ինչպէս որ Աստուած ամէն մէկուն
4 բաժնեց հաւատքին չափը : Վ ան զի է ինչ-
պէս որ մէկ մարմնի մէջ շատ անդամներ ունինք ,
ու ան ամէն անդամները մի և նոյն գործը չեն ունի .
5 Ն Այնպէս ալ մենք շատերնիս մէկ մարմին մըն
ենք Քրիստոսով , և ամէն մէկերնիս իրարու ան-
6 դամներ ենք : Ե Ունայն մենք զանազան պարգև-
ներ ունենալով ‡ ան շնորհքին համեմատ որ մեզի
տրուած է , է թէ որ մարգարէութիւն՝ հաւատքին
7 չափովը գործածենք , (Ով որ սպասաւորութիւն՝
սպասաւորութեան մէջ ըլլանք . հ թէ ան որ կը
8 սորվեցընէ՝ սորվեցընելու եռանդ ըլլայ , ȣ (Ով ան որ
կը յորդորէ՝ յորդորելու եռանդ . Ղան որ կը բաշխէ՝
պարզմտութեամբ . ի՛ող ըլլէ , ‡ ան որ վերակացու
է ջանքով , ան որ կ'ողորմի՝ ‡ յօժարութեամբ .
9 ‡ Սէրը առանց կեղծաւորութեան ըլլայ , Ն չարէն
10 զզուելով՝ բարին կարելով . Ղ Իրարու սիրու-
թեան մէջ իրարու վրայ գորովալից ի եղէք . ՚ պա-
11 տուելու մէջ իրարմէ անցնիք . ‡ Ջանքի մէջ լթու-
լասիրտ չըլլաք . Հոգիով բորբոքեցէք . Տէրոջը
12 ծառայեցէք . Ղ Հոյսով ուրախ եղէք , Պնդութեան

‡ ա Կոր . ժբ . 7 , 11 ։ Եփես .
գ . 7 ։
է ա Կոր . ժբ . 12 ։ Եփես . գ . 16 ։
Ը ա Կոր . ժ . 17 ։ ժբ . 20 , 27 ։
Եփես . ա . 23 ։ գ . 25 ։
Ե ա Կոր . ժբ . 4 ։ ա Պետ . գ .
10 , 11 ։
Ջ Հմր 3 ։
Է Գոր . ժա . 27 ։ ա Կոր . ժբ .
10 , 28 ։ ժգ . 2 ։ ժգ . 1 ։ 6 ,
29 , 31 ։
Հ Գոր . ժգ . 1 ։ Եփես . գ . 11 ։
Գաղ . գ . 6 ։ ա Տիմ . ե . 17 ։
Ց Գոր . ժե . 32 ։ ա Կոր . ժգ . 3 ։
Ղ Մաս . գ . 1 , 2 , 3 ։ բ Կոր . ը . 2 ։
Ճ Գոր . ի . 28 ։ ա Տիմ . ե .
17 ։ Երբ . ժգ . 7 , 24 ։ ա
Պետ . ե . 2 ։
Մ բ Կոր . Թ . 7 ։
Յ ա Տիմ . ա . 5 ։ ա Պետ . ա . 22 ։
Ն Սաղ . լգ . 14 ։ լզ . 4 ։ ղբ .
10 ։ Ամով . ե . 15 ։
Շ Երբ . ժգ . 1 ։ ա Պետ . ա .
22 ։ բ . 17 ։ գ . 8 ։ բ Պետ .
ա . 7 ։
ո Փիլ . բ . 3 ։ ա Պետ . ե . 5 ։
Չ Ղու . ժ . 20 ։ ԳԼ . ե . 2 ։
ժե . 13 ։ Փիլ . գ . 1 ։ գ .
4 ։ ա Թես . ե . 16 ։ Երբ .
գ . 6 ։ ա Պետ . գ . 13 ։
ՊՂու . իա . 19 ։ ա Տիմ . գ .
11 ։ Երբ . ժ . 36 ։ ժբ . 1 ։
Ցակ . ա . 4 ։ ե . 7 ։ ա Պետ .
բ . 19 , 20 ։

13 մէջ համբերեցէք • Նստէք աղօթքի կեցէք • ՚Ամբա-
բերուն պիտոյիքը հաղորդեցէք • ՚Հիւրասիրու-
14 թեան եռանդ եղէք • ՚Հայհոյողները օրհնե-
15 ցէք ֊ օրհնեցէք ու մի անիծէք • ՚Խնդացողներուն
հետ խնդացէք , և լացողներուն հետ լացէք •
16 ՚Իրարու վրայ մի և նոյն խորհուրդը ունեցէք •
֊ ամբարտաւանութիւն մի ընէք , հապա խոնարհնե-
րուն հետ խոնարհեցէք • ՚Ինքզինքնիդ իմաստուն
17 մի եղ մի դնէք • ‡Չարութեան փոխարէն մէկուն
չարութիւն մի հատուցանէք • ֊ամէն մարդոց առ-
18 ջեւ բարի բաներ ընել• հոգ տարէք : Որչափ որ
կարելի է ձեզի՝ ֊ամէն մարդոց հետ խաղաղութիւն
19 ունեցեք : ‡Սիրելիք՝ վրէժխնդրութիւն մի ընէք
ձեր անձերուն համար , հապա բարկութեան տեղ
տուէք • Ինչու որ գրուած է , ՚Վրէժխնդրու-
թիւնը իմն է , ես պիտի հատուցանեմ՝ կ'ըսէ Տէ-
20 րը : ‡Ասոր համար եթէ քու թշնամիդ անօթեցնէ է
հայ տուր անոր , և թէ որ ծարաւ է՝ ջուր տուր
անոր • քանզի ասանկ ընելով՝ անոր գլխուն վրայ կրա-
21 կի կայծեր պիտի դիզես : Չարէն մի յաղթուիր ,
հապա բարիով յաղթէ չարին :

ջ Ղուկ. ժբ. 1 ։ Գործ. բ. 42 ։ ժբ. 5 ։ Կող. գ. 2 ։ Եփես. գ. 18 ։ ա Թես. ա. 17 ։
֊ ա Կոր. ժգ. 1 ։ բ Կոր. թ. 1, 12 ։ Եբր. չ. 10 ։ ժգ. 16 ։ ա Ցօհ. գ. 17 ։
՚ ա Տիմ. գ. 2 ։ Տիտ. ա. 8 ։ Եբր. ժգ. 2 ։ ա Պետ. գ. 9 ։
հ Մատ. ե. 44 ։ Ղուկ. չ. 28 ։ իդ. 34 ։ Գործ. է. 59 ։ ա Կոր. գ. 12 ։ ա Պետ. բ. 23 ։ գ. 9 ։
֎ ա Կոր. ժբ. 26 ։
բ Գաղ. ժե. 5 ։ ա Կոր. ա. 10 ։ Փիլ. բ. 2 ։ գ. 16 ։ ա Պետ. գ. 8 ։
յ Սաղ. ճլա. 1, 2 ։ Երեմ. խե. 5 ։
– Առակ. գ. 7 ։ իչ. 12 ։ Եսա. ե. 21 ։ Գաղ. ժա. 25 ։
‡ Առակ. ի. 22 ։ Մատ. է. 39 ։ ա Թես. ե. 15 ։ ա Պետ. գ. 9 ։
+ Գաղ. ժգ. 16 ։ բ Կոր. ը. 21 ։
ֈ Մատ. թ. 49 ։ Գաղ. ժգ. 19 ։ Եբր. ժբ. 14 ։
֏ Ղե. ժԹ. 18 ։ Առակ. իգ. 29 ։ Հմր 17 ։
– բ Օր. լբ. 35 ։ Եբր. ժ. 30 ։
֏ Եղ. իգ. 4, 5 ։ Առակ. իե. 21, 22 ։ Մատ. է. 44 ։

ԳԼ. ԺԳ

1 Պատրաստ եղեք հնազանդ ըլալ իշխանութեան , և անոնց վերաբե-
րեալ մեր ամէն պարտաւորութիւնները կատարել ։ 8 Օրէնքին լրումը սէրն է ։ 11 Ձգեղութիւն , գինովութիւն և խաւարին գործերը անվայել են քրիստոնեաներուն ։

1 ՚Ամէն մարդ իր վրան եղած իշխանութիւններուն
հնազանդի • Քանզի չկայ իշխանու-
թիւն մը որ Աստուծմէ չըլլայ • և անոնք որ կան՝
2 Աստուծմէ կարգուած են • Ուրեմն ֊ով որ իշխա-
նութեան դէմ կը կենայ , Աստուծոյ հրամանին դէմ
կը կենայ • և անոնք որ դէմ կը կենան , անձնեղուն
3 դատապարտութիւն կ'ընդունին : Վասն զի իշ-
խանները բարի գործերու վախ պատճառ չեն , հա-
պա չարերու • կ'ուզե՞ս չվախնալ ՚ իշխանութե-
նէն • բարի գործէ , ու անկէ գովեստ պիտի ըն-
4 դունիս • Ինչու որ անիկայ Աստուծոյ սպասաւորն
է քեզի բարիի համար • բայց թէ որ դուն չար կը
գործես , վախցիր • ինչու որ դատարկ տեղը մէջ-
քը թուր չէ կապեր , քանզի Աստուծոյ սպասաւորն
է , և վրէժխնդիրն՝ բարկութիւն հատցընելու անոր
5 վրայ որ չար կը գործէ : ՚Ինծո՛ր համար պէտք է
հնազանդ ըլլալ , չէ թէ միայն բարկութեանը
6 համա՛ր ՚Հապա խղճմտանքին համար ալ : Ա՛յս
պատճառով է որ տուրք ալ կու տաք • ինչու որ
Աստուծոյ սպասաւորներն են ան նոյն բանին հոգ
7 տանելու : Ուստի է հատուցէ՛ք պէտք եղածը ա-
մէնուն • որուն որ տուրք պարտիս՝ տուրքը ,
որուն որ մաքս՝ մաքսը , որուն որ վախ՝ վախնալը ,
որուն որ պատիւ՝ պատիւը :
8 Ո՛չնա՛ մէկուն պարտական մի դտնուիք , միայն

– Տիտ. գ. 1 ։ ա Պետ. բ. 13 ։
‡ Առակ. ը. 15, 16 ։ Դան. բ. 21 ։ գ. 32 ։ Ցօհ. ժԲ. 11 ։
֏ Տիտ. գ. 1 ։
֏ ա Պետ. բ. 14 ։ գ. 13 ։
‡ Յով. ը. 2 ։
՚ ա Պետ. բ. 19 ։
‡ Մատ. իբ. 21 ։ Մարկ. ժբ. 17 ։ Ղուկ. ի. 25 ։

թէ մէկզմէկ սիրելու . Եւ ան ալ ով որ ընկերը կը
9 սիրէ , օրէնքը կը կատարէ : Ինչու որ ան Աւե-
տարանը , Աւետարանչութիւնը , Աստուածայ-
վայելչութիւն մի՛ ըները , Աւետարանը , Աստ-
ծոյ գանձարանը , և ուրիշ
10 ձիդ պէս : Սէրը ընկերին դէմ չընէր . ու-
րեմն Աստուծմէ չի գար սէրը :
11 Ու այսպէս ըլլա՛ , գիտնալով ասոնց , Աստ-
ծոյ հիմա ժամանակ է մեզի քունէն արթննալու . ին-
չու որ հիմա մեր է մեզի փրկութիւնը՝ քան թէ ան
12 առնելը որ հաւատացինք : Գիշերը շատ անցած է
ու ցորեկը մօտեցած . Հետեւի մեզի ընենք խաւա-
րին գործքերը , ու զգենուինք լուսոյ զէն-
13 քերը : Ինչպէս թէ ցորեկ առնն պարկեշտու-
թեամբ պտրտինք , հէնց թէ անառակութիւններ-
ով ու գինովութիւններով , Ննջ չէ թէ խառնակ
անկողիններով , ու պղծութիւններով , Նախ չէ թէ
14 հակառակութիւնով ու նախանձով . Հապա
զգեցա՛ք Տէր Յիսուս Քրիստոսը , ու մարմ-
նոյ խնամք մի՛ առնիք ցանկութիւններու համար :

ը Հմր 10 ։ Գաղ . ե . 14 ։ Կող . գ . 14 ։ ա Տիմ . ա . 5 ։ Ցակ . բ . 8 ։
բ Եզ . ի . 13 ։ եւ ։ բ Օր . ե . 17 ։ եւ ։ Մատ . ժթ . 18 ։
գ Ղե . ժթ . 18 ։ Մատ . իբ . 39 ։ Մար . ժբ . 31 ։ Գաղ . ե . 14 ։ Ցակ . բ . 8 ։
դ Մատ . իբ . 40 ։ Հմր 8 ։
ե ա Կոր . ժե . 34 ։ Եփես . ե . 14 ։ ա Թես . ե . 5 ։ 6 ։
զ Եփես . ե . 11 ։ Կող . գ . 8 ։
է Եփես . ը . 13 ։ ա Թես . ե . 8 ։
ը Փիլ . գ . 8 ։ ա Թես . դ . 11 ։ ա Պետ . բ . 12 ։
թ Ղաակ . իգ . 20 ։ Ղուկ . իա . 34 ։ ա Պետ . գ . 3 ։
ժ ա Կոր . ը . 9 ։ Եփես . ե . 5 ։
ի Ցակ . դ . 14 ։
լ Գաղ . դ . 27 ։ Եփես . դ . 24 ։ Կող . գ . 10 ։
խ Գաղ . ե . 16 ։ ա Պետ . բ . 11 ։

ԳԼ . ԺԹ

1 Պէտք չէ որ մարդիկ անտարբեր բաներու համար մէկզմէկ
անարգեն և մէկզմէկ դատեն . 13 հապա զգուշանան որ ա-
նոնցմով գայթակղութիւն չտան իրենց եղբայրներուն : 15
Առաքեալը շատ պատճառներով կը ցուցընէ աս վարմունքին
անվայել ըլլալը :

1 — Հատարքի մէջ տակաւ եղողը ընդունեցէ՛ք՝ չէ թէ
2 տարաբաժանական որոշմունքներով : Մէկը կը
հաւատայ Հոր ամէն բան կրնայ ուտել . և ան որ
3 տկար է կանանչեղէն կ՛ուտէ : Ան որ կ՛ուտէ՝ չըն-
տողը թող չարհամարհէ , և ան որ չուտեր՝ ուտողը
թող չդատէ . ինչու որ Աստուած զանիկայ ընդուն-
4 ներ է : Դուն ո՞վ ես որ ուրիշին ծառան կը դա-
տես . իր Տէրոջը կը կանգնի կամ կ՛իյնայ . բայց
պիտի կանգնի , ինչու որ Աստուած կարող է զանի-
5 կայ կանգնեցընել : Մէկը մէկ օրը ուրիշ օրէն ա-
ւելի կը սեպէ , մէկն ալ ամէն օրը հաւ կը սեպէ .
6 թող ամէն մարդ իր միտքը հաստեցընէ : Ան որ
կը հոգայ օրը , Տէրոջը կը հոգայ , և ան որ չհոգար
օրը , Տէրոջը չհոգար . ու ան որ կ՛ուտէ , Տէրոջը
կ՛ուտէ , Քանզի Աստուծմէ կը դոհանայ . և ան որ
չուտեր , Տէրոջը չուտեր , ու Աստուծմէ կը գոհա-
7 նայ : Ինչու որ մեզմէ մէկը իր անձին համար
չապրիր , ու մէկը ինքզինքին համար չմեռնիր :
8 Քանզի թէ որ ապրինք , Տէրոջը համար կ՛ապրինք ,
և թէ որ մեռնինք , Տէրոջը համար կը մեռնինք .
ուրեմն թէ ապրինք և թէ մեռնինք , մենք Տէ-
9 րոջն ենք : Ասոնց զի Քրիստոս ալ անոր համար
մեռաւ *ու ապրեցաւ , Որ աս Հասարակ մեռե-
10 նեղուն ու կենդանիներուն իշխէ : Իսկ դուն ինչո՞ւ
քու եղբայրդ կը դատես , կամ դուն ինչո՞ւ քու
եղբայրդ կ՛անարգես . Քանզի զի ամէնքս ալ
11 Քրիստոսի առեանին առջևը պիտի կայնինք : Ինչու

— Գլ . ժե . 1 , 7 ։ ա Կոր . բ . 9 ։ 11 ։ Բ . 22 ։
բ Հմր 14 ։ ա Կոր . ժ . 25 ։ ա Տիմ . դ . 4 ։ Տիտ . ա . 15 ։
գ Կող . բ . 16 ։
դ Ցակ . դ . 12 ։
ե Գաղ . դ . 10 ։ Կող . բ . 16 ։
զ Գաղ . դ . 10 ։
է ա Կոր . ժ . 31 ։ ա Տիմ . դ . 3 ։
ը ա Կոր . չ . 19 ։ 20 ։ Գաղ . բ . 20 ։ ա Թես . ե . 10 ։ ա Պետ . դ . 2 ։
թ բ Կոր . ի . 15 ։
* Ոմանք՝ ու յարութիւն առաւ , և նորէն
ժ Գոր . ժ . 36 ։
ի Մատ . իե . 31 ։ 32 ։ Գոր . ժ . 42 ։ ժէ . 31 ։ բ Կոր . ե . 10 ։ Ցուդ . 14 ։ 15 ։

որ գրուած է, Լաւ կ'ընդունի եմ կ'ըսէ Տէրը, որ
ամէն ծուխով ինծի պիտի ծառայէ, և ամէն լեզու Աս-
12 տուծոյ պիտի խոստովանի։ Ի՞նչպէս մեզմէ ամէն
մէկը Աստուծոյ հաշիւ պիտի տայ իր անձին համար։
13 Ուստի ալ իրար չդատենք, հապա աւելի աս որոշ-
ում ընէք մոքերնուդ մէջ՝ ձ խոչ կամ դայթակ-
14 ղութիւն չդնել եղբօրը։ Ես գիտեմ ու հաստա-
տուած եմ Տէր Յիսուսով, Որ մէկ բան մը ինքն-
իրմէ պիղծ չէ; բայց հոգ որ պիղծ կը սեպէ մէկ
15 բան մը, անոր պիղծ է ան։ Իսկ թէ որ կերա-
կուրի համար քոյ եղբայրդ տրտմի, ալ դուն սի-
րով չվարուիցար։ Ձքու կերակուրովդ մի կորսըն-
ցըներ անոր համար որ Քրիստոս մեռաւ։
16 Ընդ չքայ որ ձեր բարիին համար չար խօսին։
17 Քանզի որ Աստուծոյ արքայութիւնը կերակուր ու
խմիլիք չէ, հապա արդարութիւն և խաղաղու-
18 թիւն ու խնդութիւն Հոգւով Սրբով։ Վասնզի
թէ որ մէկը աս բաներով Քրիստոսի կը ծառայէ,
Աստուծոյ հաճելի է՝ ու մարդոց գովելի։
19 Ուստի ուրեմն խաղաղութեան Նէ և իրարու շինու-
20 թեան եւէկ բլլանք։ Ընդ Ընբլայ որ կերակուրի պատ-
ճառով Աստուծոյ գործը քակես. Ամէն բան մա-
քուր է. Նմիայն թէ ան մարդուն է դէշ՝ որ ուրիշ-
21 ին դայթակղութիւն տալով կ'ուտէ։ Դ Ընդհակ է
միս չուտել, և գինի չխմել, ոչ ալ բան մը ընել,
որով քու եղբայրդ կը դլըրի կամ կը դայթակղի
22 կամ կը տկարանայ։ Դուն հաւատք ունիս. ա-

Ե ա Եսա. խե. 23։ Փիլ. բ. 10։
Ը Ա՛սա. ժբ. 36։ Գաղ. գ. 5։ ա Պետ. դ. 5։
Թ ա Կոր. բ. 9, 13։ ժ. 32։
Ժ Գոր. ժ. 15։ Հմր 2, 20։ ա Կոր. ժ. 25։ ա Տիմ. դ. 4։ Տիտ. ա. 15։
Ի ա Կոր. բ. 7, 10։
Լ ա Կոր. բ. 11։
Խ ԳԼ. ժբ. 17։
Ծ ա Կոր. բ. 8։
Կ բ Կոր. բ. 21։
Հ Սաղ. լգ. 14։ ԳԼ. ժբ. 18։
Ղ Գլ. ժե. 2։ ա Կոր. ժգ. 12։ ա Թես. ե. 11։
Ճ Հմր 15։
Մ Ա՛սա. ժե. 11։ Գոր. ժ. 15։ Հմր 14։ Տիտ. ա. 15։
Յ ա Կոր. բ. 9, 10, 11, 12։
Ն ա Կոր. բ. 13։

նիկայ բերդէ պահէ Աստուծոյ առջեւը. Երանի՛
անոր որ իր անձը չդատապարտեր անով՝ որ ինքը
23 * կ'ընդունի։ Իսայց ան որ խորհ կ'ընէ, թէ որ
ուտէ կը դատապարտուի, վասն զի չէ թէ հաւատ-
քով կ'ուտէ. Ամէն որ հաւատքով չէ, մեղք է։

ԳԼՈՒԽ ԺԵ

1 Հաւատքի մէջ զօրաւորներս պէտք է որ տկարներուն հանդե-
րեն։ 2 Մէնք մեր անձին հաճոյ ըլլալու չենք։ 3 Մեսն զի
Քրիստոս ալ իր անձին հաճոյ չեղաւ։ 7 Հապա մէկզմէկ ըն-
դունելու ենք, ինչպէս որ Քրիստոս ալ մեզ ամէնքս ընդու-
նեց։ 8 Թէ Հրեաները 9 և թէ հեթանոսները։ 15 Պօղոս իր
դրած թուղթին պատճառը կը ցուցընէ։ 28 կը յուսայ զա-
նոնք տեսնելու։ 30 և անոնց աղօթքը կը խնդրէ։

1 — Պէտք է մեզի որ կարող ենք, Ե տկարներուն
տկարութիւնը վերցընել, և չէ թէ դնոհ մեր
2 անձին հաճոյ ըլլալ. Ե Հապա մեզմէ ամէն մէկը
Ը շինութեան համար իր ընկերին հաճոյ ըլլայ
3 բարի բաներու մէջ։ Ի՞նչպէս Քրիստոս ալ
չէ թէ իր անձին հաճոյ եղաւ, հապա ինչպէս
որ գրուած է, Ընկիզ նախատողներուն նախա-
4 տինքները իմ վրաս ինկան։ Ի Վասն զի ինչ որ
առաջուց գրուեցաւ, մեր սորվելուն համար գրուե-
ցաւ, որ համբերութիւնով ու Գիրքերուն մխի-
5 թարութեան Աստուածը տայ ձեզի իրարու հետ մի և նոյն խորհուրդը ունենալ
6 Քրիստոս Յիսուսի ոտքերին պէս. Ի՞նչ մէկ սրտով
ու մէկ բերնով փառաւորէք զԱստուած ու մեր

Ը ա Ցօհ. գ. 21։
* Ա՛ստ կը փորձէ։
Ա Տիտ. ա. 15։
Ա Գաղ. գ. 1։
Բ Գլ. ժգ. 1։
Գ ա Կոր. թ. 19, 22։ ժ. 24, 33։ ժգ. 5։ Փիլ. բ. 4, 5։
Դ Գլ. ժգ. 19։
Ե Մ՛ատ. իգ. 39։ Ցօհ. և. 30։ ղ. 38։
Զ Սաղ. կե. 9։
Է Գլ. գ. 23, 24։ ա Կոր. թ. 9, 10։ ժ. 11։ բ Տիմ. գ. 16, 17։
Ը Գլ. ժբ. 16։ ա Կոր. ա. 10։ Փիլ. գ. 16։
Թ Գոր. գ. 24, 32։

7 Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի Հայրը ։ ֊ Ասոր հա-
մար մեկզմեկ ընդունեցէք , ի՛նչպէս որ Քրիստոս
ալ մեզ ընդունեց Աստուծոյ փառքին համար ։
8 Այլ կ՚ըսեմ Հ֊թէ Յիսուս Քրիստոսի Թլփա-
տութեան պաշտօնեայ ըլլալը Աստուծոյ ճշմար-
տութեանը համար էր , ‡ որ նախահայրերուն
9 տրուած խոստմունքները հաստատէ . ֊ Մակայն
հեթանոսները ողորմութեան համար դԱստուած
փառաւորին . ինչպէս որ գրուած է , Հ Ասոր համար
ազգերուն մէջը քեզ պիտի գովեմ , և քու ա-
10 նունդ սաղմոս պիտի երգեմ ։ Նո՛ւ դարձեալ
կ՚ըսէ թէ Հ Ա՛վ ազգեր՝ անոր ժողովուրդին ուրա-
11 խակից եղէք ։ Նո՛ւ դարձեալ թէ ֊ Օրհնեցէք
Տէրը՝ ո՛վ բոլոր ազգեր , ու գովեցէ՛ք անոյշ՝ ո՛վ
12 բոլոր ժողովուրդներ ։ Նո՛ւ դարձեալ Եսայի կ՚ը-
սէ ֊ Հ Յեսսէին մէկ արմատը պիտի ըլլայ , ու ան
որ ազգերուն իշխան պիտի կայնի , ազգերը անոր
13 պիտի յուսան ։ ‡ Արդ յուսոյ Աստուածը ձեզ
լեցընէ բոլոր ուրախութիւնով ու խաղաղութիւ-
նով հաւատալու մէջ , որ առատանաք յուսով
Հոգւոյն Սրբոյ զօրութեամբը ։
14 ֊ Ա՛յս ինքնս ալ հաստատուած եմ ձեզի համար՝
իմ եղբայրներս , որ դուք լեցուն էք բարութիւ-
նով , ֊ լեցուած էք ամէն գիտութիւնով , և
15 կրնաք մեկզմեկ խրատել ։ Մակայն մեկ կողմանէ
համարձակաբար գրեցի ձեզի՝ ի՛մ եղբայրներս , որ-
պէս թէ միտքերնիդ ձգեմ սա բանիերը Հ ան շնորհ-

֊ ԳԼ· ժգ· 1 , 3 ։
Հ ԳԼ· և· 2 ։
‡ Ա՛ստ· ժե· 24 ։ Ցօհ· ա· 11 ։ Գոր· գ· 25 , 26 ։ ժգ· 46 ։
֊ ԳԼ· գ· 3 ։ բ Կոր· ա· 20 ։
֊ Ցօհ· ժ· 16 ։ ԳԼ· թ· 24 ։
Հ Սաղ· ժբ· 49 ։
Հ բ Օր· լբ· 43 ։
֊ Սաղ· ՃԺե· 1 ։
Հ Ես· ժա· 1 , 10 ։ Ցայտ· ե· 5 ։ իբ· 16 ։
‡ ԳԼ· ժբ· 12 ։ ժգ· 17 ։
֊ բ Պետ· ա· 12 ։ ա Ցօհ· բ· 21 ։
֊ ա Կոր· բ· 1 , 7 , 10 ։
Հ ԳԼ· ա· 5 ։ ժբ· 3 ։ Գաղ· ա· 15 ։ Եփես· գ· 7 , 8 ։

քին պատճառովը՝ որ Աստուծմէ ինձի տրուած է ,
16 Հ Որ ես Յիսուս Քրիստոսի սպասաւորը ըլլամ
հեթանոսներուն մէջ , և Աստուծոյ աւետարանը մա-
տակարարեմ , որպէս զի Հ հեթանոսաց ընծայուի-
լը ընդունելի ըլլայ՝ Սուրբ Հոգիով սրբեալ ։
17 Ուստի Աստուծոյ քովը պարծանք ունիմ Քրիստոս
18 Յիսուսով ։ Հ Ինչը որ չեմ համարձակիր խօսելու
ան բաներէն մէկը , որ Քրիստոս իմ ձեռքովս գոր-
ծած չէ Հ հեթանոսները հնազանդեցընելու համար՝
19 խօսքով ու գործքով , Ա՛ն , նշաններու ու հրաշքներու
զօրութեամբով , Հ Աստուծոյ Հոգւոյն զօրութեամբը .
անանկ որ ես Երուսաղէմէն սկսած՝ և շրջան ընդհուպ
մինչև Լիւրիկացւոց կողմերը Քրիստոսի աւետարա-
20 նը լեցուցի ։ Ընանկ ջանացի աւետարանը քարո-
զելու ֊ չէ թէ ուր որ Քրիստոսի անունը յիշուած
էր , որ չըլլայ թէ Հ մէկ ուրիշի մը գրած հիմին վրայ
21 շինեմ , հապա ինչպէս որ գրուած է , Հ Թէ որոնց
որ չպատմուեցաւ անոր վրայով՝ պիտի տեսնեն , ու
22 որոնք որ չլսեցին՝ պիտի խմանան ։ Ա՛յնոր համար
23 ալ շատ արգիլուեցայ ձեզի գալէն ։ Այլ հիմա
որ աս կողմերը ալ ինձի տեղ չկայ , ֊ ու շատ
տարիներէ՛ ի վեր խիստ կը փափաքիմ ձեզի գա-
24 լու , Երբոր դէպ ի Սպանիա երթամ , ‡ կը յու-
սամ որ անցնելու ատենս ձեզ տեսնեմ , ու ձեզմէ
յուզարկուիմ հոն Էրնալը , թէ որ առաջ քիչ մը
25 ձեզմով լեցուիմ ։ ֊ Այլ հիմա Երուսաղէմ կ՚եր-
26 թամ սուրբերուն սպասաւորելու ։ Հ Ա՛սան զի

Հ ԳԼ· ա· 13 ։ Գաղ· բ· 7 , 8 , 9 ։ ա Տիմ· բ· 7 ։ բ Տիմ· ա· 11 ։ Փիլ· բ· 17 ։
֊ Եա· կզ· 20 ։ Փիլ· բ· 17 ։
Հ Գոր· խա· 19 ։ Գաղ· բ· 8 ։
‡ ԳԼ· ա· 5 ։ ժգ· 26 ։
֊ Գոր· ժԹ· 11 ։ բ Կոր· ժբ· 12 ։
֊ Ո՛չ՝ Սուրբ
Հ բ Կոր· ժ· 13 , 15 , 16 ։
Հ Եա· ծբ· 15 ։
Հ ԳԼ· ա· 13 ։ ա Թես· բ· 17 , 18 ։
֊ Գոր· ժԹ· 21 ։ Հմր 32 ։ ԳԼ· ա· 11 ։
Հ Գոր· ժե· 3 ։ Հմր 32 ։
֊ Գոր· ժԹ· 21 ։ ի· 23 ։ իդ· 17 ։
Հ ա Կոր· ժգ· 1 , 2 ։ բ Կոր· բ· 1 ։ Թ· 2 , 12 ։

Մակեդոնացիք և Աքայեցիք յօժարեցան՝ որ Ի-
րուսաղէմի մէջ եղած աղքատ սուրբերուն քիչ մը
27 հաղորդութիւն ընեն · Յօժարեցան , ինչու որ
անոնց պարտական ալ են · † վասն զի եթէ որ ա-
նոնց հոգևոր բաներուն հաղորդ եղան հեթանոս-
ները , † կը պարտաւորին որ հաղորդութիւն ընեն
28 անոնց՝ մարմնաւոր բաներու մէջ ալ : Ուրեմն
ասիկայ կատարելով՝ * ու կնքելով անոնց առ պը-
29 տուղը , ձեզմէ Սպանիա պիտի անցնիմ : Ի-
† աս գիտեմ որ իմ ձեզի գալու ատենս՝ Քրիստոսի
* աւետարանին լեցուն օրհնութիւնովը պիտի գամ :
30 Ձեզի կ՚աղաչեմ եղբայրներ՝ մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսով , ու Հոգւոյն սիրովը , Ը որ ինծի
հետ պատերազմակից ըլլաք աղօթքներուն մէջ
31 առ Աստուած՝ ինծի համար , † Որ Հրէաստանի
մէջ հաւատք չընազանդողներէն ազատուիմ , ու
իմ Երուսաղէմ ընծա- սպասաւորութիւնս սուրբ-
32 բերուն ընդունելի ըլլայ , Ը որպէս զի Աստուծոյ
կամքովը ուրախութեամբ ձեզի գալով՝ Ը ձեզի հետ
33 հանգչիմ : ⁊ Իսկ խաղաղութեան Աստուածը ձեր
ամենուն հետը ըլլայ : Ամէն :

ԳԼՈՒԽ ԺԶ.

3 Պօղոս կը խնդրէ եղբայրներէն՝ շատերուն բարև տալ , 17 և
կը խրատէ զանոնք զգոյշ ըլլալ հերձուածողներէն և դայ-
թակղութիւն տուողներէն · 21 զանազան բարևներէն ետև
կը վերջացնէ իր թղթովը փառք և գոհութիւն տալով Աս-
տուծոյ :

† ԳԼ· ժա · 17 ։
* ա Կոր · Թ · 11 ։ Գաղ· գ · 6 ։
ֈ Փիլ· գ · 17 ։
ԳԼ· ա · 11 ։
* Ո՛նդե՛ր ըսուին ։
ֈֈ ա Փիլ· բ · 1 ։
Ը բ Կոր · ա · 11 ։ Կող · դ · 12 ։
† բ Թես · գ · 2 ։
Ը բ Կոր · բ · 4 ։
Ի Գոր · ԺԸ · 21 ։ ա Կոր · գ · 19 ։ Յակ · գ · 15 ։
Ղ ԳԼ· ա · 10 ։
Ն ա Կոր · ժգ · 18 ։ բ Կոր · է · 18 ։ բ Տիմ· ա · 16 ։ Փիլիմ· 7, 20 ։
Ը ԳԼ· ԺԸ · 20 ։ ա Կոր · ԺԸ · 33 ։ բ Կոր · ժգ · 11 ։ Փիլ· դ · 9 ։ ա Թես · ե · 23 ։ բ Թես · գ · 16 ։ Եբր · ԺԳ · 20 ։

1 Ձեզի կը յանձնեմ մեր քոյրը՝ * որ Կեն-
2 քրայի եկեղեցիին սպասաւորն է · Ը Որ անիկայ
ընդունիք Տէրոջմով՝ ինչպէս որ սուրբերուն վայել
է , և անոր ինամքի ինչ բանի մէջ որ ձեր
օգնութեան կարօտի · քանզի ինքն ալ շատերուն
ինամք տարաւ , ու ինծի ալ :
3 Իմաւ ընէք † Պրիսկային ու Ակիւղասին՝ Քրիս-
4 տոս Յիսուսով իմ գործակիցներս · (Որոնք իմ
կեանքիս համար իրենց պատանդները տուին · որ
անոնցմէ չէ թէ միայն ես շնորհակալ կ՚ըլլամ ,
հապա հեթանոսներուն բոլոր եկեղեցիներն ալ ·)
5 Ու նաև անոնց տանը մէջի եկեղեցիին ալ : Իմաւ
ընէք Եպենետոս իմ սիրելիս , Ը որ * Աքայիային
6 առջի պտուղ մըն է Քրիստոսի : Իմաւ ընէք
Մարիամին , որ մեր վրայ շատ աշխատեցաւ :
7 Իմաւ ընէք Անդրոնիկոսին ու Յունիային՝ իմ ազ-
գականներուս , և գերութեան ընկերներուս , որոնք
առաքեալներուն մէջը երևելիներ են , Ղորոնք ինծ-
8 մէ ալ առաջ Քրիստոսի եղան : Իմաւ ընէք
9 Ամպղիա իմ սիրելիիս Տէրոջմով : Իմաւ ընէք
Ուրբանոս մեր գործակիցն Քրիստոսով , ու
10 Ստաքիս իմ սիրելիս : Իմաւ ընէք Ապելղսին
11 որ ընտրեալ է Քրիստոսով : Իմաւ ընէք անոնց
որ Արիստոբուղոսի տունէն են : Իմաւ ընէք
Հերովդիան իմ ազգականիս : Իմաւ ընէք անոնց
12 որ Նարկիսին տունէն են Տէրոջմով : Իմաւ ը-
ընէք Տրիփոնեին ու Տրիփոսեին՝ Տէրոջմով աշխա-
տողներուն : Իմաւ ընէք Պերսիդ սիրելիին ,
13 որ շատ աշխատեցաւ Տէրոջմով : Իմաւ ընէք
Ռուփոսին՝ Տէրոջմով Ը ընտրուածին , ու անոր
14 մօրը և իմին : Իմաւ ընէք Ասինկրիտոսին ,

ֈֈ Գոր · ժը · 18 ։
Ը Փիլ· բ · 29 ։ գ Ցօհ · ե · 5, 6 ։
† Գոր · ԺԸ · 2 , 18 , 26 ։ բ Տիմ· գ · 19 ։
Ի ա Կոր · ԺԶ · 19 ։ Կող · գ · 15 ։ ա Կոր · ԺԶ · 15 ։
* Կ՚ո՛ւզէ Նախչէն ։
Ղ Գաղ· ա · 22 ։
Ն բ Ցօհ · 1 ։

փղեգոնին , Երմանին , Պատրոբային , Երմեսին ,
15 ու անոնց հետ , եղող եղբայրներուն : Խաղա՛ ըլ-
րէք փիղոլողոսին ու Յուլիային , Նեբրեոսին
ու անոր քրոջը , և Ողիմպասին ու անոնց հետ
16 եղող բոլոր սուրբերուն : ը Խաղա՛ ըրէք իրարու
սրբութեան համբուրով : Խաղա՛ կ՚ընեն ձեզի
Քրիստոսի [բոլոր] եկեղեցիները :
17 Կ՚աղաչեմ ձեզի ե՛ղբայրներ , որ դիտէք անանկ-
նե՛րը՝ ե՛ որոնք ձեր սորված վարդապետութենէն
դուրս հերձուածողութիւնները ու գայթակղու-
18 թիւնները կ՚ընեն , ձ՚և անոնցմէ ե՛ւ կեցէ՛ք . Ինչու
որ անանկները մեր Տէրոջը Քրիստոսին չեն ծառա-
յեր , հապա իրենց որովայնին . և անոյշ խօս-
քերով ու գովութիւններով պարզամիտներուն
19 սիրտերը կը խաբեն : Ի՛նձնիզ ձեր ՚ի՛նազանդու-
թիւնը ամենուն հասած է . ուստի ձեր վրայ ուրախ
եմ . ՚ի՛բայց կ՚ուզեմ որ դուք խմաստուն ըլլաք
20 բարիին , ու միամիտ՝ չարին : Ի՛նչ խաղաղու-
թեան Աստուածը հ՚արագակի Սատանան չուռտով
ձեր ոտքին տակը : Ի՛մեր Տէր Յիսուս Քրիստո-
սի շնորհքը ձեր հետը ըլլայ :
21 ը Խաղա՛ կ՚ընէ ձեզի Տիմոթէոս՝ իմ գործակիցս ,
ե՛ւ Ղուկիոս ՚ի՛ւ Յասոն ՚ե՛ւ Սոսիպատրոս՝ իմ ազ-
22 գականներս : (Խաղա՛ կ՚ընեմ ձեզի Տէրոջմով ես
23 ալ Տերտիոս , որ սա թուղթը գրեցի :) ՚Ի՛ Խաղա՛

ը ա Կոր . ժգ . 20 ։ բ Կոր . ժգ . 12 ։ ա Թես . ե . 26 ։ ա Պետ . ե . 14 ։
բ Գործ . ժե . 1 , 5 , 24 ։ ա Տիմ . գ . 3 ։
գ ա Կոր . ե . 9 , 11 ։ բ Թես . գ . 6 , 14 ։ բ Տիմ . գ . 5 ։ Տիտ . գ . 10 ։ բ Յով . 10 ։
դ Փիլ . գ . 19 ։ ա Տիմ . գ . 5 ։
ե Կող . բ . 4 ։ բ Տիմ . գ . 6 ։ Տիտ . ա . 10 ։ բ Պետ . բ . 3 ։
զ Գլ . ա . 8 ։
է Մատ . ժ . 16 ։ ա Կոր . ժգ . 20 ։
ը Գլ . ժե . 33 ։
թ Ծն . գ . 15 ։
ժ Հմր 24 ։ ա Կոր . ժգ . 23 ։ բ Կոր . ժգ . 13 ։ Փիլ . գ . 24 ։ ա Թես . ե . 28 ։ բ Թես . գ . 18 ։ Յայտ . իբ . 21 ։
ի Գործ . ժգ . 1 ։ Կող . ա . 1 ։ Փիլ . բ . 19 ։ ա Թես . գ . 2 ։ ա Տիմ . ա . 2 ։ Եբր . ժգ . 23 ։
լ Գործ . ժգ . 1 ։
խ Գործ . ժե . 5 ։
ծ Գործ . ի . 4 ։
կ ա Կոր . ա . 14 ։

կ՚ընէ ձեզի Գայոս՝ իմ ու բոլոր եկեղեցիին հիւր-
ընկալը : Խաղա՛ կ՚ընէ ձեզի Երաստոս՝ քաղաքիս
24 դանձապետը , ու Կուարտոս եղբայրը : ՚Ի՛մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր ամենուն
հետը ըլլայ : Ա՛մէն :
25 Խ Ընդ՝ անոր՝ որ կարող է ձեզ հաստատել ՚ի՛մ
աւետարանիս պէս ու Յիսուս Քրիստոսի քարո-
զութեանը պէս , Ըն՛ն խորհուրդին յայտնութեան
պէս , ՚ո՛ր յաւիտենական ատեններէն ՚ի՛ վեր ծած-
26 կուած էր , ՚և՛ Հիմա յայտնուեցաւ , ու մարգա-
րէական գիրքերով յաւիտենական Աստուծոյ հրա-
մանովը բոլոր հեթանոսներուն ձանչցուեցաւ Հնա-
27 ազանդելու համար , ՚Մի միայն իմաս-
տուն Աստուծոյն՝ Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը
փառք յաւիտեան : Ա՛մէն :

Խ Գործ . ժբ . 22 ։ բ Տիմ . գ . 20 ։
՚ո Հմր 20 ։ ա Թես . ե . 28 ։
Խ Եփես . գ . 20 ։ ա Թես . գ . 13 ։ բ Թես . բ . 16 ։ գ . 3 ։ Ցուգ . 24 ։
Ձ Գլ . բ . 16 ։
Ճ Եփես . ա . 9 ։ գ . 3 , 4 , 5 ։ Կող . ա . 27 ։
՚ո ա Կոր . բ . 7 ։ Եփես . գ . 5 , 9 ։ Կող . ա . 26 ։
Ո Եփես . ա . 9 ։ բ Տիմ . ա . 10 ։ Տիտ . ա . 2 , 3 ։ ա Պետ . ա . 20 ։
Չ Գործ . գ . 7 ։ Գլ . ա . 5 ։ ժե . 18 ։
՚ո ա Տիմ . ա . 17 ։ գ . 16 ։ Ցուգ . 25 ։

ԸՆԾԱՅԻՆ ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ

ԵՒ ԿԱՐՆԹԹՈՍԻ

ՓԼՈՒԽՈ Ը

1 Պօղոս առաքեալ իր բարեբ ասլէն և Աստուծոյ շնորհակալ
ըլլալէն ետև՝ 10 կը յորդորէ Կորնթացիները միաբան ըլլա-
լու , 12 և կը յանդիմանէ անոնց երկպառակութիւնները ։
18 Աստուած իմաստութիւնը կը կորսնց-

ցընէ 21 քարոզութեան յիմարութիւնովը , 26 և չկանչեր իմաստունները , զօրաւորները ու ազնուականները · 27 բայց յիմարները , ոչարները և անարգները :

1 Պօղոս՝ – Աստուծոյ կամքովը է Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ ըլլալո– կանչուած , է ու Սոսթենէս
2 եղբայրը , ը Կորնթոսի մէջ եղած Աստուծոյ եկեղեցիին՝ է Քրիստոս Յիսուսով սրբուածներուն՝ Ղ սուրբեր ըլլալո– կանչուածներուն , ան ամենուն հետ՝ որ ամէն տեղ է մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի
3 ը անունը կը կանչեն , ը իրենցը ու մերը · է Ձեզի շնորհք և խաղաղութիւն Աստուծմէ մեր Հօրմէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն :
4 է Միշտ ատեն իմ Աստուծմէս ձեզի համար կը գոհանամ Աստուծոյ շնորհքին վրայ , որ ձեզի
5 տրուած է Քրիստոս Յիսուսով · Որ դուք անով ամէն բանի մէջ հարստացաք Ա ամէն խօսքով ու
6 ամէն գիտութիւնով · է Ինչպէս որ Քրիստոսի
7 վկայութիւնը ձեր մէջը հաստատուեցաւ · Որ դուք բնաւ մէկ շնորհքով մըն ալ չնուազիք՝ է մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի յայտնուելուն սպասելով ·
8 ի Որ նաև ձեզ պիտի հաստատէ մինչև վերջը՝ հանդարտելի ըլլալո– մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի
9 օրը : ՝ Հաւատարիմ է Աստուած , որ իրմով կանչուեցաք Ղ հաղորդ ըլլալու իր Որդւոյն՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին :

ա Հռով . ա . 1 :
բ Ա Կոր . ա . 1 ։ Եփես . ա . 1 ։ Կող . ա . 1 :
է Գոր . ժբ . 17 :
դ Ցուդ . 1 :
ե Ցօհ . ժէ . 19 ։ Գոր . ժե . 9 :
զ Հռով . ա . 7 ։ բ Տիմ . ա . 9 :
է Գլ . բ . 6 :
ը Գոր . թ . 14 , 21 ։ իր . 16 ։ բ Տիմ . բ . 22 :
թ Հռով . գ . 22 ։ ժ . 12 :
ժ Հռով . ա . 7 ։ բ Կոր . ա . 2 ։ Եփես . ա . 2 ։ ա Պետ . ա . 2 :
ի Հռով . ա . 8 :
լ Գլ . ժբ . 8 ։ բ Կոր . բ . 7 :
խ Գլ . բ . 1 ։ բ Տիմ . ա . 8 ։ Ցայտ . ա . 2 :
ծ Փիլ . գ . 20 ։ Տիտ . բ . 13 ։ բ Պետ . գ . 12 ։ Կող . գ . 4 :
կ ա Թես . գ . 13 :
հ Կող . ա . 22 ։ ա Թես . ե . 23 :
ձ Ես . խթ . 7 ։ Գլ . ժ . 13 ։ ա Թես . ե . 24 ։ բ Թես . գ . 3 ։ Եբր . ժ . 23 :
ղ Ցօհ . ժե . 4 ։ ժէ . 21 ։ ա Ցօհ . ա . 3 ։ գ . 18 :

10 Ձեզի կ'աղաչեմ Ե՛ղբայրներ՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունովը , է որ ալ Ենդին խօսքը ունենաք ամէնքդ , ու երկպառակութիւններ չըլլայ ձեր մէջը · Հապա դուք մէկ միտքի ու մէկ խորհուրդի
11 վրայ հաստատուած ըլլաք : Ինչու որ ձեզի համար ինծի լուր հասաւ՝ Ե՛ղբայրներ՝ Քդուէի պոռնէն եղողներէն , թէ ձեր մէջը հակառակութիւններ
12 կայ : Հիմա սա կը զրուցեմ , ք որ ձեզմէ ամէն մէկը կ'ըսէ եղեր թէ Ես Պօղոսեան եմ , ու Ես՝՝ թէ ք Ես Ապողոսեան , և ո՞րդէ՛ թէ Ե Ես Կեփասեան ,
13 ու Ն՞ո՛ թէ Ես Քրիստոսեան : Ը Միթէ Քրիստոս բաժնուա՞ծ է · միթէ Պօղո՞ս խաչը ելաւ ձեզի համար , կամ թէ Պօղոսի՞ անունովը մկրտուե-
14 ցաք : Կը գոհանամ՝ Աստուծմէ որ ձեզմէ մէկը չմկրտեցի , ժ միայն թէ Կրիսպոսը ու Ղայիոս
15 ը · որ մէկը չըսէ , թէ իմ անունովս մկրտեցի :
16 Ի Եւս Ն Ստեփանեանին ընտանիքն ալ մկրտեցի · ալ ուրիշ մէկը չեմ գիտեր ամենևին թէ մկրտեցի :
17 Ինչու որ Քրիստոս զիս մկրտելու չէր ղրկեց , հապա աւետարանը քարոզելու , Ն չէ թէ խօսքերու ճարտարութիւնով , որ Քրիստոսի խաչը ոչնչ
18 չըլլայ : Ո՞վ խաչին քարոզութիւնը կորսուածներուն Ի յիմարութիւն է , Ե բայց մեզի փրկուածներուս Ո Աստուծոյ զօրութիւն է :
19 Վ ըսած զի գրուած է , Ր Իմաստուններուն իմաստութիւնը պիտի կորսընցնեմ , ու հանճարեղնե-

ճ Հռով . ժբ . 16 ։ ժե . 5 ։ բ Կոր . ժգ . 11 ։ Փիլ . բ . 2 ։ գ . 16 ։ ա Պետ . գ . 8 ։ Գլ . ժա . 18 :
մ Գլ . գ . 4 :
յ Գոր . ժբ . 24 ։ ժթ . 1 ։ Գլ . ժգ . 12 :
ն Ցօհ . ա . 42 :
շ Բ Կոր . ժա . 4 ։ Եփես . գ . 5 :
ո Գոր . ժբ . 8 :
չ Հռով . ժգ . 23 :
պ Գլ . ժգ . 15 , 17 :
ջ Գլ . բ . 1 , 4 , 13 ։ բ Պետ . ա . 16 :
ռ Բ Կոր . բ . 15 :
ս Գոր . ժե . 18 ։ Գլ . բ . 14 :
վ Գլ . ժե . 2 :
տ Հռով . ա . 16 ։ Հբ . 24 :
ր Ցօբ . ե . 12 , 13 ։ Ես . իթ . 14 ։ Երեմ . ը . 9 :

20 բուն հանձարը պիտի խափանեմ : ՚Ո՞ւր է իմաստունը , ո՞ւր է դպիրը , ո՞ւր է աս աշխարհիս քննողը . ՚չէ՞ որ Աստուած յիմարեցուց աս աշ-
21 խարհիս իմաստութիւնը : Վասնզի ֊ որովհետև Աստուծոյ իմաստութեամբը աշխարհ չճանչցաւ զԱստուած էր իմաստութիւնովը , Աստուած հա-
22 ճեցաւ քարոզութեան յիմարութիւնովը հաւատա-
23 ցեալները ապրեցընելու : ֊Վասն որ Հրեաները նշան կ'ուզեն , և Յոյները իմաստութիւն կը
24 փնտռեն . Իսկ մենք կը քարոզենք խաչեալ Քրիս-տոսը՝ ֊ Հրեաներուն գայթակղութիւն , ու Յոյ-
25 ներուն ֊ յիմարութիւն . Բայց անոնց որ կան-չուած են , թէ Հրեաներուն և թէ Յոյներուն , ՚Քրիստոսը՝ Աստուծոյ զօրութիւնը ֊ և Աս-
26 տուծոյ իմաստութիւնը : Վասն որ Աստուծոյ յիմարը մարդիկներէն աւելի իմաստուն է , և Աս-տուծոյ տկարը մարդիկներէն աւելի զօրաւոր է :
26 Եղբարե՛ր դուք ձեր կոչումը կը տեսնէք՝ ՚ո՛չ զօրաւորներ , ֊ոչ շատ իմաստուններ , ՚ոչ շատ ազ-
27 նուականներ ֊ էք : Հապա Աստուած աշխարհիս յիմարները ընտրեց , որ ամօթով ըն-դիմամարտները . ու աշխարհիս տկարները ընտրեց
28 Աստուած , որ ամօթով ըն-դիմամարտները . Ու աշխարհիս ցածազգիները ու անարգուները ընտրեց Աստուած՝ և ոչինչները , ՚որ բան մը եղողները

ց Ես · լգ · 18 ։
՚ Ցոր · ժբ · 17 , 20 , 24 ։ Ես · խդ · 25 ։ Հռով · ա · 22 ։
֊ Հռով · ա · 20 , 21 , 28 · Մատ · ժա · 25 ։ Դան · ժ · 21 ։
+ Մատ · ժբ · 38 ։ ժգ · 1 ։
Մար · բ · 11 ։ Դան · ժա · 16 ։ Ցօհ · դ · 48 ։
• Ես · ը · 14 ։ Մատ · ժա · 6 ։ ժգ · 57 ։ Դան · բ · 34 ։ Ցօհ · գ · 61 , 67 ։ Հռով · թ · 32 ։ Գաղ · ե · 11 ։ ա Պետ · բ · 8 ։
֏ Հմր 18 ։ ԳԼ · բ · 14 ։
՚ Հռով · ա · 4 , 16 ։ Հմր 18 ։
բ Կող · բ · 3 ։
֊ Ցօհ · է · 48 ։
֊ Մատ · ժա · 25 ։ Ցակ · բ · 5 ։ Տես Սաղ · ը · 2 ։
Ե Հռով · գ · 17 ։
՚ ԳԼ · բ · 6 ։

29 խափանէ . Ե Որպէս զի մէկ մարմին մը չպարծի
30 Աստուծոյ առջեւն ։ Իսկ դուք անկէ էք ՚Քրիստոս Յիսուսով , ՚որ ան մեզի Աստուծմէ իմաստու-թիւն՝ Ե արդարութիւն՝ ֊ սրբութիւն և փրկու-
31 թիւն եղաւ . Որ ինչպէս գրուած է , ՚Ան որ կը պարծենայ՝ Տէրոջմով թող պարծենայ ։

ԳՂ · Բ

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ իր քարոզութիւնը խօսքերու ճարտարութիւնով կամ մարդկային իմաստութիւնով չէ , 4 հապա Աստուծոյ զօրութիւնովը է . և այնքան գերազանց է 6 աս աշխարհիս իմաստութենէն 9 ու մարդկային գիտու-թենէն , 14 որ մարմնաւոր մարդը կարող չէ զանիկայ իմա-նալու ։

1 ՚Ես ու՛ղղայրներ՝ որ ձեզի եկայ , ՚՚չէ թէ խօսքի
կամ իմաստութեան գերազանցութիւնով մը
Ե Աստուծոյ վկայութիւնը ձեզի յայտնելու եկայ ։
2 Վասն զի ես միտքս չդրի ձեր մէջը ուրիշ բան մը
դիտնալ , ֊ բայց միայն Յիսուս Քրիստոսը՝ , ու
3 ան խաչը ելած ։ ֊ Ու ես տկարութեամով ու վա-
4 խով և շատ դողով Ե ձեր քովը կեցայ . ՚Ու իմ խօսքս և քարոզութիւնս չէ թէ մարդկային իմաս-տութեան համոզիչ խօսքերով էր , Ե հապա ՚՚ոգւոյն
5 և զօրութեան ապացուցութեամբը . Որպէս զի ձեր հաւատքը մարդոց իմաստութեամբը չըլլայ ,
6 ՚ Հապա Աստուծոյ զօրութեամբը ։ Ե Սակայն կա-տարեալներուն հետ իմաստութիւն կը խօսինք ,

Ե Հռով · գ · 27 ։ Եփես · բ · 9 ։
՚ Հմր 24 ։
՚՚ Երեմ · իդ · 5 , 6 ։ Հռով · դ · 25 ։ բ Կոր · ե · 21 ։ Փիլ · գ · 9 ։
֊ Ցօհ · ժէ · 19 ։
Ե Եփես · ա · 7 ։
Լ Երեմ · Ի · 23 , 24 ։ ՚ բ Կոր · ժ · 17 ։
֊ ԳԼ · ա · 17 ։ Հմր 4 , 13 ։ բ Կոր · ժ · 10 ։ ժա · 6 ։
Բ ԳԼ · ա · 6 ։
֊ Գաղ · գ · 14 ։ Փիլ · գ · 8 ։
՚ բ Կոր · գ · 7 ։ ժ · 1 , 10 ։ ժա · 30 ։ ժբ · 5 , 9 ։ Գաղ · գ · 19 ։
Ե Գոր · ժբ · 1 ։ 6 ։ 12 ։
՚՚ Հմր 1 ։ ԳԼ · ա · 17 ։ բ Պետ · ա · 16 ։
Ե Հռով · ժե · 19 ։ ա Թես · ա · 5 ։
՚ բ Կոր · գ · 7 ։ գ · 7 ։
Բ ԳԼ · ժբ · 20 ։ Եփես · գ · 13 ։ Փիլ · դ · 15 ։ Եբր · ե · 14 ։

ա բայց չէ թէ աս աշխարհիս իմաստութիւնը՝ եւ
ա՛ր աս աշխարհիս իշխանութիւնը։
7 Հապա Աստուծոյ ծածուկ իմաստութիւնը կը խօ-
սինք խորհրդով, Որ աշխարհէն առաջ սահմա-
8 նեց Աստուած մեր փառքին համար։ Ի Որ զանիկայ
աս աշխարհիս իշխանութիւնէն մէկը չճանչցաւ. գ քանի
զի թէ որ ճանչցած ըլլային, ալ փառաց Տէրը
9 խաչը չէին հաներ. Հապա ինտոր որ գրուած է,
Ին բաները որ աչք չէ տեսեր եւ ականջ չէ լսեր
ու մարդու սրտին մէջ չէ բնկեր, Աստուած զինքը
10 սիրողներուն պատրաստեց։ Հ Բայց Աստուած մեզ
զի յայտնեց իր Հոգիովը, քնչու որ Հոգին ամէն
բան կը քննէ, Աստուծոյ խորունկ բաներն ալ։
11 Վ ատն զի մարդիկներէն ո՞վ դիտէ մարդուն բանե-
րը, ե բայց միայն մարդուն հոգին որ իր մէջն է.
Ա նանկ ալ Աստուծոյ բաները մէկը չգիտեր, բայց
12 միայն Աստուծոյ Հոգին։ Իսկ մենք չէ թէ աս
աշխարհիս հոգին առինք, ը հապա ան Հոգին՝ որ
Աստուծմէ է. որ մենք ճանչնանք ան բաները որ
13 Աստուծմէ տուեցաւ մեզի. ժ Որոնք նաեւ կը խօ-
սինք, չէ թէ մարդկային իմաստութեան սորվե-
ցուցած խօսքերովը, հապա Հոգիին սորվեցուցած-
ներովը, և հոգևոր բաները հոգևորի հետ կը յար-
14 մարցընենք։ ի Իսկ հնչաւոր մարդը Աստուծոյ
Հոգիին բաները չընդունիր, ի քնչու որ անոնք

ա ԳԼ. ա. 20։ գ. 19։ Հմր 1, 13։ բ Կոր. ա. 12։ Ճակ. գ. 15։
բ. ԳԼ. ա. 28։
Լ Հռով. ժգ. 25, 26։ Եփես. գ. 5, 9։ Կող. ա. 26։ բ Տիմ. ա. 9։
ե Մաա. ժա. 25։ Ճօհ. ե. 48։ Գոր. ժգ. 27։ բ Կոր. գ. 14։
զ Ղև. իգ. 34։ Գոր. գ. 17։ Ցնծ Ճօհ. ժգ. 3։
է Ես. կդ. 4։
ը Մաա. ժգ. 11։ ժգ. 17։ Ճօհ. ժգ. 26։ ժգ. 13։ ա Ճօհ. բ. 27։
ի Առակ. ի. 27։ իե. 19։ Եբեմ. ժե. 9։
ղ Հռով. ժա. 33, 34։
ձ Հռով. ը. 15։
ճ բ Պետ. ա. 16։ ԳԼ. ա. 17։ Հմր 4։
յ Մաա. ժգ. 23։
ն ԳԼ. ա. 18, 23։

իրեն յիմարութիւն են, ե ու չկրնար ալ գիտնալ,
15 ինչու որ հոգևոր կերպով կը քննուին։ ը Բայց
ան որ հոգևոր է՝ ամէն բան կը քննէ, ու ինքը
16 մէկէ մը չքննուիր։ է Քանզի ո՞վ գիտցաւ Տէ-
րոջը միտքը, որ անոր խրատ տուող ալ ըլլայ.
ը բայց մենք Քրիստոսի միտքը ունինք։

ԳԼ. Գ

2 Տղայոց առաջ կաթ կը տրուի՝ եւ ո՛չ թէ կերակուր։ 3 Կը-
ռիւը ու նախանձը մարմնաւոր մտքի պտուղներ են։ 7 Ընդ-
կողը ու ջուր տուողը բան մը չեն։ 9 Աւետարանի պաշտօ-
նեաները Աստուծոյ գործակիցներն են։ 11 Քրիստոս է մի
միայն հիմը։ 16 Մարդիկ Աստուծոյ տաճարներն են, որոնք
պղտորին սուրբ պահուիլ։ 19 Ա՛ն աշխարհիս իմաստութիւ-
նը Աստուծոյ առջեւը յիմարութիւն է։

1 Ու ես եղբայրներ՝ չկրցայ խօսիլ ձեզի՝ որպէս
թէ հոգևորներու, բ հապա որպէս թէ մարմնա-
2 ւորներու, ե որպէս թէ Քրիստոսով տղայոց. զ ձեզ
զի կաթ կերցուցի՝ և չէ թէ կերակուր. է ինչու
որ դեռ կարող չէիք, ու հիմա ալ տակաւին կա-
3 րող չէք, ը վասն զի դեռ մարմնաւոր էք։ թ Որով-
հետև տակաւին ձեր մէջը նախանձ ու հակառակու-
թիւն և բաժանումներ կան, չէ՞ որ մարմնաւոր
4 էք, ու մարդկօրէն կը քալէք։ ժ Քանզի երբոր
ձեզմէ մէկը կ՚ըսէ թէ Ես Պօղոսեան եմ, և մի-
սը թէ Ես Ապողոսեան, չէ՞ որ մարմնաւոր էք։
Ուրեմն ո՞վ է Պօղոս կամ ո՞վ է Ապողոս.
5 ի Պաշտօնեաներ էնք, որոնցմով հաւատացիք,
և ի ինչպէս որ Տէրը տուաւ անոնց ամէն մէկուն։

ա Հռով. ը. 5, 6։ է. 6։ Ցուղ. 19։
բ Առակ. իը. 5։ ա Թես. ե. 21։ ա Ճօհ. գ. 1։
ե Ցոբ. ժե. 8։ Նա. խ. 13։ Երեմ. իգ. 18։ Հռով. ժա. 34։
զ Ճօհ. ժե. 15։
է ԳԼ. բ. 15։
ը ԳԼ. բ. 14։
թ Եբր. ե. 13։
ժ Եբր. ե. 12, 13։ ա Պետ. բ. 2։
ի Ճօհ. ժգ. 12։
ղ ԳԼ. ա. 11։ ժա. 18։ Գաղ. ե. 20, 21։ Ճակ. գ. 16։
ձ ԳԼ. ա. 12։
ճ ԳԼ. գ. 1։ բ Կոր. գ. 3։
ն Հռով. ժբ. 3, 6։ ա Պետ. գ. 11։

6 ֊ Լսա՛ն անկեցի , ոչ Ապողոս՝ Ջուր՝ տուաւ , Ը բայց
7 Աստուած աճեցուց : Ի Որում ոչ՝ ինկողը բան
մըն է , և՝ ոչ՝ Ջուր տուողը , հապա Աստուած՝ որ
8 աճեցուց : Տնկողը ու Ջուր տուողը մէկ են , ֊ և
ամէն մէկը իր վարձքը պիտի առնէ իր աշխատու-
9 թեանը չափովը : Ի Որովհետև մենք Աստուծոյ գոր-
ծակից ենք , դուք Աստուծոյ մշակութիւնն էք ,
10 Աստուծոյ շինուածն էք : Ց Աստուծոյ շնոր-
հացը՝ որ տրուեցաւ ինծի՝ իմաստուն
ճարտարապետի մը պէս հիմ դրի , բայց ուրիշ
շինողը ուրիշ է . ֊ միայն թէ ամէն մէկը թող
11 զգուշանայ թէ ինտոր կը շինէ : Ինչու որ մէկը՝
չի՛ կրնար դնել ՚ դրուածէն ՚ի զատ ,
12 ՚ որ է Յիսուս Քրիստոս : Ծով որ մէկը ասոր հի-
մին վրայ կը շինէ ոսկի՝ արծաթ՝ պատուական
13 քարեր՝ փայտ՝ խոտ՝ եղէգ , ՚ Ամէն մէկուն գործը
յայտնի պիտի ըլլայ . Ի քանզի օրը երևան պիտի
հանէ , ՚՚ ինչու որ կրակով պիտի յայտնուի . և
ամէն մէկուն գործին ինչ տեսակ ըլլալը կրակը
14 պիտի փորձէ : Ծով որ մէկուն շինած գործը մնա-
15 լու ըլլայ , Ն ինքը վարձք պիտի առնէ . Ն՚՚ թէ որ
մէկուն շինածը այրելու ըլլայ , անիկայ վնաս պի-
տի քաշէ . բայց ինքը պիտի աղատի , ՚՚ սակայն
16 անանկ՝ իբր թէ կրակի միջէն : Ն Չէ՞ք գիտեր որ

֊ Գոր . ժբ . 4 , 8 , 11 ։ ԳԼ . դ . 15 ։ թ . 1 ։ ժե . 1 ։ բ Կոր . ժ . 14 , 15 ։
֊ Գոր . ժբ . 24 , 27 ։ ժթ . 1 ։
Ն ԳԼ . ա . 30 ։ ժե . 10 ։ բ Կոր . գ . 5 ։
֊ բ Կոր . ժբ . 11 ։ Գաղ . գ . 3 ։
֊ Սաղ . կբ . 12 ։ Հռով . բ . 6 ։ ԳԼ . գ . 5 ։ Գաղ . գ . 4 , 5 ։ Ցայս . բ . 23 ։ իբ . 12 ։
֊ Գոր . ժե . 4 ։ բ Կոր . գ . 1 ։
֊ Եփե . բ . 20 ։ Կող . բ . 7 ։ Եբր . գ . 3 , 4 ։ ա Պետ . բ . 5 ։
֊ Հռով . ա . 5 ։ ժբ . 3 ։
֊ Հռով . ժե . 20 ։ Հմր 6 ։ ԳԼ . դ . 15 ։ Ցայս . իա . 14 ։
֊ ա Պետ . դ . 11 ։
֊ Ես . իբ . 16 ։ Մատ . ժդ . 18 ։ բ Կոր . ժա . 4 ։ Գաղ . ա . 7 ։
֊ Եփե . բ . 20 ։
֊ ԳԼ . դ . 5 ։
֊ ա Պետ . ա . 7 ։ դ . 12 ։
֊ Գբս . բ . 35 ։
֊ ԳԼ . դ . 5 ։
֊ Ցուդ . 23 ։
֊ ԳԼ . գ . 19 ։ բ Կոր . գ . 16 ։ Եփե . բ . 21 , 22 ։ Եբր . դ . 6 ։ ա Պետ . բ . 5 ։

Աստուծոյ տաճարը էք դուք՝ և Աստուծոյ Հոգին
17 ձեր մէջը բնակած է : Ծով որ մէկը Աստուծոյ
տաճարը կ՚ապականէ , Աստուած զանիկա պիտի
ապականէ , ինչու որ Աստուծոյ տաճարը սուրբ
է , որ դուք էք :
18 ֊ Ըրլայ որ մէկը ինքզինքը խաբէ . թէ որ
ձեզմէ մէկը զինքը իմաստուն կը սեպէ աս աշխար-
հիս մէջ , թող յիմանը ըլլայ՝ որ իմաստուն ըլլայ .
19 ֊֊ Ինչու որ աս աշխարհիս իմաստութիւնը Աստու-
ծոյ առջևը յիմարութիւն է . վասն զի գրուած է
թէ Ն՚Ինիկայ իմաստուններուը իրենց խորամանկու-
20 թեանը մէջ կը բռնէ : Նո՛ւ դարձեալ թէ ֊ Տէ-
րը գիտէ իմաստուններուն խորհուրդները , որ ու-
21 նայն են : Ա՛րեմն ՚ մէկը թող չպարծենայ մար-
22 դոցմով . ֊ Ինչու որ ամէն բան ձերն է , թէ Պօ-
ղոս , թէ Ապողոս , թէ Կեփաս , թէ աշխարհ ,
թէ կեանք , թէ մահ , թէ ներկայ բաները
23 և թէ գալիքները՝ ամէն բան ձերն է . ֊֊ Դուք
ալ Քրիստոսինն էք , և Քրիստոս՝ Աստուծոյ :

ԳԼՈՒԽ Գ

1 Քրիստոսի պաշտօնեաները ինչ համարում ունենալու են ։
7 Բան մը չունինք որ առած չըլլանք ։ 8 Առաքեալները
տնօրան եղան աշխարհի , հրեշտակներուն և մարդոց ։ 13
աշխարհի ազտութիւնը և ամէնուն անպզտը ։ 15 այսու
ամենայնիւ Քրիստոսով մեր հայրերն են ։ 16 որոնց օրինա-
կին հետևելու ենք ։

1 Ծող մարդիկ մեզ սասանկ սեպեն՝ ֊ որպէս թէ
Քրիստոսի սպասաւորները էք ու Աստուծոյ
2 խորհուրդներուն տնտեսները : Ա՛սոի տնտեսնե-

֊ Անակ . ե . 7 ։ Ես . ե . 21 ։
֊ ԳԼ . ա . 20 ։ բ . 6 ։
Ն Ցբր . ե . 13 ։
֊ Սաղ . ղբ . 11 ։
֊ ԳԼ . ա . 12 ։ դ . 6 ։ Հմր 4 , 5 , 6 ։
֊ բ Կոր . դ . 5 , 15 ։
֊ Հռով . ժգ . 8 ։ ժա . 3 ։ բ Կոր . ժ . 7 ։ Գաղ . գ . 29 ։
֊ Մատ . իդ . 45 ։ ԳԼ . գ . 5 ։ Թ . 17 ։ բ Կոր . գ . 4 ։ Կող . ա . 25 ։
֊ Ղստ . ժբ . 42 ։ Տիմ . ա . 7 ։
֊ ա Պետ . գ . 10 ։

բուն մէջ կը վնտռուի՝ որ մէկը հաւատարիմ
3 գտնուի ։ Բայց ինծի ասիկայ ոչինչ բան մըն է,
որ ձեզմէ դատուիմ՝ կամ մարդոյ * դատաղու-թենէն,
նէն, մնանաւանդ որ ես ալ իմ անձս չեմ դատեր ։
4 (Ա) ան զի ես իմ անձիս վրայով բան մը չեմ
գիտեր ։ † բայց չէ թէ ասով կ'արդարանամ ։)
5 Հապա զիս դատողը Տէրն է ։ ‡ Ուրեմն ժամանա-
կէն առաջ դատողութիւն մի՛ ընէք, մինչև որ
գայ Տէրը՝ § որ խաւարին գաղտնիքը՝ ի լոյս պիտի
հանէ, ու սրտերուն խորհուրդները յայտնի պիտի
ընէ ։ Եւ ան ատենը ամէն մէկուն գովութիւնը
Աստուծմէ պիտի ըլլայ ։
6 ¶ Այսու օրինակ բերի՛ ինձ եղբայրներ՝ իմ վրաս ու
Ապողոսին վրայ ձեզի համար, ¶ որ դուք մեզմէ
սորվիք խոքտոց վարդով գրուածէն աւելի բան մը
չխորհիլ, ¶ որ չըլլայ թէ ձեզմէ մէկը հպարտանայ
7 մէկուս մը համար ուրիշի մը դէմ ։ Վասնզի ո՞վ է
ան որ քեզ տարբեր կ'ընէ ուրիշներէն ։ Ի՞նչ
ունիս որ չես առեր դուն ։ Եւ թէ որ առիր՝ ինչո՞ւ
չառածի պէս կը պարծենաս ։
8 Ընդէն կշտացած էք, † արդէն հարուստցաք, ա-
ռանց մեզի թագաւորեցիք ։ Եւ երանի՛ թէ թա-
գաւորէիք, որ մենք ալ ձեր հետը թագաւորէինք ։
9 Վասնզի կարծեմ թէ Աստուած յետիններս ըրաւ
մեզ առաքեալներս ‖ մահապարտներու նման ։
¶ ինչու որ տեսարան եղանք աշխարհի, և հրեշ-

* Ցոե. օրուընէն
† Ցոբ · Թ · 2 ; Սաղ · ՃԼ · 3 ;
ՃԽԲ · 2 ; Առակ · իս · 2 ;
Հռով · գ · 20 ; դ · 2 ։
‡ Մատ · Ե · 1 ; Հռով · բ · 1 ,
16 ; ԺԳ · 4 , 10 , 13 ; Ցայս ·
ի · 12 ։
§ ՊԼ · գ · 13 ։
¶ Հռով · բ · 29 ; բ Կոր · Ե · 10 ;
Ե ԳԼ · ա · 12 ; գ · 4 ։
‖ Հռով · ԺԲ · 3 ։
ԳԼ · գ · 21 ; Ե · 2 , 6 ։
†† Ցօհ · գ · 27 ; Ցակ · ա ·
17 ; ա Պետ · գ · 10 ։
‡‡ Ցայս · գ · 17 ։
§§ Սաղ · խգ · 23 ; Հռով · բ ·
36 ; ԳԼ · ԺԵ · 30 , 31 ; բ
Կոր · գ · 11 ; գ · 9 ։
¶¶ Եբր · ժ · 33 ։

10 տանկներուն ու մարգիլներուն ։ ¶ Մենք Ի յիմարներ
ենք Քրիստոսի համար, և դուք խնամտուններ
Քրիստոսով · Մենք տկար՝ և դուք զօրաւոր ·
11 դուք փառաւորեալ՝ ու մենք անարգեալ ։ ¶ Մինչև
ա՛ս օրուան ատենը կ'անօթեւենանք ալ, կը ծարա-
ւինք ալ, Ե մերկ ալ կը մնանք, Ի կը ծեծուինք
12 ալ, աստանդական ալ կը պտըտինք, ¶ Ե՛ւ մեր
ձեռքերովը գործելով կ'աշխատինք · Երբոր յամեզ
կը նախատեն՝ կ'օրհնենք · Երբոր կը հալա-
13 ծեն՝ կը համբերենք · Երբոր զէշ կը խօսին
կ'աղաչենք · ¶ Իբրև աշխարհի աղտեղութիւ-
նը՝ ամենուն անարգը ըլլալով մինչև հիմա ։
14 Ա՛ս բաները կը գրեմ՝ չէ թէ ձեզ ամչցընե-
լու համար, Ե հապա կը խրատեմ յիւր սիրե-
15 լի որդիներուս պէս ։ Վասն զի թէև դուք տա-
սը հազար վարժապետներ ունենաք Քրիստոսով,
բայց չէ թէ շատ հայրեր ո՛նէք, ¶ ինչու որ Քրիստ
16 ոս Յիսուսով ես ձեզ ծնայ աւետարանովը ։ Ա-
17 րեմն կ'աղաչեմ ձեզի՛ Ե ինծի նմանող եղէք ։ Ասոր
համար ձեզի խրկեցի ¶ Տիմոթէոսը, Ե որ իմ սի-
րելի որդիս է՛ ու Տէրոջմով հաւատարիմ · ¶ որ
անիկայ ձեր միտքը պիտի ձգէ Քրիստոսով իմ
ըռնակ ճամբաներս, ¶ ինչպէս որ ամէն տեղ ամէն

Գլուխ · գ · 3 ։
Գոր · ԺԵ · 18 ; իգ · 24 ;
ԳԼ · ա · 18 ; ԸԸ · բ · 14 ;
գ · 18 ; Տիտ · թ · 11 ։
բ Կոր · ժգ · 9 ։
3 բ Կոր · գ · 8 ; ժա · 23-
27 ; Փիլ · գ · 12 ։
Ե Ցոբ · իբ · 6 ; Հռով · բ · 35 ։
Գոր · իգ · 2 ։
Գոր · ԺԵ · 3 ; ի · 34 ; ա
Թես · բ · 9 ; բ Թես · գ ·
8 ; ա Տիմ · գ · 10 ։
Մատ · ե · 44 ; Ղե · գ · 28 ;
իգ · 34 ; Գոր · է · 59 ;
Հռով · ԺԲ · 14 , 20 ; ա
Պետ · բ · 23 ; գ · 9 ։
Ողո · գ · 45 ։
ա Թես · բ · 11 ։
Գոր · ԺԲ · 11 ; Հռով · ԺԵ ,
20 ; ԳԼ · գ · 6 ; Գաղ · դ ·
19 ; Փիլմ · 10 ; Ցակ · ա ·
18 ։
ԳԼ · ժա · 1 ; Փիլ · գ · 17 ;
ա Թես · ա · 6 ; բ Թես · գ · 9 ։
Գոր · ԺԲ · 22 ; ԳԼ · ԺԶ · 10 ;
Փիլ · բ · 19 ; ա Թես · գ · 2 ։
Ա Տիմ · ա · 2 ; բ Տիմ · ա · 2 ։
ԳԼ · ժա · 2 ։
ԳԼ · ԺԳ · 33 ։

18 եկեղեցիներուն մէջ. Վկը սորվեցընեմ : ՈՒՐՎԿ
քանիները զգաբուացան , որպէս թէ ես պիտի
19 չգամ ձեզի : Բայց շուտով պիտի գամ ձեզի
յ թէ որ Տէրը կամենայ , և պիտի հասկընամ չէ
թէ հպարտացողներուն խօսքերը , հապա զօրու-
20 թիւնը : Ո՞վ ան ալ Աստուծոյ թագաւորութիւ-
նը չէ թէ խօսքով է , հապա զօրութիւնով :
21 Ո՛նչպէս կ'ուզէք , Դաւաճանիմ գամ ձեզի , թէ
սիրով և հեզութեան հոգիով :

ԳԼ · Ի

1 Պօղոս կ'իմացընէ Կորնթացւոց թէ ազգապիղծ անձը 6 յա-
ւէտ ամօթոյ պատճառ մըն է իրենց՝ քան թէ պարծանաց .
7 կ'իմացընէ թէ պէտք է հին խմորը մէկդի ձգել . 10 թէ
պէտք է եղեռնագործները ամչցընել , և անոնցմէ ետ քա-
շուիլ :

1 Ո՞ւ հասարակ կը լսուի ձեր մէջը պոռնկութիւն ըլ-
լալ , և անանկ պոռնկութիւն՝ որ հեթանոս-
ներուն մէջ ալ *չկայ ; որպէս թէ մէկը իր հօրը
2 կնիկը ունենայ : Եւ դուք հպարտացեր էք ,
և ոչ մանաւանդ սուգ ըրիք , որ ձեր մէջէն վեր-
3 յուի առ բանը ընողը : Ինչու որ թէպէտ ես
մարմնով հեռու եմ , բայց հոգիով ներկայ եմ .
ուստի հիմա որպէս թէ ներկայ ըլլալով որոշեցի ,
4 որ առ բանը ընողը՝ Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսի անունովը մէկտեղ ժողվուելիք դուք՝ ու իմ
հոգիս Ուժը Տէր Յիսուս Քրիստոսի զօրութիւնո-
5 վը , Սատանային Եմանուէլը՝ մարմինը

Ա ԳԼ · Է · 17 :
Բ ԳԼ · Ե · 2 :
Գ Գոր · ԺԹ · 21 : ԳԼ · Ժգ · 5 :
Բ Կոր · ա · 15 , 23 :
Դ Գոր · Ժը · 21 : Հռով · Ժէ ·
32 : Եբր · գ · 3 : Յակ · գ · 15 :
Ե ԳԼ · Բ · 4 : ա Թես · ա · 5 :
Զ Բ Կոր · Ժ · 2 : Ժգ · 10 :
* Ոմանք չեն կարդար .
Է Ղև · Ժը · 8 : Բ Օր · Իբ · 30 :
Իէ · 20 :

Ը Բ Կոր · է · 12 :
Թ ԳԼ · դ · 18 :
Ժ Բ Կոր · է · 7 , 10 :
ԺԱ Կող · Բ · 2 :
ԺԲ Մատ · Ժգ · 19 : Ժը · 18 :
Յհ · ի · 23 : Բ Կոր · Բ · 10 :
Ժգ · 3 , 10 :
ԺԳ Գոր · իգ · 18 :
ԺԴ Յոբ · Բ · 6 : Սաղ · ճԺ · 6 :
ա Տիմ · ա · 20 :

կորսուելու համար , որ հոգին փրկուի Տէր Յի-
6 սուսի օրը : Ի՜նչ ձեր պարծանքը աղէկ չէ . չէ՞ք
գիտեր թ որ փիչ մը խմորը բոլոր զանգուածը կը
7 խմորէ : Սաբրեցէ՛ք հին խմորը մէկդի , որ ըլլաք
նոր զանգուած , ինչպէս որ անխմոր էք . Քրիս-
տոս մեր Զատիկը մեզի համար զոհուեցաւ :
8 Ուստի տօն կատարենք՝ ոչ թէ հին խմորով , և
չէ թէ չարութեան ու անզգամութեան խմորով ,
հապա անկեղծութեան ու ճշմարտութեան անխմոր
9 հացովը : Գրեցի ձեզի թուղթիս մէջ , որ պոռ-
10 նիկներուն հետ չխառնուիք : Այս ըսածս՝ չէ թէ
ամա աշխարհիս պոռնիկներուն հետ , կամ ագահ-
ներուն հետ , կամ յափշտակողներուն հետ , կամ
կռապաշտներուն հետ . հապա թէ չէ պէտք էր
11 որ դուք աշխարհէս դուրս ելլէիք : Բայց հիմա
ձեզի գրեցի չխառնուիլ , այսինքն թէ որ մէկը
եղբայր ըսուած՝ կամ պոռնիկ ըլլայ , կամ ագահ ,
կամ կռապաշտ , կամ նախատող , կամ գինով ,
կամ յափշտակող , անանկին հետ հաց ալ չուտ-
12 ել : Ո՞վ ան ալ ի՞նչ պէտք է ինծի դատաստա-
նէրն ալ դատել . Չէ՞ որ դուք ներսիններըը կը
13 դատէք . Իսկ դուրսիններըը Աստուած պիտի դա-
տէ . Ուստի չարը ձեր մէջէն վերցուցէ՛ք :

Ա Հմր 2 : ԳԼ · դ · 21 : դ · 19 :
Յակ · դ · 16 :
Բ ԳԼ · Ժե · 33 : Գաղ · ե · 9 :
ա Տիմ · ե · 17 :
Գ Ես · ծգ · 7 : Յօ՛ · ա · 29 :
ԳԼ · Ժե · 3 : ա Պետ · ա ·
19 : Յայտ · ե · 6 , 12 :
Դ Յօ՛ · Ժե · 14 :
Ե Եբ · Ժբ · 15 : Ժգ · 6 :
Զ Բ Օր · Ժգ · 3 :
Է Մատ · Ժգ · 6 , 12 : Մար ·
ը · 15 : Ղև · Ժբ · 1 :
Ը Տես Հմր 2 , 7 : Բ Կոր · գ ·
14 : Եփես · ե · 11 : ա Թես ·
գ · 14 :
Թ ԳԼ · ա · 20 :
Ժ ԳԼ · Ժ · 27 :
ԺԱ Յօ՛ · Ժէ · 15 : Յօ՛ · ե · 19 :
ԺԲ Մատ · Ժը · 17 : Հռով · Ժգ ·
17 : ա Թես · գ · 6 , 14 : Բ
Յօ՛ · ե · 12 :
ԺԳ Գաղ · Բ · 12 :
ԺԴ Մար · գ · 11 : Կող · դ · 5 :
ա Թես · գ · 11 : ա Տիմ ·
գ · 7 :
ԺԵ ԳԼ · գ · 1 , 2 , 3 , 4 :
ԺԶ Բ Օր · Ժգ · 5 : Ժէ · 7 : Իա ·
21 : Իբ · 21 , 22 , 24 :

ԳԼ · Ջ

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ պէտք չէ որ իրենց եղբայրնե-
րը նեղեն՝ զանոնք դատի կանչելով , 6 մանաւանդ անհաւատ-
ներուն առջեւը · 9 Թէ անիրաւները Աստուծոյ արքայութիւ-
նը չեն ժառանգեր · 15 Թէ մեր մարմինները Քրիստոսի անդա-
մներն են , 19 և Սուրբ Հոգիին տաճարները , 16 ուրեմն
պէտք չէ որ զանոնք պղծենք ։

1 Ձեզմէ մեկը՝ թէ որ մէկ բան մը ունենայ իր ընկերին հետ , կը համարձակի՞ անիրաւներուն
առջեւը դատուիլ , ու չէ թէ սուրբերուն առջեւը ։
2 Ո՞չ գիտեր որ սուրբերը պիտի դատեն աշխարհը · ու թէ որ աշխարհս ձեզմէ կը դատուի , ու-
րեմն արժանի չէ՞ք դուք ընչին դատեր որոշելու ։
3 Ի՞նչ գիտեր որ մենք հրեշտակներ պիտի դատենք ·
4 Ա՛ր կը մնան հապա աշխարհային բաները ։ Ա՛ն-
րեմն թէ որ ձեր մէջը աշխարհային դատեր ունիք , նկիզեցիներն անարգուածը ձեզի դատաւոր դրէք ։
5 Ձեզ ամչցնելու համար կը զրուցեմ · այնչափ
եղաւ որ ձեր մէջը մէկ իմաստուն մը չկայ , որ կա-
րող ըլլայ իրաւունքը որոշել իր եղբայրներուն
6 մէջ · Հապա եղբայր եղբօր հետ դատի կը մտնէ ,
7 ան ալ անհաւատներուն առջեւը ։ Ընդհարձակ բա-
լորովին յանցանք մըն է աս ձեր մէջը , որ իրարու
հետ դատեր ունիք · Ո՛ւնչի՞ր մանաւանդ դուք ան-
իրաւութիւն չէք կրեր · ինչի՞ր մանաւանդ դուք
8 զրկանք չէք քաշեր ։ Հապա դուք անիրաւութիւն
9 ու զրկանք կ՚ընէք , և ան ալ եղբայրներուն ։ Չի՞ք
գիտեր որ անիրաւները Աստուծոյ արքայութիւնը
պիտի չժառանգեն · Մի՛ խաբուիք , ո՛չ պոռնիկ-
10 ները՝ Ա՛ն կռապաշտները՝ ո՛չ շնացողները՝ Ո՛չ
ռուվ · ժբ · 17 , 19 ։ ա Թես · ե · 15 ։
Ի ա Թես · գ · 6 ։
Ա Գլ · ժե · 50 ։ Գաղ · ե · 21 ։ Եփես · ե · 5 ։ ա Տիմ · ա · 9 ։ Եբր · ժբ · 14 ։ ժգ · 4 ։ Յայտ · իբ · 15 ։

իգացեալները՝ ո՛չ արուադէսները՝ ո՛չ գողերը՝ ո՛չ
ագահները՝ ո՛չ գինովցողները՝ ո՛չ նախատողները ու-
ո՛չ յափշտակողները Աստուծոյ Թագաւորութիւնը
11 պիտի չժառանգեն ։ Եւ նո՛ւ դուք մէկ ժամանակներ ա-
նանկներ էիք · Բայց լուացուեցաք , բայց սրբուե-
ցաք , բայց արդարացաք Տէր Յիսուսի անունովը
ու մեր Աստուծոյ Հոգիովը ։
12 Ի՛մէն բան ինձի օրինաւոր է , բայց չէ՛ թէ ա-
մէն բան օգտակար · ամէն բան ինձի օրինաւոր է ,
բայց ես մէկ բանի մը իշխանութեան տակ պիտի
13 չըլլամ ։ Ի՛կերակուրները փորին համար է , փորն
ալ կերակուրներուն · բայց Աստուած ասոնալ՝ ա-
նոնք ալ պիտի խափանէ ։ Իսկ մարմինը պոռնկու-
թեան համար չէ՛ , հապա Տէրոջը , ու Տէրը՝
14 մարմինին համար ։ Եւ Աստուած որ Տէրը յա-
րուցց , ի՛մեզ ալ պիտի յարուցանէ իր զօրութիւ-
15 նովը ։ Չի՞ք գիտեր որ ձեր մարմինները Քրիս-
տոսի անդամներն են · ուստի Քրիստոսի անդամ-
ները առնելով՝ պոռնիկի անդամները ընեմ · քա՛ռ
16 լեցի ։ Չի՞ք գիտեր թէ ան որ պոռնիկի կը մօտե-
նայ , անոր հետ մէկ մարմին կ՚ըլլայ · Հրամայեր է՛ր
17 կ՚ըսէ , Երկուքը մէկ մարմին պիտի ըլլան ։ Իսկ
ան որ Տէրոջը կը մօտենայ , անոր հետ մէկ հոգի
18 կ՚ըլլայ ։ Պոռնկութենէն փախէ՛ք · ամէն մեղք
որ մարդ կը գործէ՝ իր մարմինէն դուրս է · բայց

Ե Գլ · ժբ · 2 ։ Եփես · բ · 2 ։ գ · 22 ։ ե · 8 ։ Կող · գ · 7 ։ Տիտ · գ · 3 ։
Զ Գլ · ա · 30 ։ Եբր · ժ · 22 ։
Է Գլ · ժ · 23 ։
Ը Մատ · ժե · 17 ։ Հռով · ժգ · 17 ։ Կող · բ · 22 , 23 ։
Թ Հմր 15 · 19 , 20 ։ ա Թես · գ · 3 , 7 ։
Ժ Եփես · ե · 23 ։
Ի Հռով · գ · 5 , 8 ։ ը · 11 ։ բ Կոր · գ · 14 ։
Լ Եփես · ա · 19 , 20 ։
Խ Հռով · ժբ · 5 ։ Գլ · ժբ · 27 ։ Եփես · գ · 12 , 15 , 16 ։ ե · 30 ։
Ծ Ծն · բ · 24 ։ Մատ · ժթ · 5 ։ Եփես · ե · 31 ։
Կ Ճո՛ · ժե · 21 , 22 , 23 ։ Եփես · գ · 4 ։ ե · 30 ։
Հ Հռով · գ · 12 , 13 ։ Եբր · ժգ · 4 ։

ան որ կը պատնէի՝ ‡ իր մարմինին դէմ կը մեղանչէ ։
19 ♪ Չի՞ք գիտեր որ ձեր մարմինները տաճար են Սուրբ Հոգիին՝ որ ձեր մէջն է , որ անիկայ Աստուծմէ ունիք . ♭ ու դուք ձեր անձին պէտք չէք .
20 Գնանքդ գնով ծախուած առնուեցաք . ուստի փառաւորեցէք զԱստուած ձեր մարմիններուն ու հոգիներուն մէջը , որ Աստուծոյ են ։

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Առաքեալը կը խօսի ամուսնութեան վրայով , 4 ցուցընելով թէ ան մէկ գործն մըն է պատնէշութեան դէմ . 10 թէ ամուսնութեան կապը պէտք չէ որ դիւրաւ լուծուի . 18 թէ ամէն մարդ պարտի գոհ ըլլալ իր վիճակէն . 25 թէ կուսութիւնը ինչ դիտաւորութեամբ կընայ պահուիլ , 35 և թէ ինչ պատճառով կրնաք ամուսնանալ՝ կամ անկէ ետ կենալ ։

1 Արդ՝ ան բաներուն համար որ դուք ինծի գրեցիք ,
2 — աղէկ է մարդուս որ կնոջ չմօտենայ ։ Բայց պոռնկութիւնը պատճառաբանելու համար ամէն մարդ իր կնոջ կը ունենայ , ու ամէն կնիկ իր էրկը կը ունենայ .
3 էրկը իր կնկանը տայ պարտքը վճարէ , նոյնպէս կնկին ալ իր էրկանը ։
4 Կնիկը իր մարմնին չիշխեր , հապա էրկը . անանկ ալ էրկը իր մարմնին չիշխեր , հապա կնիկը ։
5 Միկդմէկ մի՛ զրկէք , եթէ ոչ միաբանութեամբ ատեն մը՝ աղօթքի պարապելու համար , ու նորէն իրարու դարձէք , որ Սատանան ձեզ չփորձէ ձեր անժուժկալութեանը համար ։
6 Սակայն կը զիջնամ
7 թոյլ տալով , եւ չէ թէ հրամայելով ։ Ուրանդի կ՚ուզէի որ ամէն մարդիկ ինծի պէս ըլլային .

‡ Հռով . ա . 24 ; ա Թես . դ . 4 ։
♪ Գլ . դ . 10 ; բ Կոր . զ . 16 ։
♭ Հռով . ժդ . 7 , 8 ։
* Գոր . ի . 28 ; Գլ . է . 23 ։ Գաղ . դ . 13 ; Եբր . թ . 12 ։ ա Պետ . ա . 18 , 19 ; բ Պետ . բ . 1 ; Յայտ . ե . 9 ։
† Հմր 8 , 26 ։
ա Եղ . իա . 10 ; ա Պետ . գ . 7 ։
‡ Յովել . բ . 16 ; Զաք . է . 3 ; Տես Եղ . ժբ . 15 ։ ա Թագ . իա . 4 , 5 ։
ա Թես . գ . 5 ։
† Հմր 12 , 25 ; բ Կոր . ը . 8 ։ ժա . 17 ։
‡ Գոր . իդ . 29 ։
† Գլ . թ . 5 ։

Բայց ամէն մէկը իր պարգեւը ունի Աստուծմէ , մէկը ասանկ՝ ու միւսը անանկ ։ Բայց չամուսնացածներուն ու որբևարիներուն կ՚ըսեմ , Բնդհէկ է
9 անոնց՝ թէ որ ինծի պէս կենան ։ ♪ Հապա թէ որ ժուժկալութիւն չունին , թող ամուսնանան , քանի որ աղէկ է ամուսնանալը քան թէ բորբոքիլը ։
10 Բայց ամուսնացածներուն կը պատուիրեմ ես ոչ թէ ես , հապա Տէրը , Որ կնիկը էրկէն չզատուի ,
11 (Իսկ թէ որ զատուի ալ՝ առանց ամուսնանալու մնայ , կամ իր էրկանը հետ հաշտուի ,) ու էրկը իր կնկէն թող չձգէ ։
12 Բայց ուրիշներուն ես կ՚ըսեմ՝ Ես չէ թէ Տէրը . թէ որ մէկ եղբայր մը անհաւատ կնիկ ունենայ , ու անոր հաճելի ըլլայ իրեն հետ բնակիլը , թող չձգէ զանիկայ ։
13 Նաև կնիկ մը որ անհաւատ էրկ ունենայ , ու անոր հաճելի ըլլայ իրեն
14 յայ իրեն հետ բնակիլը՝ թող չձգէ զանիկայ ։ Վասն որ անհաւատ էրիկը սրբուած է կնիկովը , և անհաւատ կնիկը սրբուած է էրիկովը . ♭ ապա թէ ոչ՝ ձեր որդիքը պիղծ պիտի ըլլային . բայց հիմա սուրբ են ։
15 Իսկ թէ որ անհաւատը զատուի , թող զատուի . եղբայր մը կամ քոյր մը անանկ պարագաներու մէջ գերի չէ . Կոչեաց Աստուած խաղաղութեան կանչեց մեզ ։
16 Վասն որ կ՚ոնչ գիտես դուն կնի՛կ՝ հնարաւոր է որ ապրեցընես . կամ դուն ո՞նչ գիտես ո՛վ կնի՛կ՝ հնարաւոր է որ կնիկդ պիտի ապրեցընես ։
17 Սակայն թէ ամէն մէկուն ինչպէս որ Տէրը բաժնեց , ամէն մէկը ինչպէս որ Աստուած կանչեց , անանկ թող երթայ , Ես ամէն եկեղեցիներուն մէջ ես ասանկ պատուէր կու տամ ։

Ը Մատ . ժթ . 12 ; Գլ . ժբ . 11 ։
ի Հմր 6 ։
ձ Մտ . բ . 15 ։
ղ Հռով . ժբ . 18 ; ժդ . 19 ։ Գլ . ժդ . 33 ; Եբր . ժբ . 14 ։
հ ա Պետ . գ . 1 ։
յ Գլ . դ . 17 ; բ Կոր . ժա . 28 ։

18 Թէ որ Թլփատուած մէկը հաւապիտի կանչուեր-
ցաւ , Թող նորէն անթլփատ չըլլայ , չԹլփա-
տուածներէն մէկը կանչուեցաւ , ԸԹող չԹլփա-
19 տուբ : Ինչը՝ որ Թլփատութիւնը բան մը չէ ,
ու անթլփատութիւնը բան մը չէ . Ա՛հապա Աս-
տուծոյ պատուիրանքներուն պահպանութիւնը պէտ
20 է : Հապա ամէն մէկը ի՛նչ կոչումի մէջ որ կան-
21 չուեցաւ , Թող անոր մէ՛ջը կենայ : Ծառայ
կանչուեցար , հոգ չընես քեզի . բայց Թէ որ կըր-
22 նաս ազատ ըլլալ , ան ընտրէ : Վասն զի ան ծառան
որ Տէրոջմով կանչուած է , Տէրոջը ազատացեալն
է անիկայ . նոյնպէս ալ ան ազատը որ կանչուած
23 է , Ծառան է : Ձ՚Գուք գնով ծախու
24 առնուեցաք , մարդոց ծառայ մի՛ ըլլաք : Ո՛վ ղ-
բայրներ՝ ամէն մէկը ի՛նչ կոչումի մէջ որ կանչուե-
ցաւ , Թող անոր մէ՛ջը կենայ Աստուծոյ առջևը :
25 Բայց կոյսերուն համար Չ Տէրոջմէն հրաման մը
չունիմ , միայն Թէ Տէրոջմէն Ո՛ հաւատարիմ ըլլ-
լալու Ղողորմութիւն գտածի մը պէս խրատ կու-
26 տամ : Ուրեմն ես կը սեպեմ որ ասիկայ աղէկ է
հիմակուան նեղութեանը համար , այսինքն՝ աղէկ
27 է մարդուս որ ասանկ ըլլայ : Կապուած ես կնկան ,
մի՛ փնտռեր արձակուիլ . արձակուած ես կնիկէ ,
28 մի՛ փնտռեր կնիկ : Իսկ Թէ որ ամուսնանաս՝
չմեղանչեցիր , և Թէ որ կոյսը ամուսնանայ՝ չմե-
ղանչեց . բայց անանկները մարմնոյ նեղութիւն պի-
29 տի ունենան . սակայն ես ձեզի կը խնայեմ : Ո՛Բայց

ա Գոր · ժե · 1 , 5 , 19 , 24 , 28 ։ Գաղ · ե · 2 ։
բ Գաղ · ե · 6 · գ · 15 ։
գ Ցօհ · ժե · 14 ։ ա Ցօհ · բ · 3 · գ · 24 ։
դ Ցօհ · բ · 36 ։ Հռով · գ · 18 , 22 ։ Փիլիմ · 16 ։
ե Գլ · Թ · 21 ։ Գաղ · ե · 13 ։ Եփես · գ · 6 ։ ա Պետ · բ · 16 ։
զ Գլ · գ · 20 ։ ա Պետ · ա · 18 , 19 ։ Տիս · Ղե · իե · 42 ։
է Հմր 20 ։
ը Հմր 6 , 10 , 40 ։ բ Կոր · բ · 8 , 10 ։
թ Գլ · գ · 2 ։ ա Տիմ · ա · 12 ։
ժ Ա Տիմ · ա · 16 ։
ի Հմր 1 , 8 ։
լ Հռով · ժգ · 11 ։ ա Պետ · գ · 7 ։ բ Պետ · գ · 8 , 9 ։

ասեմ կ՚ըսեմ , ե՛ղբայրներ , որ ժամանակը կար-
ճըցած է . ալ անոնք որ կնիկ ունին , անանկ ըլլան
30 որպէս Թէ չունին , Ու անոնք որ կուլան , որպէս
Թէ չեն լար , ու անոնք որ կը խնդան , որպէս Թէ
չեն խնդար , և անոնք որ ծախու կ՚առնեն , որպէս
31 Թէ բան մը չունին . Ու անոնք որ աշխարհս կը
գործածեն՝ որպէս Թէ Ձգէշ կերպով չեն գործա-
ծեր . Ո՞ւ որ աս աշխարհիս կերպարանքը
32 կ՚անցնի : Բայց ես կ՚ուզեմ որ դուք անհոգ ըլ-
լաք . Ո՞ Ձառն չի՛ամուսնացած մարդը Տէրոջը բա-
ները կը հոգայ , Թէ ի՛նչպես Տէրոջը հաճելի ըլլայ .
33 Իսկ ամուսնացածը աշխարհիս բաները կը հոգայ ,
34 Թէ կնոջը իր կնկանը հաճելի ըլլայ : Ու ամուս-
նացած կնիկը ու կոյսը կը տարբերին իրարմէ .
Ձ՚ինչ՝ որ կոյսը Տէրոջը բաները կը հոգայ , որ
Ինքը սուրբ ըլլայ հոգւով ու մարմնով . իսկ ա-
մուսնացած կնիկը աշխարհիս բաները կը հոգայ ,
35 Թէ կնոջը իր էրկանը հաճելի ըլլայ : Բայց ա-
նանք ձեր օգուտին համար կը զգուշցնեմ , չէ Թէ
ձեր վրայ վարմ մը ձգելու , հապա պարկեշտու-
Թեան համար ու առանց զբաղանայ Տէրոջը ծա-
36 ռայելու համար : Իսկ Թէ որ մէկը անոնք կը սե-
պէ իր կոյսին համար՝ Թէ որ չափը անցնելու է , ու
պէտք է անանկ ըլլալ , ի՛նչ որ կ՚ուզէ՝ Թող ընէ ,
37 մեղք չգործեր . Թող ամուսնանան : Բայց ան որ
իր սրտին մէջ հաստատ կը կենայ , ու իր վրայ հարկ
մըն ալ չկայ , հապա իր կամքին վրայ իշխանու-
Թիւն ունի , ու իր սրտին մէջ այսպէս որոշեր է
38 որ իր կոյսը պահէ , աղէկ կ՚ընէ : Ո՞Ւստի ան որ
չի՛ ամուսնացընէ , աղէկ կ՚ընէ . ու ան որ
39 չամուսնացըներ , աւելի աղէկ կ՚ընէ : Ֆ՚Կնիկը

է Գլ · Թ · 18 ։
ը Ա Կոր · է · 6 · Ցակ · ա · 10 · գ · 14 · ա Պետ · ա · 24 · գ · 7 · ա Ցօհ · բ · 17 ։
թ Ա Տիմ · ե · 5 · Հմր 34 ։
ժ Ղուկ · ժ · 40 , ԽԱ ։
ի Երբ · ժգ · 4 ։
լ Հռով · ե · 2 ։

կապուած է որչափ ժամանակ որ իր երիկը ողջ է ։
Հապա թէ որ իր երիկը մեռնի , ազատ է ամուսնանալու որու որ ուզէ , †միայն թէ Տէրոջմով ։
40 *Տայց իմ դատաստիս նայելով աւելի երանելի է
թէ որ անանկ կենայ ։ Եւ կարծեմ թէ ես ալ Աստուծոյ Հոգին ունիմ ։

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Կուռքերուն զոհուած միսէն ես կենալու վրայով ։ 8 Պէտք չէ որ մեր քրիստոնէական ազատութիւնը ան կերպովը գործածենք՝ որ գայթակղութիւն տանը մեր եղբայրներուն , 11 հապա մեր դիտութիւնը սիրով ամենուն ցոյց տանք ։

1 ՈՒայց կուռ զոհերուն վրայով՝ Ե գիտենք որ ամէնքս ալ դիտութիւն ունինք ։ Դ գիտութիւնը կը հպարտացընէ , բայց սէրը շինութիւն
2 կ'ընէ ։ Ը Եւ թէ որ մէկը կը կարծէ թէ բան մը գիտէ , դեռ բնաւ մէկ բան մը չգիտեր՝ ինչպէս որ
3 պէտք է գիտնալ ։ Իսկ թէ որ մէկը զԱստուած
4 կը սիրէ ։ Է ինքը անկէ ճանչցուած է ։ Ուստի կուռ զոհուածները ուտելու վրայով՝ Ը գիտենք որ կուռքը ոչինչ է աշխարհիս մէջ , Ե և որ մէկէն †է
5 զատ ուրիշ Աստուած մը չկայ ։ Ը Եւանզի թէև ըլլան ալ անուանով աստուածներ՝ թէ երկինքը և
6 թէ երկրիս վրայ , (ինչպէս որ կան շատ աստուածներ և շատ տէրեր ։) Ե Տայց մենք մէկ Աստուած ունինք *Հայրը , †ուսկից են ամէն բաներըն , և մենք ալ *անով ։ Ե ու մէկ Տէր՝ Յիսուս Քրիստոս ,

+ բ Կոր · գ · 14 ։
* Հմր 25 ։
‡ ա Թես · գ · 8 ։
= Գոր · ժե , 20 , 29 ։ Գլ · ժ · 19 ։
Բ Հռով · ժդ · 14 , 22 ։
† Հռով · ժդ · 3 , 10 ։
Ր Գլ · ժդ · 8 , 9 , 12 ։ Գաղ · գ · 3 ։ ա Տիմ · գ · 4 ։
Ի Եզ · լգ · 12 , 17 ։ Նաա · ա · 7 ։ Մաա · է · 23 ։ Գաղ · գ · 9 ։ բ Տիմ · բ · 19 ։
Ղ Ես · խա · 24 ։ Գլ · ժ · 19 ։
Ի բ Օր · գ · 39 ։ գ · 4 ։ Ես · խդ · 8 ։ Մաթ · ժբ · 29 ։ Հմր 6 ։ Եփես · դ · 6 ։ ա Տիմ · բ · 5 ։
Ը Ցօհ · ժ · 34 ։
Ի Ա՛ղ · բ · 10 ։ Եփես · դ · 6 ։
Ժ Գոր · ժէ · 28 ։ Հռով · ժա · 36 ։
* Կ՚ասի անոր համար
Ի · Ցօհ · ժգ · 13 ։ Գոր · բ · 36 ։ Գլ · ժբ · 3 ։ Եփես · դ · 5 ։ Փիլ · բ · 11 ։

Նոր անով են ամէն բաները , ու մենք ալ անով ։
7 Բայց ամենուն քովը գիտութիւն չկայ · և ոմանք կուռքին վրայով Ի խղճմտանք ունենալով՝ մինչև հիմա կ'ուտեն կարծ զոհուածի պէս , և իրենց խղճմտանքը որովհետև տկար Ժ կը պղծուի ։
8 Ա Սակայն կերակուրը մեզ Աստուծոյ առջևը չկեցըներ · քանզի ոչ եթէ ուտենք՝ կ'աւելնանք , և ոչ եթէ չուտենք՝ կը պակսինք ։
9 Հ Տայց զգոյշ կեցէք , որ չըլլայ թէ ատ ձեր իշխանութիւնը Ֆ տկարներուն գայթակղութիւն ըլ-
10 լայ ։ Ո Ւանզի եթէ մէկը տեսնի քեզ՝ որ գիտութիւն ունիս , կառաւնի մէջ սեղան նստած , չէ՞ որ Ղան տկար մարդուն խղճմտանքը համարձակութիւն պիտի առնէ կարծ զոհուածը ուտելու ,
11 Ճ Ու քու գիտութեամբդ ան տկար եղբայրը կոր-
12 սուի , որուն համար որ Ք Քրիստոս մեռաւ ։ Մ Ու այսպէս եղբայրներուն դէմ մեղանչելով՝ ու անոնց տկար խղճմտանքը վիրաւորելով , Ք Քրիստոսի դէմ
13 կը մեղանչէք ։ Ո Ւստի Յ թէ որ կերակուրը կը գայթակղեցընէ իմ եղբայրս , միս պիտի չուտեմ յաւիտեան՝ որ իմ եղբայրս չգայթակղեցընեմ ։

Լ Ցօհ · ա · 3 ։ Կող · ա · 6 ։ Եբր · ա · 2 ։
Ի Գլ · ժ · 28 , 29 ։
Ձ Հռով · ժդ · 14 , 23 ։
Ճ Հռով · ժդ · 17 ։
Հ Գաղ · է · 13 ։
Յ Հռով · ժդ · 13 , 20 ։
Ղ Գլ · ժ · 28 , 32 ։
Ճ Հռով · ժդ · 15 , 20 ։
Մ Մաա · իե · 40 , 45 ։
Յ Հռով · ժդ · 21 ։ բՄոր · ժա , 29 ։

ԳԼՈՒԽ Թ

1 Առաքեալը կը ցուցընէ թէ ինքը ազատ է , Ղ և թէ աւետարանի պաշտօնեաները աւետարանէն պիտի ապրին · 15 սակայն ինքը կամաւ հրաժարած է , 18 որ անոնց ծանրութիւն մը չըլլայ , 22 կամ որ և իցէ մէկուն գայթակղութիւն չտայ անտարբեր բաներու մէջ ։ 24 Մեր կեանքը ասպարէզի մը կը նմանի ։

1 Զ՞որ ես առաքեալ եմ. ո՞չ՝ որ ես ազատ եմ.
Է՞չ՝ որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը ա՞չեաց տես-
2 այ. Է՞չ՝ որ դուք էք իմ գործս Տէրոջմով։ Թէպէտ
ուրիշներուն առաքեալ չըլլամ ալ, բայց անտա-
բակոյս ձեզի եմ. Ք ինչու որ իմ առաքելութեանս
3 կնիքը դուք էք Տէրոջմով։ Իմ պատասխանս
4 անոնց որ զիս կը քննեն՝ աս է. Ե՞րիթէ մենք իշ-
5 խանութիւն չունի՞նք ուտելու ու խմելու։ Ե՞րիթէ
մենք իշխանութիւն չունի՞նք Քրիստոսով քոյր
եղող կնիկ մը դէր հետը պտըտցընելու, ինչպէս որ
ուրիշ առաքեալները ևու Տէրոջը եղբայրները
6 ևու Կեփաս ի՞ընեն։ Ե՞րիթէ ես ու Յառնաբաս
7 միայն է իշխանութիւն չունինք չգործելու։ Ք՞ո՛վ
իր ապրուստովը զինուորութիւն կ՚ընէ. ք՞րմ այդի
կը տնկէ ու անոր պտուղէն չուտեր. կամ է՞ր-
ուշխարներ կ՚արածէ ու ուշխարներուն կաթէն չու-
8 տեր։ Ե՞րիթէ մարդկօրէ՞ն կը զրուցեմ աս բանե-
րը, կամ չէ՞ որ օրէնքն ալ նոյնը կը զրուցէ։
9 Ո՞նաղի Մովսէսին օրէնքին մէջն ալ գրուած է,
Ե՞ալի մէջ աշխատող եզին դունչը չկապես։ Ա՞ի-
10 թէ եզերո՞ւն համար Աստուծոյ հոգն էր. Հ՞որ որ
մանաւանդ մեզի համար կ՚ըսէ. վասն զի մեզի հա-
մար գրուեցաւ. Ե որովհետև ան որ կը հերկէ պէտք
է որ յուսով հերկէ, և ան որ ցորենը կը ծեծէ
11 պէտ՛ Ե որ վայելելու յուսով ընէ։ Ք՞ոհ որ մենք

ա Գոր · ի · 15 ։ ժգ · 2 ։ իգ · 17 ։ բ Կոր · ժբ · 12 ։ Գաղ · բ · 7, 8 ։ ա Տիմ · բ · 7 ։ բ Տիմ · բ · 7 ։
բ Գոր · ի · 3, 17 ։ ժբ · 9 ։ իր · 14, 18 ։ իգ · 11 ։ Գլ · ժե · 8 ։
դ Գլ · գ · 6 ։ գ · 15 ։
զ բ Կոր · գ · 2 ։ ժբ · 12 ։
է Հմր 14 ։ ա Թես · բ · 6 ։ բ Թես · գ · 9 ։
ը Ա՛ատ · ժգ · 55 ։ Ա՛ար · գ · 3 ։ Ղե՛ւ · գ · 15 ։ Գաղ · ա · 19 ։
թ Ա՛ատ · բ · 14 ։
ժ բ Թես · գ · 8, 9 ։
ի բ Կոր · ժ · 4 ։ ա Տիմ · ա · 18 ։ գ · 12 ։ բ Տիմ · բ · 3 ։ գ · 7 ։
լ բ Օր · ի · 6 ։ Ա՛ակ · իէ · 18 ։ Գլ · գ · 6, 7, 8 ։
խ Ե՛օհ · իա · 15 ։ ա Պետ · ե · 2 ։
ծ բ Օր · իե · 4 ։ ա Տիմ · ե · 28 ։
կ բ Տիմ · բ · 6 ։
հ Հռով · ժե · 27 ։ Գաղ · գ · 6 ։

ձեզի հոգևոր բաներ սերմանեցինք, մի՞ծ բան մըն
12 է՞ թէ որ ձեզմէ մասընաւոր բաներ ընդնինք։ Ե՞թէ
որ ուրիշները ձեր վրայ ասիկ իշխանութիւնը ունին,
չէ՞ որ ա՛լ աւելի մենք. Ե՛այց մենք ասիկ իշխանու-
թիւնը չգործածեցինք, հապա ամէն բանի կը
համբերենք, հ՛որ Քրիստոսի աւետարանին արգելք
13 մը չըլլանք։ Ե՞ՀՀ գիտեր որ տաճարին մէջ աշ-
խատողները տաճարէն կ՚ուտեն, ու՝ անոնք որ սե-
ղանին պաշտօնեաներն են, սեղանէն բաժին կ՚առ-
14 նեն։ Ե՞Այսպէս ալ Տէրը հրաման տուաւ, ։որ
աւետարանը քարոզողները աւետարանէն ապրին։
15 ։ Ե՛այց ես ասոնցմէ մէկը չգործածեցի, ո՛չ ալ
ասոր բաները գրեցի որ ինծի ասանկ ըլլայ. Ա՛քանզի
աւելի ապէկ է ինծի որ մեռնիմ՝, քան թէ մէկը իմ
16 պարծանքս պարապ հանէ։ Ա՛ևն զի թէ որ ես
աւետարանը քարոզեմ՝, ինծի պարծանք մը չկայ,
Ե ինչու որ իմ վրաս հարկ մըն է. մանաւանդ վա՛յ
17 է ինծի թէ որ աւետարանը չքարոզեմ։ Ի՞նչու-
որ եթէ՞ ասիկայ կամաւ ընեմ՝, Ե վարձք կ՚ունե-
նամ. իսկ եթէ ակամայ, ։ան ինծի յանձնուած
18 տնտեսութիւն մըն է։ Ի՞ւրմէն ի՞նչ վարձք կ՚ըն-
ծայ ինծի. ան Ե՛ըԼՅ Ե որ քարոզելու ատենս Քրիս-
տոսի աւետարանը ձրի տամ՝, Ե որ չըլլայ թէ աւե-
տարանին մէջ իմ իշխանութիւնս գէշ կերպով
19 գործածեմ։ Ե՞Ի՛անզի թէև ես ամենէնն ազատ

է Գոր · ի · 33 ։ Հմր 15, 18 ։ բ Կոր · ժա · 7, 9 ։ ժբ · 13 ։ ա Թես · բ · 6 ։
ը բ Կոր · ժա · 12 ։
թ Ղե՛ւ · գ · 16, 26 ։ է · 6, ըէ ։ Թես · է · 9, 10 ։ ժբ · 8–20 ։ բ Օր · ժ · 9 ։ ժբ · 1 ։
ժ Ա՛աս · ժ · 10 ։ Ղև · ժ · 7 ։ Գաղ · գ · 6 ։ ա Տիմ · ե · 17 ։
ի Հմր 12 ։ Գոր · ժբ · 3 ։ ի · 34 ։ Գլ · գ · 12 ։ ա Թես · բ · 9 ։ բ Թես · գ · 8 ։
լ բ Կոր · ժա · 10 ։
խ Հռով · ա · 14 ։
ծ Գլ · գ · 8, 14 ։
կ Գլ · գ · 1 ։ Գաղ · բ · 7 ։ Փիլ · ա · 16 ։ Կող · ա · 25 ։
հ Գլ · ժ · 33 ։ բ Կոր · գ · 5 ։ ժա · 7 ։
ձ Գլ · ե · 31 ։
ղ Հմր 1 ։

էին , ՚ի՛մ անձա ամենուն ծառայ ըրի , ՚որ շա-
20 տերը չահին : Ե Էրբանէրուն հետ Էրբայի պէս
21 եղայ՝ որ Էրբանները շահի՛մ : Օրէնքին տակ եղող-
ներուն հետ օրէնքի տակ եղողի պէս եղայ , (Է
թէ ես օրէնքի տակ էի ,) որ օրէնքի տակ եղողներն
ալ շահի՛մ : ՚Օրէնքի տակ չեղողներուն հետ
օրէնքի տակ չեղողի պէս եղայ , (Բ Է թէ ես Աս-
տուծմէ օրէնք չունէի , հապա ՚Քրիստոսի օրէնքին
տակն էի) որ օրէնք չունեցողներն ալ շահի՛մ :
22 Ց Տկարներուն հետ տկարի պէս եղայ , որ տկարնե-
րը շահի՛մ . ՚ամենուն հետ ամէն բան եղայ , Ֆ որ
23 ըլլայ թէ մէկ քանիները ապրեցընեմ : Ես ասի-
կայ աւետարանին համար կ՚ընեմ , որ անոր կը-
24 ցորդ ըլլա՛մ : Ձէ՞ք գիտեք որ ասպարէզին մէջ
վազողները իրաւ կը վազեն ամէնը , բայց մէկը
կ՚առնէ մրցանակը . Ֆանանկ վազեցէ՛ք որ հաս-
25 նէք : Ամէն ոք որ կը մրցի՝ ամէն բա-
նի մէջ չափաւորութիւն կը պահէ . անոնք եղ-
ծանելի պսակը առնելու համար , Ֆ ու մենք՝ անեղ-
26 ծանելին : Ուստի ես անանկ կը վազեմ , ՚չէ թէ
որպէս թէ անստուգութեամբ . ես անանկ բռնա-
մարտութիւն կ՚ընեմ , չէ թէ որպէս թէ հովը
27 ծեծելով . Բ Հապա իմ մարմինս կը ճնշեմ Ֆ ու կը
նուաճեմ , որ ըլլայ թէ ուրիշներուն քարոզելէս
ետև ՚ես ինքնս խոտելի դառնա՛մ :

՚ Գաղ . ե . 13 ։
՚ Մատ . ժբ . 15 ։ ա Պետ . գ . 1 ։
Ե Գոր . ժգ . 3 ։ ժբ . 18 ։ իս . 23 , ըճ ։
՚՚ Հռով . բ . 12 , 14 ։
Ը Գաղ . է . 22 ։
Թ Հռով . ժե . 1 ։ բԿոր . ժա . 29 ։
՚՚ Գաղ . ժ . 33 ։
Ֆ Հռով . ժա . 14 ։ Գաղ . է . 16 ։
Ց Գաղ . բ . 2 ։ է . 7 ։ Փիլ . բ . 16 ։ գ . 14 ։ բ Տիմ . դ . 7 ։ Եբր . ժբ . 1 ։
Ա Եփես . գ . 12 ։ ա Տիմ . գ . 12 ։ բ Տիմ . բ . 5 ։ դ . 7 ։
Ֆ Բ Տիմ . դ . 8 ։ Ճակ . ա . 12 ։ ամեռ . ա . 4 ։ է . 4 ։ Ցայս . բ . 10 ։ գ . 11 ։
՚՚ Բ Տիմ . բ . 5 ։
Բ Հռով . ը . 13 ։ Կող . գ . 5 ։
Ֆ Հռով . գ . 18 , 19 ։
Ը Եբրա՛մ . գ . 30 ։ բ Կոր . ժգ . 5 , 6 ։

ԳԼ . Ժ .

1 Հրէից եղած բաները մեզի օրինակներ էին ։ 14 Կռապաշտու-
թենէ փախչելու ենք ։ 21 Պէտք չէ որ Տէրոջը սեղանը դևե-
րու սեղան ընենք ։ 24 Ձգտիլ կենդանք որ անսաթրբեր բաներ-
ու մէջ մեր եղբայրներուն գայթակղութիւն չտանք ։

1 Ա՛յո՛ ուզեր որ չգիտցող ըլլաք ՚ի՛ղբայրներ , ՚որ
մեր հայրերը ամէնքն ալ ամպին տակն էին ,
2 Բ ու ամէնքն ալ ծովէն անցան , և ամէնքն ալ
Մովսէսով մկրտուեցան ամպին ու ծովին մէջ ,
3 Գ ու ամէնքն ալ նոյն հոգևոր կերակուրը կերան ,
4 Դ ու ամէնքն ալ նոյն հոգևոր խմելիքը խմեցին ,
ինչու որ կը խմէին ան հոգևոր վէմէն որ անոնց
հետը կ՚երթար . ու ան վէմը ՚Քրիստոս էր ։
5 Բայց չէ թէ անոնցմէ շատերուն հաճեցաւ Աս-
տուա՛ծ , Է ինչու որ անապատին մէջ փուա՛ծ ին-
6 կան ։ Ու ան բաները մեզի օրինակ եղան , որ չար
բաներու ցանկացող չըլլանք . Ը ինտոր որ անոնք
7 ցանկացան ։ Ե ՚Ի՛ նչ ալ կռապաշտ ըլլաք , ինչպէս
որ անոնցմէ ոմանք . ինտոր որ գրուա՛ծ է , Ը Ժո-
ղովուրդը նստաւ ուտելու ու խմելու , ու ելան
8 խաղալու ։ Բ Ինչ պոռնկութիւն չընենք , ինտոր որ
անոնցմէ ոմանք պոռնկեցան , Ժ ու մէկ օրուան մէջ
9 քսանուերկու հազար հոգի ինկան ։ Ես ՚Քրիստոսը
չփորձենք , Է ինչպէս որ անոնցմէ ոմանք փորձեցին ,
10 Ե ու օձերէն կործանուեցան ։ Ես տրտունջ չընենք ,

՚՚ Ել . ժգ . 21 ։ խ . 34 ։ Թուա . թ . 18 ։ ժգ . 14 ։ բ Օր . ա . 33 ։ Նեեմ՛ . թ . 12 , 19 ։ Սաղ . ժը . 14 ։ ճե . 39 ։
Բ Ել . ժգ . 22 ։ Թուա . լգ . 8 ։ Ցես . գ . 23 ։ Սաղ . Նը . 13 ։
Գ Ել . ժգ . 15 , 35 ։ Նեեմ . թ . 15 , 20 ։ Սաղ . Նը . 24 ։
Դ Ել . ժէ . 6 ։ Թուա . ի . 11 ։ Սաղ . ժը . 15 ։ բ Օր . թ . 21 ։ Սաղ . ճե . 41 ։
Ե Թուա . ժգ . 29 , 32 , 35 ։ իզ . 64 , 65 ։ Սաղ . ճգ . 26 ։ Եբր . գ . 17 ։ Ցուդ . 5 ։
Զ Թուա . ժա . 4 , 33 , 34 ։ Սաղ . ճգ . 14 ։
Է Հմր 14 ։
Ը Ել . լը . 6 ։
Թ ԳԼ . ղ . 18 ։ Ցայս . բ . 14 ։
Ժ Թուա . իե . 1 , 9 ։ Սաղ . ճգ . 29 ։
Ի Ել . ժէ . 2 , 7 ։ Թուա . իա . 5 ։ բ Օր . դ . 16 ։ Սաղ . Նը . 18 , 56 ։ ղե . 9 ։ ճգ . 14 ։
Լ Թուա . իա . 6 ։

Ի՞նչտոր որ անոնցմէ ոմնիք տրտունջ ըրին ՝ ի՞ու-
11 սատակիչէն կ՚ջարդուէցան : Բայց ասոնք ամէն բաներըը
իրենց օրինակ կը պատահէր անոնց . ևիսկ մեզի ո-
րոնց դարերուն վերջը հասաւ , ՚ի խրատ ըլլալու
12 համար գրուեցաւ : Ը Ուստի ան որ կը սեպէ թէ
հաստատուն կեցած է , թող զգուշանայ որ չըլ-
13 լայ թէ ի՛նկայ : Ձեզի մարդկային փորձութենէ ՚ի
զատ ուրիշ չէ պատահած . ՚ի բայց Աստուած հա-
ւատարիմ է , ՚որ ձեզ պիտի չձողուլ ձեր կարո-
ղութենէն աւելի փորձուելու , ՚ո հապա փորձու-
թեանը հետ ազատութեան միջոց մըն ալ պիտի
տայ , որ կարող ըլլաք համբերելու :
14 Ասոր համար իմ սիրելիներս՝ ևկուսապաշտութե-
15 նէ փախէք : Ը Որպէս թէ իմաստուններու հետ կը
խօսիմ . դուք դատեցէք ինչ որ կը զրուցեմ :
16 ՚Օրհնութեան գաւաթը որ մենք կ՚օրհնենք , չէ՞
որ Քրիստոսի արեանը հաղորդութիւնն է . Ը Հացը
որ մենք կը կոտրենք , չէ՞ որ Քրիստոսի մարմնոյն
17 հաղորդութիւնն է : Ը Ինչու որ մենք շատ ըլլալով
մեկ հաց՝ մեկ մարմին ենք , վասն զի ամէնքս ալ ան-
18 մեկ հացէն կը վայելենք : Կ՚նայեցէք մարմնաւոր
՚Իսրայէլին. ՚չէ՞ որ ան զոհուածները ուտողները
19 սեղանին հաղորդ են : Ի՞նչ կ՚ըսեմ , Եթէ
կուռքը բան մըն է , կամ թէ կուռ զոհուածը
20 բան մըն է : Հապա ա՛յս թէ ան բանները որ

ի ել · ժզ · 2 ; ժէ · 2 ; Թուս · ժդ · 2 , 29 ; ժզ · 41 ։
ի ել · ժբ · 23 ; բ Թագ · իդ · 16 ; ա Պն · իա · 15 ։
լ Թուս · ժդ · 37 ; ժզ · 49 ։
խ Գլ · է · 29 ; Փիլ · գ · 5 ; Եբր · ժ · 25 , 37 ; ա Ցօհ · բ · 18 ։
ձ Հռով · ժե · 4 ; Գլ · թ · 10 ։
ղ Հռով · ժա · 20 ։
ճ Գլ · ա · 9 ։
յ Սաղ · ճիե · 3 ; բ Պետ · բ · 9։
յ Երեմ · իթ · 11 ։

ն Հմր 7 ; բ Կոր · գ · 17 ; ա Ցօհ · ե · 21 ։
շ Գլ · բ · 1 ։
ո Պատ · իգ · 26 , 27 , 28 ։
չ Գոր · բ · 42 , 46 ; Գլ · ժա · 23 , 24 ։
պ Հռով · ժբ · 5 ; Գլ · ժբ · 27 ։
ջ Հռով · գ · 1 ; թ · 3 ; 5 ; բ Կոր · ժա · 18 ։
ռ Հռով · գ · 12 ; Գաղ · գ · 16 ։
ս Ղև · գ · 3 ; է · 15 ։
վ Գլ · բ · 4 ։

Ո՞ հեթանոսները զոհ կ՚ընեն , դևերուն կը զոհեն ·
ու չէ թէ Աստուծոյ · ու չեմ ուզեր որ դուք դևե-
րուն հաղորդ ըլլաք · Ո չէք կրնար խմել Տէրոջը
21 գաւաթը ՚ու դևերուն գաւաթը · Ձէք կրնար
վայելել Տէրոջը սեղանէն ու դևերուն սեղանէն :
22 ՚Կսխանա՞լ գրգռենք Տէրը , Ո միթէ մենք անկէ
զօրա՞ւոր ենք :
23 ՚Ամէն բան ինծի օրինաւոր է , բայց չէ թէ ա-
մէն բան օգտակար · ամէն բան ինծի օրինաւոր է ,
24 բայց չէ թէ ամէն բան շինութիւն կ՚ընէ : ՚Ձըե-
լայ որ մէկը ձեզ իր անձին օգո՛ւտը փնտռէ , հա-
25 պա իր ընկերինն ալ : Ո Ամէն ինչ որ սպանդանոցին
մէջը կը ծախուի կերէք , ու քննութիւն մի՛ ընէք
26 խղճմտանքի համար . ՚Ընչու որ երկիրը իր լիու-
27 թեամբը Տէրոջն է : Կու թէ որ անհաւատներէն
մեկը ձեզ ճեբուխո՛ւթի հրաւիրէ , և ուզէք երթալ ,
Ի ամէն ինչ որ առջեւնիդ դրուի կերէք , ու քննու-
28 թիւն մի՛ ընէք խղճմտանքի համար : Հապա թէ
որ մեկը ձեզի ըսէ թէ Այսիկա կուռքի զոհուած է ,
Ո ան ապրնէը իրեն համար որ յայտ իմացուց , ու
29 խղճմտանքի համար մի՛ ուտէք . Սակայն խղճմ-
տանք կ՚ըսեմ՝ չէ թէ ձերը , հապա ընկերինը :
Ո Բայց ինչո՞ւ իմ ազատութիւնս պիտի դատուի
30 ուրիշին խղճմտանքէն . Եթէ որ ես շնորհակալութեամբ
կը վայելեմ , ինչո՞ւ հայհոյուիմ , Էորուն համար որ
31 կը գոհանամ : Ա՛յրդ թէ ուտէք թէ խմէք և թէ
ինչ գործ որ ընէք , ամէն բան Աստուծոյ փառքին

ո Ղև · ժէ · 7 ; բ Օր · լբ · 17 ; Սաղ · ճզ · 37 ; Ցայտ · թ · 20 ։
ր բ Կոր · գ · 15 , 16 ։
ս բ Օր · լբ · 38 ; ։
տ բ Օր · լբ · 21 ։
ւ Եղեկ · իր · 14 ։
փ Գլ · գ · 12 ։
ք Հռով · ժա · 18 ։
օ Հռով · ժե · 1 , 2 ; Հմր 33 ; Գլ · ժբ · 5 ; Փիլ · բ · 4 , 21 ։

ֆ ա Տիմ · գ · 4 ։
ա Ել · ժթ · 5 ; բ Օր · ժ · 14 ; Սաղ · իգ · 1 ; ծ · 12 ; Հմր 28։
բ Ղև · ժ · 7 ։
գ Գլ · բ · 10 , 12 ։
դ Հռով · ժգ · 16 ։
ե Հռով · ժգ · 6 ; ա Տիմ · գ · 3 , 4 ։
զ Նգ · գ · 17 ; ա Պետ · գ · 11։

32 համար բրեք : Ի Պայթակղութեան պատճառ՝ մի՛
ըլլար , ո՛չ Հրէից եւ , ոչ * Հեթանոսներուն
33 եւ ոչ Աստուծոյ եկեղեցիին . Ինչպես որ ես ալ
ամէն կերպով ամենուն համար կ՚ըլլամ , ո՛ւ չեմ
փնտռեր իմ անձիս օգուտը , հապա շատերունը՝ որ
փրկուին :

ԳԼՈՒԽ Ժ.Ա

4 Պօղոս կը յանդիմանէ Կորնթացիները որ իրենց հոգեւոր
ժողովներուն մէջ երիկ մարդիկ գլուխնին գոց աղօթք կ՚ը-
նէին , 6 և կնիկները բաց գլխով , 17 և որ ընդհանրապէս ի-
րենց ժողովները չէ՛ թէ ապէկին՝ այլ դէպին կ՚երթային , 21
ինչպես որ իրենց ընթրիքներովն Տէրունական ընթրիքը կ՚ա-
նարգէին : 25 Աւրէնք կը յիշեցնէ անոնց Տէրունական ընթ-
րիքին սահմանադրութիւնը :

1 Կ՚ընծի նմանող եղէք , ինչպէս որ ես ալ Քրիս-
2 տոսի : Ընդ ձեզ կը գովեմ՝ որ զիս յիշեք , եւ
ինչ որ ամէն բանի մէջ զիս կը յիշէք , ե՛ւ ապրա-
պատճներս կը բռնէք ինչպէս որ ես ձեզի աւանդեցի :
3 Բայց կ՚ուզեմ որ գիտնաք , Թէ ամէն երիկ մար-
դուն գլուխը Քրիստոս է , ե՛ւ կնկանը գլուխը՝
երիկ մարդը , եւ Քրիստոսի գլուխը՝ Աստուած :
4 Ամէն երիկ մարդ որ գլուխը գոց աղօթքի կը կա-
նի † կամ մարգարէութիւն կ՚ընէ , անպատիւ
5 կ՚ընէ իր գլուխը : Եւ ամէն կնիկ որ գլուխը
բաց աղօթքի կը կայնի , կամ մարգարէութիւն
կ՚ընէ , անպատիւ կ՚ընէ իր գլուխը . ինչու որ մի
և նոյն բան է ան՝ որպէս Թէ եանձրեալ էր :

Ա Հռով . ժգ . 13 ։ Գլ . բ . 13 ։
բ Կոր . գ . 3 ։
* Յոյն . Ըղիներուն
գ Գոր . ի . 38 ։ Գլ . ժա . 22 ։
ա Տիմ . գ . 5 ։
ե Հռով . ժե . 2 ։ Գլ . թ . 19 ,
22 ։
զ Հմր 24 ։
է Գլ . դ . 16 ։ Եփես . ե . 1 ։
Փիլ . գ . 17 ։ ա Թես . ա .
6 ։ բ Թես . գ . 9 ։
ը Գլ . գ . 17 ։
թ Գլ . է . 17 ։ բ Թես . բ . 14 ։
գ . 6 ։
ժ Եփես . ե . 23 ։
ի Յն . գ . 16 ։ ա Տիմ . բ . 11 ,
12 ։ ա Պետ . գ . 1 , 5 , 6 ։
ղ Ցօհ . ժգ . 28 ։ Գլ . գ . 23 ։
ժե . 27 , 28 ։ Փիլ . բ . 7 , 8 , 9 ։
ի Գլ . ժբ . 10 , 28 ։ ժգ . 1 , ճ ։
ղ Գոր . իա . 9 ։
ի Բ Օր . իա . 12 ։

6 Վասն զի Թէ որ կնիկը չծածկուիր , Թող իր մա-
զերն ալ կտրէ . Բ հապա Թէ որ ամօթ է կնկան
մը իր մազերը կտրել կամ ածիլուիլ , Թող ծած-
7 կուի : Արդարև մարդուս պէտք չէ իր գլուխը ծած-
կել , իւնչու որ Աստուծոյ պատկերը ու փառքն է .
8 բայց կնիկը էր երիսանը փառքն է : Եւ Քանզի չէ
Թէ երիկ մարդը կնիկէն է , հապա կնիկը՝ երիկ
9 մարդէն : Իւնչու որ երիկ մարդը չստեղծուեցաւ
կնկանը համար , հապա կնիկը՝ երիսանը համար :
10 Բ Ուստի պատճառով պէտք է որ կնիկը իր գլխուն շուք
11 ունենայ հրեշտակներուն համար : Ետ Բայց ո՛չ կնիկը
առանց երիկ մարդու կ՚ըլլայ , ու ո՛չ երիկ մարդը
12 առանց կնկան՝ Տէրոջմով : Վասն զի ինչպես որ
կնիկը երիկ մարդէն է , անանկ ալ երիկ մարդը
13 կնկան միջոցով , Ե բայց ամենը Աստուածմէ : Դուք
ձեզմէ դատեցէք . կը վայլէ՞ կնիկ մարդու գլուխը
14 բաց աղօթքի կայնիլ Աստուծոյ առջեւը . Չէ՞ որ
բնութիւնն ալ կը սորվեցնէ ձեզի որ երիկ մարդ
մը Թէ որ երկար մազերով է , իրեն անարգանք է .
15 Բայց կնիկը Թէ որ երկար մազերով է , իրեն
փառք է . ինչու որ մազերը ծածկոցի տեղ տրուած
16 են իրեն : Ը Ապակայն Թէ որ մէկը հակառակող
ըլլալ կ՚ուզէ , մենք անանկ սովորութիւն չունինք ,
Ը ո՛չ ալ Աստուծոյ եկեղեցիները :
17 Բայց սա պատուիրելով չեմ գովեր , ինչու
որ ձեր ժողովիլը չէ՛ Թէ աղէկի հապա գէշ սր-
18 դիւնք կ՚ունենայ : Վանզի նախ՝ երբոր մէկտեղ
կը ժողովուիք եկեղեցւոյն մէջ , Թ կը լսեմ որ բա-
ժանմունքներ կան ձեր մէջը , և ըստ մասին կը հա-

ժ Թես . ե . 18 ։ բ Օր . իբ . 5 ։
ի Յն . ա . 26 , 27 ։ ե . 1 ։ Թ . 6 ։
լ Յն . բ . 21 , 22 ։
խ Յն . ը . 18 , 21 , 23 ։
ծ Յն . իդ . 65 ։
կ Ժող . ե . 6 ։
հ Գաղ . գ . 28 ։
ձ Հռով . ժա . 36 ։
ղ Տիմ . գ . 4 ։
ճ Գլ . է . 17 ։ ժգ . 33 ։
Թ Գլ . ա . 10 , 11 , 12 ։ գ . 3 ։

19 լաւատա՛ : Վ՚ասն դի հարկաւ ՚ձեր մէջը հերձուա-
ծողութիւնները ալ պիտի ըլլան , ՚որ ձեր մէջը ևս
20 ղող ընտիրները երևնան : Ուստի դուք որ մէկ-
տեղ կը ժողվուիք , ոչ՚իմ Տէրունական ընթեր-
21 քը ուտել չէ • Վ՚ասզու որ ուտելու ատենը ամէն
մէկը առաջ իր ընթրիքը կ՚առնէ • ու մէկը անօթի
22 կը մնայ ՚ու միւսը կը գինովնայ : Արդեօք ու-
տելու ու խմելու համար տուն չունի՞ք , ՚կամ թէ
Ս՚ատուծոյ եկեղեցիՀն կ՚անարգէք , ևւ ամօթով
կ՚ընէք չքաւորները • ձեզի ի՞նչ ըսեմ , ձեզ գո-
23 վո՞ւմ • սա բանին մէջ չեմ գովեր : ՚Վ՚ասզու որ
ես Տէրոջմէն ընդունեցի այն որ ձեզի ալ աւանդեցի՝
Թէ Տէր Յիսուս իր մատնուած գիշերը հաց ա-
24 ռաւ , Ու գոհանալով՝ կտրեց ու ըսաւ , Առէք
ուկերքէք • սա է իմ մարմինս որ ձեզի համար կը
կտրուի • ասիկայ ըրէք զիս յիշելու համար :
25 Նոյնպէս ալ գաւաթը ընթրիքէն ետև ասոնց ու
ըսաւ , Ա՛ս գաւաթը նոր ուխտ է իմ արիւնովս •
ասիկայ ըրէք՝ քանի անգամ որ խմէք զիս
26 յիշելու համար : Վ՚ասն դի քանի անգամ որ ասս
հացը ուտէք , ու ասս գաւաթը խմէք , Տէ-
րոջը մահը կը պատմէք , ՚մինչև որ ինքը գայ :
27 ՚Ուստի ո՛վ որ ասս հացը ուտէ կամ Տէրոջը
գաւաթը խմէ անարժանաբար , պարտական պիւ-
28 տի ըլլայ Տէրոջը մարմնոյն և արեանը : Ու-
րեմն Է՛թող մարդ իր անձը փորձէ , ու այսպէս

ց Մատ · ժբ · 7 ։ Ղև · ժէ · 1 ։ Գոր · ի · 30 ։ ա Տիմ · գ · 1 ։ բ Պետ · բ · 1, 2 ։
ն Ղև · բ · 35 ։ ա Ցօհ · բ · 19 ։ Տիտ · բ Օբ · ժգ · 3 ։
շ բ Պետ · բ · 13 ։ Ցուդ · 12 ։
ո ԳԼ · ժ · 32 ։
չ Ցակ · բ · 6 ։
պ ԳԼ · ժե · 3 ։ ՚Գալ · ա · 1, 11, 12 ։
ջ Մատ · իզ · 26 ։ Մար · ժգ · 22 ։ Ղև · իբ · 19 ։
ռ Ցօհ · ժգ · 3 ։ իա · 22 ։ Գոր · ա · 11 ։ ԳԼ · գ · 5 ։ ժե · 23 ։ ա Թես · գ · 15 ։ բ Թես · ա · 10 ։ Ցուդ · 14 ։ Ցայտ · ա · 7 ։
ս Թու · Թ · 10, 18 ։ Ցօհ · չ · 51, 64, 65 ։ ժգ · 27 ։ ԳԼ · ժ · 21 ։
վ բ Կոր · ժգ · 5 ։ Գալ · չ · 4 ։ Հռով · ժգ · 2 ։

29 ան Հայչն ուտէ և ան գաւաթէն խմէ : Վ՚ասն
դի ան որ անարժանաբար կ՚ուտէ ու կը խմէ , իր
անձին դատապարտութիւնը կ՚ուտէ ու կը խմէ ,
30 ինչու որ Տէրոջը մարմինը չորոշեր : Ս՚ասր համար
ձեր մէջը շատ հիւանդներ ու ցաւագարներ կան , և
31 շատեր ալ կը նինջեն : ՚Վ՚ասզու որ եթէ ինքզինք-
32 նիս դատեինք , պիտի չդատուէինք : Հակ
երբոր կը դատուինք , Տէրոջմէ կը խրատուինք ,
33 որ աշխարհի հետ չդատապարտուինք : Ուստի
իմ եղբայրնե՛ր՝ երբոր մէկտեղ կը ժողվուիք
34 ուտելու , իրարու սպասեցէ՛ք : Հակ թէ որ
մէկը անօթի է , ՚թող իր տունը մէջը ուտէ , որ
չըլլայ թէ դատապարտութեան համար ժողվուիք :
Ես Նա ուրիշ բաները՝ յետ գալս աւետս պիտի
պատուիրեմ :

ԳԼՈՒԽ ԺԻ

1 Հոգևոր պարգևները 4 դասական են , 7 բայց ամէնն ալ օ-
գուտ համար են · 8 և մէկ և նոյն վախճանի համար գոնա-
զան պարգևներ տրուած են : 12 Ինչպէս որ բնական մարմնոյն
անդամները ան նոյն մարմնոյն 16 վայելուչութեանը , 22
ծառայութեանը 26 և օգուտին համար՝ իրարու հետ միա-
ցած՝ մէկզմէկու օգնութիւն կ՚ընեն , 27 նմանապես մենք ալ
մէկզմէկու ընելու ենք՝ Քրիստոսի խորհրդաւոր մարմինը
կազմելու համար :

1 ՚Հայց Հոգևոր պարգևներուն վրայով չեմ ուզեր՝
2 եղբայրնե՛ր , որ չգիտցող ըլլաք : Դուք
դիտէք , ՚որ երբ հեթանոս էիք , Ես մնձնչ կուռ-
քերուն կը տարուէիք՝ ինչպես որ կ՚առաջնորդուէք
3 իք : Ուստի սա ձեզի կ՚իմացընեմ , ՚Թէ մէկը
չըլլար որ Ս՚ատուծոյ Հոգիովը խօսի՝ ու Յիսուսը

ա ԳԼ · ժգ · 1, 37 ։
բ ԳԼ · գ · 11 ։ Եփես · բ · 11, 12 ։ ա Թես · ա · 9 ։ Տիտ · գ · 3 ։ ա Պետ · գ · 3 ։
գ Սաղ · ճժե · 5 ։
դ Մար · ի · 38 ։ ա Ցօհ · գ · 2, 3 ։

նզովեալ . կոչէ . Է և մէկն ալ չիրնար Քիստոսը՝
Տէր կոչվել , եթէ ոչ Հոգւով Սրբով ։
4 Ը Նոյն պարգեւները զանազան են , Է բայց նոյն
5 Հոգին է ։ Ը Կան պաշտօնները զանազան են ,
6 բայց նոյն Տէրն է ։ Կոյնպէս ներգործութիւննե-
րը զանազան են , բայց նոյն Աստուածն է Ե որ կը
7 ներգործէ ամէնը ամէն բանի մէջ ։ Ե Բայց ամէն
մէկուն Հոգւոյն յայտնութիւնը տրուած է օգու-
8 տի համար ։ Է Մէկուս մը Հոգւով խմաստութեան
խօսք տրուած է , Լ ուրիշին գիտութեան խօսք՝
9 նոյն Հոգիին պատճ չափով . Է Միւսին հաւատք՝
նոյն Հոգիովը . Ժ ուրիշին բժշկութեան պարգեւ-
10 ներ՝ նոյն Հոգիովը . Ի Ուրիշին՝ հրաշագործու-
թիւններ , Հ ուրիշին՝ մարգարէութիւն , Յ ուրիշին՝
հոգւոց ընտրութիւն , Ղ ուրիշին զանազան լեզու-
ներ , ուրիշին՝ լեզուներու թարգմանութիւն ։
11 Բայց սա ամէնը մի և նոյն Հոգին կը ներգործէ ,
ճ և ամէն մէկուն զատ զատ կը բաժնէ՝ ի ինչպէս որ
կ՚ուզէ ։
12 Վանդի ինչպէս որ մարմինը մէկ է՝ ու շատ ան-
դամներ ունի , և ան մարմինին բոլոր անդամները որ
շատ են՝ մէկ մարմին են , նանապէս ալ Քրիստոս ։

Ե Մատ . ժգ . 17 ; ճՀ . ժե . 26 ; բ Կոր . դ . 5 ։
Զ Հռով . ժբ . 4 ; եԸ ; Եբր . բ . 4 ; ա Պետ . դ . 10 ։
Է Եփես . դ . 4 ։
Ը Հռով . ժբ . 6 , 7 , 8 ; Եփես . դ . 11 ։
Ը Եփես . ա . 23 ։
Ժ Հռով . ժբ . 6 , 7 , 8 ; Գլ . ժգ . 26 ; Եփես . դ . 7 ; ա Պետ . դ . 10 , 11 ։
Ի Գլ . բ . 6 , 7 ։
Լ Գլ . ա . 5 ; ժգ . 2 ; բ Կոր . բ . 7 ։
Խ Մատ . ժե . 19 ; Գլ . ժգ . 2 ; բ Կոր . դ . 13 ։
Ծ Մար . ժգ . 18 ; Ցակ . ե . 14 ։
Կ Հմր 28 , 29 ; Մար . ժգ . 17 ; Գաղ . դ . 5 ։
Հ Հռով . ժբ . 6 ; Գլ . ժգ . 2 ; ժդ . 1 , եԸ ։
Ձ Գլ . ժգ . 29 ; ա Ցօհ . դ . 1 ։
Ղ Գոր . բ . 4 ; ժ . 46 ; Գլ . ժգ . 1 ։
Ճ Հռով . ժբ . 6 ; Գլ . է . 7 ; բ Կոր . ժ . 13 ; Եփես . դ . 7 ։
Մ Ցօհ . դ . 8 ; Եբր . բ . 4 ։
Յ Հռով . ժբ . 4 , 5 ; Եփես . դ . 4 , 16 ։
Ն Հմր 27 ; Գաղ . դ . 16 ։

13 Ն Ինչու որ մենք ամէնքս մէկ Հոգիով մէկ մարմին
ըլլալու մկրտուեցանք , ե թէ Հրեաները , թէ Հե-
թանոսները , թէ ծառաները , թէ ազատները , և և
14 ամէնքս ալ մէկ Հոգիէ խմեցինք ։ Ինչու որ մար-
15 մինը մէկ անդամ մը չէ , հապա շատ ։ Եթէ որ
ոտքը ըսէ , Որովհետև ես ձեռք չեմ՝ մարմինէն
16 չեմ , չէ թէ անով ան մարմինէն չէ ։ Նա թէ որ
ականջը ըսէ , Որովհետև ես աչք չեմ՝ մարմինէն
17 չեմ , չէ թէ անով ան մարմինէն չէ ։ Եթէ որ
բոլոր մարմինը աչք ըլլար , ընդհքը ո՞ւր պիտի
ըլլար . Ա թէ որ բոլորը լսելիք ըլլար , ո՞ւր պի-
18 տի ըլլար հոտառելիքը ։ Ը Բայց հիմա Աստուած
անդամները դրաւ՝ անոնց ամէն մէկը մարմինին
19 մէջ , Ն ինչպէս որ ինքը ուզեց ։ Հապա թէ որ
ամէնը մէկ անդամ ըլլար , մարմինը ո՞ւր պիտի
20 ըլլար ։ Բայց հիմա անդամները շատ են , ու
21 մարմինը՝ մէկ ։ Չկրնար աչքը ըսել ձեռքին Թէ
Դուն ինծի պէտք չես . և ոչ դարձեալ գլուխը
22 ոտքերուն Թէ Ինծի պէտք չէք ։ Հապա անոնք
մարմնոյն ան անդամները որ շատ տկար կ՚երեւնան՝
23 աւելի հարկաւոր են . Ու մարմնոյն ան անդամ-
ներ որ յաւէտ անպատիւ ըլլալ կը սեպենք , ա-
նոնց վրայ աւելի պատիւ կը դնենք . ու առանձնով
մեր անվայելչութիւն անդամները աւելի վայելչութիւն
24 ունին ։ Ու մեր վայելուչ անդամներուն բան մը
պէտք չէ . բայց Աստուած մարմինը բարեխառ-
նեց , ու պակասութիւն ունեցողին աւելի պատիւ
25 տուաւ , Որպէս զի մարմնոյն մէջ երկպառակու-
թիւն չըլլայ , հապա անդամները մի և նոյն հոգը
26 ունենան իրարու վրայ ։ Նա Թէ որ մէկ անդամը
նեղութիւն քաշէ , բոլոր անդամները կը նեղին

Ն Հռով . ը . 5 ։
Ո Գաղ . դ . 28 ; Եփես . բ . 13 , 14 , 16 ; Կող . բ . 11 ։
Շ Ցօհ . ը . 64 ; Ե . 37 , 38 , 39 ։ Հմր 28 ։
Չ Հռով . ժբ . 3 ; Գլ . դ . 5 ։ Հմր 11 ։

անոր հետը · և թէ որ փառաւորի մէկ անդամը՝ բոլորը անդամները կ'ուրախանան անոր հետը :
27 Եղբ դուք Քրիստոսի մարմինն էք , ու մասնա-
28 տորապէս անոր անդամները : Ու Աստուած ե-
կեղեցիին մէջը դրաւ մէկ քանիները , նախ առաքեալներ , երկրորդ՝ մարգարէներ , երրորդ՝ վարդապետներ , ետքը հրաշքներ , ետքը բժշկութիւններու պարգեւներ , օգնութիւններ , կառավարութիւններ , լեզուներու տեսակներ :
29 Միթէ ամէնը առաքեալնե՞ր են . միթէ ամէնը
մարգարէնե՞ր են . միթէ ամէնը վարդապետնե՞ր
30 են . միթէ ամէնը հրաշքնե՞ր են : Միթէ
ամէնը բժշկութեան պարգեւնե՞ր ունին . միթէ ամէնը լեզունե՞ր կը խօսին . միթէ ամէնը թարգմանութիւնն կ'ընեն :
31 Բայց դուք նախանձաւա՛ծ եղէք ան շնորհքնե-
րուն որ լաւագոյն են . և ես՝ ալ աւելի ապէ՛ն ճամ-
բայ մը կը ցուցընեմ ձեզի :

ԳԼ · ԺԹ

1 Առաքեալը կը ցուցընէ թէ ամէն տեսակ պարգեւները 2 ո՛ր-
չափ ազնիւ և գերազանց ըլլան , առանց սիրոյ ոչինչ են : 4 Սիրոյ գովութիւնները , 13 և յոյսին ու հաւատքին նախա-
մեծար ըլլալը :

1 Թող որ մարդոց ու հրեշտակներուն լեզուները խօ-
սիմ՝ և սէր չունենամ , ես ձայն տուող պղինձի
2 պէս եղայ , կամ՝ չխչխցող ծնծղաներու պէս : Ու-
թէ որ մարգարէութիւն ունենամ , ու հասկընամ

ա Հռով. ժբ. 5 ; Եփես. ա. 23 · գ · 12 ; ե. 23 , 30 ; Կող. ա. 24 ;
բ Եփես. ե. 30 ;
գ Եփես. գ · 11 ;
դ Եփես. բ. 20 · գ · 5 ;
ե Գոր. ժգ. 1 ; Հռով. ժբ. 6 ;
զ Հմր 10 ;
է Հմր 9 ;
ը Թուա. ժա. 17 ;
թ Հռով. ժբ. 8 ; ա Տիմ. ե. 17 ; Եբր. ժգ. 17 , 24 ;
ժ Դտ. ժգ. 1 , 39 ;
ի Դտ. ժբ. 8 , 9 , 10 , 28 · ժգ. 1 , ԼԵ ; Տես Մատ , ե , 22 ;

ամէն խորհուրդները , ու ամէն գիտութիւնը , և թէ որ ունենամ ամէն հաւատքը՝ մինչև լեռները տեղափոխելու , ու սէր չունենամ , ոչինչ եմ :
3 Ու թէ որ իմ բոլոր ստացուածքս աղքատներուն
կերցընեմ , ու իմ մարմինս այրուելու տամ , և
4 սէր չունենամ , օգուտ մը չեմ ունենար : Սէրը երկայնամիտ է , քաղցր է . սէրը նախանձիր չ
5 սէրը չպոռոգցնար , չհպարտանար , Անվայել վար-
մունք չունենար , ի իրենը չփնտռեր , բարկութեան
6 չգրգռուիր , չարութիւն չխորհիր , Անիրաւու-
թեան վրայ չուրախար , ե Ճշմարտութեան
7 ինդակից կ'ըլլայ , Ամէն բանի կը դիմանայ , ամէն
բանի կը հաւատայ , ամէն բանի կը յուսայ , ամէն
8 բանի կը համբերէ : Սէրը բնաւ չվխտար . բայց թէ որ մարգարէութիւններ ըլլան՝ պիտի խափանին , թէ որ լեզուներ՝ պիտի դադրին , թէ որ գիտու-
9 թիւն՝ պիտի խափանի : Ի մասնէ որ շատին քիչը
10 գիտենք՝ ու շատին քիչը կը մարգարէանանք . Բայց
երբոր կատարեալը գայ , ան ատենը շատին քիչը
11 պիտի խափանի : Երբոր տղայ էի՝ տղայի պէս կը
խօսէի , տղայի պէս կը խորհէի , տղայի պէս հա-
մարուամ ունէի . բայց երբոր այր եղայ , տղա-
12 յութեան բաները մէկդի ձգեցի : Զ Հիմա մենք որպէս թէ հայելիի մէջ կը տեսնենք անյայտ կերպով , է բայց ան ատենը երես առ երես . հի-
մա շատին քիչ մը տեղեակ եմ , բայց ան ա-
տենը անանկ պիտի ճանչնամ՝ ինչպէս որ ճանչ-
13 ցուեցայ : Ուստի հիմա կը մնայ հաւատք՝ յոյս՝ սէր՝ ասոնք երեքը , ու ասոնց մեծագոյնը սէրն է :

ը Հռով. ժե. 1 ; Գաղ. գ. 2 ; բ Տիմ. բ. 24 ;
թ Գա. բ. 2 ;
ժ բ Կոր . գ . 18 ; ե . 7 ; Փիլ. գ . 12 ;
ի Մատ. ժբ. 10 ; ա Ցօհ. գ. 2 ;

Բ Մատ. ժե. 19 ; Մար. ժա. 23 ; Ղու . ժե . 6 ;
գ Մատ . գ . 1 , 2 ;
դ Առակ. ժ. 12 ; ա Պետ. դ. 8 ;
ե Գա . ժ . 24 ; Փիլ . բ . 4 ;
զ Սաղ . ժ . 3 ; Հռով . ա . 32 ;
է բ Ցօհ . 4 ;

ԳԼ · ԺԴ

1 Պօղոս կը դովէ մարգարէութիւն ընելը , 2 և լեզուներ խօսելն աւելի յարգի կը համարի զանիկայ՝ 6 նուագարանի ձայնը օրինակ բերելով · 12 կը ցուցընէ թէ եկեղեցին օգուտին համար ըլլան , 22 որ անոնց պէտք է որ եկեղեցիին օգուտին համար ըլլան , 22 որ անոնց ճշմարիտ և սեփհական վախճանը · 26 կը սորվեցընէ թէ անոնց ամէն մէկը ինչպէս պէտք է գործածել : 34 Կանանց հրաման չկայ եկեղեցիին մէջ խօսելու :

1 Սիրոյ եաւէն զայէք , ու հոգևոր պարգևներուն նախանձաւոր եղէք , Բ մանաւանդ մարգա-
2 բէութիւն ընելու : Վասն զի ան որ օտար լեզուով կը խօսի՝ չի թէ մարդոց կը խօսի , հապա Աստուծոյ · ինչու որ մէկը չկայ որ իմանայ , բայց
3 անիկայ Հոգիով խորհուրդներ կը խօսի : Սակայն ան որ կը մարգարէանայ , մարդոց կը խօսի՝ շինութիւն ու յորդորանք և մխիթարութիւն պա-
4 ՚ը : Ան որ օտար լեզուով կը խօսի , իր անձին շինութիւն կ՚ընէ · ու ան որ կը մարգարէանայ ,
5 եկեղեցիին շինութիւն կ՚ընէ : Կ՚ուզեմ որ դուք ամէնքդ լեզուներ խօսիք , բայց մանաւանդ որ մարգարէութիւն ընէք , ինչու որ ալ աղէկ է ան՝ որ կը մարգարէանայ , քան թէ ան՝ որ լեզուներ կը խօսի · մինչև թէ թարգմանելու ըլլայ , որ եկեղեցին ալ շինութիւն առնէ :
6 Ու հիմա Ի՛ղբայրներ՝ թէ որ ես ձեզի դամ լեզուներ խօսելով , ի՞նչ օգուտ պիտի ընեմ ձեզի՝ թէ որ չխօսիմ ձեզի՝ Ը կամ յայտնութիւնով , կամ դիտութիւնով , կամ մարգարէութիւնով ,
7 կամ վարդապետութիւնով : Ու ձայն տուող անկենդան բաները՝ անգամ , թէ սրինգ և թէ քնար , եթէ ձայներու զանազանութիւն չընեն ,
8 ի՞նչպէս պիտի ճանչցուի սրինգով կամ քնարով նուագածը : Ասկից զատ՝ եթէ փողն ալ անորոշ ձայն
9 Ընանկ ալ դուք թէ որ լեզուով բացայայտ խօսք չտրուիք , խօսուածը ինտո՞ր պիտի հասկըցուի · ինչու որ օդին խօսողներ պիտի ըլլաք : Ընդ
10 աշխարհի մէջ այնքան տեսակ ձայներ կան , և
11 անոնց մէկը առանց նշանակութեան չէ : Ասանկ թէ որ ան ձայնին զօրութիւնը չգիտնամ , ես խօսողին բարբարոս մը պիտի ըլլամ , խօսողն ալ ինձ
12 ծի բարբարոս մը պիտի ըլլայ : Ընանկ ալ դուք որովհետև հոգևոր պարգևներու նախանձաւոր էք ; եկեղեցւոյն շինութիւնը համար ինդրեցէք որ
13 աւելնար նոյն պարգևներովը : Ընոր համար ան որ օտար լեզուով կը խօսի , աղօթէ թող ընէ որ
14 թարգմանի ալ : Վասնզի թէ որ ես աղօթէ ընեմ օտար լեզուով , իմ հոգիս աղօթէ
15 կ՚ընէ , բայց միտքս անպտուղ է : Ուրեմն ի՞նչ է · աղօթէ ընեմ հոգիով , աղօթէ ընեմ մտաւորութեամբ ալ · Խաղմես երգեմ հոգիով , Ը սաղմոս երգեմ մտաւորութեամբ ալ :
16 Ապա թէ չի թէ որ դուն հոգիով օրհնութիւն ընես , անիկայ որ տգէտի տեղ կայնէ՝ Բ ինտո՞ր Ամէն պիտի ըսէ քու գոհութիւն տալու ատենդ ·
17 ինչու որ ան քու ղրուցածդ չիմանար : Որ թէ-պէտ դուն աղէկ գոհութիւն կ՚ընես , բայց միւսը
18 շինութիւն չառներ : Կաուտամ կը գոհանամ որ
19 ձեր ամէնէն աւելի լեզուներով կը խօսիմ · Խայց եկեղեցիին մէջ կ՚ուզեմ հինգ խօսք մտաւորութեամբս խօսիլ , որ ուրիշներուն ալ սորվեցընեմ , քան թէ բիւրաւոր խօսքեր օտար լեզուով :
20 Ի՛ղբայրներ՝ Ը միտքով տղայ մի՛ ըլլաք , Բ հապա չարութիւն գիտնալու՝ տղէկ տղայ եղէք , ու միտ-

Բ Եփես · ե · 19 : Կող · գ · 16 : Ը Սաղ · խե · 7 ։ Բ Գլ · ժա · 24 ։ Ը Սաղ · ճզ · 2 : Առած · ժա · 25 ։ ժը · 3 ։ ժԹ · 14 ։ Հեռ · ժը · 19 : Գլ · ժԴ · 31 ։ Բ Թուա · ժա · 25 , 29 ։ Էլ Գոր · բ · 4 ։ ժ · 46 ։ իբ · 9 ։ Ը Հմր 26 ։ Եփես · դ · 14 : Եբր · ե · 12 , 13 ։ Բ Առած · ժը · 3 : ա Պետ · բ · 2 : Գլ · բ · 6 ։

21 քով չափահաս եղիք ։ ֊ Օրէնքին մէջ է գրուած է թէ Օտար լեզուներով ու օտար շրթունքներով
22 աւտ ժողովուրդին հետ պիտի խօսիմ՝ սակայն և այնպէս ինծի մոխիւ պիտի չընեն , կ՚ըսէ Տէրը ։
Ուրեմն լեզուները նշանի համար են՝ չէ թէ հաւատացեալներուն , հապա անհաւատներուն , բայց մարգարէութիւնը չէ թէ անհաւատներուն , հապա
23 հաւատացեալներուն ։ Ընդ թէ որ բոլոր եկեղեցին միխտեղ գայ , ու ամէնն ալ օտար լեզուներով խօսելու ըլլան , և հոն մտնեն տգէտներ կամ անհաւատներ , պիտի չըսե՞ն թէ դուք խենթեցեր
24 էք ։ Իսկ թէ որ ամէնն ալ մարգարէանան , ու հոն մէկ անհաւատ մը կամ տգէտ մը մտնէ , ամենէն ալ կը յանդիմանուի , ամէնէն ալ կը քննուի ,
25 ու անոր սրտին ծածուկ բաները յայտնի կ՚ըլլան ։ և այսպէս երեսն վրայ իյնած՝ Աստուծոյ երկրպագութիւն պիտի ընէ , ու խոստովանի Թէ իրաւ
26 ցնորք Աստուած ձեր մէջն է ։ Ասոր ի՞նչ է՝ ե՛ղբայրներ ։ երբոր միխտեղ կը ժողվուիք , ձեզմէ ամէն մէկը սաղմոս ունի , ֊ վարդապետութիւն ունի , լեզու ունի , յայտնութիւն ունի , թարգմանութիւն ունի ։ ի՛ ամէնը շի-
27 նութեան համար թող ըլլայ ։ Իսկ որ մէկը օտար լեզու կը խօսի , երկու հոգի , և թէ շատը՝ իրենք իրենց ու Աստուծոյ խօսին , ու մէկը թող
28 թարգմանէ ։ Իսկ թէ որ թարգմանող չըլլայ , եկեղեցւոյն մէջ լռեսն թող կենայ , և ինքնիրեն ու
29 Աստուծոյ թող խօսի ։ Իսկ մարգարէները երկու կամ իրեք հոգի՛ թող խօսին , հոս միւսները թող
30 քննութիւն ընեն ։ ֊ Ապա թէ որ նստողներէն ուրիշ մէկուն ալ բան մը յայտնուելու ըլլայ , ն ա-

֊ ՃՕՀ · գ · 34 ։
է Ես · իը · 11 , 12 ։
և Գար · բ · 13 ։
ի Ես · խե · 14 ։ Զաք · բ · 23 ։
ֆ Հմր 6 ։ ԳԼ · ժբ · 8 , 9 , 10 ։
ն ԳԼ · ժբ · ղ՚։ բ կոր · ժբ · 19 ։ Եփես · գ · 12 ։
հ ԳԼ · ժբ · 10 ։
յ ա Թես · ե · 19 , 20 ։

31 ռաջինը թող լռէ ։ Վասն որ ամէնքդ ալ կրնաք մէկիկ մէկիկ մարգարէանալ , որ ամէնն ալ սոր-
32 վին ու ամէնն ալ մխիթարուին ։ Եւ մարգարէներուն հոգիները մարգարէներուն հնազանդ են ։
33 Վասն որ Աստուած խռովութեան Աստուածն չէ , հապա խաղաղութեան , ն ինչպէս որ սուրբերուն բոլոր եկեղեցիներուն մէջը ։
34 Ձեր ֊ կիներնիդ եկեղեցիներուն մէջ լռեսն կենան , վասն որ անոնց հրաման չկայ խօսելու , ա հապա հնազանդ ըլլալու , ն ինչպէս որ օրէնքն ալ կ՚ըսէ ։
35 Իսկ թէ որ բան սորվիլ կ՚ուզեն , տունը իրենց էրիկներնուն թող հարցընեն ։ քանզի կիներուն
36 անվայել է եկեղեցւոյ մէջ խօսիլը ։ Միթէ Աստուծոյ խօսքը ձեզմի՞ն ելաւ , կամ թէ միայն ձեզի՞
37 հասաւ ։ Եթէ որ մէկը կը կարծէ թէ ինքը մարգարէ է , կամ հոգևոր , թող հաստատ գիտնայ թէ ինչ որ ձեզի գրեցի՝ Տէրոջը պատուէրներն են ։
38 Իսկ թէ որ մէկը տգէտ է , թող տգէտ ըլլայ ։
39 Ուստի , ե՛ղբայրներ , ֊ մարգարէութիւն ընելու նախանձաւո՛ր եղիք , ու լեզուներ խօսիլն ալ մի՛
40 արգիլէք ։ Եւ ամէն բան վայելչութեամբ և կարգաւ թող ըլլայ ։

ԳԼՈՒԽ ԺԵ

1 Առաքեալը Քրիստոսի յարութեամբը 12 կը ցուցընէ մեր յարութեան օտուգութիւնը , մարմնին յարութեանը չհաւատացողներուն դէմ · 21 կը ցուցընէ յարութեան պատուղը 35 ու եղանակը , 51 և թէ ինչպէս պիտի փոխուին անոնք որ կենդանի կը մնան վերջին օրը ։

1 Ա՛ղբայրնե՛ր՝ ձեզի կ՚իմացընեմ ան աւետարանը ֊ որ ես ձեզի քարոզեցի , որ նաև ընդունեցիք

ղ ա ՃՕ · գ · 1 ։
ճ ԳԼ · ժա · 16 ։
մ ա Տիմ · բ · 11 , 12 ։
յ ԳԼ · ժա · 3 · Եփես · և · 22 ։ Կող · գ · 18 ։ Տիտ · բ · 5 ։ ա Պետ · գ · 1 ։
ն Ծն · գ · 16 ։
շ բ Կոր · ժ · 7 ։ աՃՕ · գ · 6 ։
ո ԳԼ · ժբ · 31 ։ ա Թես · և · 20 ։
չ Հմր 33 ։
ո Գաղ · ա · 11 ։

2 Ք՝ու՝ անոր վրայ հաստատուած է։ ֆ Որով կը
փրկուիք ալ, թէ որ ամուր բռնէք ան խօսքը որ
ես ձեզի քարոզեցի, ՚ժ միայն եթէ պարապ տեղը
3 հաւատացած չէք։ Ի՝նչու՝ որ պիտի առաջ ես
ձեզի Ա՚ւետարանէն անիկայ՝ որն որ ես ալ ընդունե-
ցի, թէ Քրիստոս մեր մեղքերուն համար մեռաւ
4 ըստ Գրոց ըսածին համեմատ, Ե՚ւ թէ թաղուե-
ցաւ ու յարուցաւ երրորդ օրը՝ ըստ Գ՚րո-
5 քերուն ըսածին համեմատ։ Ի՚նչ թէ երեւցաւ Կե-
6 փասին, ՚ե՚ւ հոգը տասնեւերկուքին։ Ետքը
հինգ հարիւրէն աւելի եղբայրներուն միանգա-
մայն երեւցաւ, որոնցմէ շատերը մինչեւ հիմա կան,
7 և ոմանք ալ ննջեցին։ Ո՚ետքը երեւցաւ Յակո-
8 բոսին, է՚ետքը բոլոր առաքեալներուն։ Ե՚ւ մինչեն
հոգը որպէս թէ վիժածի մը ինծի ալ երեւցաւ։
9 Ի՚ս՚ան զի ես առաքեալներուն ամենէն յետինն
եմ՝ որ արժանի ալ չեմ առաքեալ ըսուելու,
10 ը՚ ինչու՝ որ Աստուծոյ եկեղեցին հալածեցի։ Ի՚նչ-
պէս թէ Աստուծոյ շնորհքով եմ՝ ինչ որ եմ. և
անոր շնորհքը որ իմ վրաս է, պարապ բան չը
եղաւ, ՚հապա ես անոնց ամենէն աւելի աշխատե-
ցայ. ոչ թէ ես, հապա Աստուծոյ շնորհքը

ք Հռով. ե. 2։
ֆ Հռով. ա. 16։ Գա՚լ. ա. 21։
՚ժ Գաղ. գ. 4։
ը Գա՚լ. ժա. 2, 23։
՚ղ Գաղ. ա. 12։
ե Սաղ. իե. 15, ՚եե։ Եսա՚. ծգ. 5, 6, ՚եե։ Դան. թ. 26։ Զաք. ժգ. 7։ Ղու՚. իգ. 26, 46։ Գոր՚. գ. 18։ իգ. 23։ ա Պետ. ա. 11։ բ. 34։
ը Սաղ. բ. 7։ ժգ. 10։ Եսա՚. ծգ. 10։ Ղու՚. իգ. 26, 46։ Գոր՚. բ. 25—31։ ժգ. 33, 34, 35։ իգ. 22, 23։ ա Պետ. ա. 11։
ի Ղու՚. իգ. 34։

ձ Մատ. իբ. 17։ Մար՚. ժգ. 14։ Ղու՚. իգ. 36։ Յո՚ն. ի. 19, 26։ Գոր՚. ժ. 41։
ղ Ղու՚. իգ. 50։ Գոր՚. ա՚ 3, 4։
ճ Գոր՚. թ. 4, 17։ իբ. 14, 18։ Գա՚լ. թ. 1։
մ Եփե՚. գ. 8։
յ Գոր՚. բ. 3։ թ. 1։ Գաղ. ա. 13։ Փիլ՚. գ. 6։ ա Տիմ՚. ա. 3։
ն Եփե՚. բ. 7, 8։
շ Բ Կոր՚. ժա. 23։ ժբ. 11։
ո Մատ. ժ. 20։ Հռով՚. ժե. 18, 19։ Բ Կոր՚. գ. 5։ Գաղ. բ. 8։ Եփե՚. գ. 7։ Փիլ՚. գ. 12։
չ Բ. 18։

11 որ իմ՝ հետս էր։ Ա՚ւետի թէ ես և թէ անոնք
ասանկ կը քարոզենք, ու դուք ասանկ հաւատա-
ցիք։
12 Ո՚րմէն թէ որ Քրիստոս կը քարոզուի՝ որ մե-
ռելներէն յարութիւն առած է, ի՚նչպէս ձեզմէ
մէկ քանիներդ կ՚ըսեն թէ Մեռելոց յարութիւն
13 չկայ։ Թէ որ մեռելոց յարութիւն չկայ, Քրիս-
14 տոսն ալ յարութիւն առած չէ. Ե՚ւ
թէ որ Քրիստոս յարութիւն առած չէ, ու-
րեմն մեր քարոզութիւնը պարապ է, ու ձեր հա-
15 ւատքն ալ պարապ է. Ե՚ւ մենք ալ Աստուծոյ
սուտ վկաները գտնուած կ՚ըլլանք. ֆ որովհետեւ
Աստուծոյ համար վկայութիւն տուինք թէ Նո՚ր
Դ՚ր՚էն՚ էն յարուց Քրիստոսը. որ իրաւ չյարուց
զանիկա, թէ որ մեռելները յարութիւն չեն առ-
16 նեն. Ո՚րովհետեւ թէ որ մեռելները յարութիւն չեն
17 առնեն, Քրիստոս ալ յարութիւն առած չէ. Ե՚ւ
թէ որ Քրիստոս յարութիւն առած չէ, ձեր հա-
ւատքը պարապ է, ՚ը՚ տակաւին ձեր մեղքերուն
18 մէջն էք. Ո՚յնպէս ալ Քրիստոսով ննջողները
19 կորսուած են։ ՚ Թէ որ միայն աս կեանքիս հա-
մար Քրիստոսի յուսացած ենք, մենք բոլոր մար-
20 դիկներէն աւելի խղճալի ենք։ Ե՚րայց հիմա
Քրիստոս մեռելներէն յարութիւն առած է՚ և նոքա-
21 ցեալներուն առջի պտուղը։ Ո՚րովհետեւ
մարդով եղաւ մահը, և՚ մարդով ալ մեռելոց յա-
22 րութիւնը։ Ա՚յսն զի ինչպէս որ Ադամով ամէնը
կը մեռնին, անանկ ալ Քրիստոսով ամէնը կեն-
23 դանի պիտի ըլլան. Ո՚րայց ամէն մէկը իր կարգո-
վը, առջի պտուղը Քրիստոս, ետքը Քրիստոսին

ղ ա Թես. գ. 13։
ճ Գոր՚. բ. 24, 32։ գ. 10, 33։ ժգ. 30։
մ Հռով. գ. 25։
յ Բ Տիմ՚. գ. 12։
ն ա Պետ. ա. 3։
շ Գոր՚. իգ. 23։ Հի՚ր 23։ Կող՚. ա. 18։ Յայտ. ա. 5։
ո Հռով. ե. 12, 17։
չ Յո՚ն. ժա. 25։ Հռով. գ. 23։
պ Հի՚ր 20։ ա Թես. գ. 14, 15, 16։

24 ները՝ իր գալու առնելը. Ընկէ եւս ֆո՛ւ գայ վախ-
ճանը, Ի երբոր թագաւորութիւնը պիտի տայ
Աստուծոյ ու Հօրը ձեռքը, երբոր խափանի ամէն
իշխանութիւնը և ամէն պետութիւնը ու զօրու-
25 թիւնը: Վասն զի պիտի թագաւորու-
թիւն ընէ, ՚մինչև որ բոլոր թշնամիները իր
26 ոտքերուն տակը դնէ: ՚Վերջին թշնամին որ պիտի
խափանի, մահն է. վասն զի ԳՒՐԷ Ի՛ԸՆԷ, ՀՆԱԶԱՆ
27 բան անոր ոտքերուն տակը ՚ընազանդեցուց. Բայց
երբոր կ՚ըսէ թէ ՀՆԱԶԱՆ բան անոր ՚ընազանդած է,
յայտնի է թէ բացի ՚ի անկէ որ ամէնը անոր ՚ընազան-
28 դեցուց: ՚Ու երբոր ամէնը անոր ՚ընազանդ ըլլայ,
ՏԱՆ ատենը Որդին ինքն ալ պիտի ՚ընազանդի
անոր, որ իրեն ՚ընազանդեցուց ամէնը, որպէս զի
29 Աստուած ըլլայ ամէնը ամէն բանի մէջ: Հապա
թէ չէ, ի՞նչ պիտի ընեն անոնք որ մեռելներուն
համար կը մկրտուին, թէ որ մեռելները բնաւ
յարութիւն չառնեն, ՚ինչո՞ւ ուրեմն անոնց հա-
30 մար կը մկրտուին. Ինչո՞ւ համար մենք ալ վտան-
31 գի մէջ կը մնանք ամէն ժամ: Ա կայ կը ըսեմ
՚ան պարծանքը՝ որ ձեր վրայ ունիմ ՚Քրիստոս
Յիսուս մեր Տէրոջմով, որ ես ֆամէն օր կը մեռ-
32 նիմ: Եթէ որ ֆԼփեսոսի մէջ մարդոյ նման գա-
զաններու հետ մարտնչեցայ, ի՞նչ օգուտ է *ին-
ծի, թէ որ մեռելները յարութիւն չառնեն, ՚ուտ-
33 ենք ու խմենք, ինչու որ վաղը կը մեռնինք: Մի՛
խաբուիք. ֆՉար ընկերակցութիւնները աղէկ բար-

Ձ Դան. է. 14, 27։
՚՚ Սաղ. ճԺ. 1։ Գոր. բ. 34, 35։ Եփես. ա. 22։ Երբ. ա. 13։ Ժ. 13։
ա բ Տիմ. ա. 16։ Յայտ. ի. 14։
Ճ Սաղ. ը. 6։ Մատ. իը. 18։ Երբ. բ. 8։ ա Պետ. գ. 22։
ֆ Փիլ. գ. 21։
բ Գաղ. դ. 23։ Ժա. 3։
գ Ա Կոր. ժա. 26։ Գաղ. ե. 11։
՚՚ ա Թես. բ. 19։
ֆ Հռով. բ. 36։ Գաղ. գ. 9։ բ Կոր. գ. 10, 11։ Ժա. 23։
ֆ բ Կոր. ա. 8։
* Կամ ինծի. Թէ որ մեռելները յարութիւն չառնեն, ուտենք՝ եւ։
ե Եփես. իբ. 13։ Ծգ. 12։ Ժաղ. բ. 24։ Դան. Ժբ. 19։
ֆֆ Գաղ. ե. 6։

34 քը կ՚ապականին: ՚Արդարութիւնով զգաստա-
ցէ՛ք ու մեղք մի՛ գործէք, Ի ինչու որ Յեղի ո-
մանք Աստուծոյ գիտութիւնը չունին. ֆ Ձեզ ամչը-
ցընելու համար կը զրուցեմ:
35 Բայց պիտի ըսէ մեկը թէ ՚Ինծո՞ր մեռելները
յարութիւն կ՚առնուին, կամ թէ ինչ մարմնով կու
36 գան: Ո՛վ անմիտ, Ե դուն անիկայ որ կը սերմանես,
37 թէ որ չմեռնի՝ չկենդանանար. Ու ան որ կը սեր-
մանես, չէ թէ ան մարմինը որ պիտի բուսնի՝
կը սերմանես, հապա մերկ հատ մը՝ թէ ցորեն
38 ըլլայ և թէ մեկ ուրիշ ՚ինչ. Ու Աստուած անոր
մարմին կու տայ ինչպես որ կ՚ուզէ, և ամէն մեկ
39 սերմին իր յատո՛ւկ մարմինը: Ամէն մարմին մեկ
մարմին չէ, հապա մարդոյ մարմինը ուրիշ է, ու
անասնոց մարմինը ուրիշ, ձուկերունն ալ ուրիշ,
40 և թռչուններունը ուրիշ: Երկնաւոր մարմիններ
ալ կան, երկրաւոր մարմիններ ալ. բայց երկնա-
ւորներուն փառքը ուրիշ է, ու երկրաւորներունը
41 ուրիշ: Երեւուն փառքը ուրիշ է, ու լուսնին
փառքը ուրիշ, և աստղերուն փառքը ուրիշ. ու
42 Ե՛ւ աստղ միւս աստղէն տարբեր է փառքով: ՚Ա-
նանկ ալ է մեռելոց յարութիւնը. Ցորդինը ապական-
ութեամբ կը սերմանուի, ՚՚ անապականութեա-
43 նով յարութիւն կ՚առնէ. Է Ընարգութեամբ կը
սերմանուի, ՚՚ փառքով յարութիւն կ՚առնէ.
տկարութեամբ կը սերմանուի, ՚՚ զօրութեամբ
44 յարութիւն կ՚առնէ. Կը սերմանուի հնչեղոր
մարմին, և յարութիւն կ՚առնէ հոգեւոր մարմին.
հնչեղոր մարմին կայ, հոգեւոր մարմին ալ կայ:
45 Նաեւ այսպէս գրուած է. Առջի մարդը Ադամ
Ը կենդանի հնչեղ եղաւ, Բ վերջի Ադամը՝ կեն-

՚՚ Հռով. Ժգ. 11։ Եփես. և. 14։
բ ա Թես. գ. 5։
ֆ Գաղ. գ. 5։
գ Եզեկ. լէ. 3։
Ե Ցօհ. Ժբ. 24։
Ձ Դան. Ժբ. 3։ Մատ. Ժգ. 43։
Ե Փիլ. գ. 21։
Ը Ծն. բ. 7։
Բ Հռով. Ը. 14։

46 դանաթարա՛հոգի։ Խայց չէ թէ առաջ հոգևորը, հա-
47 պա շնչաւորը , ա՛ետքը հոգևորը · Երկրի մարդը
երկրէն է Հողեղէն , բայց երկրորդ մարդը՝ Տէր
48 է Երկինքէն : Ինչպէս էր հողեղէնը , անանկ
ալ հողեղէնները · Ե՛ւ ինչպէս երկնաւորը , անանկ
49 ալ երկնաւորները · Եւ՛ ինաոր որ հողեղէնին
կերպարանքը հագեր ենք , հ՛երկնաւորին կերպա-
50 րանքն ալ պիտի հագնինք : Խայց աս կ՛ըսեմ՝
եղբայրնե՛ր , Յոր մարմին ու արիւն Աստուծոյ
թագաւորութիւնը չեն կրնար ժառանգել · ոչ
ալ ապականութիւնը կը ժառանգէ անապական-
նութիւն :
51 Ահա ձեզի խորհուրդ մը կ՛ըսեմ · Ամէնքս
պիտի չննջենք , բայց ամէնքս ալ պիտի փո-
52 խուինք , Յանկարծակի աչք դոցել բանալու մէջ՝
վերջին փողին հնչե՛լը՝ ատենը , Ց որովհետև
փողը պիտի հնչէ , ու մեռելները յարութիւն
պիտի առնեն առանց ապականութեան , և մենք
53 ալ պիտի փոխուինք : Վ՛աս դի պէտք է որ ա-
պականացու՛ մարմինը անապականութիւն հագնի , ե
Ց ու աս մնկականացուա անմահութիւն հագնի :
54 Խայց երբոր աս ապականացու՛ մարմինը անապակա-
նութիւն հագնի , և աս մնկականացուա անմահու-
թիւն հագնի , ան ատենը պիտի կատարուի ան
խօսքը որ գրուեցաւ թէ՝ Ա՛ահը յաղթութեան
55 մէջ ընկղմեցաւ : Ո՛ւր է ո՛վ մա՛հ քու խայ-

ժ Ց՜օհ · ե · 21 ։ ղ · 33 ։ 39 ։ 40 ։ 54 ։ 67 ։ Փիլ · գ · 21 ։ Կող · գ · 4 ։
ի Ց՜օհ · գ · 31 ։
լ Ծն · բ · 7 ։ գ · 19 ։
խ Ց՜օհ · գ · 13 ։ 31 ։
ծ Փիլ · գ · 20 ։ 21 ։
կ Ծն · ե · 3 ։
հ Հռով · բ · 29 ։ բ Կոր · գ · 18 ։ դ · 11 ։ Փիլ · գ · 21 ։
ա Ց՜օհ · գ · 2 ։
բ Պատ · ժգ · 17 ։ Ց՜օհ · գ · 3 , 5 ։
գ ա Թես · գ · 14 ։ 15 ։ 16 ։
դ Փիլ · գ · 21 ։
ե Ջաբ · թ · 14 ։ Պատ · իդ · 31 ։ Ց՜օհ · ե · 25 ։ ա Թես · դ · 15 ։
զ բ Կոր · ե · 4 ։
է Ես · իե · 8 ։ Երբ · բ · 14 , 15 ։ Ցայտ · ի · 14 ։
ը Ովս · ժգ · 14 ։

թողդ , ո՞ւր է ո՛վ գերեզմանդ քու յաղթութիւնդ ։
56 Մահուն խայթոցը մեղքն է , ու մեղքին ոյժը՝ օրէնս-
57 քը ։ Ն՛այդ գոհութիւն Աստուծոյ , Ո որ մեզի յաղ-
թութիւն կու տայ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսով ։
58 Ձեռքովը ։ Ը՛ստի իմ սիրելի՛ եղբայրնե՛ր՝ հաս-
տատ եղէ՛ք , անշարժ լի՛նե՛ք և ամէն ատեն աւելնա՛ք
Տէրոջը գործին մէջ , ո՞ւրախանալով որ ձեր աշ-
խատութիւնը պարապ չէ Տէրոջմով ։

ԳԼ · ԺՕ

1 Ա՛նաքեալը կը յորդորէ Կորնթացիները որ Երուսաղէմի
եղբայրներուն կատարութիւնը լեցնեն · 10 բարի վկայու-
թիւն կու տայ Տիմոթէոսին վրայով , 13 և բարեկամական
խրատներէն ետև՝ 16 իր թուղթը կը վերջացնէ զանազան
բաներով ։

1 Ո՛ւյց սուրբերուն համար ողբորմութիւն ժողվե-
լու վրայով , ինտոր որ պատուիրեր տուի Գա-
ղատացւոց եկեղեցիներուն , դուք ալ անանկ ը-
2 ներ ։ Ի՛ Ամէն միկշաբթի օրերը ձեզմէ ամէն մէկը
3 իր քովը թող դիզէ ինչ՝ որ կը յաջողի , Ո՛ր չըլլայ
թէ երբոր գամ՝ , ան ատենը ժողովներ ընլան ·
ու երբոր գամ , Ց որոնց որ դուք * հաճիք , ես
զանոնք թուղթերով ՝՝ պիտի խրկեմ՝ ձեր պարգև-
4 ները Երուսաղէմ տանելու ։ Ե՛ւ թէ որ իմ
երթալս ալ արժան անգուի , իմ հետս թող եր-
5 թան ։ Ա՛սկայն ես ձեզի պիտի գամ՝ երբոր Մակե-
դոնիային անցնեմ՝ · Ե (քանզի Մակեդոնիային կ՛անց-
6 նեմ՝ ·) Ե՛ւ կարելի է որ ձեր քովը մնամ , կամ
ձմեռն ալ անցընեմ՝ · Դուք զիս ձամբայ

ա Հռով · դ · 15 ։ ե · 13 ։ է · 5 , 13 ։
ը Հռով · է · 25 ։
թ ա Ց՜օհ · ե · 4 , 5 ։
ժ բ Պետ · գ · 14 ։
ի Գա · գ · 8 ։
լ աԳոր · ժա · 29 ։ իդ · 17 ։ Հռով · ժե · 26 ։ բ Կոր · բ · 4 ։ Թ · 1 , 12 ։ Գաղ · բ · 10 ։
խ Գոր · ի · 7 ։ Ցայտ · ա · 10 ։
ծ բ Կոր · բ · 19 ։
* Կա՛մ յանձնարարութիւն բնդնէք թուղթերով , ես զանոնք
ձ Գոր · բ · 4 , 19 ։
հ Գոր · ժԹ · 21 ։ բ Կոր · ա · 16 ։
ղ Գոր · ժե · 3 ։ ժէ · 15 ։ իա · 5 ։ Հռով · ժե · 24 ։ բ Կոր · ա · 16 ։

7 դնեք, ուր որ ես պիտի երթամ։ Ինչու որ ձեմ
ուղեր ձեզ հիմա հարևանցի մը տեսնել, բայց
յոյս ունիմ որ ատեն մը ձեր քովը կենամ, ե թէ
8 որ Տէրը հրաման տայ։ Սակայն Եփեսոս
9 պիտի մնամ մինչև Պենտեկոստէ. ե Ինչու որ ին-
ծի մեծ ու արդիւնաւոր դուռ մը բացուած է,
ե ու շատ հակառակորդներ կան։
10 ժ Երդ թէ որ Տիմոթէոսը գայ, նայեցէք որ
ձեր քովը առանց վախի բլլայ. էքանզի անիկայ
Տէրոջը գործը կը գործէ, ինչպէս որ ես ալ։
11 Ուստի Ն չըլլայ որ մէկը անիկայ արհամարհէ,
ե հապա խաղաղութեամբ անիկայ ճամբան դրէք,
որ ինծի գայ. ինչու որ անոր կը սպասեմ եղբայր-
12 ներով մէկտեղ։ ի Իսկ Ապողոս եղբօրը համար,
շատ աղաչեցի անոր՝ որ ձեզի գայ եղբայրներուն
հետ մէկտեղ. ու բնաւ կամք չունեցաւ որ հիմա
գայ, բայց պիտի գայ երբոր յարմար ժամանակ
գտնէ։
13 ¦ Ընթռնուն կեցէք, ի հաւատքի մէջ հաստատ
14 կեցէք, ժիր եղէք, ¦ զօրացէք։ ռ Ձեր ամէն
բաները սիրով բլլայ։
15 Ա՛ղաչեմ ձեզ՝ եղբայրներ, (ս դիտէք դուք
Ստեփաննեսին ընտանիքը, ֆ թէ Աքայիայի առջի
պտուղն է, ¬ ու անձերնին սուրբերուն սպասաւորու-
16 թեանը նուիրեցին.) ¬ Որ դուք ալ անանկ-

ե Գոր. ժը. 21 ։ Գլ. գ. 19 ։ Ցակ. դ. 15 ։
ը Գոր. ժդ. 26 ։ բ Կոր. բ. 12 ։ Կող. դ. 3 ։ Ցայտ. գ. 8 ։
ի Գոր. ժԹ. 9 ։
ի Գոր. ժԹ. 22 ։ Գլ. դ. 17 ։
ի Հռով. ժգ. 21 ։ Փիլ. բ. 20, 22 ։ ա Թես. գ. 2 ։
լ ա Տիմ. գ. 12 ։
խ Գոր. ժհ. 33 ։
ծ Գլ. ա. 12 ։ դ. 5 ։
կ Մատ. իդ. 42 ։ իե. 13 ։ ա Թես. ե. 6 ։ ա Պետ. ե. 8 ։
հ Գլ. ժե. 1 ։ Փիլ. ա. 27 ։ դ. 1 ։ ա Թես. գ. 8 ։ բ Թես. բ. 14 ։
ձ Եփե. գ. 10 ։ Կող. ա. 11 ։
ղ Գլ. ժգ. 1 ։ ա Պետ. դ. 8 ։
ճ Գլ. ա. 16 ։
մ Հռով. ժգ. 5 ։
յ բ Կոր. բ. 4 ։ Թ. 1 ։ Երբ. գ. 10 ։
ն Երբ. ժգ. 17 ։

ներուն, և ամենուն որ մեզ հետ մէկտեղ կը գոր-
17 ծէ ու կ՚աշխատի։ Ուրախ եմ ես Ստեփաննե-
սեան ու Փորտունատոսին ու Աքայիկոսին գալուն
վրայ, ¬ որ ձեր պակասութիւնը անոնք լեցուցին.
18 ն Հանգիստացուցին իմ հոգիս ու ձերը. ¬ ուստի
անանկները ճանչցէք։
19 Խարև կ՚ընեն ձեզի Ասիայի եկեղեցիները. ¬ շատ
բարև կ՚ընեն ձեզի Տէրոջմով Ակիւղաս ու Պրիս-
կիղա Ընդունց տանը մէջի եկեղեցիով մէկտեղ։
20 Խարև կ՚ընեն ձեզի բոլոր եղբայրները. ¬ բարև
տուէք իրարու սուրբ համբուրով։
21 ¬ Ես բարևը իմ ձեռքիս՝ Պօղոսինն է։
22 Վ Եթէ որ մէկը Տէր Յիսուս Քրիստոսը չսիրեր,
23 ¬ նզովեա՛լ բլլայ՝ *Էրէբ մեր Տէրը գայ՝՝։ ¬ Տէր
24 Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր հետը. Իմ սէրս
ձեր ամենուդ հետը ըլլայ Քրիստոս Յիսուսով։
Ամէն։

ե Երբ. գ. 10 ։
ը բ Կոր. ժա. 9 ։ Փիլ. բ. 30 ։ Փիլմ. 13 ։
ի Կող. դ. 8 ։
ի աԹես. ե. 12 ։ Փիլ. բ. 29 ։
ի Հռով. ժգ. 5 ։ 15 ։ Փիլմ. 2 ։
լ Հռով. ժգ. 16 ։
խ Կող. դ. 18 ։ բ Թես. գ. 17 ։
ծ Եփե. գ. 24 ։
կ Գաղ. ա. 8, 9 ։
հ Ցոան. Մարանաթա ։
ձ Ցուդ. 14, 15 ։
ղ Հռով. ժգ. 20 ։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼԻՑՆ ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ը

3 Առաքեալը կը յորդորէ կորնթացիները համբերող բլլալ
նեղութեան մէջ, յուշընելով անոնց Թէ ինչպէս Աստուած
մխիթարեց զինքը իր ամէն վիշտերուն մէջ և ազատեց զ8

մանաւանդ Ասիայի մէջ իր վերջին նեղութեան առնը ։ 12 և վկայ բերելով իր ու անոնց խղճմտանքը՝ իր անկեղծութեամբ աւետարանին անփոփոխ ճշմարտութիւնը քարոզելուն , 15 կը ցուցընէ թէ իր անոնց չերթալը ո՛չ թէ թեթեւամտութենէ կը ծագի , հապա անոնց վրայ ունեցած իր կարեկցութենէն ։

1 Պողոս ՝ առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի՝ Աստուծոյ կամքովը , ու Տիմոթէոս Դէր եղբայրը ·
Ողբնթոսի մէջ եղած Աստուծոյ եկեղեցիին , և բոլոր Հ Աքայիայի մէջ եղող ամէն սուրբերուն ,
2 ‡ Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն ։
3 Օրհնեալ ըլլայ Աստուած ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Հայրը , ողորմութեանց Հայրը և ամէն
4 մխիթարութեան Աստուածը , Ան որ մեզ կը մխիթարէ մեր ամէն նեղութիւններուն մէջ , որ մենք կարող ըլլանք մխիթարել զանոնք՝ որ ամէն նեղութիւններու մէջ են , ան մխիթարութիւնով՝
5 որով մենք Աստուծմէ կը մխիթարուինք ։ Ի Վասն զի ինչպէս որ Քրիստոսի չարչարանքները մեր վրայ շատ եղան , նմանապէս Քրիստոսի ձեւրքովը մեր
6 մխիթարութիւնն ալ շատ կ՚ըլլայ ։ Ու թէ՛ նեղութիւն քաշինք , ձեր մխիթարութեանը ու փրկութեանը համար է , և թէ՛ մխիթարուինք , ձեր մխիթարութեանը ու փրկութեանը համար է , որ
7 կը յաջողի համբերելով այն չարչարանքներուն՝ որոնցմով մենք ալ կը չարչարուինք · Ու մեր յոյսը հաստատուն է ձեզի համար , Ի ինչու որ գիտենք թէ ինետը որ չարչարանքներուն հաղորդ էք ,
8 անանկ ալ մխիթարութեանը պիտի ըլլա՛ ։ Ա՛ւ ան

— ա Կոր · ա · 1 ։ Եփե · ա · 1 ։ Կող · ա · 1 ։ ա Տիմ · ա · 1 ։
բ Տիմ · ա · 1 ։
‡ Փիլ · ա · 1 ։ Կող · ա · 2 ։
§ Հռով · ա · 7 ։ ա Կոր · ա · 3 ։ Գաղ · ա · 3 ։ Փիլ · ա · 2 ։ Կող · ա · 3 ։ ա Թես · ա · 1 ։
2 ։ բ Թես · ա · 2 ։ Փիլմ · 3 ։
Ի Եփե · ա · 3 ։ ա Պետ · ա · 3 ։
Ի Գոր · թ · 4 ։ Գաղ · գ · 10 ։ Կող · ա · 24 ։
Ղ Գաղ · գ · 15 ։
Ի Հռով · բ · 17 ։ բ Տիմ · բ · 12 ։

պի ընԱսիայի մէջ մեզի պատահած նեղութիւնները վրայով՝ չեմ ուզեր որ տգիտող ըլլաք՝ եղբայրներ , թէ դէր կարողութենէն շատ աւելի ծանրաբեռնեցանք , մինչեւ որ կեանքնիս ալ անյոյս
9 եղանք ։ Այլ մահուան վճիռը մենք վրանիս պահեցինք , Ե որ ինքզինքնիս չապաւինինք , հապա Աստուծոյ՝ որ մեռելները կը յարուցանէ ·
10 Ի որ ինքը անանկ մեծ մահուանէ մեզ փրկեց ու կը փրկէ · Որուն կը յուսանք թէ տակաւին պիտի փրկէ ,
11 Ի մեզի համար ձեր ըղձալի աղօթքին օգնակատնութիւնովը · Որ շատերուն աղէ՛կ պատճառովը մեզի եղած շնորհքին համար՝ շատերէն գոհութիւն տրուի մեզի համար ։
12 Ինչու որ մեր պարծանքը սա է , մեր խղճմտանքին վկայութիւնը՝ Ը թէ մենք Աստուծոյ սո՛ւրբ պարզմտութեամբ ու անկեղծութեամբ , Ը՝ և չի՛ թէ մարմնաւոր իմաստութիւնով մը , հապա Աստուծոյ շնորհքովը աշխարհի մէջ վարուեցանք ,
13 բայց աւելի դէպ ի ձեզի ։ Վասնզի ուրիշ բան չենք գրեր ձեզի , հապա ան որ կարդալը ու կը ճանչնաք · և կը յուսամ թէ մինչև վերջը
14 պիտի ճանչնաք · Ինչպէս որ քիչ շատ ճանչցաք մեզ , Թ որ ձեր պարծանքն ենք , Ժ ինտոր որ դուք ալ մերը՝ Տէր Յիսուսի օրը ։
15 Ու սա վստահութիւնով Ի կ՚ուզէի առաջ ձեզի գալ , Ընդ որուբ երկրորդ անգամ շնորհք ընդու-
16 նիք · Ու ձեզմէ անցնիլ դէպ ի Մակեդոնիա , Ճ և դարձեալ Մակեդոնիայէն ձեզի գալ , ու ձեզ-

Ը Գոր · ժԹ · 23 ։ ա Կոր · ժե · 32 ։ ժզ · 9 ։
Ի Երեմ · ժե · 5 , 7 ։
Ի բ Պետ · բ · 9 ։
Ի Հռով · ժե · 30 ։ Փիլ · ա · 19 ։ Փիլմ · 22 ։
Ի Գաղ · գ · 15 ։
Ի Գաղ · բ · 17 ։ գ · 2 ։
Ի ա Կոր · բ · 4 , 13 ։
Ի Գաղ · ե · 12 ։
Ի Փիլ · բ · 16 ։ գ · 1 ։ ա Թես · բ · 19 , 20 ։
Ի ա Կոր · գ · 19 ։
Ի Հռով · ա · 11 ։
Ճ ա Կոր · ժզ · 5 , 6 ։

17 մէ Համբայ դրուիլ դէպ ի Հրէաստան : Ասա-
տի աս որ ես մոռնալեղի , միթէ թեթեւութիւ-
նո՞վ չարժեցայ . կամ թէ ան որ ես կը խոր-
հիմ , ¶ մարմնաւորապէս կը խորհիմ , *որ իմ
18 կողմնէս այո՛ այո՛ և ո՛չ ոչ ըլլայ " : Սակայն
Հաւատարիմ է Աստուած , որ մեր խօսքը ձեզի որ
19 հասաւ , այո՛ և ո՛չ չէր : ¶ Ինչու որ Աստուծոյ
Որդին Յիսուս Քրիստոս՝ որ մեզմով ձեզի քարո-
զուեցաւ , (ինծմով և Սիղուանոսով ու Տիմոթէոս-
սով ,) այո՛ ու ո՛չ չեղաւ , ե հապա իր մէջը եղաւ
20 այո՛ . ը Քանզի որչափ որ Աստուծոյ խոստմունք-
ները կան , իր մէջը Այո՛ են , ու իր մէջը Ամէն են՝
21 Աստուծոյ փառքին համար մեր ձեռքովը : Իսկ
ան որ մեզ ձեզի հետ միասին Քրիստոսով հաս-
22 տատեց , *ու մեզ օծեց , Աստուած է . ը Որ մեզ
կնքեց ալ , ¶ և Հոգի տուաւ Հոգւոյն գրաւը մեր
23 սրտերուն մէջը : ¶ Ես Աստուած վկայ կը
կանչեմ իմ՝ անձիս , *որ ձեզ խնայելուս համար
տակաւին Կորնթոս չեկայ . *սակայն չէ թէ ձեր
հաւատքին վրայ կը տիրապետենք , հապա գործա-
կից ենք ձեր ուրախութեանը . Վասնզի որ դուք
հաստատով կը կենաք :

ա Գլ. ժ. 2 ։
* Կա՛ր՝ չէ . հապա որ իմ կողմանէս այն այո՛ ըլայ , ու
ոչը ո՛չ ։
բ Մար. ա. 1 ։ Ղուկ. ա. 35 ։ Գործ. Թ. 20 ։
դ Եբր. Ժգ. 8 ։
ե Հռով. Ժե. 8, 9 ։
զ ա Ցես. բ. 20, 27 ։
է Եփես. ա. 13 ։ դ. 30 ։ բ Տիմ.
բ. 19 ։ Ցայտ. բ. 17 ։
թ Գլ. ե. 5 ։ Եփես. ա. 14 ։
ժ Հռով. ա. 9 ։ Գլ. ժա. 31 ։
Գաղ. ա. 20 ։ Փիլ. ա. 8 ։
ի ա Կոր. դ. 21 ։ Գլ. բ. 3 ։
Ժբ. 20 ։ Ժգ. 2, 10 ։
լ ա Կոր. գ. 5 ։ ա Պետ. ե. 3 ։
խ Հռով. ժա. 20 ։ ա Կոր. Ժե.
1 ։

Գ Լ · Բ

1 Պօղոս ցուցնելով իր անձը չերթալուն պատճառը , 6 կը
խնդրէ որ եկեղեցին հաղորդակցութենէն կորսուած անձին
ներէն՝ ու մխիթարէն զանիկա , 10 ինչպէս որ ինքն ալ անոր
անկեղծ ղղիմանը նայելով՝ ներած է , 12 կը ծանուցանէ

Տրովադային Մակեդոնիա անցնելուն պատճառը , 14 և ամէն
տեղ Աստուծմէ իր քարոզութեանը տրուած բարի յաջողու-
թիւնը ։

1 Սակայն ես ինծմէ սա որոշեցի , *որ նորէն տըրտ-
2 մութիւնով չգամ ձեզի : Ինչու որ եթէ ես
ձեզ տրտմեցընեմ , ալ ո՞վ է որ ինձ պիտի ուրա-
3 խացընէ , թէ չէ ան՝ որ ինծմէ կը տրտմի : Ու
սա գրեցի , որ երբայ թէ երբոր գամ՝ չտրտմու-
թիւն մը կրեմ անոնցմէ , ուսկից որ պէտք է ինծի
ուրախ ըլլալ . քանզի ¶ ձեր ամենուն վրայ վստահ
4 եմ , որ իմ ուրախութիւնս ձեր ամենունն է : Ին-
չու որ շատ նեղութենէ և սրտի տագնապէ ես ձեզի
դրեցի շատ արցունքով . ¶ չէ թէ որ դուք տըրտ-
միք , հապա որ գիտնաք ան սէրը՝ որ ես ունիմ ա-
ւելի ձեր վրայ :
5 ¶ Իսկ թէ որ մէկը տրտմեցուց , չէ թէ ինք
տրտմեցուց , հապա *ըստ մասին (որ խօսք ծանր
6 չընեմ) ձեզ ամենքդ " : Հերիք է անանկ մար-
7 դուն ան պատիժը , է որ շատերէն եղաւ : ը Ուստի
ընդհակառակն պէտք է աւելի ներել անոր ու մխի-
թարել , որ երբայ թէ անանկը աւելի տրտմութե-
8 նէն ընկղմի : Ուստի կաղաչեմ ձեզ , որ անոր վրայ
9 ¶ Ձեր սէրը հաստատէք . (Քանզի ասոր համար ալ
գրեցի , որ ձեզ փորձելով՝ գիտնամ ե թէ ամէն
10 բանի մէջ ¶ հնազանդ էք : Ինչ որուն որ դուք բան
մը կը ներէք , ես ալ ինք ներէմ . ինչու որ եթէ ես
ալ ներեմ , որու որ ներեմ՝ ձեզի համար է Քրիս-
11 տոսի կողմանէ .) Որ չերթայ թէ ղրկանք մը կրենք

ա Գլ. ա. 23 ։ Ժբ. 20, 21 ։
Ժգ. 10 ։
բ Գլ. Ժբ. 21 ։
դ Գլ. է. 16 ։ ը. 22 ։ Գաղ.
է. 10 ։
ե Գլ. է. 8, 9, 12 ։
զ ա Կոր. է. 1 ։
է Գաղ. դ. 12 ։
* Կա՛ր՝ ըստ մասին , որ ձեր
ամենուն վրայ ծանրութիւն
չդնեմ ։
ը ա Կոր. է. 4, 5 ։ ա Տիմ. ե.
20 ։
թ Գաղ. գ. 1 ։
ժ Գլ. է. 15 ։ Ժ. 6 ։

Աստանայէն . քանզի անոր խորհուրդները չգիտեր
12 ցողդ չենք : ֊Ընդ երբոր ես Տրոմագա հասայ Ներիսոսի ա-
ւետարանը տարածելու , եւ ինծի դուռ մը բաց էր
13 Տէրոջմով , ևԼմտ հոգւոյս մէջ հանգստութիւն
չունեի , ինչու որ իմ Տիտոս եղբայրս հոն չգտայ .
հապա անոնցմէ հրաժարելով՝ Մակեդոնիա գացի :
14 Բայց գոհութիւն Աստուծոյ որ միշտ յաղթող
կ՚ընէ մեզ Ներիսոսով , ու զինքը ճանչնալուն
15 հոտը մեզմով յայտնի կ՚ընէ ամէն տեղ . Ինչու-
որ մենք Աստուծոյ առջեւը Ներիսոսի անոյշ հոտն
ենք ֊ փրկուածներուն մէջ եւ կորսուածներուն
16 մէջ . ևՀին մահուան հոտ դէպ՚ի մահ , և ոմանց
կենդանութեան հոտ դէպ՚ի կեանք . Եւ ասոնք բա-
17 ներուն ձիւ բաւական է : Ինչպէս մենք շատերուն
պէս չենք , Աոր Աստուծոյ խօսքին խարդախու-
թիւն կ՚ընեն . հապա ճորպէս թէ անկեղծութեամբ ,
հապա որպէս թէ Աստուծմէ Աստուծոյ առջեւը
Ներիսոսով կը խօսինք :

ԳԼ · Գ

1 Ընաքեալը կը ցուցընէ թէ Կորնթացւոց հաւատքը և շնորհ-
ները բաւական վկայութիւն են իր պաշտօնին , որ սուտ
վարդապետները անապարժութեան յանգնքով համեմա-
նեն զինքը · 6 և օրէնքին ու աւետարանին պաշտօնեութեան
միջեւեղը բաղդատութիւն մը ընելով՝ 12 փաստերով կը հաս-
տատէ որ իր պաշտօնը խիստ գերազանց է , ճշդի ինտր որ
կենաց և ազատութեան օրէնքը գերազանց է դատապար-
տութեան օրէնքէն :

1 ֊Կը սկսի՞նք նորէն անձնէնքնս յանձն ընել .
կամ թէ ոմանց պէս պէ՞տք է մեզի Ե յանձ-

ֆ Գոր · ժգ · 8 ; ֆ · 6 ։
ֆ ա Կոր · ժգ · 9 ։
Լ Գլ · է · 5 , 6 ։
Լ Երգ · ա · 3 ։
Ֆ ա՛Կոր · ա · 18 ։
Լ Գլ · գ · 3 ։
Հ Ղօս · բ · 34 ։ Ցօհ · Ֆ · 39 ։
ա Պետ · բ · 7 , 8 ։
Ն ա Կոր · ժե · 10 ։ Գլ · գ · 5 , 6 ։
Ղ Գլ · գ · 2 ։ ժա · 13 ։ Բ Պետ ·
բ · 3 ։
Ճ Գլ · ա · 12 ։ գ · 2 ։
Ո Գլ · է · 12 ։ ժ · 8 , 12 ։ ժբ ·
11 ։
Բ Գոր · ժբ · 27 ։

նարարութեան թուղթեր ձեզի , կամ ձեզմէ ։
2 Ե Հապա մեր թուղթը դուք էք մեր սրտերուն
մէջը գրուած , ճանչցուած ու կարդացուած ամէն
3 մարդկիներէն · Յայտնի ըլլալով Ե որ դուք
Ներիսոսի թուղթն էք մեր սպասաւորութեա-
նով , չէ թէ մելանով գրուած , հապա կեն-
դանի Աստուծոյ Հոգիով . Ե չէ թէ քարեղէն
տախտակներու վրայ , Ղհապա սրտին մարմնե-
4 ղէն տախտակներուն վրայ ։ Եւ ասանկ վստա-
հութիւն ունինք մենք Աստուծոյ վրայ Ներիսո-
5 սի ձեռքովը · Ե Ոչ թէ մենք ինքնիրենիս բա-
ւական ենք բան մը խորհելու՝ որպէս թէ մեզմէ ,
6 Ը հապա մեր բաւականութիւնը Աստուծմէ է · Որ
մեզ բաւական ալ ըրաւ Նոր կտակարանին Ե պաշ-
տօնեաները ըլլալու՝ Ե չէ թէ գիրին , հապա Հոգիին ·
Ե ինչու որ գիրը կը սպանէ , Ե բայց Հոգին կ՚ապրեց-
7 ցընէ ։ Ե Իսկ թէ որ քարերու վրայ Ե գրով փորուած
մահուան պաշտօնը փառքով եղաւ , հոր Իսրայէլի
որդիքը կարող չեղան Մովսէսին երեսը նայելու՝
անոր երեսին փառացը համար , որ պիտի խափա-
8 նուէր · Ն Ո՞Ե հոգիին պաշտօնը ևՆպէս աւելի
9 փառքով պիտի չըլլայ ։ Ինչու որ եթէ դատա-
պարտութեան պաշտօնը փառքով էր , Նոր շատ
աւելի արդարութեան պաշտօնը փառքով պիտի
10 ըլլայ ։ Ա՞ման ղի ան որ փառաւոր էր , ասանկ մնացին

25 , 29 ։ ա Տիմ · ա · 11 , 12 ։
բ Տիմ · ա · 11 ։
Ե Հռով · բ · 27 , 29 ։ Ե · 6 ։
Լ Հռով · գ · 20 ։ դ · 15 ։ Ե ·
9 , 10 , 11 ։ Գաղ · գ · 10 ։
Ֆ Ցօհ · դ · 64 ։ Հռով · բ · 2 ։
Հ Հռով · Ե · 10 ։
Ն Եբ · լգ · 1 , 28 ։ բ Օր · ժ ·
1 , ևն ։
Ո Եբ · լգ · 29 , 30 , 35 ։
Բ Գաղ · գ · 5 ։
Ղ Հռով · ա , 17 ։ գ · 21 ։

փառաւոր չէ գերազանց փառքին պատճառովը ։
11 Վասնզի եթէ ան որ պիտի խափանուէր՝ փառքով
էր , որչափ աւելի ան որ կը կենայ՝ փառքով պիտ-
12 ի ըլլայ ։ Ուստի ասանկ յոյս ունինք , մեծ
համարձակութեամբ կը վարուինք դէպ ի ժողո-
13 վուրդ , Եւ չէ թէ ինչպէս որ Մովսէս իր երեսին վրայ
ծածկոց կը ձգէր , զոր Իսրայէլի որդիքը չնայեին
14 ան խափանուելու բաներուն վախճանին ։ Այ-
սպէս անոնց միտքերը կուրցան . ինչու որ մինչև
այսօրուան օրս նոյն ծածկոցը ձգուած է հին կտա-
կարանին ընթերցմունքին վրայ , ու չվերցաւ ,
15 (ինչու որ Քրիստոսով կը խափանուի) ։ Այսպէս
մինչև յայսօր երբոր Մովսէսին գիրքը կը կարդան ,
16 անոնց սրտին վրայ ծածկոց մը կը կենայ ։ Իսկ
երբոր Տէրոջը դառնան , ան ատենը պիտի վեր-
17 նայ ան ծածկոցը . Եւ Արդ Տէրը Հոգին է . և
ուր որ Տէրոջը Հոգին կայ , հոն ազատութիւն կայ ։
18 Իսկ մենք ամէնքս բաց երեսով Տէրոջը փառքը
կրկին թէ հայելիի մէջ տեսնելով , նոյն պատ-
կերին կը նորոգուինք փառաց ի փառս , որպես թէ
Տէրոջը Հոգիէն ։

ա ԳԼ · է · 4 ։ Եփե · գ · 19 ։
բ ՆԼ · լբ · 33 , 35 ։
գ Հռով · ժ · 4 ։ Գաղ · գ · 23 ։
դ Ես · գ · 10 ։ Մատ · ժգ · 11 , 14 ։ Ցօհ · ժբ · 40 ։ Գոր · իբ · 26 ։ Հռով · ժա · 7 , 8 , 25 ։ ԳԼ · դ · 4 ։
ե ՆԼ · լբ · 34 ։ Հռով · ժա · 23 , 26 ։
զ Ես · իե · 7 ։
է Հմր 6 ։ ա Կոր · ժե · 45 ։
ը ԳԼ · դ · 4 , 6 ։ ա Տիմ · ա · 11 ։
թ ա Կոր · ժգ · 12 ։
ժ Հռով · բ · 29 ։ ա Կոր · ժե · 49 ։ Կող · դ · 10 ։

ԳԼ · Գ

1 Կը ծանուցանէ թէ ինչպես անկեղծութեամբ և հաւատա-
րիմ եռանդով քարոզեց աւետարանը , 7 և թէ ինչպէս
աւետարանին համար իր ամէն օր կրած նեղութիւնները և
հալածանքները պատճառ եղան աւելցընելու Աստուծոյ զօ-
րութեան փառքը , 12 եկեղեցւոյ օգուտը 16 և իր անձին
յաւիտենական փառքը ։

1 Ուստի աս պաշտօնը ունենալով , ինչպէս որ
ողորմութիւն գտանք , չենք ձանձրանար .
2 Հապա հրաժարեցանք ամօթալի ծածուկ բաներ-
բէն , ու խորամանկութեամբ չենք վարուիր , և
խարդախութիւն չենք ըներ Աստուծոյ խօսքին մէջ .
Հապա ճշմարտութիւնը յայտնելով՝ ինձնիններս
մարդոց ամէն խղճմտանքին կ՚ընծայենք Աստուծոյ
3 առջևը ։ Իսկ թէ որ մեր աւետարանը ծածկուած
ալ է , Ո՛ւ կորսուածներուն մէջ ծածկուած է .
4 Որոնց մէջ աս աշխարհիս աստուածը Անհա-
ւատներուն միտքերը կուրցուց , Որ Քրիստոսի
փառաց աւետարանին լոյսը անոնց վրայ չծագէ ,
5 Որ ինքն է Աստուծոյ պատկերը ։ Վասնզի որ չէ
թէ անձերնիս կը քարոզենք , հապա Քրիստոս
Յիսուս Տէրը , Ու մեզ՝ ձեր ծառաները Յիսուսի
6 համար ։ Վասն զի Աստուած Որ հրամայեց ըրաւ
խաւարէն լոյս ծագիլ , Որ ինքը մեր սրտերուն մէջ
ծագեց՝ Աստուծոյ փառաց գիտութեան լոյսը տա-
7 լու համար Յիսուս Քրիստոսի անձովը ։ Ընդ
մինք աս գանձը հողէ ամաններու մէջ ունինք ,
Որ զօրութեան առաւելութիւնը Աստուծմէ ըլ-
8 լայ , ու չէ թէ մեզմէ ։ Ամէն կողմանէ վշտա-
ցած ենք , բայց նեղը չենք . կարօտեալ
9 ենք , բայց յուսահատած չենք . Հալածուած ենք ,
բայց երեսէ ձգուած չենք . Վար ձգուած ենք ,

ա ԳԼ · գ · 6 ։
բ ա Կոր · է · 25 ։ ա Տիմ · ա · 13 ։
գ ԳԼ · բ · 17 ։ ա Թես · բ · 3 , 5 ։
դ ԳԼ · գ · 4 , 7 ։ է · 14 ։
ե ԳԼ · է · 11 ։
զ ա Կոր · ա · 18 ։ ԳԼ · բ · 15 ։ բ Թես · բ · 10 ։
է Ցօհ · ժբ · 31 ։ ժդ · 30 ։ ժգ · 11 ։ Եփե · գ · 12 ։
ը Ես · գ · 10 ։ Ցօհ · ժբ · 40 ։ ԳԼ · գ · 14 ։
թ ԳԼ · գ · 8 , 9 , 11 , 18 ։ Հմր 6 ։
ժ Ցօհ · ա · 18 ։ ժբ · 45 ։ ժգ · 9 ։ Փիլ · բ · 6 ։ Կող · ա · 15 ։ Եբր · ա · 3 ։
ի ա Կոր · ա · 13 , 23 ։ ժ · 33 ։
լ ա Կոր · թ · 19 ։ ԳԼ · ա · 24 ։
խ Ծն · ա · 3 ։
ծ բ Պետ · ա · 19 ։
կ Հմր 4 ։ ա Պետ · բ · 9 ։
հ ԳԼ · է · 1 ։
ձ ա Կոր · բ · 5 ։ ԳԼ · ժբ · 9 ։
ղ ԳԼ · է · 5 ։
ճ Սաղ · լե · 24 ։

10 բայց կորսուած չենք · ժ Ամէն առն Յիսուսի մա-
հը մեր մարմիններուն մէջը կը կրենք , ժ որ Յի-
սուսի կեանքն ալ մեր մարմիններուն մէջը յայտ-
11 նուի : Վ ասն զի մենք որ կենդանի ենք՝ ն Յիսուսի
համար միշտ մահուան կը մատնուինք , որ Յիսու-
սի կեանքն ալ մեր մահկանացու մարմիններուն
12 մէջը յայտնի ըլլայ : ղ Ուստի մահը մեր մէջը կը
13 ներգործէ , և կեանքը ձեր մէջը : ո Ինայց հաւատ-
քին նոյն հոգին ունենք , ինչպէս որ գրուած է ,
ո Հաւատացի , անոր համար խօսեցայ · մենք ալ
14 կը հաւատանք , ու անոր համար կը խօսինք · Ըս
գիտնալով ո Թէ ան որ Տէր Յիսուսը յարուց , մեզ
ալ Յիսուսով պիտի յարուցանէ , ու անոր առջեւը
15 պիտի կայնեցընէ ձեզմով մէկտեղ · Ե Ինչու որ
ամէն բան ձեզի համար է , ո որ ան չնորհքը առա-
տացած՝ շատերուն գոհութիւն ընելովը աւելնայ
Աստուծոյ փառքին համար :
16 Վ ասն որոյ չենք ձանձրանար · բայց թէպէտ ա
մեր դուրսի մարդը կ՚ապականի , ո սակայն մեր
17 ներսի հոգին օրէ օր կը նորոգուի : Ե Ինչու որ
մեր վայրկենական թեթեւ նեղութիւնը առաւել-
քան զառաւել փառաց յաւիտենական գերազանցու-
18 թիւն կը գործէ մեզի : ո Վ ասն զի մենք երեւցած
բաներուն չենք նայիր , հապա չերեւցածներուն .

ժ ա Կոր · ժե · 31 : ԳԼ · ա · 5 , 9 :
ի Գաղ · գ · 17 : Փիլ · գ · 10 : Հռով · ը · 17 : բ Տիմ · բ · 11 , 12 : ա Պետ · գ · 13 :
ն Սաղ · խգ · 22 : Հռով · ը · 36 : ա Կոր · ժե · 31 , 49 : ԳԼ · ա · 8 , 9 :
ղ ԳԼ · ժգ · 9 :
ո Հռով · ա · 12 : բ Պետ · ա · 1 :
ն Սաղ · ճժգ · 10 :
ո Հռով · ը · 11 : ա Կոր · գ · 14 :
ն ա Կոր · գ · 22 : ԳԼ · ա · 6 : Կող · ա · 24 : բ Տիմ · բ · 10 :
ո ԳԼ · ա · 11 : ը · 19 : Թ · 11 , 12 :
ո Հռով · ե · 22 : Եփես · գ · 16 : Կող · գ · 10 : ա Պետ · գ · 4 :
ն Ա՛ստ · ե · 12 : Հռով · ը · 18 : ա Պետ · ա · 6 : ե · 10 :
ո Հռով · ը · 24 : ԳԼ · ե · 7 : Եբր · ժա · 1 :

ինչու որ երեւցած բաները ժամանակաւոր են , բայց չերեւցածները՝ յաւիտենական :

ԳԼ · Ե

1 Կը ծանուցանէ Թէ ինքը հաստատուն յոյս ունենալով անմահ
փառաց , 9 և սպասելով անփառքին և ընդհանուր դատաս-
տանին , կը ջանայ մաքուր խղճմտանք ունենալ , 12 ո՛է
Թէ անով պարծենալու համար , 14 այլ երբև Քրիստոսէն
կենդանութիւն ունեցող մեկը՝ կ՚աշխատի որ միայն Քրիս-
տոսի կենդանի ըլլայ երբև նոր արարած մը , 18 ու իր հաշ-
տութեան պաշտօնովը ուրիշներն ալ Աստուծոյ հետ հաշ-
տացընէ :

1 Վ ասն զի գիտենք որ ո երէք մեր վրանի նման երկ-
րաւոր տունը քակուի , մեկ շինուածք մը ու-
նենք Աստուծմէ , անձեռագործ յաւիտենական
2 տուն մը երկնից մէջ : Է Ու յիրաւի ասոր
մէջ կը հառաչենք՝ մեր երկնաւոր բնակութիւնը
3 հագնելու փափաքելով · Միայն Թէ ե երբոր ան
4 հագնելու ըլլանք , մերկ չգտնուինք : Վ ասն զի
մենք որ աս վրանին տակն ենք՝ կը հառաչենք ծան-
րութիւն քաշելով · ինչու որ չենք ուզեր վրանուն
հանել , ե հապա ան ալ նայ վրայէն հագնիլ ,
5 որ մահկանացուն ընկղմի կեանքէն : ը Ա՛յսպէս
ան որ մեզ աս բանիս կը պատրաստէ՝ Աստուած
6 է , Ընդ նաև մեզի տուաւ Հոգւոյն գրաւը : Ուս-
տի ամէն առն վստահութիւն ունինք , և գիտենք՝
Թէ մարմնի մէջ կը կենանք , Տէրոջմէ
7 հեռու ենք · (Ը Ինչու որ հաւատքով կը քալենք ,
8 ու չ՚ի Թէ երեւութով ·) Ուստի վստահութիւն ու-
նինք՝ ըն ալ աւելի կ՚ուզենք մարմինէն հեռանալ ,
9 ու Տէրոջը քովը կենալ : Ասոր համար կը ջա-

ո Ցոբ · գ · 19 : ԳԼ · դ · 7 : բ Պետ · ա · 13 , 14 :
է Հռով · ը · 23 :
ը Ցայտ · գ · 18 : Ժգ · 15 :
ը ա Կոր · ժե · 53 , 54 :
ը Ես · լԹ · 23 : Եփես · բ · 10 :
ը Հռով · ը · 23 : ԳԼ · ա · 22 : Եփես · Լա · 14 : գ · 30 :
ի Հռով · ը · 24 , 25 : ԳԼ · գ · 18 : ա Կոր · Ժգ · 12 : Եբր · ժա · 1 :
ը Փիլ · ա · 23 :

նանք ալ, որ թէ կենանք և թէ հեռանանք,
10 անոր հաճոյ ըլլանք : ե Վասն զի պէտք է որ ա-
մէնքս ալ Քրիստոսիատեանին առջեւը ներկայա-
նանք, ը որ ամէն մէկը իր մարմնովը ըրածներուն
փոխարէնը առնէ ինչ որ գործեր է, թէ բարի և
թէ չար :
11 թ Ուստի Տէրոջը վախը դիտնալով՝ մարդոց միտ-
քը կը հաճեցընենք . և սակայն մենք Աստուծոյ
առջեւը յայտնի ենք, և կը յուսամ որ ձեր խղճմ-
12 տանքին մէջն ալ յայտնի ենք : ժ Չէ թէ նորէն
անձերնիս ձեզի կ'ընծայենք . ի հապա առիթ կու
տանք ձեզի՝ մեր վրայով պարծենալու . որ քան զը
ունենաք պատասխանել անոնց՝ որ աչքի երեսյա-
13 ծոյը կը պարծենան, ու չէ թէ սրտով : ի Ման-
չու որ երթէ խելագած ենք՝ ան Աստուծոյ համար է,
14 և թէ որ զգաստ ենք՝ ան ձեզի համար է . Ինչու որ
Քրիստոսի սէրը մեզ կը ստիպէ . քանզի մեր
դատումը սա է որ հերեք մեկը ամենուն համար
15 մեռաւ, ուրեմն ամէնն ալ մեռան . Նա ամե-
նուն համար մեռաւ, ե որ կենդանի եղողները՝ ալ
իրենց անձերուն կենդանի չըլլան, հապա անոր՝
որ իրենց համար մեռաւ ու յարութիւն առաւ :
16 ղ Ուստի ասկէ ետև մենք մէկ մը մարմնով չենք
դիտեր . ու թէև Քրիստոսը մարմնով ճանչ-
ցանք, ի բայց հիմա՝ ալ ան ոնով չենք ճանչնար :
17 ժ Ուրեմն թէ որ մեկը Քրիստոսի մէջ է,

ե Պատ. իե. 31, 32 : Հռով. ժբ. 10 :
զ Հռով. բ. 6 : Գաղ. գ. 8 : Եփես. գ. 8 : Կող. գ. 24, 25 : Ցայտ. իբ. 12 :
է Ցոբ. լա. 23 : Երբ. ժ. 31 : Ցուց. 23 :
ը Գլ. գ. 2 :
թ Գլ. գ. 1 :
ժ Գլ. ա. 14 :
ի Գլ. ժա. 1, 16, 17 : ժբ. 6, 11 :
ղ Հռով. և. 15 :
ի Հռով. գ. 11, 12 : ժբ. 7, 8 : ա Կոր. գ. 19 : Գաղ. բ. 20 : ա Թես. և. 10 : ա Պետ. դ. 2 :
ղ Պատ. ժբ. 50 : Ցօհ. ժե. 14 : Գաղ. և. 6 : Փիլ. գ. 7, 8 : Կող. գ. 11 :
ձ Ցօհ. գ. 64 :
ճ Հռով. բ. 9 : ժգ. 7 : Գաղ. գ. 15 :

յ անիվայ նոր ստեղծուած մըն է . Հինները անցան,
18 և ահա ամէն բան նոր եղաւ : Սակայն ամէն բան
Աստուծմէ է, ը որ մեզ իրեն հետ հաշտեցուց Յի-
սուս Քրիստոսի ձեռքովը, ու տուաւ մեզի հաշ-
19 տութեան պաշտօնը . ե Այսինքն Աստուած էր, որ
Քրիստոսով աշխարհս իրեն հետ հաշտեցուց, և
անոնց յանցանքները իրենց չսեպեց, ու հաշտու-
20 թեան խօսքը մեր մէջը դրաւ : Ուրեմն Քրիս-
տոսի կողմանէ դեսպանութիւն կ'ընենք, ղ իբրև
թէ Աստուած կը բարեխօսէր մեզմով . կ'աղաչենք
յիւր Քրիստոսի կողմանէ, հաշտուեցէք Աստուծոյ
21 հետ : Զի ան զի Անմեղ որ մեզի չէր
դիտեր, մեզի համար մեղաւոր սեպեց, ը որ մենք
անոր միջոցովը Աստուծոյ արդարութիւն ըլլանք :

Գ Լ . Զ .

1 Աստուծոյ մենք ալ ը գործակից ըլլալով՝ է կ'աղա-
չենք որ Աստուծոյ շնորհքը ը պարապ տեղը
2 ընդունած չըլլաք : ը Ինչու որ՝ Ընդունելի
ժամանակի մէջ լսեցի քեզի, կ'ըսէ, և փըր-
կութեան օրը օգնութիւն ըրի քեզի . ահա հիմա
է ընդունելի ժամանակը, ահա հիմա է փրկութեան

յ Գաղ. և. 6 : գ. 15 :
ե Ես. խգ. 18, 19 : կե. 17 : Եփես. բ. 15 : Ցայտ. իա. 5 :
զ Հռով. և. 10 : Եփես. բ. 16 : Կող. ա. 20 : ա Ցօհ. բ. 2 : դ. 10 :
ը Հռով. դ. 24, 25 :
ի Ցոբ. լգ. 23 : Սաղ. բ. 7 : Գլ. գ. 6 : Եփես. գ. 20 :
ղ Գլ. ե. 1 :
ի Ես. ծբ. 6, 9, 12 : Գաղ. գ. 13 : ա Պետ. բ. 22, 24 : ա Ցօհ. գ. 5 :
ը Հռով. ա. 17 : և. 19 : ժ. 3 : ա Կոր. գ. 9 :
թ Գլ. և. 20 :
ժ Երբ. ժբ. 15 :
ի Ես. խե. 8 :

3 օրը : Է Ինձա՛ մէկ բանով մը գայթակղութիւն
4 չենք տար , որ դէր պաշտօնը չարատառորի • Բայց
ամէն բանի մէջ մեր անձը կ'ընծայենք Ը Աստուծոյ
սպասաւորներու պէս՝ շատ համբերութեամբ վիշ-
տերու մէջ , տառապանքներու , նեղութիւններու ,
5 է Ծեծերու , բանտերու , խռովութիւններու ,
աշխատութիւններու , հակումներու , ծոմերու մէջ ,
6 Մաքրութիւնով , գիտութիւնով , երկայնմտու-
թիւնով , քաղցրութիւնով , Սուրբ Հոգիով ,
7 անկեղծ սիրով , ԸՀ՛շմարտութեան խօսքով ,
Ը Աստուծոյ զօրութիւնով , ձ արդարութեան զէն-
8 քերով՝ որ աջ կողմէն ու ձախ կողմէն է • փառքով
ու անարգութիւնով , պարսաւանքով և գովա-
բանութիւնով • մոլորցընողներու պէս՝ ու ճշմարիտներ •
9 Ընճանաչներու պէս՝ Է և ծանօթներ • Լմռնողնե-
րու պէս՝ և ահա կենդանի ենք • Է պատժուած-
10 ներու պէս , ու չսպանուածներ • Տրտմածներու
պէս՝ ու միշտ ուրախ ենք • աղքատներու պէս՝ ու
շատերը կը հարստացընենք • բան մը չունեցողնե-
11 րու պէս՝ և ամէն բան ստացած ենք : Մեր բերա-
նը ձեզի բացուած է ո՛վ Կորնթացիք , ծ Է մեր
12 սիրտը լայնցած : Դուք մեր կողմէն չէք նեղուիր ,
է հապա ձեր ո՛ևէցած գթոյն կողմէ կը նեղուիք :
13 Ասոի անոր հատուցումը ընելը համար (ես իբրև
որդիներուս կը խօսիմ յետ ,) դուք ալ դուէ՛ ի
ընդ լայնցէ՛ք :
14 Չհնհաւասներուն հետ օտարախառն լծակից մի՛

Է Հռով . ժգ . 13 ։ ա Կոր . թ . 12 ։ ժ . 32 ։
Ը ա Կոր . գ . 1 ։
Թ Գաղ . ժա . 23 , ՃՀ ։
Ժ Գաղ . գ . 2 ։ է . 14 ։
Ի ա Կոր . բ . 4 ։
Լ Գաղ . ժ . 4 ։ Եփես . գ . 11 , 13 ։ բ Տիմ . գ . 7 ։
Խ Գաղ . գ . 2 ։ է . 11 ։ ժա . 6 ։
Ծ ա Կոր . գ . 9 ։ Գաղ . ա . 9 ։ գ . 10 , 11 ։
Կ Սաղ . ՃԺբ . 18 ։
Հ Գաղ . է . 3 ։
Ձ Գաղ . ժբ . 15 ։
Ղ ա Կոր . գ . 14 ։
Ճ Օր . է . 2 , 3 ։ ա Կոր . է . 9 ։ է . 39 ։

բլլաք • Դժանգի՛ն միանակրութիւն ունի ար-
դարութիւնը անօրէնութեան հետ ։ և ի՞նչ հա-
15 ղորդութիւն ունի լոյսը խաւարին հետ • Եւ ի՞նչ
միաբանութիւն ունի Քրիստոս Վերլիարին հետ ,
կամ ի՞նչ բաժին ունի հաւատացեալը անհաւատին
16 հետ • Եւ ի՞նչ յարմարութիւն ունի Աստուծոյ
տաճարը կուռց հետ • Ձվասն զի դուք կենդանի Ա-
ստուծոյ տաճարն էք , ինչպէս որ Աստուած բաւ-
ել Ճ Ինծնոց մէջը պիտի բնակի՛մ , ու անոնց մէջը
պիտի քալե՛մ , և անոնց Աստուած պիտի ըլլա՛մ ,
17 ու անոնք ինձի ժողովրդ պիտի ըլլան ։ Ճ Ասոր
համար ելէ՛ք անոնց մէջէն ու զատուեցէ՛ք , կ'ըսէ
18 Տէրը , և պիղծ բանի մի՛ դպչի՛ք • Եւ ես ձեզ պի-
տի ընդունի՛մ , Ե և ես ձեզի Հայր պիտի ըլլա՛մ ,
ու դուք ինձի տղաքներ ու աղջիկներ պիտի ըլլաք՝
կ'ըսէ Ամենակալ Տէրը ։

ԳԼՈՒԽ Լ

1 Իր խօսքը շարունակելով կը յորդորէ զանոնք սուրբ վարք
ունենալու , 2 և իրեն ցուցընելու ան նոյն սէրը որ ինքը ա-
նոնց վրայ ունէր • 3 կը ծանուցանէ թէ իր նեղութիւններուն
մէջ որչափ միխիթարութիւն ունեցաւ՝ երբոր Տիտոս իրեն
պատմեց անոնց անկեղծ ապաշխարութիւնը որ իր առջի նա-
մակը պատճառեր էր • 13 և թէ անոնց Տիտոսին ցուցուցած
սէրը ու հնազանդութիւնը արդարացուցին իր պարծանքը
անոնց վրայով ։

1 Ասոի սիրելիք՝ որովհետև մենք ս այս խոստումնե-
ները ունինք , մեր անձերը մաքրենի՛ք ու հոգիի
ամէն ֆէյլ պղծութիւններէն մաքրենի՛ք , և սրբու-
թիւնը կատարեալ գործենի՛ք Աստուծոյ վախովը ։
2 * Ընդունեցէ՛ք մեզ • մենք մը չվնաս տուինք ,

Ղ ա Թագ . ե . 2 , 3 ։ գ Թագ . ժբ . 21 ։ ա Կոր . ժ . 20 , 21 ։ Եփես . ե . 7 , 11 ։
Ճ ա Կոր . գ . 16 ։ գ . 19 ։ Ա-փես . բ . 21 , 22 ։ Եբր . գ . 6 ։
Մ Եզ . իթ . 45 ։ Գաղ . իգ . 12 ։ Երեմ . լա . 33 ։ լը . 38 ։ Ե-զեկ . ժա . 20 ։ ԼԶ . 28 ։ լէ . 26 , ՃՀ ։ Զաք . բ . 8 ։ ժգ . 9 ։
Յ Ես . ծբ . 11 ։ Գաղ . է . 1 ։ Ցայս . ժբ . 4 ։
Ն Երեմ . լա . 1 , 9 ։ Ցայս . իա . 7 ։
Ո Գաղ . գ . 18 ։ ա Ցօհ . գ . 3 ։
* Կամ՝ Համբերեցէ՛ք

3 ա՛չ մեկը նղծեցինք, ի՛ա ա՛չ մեկը զրկեցինք։ Զի
թէ չեն դատապարտելու համար ասս կը զրուցեմ.
4 որովհետև ես առաջուց ըսեր եմ, որ դուք մեր
սիրտերուն մէջն էք՝ մեռնելու ու ապրելու չեն
հետ։ Ե՛շատ է իմ համարձակութիւնս ձեր վրայ.
է շատ է իմ պարծանքս ձեզի համար. Ես լեցուն եմ
մխիթարութիւնով, աւելցած եմ ուրախութիւ-
5 նով մեր ամէն նեղութիւններուն մէջ։ Ես ալ ասն զի
երբոր մենք Մակեդոնիա հասանք, ընաւ մեր մար-
մինը հանգստութիւն չունեցաւ, ըհակառակ ամէն
կողմանէ նեղութիւն կը քաշէինք. Բդուրսէն պա-
6 տերազմներ էին, ասս ներսէն վախեր։ Բայց
Աստուած որ խոնարհները կը մխիթարէ, է մեզ
7 մխիթարեց Տիտոսի գալուովը։ Ես չէ թէ միայն
անոր գալուովը, հապա ան մխիթարութիւնովն ալ՝
որով ինքը մխիթարուեր էր ձեզմով, երբոր մեզի
պատմեց ձեր բաղձանքը, ձեր ողբը, ձեր ինծի հա-
մար ասնչացած նախանձաւորութիւնը, անանկ որ
8 ալ աւելի ուրախ եղայ։ Ինչու որ եթէ ձեզ
տրտմեցուցի ան թուղթովը, չեմ զղջար, (թէև
զղջացեր էի,) քանզի կը տեսնեմ որ ան թուղթը
9 ձեզ տրտմեցուց, թէև քիչ մը ատեն։ Արդ ու-
րախ եմ, չէ թէ՝ որ տրտմեցաք, հապա որ ա-
պաշխարութեան համար տրտմեցաք. որովհետև
դուք Աստուծոյ ասպնջին պէս տրտմեցաք, անանկ
10 որ բանով մէն ալ մեզմէ վնաս չքաշեք։ Ինչու
որ Աստուծոյ ասպնջին պէս եղած տրտմութիւնը
փրկութեան համար ապաշխարութիւն կը գործէ,

բ Գոր · ի · 33 ։ Գա · ժբ · 17 ։
դ Գա · չ · 11, 12 ։
ե Գա · է · 12 ։
զ ա Կոր · ա · 4 ։ Գա · ա · 14 ։
է Գա · ա · 4 ։ Փիլ · բ · 17 ։ Կող · ա · 24 ։
ը Գա · բ · 13 ։
թ Գա · դ · 8 ։
ժ բ Օր · լբ · 25 ։
ի Գա · ա · 4 ։
լ Տիս գա · բ · 13 ։
խ Գա · բ · 4 ։
ծ բ Թագ · ժբ · 18 ։ Սաս · իգ · 75 ։

որ զղջանալու բան չէ. ի՛ բայց աշխարհի տրտմու-
11 թիւնը մահ կը գործէ։ Վիանդի ահա աս բանը՝ որ
դուք Աստուծոյ ասպնջին պէս տրտմեցաք, ձեր մէջը
ա՛րդեօք ինչա՛ր գործեց, ա՛րդեօք չբմեռնութիւն, ա՛րդեօք
արամութիւն, ա՛րդեօք վախ, ա՛րդեօք բաղձանք,
ա՛րդեօք նախանձաւորութիւն, ա՛րդեօք վրէժխնդրու-
թիւն. ամէն կերպով ինքզինքնիդ ցուցուցիք թէ
12 աս բանին մէջ մաքուր էք։ Ուրեմն ան որ ես ձեզի
դրեցի, չէ թէ ղրկածը ընողին համար էր, և չէ
թէ ղրկածը կրողին համար, հապա որ ձեր վրայ
մեր ունեցած հոգը յայտնի ըլլայ ձեզի Աստուծոյ
13 առջև։ Ուստի ան ձեր մխիթարութեանը համար
մենք մխիթարուեցանք. շատ աւելի ալ ուրախա-
ցանք Տիտոսի ուրախութեանը համար, զինչու որ
անոր հոգին ձեր ամէնէն հանգստութիւն գտեր էր։
14 Վասն զի ինչ որ ես անոր առջևը ձեզի համար
պարծեցայ՝ ամօթով չեղայ. հապա ինչպէս որ ա-
մէն բան ճշմարտութիւնով խօսեցանք ձեզի, ա-
նանկ ալ Տիտոսին առջևը պարծենալնիս ճշմարիտ
15 եղաւ։ Եւ անոր սիրը աւելի է ձեր վրայ, զերբ-
որ կը յիշէ ձեր ամէնուն ջնազանդութիւնը, թէ
ինչպէս վախով ու դողով անոր ընդուներ էք։
16 Ուստի ուրախ եմ՝ որ ամէն բանի մէջ ձեր վրայ
վստահութիւն ունիմ։

ի Ընակ · ժէ · 22։
լ Գա · բ · 4։
խ Հռով · ժե · 32։
ծ Գա · բ · 9 ։ Փիլ · բ · 12 ։ ղ բ Թես · գ · 4 ։ Փիլմ · 5՝ 21։

Գ Լ · Ե

1 Ընաքեալը օրինակ բերելով Պակեդոնացիները՝ կը յորդորէ
Կորնթացիները որ առատաձեռնութեամբ օգնութիւն ընծն
Երուսաղեմի աղքատ սուրբերուն. 7 կը յիշեցնէ իրենց
առջև Քանքը, 9 Քրիստոսի օրինակը, 14 և ան հոգևոր օգու-
տը որ ունենալու էին ան օգնութիւնը ընելովնին. 16 գովու-
թեամբ կը խօսի Տիտոսին և ուրիշ եղբայրներուն յօժա-
րամտութեանը վրայով՝ որոնք իր խնդրանքը և իր յորդո-
րանքովը անոնց դպցեր էին քան ասոր գործիս համար։

1 Ա՛ղբ՝ ե՛ղբայրնե՛ր՝ ձեզի կը ծանուցանենք Աստուծոյ
շնորհքը , որ Մակեդոնացւոց եկեղեցիներուն
2 տրուած է · Որ նեղութեան մեծ փորձին մէջ ի-
րենց ուրախութեանը առատութիւնը եւ խո՛-
, եւ իրենց ծանր աղքատութիւնը առին մեծ առա-
3 տաձեռնութիւն եղաւ : Վկայ եմ որ ես կը փայլեմ որ
իրենց կարողութեանը չափովը՝ ու կարողութենէն
4 ալ աւելի յօժարակամ ըլլալով , Շա՛տ աղաչան-
քով կ՚աղաչէին՝ որ տուրքերը Ես ու սըրբերուն հա-
մար եղած պաշտօնին մասնակցութիւնը ընդունինք:
5 Ու չէ թէ որքա՛ն որ մենք կը յուսացինք , հապա ան-
ձերնին ալ տուին , առաջ Տէրոջը ու ե՛տք մեզի
6 Աստուծոյ կամքովը · Ո՛ր Տիտոսին աղաչեցինք թէ
ինչպէս որ անկից առաջուց սկսեց , անանկ ալ
7 ձեր մէջը կատարէ ատ շնորհքն ալ : Բ Այլ ինչ-
պէս որ ամէն բանով առատացած էք դուք , (հա-
ւատքով ու խօսքով ու գիտութիւնով և ամէն
ջանքով ու ձեզմէ մեր վրայ եղած սիրովը ,) Ե՛նա-
8 յնպէ՛ս որ ատ շնորհքով ալ առատանաք · Չ Ըսե՛մ
թէ հրամայելով մը կը պատուիրեմ , հապա ուրիշնե-
րուն ջանքին պատճառովը , և որ փորձեմ ձեր սի-
9 րոյն հարազատութիւնը : Ուրանգի դուք գիտէք մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը , Ե թէ ինքը ձեզի
համար աղքատ եղաւ՝ ան որ հարուստ էր , որ դուք
10 անոր աղքատանալովը հարստանաք : Ը Ու ա-
յս բանիս մէջ խրատ մը կու տամ · Ե՛ինչու որ ասի-
կայ ձեր օգտին համար է , դուք որ չէ թէ միայն
ընելը , ՚ հապա կամենալն ալ առաջուց սկսեցիք

ա Մար · ժբ · 44 :
բ Գործ · ժա · 29 : իդ · 17 :
Հռով · ժե · 25 , 26 : ա Կոր ·
ժգ · 1 , 3 , 4 : Գլ · թ · 1 :
գ Հմր 17 : Գլ · ժբ · 18 :
դ ա Կոր · ա · 5 : ժբ · 8 :
ե Գլ · թ · 8 :
զ ա Կոր · է · 6 :
է Մատ · ը · 20 : Ղուկ · թ ·
58 : Փիլ · բ · 6 , 7 :
ը ա Կոր · է · 25 :
թ Առակ · ժԻ · 17 : Մատ · ժ ·
42 : ա Տիմ · գ · 18 , 19 : Եբր ·
ժգ · 16 :
ժ Գլ · թ · 2 :

11 անցած տարուընէ հետէ · Ա՛ստի հիմա ընելն ալ
կատարեցէք , որ ինտոր կամաց յօժարութիւն կայ ,
նոյնպէս ալ ընելը ունեցածնէնտուդ չափովը ըլլայ :
12 Է՛ւ ան զի թէ որ առաջ յօժարութիւնը ըլլայ՝
պատրաստ ունեցածին չափովը ընդունելի է , ու չէ թէ
13 չունեցածին չափովը : Ի՛նչու որ չէ թէ ես ուրիշ-
ներուն հանգստութիւն կ՚ո՛ւզեմ , ու ձեզի նեղու-
14 թիւն · Հապա հաւասարութիւնով՝ հիմակուան
աուենս ձեր աւելին անոնց պակսութիւնը լեցնէ,
որպէս զի անոնց աւելին ալ օր մը ձեր պակսութեանը ըլլայ
ձեր պակսութեանը , որ հաւասարութիւն ըլլայ ·
15 ինտոր որ գրուած է , Ով Լան որ շատ ժողվեց ,
16 չաւելցուց , ու ան որ քիչ , չպակսեցուց : Ի՛սայց
գոհութիւն Աստուծոյ , որ նոյն հոգը ձեր վրայ
17 Տիտոսին սիրտը դնէց · Ի՛նչու որ Ե՛նք աղաչանքը
ընդունեց , և իր յօժարամտութիւնը շատ ըլլալով՝
18 իր կամքովը եկաւ ձեզի գնա՛ց : Ի՛ւ անոր հետ խրկե-
ցինք ե՛ն եղբայրը , որուն գովաբանութիւնը աւետա-
19 րանին մէջն է՛ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ · Ի՛ւ ո՛չ
միայն այսպան , Ի հապա նաև եկեղեցիներէն ընտ-
րեցաւ մեզի ճամբորդութեան ընկեր ըլլա՛ս աս
տուրքերուն մէջ , Հոր մենք կը ծառայենք Տէրոջը
փառքին համար , ու ձեր յօժարութեամբը :
20 Ի՛սայց աս մասին զգուշութիւն կ՚ընենք , որ չըլ-
լայ թէ մեզի արատ մը դնէ մեր վրայ աս առա-
տութեանս մէջ , որուն մենք կը ծառայենք :
21 Ի՛ւանգի ո՛չ միայն Տէրոջը առջեւը , Ի հապա
մարդոց առջեւն ալ բարի բաներ ընե՛ս- հոգ կը
22 տանինք : Ի՛ւ անոնց հետը մեր եղբայրը խրկե-
ցինք , որն որ շատ բաներու մէջ փորձելով՝ շատ

ի Մար · ժբ · 43 , 44 : Ղուկ ·
իա · 3 :
լ Եր · ժգ · 18 :
խ Հմր 6 :
ծ Գլ · ժբ · 18 :
կ ա Կոր · ժգ · 3 , 4 : Հմր 4 ,
6 , 7 : Գլ · թ · 8 :
հ Գլ · գ · 15 :
յ Հռով · ժբ · 17 : Փիլ · գ ·
8 : ա Պետ · բ · 12 :

անգամ՝ յօժարամիտ գտեր ենք ։ Բաւ հիմնական աւելի յօժարամիտ՝ ան մեծ վստահութիւնով ոտ
23 ձեր վրայ ուխտ ։ Ասոր Թէ որ Տիտոսին համար կը հարցնէ, ընկերս է, և ձեր միջը իմ գործակիցս ։ իսկ Թէ որ մեր եղբայրներուն համար, անոնք եկեղեցիներուն խրկածներն են, ու Քրիս-
24 տոսի փառքը ։ Ուստի ձեր սիրոյն ու և մեր ձեր վրայով պարծենալուն ապացոյցըատոնց վրայ ցուցնէք եկեղեցիներուն առջեւը ։

ԳԼ · Թ

1 Աճաքեացը կը ցուցնէ պատճառը Թէ ինչո՞ւ համար, (Թէեւ ինքը գիտէր անոնց յօժարամտութիւնը,) յառաջագոյն խրկեց Տիտոսը և միւս եղբայրները · 6 կը յորդորէ որ առատ ողորմութիւն տան, իբր Թէ ան առատօրէն պատուղ պիտի տար իրենց, 13 և պատճառ պիտի ըլլար որ մեծ շնորհակալութիւն մատուցուի Աստուծոյ ։

1 Ա Վանդի սուրբերուն ըլլալու պաշտօնին վրայով
2 ինծի աւելորդ է ձեզի գրել · Բ Ինչու որ գիտեմ ես ձեր յօժարամտութիւնը, զորուն վրայով կը պարծենամ՝ ձեզի համար Մակեդոնացւոց մէջ, Գ Թէ Աքայեցիք անցած տարուընէ հետ պատրաստ են · ու ձեր բոլոր նախանձը շատերը
3 գրգռեց ։ Նէ ահա Է եղբայրները խրկեցի, որ մեր ձեզի համար պարծենալը ատ մասին մէջ պարապ չելլէ՝ հապա պատրաստ գտնուիք՝ ինչպէս որ ըսեր
4 եմ · Ը որ չըլլայ Թէ երբոր Մակեդոնացիք իմ հետս գան ու ձեզ անպատրաստ գտնեն, ալ մենք (որ չըսենք Թէ դուք,) ամօթով մնանք ատ *պարա-
5 ծանքին վստահութեանը մէջ ։ Ուստի հարկաւոր սեպեցի եղբայրներուն աղաչել, որ առաջուց ձեզի

ա Փիլ · բ · 25 ։
բ ԳԼ · է · 14 ։ Թ · 2 ։
գ Գոր · ժա · 29 ։ Հռով · ժե · 26 ։ ա Կոր · ժգ · 1 ։ ԳԼ · բ · 4 ։ Գաղ · բ · 10 ։
դ ԳԼ · բ · 19 ։
ե ԳԼ · բ · 24 ։
զ ԳԼ · բ · 10 ։
է ԳԼ · բ · 6 , 17 , 18 , 22 ։
* Յոյն ։ պարծանքին ։

դան, ու առաջուց կարգի դնեն ան ձեր առաջուց ծանուցուած ընծան՝ որ պատրաստ ըլլայ, անանկ որ ընծայի պէս ըլայ, ու չէ Թէ ագահութեան
6 պէս ։ Ընայց ասիկայ կը ծանուցանեմ Թէ ան որ խնայելով կը սերմանէ՝ խնայելով պիտի հնձէ, ու ան որ առատութիւնով կը սերմանէ՝ առատութիւ-
7 նով պիտի հնձէ ։ Իմն մէկը ինչպէս որ իր սրտով կը յօժարի, Ըոչ ամչէս պայ, Ը չէ Թէ տրտմութիւնէ կամ ստիպմամբ · Ը ընչու որ Ա-
8 տուած յօժարակամ տուողը կը սիրէ ։ Բ Ընայց կարող է Աստուած բոլոր շնորհքները ձեզի առատօրէն տալու, որ ամէն բանի մէջ ամէն ատեն բոլոր ձեզի պէտք եղածը ունենալով, ամէն բարի
9 գործերով առատանաք · Ինչպէս որ գրուած է, Թ Տարածեց ու աղքատներուն տուաւ · անոր ար-
10 դարութիւնը յաւիտեան կը մնայ ։ Ի Ան անիկայ Էր որ սերմ ցանողին սերմ կը պարդևէ, *և կերակուրի համար հաց, ձեր սերմանիքը պարգևէ և աւելցնէ, " Լու ձեր արդարութեան պտուղ-
11 ները շատցնէ · Ո որ ամէն բանի մէջ հարստացնաք ամէն կերպ առատութիւնով, Ը որ մեր ձեռքովը կը պատճառէ գոհութիւն պատ Աստուծոյ ։
12 Ինչու որ աս պաշտօնս մատակարարութիւնը չէ Թէ միայն Թ սուրբերուն պակսութիւնը լեցնելու համար է, հապա նաև աւելի շատցնելու Աստու-
13 ծոյ գոհութիւն տալը · Ի որոր Ի աս Ի պաշտօնին փորձովը փառաւորեն զԱստուած՝ Ի Քրիստոսի աւե-

ա Առակ · ժա · 24 ։ ժԹ · 17 ։ իբ · 9 ։ Գաղ · գ · 8 , 9 ։
բ Ը Օր · ժե · 7 ։
գ Նէ · իե · 2 ։ լե · 5 ։ Առակ · ժա · 25 ։ Հռով · ժբ · 8 ։ ԳԼ · բ · 12 ։
դ Առակ · ժա · 24 , 25 ։ իբ · 27 ։ Փիլ · գ · 19 ։
ե Սաղ · ճԹբ · 9 ։
զ Ես · ծե · 10 ։
* Կամ ։ ինչը կերակուրի համար հաց ալ պիտի պարգևէ, և ձեր սերմանիքը պիտի աւելցնէ,
է Ովս · ժ · 12 ։
ը ԳԼ · ա · 11 ։ գ · 15 ։
թ ԳԼ · բ · 14 ։
ժ Մատ · է · 16 ։

տարանը խոստովանելուդ Տաղանդուբեանը համար , հև ան առատաձեռնութեանը համար որով
14 հաղորդակցութիւն կ՚ընես անոնց ու ամենուն · Որ իրենց աղօթքը ձեզի համար մատաղացուն , նմանապէս ունենալով ձեր վրայ՝ Աստուծոյ գերազանց շնորհ-
15 քին համար որ ձեր մէջն է : Ու գոհութիւն Աստուծոյ՝ Տանող չպատմելու պարզևին համար :

ԳԼ · Ժ

1 Ընտրեալը իր անձը և մարմինն երեսունթը արհամարհող առա առաքեալներուն դէմ՝ յառաջ կը բերէ իր հոգևոր իշխանութիւնը , ի հաստատելով որ իր գալու առնը այնչափ զօրաւոր պիտի ըլլայ իր խօսքովը , որչափ որ իր նամակովն է իր հեռաւորութեան առնը · 12 կը յանդիմանէ զանոնք չափ մը դուրս առաջ անցնելնուն և ուրիշին աշխատանքովը պարծենալնուն համար :

1 — Կայց ես Պօղոս ձեզի կ՚ապաչեմ Քրիստոսի հեզութիւնովը ու քաղցրութիւնովը , Ե որ երես առ երես գոնաւոր ապիա՝ խնամարհ եմ ձեր մէջը ,
2 բայց հեռուէն կը համարձակիմ ձեզի · Կ՚ապաչեմ՝ Զ որ ըլլայ թէ մնանն ալ համարձակիմ այն վստահութիւնովը՝ որով միտք ունիմ յանդգնիլ մէկ քանիներուն վրայ , որոնք որ մեր վրայով անանկ կը կարծեն թէ մարմնաւորապես կը քալենք :
3 Վանգի թէպէտ մարմնի մէջ կը քալենք , բայց չէ թէ մարմնաւորապես պինուորութիւն կ՚ընենք ·
4 Ը Ինչու որ մեր պինուորութեան Է զէնքերը մարմնաւոր չեն , Հայց Աստուծմէ զօրութիւն առած Է ամրոցները քակելու · Ը մենք խորհուրդներ կը քա-
5 կենք , Ու Աստուծոյ գիտութեանը դէմ բոլոր հպարտացած բարձր բաները , ու բոլոր միտ-

Ե Երբ · Ժգ · 16 ։
Զ ԳԼ · ը · 1 ։
Է Ցակ · ա · 17 ։
Ը Հռով · Ժբ · 1 ։
Թ Հմր 10 ։ ԳԼ · Ժբ · 5 , 7 , 9 ։
Ժ ա Կոր · գ · 21 ։ ԳԼ · Ժգ · 2 , 10 ։
ԺԱ Տիմ. ա · 18 ։ Բ Տիմ. բ · 3 ։
ԺԲ Եփես · գ · 13 ։ ա Թես . ե · 8 ։
ԺԳ Գոր · Է · 22 ։ ա Կոր · բ · 5 ։ ԳԼ · գ · 7 ։ Ժգ · 3 , 4 ։
ԺԴ Երեմ. ա · 10 ։
ԺԵ ա Կոր . ա · 19 ։ գ · 19 ։

քերը Քրիստոսի Տաղանդուբեանը դէմ կ՚ընենք ·
6 Եւ պատրաստուելութիւն ունինք վրէժ առնելու ամէն անհնազանդութենէ , Ի երբոր ձեր Տնազանդութիւնը
7 Թ լնայ կատարեալ ըլլայ : Ի Դուբսի երեսուներնը կը նայիք · Է Թէ որ մէկը վստահ ըլլայ իր անձին վրայ՝ Թէ ինքը Քրիստոսինն է , ան նորէն ինքիրմէ խորհի՝ որ ինչպէս ինքը Քրիստոսինն է , Ի անանկ
8 ալ մենք : Վանգի Թէ որ աւելի ալ պարծենալու ըլլամ աս Ժ մեր իշխանութիւնը վրայով՝ որ Տէրը մեզի տուաւ ձեզ շինելու , ու չէ Թէ քակելու
9 համար , Կ պիտի չամչնամ · Որ անանկ չերեւնամ՝ որպէս Թէ ես Թուղթերովս ձեզի վախ մը կը
10 ձգեմ · Վանդի Ընոր Թուղթերը , կ՚ըսէ Ճեր , ծանր ու զօրաւոր են , Ճ բայց անոր մարմնոյն երեւոյթը տկար է , Ն ու խօսքը անարգ · Վանանկ մտքը աս Թող խորհի , որ մենք հեռուէն ինչպէս որ ենք խօսքով մեր Թուղթերովը , մնանկն ալ ա-
12 նանկ պիտի ըլլանք զործքով : Ա Չէնշու որ մենք չենք համարձակիր մեր անձը կշռելու զնել ու բաղդատել անոնց հետ , որ ինքզինքնին կը գովեն · բայց անոնք իրենցմով իրենց անձերը չափելով , և զիրենք իրենց հետ բաղդատելով՝ չեն հասկը-
13 նար : Ո Բայց մենք չափ դուրս բանեերով պիտի չպարծենանք , Հապա ան կանոնին չափովը , որ Աստուած մեզի բաժին տուաւ մինչև ձեզի հասնելու , Ձ Թէ որպէս Թէ մենք ձեզի հասած
14 չենք · ու ինքզինքնիս չափին աւելի կ՚երկրնցընենք ·

Ճ ԳԼ · Ժգ · 2 , 10 ։
Ի ԳԼ · բ · 9 ։ է · 15 ։
Ձ Ցօհ · է · 24 ։ ԳԼ · ե · 12 ։ Ժա · 18 ։
Ղ ա Կոր · Ժգ · 37 ։ ա Ցօհ · գ · 6 ։
Ն ա Կոր · գ · 23 ։ Թ · 1 ։ ԳԼ · Ժա · 23 ։
Շ ԳԼ · Ժգ · 10 ։
Ո ԳԼ · է · 14 ։ Ժբ · 6 ։
Չ ա Կոր · բ · 3 , 4 ։ Հմր 1 ։
Պ ԳԼ · Ժբ · 5 , 7 , 9 ։ Գաղ · գ · 13 ։
Ջ ա Կոր · ա · 17 ։ բ · 1 , 4 ։ ԳԼ · Ժա · 6 ։
Ռ ԳԼ · գ · 1 ։ ե · 12 ։
Ս Հմր 15 ։

ՙ ինչու՞ որ Կրիստոսի աւետարանովը միևնո՛յն ձեզի
15 հասանք : Նո՛ւ չէ թէ յաւիտ դուբս բաներով՝ ՚ ու-
բիշներուն աշխատանքովը կը պարծենանք . հապա
յոյս ունինք որ ձեր հաւատքը աւելնալուն՝ մեր կա-
16 նոնին չափովը ձեզմով աւելի ընդարձակիլ ենք , Չեզ-
մէ անդին կողմերը աւետարանը քարոզելու , և չէ
17 թէ պատրաստ բաներու վրայ պարծենալու ուրիշի
18 մը կանոնով : Ե Ով որ կը պարծենայ , Տիրոջմով պարծենայ : Ը Ա՛ւան զի չէ թէ ան որ
իր անձը կը գովէ , անիկայ է ընտրուածը , ՚ հա-
պա ան որ Տէրը զանիկայ կը գովէ :

ԳԼ · ԺԱ

1 Նախանձով լեցուած կորնթացւոց վրայ՝ որոնք կ'երևնայ
թէ աուտ առաքեալները աւելի պատուոր կը համարէին ,
կը սոխուի իր անձին վրայ պարծենալ , 5 թէ ինքը հաւա-
սար է երևելի առաքեալներուն , 7 և թէ ինքը աւետարանը
ձրի քարոզեց անոնց՝ բնաւ մեկուն նեղութիւն չտալով իր
ապրուստին համար . 13 կը ցուցընէ թէ ինքը օրէնքին կոզ-
մանէ ստոր չէ ան խաբեայ գործաւորներէն , 28 և զբաղ-
տոսի ծառայութեանը ու իր պաշտօնին համար իր կրած
նեղութիւններուն մէջ շատ գերազանց է անոնցմէ :

1 Ա՛րանի թէ քիչ մը ներէիք ՟ իմ անմտութեանս .
2 և իրաւ ընէք համբերեցէք ինծի : Բ Ա՛ւան զի
ձեր վրայ նախանձաւոր եմ Աստուծոյ նախանձովը .
ֆ ինչու որ ես ձեզ մէկ էրկան մը նշանեցի՝ Ք մա-
քուր կոյս մը պէս Ի Կրիստոսի դիմացը հանելու :
3 Սիրայն թէ կը վախնամ՝ Ղ չըլլայ թէ ինչպէս որ
օձը Եւան խաբեց իր խորամանկութիւնովը , Է ա-

ՙ ա Կոր . գ . 5 , 10 ։ դ . 15 ։ թ . 1 ։
՚ Հռով . ժե . 20 ։
՛ Եփ . կե . 16 ։ Երեմ . թ . 24 ։ ա Կոր . ա . 31 ։
՟ Առակ . իե . 2 ։
ՠ Հռով . բ . 29 ։ ա Կոր . գ . 5 ։
ա Հմր 16 ։ ԳԼ . ե . 13 ։
՚ Գաղ . գ . 17 , 18 ։
՛ ա Կոր . գ . 5 , 10 ։ դ . 15 ։ թ . 1 ։
՟ Հռով . ժե . 20 ։
ՠ Եփ . կե . 16 ։ Երեմ . թ . 24 ։ ա Կոր . ա . 31 ։
ա Առակ . իե . 2 ։
՚ Հռով . բ . 29 ։ ա Կոր . գ . 5 ։
՛ Հմր 16 ։ ԳԼ . ե . 13 ։
՟ Գաղ . գ . 17 , 18 ։
ՠ Ովս . բ . 19 , 20 ։ ա Կոր . գ . 15 ։
ա ԳԼ . իա . 13 ։
՚ Կող . ա . 28 ։
՛ Ծն . գ . 4 ։ Ցօհ . ը . 44 ։
՟ Եփ . գ . 24 ։ Կող . բ . 4 , 8 , 18 ։ ա Տիմ . ա . 3 ։ գ . 1 ։ Եբր . ժգ . 9 ։ բ Պետ . գ . 17 ։

նանկ ալ ձեր միտքերը ապականին Կրիստոսի
4 վրայ եղած միամտութենէն : Վ Ասն զի թէ որ
մէկը գալու ըլլայ և ուրիշ Յիսուս քարոզէ՝ որ
մենք ան չքարոզեցինք , կամ ուրիշ Հոգի առնէք՝
որ չառիք , Է կամ ուրիշ աւետարան՝ որն որ չէք
ընդունած , անանձնաբար տղէկ կը համբերէիք :
5 Ը Կանգի ես առանկ կը սեպեմ՝ Ի որ ամէնէն երևելի
առաքեալներէն բանով մըն ալ պակաս չեմ :
6 ժ Նո՛ւ թէպէտ խօսքի կողմէ անկիրթ եմ , Է բայց չէ
թէ գիտութեան կողմէ , Ե սակայն ամէն բանի մէջ
7 բոլորովին անձնէրնիս ձեզի յայտնի ըրինք : Մ Ի թէ
յանցա՞նք գործած եղայ՝ Ի որ Աստուծոյ աւետա-
րանը ձեզի ձրի քարոզելով իմ անձս խոնարհցնես
8 ըլլ , որ դուք բարձրանաք : Ի Ուրիշ եկեղեցիները
կողոպտեցի՝ առնելով թոշակ առնելով ձեզի ծառա-
9 յելու համար : Ի Ու ձեր քովը գտնուած ատենս՝
երբոր պակսութիւն մը ունէցայ , ժ չեղաւ մեկուն
ձանձրութիւն չտուի . ի ինչու որ իմ պակսութիւնս
լեցուցին Մակեդոնիայէն եկող եղբայրները . հ և
ամէն կերպով ձեզի ծանրութիւն տալէն իմ անձս
10 պահեցի՝ ու պիտի պահեմ ալ : Յ Կրիստոսի ճշմա-
րտութիւնը իմ ներքսի դիս է , Ղ որ աս իմ պար-
ծենալս պիտի չխափանուի ինծմէ Աքայիոյ կող-
11 մերը : Ինչո՞ւ . ՚ որովհետև թէ չէ՞մ սիրեր ձեզ .
12 ան Աստուած գիտէ : Բայց ան որ կ'ընեմ՝ պիտի
ընեմ ալ , ՛ որ կտրեմ անոնց պատճառը՝ որոնք
պատճառ կը փնտռեն , որ ի՛նչ բանով կը պարծե-

ֆ Գաղ . ա . 7 , 8 ։
ի ա Կոր . ժե . 10 ։ ԳԼ . ժբ . 11 ։ Գաղ . բ . 6 ։
՚ ա Կոր . ա . 17 ։ բ . 1 , 13 ։ ԳԼ . ժ . 10 ։
՛ Եփես . գ . 4 ։
՟ ԳԼ . գ . 2 ։ ե . 11 ։ ժբ . 12 ։
ՠ Գաղ . ժբ . 3 ։ ա Կոր . թ . 6 , 12 ։ ԳԼ . ժ . 1 ։
ա Գաղ . ա . 7 , 8 ։
՚ ա Կոր . ժե . 10 ։ ԳԼ . ժբ . 11 ։ Գաղ . բ . 6 ։
՛ ա Կոր . ա . 17 ։ բ . 1 , 13 ։ ԳԼ . ժ . 10 ։
՟ Եփես . գ . 4 ։
ՠ ԳԼ . գ . 2 ։ ե . 11 ։ ժբ . 12 ։
ա Գաղ . ժբ . 3 ։ ա Կոր . թ . 6 , 12 ։ ԳԼ . ժ . 1 ։
՚ Գաղ . բ . 33 ։ ԳԼ . ժբ . 13 ։ ա Թես . բ . 9 ։ բ Թես . գ . 8 , 9 ։
՛ Փիլ . գ . 10 , 15 , 16 ։
՟ ԳԼ . ժբ . 14 , 16 ։
ՠ Հռով . թ . 1 ։
ա ա Կոր . թ . 15 ։
՚ ԳԼ . գ . 11 ։ ե . 3 ։ ժբ . 15 ։
՛ ա Կոր . թ . 12 ։

13 նան , իրենք ալ մեղի պէս գտնուին : ֊ Ինչու՞ որ
անանձինները սուտ առաքեալներ՝ ե խաբեբայ բան-
ւորներ ըլլալով , Քրիստոսի առաքեալներուն կերբ-
14 պարանքը վրաներն կ՚առնեն : Եւ զարմանք մը չէ ·
ինչու որ ինքը Սատանան ալ ե լուսաւոր հրեշ-
15 տակի կերպարանքը կ՚առնէ · Ալ մեծ բան մը
չէ , որ անոր պաշտօնեաներն ալ ™ արդարութեան
պաշտօնեաներու նման կերպարանք կ՚առնեն :
Ե որոնց վերջը իրենց գործերուն համեմատ պիտի
16 ըլլայ : ™ Դարձեալ կ՚ըսեմ՝ ֊ չըլլայ որ մեկը զիս
անմիտ սեպէ ; հապա թէ չէ՝ գոնէ անմիտի մը պէս
զիս ընդունեցէք , որ ես ալ քիչ մը պարծենամ :
17 Ես որ ես կը խօսիմ՝ չէ թէ Տէրոջը խոյսը պէս
կը խօսիմ , հապա որպէս թէ անմտութիւնով մը
18 ™ սա պարծենալուն վստահութիւնովը : ™ Որով-
հետև շատերը մարմնոյ կողմանէ կը պարծենան , ես
19 ալ պիտի պարծենամ : Դիանդի Հդուք խնամսու-
ըլլալով՝ յօժարութեամբ կը համբերէք անմիտնե-
20 րուն : Ինչու որ կը համբերէք , ™ թէ որ մեկը
ձեզ ծառայեցընէ , թէ որ մեկը յեր ստացուածքը
ուտէ , թէ որ մեկը յեզմէ բան մը առնէ , թէ որ
մեկը յեր վրայ հպարտանայ , թէ որ մեկը ձեր երե-
21 սին զարնէ : Կամակրանքի ձեռով կը խօսիմ ,
ե իբր թէ մենք տկար էինք · ֊ բայց ինչ բանով որ
մեկը պարծենալու կը համարձակի՝ (անմտութեամբ
22 կը խօսիմ ,) ես ալ կը համարձակիմ : Ընտիք
Եբրայեցի՞ են , ™ ես ալ · Իսրայելացի՞ են , ես

֊ Գոր · ժե · 24 ; Հռով · ժգ · 18 ; Գաղ · ա · 7 ; գ · 12 ; Փիլ · ա · 15 ; բ Պետ · բ · 1 ; ա Յովհ · գ · 1 ; Յայտ · բ · 2 ;
ե ԳԼ · բ · 17 ; Փիլ · գ · 2 ; Տիտ · ա · 10 , 11 ;
Ը Գաղ · ա · 8 ;
™ ԳԼ · գ · 9 ;
Ի Փիլ · գ · 19 ;
ֈ Հմր 1 ; ԳԼ · ժբ · 6 , 11 ;
Ղ ա Կոր · է · 6 , 12 ;
— ԳԼ · թ · 4 ;
ֈ Փիլ · գ · 3 , 4 ;
Ճ ա Կոր · գ · 10 ;
֍ Գաղ · բ · 4 ; դ · 9 ;
Ր ԳԼ · ժ · 10 ;
֏ Փիլ · գ · 4 ;
— Գոր · իբ · 3 ; Հռով · ժա · 1 ; Փիլ · գ · 5 ;

23 ալ · Աբրահամի սերունդ են , ես ալ · Քրիստոսի
պաշտօնեանե՞ր են , (յիմարաբար կը խօսիմ՝) ալ
աւելի ես · ֈ աշխատանքներով՝ աւելի , ֈ ծեծերով՝
ալ աւելի , բանտարկութիւններով՝ աւելի , ֈ մա-
24 հուան վտանգներով՝ շատ անգամ · Հրէաներէն
հինգ անգամ Հքառասունէն մէկ մը պակաս ձեռ կե-
25 ր , բայ · ™ Իրենք անգամ ձաղկով ծեծուեցայ · Ե մէկ
անգամ քարկոծուեցայ · ֈ իրենք անգամ նաւաբե-
կութեան հանդիպեցայ · գիշեր մը ու ցորեկ մը
26 ծովին անդունդը մնացի · Շատ անգամ ճամբոր-
դութեանց մէջ վտանգներ , աւազակներէն վտանգներ , ™ իմ ազգէս վտանգներ ,
ի հեթանոսներէն վտանգներ , քաղաքի մէջ վտանգ-
ներ , անապատի մէջ վտանգներ , ծովի վրայ վտանգ-
ներ , սուտ եղբայրներու մէջ վտանգներ ·
27 Հ՚անքի ու աշխատանքի մէջ , ե շատ անգամ քնա-
հատութեան մէջ , Ե անօթութեան ու ծարաւու-
թեան մէջ , շատ անգամ ծոմ կենալու մէջ ,
28 ցուրտի ու մերկութեան մէջ Եմ · Զգէ արտաքին
Ն՚ողու–Ի՚նձ–ները , ամէն օրուան զբաղմունքը՝ Ը ոլոր
29 եկեղեցիներուն հոգը վրաս կը դիզուէր : Ի՞ՄԼ
կը տկարանայ , ու ես չեմ տկարանար · ՀՀ
30 կը գայթակղի , ու իմ սիրտս չայրիր : Թէ որ
պարծենալ պէտք ըլլայ , ֈ տկարութեանս բանե-
31 րուն վրայ պարծենամ : Ի՚ստուած և Մեր Տէր

ֈ ա Կոր · ժե · 10 ;
֍ Գոր · թ · 16 ; ի · 23 ; իա · 11 ; ԳԼ · գ · 4 , 5 ;
֏ ա Կոր · ժե · 30 , 31 , 32 ; ԳԼ · ա · 9 , 10 ; գ · 11 ; գ · 9 ;
Ֆ բ Օր · իե · 3 ;
— Գոր · ժգ · 22 ;
Բ Գոր · ժգ · 18 ;
֎ Գոր · իէ · 41 ;
Ֆ Գոր · լ · 23 ; ժգ · 50 ; ժգ · 5 ; ժէ · 5 ; ի · 3 ; իա · 31 ; իգ · 10 , 11 ; իե · 3 ;
Ի Գոր · ժգ · 5 ; ժթ · 24 ;
Ղ Գոր · ի · 31 ; ԳԼ · գ · 5 ;
Ճ ա Կոր · գ · 11 ;
Ը Տիս Գոր · ի · 18 , ԽԸ ; Հռով · ա · 14 ;
Ր ա Կոր · բ · 13 ; թ · 22 ;
֍ ԳԼ · ժբ · 5 , 9 , 10 ;
Ֆ Հռով · ա · 9 ; թ · 1 ; ԳԼ · ա · 23 ; Գաղ · ա · 3 ; ա Թես , բ · 5 ;

Յիսուս Քրիստոսի Հայրը , Նոր յաւիտեան
32 օրհնեալ է , գիտէ որ սուտ չեմ զրուցեր : Ես Պա-
ղատոսի մէջ Ըրետա թագաւորին ազգապետը գից
բռնել ուզելով՝ Դամասկացւոց քաղաքը պահա-
33 պանները դրեր էր • Ու ես պատուհանի մը զամ-
բիւղով պարսպէն վար թող տրուեցայ , ու անոր
ձեռքէն վիսաչ :

ԳԼՈՒԽ · ԺԲ

1 Պօղոս իր առաքելութիւնը գովելու համար՝ թէև կընար պարծենալ իրեն եղած յայտնութիւններուն վրայ , 9 բայց աւելի ազէկ կը համարի իր տկարութիւնքը վրայ պարծենալ , 11 յանդիմանելով զանոնք որ ստիպեցին զինքը այսպէս պարծենալու • 14 կը խոստանայ նորէն իրենց երթալ Հայրա-կան սիրով մը • 20 բայց կը վախնայ որ ինքը պիտի ցաւի՝ շատ գայթակղութիւններ և անկարգութիւններ դտնելով մէջերնին :

1 Պարծենալ իրաւունք ինծի անօգուտ է • միայն
թէ Տէրոջը տեսիլքներուն ու յայտնութիւն-
2 ներուն գամ : Մարդ մը գիտեմ Քրիստոսով
տասնուչորս տարի առաջ , (եթէ մարմինով էր՝ չեմ
գիտեր , և եթէ առանց մարմինի՝ չեմ գիտեր ,
Աստուած գիտէ ,) որ բանաձի մինչև յափշտակուե-
3 ցաւ մինչև երրորդ երկինքը : Ու գիտեմ այնպէս
մարդ մը , (եթէ մարմինով և եթէ առանց մարմինի ,
4 չեմ գիտեր , Աստուած գիտէ ,) Որ դրախտը յա-
փշտակուեցաւ ու լսեց չպատմուելիք խօսքեր , որ
5 մարդու արժան չէ խօսիլ : Ես անոնկին համար
պիտի պարծենամ , Բ բայց իմ անձիս համար պիտի
չպարծենամ , հապա միայն տկարութեանս վրայ :
6 Ինչու որ եթէ պարծենալ ալ ուզեմ՝ անմիտ
պիտի չըլլամ , որովհետև ճշմարիտը պիտի զրուցեմ •
բայց կը խնայեմ Խօսէ՛ս՝ որ չըլլայ թէ մեկը իմ
վրաս աւելի համարուն ունենայ , քան որչափ որ

ա Հռով · թ · 5 ։
բ Գոր · թ · 24 , 25 ։
գ Հռով · ժգ · 7 ։ Գա · ե · 17 ։ Գաղ · ա · 22 ։
դ Գոր · իբ · 17 ։
ե Դտ · իդ · 43 ։
զ Գա · ժ · 30 ։
Բ Գա · ժ · 8 ։ ժա · 16 ։

7 իմ վրաս կը տեսնէ , կամ ինծմէ կը լսէ : Նէ որ
չըլլայ թէ ես հպարտանամ խիստ շատ յայտնու-
թիւններուն համար , ինծի Սատանային հրեշտակ մը՝ զիս նեղելու-
8 համար , որ չըլլայ թէ հպարտանամ : Ըսած հա-
մար իրեք անգամ աղաչեցի Տէրոջը , որ մեկդի
9 ընէ ինծմէ : Ու ըսաւ ինծի , Իմ շնորհքս հերիք
է քեզի , ինչու որ իմ զօրութիւնս տկարութեան
մէջ կը կատարուի • ուստի մեծ յօժարութեամբ
Բաւելի իմ տկարութիւններուս վրայ պիտի պար-
ծենամ , Բոր Քրիստոսի զօրութիւնը իմ վրաս
10 հանդչի : Ես Ընոր համար հաճեր եմ ես տկա-
րութիւններու , նախատինքներու , տառապանք-
ներու , հալածանքներու , ա նեղութիւններու՝
Քրիստոսի համար • Ինչու որ երբոր կը տկարա-
11 նամ , ան ատենը զօրաւոր եմ : Ես անմիտ ե-
ղայ [պարծենալով •] դուք ստիպեցիք զիս • ևան
ես ինծի պէտք էր ձեզմէ վկայութիւն առնել ,
Բ քանզի ես երևելի առաքեալներէն բանով մը պա-
12 կաս չտնուեցայ , Թէև ես ոչինչ եմ : Հ Հիրա-
ւի ձեր մէջը առաքեալի նշանները զործուեցան ամէն
համբերութիւնով , նշաններով և սքանչելիքներ-
13 րով ու զօրութիւններով : Ի Ո՞ւմն զի աւ լիներ
կայ , որ անով պակաս գտնուեցաք ուրիշ եկեղե-
ցիներէն , միայն Թէ անով՝ Ընոր ես ձեզի ձանձրա-
թիւն չտուի • Ներեցէք ինծի ատ յանցանքը :
14 Ահա առ երրորդ անգամ է որ կը պատրաստուիմ

ե Տես Եզեկ · իբ · 24 ։ Գաղ · գ · 13 , 14 ։
զ Ցոր · բ · 7 ։ Ղտ · ժգ · 16 ։
է Տես բՕր · գ · 23-27 ։ Մատ · իզ · 44 ։
ը Գլ · ժա · 30 ։
թ ա Պետ · գ · 14 ։
ժ Հռով · ե · 3 ։ Գլ · Հբ · 4 ։
ժա Գլ · ժգ · 4 ։
ժբ Գլ · ժա · 1 , 16 , 17 ։
ժգ Գլ · ժա · 5 ։ Գաղ · բ · 6 , 7 , 8 ։
ժդ ա Կոր · գ · 7 ։ ժե · 8 , 9 ։ Եփես · գ · 8 ։
ժե Հռով · ժե · 18 , 19 ։ ա Կոր · թ · 2 ։ Գլ · դ · 2 ։ գ · 4 ։ ժա · 6 ։
ժզ ա Կոր · ա · 7 ։
ժէ ա Կոր · թ · 12 ։ Գլ · ժա · 9 ։
ժը Գլ · ժա · 7 ։
ի Գլ · ժգ · 1 ։

ձեզի գալու · և ես ձեզի ձանձրութիւն պիտի չը-
տամ , ɔ ինչու որ ես ձեր ունեցածը չեմ փնտռեր ,
հապա ձեզ · Ներովհետեւ որդիները պարտաւոր
չեն ծնողքներուն համար բան դիզել , հապա ծը-
15 նողքները՝ որդիներուն համար : Ես ալ մեծ յօ-
ժարութեամբ ծախք պիտի ընեմ , ու ծախք պիտի
ըլլամ ալ ՝ձեր անձերուն համար , Ե թէպէտեւ ձեզ
աւելի սիրելովս չեմքե քիչ սիրուիմ ալ :
16 Սակայն թող ըլլայ որ ՚ես ձեզի ծանրութիւն
մը չտամ , բայց գո՛ռ ձեզ ըսե ըլ խորագէտ ըլ-
17 լալովս ներդութեամբ ձեզ բանելէ : Նմիթէ իմ
ձեզի խրկածներուս մէկուն ձեռքովը ձեզմէ բան մը
18 քաշելո՞ : ՚Տիտոսին աղաչեցի , ՚ու անոր հետը
ան եղբայրը խրկեցի · միթէ Տիտոս ձեզմէ բան մը
քաշե՞ց · չէ՞ որ Եր[illegible]ով ալ նոյն հոգիով քալե-
ցինք , չէ՞ որ նոյն ճամբով պըտրէ՞ցանք :
19 Վ'դարձեալ կը կարծէք որ ձեր առջին չատաղո-
վութիւն կ'ընենք մեր անձերուն · ՚Աստուծոյ առ-
ջեւը Քրիստոսով կը խօսինք · ɔ և ամէն բան սի-
20 րելիք՝ ձեր չինութեանը համար է · Վանգի կը
վախնամ որ երբոր գամ , ձեզ ուզա-
ծիս պէս չգտնեմ , ɔ և ես ալ ձեզի ձեր չուզածին
պէս գտնուիմ · չըլլայ թէ չեր ունէք կռիւներ ,
նախանձներ , սրտմտութիւններ , դրդռուեր , ան-
չաքաղութիւններ , բանսարկութիւններ , ամ-
21 բարտաւանութիւններ , խռովութիւններ · Չըլլայ
թէ երբոր նորէն գամ՝ ՚իմ Աստուածս ինձ նկուն
ընէ ձեր քովը , ու սուգ ընեմ շատերուն համար՝ Ե որ

ɔ Գոր · ի · 33 : ա Կոր · ժ · 33 :
Ե ա Կոր · գ · 14 , 15 :
Ն ա Թես · բ · 8 : Փիլ · բ · 17 :
՚ Ցօհ · ժ · 11 : ԳԼ · ա · 6 :
Կող · ա · 24 : բ Տիմ · բ · 10 :
Ն ԳԼ · ղ · 12 , 13 :
շ ԳԼ · ժա · 9 :
Ղ ԳԼ · է · 2 :
՚ ԳԼ · է · 6 , 16 , 22 :
՚ ԳԼ · ը · 18 :
Ճ ԳԼ · ն · 12 :
՚ Հռով · Թ · 1 : ԳԼ · ժա · Ճ1 :
բ ա Կոր · ժ · 33 :
ɔ ա Կոր · գ · 21 : ԳԼ · ժ · 2 :
ժգ · 2 , 10 :
՚ ԳԼ · բ · 1 , 4 :
÷ ԳԼ · ժգ · 2 :

առաջուց մեղք գործեցիք , ու չապաշխարեցիք իրենց
գործած պղծութեանը ÷և պոռնկութեանը ու գի-
ճութեանը վրայ :

ԳԼ · ԺԳ

1 Կը ծանուցանեմ Թէ ինքը անպատճառ պիտի ըլլայ , և իր առա-
քելական իշխանութիւնը պիտի բանեցնէ չմխիթարուած մեղա-
ւորներուն դէմ · 5 և յորդորելով որ իրենց հաւատքը փոր-
ձեն , 7 ու իրենց մեղքերէն դառնան դեռ ինքը անոնց չդա-
տած , 11 իր թուղթը կը վերջացնէ ընդհանուր յորդորան-
քով մը և աղօթքով :

1 ՚Այս երրորդ անգամ է որ ձեզի կու գամ · Ի բե-
րան կամ իրեք վկաներու բերնէ պիտի հաս-
2 տատուի ամէն բան : ÷Կանխաւ ըսեր եմ՝՝ և նո-
րէն առաջուց կը զգուշցնեմ (որպէս Թէ երկրորդ
անգամ ներկայ կը գտնուիմ՝՝ Թէև հիմա հեռուէն
կը գրեմ) Ե առջի մեղանչողներուն և ուրիշ ամե-
նուն , որ եթէ նորէն գամ՝՝ Ե պիտի չխնայեմ ,
3 Որովհետեւ Ք՚Րիստոսի ինծմով խօսելուն ապա-
ցոյցը կը փնտռէք , որ ինքը ձեր վրայ տկարացած
4 չէ , Ե հապա ձեր մէջը զօրացած է · Ը Որ Թէպէտ
խաչուեցաւ տկարութենով , Ե բայց կենդանի է
Աստուծոյ զօրութեամբը · ÷Քանզի մենք ալ Թէ-
պէտ կը տկարանանք անով , բայց կենդանի պիտի
ըլլանք անոր հետ Աստուծոյ զօրութեամբը ձեր մէ-
5 ջը : Է փորձեցէք ձեր անձերը Թէ հաւատքին մէջն
էք · քննեցէք ձեր անձերը · չէ՞ք դիտեր ինքզինք-
նիդ , Ւոր Յիսուս Ք՚րիստոս ձեր մէջն է , Ե մի՛այն
6 Թէ որ խոտելի չըլլաք : Յոյս կը յուսամ որ պի-

÷ ա Կոր · և · 1 :
՚՚ ԳԼ · ժբ · 14 :
Բ Թես · ւԼ · 30 : բ Օր · ժէ · 6 : ժԹ · 15 : Պատ · ժբ · 16 : Ցօհ · բ · 17 : Երբ · ժ · 28 :
÷ ԳԼ · ժ · 2 :
՚՚ ԳԼ · ժբ · 21 :
Ղ Պատ · ժ · 20 : ա Կոր · և · 4 : ԳԼ · բ · 10 :
Ե ա Կոր · Թ · 2 :
Ը Փիլ · բ · 7 , 8 : ՚ա Պետ · գ · 18 :
Ը Հռով · գ · 4 :
՚ Տիտ գԼ · ժ · 3 , 4 :
Է ա Կոր · ժա · 28 :
Ն Հռով · ը · 10 : Գաղ · գ · 19 :
Ե ա Կոր · Թ · 27 :

7 տի դիտնաք թէ մենք խոտելի չենք : Եւ կը խընդ-
րեմ Աստուածմէ որ դուք մեզ չարութիւն մը չը-
նէք . չէ թէ որ մենք ընտիր երեւինք , հապա որ
դուք բարին գործէք ի թէեւ մենք իբրեւ խոտելի ըլ-
8 լանք : Ինչու որ ձշմարտութեան դէմ կարողու-
թիւն մը չունինք , հապա ձշմարտութեան համար :
9 Ուրախ ենք՝ երբոր մենք կը տկարանանք ու
դուք զօրաւոր կ՚ըլլաք , հեւ մենք ալ աս ձեր հաս-
10 տատութեանը համար կ՚աղօթենք : Ձի ասոր
կը գրեմ ձեզի հեռուէն , որ չըլլայ թէ երբոր դամ՝
ըսաստկութեամբ վարուիմ ըստ իշխանութեանը
համեմատ , որ Տէրը ինծի տուաւ չինելու և չէ
թէ քակելու համար :
11 Վերջապէս , ե՛ղբայրներ , ո՛ղջ եղէք , հաստատ
կեցէք , միաբերանութեամբ , ի՛ միաբան եղէք , խա-
ղաղութիւն ըրէք . և սիրոյ ու խաղաղութեան
12 Աստուածը ձեր հետը պիտի ըլլայ : Ողջու-
նեցէք իրարու սուրբ համբուրով . բարեւ կ՚ընեն
13 ձեզի բոլոր սուրբերը : Տէր Յիսուս Քրիստոսի
շնորհքը և Աստուծոյ սէրը ու Հոգւոյն Սրբոյ
հաղորդութիւնը ձեր ամենուն հետը ըլլայ : Ամէն :

ձ ԳԼ . գ . 9 :
է ա Կոր . գ . 10 ։ ԳԼ . ժա . 30 ։ ժբ . 5 , 9 , 10 ։
հ ա Թես . գ . 10 ։
ձ ա Կոր . դ . 21 ։ ԳԼ . բ . 3 ։ ժ . 2 ։ ժբ . 20 , 21 ։
ղ Տիտ . ա . 13 ։
ճ ԳԼ . ժ . 8 ։
մ Հռով . ժբ . 16 , 18 ։ ժե . 5 ։ ա Կոր . ա . 10 ։ Փիլ . բ . 2 ։ գ . 16 ։ ա Պետ . գ . 8 ։
յ Հռով . ժե . 33 ։
ն Հռով . ժգ . 16 ։ ա Կոր . ժգ . 20 ։ ա Թես . ե . 26 ։ ա Պետ . ե . 14 ։
շ Հռով . ժգ . 24 ։
ո Փիլ . բ . 1 ։

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԸՆԴՀԱՆՐԱԼՈՑՆ

ԸՆ ԳԱԼԱՏԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ը

6 Ձգաքեալը կը զարմանայ որ Գալատացիք այնքան շուտով
Թող տուին զինքը , ու իր քարոզած աւետարանը , 8 և կը
նզովէ ան մարդիկը որ իր քարոզած աւետարանէն զատ ուրիշ
աւետարան մը կը քարոզեն . 11 կը ցուցնէ թէ ինքը չէ թէ
մարդոցմէ , այլ Աստուծմէ սորված է աւետարանը . 14 Թէ
ինքը ի՛նչ էր իր կոչումէն առաջ , 17 և թէ ի՛նչ ըրաւ անմի-
ջապէս ետքը :

1 Պօղոս առաքեալ եղած՝ չէ թէ մարդոցմէ ու
չէ թէ մարդու ձեռքով , հապա Յիսուս
Քրիստոսի ձեռքովը , և Հօր Աստուծոյ՝ որ զա-
2 Նիկայ մեռելներէն յարուցց , ե Ես բոլոր եղբայրները
որ իմ հետս են՝ Գալատիոյ եկեղեցիներուդ .
3 ՂՇնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Հօր Աստուծմէ
4 ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսէն , Ը Ան որ իր ան-
ձը տուաւ մեր մեղքերուն համար , ըստ մեզ փրկէ
հիմնակոան չար աշխարհէն՝ Աստուծոյ ու մեր Հօրը
5 կամացը համեմատ . Որուն փառք յաւիտեանս
յաւիտենից : Ամէն :
6 Ես զարմանամ որ այդպէս շուտով ուրիշ աւե-
տարանի կը փոխուիք Ը անկէ որ ձեզ Քրիստոսի
7 շնորհացը կանչեց . Ը Որ չկայ ուրիշ ա՛ն թ՛ուտքան .

ա Հմր 11 , 12 ։
Ը Գոր . Թ . 7 ։ իբ . 10 , 15 , 21 ։ իգ . 16 ։ Տիտ . ա . 3 ։
ձ Գոր . բ . 24 ։
ղ Փիլ . բ . 22 ։ գ . 22 ։
ճ ա Կոր . ժգ . 1 ։
մ Հռով . ա . 7 ։ ա Կոր . ա . 3 ։ բ Կոր . ա . 2 ։ Եփես . ա . 2 ։ Փիլ . ա . 2 ։ Կող . ա . 3 ։ ա Թես . ա . 2 ։ բ Թես . բ . 2 ։ բ Ցօհ . 3 ։
յ Ա՛ստ . ի . 28 ։ Հռով . դ . 25 ։ ԳԼ . բ . 20 ։ Տիտ . բ . 14 ։
ն Տե՛ս Նա . կե . 17 ։ Ցօհ . ժե . 19 ։ ժե . 14 ։ Եբր . բ . 5 ։ գ . 5 ։ ա Ցօհ . ե . 19 ։
շ ԳԼ . ե . 8 ։
ո բ Կոր . ժա . 4 ։

Է միայն թէ կան ոմանք՝ որ ձեզ կը խռովեցընեն, ու կ՚ուզեն Քրիստոսի աւետարանը խանգարել։
8 Բայց թէ որ մենք կամ երկինքէն հրեշտակ մը
հաց աւետարանէ ձեզի անկէ ուրիշ՝ որ մենք աւե-
9 տարանեցինք ձեզի, նզովեա՛լ ըլլայ։ Ինչպէս որ
առաջ ըսինք, հիմա ալ նորէն կ՚ըսեմ, Ե թէ որ
մէկը ձեր ընդունածէն ուրիշ աւետարան քարոզե-
10 լու ըլլայ ձեզի, նզովեա՛լ ըլլայ։ Ը Հիմա
Է մարդիկնե՞րը կը հաճեցընեմ՝ թէ Աստուած.
Կամ մարդո՞ց հաճելի ըլլալ կը փնտռեմ. Ինչու
որ եթէ ես տակաւին մարդոց հաճելի ըլլայի, ալ
Քրիստոսի ծառայ չէի ըլլար։
11 Ե Կը ծանուցանեմ ձեզի Ե՛ղբայրնե՛ր՝ որ աւետա-
րանը որ քարոզուեցաւ, թէ անիկայ մար-
12 դու բան չէ։ Ը Որովհետեւ ես ալ մարդէ չառի ա-
նիկայ, և ալ չսորվեցայ, Ժ հապա Յիսուս
13 Քրիստոսի յայտնութենէն։ Ալ ան գի լսած էք
դուք իմ առջի ժամանակի վարմունքս Հրէութեան
մէջ, Ժ ինծի չափէ դուրս կը հալածէի Աստու-
14 ծոյ եկեղեցին՝ Ժ ու կը կործանէի զանիկայ։ Ու իմ
Հայրերուն աւանդութիւններուս Ը նախա նախան-
ձաւոր ըլլալով՝ իմ ազգիս մէջ հասակ չատ հասա-
կակիցներէս աւելի յառաջադէմ էի Հրէութեան
15 մէջ։ Բայց երբոր ուզեց Աստուած՝ (Ո որ որոշեց
զիս իմ մօրս որովայնէն, և իր շնորհքովը զիս կան-

Է Գոր. ժե. 1, 24։ Բ Կոր. բ. 17։ ժա. 13։ Գղ. ե. 10, 12։
Ը ա Կոր. ժզ. 22։
Ժ Բ Օր. դ. 2։ ժբ. 32։ Առակ. Ը. 6։ Յայտ. իբ. 18։
Ի ա Թես. բ. 4։
Լ ա Թագ. իզ. 7։ Պատ. իը. 14։ ա Յով. դ. 9։
Խ ա Թես. բ. 4։ Յակ. դ. 4։
Ձ ա Կոր. ժե. 1։
Ղ ա Կոր. ժե. 1, 3։ Հմ. 1։
Ճ Եփե. դ. 3։
Մ Գոր. Թ. 1։ իբ. 4։ իզ. 11։ ա Տիմ. ա. 13։
Յ Գոր. բ. 3։
Ն Երեմ. Թ. 14։ Պատ. ժե. 2։ Պար. Ե. 5։
Շ Գոր. իբ. 3։ իզ. 9։ Փիլ. գ. 6։
Ո Ես. խԹ. 1, 5։ Երեմ. ա. 5։ Գոր. Թ. 15։ ժգ. 2։ իբ. 14, 15։ Հռով. ա. 1։

16 չէի,) Ն* Ճանչ իր Որդին յայտնել, Պ որ զանի-
կայ հեթանոսաց մէջ քարոզեմ, մեկէն Ի մէկ
17 բան մը չխնդացուցի Ը մարմնին ու արիւնին, Ռ Է
ալ Երուսաղէմ երթայ նախ առաջ առաքեալ ե-
ղողներուն քովը, հապա Ընթացիա գացի, ու նորէն
18 Դամասկոս դարձայ։ Ս Ետքը իրիկ տարիին եւոև
Երուսաղէմ երթայ Պետրոսը տեսնելու, և տասնու-
19 հինգ օր անոր քովը կեցայ. Սակայն Տ առաքեալ-
ներէն ուրիշ մէկը չտեսայ, Ե բայց միայն Յակոբոս՝
20 Տէրոջը եղբայրը։ Բայց աս որ կը գրեմ ձեզի՝
Տ ահա Ընտուծոյ առջևը կը հաստատիմ, որ ստա
21 չեմ գրուցեր։ Ը Ետկէ եկայ Սիւրիայի ու
22 Կիլիկիայի կողմերը. Ժ Ու զիս դէմ առ դէմ
չէին ճանչնար ան եկեղեցիները՝ Ո որ Հրեաս-
23 տանի մէջ էին Քրիստոսով. Միայն թէ անոնք
լսած էին թէ Ան որ առենօք մեզ կը հալածէր,
հիմա ինքը ան հաւատքը կը քարոզէ՝ որ առեն մը
24 կը կործանէը. Ու ինծմով Ընտուծած կը փառա-
ւորէին։

ԳԼ. Բ

1 Ապա ետքը կը ծանուցանեմ թէ երբ ինքը վերստին Երուսա-
ղէմ եկա՝ և ինչ նպատակով, 3 թէ Տիտոս չթլփատուե-
ցաւ, 11 թէ ինքը Պետրոսին դէմ կեցաւ, պատճառը անոր
խոցընելով 14 թէ ինչո՛ւ ինքը և ուրիշ Հրեաները Քրիս-
տոսի կը հաւատան՝ որ հաւատքով արդարանան և չէ թէ
գործքով. 20 կը հաստատէ թէ մեղքի մէջ պիտի չմնան
անոնք՝ որ այսպէս արդարացած են։

1 Ետքը տասնուչորս տարիէն եւոև Ե՛նորէն Երուսա-
ղէմ երթայ Ընտնապատմեն հետ՝ Տիտոսն ալ մէկ-
2 տեղ առնելով։ Ա Ու երթայ յայտնութենով, Բ և

Ն Բ Կոր. գ. 6։
* Կամ ինծմով
Պ Գոր. Թ. 15։ իբ. 21։ իզ. 17, 18։ Հռով. ժա. 13։ Եփե. դ. 8։
Ռ Պատ. ժգ. 17։ ա Կոր. ժե. 50։ Եփե. գ. 12։
Տ Գոր. Թ. 26։
Ա ա Կոր. Թ. 5։
Բ Պատ. ժգ. 55։ Պար. գ. 3։
Գ Հռով. Թ. 1։
Դ Գոր. Թ. 30։
Ե ա Թես. բ. 14։
Զ Հռով. ժգ. 7։
Է Գոր. ժե. 2։
Ը Գոր. ժե. 12։

անոնց իմացուցի ան աւետարանը՝ որ հեթանոս-
ներուն մէջ կը քարոզեմ՝ բայց առանձին անոնց
որ երեւելիներ էին, † որ չըլլայ թէ պարապ տեղը
3 վազեմ կամ վազած ըլլամ։ Բայց չէ թէ իմ
հետս եղող Տիտոսն ալ՝ որ Յոյն էր, պարտաւո-
4 րեցաւ թլփատուիլ. ‡ Մանաւանդ ներս սկրպտուղ
տուա եղբայրներուն համար՝ որոնք սահելով՝ ներս
մտան † Յիսուսով մեր ունեցած ազա-
տութիւնը լրտեսելու համար, ։ որ մեզ ծառայե-
5 ցընեն. Որ անոնց քիչ մը առնն անդամ մտիկ
չըրինք ընդառնդելու, † որ աւետարանին ճշմար-
6 տութիւնը հաստատուն մնայ ձեր մէջը։ ։ Բայց
անոնք որ կը կարծուէին բան մը ըլլալ, (ինչ
որ էրին՝ ան իմ հոգս չէ. Քննատած մար-
դոց աչառութիւն չըներ.) † ինձի ան ոեւէ
կարծուածները բան մը չխնդացուցին ինձի։
7 ‡ Հապա անոր հակառակը՝ երբոր տեսան որ անթլ-
փատներուն աւետարանը Ե ինձի յանձնուած
է, ինչպէս Պետրոսին ալ թլփատուածնե-
8 րունը. (Վասն զի ան որ Պետրոսին յաջողեց
թլփատուածներուն առաքելութիւն ընելու, † ին-
9 ծի ալ † յաջողեց հեթանոսներուն.) ‡ Ու
երբոր ինծի տրուած շնորհքը գիտցան Յակոբոս
ու Կեփաս և Յովհաննէս՝ հորոնք սիւներ սեպուած
էին, ալ ձեռքերնին տուին ինծի ու Բառնաբասին

† Փիլ. բ. 16։ ա Թես. դ. 5։
‡ Գոր. ժե. 1, 24։ բ Կոր. ժա. 26։
† Գլ. գ. 25։ ե. 1, 18։
։ բ Կոր. ժա. 20։ Գլ. դ. 3, 9։
† Հմր. 14։ Գլ. գ. 1։ դ. 16։
‡ Գլ. գ. 3։
† Գոր. ժ. 34։ Հռով. բ. 11։
† բ Կոր. ժբ. 11։
† Գոր. ժգ. 46։ Հռով. ա. 5։ ժա. 13։ ա Տիմ. բ. 7։ բ Տիմ. ա. 11։
։ ա Թես. բ. 4։
† Գոր. թ. 15։ ժգ. 2։ իբ. 21։ իգ. 17, 18։ ա Կոր. ժե. 10։ Գլ. ա. 16։ Կող. ա. 29։
† Գլ. գ. 5։
† Հռով. ա. 5։ ժբ. 3, 6։ ժե. 15։ ա Կոր. ժե. 10։ Եփես. դ. 8։
† Մատ. ժգ. 18։ Եփես. բ. 20։ Յայտ. իա. 14։

ի՛ նաև հաղորդակցութեան, որ մենք հեթանոսնե-
րուն մէջը երթանք, ու անոնք՝ թլփատուածներուն.
10 Միայն թէ ես յիշենք որ աղքատները յիշենք. Ինչ ես
11 ալ փոյթ ունեցայ ան բանը ընելու։ ։ Բայց երբ-
որ Պետրոս Անտիոք եկաւ, ես անոր դէմ կեցայ.
12 որովհետև ինքը մեղադրելու էր։ Ինչու որ
դնու Յակոբոսին քովէն մէկ քանի հոգի չեկած,
† ինքը հեթանոսներուն հետ անխթրեաբար կ'ուտէր.
բայց երբոր եկան՝ մէկդի կը քաշուէր, ու ինքզին-
քը կը զատէր, վախնալով անոնցմէ՝ որ թլփա-
13 տուածներէն էին։ Նաև անոր հետ կեղծաւորեցան
միւս Հրէաներն ալ, անոնք որ Բառնաբասա
14 ալ անոնց կեղծաւորութեանը ծռեցաւ։ Բայց ես
երբոր տեսայ † որ աւետարանին ճշմարտութեանը
մէջ չուտակ չէին քալեր, † ամենուն առջեւ Կեփասին
ըսուցի, ։ Եթէ դուն որ Հրէայ ես, հեթանոսի
պէս՝ ու չէ թէ Հրէայի պէս կ'ապրիս, իՆչպէս
հեթանոսները կը ստիպես Հրէայի պէս վարուի-
15 լու։ ։ Մենք որ բուն Հրէայ ենք, ։ և չէ թէ
16 հեթանոսներէն մեղաւորներ, ։ Բայց գիտնալով՝ որ
մարդ օրէնքին գործերէն չկրնար արդարանալ,
† հապա Յիսուս Քրիստոսի հաւատքէն, մենք ալ
Քրիստոս Յիսուսի հաւատացինք՝ որ արդարա-
նանք Քրիստոսի հաւատքէն, և չէ թէ օրէնքին
գործերէն, ։ որովհետև օրէնքին գործերէն մէկ
17 մարմին մը պիտի չարդարանայ։ Իսկ եթէ մենք
որ կ'ուզենք Քրիստոսով արդարանալ, ։ մեզա-
ւոր գտնուինք, ուրեմն Քրիստոս մեղքոյ պաշտօ-

† Գոր. ժա. 30։ իդ. 17։ Հռով. ժե. 25։ ա Կոր. ժգ. 1։ բ Կոր. ը. 3։
† Գոր. ժե. 35։
† Գոր. ժ. 28։ ժա. 3։
† Հմր. 5։
† ա Տիմ. ե. 20։
† Գոր. ժ. 28։ ժա. 3։
† Գոր. ժե. 10, 11։
† Մատ. թ. 11։ Եփես. բ. 3, 12։
† Գոր. ժգ. 38, 39։
† Հռով. ա. 17։ գ. 22, 28։ բ. 3։ Գլ. գ. 24։ Եբր. ե. 18, 19։
† Սաղ. ճխդ. 2։ Հռով. դ. 20։ Գլ. գ. 11։
։ ա Յով. գ. 8, 9։

18 նեաղ եղաւ • քաւ լեցի ։ Վասնզի թէ որ ես իմ
քակած բաներս նորին կը չհնեմ , իմ անձս յան-
19 ցաւոր կը ցուցընեմ ։ ա Ինչու որ ես օրէնքով
Վհռեայ օրէնքին , ա որ Աստուծոյ կենդանի ըլլամ ։
20 բ Քրիստոսի հետ խաչը ելայ • Ու ալ կենդանի եմ
չէ թէ ես՝ հապա Քրիստոս կենդանի է իմ մէջս •
բայց ես որ հիմա մարմինովս կ'ապրիմ՝ ց Աստուծոյ
Որդւոյն հաւատովը կ'ապրիմ , ե անոր որ զիս սի-
21 րեց ու իր անձը ինծի համար մատնեց ։ Ես Աս-
տուծոյ շնորհքը չեմ խափաներ • է ինչու որ եթէ
արդարութիւնը օրէնքէն էր , ուրեմն Քրիստոս
պարապ տեղը մեռաւ ։

ԳԼ • Գ

1 Կը հարցընէ թէ ինչէ պատճառով հաւատքը կը թողուն և
օրէնքին կը դառնան • 6 կը ցուցընէ թէ անոնք որ կը հաւա-
տան՝ կ'արդարանան , 9 և կ'օրհնուին Աբրահամին հետ • 10
ու չատ փաստերով կը հաւատաւ ասիկոյ ։

1 Ո՛վ անմիտ Գալատացիք՝ ա ո՛վ ձեզ հրապու-
րեց* • որ ձեր աչքերուն առջեւը Յիսուս Քրիս-
2 տոս ձեր մէջը խաչը ելած նկարագրուեցաւ ։ Ա-
սիկայ միայն կ'ուզեմ ձեզմէ սորվիլ • բ Օրէնքի՞ն
գործքերովը դուք Հոգին առիք՝ է թէ հաւատքին
3 լսելովը ։ Այդչափ անմի՞տ էք • գ Հոգիով սկսե-
4 ցիք , ե ու հիմա մարմի՞նով կը վերջանաք ։ Ա՞յնչա-
փի դիպուածները պարա՞պ տեղը ձեր վրայէն

ա Հռով • բ • 2 ։
Հռով • գ • 14 ։ է • 4 , 6 ։
ա Հռով • գ • 11 ։ բ Կոր • ե • 15 ։ ա Թես • ե • 10 ։ Եբր • Թ • 14 ։ ա Պես • գ • 2 ։
է Հռով • գ • 6 ։ ԳԼ • ե • 24 ։ գ • 14 ։
ց բ Կոր • ե • 15 ։ ա Թես • ե • 10 ։ ա Պես • գ • 2 ։
ե ԳԼ • ա • 4 ։ Եփես • ե • 2 ։ Տիտ • բ • 14 ։
է ԳԼ • է • 21 ։ Եբր • ե • 11 ։

Տ՚ես Հռով • ժա • 6 ։ ԳԼ • ե • 4 ։
ա ԳԼ • ե • 7 ։
* Ո՞նահե՛ կ'ասէ եղբայրն Հշմարտութեանը չհնազանդելու •
բ Բ Գոր • բ • 38 ։ բ • 15 ։ ժ • 47 ։ ժե • 8 ։ Հմր 14 ։ Եփես • ա • 13 ։ Եբր • գ • 4 ։
է Հռով • ժ • 16 , 17 ։
ԳԼ • գ • 9 ։
Ը Եբր • է • 16 ։ Թ • 10 ։
Ղ Եբր • ժ • 35 , 36 ։ բ Ցօհ • 8 ։

5 անցան , (թէ որ պարապ ըլլայ ալ ։) Ը Ուստի
ան որ ձեզի Հոգին բաշխեց , և ձեր մէջը զօրու-
թիւնները գործեց , օրէնքի՞ն գործքերովը էր՝ թէ
6 հաւատքին լսելովը ։ Ընչպէս որ Աբրահամ Աս-
տուծոյ հաւատաց , ու անոր արդարութիւն սե-
7 պուեցաւ ։ Ուրեմն գիտցէք թէ Ի՞անոնք որ հա-
8 ւատքէն են , անոնք են Աբրահամին որդիքը ։ Բ Ու-
գիրքը առաջուց գիտնալով թէ Աստուած հեթա-
նոսները հաւատքով կ'արդարացընէ , առաջուց
աւետիս տուաւ Աբրահամին թէ Ի Քեզմով պիտի
9 օրհնուին բոլոր ազգերը ։ Ուստի անոնք որ հաւատ-
քէն են՝ կ'օրհնուին հաւատացեալ Աբրահամին հետ ։
10 Վ Ա՞ան զի անոնք որ օրէնքին գործքերէն են , անէծ-
քի տակ են • Ինչու որ գրուած է թէ Ն Անի՛ծեալ
ըլլայ ամէն մարդ՝ որ օրէնքին դիրքը ամէն գրուած-
11 ներուն մէջ չկենայ՝ որ զանոնք կատարէ ։ Ը Ու-
թէ օրէնքով մէկը չկրնար արդարանալ Աստուծոյ
առջեւը , ան յայտնի է • քանզի Բ Արդարը հաւատ-
12 քէն պիտի ապրի ։ Ի Հայց օրէնքը հաւատքէն չէ ,
հապա հՊն որ կը կատարէ ան բաներըը՝ անոնցմով
13 պիտի ապրի ։ Ե Քրիստոս մեզ ծախու առաւ
օրէնքին անէծքէն՝ ինքը մեզի համար անէծք ըլլա-
լով • (ինչու որ գրուած է թէ Ն Անի՛ծեալ է ան
14 ամէնը՝ որ փայտի կը կախուի •) զ Որ Աբրահամին
օրհնութիւնը հեթանոսներուն վրայ ըլլայ Քրիստոս

ը բ Կոր • գ • 8 ։
ե Ծն • ժե • 6 ։ Հռով • գ , 3 , 9 , 21 , 22 ։ Ցակ • բ • 23 ։
բ Ցօհ • ը • 39 ։ Հռով • գ • 11 , 12 , 16 ։
է Տ՚ես Հռով • Թ • 17 ։ Հմր 22 ։
Ծն • ժբ • 3 ։ ժը • 18 ։ իբ • 18 ։ Գոր • գ • 25 ։
Ը Բ Օր • իհ • 26 ։ Երեմ. ժա • 3 ։
ԳԼ • բ • 16 ։
Ղ Ամ • բ • 4 ։ Հռով • ա • 17 ։ Եբր • ժ • 38 ։
Հռով • գ • 4 , 5 ։ ժ • 5 , 6 ։ ժա • 6 ։
Ղա • ժը • 5 ։ Նէեմ. Թ • 29 ։ Եզեկ • ի • 11 ։ Հռով • ժ • 5 ։
Հռով • ը • 3 ։ բ Կոր • ե • 21 ։ ԳԼ • դ • 5 ։
Ը Բ Օր • իա • 23 ։
զ Հռով • գ • 9 , 16 ։

Յիսուսով ։ ⁵ որ մենք ալ Հոգւոյն խոստմունքը
15 առնենք հաւատքով ։ Մարդու սովորութեան պէս
կը զրուցեմ՝ եղբայրներ ։ Թէպետ որ մարդու մը
հաստատած կտակը մեկը չեղծաներ , ոչ ալ
16 անոր վրայ ուրիշ պատուէր մը կ՚աւելցընէ ։ Ն Բրդ
խոստմունքները Աբրահամին ու անոր սերունդին
եղան ։ չըսեր , Ու ⁶⁻ սերունդներուդ՝ որպէս Թէ
շատերու համար , հապա որպէս Թէ մեկու մը հա-
մար , Ու քու սերունդիդ , Ը որ ան Քրիստոս է ։
17 Բայց սա կը զրուցեմ ։ ան կտակը՝ որ առաջուց
Աստուծմէ հաստատուեցաւ Քրիստոսով , ⁹ օրէնքը
չորս հարիւր երեսուն տարիէն ետև որ դրուեցաւ ,
չկրնար անվաւեր ընել խոստմունքը խափանելու
18 համար ։ Ղ՚ամն զի Թէ որ ժառանգութիւնը օրէն-
քէն կ՚ըլլայ , Ը ուրեմն ալ խոստմունքէն չէ ։ բայց
Աբրահամին խոստմունքով շնորհեց Աստուած ։
19 Հապա ինչո՞ւ համար է օրէնքը ։ ¹⁰ յանցանաց
համար վրայ աւելցաւ , (¹¹ մինչև որ գայ ան սե-
րունդը՝ որուն որ խոստացուեր էր ,) Հրեշտակներ-
20 բով տրուած՝ ¹² միջնորդի մը ձեռքով ։ Բայց
միջնորդը մեկու մը ¹³ միջնորդ չէ ։ ¹⁴ բայց Աս-
21 տուած մեկ է ։ Ուրեմն օրէնքը հակառակ բան մը՞
է Աստուծոյ խոստմունքներուն ։ քաւ լիցի ։ ¹⁵ բան-
զի Թէ որ տրուած ըլլար անանձ օրէնք մը՝ որ կա-
րող ըլլար կենդանի ընելու , ան ատենը իրաւցընէ

⁵ Նա · լբ · 15 ։ խդ · 3 ։ Երեմ · լա · 33 ։ լբ · 40 ։ Եզեկ · ժա · 19 ։ լգ · 27 ։ Յովել · բ · 28 , 29 ։ Զաք · ժբ · 10 ։ Ցօհ · է · 39 ։ Գոր · բ · 33 ։
⁶ Երբ · Թ · 17 ։
⁸ Ծն · ժբ · 3 , 7 ։ ժէ · 7 ։ Հմր 8 ։
¹⁰ ա Կոր · ժբ · 12 ։
¹¹ Նե · ժբ · 40 , 41 ։
¹² Հռով · գ · 13 , 14 ։ Հմր 21 ։
¹³ Հռով · բ · 17 ։
¹⁴ Հռով · գ · 14 ։
¹⁵ Ցօհ · ժե · 22 ։ Հռով · գ · 15 ։ է · 20 ։ է · 8 , 13 ։ ա Տիմ · ա · 9 ։
¹⁶ Հմր 18 ։
¹⁷ Գոր · է · 53 ։ Երբ · բ · 2 ։
¹⁸ Նե · ի · 19 , 21 , 22 ։ բ Օր · է · 5 , 22 , 23 , 27 , 31 ։ Ցօհ · ա · 17 ։ Գոր · է · 38 ։ ա Տիմ · բ · 5 ։
¹⁹ Հռով · գ · 29 , 30 ։
²⁰ ԳԼ · բ · 21 ։

22 արդարութիւնը օրէնքէն կ՚ըլլար ։ ¹ Բայց դիրքը
ֈ ամէնը մեղքի տակ գոցեց , ² որ խոստմունքը Յի-
սուս Քրիստոսի հաւատքովը տրուի հաւատա-
23 կեալներուն ։ Բայց քանի որ հաւատքը չէր եկած ,
օրէնքին տակը գոցուած կը պահուէինք , ապառնիով
24 ան հաւատքին՝ որ պիտի յայտնուէր ։ ³ Ուրեմն
օրէնքը մեր դաստիարակը եղաւ՝ Դէպ Քրիստոսի
Բէրէքա , ֊ որ մենք հաւատքով արդարանանք ։
25 Բայց երբոր հաւատքը եկաւ , ալ դաստիարակի
26 տակ չենք ։ ⁴ Ինչու որ ամէնքդ ալ Աստուծոյ
որդիք էք՝ Քրիստոս Յիսուսի վրայ եղած հաւատ-
27 քով ։ ⁵ Բանզի դուք ամէնքդ որ Քրիստոսով
մկրտուեցաք , ֆ Քրիստոսը վրձնիդ հագած էք ։
28 ⁶ Ն յոյս-հէթ՞ ոչ Հրէայ կայ , ոչ ալ Յոյն ։ ոչ
ծառայ կայ , ոչ ալ ազատ ։ ոչ արու կայ , ոչ
ալ էգ ։ Ե ինչու որ դուք ամէնքդ ալ մէկ էք Քրի-
29 ստոս Յիսուսով ։ Ը Հապա Թէ որ դուք
Քրիստոսինն էք , ուրեմն Աբրահամին սերունդն
էք , Ե ու խոստմունքին նայելով՝ ժառանգներ ։

¹ Հմր 8 ։
² Հռով · գ · 9 , 19 , 23 ։ ժա · 32 ։
³ Հռով · գ · 11 , 12 , 16 ։
⁴ Մատ · և · 17 ։ Հռով · ժ · 4 ։ Կող · բ · 17 ։ Երբ · Թ · 9 , 10 ։
ֆ Գոր · ժգ · 39 ։ ԳԼ · բ · 16 ։
⁵ Ցօհ · ա · 12 ։ Հռով · բ · 14 , 15 , 16 ։ ԳԼ · գ · 5 ։ ա Ցօհ · գ · 1 , 2 ։
⁶ Հռով · գ · 3 ։
֊ Հռով · ժգ · 14 ։
⁷ Հռով · ժ · 12 ։ ա Կոր · ժբ · 13 ։ ԳԼ · ե · 6 ։ Կող · գ · 11 ։
⁸ Ցօհ · ժ · 16 ։ ժէ · 20 , 21 ։ Եփե · բ · 14 , 15 , 16 ։ գ · 4 , 15 ։
⁹ Ծն · իա · 10 , 12 ։ Հռով · Թ · 7 ։ Երբ · ժա · 18 ։
¹⁰ Հռով · բ · 17 ։ ԳԼ · գ · 7 , 28 ։ Եփե · գ · 6 ։

ԳԼՈՒԽ Դ

1 Ասոր համար կը յանդուգնեմ Թէ մենք օրէնքին տակն էինք
մինչև Քրիստոսի աշխարհ գալը , ձիշդ ինծոր որ ժառանգը
խնամակալներու տակ է մինչև իր չափահաս ըլլալը ։ 5 բայց
Քրիստոս մեզ ազատեց օրէնքէն ։ 7 ուստի ալ այսուհետև
օրէնքին ծառաները չենք ։ 14 Կը յիշեցընէ անոնց սէրը իր
վրայ , ու իրենք անոնց վրայ , 22 և կը ցուցընէ Թէ մենք
Աբրահամու որդիքն ենք ազատ կնիկէն ծնած ։

1 Ոայց սա կը ղրուիմ , ձրչափ ժամանակ որ ժա-
ռանգը տղայ է ծառային տարբերութիւն մը
2 չունի , թէև ամէնուն տէրն է • Հապա ինա-
մակալներու ու հոգաբարձուներու տակ է մինչև
3 հօրը որոշած ժամանակը : Նոյնպէս ալ մենք երբ-
որ տղայ էինք , աշխարհիս սկզբունքներուն
4 տակը ծառայ եղած էինք : Բայց երբոր ժա-
մանակը լեցուեցաւ , խրկեց Աստուած իր Որ-
դին՝ * որ կնիկէ մը ծնեալ , եւ օրէնքի տակ
5 մտաւ • Որպէս զի օրէնքի տակ եղողները փրը-
կէ , եւ որ մենք որդեգրութիւնը ընդունինք :
6 Եւ որովհետև դուք որդի էք , Աստուած իր
Որդիին * Հոգին ձեր սիրտերուն մէջը խրկեց , որ
7 կ՚աղաղակէ Աբբայ Հայր : Ուստի ալ ծառայ չես ,
հապա որդի • Եւ թէ որ որդի , ալ Աստուծոյ
8 ժառանգը Քրիստոսով : Բայց այն ատենը որ
չէիք գիտեր զԱստուած , էիկը ծառայելիք անոնց՝
9 որոնք ի բնէ աստուածները չէին : Եւ հապա հիմա
որ ձանչցաք զԱստուած՝ մանաւանդ որ դուք Ա-
ստուծմէ ձանչցուեցաք , ի՞նչպէ՞ս նորէն կը դառնաք
ձան տկար ու չքաւոր սկզբունքներուն , որոնց նո-
10 րէն կ՚ուզէք ծառայութիւն ընել : Օրերը կը

ա Հմր 9 : ԳԼ • գ • 23 : ե • 1 : Ղգ • բ • 8 , 20 : Երբ • թ • 10 :
բ Ծն • խթ • 10 : Դան • թ • 24 : Մար • ա • 15 : Եփե • ա • 10 :
գ Ծն • գ • 15 : Ես • է • 14 : Միք • ե • 3 : Մատ • ա • 23 : Ղու • ա • 31 : բ • 7 :
դ Ճ՟Հ • ա • 14 : Հռով • ա • 3 : Փիլ • բ • 7 : Երբ • բ • 14 :
ե Մատ • ե • 17 : Ղու • բ • 27 :
զ Մատ • ի • 28 : ԳԼ • գ • 13 : Տիտ • բ • 14 : Երբ • թ • 12 : Եփե • ա • 7 : ա Պետ • ա • 18 , 19 :
է Ճ՟Հ • ա • 12 : ԳԼ • գ • 26 : Եփե • ա • 5 :
ը Հռով • է • 5 : ը • 15 :
* Ո՛Հէ՛ մեր
ի Հռով • ը • 16 , 17 : ԳԼ • գ • 3 , 29 :
ժ Եփե • բ • 12 : ա Թես • գ • 5 :
ի Հռով • ա • 25 : ա Կոր • ժբ • 2 : Եփե • բ • 11 , 12 : ա Թես • ա • 9 :
լ ա Կոր • բ • 3 : ժգ • 12 : բ Տիմ • բ • 19 :
խ ԳԼ • գ • 3 : Կող • բ • 20 :
ծ Հռով • ը • 3 : Երբ • է • 18 :
կ Հռով • ժգ • 5 : Կող • բ • 16 :

զանազանէք , ու ամիսները և ժամանակները ու
11 տարիները : Կը վախնամ ձեզմէ , հոր գուցէ պա-
տաճ տեղը ձեր վրայ աշխատած ըլլամ :
12 Ինծի պէս եղէք , ինչու որ ես ալ ձեզի պէս եղայ •
Ո՛ղբայրներ , ձեզի կ՚աղաչեմ • Դուք ինծի ընաս մը
13 հասուցած չէք : Գիտէք դուք որ մարմնոյս տկա-
րութեամբը ձեզի ճառնչի անգամ աւետարանը քա-
րոզեցի • և իմ մարմինիս վրայ փորձութիւնս
14 Ձանարդեցիք ու չարհամարհեցիք • չ՚հապա Ա-
ստուծոյ հրեշտակի մը պէս զիս ընդունեցիք՝ չ՚Քրիս-
15 տոս Յիսուսի պէս : Ուրեմն ինչ՞ էր ան ձեր երանու-
թիւնը • քանզի ես կը վկայեմ ձեզի , որ եթէ կա-
րելի էր՝ ձեր աչքերը պիտի հանէիք ու ինծի տա-
16 յիք : Ուստի ձեր թշնամի՞ն եղայ ՝ ձեզի ճշմարիտը
17 խօսելուս համար : Ջեզի նախանձաւոր են ա-
նոնք՝ չէ թէ բարիին , և կուզեն *ձեզ արգիլել ,
18 որ իրենց նախանձաւոր ըլլաք : Սակայն աղեկ է
ամէն ատեն բարիին նախանձաւոր ըլլալ , ու չէ
19 թէ միայն երբոր ձեր մէջը ըլլամ : Ով՚իմ որդեակ-
նե՛րս , որ ձեզմով նորէն ծննդական ցաւ կը քաշեմ ,
20 մինչև որ Քրիստոս ձեր մէջը ձեւակերպի : Ա՛ուզէի
հիմա ձեր մէջը ներկայ ըլլալ , ու փոխել իմ ձայնս ;
ինչու որ ես ձեր վրայով տարակուսած եմ :
21 Ըսէ՛ք ինծի , դուք որ օրէնքին տակը կ՚ուզէք
22 ըլլալ , օրէնքը չէ՞ք լսեր : Վասն զի գրուած է
թէ Աբրահամ երկու որդի ունէր , Ա մէկը՝ աղա-
23 խինէն , ու միւսը՝ ազատ կնիկէն : Բայց ան որ

հ ԳԼ • բ • 2 : ե • 2 , 4 : ա Թես • գ • 5 :
յ բ Կոր • բ • 5 :
ղ ա Կոր • բ • 3 : բ Կոր • ժա • 30 : ժբ • 7 , 9 :
ճ ԳԼ • ա՟ • 6 :
մ բ Թագ • ժթ • 27 : Մաղ • բ • 7 : Տես Ջաբ • ժբ • 8 :
յ Մատ • ժ • 40 : Ղու • ժ • 16 : Ճ՟Հ • ժգ • 20 : ա Թես • բ • 13 :
ն ԳԼ • բ • 5 , 14 :
շ Հռով • ժ • 2 :
* Ո՛Հէ՛ մեզ
ո ա Կոր • գ • 15 : Փիլմ՟ • 10 : Ճակ • ա • 18 :
չ Ծն • ժգ • 15 :
պ Ծն • խա • 2 :

աղախինէն էր՝ Ելմարմնոյ կողմանէ ծնած էր , ՚ իսկ
24 ան որ ազատ կնիկէն՝ խոստմունքին համեմատ . Որ
աս բաները այլաբանօրէն կը մեկնուին . Ընչու որ
ասոնք են երկու կտակարանները , մէկը ՚ Սինայ
լեռնէն՝ որ ծառայութեան համար կը ծնանի , որ է
25 Հագար . Ընչու որ Հագար Արաբիայի մէջ
Սինայ լեռն է , և կը համեմատի հիմակուան Ե-
րուսաղէմին՝ որ իր զաւակներովը մէկտեղ կը ծա-
26 ռայէ : Եւ Երուսաղէմը ազատ է , որ
27 մեր *ամենուն մայրն է : Ընչու որ գրուած է ,
՚ Ո՛վ չծնանող ամուլ՝ ցնծա . ո՛վ ծնդեական ցաւ
չքաշող՝ գոչէ՛ և աղաղակէ . քանզի երեսէ ձգուա-
ծին տղաքները երիկ ունեցողին զաւակներէն շատ պի-
28 տի ըլլայ : Ուստի մենք՝ ե՛ղբայրներ՝ ըՀսահակին
29 պէս խոստմունքին որդիներն ենք : ը Բայց ինչպէս
որ ան ատենը մարմնոյ կողմանէ ծնածը կը հալա-
ծէր զանիկայ որ հոգիին կողմանէ էր , ՚ անանկ ալ
30 հիմա : Ֆ Սակայն գիրքը ի՞նչ կ՚ըսէ . *Դուրս
հանէ աս աղախինը ու անոր որդին , ° ընչու որ
աղախինին որդին ազատ կնականը որդւոյն հետ ժա-
31 ռանգութիւն պիտի չառնէ : Ուստի՝ ե՛ղբայրներ՝
մենք աղախինին զաւակները չենք , Ֆհապա ազա-
տին :

Ձ Հռով . թ . 7 , 8 ։
՚ Ծն . ժբ . 10 , 14 ։ իա . 1 , 2 ։
Եբր . ժ . 11 ։
՚՚ բ Օր . լգ . 2 ։
Ճ Ես . բ . 2 ։ Եբր . ժբ . 22 ։
Յայտ . գ . 12 ։ իա . 2 , 10 ։
* Յունդ կոնին ։
՚՚ Ես . ծգ . 1 ։
բ Գոր . գ . 25 ։ Հռով . թ . 8 ։
ԳԼ . գ . 29 ։
ը Ծն . իա . 9 ։
՚՚ ԳԼ . է . 11 ։ ղ . 12 ։
Ֆ ԳԼ . գ . 8 , 22 ։
* Ծն . իա . 10 , 12 ։
° Ցօհ . բ . 35 ։
Ֆ Ցօհ . բ . 36 ։ ԳԼ . է . 1 , 13 ։

ԳԼ . Ե

1 Կը յորդորէ զանոնք հաստատ կենալ իրենց ազատութեանը
մէջ , 3 և թլփատութիւնը չպահել , 13 այլ մանաւանդ ի-
րարու վրայ սէր ունենալ , որ օրէնքին բովանդակութիւնն է .
19 կը համրէ մարմնին գործքերը , 22 և Հոգիին պտուղնե-
րը . 25 ու կը յորդորէ Գաղատացիները որ Հոգիով քալեն ։

1 Ուստի ամուր կեցէք ՚ ան ազատութիւնովը՝ որով
Քրիստոս մեզ ազատեց , և նորէն ծառայու-
2 թեան լուծի տակ մի մտնէք ։ Ահա ես Պօղոս կը
ըսեմ ձեզի ՚ որ եթէ թլփատուիք , Քրիստոս
3 ձեզի օգուտ մը չընէր ։ Նո՛ւ դարձեալ ամէն թլփա-
տուող մարդու կը վկայեմ թէ ՚ պարտական է
4 բոլոր օրէնքը կատարելու ։ Քրիստոսէն էք դուք
Քրիստոսին , որ օրէնքով արդարանալ կ՚ուզէք ,
5 նո՛ւ շնորհքէն ինկած էք ։ Քանզի մենք Հո-
գիով կը սպասենք արդարութեան յոյսին հաւատ-
6 քովը ։ Ըզի ան որ Քրիստոս Յիսուսի քով ո՛չ
թլփատութիւնը բան մը կարող է , ո՛չ ալ անթլ-
փատութիւնը , Հապա հաւատքը՝ որ սիրովը ի գործ
7 կը դրուի ։ Ձ՚Դուք աղեկ կը վազէիք . Ե՞վ ձեզ
ետ կեցուց՝ որ ճշմարտութեան չհնազանդիք ։
8 Ան պրպտումը անկէ չէ Եոր ձեզ կանչեց ։
9 Ը՚Րիւճ մը խմորը բոլոր զանգուածը կը խմորէ ։
10 Ի՚Ներայ ես յոյս ունիմ ձեր վրայ Տէրովմով , որ
ուրիշ ներքեւ բան մը պիտի վարձիք . Եւ ան
որ ձեզ կը խռովեցնէ , Հ դատաստանաբերութիւն
11 պիտի կրէ՝ ո՛վ որ ըլլայ ։ Ի՚Սակայն ե՛ղբայրներ՝
թէ որ ես տակաւին թլփատութիւն կը քա-
րոզեմ , Եաւ ինչո՞ւ կը հալածուիմ . Ֆ ուրեմն
12 խաչին գայթակղութիւնը խափանուած է ։ ՛ Ո-

՚՚ Ցօհ . ը . 32 ։ Հռով . ղ . 18 ։
ա Պետ . բ . 16 ։
Բ Գոր . ժե . 10 ։ ԳԼ . բ . 4 ։
գ . 9 ։
ը Գոր . ժե . 1 ։ Տմս Գոր .
ժգ . 3 ։
Թ ԳԼ . գ . 10 ։
Ժ Հռով . թ . 31 , 32 ։ ԳԼ . բ . 21 ։
ԺԱ Եբր . ժբ . 15 ։
ԺԲ Հռով . բ . 24 , 25 ։ բ Տիմ .
գ . 8 ։
ԺԳ ա Կոր . է . 19 ։ ԳԼ . գ . 28 ։
դ . 15 ։ Կող . գ . 11 ։
ԺԴ ա Թես . ա . 3 ։ Ցակ . բ .
18 , 20 , 22 ։
ԺԵ ա Կոր . թ . 24 ։
ԺԶ ԳԼ . գ . 1 ։
ԺԷ ԳԼ . ա . 6 ։
ԺԸ ա Կոր . է . 6 ։ ժե . 33 ։
ԺԹ բ Կոր . բ . 3 ։ ը . 22 ։
Ի ԳԼ . ա . 7 ։
ԻԱ Կոր . ժ . 6 ։
ԻԲ ԳԼ . է . 12 ։
ԻԳ ա Կոր . ժե . 30 ։ ԳԼ . գ .
29 ։ է . 17 ։
ԻԴ ա Կոր . ա . 23 ։
ԻԵ Ցես . է . 25 ։ ա Կոր . ե .
13 ։ ԳԼ . ա . 8 , 9 ։

բանի թէ բոլորովին կորուսանին անոնք ? որ ձեզ կը խոովեցընեն :

13 Ա՛սան զի դուք ազատութեան կանչուած էք՝ ե՛ղբայրներ . միայն թէ չէր ազատութիւնը մարմնոյ ցանկութեանց պատճառ չըլլայ , ե՛ւ հապա
14 սիրով իրարու ծառայութիւն ըրէք : Վասն զի որ բոլոր օրէնքը ա՛ս մէկ խօսքին մէջ կը կատարուի
15 թէ՝ Սիրես ընկերդ սիրես քու անձիդ պէս : Ա՛ս պա թէ որ իրար խածնէք և ուտէք , զգո՛յշ կե-
16 ցէք որ չըլլայ թէ իրարմէ սպառիք : Ա՛յսպէս թէ ա՛ս կը պնդեմ՝ ու Հոգիով գացէք , ու մար-
17 մինին ցանկութիւնը պիտի չկատարէք : Վասն զի մարմինը կը ցանկայ հոգիին հակառակ , ու հոգին մարմինին հակառակ . և ասոնք իրարու հա-
18 կառակ են , որ չըլլայ թէ ինչ որ կ՚ուզէք՝ ան-
19 ընէք : Բայց թէ որ Հոգիէն կ՚առաջնորդուիք , ալ օրէնքին տակը չէք : Վերջ մարմինին գործ-
20 քերը յայտնի են , որ ասոնք են . շնութիւն , պոռ-
21 նկութիւն , պղծութիւն , դիմնութիւն , Կռապաշտութիւն , կախարդութիւն , թշնամութիւններ , կռիւներ , նախանձներ , բարկութիւններ , հակառակութիւններ , երկպառակութիւններ , բաժանումներ
21 ներ , Շար նախանձքներ , մնրդասպանութիւններ , գինովութիւններ , անառակութիւններ , ու ինչ որ ասոնց նման են . որ հիմակուց ես ձեզի կը զգուշացնեմ , ինչպէս առաջուց ալ կը զգուշացի , թէ որ ասանկ բաներ գործողները Աստուծոյ արքայու-

ա Գործ . ժե . 1 , 2 , 24 :
բ ա Կոր . ը . 9 : ա Պետ . ե . 16 : բ Պետ . ը . 19 : Յուդ . 4 :
գ ա Կոր . թ . 19 : Գաղ . գ . 2 :
դ Ա՛սան . է . 12 : իե . 40 : Յակ . ը . 8 :
ե Ղե . ժթ . 18 : Ա՛սան . իը . 23 : Հռով . ժգ . 8 , 9 :
զ Հռով . ը . 12 : ը . 1 , 4 , 12 :
է Հռով . է . 23 : ը . 6 , 7 :
ը Հռով . է . 15 , 19 :
թ Հռով . ը . 14 : ը . 2 :
ժ ա Կոր . գ . 3 : Եփե . է . 3 :
ի Կող . գ . 5 : Յակ . գ . 14 , 15 :
ի՛ա Կոր . գ . 9 : Եփե . է . 5 :
ի՛բ Կող . գ . 6 : Յայտ . իբ . 15 :
ի՛գ Գաղ . ե . 14 : Հմր 25 : ա Պետ . ը . 11 :
ի՛դ Հռով . է . 13 : Գաղ . ե . 1 :
ի՛ե Գաղ . ե . 26 :
ի՛զ Ա՛սան . իե . 31 :
ի՛է Ա՛սան . իե . 32 :
ի՛ը Ա՛սան . իե . 33 :
ի՛թ Ա՛սան . իե . 34 :
ի՛ժ Ա՛սան . իե . 35 :
ի՛ի Ա՛սան . իե . 36 :
ի՛ի՛ա Ա՛սան . իե . 37 :
ի՛ի՛բ Ա՛սան . իե . 38 :
ի՛ի՛գ Ա՛սան . իե . 39 :
ի՛ի՛դ Ա՛սան . իե . 40 :
ի՛ի՛ե Ա՛սան . իե . 41 :
ի՛ի՛զ Ա՛սան . իե . 42 :
ի՛ի՛է Ա՛սան . իե . 43 :
ի՛ի՛ը Ա՛սան . իե . 44 :
ի՛ի՛թ Ա՛սան . իե . 45 :
ի՛ի՛ժ Ա՛սան . իե . 46 :
ի՛ի՛ի Ա՛սան . իե . 47 :
ի՛ի՛ի՛ա Ա՛սան . իե . 48 :
ի՛ի՛ի՛բ Ա՛սան . իե . 49 :
ի՛ի՛ի՛գ Ա՛սան . իե . 50 :
ի՛ի՛ի՛դ Ա՛սան . իե . 51 :
ի՛ի՛ի՛ե Ա՛սան . իե . 52 :
ի՛ի՛ի՛զ Ա՛սան . իե . 53 :
ի՛ի՛ի՛է Ա՛սան . իե . 54 :
ի՛ի՛ի՛ը Ա՛սան . իե . 55 :
ի՛ի՛ի՛թ Ա՛սան . իե . 56 :
ի՛ի՛ի՛ժ Ա՛սան . իե . 57 :
ի՛ի՛ի՛ի Ա՛սան . իե . 58 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ա Ա՛սան . իե . 59 :
ի՛ի՛ի՛ի՛բ Ա՛սան . իե . 60 :
ի՛ի՛ի՛ի՛գ Ա՛սան . իե . 61 :
ի՛ի՛ի՛ի՛դ Ա՛սան . իե . 62 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ե Ա՛սան . իե . 63 :
ի՛ի՛ի՛ի՛զ Ա՛սան . իե . 64 :
ի՛ի՛ի՛ի՛է Ա՛սան . իե . 65 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ը Ա՛սան . իե . 66 :
ի՛ի՛ի՛ի՛թ Ա՛սան . իե . 67 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ժ Ա՛սան . իե . 68 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի Ա՛սան . իե . 69 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ա Ա՛սան . իե . 70 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛բ Ա՛սան . իե . 71 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛գ Ա՛սան . իե . 72 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛դ Ա՛սան . իե . 73 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ե Ա՛սան . իե . 74 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛զ Ա՛սան . իե . 75 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛է Ա՛սան . իե . 76 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ը Ա՛սան . իե . 77 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛թ Ա՛սան . իե . 78 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ժ Ա՛սան . իե . 79 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի Ա՛սան . իե . 80 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ա Ա՛սան . իե . 81 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛բ Ա՛սան . իե . 82 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛գ Ա՛սան . իե . 83 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛դ Ա՛սան . իե . 84 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ե Ա՛սան . իե . 85 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛զ Ա՛սան . իե . 86 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛է Ա՛սան . իե . 87 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ը Ա՛սան . իե . 88 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛թ Ա՛սան . իե . 89 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ժ Ա՛սան . իե . 90 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի Ա՛սան . իե . 91 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ա Ա՛սան . իե . 92 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛բ Ա՛սան . իե . 93 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛գ Ա՛սան . իե . 94 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛դ Ա՛սան . իե . 95 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ե Ա՛սան . իե . 96 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛զ Ա՛սան . իե . 97 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛է Ա՛սան . իե . 98 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ը Ա՛սան . իե . 99 :
ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛ի՛թ Ա՛սան . իե . 100 :

22 Թիւնը պիտի չժառանգեն : Բայց Հոգիին պտուղը սա է . սէր , ինդութիւն , խաղաղու-
23 թիւն , երկայնմտութիւն , Քաղցրութիւն , բարութիւն , հաւատարմութիւն , հեզութիւն , ժուժկալութիւն . Ասանկ բաներուն դէմ օրէնք
24 չկայ : Նէ անոնք որ Քրիստոսինները են Էրէնց մարմինը խաչ հանեցին ընտիր կիրքերով ու ցան-
25 կութիւններով միասին : Ի՛թէ որ Հոգիով
26 կ՚ապրինք , Հոգիին համեմատ քալենք : Անա-պարծ չըլլանք միզմիզ դրդռելով , ու իրարու վրայ նախանձելով :

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Պօղոս կը յորդորէ զգաստացեալները որ հեզութեամբ վարուին յանցանքի մէջ դանուող եղբայրներուն հետ , 2 և իրարու բեռները վերցընեն . 6 առաքեալներն ըլլան զէպ ի իրենց վարդապետներուն , 9 և բարի գործելէն ետ չկենան . 12 կը ցուցընէ թէ թլփատութիւն քարոզողներուն միտքը ինչ է . 14 թէ ինքը ուրիշ բանով չպարծենար , բայց միայն Քրիստոսի խաչովը :

1 Ե՛ղբայրնե՛ր , թէ որ մէկը յանկարծ ինչ և իցէ յանցանքով բռնուելու ըլլայ , Ե դուք որ հոգևոր էք՝ Հանանկը հեզութեան հոգիով ուղղեցէք ան
բերդը . քու անձիդ ալ զգուշութիւն ըրէ որ
2 չըլլայ թէ փորձուես մեծ իւնաս : Իրարու ներողութիւնները կրեցէ՛ք , Ու անանկ Քրիստոսի
3 օրէնքը կատարեցէ՛ք : Ինչպէս թէ որ մէկը ինքզինքը բան մը ըլլալ կը սեպէ ըստ չէ , անիկայ իր

բ Ցօհ . ժե . 2 : Եփե . ե . 9 :
գ Կող . գ . 12 : Յակ . գ . 17 :
դ Հռով . ժե . 14 :
ե ա Կոր . ժգ . 7 :
զ ա Տիմ . ա . 9 :
է Հռով . գ . 6 : ժգ . 14 : Գաղ . բ . 19 : ա Պետ . բ . 11 :
ը Հռով . ը . 4 , 5 : Հմր 16 :
թ Փիլ . բ . 3 :
ժ Հռով . ժգ . 1 : ժե . 1 : Եբր . ժբ . 13 : Յակ . ե . 19 :
ի ա Կոր . բ . 15 : գ . 1 :
ի՛ա ա Կոր . գ . 21 : բ Թես . գ . 15 : բ Տիմ . բ . 25 :
ի՛բ ա Կոր . ե . 5 : ժ . 12 :
ի՛գ Հռով . ժե . 1 : Գաղ . ե . 13 : ա Թես . ե . 14 :
ի՛դ Ցօհ . ժգ . 14 , 15 , 34 : ժե . 12 : Յակ . բ . 8 : ա Ցօհ . գ . 21 :
ի՛ե Հռով . ժբ . 3 : ա Կոր . ը . 2 : Գաղ . բ . 6 :
ի՛զ բ Կոր . գ . 5 : ժբ . 11 :

4 անձը կը խաբէ : Ի՛հայց ամէն մարդ իր՝ գործը
թող կ՚ընէ , ու հոգը միայն իր՝ անձին վրայ պար-
5 ծանք ունենայ , ՚ և չէ թէ ուրիշին վրայ : Ի՞նչըս
որ ամէն մէկը իր բեռը պիտի կրէ :
6 Ն խօսքին աշակերտութիւն ընողը էր վարդա-
7 պետը ամէն բարի բաներու մասնակից ընէ : Ի՛րմէ
8 խաբուելէ՝ ՚ Աստուած ծաղր չըլլար : Ի՛ւ ինչ զի
ինչ որ մէկ մարդ մը կը սերմանէ՝ նոյնը պիտի
ինքն ալ հնձէ . հ ան որ իր մարմինին կը սերմանէ՝ ան մար-
մինէն ապականութիւն պիտի հնձէ . ու ան որ
Հոգիին կը սերմանէ , ան Հոգիէն յաւիտենական
9 կեանք պիտի հնձէ : Ե՛հայց բարի գործելէն չհոգնի-
ցանք , Դքանզի յարմար ժամանակին պիտի հնձենք՝
10 թէ որ չթուլնանք : Ե՞Աստի քանի որ ժամանա-
կը ձեռքերնիս է , ՚ բարիք ընենք ամենուն՝ ՚ մա-
նաւանդ հաւատքին ընտանիներուն :
11 Ա՛նայեցէ՛ք ինչպէս դիրերով գրեցի ձեզի իմ ձեռ-
12 քովս : Որոնք որ կ՚ուզեն մարմնոյ կողմանէ բարի
երեւնալ , Ն անոնք ձեզ կը ստիպեն որ թլփա-
տութիւնը չ Ն միայն որ Քրիստոսի խաչին համար
13 չհալածուին : Վ՚անզի անոնք ալ որ թլփատուած-
են , իրենք օրէնքը չեն պահեր , հապա կ՚ուզեն որ
դուք թլփատուիք , որ իրենք ձեր մարմինովը պար-
14 ծենան : Ն Ի՛հայց ես՝ քանի լեզի որ պարծենամ ,

Ի ա Կոր . ժա . 28 ։ բ Կոր . ժգ . 5 ։
ի Տիս Ղու . ժը . 11 ։
ի Հռով . բ . 6 ։ ա Կոր . գ . 8 ։
Լ Հռով . ժե . 27 ։ ա Կոր . թ . 11 , 14 ։
Խ ա Կոր . գ . 9 ։ ժե . 33 ։
ծ Ցոր . ժգ . 9 ։
կ Ղու . ժգ . 25 ։ Հռով . բ . 6 ։ բ Կոր . թ . 6 ։
հ Ցոր . գ . 8 ։ Ա՚ռակ . ժա . 18 ։ իբ . 8 ։ Ովս . ը . 7 ։ ժ . 12 ։ Հռով . ը . 13 ։ Յակ . գ . 18 ։
ն բ Թես . գ . 13 ։ ա Կոր . ժե . 58 ։
շ Մատ . իդ . 13 ։ Երբ . գ . 6 , 14 ։ ժ . 36 ։ ժբ . 3 , 5 ։ Ցայտ . ը . 10 ։
ո Ցօհ . թ . 4 ։ ժբ . 35 ։
չ ա Թես . ե . 15 ։ ա Տիմ . գ . 18 ։ Տիտ . գ . 8 ։
պ Եփե . բ . 19 ։ Երբ . գ . 6 ։
ջ Գա . ը . 3 , 14 ։
ռ Փիլ . գ . 18 ։
ս Գա . ե . 11 ։
վ Փիլ . գ . 3 , 7 , 8 ։

Հապա միայն մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի խա-
չովը , Դ որ անով աշխարհ ինձի խաչը ելած է ,
15 ես ալ աշխարհի : Ե՛Ինչըս որ Քրիստոս Յիսու-
սով ո՛չ թլփատութիւնը բան մըն է , ոչ ալ
անթլփատութիւնը . Ա հապա նոր ստեղծուած ըլ-
16 լալն է բանը : Ա՚Ինչ ան ամէնը Հոր ան կանոնիս
համեմատ կը քալեն , խաղաղութիւն ու ողորմա-
թիւն ըլլայ անոնց վրայ , Ա ու Յաստուծոյ Իսրայէ-
17 լին վրայ : Ե՛ակէ ետեւ մէկը ինձ թող չդժնեց-
ցընէ . ՚ ինչըս որ ես Տէր Յիսուսին վէրքերի նշան-
18 ները իմ մարմինոյս վրայ կը կրեմ : Ե՛Ղբայրներ՝
՚ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր հոգիին
հետը ըլլայ : Ա՚մէն :

Ա Հռով . գ . 6 ։ ԳԼ . բ . 19 ։
Բ ա Կոր . է . 19 ։ ԳԼ . ե . 6 ։ Կող . գ . 11 ։
Ա բ Կոր . ե . 17 ։
Ա Սաղ . ճԺե . 5 ։
Է Փիլ . գ . 16 ։
Ա Հռով . գ . 29 ։ գ . 12 ։ Թ . 6 , 7 , 8 ։ ԳԼ . գ . 7 , 9 , 29 ։ Փիլ . գ . 3 ։
բ բ Կոր . ա . 5 ։ գ . 10 ։ ժա . 23 ։ ԳԼ . ե . 11 ։ Կող . ա . 24 ։
Ա բ Տիմ . գ . 22 ։ Փիլմ . 25 ։

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԸՆԴԵՀՄԱՆՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Ա՚ռաքեալը եփեսացիները բարեւելէն՝ 3 և. անոնց համար գո-
հութիւն տալէն ետեւ , 4 կը խօսի շնորհքով եղած մեր ընտ-
րութեանը 6 և. որդեդրութեանը վրայ , 11 որ անկ է մարդ-
կային փրկութեան ձշմարիտ աղբիւրը : 13 և. որովհետեւ ասոր
խորհուրդին գերազանցութիւնը դիւրաւ չհասկցուիր , 16
աղօթք կ՚ընէ որ անոնք 18 կատարելապէս հասկընան , 20 և.
ունենան զանիկայ վերհասոյզ :

1 Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը՝ Աստուծոյ
կամքովը, Էնփեսոսի մէջ եղած սուրբերուն՝
2 եւ Քրիստոս Յիսուսի հաւատացողներուն. Ե Շնո-
նհք եւ խաղաղութիւն ձեզի՝ Աստուծմէ մեր Հօր-
մէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն։
3 Ը Օրհնեալ ի Աստուած եւ մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի Հայրը, ան որ մեզ օրհնեց ամէն հո-
գեւոր օրհնութիւններով երկնաւորներուն մէջ Քրի-
4 ստոսով. Նոյնպէս որ մեզ անով ալ ընտրեցին
սկիզբէն առաջ ի ըլլալու
5 սուրբ ու անա-
րատ ըլլանք իր առջեւը սիրով. Ե Ի առաջուց
մեզ սահմանեց ի իրեն որդեգիր ըլլալու Յիսուս
Քրիստոսի ձեռքովը ի իր կամքին հաճոյութեանը
6 պէս, Իր փառաւոր շնորհացը գովութեանը հա-
մար, Ո որով մեզ ընդունակ ի Սիրելիին ձեռքովը.
7 ի Որ անով փրկութիւն ունինք մեր իր արիւնը
միջոցով, մեղաց թողութիւնը՝ ի իր շնորհքին հա-
8 մեմատ չափովը. Որ մեր վրայ առատացուց բոլոր
9 իմաստութեամբ ու գիտութեամբ, Զ Անդի յայտ-
նելով իր կամքին խորհուրդը իր հաճոյութեանը
պէս, Ն որուն որ նախապահմաներ էր իր մէջը.
10 Ը Որ ժամանակաց լրանալուն անտեսութեանը մէջ

ա Կոր. ա. 1։
բ Հռով. ա. 7։ բ Կոր. ա. 1։
գ Կող. ա. 2։
դ Գաղ. ա. 3։ Տիտ. ա. 4։
ե Կոր. ա. 3։ ա Պետ. ա. 3։
զ ա Պետ. ա. 2, 20։
է Հռով. բ. 28։ բ Թես. բ. 12։ բ Տիմ. ա. 9։ Ցակ. բ. 5։ ա Պետ. ա. 2։ բ. 9։
ը Ղուկ. ա. 75։ Գաղ. բ. 10։ Ե. 27։ Կող. ա. 22։ ա Թես. դ. 7։ Տիտ. բ. 12։
թ Հռով. բ. 29, 30։ Հմր 11։
ժ Ցօհ. ա. 12։ Հռով. ը. 15։ բ Կոր. գ. 18։ Գաղ. դ. 5։ ա Ցօհ. գ. 1։
ի Մատ. ժա. 26։ Ղուկ. ժբ. 32։ ա Կոր. ա. 21։ Հմր 9։
լ Հռով. գ. 24։ Ե. 15։
խ Մատ. գ. 17։ ժէ. 5։ Ցօհ. գ. 35։ ժ. 17։
ծ Գործ. ի. 28։ Հռով. գ. 24։ Կող. ա. 14։ Եբր. Թ. 12։ ա Պետ. ա. 18, 19։ Ցայտ. Ե. 9։
կ Հռով. բ. 4։ գ. 24։ Թ. 23։ Գա. բ. 7։ դ. 8, 16։ Փիլ. գ. 19։
հ Հռով. ժզ. 25։ Գա. գ. 4, 9։ Կող. ա. 26։
ձ Գա. գ. 11։ բ Տիմ. ա. 9։
ղ Գաղ. գ. 4։ Եբր. ա. 2։ Թ. 10։ ա Պետ. ա. 20։

ճ ամէն բան ի բովանդակել Քրիստոսով՝ ինչ որ
11 երկինքը ու ինչ որ երկրի վրայ կայ, անով՝ ի Ո-
րով մենք ալ ժառանգութիւն առինք՝ Ե առաջուց
որոշուած ըլլալով անոր նախապահմանութեանովը,
Ո որ ամէն բան իր կամքին խորհրդովը ի գործ կը
12 դնէ. Ե Որ մենք անոր փառքին գովութիւն ըլլանք՝
13 Ն առաջուց Քրիստոսի վրայ յուսացողներս. Որուն
վրայ դուք ալ յո՛ւսացաք՝ երբոր լսեցիք Ե ճշմար-
տութեան խօսքը՝ ձեր փրկութեան աւետարանը,
որուն նաեւ հաւատալով՝ Ե խոստացեալ Սուրբ
14 Հոգիին ընծայո՛վք կնքուեցաք. Ե Որ ան մեր ժա-
ռանգ ըլլալուն գրաւն է Ե մինչեւ ստացուածքին
Ձերկրպակութիւնը Ե իր փառացը գովութեանը համար։
15 Ը Ասոր ես ալ երբոր լսեցի Տէր Յիսուսին վը-
րայ ունեցած հաւատքնիդ, ու բոլոր սուրբերուն
16 վրայ ունեցած սէրը, Զ Ձեմ դադարիր ձեզի
համար գոհութիւն ընելէն՝ ձեզ իմ աղօթքներուս
17 մէջ յիշելով. Ե Որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի
Աստուածը՝ ի փառաց Հայրը տայ ձեզի իմաստու-
թեան ու յայտնութեան հոգին իր գիտութիւնովը.
18 Որպէս զի ի սրտերնուդ աչքերը լուսաւորուելով՝
Զ դիտնաք թէ ինչ է անոր յոյսին կոչումը, ի
ու ինչ է անոր ժառանգութեանը փառքին մէ-
19 խութիւնը սուրբերուն մէջ, Ն ու ինչ է իր զօ-

ա Գործ. ի. 28։
բ Դաս. իա. 28։ Հռով. բ. 23։ Գա. գ. 30։
գ Հմր 6, 12։
դ Կող. ա. 4։ Փիլմ. 5։
ե Հռով. ա. 9։ Փիլ. ա. 3, 4։ Կող. ա. 3։ ա Թես. ա. 2։ բ Թես. ա. 3։
զ Ցօհ. ի. 17։
է Կող. ա. 9։
ը Գործ. իգ. 18։
թ Գա. բ. 12։ գ. 4։
ժ Հմր 11։

բութեանը դերապանց մեծութիւնը հաւատացեալ-
ներուս մէջ՝ ի՞նչ կարող զօրութեանը գործադրու-
20 *թեամբը , Որն որ Յրիստոսի վասյ՝ի գործ դրաւ ,*
Ե նրբոր զանիկայ մեռեալներէն յարուց , Ե ու նստե-
21 *ցուց իր աջ կողմը երկինքին մէջ Ե Ամէն Ե իշխանու-*
թեան ու պետութեան և զօրութեան ու տէրու-
թեան վրայ՝ և ամէն անուան վրայ որ կ՝անուանի ,
ոչ թէ միայն աս աշխարհիս մէջ , հապա գալիքին
22 *մէջ ալ · Ե Նա ամէն բան անոր ոտքերուն տակը*
ընդարձակեցուց , Ե և զանիկայ ամէն բաներու վրայ
23 *եկեղեցիին գլուխ դրաւ , Ո Որ ան անոր մարմինն*
է , Ե անոր լրումը , Ե որ կը լեցնէ ամէնը ամէն
բանի մէջ :

ԳԼՈՒԽ Ե

1 Նախքանէս մեր բնական վիճակը՝ շնորհքով եղած մեր հիմա-
կուան վիճակին հետ բաղդատելով , 10 կը ծանուցանէ Թէ
մենք բարի գործերու համար ստեղծուած ենք , 13 և Քրիս-
տոսով մօտեցած ըլլալով՝ 11 հեթանոսներու և օտարներու
վարմունք ունենալու չենք՝ հետը որ ատոնց մէ ունինք · 19
այլ իբրև սուրբերուն քաղաքակիցները և Աստուծոյ ընտանի-
քը :

1 — Նե դուք Ե որ յանցանքներու ու մեղքերու մէջ
2 մեռած էիք , Ինչ ոչ ետքը ընթացաք ա-
րդեն մէջը աներնօք կը քալէիք ա աշխարհիս բոնած
ճամբովը , Ե ա օդուա իշխանութեանը իշխանին

— ԳԼ · ե · 7 ։ Կող · ա · 29 ։ բ · 12 ։
Ե Գոր · բ · 24 , 33 ։
ǂ Ա՚ղ · ճժ · 1 ։ Գոր · և · 55 ։ Կող · գ · 1 · Եբր · ա · 3 ։ ժ · 12 ։
Ը Փիլ · բ · 9 , 10 ։ Կող · բ · 10 ։ Եբր · ա · 4 ։
Ի Հռով · ը · 38 ։ Կող · ա · 16 ։ բ · 15 ։
Ղ Ա՚ղ · ը · 6 ։ Մաս · իը · 18 ։ ա Կոր · ժե · 27 ։ Եբր · բ · 8 ։
Ծ ԳԼ · գ · 15 , 16 ։ Կող · ա · 18 ։ Եբր · բ · 7 ։
ը Հռով · ժբ · 5 ։ ա Կոր · ժբ · 12 , 27 ։ ԳԼ · գ · 12 ։ և · 23 , 30 ։ Կող · ա · 18 , 24 ։
Ի Կող · բ · 9 , 10 ։
ǂ ա Կոր · ժբ · 6 ։ ԳԼ · գ · 10 ։ Կող · գ · 11 ։
— Ցօհ · և · 24 ։ Կող · բ · 13 ։
Ը Հմր 5 ։ ԳԼ · գ · 18 ։
ǂ ա Կոր · չ · 11 ։ ԳԼ · գ · 22 ։ Կող · ա · 21 ։ գ · 7 ։ ա Ցօհ · և · 19 ։
Ր ԳԼ · չ · 12 ։

ա—ոգիին պէս , ան ոգիին՝ Ե որ հիմա ապստամբու-
3 *թեան որդւոցը նեբսի դին կը ներգործէ · Ո Որ ա-*
ռանցնօք մենք ամէնքս ալ անոնց մէջը կը պարբերէինք
Ե մեր մարմնին ցանկութիւններովը , և մարմնին
ու միտքին ուզածը կը կատարէինք · Ու և բնու-
թեամբ բարկութեան որդիք էինք՝ ինչպէս ուրիշ-
4 *ները · Ե Բայց Աստուած որ մեծ է ողորմութիւնով*
5 *իր առատ սիրոյն համար՝ որով մեզ սիրեց , Ե Նոր-*
որ յանցանքներուս մէջ մեռած էինք , Ե մեզ Քրիս-
տոսի հետ կենդանացուց , (դուք շնորհքով փըր-
6 *կուած էք ,) Նե անոր հետ ԳԼ յարուց , Ե ու անոր*
հետ նստեցուց երկնաւորներուն մէջ Յրիստոս Յի-
7 *սուսով , Որ գալու գարերուն մէջը ցուցընէ իր*
շնորհքին գերազանց մեծութիւնը՝ Քրիստոս Յի-
սուսով մեզի ցոյցոյած Ե բարերութիւնովը :
8 Ե Վ *ասն զի շնորհքով փրկուած էք դուք Ի հաւատքի*
միջոցով · և աս չէ թէ ձեզմէ Ե , Հապա Աս-
9 *տուծոյ պարգեւն է · Ե Ոչ թէ գործերէն , որ*
10 *մեկը չպարծի · Ե Վասն որ մենք անոր ձեռագործն*
ենք , Քրիստոս Յիսուսով ստեղծուած բարի գործ-
երու համար , Ե որոնց Աստուած առաջուց պատ-
րաստեց ԳԼ , որ անոնց մէջը քալենք :
11 *Ո Ասոր միտքերնիդ բերէք , որ դուք առեն մը*

Ե ԳԼ · և · 6 ։ Կող · գ · 6 ։
Ջ Տիտ · գ · 3 ։ ա Պետ · գ · 3 ։
Ե Գաղ · և · 16 ։
Ը Սաղ · ծա · 5 ։ Հռով · և · 12 , 14 ։
Ի Հռով · ժ · 12 ։ ԳԼ · ա · 7 ։ Հմր 7 ։
Ղ Հռով · և · 6 , 8 , 10 ։ Հմր 1 ։
Ծ Հռով · գ · 4 , 5 ։ Կող · բ · 12 , 13 ։ գ · 1 , 3 ։
Կ ԳԼ · ա · 20 ։
Հ Տիտ · գ · 4 ։
Ձ Հմր 5 ։ Հռով · գ · 24 ։ բ Տիմ · ա · 9 ։
Ղ Հռով · գ · 16 ։
Ճ Մաս · ժգ · 17 ։ Ցօհ · գ · 44 , 66 ։ Հռով · ժ · 14 , 15 ։ 17 ։ ԳԼ · ա · 19 ։ Փիլ · ա · 29 ։
Յ Հռով · գ · 20 , 27 , 28 ։ գ · 2 ։ Թ · 11 ։ ժա · 6 ։ ա Կոր · ա · 29 , 30 , 31 ։ բ Տիմ · ա · 9 ։ Տիտ · գ · 5 ։
Ո Բ Օր · լբ · 6 ։ Սաղ · ճ · 3 ։ Ես · ժԹ · 25 ։ իԹ · 23 ։ Խղ · 21 ։ Ցօհ · գ · 3 , 5 ։ ա Կոր , գ · 9 ։ բ Կոր · և · 5 , 17 ։ ԳԼ · գ · 24 ։ Տիտ · բ · 14 ։
Շ ԳԼ · ա · 4 ։
Ո ա Կոր · ժբ , 2 ։ ԳԼ · և · 8 ։ Կող · ա · 21 ։ բ , 13 ։

մաբմինով հնեթանոսները ընտանի, (որոնք անոնց ըն-
փաոութենն կ՚ըսուին անոնցմէ յոր թլփատու-
թիւն կ՚ըսուին մարմինի մէջ ձեռքով եղած,)
12 ՝ որ ատ ատենը դուք առանց Քրիստոսի էիք, ՚ու
հեռացած էիք Իսրայէլի քաղաքակրութենէն, ՞ և
օտարացած խոստմունքին ուխտերէն, ՚ու յոյս մըն
ալ չունէիք, ՟և աշխարհի մէջ անաստուած էիք։
13 ՚Իսայց հիմա Քրիստոս Յիսուսով ՞դուք որ առէն
մը հեռաւոր էիք, մերձաւոր եղաք Քրիստոսի ա-
14 րիւնովը։ ՞Վ՚ասն դի անիկա ի մեր խաղաղու-
թիւնը, Որ երկուքը մէկ ըրաւ, ու մէջ տեղի
բաժանող պատը՝ թշնամութիւնը իր մարմինովը էքակից,
15 ՞ Թշնամութիւնը իր մարմինովը էքակից, Ին
հրամաններով եղած պատուիրանքներուն օրէնքը
խափանեց. ՚որ իրմով ան երկուքը մէկ նոր մարդ
մը հաստատէ, ու այսպէս խաղաղութիւն ընէ.
16 ՞ Ինչ երկուքն ալ մէկ մարմին եղած հաշտե-
ցնէ Աստուծոյ հետ իր խաչովը. ՟ինչու որ
17 անով սպաննել թշնամութիւնը. ՟Ինչ եկաւ
խաղաղութիւն քարոզեց ձեզի՝ որ հեռուն էիք,
18 ՞ու անոնց՝ որ մօտ էին։ ՟Ի՚ասնի անոր ձեռ-
քովը մենք երկուքնիս ալ ՞ մէկ ՟Հոգիով ՟Հօրը
19 մօտենալու ապրեցնող-ներ-նը ունինք։ Արդեմն՝ ալ

ա Հռով. բ. 28, 29։ Կող. բ. 11։
բ Գլ. դ. 18։ Կող. ա. 21։
գ Տես Եզեկ. ժգ. 9։ Ցօհ. ժ. 16։
դ Հռով. թ. 4, 8։
ե ա Թես. դ. 12։
զ Գաղ. դ. 8։ ա Թես. դ. 5։
է Գաղ. դ. 28։
ը Գոր. բ. 39։ Հմր 17։
թ Միք. ե. 5։ Ցօհ. ժգ. 33։ Գոր. ժ. 36։ Հռով. ե. 1։ Կող. ա. 20։
ժ Ցօհ. ժ. 16։ Գաղ. դ. 28։
ի Կող. ա. 22։
լ Կող. բ. 14, 20։

խ Հռով. ե. 17։ Գաղ. գ. 15։ Գլ. դ. 24։
ծ Կող. ա. 20, 21, 22։
կ Հռով. դ. 6։ ը. 3։ Կող. բ. 14։
հ Ես. ժե. 19։ Զաք. թ. 10։ Գոր. բ. 39։ ժ. 36։ Հռով. ե. 1։ Հմր 13, 14։
ձ Սաղ. ճնը. 14։
ղ Ցօհ. ժ. 9։ ժգ. 6։ Հռովմ. ե. 2։ Գլ. գ. 12։ Եբր. դ. 16։ ժ. 19, 20։ ա Պետ. դ. 18։
ճ ա Կոր. ժբ. 13։ Գլ. դ. 4։

ասիէ հոս. դուք օտար ու պանդուխտ չէք, Բ հա-
պա սուրբերուն քաղաքակիցները ՟և Աստուծոյ ըն-
20 տանիքը՝ ՞Առաքեալներուն ու մարգարէներուն
Հիմնած վրայ չինուած, Ո՚որ անոր անկիւնին
21 գլուխը Յիսուս Քրիստոս է. Ը Որով բոլոր շէն-
քը միասին յարմարութեամբ կազմուած՝ կ՚աճի
22 Բ սուրբ տաճար մը կ՚ըլլայ Տէրոջմով. ՟ Որ անով
դուք ալ միասին կը շինուիք՝ Աստուծոյ բնակա-
տան ըլլալու Հոգիով Սրբով։

ԳԼ. Գ

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ յայտնութեամբ իրեն յուշ-
ուած է ան ծածկուած խորհուրդը՝ 6 թէ հեթանոսները պի-
տի փրկուին, 8 և թէ իրեն տրուած է 9 զանիկայ քարոզելու
շնորհքը։ 13 Կը խնդրէ որ անոնք իր նեղութիւններուն
պատճառովը չձանձրանան, 14 և աղօթք կ՚ընէ որ 19 անոնք
կարող ըլլան Քրիստոսի իրենց վրայ ունեցած մեծ սէրը հաս-
կնալու։

1 Ա՚ռաւի ես Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի ՞ կապուա-
2 ծը Բ ձեզի հեթանոսներուդ համար. ՟ Որ դուք
անշուշտ լսած էք Աստուծոյ շնորհքին սնտեսու-
3 թիւնը, Ո՚որ ինծի տրուած է ձեզի համար, Թ ինչ-
պէս ան խորհուրդը Է յայտնուելով ինծի յուշուե-
ցաւ. (Ը ինչպէս առաջուց ալ ձեզի համառօտա-

բ Փիլ. գ. 20։ Եբր. ժբ. 22, 23։
գ Գաղ. գ. 10։ Գլ. դ. 15։ ա Կոր. ժբ. 28։ Գլ. դ. 11։
դ Ա Կոր. ժբ. 18։ Գաղ. բ. 9։ Ցայտ. իա. 14։
ե ա Կոր. դ. 9, 10։ Գլ. դ. 12։ ա Պետ. բ. 4, 5։
զ Սաղ. ճնբ. 22։ Եբ. իբ. 16։ Ա՚ստ. իա. 42։
է Գլ. դ. 15, 16։
ը ա Կոր. գ. 17։ գ. 19։ բ Կոր. գ. 16։
թ ա Պետ. բ. 5։
ժ Գոր. իա. 33։ իբ. 17, 20։

Գլ. դ. 1։ գ. 20։ Փիլ. ա. 7, 13, 14, 17։ Կող. դ. 3, 18։ բ Տիմ. ա. 8։ բ. 9։ Փիլմ. 1, 9։
ի Կող. ա. 24։ բ Տիմ. բ. 10։
լ Հռով. ա. 5։ ժա. 13։ ա Կոր. դ. 1։ Գլ. դ. 7։ Կող. ա. 25։
խ Գոր. իբ. 15։ ժգ. 2։ Հռով. ժբ. 3։ Գաղ. ա. 16։ Հմր 8։
ծ Գոր. իբ. 17, 21։ իգ. 17, 18։
կ Հռով. ժգ. 25։ Կող. ա. 26, 27։
հ Գաղ. ա. 12։
ձ Գլ. ա. 9, 10։

4 բար գրեցի , Որով կրնաք կարդալ ու միտք առ-
նել իմ տեղեակ ըլլալս ի Քրիստոսի խորհուրդին
5 վրայով ։) ֊ Որ ուրիշ դարերուն մէջ մարդոց
որդիներուն չերեւցաւ , ի նետը որ հիմա Հոգւով
Սրբով յայտնուեցաւ իր սուրբ առաքեալներուն ու
6 մարգարէներուն ։ Ե Որ հեթանոսները Քրիստոսով
ժառանգակից ե ու մարմնակից և անոր ֊ խոստ-
7 մունքին հաղորդ ըլլան աւետարանով ։ Ի Որուն ես
սպասաւոր եղայ՝ Ը Աստուծոյ շնորհաց պարգեւին
համեմատ՝ որ ինծի տրուեցաւ ֊ իր զօրութեանը
8 ներգործութիւնովը , (Ինծի՝ Ը որ ամէն սուրբե-
րուն փոքրագոյնն եմ՝ , ասս շնորհքը տրուեցաւ ,) ՃՀե-
թանոսներուն մէջ Քրիստոսի անքննելի ձոխու-
9 թիւնը քարոզելու , Ամէն ըլլասորելու , Յոր
գիտնան թէ ինչ է ան խորհուրդին տնօրինութի-
նը , Ո որ ի յաւիտենից ծածկուած էր Աստուծոյ
10 քով , Ո որ ամէն բանը ստեղծեց ։ Ո Որ հիմա Ա-
ստուծոյ բազմատեսակ Ե իմաստութիւնը եկեղեցիին
ձեռքովը յայտնի ըլլայ երկինքը եղող ֊ իշխանու-
11 թիւններուն ու պետութիւններուն , Ը Ինչ յաւի-
տենական նախասահմանութեանը համեմատ , որ
ըրաւ մեր Տէրոջը Քրիստոս Յիսուսի ձեռքովը ։

ի ա Կոր ։ դ ։ 1 ։ ԳԼ ։ գ ։ 19 ։
ֈ Գոր ։ ժ ։ 28 ։ Հռով ։ ժգ ։
25 ։ Հմր 9 ։
ի ԳԼ ։ բ ։ 20 ։
լ Գաղ ։ գ ։ 28, 29 ։ ԳԼ ։ բ ։ 14 ։
խ ԳԼ ։ բ ։ 15 ։ 16 ։
ձ Գաղ ։ գ ։ 14 ։
ղ Հռով ։ ժե ։ 16 ։ Կող ։ ա ։
23 ։ 25 ։
հ Հռով ։ ա ։ 5 ։
ն Հռով ։ ժե ։ 18 ։ 19 ։ ԳԼ ։ ա ։
19 ։ Կող ։ ա ։ 29 ։
շ ա Կոր ։ ժե ։ 9 ։ ա Տիմ ։
ա ։ 13 ։ 15 ։
ո Գաղ ։ ա ։ 16 ։ բ ։ 8 ։ ա
Տիմ ։ բ ։ 7 ։ բ Տիմ ։ ա ։ 11 ։
չ ԳԼ ։ ա ։ 7 ։ ա ։ 27 ։
պ Հմր 3 ։ ԳԼ ։ ա ։ 9 ։
ջ Հռով ։ ժգ ։ 25 ։ Հմր 5 ։ ա
Կոր ։ բ ։ 7 ։ Կող ։ ա ։ 26 ։
ռ Սաղ ։ լԳ ։ 6 ։ Ցօհ ։ ա ։ 3 ։
Կող ։ ա ։ 16 ։ Եբր ։ ա ։ 2 ։
ս ա Պետ ։ ա ։ 12 ։
վ ա Կոր ։ բ ։ 7 ։ ա Տիմ ։ գ ։
16 ։
տ Հռով ։ բ ։ 38 ։ ԳԼ ։ ա ։ 21 ։
Կող ։ ա ։ 16 ։ ա Պետ ։ գ ։
22 ։
ր ԳԼ ։ ա ։ 9 ։

12 ՝ Որով մենք ալ՝ համարձակութիւն ՞ ու մօտենա-
լու աստիճանի ունինք վստահութեամբ՝ իրեն
հաւատալով ։
13 Վ Ուստի կ՝աղաչեմ որ չձանձրանաք իմ նեղու-
թիւններուս պատճառովը , ՞ որ ձեզի համար են ,
14 ՐՀ որ ձեր փառքն են ։ Ասոր համար ծնկան վրայ
գալով մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Հօրը աղօթք ,
15 ֊ Ո ակից որ բոլոր ազգատոհմը երկինքի մէջ ու
16 երկրի վրայ անուն կ՝առնէ , Ա՝ոդովէ ՞ որ տայ ձե-
զի իր փառաց ճոխութեանը չափովը ֈ զօրութիւ-
նով հաստատուիլ իր Հոգիովը ։ ներսի մարդուն
17 մէջ ։ ֊ Որ Քրիստոս հաւատքով ձեր սրտերուն
մէջը բնակի , և դուք ֈ սիրով արմատացած ու
18 հաստատուած ըլլաք , ՞ Որ կարենաք հասկընալ
բոլոր սուրբերուն հետ մէկտեղ , թէ ինչ է լայ-
նութիւնը ու երկայնութիւնը և խորութիւնը ու
19 բարձրութիւնը ։ Ա յսպիսին ճանչնալ Քրիստոսի
սէրը որ գիտութենէ դերազանց է , ֊ որ լրութիւ-
20 Հ Աստուծոյ ամէն լրութիւնովը ։ ֈ Ընդ անոր որ
կարող է առատութեամբ ընել ՞ ամէն բաներէն
աւելի՝ որ մենք կը խնդրենք կամ կը խորհինք ,
ֈ ան զօրութիւնովը որ մեր մէջը կը ներգործուի ֊
21 Ե Իրեն փառք եկեղեցւոյն մէջ Քրիստոս Յիսու-
սով բոլոր դարերուն մէջ յաւիտեանս յաւիտե-
նից ։ Ամէն ։

՞ Եբր ։ դ ։ 16 ։
՞ ԳԼ ։ բ ։ 18 ։
֊ Գոր ։ ժգ ։ 21 ։ Փիլ ։ ա ։
14 ։ ա Թես ։ գ ։ 3 ։
֊ Հմր 1 ։
֊ բ Կոր ։ ա ։ 6 ։
֊ ԳԼ ։ ա ։ 10 ։ Փիլ ։ բ ։ 9 ։
10 ։ 11 ։
՞ Հռով ։ թ ։ 23 ։ ԳԼ ։ ա ։ 7 ։
Փիլ ։ գ ։ 19 ։ Կող ։ ա ։ 27 ։
֊ ԳԼ ։ գ ։ 10 ։ Կող ։ ա ։ 11 ։
֊ Հռով ։ է ։ 22 ։ բ Կոր ։ դ ։
16 ։
֊ Ցօհ ։ ժգ ։ 23 ։ ԳԼ ։ բ ։ 22 ։
ֈ Կող ։ ա ։ 23 ։ բ ։ 7 ։
՞ ԳԼ ։ ա ։ 18 ։
֊ Ցօհ ։ ա ։ 16 ։ ԳԼ ։ ա ։ 23 ։
Կող ։ բ ։ 9 ։ 10 ։
֊ Հռով ։ ժգ ։ 25 ։ Ցուղ ։ 24 ։
֊ ա Կոր ։ բ ։ 9 ։
֊ Հմր 7 ։ Կող ։ ա ։ 29 ։
֊ Հռով ։ ժա ։ 36 ։ ժգ ։ 27 ։
Եբր ։ ժգ ։ 21 ։

ԳԼ. Գ

1 Առաքեալը կը յորդորէ զանոնք միաբան ըլլալու, 7 և կը
ծանուցանէ թէ Աստուած անոնց զանազան պարգեւներ
տուաւ, 13 որ իր նկեղեցին շինութիւն առնէ 16 ու ամէն
քրիստոսով. 18 կը պատուիրէ անոնց մէկդի ձգել հեթա-
նոսական պիղծ գործքերը, 24 նոր մարդը հագնիլ, 25 ստու-
թիւնը 29 և ամէն ապականեալ խօսքերը մէկդի ձգելով։

1 ՊԱՒղոս կ'ապաւէմ ձեզի ես որ Տէրոջը համար
կապուած եմ, ե որ դուք այնպէս քալէք՝
ինչպէս որ կը վայլէ ան կոչմանը որով կանչուե-
2 ցաք, ը խոնարհութենով ու հեզութեամբ
նով, երկայնմտութեամբ, սիրով իրարու ներ-
3 զգամիտ ըլլալով. ը ջանալով Հոգւոյն Սրբոյ
միաբանութիւնը խաղաղութեան կապովը պահել.
4 ե Մէկ մարմին ու մէկ հոգի, ե ինչպէս որ կան-
5 չուեցաք ձեր կոչմանը մէկ յոյսով. ը Տէրը մէկ է,
6 ե հաւատքը մէկ, ը մկրտութիւնը մէկ. ե Մէկ է
Աստուած և ամենուն Հայրը, որ ամենուն վրայ
է ու ամենուն հետ, և * ձեր ամենուն միջն է։
7 ե Բայց մեր ամէն մէկուն ալ շնորհք տրուած է
8 Քրիստոսի պարգեւին չափովը։ Ասոր համար
կ'ըսէ թէ ը Վարձքը երբ
9 բռնեց, ու մարդոց պարգեւներ տուաւ։ ՀՆի երբ
ըսինք ԹՈՂ է, միայն թէ որ ինքը առաջ երկրին
10 վարի կողմերը իջաւ։ Ան որ իջաւ՝ նոյն ինքն է,

– ԳԼ. գ. 1։ Փիլիմ. 1, 9։
ԲՓիլ. ա. 27։ Կող. ա. 10։
ա Թես. բ. 12։
գ Գոր. ի. 19։ Գաղ. ե. 22,
23։ Կող. գ. 12, 13։
դ Կող. դ. 14։
ե Հռով. ժբ. 5։ ա Կոր. ժբ.
12, 13։ ԳԼ. բ. 16։
զ ա Կոր. ժբ. 4, 11։
է ԳԼ. ա. 18։
ը ա Կոր. ա. 13։ բ. 6։ ժբ.
5։ բ Կոր. ժա. 4։

թ Ցուղ. 3։ Հմր 13։
ժԲԳաղ. գ. 27, 28։ Եբր. չ. 6։
ի Մաղ. բ. 10։ ա Կոր. բ.
6։ ժբ. 6։
լ Հռով. ժա. 36։
* Ոմանք՝ մեր
խ Հռով. ժբ. 3, 6։ ա Կոր.
ժբ. 11։
ծ Սաղ. կը. 18։
կ Դատ. ե. 12։ Կող. բ. 15։
հ Ցօհ. գ. 13։ չ. 33, 63։

Յոր բոլոր երկինքներէն վեր ելաւ, ևոր ամէն բան
11 լեցնէ։ ՀԱյն ինքը մէկ քանին տուաւ առաք-
եալներ ըլլալու, մէկ քանին մարգարէներ,
ժ մէկ քանին աւետարանիչներ, ժ մէկ քանին հո-
12 վիւներ ու ի վարդապետներ. լ Սուրբերուն հա-
տուցումը համար, պաշտօնին գործքին հա-
մար, ի Քրիստոսի մարմնոյն լ շինութեանը
13 համար. Մինչև որ ամէնքս ալ հաւատ-
քին ու ի Աստուծոյ Որդին ճանչնալուն միաբանու-
թեանը, Լկատարեալ մարդ ըլլալու, Քրիստոսի
14 լման հասակին չափը ունենալու. ի Որ ալ ասկէ
ետև տղաք չըլլանք ի երթած ու վարդապետու-
թեան ամէն հովերէն ասդին անդին տարուբե-
րուած՝ մարդոց խաբէութիւնովը, ի որ խորամանկ
15 կուերամբ կը խաբեն մոլորեցնելու. ը Հապա
սիրով ճշմարտութեան հետևելով՝ ժ ամէն բան Ա-
նով աճեցընենք՝ ի որ գլուխ է այսինքն Քրիստոս.
16 ե Որ անկէ բոլոր մարմինը միտեղ կազմուած և
ամէն յօդուածներով իրարու հաղորդուելով կը-
ղուսած՝ ամէն մէկ մասին չափով ներգործելով մար-
մինին աճումը կուտայ իրեն շինութեանը համար
սիրով։

17 Ասոր ես կ'ըսեմ ու Տէրոջմով վկայու-
թիւն կ'ընեմ. ե որ դուք մէկմէկ ալ անանկ չքա-
լէք, ինչպէս նաև ուրիշ հեթանոսները կը քա-

ե Գոր. ա. 9, 11։ ի Տիմ.
գ. 16։ Եբր. դ. 14։ ե. 26։
բ. 1։ Թ. 24։
ը Գոր. բ. 33։ ։
ժ ա Կոր. ժբ. 28։ ԳԼ. բ. 20։
ի Գոր. իա. 8։ բ Տիմ. դ. 5։
լ Գոր. ի. 28։
խ Հռով. ժբ. 7։
ծ ա Կոր. ժբ. 7։
կ ԳԼ. ա. 23։ Կող. ա. 24։
հ ա Կոր. ժգ. 26։
չ ԱԿոր. ժգ. 20։ Կող. ա. 28։
ճ Եփ. իբ. 9։ ա Կոր. ժգ. 20։
ա Եբր. ժգ. 9։
ձ Մաա. ժա. 7։
ղ Հռով. ժգ. 18։ բԿոր. բ. 17։
ո Ջաք. բ. 16։ բ Կոր. դ. 2։
Հմր 25։ ա Ցօհ. գ. 18։
յ ԳԼ. ա. 22։ բ. 21։
ն Կող. ա. 18։
շ Կող. բ. 19։
ո ԳԼ. բ. 1, 2, 3։ Հմր 22։
Կող. գ. 7։ ա Պետ. գ. 8։

18 լեն ։ իրենց մոքրին ունայնութեանը մէջ . ֆ Որոնց
խնացողութիւնը խաւարած է , ֊ ու օտարացած են
Աստուծոյ կեանքէն՝ իրենց մէջը եղած տգիտու-
թեան պատճառովը Ե իրենց սրտին կուրութեանը
19 համար . ֆ Որոնք անզգայ ըլլալով , Ը ինքզինքնին
անառակութեան տուին , ամէն կերպ պղծութիւն
20 գործելու * ագահութիւնով ։ Եայց դուք այսպէս
21 չսորվեցաք Քրիստոսը ; Է թէ որ անոր վրայով լսե-
ցիք ու անկէ սորված էք , ինչպէս որ Ճշմարտութիւ-
22 նը Յիսուսի մէջ է . Ը Որ ձեր վրայէն մեկդի հա-
նէք Եան յԱր առջի վարմունքին պէս Եղած Ըհին
մարդը՝ խաբեբայ ցանկութիւններով ապականուա-
23 ծը . Ի Նաև ձեր միտքին հոգիովը նորոգուիլը ,
24 ժ Նաև նոր մարդը վրանիդ հագնիլը , Եան որ Աս-
տուծոյ պատկերին պէս ստեղծուած է արդարու-
25 թիւնով ու Ճշմարիտ սրբութիւնով ։ Ասոր
համար թիւնը մեկդի ձգելով , Ն Ճշմարտութիւն
խօսեցէք ամէն մեկերնիդ իր ընկերին հետ ; Ի ինչու-
26 որ մենք իրարու անդամներ ենք ։ Ի Թէ որ բար-
կանաք՝ մեղք մի գործէք . արևը ձեր բարկու-
27 թեանը վրայ մնայ չմտնէ ։ Ի Ու Աստանային տեղ
28 մի տաք ։ Ան որ գողութիւն կ՚ընէր , ալ թող
չգողնայ . հապա մանաւանդ աղէկ գործի մը պարա-

ա Հռով . ա . 21 ։
բ Գոր . իդ . 18 ։
գ Գաղ . ա . 8 ։ ա Թես . գ . 5 ։
դ Հռով . ա . 21 ։
ե ա Տիմ . գ . 2 ։
զ Հռով . ա . 24 , 26 ։ ա Պետ .
գ . 3 ։
* Կամ՝ անյագութիւնով
է Գաղ . ա . 13 ։
ը Կող . բ . 11 ։ գ . 8 , 9 ։ Եբր .
ժբ . 1 ։ ա Պետ . բ . 1 ։
թ Գաղ . բ . 2 , 3 ։ Հմր 17 ։ Կող .
գ . 7 ։ ա Պետ . գ . 3 ։

ժ Հռով . գ . 6 ։
ի Հռով . ժբ . 2 ։ Կող . գ . 10 ։
լ Հռով . գ . 4 ։ բ Կոր . ե . 17 ։
Գաղ . գ . 15 ։ Գաղ . գ . 11 ։
Կող . գ . 10 ։
խ Գաղ . բ . 10 ։
ծ Ջաբ . բ . 16 ։ Հմր 15 ։ Կող .
գ . 9 ։
կ Հռով . ժբ . 5 ։
հ Ասղ . գ . 4 ։ ղբ . 8 ։
ձ բ Կոր . բ . 10 , 11 ։ Ցակ . գ .
7 ։ ա Պետ . ե . 9 ։
ղ Գոր . ի . 35 ։ ա Թես . գ .
11 ։ բ Թես . գ . 8 , 11 , 12 ։

պելով՝ իր ձեռքերովը աշխատի , Նոր կարող ըլլայ
29 տալ կարօտ եղողին ։ Ը Ինձաո ձեր բերնէն ապա-
կանեալ խօսք մը չելլէ . ֆ Հապա ինչ որ աղէկ է
պէտք եղած չինութեանը համար , ՛ որ լսողներուն
30 շնորհք տայ ։ Ի Ու Աստուծոյ Սուրբ Հոգին մի'
տրտմեցընէք , Ո որով դուք կնքուեցաք Ը վերու-
31 թեան օրուանը համար ։ Ը Ամէն դառնութիւն և
բարկութիւն ու սրտմտութիւն և աղաղակ Ը ու
հայհոյութիւն վերցուի ձեզմէ Ը ամէն չարութիւնո-
32 ւով մէկտեղ ։ Ե Ի իրարու հետ քաղցր եղէք ,
գթած , Ո ներելով իրարու , ինչպէս որ Աստուած
Ի Քրիստոսով Ո ներեց ձեզի ։

ԳԼՈՒԽ Ե

1 Նախ ընդհանուր կերպով մը կը յորդորէ սէր ունենալու , 3
պոռնկութենէ 4 և ամէն տեսակ պիղծ գործքերէ հեռ կենա-
լու , 7 չարերուն հետ հաղորդակցութիւն չընելու , 15 ուշ-
գութեամբ քալելու , 18 և Հոգիով լեցուելու . 22 ապրը կը
խօսի մանաւանդ պարտաւորութեանց վրայով , թէ կիներ-
րը պարտին հնազանդիլ իրենց երիկներուն , 25 և երիկները
պարտին սիրել իրենց կիներըը , 32 ինչպէս որ Քրիստոս
սիրեց եկեղեցին ։

1 Ը Ասոր Աստուծոյ նմանողներ եղէք սիրելի զաւակներ
2 րու պէս . Բ Ի՛ւ սիրով վարուեցէք՝ ֆ ինչպէս
որ Քրիստոս ալ մեզ սիրեց , ու իր անձը մեզի
համար մատնեց՝ Ը անուշահոտ պատարագ ու զոհ

ե Ղուկ . գ . 11 ։
զ Մատ . ժբ . 36 ։ Գլ . ե . 4 ։
Կող . գ . 8 ։
է Կող . գ . 6 ։ ա Թես . ե . 11 ։
ը Կող . գ . 16 ։
թ Նե . է . 13 ։ կգ . 10 ։ Եզեկ .
ժգ . 43 ։ ա Թես . ե . 19 ։
ժ Գլ . ա . 13 ։
ի Ղուկ . իա . 28 ։ Հռով . ը . 23 ։
Գլ . ա . 14 ։
լ Կող . գ . 8 , 19 ։
խ Տիտ . գ . 2 ։ Ցակ . գ . 11 ։
ա Պետ . բ . 1 ։
ծ Տիտ . գ . 8 ։

կ բ Կոր . բ . 10 ։ Կող . գ . 12 ,
13 ։
հ Մատ . գ . 14 ։ Մար . ժա . 25 ։
ձ Մատ . ե . 45 , 48 ։ Ղուկ . գ .
36 ։ Գլ . գ . 32 ։
ղ Ցօհ . ժգ . 34 ։ ժե . 12 ։ ա
Թես . գ . 9 ։ ա Ցօհ . գ . 11 ,
23 ։ գ . 21 ։
ճ Գաղ . ա . 4 ։ բ . 20 ։ Եբր .
է . 27 ։ Թ . 14 , 26 ։ ժ . 10 ,
12 ։ ա Ցօհ . գ . 16 ։
ո Ծն . բ . 21 ։ Ղե . ա . 9 ։ բ
Կոր . բ . 15 ։

3 քաջալերվ՝ Յաւուրց : Է Տայց պատնիւթեան՝ և
ամէն ի՛րով պղծութեան կամ ագահութեան՝ պա-
նուքը անգամ չլիշուի ձեր մէջը , (ինչպէս որ կը
4 վայելէ սուրբերուն ,) Է նաև գարշելի բաներ կամ
յիմարական խօսքեր կամ խնդիրատակութիւն , ո՛ր
5 չվայելէր , այլ մանաւանդ գոհութիւն . *Դուն-
դի աս գիտէք ," Է որ ամէն պոռնիկ կամ պիղծ
կամ ագահ ՚որ կռապաշտ է , Ի՛րիստոսի ու
Յաւուրց Թագաւորութեանը մէջ ժառանգու-
6 թիւն չունի : Ա Ձըլայ որ մէկը ձեզ խաբէ փուճ
խօսքերով . Է ինչու որ աս բաներուն համար Ա-
ստուծոյ բարկութիւնը կու գայ ՚ի անհնազանդու-
7 թեան որդւոց վրայ : Ըստի անոնց հաղորդ մի՛
8 ըլլաք : Ի Դուն՝ ըն՝ աւուն մը դուք խաւար
էիք , Ո բայց հիմա լոյս էք Տէրոջմով . Ֆ լուսոյ
9 որդիներու պէս քալեցէք . Ա Վստահ որ Հոգւոյն
պտուղը ամէն ի՛րով բարութիւնով և արդարութիւ-
10 նով ու ճշմարտութիւնով է : Ո Փնտնեցէք ինչ է
11 Տէրոջը հաճելին . Ո Եւ գոյրդ մի՛ ըլլաք չխաւա-
րին անպտուղ գործքերուն , Ո այլ մանաւանդ պա-
12 հո՛ յանդիմանեցէք : Ա Ինչու որ անոնց մէջը

Է Հռով . գ . 13 ։ ա Կոր . գ . 18 ։ բ Կոր . ժբ . 21 ։ ԳԼ . գ . 19 , 20 ։ Կող . գ . 5 ։ ա Թես . գ . 3 , ԷՀ ։
Ը ա Կոր . ե . 1 ։
Թ Ա՛տա , ժբ . 35 ։ ԳԼ . գ . 29 ։
Ժ Հռով . ա . 28 ։
ԺԱ Կո՛ր ԱՀ իմանալով գիտնաք ,
ԺԲ ա Կոր . զ . 9 ։ Գաղ . ե . 19 , 21 ։
ԺԳ Կող . գ . 5 ։ ա Տիմ . գ . 17 ։
ԺԴ Գաղ . ե . 21 ։ Ցայտ . իբ . 15 ։
ԺԵ Նբհմ . իթ . 8 ։ Ա՛տա . իդ . 4 ։ Կող . բ . 4 , 8 , 18 ։ բ Թես . բ . 3 ։
ԺԶ Հռով . ա . 18 ։
ԺԷ ԳԼ . բ . 2 ։ Կող . գ . 6 ։
ԺԸ Եփ . թ . 2 ։ Ա՛տա . գ . 16 ։ Գոր . իզ . 18 ։ Հռով . ա .

21 ։ ԳԼ . բ . 11 , 12 ։ գ . 18 ։ Տիտ . գ . 3 ։ ա Պետ . բ . 9 ։
ԺԹ Ցօհ . բ . 12 ։ ժբ . 46 ։ բ Կոր . գ . 18 ։ դ . 6 ։ ա Թես . ե . 5 ։ ա Ցօհ . բ . 9 ։
Ի Ղուս . ժգ . 8 ։ Ցօհ . ժբ . 36 ։
ԻԱ Գաղ . ե . 22 ։
ԻԲ Հռով . ժբ . 2 ։ Փիլ . ա . 10 ։ ա Թես . ե . 21 ։ ա Տիմ . բ . 3 ։
ԻԳ ա Կոր . ե . 9 , 11 ։ ժ . 20 ։ բ Կոր . չ . 14 ։ բ Թես . գ . 6 , 14 ։
ԻԴ Հռով . գ . 21 ։ ժգ . 12 ։ Գաղ . զ . 8 ։
ԻԵ Ղե . ժթ . 17 ։ ա Տիմ . ե . 20 ։
ԻԶ Հռով . ա . 24 , 26 ։ Հմր 3 ։

գաղտուկ գործուած բաներըը խօսիլն ալ ամօթ է ։
13 " Ի՛րայց ամէն բան յանդիմանուած լուսով յայտնի
կ՚ըլլայ . ինչու որ ամէն բան որ յայտնի կ՚ըլլայ ,
14 լոյս է ։ Ինոր համար կ՚ըսէ , Ե Արթնցի՛ր դուն
որ կը քնանաս , ե՛ւ կանգնէ՛ մեռելներէն , ու
Ի՛րիստոս քեզի լոյս պիտի տայ ։
15 Ղ Ուստի նայեցէ՛ք թէ ինչպէս զգուշութեամբ
16 պիտի քալէք , չէ թէ անմիտներու պէս . Ա ապա
իմաստուններու պէս . Ո ժամանակը ծախե՛ ատէ՛ք ,
17 " ինչու որ օրերս չար են ։ Է Ինոր համար անմիտ
մի՛ ըլլաք , Ո հապա խնայեցէ՛ք Ի թէ ի՛նչ է Տէրոջը
18 կամքը ։ Ե Եւ մի գինովնա՛ք գինիով , որուն մէջ
անառակութի՛ւն կայ , հապա Ա ոգիով լեցուեցէ՛ք .
19 " Եւ սաղմոսներով ու օրհնութիւններով և հոգևոր
երգերով միջերնիդ խօսակցելով , երգեցէ՛ք ու
20 սաղմո՛ս ըսէք Տէրոջը ձեր սրտերուն մէջ ։ Ֆ Ա՛մէն
աւուն ամէն բանի համար գոհութի՛ւն տուէք Ա-
ստուծոյ ու Ա՛օրը Ի՛սուս Ք՛րիստոսի ա-
նունովը ։
21 ° Իրարու ՚նազանդ եղէք Ո Աստուծոյ վախովը ։
22 Ֆ Կիներըը իրենց էրկիներուն ՚նազանդ ըլլան " որ-
23 պէս թէ Տէրոջը . Բ Ինչու որ էրկիը կինոջը գլ-

Ա Ցօհ . գ . 20 , 21 ։ Երբ . գ . 13 ։
Բ Նա . կ . 1 ։ Հռով . ժգ . 11 , 12 ։ ա Կոր . ժե . 34 ։ ա Թես . ե . 6 ։
Գ Ցօհ . ե . 25 ։ Հռով . գ . 4 , 5 ։ ԳԼ . բ . 5 ։ Կող . գ . 1 ։
Դ Կող . գ . 5 ։
Ե Կող . գ . 5 ։ Գաղ . գ . 10 ։
Զ Ժող . ժա . 2 ։ ժբ . 1 ։ Ցօհ . ժբ . 35 ։ ԳԼ . գ . 13 ։
Է Կող . գ . 5 ։
Ը Հռով . ժբ . 2 ։
Թ ա Թես . թ . 3 ։ ե . 18 ։
Ժ Առակ . ի . 1 ։ իգ . 29 , 30 ։ Նա . ե . 11 , 22 ։ Ղուս . իա . 34 ։

Ժա Գոր . ժգ . 25 ։ ա Կոր . ժգ . 26 ։ Կող . գ . 16 ։ Ցակ . ե . 13 ։
ԺԲ Ա՛պր . լէ . 1 ։ Նա . կգ . 7 ։ Կող . գ . 17 ։ ա Թես . ե . 18 ։ բ Թես . ա . 3 ։
ԺԳ Երբ . ժգ . 15 ։ ա Պետ . բ . 5 ։ գ . 11 ։
ԺԴ Փիլ . բ . 3 ։ ա Պետ . ե . 5 ։
ԺԵ Ո՛հտ՝ Քրիստոսի
ԺԶ Ծո՛ն . գ . 16 ։ ա Կոր . ժգ . 34 ։ Կող . գ . 18 ։ Տիտ . բ . 5 ։ ա Պետ . գ . 1 ։
ԺԷ ԳԼ . գ . 5 ։
ԺԸ ա Կոր . ժա . 3 ։

լուխն է , ֊ ինչպէս որ Երիսաոս ալ եկեղեցւոյն
24 գլուխն է , ֊ ու ինքը մարմնին Փրկիչն է : Ալ-
սաի ինչպէս որ եկեղեցին Յիսուսի Երիսաո-
սի , անանկ ալ կիներն ֊ ամէն բանի մէջ իրենց
25 էրիկներուն : ֊ Էրիկներ՝ սիրեցէք ձեր կիներ-
ը , ինչպէս որ Երիսաոս ալ սիրեց եկեղեցին ,
26 ֊ ու իր անձը մատնեց անոր համար ֊ : Որ զանիկայ
սրբէ ու մաքրէ ջուրով՝ ֊ խօսքով ֊ :
27 ֊ Որ ինքը իր դիմացը փառաւոր եկեղեցին ,
֊ որ մէկ արատ մը կամ խորշոմելիութիւն կամ ուրիշ
ասանց պէս բան մը չունենայ ֊ : ֊ Հապա որ սուրբ
28 ու անարատ ըլլայ : ֊ Նոյնպէս ալ պէտք է ֊ որ
էրիկները իրենց կիներուն սիրեն իրենց մարմիններ-
ուն պէս . ան որ իր կիսիկը կը սիրէ իր անձը կը
29 սիրէ . ֊ Վասն ու որ մէկը բնաւ իր անձը չատրեր , հա-
պա կը մեծցնէ ու կը խնամէ զանիկայ , ինչպէս
30 Երիսաոս ալ եկեղեցին . ֊ Վասն զի մենք անոր
մարմնին անդամներն ենք՝ անոր մարմնին ու անոր
31 ոսկորներէն : ֊ Ասոր համար մարդը պիտի ձգէ իր
հայրը ու մայրը , և իր կնոջմանը պիտի յարի , ֊ ու
32 երկուքը մէկ մարմին պիտի ըլլան : Այս խորհուրդը
մեծ է , բայց ես կը դրուդիմ Երիսաոսի ու եկեղե-
33 ցւոյն վրայով : ֊ Սակայն ձեզմէ ամէն մէկն ալ իր
կնիկը անանկ սիրէ՝ որպէս թէ իր անձը , ֊ ու կնի-
կը իր էրիկէն ակնածութիւն ընէ :

֊ Գլ . ա . 22 ։ գ . 15 ։ Կող . ֆա . 18 ։
֊ Գլ . ա . 23 ։
֊ Կող . գ . 20 , 22 ։ Տիտ . բ . 9 ։
֊ Կող . գ . 19 ։ ա Պետ . գ . 7 ։
֊ Գոր . ի . 28 ։ Գաղ . ա . 4 ։ բ . 20 ։ Հմր 2 ։
֊ Ցօհ . գ . 5 ։ Տիտ . գ . 5 ։
Եբր . ժ . 22 ։ ա Ցօհ . և . 6 ։
֊ Ցօհ . ժէ . 3 ։ ժէ . 17 ։
֊ բ Կոր . ժա . 2 ։ Կող . ա . 22 ։
֊ Երե . գ . 7 ։
֊ Գլ . ա . 4 ։
֊ Ծն . բ . 23 ։ Հռով . ժբ . 5 ։ ա Կոր . գ . 15 ։ ժբ . 27 ։
֊ Ծն . բ . 24 ։ Մատ . ժԹ . 5 ։ Մարկ . ժ . 7 , 8 ։
֊ ա Կոր . գ . 16 ։
֊ Հմր 25 ։ Կող . գ . 19 ։
֊ ա Պետ . գ . 6 ։

ԳԼ . Ե

1 Կը ծանուցանէ սպասող պարապաւորութիւնը դէպ ի իրենց
ծնողքները , 5 ծառաներուն պարապաւորութիւնը դէպ ի ի-
րենց տէրերը . 10 Թէ մեր կեանքը զինուորութիւն մըն է ,
12 ո՛չ միայն մարմնի ու արիւնի դէմ , հապա նաև հոգեւոր
թշնամիներու դէմ . 18 բրիստոնեային զէնքերը ինչ են , 18
և ինչպէս գործածել պէտք է զանոնք : 21 Տիւբիկոսի վե-
րայով յանձնարարութիւն :

1 Զաւակ՝ ֊ ձեր ծնողացը ֊ ենթակայ եղէք Տէրոջմով ,
2 որ ան է արժանը : ֊ Պատուէ՛ քու հայրդ ու
մայրդ , (որ առջի պատուիրանքն է խոստումնալով ,)
3 Որ քեզի աղէկ ըլլայ , ու երկար կեանք ունենաս
4 երկրի վրայ : Եւ դուք ֊ հայրեր՝ ձեր որդիները մի՛
բարկացընէք , ֊ հապա անոնք մեծցուցէք Տէրոջը
5 վարժուխիւնովը ու խրատովը : ֊ Ծառաներ՝ հնա-
զանդ եղէք ձեր մարմնաւոր տէրերուն ահովը ու
դողով՝ ֊ ձեր սրտին միամտութիւնովը , որպէս թէ
6 Երիսաոսի . ֊ Ոչ՝ թէ մարդահաճոյի պէս աչքի
առջև ծառայելով , հապա Երիսաոսի ծառաներու
7 պէս՝ սրտանց կամքը ընելով . Յօժարու-
թեամբ ծառայելով որպէս թէ Տէրոջը , ու չէ
8 թէ մարդոց . ֊ Գիտնալով որ ամէն մէկը ին-
չ բարիք որ ընէ , նոյնը Տէրոջմէն պիտի ընդունի ,
9 ֊ թէ՛ ծառայ ըլլայ և թէ ազատ : ֊ Դուք ալ
տէրեր՝ նոյնը ըրէք անոնց , ու սպառնալիքը
թողուտէք , ֊ գիտնալով որ անոնց ալ ձեր ալ

Զաւակ . իգ . 22 ։ Կող . գ . 20 ։
֊ Եփ . ի . 12 ։ բ Օր . և . 16 ։ իէ . 16 ։ Երեմ . լե . 18 ։ Եզեկ . իբ . 7 ։ Մատ . ժ . 6 ։ Մատ . ժե . 4 ։ Մարկ . է . 10 ։
֊ Կող . գ . 21 ։
֊ Ծն . ժբ . 19 ։ բ Օր . թ . 9 ։ ղ . 7 ։ 20 ։ ժա . 19 ։ Սաղ . կը . 4 ։ Առակ . ժԹ . 18 ։ իբ . 6 ։ իԹ . 17 ։
Ի Կող . գ . 22 ։ ա Տիմ . գ . 1 ։ Տիտ . բ . 9 ։ ա Պետ . բ . 18 ։
֊ բ Կոր . է . 15 ։ Փիլ . բ . 12 ։
֊ ա Մն . իԹ . 17 ։ Կող . գ . 22 ։
Կող . գ . 22 , 23 ։
֊ Հռով . բ . 6 ։ բ Կոր . և . 10 ։ Կող . գ . 24 ։
֊ Գաղ . գ . 28 ։ Կող . գ . 11 ։
֊ Կող . գ . 1 ։
Ղև . իե . 43 ։
֊ Ցօհ . ժգ . 13 ։ Յա Կոր . է . 22 ։

Տէրը՝ երկինքն է. ՚ու անոր քովը աշխատութիւն
չկայ։
10 Ընչ. ասիկ եւս՝ եղբայրնե՛ր զօրացէ՛ք Տէրոջմով
11 ¦ ու անոր զօրութեան կարողութիւնովը։ ¦Հագա-
նի՛ք զէնքը Աստուծոյ սպառազինութիւնը, որ
կարող ըլլաք Սատանային նայրքներուն դէմ դնե-
12 լու։ ¦Վասն զի մեր պատերազմը արիւնի ու
մարմինի հետ չէ. հապա ՚ի՛շխանութիւններու ա-
պետութիւններու հետ, ¦՚ի՛ նա խաւար աշխարհիս
իշխաններուն հետ, երկնաւորներուն մէջը եղող չար
13 ոգիներուն հետ։ ՚Վասն համար վերանի՛ք առէք
Աստուծոյ սպառազինութիւնը, որ կարող ըլլաք
14 ¦ չարութեան օրը դէմ դնելու, ու ամէն բանը
լմընցընելէն ետեւ՝ հաստատուն կայնելու։ Ուստի
յի՛ր գօտը կայնեցէ՛ք, ¦ ՚ի՛ջեբերնիդ ճշմարտութեամբ
ամուրցընելով. ՚ու արդարութեան զրահը հագ-
15 նելով. ՚ու ոտքերնուդ հագցընելով խաղա-
ղութեան աւետարանին պատրաստութիւնը.
16 ՚ի՛ նա ամէն բանին վրայ հաւատքին վահանը առէք,
որով կարող պիտի ըլլաք չարին ամէն կրակոտ
17 նետերը մարելու. ՚ու փրկութեան սաղաւարտը
առէք, ՚ու ՚Հոգիին սուրը՝ որ Աստուծոյ խօսքն
18 է. ՚Ամէն աղօթքով ու ինդրուածքով ամէն ա-

ժամ աղօթք ընէք Հոգիով, ՚ու ա՛ս բանիս վրայ
հսկելո՛ւ կատարեա՛լ յարատեւութեամբ. ՚ու աղա-
19 չանքով՝ բոլոր սուրբերուն համար, ՚Ինծի՛ համար
ալ, որ ինծի խօսք տրուի որ բերանս բանամ՝
¦ համարձակութեամբ աւետարանին խորհուրդը
20 յայտնելու. ՚Որուն համար ես դեսպանութիւն
կ՚ընեմ՝ կապանքով, ՚որ անով համարձակու-
թիւն ունենամ խօսելու՝ ինչպէս որ պէտք է։
21 Իսկ ՚որ դուք ալ դիտնաք իմ վրայով թէ
ինչ կ՚ընեմ ես, ամէն բանը պիտի ցուցընէ ձեզի
՚Տիւքիկոս սիրելի եղբայրը ու հաւատարիմ պաշ-
22 ոնեան Տէրոջմով. ¦Որն որ յատկապէս ա՛ս բա-
նին համար ձեզի խրկեցի, որ գիտնաք դուք մեր
վրայով, ու ինքը ձեր սիրտերը մխիթարէ։
23 ՚Խաղաղութիւն եղբայրներուն և սէր հաւատ-
քով Հիսուս Քրիստոսէն ՚Հօր Աստուծմէն ու Տէր Յիսուս
24 Քրիստոսէն։ Շնորհք ան ամենուն հետ՝ որոնք
մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը Ե անկեղծութեամբ կը
սիրեն։ Ամէն։

ա Հռով. բ. 11։ Կող. գ. 25։
ե ԳԼ. ա. 19։ գ. 16։ Կող.
ա. 11։
է Հռով. ժգ. 12։ բ Կոր. գ.
7։ Հմր 13։ ա Թես. ե. 8։
ը Ա՚ա. ժգ. 17։ ա Կոր.
ժե. 50։
թ Հռով. բ. 38։ ԳԼ. ա. 21։
Կող. բ. 15։
ժ Ղու. իբ. 53։ Ցօհ. ժբ. 31։
ժգ. 30։ ԳԼ. բ. 2։ Կող.
ա. 13։
ի բ Կոր. ժ. 4։ Հմր 11։
լ ԳԼ. ե. 16։
խ Եա. ժա. 5։ Ղու. ժբ. 35։
ա Պետ. ա. 13։
ծ Եա. ծԹ. 17։ բ Կոր. գ. 7։
ա Թես. ե. 8։
կ Եա. ծբ. 7։ Հռով. ժ. 15։
հ ա Ցօհ. ե. 4։
ձ Եա. ծԹ. 17։ ա Թես. ե.
8։
ղ Երբ. գ. 12։ Ցայտ. ա.
16։ բ. 16։ ժԹ. 15։
ճ Ղու. ժբ. 1։ Հռով. ժբ.
12։ Կող. գ. 2։ ա Թես.
ե. 17։

ա Մատ. իղ. 41։ Մար. ժե.
33։
ե ԳԼ. ա. 16։ Փիլ. ա. 4։
ա Տիմ. բ. 1։
է Գոր. գ. 29։ Կող. գ. 3։
բ Թես. գ. 1։
ը բ Կոր. գ. 12։
թ բ Կոր. ե. 20։
ժ Գոր. իգ. 29։ իբ. 20։ ԳԼ.
գ. 1։ Փիլ. ա. 7, 13, 14։
ի Տիմ. ա. 16։ բ. 9։ Փի-
լիմ. 10։
լ Գոր. իբ. 31։ Փիլ. ա. 20։
ա Թես. բ. 2։
խ Կող. գ. 7։
ծ Գոր. ի. 4։ բ Տիմ. գ. 12։
Տիտ. գ. 12։
կ Կող. գ. 8։
հ ա Պետ. ե. 14։
ձ Տիտ. բ. 7։

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԸՆԴԱՀԱԼՈՑՆ

ԸՆ ՓԻԼԻՊՊԷՈՒՍԻ

ԳԼՈՒԽ Ը

8 Պօղոս կը յայտնէ իր գոհունակութիւնը առ Աստուած, և իր սէրը
որ ունի Փիլիպպեցւոց վրայ՝ իրենց հաւատքի պատուղին հա-
մար, և իր յաջողութեան հաղորդ ըլլալուն համար. 9 Թէ
ամէն օր աղօթքը կ'ընէ որ անոնք շնորհքը աճին։ 12 Կը
պատմէ Թէ Հռովմայ մէջ իր կրած նեղութիւններովը Քրիս-
տոսի հաւատքը մեծ յաջողութիւն ունեցաւ։ 21 և Թէ նո-
քա միշտ պատրաստ է Քրիստոսը փառաւորելու Թէ՛ իր ապ-
րելովը և Թէ մեռնելովը։ 27 Կը յորդորէ զանոնք որ միա-
բան ըլլան։ 28 և քաջասիրտ հալածանաց ժամանակ։

1 Պօղոս և Տիմոթէոս՝ Յիսուս Քրիստոսի ծառա-
նները, ՝Քրիստոս Յիսուսով բոլոր սուրբե-
րուն՝ որ Փիլիպպեցւոց կողմերն են՝ եպիսկոպոսնե-
2 րով և սարկաւագներով. Բ Շնորհք ու խաղա-
ղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն ու Տէր
Յիսուս Քրիստոսէն։

3 Ես զոհանամ իմ Աստուծմէս ամէն անգամ որ
4 ձեզ կը յիշեմ, (Միշտ իմ ամէն խնդրուածքիս
մէջ ձեր ամէնուն համար ուրախութեամբ աղօթք
5 կ'ընեմ,) Ք Ձեռնտրանին հաղորդ ըլլալնուդ
6 համար առջի օրուընէ մինչև հիմա. Ես
մասին վստահ ըլլալով՝ Թէ ան որ ձեր մէջը
բարի գործ մը սկսեց, Հ մինչև Յիսուս Քրիս-
7 տոսի օրը պիտի կատարէ. Ինչպէս որ ինձի տը-

ա Կոր. ա. 2։
բ Հռով. ա. 7։ բ Կոր. ա. 2։ ա Պետ. ա. 2։
գ Հռով. ա. 8, 9։ ա Կոր. ա. 4։ Եփես. ա. 15, 16։ Կող. ա. 3։ ա Թես. ա. 2։ բ Թես. ա. 3։
դ Հռով. ժբ. 13։ ժե. 26։ բ Կոր. բ. 1։ Գաղ. դ. 14, 15։
ե Ցօհ. չ. 29։ ա Թես. ա. 3։
զ Հմր 10։

ժան ալ ի՛ ձեր ամէնուն վրայ ասանկը խորհիլ՝
Է *ձեզ իմ սրտիս մէջը ունենալուս՝ համար ընդ
կապերուս մէջ, Ը և աւետարանին ջատագովու-
թիւնը ու հաստատութեանը մէջ, ձեւ ամէնքդ
ինծի եղած շնորհքին հաղորդ ըլլալնուդ համար։
8 Վկայ է ինծի Աստուած, Լոր ինչպէս փա-
փաք ունիմ ձեր ամէնուն վրայ Քրիստոս Յիսուսի
9 գութովը։ Եւ աս աղօթքը կ'ընեմ, Ե որ ձեր սէ-
րը հետզհետէ աւելի շատնայ գիտութիւնով ու
10 բոլոր ըմբռնողութիւնով, Թ Որ գուք տարբերը բա-
նները զանազանէք, Ժ որպէս զի Ֆ Քրիստոսի
օրը անկեղծ և առանց պատճառութեան ըլլաք։
11 Ի Արդարութեան պտուղներով լցուած Յիսուս Քրի-
ստոսի ձեռքովը՝ Ղ Աստուծոյ փառքին ու գովես-
տին համար։

12 Ա՛ուզեմ որ գիտնաք՝ Ախպարնե՛ր, Թէ ինչ որ
ինծի պատահեցաւ՝ ալ աւելի աւետարանին յա-
13 ռաջդիմութեանը պատճառ եղաւ. Մինչև իմ
կապերս որ Քրիստոսի համար էն, ձբոլոր պալա-
տին մէջը և ուրիշ ամէնուն ալ յայտնի եղան.
14 Եւ Տէրոջմով եղբայրներուն շատերը սիրտ առին
իմ կապերուս ալ աւելի համարձակիլ Ճառե՛ն
15 խօսքը խօսելու առանց վախի։ Ոմանք նախանձի
ու հակառակութենէ, և ոմանք բարեսիրութենէ
16 Ը Ես Քրիստոսը կը քարոզեն. Ոմանք հակա-
ռակութեան համար Քրիստոսը կը պատմեն, Ջ

ը Բ Կոր. գ. 2։ է. 3։
* Կ՚ուզես նէ սրտերուդ մէջը ունենալուդ
ը Եփես. գ. 1։ զ. 20։ Կող. գ. 3, 18։ բ Տիմ. ա. 8։
թ Հմր 17։
ժ ԳԼ. դ. 14։
ի Հռով. ա. 9։ Թ. 1։ Գաղ. ա. 20։ ա Թես. բ. 5։
լ ԳԼ. բ. 26։ գ. 1։
խ ա Թես. գ. 12։ Փիլիպ. 6։
ծ Հռով. բ. 18։ ժբ. 2։ Եփես. ե. 10։
կ Գոր. իդ. 16։ ա Թես. գ. 13։ ե. 23։
հ ա Կոր. ա. 8։
յ Ցօհ. ժե. 4, 5։ Եփես. բ. 10։ Կող. ա. 6։
ղ Ցօհ. ժ. 8։ Եփես. ա. 12, 14։
ճ ԳԼ. դ. 23։
ո ԳԼ. բ. 8։

թէ անկեղծութեամբ , ՚ի պարծելով վիշտ աւելցը-
17 նել իմ կապերուս վրայ . Իսկ ասոնք սիրոյ հա-
մար . ինչու որ գիտեն թէ ես աւետարանին համար
18 պատասխան տալու կեցեր եմ . Ասոր ի՞նչ է . որ
կերպով ՚ի՞ որ ըլլայ՝ թէ պատճառանքով և թէ
ճշմարտութեամբ՝ Քրիստոս կը պատմուի . ու
ասով վրայ ուրախ եմ՝ և ուրախ ալ պիտի ըլլամ ։
19 Գիտեմ՝ որ ասոր վախճանը իմ փրկու-
թեանս համար պիտի ըլլայ ՝ ձեր խնդրուածքովը ,
ու Յիսուս Քրիստոսի Հոգւոյն օգնականու-
20 թեամբը , ՚ի՝ իմ յուսացումն ակնկալութեանս ու իմ
յոյսս համեմատ , չ՝ որ բանով մը ամօթով պիտի
չըլլամ . ՚ի հապա կատարեալ համարձակութիւ-
նով ինչպէս որ ամէն ատեն՝ անանկ ալ հիմա
Քրիստոս իմ մարմինիս մէջ պիտի փառաւորի՝
21 թէ ապրելովս և թէ մեռնելովս ։ Ինչու որ ինծի
համար՝ ապրիլը Քրիստոս է , ու մեռնիլը օգուտ ։
22 Հապա թէ որ մարմինի մէջ ապրիլս իմ գործս
պտուղ կը բերէ՝ ՚ի՝ ալ չեմ գիտեր ո՛րը ընտրեմ ։
23 Ընդհակառակն ալ նեղը ինծացած եմ՝ ՚ի՝ մեկնելու ու
Քրիստոսի հետ ըլլալու փափաք ունենալով . քանզի
24 ան շատ աւելի աղէկ է . Բայց մարմինի մէջ կենա-
25 լը՝ ձեզի համար աւելի հարկաւոր ։ ՚ի՝ Ես սա բանիս
համոզուած ըլլալով՝ գիտեմ՝ որ ձեր ամենուն հա-
ւատ պիտի կենամ ու մնամ , որ դուք զարգանաք
26 և ուրախ ըլլաք հաւատքով . Վասն ձեր պարծանքը
իմ վրայովս աւելի ըլլայ Քրիստոս Յիսուսով , իմ
նորէն ձեզի գալուս պատճառովը ։
27 ՚ի՝ Միայն թէ Քրիստոսի աւետարանին ինչպէս
որ կը վայլէ՝ անանկ վարուեցէք . որ եթէ գամ ու

չ Հմր 7 ։
՚ի Բ Կոր . ա . 11 ։
չ Հռով . ը . 9 ։
՚ի Հռով . ը . 19 ։
՝ Հռով . ե . 5 ։
՞ Եփես . գ . 19 , 20 ։
՟ Ա Կոր . ժգ . 13 ։
ՠ Գաղ . ա . 8 ։
՚ի Ա Տիմ . գ . 6 ։
՝ Գաղ . բ . 24 ։
՞ Բ Կոր . ա . 14 ։ ե . 12 ։
՟ Եփես . գ . 1 ։ Կող . ա . 10 ։
ՠ Թես . բ . 12 ։ գ . 1 ։

ձեզ տեսնեմ՝ և կամ հեռու ըլլամ՝ ձեր վրայովը
լսեմ ՚ի՝ որ դուք հաստատուն կը կենաք մէկ հո-
գիով , ՚ի՝ ու մէկ չունչով՝ պատերազմելիքով կ՚ըլ-
28 լաք աւետարանին հաւատքին համար . Ու մէկ
բանով մէն ալ մի զարհուրիլք հակառակորդնե-
րէն , ՚ի՝ որ անոնց կորստեան ապացոյց մըն է , ՚ի՝ ու
29 ձեզի փրկութեան . Այն ալ Աստուծմէ է . ՚ի՝ Ընդ-
որ ձեզի տրուեցաւ Քրիստոսի համար՝ ՚ի՝ ոչ թէ
միայն անոր հաւատալ , հապա անոր համար չար-
30 չարուիլ ալ , ՚ի՝ Նոյն պատերազմը ունենալով՝
՚ի՝ որ իմ վրաս տեսաք ու հիմա իմ վրայովս կը
լսէք ։

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Կը խրատէ զանոնք միաբան և խոնարհամիտ ըլլալու , յու-
ցընելով անոնց՝ Քրիստոսի խոնարհութիւնը և բարձրու-
թիւնը ։ 12 Կը յորդորէ որ չնաք ընէն փրկութեան ճամ-
բուն մէջ յառաջանալու , որ լուսաւորիներու պէս ըլլան ասք
չար աշխարհիս մէջ ։ 16 և մխիթարութիւն տան իրեն՝ որ
անոնց առաքեալն է , ու պատրաստ կը կենայ Աստուծոյ զոհ
ըլլալու ։ 19 Կը յուսայ որ Տիմոթէոսը իրկէ անոնց , որպէս
վայելի բարի վկայութիւն կու տայ . 25 Նմանապէս Եպափ-
բոդիտոսին վրայով ալ՝ որն որ նոյն ատենը անոնց կը իրկէ ։

1 Ասոր թէ որ Քրիստոսով մխիթարութիւն մը
կայ , թէ սիրոյ սփոփանք մը , ՚ի՝ թէ Հոգւոյն հա-
ղորդութիւն մը , ՚ի թէ գթութիւն ու ողորմու-
2 թիւն մը . ՚ի՝ Լմնցուցէք իմ ուրախութիւնս դուք՝ միով
՚ի՝ նոյն խորհուրդը ունենալ , մի և նոյն սէրը ունե-
նալով , մէկ չունչ , մէկ մտածումը ։
3 Ի՝ Ոչինչ մը դիւրութիւնով կամ սնապարծութիւ-

՚ի Գաղ . գ . 1 ։
՚ի Ա Կոր . ա . 10 ։
՝ Ցուզ . 3 ։
՞ Բ Կոր . ա . 5 ։
՟ Հռով . ը . 17 ։ Բ Տիմ . բ . 11 ։
ՠ Գոր . ե . 41 ։ Հռով . ե . 3 ։
՚ի Եփես . բ . 8 ։
՝ Կող . բ . 1 ։
՞ Գոր . ժգ . 19 ։ ՚ի՝ ա Թես . բ . 2 ։
՟ Բ Կոր . ժգ . 13 ։
ՠ Կող . գ . 12 ։
՚ի Ցօհ . գ . 29 ։
՚ի՝ Հռով . ժբ . 16 ։ ժե . 5 ։ ա Կոր . ա . 10 ։ բ Կոր . ժգ . 11 ։ Գաղ . ա . 27 ։ գ . 16 ։ գ . 2 ։ ա Պետ . գ . 8 ։
՚ի Գաղ . ե . 26 ։ Գաղ . ա . 15 , 17 ։ Ցակ . գ . 14 ։

նով մի ընէ։ 4 զմեզ ձեր անձէն լաւ սեպեցէք։ Ի Արնաև անձնե-
նուդ լուծը մի նայիք. հապա ամէն մէկը իր ընկե-
5 րին ալ ։ Ընդմէմ ամէն մէկը նոյն միտքը թող
6 ունենայ, որ Քրիստոս Յիսուսի մէջն էր. Ո՛ր
Աստուծոյ կերպարանքը ունենալով, * յափշտա-
կութիւն մը չսեպեց Աստուծոյ հաւասար ըլլալը.
7 Ե՛ւ հապա անձը ունայնացուց Ծառայի կերպարանք
առնելով՝ Ի մարդոց նման ըլլալով. և կերպա-
8 րանքովը մարդու պէս գտնուելով, Ինքզինքը
խոնարհեցուց՝ Ի մինչև մահուան ընազանդ եղաւ,
9 ու ան ալ խաչին մահուանը ։ Ասոր համար
Աստուած ալ զանիկայ խիստ բարձրացուց, հու
անոր անուն մը տուաւ՝ որ ամէն անունէն
10 վեր է. Որ Յիսուսի անունին ամէն ծունկ
ծռի՝ երկնաւորներուն ու երկրաւորներուն,
11 և անդարամեռականներուն. Ու ամէն լեզու
դաւանի թէ Յիսուս Քրիստոս Տէր է Հօր Ա-
12 ստուծոյ փառքին համար ։ Ուստի իմ սիրելիներ՝ ըն-
* ինչպէս որ ամէն ատեն ընազանդ եղաք՝ ոչ միայն
իմ ներկայութեանս, հապա ալ աւելի հիմա՝ իմ
բացակայութեանս ատենը, Ֆ ահով ու դողով

ա Հռով. ժբ. 10։ Եփես. ե. 21։ ապես. է. 5։
Ի ա Կոր. ժ. 24, 33։ ժգ. 5։
բ Մատ. ժա. 29։ Ցօհ. ժգ. 15։ ա Պետ. բ. 21։ ա Ցօհ. բ. 6։
Գ Ցօհ. ա. 1, 2։ ժէ. 5։ բ Կոր. դ. 4։ Կող. ա. 15։ Եբր. ա. 3։
դ Ցօհ. է. 18։ ժ. 33։
* Կ՛յափշտակելու Բառ
է Սաղ. իբ. 6։ Ես. ծգ. 3։ Դան. թ. 26։ Մար. ժ. 11։ Հռով. ժէ. 3։
Զ Ես. խբ. 1։ խթ. 3, 6։ ծբ. 13։ ծգ. 11։ Եզեկ. ԼԹ. 23, 24։ Զաք. գ. 8։ Մատ. ի. 28։ Ղուկ. իբ. 27։
Ը Ցօհ. ա. 14։ Հռով. ա. 3։ բ. 3։ Գաղ. գ. 4։ Եբր. բ. 14, 17։
Թ Մատ. իգ. 39, 42։ Ցօհ. ժ. 18։ Եբր. է. 8։ ժբ. 2։
Ժ Ցօհ. ժէ. 1, 2, 5։ Գործ. բ. 33։ Եբր. բ. 9։
ժա Եփես. ա. 20, 21։ Եբր. ա. 4։
ժբ Ես. խե. 23։ Մատ. իբ. 18։ Հռով. ժգ. 11։ Ցայտ. է. 13։
ժգ Ցօհ. ժգ. 13։ Գործ. բ. 36։ Հռով. ժգ. 9։ ա Կոր. բ. 6։ ժբ. 3։
ժդ ԳԼ. ա. 5։
ժե Եփես. գ. 5։

13 անձերնուդ փրկութիւնը գործեցէք. Ա Ինչու-
Աստուած է որ ձեր մէջը կը ներգործէ կամենալը
14 ու ընելը իր հաճութեանը համար ։ Ե Ամէն բան
առանց տրտունջներու ու վիճաբանութիւններու
15 ըրէք. Ո՛ր ըլլաք ամրիծ ու անարատ՝ Աստուծոյ
որդիները առանց մեղադրանքի Ճ կամակոր ու
խոտորեալ ազգին մէջ, Ը որոնց մէջը դուք
լուսաւորներու պէս կը փայլիք աշխարհիս մէջ.
16 Կենաց խօսքը ամուր բռնելով՝ Ժ ինծի պարծանք
ըլլալու համար Քրիստոսի օրը, ժա թէ պարապ
տեղը չվազեցի, և պարապ տեղը չաշխատեցայ ։
17 Է Այլ թէպետև ձեր հաւատքին պատարագին ժբ ու
պաշտօնին վրայ ընծայուիմ, Ը կ՛ուրախանամ և
18 ձեր ամենուն հետ ուրախակից կ՛ըլլամ. Նոյնպէս
ալ դուք ուրախացէք ու իմ հետս ուրախակից
եղէք ։
19 Բայց կը յուսամ Տէր Յիսուսով, որ * Տիմո-
թէոսը շուտով ձեզի խրկեմ, որ իմ սիրտս ալ
20 հանդչի, երբոր ձեր վիճակը դիտնամ ։ Ժ Ինչու-
որ ոեոք նման սրտակից մէկը չունիմ, որ մտերմա-
21 բար ձեզի համար հոգ տանի ։ Ի Բայց ձեզի ամէնը
իրենցը կը փնտռեն, ու չէ թէ Յիսուս Քրիստոս
22 սինը ։ Ժա Այլ դուք անոր փորձը գիտէք, * որ
ինչպէս որդի մը հօրը հետ ծառա-
23 յութիւն ըրաւ աւետարանին մէջ ։ Ուստի կը յու-
սամ անիկայ խրկել, շուտ մը իմ ինչպէս ըլլալիքս
24 տեսնեցաւին պէս ։ Ժբ Այլ վստահութիւն ունիմ

Ա բ Կոր. դ. 5։ Եբր. ժգ. 21։
բ ա Կոր. ժ. 10։ ապես. դ. 9։
գ Հռով. ժգ. 1։
դ Մատ. ե. 45։ Եփես. ե. 1։
ե ա Պետ. բ. 12։
զ բ Օր. լբ. 5։
է Մատ. ե. 14, 16։ Եփես. ե. 8։
ը ա Կոր. ա. 14։ ա Թես. բ. 19։ *
թ Գաղ. բ. 2։ բ Թես. գ. 5։
ժ Տիմ. գ. 6։
ժա Հռով. ժե. 16։
ժբ բ Կոր. է. 4։ Կող. ա. 24։
ժգ Հռով. ժգ. 21։ աԹես. գ. 2։
ժդ Սաղ. ծե. 13։
ժե ա Կոր. ժ. 24, 33։ ժգ. 5։ բ Տիմ. գ. 9, 16։
ժզ ա Կոր. դ. 17։ ա Տիմ. ա. 2։ բ Տիմ. ա. 2։
ժէ ԳԼ. ա. 25։ Փիլմ. 22։

Տէրոջմով՝ որ ես ալ քիչ մտնէնէն պիտի գամ ։
25 Միայն թէ հարկաւոր սեպեցի Էփմ ձեզի խրկել
ֆ Եպափրոդիտոս իմ եղբայրս և գործակիցս ու զինուորակիցս՝ բայց ձեր խրկածը ֆ ու իմ պիտոյից
26 ծառայողը ։ Որովհետև ինքն ալ շատ փափաք ունէր ձեզ ամէնքդ ալ [տեսնելու] . ու կը տրտմէր ,
27 որ դուք լսած էիք թէ ինքը հիւանդացաւ ։ Եւ հիրաւի ինքը հիւանդացաւ մահուան մօտ , բայց Աստուած ողորմեցաւ անոր . ոչ թէ միայն անոր՝ հապա ինծի ալ , որ տրտմութեան վրայ տրտմութիւն չունենամ ։ Ասոր համար աւելի փութով խրկեցի որ դուք զանիկայ տեսնելով նորէն ուրախ
29 ըլլաք , ու ես առանց տրտմութեան ըլլամ ։ Ուրեմն ընդունեցէք անիկայ Տէրոջմով ամէն ուրախութեամբ , ֆ ու անանկները պատուականներու
30 կարգը բռնեցէք . Քանզի Քրիստոսի գործին համար մինչև մահուան մօտեցաւ՝ իր կեանքը վտանգի մէջ ձգելով , Աոր ձեր ինծի ծառայելու պակասութիւնը ինքը լեցնէ ։

ԳԼՈՒԽ Գ

1 Առաքեալը կը պատուիրէ որ հեռու կենան թլփատութիւն քարոզող աուտ վարդապետներէն , 4 ցուցնելով թէ ինքը անոնցմէ աւելի իրաւունք ունէր օրէնքին արդարութիւնը պարծենալու ; 7 բայց սակայն ինքը միտս և աղտեղութիւն կը համարի ան , որ Քրիստոսը ու անոր արդարութիւնը շահի . 12 այսու ամենայնիւ կը խոստովանի իր անկատարութիւնը . 15 կը յորդորէ զանոնք իրեն պէս խորհելու ; 17 իրեն նմանող ըլլալու ; 18 և մեղմասուր քրիստոնեաներուն չար ճամբաներէն հեռու մնալու ։

1 Աստի իմ եղբայրներս՝ ուրախ եղէք Տէրոջմով . նոյն բաները ձեզի գրելը ինծի ձանձրութիւն

ֆ ԳԼ . դ . 18 ։
= Փիլիմ . 2 ։
Ր Կոր . բ . 23 ։
ֆ բ Կոր . ժա . 9 ։ ԳԼ . դ . 18 ։
ֆ ԳԼ . ա . 3 ։
ֆ ա Կոր . ժգ . 18 ։ ա Թես . ե . 12 ։ ա Տիմ . ե . 17 ։
ֆ ա Կոր . ժգ . 17 ։ ԳԼ . գ . 10 ։
= բ Կոր . ժգ . 11 ։ ԳԼ . գ . 4 ։ ա Թես . ե . 16 ։

2 չէ , ու ձեզի ապահովութիւն է ։ Ֆ Զգուշացէք շուներէն , ֆ զգուշացէք չար մշակներէն , Ր զգուշ-
3 ացէք կրճատութենէն ։ Վասն զի որ թլփատութիւնը մենք ենք , Աոր հոգիով Աստուած կը պաշտունք , ֆ ու կը պարծենանք Քրիստոս Յիսուսով ,
4 և մարմինի վրայ չէ վստահութիւնս ։ Եթէ պէտ ես ալ նոյն վստահութիւնը ունիմ մարմինի վրայ ։ Թէ որ ուրիշ մէկը կը կարծէ թէ վստահութիւն
5 ունի մարմինի վրայ , ալ աւելի ես . Ֆ Ութ օրուան թլփատուած , ֆ Իսրայէլի ազգէն , է Բենիամինի ցեղէն , Ն Հերբայեցի Հերբայեցիներէ , Ր օրէնքին
6 նայելով փարիսեցի . ֆ Հալածանօքս ըլլալու կողմանէ Ն եկեղեցին կը հալածէի , հօրէնքին արդա-
7 րութեանը կողմանէ ֆանաարատ էի ։ Ա Բայց ինչ որ ինծի շահ էր , անիկայ Քրիստոսի համար ջնաս
8 սեպեցի ։ Ու իրաւ բոլոր բաները ալ ջնաս կը սեպեմ = իմ Տէրոջս Քրիստոս Յիսուսի գերազանց գիտութեանը համար . որուն համար ամէն բաներն զրկուեցայ , և աղտեղութիւն կը սեպեմ՝ , որ
9 Քրիստոսը շահիմ , Ու իր մէջը գտնուիմ ֆ ֆ չէ թէ իմ արդարութիւնս ունենամ որ օրէնքէն է , ֆ հապա Քրիստոսի հաւատքովը եղած արդարու-
10 թիւնը որ Աստուծմէ է հաւատքով . Ճանչնալու զանիկա և անոր յարութեանը զօրութիւնը

Բ Ես . ծգ . 10 ։ Գաղ . ե . 15 ։
ֆ բ Կոր . ժա . 13 ։
Գ Հռով . բ . 28 ։ Գաղ . ե . 2 ։
Ր բ Օր . ժ . 16 ։ Լ . 6 ։ Երեմ . դ . 4 ։ Հռով . բ . 29 ։ դ . 11 ։ 12 ։ Կող . բ . 11 ։
Զ Ցօհ . դ . 23 , 24 ։ Հռով . է . 6 ։
Ը Գաղ . գ . 14 ։
Թ բ Կոր . ժա . 18 , 21 ։
Ժ Ծն . ժե . 12 ։ Ը
ֆ բ Կոր . ժա . 22 ։
ֆ Հռով . ժա . 1 ։ Թ
Լ բ Կոր . ժա . 22 ։

Ր Գոր . իգ . 6 ։ իզ . 4 , 5 ։
Ֆ Գոր . իբ . 3 ։ Գաղ . ա . 13 , 14 ։
Ֆ Գոր . բ . 3 ։ Թ . 1 ։
Հ Հռով . ժ . 5 ։
Յ Ղեւ . ա . 6 ։
Ղ Մաա . ժգ . 44 ։
Ճ Ես . ծգ . 11 ։ Երեմ . Թ . 23 , 24 ։ Ցօհ . ժե . 3 ։ ա Կոր . բ . 2 ։ Կող . բ . 2 ։
Ֆ Հռով . ժ . 3 , 5 ։ Ֆ
Յ Հռով . ա . 17 ։ գ . 21 , 22 ։ Թ . 30 ։ ժ . 3 , 6 ։ Գաղ . բ . 16 ։

ե ու անոր չարչարանքներուն հաղորդ ըլլալը , անոր
11 մահուան կերպարանքը առնելով · ե Ոը ըլլայ
12 թէ մեռելներուն յարութիւնը հասնիմ : Ոը չէ
թէ ես ա արդէն առեր եմ , է համ արդէն կատա-
րեալ եղեր եմ , հապա հետևիլ կ'ընեմ որ բռնե-
13 բիատոս Յիսուսին : Ի՛ղբայրներ՝ ես չեմ սեպեր
որ բռներ եմ · բայց մէկ բան մը կայ , ը որ հետևի
եղածները մոռցած եմ , ե ու առջևի եղածներուն
14 կը դիմեմ · ը Նպատակը դիտելով՝ Ի բրիատոս
Յիսուսով եղած ը Նատուծոյ վերին կոչմանը մրցա-
15 նակին կը վազեմ : Ոետի մենք ամէնքս Հոր կա-
տարեալ ենք , ը սակայն խորհինք , և թէ որ բան
մը ուրիշ կերպով խորհելու ըլլաք , զանիկա ալ
16 Ձեզի պիտի յայտնէ Ն նատուած : Ո՛հայն թէ ի՛նչ
ասդիճան որ հասեր ենք՝ է նոյն կանոնին համեմատ
17 քալենք , ը նոյն խորհուրդը ունենանք : ը Ի՛նձ
նմանող եղէք՝ ե՛ղբայրներ , ու նայեցէ՛ք անոնց որ
այնպէս կը քալեն , ի ինտոր որ մեզ ՀԷՔ օրինակ
18 ունէք : Ի՛նչու որ շատերը կը քալեն , որոնց հա-
մար շատ անգամ Ձեզի կ'ըսէի , և հիմա լալով ալ
կը զգուշեմ , այսինքն ի Ի բրիատոսի խաչին թշնա-
19 միներուն համար · ։ Ոը անոնց վերջը կորուստ է ,

ե Հռով · գ · 3 , 4 , 5 ։ ը · 17 ։
բ Կոր · գ · 10 , 11 ։ բ Տիմ · ը · 11 , 12 ։ ա Պետ · գ · 13 ։
է Գոր · իզ · 7 ։
ը ա Տիմ · գ · 12 ։
Թ Եբր · ժբ · 23 ։
ժ Սաղ · խե · 10 ։ Ղա · Թ · 62 ։ բ Կոր · Ե · 16 ։ ՝
Լ ա Կոր · Թ · 24 , 26 ։ Եբր · գ · 1 ։
ծ բ Տիմ · գ · 7 , 8 ։ Եբր · ժբ · 1 ։
ա Եբր · գ , 1 ։

Լ ա Կոր · բ · 6 ։ ժգ · 20 ։
ի Գաղ · Ե · 10 ։
բ Գաղ · գ · 16 ։
ց Հռով · ժբ · 16 ։ ժե · 5 ։ Գա · բ · 2 ։
ձ ա Կոր · գ · 16 ։ ժա · 1 ։ Գա · գ · 9 ։ ա Թես · ա · 6 ։
ջ ա Պետ · Ե · 3 ։
ռ Գաղ · ա · 7 ։ բ · 21 ։ գ · 12 ։ Գա · ա · 15 ։ 17 ։
ն բ Կոր · ժա · 15 ։ բ Պետ · բ · 1 ։

շ որոնց աստուածը իրենց որովայնն է , ո ու անոնց
փառքը իրենց ամօթին է , է որոնք ինչ երկրաւոր
20 բաները կը մտածեն ։ Ո՛հայց մեր ջ քաղաքականու-
թիւնը երկինքն է , ը ուսկից ալ Ի Փրկչին կ'ըս-
21 պասենք՝ Տէր Յիսուս Ի բրիատոսին · Ե Ոը պիտի նո-
րոգէ մեր խոնարհ մարմինը՝ իր է փառաւոր մարմի-
նին կերպարանակից ըլլալու , ան զօրութիւնովը
որ կարող է ե ամէնը իր տակը ՀնազանդեցընելՀ ։

ԳԱԼ · Դ

1 Ա սանօր խրատներէն ետև՝ 4 ընդհանուր յորդորանքներ
կ'ընէ , 10 յուշընելով Թէ ի՛նչպէս ինքը ուրախացաւ անոնց
առատաբարութեանը վրայ որ ցուցուցին իրեն՝ իր բանտար-
կուած առենը , ա՛յ այնպէս իր պիտոյքը լեցընելուն Համար ,
Տապա անոնց մէջը եղած Նատուծոյ չնորհքին Համար · 19 և
այսպէս իր Թուղթը կը վերջացընէ աղօթքով և բարեներով ։

1 Ա սատի իմ սիրելի ՝ ու բաղձալի եղբայրներս՝ է իմ
ուրախութիւնս ու պսակս , է ասանկ Հաստա-
տուն կեցէ՛ք Տէրոջմով՝ սի րելինե՛րս ։
2 Ե՛ւոդիային կ'աղաչեմ ու Սինտիքին կ'ա-
ղաչեմ՝ Ո որ մի և նոյն խորհուրդը ունենան Տէ-
3 րոջմով ։ Ի՛րաւ քեզի ալ կ'աղաչեմ՝ ՚ս իմ Հա-
րազատ ընկերիս , դուն ալ օգնական եղիր ա-
նոնց , է որոնք իմ Հետս աշխատեցան աւետարա-
նին մէջ Կղեմեսին և իմ ուրիշ գործակիցնե-
րուս Հետ , ը որոնց անուանները կենսագրքին

ֆ Հռով · ժգ · 18 ։ ա Տիմ · գ · 5 ։ Տիտ · ա · 11 ։
ո Ոմ · գ · 7 ։ բ Կոր · ժա · 12 ։ Գաղ · գ · 13 ։
ք Հռով · ը · 5 ։
ֆ Եփ · բ · 6 , 19 ։ Կող · գ · 1 , 3 ։
* Կ՛ս կենցաղավարութիւնը
ֆ Գոր · ա · 11 ։
ֆ ա Կոր · ա · 7 ։ ա Թես · ա · 10 ։ Տիտ · բ · 13 ։
ղ ա Կոր · ժե · 43 , 48 , 49 ։ Կող · գ · 4 ։ ա Ցօն · գ · 2 ։

ֆ Եփ · ա · 19 ։
ը ա Կոր · ժե · 26 , 27 ։
ո Գա · ա · 8 ։
ֆ բ Կոր · ա · 14 ։ Գա · բ · 16 ։ ա Թես · բ · 19 , 20 ։
ֆ Գա · ա · 27 ։
ֆ Գա · բ · 2 ։ գ · 16 ։
ֆ Հռով · ժգ · 3 ։ Գա · ա · 27 ։
ղ Եզ · ւբ · 32 ։ Սաղ · կի · 28 ։ Դան · ժբ · 1 ։ Ղա · ժ · 20 ։ Ցայտ · գ · 5 ։ ժգ · 8 ։ ֆ · 12 ։ ֆա · 27 ։

4 մէջն են։ ᵉ Ուրախ եղէք Տէրոջմով ամէն ատեն.
5 դարձեալ կ՚ըսեմ՝ ուրախ եղէք։ Ձեր քաղցրութիւնը ամէն մարդոց ճանչցուի։ ᵉ Տէրը
6 մօտ է։ ᵇ Ոեւէ մէկ բանի համար հոգ մի՛ ընէք. հապա ամէն բանի մէջ աղօթքով ու աղաչանքով, գոհութիւնով մեկնեցէք ձեր խնդրուածքը Աստուծոյ
7 յայտնի ըլլայ։ ᵈ Եւ Աստուծոյ խաղաղութիւնը որ ամէն միտքէ վեր է, ձեր սիրտերը ու միտքերը
8 Քրիստոս Յիսուսով պիտի պահպանէ։ Ալ երբա՛ք, ե՛ղբայրնե՛ր, ինչ որ ճշմարտութիւնով է, ինչ որ պարկեշտութիւնով, ինչ որ արդարութիւնով, ինչ որ մաքրութիւնով, ինչ որ սիրով, ինչ որ բարի համբաւով, ինչ աւաքինութիւն և ինչ գովեստութիւն որ կայ, անո՛ր բաներո՛ւ
9 ցեր։ ᵉ Ինչ որ սորվեցաք ու առի՛ք և լսեցի՛ք ու տեսաք իմ վրաս, անո՛ր բաներ. ᵉ և խաղաղութեան Աստուածը ձեր հետը պիտի ըլլայ։

10 Մեծապէս ուրախացայ Տէրոջմո՛վ, ᵉ որ իմ վրաս ունեցած հոգերնիդ հիմա նորոգուեցաւ, ինչպէս որ կը հոգայիք ալ, միայն թէ պատեհութիւն
11 չունէիք։ Ձե՛ր թէ կարօտութեան համար կ՚ըսեմ՝ ես ինչո՛ւ որ ես սորվեցայ գոհ ըլլալ իմ գըս-
12 նուածի վիճակիս մէջ։ ᵍ Գիտեմ չքաւորութիւն քաշելը, գիտեմ շատը ունենալը. ամէն բանի մէջ ամէն կերպով աղէկ սորվեր եմ թէ կշտանալը, թէ անօթենալը, թէ շատ ունենալը ու թէ պակ-

ᵇ Հռով. ժբ. 12։ Գլ. գ. 1։ ա Թես. ե. 16։ ա Պետ. դ. 13։
ᶜ Ներ. ժ. 25։ Ցակ. ե. 8, 9։ ա Պետ. դ. 7։ բ Պետ. գ. 8, 9։ Տես բ Թես. բ. 2։
ᵈ Սաղ. ծե. 22։ Ածախ. ժզ. 3։ Փաս. գ. 25։ Դան. ժբ. 22։ ա Պետ. ե. 7։
ᵉ Ցօհ. ժդ. 27։ Հռով. ե. 1։ Կող. դ. 15։
ᶠ ա Թես. ե. 22։
ᶢ Գաղ. դ. 17։
ʰ Հռով. ժե. 33։ ¯ ժդ. 20։ ա Կոր. ժդ. 33։ բ Կոր. ժգ. 11։ ա Թես. ե. 23։ Ներ. ժգ. 20։
ᶦ բ Կոր. ժա. 9։
ᶧ ա Տիմ. գ. 6։ 8։
ᵏ ա Կոր. դ. 11։ ¯ բ Կոր. գ. 10։ ժա. 27։

13 սութիւն քաշելը։ ᶦ Ամէն բանի կարող եմ * ա-
14 նով՝ որ զիս զօրացուց։ Բայց աղէկ ըրիք ᵏ որ
15 իմ նեղութեանս մէջ ինծի հաղորդ եղաք։ Գուք ալ գիտէք Փիլիպպեցինե՛ր, որ աւետարանին սկիզբը երբոր ես Մակեդոնիայէն ելայ, ᵗ մէկ եկեղեցի մը ալ հետս հաղորդութիւն չըրաւ տալու և
16 առնելու կողմէ, հապա մինակ դուք. ˡ Որ Թեսաղոնիկէի մէջ ալ մէկ երկու անգամ ինծի պէտք ե-
17 ղած խրկեցի՛ք։ Ձէ՛ թէ ես տուրքը կը փնտռեմ՝ ᵐ հապա պտուղ կը փնտռեմ՝ որ ձեր հաշիւին վրայ
18 աւելնայ։ Բայց ես ամէն բան առած եմ ու առատութիւն ունիմ. ᶰ լցուած եմ՝ Եպափրոդիտոսին ձեռքովը ձեր խրկածները ընդունելով, ᵒ որ անոյշ հոտ մըն է, ընդունելի պատարագ՝ Աստուծոյ հա-
19 ճելի։ ᵖ Եւ իմ Աստուածս ձեր ամէն պիտոյքը պիտի լեցնէ ˡ իր ճոխութեանը չափովը փառքով,
20 Քրիստոս Յիսուսի ձեռքովը։ ᵍ Ուրդ Աստուծոյ ու մեր Հօրը փառք յաւիտեանս յաւիտենից։ Ամէն։
21 Բարե՛ւ ըրէք բոլոր սուրբերուն Քրիստոս Յի-
22 սուսով։ ˡ Ձեզի բարե՛ւ կ՚ընեն իմ հետս եղող-
23 ները, ᵍ մանաւանդ անոնք որ Կայսրին տանէն են։
24 ᵍ Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր ամենուն հետը ըլլայ։ Ամէն։

ᶦ Ցօհ. ժե. 5։ բ Կոր. ժբ. 9։
* Յունա՝ Քրիստոսով
ᵏ Գլ. ա. 7։
ˡ բ Կոր. ժա. 8, 9։
ᵐ Հռով. ժբ. 28։ Տիտ. դ. 14։
ᶰ Գլ. բ. 25։
ᵒ Ներ. ժդ. 16։
ᵖ բ Կոր. թ. 12։
ᵍ Սաղ. իգ. 1։ բ Կոր. թ. 8։
ˡ Եփես. ա. 7։ գ. 16։
ᵗ Հռով. ժզ. 27։ Գաղ. ա. 5։
ᵘ Գաղ. ա. 2։
ᵛ Գլ. ա. 13։
ʷ Հռով. ժզ. 24։

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԵՒԵՍՔԵԼՈՅՆ

ԵՒ ԿՈՂՈՍԱՑԻՆ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Առաքեալը իր բարևը տալէն եաև՝ կը գոհանայ Աստուծմէ Կողոսացի քրիստոնեից համար . 7 կը հաստատէ Եպափրասի վարդապետութիւնը . 9 Նաև ազօթք կ՚ընէ որ անոնք շնորհօք աճին . 14 կը նկարագրէ ճշմարիտ քրիստոսը . 21 կը քաջալերէ զանոնք՝ Յիսուս քրիստոսը ընդունելու , և կը յիշեցնէ իր պաշտօնը ։

1 Պօղոս՝ ⁻ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը Աստու-
2 ծոյ կամքովը , և Տիմոթէոս եղբայրը , Աղը-
սային մէջ եղող սուրբ ի՛ու հաւատացեալ եղբայր-
3 ներուն Քրիստոսով . ‡ Շնորհք և խաղաղութիւն
ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն *և Տէր Յիսուս
Քրիստոսէն ՚՚ ։

† Միմէն աուն ձեզի համար ազօթք ընելով՝ կը
գոհանանք Աստուծմէ ու մեր Տէր Յիսուս Քրիս-
4 տոսին Հօրմէն , ի լսելով ձեր հաւատքը՝ որ Քրիս-
տոս Յիսուսի վրայ , և ան սէրը՝ որ բոլոր սուր-
5 բերուն վրայ ունիք . † Ան յոյսին համար ի՛ որ ե՛ր-
կինքը կը պահուի ձեզի , որուն վրայով առաջուց
լսեցիք աւետարանին ճշմարտութեան խօսքովը .
6 Որ ձեզի հասաւ , ի՛նչպէս որ բոլոր աշխարհ , ի՛ու
պտղաբերը ըլլալով [կ՚աճի] , ինտոր ձեր մէջին ալ ,
ան օրէնքէն որ դուք լսեցիք և ու ճանչցաք Աստու-

⁻ Եփե . ա . 1 ։
ք ա Կոր . դ . 17 ։ Եփե . զ . 21 ։
‡ Գաղ . ա . 3 ։
* Ո՛չինչ չ՚ունի ։
† ա Կոր . ա . 4 ։ Եփե . ա . 16 ։ Փիլ . ա . 3 ։ դ . 6 ։
է Հմր 9 ։ Եփե . ա . 15 ։ Փիլմ . 5 ։
ը Եբր . զ . 10 ։
ի Բ Տիմ. դ . 8 ։ ա Պետ . ա . 4 ։
ը Մատ . իդ . 14 ։ Մար . ժ . 15 ։ Հռով . ժ . 18 ։ Հմր 23 ։
ի Մար . դ . 8 ։ ա Ցօհ . ժե . 16 ։ Փիլ . ա . 11 ։
ք Բ Կոր . դ . 1 ։ Եփե . զ . 2 ։ Տիտ. բ . 11 ։ ա Պետ . ե . 12 ։

7 Ծոյ ընօրհքը ձշմարտութիւնով . Ինչպէս որ սո-
վեցաք ի մեր սիրելի Ծառայակցին՝ Եպափրասէն ,
Ո՛ր ձեզի համար հաւատարիմ՝ պաշտօնեայ մըն է
8 Քրիստոսի . Որ ինքն ալ մեզի պատմեց ի՛ձեր սէ-
րը Հոգիով ։
9 ‡ Ինոր համար մենք ալ ան օրուընէ որ լսեցինք՝
չենք դադարիր ձեզի համար աղօթք ընելէն ու
խնդրուածք մատուցանելէն , Ո՛ր կատարեալ ըլ-
լաք Ո՛նոր կամքին գիտութեամբը՝ Ի բոլոր իմաս-
10 տութիւնով ու հոգևոր հանճարով . Ո՛ր դուք
Տէրոջը արժանի կերպով քալէք Ո՛ամէն բանի մէջ
ջո՛իք հաճոյանալով , Ո՛ամէն բարի գործերու-
մէջ պտղաբերը ըլլալով , ու աճեցուն Աստուծոյ
11 գիտութիւնովը . Իր փառաւոր զօրութեանը համե-
մատ Ո՛ամէնային ուժ ուժովցած՝ Ի բոլոր համբերու-
թեան ու երկայնմտութեան համար Ո՛ ուրախու-
12 թեամբ . ՚՚Ի՛ոհանանալով Հօր Ո՛որ ի՛ձեզ
լուսոյ մէջ բնակող Աստուբերուն վիճակին մասնակից
13 ըլլալու արժանացուց . ՚՚Ո՛ր մեզ ազատեց խաւա-
րին իշխանութենէն , Ի՛ու իր սիրելի Որդւոյն թա-
14 գաւորութեանը փոխադրեց , ⁻ Ո՛ր անով մենք
փրկութիւն ունինք իր արիւնովը , այսինքն մեղայ
15 թողութիւն . ՚՚Ո՛ր ինքը աներևոյթ Աստուծոյ
պատկերն է՛ Բոլոր ստեղծուածներուն անդրանիկ-
16 կը . ՚՚Ինչու որ անով ամէն բան ստեղծուեցաւ ,

ի Գլ . դ . 12 ։ Փիլմ . 23 ։
լ Բ Կոր . ժա . 23 ։ ա Տիմ. դ . 6 ։
խ Հռով . ժե . 30 ։
ծ Եփե . ա . 15, 16 ։ Հմր 3, 4 ։
կ Կող . ա . 5 ։
հ Հռով . ժբ . 2 ։ Եփե. ե. 10, 17 ։
ձ Եփե . ա . 8 ։
ղ Եփե . զ . 1 ։ Փիլ . ա . 27 ։ ա Թես . բ . 12 ։
ճ Եփե . ա . 7 ։
մ Բ Կոր . դ . 4 ։ Եբր . ա . 3 ։
յ Եփե . դ . 16 ։ զ . 10 ։
ն Եփե . դ . 2 ։
շ Գոր . ե . 41 ։ Հռով . ե . 3 ։
ո Եփե . ե . 20 ։ Գլ . զ . 15 ։
չ Գոր . իզ . 18 ։ Եփե . ա . 11 ։
պ Եփե . զ . 12 ։ Եբր . բ . 14 ։ ա Պետ . բ . 9 ։
ջ ա Թես . բ . 12 ։ բ Պետ. ա. 11 ։
ռ Եփե . ա . 7 ։
ս Բ Կոր . դ . 4 ։ Եբր . ա . 3 ։
վ Յայտ . գ . 14 ։
տ Ցօհ . ա . 3 ։ ա Կոր . բ . 6 ։ Եփե . դ . 9 ։ Եբր . ա . 2 ։

*Ինչ՞ որ երկինքը ու ինչ՝ որ երկրի վրայ՝ անունք
որ կ՚երևնան և անունք որ չեն երևնար, թէ
աթոռոները՝ ե թէ տէրութիւնները՝ թէ պետու-
թիւնները՝ թէ իշխանութիւնները. ֆ բոլոր բա-
ները անով ու անոր համար ստեղծուեցան.
17 — Ու անիկայ ամէն բանէն առաջ է, և ամէն
18 բան անով հաստատ կը կենայ. ֆ Ու անի-
կայ է մարմինին՝ այսինքն եկեղեցիին գլուխը. որ
ինքը սկիզբն է՝ մեռելներէն անդրանիկը, որ
19 ինքը ըլլայ ամէն բանի մէջ նախապատիւ. Ինչու-
որ Հայրը հաճեցաւ որ Յիսուսէն բոլոր
20 լեցնութիւնը անոր մէջը բնակի. Ու անով
ֆ ամէնը — հաշտեցընէ իրեն հետ, Բ խաղաղու-
թիւն ընելով անոր խաչին վրայ իւրոյն արիւնովը,
թէ երկրի վրայ և թէ երկինքի մէջ եղողները։
21 Ու ձեզ ալ՝ ե որ առեն մը օտարացած էիք,
ե ու չար գործքերով թշնամիներ ձեր խորհուրդնեւ-
22 րովը, ֆ Հիմա հաշտեցուց բուն իր մարմինովը՝ մա-
հուամբ, Ը որ ձեզ անոր դիմացը սուրբ ու ամբիծ
23 և անաբատ կայնեցընէ. Բ Թէ որ կենաք հաւատ-
քին մէջ հիմնուած ու հաստատ Ը և առանց խախա-
տելու աւետարանին յոյսէն՝ որ լսեցիք, Բ որ եր-
կինքին տակը եղած բոլոր ստեղծուածներուն քա-

ե Հռով. բ. 38 ։ Եփես. ա. 21 ։
ա ԳԼ. բ. 10 ։ 15 ։ ա Պետ.
գ. 22 ։
ֆ Հռով. ժա. 36 ։ Եբր. բ. 10 ։
— Ցօհ. ա. 1, 3 ։ Ժէ. 5 ։ ա
Կոր. բ. 6 ։
ֆ Եփես. ա. 10, 22 ։ գ. 15 ։
Ե. 23 ։ ա Կոր. ժա. 3 ։
ֆ Գոր. իգ. 23 ։ ա Կոր. ժե.
20, 23 ։ Ցայտ. ա. 5 ։
ֆ Ցօհ. ա. 16 ։ գ. 34 ։ ԳԼ.
բ. 9 ։ գ. 11 ։
Ֆ Եփես. ա. 10 ։

ա Բ Կոր. Ե. 18 ։
Բ Եփես. բ. 14, 15, 16 ։
ֆ Եփես. բ. 1, 2, 12, 19 ։ գ.
18 ։
ե Տիմ. ա. 15, 16 ։
Ը Եփես. բ. 15, 16 ։
Ը Ղոս. ա. 75 ։ Եփես. ա. 4 ։
Ե. 27 ։ ա Թես. գ. 7 ։
Տիմ. բ. 14 ։ Ցօհ. 24 ։
Ը Եփես. գ. 17 ։ ԳԼ. բ. 7 ։
ե Ցօհ. ժե. 6 ։
Ըե Հմր 6 ։
ֆ Հռով. ժ. 18 ։

թողուելուս, Ե որուն ես Պօղոս սպասաւոր եղայ։
24 Ե Հիմա ուրախ եմ իմ Ը ձեզի համար ի՛րեն չար-
չարանքներուս վրայ, ֆ ու Քրիստոսի ի՛րեն նե-
ղութիւններուն պակասութիւնը իմ մարմինիս մէջ
կը լեցընեմ՝ անոր մարմինին համար, որ եկե-
25 ղեցին է. Որուն ես սպասաւոր եղայ ֆ Աստուծոյ
անտեսութիւնովը՝ որ ինձի տրուեցաւ ձեզի համար՝
26 Աստուծոյ խօսքը լման քարոզելու, Ֆ Այն խորհուր-
դը՝ որ ծածկուած էր ա՛յլ դարերէն ու ազգերէն
հետէ, Ը ու հիմա իր սուրբերուն յայտնուեցաւ.
27 ֆ Որոնց ուզեց Աստուած գիտցընել, ֆ թէ ի՛նչ է
այս խորհուրդին փառաւոր ճոխութիւնը հեթա-
նոսներուն մէջ. որ ան է Քրիստոս ձեր մէջը՝
28 ֆ փառաց յոյսը. Որ անիկայ մենք կը քարոզենք,
Ը ու ամէն մարդ կը խրատենք, և կը սորվեցընենք
ամէն մարդ բոլոր իմաստութիւնով, Ը որ ամէն
մարդ կատարեալ կեցընենք Քրիստոս Յիսուսով.
29 — Որուն համար ես ալ կ՚աշխատիմ Ը ջանք ընելով
— իր ներգործութեամբը համեմատ որ զօրութիւ-
նով իմ մէջս Ի գործ կը դրուի։

Ե Գոր. ա. 17 ։ բ Կոր. գ.
6 ։ գ. 1 ։ Ե. 18 ։ Եփես. գ.
7 ։ Հմր 25 ։ ա Տիմ. բ. 7 ։
Ը Հռով. Ե. 3 ։ բ Կոր. Ե. 4 ։
Ը Եփես. գ. Ի1, 13 ։
Ը Բ Կոր. ա. 5, 6 ։ Փիլ. գ.
10 ։ բ Տիմ. ա. 8 ։ բ. 10 ։
Ի Եփես. ա. 23 ։
Ի ա Կոր. Թ. 17 ։ Գաղ. բ.
7 ։ Եփես. գ. 2 ։ Հմր 23 ։
Ի Հռով. ժգ. 25 ։ ա Կոր. բ.
7 ։ Եփես. գ. 9 ։

Ը Ա Տես. ժգ. 11 ։ բ Տիմ. ա.
10 ։
ֆ Բ Կոր. բ. 14 ։
ֆ Հռով. Թ. 23 ։ Եփես. ա.
7 ։ գ. 8 ։
ֆ ա Տիմ. ա. 1 ։
Ֆ Գոր. ի. 20, 27, 31 ։
Ը Բ Կոր. ժա. 2 ։ Եփես. Ե.
27 ։ Հմր 22 ։
ո ա Կոր. ժե. 10 ։
Ի ԳԼ. բ. 1 ։
Ի Եփես. ա. 19 ։ գ. 7, 20 ։

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Դարձեալ կը յորդորէ զանոնք Քրիստոսի Հաւատքին մէջ
հաստատ կենալ. 8 կը զգուշացնէ հեթանոսական փիլիսո-
փայութենէ և փուճ աւանդութիւններէ, [18 Հրեշտակաց
կրօնքէն 20 և օրինական ծէսերէն, որոնք Քրիստոսով վեր-
ջացած են։

1 Վ[ա]նզի կ՚ուզեմ՝ որ դիանաք՝ թէ ի՛նչպէս մեծ
անձկութիւն ունիմ ձեզի համար ու Լաւտիկիացւոց համար , ու ամէն անոնց համար՝ որ իմ ե-
2 րեսս մարմինով չեն տեսեր . Ը[ն]ր անոնց սիրտերը միխիթարուին՝ ի սիրով միացած , ու
կատարեալ իմացողութեան բոլոր հոմութիւնը հասնին , այսինքն ը Հօր Աստուծոյ և
3 Վ[ե]րիատոսի խորհուրդին դիտութեանը . Ի[ն]ոյն մէջը իմաստութեան ու դիտութեան բոլոր գան-
4 ձերը պահուած են : Ես այ կ՚ըսեմ , Որ չըլլայ թէ մէկը հրապուրական խօսքերով ձեզ մոլորցնէ :
5 Ը[ն]ր թէպէտ մարմնով հեռու եմ , բայց հոգւով ձեզի հետ եմ , և ը կ՚ուրախանամ երբոր ձեր բա-
ըներկարգութիւնը կը տեսնեմ , Ը ու ձեր հաւատքին
6 հաստատութիւնը Վ[ե]րիատոսի վրայ : Ը Ուստի ինչպէս որ ընդունեցիք Վ[ե]րիատոս Յիսուս Տէրը՝ ա-
7 նո՛վ քայեցէք , Ի[ն]րմէս կապած ու անոր վրայ շինուած՝ և հաւատքին մէջ հաստատուած՝ ինչպէս
որ սորվեցաք , և անոր մէջը աձեցէ՛ք գոհութիւ-
8 նով : Լ[ա]ւ զգուշացէ՛ք՝ չըլլայ որ մէկը ձեզ գերի վարե փիլիսոփայութիւնով ու փուճ խարէութիւ-
նով , Ը որ մարդոց աւանդութեան պէս է՝ ը ա-
աշխարհիս սկզբունքներուն պէս , և չէ թէ Վ[ե]րիա-
9 տոսի վրայ[ապա]պետ-ը[ն]եանը պէս . Ի[ն]նչու որ անոր մէջը կը բնակի Աստուածութեան բոլոր լեցնութ-

ա Գաղ . ա . 29 ։ Փիլ . ա . 30 ։ ա Թես . բ . 2 ։
բ ը Կող . ա . 6 ։
գ Գաղ . գ . 14 ։
դ Փիլ . գ . 8 ։ Գաղ . ա . 9 ։
ե ա Կող . ա . 24 ։ բ . 6 , 7 ։ Եփես . ա . 8 ։ Գաղ . ա . 9 ։
զ Հռով . ժգ . 18 ։ ը Կող . ժա . 13 ։ Եփես . գ . 14 ։ ե . 6 ։ Հմր 8 , 18 ։
է ա Կող . ե . 3 ։ ա Թես . բ . 17 ։
ը ա Կոր . ժգ . 40 ։
թ ա Պետ . ե . 9 ։
ժ ա Թես . գ . 1 ։ Յուդ . 3 ։
ի Եփես . բ . 21 , 22 ։ գ . 17 ։ Գաղ . ա . 23 ։
լ Երեմ . ԼԹ . 8 ։ Հռով . ժգ . 17 ։ Եփես . ե . 6 ։ Հմր 18 ։ Երբ . ժգ . 9 ։
խ Մատ . ժե . 2 ։ Գաղ . ա . 14 ։ Հմր 22 ։
ծ Գաղ . գ . 3 , 9 ։ Հմր 20 ։
կ Ցօհ . ա . 14 ։ Գաղ . ա . 19 ։

10 Թ[ե]ւնը՝ մարմնապէս : Հ[ի]ն դուք ալ անով լցուած
էք , Որ ինքը գլուխ է Ը[ն]լորը իշխանու-
11 թեան ու պետութեան . Ո[վ]ր անով դուք անձեռագործ թլփատութիւնով թլփատուեցաք՝
մեղաց մարմինը մերկանալով Ք[ր]իստոսի թլփա-
12 տութիւնովը . Յ[ի]ւդաղութիւնով անոր հետ միասնեցաք , Ո[ր]ով նաև անոր հետ յարութիւն ա-
ռիք Ը[ն]դ Աստուծոյ գործութեանը հաւատալով . Ո[ր]
13 ինքը դանիկայ մեռելներէն յարուց : Ը[ն]դ ձե՛զ՝ որ ապիկն էք յանցանքներու մէջ ու ձեր մարմինին անթլփատութեանը մէջ մեռած էիք , կենդանացուց
անոր հետը . Ձ[ե]ր ամէն յանցանքները ներելց մեզի ,
14 Ո[ւ] հրամաններով Ը[ն]դդ մեզի հակառակ եղող ձեռագիրը՝ որ մեզի դէմ կը կենար , Ը[ն]ջց , զա-
նիկայ մէջ տեղէն վերցուց ու խաչափայտին վրայ
15 գամեց . Ի[ն]ւ Ը[ն]իշխանութիւնները ու պետութիւնները Ը[ն]րկացուց , ու յայտնապէս խայտառակեց՝
յաղթելով անոնց *անով :
16 Ո[ւ]ստի ալ մէկը թող չգաւազէ ձեզ Ը[ն]ւտելուկամ խմելու՝ Ո[ւ] կամ տօներու կամ ամսագլուխնե-
17 րու կամ շաբաթներու կողմանէ . Ը Որոնք գալոբաններուն շուքն են , բայց Ը[ն]ւն մարմինը Ք[ր]իս-
18 տոսինն է : Ո[ւ]ղղայ որ մէկը զրկէ ձեզ մրցանա-

ե Ցօհ . ա . 16 ։
զ Եփես . ա . 20 , 21 ։ ա Պետ . գ . 22 ։
է Գաղ . ա . 16 ։
ը բ Օր . ժ . 16 ։ Լ . 6 ։ Երեմ . գ . 4 ։ Հռով . բ . 29 ։ Փիլ . գ . 3 ։
թ Հռով . գ . 6 ։ Եփես . գ . 22 ։ Գաղ . գ . 8 , 9 ։
ժ Հռով . գ . 4 ։
ի Գաղ . գ . 1 ։
լ Եփես . ա . 19 ։ գ . 7 ։
խ Գոր . բ . 24 ։
ծ Եփես . բ . 1 , 5 , 6 , 11 ։
կ Եփես . բ . 14—16 ։
ղ Եփես . գ . 12 ։
ճ Ծն . գ . 15 ։ Սաղ . կը . 18 ։ Ես . ծգ . 12 ։ Մատ . ժբ . 29 ։ Դան . ժ . 18 ։ ժա . 22 ։ Ցօհ . ժբ . 31 ։ ժգ . 11 ։ Եփես . գ . 8 ։ Երբ . բ . 14 ։
* կ՚երթ անձովը ։
ա Հռով . ժգ . 3 , 10 , 12 ։
ա Հռով . ժգ . 2 , 17 ։ ա Կոր . բ . 8 ։
ա Հռով . ժգ . 5 ։ Գաղ . գ . 10 ։
բ Երբ . բ . 5 ։ Թ . 9 ։ ժ . 1 ։
գ Հմր 4 ։

կէն ֏ որ ուզէ խոնարհութիւնով ու հրեշտակնե-
րու կրօնքով ՝ չտեսած բաներուն միջամուխ ըլլալ ,
իր մարմնոյն միտքովը փուչ տեղը հպարտանալով ·
19 Նե չբռնէ ֊ Քրիստոսը՝ ուսկից որ բոլոր մարմինը
յօդուածներով ու խազերով հաղորդուած ու միաց-
20 ած՝ Աստուծոյ աճումովը կ՚աճի : Իսկ ե-
թէ դուք Քրիստոսի հետ ‹աս աշխարհիս սկզբունք-
ներէն ›մեռած , ինչո՞ւ համար աշխարհիս մէջ
կ՚ենդանի եղողներու պէս ասանկ կանոններու կը
21 ենթարկուիք , ըսելով , ՝Մի՛ մօտենար , համը մի՛
22 առներ , մի՛ դպչիր , (Որոնց ամէնը ապականու-
թեան համար են գործածուելուն) ըստ մարդոյ
պատուիրանքներուն ու սորվեցուցածներուն համա-
23 ձայն , ֊Որոնք խնամատարութեան կերպարանք մը ու-
նին ՝ ինքնահամ կրօնքով ու խոնարհութիւնով
և մարմինի չնայելով , բայց չէ թէ պատիւ մը
արժանի են , հապա մարմինը յագեցնելու ի՛ջ ծա-
ռային :

ԳԼՈՒԽ · Գ

1 Առաքեալը կը ցուցընէ թէ ո՛ւր փնտռելու ենք զՔրիստոս ·
5 կը յորդորէ երկրաւոր անդամները սպաննել , 10 հին մար-
դը վռայլ հանել , և Քրիստոսը հագնիլ · 12 սիրոյ՝ խոնար-
հութեան և ուրիշ պարտաւորութեանց վրայով խրատ կու
տայ :

1 ՝Ալդ թէ որ Քրիստոսի հետ յարութիւն ա-
ռիք , ուրեմն վերի բաները փնտռեցէք , ֊ուր
2 որ Քրիստոս կը նստի Աստուծոյ աջ կողմը : Վերի
բաները մտածեցէք , չէ թէ աս երկրիս վրայինե-
3 րը : ֏Ինչու որ դուք մեռաք , ՝ ու ձեր կեանքը

֊ Եզեկ ·ժգ · 3 ։ ա Տիմ· ա · 7 ։
֏ Եփես · գ · 15 , 16 ։
+ Հմր 8 ։ Գաղ · բ · 19 ։ Եփես ·
բ · 15 ։
ֹ Հռով· գ · 3 , 5 ։ է · 4 , 6 ։
֍ Գաղ · գ · 3 , 9 ։
՝՝ ա Տիմ· գ · 3 ։
֊֊ Ես · ի֊ · 13 ։ Մատ · ժե · 9 ։
Տիտ · ա · 14 ։

֏ ա Տիմ· գ · 8 ։
՝ Հմր 18 ։
՝՝ Հռով· գ · 5 ։ Եփես · բ · 6 ։
ԳԼ · բ · 12 ։
֊ Հռով· բ · 34 ։ Եփես · ա · 20 ։
֏ Հռով· գ · 2 ։ Գաղ · բ · 20 ։
ԳԼ · բ · 20 ։
՝ բ Կոր · է · 7 ։ ԳԼ · ա · 5 ։

պահուած ֏ է Աստուծոյ ՝ քովը ՝Քրիստոսի հետ ՝ :
4 ֊Երբոր Քրիստոս ՝մեր կեանքը յայտնուի , ան
ատենը դուք ալ ֍ անոր հետ ֊ փառքով պիտի
յայտնուիք :
5 ֊ Ուստի ձեր երկրաւոր անդամները ֊սպաննե-
ցէ՛ք · ֏ պոռնկութիւնը , պղծութիւնը , անասուն
կիրքը , ֊չար ցանկութիւնը և ագահութիւնը՝
6 որ կռապաշտութիւն է · ֊ Որոնց համար Աստու-
ծոյ բարկութիւնը ֏անհնազանդութեան որդւոց
7 վրայ կու գայ · ֍ Որ ատեն մը դուք ալ անոնց միջը
8 կը քալէիք , երբոր անոնց մէջը կ՚ապրէիք ֊ Հայց
հիմա մերկութիւն ձեզնիք դուք ալ ան ամէնը · բար-
կութիւնը , սրտմտութիւնը , չարութիւնը , հայհո-
յութիւնը , ֏անհամեստ խօսքերը ձեր բերաննե-
9 րէն : ՝Իրարու սուտ մի՛ ըսէք · ֍ հին մարդը
10 իր գործերովը ձեր վրայէն հանեցէ՛ք · Նե հագէ՛ք
ան նորը ֏ դիտութիւնով ՝նորոգուած ֏ իր Աստե-
11 ծոյին ՝ պատկերին պէս · ՝Ուր որ Յոյն ու ֏Հրեայ ,
թլփատութիւն ու անթլփատութիւն , Խարբարոս ,
Սկիւթացի , ծառայ ֏մ ազատ կայ · ՝՝ Հապա
12 Քրիստոս ֏ ամէնը՝ և ամէն բաներ մէջ : ՝Ուստի
Աստուծոյ ընտրեալ սուրբերու ‹ ու ֏ սիրելիներու

֏ ա ՃօՀ · դ · 2 ։
՝ ՃօՀ · ժա · 25 ։ ժղ · 6 ։
֊ ա Կոր · ժե · 48 ։ Փիլ · գ · 21 ։
֏ Հռով· բ · 13 ։ Գաղ · ե · 24 ։
֍ Հռով· գ · 13 ։
ֹ Եփես · ե · 3 ։
՝՝ ա Թես · դ · 5 ։
֊֊ Եփես · ե · 5 ։
֏՝ Հռով· ա · 18 ։ Եփես · ե · 6 ։
Ճայտ · իբ · 15 ։
֍ Եփես · բ · 2 ։
֏ Հռով· գ · 19 , 20 ։ է · 5 ։ ա
Կոր · գ · 11 ։ Եփես · բ · 2 ։
Տիտ · գ · 3 ։

֊ Եփես · դ · 22 ։ ա Պետ · բ · 1 ։
Երբ · ժբ · 1 ։ Ճակ · ա · 21 ։
֏ Եփես · դ · 29 ։ ե · 4 ։
֍ Ղև · ժԲ · 11 ։ Եփես · դ · 25 ։
֏ Եփես · դ · 22 , 24 ։
՝ Հռով· ժբ · 2 ։
֊ Եփես · բ · 10 ։
֏ Եփես · դ · 23 , 24 ։
֍ Հռով· ժ · 12 ։ ա Կոր · ժբ ·
13 ։ Գաղ · գ · 28 ։ ե · 6 ։
Եփես · գ · 8 ։
՝՝ Եփես · ա · 23 ։
֊֊ ա Թես · ա · 4 ։ ա Պետ · ա ·
2 ։ բ Պետ · ա · 10 ։

պէս՝ զ վրանի դ հագէք Ձգուխը , ողորմութիւնը ,
քաղցրութիւնը , խոնարհութիւնը , հեզութիւնը ,
13 երկայնմտութիւնը , ը Իրարու համբերելով և իրա-
րու ներելով՝ թէ որ մէկը մէկու մը դէմ տրտունջ
մը ունենայ . ինչպէս որ Քրիստոս ձեզի ներեց ,
14 անանկ ալ դուք : թ Ասոնց բոլորուն վրայ
Հագէք Սիրոյ , ժ որ կատարելութեան կապն է .
15 ի Ու * Աստուծոյ խաղաղութիւնը ձեր սրտերուն
մէջը թագաւորէ , ձ որ դուք անոր կանչուեցաք ՝ մէկ
16 մարմինով . ի ու գոհացող եղէք : Քրիստոսի խօսքը
ձեր մէջը բնակի առատապէս ամէն իմաստութիւնով՝
իրար սորվեցընելու ու խրատելու , ի սաղմոսներով
և օրհնութիւններով ու հոգևոր երգերով ՝ ձեր
սրտերուն մէջը շնորհքով գՍատուած օրհնելու :
17 ի Ու ամէն ինչ որ կ՚ընէք թէ խօսքով և թէ
գործքով , բոլորը Տէր Յիսուսին անունովը ըլլէ ,
՝ Աստուծոյ ու Հօրը գոհութիւն մատուցանելով
անոր ձեռքովը :
18 Բ Կնկի կնիկներ՝ ձեզի եղէք հնազանդ եղէք ձեր էրիկներուն ,
19 ի ինչպէս որ կը վայլէ՝ Տէրոջմով : ՝ Էրիկներ՝
սիրեցէք ձեր կնիկները , և ու դառն մի ըլլաք ա-
20 նոնց : ՚Ո՛վ զաւակներ՝ Ե ամէն բանի մէջ ծնողաց եղէք

ՠ Եփս . գ . 24 :
Ձ Գաղ . Ե . 22 : Փիլ . բ . 1 :
Եփս . գ . 2 , 32 :
՟ Մար . ժա . 25 : Եփս . գ .
2 , 32 :
՛՟ ա Պետ . գ . 8 :
Է Ցօհ . ժգ . 34 : Հռով . ժգ .
8 : ա Կոր . ժգ : Եփս . Ե . 2 :
Գաղ . բ . 2 : ա Թես . գ . 9 :
ա Տիմ . ա . 5 : ա Ցօհ . գ .
23 : գ . 21 :
՞ Եփս . գ . 3 :
Ը Հռով . ժգ . 17 : Փիլ . գ . 7 :
* Ո՛նէն՝ Քրիստոսի
Թ ա Կոր . Ե . 15 :
Ժ Եփս . բ . 16 , 17 : գ . 4 :

Ձ Գաղ . բ . 7 : Հմր 17 :
ի ակոր . ժգ . 26 : Եփս . Ե . 19 :
ղ Գաղ . գ . 6 :
Ճ ա Կոր . ժ . 31 :
՝ Հռով . ա . 8 : Եփս . Ե . 20 : Գաղ .
ա . 12 : բ . 7 : ա Թես . Ե .
18 : Եբր . ժգ . 15 :
Բ Եփս . Ե . 22 : Տիտ . բ . 5 :
ա Պետ . գ . 1 :
Ձ Եփս . Ե . 3 :
Ի Եփս . Ե . 25 , 28 , 33 : ապետ .
գ . 7 :
Ր Եփս . գ . 31 :
Ց Եփս . գ . 1 :
Ւ Եփս . Ե . 24 : Տիտ . բ . 9 :

՝ ձեր Ծնողքներուն , ինչու որ ան է Տէրոջը առջևը
21 հաճելի : ը Հայրեր՝ ձեր որդիները մի՛ բարկացը-
22 նէք , որ չվհատին : Բ Ծառաներ՝ ամէն բանի
մէջ Նազանդ եղէք ձեր մարմնաւոր տէրերուն . չէ
թէ աչքի առջև ծառայելով մարդահաճոներու
պէս , հապա սրտի միամտութեամբ՝ Տէրոջմէ վախ-
23 նալով . և Ինչ որ կ՚ընէք սրտմտոց ըրէք , որպէս թէ
24 Տէրոջը ու չէ թէ մարդոց , Ե Գիտնալով որ ժա-
ռանգութեան հատուցումը Տէրոջմէ պիտի առնէք .
25 ի ինչու որ Տէր Քրիստոսին կը ծառայէք . Իսկ
անօրէնը իր անօրէնութեանը պտուղը պիտի ըն-
դունի , և աչառութիւն չկայ :

Գլ . Դ

1 Կը յորդորէ ջերմեռանդութեամբ աղօթք ընել , 5 խելացու-
թեամբ վարուիլ անանց կեանք՝ որպէս դեռ քրիստոսի կատա-
րեալ դիտութիւնը չունին . 10 իր բարեաց կը մատուցանէ ա-
նոնց , և ամէն կերպ յաջողութիւն կը խնդրէ :

1 Տէրերը՝ ձեր ծառաներուն իրաւունք ու հաւա-
սարութիւն տուէք , դիտնալով որ դուք ալ
Տէր ունիք երկինքը :
2 Բ Հաստատուն աղօթքի հանէք եղէք , անոր մէջը
3 արթնութեամբ գոհութեամբ : ՝ Աղօթք ը-
րէք նաև մեզի համար , Ե որ Աստուած խօսքին
դուռը բանայ մեզի ՝Քրիստոսի խորհուրդը խօսե-
4 լու , Ե որուն համար կապուած ալ եմ , Ող

ՠ Եփս . գ . 4 :
Ձ Եփս . գ . 5 , ՀԸ : ա Տիմ . գ .
1 : Տիտ . բ . 9 : ա Պետ . բ .
18 :
Ճ Հմր 20 :
Ե Փիլմ . 16 :
Ւ Եփս . գ . 6 , 7 :
Ը Եփս . գ . 8 :
Ժ ա Կոր . Ե . 22 :
Ի Հռով . բ . 11 : Եփս . գ . 9 :
ա Պետ . ա . 17 : Տիտ բ
Օր . ժ . 17 :

՝ Եփս . գ . 9 :
Բ Գաղ . ժբ . 1 : Հռով . ժբ .
12 : Եփս . գ . 18 : ա Թես .
Ե . 17 , 18 :
Ձ Գաղ . բ . 7 : գ . 15 :
Ը Եփս . գ . 19 : բ Թես . գ . 1 :
Ժ ա Կոր . ժգ . 9 : բ Կոր . բ . 12 :
Ի Մատ . ժգ . 11 : ա Կոր . գ .
1 : Եփս . գ . 19 : Գաղ . ա .
26 : բ . 2 :
Ր Եփս . գ . 20 : Փիլ . ա . 7 :

յայտնի ընեմ զանիկայ՝ ինչպէս որ ինծի կը վայլէ
5 խօսիլ ։ ե Յոյհաննէսեւթեանմէ վարժեցեր զուբսինա-
նէրուն ի հետ , Ե ժամանակը ծախու առնելով ։
6 Ձեր խօսքը ամէն առեն է շնորհքով՝ Է սրպէս ըն-
աղով համակցած ըլլայ , Ե ու գիտնաք թէ ինչպէս
կը վայլէ ձեզի ամէն մէկուն պատասխան տալ ։
7 Է Ն Լ իմ վրայս բոլորը պիտի յանգրնէ ձեզի
Տիւքիկոս սիրելի եղբայրը և հաւատարիմ պաշտօ-
8 նեան ու ծառայակիցը Տէրոջմով . Է Ոյն որ ատ
բանին համար ձեզի խրկեցի , որ *գիտնայ ձեր
վրայով , ու ինքը ձեր՝ սիրտերը մխիթարէ ,
9 ¦Ոնեսիմոս հաւատարիմ ու սիրելի եղբօրը հետ
մէկտեղ՝ որ ձեզմէ ելած է . իրենք ամէն բանը ձեզի
10 պիտի յայտնեն՝ ինչ որ հոս կայ ։ Հ Խարև կ'ընէ
ձեզի Արիստարքոս՝ իմ գերեվարեալ ընկերս , Յ և
Մարկոս՝ Խառնաբասին եղբօրորդին , (որուն հա-
մար պատուէր առիք . թէ որ ձեզի գալու ըլլայ ,
11 ընդունեցէք անիկայ ,) Լ ե Յիսուս՝ որ Յուստոս
ըսուած է , որոնք թլփատութենէն են . ասոնք
միայն ինձի գործակից եղան Աստուծոյ թագաւո-
րութեանը մէջ , որոնք ինծի մխիթարութիւն
12 եղան ։ Ե Խարև կ'ընէ ձեզի Եպափրաս՝ Քրիս-
տոսի ծառան , որ ձեզմէ ելած է , Ե ամէն առեն ա-
ղօթքի մէջ ձեզի համար չանք ընելով , ? որ դուք
կատարեալ ու լման կենաք Աստուծոյ բոլոր կամա-
13 յը մէջ ։ Վ Կանդիլ անոր վրայով ես կը վկայեմ՝
թէ շատ նախանձախնդրութիւն ունի ձեզի համար
ու Լաւոդիկիէի և Հիերապօլիսի մէջ եղողներուն

ը Եփե . ե . 15 ։ ա Թես . գ . 11 ։
ը Եփե . ե . 16 ։
թ Ժող . ժ . 12 ։ Գլ . գ . 16 ։
ի Մաթ . Թ . 49 ։
լ ա Պետ . գ . 15 ։
խ Եփե . գ . 21 ։
ծ Եփե . գ . 22 ։
* Ո՞նէ՛ որ գիտնալէ մերվրա-
յով , ու ինքը ձեր

¦ Փիլիմ . 10 ։
հ Գոր . ժէ . 29 ։ ի . 4 ։ իե .
2 ։ Փիլիմ . 24 ։
յ Գոր . ժե . 37 ։ բ Տիմ . գ . 11 ։
ղ Գլ . ա . 7 ։ Փիլիմ . 23 ։
ճ Հռով . ժե . 30 ։
մ Մատ . ե . 48 ։ ա Կոր . բ .
6 ։ ժգ . 20 ։ Փիլ . գ . 15 ։
Եբր . ե . 14 ։

14 Համար ։ Խարև կ'ընէ ձեզի սիրելի Ժ Ղուկաս
15 բժիշկը Ե ու Դեմաս ։ Խարև ըրէք եղբայրնե-
րուն՝ որ Լաւոդիկիա են , և Նիմփասին Ե ու անոր
16 տանը մէջի Եկեղեցւոյն ։ Ո ու երբոր ատ Թուղթը
ձեր մէջը կարդացուի , Լաւոդիկեցւոց Եկեղեցւոյն
մէջ ալ կարդալ տուէք . և դուք ալ Լաւոդի-
17 կիայէն Եկած Ը-ղթը կարդացէք ։ Ե ու ըսէք
Արքիպպոսին , Ո Օգնէյ եղբը քու սպասաւորու-
թեանդ՝ որ Տէրոջմով առիր , որ անիկայ կատա-
18 րես ։ Ե Ն Ո բարեւը իմ ձեռքիս՝ Պօղոսինն է .
Ո իմ կապերս միտքերնիդ Թող ըլլան ։ Ո Շնորհ-
քը ձեզի հետ ։ Ա մէն ։

ԵՒՍԷԲԻՈՍ ԵՒԵՍԱՑԻ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵՒ ԹԱՒՄԱԲԱՆԱԿԱՆ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ Թեսաղոնիկեցւոց թէ ինքը ամէն
առեն կը յիշէ զանոնք իր գոհութեանը ու աղօթքին մէջ , 5
և թէ ինքը ապէկ համոզուած է թէ անոնց հաւատքը ճշմա-
րիտ ու անկեղծ է , և թէ Աստուծոյ զաւակ են ։

1 Պ օղոս և ¬ Սիղուանոս ու Տիմոթէոս՝ Թեսաղոնիկեցւոց Եկեղեցւոյդ Հ Այր Աստուծով՝ ու Տէր
2 Յիսուս Ս Քրիստոսով . Բ Շնորհք և խաղաղու-

ք Բ Տիմ . գ . 11 ։
ր Բ Տիմ . գ . 9 ։ Փիլիմ . 24 ։
ս Հռով . ժգ . 4 ։ ա Կոր . ժգ . 19 ։
տ ա Թես . ե . 27 ։
ւ Փիլիմ . 2 ։
փ ա Տիմ . գ . 6 ։

ք ա Կոր . ժգ . 21 ։ բ Թես .
գ . 17 ։
ֆ Եբր . ժգ . 3 ։
օ Եբր . ժգ . 25 ։
ֆ բ Կոր . ա . 19 ։ բ Թես . ա .
1 ։ ա Պետ . ե . 12 ։
Բ Եփե . ա . 2 ։

թիւն ձեզի *Աստուծմէ մեր Հօրմէն՝ ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն" :

‡Ալ գոհանանք Աստուծմէ ամէն ատեն ձեր համար՝ Ա ձեզ յիշելով մեր աղօթքներուն
3 մէջը · Ընդհատ յիշելով Հաւատքին գործը ու Հոգիով աշխատութիւնը և սէր Տէր Յիսուս Քրիստոսի յոյսին համբերութիւնը՝ Աստուծոյ ու
4 մեր Հօրը առջեւը · Ու գիտնալով՝ Աստուծմէ սի-
5 րուած եղբայրներ՝ Ի ձեր ընտրութիւնը · Ը Որ մեր աւետարանը չէ թէ միայեակ խօսքով եղաւ ձեզի , հապա զօրութիւնով ալ Ի և Հոգւով Սրբով և ու շատ ապշութիւնով , Ի ինչպէս որ գիտէք ալ թէ ինսոր կեցանք ձեր մէջը ձեզի համար :
6 Ե Դուք ալ մեզի ու Տէրոջը նմանող եղաւիք՝ ընդունելով խօսքը շատ նեղութեան մէջ՝ Ի Հոգւոյն
7 Սրբոյ ուրախութիւնովը · Անանկ որ դուք օրինակ եղաք բոլոր հաւատացեալներուն՝ որոնք Մակեդո-
8 նիայի ու Աքայիայի մէջ են : Ը Ինչու որ ձեզմէ հռչակուեցաւ Տէրոջը խօսքը , չէ թէ միայեակ Մակեդոնիայի ու Աքայիայի մէջ , Ի հապա նաև ամէն տեղ ձեր հաւատքը որ դէպ ի Աստուած է տարածուեցաւ , անանկ որ ալ պէտք չէ մեզի բան մը
9 խօսիլ : ‡Անոնք իրենք կը պատմեն մեզի համար , Ի թէ ինչպէս եղաւ մեր ձեր քովը մտնելը , Ի և ինչպէս դուք կուռքերէն Աստուծոյ դարձաք՝ կենդանի և ճշմարիտ Աստուծոյ ծառայելու ,
10 դանի ու Հշմարիտ Աստուծոյ ծառայելու , և սպասելու անոր Որդւոյն ‡ երկինքէն . Ա որ ինքը մեռելներէն յարուց զանիկայ՝ այսինն Յիսուսը , Ա որ կ'ազատէ մեզ գալու բարկութենէն :

Գ · Ր

1 Ընտրեալը կը ցուցընէ թէ ինչպէս աւետարանը թեսաղոնիկի մէաու ու քարոզուեցաւ , և ինչպէս անոնք ալ ընդունեցին · 18 պատճառը կ'ըսացընէ թէ ինքը ինչո՞ւ այնքան երկար ատեն հեռու մնաց անոնցմէ , և թէ ինչո՞ւ այնքան մեծ փափաք ունէր զանոնք տեսնելու :

1 – Վ Հանգի՛ Ի՛ ղբայրնե՛ր՝ դուք ինքներիններիդ գիտէք ձեր մէջը մտնելնիս՝ որ պարապ տեղը չեղաւ .
2 Հապա առաջ Բ Փիլիպպէի մէջ չարչարանքը կրեցինք ու անարգուելով՝ ինչպէս որ գիտէք , Ե հաստատակամութիւն ընդունք մեր Աստուծովը՝ Ա ձեզի պատմելու Աստուծոյ աւետարանը Ի մեծ հակառակ-
3 ութեան մէջ : Հ Ինչու որ մեր յորդորանքը ոչ մոլորութենէ է ու ոչ պղծութենէ և ոչ խա-
4 բէութեամբ . Ի Հապա ինչպէս որ մենք Աստուծմէ ընտրուեցանք ըստ աւետարանը Դիք հաւատացուեցաւ , այնպէս կը խօսինք , Ը չէ թէ մարդոց հաճոյ ըլլալու համար , հապա Աստուծոյ՝ Ա որ մեր
5 սիրտերը կը քննէ · Ի Ինչու որ մենք բնաւ շողոքորթութեան խօսքեր չգործածեցինք , ինչպէս որ գիտէք , ոչ ալ ագահութեան պատճառանք , Հ Աստուած վկայ է :

* Ո՞տանէ լսուին :
‡ Հռով · ա · 8 ; Եփես · ա · 16 ; Փիլիպ · 4 ;
Գլ · բ · 13 ;
ՃսՆ · ղ · 29 ; Գաղ · ե · 6 ; Գլ · գ · 6 ; բ Թես · ա · 3 , 11 ; Ճակ · բ · 17 ;
Հռով · ժգ · 6 ; Եբր · դ · 10 ;
Կող · դ · 12 ; բ Թես · բ · 12 ;
Մար · ժգ · 20 ; ա Կոր · բ · 4 ; գ · 20 ;
բ Կոր · գ · 6 ;
Կող · բ · 2 ;
Գլ · բ · 1 , 5 , 10 , 11 ; բ Թես · դ · 7 ;
ա Կոր · դ · 16 ; ժա · 1 ; Փիլ · գ · 17 ; Գլ · բ · 14 ; բ Թես · դ · 9 ;
Գոր · ե · 41 ; Եբր · ժ · 34 ;
Հռով · ժ · 18 ;
Հռով · ա · 8 ; բ Թես · ա · 4 ;
Գլ · բ · 1 ;
ա Կոր · ժբ · 2 ; Գաղ · գ · 8 ;
Փիլ · գ · 20 ; Տիտ · բ · 13 ; բ Պետ · գ · 12 ; Յայտ · ա · 7 ;
Գոր · ա · 11 ; Գլ · գ · 15 ; բ Թես · ա · 7 ;
Գոր · բ · 24 ;
Ա ատ · գ · 7 ; Հռով · ե · 9 ; Գլ · ե · 9 ;
Գլ · ա · 5 , 9 ;
Գոր · ժգ · 22 ;
Գլ · ա · 5 ;
Գոր · ժե · 2 ;
Փիլ · ա · 30 ; Կող · բ · 1 ;
ա Կոր · ե · 2 ; Հմր 5 ; բ Պետ · ա · 16 ;
ա Կոր · ե · 25 ; ա Տիմ · ա · 11 , 12 ;
ա Կոր · թ · 17 ; Գաղ · բ · 7 ; Տիտ · ա · 3 ;
Գաղ · ա · 10 ;
Ա ռակ · ժե · 3 ; Հռով · բ · 27 ;
Գոր · ե · 33 ; բ Կոր · բ · 17 ; դ · 2 ; ե · 2 ; ժբ · 17 ;
Հռով · ա · 9 ;

6 տուաճ վկայ է , Ի Նէ մարդոցմէ փառք չընտրե-
7 ցինք , ո՛չ ձեզմէ , ոչ ալ ուրիշներէն , ֊ թէեւ
կրնայինք իբրեւ Քրիստոսի Ա առաքեալներ Հ ծան-
րութիւն տալ · Ֆ բայց մենք հեզ եղանք ձեր մէջը ,
ինչպէս որ դայեակ մը իր երախաները կը խնամէ ։
8 ՚Նոյնպէս ալ մենք ձեր վրայ փափաք ունենալով
ո՛կը յօժարէինք , ոչ միայն Աստուծոյ աւետարանը
ձեզի տալ , ֏ հապա մեր անձերն ալ , ինչու որ
9 դուք մեզի սիրելիներ եղաք ։ Վասնզի կը յի-
շէք՝ Ե՛ղբայրներ՝ մեր աշխատութիւնը ու ջանքը ,
որ ՛ ձեզմէ մէկու մը ծանրութիւն չտալու համար
գիշեր ու ցորեկ ֊ գործելով , ձեզի Աստուծոյ աւե-
10 տարանը քարոզեցինք ։ Ն Ինչպէս վկայ էք , և Աս-
տուած ալ , Հ թէ ինչպէս սրբութիւնով ու ար-
դարութիւնով և անարատութիւնով վարուեցանք
11 ձեզի հետ՝ որ հաւատացիք · Ինչպէս դիտէք ալ , որ
ձեզմէ ամէն մէկը՝ ինչպէս հայր մը իր որդիները՝
12 Ընտէ կը յորդորէինք ու կը մխիթարէինք և վկա-
յութիւն կը ընէինք ՚ որ դուք Աստուծոյ վայելչին
պէս քալէք , Հ ան որ ձեզ իր թագաւորութիւնը
13 ու փառքին կանչեց ։ Ասոր համար մենք ալ ան-
դադար ՝ կը գոհանանք Աստուծմէ , որ մեզմէ
Աստուծոյ խօսքը լսելով ընդունեցիք , Ն չէ՛ թէ
Է՛ք՝ մարդոց խօսք , հապա ինչպէս որ Ճշմարտապէս

Ե ՃՕՀ · ե · 41 , 44 ։ ժբ · 43 ։
ա Տիմ · ե · 17 ։
Զ ա Կոր · թ · 4 , 6 , 12 , 18 ։
բ Կոր · ժ · 1 , 2 , 10 , 11 ։
ժգ · 10 ։ բ Թես · գ · 9 ։
Փիլիմ · 8 , 9 ։
Է ա Կոր · թ · 1 , 2 , 5 ։
Ը բ Կոր · ժա · 9 ։ ժբ · 13 , 14 ։
բ Թես · գ · 8 ։
Թ ա Կոր · բ · 3 ։ թ · 22 ։ բ
Կոր · ժգ · 4 ։ բ Տիմ · բ · 24 ։
Ժ Հռով · ա · 11 ։ ժե · 29 ։
ԺԱ բ Կոր · ժբ · 15 ։
ԺԲ բ Կոր · ժբ · 13 , 14 ։

ԺԳ Գոր · ի · 34 ։ ա Կոր · գ ·
12 ։ բ Կոր՝ · ժա · 9 ։ բ Թես ·
գ · 8 ։
ԺԴ ԳԼ · ա · 5 ։
ԺԵ բ Կոր · Է · 2 ։ ՚բ Թես · գ ·
7 ։
ԺԶ Եփես · գ · 1 ։ Փիլ · ա · 27 ։
Կող · ա · 10 ։ Գլ · գ · 1 ։
ԺԷ ա Կոր · ա · 9 ։ Գլ · ե · 24 ։
բ Թես · բ · 13 ։ բ Տիմ · ա ·
9 ։
ԺԸ Գլ · ա · 2 ։
ԺԹ Մաա · ժ · 40 ։ Գաղ · գ ·
14 ։ բ Պետ · գ · 2 ։

է , Աստուծոյ խօսք , որ նաև կը ներգործէ ձեր
14 մէջը որ կը հաւատաք ։ Վասնզի դուք ի՛ղբայրներ՝
նմանող եղաք ՚՚ Աստուծոյ եկեղեցիներուն՝ որ Ա Քրի-
ստոսի մէջ են Քրիստոս Յիսուսով · ՚՚ ինչու որ
դուք ալ նոյն ԼՐԼՅՐՈՆԵՐԸ կրեցիք ձեր համազ-
գիներէն , Ա ինչպէս որ անոնք ալ Ա Քրիստոսէն ·
15 ՚՚ Որոնք Տէր Յիսուսն ալ մեռցուցին ՝ Հ մարգարէ-
ներն ալ , և մեզ հալածեցին , ու Աստուծոյ ան-
16 հաճոյ ֏ և բոլոր մարդոց հակառակ են · ՚՚ Ու մեզ
կ՚արգիլեն հեթանոսներուն խօսելէն անոնց փրկու-
թեանը համար , ֊ որ իրենց մեղքերուն չափը լ-
ցընեն ամէն ատեն · ֏ և բարկութիւնը անոնց վրայ
հասեր է մինչև վերջը ։
17 Իսկ մենք ի՛ղբայրներ՝ ՚ իրաւ քիչ մը ատեն ձեզ-
մէ որբ մնացինք երեսով ու չէ՛ թէ սրտով ,
Ֆ բայց աւելի ջանացինք ձեր երեսը տեսնելու մեծ
18 փափաքով ։ Վասնզի համար ես Պօղոս մէկ երկու
անգամ՝ ուզեցի ձեզի գալ , ՚՚ բայց Սատանան մեզ
19 արգիլեց ։ Բ Ինչու որ ո՞վ է մեր յոյսը կամ ու-
րախութիւնը ֊ կամ Դը պարծանքին պսակը , եթէ
ոչ դուք՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի ա՛ջկը Ծ ա-
20 նոր գալուստը ։ Որովհետև դուք էք մեր
փառքը և ուրախութիւնը ։

՚՚ Գաղ · ա · 22 ։
՚՚ Գոր · ժէ · 5 , 13 ։
Հ Եբր · ժ · 33 , 34 ։
Ծ Գոր · բ · 23 ։ գ · 15 ։ ե ·
30 ։ է · 52 ։
Ը Մաա · ե · 12 ։ իգ · 34 , 37 ։
Ղու · ժգ · 33 , 34 ։ Գոր ·
է · 52 ։
Թ Եսթ · գ · 8 ։
Ժ Ղու · ժա · 52 ։ Գոր · ժգ ·
50 ։ ժգ · 5 , 18 ։ ժէ · 5 ,
13 ։ ժը · 12 ։ ժթ · 9 ։ իբ ·
21 , 22 ։
ՔՆ · ժե · 16 ։ Մաա · իգ ·
32 ։
ա Մաա · իգ · 6 , 14 ։
ա Կոր · ե · 3 ։ Կող · բ · 5 ։
Գլ · գ · 10 ։
Հռով · ա · 13 ։ ժե · 22 ։
բ Կոր · ա · 14 ։ Փիլ · բ ·
16 ։ գ · 1 ։
Ա Ընակ · ժգ · 31 ։
ա Կոր · ժե · 23 ։ Գլ · գ ·
13 ։ Ցայտ · ա · 7 ։ իբ · 12 ։

ԳԼ · Գ

1 Պօղոս կը յայտնէ իր մեծ սէրը որ ունէր Թեսաղոնիկեցւոց
վրայ , թէ՛ Տիմոթէոսը անոնց խրկելով՝ որ հաստատէ և

մխիթարեմ զանոնք , թէ անոնց բարեգործութեանցը վրայ ուրախանալով , 10 և թէ ազօթիք ընելով անոնց համար , և անվամանդ անոնց երթալուս փափաքելով ։

1 — Պատճառ ալ ունենալով աւելի համբերել , Բ ապէկ
2 երկեցաւ մեզի միտակ Ելթէնք մնալ · Եւ Տիմոթէոս մեր եղբայրը ու Աստուծոյ պաշտօնեան և մեր գործակիցը Քրիստոսի աւետարանին մէջ՝ խրկեցինք ձեզ հաստատելու ու մխիթարելու ձեր
3 հաւատքին համար · Ը Որ ոս նեղութիւններուն մէջ չեզջ մէկը շփոթի · քանզու որ դուք ինքներդ գիտէք Ե որ մենք սա բանիերուն համար կե-
4 ցեր ենք ։ Ը Քանզի երբոր մենք ձեր քովը էինք , առաջուց ձեզի կը զգուշացնինք թէ նեղութիւններու պիտի հանդիպինք , ինչպէս որ եղաւ ալ , ու դի-
5 տեք ։ Ե Այսը համար ես ալ չկրնալով աւելի համբերել , յղարկ խրկեցի ձեր հաւատքը դիտնալու , Ը որ չըլլայ թէ փորձող ձեզ փորձած ըլլայ , Ե և մեր աշխատութիւնը պարապ ըլլայ ։ Ե Բայց հիմա երբոր Տիմոթէոս ձեզմէ մեզի եկաւ , ու ձեր հա-ւատքին և սիրոյն աւետիսը մեզի տուաւ , որ ամէն ժամանակ մեր բարի յիշատակը ունիք , և կը փափաքիք մեզ տեսնելու , Ե ինչպէս որ մենք
7 ալ ձեզ , Ը Այսը համար ի՛ղձայրներ՝ Ե ձեր վրայ մխի-թարութիւնք մեր բոլոր վիշտերուն ու նեղութիւն-
8 ներուն վրայ՝ ձեր հաւատքովը · Քանզի որ հիմա կենդանի ենք մենք , Ե թէ որ դուք հաստատուն
9 կենաք Տէրոջմով ։ Ե Քանզի ի՞նչ գոհութիւն

— Հմմ 5 ։
Բ Գոր · ժէ · 15 ։
Գ Հռով · ժգ · 21 ։ ա Կոր · ժգ · 10 ։ բ Կոր · ա · 19 ։
Դ Եփես · գ · 13 ։
Ե Գոր · ի · 16 ։ ժգ · 21 ։ ի · 23 ։ իա · 11 ։ ա Կոր · գ · 9 ։ բ Տիմ· գ · 12 ։ ա Պետ · բ · 21 ։
Զ Գոր · ի · 23 ։
Է Հմմ 1 ։
Ը ա Կոր · է · 5 ։ բ Կոր · ժա · 3 ։
Թ Գաղ · բ · 2 ։ գ · 11 ։ Փիլ· բ · 16 ։
Ժ Գոր · ժբ · 1 , 5 ։
Ի Փիլ· ա · 8 ։
Լ բ Կոր · ա · 4 ։ է · 6 , 7 , 13 ։
Խ Փիլ· գ · 1 ։
Ծ Գլ· ա · 2 ։

կրնանք մնաուցանել Աստուծոյ ձեր վրայով՝ ան ամէն ուրախութեանը համար որ կ'ուրախանանք
10 ձեզի համար մեր Աստուծոյ առջեւը , Ե՝ գիշեր ու ցորեկ հետաքրքրութեամբ կ'ընենք Ե ձեր երեսը տեսնելու , ու ձեր հաւատքին պակասութիւնները
11 լեցընելու ։ Բայց Աստուած ինքն ու մեր Հայրը և մեր Տէրը Յիսուս Քրիստոս Ե մեր ճամբան դիզ
12 Ի ձեզի յաջողէ ։ Ա Եւ Տէրը ամեցընէ ու աւելցընէ ձեր սէրը Ա իրարու վրայ ու ամենուն վրայ ,
13 ինչպէս որ մենք ալ ձեր վրայ ասկէ , Ե հաստա-տելով ձեր սիրտերը անարատ՝ սրբութեան մէջ Աստուծոյ և մեր Հօրը առջեւը՝ մեր Տէրոջը Յի-սուս Քրիստոսի գալուստին Ը իր բոլոր սուրբե-րուն հետ մէկտեղ ։

ԳԼՈՒԽ Գ

1 Կը յորդորէ զանոնք որ ամէն կերպով յառաջ երթան աս-տուածպաշտութեան մէջ , 6 որ սուրբ ու արդար վարմունք ունենան , 9 որ մեկնիկ սիրեն , 11 որ ամէն մէկը խաղաղու-թեամբ իր գործը գործէ , 13 ու վերջապէս ընծեցնայներուն վրայով իրենց տարամերժութիւնը չափաւոր ըլլայ ։ 17 Աւետեա-լը սա վերջին յորդորածին վրայ համառօտ կերպով մը կը նկարագրէ մեռելոց յարութիւնը , և Քրիստոսի երկրորդ գալուստը դատաստանի համար ։

1 Ա՛լ հիմա , Ե ղբայրնե՛ր , ձեզի կ'աղաչենք՝ ու կը յորդորենք Տէր Յիսուսով , — որ ինչպէս սեզմէ առիք՝ Ե թէ ինաոր պէտք է ձեզի քալել ու Ե Աս-տուծոյ հաճոյ ըլլալ , ալ աւելի անոր ընթ շատ-
2 նալ ։ Ա Քանզի գիտէք թէ ինչ պատուէրներս
3 տուինք ձեզի Տէր Յիսուսով ։ Ա Ինչու որ Ե Աս-

Է Գոր · իզ · 7 ։ բ Տիմ· ա · 3 ։
Ը Հռով · ա · 10 , 11 ։ ժե · 32 ։
Թ Գլ· բ · 17 ։
Ժ բ Կոր · ժգ · 9 , 11 ։ Կող· գ · 12 ։
Ի Մար · ա · 3 ։
Լ Գլ· գ · 10 ։
Խ Գլ· գ · 9 ։ ե · 15 ։ բ Պետ · ա · 7 ։
Ծ ա Կոր · ա · 8 ։ Փիլ· ա · 10 ։ Գլ· է · 23 ։ բ Թես · բ · 16 ։ ա Ցօհ · գ · 20 , 21 ։
Կ Ջաք · ժգ · 5 ։ Ցուդ · 14 ։
Հ Փիլ· ա · 27 ։ Կող· բ · 6 ։
Ձ Գլ· բ · 12 ։
Ղ Կող· ա · 10 ։
Ճ Հռով· ժբ · 2 ։ Եփես · ե · 17 ։

տուածոյ կամքը՝ ասելէ այսինքն՝ ձեր սուրբ ըլլալը ;
4 Ըսոր դուք ետ կենաք պոռնկութենէն . Ձեզմէ
իւրաքանչիւրը գիտնայ իր անձնը սրբութիւնով ու
5 պատուով տանալ . Ը Ձէ թէ ցանկութեան կիրքով՝ Ի ինչպէս հեթանոսները՝ ժ որոնք Աստուած
6 չեն ճանչնար : Ի Ըրլլայ որ *ոչ բանին՝՝ մէջ
չափէ անցնի ու իր եղբայրը զրկէ . Ե ինչու որ
Տէրը այս բոլոր բաներուն համար վրէժխնդիր է .
ինչպէս առաջուց ըսինք ձեզի ու վկայութիւն
7 տուինք : Ի՞նչու որ Աստուած մեզ պղծութեան
8 չհանեցից , Ի հապա սրբութեան : Ժ Ուստի ան որ
կ՚անարգէ , չէ թէ անիկայ մարդ մը կ՚անարգէ ,
հապա Աստուած՝ Ն որ իր Սուրբ Հոգին ալ † մեզի
տուաւ :

9 Ի այլ եղբայրսիրութենէն վրայով Հ պէտք չէ ձեզի բան գրել . Ն ինչու որ դուք ինքներնիդ Աս-
10 տուածմէ սորված էք Ղ միմիզմի սիրել . Ճ Եւ իրաւ
այս բանը կ՚ընէք դուք բոլոր Մակեդոնիայի մէջ
եղող ամէն եղբայրներուն , սակայն կ՚աղաչենք ձեզ
11 զի՛ Ե եղբայրնե՛ր որ ալ աւելի առատանաք . Չ Եւ
ջանք ընէք որ հանդարտ կենաք . ու ամէն մէկդ՝
նիղ իր գործը գործէ , Ն ու ձեր ձեռքերովը աշխա-

Ի Եփե . է . 27 ։
Ղ ա Կոր . չ . 15 , 18 ։ Եփե . է . 3 ։ Կող . պ . 5 ։
Ի Հռով . չ . 19 ։ ա Կոր . պ . 15 , 18 ։
Ը Կող . պ . 5 ։ Հռով . ա . 24 , 26 ։
Թ Եփե . դ . 17 , 18 ։
ժ ա Կոր . ժե . 34 ։ Գաղ . դ . 8 ։ Եփե . բ . 12 ։ պ . 18 ։ բ Թես . ա . 8 ։
ի Ղև . ժթ . 11 , 13 ։ ա Կոր . չ . 8 ։
* Կ՚ո՞ր բանի մը
լ բ Թես . ա . 8 ։
խ Ղև . ժա . 44 ։ ժթ . 2 ։ ա Կոր . ա՛ . 2 ։ Եբր . ժբ . 14 ։ ա Պետ . ա . 15 , 16 ։
ծ Ղա . ժ . 16 ։
կ ա Կոր . բ . 10 ։ է . 40 ։ ա Ցօհ . պ . 24 ։
† Ո՛չ՝ մէկու
հ ԳԼ . է . 1 ։
յ Երեմ . լա . 34 ։ Ցօհ . չ . 45 ։ ժբ . 26 ։ Եբր . ը . 11 ։ ա Ցօհ . բ . 20 , 27 ։
ղ Ա՛ստ . իբ . 39 ։ Ցօհ . ժգ . 34 ։ ժե . 12 ։ Եփե . է . 2 ։ ա Պետ . գ . 8 ։ ա Ցօհ . գ . 11 , 23 ։ պ . 21 ։
ճ ԳԼ . ա . 7 ։
մ ԳԼ . պ . 12 ։
յ բ Թես . գ . 11 ։ ա Պետ . դ . 15 ։
ն Գոր . ի . 35 ։ Եփե . գ . 28 ։ բ Թես . պ . 7 , 8 , 12 ։

տիք , (ինչպէս որ ձեզի պատուիրեցինք ,) Է որ դուք բնութիւնդ հետը պարկեշտութեամբ վարուիք ,
12 ու * բանի մը կարօտ չըլլաք :
Ձենք ուզէր՝ Ի զդայրներ՝ որ տգէտ ըլլաք ննջեցեալներուն վրայով , որ չտրտմիք ՚՚ ինչպէս ուրիշ-
13 ները՝ Ն որոնք յոյս չունին : Ա՚ուզէ՝ Դ թէ որ կը հաւատանք թէ Յիսուս մեռաւ ու յարութիւն առաւ , Ն անոնք ալ Աստուած ննջեցեալները Յի-
14 սուսով պիտի բերէ անոր հետ : Ա՚սոր պէս կը զրուցինք ձեզի Տէրոջը խօսքովը , ՚՚ թէ մենք որ մինչև Տէրոջը գալուստը ողջ կը մնանք , բնաւ
15 ննջեցեալներէն առաջ պիտի չանցնինք : Է Ինչու որ Տէրը ինքն ազդարարութեան հրամանով՝ հրեշտակապետին ձայնովը ու Աստուծոյ փողովը կը-
կինքէն պիտի իջնէ , բ և Քրիստոսով մեռածները
16 առաջ յարութիւն պիտի առնեն : Ձ Ետքը մենք ալ որ ողջ մնացած ենք՝ անոնցմով միասին պիտի
յափշտակուինք ամպերով Տէրոջը առջևը երկնքը
օդին մէջը , Ֆ և անանկ յաւիտեան Տէրոջը հետ
17 պիտի ըլլանք : Ֆ Ուստի միմիզմի մխիթարեցէ՛ք
ասով խօսքերով :

Ե Հռով . ժգ . 13 ։ բ Կոր . ը . 21 ։ Կող . գ . 5 ։ ա Պետ . բ . 12 ։
* Կ՚ո՞ւմէկու
ո Տ՛ես Ղև . ժթ . 28 ։ բ Օր . ժգ . 1 , 2 ։ բ Թագ . ժբ . 20 ։
Ն Եփե . բ . 12 ։
շ ա Կոր . ժե . 13 ։
Ջ ա Կոր . ժե . 18 , 23 ։ ԳԼ . գ . 13 ։
ռ ե Թագ . ժգ . 17 , 18 ։ ի . 35 ։
ս ա Կոր . ժե . 51 ։
վ Մատ . իգ . 30 , 31 ։ Գոր . ա . 11 ։ բ Թես . ա . 7 ։
տ ա Կոր . ժե . 52 ։
ր ա Կոր . ժե . 23 , 52 ։
ց ա Կոր . ժե . 51 ։
ւ Գոր . ա . 9 ։ Ցայտ . ժա . 12 ։
ֆ Ցօհ . ժբ . 26 ։ ժգ . 3 ։ ժե . 24 ։
ֈ ԳԼ . է . 11 ։

ԳԼ . Ե

1 Կը շարունակէ իր նկարագրութիւնը Քրիստոսի ՚՚ դատաստանի գալուն վրայով , 16 և զանազան խրատներ տալով՝ 23 իր թուղթը կը վերջացընէ ։

1 — Ասաց ան ժամերուն ու ժամանակներուն համար՝ Ե՛ղբայրնե՛ր՝ Ի պէտ չէ բան մը գրել ձեզի ·
2 Վասնզի դուք ինքնիրնիդ ազէկ գիտէք թէ Տէրոջը օրը գիշերուան գողի պէս անանկ կը գայնի ։
3 Երբոր ըսեն. Բլլան թէ խաղաղութիւն ու ապահովութիւն է, ա՛ն ատենը կորուստը յանկարծակի անոնց վրայ պիտի գայնի Ի յղիին երկանցը պէս ,
4 ու պիտի չազատին ։ Բ Ասաց դուք Ե՛ղբայրնե՛ր՝ խաւարի մէջ չէք , որ ան օրը գողի մը պէս ձեր
5 վրայ գայնի · Ի Ամէնը որ դուք ամէնքդ լուսոյ որդիք էք ու ցորեկուան որդիք · գիշերուան չենք ,
6 խաւարինը չենք ։ Ը Ուրեմն չքնանանք ինչպէս որ ուրիշները , Ի հապա արթուն ու զգաստ բլլանք ։
7 Ի Վասնզի անոնք որ կը քնանան՝ գիշերը կը քնանան , և անոնք որ կ'արբենան՝ Ի գիշերը կ'արբենան ։
8 Ասաց մենք որովհետև ցորեկուան ենք , զգաստ բլլանք , և Ի հաւատքին ու սիրոյն զրահը վրանիս հագնինք , ու փրկութեան յոյսին սաղաւարտը
9 գլխուինիս դնենք ։ Ի Ինչու որ Աստուած մեզ բարկութեան համար չընտրեց , Ի հապա փրկութիւն ստանալու համար մեր Տէր Յիսուս Քրիստոս
10 ոտսի ձեռքովը · Ի Որ ինքը մեզի համար մեռաւ · որպէս զի թէ արթուն բլլանք և թէ քնանանք ,
11 իր հետը միասին ապրինք ։ Ի Ինչու համար մի-

— Ա Սամ · իդ · 3 , 36 · Գործ · ա · 7 ։
Բ Գաղ · գ · 9 ։
Գ Ա Սամ · իդ · 43 , 44 ; իե · 13 ։ Ղուկ · ժբ · 39 , 40 ; բ Պետ · գ · 10 ։ Յայտ · գ · 3 ։ ժգ · 15։
Դ Եսա · ժգ · 6–9 ։ Ղուկ · ժէ · 27, 28 , 29 ։ իա · 34 , 35 ։ բ Թես · ա · 9 ։
Ե Երեմ · ժգ · 21 ։ Ովս · ժգ · 13։
Զ Հռով · ժգ · 12 , 13 ։ ա Ցօհ · բ · 8 ։
Է Եփես · և , 8 ։
Ը Ա Սամ · իե · 5 ։
Թ Ա Սամ · իդ · 42 ։ իե · 13 ։ Հռով · ժգ · 11 , 12 , 13 ։ ա Պետ · և · 8 ։
Ժ Ղուկ · իա · 34 , 36 ։ Հռով · ժգ · 13 ։ ա Կոր · ժե · 34 ։ Եփես · և , 14 ։
Ի Գոր · բ · 15 ։
Լ Եսա · ծԹ · 17 ։ Եփես · զ · 14 , 16 , 17 ։
Խ Հռով · Թ · 22 ։ Գաղ · ա · 10 ։ ա Պետ · բ · 8 ։ Յուդ · 4 ։
Ծ բ Թես · բ · 12 , 13 ։
Կ Հռով · ժգ · 8 , 9 ։ բ Կոր · և · 15 ։
Հ Գաղ · գ · 17 ։

զնէկ միխիթարեցէք և իրարու չինուելիւն տուէք , ինչպես որ կ'ընէք ալ ։
12 Կու ձեզի կ'աղաչենք՝ Ե՛ղբայրնե՛ր՝ Ի որ ճանչնաք ձեր աշխատաւորները ու վերակացուները Տէրոջմով ,
13 ու ձեզի խաստ սուորները · Կու զանոնք մեծապէս պատուեցէք սիրով իրենց գործերին համար · Ը Իրարու հետ խաղաղութիւն ունեցէք · Կու ձեզի կ'աղաչենք՝ Ե՛ղբայրնե՛ր՝ Ծ անկարգ վարմունք ուներողները խրատեցէք , Ի վհատասիրտները մխիթարեցէք , Ի տկարներուն ձեռնտու եղէք , Ե համբերեցէք ամէնուն հետ ։
15 Նայեցէք՝ որ մէկը չարութեան փոխարէն չարութիւն հատուցանէ մէկու մը · Ա Հապա ամէն ատեն բարիք ընելու եռանդ եղէք թէ իրարու և թէ ամէնուն ։
16 Միշտ ուրախ եղէք ։ (17) Ա Ընդհատ
18 դադար աղօթք ըրէք ։ Ի Ամէն բանի մէջ գոհութիւն տուէք · ինչու որ ասիկա Քրիստոսով Յիսուսով ձեր վրայ Ա Աստուծոյ կամքը
19 Հոգին մի մարէք ։ Ա Մարգարէութիւնները մի արհամարհէք ։
20 Ամէն բան փորձեցէք , Ա բարին առէք ։
21 Ամէն տեսակ դէշ բանէն ետ
22 մնաք ։ Ա Ինքը խաղաղութեան Աստուածը
23 կեցնէ ։ Ա Ինչու հետը խաղաղութեան Աստուածը

Ե ա Կոր · ժգ · 18 ։ Փիլ · բ · 29 ։ ա Տիմ · և · 17 ։ Եբր · ժգ · 7 , 17 ։
Զ Ա Սար · Թ · 49 ։
Է բ Թես · գ · 11 , 12 ։
Ը Եբր · ժբ · 12 ։
Թ Հռով · ժգ · 1 ։ ժե · 1 ։ Գաղ · գ · 1 , 2 ։
Ժ Գաղ · և · 22 ։ Եփես · դ · 2 ։ Կող · գ · 12 ։ բ Տիմ · գ · 2 ։
Ի Ղե · ժԹ · 18 ։ Անակ · ե · 22 ։ իդ · 29 ։ Ա Սամ · և · 39 , 44 ։ Հռով · ժբ · 17 ։ ա Կոր · գ · 7 ։ ա Պետ · գ · 9 ։
Լ Գաղ · գ · 10 ։ Փլ · գ · 12 ։ բ Կոր · գ · 10 ։ Փլ · գ · 4 ։
Խ Ղա · ժբ · 1 ։ իա · 36 ։ Հռով · ժբ · 12 ։ Եփես · գ · 18 ։ Կող · գ · 2 ։ ա Պետ · դ · 7 ։
Ծ Եփես · և · 20 ։ Կող · գ · 17 ։
Կ Եփես · դ · 30 ։ ա Տիմ · գ · 14 ։ բ Տիմ · ա · 6 ։ Տիտ ա Կոր · ժգ · 30 ։
Հ ա Կոր · ժգ · 1 , 39 ։
Ձ ա Կոր · բ · 11 , 15 ։ ա Ցօհ · գ · 1 ։
Ղ Փիլ · գ · 8 ։
Ճ Գլ · դ · 11 ։
Մ Փիլ · գ · 9 ։

[ձ] ձեզ՝ բոլորովին սուբբ ըլլէ՛ ոչ ձեր բոլոր հոգին
և շունչը ու մարմինը անարատ պահուի Տիրոջ մեր
24 Տէր Յիսուս Քրիստոսի գալուստունը։ [ի] Հաւատարիմ է ան որ ձեզ կանչեց, որ ինքը պիտի
25 կատարէ ալ։ Եղբայրնե՛ր, [ա] աղօթեցէք ըրէ՛ք մեզի համար։
26 [ի] Բարեւ՛ տուէք բոլոր եղբայրներուն սուրբ համ-
27 բուրով։ Կ՛երդմնցընեմ ձեզ Տէրոջմով, [ա] որ
ա թուղթը բոլոր սուրբ եղբայրներուն կարդա-
28 ցուի։ [բ] Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը
ձեր հետը ըլլայ։ Ամէն։

[ա] Գաղ. գ · 13։
[բ] ա Կոր. ա · 8։
[գ] ա Կոր. ա · 9։ Ժ · 13։ բ Թես. գ · 3։
[դ] Կող. դ · 3։ բ Թես. գ · 1։
[ե] Հռով. ժգ · 16։
[զ] ա Կող. դ · 16։ բ Թես. գ · 14։
[է] Հռով. ժգ · 20, 24։ բ Թես. գ · 18։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ
ԱՌ ԹԱՆԱՂԱՏԱՐԱՆՑՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Պօղոս առաքեալ կը յայտնէ Թեսաղոնիկեցւոց իր բարի դա-
դափարը որ ունէր անոնց հաւատքին սիրոյն և համբերու-
թեանը վրայ։ 11 և միանգամայն հայծանքի ժամանակ
միխիթարութիւն ունենալու զանազան պատճառներ յառաջ
կը բերէ, որոնց գլխաւորը Աստուծոյ արդար դատաստանին
կ՛առնչի։

1 Պօղոս և [ա] Սիղուանոս ու Տիմոթէոս՝ Թեսաղո-
նիկեցւոց եկեղեցիին [բ] մեր Հայր Աստուծով
2 ու Տէր Յիսուս Քրիստոսով։ [գ] Շնորհք և խա-
ղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն ու Տէր
Յիսուս Քրիստոսէն։

[ա] Բ Կոր. ա · 19։
[բ] ա Թես. ա · 1։
[գ] ա Կոր. ա · 3։

3 [դ] Պարտինք ամէն ատեն Աստուծմէ զոհանալ
ձեզի համար՝ եղբայրնե՛ր, ինչպէս որ կը վայլէ ·
քանզի ձեր հաւատքը շատ աճելու վրայ է, և ձեր
ամէն մէկուն սէրը իրարու վրայ կը շատնայ ·
4 [ե] Ինչպէս որ մենք ալ ձեզմով կը պարծենանք Ա-
ստուծոյ եկեղեցիներուն մէջը՝ ձեր համբերութեա-
նը ու հաւատքին համար [զ] ձեր բոլոր հալածանքնե-
րուն ու նեղութիւններուն մէջ, որոնց որ դուք կը
5 համբերէք · [է] Որ է Աստուծոյ արդար դատաստա-
նին ապացոյցը՝ որ դուք արժանանաք Աստուծոյ
թագաւորութեանը, [ը] որուն համար ալ նեղութիւն
6 կը կրէք · [թ] Քանզի Աստուծոյ առջեւը իրաւունք
է՝ ձեզի նեղութիւն տուողներուն նեղութիւն հա-
7 տուցանել, Ու ձեզի նեղութիւն կրողներուդ՝
[ի] մեզի հետ հանգիստ, [ժ] Տէր Յիսուսին երկինքէն
յայտնուելու ատենը իր զօրաւոր հրեշտակներովը,
8 [ի] Խորբոքած կրակով վրէժ առնելու անոնցմէ [ի] որ
Աստուած չեն ճանչնար, [ի] և որ մեր Տէր Յիսուս
9 Քրիստոսի աւետարանին չեն հնազանդիր · [ի] Որոնք
պիտի պատժուին յաւիտենական ապականութեամբ՝
Տէրոջը երեսէն ու [ի] անոր զօրութեանը փառքին,
10 [ի] Երբոր ինքը գայ փառաւորուելու իր սուրբերուն
մէջը, [ի] և հիանալի ըլլալու բոլոր հաւատացեալ-
ներուն մէջը, (ինչու որ մեր վկայութիւնը ձեր
11 մէջը հաւատացուեցաւ,) ան օրը։ Ուս պատ-
ճառով ալ ամէն ատեն ձեզի համար աղօթք

[ա] ա Թես. ա · 2, 3։ գ · 6, 9։ Գաղ. բ · 12։
[բ] Բ Կոր. ե · 14։ Թ · 2։ [գ] ա Թես. բ · 19, 20։
[դ] ա Թես. ա · 3։
[ե] ա Թես. բ · 14։
[զ] Փիլ. ա · 28։
[է] ա Թես. բ · 14։
[ը] Ցայտ. չ · 10։
[թ] Ցայտ. ժգ · 13։
[ժ] ա Թես. գ · 15։ Յուդ. 14։
[ի] Երբ. ժ · 27։ ժբ · 29։ բ Պետ. գ · 7։ Ցայտ. իա · 8։
[ձ] Սաղ. հԹ · 6։ ա Թես. դ · 5։
[ղ] Հռով. բ · 8։
[ճ] Փիլ. գ · 19։ բ Պետ. գ · 7։
[մ] Օբ. լե · 2։ Նա. բ · 19։ Գաղ. բ · 8։
[յ] Սաղ. ճԹ · 7։
[ն] Սաղ. կբ · 35։

կ'ընենք , ՚ որ մեր Աստուածը ձեզ՝ արժանի
ընէ ՅԻՒ կոչմանը , և իր բարութեան բոլոր
հաճոյութիւնը կատարէ , ՚ու հաւատքին գոր-
12 ծը զօրութիւնով · ՚ն Որ մեր Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսին անունը փառաւորուի ձեր մէջը , և դուք
ալ անոր մէջը՝ մեր Աստուծոյն ու Տէր Յիսուս
Քրիստոսին շնորհացը համեմատ ։

ԳԼ · Ր

1 Կը խնդրէ անոնցմէ որ հաստատ կենան իրենց ընդունած ճըշ-
մարտութեանը մէջ · 3 կը ցուցընէ Թէ ամենը հաւատքին
պիտի ապստամբին , 9 և Տէրոջը պիտի յայտնուի Տէրոջը օրը
դալէն առաջ · 15 իր առջի յորդորանքները կը կրկնէ , ու ա-
ղօթք կ'ընէ անոնց համար ։

1 Կ'ագաչենք ձեզի՝ Ե՛ղբայրներ՝ ՚մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի գալստեանը Ե՛ու մեր անոր քովը
2 ժողվուելուն համար , ՚ Ձըլլայ որ շուտ մը խախ-
տիք չՅԻ միաքէն , ու չըլլայ որ խռովիք՝ ո՛չ հո-
գիով ու ո՛չ խօսքով , ո՛չ ալ Թուղթով մը իբր
Թէ մեզմէ գրուած , որպէս Թէ Տէրոջը օրը եկած
3 հասած ըլլայ ։ ՚ Ձըլլայ որ մեկը ձեզ խաբէ մեկ
կերպով մը · ընչու որ ան օրը պիտի չգայ՝ Ե Թէ որ
ապստամբութիւնը առաջ չգայ , Ե ու յայտնուի
4 մեղաց մարդը՝ Ե կորստեան որդին , ը Ան հակառա-
կորդը հպարտացած Ե ամենուն վրայ՝ որ Աստուած
կ'ըսուի կամ կը պաշտուի , մինչև անիկայ Ա-
ստուծոյ տաճարին մէջ պիտի նստի , և ինքզինքը
5 ցուցընէ Թէ Աստուած է ։ ՉՅԸք յիշելը որ երբ
6 ձեր քովն էի , ասի բաները կ'ըսէի ձեզի ։ Ե՛ւ հի-

ՙ Հմր. 5 ։
՚ ա Թես . ա . 3 ։
՛ ա Պետ . ա . 7 ։ գ . 14 ։
՜ ա Թես . գ . 15 ։
՝ Ա՛ստ . իգ . 31 ։ Ա՛ստ . ժգ . 27 ։ ա Թես . գ . 16 ։
՞ Ա՛ստ . իգ . 4 ։ Եփես . ե . 6 ։ ա Ցովհ . գ . 1 ։
՟ Ա՛ստ . իգ . 4 ։ Եփես . ե . 6 ։
ՠ ա Տիմ. գ . 1 ։
ա Դան . է . 25 ։ ա Ցովհ . բ . 18 ։ Ցայտ . ժգ . 11 , ԼԳ ։
բ Ցովհ . ժէ . 12 ։
գ Ես . ժգ . 13 ։ Եզեկ . իը . 2 , 6 , 9 ։ Դան . է . 25 ։ ժա . 36 ։ Ցայտ . ժգ . 6 ։
դ ա Կոր . բ . 5 ։

մա գուբ ինոնքրինէք գիտէք ինչ է ան որ կ'արգ-
7 ելէ , որ ինքը իր ատենին յայտնուի ։ ՚ Ինչու որ
անօրէնութեան խորհուրդը հիմակուընէ կը զօրա-
նայ · բայց ան որ հիմա կ'արգիլէ , պէտք է որ
մինչև որ ինքը միջտեղէն վերնայ ։ Ու երբը պի-
8 տի յայտնուի ան անօրէնը , զոր Տէր [Յիսուս]
է իր բերնին հոգիովը Ե պիտի սպառէ , Ե ու իր գա-
9 լուն յայտնուելովը պիտի կորսընցընէ · ՚ Որուն
գալը Սատանային ազդեցութիւնովը է բոլոր զօ-
րութիւնով Ե և նշաններով ու սուտ հրաշքներով ,
10 ՚ Ե՛ւ կորուսեալներուն վրայ անիրաւութեան բոլոր
խաբէութիւնովը , որովհետև անոնք չՅԸնդունե-
ցին սէրը ընդունելնին՝ որ փրկուին · ՚ն անոր
համար Աստուած ալ պիտի խրկէ անոնց ուժով մո-
11 լորութիւն մը՝ Ը որ ստութեան հաւատան · Որ գա-
տապարտուին ամէն անոնք որ չհաւատացին ճշմար-
տութեան , ՚ հապա անօրէնութեան յօժարեցան ։
12 ՚ Իսայց մեզի պէտք է միշտ Աստուծմէ գոհանալ
ձեզի համար՝ Տէրոջմէ սիրուած Ե ղբայրներ , ինչու-
որ Աստուած ՚ սկսաջէյ ՚ն ձեզ ընտրեց փրկուելու-
Ը Հոգիին սրբելովը ու ճշմարտութեան հաւատ-
13 քովը · Որուն ձեզ կանչեց մեր աւետարանելովը՝
՚մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի փառքը տանելու ։
14 Ուստի Ե՛ղբայրներ՝ Ը հաստատ կեցէք , ՚ու պինա

՟ ա Ցովհ . բ . 18 ։ գ . 3 ։
ՠ Ցոր . գ . 9 ։ Ես . ժա . 4 ։ Ովս . գ . 5 ։ Ցայտ . բ . 16 ։ ԺԹ . 15 , 20 , 21 ։
ա Դան . է . 10 , 11 ։
բ ԳԼ . ա . 8 , 9 ։ Երր . ժ . 27 ։
գ Ցովհ . բ . 41 , 44 ։ Եփես . բ . 2 ։ Ցայտ . ժբ . 23 ։
դ Տիս բ Օր . ժգ . 1 ։ Մատ . իդ . 24 ։ Ցայտ . ժգ . 13 ։ ԺԹ . 20 ։
՚ բ Կոր . բ . 15 ։ գ . 3 ։
՛ Հռով . ա . 24 , ԼԳ ։ Տիս գ . 1 ։
՜ ա Տիմ. դ . 1 ։
՝ Ա՛ստ . իդ . 5 , 11 ։ ա Տիմ. գ . 1 ։
՞ Հռով . ա . 32 ։
՟ ԳԼ . ա . 3 ։
ՠ Եփես . ա . 4 ։
ա ա Թես . ա . 4 ։
բ Դան . ա . 75 ։ ա Պետ . ա . 2 ։
գ Ցովհ . ժէ . 22 ։ ա Թես . բ . 12 ։ ա Պետ . ե . 10 ։
դ ա Կոր . ժգ . 13 ։ Փիլ . գ . 1 ։
՚ ա Կոր . ժա . 2 ։ ԳԼ . գ . 6 ։

բռնեցէք ան աւանդութիւնները որ առբլեցաք՝ թէ
15 խօսքով ու թէ մեր թուղթովը : Ձէնք ինքը մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոս ու մեր Հայրն Աստուած ,
՚ որ մեզ սիրեց ու տուաւ մեզի յաւիտենական
16 մխիթարութիւն ՚ և բարի յոյս շնորհքով , Ձեր
սիրտերը մխիթարէ Հև ձեզ հաստատէ ամէն բարի
խօսքերու և գործքերու մէջ :

ԳԼՈՒԽ Գ

1 Կը խնդրէ որ անոնք աղօթք ընեն իրեն համար , 3 անոնց
վրայ իր ունեցած վստահութիւնը կը յայտնէ , 5 անոնց հա-
մար Աստուծոյ աղօթք կ՚ընէ , 6 զանազան պատուէրներ կու
տայ , մանաւանդ ծուլութենէ և անառակ ընկերներէ հեռու
կեցնելու վրայով , 16 և իր թուղթը աղօթքով ու բարեմա-
րով կը վերջացնէ :

1 Ա՚ղբայրնե՛ր՚ ՚ ղբայրնե՛ր՚ ՚ մեզի համար աղօթք ը-
րէ՛ք , որ Տէրոջը խօսքը յառաջանայ ու փա-
2 ռաւոր ըլլայ , ինչպէս որ ձեր մէջը . Բ Ինչ որ անի-
րաւ ու չար մարդիկներէն ազատինք . Ե ինչու որ
3 ամէնը * հաւատք չունին . Դ Հայց Տէրը հաւատա-
րիմ՚ է , որ ձեզ պիտի հաստատէ Է ու չարէն պա-
4 հէ : Ինչ ՚ ձեր վրայ վստահութիւն ունինք Տէրոջ-
մով , թէ ինչ որ ձեզի պատուիրեցինք՝ կ՚ընէք ,
5 ու պիտի ընէք ալ : Է Ինչ Տէրը ձեր սիրտերը
Աստուծոյ սիրոյն ու Քրիստոսի համբերութեանը
ուղղէ :

6 Ինչ ձեզի կը պատուիրենք՝ ՚ ղբայրնե՛ր՚ մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսի անունովը , Ը որ ետ քաշուիք
Բ ամէն եղբօրմէ՝ ժ որ անկարգութեամբ կը վարուի ,
և ոչ ըստ այն ուսմանց զոր առին ի մէնջ :
7 Ինքներնիդ գիտէք թէ ինչպէս պարտիք մեզի նմանուիլ . վասն-
զի մենք ձեր մէջը անկարգութեամբ չվարուեցանք ,
8 Ո՛չ ալ մէկուն հացը ձրի կերանք . ՚ հապա ջան-
քով և աշխատանքով գիշեր ու ցորեկ կը գործէինք՝
9 ձեզմէ մէկուն ծանրութիւն չտալու համար . Ձէ
թէ որ մենք իշխանութիւն չունէինք , Հ հապա որ
անձերնիս ձեզի օրինակ ընենք՝ որ մեզի նմանուիլ ը-
10 լաք : Ա՚ սն զի երբոր մենք ձեր քովն էինք՝ սա ձեզի
կը պատուիրէինք , Ի թէ ան որ չուզեր գործ գոր-
11 ծել , հաց ալ թող չուտէ : Ընդ կը լսենք որ ձեր
մէջէն ոմանք ԼԱնկարգութեամբ կը վարուին , Ճ ու
գործ մը չեն գործեր , հապա հետաքրքիր կը պտը-
12 տին : Մ Ինծանկներուն պատուէր կու տանք ու
կ՚աղաչենք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսով , Յ որ
հանդարտութեամբ գործեն և իրենց հացը ու-
13 տեն : Ւհայց դուք՝ ե՛ղբայրնե՛ր՚ ՚ մի՛ ձանձրանաք
14 բարիք գործելէն : Նակ թէ որ մեկը չհնազանդիր
մեր խօսքին ասո թուղթով , զայն նշանակեցէք ա-
նիկայ , և ու անոր հետը մի՛ խառնուիք , որ ամ-
15 նայ : ՚ Հայց չըլլայ թէ թշնամի պէս սեպէք ա-
16 ՚ ՚ ՚

պաղատութիւն տայ ամէն մարդուն . Տէրը ձեր ամէնուն հետը ըլլայ :

17 Ձ Ա՛ղջիկները իմ ձեռքիս՝ Պօղոսին է , որ ամէն թուղթերուն մէջ նշան է . սանկ կը գրեմ :

18 ՙ Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր ամենուն հետը ըլլայ : Ամէն :

Ձ ա Կոր · ժգ · 21 : Կող · գ · 18 : | ՙ Հռով · ժգ · 24 :

ԱՌԱՔԵԼԻՆ ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔՒԵԼՈՅՆ

ԱՌ ՏԻՄՈԹԷՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը Տիմոթէոսին միտքը կը ձգէ ան պատուէրը որ ինքը Մակեդոնիա գացած ատենը տուեր էր անոր · 5 կը խօսի օրէնքին ուղիղ գործածութեանը և նպատակին վրայով , 11 իր առաքելական պատուոյն կանչուելուն վրայով , 20 և Հիմենոսին ու Աղեքսանդրոսին վրայով :

1 Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը ՙ մեր Փրկիչ Աստուծոյ և Ք մեր յոյսը եղող Քրիստոս Յի-
2 սուսի Ե հրամանովը , Ը Տիմոթէոսի Է իմ հարազատ որդեայս հաւատքով · Ը շնորհք՝ ողջմբութիւն ած խաղաղութիւն Աստուծմէ մեր Հօրմէն և Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրոջմէն :

3 Ինչպէս որ քեզի աղաչեցի Եփեսոս մնալու , Է երբոր ես Մակեդոնիա կ՚երթայի , Ը որ պատուի-

ՙ ԳԼ · բ · 3 : գ · 10 : Տիտ · ա · 3 : բ · 10 : գ · 4 : Ցուդ · 25 :
Ք Կող · ա · 27 :
Ե Գոր · Թ · 15 : Գաղ · ա · 1 : 12 :
Ը Գոր · ժգ · 1 : ա Կոր · գ · 17 : Փիլ · բ · 19 : ա Թես · գ · 2 :
Է Տիտ · ա · 4 :
Ը Գաղ · ա · 3 : բ Տիմ · ա · 2 : ա Պետ · ա · 2 :
Ե Գոր · ի · 1 , 3 : Փիլ · բ · 24 :
Ը Գաղ · ա · 6 , 7 : ԳԼ · Ը · 3 : 10 :

քես մէկ քանիներուն օտար ուսմունք չսորվեցնել ,
4 Ե՛ւ Հնային առասպելներուս ու աղգահամարնե-
րուն՝ որ վերջ չունին . Ը որոնք աւելի վէճեր կը պատճառեն , քան թէ Աստուծոյ հաճելի Ը շի-
5 *նութիւնը՝ որ կ՚ընծայ հաւատքով : Ի նակ պա-*
տուիրանքին ախտնանը սէր է Նսուրբ սրտով ու բարի խղճմտանքով և անկեղծ հաւատքով .
6 Որոնցմէ խոտորելով ոմանք Ե փուճ խօսքերու հետևէ
7 *դացին . Օրինաց վարդապետ ըլլալ կ՚ուզեն , Ը Բայց իրենք չեն հասկընար Ի՛նչ որ կը խօսին , ո՛չ ալ ան բաները՝ որոնց համար ոտք կը կոխեն :*
8 Ի Ընդ դիտենք որ օրէնքը աղէկ է , թէ որ մէկը անիկայ օրինաւոր կերպով գործածելու ըլլայ :
9 Ի Հայց աս Ը թող դիտնայ՝ որ արդարներուն համար չէ օրէնքը , Ի հապա անօրէններուն ու անհնազանդ-
ներուն համար , ամբարիշտներուն և մեղաւորնե-
րուն , անսուրբներուն և պիղծերուն , հայր ու
10 *մայր պառնողներուն , մարդասպաններուն , Պոռ-*
նիկներուն , արուադէտներուն , մարդ գողցողնե-
րուն , սուտագրչներուն , սուտ երդում ընողնե-
րուն , Ն և Ը թէ ուրիշ ինչ որ հակառակ է ողջամիտ
11 *վարդապետութեան , Ձ Որ երանելի Աստուծոյ փառաւոր աւետարանին համեմատ է , Ճ ան որ ին-*
12 *ծի յանձնուեցաւ : Նէ շնորհակալ եմ անոր՝ Յ որ զիս զօրացուց , այսինքն Քրիստոս Յիսուս մեր Տէ-*

Ը ԳԼ · գ · 7 : գ · 4 , 20 : Ը Տիմ · բ · 14 , 16 , 23 : Տիտ · ա · 14 : գ · 9 :
Ի ԳԼ · գ · 4 :
Ո Կ՚ենցաղավարութիւնը
Ն Հռով · ժգ · 8 , 10 : Գաղ · ե · 14 :
Ձ Ը Տիմ · բ · 22 :
Ճ ԳԼ · գ · 4 , 20 :
Յ ԳԼ · գ · 4 :
Ն Հռով · ե · 12 :
Ո Գաղ · գ · 19 : ե · 23 :
Չ ԳԼ · գ · 3 : Ը Տիմ · գ · 3 : Տիտ · ա · 9 : Ը · 1 :
Պ ԳԼ · գ · 15 :
Ջ ա Կոր · Թ · 17 : Գաղ · Ը · 7 : Կող · ա · 25 : ա Թես · Ը · 4 : ԳԼ · Ը · 7 : Ը Տիմ · ա · 11 : Տիտ · ա · 3 :
Ռ Ը Կոր · ժգ · 9 :

բոջը , ♪ որ հաւատարիմ սեպելով զիս՝ ♭ առ ապա-
13 սաւորութեանը մէջ դրաւ · ♮ Ես առաջուց հայ-
հոյիչ էի ու հալածող և թշնամանող · բայց ո-
ղորմութիւն գտայ , ♯ ինչու որ անհաւատութեան
14 մէջ չգիտնալով ըրի · ♮ Ու մեր Տէրոջը շնորհքը
խիստ շատ եղաւ ինձի ♮ հաւատքով ևու սիրով՝ որ
15 Ի Քրիստոս Յիսուսով է : ♯ Ճշմարիտ է խօսքը հաւատարիմ
է ու բոլորովին ընդունելութեան արժանի , ♯ որ
Ի Քրիստոս Յիսուս աշխարհս եկաւ մեղաւորները
16 փրկելու , որոնց գլուխը ես եմ · Բայց անոր համար
ողորմութիւն գտայ , որ ամենա առաջ Յիսուս Քրիս-
տոս իմ վրաս ցուցընէ բոլոր երկայնմտութիւնը՝
օրինակ ըլլալու անոնց որ պիտի հաւատային ի-
17 րեն յաւիտենական կենաց համար : ♯ Արդ յա-
ւիտենական Թագաւորին՝ որ ♭ անեղծ ու ♭ անա-
երևոյթ է , ♯ մի *միայն Աստուծոյն ♮ փառք ու
պատիւ յաւիտեանս յաւիտենից : Ամէն :
18 ♮ Այս պատուէրը կ'աւանդեմ քեզի իմ որդեակս
Տիմոթէոս , ♯ ըստ վերայոզ առաջուց եղած մարգա-
բէութիւններուն համեմատ , որ անոնցմով պատե-
19 րազմիս ♮ ան բարի պատերազմը , ♯ Ու ունենաս
հաւատք ու մաքուր խղճմտանք , որն որ մէկ քանի-

ՀՌՈՎՄԱՅԻ Ա 667

ները իրենցմէ մէկդի ձգելով՝ ♭ նաւակոծութիւն
20 կրեցին հաւատքին կողմանէ · Որոնցմէ են ♮ Հիմե-
նոս ու ♯ Աղեքսանդրոս , ♭ որոնք ես Սատանա-
յին մատնեցի , ♭ որ սորվին հայհոյութիւն չընել :

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Կը յորդորէ աղօթք ու գոհութիւն մատուցանել ամէն մար-
դոց համար , և ասոր պատճառն ալ յայտնէ կը բերէ · 9 կը
ցուցընէ թէ կիներուն ինչո՛վ զարդարուելու են · 12 թէ ա-
նոնց թոյլատուութիւն չկայ սորվեցընելու , 15 և թէ պիտի
փրկուին որդեծնութեամբ՝ թէ որ հաւատքի մէջ կենան :

1 Արդ կ'աղաչեմ ամէն բանէն առաջ՝ աղօթք
ընել , խնդրուածք , աղաչանք , գոհութիւն
2 ամէն մարդոց համար , ♯ Մանաւանդ թագաւոր-
ներուն և բոլոր իշխանաւորներուն համար · որ
խաղաղ ու հանդարտ կեանք վարենք բոլորովին
աստուածապաշտութիւնով ու պարկեշտութիւնով :
3 ♮ Վասն որ ան է աղէկը ու ընդունելին ♯ մեր Փրկ-
4 չիչ Աստուծոյն առջեւը · Ով որ կ'ուզէ թէ ամէն
մարդիկ փրկուին ու ճշմարտութիւնը ճանչնալու-
5 գան : ♭ Վասն զի մէկ Աստուած մը կայ , ու մէկ
միջնորդ մը Աստուծոյ ու մարդոց մէջը՝ Քրիստոս
6 Յիսուս մարդը , ♯ Որ իր անձը ամենուն տեղը
փրկանք տուաւ՝ ♭ իր ատենին վկայութիւն բլլա-
7 լու · ♮ Որ ես անոր քարոզիչ ու առաքեալ դրուե-
ցայ , (♭ Ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ *Քրիստոսով՝ ♮ սուտ

ՀՌՈՎՄԱՅԻ Ա

♪ ա Կոր · է · 25 :
♭ բ Կոր · գ · 5 , 6 : դ · 1 : Կող · ա · 25 :
♮ Գոր · ը · 3 : Թ · 1 : ա Կոր · ժե · 9 : Փիլ · գ · 6 :
♯ Ղմ · խդ · 34 : Ցօհ · Թ · 39 , 41 : Գոր · գ · 17 : իզ · 9 :
♭ Հռով · ե · 20 : ա Կոր · ժե · 10 :
♯ բ Տիմ · ա · 13 :
♭ Ղմ · է · 47 :
♯ ԳԼ · գ · 1 : դ · 9 : բ Տիմ · բ · 11 : Տիտ · գ · 8 :
♯ Մաա · Թ · 13 : Մաթ · բ · 17 : Ղմ · է · 32 : ժԹ · 10 : Հռով · ե · 8 : ա Ցօհ · գ · 5 :
♭ բ Կոր · դ · 1 :
♯ Սաղ · ժ · 16 : Ճխե · 13 : Դան · է · 14 : ԳԼ · գ · 15 , 16 :
♭ Հռով · ա · 22 :
♭ Ցօհ · ա · 18 : Եբր · ժա · 27 : ա Ցօհ · գ · 12 :
♯ Հռով · ժգ · 27 : Յուդ · 25 :
* Որոնէ՛ միայն իմաստուն
♮ ա Մն · իԹ · 11 :
♯ ԳԼ · գ · 13 , 14 , 20 : բ Տիմ · բ · 2 :
♭ ԳԼ · գ · 14 :
♮ ԳԼ · գ · 12 : բ Տիմ · բ · 3 : գ · 7 :
♯ ԳԼ · գ · 9 :
♭ ԳԼ · գ · 9 :
♮ Եբր · ը · 17 :
♯ բ Տիմ · գ · 14 :
♭ ա Կոր · ե · 5 :
♯ Գոր · ժգ · 45 :
♯ Եզր · գ · 10 : Եբեմ. իԹ · 7 :
♭ Հռով · ժգ · 1 :
♮ Հռով · ժբ · 2 : ԳԼ · ե · 4 :
♯ ԳԼ · ա · 1 : բ Տիմ · ա · 9 :
♭ Եզկ · ժբ · 23 : Ցօհ · գ · 16 , 17 : Տիտ · բ · 11 : բ Պետ · գ · 9 :
♯ Ցօհ · ժե · 3 : բ Տիմ · բ · 35 :
♭ Հռով · գ · 29 , 30 : ժ · 12 :
Գաղ · գ · 20 :
♮ Եբր · ը · 6 : Թ · 15 :
♯ Մաա · ի · 28 : Մաթ · ժ · 45 : Եփե · ա · 7 : Տիտ · բ · 14 :
♭ Հռով · ե · 6 : Գաղ · գ · 5 : Եփե · ա · 10 : գ · 5 : Տիտ · ա · 3 :
♯ ա Կոր · ա · 6 : բ Թես · ա · 10 : բ Տիմ · ա · 8 :
♮ Եփե · գ · 7 , 8 : բ Տիմ · ա · 11 :
♭ Հռով · Թ · 1 :
* Որոնէ՛ ԼուԿին ♯'

ՀԱՄ խօսիր,) ֊ հնձանումներուն վարդապետ եղայ
8 հաւատքով ու ճշմարտութեամբ։ Կըզ կ՚ուզեմ
որ էրիկ մարդիկ՝ ամէն տեղ աղօթք ընեն՝ հաւատք
ձեռքերը վերցընելով առանց բարկութեան ու երկ-
9 մտութեան։ Ե Նոյնպէս ալ կիներուն զգեստով
հագուստով, ամօթխածութեամբ և պարկեշտու-
թեամբ ինքզինքնին զարդարեն, չէ թէ հիւս-
սուածքներով կամ ոսկիով կամ մարգարիտնե-
10 րով՝ կամ մեծաձախ հանդերձներով, ՚ֆ ասպա
բարի գործերով՝ ինչոր որ կը վայլէ աստուածապաշ-
11 տութիւնը դաւանող կիներուն։ Կնիկ մարդը
թող սորվի լռութեամբ՝ ամէն հնազանդութեամբ։
12 ֆ Կայց կնիկ մարդու հրաման չեմ տար սորվեցընե-
լու, ՚ոչ ալ էրիկ մարդուն իշխելու, հապա լռու-
13 թիւն։ Վասն որ Ադամ առեղծուած
14 ցաւ, ոչ հարը Եւայ։ Ե Եւ Ադամ չխաբուե-
ցաւ, հապա կինը խաբուեցաւ՝ ու յանցանք դար-
15 ձաւ։ Ասկայն պիտի փրկուի անիկայ որդեծնու-
թեամբ, թէ որ կենան հաւատքի և սիրոյ ու սրբու-
թեան մէջ պարկեշտութեամբ։

Գ Լ · Գ

1 Կը ցուցընէ թէ եպիսկոպոսները՝ սարկաւագները ու անոնց
կիներուն ինչ վարմունքի տէր ըլլալու են, 14 թէ ինչ նպա-
տակով ինքը առ բաները դրեց Տիմոթէոսին։ 15 կը խօսի
եկեղեցիին վրայով և անոր մէջը քարոզուած ու ընդունուած
սուրբ վարդապետութեանը վրայով։

1 — Ա՚ս խօսքը հաւատարիմ է, ֊ թէ որ մէկը ե-
պիսկոպոսութեան կը ցանկայ ֊ աղէկ գործի
2 կը ցանկայ։ ֊ Ուստի պէտք է եպիսկոպոսին ան-

ֆ Հռով. ժա · 13 ։ ՚ժե · 16 ։ Գաղ. ա · 16 ։
ֈ Մ՚ղ. ա · 11 ։ ՃՕՀ · գ · 21 ։
հ Սաղ. ՃԺգ · 2 ։ Եփ. ա · 15 ։
։ ա Պետ · գ · 3 ։
ղ ա Պետ · գ · 4 ։
ճ ա Կոր · ԺԳ · 34 ։
ՀՀ Եփե · ե · 24 ։

յ ՃՕ՚ն · ա · 27 ։ բ · 18, 22 ։ ա Կոր · ժա · 8, 9 ։
ն ՃՕ՚ն · գ · 6 ։ բ Կոր · ԺԱ · 3 ։
ո ԳԼ · ա · 15 ։
շ Գոր · ի · 28 ։ Փիլ՚ · ա · 1 ։
ո Եփե · գ · 12 ։
ՉՉ Տիտ՚ · ա · 6, ԼԱ ։

արատ ըլլալ, ՚ֆ մէկ կնկան մը էրիկ, ղգաստ, խո-
հեմ, պարկեշտ, հիւրասէր, ուսուցչասէր։
3 ֆ Ո՚չ գինեմոլ, ո՚չ զարնող, Ի հապա հան-
4 դարտ, ո՚չ կռուող, ֆ ո՚չ արծաթասէր։ Որ իր
տանը աղէկ վերակացութիւն ընող ըլլայ, ֆ իր
զաւակները ներշնչութեան մէջ պահելով բո-
5 լոր ծանրաբարոյութեամբ։ (֊ ասպա թէ որ
մէկը իր տանը վերակացութիւն ընելը չգիտնայ,
ի՞նչպէս Աստուծոյ եկեղեցին հոգայ։) պիտի
6 ըլլայ։) Ո՚չ ալ նորահաւատ ըլլայ ֊ Ե որ չըլլայ
թէ հպարտանալով Սատանային դատապարտու-
7 թեանը մէջ իյնայ ֊ Ի ֊ ասպա պէտք է անոր
դուրսէն եղողներէն ալ բարի վկայութիւն ունե-
նայ, որ չըլլայ թէ նախատինքի մէջ ու ֊ Սատա-
նային որոգայթին մէջը իյնայ ֊

8 Նոյնպէս ալ սարկաւագները ըլլան ծանրաբա-
րոյ, ո՚չ երկլեզու, ո՚չ գինեմոլ, ո՚չ անարդ
9 շահասիրութեան հետևէ եղող։ Ե ֊ ասպա հաւատ-
քին խորհուրդը պահեն մաքուր խղճմտանքով ֊
10 Ու ասոնք ալ առաջ թող փորձուին, ետքը՝ թէ
որ անմեղադրելի գտնուին, սարկաւագութեան
11 պաշտօնը կատարեն ֊ Նմանակ ալ անոնց կիներնե-
րը ծանրաբարոյ ըլլան, ո՚չ չարախօս, հապա
12 զգաստ, ամէն բանի մէջ հաւատարիմ ֊ Սար-
կաւագները մէկ կնկան մը էրիկ ըլլան, և իրենց
զաւակներուն ու իրենց տանը աղէկ վերակացու-
13 թիւն ընող ըլլան ֊ ֆ Քանզի անոնք որ սարկա-
ւագութեան պաշտօնը աղէկ կը կատարեն, բարի

ֈ ԳԼ · ե · 9 ։
ղ բ Տիմ՚ · բ · 24 ։
ճ Հմր 8 ։ Տիտ՚ · ա · 7 ։
ՀՀ բ Տիմ՚ · բ · 24 ։
։ բ Տիմ՚ · բ · 24 ։
֊ ա Պետ · ե · 2 ։
ֈ Տիտ՚ · ա · 6 ։
ղ Տիտ՚ · բ · 3 ։
ճ Ես՚ · ԺԳ · 12 ։
հ Գոր · իբ · 12 ։ ա Կոր · ե · 12 ։ ժ · 9 ։ բ Տիմ՚ · բ · 26 ։
։ Գոր · գ · 3 ։
ղ Հմր 3 ։ Ղև · ժ · 9 ։ Եզեկ · խդ · 21 ։
ճ ԳԼ · ա · 19 ։
հ Տիտ՚ · բ · 3 ։
։ Տես Պատ · իե · 21 ։

աստիճան մը իրենց կը շահին՝ ու Քրիստոս Յիսուսի վրայ եղած հաւատքին մէջ շատ համարձակութիւն :

14 Ա՛ս բաները կը գրեմ քեզի , յուսալով մեռելոց
15 քեզի գալ · Բայց եթէ ուշանալու ըլլամ , որ դիտնաս թէ ինչպէս պէտք է քեզի ՚ Աստուծոյ տանը մէջ պտըտիլ , որ կ՚ենդանի Աստուծոյ եկեղեցին է , ճշմարտութեան սիւնը ու հաստատութիւնը
16 նը : Ու յայտնապէս մեծ է աստուածպաշտութեան խորհուրդը · ՚ Ի Աստուած մարմինով յայտնուեցաւ , ՚ ՚ի հոգիով արդարացաւ , ՚ հրեշտակներուն երեւցաւ , ՚՚ հեթանոսաց մէջ քարոզուեցաւ , ՚ աշխարհի մէջ հաւատացուեցաւ , ՚՚՚ փառքով համբարձաւ :

ԳԼՈՒԽ Դ

1 Ա՛ստ բանը կը նախասացնէ թէ ետքի ժամանակները մանկ հաւատքին պիտի մոլորին · 6 զանազան պատուէրներ կուտայ Տիմոթէոսին , որ իրեն յանձնուած պաշտօնին մէջ թեւ բութիւն մը չցուցնէ :

1 ՚՚ Բայց Հոգին յայտնի կ՚ըսէ , ՚ թէ ետքի աւուրները մէկ քանիները հաւատքէն պիտի ապըստամբին , ՚ և մոլորեցուցիչ ոգիներու ՚՚ ու դիւական ուսմունքներու ուշադրութիւն պիտի տան ,
2 ՚ Յատկաձեւներուն կեղծաւորութեամբը , ՚՚ որոնց

՛ Եփես · բ · 21 , 22 ։ բ Տիմ· բ · 20 ։
՚ ա Ցօհ · ա · 14 ։ ա Ցօհ · ա · 2 ։
՚՚ Մատ · գ · 16 ։ Ցօհ · ա · 32 , 33 ։ Ժռ · 26 ։ Ժղ · 8 , 9 ։ Հռով · ա · 4 ։ ա Պետ · գ · 18 ։ ա Ցօհ · ե · 6 , ԷԸ ։
՚՚՚ Մատ · իը · 2 ։ Մար · Ժղ · 5 ։ Ղռ · բ · 13 ։ իդ · 4 ։ Ցօհ · ի · 12 ։ Եփես · գ · 10 ։ ա Պետ · ա · 12 ։
՚՚՚՚ Գոր · ժ · 34 ։ Ժղ · 46 , 48 ։ Գաղ · բ · 8 ։ Եփես · գ · 5 , 6 , 8 ։ Հռով · ժ · 18 ։ Կող · ա · 27 , 28 ։ ԳԼ · բ · 7 ։
՚՚՚՚՚ Կող · ա · 6 , 23 ։
՚՚՚՚՚՚ Ղռ · իդ · 51 ։ Գոր · ա · 19 ։ ա Պետ · գ · 22 ։
՚՚՚՚՚՚՚ Ցօհ · Ժգ · 13 ։ բ Թես · բ · 3 ։ բ Տիմ · գ · 1 , ԷԸ ։ բ Պետ · գ · 3 ։ ա Ցօհ · բ · 18 ։ Յուդ · 4 , 18 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚ ա Պետ · ա · 20 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚ բ Տիմ · գ · 13 ։ բ Պետ · բ · 1 ։ Յակ · Ժղ · 14 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Դան · Ժա · 35 , 37 , 38 ։ Յայտ · Թ · 20 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Մատ · է · 15 ։ Հռով · Ժղ · 18 ։ բ Պետ · բ · 3 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Եփես · գ · 9 ։

3 խղճմտանքը խանձուած է · ՚ Որոնք ամուսնանալէն պիտի արգիլեն , ՚՚ եւ պիտի պահեն կերակուրներէն որ Աստուած ստեղծեր է ՚՚՚ որ հաւատացեալները եւ ճշմարտութիւնը ճանչցողները ՚՚՚՚ գոհ-
4 հութեամբ վայելեն : ՚՚՚՚՚ Ինչու որ Աստուծոյ ամէն ստեղծածը բարի է՝ ու մերժելու բան մը չկայ ,
5 թէ որ գոհութեամբ ընդունուի · Վասնզի Աստուա-
6 ծոյ խօսքովը ու աղօթքով կը սրբուի : Ա՛ս բաները եղբայրներուն յիշեցնելով՝ Յիսուս Քրիստոսի բարի պաշտօնեայ մը պիտի ըլլաս , ՚՚՚՚՚՚՚ ու պիտի սնանիս հաւատքին խօսքերովը և այն բարի վար-
7 դապետութիւնովը , որուն հետեւող եղար : ՚՚՚՚՚՚՚՚ Բայց պիղծ ու պառաւական առասպելներէն ՚՚՚՚՚՚՚՚՚ եւ կեցիր ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ զքեզ անձդ աստուածպաշտութեան վարժեցուր ·
8 ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ինչու որ մարմինին վարժութիւնը քիչ բանի օգտակար է , ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ բայց աստուածպաշտութիւնը ամէն բանի օգտակար է , ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ որ թէ ներկայ և թէ
9 ապառնի կենաց խոստմունքը ունի : ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ա՛ս խօսքը հաւատարիմ է և բոլորովին ընդունութեան արժա-
10 նի : ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ինչու որ բուռն աշխատելու համար կ՚աշխատինք ու նախատինք կը կրենք · ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ վասն զի կենդանի Աստուծոյ յուսացեր ենք , ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ որ ամէն մարդոյ Փրկիչն
11 է , մանաւանդ հաւատացեալներուն : ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ա՛ս բա-
12 ները պատուիրէ՛ ու սորվեցո՛ւր : ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Ձըլլայ որ մէկը քու մանկութիւնդ անարգէ՝ ՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ հապա դուն

՛ ա Կոր · է · 28 , 36 , 38 ։ Կող · բ · 20 , 21 ։ Եբր · Ժգ · 4 ։
՚ Հռով · Ժգ · 3 , 17 ։ ա Կոր · բ · 8 ։
՚՚ Հռով · Ժգ · 6 ։ ա Կոր · Ժ · 30 ։
՚՚՚ Ծն · ա · 29 ։ Թ · 3 ։
՚՚՚՚ Հռով · Ժգ · 14 , 20 ։ ա Կոր · Ժ · 25 ։ Տիտ · ա · 15 ։
՚՚՚՚՚ բ Տիմ · գ · 14 , 15 ։
՚՚՚՚՚՚ ԳԼ · ա · 4 ։ գ · 20 ։ բ Տիմ · բ · 16 , 23 ։ դ · 4 ։ Տիտ · ա · 14 ։
՚՚՚՚՚՚՚ Եբր · ե · 14 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚ ա Կոր · բ · 8 ։ Կող · բ · 23 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ · գ · 6 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Սաղ · լէ · 4 ։ Ժղ · 11 ։ Ամբ · 2 , 3 ։ Ժեռ · 19 ։ Մատ · գ · 33 ։ ԺԹ · 29 ։ Մար · Ժ · 30 ։ Հռով · բ · 28 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ · ա · 15 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ա Կոր · գ · 11 , 12 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ · գ · 17 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Սաղ · լԶ · 6 ։ Ժէ · 2 , 6 , ԷԸ ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ԳԼ · գ · 2 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ ա Կոր · Ժգ · 11 ։ Տիտ · բ · 15 ։
՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚՚ Տիտ · բ · 7 ։ ա Պետ · ե · 3 ։

օրինակ եղիր հաւատացեալներուն՝ խօսքով , վար-
մունքով , սիրով , հաւատքով և մաքրութեամբ :
13 Մինչև որ ես գամ՝ միտք դիր կարդալու , յոր-
14 դորելու , սորվեցընելու : Չ'ես հոգ մի ըլլար
քու վրադ եղած պարգևին վրայով , զոր մարգա-
բէութեամբ քեզի տուին ձեռնադրութեան
15 քերը ժո— վրադ դրուելովը : Մտնից վրայ խորհէ
ու ատոնց մէջը պարապէ , որ քու յառաջադիմու-
16 թիւնդ * ամենուն յայտնի ըլլայ : Զգուշացիր
քու անձիդ ու վարդապետութեանդը ժո— միշտ ա-
տոնց մէջը կեցիր . քանզի այդպէս ընելով , ե՛ւ քեզ
ալ պիտի ապրեցընես , և՛ ու անոնք ալ՝ որ քեզի
մտիկ կ'ընեն :

Գ Լ · Ե

1 Կանոններ կու տայ յանդիմանելու վրայով · 3 որբևաբրենե-
րու 17 և ծերերու վրայով · 23 յատուկ պատուէր մը ալ կու
տայ Տիմոթէոսին առողջութեանը վրայով · 24 կը ծանուցա-
նէ թէ ոմանց մեղքերը իրենցմէ առաջ դատաստանի կ'եր-
թան , և ոմանց մեղքերը իրենց հետէն կու գան :

1 ՞Ծերը սաստիկ մի յանդիմաներ , հապա հօր
պէս յորդորէ անոնց . երիտասարդները՝
2 եղբայրներու պէս , Պառաւները՝ մայրերու պէս ,
դեռահասակ կիներները՝ քոյրերու պէս ամէն ի-
3 մաքրութիւնով : Որբևաբրիները պատուէ՝ Բանոնք
4 որ ճշմարտապէս որբևաբրի են : Հապա թէ որ մէկ
որբևաբրի մը զաւակներ կամ թոռներ ունենայ ,
թող անոնք առաջ սորվին իրենց տանը մէջ որդիա-
կան գութը ցուցընել , ու փոխարէն հատուցանել
իրենց ծնողացը . Քանզի որ ան է բարի և ըն-

ե բ Տիմ. ա . 6 ։
զ ԳԼ . ա . 18 ։
է Գոր . գ . 6 ։ ը . 17 ։ ժգ .
3 ։ ժԹ . 6 ։ ԳԼ . ե . 22 ։ բ
Տիմ. ա . 6 ։
* Կամ ամէն բանի մէջ
ի Գոր . ի . 28 ։
ա Եզեկ . ԼԵ . 9 ։

ի Հռով . ժա . 14 ։ ա Կոր .
Թ . 22 ։ Յակ . ե . 20 ։
— ԴԼ . ժԹ . 32 ։
ի Հմր 5 , 16 ։
ի Տես Ծն . խե . 10 , 11 [։
Պատ . ժե . 4 ։ Եփես . գ .
1 , 2 ։
ի ԳԼ . բ . 3 ։

5 դունելի Ընտրեալ առջևը : Ի Քայց ան որ ճշմար-
տապէս որբևաբրի է ու մինակ մնացած , իր յոյսը
Ընտրեալ վրայ դրած է , և գիշեր ցորեկ ի աղօթ-
6 քի ու աղաչանքի կը պարապի . Ը Քայց փափ-
7 կասէր որբևաբրին կենդանւոյն մեռած է : Ի Ն-
ա յս բաները պատուիրէ որ անարատ ըլլան :
8 Քայց թէ որ մէկը իրենիներուն ժո ու մանաւանդ իր
ընտանեացը հոգ չտանիր , է անիկայ հաւատքը ու-
9 րացած է , և ու անհաւատի մէն ալ դէշ է : Որ-
բևաբրին որբևաբրենուն կարգը թող սեպուի , որ
վեթասուն տարուընէ պակաս չէ , ի մէկ էրկան մը
10 կնիկ եղած , Քարի գործքերով վկայուած . թէ
զաւակներ մեծցուցած ըլլայ , ի թէ հիւրերը ընդու-
նած ըլլայ , և թէ սուրբերուն ոտքերը լուացած
ըլլայ , թէ նեղեալներուն օգնութիւն ըրած ըլ-
լայ , թէ ամէն գործ բարեգործութեան մէջ յա-
11 րատւած ըլլայ : Քայց դեռահասակ որբևաբրիները
մերժէ . քանզի երբոր Քրիստոսի դէմ յանդգնելով
հնշտասիրութեան անձնատուր կ'ըլլան , ամուսնա-
12 նալ կ'ուզեն , Ու դատապարտութիւն կ'ընդու-
նին , ընչու որ առջի հաւատքնին մէկդի ձգեցին :
13 Ո՛եաև ծոյլ ըլլալ կը սորվին , տուներ տուն պտը-
տողներ . և ո՛չ միայն ծոյլ , հապա շատախօսներ
ու հետաքրքրիրներ , և անպատեհ բաներ կը խօսին :
14 Ուստի ն կ'ուզեմ որ դեռահասակ կիներները ամուս-
նանան , զաւակներ ծնանին , տնաշէնը ըլլան , ոչ-
նախատինագ պատճառ չտան հակառակորդին :
15 Վ'ասնզի արդէն ոմանք Սատանային հետևին երթալե-

ե ա Կոր . է . 32 ։
ը Գոր . իզ . 7 ։
թ Գոր . բ . 37 ։ ժբ . 1 ։
ի Յակ . ե . 5 ։
ի ԳԼ . ա . 3 ։ դ . 11 ։ է . 17 ։
ի Նս . ծբ . 7 ։ Գաղ . դ . 10 ։
ի բ Տիմ. գ . 5 ։ Տիտ . ա . 16 ։
ի Պատ . ժբ . 17 ։

ի Դուտ . բ . 36 ։ ԳԼ . դ . 2 ։
ի Գոր . ժգ . 15 ։ Երբ . ժգ .
2 ։ ա Պետ . գ . 9 ։
ի Ծն . ժբ . 4 ։ ժԹ . 2 ։ Ղուտ .
է . 38 , 44 ։ Ցօհ . ժգ . 5 , 14 ։
ի բ Թես . գ . 11 ։
ի ա Կոր . է . 9 ։]
ի ԳԼ . գ . 1 ։ Տիտ . բ . 8 ։

16 խոտորեցան : Թէ որ հաւատացեալ էրիկ մարդ-
մը կամ կնիկ մը որբևայրիներ ունենայ , թող օգ-
նութիւն ընէ անոնց , և եկեղեցին չծանրաբեռնի ,
ըստ որ ձշմարտապէս որբևայրիներուն օգնութիւն ընէ :
17 Երէկ վերակացութիւն ընող երկցնները յ կրկին
պատուոյ արժանի թող սեպուին , մանաւանդ ա-
նոնք որ կ'աշխատին խօսքը տարածելով ու սորվեցը-
18 նելով : Ինչու որ գիրքը կ'ըսէ Թէ Ն Կալի մէջ
աշխատող եզին դունչը չկապես . և Թէ Ն Մշակը
19 իր վարձքին արժանի է : Երէցի վրայով ամբաս-
տանութիւն մը ընդունիր , Ո բայց միայն երկու
20 կամ իրեք վկաներով : Ն Ընոնք որ մեղք կը գոր-
ծեն , ամենուն առջեւը յանդիմանէ , Պ որ ուրիշ-
21 ներն ալ վախնան : Ն Ա կայութիւն կը դնեմ Ա-
ստուծոյ առջեւը և Յիսուս Քրիստոսի ու ընտ-
րեալ հրեշտակներուն , որ ասանկները պահես ա-
նոնց նախապաշարմունք , բան մը ա չտառութեամբ
22 չընելով : Ո Հապա մէկուն վրայ ձեռք չդնես ,
Պ և ուրիշներուն մեղացը հաղորդ չըլլաս . դուն
քեզ մաքուր պահէ :
23 Ընկէ ետև լոկ ջուր չխմես , հապա քիչ մըն ալ
գինի գործածէ Քրտ. ստամոքսիդ ու յաճախ հի-
ւանդութիւններուդ համար :
24 Ո Ուան մարդիկ որ իրենց մեղքերը յայտնի են ,
ու առաջուց դատաստանի հասած . և ուան որ
25 իրենց ետևէն կ'երթան : Ընանկ ալ անոնց բարի

ա Հմ. 3 , 5 :
բ Հռով . ժբ . 8 : ա Կոր . թ . 10 , 14 : Գաղ . գ . 6 : Փիլ . բ . 29 : ա Թես . ե . 12 , 13 : Եբր : ժգ . 7 , 17 :
գ Գար . իբ . 10 :
դ Բ Օր : իե . 4 : ա Կոր . թ . 9 :
ե Ղև . ժթ . 13 : Բ Օր : իդ . 14 , 15 : Ա՚ա . ժ . 10 : Ղս . ժ . 7 :
զ Բ Օր . ժթ . 15 :
է Գաղ . բ . 11 , 14 : Տիտ . ա . 13 :
ը Բ Օր . ժգ . 11 :
թ Գ . գ . 13 : Բ Տիմ . բ . 14 : գ . 1 :
ժ Գար . գ . 6 : ժգ . 3 : Գ . գ . 14 : Բ Տիմ . ա . 6 :
ի Բ Ցօ՚ . 11 :
լ Ա՚ա . ձգ . 15 :
խ Գաղ . ե . 19 :

գործքերը յայտնի են . ու անոնք որ ուրիշ կերպ
բան մըն են , չեն կրնար ծածուկ մնալ :

ԳԼ· Ե

1 Կը սորվեցընէ թէ ծառաները ինչ պարտաւորութիւն ունին .
3 և. Թէ պէտք չէ նորաձև վարդապետներուն հետևիլ . 6 Թէ
աստուածպաշտութիւնը մեծ վաստակ մըն է , 10 և. արծաթ-
սիրութիւնը ամէն չարիքներուն արմատն է . 11 Թէ Տիմո-
թէոս ինչ բանէ փախչելու էր , և ինչ բանի հետևէ երթալու
էր , 17 և. ինչ բանի վրայով հարուստներուն պատուէր տա-
լու էր . 20 կը պատուիրէ Տիմոթէոսին որ ճշմարիտ վարդա-
պետութիւնը մաքուր պահէ , և պիղծ խօսքերէն ու հակա-
ռակութիւններէն հեռու կենայ :

1 Պ Ոն ամէնը որ ծառայութեան լուծի տակ են ,
իրենց տէրերը ամէն պատուոյ արժանի սե-
պեն , Բ որ Աստուծոյ անունը ու վարդապետու-
2 թիւնը չհայհոյուի : Ն Ու անոնք որ հաւատացեալ
տէրեր ունին , թող չարհամարհեն ։ եղբայրներ
ըլլալնուն պատճառաւը . հապա աւելի ծառայու-
թիւն ընեն , ինչու որ անոնք հաւատացեալ են ու
սիրելի , որոնք բարերարութիւն ընելու մէջ մաս-
նակից են . Գ սա բաները սորվեցուր ու յորդորէ :
3 Ե Թէ որ մէկը ուրիշ կերպ բան մը սորվեցընէ ,
Զ ու մտիկ չընէ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի
ողջամիտ խօսքերուն , Է և ան վարդապետութեա-
4 նը որ աստուածպաշտութեան համեմատ է , Ը հպար-
ծին Գպարտացած է ոչ բան մը չգիտեր , Թ հապա
վէճերով ու հակառակութիւններովախտացած է .
որոնցմէ կ'ըլլայ նախանձ , կռիւ , հայհոյութիւն ,
5 ներ , գէշ կասկածներ , Ժ Պորով ապականած ու
ճշմարտութենէն հեռացած մարդոց Ի զրպարտու-

ա Եփե . գ . 5 : Կող . գ . 22 : Տիտ . բ . 9 : ա Պետ . բ . 18 :
բ Ես . ծբ . 5 : Հռով . բ . 24 : Տիտ . բ . 5 , 8 :
գ Կող . գ . 1 :
դ Գ . գ . 11 :
ե Գ . ա . 3 :
զ Գ . ա . 10 : Բ Տիմ . ա . 13 :
է Տիտ . ա . 1 :
ը ա Կոր . բ . 2 : Գ . ա . 7 :
թ Գ . ա . 4 : Բ Տիմ . բ . 23 : Տիտ . գ . 9 :
ժ Բ Տիմ . գ . 8 :
ի Գ . ա . 6 :

թիւններըը , Լ որոնք աստուածպաշտութիւնը շա-
հավաճառութիւն մը կը սեպեն . Ի անանկներէն
6 մէկդի կեցիր : Ծ Սակայն աստուածպաշտութիւնը
մեծ շահ է հոգիին համար , երբ գոհունակութեամբ
7 կ'ընենք զայն : Ձ Ինչու որ բան մը չբերինք աշխարհ ,
ու յայտնի է որ չենք կրնար անկէ բան մը տանիլ :
8 Ը Հագուստ ու կերակուր ունենալով , անոնց-
9 մով բաւականանանք : Թ Ոմանք անոնք որ հարստա-
նալ կ'ուզեն , կ'ինան փորձութեան ու որոգայ-
թի և շատ յիմարական ու վնասակար ցանկութիւն-
ներու մէջ , Ժ որոնք սատակումի ու կորստեան մէջ
10 կ'ընկղմեն մարդիկ : Ի Ինչու որ ամէն չարութիւն-
ներուն արմատը արծաթասիրութիւնն է . որուն մէկ
քանիներըը անձնատուր ըլլալով՝ հաւատքէն մոլո-
րեցան , ու ինքզինքնին շատ ցաւերով խոցեցին :
11 ԺԱ Ոմանք դուն Ն ո՛վ մարդ Աստուծոյ՝ փախիր ա-
յդ բաներէն , ու դնա արդարութեան՝ աստուածպաշ-
տութեան՝ հաւատքի՝ սիրոյ՝ համբերութեան ա-
12 հեզութեան ետևէն . Լ Պատերազմէ հաւատքին
բարի պատերազմը , Խ բռնէ յաւիտենական կեան-
քը՝ որուն որ կանչուեցար , Ն և շատ վկայներու
13 առջև դաւանեցար բարի դաւանութիւնը : Ծ Ես
պատուիրեմ քեզի Աստուծոյ առջևը՝ Ո որ կենդանի
կ'ընէ բոլորը , և Քրիստոս Յիսուսի ա՛ջ՝ Շ որ
պատասխանի Պիղատոսին առջեւ վկայեց բարի դաւա-

Լ Տիտ . ա . 11 ; բ Պետ . բ . 3 ;
Խ Հռով . ժգ . 17 ; բ Տիմ . գ . 5 ;
Ի Սաղ . լէ . 16 ; Առակ . ժե . 16 ; ժգ . 8 ; Երբ . ժգ . 5 ;
Ձ Ցոբ . ա . 21 ; Սաղ . խթ . 17 ;
Առակ . իե . 24 ; Ժող . ե . 15 ;
Հ Ծն . իը . 20 ; Երբ . ժգ . 5 ;
Յ Առակ . ժե . 27 ; ի . 21 ; իը . 20 ; Մատ . ժգ . 22 ; Ցակ . ե . 1 ;
Ղ ԳԼ . գ . 7 ;
Ճ ԳԼ . ա . 19 ;
Մ Եզ . իգ . 8 ; բ Օր . ժգ . 19 ;
Յ բ Տիմ . բ . 22 ;
Ն բ Օր . լգ . 1 ; բ Տիմ . գ . 17 ;
Շ ա Կոր . թ . 25 ; 26 ; ԳԼ . ա . 18 ; բ Տիմ . գ . 7 ;
Ո Փիլ . գ . 12 , 14 ; Հմր 19 ;
Չ Երբ . ժ . 23 ;
Պ ԳԼ . ե . 21 ;
Ջ բ Օր . լբ . 39 ; ա Թագ . բ . 6 ; Ցօհ . ե . 21 ;
Ռ Մատ . իէ . 11 ; Ցօհ . ժբ . 37 ; Ցայտ . ա . 5 ; գ . 14 ;

14 նութիւնը , Որ դուն ան պատուէրը ամբիծ ան-
արատ պահես՝ Ո մինչև մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիս-
15 տոսին յայտնութիւնը . Ոյն որ իր ատենին պիտի
ցուցընէ Հ Աղրանելին ու մի միայն Հ զօրը , Ո թա-
գաւորներուն թագաւորը ու տէրերուն Տէրը .
16 Ր Որ ինքը մինակ ունի անմահութիւն՝ անմերձենալի
լուսոյ մէջ բնակած . Ոյն որ մարդոցմէն մէկը
չտեսաւ , ո՛չ ալ տեսնելու կարող է , Ո որուն
պատիւ և զօրութիւն յաւիտեանս : Ոյմէն :
17 Ա Այս աշխարհիս մէջ հարուստ եղողներուն պա-
տուէ ր տուր՝ որ չհպարտանան , Ֆ և անստոյգ
հարստութեան վրայ Ո յոյսերնին չդնեն , Ո հապա
կենդանի Աստուծոյ վրայ՝ Ձ որ ամէն բանը մեզի
18 առատօրէն կու տայ վայելելու , Ի բարիք գործեն ,
Ո բարի գործքերով հարստանան , Ի առատաձեռն ,
19 Ե Ֆ ո՛րբևէն պահոյքը հաղորդ ըլլան . Ո Ի նարի հիմ
դանձեն անձնընուն հանդերձելին համար , Ի որ
յաւիտենական կեանքը ձեռք ձգեն :
20 Ղ Ո՛վ Տիմոթէոս՝ Ֆ ել պրո՛ֆաֆ աւանդը պահէ ,
Ի փախչելով պիղծ ունայնաբանութիւններէն և
սուտանուն գիտութեան հակառակութիւններէն ,
21 Ոյն որ մէկ քանիներըը դաւանելով՝ Ը հաւատքէն
մոլորեցան : Շ նորհքը քու հետդ ըլայ : Ոյմէն :

Փիլ . ա . 6 , 10 ; ա Թես . գ . 13 ; ե . 23 ;
Ֆ ԳԼ . ա . 11 , 17 ;
Ո Ցայտ . իէ . 14 ; ժթ . 16 ;
Ի ԳԼ . ա . 17 ;
Ո Եզ . ԼԶ . 20 ; Ցօհ . գ . 46 ;
Ո Եփես . գ . 21 ; Փիլ . գ . 20 ; Ցուդ . 25 ; Ցայտ . ա . 6 ; գ . 11 ; է . 12 ;
Ֆ Առակ . իդ . 5 ;
Ո Ցոր . լա . 24 ; Սաղ . ծբ . 7 ; կբ . 10 ; Մար . ժ . 24 ; Ղտ . ժբ . 21 ;
Ո ա Թես . ա . 9 ; ԳԼ . գ . 15 ; գ . 10 ;
Ֆ Գոր . ժգ . 16 ; ժե . 25 ;
Ո Ղտ . ժբ . 21 ; ԳԼ . ե . 10 ; Տիտ . գ . 8 ; Ցակ . բ . 5 ;
Ի Հռով . ժբ . 13 ;
Ֆ Գաղ . գ . 6 ; Երբ . ժգ . 16 ;
Ո Մատ . գ . 20 ; ժթ . 21 ; Ղտ . ժբ . 33 ; ժգ . 9 ;
Ի Հմր 12 ;
Ղ Բ Տիմ . ա . 14 ; Տիտ . ա . 9 ; Ցայտ . գ . 3 ;
Ի ԳԼ . ա . 4 , 6 ; գ . 7 ; բ Տիմ . բ . 14 , 16 ; 23 ; Տիտ . ա . 14 ; գ . 9 ;
Ե ԳԼ . ա . 6 , 19 ; բ Տիմ . բ . 18 ;

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԸՆԴՀԱՆՐԱԼՈՅՆ

ԵՒ ՏԻՄՈԹԷՈՍԻ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Պօղոս կը յիշէ իր սէրը Տիմոթէոսի վրայ, և ան զուտ հաւատքը որ Տիմոթէոս՝ իր մայրը ու մեծ մայրը ունէին · 6 կը յորդորէ Տիմոթէոսը որ իր վրայ եղած Աստուծոյ շնորհքը արծարծէ, 8 որ Տաւածմանն մէջ հաստատ ու համբերող ըլլայ, 13 ու ամէն բանէ իրմէն առաջուան վարդապետութեան եղանակը ու ճշմարտութիւնը · 15 կը յիշէ փիղեղոսը և Հերմոգինէսը՝ եւ, ու Ոնեսիփորոսին վրայով բարի վկայութիւն կու տայ ։

1 ՚Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը Աստուծոյ կամքովը ըստ կենաց խոստմունքին պէս, որ
2 Քրիստոս Յիսուսով է, Տիմոթէոս իմ սիրելի որդիիս՝ շնորհք, ողորմութիւն և խաղաղութիւն Հօր Աստուծմէն ու Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրոջմէն ։
3 Շնորհակալ եմ Աստուծոյ՝ որուն որ կը պաշտամ իմ նախնիքներէս մաքուր խղճմտանքով, (երբոր անպակաս քեզ իմ աղօթքներուս մէջ
4 կը յիշեմ գիշեր ու ցորեկ, ըստ Յանկալով քեզ տեսնել, ու մխաբ բերկրով քու արցունքներդ, որ ուրախութիւնով լեցուիմ ·)
5 Ընտանեկով քու վրադ եղած անկեղծ հաւատքը, որ առաջ քու մեծ մօրդ Լաւոդեայիին մէջ եղաւ և Եունիկէին վրայ բնակեցաւ, և համոզուած եմ որ

ա Բ Կոր · ա · 1 ։
բ Եփե · գ · 6 ։ Տիտ · ա · 2 ։ Եբր · թ · 15 ։
գ ա Տիմ · ա · 2 ։
դ Հռով · ա · 8 ։ Եփե · ա · 16 ։
ե Գոր · իբ · 3 ։ իգ · 1 ։ իդ · 14 ։ իե · 23 ։ Հռով · ա · 9 ։ Գաղ · ա · 14 ։
զ ա Թես · ա · 2 ։ գ · 10 ։
է ԳԼ · գ · 9, 21 ։
ը ա Տիմ · ա · 6 ։ գ · 6 ։
թ Գոր · ժգ · 1 ։

6 քու վրադ ալ ։ Ոնոր համար քու միտքդ կը ձգեմ ։ որ արծարծես Աստուծոյ պարգեւը, որ քեզի պրտուած է իմ ձեռքերուս դրուելովը ։
7 Ինչու որ Աստուած մեզի երկչոտութեան հոգի չտուաւ, և հապա զօրութեան ու սիրոյ և զգաստութեան ։ 8 Ուստի ամէն մի սեպես ։ մեր Տէրոջը վկայութիւնը, և ոչ ալ ես անոր համար կապուածս ։ հապա մասնակից եղիր աւետարանին չարչարանքներուն՝ Աստուծոյ զօրութեանը համեմատ ։ 9 Որ մեզ փրկեց և ու սուրբ կոչումով կանչեց՝ ոչ թէ մեր գործքերուն նայելով, հապա իր նախասահմանութեանը ու շնորհացը նայելով, որ Քրիստոս Յիսուսով մեզի տրուեցաւ յաւիտեան
10 նախան դարերէն առաջ ։ Ինայց հիմա յայտնուեցաւ մեր Փրկչին Յիսուս Քրիստոսի երեւելովը ։ որ մահը խափանեց, և լոյս հանեց կեանքը ու անմահութիւնը աւետարանին միջոցով ։ 11 Որ ես անոր քարոզիչ ու առաքեալ ու հեթանոսներուն վարդապետ ։ 12 Ոնոր համար ասս չարչարանքներն ալ կը կրեմ ։ բայց ամէն մի չեմ սեպեր, ինչու որ գիտեմ թէ որուն եմ հաւատացեր, և համոզուած եմ Որ իմ ներած աւանդած
13 բանս կրնայ պահել ՚մինչեւ այն օրը ։ ՚Ես՝ ու

ա Թես · ե · 19 ։ ա Տիմ · գ · 14 ։
բ Հռով · ը · 15 ։
գ Դտ · իգ · 49 ։ Գոր · ա · 8 ։
դ Հռով · ա · 16 ։
ե ա Տիմ · բ · 6 ։ Յայտ · ա · 2 ։
զ Եփե · գ · 1 ։ Փիլ · ա · 7 ։
է Կող · ա · 24 ։ ԳԼ · գ · 5 ։
ը ա Տիմ · ա · 1 ։ Տիտ · գ · 4 ։
թ ա Թես · գ · 7 ։ Եբր · գ · 1 ։
ժ Հռով · գ · 20 ։ թ · 11 ։ Տիտ · գ · 5 ։
ի Հռով · ը · 28 ։
լ Հռով · ժգ · 25 ։ Եփե · ա · 4 ։ գ · 11 ։ Տիտ · ա · 2 ։ ապես · ա · 20 ։
խ Հռով · ժգ · 26 ։ Եփե · ա · 9 ։ Կող · ա · 26 ։ Տիտ · ա · 3 ։ ա Պետ · ա · 20 ։
ծ ա Կոր · ժե · 54, 55 ։ Եբր · բ · 14 ։
կ Գոր · թ · 15 ։ Եփե · գ · 7, 8 ։ ա Տիմ · բ · 7 ։ ԳԼ · դ · 17 ։
հ Եփե · գ · 1 ։ ԳԼ · բ · 9 ։
ձ ա Պետ · գ · 19 ։
ղ ա Տիմ · գ · 20 ։
ճ Հմր 18 ։ ԳԼ · գ · 8 ։
մ ԳԼ · գ · 14 ։ Տիտ · ա · 9 ։ Եբր · ժ · 23 ։ Յայտ · բ · 25 ։

բռնել Եան ոզջամիտ խօսքերուն օրինակը ՝ որ ինծ-
մէ լսեցիք , ² հաւատքով ու սիրով՝ որ Քրիստոս
Յիսուսով է ։
14 ³ Այն բարի աւանդը պահէ Հոգւոյն Սրբոյ ձեռ-
15 քովը ՝ որ մեր մէջը բնակած է ։ Ասկէ դիտեա ⁴ որ
ինծմէ երես դարձուցին ⁵ ան ամէնը որ Ասիա էին ,
16 որոնցմէ են Փիգելոս ու Հերմոգենէս ։ ⁶Տէ-
րը ողորմութիւն տայ Ոնեսիփորոսին տանը ,
՝ինչու որ շատ անգամ զիս հանգստացուց , Բու-
17 իմ շղթաս ⁷ ամենեւին չնախզեց . Հապա երբոր Հռոմ
եկաւ , շատ ջանքով փնտռեց զիս ու գտաւ ։
18 (Տէրը հրեն տայ ⁸ որ ան օրը ⁹ Տէրոջմէ ողորմու-
թիւն գտնէ ։) Ու Եփեսոսի մէջ ալ ո՛րչափ սպա-
սաւորութիւն որ ըրաւ ինձի , դուն անիկայ շատ
աղէկ գիտես ։

ԳԼՈՒԽ Բ

1 Թարգմանել կը յորդորէ զՏիմոթէոս հաստատուն ու համբե-
րող ըլլալու , և Տէրոջը հաւատարիմ պաշտօնեայի մը պէս իր
պարտաւորութիւնը կատարելու՝ ճշմարտութիւնը ուղիղ բա-
ցատրելով , և պիղծ ու պարապ խօսքերէն հեռու կենալով ։
17 Հիմենոս ու Փիղետոս ։ 19 Աստուծոյ հիմը հաստատուն
կը կենայ ։ 22 Կը սորվեցնէ թէ ի՛նչ բաներ փախչելու է ,
և ի՛նչ բաներ հետեւելու է , և թէ Տէրոջը ծառան ի՛նչ վարք
ունենալու է ։

1 ¹ Ա՛յդ դուն՝ իմ որդեակս՝ ² զօրացիր ան ընտրհդրո-
3 վը որ Քրիստոս Յիսուսով է ։ ³ Ու՛ր ան բաներ-
ը որ ինծմէ լսեցիր շատ վկաներով՝ ⁴ հաւատարիմ
մարդոց յանձնէ , ⁵ որոնք կարող ըլլան ուրիշներ-

¹ Հռով. բ · 20 ։ գ · 17 ։ ա Տիմ. ա · 10 ։ գ · 3 ։
² Գլ. բ · 2 ։
³ ա Տիմ. ա · 14 ։
⁴ ա Տիմ. գ · 20 ։
⁵ Հռով. ը · 11 ։
⁶ Գլ. դ · 9 ։ 16 ։
⁷ Գոր · ժԹ · 10 ։
⁸ Մաա · և · 7 ։
⁹ Գլ. գ · 19 ։
¹⁰ Փիլմ. 7 ։
¹ Գոր · իը · 20 ։ Եփե · գ · 20 ։
² Հմր 8 ։
³ բ Թես. ա · 10 ։ Հմր 12 ։
⁴ Մաա · իե · 34-40 ։
⁵ Երր · գ · 10 ։
⁶ ա Տիմ. ա · 2 ։ Գլ. ա · 2 ։
⁷ Եփե · գ · 10 ։
⁸ Գլ. ա · 13 ։ գ · 10 , 14 ։
⁹ ա Տիմ. ա · 18 ։
¹⁰ ա Տիմ. գ · 2 ։ Տիտ. ա · 9 ։

3 բուն ալ սորվեցընելու ։ ⁶Ընդ դուն նեղութիւն-
ներու համբերէ ։ Քրիստոս Յիսուսի բարի զի-
4 նուորի մը պէս ։ ⁷Ոեւէ զինուորական մը սա կեանքիս
գործառնութիւններովը չզբաղիր , որ զօրավարին
5 հաճոյ ըլլայ ։ ⁸Ու՛ր թէ որ մէկը մրցի , չպսակուիր՝
6 թէ որ ըստ օրինի չմրցի ։ ⁹Աշխատող երկրագործին
7 պէտք է առաջ պտուղներէն վայելել ։ Խմացիր
ինչ որ կ՛ըսեմ . Տէրը քեզի խնամութիւն տայ
8 ամէն բանի մէջ . Յիշեցդ ըլլ Յ Յիսուս Քրիստոսը ՝ մեռելներէն յարութիւն ա-
ռած՝ Ե իմ Ռաւետարանիս համեմատ ,
9 ³ Որուն մէջը չարագործի մը պէս կը չարչարուիմ
Ե մինչեւ անգամ կապերով . Հ բայց Աստուծոյ խօսքը
10 կապուած չէ ։ Ես Ասոր ամէն բանի կը համբերեմ
ընտրեալներուն համար , ՚որ անոնք ալ Հաներին
ան փրկութիւնը որ Քրիստոս Յիսուսով է յա-
11 ւիտենական փառքով ։ ³Ան խօսքը հաւատարիմ
է . ⁴ վասն զի թէ որ անոր հետը մեռանք , անոր
12 հետն ալ պիտի ապրինք . ⁵ Թէ որ համբերենք ,
անոր հետն ալ պիտի թագաւորենք ։ ⁶Թէ որ
պիտ ուրանանք , ինքն ալ մեզ պիտի ուրանայ ։
13 ⁷ Թէ որ չհաւատանք , ինքը հաւատարիմ կը մը-
14 նայ , ⁸ իր անձը չկրնար ուրանալ ։ Ան բաներըս
անոնց միտքը ձգէ՝ ⁹ Տէրոջը առջեւը վկայութիւն

¹ Գլ. ա · 8 ։ գ · 5 ։
² ա Տիմ. ա · 18 ։
³ ա Կոր - թ · 25 ։
⁴ ա Կոր · թ · 25 , 26 ։
⁵ ա Կոր · թ · 10 ։
⁶ Հռով. ա , 3 , 4 ։ Գոր · բ · 30 ։ ժգ · 23 ։
⁷ ա Կոր · ժե · 1 , 4 , 20 ։
⁸ Հռով. բ · 16 ։
⁹ Գոր · թ · 16 ։ Գլ. ա · 12 ։
¹⁰ Եփե · գ · 1 ։ Փիլ. ա · 7 ։ Կող. գ · 3 , 18 ։
¹¹ Գոր · իը · 31 ։ Եփե · գ · 19 ։
¹² 20 ։ Փիլ. ա · 13 , 14 ։
¹³ Եփե · գ · 13 ։ Կող. ա · 24 ։
¹⁴ բ Կոր · ա · 6 ։
¹⁵ ա Տիմ. ա · 15 ։
¹⁶ Հռով. գ · 5 , 8 ։ բ Կոր · դ · 10 ։
¹⁷ Հռով. բ · 17 ։ ա Պետ · դ · 13 ։
¹⁸ Մաա · ժ · 33 ։ Մար · ը · 38 ։ Ղուա · ժբ · 9 ։
¹⁹ Հռով. գ · 3 ։ թ · 6 ։
²⁰ Թես · իգ · 19 ։
²¹ ա Տիմ. և · 21 ։ գ · 13 ։ Գլ. գ · 1 ։

դնելով , ¤ խօսքերու վրայ վէճ չընել՝ որ բանի մը օգտակար չէ , հապա ի՛մաստ լսողներուն կործանմանը
15 համար է : ¦ Ջանք ըրէ քու անձդ ընտիր ցուցընելու Աստուծոյ առջեւը , անանկ բանուոր մը ըլլալով՝ որ պիտի չամչնայ , ճշմարտութեան խօսքը շիտակ
16 բացատրելով : Ի՛նչպէս պիղծ ու փուճ խօսքերէն մէկդի կեցիր , քանզի անոնք աւելի յառաջ կ՚երթան ամբարշտութեան մէջ .
17 Թան ամբարշտութեան մէջ . Ու անոնց խօսքը քաղցկեղի պէս կը ճարակէ . ¤ որոնց կարգն են
18 Հիմենոս ու Փիղետոս . ¤ Որոնք ճշմարտութենէն մոլորեցան , Ու կ՚ըսեն թէ Յարութիւնը արդէն եղած է , և կը կործանեն մէկ քա-
19 նիներուն հաւատքը : ¤ Իմ՚ Աստուծոյ հիմը հաստատուն կը կենայ , ու ասոնք ունի , Ճանչցաւ Տէրը կը ճանչնայ անոնք որ իրն են , և՝ Անիրաւութենէն մէկդի թող կենայ ամէնը որ Քրիստոս
20 սի անունը կ՚անուանէ : ¤ Պակսոյն մէկ մեծ տան մը մէջ չէ թէ միայն ոսկիէ ու արծաթէ անոթներ կան , հապա փայտէ ու հողէ անօթներ ալ կան . և՝ ոմանք պատուոյ համար են ու ոմանք անար-
21 դանոյ համար : ¦ Ուստի թէ որ մէկը իր անձը անանկ բաներէն մաքրէ , անիկայ մէկ պատուական անօթ մը պիտի ըլլայ՝ սրբուած ու իր Տէրոջը պի-
22 տանի՝ ¤ ամէն բարի գործելու համար պատրաս- տուած : Երիտասարդական ցանկութիւններէն ալ փախիր , ¤ ու դէմ արդարութեան՝ հաւատքի՝ սի-
ր՝ խաղաղութեան հետ ¦ անոնց հետ՝ որ Տէրոջը

¤ ա Տիմ. ա . 4 ։ գ . 4 ։ Տիտ . գ . 9 , 11 ։
¦ ա Տիմ . դ . 7 ։ գ . 20 ։ Տիտ . ա . 14 ։
՝ ա Տիմ . ա . 20 ։
՝ ա Տիմ . գ . 21 ։
Հ ա Կոր . ժե . 12 ։
¤ Մաս . իգ . 24 ։ Հռով . ը . 35 ։ ա Ցօհ . բ . 19 ։
ր Նաւ . ա . 7 ։ Ցօհ . ժ . 14 , 27 ։ Տիս թես . ժգ . 5 ։
ց ա Տիմ . գ . 15 ։
՝ Հռով . թ . 21 ։
¦ Տիս Նա . ծբ . 11 ։
¤ Գա . գ . 17 ։ Տիտ . գ . 1 ։
՚ա Տիմ . գ . 11 ։
¦ Գոր . թ . 14 ։ ա Կոր . ա . 2 ։

23 անուանը կը կանչեն ՝ մաքուր սրտով : ¦ Իսկ յիմարական ու անխնամ վէճերէն մէկդի քաշուէ ,
24 գիտնալով որ անոնցմէ կռիւներ կը ծնանին . ¤ Ու Տէրոջը ծառային պէտք չէ կռիւ ընել , հապա հեզահոգի բլլալ ամենուն , ¤ սորվեցընող , ոխ
25 չպահող . ¦ Հաղորդութեամբ խրատել հակառակ կեցողները , Գուր ըլլայ թէ Աստուած ապաշխարութիւն տայ անոնց՝ ի՛մանալու ճշմարտութիւնը
26 համար , ¤ Ու Աստուծոյ որոգայթէն զգաստանան , որ անկէ բռնուած են՝ իր կամքին ծառայելու :

Գ · Գ

1 Կը ծանուցանէ գալու ժամանակներուն վրայով . 6 կը նկարագրէ ճշմարտութեան թշնամիները . կ՚առաջարկէ անոր իր օրինակին հետեւիլ . 16 և կը գովէ սուրբ գիրքերը :

1 Եւ ասիկա գիտցիր ՝ որ ետքի օրերը չար ժամանակ-
2 Ներ պիտի գան . ¦ Ինչու որ մարդիկ պիտի ըլլան անձնասէր , ՝ արծաթասէր , ¤ ամբարտաւան , ¦ հպարտ , ՝ հայհոյիչ , ¦ ծնողաց անհնազանդ ,
3 ապերախտ , անսուրբ , ¤ Անգութ , ¦ անհաշտ , բանսարկու , ՝ անժուժկալ , դաժանաբարոյ ,
4 բարին չսիրող , ¦ Մատնիչ , յանդուգն , գոռոզ ,
5 ԵՒ աւելի հեշտասէր քան թէ աստուածասէր : Որոնք աստուածպաշտութեան կերպարանքը ունին ,

՝ ա Տիմ . ա . 5 ։ գ . 12 ։
¦ ա Տիմ . ա . 4 ։ գ . 7 ։ գ . 4 ։ Հմր 16 ։ Տիտ . գ . 9 ։
՝ Տիտ . գ . 2 ։
¤ ա Տիմ . գ . 2 , 3 ։ Տիտ . ա . 9 ։
¦ Գաղ . գ . 1 ։ ա Տիմ . գ . 11 ։ ա պետ . գ . 15 ։
՚ Գոր . ը . 22 ։
¦ ա Տիմ . բ . 4 ։ Գաղ . գ . 7 ։ Տիտ . ա . 1 ։
ը ա Տիմ . գ . 7 ։
՝ ա Տիմ . գ . 1 ։ Գաղ . գ . 3 ։ բ պետ . գ . 3 ։ ա Ցօհ . բ . 18 ։ Յուդ . 18 ։

¦ Փիլ . բ . 21 ։
՝ բ պետ . բ . 3 ։
¤ ա Տիմ . գ . 4 ։
՝ Յուդ . 16 ։
՚ա Տիմ . ա . 20 ։ բ պետ . բ . 12 ։ Յուդ . 10 ։
՝ Հռով . ա . 30 ։
ը Հռով . ա . 31 ։
՝ Հռով . ա . 31 ։
՝ բ պետ . գ . 3 ։
՝ բ պետ . բ . 10 ։
՚ Փիլ . գ . 19 ։ բ պետ . բ . 18 ։ Յուդ . 4 , 19 ։

Ի բայց անոր զօրութիւնը ուրացած են . ✻ և դուն
6 ասոնցմէ մէկզի կեցիր : ¶ Ինչու որ ասոնցմէ են որ
տուներէն ներս կը մտնեն , ու դերի կ'ընեն մեզտով
բեռնաւորուած ակաթամիտ կիներըզ՝ զանազան
7 ցանկութիւններէ վարուած , Որ միշտ կը սորվին ,
ու բնաւ ճշմարտութիւնը ճանչնալու չեն կրնար
8 հասնիլ : ✻ Ասպա ինչպէս որ Յաննէս ու Յամ-
բռս հակառակ կեցան Մովսէսին , անանկ ալ ա-
սոնք ճշմարտութեանը հակառակ կը կենան . Ը ա-
պականած մտքով մարդիկներ , ✻ հաւատքի մէջ
9 անպիտաններ են : Խայց աւելի յառաջ պիտի
չերթան , ինչու որ ասոնց անմտութիւնը ամենուն
յայտնի պիտի ըլլայ , ✻ ինչպէս որ անոնցը եղաւ :
10 ✻ Իսկ դուն տեղեակ եղար իմ վարդապետութեանս ,
վարմունքիս , դիտաւորութեանս , հաւատքիս ,
երկայնմտութեանս , սիրոյս , համբերութեանս ,
11 հալածանքներուս , չարչարանքներուս , ինչպէս որ
ինծի եղան Ը Անտիոքի ✻ Իկոնիոնի ✻ Լիւստ-
բայի մէջ , ինծոր հալածանքներուս համբերեցի ,
12 Ը ու ամենէն դիս ազատեց Տէրը : Նաև ամէն
անոնք որ կ'ուզեն աստուածապաշտութեամբ ապրիլ
Քրիստոս Յիսուսով՝ հալածանք պիտի կրեն :
13 Ը Խայց չար ու խաբեբայ մարդիկները չարութեան
մէջ պիտի յառաջանան՝ մոլորցընելով ու մոլորե-
14 լով : ✻ Սակայն դուն հաստատուն կեցիր ան
բաներուն մէջ որ սորվեցար ու հաւատացիր , ին-

Ե ա Տիմ. ե . 8 ; Տիտ. ա . 16 :
Զ բ Թես . գ . 6 ։ ա Տիմ. գ . 5 :
Է Պատ. իգ . 14 ; Տիտ. ա . 11 :
Ը ա Տիմ. բ . 4 :
Թ Եղ. է . 11 :
Ժ ա Տիմ. գ . 5 ;
Ժա Հռով. ա . 28 ; բ Կոր . ժգ . 5 ; Տիտ. ա . 16 :
Ժբ Եղ. է . 12 ; բ . 18 ; Թ . 11 :
Ժգ Փիլ. բ . 22 ։ ա Տիմ. գ . 6 :
Ժդ Գոր . ժգ . 45 , 50 :
Ժե Գոր . ժգ . 2 , 5 :
Ժզ Գոր . ժգ . 18 , ՃՀ :
Ժէ Սաղ . լդ . 19 ; բ Կոր . ա . 10 ; ԳԼ . գ . 17 :
Ժը Սաղ . լգ . 19 ; Գոր . ժգ . 21 ; Պատ . ժգ . 24 ; Ցօհ . ժէ . 14 ; ա Կոր . ժէ . 19 ; ա Թես . գ . 3 :
Ի բ Թես . բ . 11 ։ ա Տիմ . գ . 1 ; ԳԼ . բ . 16 ;
Ի ԳԼ . ա . 13 ; բ . 2 :

15 չու որ գիտես թէ որմէ սորված ես . Կաև ✻ ո-
մանկութենէդ ի վեր ✻ սուրբ գիրքերը գիտես ,
որոնք կրնան իմաստուն ընել քեզ փրկութեան
Քրիստոս Յիսուսի վրայ հզած հաւատքովը :
16 Ի ✻ Ամէն Գիրքը Աստուծոյ շունչն է , ✻ և օգտա-
կար ✻ սորվեցընելու , յանդիմանելու , շիտկելու
17 ու արդարութեան խրատելու համար . Ը Որ Ա-
ստուծոյ մարդը կատարեալ ըլլայ՝ ✻ ամէն բարի
գործերու պատրաստուած :

ԳԼ · Գ

1 Պօղոս կը յորդորէ Տիմոթէոսը բոլոր ՀԱնգրով ու արթնու-
թեամբ իր պաշտօնը կատարելու . 6 կը յայտնէ անոր Թէ իր
մահը մօտ է . 9 կ'ուզէ որ անիկայ շուտով իրեն գայ , ու իր
հետը բերէ Մարկոսը և քանի մը բաներ . 14 կը պատուիրէ
որ զգուշանայ դարբին Ղևքսանդրոսէն . 16 կը ծանուցանէ
անոր՝ ինչ որ պատահեր էր իրեն՝ առջի անգամ առեւանգին
ներկայանալուն , 19 և ապա կը վերջացընէ իր Թուղթը :

1 Ա ✻ վկայութիւնը կը գնեմ Աստուծոյ առ-
ջևը և Յիսուս Քրիստոսի , Բ որ պիտի
դատէ կենդանիները ու մեռելները իր յայտ-
2 նութիւնն ու թագաւորութեանը առնիւ . Խօսա-
քը քարոզէ , մնադրութեամբ ձգտելէ ի պարա-
պէ առնելին ու առնէդ դուրս , յանդիմանէ ,
Ե սաստէ , ✻ յորդորէ առնչ երկայնմտութիւնով ու
3 վարդապետութիւնով : Ը Ինչու որ ժամանակ
պիտի գայ՝ երբ ողջամիտ վարդապետութեանը պի-
տի չհամբերեն . Ը հապա իրենց լսելիքին նըւքոլը
իրենց ցանկութիւններուն համեմատ վարդապետ-
4 ներ պիտի դիզեն իրենց . Նաև ճշմարտութենէն

✻ Ցօհ . է . 39 ։
Ա բ Պետ . ա . 20 , 21 ։
✻ Կ՚ըսէր որ աստուածաշունչ Գիրքերը օգտակար ալ
✻ Հռով . ժե . 4 ։
բ ա Տիմ. գ . 11 ։
Ց ԳԼ . բ . 21 ։
✻ ա Տիմ. է . 21 ; Է . 13 ։
ԳԼ . բ . 14 ։
Բ Գոր . ժ . 42 ։
Ե ա Տիմ. է . 20 ; Տիտ. ա . 13 ; բ . 15 ։
Ը ա Տիմ. գ . 13 ։
Ի ԳԼ . գ . 1 ։
Ղ ա Տիմ. ա . 10 ։
Ի ԳԼ . գ . 6 ։

ականջներուն պիտի դարձընեն , ը ու առաս-
5 պելներու եւս պիտի մոլորին : Իսպց դուն ա-
մէն բանի մէջ արթուն կեցիր , ի նեղութիւնս
ներու համբերէ , ե աւետարանչի գործ գործէ ,
6 քու պաշտօնդ կատարէ : ի Ինչու որ ես արդէն
զոհ ըլլալու նուիրուած եմ , և ու իմ մեկնելուս ա-
7 տենը հասեր է : ե Իսարի պատերազմը պատերազ-
մեցայ , ընթացքը կատարեցի , հաւատքը պահե-
8 ցի : ձ Այսէ ետեւ կայ կը մնայ ինծի արդարու-
թեան պսակը , որ Տէրը՝ արդար Դատաւորը պի-
տի հատուցանէ ինծի՝ ան օրը , ու չ՚ ինծի միայն
ինծի , հապա ան ամենուն ալ՝ որ անոր յայտնուի-
լը սիրեցին :
9 ղ Ջանք ըրէ շուտով ինծի գալու . Ինչու
որ ճ Դեմաս զիս թողուց՝ ն ու աս աշխարհը սի-
10 րեց , և գնաց Թեսաղոնիկէ . Կրէսկէս ծ Գա-
11 ղատիա , Տիտոս՝ Դալմատիա . ը Մինակ ժ Ղ ու-
կաս իմ հետս է . ւ Մարկոսը առնես քու հետդ
բերես , ինչու որ ինծի օգտակար է սպասաւորու-
12 թեան համար : Եւ ես ո Տիւքիկոսը Եփեսոս
13 խրկեցի : Ին վերարկուն՝ որ Տրոասի թողուցի
Կարպոսին քովը , երբոր գաս՝ բե՛ր , գիրքերն ալ ,
14 մանաւանդ մագաղաթներըը : Պարբերն Ղէբ-
սանդրոսը չատ չարութիւն ըրաւ ինծի . ը Տէ-
րը անոր հատուցանէ իր գործքերուն համեմատ :

ը ա Տիմ . ա . 4 : գ . 7 : Տիտ . ա . 14 :
ը ԳԼ . ա . 8 : բ . 3 :
ե Գոր . իա . 8 : Եփես . գ . 11 :
ձ Փիլ . բ . 17 :
Լ Փիլ . ա . 23 : Տիտ բ պետ . ա . 14 :
ի ա Կոր . թ . 24 , 25 : Փիլ . գ . 14 : ա Տիմ . ղ . 12 : Եբր . ժբ . 1 :
ջ ա Կոր . թ . 25 : Յակ . ա . 12 : ա պետ . ե . 4 : Յայտ . բ . 10 :
ռ ԳԼ . ա . 12 :
ս Կող . դ . 14 : Փիլիմ . 24 :
տ ա Յօհ . բ . 15 :
ր Տիտ գԼ . ա . 15 :
ց Կող . դ . 14 · Փիլիմ . 24 :
ւ Գոր . ժբ . 25 : ժե . 37 : Կող . դ . 10 :
փ Գոր . ի . 4 : Եփես . գ . 21 : Կող . դ . 7 : Տիտ . գ . 12 :
ք Գոր . ժԹ . 33 : ա Տիմ . ա . 20 :
և բ Թագ . գ . 39 : Սադ . իբ . 4 : Յայտ . ժբ . 6 :

15 Դուն ալ անկէ զգուշանաս՝ ինչու որ մեր խօսքե-
16 րուն չատ դէմ կեցաւ : Ընչի անդամ առեւանին
առջեւը պատասխան տալուս՝ իմ կողմնակս մեկը
չկայնեցաւ ինծի հետ , ա հապա ամէնն ալ զիս
17 թողուցին . Չաս իրենց չհաշուի : Ւ Տէրը
իմ քովս կայնեցաւ ու զիս զօրացուց , Նոր քա-
րոզութիւնը իմ միջոցովս լման ըլլայ , ու բոլոր
հեթանոսները լսեն . Եւ ես առիւծին բերնէն
18 ազատեցայ : Եւ ա Տէրը ամէն չար գործէ պիտի
ազատէ զիս , և ազահոգութեամբ իր երկնային
թագաւորութեանը պիտի հասցընէ . Իրեն փառք
յաւիտեան յաւիտենից : Ամէն :
19 բ Խարէ՛ տուր Պրիսկէին և Ակիւղասին , ե ու
20 Ընեսիփորոսին տանը : գ Երաստոս Կորնթոսի
մէջ մնաց . և ա Տրոփիմոսը Մելիտոսի մէջ թողու-
21 ցի հիւանդացած : է Ջանք ըրէ ձմեռէն առաջ
գալ : Խարէ կ՚ընեն քեզի Եւբուղոս ու Պու-
դես և Լինոս ու Կղօդիա և բոլոր եղբայրները :
22 ը Տէր Յիսուս Քրիստոս քու հոգիիդ հետը ըլլայ .
Շնորհքը ձեզի հետ : Ամէն :

ա ԳԼ . ա . 15 :
ե Գոր . է . 59 :
ը Գաս . ժ . 19 : Գոր . իգ . 11 : իէ . 28 :
Լ Գոր . թ . 15 : իզ . 17 , 18 : Եփես . գ . 8 :
ի Սաղ . իբ . 21 : բ պետ . բ . 9 :
ջ Սաղ . ճիա . 7 :
ռ Հռով . ժա . 36 : Գաղ . ա . 5 : Եբր . ժգ . 21 :
ս Գոր . ժբ . 2 : Հռով . ժզ . 3 :
տ ԳԼ . ա . 16 :
ր Գոր . ժԹ . 22 : Հռով . ժզ . 23 :
ց Գոր . ի . 4 : իա . 29 :
ւ Հմր 9 :
փ Գաղ . գ . 18 : Փիլիմ . 25 :

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ՏԻՏՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ ի՛նչ բանի համար զանիկայ Կրետէ Թողուց , 6 թէ քարոզչութեան պաշտօնին ընտրուելու մարդիկ ի՛նչ վարմունքի տէր ըլլալու են : 11 Կը պատուիրէ չար վարդապետներուն բերանը պապանձեցնել . 12 և անոնց բնութիւնը կը տարբերէ :

1 **Պ**օղոս Աստուծոյ ծառայ և Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ , Աստուծոյ ընտրեալներուն հաւատքին՝ ու ճշմարտութեանը գիտութեանը համեմատ ,
2 Հաւիտենական կենաց յուսովը , որ ինքն անսուտ Աստուածն խոստացաւ հաւիտենական դարերէն առաջ ,
3 բերէն առաջ , Քայց իր ժամանակին յայտնեց քարոզութիւնով , ո՛ր ինձի յանձնուեր
4 ցաւ ըմեր Փրկիչ Աստուծոյ հրամանովը , Տիտոսին , իմ հաւատացած որդւոյս ի հաւատակից հաւատքովը՝ Շնորհք և խաղաղութիւն Աստուծմէն ու մեր Փրկչէն՝ Տէր Յիսուս Քրիստոսէն :
5 Ասոր համար ես քեզ Կրետէ թողուցի , որ ինչ պակաս բան որ կայ , շտկես , ծ ու ամէն մէկ քաղաքի մէջ երէցներ կարգես , ինչպէս որ ես քեզի

ա Տիմ. գ. 16 ։ գ. 3 ։
բ Բ Տիմ. բ. 25 ։
գ Բ Տիմ. ա. 1 ։ Գլ. գ. 7 ։
դ Թուռ. իգ. 19 ։ Բ Տիմ. բ. 13 ։
ե Հռով. ժգ. 25 ։ Բ Տիմ. ա. 9 ։ ա Պետ. ա. 20 ։
զ Բ Տիմ. ա. 10 ։
է ա Թես. բ. 4 ։ ա Տիմ. ա. 11 ։
ը ա Տիմ. ա. 1 ։ բ. 3 ։ գ. 10 ։
թ Բ Կոր. բ. 13 ։ է. 13 ։ բ. 6 ։ 16 ։ 23 ։ ժբ. 18 ։ Գաղ. բ. 3 ։
ժ ա Տիմ. ա. 2 ։
ի Հռով. ա. 12 ։ Բ Կոր. գ. 13 ։ Բ Պետ. ա. 1 ։
լ Եփես. ա. 2 ։ Կող. ա. 3 ։ ա Տիմ. ա. 2 ։ Բ Տիմ. ա. 2 ։
խ ա Կոր. ժա. 35 ։
ծ Գոր. ժգ. 22 ։ Բ Տիմ. բ. 2 ։

6 պատուիրեցի . Է Թէ որ մէկը անմեղադրելի ըլլայ՝ մէկ կնկան մը էրիկ , Ը հաւատացեալ զաւակներ ունենայ , որ անառակութեան համար ամբաստանուած չըլլան : Ինչու որ եպիսկոպոսին պէտք է անմեղադրելի ըլլալ՝ Ը Աստուծոյ անտեսին պէս . ժէ յանդուգն , ժէ բարկացող , ժը ժէ գինեմոլ , ժէ զարնող , ժ ժէ անարգ շահութեան հետեւիլ եղող , Թ սպասաւոր հիւրասէր , բարեսէր , խոհեմ , արդար , սուրբ , ժուժկալ ,
8 Հաստատուն եւեւէ եղող , Թ սպասաւոր հիւրասէր , բարեսէր , խոհեմ , արդար , սուրբ , ժուժկալ ,
9 կալ , Ժ ամուսնացեալ բնակելով Ի վարդապետութեան հաւատարիմ խօսքը , Ւ որ կարող ըլլայ ողջամիտ վարդապետութիւնով յորդորել , և հակառակ
10 կեցողները յանդիմանել : Ի Քանզի շատ են անշնաղանդները , ունայնութիւն խօսողները , Ւ ուրիշներ խաբողները , Ի մանաւանդ անոնք որ թլփատութենէն են .
11 որոնք պէտք է պապանձեցնել , Ւ որ ամբողջ տուներ կը կործանեն , ու անպատեհ բաներ կը սորվեցընեն Ի անարդ շահախնդրութեան համար :
12 Ի Անոնցմէ մէկը զըսեցաւ՝ որ իրենց բուն մարգարէն էր . Արեւտացիները միշտ սուտզրուց են , գազաններ , դատարկակորեաններ :
13 Ա Այս վկայութիւնը ճշմարիտ է . Ի անոր համար աստիճ յանդիմանէ անոնք , Ի որ առողջանան հաւատքին մէջ .
14 Ի Ու չնայեն Ժ իրական առասպելներուն , Ի և

ա Տիմ. գ. 2 , ե ։
հ ա Տիմ. գ. 12 ։
ձ ա Տիմ. գ. 4 ։ 12 ։
ղ Մատ. իգ. 45 ։ ա Կոր. գ. 1 ։ 2 ։
ճ Ղև. ժ. 9 ։ ա Տիմ. գ. 3 ։ 8 ։ Եփես. ե. 18 ։
յ ա Տիմ. գ. 3 ։ 8 ։ ա Պետ. ե. 2 ։
ն ա Տիմ. գ. 2 ։
շ ա Տիմ. գ. 3 ։ Բ Տիմ. բ. 2 ։
ո ա Տիմ. ա. 10 ։ գ. 3 ։ Բ Տիմ. գ. 3 ։ Գլ. բ. 1 ։
պ ա Տիմ. ա. 6 ։
ջ Հռով. ժգ. 18 ։
ռ Գոր. ժե. 1 ։
ս Մատ. իգ. 14 ։ Բ Տիմ. գ. 6 ։
վ ա Տիմ. գ. 5 ։
տ Գոր. ժե. 28 ։
ր Բ Կոր. ժգ. 10 ։ Բ Տիմ. գ. 2 ։
ց Գլ. բ. 2 ։
ւ Բ ա Տիմ. ա. 4 ։ գ. 7 ։ Բ Տիմ. գ. 4 ։
փ Եփ. իթ. 13 ։ Մատ. ժե. 9 ։ Կող. բ. 22 ։

ձշմարտութենէ հեռացող մարդոց պատուէրներուն ։
15 ⁻Ըմէն բան մաքուր է մաքուրներուն , ⁄ բայց պիղծերուն ու անհաւատներուն մէկ բան մը մաքուր չէ , հապա անոնց միտքն ալ խղճմտանքն ալ
16 պղծուած են ։ Կը խոստովանին թէ ղԱստուած կը ճանչնան , ¤ և իրենց գործքովը կ'ուրանան , պիղծ ու անհնազանդ ըլլալնէնին , ° և ամէն բարի գործի անպիտան ։

ԳԼՈՒԽ Բ

1 Պատուէրներ կու տայ Տիտոսին թէ՝ իր վարդապետութեանը և թէ իր վարքին վրայով · 9 կը խօսի ծառաներուն և ընդհանրապէս բոլոր քրիստոնեաներուն պարտաւորութեանց վրայով ։

1 Բայց դուն խօսէ ⁻ինչ որ կը վայլէ ողջամիտ
2 վարդապետութեանը · ⁻Ծերերուն պատշաճ ըլլալ , ծանրաբարոյ , խոհեմ , ⁼ ողջամիտ՝ հաւատքով , սիրով , համբերութիւնով ։ ⁄ ¤Նոյնպէս
3 ալ պատուներուն անանկ վարմունք ունենալ , ինչոր կը վայլէ սրբութեան , °չ բանսարկու ըլլալ ,
4 °չ * գինեմոլ , հապա բարի խրատ տուող · Որ խրատեն նորահասակ կիներուն՝ ⁼ երիկնեին սիրող ,
5 զաւակներն սիրող ըլլալ , խոհեմ , ողջախոհ , անաչէն , բարեգործ , ⁄ իրենց երիկներուն ենթադրեալ , ⁻որ չըլլայ թէ Աստուծոյ խօսքը հայհոյ-
6 յուի ։ Ինանկ ալ երիտասարդները յորդորէ խո-
7 հեմ ըլլալ · ⁄ Ըմէն կողմէ քու անձդ բարի գործքերու օրինակ ցուցընելով , վարդապետութեան

⁻ Ղուկ. ժա. 39, 40, 41 ։ Հռոմ. ժդ. 14, 30 ։ ա Կոր. ը. 12 ։ ժ. 23, 25 ։ ա Տիմ. դ. 3, 4 ։
⁄ Հռոմ. ժդ. 23 ։
¤ բ Տիմ. գ. 5 ։ Յուդ. 4 ։
° Հռոմ. ա. 28 ։ բ Տիմ. գ. 8 ։
= ա Տիմ. ա. 10 ։ գ. 3 ։ բ Տիմ. ա. 13 ։ Գլ. ա. 9 ։
* Գլ. ա. 13 ։
⁄ ա Տիմ. բ. 9, 10 ։ գ. 11 ։ ա Պետ. գ. 3, 4 ։
* Յոյն. շատ գինիի ծառայ և զաջ ,
⁼ ա Տիմ. ե. 14 ։
⁼ ա Կոր. ժգ. 34 ։ Եփես. ե. 22 ։ Կող. գ. 18 ։ ա Տիմ. բ. 11 ։ ա Պետ. գ. 1, 5 ։
⁼ Հռոմ. բ. 24 ։ ա Տիմ. գ. 1 ։
⁼ ա Տիմ. գ. 12 ։ ա Պետ. ե. 3 ։

8 մէջ անեղծութիւն , պարկեշտութիւն , ⁼ ողջամիտ ու անմեղադրելի խօսք , ⁼ որ հակառակ կեցողը ⁄ ամչնայ , ու մեր վրայով դէշ բան մը չունենայ
9 ըսելու ։ ⁄ ¤Ծառաներուն ոտքէ՛ն – իրենց տէրերուն ենթադրեալ ըլլալ , և ամէն բանի մէջ հաճելի ·
10 °չ հակառակախօսներ , °չ խորտիներ , հապա բոլորովին բարի հաւատարմութիւն ցուցընեն , ⁼ որ մեր Փրկիչ Աստուծոյ վարդապետութիւնը ամէն
11 բանի մէջ զարդարեն ։ ⁼ Ինչու որ Աստուծոյ փրկա-
12 բար շնորհքը ⁄ բոլոր մարդոց երեւցաւ · Որ մեզ կը խրատէ՝ ¤ որ ամբարշտութիւնը ° ու աշխարհային ցանկութիւնները ուրանանք , և ողջամտութիւնով ու արդարութիւնով և բարեպաշտու-
13 թիւնով ապրինք աս աշխարհիս մէջ , ⁼ մեր սպասելով այն երջանիկ ⁄ յոյսին , և մեծ Աստուծոյ ու մեր Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսին փառացը յայտ-
14 նութիւնը · ⁻Որ իր անձը մեզի համար տուաւ , որ մեզ ամէն անօրէնութենէ ազատէ , և ու մաքրէ ⁼ իրեն սեփհական ժողովուրդ՝ ⁻ բարի գործ-
15 քերու նախանձաւոր ։ Այս բաները խօսէ ⁻ և յոր-

⁼ ա Տիմ. գ. 3 ։
⁼ Ներեմ. ե. 9 ։ ա Տիմ. ե. 14 ։ ա Պետ. բ. 12, 15 ։ գ. 16 ։
⁼ բ Թես. գ. 14 ։
⁼ Եփես. գ. 5 ։ Կող. գ. 22 ։ ա Տիմ. գ. 1, 2 ։ ա Պետ. բ. 18 ։
⁼ Եփես. ե. 24 ։
⁼ Մատ. ե. 16 ։ Փիլ. բ. 15 ։
⁼ Հռոմ. ե. 15 ։ Գլ. գ. 4, 5 ։ ա Պետ. ե. 12 ։
⁼ Դուս. գ. 6 ։ Յով. ա. 9 ։ ա Տիմ. բ. 4 ։
⁼ Հռոմ. գ. 19 ։
⁼ ա Պետ. գ. 2 ։ ա Յով. բ. 16 ։
⁼ Ղուկ. ա. 75 ։ Եփես. ա. 4 ։ Կող. ա. 22 ։ ա Թես. գ. 7 ։
⁼ ա Կոր. ա. 7 ։ Փիլ. գ. 20 ։ բ Պետ. գ. 12 ։
⁼ Գոր. իգ. 15 ։ Կող. ա. 5, 23 ։ Գլ. ա. 2 ։ գ. 7 ։
⁼ Կող. գ. 4 ։ բ Տիմ. գ. 1, 8 ։ Երբ. թ. 28 ։ ա Պետ. ա. 7 ։ ա Յով. գ. 3 ։
⁼ Գաղ. ա. 4 ։ բ. 20 ։ Եփես. ե. 2 ։ ա Տիմ. բ. 6 ։
⁼ Երբ. թ. 14 ։
⁼ Եզ. ժե. 16 ։ ժթ. 5 ։ բ Օր. ե. 6 ։ ժգ. 2 ։ իզ. 18 ։ ա Պետ. բ. 9 ։
⁼ Եփես. բ. 10 ։ Գլ. գ. 8 ։
⁼ բ Տիմ. գ. 2 ։

դորէ՛ ու յանդիմանէ՛ բոլորովին սաստկութեամբ. Ընդ-
լայ որ մէկը քեզ անարգէ։

ԳԼ. Գ

1 Դարձեալ պատուիրեր կու տայ Տիտոսին թէ՝ սորվեցնէ-
լու և թէ չսորվեցնելու բաներուն համար. 10 կը խրատէ
նաև յամառեալ հերետիկոսներէն ևս քաշուիլ. 12 և կը
պատուիրէ որ իրեն գայ, նշանակելով անոր թէ ե՛րբ և թէ
ո՛ւր պիտի դառնէ զինքը. ու այսպես իր թուղթը կը վերջա-
ցընէ։

1 Ա՛նոնց մի՛ տրը ձգէ՝ իշխանութիւններուն և պե-
տութիւններուն ենազանդիլ ու հպատակ ըլ-
լալ, Բ ու ամէն բարի գործքերու պատրաստ գըտ-
2 նուիլ. Գ Մէկու մը հայհոյութիւն չընել,
ո՛կուտարար չըլլալ՝ Է հապա հեզահոգի, ևա-
մէն մարդոց բոլորովին քաղցրութիւն ցու-
3 ցընել։ Ե Ինչու որ մենք ալ առեն մը անմիտ
էինք, անլսելազանդ, մոլորեալ, և զանազան ցան-
կութիւններու ու հեշտութիւններու կը ծառա-
յէինք. չարութիւնով ու նախանձով կը վարուէ-
4 ինք, ատելի էինք և մեկզմեկ կ՚ատէինք։ Ը Բայց
երբոր մեր Ա՛փրկիչ Աստուծոյն քաղցրութիւնը՝ ու
5 մարդասիրութիւնը յայտնուեցաւ, Թ ՉՔ թէ ար-
դարութեան գործքերէն՝ որ մենք ըրինք, հապա իր
ողորմութեանը համեմատ մեզ փրկեց Ընորէն ծը-
նանելոյ աւազանին միջոցովը ու Սուրբ Հոգիին
6 նորոգելովը, Ժ Որն որ առատօրէն թափեց մեր վրայ

Ա ա Տիմ. գ. 12։
ա Հռով. ժգ. 1։ ա Պետ. բ. 13։
Բ Կող. ա. 10։ բ Տիմ. բ. 21։ Եբր. ժգ. 21։
Գ Եփես. գ. 31։
դ բ Տիմ. բ. 24, 25։
Ե Փիլ. գ. 5։
զ Եփես. դ. 2։ Կող. գ. 12։
Է ա Կոր. չ. 11։ Եփես. բ. 1։ Կող. ա. 21։ գ. 7։ ա Պետ. գ. 3։
Ը ա Տիմ. բ. 3։
Թ Գլ. բ. 11։
Ժ Հռով. գ. 20։ Թ. 11։ ժա. 6։ Գաղ. բ. 16։ Եփես. բ. 4, 8, 9։ բ Տիմ. ա. 9։
Ի Ցօհ. գ. 3, 5։ Եփես. ե. 26։ ա Պետ. գ. 21։
Լ Եզեկ. լգ. 25։ Ցովել. բ. 28։ Ցօհ. ա. 16։ Գոր. բ. 33։ ժ. 45։ Հռով. ե. 5։

7 Յիսուս Ա՛րիստոս մեր Փրկչին ձեռքովը, Խ Որ
անոր շնորհքովը արդարացած՝ Ծ յաւիտենական կե-
8 նաց յուսով Կ ժառանգ ըլլանք։ Հ Այս խօսքը հա-
ւատարիմ է. և կ՚ուզեմ որ ասոնք հաստատես,
որ Աստուծոյ հաւատացողները հոգ տանին Ն բարի
գործքեր ընելու վրայ ըլլալ. ասոնք են բարի ու
9 մարդոց օգտակար բաները։ Ղ Բայց դուն յիմա-
րական վէճերէն ու ազգահամարներէն ու հակառա-
կութիւններէն և օրէնքի վրայով եղած կռիւնե-
րէն մէկդի կեցիր, Շ ինչու որ անօգուտ են ու սնո-
10 ւտ։ Չ Երձուածող մարդէն Ժ առաջին ու երկրորդ
11 անգամ խրատելէն ետև յ Ի ա քաշուէ, Ի յիմանալով
որ անանկը խոտորած է, և մեղք կը գործէ Ն ինքզին-
քը դատապարտելով։
12 Ներքոյ Ա՛րտեման կամ Ե Տիւբիկոսը քեզի խըր-
կեմ, Ջանք ըրէ ինծի գալու Նիկոպոլիս, ինչու
13 որ միտքս դրի ձմեռը հոն անցընելու։ Ո Ձինաս
օրինակաը՝ ու Ապողոսը փութով ճամբայ դիր,
14 Հոգ տանելով որ անոնց բան մը չպակսի։ Ի՛ւ մե-
րիններն ալ Թ ոգ սորվին Ե բարի գործքեր ընելու
վրայ ըլլալ Հարկաւոր պարագաներու մէջ, Ո որ
15 անպտուղ չըլլան։ Ի՛արև կ՚ընեն քեզի ամէնն ալ
որ իմ հետս են. բարե՛ւ տուր անոնց որ մեզ կը
սիրեն հաւատքով։ Շնորհքը ձեր ամէնուն հետը
ըլլայ։ Ա՛մէն։

Դ Հռով. գ. 24։ Գաղ. բ. 16։ Գլ. բ. 11։
Զ Գլ. ա. 2։
է Հռով. բ. 23, 24։
ը ա Տիմ. ա. 15։ Գլ. ա. 6։
Թ Հմր 1, 14։ Գլ. բ. 14։
ժ ա Տիմ. ա. 4։ բ Տիմ. բ. 23։ Գլ. ա. 14։
ի բ Տիմ. բ. 14։
ծ բ Կոր. ժգ. 2։
յ Գաս. ժբ. 17։ Հռով. ժգ. 17։ բ Թես. գ. 6, 14։ բ Տիմ. գ. 5։ բ Ցօհ. 10։
ն Գոր. ժգ. 46։
շ Գոր. ի. 4։ բ Տիմ. գ. 12։
ո Գոր. ժբ. 24։
չ Հմր 8։ Եփես. գ. 28։
ջ Հռով. ժե. 28։ Փիլ. ա. 11։ դ. 17։ Կող. ա. 10։ բ Պետ. ա. 8։

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՑՆ

ԱՌ ՓԻԼԻՄՈՆ

ԳԼՈՒԽ Ը

4 Պօղոս իր ուրախութիւնը կը յայտնէ՝ Փիլիմոնի հաւատքը ու սէրը լսած ըլլալով։ 9 կը խնդրէ անկէ որ Թողութիւն տայ Ընեսիմոսին որ իր ծառան էր, ու դարձեալ սիրով ընդունի զանիկայ։

1 — Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի կապեալը՝ և Տիմոթէոս եղբայրը, Փիլիմոն մեր սիրելիին ե՛ւ
2 գործակիցին, Եւ Ափիա սիրելիին, և ե՛ւ Աքբիպպոս զինուորակիցին, և քու տանդ մէջի
3 եկեղեցիին. Ողջոյ՛ն և խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն և Տէր Յիսուս Քրիստոսէն։
4 Ես կը գոհանամ միշտ իմ Աստուծմէս, քեզ իմ
5 աղօթքներուս մէջ յիշելով. Երբոր կը լսեմ քու սէրդ ու հաւատքդ՝ որ ունիս Տէր Յիսուսի
6 վրայ և բոլոր սուրբերուն վրայ. Որ քու հաւատքիդ հաղորդակցութիւնը ե՛ղծողաբար ըլլայ, Քրիստոս Յիսուսով * ձեր վրայ եղած ամէն բարութեան
7 ճանչցուելովը։ Վասնզի շատ ուրախութիւն և մխիթարութիւն ունինք քու սիրոյդ վրայ, ո՛ր սուրբերուն սիրտերը քեզմով հանգստացած են՝ եղբայր։

ա Եփես. գ. 1։ գ. 1։ ա Տիմ. ա. 8։ Հմր 9։
բ Փիլ. բ. 25։
գ Կող. դ. 17։
դ Փիլ. բ. 25։
ե Հռով. ժգ. 5։ ա Կոր. ժգ. 19։
զ Եփես. ա. 2։
է Եփես. ա. 16։ ա Թես. ա. 2։ բ Թես. ա. 3։
ը Եփես. ա. 15։ Կող. ա. 4։
թ Փիլ. ա. 9, 11։
* Յունա՛ն մէջ

8 Ես որ համար թէև շատ համարձակութիւն ունիմ Քրիստոսով՝ վայելուչ եղածը քեզի հրամայելու,
9 յետոյ յաչէտ սիրոյ համար կ՚աղաչեմ, անանկ մէկը ըլլալով՝ ինծոր որ եմ ես Պօղոս ծերացած, և հիմա Յիսուս Քրիստոսի համար
10 կապուած ալ։ Ես կ՚աղաչեմ քեզի իմ որդեակիս Ընեսիմոսին համար՝ ո՛րն որ իմ կապանքներուս
11 մէջը ծնայ. Որ առաջ մը անպիտան էր քեզի, բայց հիմա քեզի ալ ինծի ալ պիտանի է. Ընդհակառակը որ խրկեցի. դուն ալ ընդունէ զանիկա որ է իմ
13 աղիքս. Որն որ կ՚ուզէի իմ քովս պահել, ո՛ր քու տեղդ ինծի ծառայութիւն ընէ աւետարանին
14 նէին կապանքներուն մէջ։ Բայց առանց քու կամքդ բան մը ընել, ո՛ր քու բարերարութիւնդ իբր թէ ստիպմամբ եղած չըլլայ, հապա
15 կամաւ։ Վասնզի գուցէ ան պատճառով առ նէկայ քիչ մը առաջուեցաւ, որ յաւիտենական
16 ունենաս, Ա՛լ թէ ալ ծառայի մը պէս, հապա ծառային վրայ՝ սիրելի եղբօր պէս. Ա՛ն թէ որ ինծի այսպէս սիրելի է, ո՛րչափ աւելի պիտի ըլլայ քեզի՝ և թէ մարմնին կողմանէ ու թէ Տէրոջը։
17 Ուստի թէ որ ինծի հաղորդ կը սեպես, ընդունէ անիկայ՝ որպէս թէ ինծի։
18 Ան թէ որ քեզի անիրաւութիւն մը ըրած է կամ պարտք մը ունի, ան իմ հաշիւիս գրէ՛։
19 Ես Պօղոս իմ ձեռքովս գրեցի, ես կը վճարեմ, որ չըսեմ քեզի թէ դուն ալ քու անձդ ինծի պարտական ես։
20 Այո՛ եղբայր՝ թող քեզմէ ունենամ աս օգուտը Տէրոջմով. Հանգչեցո՛ւր իմ աղիքս Տէրոջմով։

ե ա Թես. բ. 7։
զ Հմր 1։
է Կող. գ. 9։
ը ափիա. դ. 15։ Գաղ. գ. 19։
թ ափիա. ժգ. 17։ Փիլ. բ. 30։
ի բ Կոր. թ. 7։
ժ Ծն. խե. 5, 8։
ղ Մաա. իդ. 8։ ա Տիմ. գ. 2։
ճ Կող. դ. 22։
մ բ Կոր. ը. 23։
յ Հմր 7։

21 Ե՛րթ, ծառայութեանդ վստահանալով, քեզի
դրկեցի զԱնեսիմոս, զոր ընծայէս ալ աւելի պիտի
ընես։
22 Սակայն՝ ի պատրաստ ինծի բնակարան մըն ալ պատ-
րաստէ. վասն զի յուսամ թէ ձեր աղօթից-
23 ներուն միջոցով ձեզի պիտի շնորհուիմ։ Կարեւ
կ՚ընէ ձեզի ողջունիս Եպափրաս իմ գերութեան ընկերս
24 Քրիստոս Յիսուսով. Մարկոս, Արիստարքոս, Դեմաս,
Ղուկաս իմ գործակիցներս։
25 Շնորհքը Տէր Յիսուս Քրիստոսի ձեր հոգիին հետը
ըլլայ։ Ամէն։

ա Կոր. է. 16։
բ Փիլ. ա. 25։ գ. 24։
գ Կոր. ա. 11։
դ Կող. ա. 7։ գ. 12։
ե Գործ. ժբ. 12, 25։
զ Գործ. ժթ. 29։ իէ. 2։ Կող. գ. 10։
է Կող. գ. 14։
ը Տիմ. գ. 11։
թ Տիմ. գ. 22։

ԹՈՒՂԹ
[ՊՕՂՈՍԻ ԸՆԾՂԵԼՈՑՆ]
ԸՍ ԵՒՐԸՑԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Առաքեալը կը ցուցընէ թէ Քրիստոս՝ սա եղբի առաւելներս
Հօրմէն մեզի գալով 4 հրեշտակներէն գերազանց եղաւ. թէ՛
անձամբ և թէ պաշտօնով։

1 Հ սա մասերով ու շատ կերպերով առաջուց
խօսելով Աստուած հայրերուն հետ մարգա-
2 րէներով, Բայս եղբի օրերս է իր Որդիովը խօսեցաւ
մեր հետը, Որ զանիկայ ամէն բանի ժառանգ

Թագ. ժբ. 6, 8։
Բ Օր. դ. 30։ Գաղ. գ. 4։ Եփես. ա. 10։
Ցօհ. ա. 17։ ժե. 15։ Գլ. բ. 2։
Սաղ. բ. 8։ Մատ. իա. 38։ իբ. 18։ Ցօհ. գ. 35։ Հռով. ը. 17։

3 դրաւ, Որ անով աշխարհքն ալ ստեղծեց. Ուր
անիկայ իր փառացը լոյսն է և իր էութեանը
բուն պատկերը. Եւ որ իր զօրութեան խօսքովը
ամէն բան կը բռնէ, Իր անձովը մեր մեղքերը
սրբելով, Բարձրերը՝ Մեծութեանը աջ
4 կողմը նստաւ։ Այսչափ աւելի եղաւ հրեշտակներէն,
որչափ որ անոնցմէ աւելի անուն ժա-
5 ռանգեց։ Վասն զի որո՞ւն երբեք ըսաւ
Որդիս իմ ես դուն, ես այսօր քեզ
ծնայ. և դարձեալ՝ Ես անոր Հայր պիտի ըլ-
6 լայ, ու անիկայ ինծի Որդի պիտի ըլլայ. Եւ
դարձեալ՝ Երբոր անդրանիկը աշխարհք կը
մտցընէ, կ՚ըսէ, Աստուծոյ բոլոր հրեշտակներն
7 ալ անոր երկրպագութիւն թող ընեն։ Եւ
հրեշտակներուն վրայով կ՚ըսէ, Որ իր հրեշտակ-
ները հոգիներ կ՚ընէ, ու իր պաշտօնեաները կրակի
8 բոց։ Սակայն Որդիին կ՚ըսէ, Հրէա աթոռդ, ով
Աստուած՝ յաւիտեանս յաւիտենից է. քու թագա-
ւորութեան գաւազանդ ուղղութեան գաւազան է.
9 Արդարութիւնը սիրեցիր ու անօրէնութիւնը ատե-
ցիր. անոր համար՝ ով Աստուած՝ Քու Աստուածդ
ուրախութեան եղով օծեց քեզ՝ քու ընկերներէդ
10 աւելի։ Եւ Դուն ով Տէր՝ սկիզբէն երկրին հի-
մերը դրիր, ու երկինքը քու ձեռքերուդ գործն

Ցօհ. ա. 3։ ա Կոր. բ. 6։ Կող. ա. 16։
Ցօհ. ա. 14։ ժգ. 9։ բ Կոր. դ. 4։ Կող. ա. 15։
Ցօհ. ա. 4։ Կող. ա. 17։ Ցայտ. դ. 11։
Գլ. է. 27։ Թ. 12, 14, 16։
Սաղ. ճժ. 1։ Եփես. ա. 20։ Գլ. բ. 1։ ժ. 12։ Ժբ. 2։ ա Պետ. գ. 22։
Եփես. ա. 21։ Փիլ. բ. 9, 10։
Սաղ. բ. 7։ Գործ. ժգ. 33։ Գլ. և. 5։
Թագ. է. 14։ ա Մն. իբ. 10։ իբ. 6։ Սաղ. ճԹ. 26, 27։
Հռով. իբ. 29։ Կող. գ. 18։ Ցայտ. ա. 5։
Ցն. Սաղ. ղէ. 7։ ա Պետ. գ. 22։
Սաղ. ճգ. 4։
Սաղ. խե. 6, 7։
Նա. կա. 1։ Գործ. գ. 25։ Ժ. 38։
Սաղ. ճբ. 25։

11 է • ֈ Պետք պիտի կորսուին , բայց դուն կը կենաս
ու կը մնաս • ու ամէնը լաթի պէս պիտի մաշին ,
12 Ու վերարկուի պէս պիտի գալարես զանոնք՝ և պի-
տի փոխուին • բայց դուն նոյն ինքն ես , ու քու
13 տարիներդ պիտի չվախչին : Իւ հրեշտակներէն
որո՞ւն ըսաւ երբեք , Յ Նստէ աջ կողմս նստէ , մինչև
որ քու թշնամիներդ ոտքերուդ պատուանդան
14 դնեմ : Չ Ա՞ր որ անոնք ամէնը սպասաւորող
հոգիներ են , որոնք սպասաւորութեան կը խրկուին
անոնց համար՝ Ն որ փրկութիւն պիտի ժառանգեն :

ԳԼՈՒԽ Բ

1 Կը տրվեցընէ թէ պարտինք հնազանդ ըլլալ Քրիստոս Ցի-
սուսի , 5 վասն զի մեր բնութիւնը իր վրայ առնելու խոնար-
հեցաւ , 14 ճիշդ ինաոր որ հարկաւոր էր :

1 Ա Ձոր համար պէտք է մեզի՛ ալ աւելի ուշադրու-
թիւն տալ դէպ լսած բաներուն , որ չըլլայ թէ
2 երբեք պակսինք : Վ Եան զի թէ որ ան խօսքը՝ որ
հրեշտակներուն ձեռքով զրուցուեցաւ , հաստա-
տուն եղաւ , Բ և ամէն յանցաորութիւն ու ան-
3 հնազանդութիւն արդար հատուցում առաւ , Ե Ա՛ս-
պա մենք ինչո՞ր պիտի ազատինք՝ թէ որ անհոգ
ըլլանք անանկ մեծ փրկութենէ մը , Տ որ խօսելուն
սկիզբը Տէրոջմէն առաւ , Ի ու լսողներուն ձեռքո-
4 վը մեզի հաստատուեցաւ • Ը Աստուած ալ վկայել

ֈ Եփ • Լդ • 4 ։ Ծա • 6 ։ Մաա • իդ • 35 ։ Բ Պետ • գ • 7 ,
10 ։ Ցայտ • Ամ • 1 ։
Յ Սաղ • Ճժ • 1 ։ Մաա • իբ • 44 ։ Մար • Ժբ • 36 ։ Ղու •
ի • 42 ։ ԳԼ • ժ • 12 ։ Հմր 3 ։
Չ Ծն • ԺԹ • 16 ։ Լբ • 1 , 2 ,
24 ։ Սաղ • Լդ • 7 ։ զա • 11 ։
Ճգ • 20 , 21 ։ Դան • գ • 28 ։
Ե • 10 ։ Ժ • 11 ։ Մաա • Ժբ •
10 ։ Ղու • ա • 19 ։ Բ • 9 , 13 ։
Գոր • Ժբ • 7 , ՃՃ ։ իէ • 23 ։
Ն Հռով • Բ • 17 ։ Տիտ • գ • 7 ։
Ցակ • Բ • 5 ։ ա Պետ • գ • 7 ։
Ո Բ Օր • Լդ • 2 ։ Սաղ • կը •
17 ։ Գոր • Է • 53 ։ Գաղ •
գ • 19 ։
Շ Թես • Ժե • 30 , 31 ։ Բ Օր •
գ • 3 ։ Ժե • 2 , 5 , 12 ։ իէ •
26 ։
Ո ԳԼ • Ժ • 28 , 29 ։ Ժբ • 25 ։
Ջ Մաա • գ • 17 ։ Մար • ա •
14 ։ ԳԼ • ա • 2 ։
Ր Ղու • ա • 2 ։
Ց Մար • Ժզ • 20 ։ Գոր • Ժգ •
3 ։ ԺԹ • 11 ։ Հռով • Ժե •
18 , 19 ։ ա Կոր • Բ • 4 ։

Ն նշաններով ու հրաշքներով և զանազան զօրու-
թիւններով ըստ Սուրբ Հոգիին պարգևներովը՝
Բ ինաոր որ ինքը կամեցաւ :
5 Ա Ռնու որ չէ թէ հրեշտակներուն հնազանդեցուց
է ան գալու աշխարհը , որուն վրայով մենք կը խո-
6 սինք • Հ Ապա մէկը մէկ տեղ մը վկայեց ու ըսաւ ,
Է Մարդը ի՞նչ է որ զանիկայ կը յիշես , կամ մար-
7 դու որդին որ անոր այցելութիւն կ՚ընես • Ի Ինչ
մը վար ըրիր զանիկայ հրեշտակներէն • փառքով
ու պատուով պսակեցիր զանիկայ , և քու ձեռացդ
8 գործքերուն վրայ կեցուցիր զանիկայ • Լ Ամէն բան
անոր ոտքերուն տակը հնազանդեցուցիր • ուստի
ամէնը որ անոր հնազանդեցուց , անոր չհնազանդած
բան մը չձգեց • Խ բայց հիմա դեռ չենք տեսներ ա-
9 մէնը անոր հնազանդած • Ծ Սակայն Յիսուսը փառ-
քով ու պատուով պսակուած կը տեսնենք՝ Կ որ
հրեշտակներէն քիչ մը վար եղած էր մահուան չար-
չարանքին համար , որ Աստուծոյ շնորհքովը Հ ամե-
10 նուն համար մահ ճաշակէ : Ճ Որովհետև կը վայ-
լէր Ան որ , (Ո որուն համար ամէնը՝ և անով ամէն
բաները եղած էն ,) շատ որդիներ փառքին մէջ
մոդընելու առնելը՝ Շ անոնց փրկութեան Առաջնոր-
դը Ղ չարչարանքով կատարել :
11 Յ Վ ան զի ան որ կը սրբէ ու ան որ կը սրբուին ,
Ն ամէնն ալ մէկէ մեն են • Ո անոր համար ինքը ա-

Ի Գոր • Բ • 22 , 43 ։
Լ ա Կոր • Ժբ • 4 , 7 , 11 ։
Խ Եփե • ա • 5 , 9 ։
Ծ ԳԼ • գ • 5 ։ Բ Պետ • գ • 13 ։
Կ Ցոր • Է • 17 ։ Սաղ • Բ • 4 ,
ՃՃ • Ճիգ • 3 ։
Հ Մաա • իբ • 18 ։ ա Կոր •
Ժե • 27 ։ Եփե • ա • 22 ։ ԳԼ •
ա • 13 ։
Ճ ա Կոր • Ժե • 25 ։
Ձ Գոր • Բ • 33 ։
Ղ Փիլ • Բ • 7 , 8 , 9 ։
Շ Ցօհ • գ • 16 ։ Ժբ • 32 ։ Հբ-
ռով • Է • 18 ։ Բ • 32 ։ Բ Կոր •
է • 15 ։ ա Տիմ • Բ • 6 ։ ա
Ցօհ • Բ • 2 ։ Ցայտ • Է • 9 ։
Ո Ղու • իդ • 46 ։
Ջ Հռով • Ժա • 36 ։
Ր Գոր • գ • 15 ։ է • 31 ։ ԳԼ •
Ժբ • 2 ։
Ց Ղու • Ժգ • 32 ։ ԳԼ • է • 9 ։
Ա ԳԼ • Ժ • 10 , 14 ։
Բ Գոր • Ժէ • 26 ։
Գ Մաա • իբ • 10 ։ Ցօհ • ի •
17 ։ Հռով • Բ • 29 ։

12 մեր· չսեպէր եղբայր կոչել զանոնք՝ ըսելով ֊ Ո՛Հու
անունդ եղբայրներուս պիտի պատմեմ՝ , ժողովքին
13 մէջ քեզ պիտի գովեմ ։ Եւ դարձեալ՝ ՝ Ես ա-
նոր պիտի յուսամ՝ . ու դարձեալ՝ ՝ Ես՝ ահա ու
14 ան զաւակները զոր Աստուած ինծի տուաւ ։ Ուս-
տի որովհետեւ զաւակները մսոքմինէն ու արիւնէն
հաղորդ եղան , ՝ ինքն ալ նմանապէս անոնց բա-
ժանորդ եղաւ . ՝ որ էր մահովը փճացնէ զանիկա
որ մահուան իշխանութիւնը ունէր , այսինքն է
15 Սատանան . Եւ՝ ազատէ զանոնք որ մահուան վա-
16 խովը միշտ ծառայութեան մէջ կ՝ապրէին ։ Ո՛Հան-
գի բնաւ հրեշտակներուն ձեռք չբռներ , հապա Ը-
17 բահամի սերունդին ձեռք կը բռնէ ։ ՝ Ինչո՛ր հա-
մար պէտք էր անոր բոլորովին եղբայրներուն նման
ըլլալ , ՝ որ ինքը ողորմած ըլլայ ու հաւատարիմ
քահանայապետ Աստուծոյ կողմանէ , ժողովուրդին
18 մեղքերը քաւելու համար ։ ՝ Ո՛Հանգի ի՛նչ բանով
որ ինքը չարչարուելով՝ փորձութիւն կրելով ,
կրնայ փորձանաւորներուն ալ օգնական ըլլալ ։

ԳԼՈՒԽ Գ

1 Քրիստոս Մովսէսէն աւելի փառքի արժանաւոր է . 7 ուստի
Թէ որ մենք իրեն չհաւատանք՝ աւելի պատժոյ արժանի պի-
տի ըլլանք , քան Թէ խստասիրտ Իսրայէլացիները ։

1 Ա՛ուստի սո՛ւրբ եղբայրնե՛ր՝ ՝ երկնային կոչմանը
մասնակիցներ , Ք՝ նայեցէ՛ք մեր դաւանութեանը
Առաքեալին ու Ո՛Հանդապետին Ո՛Յիսուս Յի-

= Սաղ · իբ · 22 , 25 ։
Ն Սաղ · ժը · 2 ։ Ես · ժբ · 2 ։
Ղ Ես · ը · 18 ։
Ճ Ցօհ · ժ · 29 ։ ժե · 6 , 9 ,
11 , 12 ։
ՠ Ցօհ · ա · 14 ։ Հռով · ը · 3 ։
Փիլ · բ · 7 ։
ՠ ա Կոր · ժե · 54 , 55 ։ Կող ·
բ · 15 ։ բ Տիմ · ա · 10 ։
Վ Դտ · ա · 74 ։ Հռով · ը ·
15 ։ բ Տիմ · ա , 7 ։

Փ Փիլ · բ · 7 ։
ք ԳԼ · գ · 15 ։ և · 1 , 2 ։
֊ ԳԼ · գ · 15 , 16 ։ և · 2 ։ է · 25 ։
՝ Հռով · ա · 7 ։ ա Կոր · ա ·
2 ։ Եփե · գ · 1 ։ Փիլ · գ ·
14 ։ բ Թես · ա · 11 ։ բ Տիմ ·
ա · 9 ։ բ Պետ · ա · 10 ։
Ք Հռով · ժե · 8 ։ ԳԼ · բ · 17 ։
գ · 14 ։ և · 5 ։ է · 20 ։ ը ·
1 ։ Թ · 11 ։ ժ · 21 ։

2 սուսէ . Որ հաւատարիմ է անոր՝ որ զինքը դրաւ ,
ինչպէս որ Մովսէս ալ՝ անոր բոլոր տանը
3 մէջ ։ Ինչու որ ինքը Մովսէսէն աւելի
փառքի արժանացաւ , Քանզի որ աւելի պատիւ
4 կ՝ունենայ քան թէ տունը ։ Վասն-
զի ամէն տուն մէկէ մը կը շինուի . Բայց ան որ
5 ամէն բաները ըրաւ՝ Աստուած է ։ Եւ Ո՛Յի-
սուս Մովսէս անոր բոլոր տանը մէջ հաւատա-
րիմ էր ի ծառայի մը պէս՝ ի զուցուելու բաներուն
6 վկայ ըլլալու համար . Ի Բայց Քրիստոս որդիի մը
պէս իր տանը վրայ , Ո՛րուն տունը մենք ենք ,
Է միայն Թէ ան համարձակութիւնը և յոյսին պար-
ծանքը մինչև վերջը հաստատ բռնենք ։
7 Եւ Ա՛ստի ինչպէս որ կ՝ըսէ Հոգին Սուրբ , Է Ե՛ս-
8 օր Թէ որ անոր ձայնին պիտի լսէք , Ձեր սիրտե-
րը մի՛ խստացընէք բարկացընելու աւուրին պէս ա-
9 նապատին մէջ փորձութեան օրը . Ո՛ւր որ ձեր
հայրերը զիս փորձեցին , քննեցին զիս՝ Թէպէտեւ
10 քառասուն տարի իմ գործերս տեսան , Ո՛նոր համար
զըռնեցայ ան ազգին , ու ըսի ։ Անիշտ մոլորած են
սրտովներին , և իմ ճամբաներս չճանչցան անոնք .
11 Ա՛ստի երդուայ ըրի իմ բարկութեանս մէջ Թէ Իմ
12 հանգիստս պիտի չմտնեն ։ Ղ՝այեցէ՛ք , ե՛ղբայրներ ,
չըլլայ որ ձեզմէ մէկուն նեղսիրտ դէն անհաւատու-
Թեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդա-
13 նի Աստուածմէն . Հապա ամէն օր մէկզմէկ յորդո-

Ֆ Թուա · ժբ · 7 ։ Հմր 5 ։
Տ Ջաք · ը · 12 ։ Մատ · ժգ ·
18 ։
Ի Եփե · բ · 10 ։ գ · 9 ։ ԳԼ ·
ա · 2 ։
Ղ Հմր 2 ։
Ե Ես · ժգ · 31 ։ Թուա · ժբ ·
7 ։ բ Օր · գ · 24 ։ Ցես · ա ·
2 ։ ը · 31 ։
Ջ բ Օր · ժբ · 15 , 18 , 19 ։
Ռ ԳԼ · ա · 2 ։

Ճ ա Կոր · գ · 16 ։ ը · 19 ։ բ
Կոր · ը · 16 ։ Եփե · բ · 21 ,
22 ։ ա Տիմ · գ · 15 ։ ա Պետ ·
բ · 5 ։
Ի Հմր 14 ։ Մատ · ժ · 22 ։
Իդ · 13 ։ Հռով · ե · 2 ։ Կող ·
ա · 23 ։ ԳԼ · ը · 11 ։ ժ · 35 ։
Լ բ Թագ · իգ · 2 ։ Գոր · ա ·
16 ։
Խ Հմր 15 ։ Սաղ · ղե · 7 ։

ընդՔ. քանի որ այսօր կ'ըսուի , որ չըլլայ թէ
ձեզմէ մէկը խստանայ մեղքին խաբէութիւնովը ։
14 Վստահ մենք Քրիստոսի մասնակիցը եղած ենք ,
եթէ միայն թէ ան հաստատութեան սկիզբը մինչեւ
15 վերջը պինդ բռնենք . քանի որ կ'ըսուի , ¦ Կ'այսօր
թէ որ անոր ձայնին պիտի լսէք , ձեր սիրտերը մի
16 խստացընէք բարկացընելու տանելին պէս : Հրանգի
* ոմանք լսեցին ու բարկացուցին , բայց չէ թէ ''
ան ամէնը որ Եգիպտոսէն ելած էին Մովսէսին
17 ձեռքովը : Որոնցմէ զգուեցաւ ան քառասուն տա-
րին . չէ որ մեղանչողներէն , եւ որոնց ոսկորները
18 անապատին մէջը ինկան : Ու ո՞րոնց համար եր-
դում ըրաւ իր հանգիստը չմտնելու , եթէ ոչ՝ ան-
19 հաւատներուն համար : ♯ Ուրեմն կը տեսնենք որ չկրը-
ցան մտնել իրենց անհաւատութեանը համար :

ԳԼՈՒԽ Դ

1 Քրիստոնեաները հաւատքով ձեռք պիտի բերեն իրենց հան-
գիստը : 12 Աստուծոյ խօսքին ազդեցութիւնը : 14 Որով-
հետեւ մենք մեծ քահանայապետ ունինք Յիսուսը Աստուծոյ
Որդին , որ մեր տկարութիւններուն հաղորդ եղաւ , բայց
առանց մեղքի , 16 կարող ենք եւ պարտինք անոր միջոցով
համարձակորէն երթալ շնորհաց աթոռին առջեւը :

1 — Ուրեմն ալ վախնանք , որ չըլլայ թէ անոր հան-
գիստը մտնելու խոստմունքը որ դեռ մնացեր
2 է , ձեզմէ մէկը ան՛ւէ զրկուած դտնուի : Ինչու որ
մենք ալ անոնց պէս աւետիս առած ենք . բայց ա-
նոնց չահ մը չբերաւ ան խօսքը լսելը , քանզի հա-
3 ւատքով խառնուած չէր լսողներուն մէջ : Ի՞նչ
մենք որ հաւատացինք , հանգիստը կը մտնենք .

ֆ Հմր 6 ։
ի Հմր 7 ։
հ Թհս . ժգ . 2 , 4 , 11 , 24 , 30 ։ բ Օր . ա . 34 , 36 , 38 ։
* Ա—՞ որո՞նք լսեցին ու բար-
կացուցին , չէ՞ որ
ֆ Թհս . ժգ . 22 , 29 , ամ ։ իգ . 65 ։ Սաղ . ճգ . 26 ։ ա Կոր . ժ . 5 ։ Ցուդ . 5 ։
ղ Թհս . ժգ . 30 ։ բ Օր . ա . 34 , 35 ։
ձ ԳԼ . գ . 6 ։
ո ԳԼ . ժբ . 15 ։
ֆ ԳԼ . գ . 14 ։

ինչպէս որ ըսաւ , ֆ Ուստի երդուայ ըսի իմ բար-
կութեանս մէջ թէ Իմ հանգիստս պիտի չմտնեն .
թեւս իր գործերը աշխարհի սկիզբէն եղած էին ։
4 Ինչու որ Գիրքը ասանկ կ'ըսէ մէկ տեղ մը եօթնե-
րորդ օրուանը համար , ի Եւ Աստուած եօթնե-
5 րորդ օրը հանգչեցաւ իր բոլոր գործերէն . Ու
հոս նորէն ¦'ըսաւ թէ Իմ հանգիստս պիտի չմտնեն ։
6 Ուստի որովհետեւ ոմանց կը մնայ հոն մտնել , եւ
անոնք որ առաջուց աւետիսը առած էին , անհա-
7 ւատութեան համար չմտան . Նորէն օր մը կը
սահմանէ ու կ'ըսէ , Կ'այսօրը Դաւիթին բերնովը
այնքան ժամանակէ ետեւ , ինչպէս որ ըսուեցաւ ,
Ե Կ'այսօր թէ որ անոր ձայնին պիտի լսէք , ձեր սիր-
8 տերը մի խստացընէք : Ինչու որ եթէ Յեսու
հանգչեցուցած ըլլար զանոնք , ալ անկէ ետքը ու-
9 րիշ օրուան համար չէր դրուցեր : Ուրեմն Աստու-
ծոյ ժողովուրդին դէ՛ հանգիստ մը կը մնայ ։
10 Վ ասոր դի ան որ անոր հանգիստը մտաւ , ալ
հանգչեցաւ իր գործերէն , ինչպէս որ Աստուած
11 ալ իրմներէն : Ուրեմն ջանանք ան հանգիստը
մտնելու , ե որ չըլլայ թէ մէկը նոյն անհաւատու-
12 թեան օրինակին պէս իյնայ : Ինչու որ Աստուծոյ
խօսքը է կենդանի ու զօրեղ՝ եւ ամէն երկսայրի
բ սուրէ կտրուկ , որ կը թափանցէ մինչեւ շունչը ու
ոգին եւ յօդուածներէն ու ծուծը բաժնելու , եւ
կը քննէ սրտին խորհուրդներն ու մտածմունքները ։
13 Ե Ու չկայ մէկ արարած մը անոր դիմացը չերեւցած ,

ֆ Սաղ . կե . 11 ։ ԳԼ . գ . 11 ։
տ Ծն . բ . 2 ։ Եբ . ի . 11 ։ լա . 17 ։
ի ԳԼ . գ . 19 ։
ղ Սաղ . կե . 7 ։ ԳԼ . գ . 7 ։
ե ԳԼ . գ . 12 , 18 , 19 ։
ը Եբ . խթ . 2 ։ Երեմ . իգ . 29 ։ բ Կոր . ժ . 4 , 5 ։ ա Պետ . ա . 23 ։
թ Ածկ . ե . 4 ։
ժ Եփս . գ . 17 ։ Յայտ . ա . 16 ։ բ . 16 ։
ի ա Կոր . ժգ . 24 , 25 ։
լ Սաղ . լգ . 13 , 14 ։ գ . 8 ։ ՑԼխ . 11 , 12 ։

Ի հապա ամէն բան բաց ու յայտնի է անոր աչքերուն առջեւը , որուն պիտի պրօ–է մեր հաշիւը :

14 Ընդ մենք որ մեծ Քահանայապետ մը ունինք
Երկինքերը անցած , Յիսուսը Աստուծոյ Որդին ,
15 համեմատ բռնենք դէր դաւանութիւնը : Ի Քանզի
չէ թէ անանկ քահանայապետ մը ունինք՝ որ կարող
չըլլայ մեր տկարութիւններուն կարեկից ըլլալու ,
Հապա ինքը ամէն կերպով փորձը առած է դիմէ
16 նման , ՚բայց առանց մեղքի : Որեմն ալ հա–
մարձակութիւնով մտնենանք շնորհայ աթոռին
առջեւը , որ ողորմութիւն ընդունինք ու շնորհք
գտնենք պէտք եղած ատենը ի դէպ օգնելու :

ԳԼՈՒԽ Ե

1 Մէկը Փրկիչն քահանայական իշխանութիւնը և պատիւը : 11 Աշաքինացը կը յանդիմանէ աս բանիս գիտութեանը վրայով անհոգ եղողները :

1 Քանզու որ ամէն քահանայապետ մարդոյ միջէն առնուած՝ ՚մարդոյ համար կը կենայ Աստուծոյ
կողմը , ՚որ պատարագներ ու զոհեր մատուցանէ
2 մեղքերու համար . Ը Նա կարող է կարեկից ըլլալ
անոնց՝ որ տգէտ ու մոլորեալ են , Ի քանզու որ
3 ինքն ալ տկարութիւնով պաշարուած է . Եւ նա
աս պատճառով պարտաւոր է ինչպէս ժողովրդին
համար՝ անանկ ալ իր անձին համար մեղքի պա–
4 տարագ մատուցանել : Ի Նա չէ թէ մէկը ինքիմքէ աս պատիւը կ՚առնէ , հապա ան որ Աա–

ա Գծր . իզ . 6 ; Լգ . 21 ։ Նահակ . ժե , 11 ։
գ ԳԼ . գ . 1 ։
դ ԳԼ . է . 26 ; թ . 12 , 24 ։
ե ԳԼ . ժ . 23 ։
զ Ես՛ . ծգ . 3 ։ ԳԼ . բ . 18 ։
է Ղղ . իբ . 28 ։
ը Կող . և . 21 ։ ԳԼ . է . 26 ։ ա Պետ . բ . 22 ։ ա Ցօհ . գ . 5 ։
թ Եփես . բ . 18 ։ գ . 12 ։ ԳԼ . ժ . 19 , 21 , 23 ։
ժ ԳԼ . բ . 3 ։
ի ԳԼ . բ . 17 ։
լ ԳԼ . բ . 3 , 4 ։ թ . 9 ։ ժ . 11 ։ ժա . 4 ։
խ ԳԼ . բ . 18 ։ գ . 15 ։
ծ ԳԼ . է . 28 ։
կ Ղղ՛ . գ . 3 ։ թ . 7 ։ ժզ . 6 , 15 , 16 , 17 ։ ԳԼ . է . 27 ։ թ . 7 ։
հ Բ Մն . իզ . 18 ։ Ցօհ . գ . 27 ։

5 տուժմէ կանչուած է Ը ինչպէս որ Ահարոն : Ի Ընանկ ալ Քրիստոս չէ թէ իր անձը մեծարեց
քահանայապետ ըլլալու , հապա անիկա՝ որ ըզ–
րուցից անոր թէ Դ Դուն իմ Որդիս ես , ես այսօր
6 քեզ ծնայ . Ինչպէս ուրիշ պէտ մէն ալ կ՚ըսէ ,
Էդուն յաւիտեան քահանայ ես Մելքիսեդեկի
7 կարգին պէս : Որ իր մարմնին օրերը Նաստիկ
դոչուելով ու արցունքով Խաղօթք և աղաչանք
մատուց անոր՝ Որ կարող էր ղինքը մահուանէ ազա–
տելու , Ետ լսուեցաւ էր *բարեպաշտութեանը պատ–
8 ճառով" . հԹէպէտ ինքը Որդի է , ՚բայց իր չարչա–
9 րանքներէն Ճաղանդութիւն սորվեցաւ . Ը Ու երբ
որ կատարուեցաւ , բոլոր իրեն Ճաղանդողներուն
10 յաւիտենական փրկութեան պատճառ եղաւ . Ու
Նաստուծմէ կոչուեցաւ Քահանայապետ Մելքիսե–
11 դեկի կարգին պէս . Ո Որուն վրայով շատ ըսելիք
ունինք , որ դժուարին ալ է մեկնելու , Ո ինչու
12 որ ձեր լսելիքներէը բթացած են . Ու պէտք էր ձեզի
ժամանակին նայելով սորվեցնող ըլլալ . բայց
նորէն պէտք է ձեզի սորվիլ թէ ինչ են Նաստու–
ծոյ պատգամներուն առջի սկզբունքները . Եւ
դուք կաթի կարօտ եղաք , և չէ թէ հաստատուն
13 կերակուրի : Քանզի ան ամէնը որ կաթնկեր է ,
արդարութեան խօսքին անհմուտ է , ՚որովհետև

ա Եբ . իբ . 1 ։ Թուա . ժգ . 5 , 40 ։ ա Մն . իգ . 13 ։
բ Ցօհ . բ . 54 ։
գ Սաղ . բ . 7 ։ ԳԼ . ա . 5 ։
դ Սաղ . ճժ . 4 ։ ԳԼ . է . 17 , 21 ։
ե Սաղ . իբ . 1 ։ Մաա . իե . 46 , 50 ։ Մաբ . ժե . 34 , 37 ։
է Մաա . իզ . 39 , 42 , 44 ։ Մաբ . ժգ . 36 , 39 ։ Ցօհ . ժե . 1 ։
ը Մաա . իզ . 53 ։ Մաբ . ժգ . 36 ։
թ Մաա . իզ . 37 ։ Մաբ . ժգ . 33 ։ Ղա . իբ . 43 ։ Ցօհ . ժբ . 27 ։
ժ Կ՚ երկիւղէն ազատուէր ։
ի Սղ . գ . 6 ։
լ Փիլ . բ . 8 ։
խ ԳԼ . բ . 10 ։ ժա . 40 ։
ծ Հմր 6 ։ ԳԼ . գ . 20 ։
կ Ցօհ . ժգ . 12 ։ բՊետ . գ . 16 ։
հ Մաա . ժգ . 15 ։
ձ ԳԼ . գ . 1 ։
ղ ա Կոր . գ . 1 , 2 , 3 ։
ճ ա Կոր . ժգ . 11 ։ ժգ . 20 ։ Եփես . գ . 14 ։ ա Պետ . բ . 2 ։

14 տղայ է : Բայց հաստատուն կերպակուրը կատարեալներուն է , որոնց Ն զգայարանքները սովորութեամբ կրթուած են բարին ու չարը զանազանելու :

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Կը յորդորէ որ հաւատքին չիյնան , 11 Հապա հաստատուն 12 և չանցցող ըլլան , ու համբերութեամբ Ընտուածոյ սպասեն , 13 վասն զի Ընտուած հաստատուն է իր խոստմանքներուն մէջ :

1 Աստի ՝ Քրիստոսի վրայով առջի սորվելիքները ձգելով՝ կատարեալին դանք • առանց նորէն հիմ ձգելու Ե մեռած գործերէն ապաշխարելու՝ ու
2 առ Ընտուած հաւատք ունենալու , Ֆ նաև մկրտութիւններուն վարդապետութեանը , Ծ ու ձեռք դնելուն , Հ և մեռելներուն յարութեանը , Ղ ու
3 յաւիտենական դատաստանին : Նաև պիտի
4 ընենք , Խ թէ որ Ընտուած հրամայեց տայ : Ը Ինչու որ անկարելի է Ի մէկ անգամ լուսաւորուածներուն՝ Ժ որոնք երկնաւոր պարգեւին համը առին , Կ ու
5 Հոգւոյն Սրբոյ հաղորդ եղան , Նաև Ընտուծոյ բարի խօսքին Հ ու գալու աշխարհին զօրութիւններուն
6 համը առին , Ճ որ կրնան , նորէն ապաշխարութիւնով նորոգուիլ • Ի որովհետեւ կրկին Ընտուծոյ Որդին խաչը կը հանեն իրենց անձին , ու կը խայտառակեն :
7 Ինչու որ ան երկիրը՝ որ իր վրայ շատ անգամ եկած անձրեւը կը խմէ , և արդիւնք կը բերէ պիտանի անոնց՝ որոնց համար որ կը մշակուի ,

ա Ես • է • 15 ։ ակոր • բ • 14 , 15 ։
բ Փիլ • գ • 12 , 13 , 14 ։ Գա • ե • 12 ։
գ Գա • թ • 14 ։
դ Գոր • ժթ • 4 , 5 ։
ե Գոր • ը • 14 , 15 , 16 , 17 ։ ժթ • 6 ։
զ Գոր • ժէ • 31 , 32 ։
է Գոր • իգ • 25 ։ Հռով • բ • 16 ։
ը Գոր • ժբ • 21 ։ ակոր • գ • 19 ։
թ Մատ • ժբ • 31 , 32 ։ Գա • ժ • 26 ։ բ Գաղ • բ • 20 , 21 ։ ա Ցօհ • ե • 16 ։
ժ Գա • ժ • 32 ։
ի Ցօհ • գ • 10 ։ գ • 32 ։ Եփես • բ • 8 ։
լ Գաղ • գ • 2 , 5 ։ Գա • բ • 4 ։
խ Գա • բ • 5 ։
ծ Գա • ժ • 29 ։

8 Ընտուծմէ օրհնութիւն կ'ընդունի • Բայց ան որ փուշեր ու տատասկներ կը բերէ՝ անպիտան է , ու անէծքի մօտ , և անոր վերջը այրուիլ է :
9 Իսկ մենք սիրելիներ՝ ձեր վրայով լաւագոյն և փրկութիւնան վերաբերեալ յոյսեր ունինք , թէև
10 ասանկ կը խօսինք : Հրամանքի Ընտուած անիրաւ չէ , Ղ որ ձեր գործը մոռնայ , ու ան սէրը որ իր անուանը համար ցուցուցիք , Ճ որ սուրբերուն ծառայեցիք ու կը ծառայէք :
11 Բայց մենք կը բաղձանք որ ձեզմէ ամէն մէկը նոյն ջանքը ցուցընէ Յ յոյսին հաստատութեան մինչև
12 վերջը • Որ դուք չհեղգանաք , հապա նմանող ըլլա՛ք անոնց որ հաւատքով ու համբերութիւնով
13 Ա խոստմունքները ժառանգեցին : Վասն զի երբոր Ընտուած Երբահամին խոստմունք ըրաւ , որովհետեւ իրմէ մեծը չկար՝ Ն որ անոր վրայ երդում՝ ընէր ,
14 Իր անձին վրայ երդում ըրաւ ու ըսաւ , Նշ օրհնելով պիտի օրհնեմ քեզ , ու շատցընելով պիտի
15 ու շատցնեմ քեզ : Նաև այսպէս համբերելով
16 խոստմունքին հասաւ : Մարդիկ իրենցմէ մեծին վրայ երդում կ'ընեն , Ն ու անոնց բոլորը հակառակութեանը հաստատ վճիռ պատառը երդումն է : Որ անով Ընտուած իր խորհուրդին անփոփոխ ըլլալը աւելի յուցընել ուզելով Ն խոստմունքին ժառանգաւորուն , երդումը մէջ
18 ձգեց • Որ երկու անփոփոխելի բաներով՝ որոնցմով անկարելի է Ընտուծոյ սուտ զրուցել , հաստատուն մխիթարութիւն ունենանք մենք՝ որ ապաստանե-

ա Սաղ • կե • 10 ։
բ Ես • է • 6 ։
գ Ածա • ժգ • 31 ։ Մատ • ժ • 42 ։ իե • 40 ։ Ցօհ • ժգ • 20 ։
դ Հռով • գ • 4 ։ բ Թես • ա • 6 , 7 ։
ե ա Թես • ա • 8 ։
զ Հռով • ժե • 25 ։ բ Կոր • բ • 4 ։ Թ • 1 , 12 ։ բ Տիմ • ա • 18 ։
է Գա • գ • 6 , 14 ։
ը Գա • ժ • 36 ։
թ Ծն • իբ • 16 , 17 ։ Սաղ • ճե • 9 ։ Ղու • ա • 73 ։
ժ Եբ • իբ • 11 ։
ի Հռով • ժա • 20 ։
լ Գա • ժա • 9 ։

ցանք Պառջևնես դրուած յոյսը ամբոր բռնելու ։
19 Որ ան յոյսը ունենանք իրրև մէկ հաստատ ու անշարժ խարիսխ մը մեր անձին , Ո՛ որ վարագուրին
20 ներսի կողմն ալ կը մտնէ ։ Որուն որ Յիսուս իրրև Առաջնորդ մտաւ մեզի համար՝ Յաւիտենական քահանայապետ ըլլալով Մելքիսեդեկի կարգին պէս ։

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Առաքեալը կը ցուցնէ թէ Յիսուս Քրիստոս քահանայապետ է Մելքիսեդեկի կարգին պէս , 11 և ասոր պատճառով խիստ գերազանց է Նախորդի կարգէն եղող քահանաներէն ։

1 Վերոյիշեալ ասոնց Մելքիսեդեկը Սաղէմի թագաւորն էր՝ Ի՛նքնաբեւ Աստուծոյ քահանան , որ ինքը Աբրահամը դիմաւորեց՝ երբոր անկից թագաւորներուն կոտորածէն կը դառնար , ու օրհնեց զանի-
2 կայ ։ Որուն Աբրահամ՝ ալ տասանորդ տուաւ բոլոր բաներէն ։ որ նախ արդարութեան թագաւոր կը թարգմանուի , ետքը Սաղէմի թագաւոր՝ որ է
3 խաղաղութեան թագաւոր ։ Առանց հօր՝ առանց մօր՝ ազգահամար չունեցող , որ ո՛չ անոր օրերուն սկիզբը կայ՝ ո՛չ ալ կեանքին վերջը ։ Եւ Աստուծոյ Որդուոյն նման ըլլալով՝ կը կենայ ու կը մնայ միշտ քահանայ ։

4 Երդ նայեցէ՛ք թէ որքա՛ն մեծ մէկ մըն էր ասիկայ , Ի՞ որ անոր Աբրահամ՝ նահապետն ալ տա-
5 ասնորդ տուաւ աւարէն ։ Եւ Ղ՚Ղեւի որդիներէն եղողները որ քահանայութիւն կ՚առնեն , պատուէր ունին որ ժողովուրդէն տասանորդ առնեն օրէնքին համեմատ , այսինքն իրենց եղբայրներէն ։ թէ-
6 պէտև անոնք Աբրահամին երակէն ելլէր են ։ Բայց անկից՝ որուն ազգահամարը անոնցմէ չէր , Աբրահամէն տասանորդ առաւ , Ո՛ ու օրհնել զանկից՝ որ

ա Գլ. ԺԴ. 1 ։
բ Ղե. ԺԷ. 15 ։ Գլ. Թ. 7 ։
գ Գլ. Դ. 14 ։ Ը. 1 ։ Թ. 24 ։
դ Գլ. Դ. 1 ։ Ե. 6, 10 ։ Զ. 17 ։
ե Ծն. ԺԴ. 18, 20 ։
զ Ծն. ԺԴ. 20 ։
է Թուս. ԺԸ. 21, 26 ։
ը Ծն. ԺԴ. 19 ։

7 ի խոստումնընկերը առաջ էր ։ Սակայն ասիկայ անհակառակելի բան մըն է , որ պզտիկը մեծէն կ՚օրհնուի ։
8 Ու հոս մահկանացու մարդիկ տասանորդ կ՚առնեն , Ա՛յլ այդ հոն անոնց կ՚առնէ , որուն համար
9 վկայուած է թէ կենդանի է ։ Ու կրնայ ըսուիլ թէ Ղեւին ալ որ տասանորդ կ՚առնէ , Աբրահա-
10 մին ձեռքովը տասանորդ տուաւ ։ Ինչու որ տակաւին իր հօրը երակին էր , երբոր Մելքիսեդեկ դանդիմաւորեց ։
11 Երդ ի թէ որ կատարելութիւնը Ղեւտացւոց քահանայութեան ձեռքովն ըլլար , (որովհետև ժողովրդը անոր ատենը օրէնքին տակը դրուեցաւ ,) ինչ պէտք էր որ Մելքիսեդեկի կարգին պէս ուրիշ քահանայ մը ելլէ , ու չըսուի Ահարոնի կարգին
12 պէս ։ Երդ քահանայութիւնը փոխուելուն պէս , հարկ էր որ օրէնքին ալ փոխոխութիւն ըլլայ ։
13 Ու՞ր էրա՛ եղա՛ , ինչու որ ան՝ որուն համար ասանկ կ՚ըսուի , ուրիշ ցեղէ հաղորդութիւն ունեցաւ , որ ան ցեղէն բնաւ մէկը սեղանին չմօ-
14 տեցաւ ։ Վերոյիշեալ յայտնի է թէ Ը Յուդայի ցեղէն յառաջ եկաւ մեր Տէրը , որ ան ցեղին վրայով Մովսէս բան մը չդրուցեց քահանայութեան հա-
15 մար ։ Ու ալ աւելի յայտնի է որ փոխո՛ւեցա՛ , քանի որ Մելքիսեդեկին նմանութիւնովը ուրիշ
16 քահանայ մը կ՚ելլէ , Ո՛ր ան չէ թէ մարմնաւոր պատուէրի օրէնքին պէս եղաւ , հապա անվախճան
17 կենդանի զօրութեանը պէս ։ Ինչու որ կը վկայէ թէ Ը Դուն յաւիտեան քահանայ ես Մելքիսեդեկի
18 կարգին պէս ։ Վերոյիշեալ առջի պատուէրը կը խափանուի ի՛ իր տկարութեանը ու անշահութեանը

ա Հռով. դ. 13 ։ Գաղ. դ. 16 ։
բ Գլ. Ե. 6 ։ Է. 20 ։
գ Գաղ. բ. 21 ։ Հմր. 18, 19 ։ Գլ. Ը. 7 ։
դ Ես. ԽԲ. 1 ։ Մատ. ա. 3 ։
ե Ղու. դ. 33 ։ Հռով. ա. 3 ։ Յայտ. Ե. 5 ։
զ Սաղ. ՃԺ. 4 ։ Գլ. Ե. 6 ։ 10 ։ Է. 20 ։
է Հռով. Ը. 3 ։ Գաղ. դ. 9 ։

19 համար , (Ինչու որ ե՛օրէնքը մեկ բան մը կատա-
բեալ չըբաւ ,) և Ե անոր տեղը կը մտնէ լաւագոյն
յոյս մը՝ որով Ը Աստուծոյ կը մօտենանք :
20 Եւ որքան որ Յիսուս չէ՛ թէ առանց երդումի
քահանայ եղաւ • (ինչու որ անոնք առանց երդումի
21 քահանայ եղած են • Բայց ասիկա երդումով՝ անոր
ձեռքովը որ իրեն ըսաւ , Ը Տէրը երդուաւ ըրաւ
ու պիտի չզղջայ , Դուն յաւիտեան քահանայ ես
22 Մելքիսեդեկի կարգին պէս •) Ա՛յնքան Ե աւելի
աղէկ ուխտի մը երաշխաւոր եղաւ Յիսուս :
23 Ու անոնք շատ քահանաներ եղած են , իրենց
միշտ մնալուն մահը արգիլը ըլլալուն համար •
24 Բայց ասիկա յաւիտեան կենալուն համար՝ անան-
25 ցանելի ունի քահանայութիւնը • Ուստի բոլորովին
կարող ալ է ապրեցընելու անոնք՝ որ իրմով Աս-
տուծոյ կու գան • որովհետև ինքը միշտ կենդանի է
հ անոնց համար բարեխօս ըլլալու :
26 Վասն զի մեզի ՚ի՛նչ ասանկ քահանայապետ մը կը
վայլէր , Նուիրը , անմեղ , անարատ , մեղաւորներէն
27 զատուած ու Երկինքէն վեր բարձրացած • Որուն
ամէն օր հարկ չէ՛ ինչպէս Ա՛րքի քահանայապետ-
ներուն՝ Ե առաջ իր մեղքերուն համար պատարագ
մատուցանել , ու Ժ ետքը ժողովուրդին Ը՛ն ե՛րուն
համար • վասն զի ինքը Ժ մէկ անգամ՝ մը ըրաւ ա-
28 սիկայ , իր անձը պատարագ մատուցանելով : Ինչու
որ օրէնքը Ն տկարութիւնով պաշարուած մարդիկը
քահանայապետ կը կարգէ , բայց երդումին խօսքը

է Դոր • ժգ • 39 ։ Հռով • գ • 20 , 21 ։ 28 ։ ը • 3 ։ Գաղ • բ • 16 ։ ԳԼ • Թ • 9 ։
ը ԳԼ • գ • 18 ։ ը • 6 ։ Գաղ • դ • 24 ։
ը Հռով • է • 2 ։ Եփես • բ • 18 ։ գ • 12 ։ ԳԼ • դ • 16 ։ ժ • 19 ։
ի Սաղ • ճժ • 4 ։
ժ ԳԼ • ը • 6 ։ Թ • 15 ։ ժբ • 24 ։
ի Հռով • ը • 34 ։ ա Տիմ • բ • 5 ։ ԳԼ • Թ • 24 ։ ա Յովհ • բ • 1 ։
լ ԳԼ • գ • 15 ։
խ Եփես • ա • 30 ։ դ • 10 ։ ԳԼ • ը • 1 ։
ձ Ղե • Թ • 7 ։ ժգ • 6 ։ 11 ։ ԳԼ • է • 3 ։ Թ • 7 ։
ծ Ղե • ժգ • 15 ։
յ Հռով • գ • 10 ։ ԳԼ • Թ • 12 ։ 28 ։ ժ • 12 ։
ն ԳԼ • է • 1 ։ 2 ։

որ օրէնքէն ետև էր , Որդին՝ որ Ը յաւիտեան կա-
տարեալ է :

ԳԼ • Ը

1 Քրիստոս յաւիտենական քահանայութեամբը խափանուած
է Ղեւտական քահանայութիւնը • 7 Նմանապէս նահապետնե-
րուն հետ եղած ժամանակաւոր ուխտը խափանուած է աւե-
տարանին յաւիտենական ուխտովը :

1 Ե՛ւ զըւարճալի խօսքերուս բովանդակութիւնը սա
է • անանկ քահանայապետ մը ունինք մենք՝
որ ինքը երկինքը Նոյնութեանը մեծութեանը աթո-
2 ռին աջ կողմը նստաւ • Ը Սրբարանին պաշտօնեայ ,
ու Ճշմարիտ խորանին՝ որ Տէրը կանգնեց և
3 չէ՛ թէ մարդ : Վ՚Ա՛նոնք Ժ ամէն քահանայա-
պետ պատարագներ ու զոհեր մատուցանելու
համար որոշուած է • ուստի Ի՛ հարկ է որ ասիկայ
4 ալ բան մը ունենայ մատուցանելու : Որ եթէ
երկրի վրայ ըլլար , քահանայ անգամ պիտի չըլլար ,
ինչու որ կան քահանաներ՝ որոնք պատարագներ կը
5 մատուցանեն օրէնքին համեմատ • (Որ անոնք երկ-
նային բաներուն նմանութիւնովը ու ՚Ճշդովը կը
ծառայեն , ինչպէս որ Մովսէսին հրամայուեցաւ՝
երբոր խորանը պիտի շինէր • քանզի ըսաւ , Ի՛նա-
յէ՛ որ լուռը քեզի ցուցուած օրինակին պէս շինես
6 ամէնը •) Բայց հիմա Յիսուս՝ Ը ալ աւելի գերա-
զանց պաշտօնի մը հասաւ , որչափ որ լաւագոյն
խոստումներովը հաստատուած լաւագոյն ուխտի
մը միջնորդ է :
7 Ը Ինչու որ եթէ առաջինը անմեղադրելի ըլլար ,
8 ո՛րեհա երկրորդին տեղ չէր փնտռուեր : Վ՚Անոնք

ւ ԳԼ • բ • 10 ։ ե • 9 ։
ո Եփես • ա • 20 ։ Կող • դ • 1 ։ ԳԼ • ա • 3 ։ ժ • 12 ։ ժբ • 2 ։
բ ԳԼ • Թ • 8 ։ 12 ։ 24 ։
գ ԳԼ • Թ • 11 ։
դ ԳԼ • է • 1 ։
ե Եփես • է • 2 ։ ԳԼ • Թ • 14 ։
զ Կող • բ • 17 ։ ԳԼ • Թ • 23 ։ ժ • 1 ։
է Եզ • իե • 40 ։ իզ • 30 ։ իէ • 8 ։ Թուա • ը • 4 ։ Գոր • է • 44 ։
ը Բ Կոր • գ • 6 ։ 8 ։ 9 ։ ԳԼ • է • 22 ։
թ ԳԼ • է • 11 ։ 18 ։

կը յանդիմանէ անոնք ու կ'ըսէ , ֊ Ո՛չհա օրեր կու-
գան՝ կ'ըսէ Տէրը , որ Իսրայէլի տանը հետ ու
9 Յուդայի տանը հետ նոր ուխտ պիտի ընեմ ։ Զի՛
թէ ան ուխտին պէս՝ որ անոնց հայրերուն հետ ը-
րի , այն օրը որ անոնց ձեռքէն բռնեցի՝ զանոնք Ե-
գիպտոսի երկրէն հանելու համար ։ Ինչու որ անոնք
իմ ուխտիս մէջ չկեցան , ես ալ անհոգ եղայ ա-
10 նոնց վրայով՝ կ'ըսէ Տէրը ։ Վասնզի ե՛ս է ան
ուխտը՝ որ Իսրայէլի տանը հետ պիտի ընեմ ան
օրերէն ետքը՝ կ'ըսէ Տէրը ։ Իմ օրէնքներս անոնց
միտքին մէջը պիտի դնեմ , և անոնց սրտին վրայ
պիտի գրեմ զանոնք , ու ե՛ս անոնց Աստուած
պիտի ըլլամ , և անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ը-
11 լան ։ Ու է՛ն պիտի չսորվեցընեն ամէն մէկը
իր ընկերին , և ամէն մէկը իր եղբօրը , ըս-
լով Թէ Տէրը ճանչցի՛ր ։ Ինչու որ անոնց պզտի-
12 կէն մինչև մեծը ամէնը զիս պիտի ճանչնան ։ Վ՛ա-
մէն զի ես անոնց անիրաւութիւնները ներող պիտի
ըլլամ , ֊ և անոնց մեղքերը ու անօրէնութիւննե-
րը ալ պիտի չյիշեմ ։
13 Է՛նոր ո՛ւթ ըսելովը առաջինը հինցուց ։ ու ան
որ կը հիննայ և կը ծերանայ , ալ կորստեան մօտ է ։

ԳԼՈՒԽ Թ

1 Առաքեալը օրէնքին ծէսերը և արիւնով եղած զոհերը նկա-
րագրելով՝ 11 կը ցուցընէ Թէ անոնք շատ ստորին էին Քրի-
ստոսի զոհին և արիւնին արժանաւորութեանը ու կատա-
րելութեանը նայելով ։

1 Ա՛րդարև առաջին ո՛ւթին ալ ունէր պաշտամունքին
կանոնադրութիւնները ու ֊ աշխարհային սուրբ
2 տեղը ։ Ի՛նչու որ առաջին խորանը որ Սրբու-
թիւն կ'ըսուէր , սոսկա՛լ կազմուեցաւ , ֊ որուն մէ-

֊ Երեմ. լա ։ 31 , 32 , 33 , 34 ։
ի ԳԼ ։ ժ ։ 16 ։
լ Զաք ։ ը ։ 8 ։
ր Ես ։ ծգ ։ 13 ։ Ցօհ ։ գ ։ 45 ։
ա Ցօհ ։ ը ։ 27 ։
֊ Հռով ։ ժա ։ 27 ։ ԳԼ ։ ժ ։ 17 ։
ի Բ Կոր ։ ե ։ 17 ։
֊ ԵԼ ։ ԺԱ ։ 8 ։
բ ԵԼ ։ իզ ։ 1 ։
֊ ԵԼ ։ իզ ։ 35 ։ խ ։ 4 ։

ջը կար ֊ աշտանակը ու է սեղանը և առաջաւորու-
3 թեան հացը ։ Ե՛ւ ներկրորդ վարագուրին ետին
ան խորանը՝ որ Սրբութիւն սրբութեանց կ'ըսուէր ։
4 Որուն մէջն էր ոսկի բուրվառը , և է՛ ուխտին տա-
պանակը ամէն կողմէն ոսկիով պատած ։ որուն
մէջն էր ֊ ոսկիէ սափորը մանանայով լցուա՛ծ , և
֊ Ահարոնին գաւազանը՝ որ ծաղկեցաւ , և ֊ ուխ-
5 տին տախտակները ։ Ե՛ւ է՛նոր վրայէն փառաց
քերովբէները՝ որ քաւութիւնին վրայ հովանի կ'ը-
նէին , որոնց համար պէտ՛ չէ հիմա մէկիկ մէկիկ
զրուցել ։
6 Ե՛ւ աս բաները այսպէս կարգադրուած ըլլալով ,
առաջին խորանը ամէն ատեն է՛ կը մտնէին քահա-
7 նաները պաշտամունքը կատարելու ։ Ի՛սայց երկ-
րորդը՝ է՛ տարին անգամ՝ մը միայն քահանայապե-
տը կը ֆոխէ ։ ան ալ չէ՛ Թէ առանց արիւնի ,
֊ որն որ իրեն համար ու ժողովուրդին սխալմունք-
8 ներուն համար կը մատուցանէր , է՛ ֆոխին Սուրբ
Հոգին յուցընելով՝ Թէ հսրբարանին ճանապարհը
յայտնի եղած չէր , քանի որ տակաւին առջի խո-
9 րանը կը կենար ։ Որ ան օրինակ մըն էր ան ժա-
մանակին՝ որ պատարագները ու զոհերը կը մատու-
ցուէին , ֊ որոնք խղճմտանքի կողմանէ չէին կրնար
կատարեալ ընել պաշտօն մատուցանողը ։ Հապա
10 միայն ո՛ւտելիքներով ու խմելիքներով , Ե՛ւ

֊ ԵԼ ։ իե ։ 31 ։
ի ԵԼ ։ իե ։ 23 , 30 ։ ՂԼ ։ իդ ։ 5 , 6 ։
լ ԵԼ ։ իզ ։ 31 , 33 ։ խ ։ 3 , 21 ։ ԳԼ ։ գ ։ 19 ։
ր ԵԼ ։ իե ։ 10 ։ իզ ։ 33 ։ խ ։ 3 , 21 ։
ա ԵԼ ։ ժգ ։ 33 , 34 ։
բ Թու ։ ժէ ։ 10 ։
֊ ԵԼ ։ իե ։ 16 , 21 ։ ԼԹ ։ 29 ։ խ ։ 20 ։ բ Օր ։ ժ ։ 2 , 5 ։ գ Թագ ։ ը ։ 9 , 21 ։ բ Մն ։ ա ։ 10 ։
ի ԵԼ ։ իե ։ 18 , 22 ։ ՂԼ ։ ժգ ։ 2 ։ գ Թագ ։ ը ։ 6 , 7 ։
լ Թու ։ իը ։ 3 ։ Դան ։ ը ։ 11 ։
ր ԵԼ ։ ե ։ 10 ։ ՂԼ ։ ժգ ։ 2 , 11 , 12 , 15 , 34 ։ Հմր 25 ։
ա ԳԼ ։ ե ։ 3 ։ է ։ 27 ։
բ ԳԼ ։ ժ ։ 19 , 20 ։
֊ Ցօհ ։ ժգ ։ 6 ։
ի Պտգ ։ գ ։ 21 ։ ԳԼ ։ է ։ 18 , 19 ։ ժ ։ 1 , 11 ։
լ ՂԼ ։ ժա ։ 2 ։ Կող ։ բ ։ 16 ։

ա կերպ կերպ լուացումներով՝ բ մարմնաւոր արարո-
ղութիւններ էին, որոնք մինչև ուղղութեան աուե-
11 նը կը կենային։ Իսայց Քրիստոս որ եկաւ՝ գ գա-
լոյ բարիքներուն Ե Քահանայապետը՝ զ աւելի մեծ
ու կատարեալ Է անձեռագործ խորանով, այսինքն
12 ան որ աս աուեղծուածներէն չէ, Ը չ ալ Թ նոխազ-
ներու ու զուարակներու արիւնով, հապա Ն իր
արիւնովը Ժ մէկ անգամ մը սրբարանը մտաւ՝
13 Ն յաւիտենական փրկութիւն առանալով։ Վ Եան
զի թէ որ Ծ ցուլերուն ու նոխազներուն արիւնը
և Ո երինջին մոխիրը սրսկուելով՝ պղծեալները
14 կը սրբէր մարմնին մաքրութեան կողմանէ, Ը Ը
ո՛րչափ աւելի Ա Քրիստոսի արիւնը՝ Բ որ յաւի-
տենական Գ ոգիին ձեռքով Ե իր անձը անարատ
պատարագ մատուց Աստուծոյ, գ պիտի սրբէ ձեր
խղճմտանքը Ծ մեռած գործքերէն՝ Է կենդանի Աս-
15 տուածը պաշտելու։ Եւ Է ասոր համար Ինքը Ը նոր ուխտին միջնորդն
է, որ Ի իր մահը առջի ուխտին ժամանակը գոր-
ծուած յանցանքներուն քաւութեանը համար եղած
ըլլալով, Ժ հրաւիրուածները յաւիտենական ժա-
16 ռանգութեան խոստումնալը առնեն։ Վ Ո՛ւր որ կտակ մը ըլլայ, հարկ է որ կտակը ընողին

ա Թուս. ժԲ. 7, ՃՀ։
բ Եփես. բ. 15։ Կող. բ. 20։ Գաղ. է. 16։
գ Գաղ. ժ. 1։
դ Գաղ. գ. 1։
ե Գաղ. բ. 2։
զ Գաղ. ժ. 4։
է Գոր. ի. 28։ Եփես. ա. 7։ Կող. ա. 14։ ա Պետ. ա. 19։ Յայտ. ա. 5։ ե. 9։
ը Ա՛ռաք. գ. 9։ Հմր 26, 28։ Գաղ. ժ. 10։
թ Դան. թ. 24։
ժ Ղև. ժգ. 14, 16։
ի Թուս. ժԲ. 2, 17, ՃՀ։
ձ ա Պետ. ա. 19։ ա Յօհ. ա. 7։ Յայտ. ա. 5։
ղ Հռով. ա. 4։ ա Պետ. գ. 18։
ճ Եփես. բ. 5։ Տիտ. բ. 14։ Գաղ. է. 27։
մ Գաղ. ա. 3։ ժ. 22։
յ Գաղ. ղ. 1։
շ Ղև. ա. 74։ Հռով. ղ. 13, 22։ ա Պետ. գ. 2։
ո Տիմ. բ. 5։
չ Գաղ. է. 22։ բ. 6։ ժբ. 24։
պ Հռով. գ. 25։ ե. 6։ ա Պետ. գ. 18։
ջ Գաղ. գ. 1։

17 մահը մէջը մտնէ. Ինչու որ Բ կտակը մեռնելէն
ետև հաստատ կ՚ըլլայ. քանզի ընաւ վաւերակա-
նութիւն չունենար, քանի որ կտակը ընողը ողջ
18 է։ Ե Ընոր համար առջի ո՛չխով ալ առանց արիւնի
19 չէր հաստատուեր։ Վ Եան զի երբոր Մովսէս
օրէնքին ամէն պատուէրները բոլոր ժողովրդին
պատմեց, Ծ ցուլերուն ու նոխազներուն արիւնը
առնելով՝ Է ջուրով ու կարմիր բուրդով և զոպա-
յով բուն գիրքին և բոլոր ժողովրդին վրայ
20 սրսկեց։ Ին ըսաւ, Ը Ն սիկայ է ան ուխտին արիւ-
21 նը, որ Աստուած ձեզի պատուիրեց։ Ին Է խո-
րանին վրայ ու պաշտօնին բոլոր գործիքներուն
22 վրայ նոյնպէս սրսկեց արիւնը։ Ին գրեթէ ամէն
բան արիւնով կը մաքրուի օրէնքին նայելով, ու
Ա արիւն չթափուած թողութիւն չըլլար։
23 Ա Հսատի հարկ էր որ Բ երկնաւոր բաներուն օրի-
նակները ասոնցմով մաքրուին, բայց բուն երկնա-
24 ւորները ասոնցմէ աւելի աղէկ զոհերով։ Վ Հանզի
Գ Քրիստոս չէ թէ ձեռագործ սրբարանը մտաւ,
Է որ ճշմարիտին օրինակն է, հապա բուն երկինքը՝
որ հիմա մեզի համար Ն Աստուծոյ առջևը ներկայա-
25 նայ. Չ Ո՛չ թէ որ շատ անգամ իր անձը պատարագ
մատուցանէ, ինչպէս Է. քահանայապետը՝ որ ամէն
տարի սրբարանը կը մտնէ իրեն չեղած արիւնով.
26 Ը Պա թէ ա՛յ՝ պէտք էր իրեն աշխարհի սկիզբէն
հետև շատ անգամ չարչարուիլ. բայց հիմա Գ մէկ

բ Գաղ. գ. 15։
է Եւ. խդ. 6, ՃՀ։
ը Եւ. խդ. 5, 6, 8։ Ղև. ժգ. 14, 15, 18։
թ Ղև. ժգ. 4, 6, 7, 49, 51, 52։
ժ Եւ. խդ. 8։ Ա՛ռաք. խգ. 28։
ի Եւ. ի՛թ. 12, 36։ Ղև. բ. 15, 19։ ժգ. 14, 15, 16, 18, 19։
ձ Ղև. ժե. 11։
ղ Գաղ. բ. 5։
ճ Գաղ. գ. 20։
մ Գաղ. բ. 2։
յ Հռով. բ. 34։ Գաղ. է. 25։ ա Յօհ. բ. 1։
շ Հմր 7։
ո Հմր 12։ Գաղ. է. 27։ ժ. 10։ ա Պետ. գ. 18։

անգամ մը ¦ դարերուն վերջը իր անձին պատարա-
դովը յայտնուեցաւ՝ մեղքը մեկդի ձգելու համար ։
27 Նոյնպէս որ մարդոց համար մահ մը անգամ
28 մեռնիլ , ու յետոյ՝ դատաստան , Նոյնպէս
ալ Քրիստոս մեկ անգամ մը պատարագուած մա-
տուցուելով՝ շատերուն մեղքերը վերցնելու հա-
մար , երկրորդ անգամին առանց մեղքի պի-
տի յայտնուի փրկութեան համար անոնց որոնք
անոր կը սպասեն ։

ԻԶ · ԺԱ

1 Օրէնքի գոհերուն տկարութիւնը ։ 10 Քրիստոսի մարմինին
մեկ անգամ պատարագուիլը 14 մշտնջենաւորապէս սրբեց
մեղքերը ։ 19 Նամբան կը յորդորէ որ հաւատքը ամուր
բռնեն համբերութեամբ և ընդհակառակութեամբ ։

1 Քանզի օրէնքը՝ գալիք բարիքներուն է՝ ըլլալը , ու
չէ թէ ան բաներուն բուն կերպարանքը ունե-
նալով , միշտ ամէն տարի մատուցուած նոյն զոհե-
րով ‡ երբեք չկրնար Ա կատարեալ ընել անոնք որ
2 կը մօտենան ։ Այս թէ ոչ՝ պիտի չդադարէի՞ն
մատուցուելէն , պաշտօն մատուցանողները մեկ
անգամ մաքրուելէն ետև՝ ալ մեղքի վրայով
խղճմտանքի յանդիմանութիւն մը չունենալուն
3 համար . ‡ Այլ անոնցմով ամէն տարի մեղաց յի-
4 շատակութիւն կ՚ըլլայ · Ինչու որ Ն նոխազներուն
ու ցուլերուն արիւնը չկրնար մեղքերը վերցնել ։
5 Անոր համար իր աշխարհ մտնելու առենը կ՚ըսէ ,
‡ Զոհ ու ընծայ չուզեցիր դուն , հապա ինծի

ա Կող · ժ · 11 ։ Գաղ · գ · 4 ։
Եփես · ա · 10 ։
բ Ծն · գ · 19 ։ Ժող · գ · 20 ։
գ Բ Կօր · Ե · 10 ։ Ցայս · ի · 12 , 13 ։
դ Հռով · գ · 10 ։ ա Պետ · գ · 10 ։
ե Ա՛ստ · իզ · 28 ։ Հռով · ե · 15 ։
զ ապետ · բ · 24 ։ աՑօհ · գ · 5 ։
է Տիտ · բ · 13 ։ բ Պետ · գ · 12 ։

— Գաղ · թ · 11 ։
ը Կող · բ · 17 ։ Գաղ · ը · 5 ։ Թ · 23 ։
ի Գաղ · թ · 9 ։
ր Հմր 14 ։
ձ Ղեւ · ժզ · 21 ։ Գաղ · թ · 7 ։
ղ Ա՛ռք · գ · 6 , 7 ։ Գաղ · թ · 13 ։ Հմր 11 ։
ճ Սաղ · խ · 6 , ՁԷ ։ ծ · 8 , ՁԷ ։ Ես · ա · 11 ։ Երեմ · գ · 20 ։ Ամով · ե · 21 , 22 ։

6 մարմին մը պատրաստեցիր . Ողջակէզներու ու մեղ-
7 քի պատարագներու չհաւնեցար ։ Ա՛ն առենը
ըսի , Ահա կու գամ ես , (գիրքի տոմսի մէջ ին-
ծի համար գրուած է ,) քու կամքդ ընելու՝ ով
8 Աստուած ։ Ա՛նքը ըսելով թէ , Զոհ ու ընծայ և
ողջակէզներ ու մեղքի պատարագներ չուզեցիր՝ ու
անոնց չհաւնեցար , (որոնք օրէնքին համեմատ կը
9 մատուցուին ,) Նաքը կ՚ըսէ , Ահա կու գամ ես
քու կամքդ ընելու՝ ով Աստուած · առջինը կը
10 հերքէ որ երկրորդը հաստատէ · Ո՛ր ան կամ-
քովը մենք ալ սրբուեցանք՝ Յիսուս Քրիստոսի
մարմինին մեկ անգամ պատարագուելովը ։
11 Ու ամէն քահանայ ծ օր ըստ օրէ իր պաշտօնին
մէջ կը կենայ , և նոյն զոհերը շատ անգամ կը
մատուցանէ , որոնք երբեք չեն կրնար մեղքերը
12 վերցընել · Ի՛սայց ասիկա մեկ զոհ մը մատուցանե-
նելով մեղքերու համար , յաւիտենաւորապէս Ա՛ս-
13 տուծոյ աջ կողմը նստաւ · Ու ասկէ ետև կը սպա-
սէ՝ մինչև որ իր թշնամիները իր ոտքերուն պա-
14 տուանդան գրուին ։ Ինչու որ մեկ պատարագով
մը մշտնջենաւորապէս ծ կատարեց սրբուածները ։
15 Ի՛սայց Հոգին Սուրբ ալ մեզի վկայութիւն կու
16 տայ · քանզի առաջուց ըսելէն ետև Թէ Ա՛յս է
ան ուխտը՝ որ ես անոնց հետ պիտի ընեմ՝ ան օրե-
րէն ետքը , (կ՚ըսէ Տէրը ,) իմ օրէնքներս անոնց
սրտին մէջը պիտի դնեմ , ու անոնց միտքին մէջը
17 պիտի գրեմ զանոնք · Նաքը ի՛ըսե Թէ Անոնց
մեղքերը և անոնց անօրէնութիւնները ալ պիտի
18 չյիշեմ ։ Ի՛սկ ուր որասոնց թողութիւն կայ ,
ալ մեղքի համար պատարագ պէտ չէ ։

ը Ցօհ · ժե · 19 ։ Գաղ · ժգ · 12 ։
թ Գաղ · թ · 12 ։
ժ Թես · իե · 3 ։ Գաղ · է · 27 ։
ի Հմր 4 ։
լ Գաղ · ա · 3 ։ Կող · գ · 1 ։

խ Սաղ · ճժ · 1 ։ Գործ · բ · 35 ։ ա Կօր · ժե · 25 ։ Գաղ · ա · 13 ։
ծ Հմր 1 ։
կ Երեմ · լա · 33 , 34 ։ Գաղ · բ · 10 , 12 ։

19 Ուրեմն՝ Ք ղեպայրներ՝ հ համարձակութիւն ունե-
նալով Յ սուրբ տեղը մտնելու Յիսուսի արիւնովը ,
20 ղ Ան նոր ու կենդանի ճամբովը՝ որ բացաւ մեզի
21 ֊ վարագուրին միջէն՝ որ է իր մարմինը : Ու մ մեծ
քահանայ մը ո֊նէնալով յ Աստուծոյ տանը վրայ ,
22 ֊ Ա֊տունանք ճշմարիտ սրտով՝ ը լիցուն հաւատքով ,
սրտերնիս ֊ չար խիղճէն ջնջուած , ը ու մարմիննիս
23 մաքուր ջուրով լուացուած . ֊ Ա֊նխախտ պահենք
յոյսին դաւանութիւնը , ինչու որ է հաւատարիմ
24 է անիկայ որ խոստացաւ : Ու իրարու հոգ տա-
25 նենք՝ սիրոյ և բարեգործութեան դրդռելով . Ու
֊ մէկտեղ ժողովելը չ֊ը ողունք , ինչոր սոնոյն սո-
վորութիւն ունին . հապա ճ֊ւնճ֊ւ յորդորենք , ֊ ու
այնչափ աւելի՝ որչափ որ կ֊ան օրուան մօտենալը կը
տեսնէք :
26 Վ֊ասն զի ֊ թէ որ ձշմարտութեան գիտութիւ-
նը ընդունելէն ետև՝ ֊ կամաւ մեզք գործելու ըլ-
լանք , ալ անկէ ետև մեղքերու համար ո֊բէւ զոհ
27 մը չ֊ինար . Հ֊ապա մէկ զարհուրելի սպասել մը
դատաստանին , ու ֊ կրակի բարկութիւն մը ճը
28 ֊նայ , որ պիտի լափէ հակառակորդները : ֊ Մէկը
թէ որ Մ֊ովսէսին օրէնքը անարգէր , առանց ողոր-
մութեան ֊ երկու կամ իրեք վկաներով կը մեռնէր .
29 ֊ Ո֊ր աւրաւի սաստիկ պատժոյ արժանի պիտի սե-
պուի անիկայ , որ Աստուծոյ Որդին ոտքի տակ ա-
ռաւ , և ֊ ուխտին արիւնը անմաքուր սեպեց , որ
անով ինքը սրբուեցաւ , և ֊ շնորհայ Հ֊ոգին նա-
30 խատեց : Ո֊ր ան գիտենք անիկայ որ ըսաւ , ֊ Ին
է վրէժխնդրութիւնը , ես պիտի հատուցանեմ՝ կը-
սէ Տէրը . և դարձեալ՝ Բ֊ Տէրը պիտի դատէ իր
31 ժողովուրդը : ֊ Սարսափելի բան է կենդանի Ա֊-
տուծոյ ձեռքը իյնալը :
32 Այդ ֊ միտքերնիդ բերէք ան առջի օրերը՝ որ
է լուսաւորուելէն ետև Հ֊նամ սաստիկ չարչարանք-
33 ներ կրեցիք . Ո֊րբեմն նախատինքներով ու վիշ-
տերով Բ֊հայտուեցաք , երբեմն ալ սանկ վի-
34 ճակի մէջ եղողներուն ը կցորդ ըլլալով : Ինչու որ
Բ֊իմ կապերուս մէջ ինծի չարչարակից եղաք , ու Բ֊ձեր
ստացուածքին կողոպտուիլը ուրախութեամբ ըն-
դունեցիք , գիտնալով որ Է֊լաւագոյն և մնայուն
35 ստացուածքներ ունիք ձեզի երկինքը : Ըհատի
չ֊ը՛ղ մի՛ ձգէք ձեր վստահութիւնը , Ը որ ան մեծ
36 վարձքի հատուցում ունի : Ե֊ինչու որ պէտք է
ձեզի համբերութիւն , որ Աստուծոյ կամքը ընե-
37 լով՝ Բ֊ խոստումները վայելէք . Ո֊րանգի Ի֊ալ ասկէ
քիչ մը աւտնէն հան որ գալու է , պիտի գայ ու

ճ Հռով . ե . 2 ։ Եփես . բ . 18 ։ գ . 12 ։
յ ԳԼ . թ . 8 , 12 ։
ղ Ցօհ . ժ . 9 ։ ժգ . 6 ։ ԳԼ . թ . 8 ։
ճ ԳԼ . թ . 3 ։
մ ԳԼ . գ . 14 ։
յ ա Տիմ . գ . 15 ։
ն ԳԼ . գ . 16 ։
շ Եփես . գ . 12 ։ Ցայտ . ա . 6 ։
ո ԳԼ . թ . 15 ։
չ Եղեկ . լզ . 25 ։
ռ ԳԼ . գ . 14 ։
ջ ա Կոր . ա . 9 ։ ժ . 13 ։ ա Թես . ե . 24 ։ բ Թես . գ . 3 ։ ԳԼ . ժա . 11 ։
ռ Գոր . բ . 42 ։ Ցուզ . 19 ։
ս Հռով . ժգ . 11 ։
վ Փիլ . գ . 5 ։ բ Պետ . գ . 9 , 11 , 14 ։
տ բ Պետ . բ . 20 , 21 ։
ր Թես . ժե . 30 ։ ԳԼ . գ . 4 ։
ց Եղեկ . լզ . 5 ։ Սոփ . ա . 18 ։ գ . 8 ։ բ Թես . ա . 8 ։ ԳԼ . ժբ . 29 ։
ւ ԳԼ . բ . 2 ։
փ բ Օր . ժե . 2 , 6 ։ ժԹ . 15 ։ Մատ . ժբ . 16 ։ Ցօհ . բ . 17 ։ բ Կոր . ժգ . 1 ։

ք ԳԼ . բ . 3 ։ ժբ . 25 ։
օ ա Կոր . ժ֊ա . 29 ։ ԳԼ . ժգ . 20 ։
ֆ Մատ . ժբ . 31 , 32 ։ Եփես . գ . 30 ։
֊ բ Օր . լբ . 35 ։ Հռով . ժբ . 19 ։
Բ բ Օր . լբ . 36 ։ Սաղ . ծ . 4 ։ ձԼե . 14 ։
ֆ Ղուկ . ժբ . 5 ։
Ք Գաղ . գ . 4 ։ բ Ցօհ . 8 ։
ֆ ԳԼ . գ . 4 ։
ղ Փիլ . ա . 29 , 30 ։ Կող . բ . 1 ։
ֆ ա Կոր . գ . 9 ։
ք Փիլ . ա . 7 ։ գ . 14 ։ ա Թես . բ . 14 ։
ֆ Մատ . ե . 12 ։ Գոր . ե . 41 ։ Ցակ . ա . 2 ։
ֆ Մատ . գ . 20 ։ ժԹ . 21 ։ Ղուկ . ժբ . 33 ։ ա Տիմ . գ . 19 ։
Լ Մատ . ե . 12 ։ ժ . 32 ։
Ֆ Ղուկ . իա . 19 ։ Գաղ . գ . 9 ։ ԳԼ . ժբ . 1 ։
ժ Կող . գ . 24 ։ ԳԼ . թ . 15 ։ ա Պետ . ա . 9 ։
ֆ Ղուկ . ժբ . 8 ։ բ Պետ . գ . 9 ։
հ Ամբ . բ . 3 , 4 ։

38 պիտի լուլանայ : Եւ Աբրդաբը հաւատքէն պիտի
ապրի • ու թէ որ ձէյը ետ քաշուի , իմ հոգիս
39 անոր չհաճիր : Բայց մենք ըլտ չենք քաշուիր որ
կորսուինք , հապա հաւատանք որ ձէր հոգին
փրկուի :

ԳԼՈՒԽ ԺԱ

1 Հաւատքը ի՞նչ է : 6 Առանց հաւատքի չենք կրնար Աստուծոյ հաճելի ըլլալ : 7 Հաւատքին արդիւնաւոր պտուղները որ հին աուենը նահապետներուն վրայ երեցան :

1 Աբրդ հաւատքը յուսացուած բաներուն հաստա-
տութիւնը ա՝ երեւցած բաներուն ապացոյցն
2 է • Վասն զի Բանով առքինները վկայութիւն ըն-
դունեցին :
3 Հաւատքով կ'իմանանք թէ աշխարհքը Աս-
տուծոյ խօսքովը հաստատուեցաւ , ու աներեւոյթ
բաներէն աա երեւցածները եղան :
4 Հաւատքով Բրբէլ Կայինէն աւելի պղէկ զոհ
մատուց Աստուծոյ , որ անով վկայուեցաւ արդար
ըլլալը • ինչու որ իր պատարագներուն վրայ Աս-
տուածմէ վկայութիւն եղաւ էբէն • և անով , թէպէտ
մեռաւ , Բայց տակաւին կը խօսի :
5 Հաւատքով Ենովք էփոխադրուեցաւ ,
որ մահ չտեսնէ • ու ձէյ գտնուեր ,
ինչու որ Աստուած փոխադրեց զանիկա • քանզի
անոր փոխադրուելէն առաջ վկայուեցաւ թէ Աս-
6 տուծոյ հաճելի էր : Բայց առանց հաւատքի ան-
շուար է Ասդոյծոյ հաճոյ ըլլալ • վասն զի ան որ
Աստուծոյ կը մօտենայ , պէտք է որ հաւատայ թէ
Ասդուած կայ , և թէ վարձահատոյց կ'ըլլայ անոնց
որ զինքը կը փնտռեն :

ե Հռով • ա • 17 : Գաղ • գ • 11 :
ը Բ Պետ • բ • 20 , 21 :
թ Գոր • ժզ • 30 , 31 : ա Թես • ե • 9 : բ Թես • բ • 13 :
ժ Հռով • բ • 24 , 25 : բ Կոր • գ • 18 : ե • 7 :
ի Հմր 39 :
լ Ծն • ա • 1 : Սաղ • լգ • 6 : Ցօհ • ա • 3 : ԳԼ • ա • 2 : բ Պետ • գ • 5 :
խ Ծն • գ • 4 : ա Ցօհ • գ • 12 :
ծ Ծն • դ • 10 : Մատ • իգ • 35 : ԳԼ • ժբ • 24 :
կ Ծն • ե • 22 , 24 :

7 Հաւատքով Նոյ պատգամ առնելով Աս-
տուածմէ դեռ չերեւցած բաներուն համար , վախնա-
լով ըտտպանը չլինէ՝ իր տունը փրկելու համար ,
որով աշխարհս դատապարտեց , և ժառանգաւոր
եղաւ Բան արդարութեանը՝ որ հաւատքով կ'ըլլայ :
8 Հաւատքով Բրբահամ երբոր կանչուեցաւ՝
մնրկ ըրաւ ան տեղը երթալու , որն որ ժառանգու-
թիւն պիտի առնէր • և ելաւ գնաց , ու չէր գիտեր
9 թէ ուր կ'երթայ : Հաւատքով պանդխտացաւ
աւետեաց երկրին մէջ՝ որպես թէ օտարութեան
մէջ , և Իսահակին ու
Յակոբին հետ մնկուեզ , Աստած իր հետը ժառան-
10 գորդ Եղող նոյն խոստմունքին • Ինչու որ ինքը կը
սպասէր Բան հիմերով հաստատուած քաղաքին ,
Բ որուն ձարտարապետը ու արարիչը Աստուած է :
11 Հաւատքով ինքը Սառան ալ սրտիձնուրիւն
սերմը առնելուս զօրութիւն ընդունեց , հև առնը
անցած հասակի մէջ ղաւակ ծնաւ • ինչու որ Հա-
ւատարիմ սեպեց զանիկայ՝ որ խոստմունքը ըրեր
12 էր : Ասսոր ան մէկէն ծնան , (Ձան ալ մեռածի
պէս ,) շատութեան կողմէ ե երկինքի աստղերուն
պէս , ու ծովեզերքը եղած աւազին պէս առանց
համրանքի :
13 Ասոնք ամէնն ալ հաւատքով մեռան՝ Ի խոստ-
մունքները չառած , հապա Հ հեռուէն տեսան զա-

ե Ծն • է • 13 , 22 :
ը ա Պետ • գ • 20 :
թ Հռով • դ • 22 : դ • 13 : Փիլ • գ • 9 :
ժ Ծն • ժբ • 1 , 4 : Գոր • է • 2 , 3 , 4 :
ի Ծն • ժբ • 8 : ժգ • 3 , 18 : ժբ • 1 , 9 :
լ ԳԼ • է • 17 :
խ ԳԼ • ժբ • 22 : ժգ • 14 :
ծ ԳԼ • գ • 4 : Ցայս • խա • 2 , 10 :
կ Ծն • ժե • 19 : ժբ • 11 , 14 : խա • 2 :
հ Տես Գաս • ա • 36 :
յ Հռով • դ • 21 : ԳԼ • ժ • 23 :
ղ Հռով • դ • 19 :
ճ Ծն • իբ • 17 : Հռով • դ • 18 :
մ Հմր 39 :
յ Հմր 27 : Ցօհ • ը • 56 :

նոնք ու ողջունեցին , և ՝ խոստովանեցան Թէ իրենք օտարներ ու պանդուխտներ են երկրի վրայ :
14 Որովհետև անոնք որ ասանկ բաներ կը խօսին , Ա յայտնի կ՚ընեն Թէ մէկ գաւառ մը կը փնտռեն :
15 Եւ իրաւի Թէ որ անոնիկ յիշէին՝ ուսկից որ ելան , ժամանակ ունէին հոն դառնալու :
16 Հապա հիմա լաւագոյն գաւառ մը կը փափաքին , այսինքն երկնաւորին . ուստի ամօթ չեսկսը Աստուած ՚ անոնց Աստուածը կոչուիլը , ինչու որ Ա ինքը անոնց քաղաք մը պատրաստեց :
17 Աբրահամ իր փորձուած առնուը Իսահակը պատարագ մատուց . և ան որ խոստմունքները առած էր , Ի իր մէկ հատիկ որդին կը
18 մատուցանէր . Որուն ըսուեցաւ Թէ ՝ Իսահակով
19 քեզի սերունդ պիտի կոչուի . Որովհետև կը մտածէր ՚ Թէ Աստուած մեռելներէն ալ կարող է յարուցանել . ուսկից օրինակով մը ընդունեց դարձեալ :
20 Աւետրով Իսահակ գալու բաներուն համար Յակոբը ու Եսաւը :
21 Աւետրով Յակոբ իր մեռնելու առնը ՚ Յովսեփին որդիներէն ամէն մէկը օրհնեց , ու Ի երկրպագեց գաւազանին գլխուն վրայ :
22 Աւետրով Յովսէփ իր վախճանելու առնը յիշեցուց Իսրայէլի որդւոցը Եգիպտոսէն ելլելը , ու իր ոսկորներուն համար պատուէր տուաւ :
23 Աւետրով ՝ երբոր ծնաւ Մովսէս , իր ծնողքը նեռուն ձեռքովը իրեք ամիս գաղտուկ պահուեցաւ ,

ն Ծն . իգ . 4 ; խէ . 9 ; ա Մն . իհ . 15 ; Մաղ . լԹ . 12 ; ճժԹ . 19 ; ա Պետ . ա . 17 ; բ . 11 :
ն ԳԼ . ժգ . 14 :
ո Ել . պ . 6 , 15 ; Մտ . իբ . 32 ; Գոր . կ . 32 :
շ Փիլ . գ . 20 ; ԳԼ . ժգ . 14 ;
ոչ Ծն . իբ . 1 ; 9 ;
Ղ Ցակ . բ . 21 :
՚ Ծն . իա . 12 ; Հռով . Թ . 7 ;
՝ Հռով . գ . 17 , 19 , 21 ;
Ճ Ծն . իէ . 27 , 39 :
՞ Ծն . խբ . 5 , 16 , 20 :
Ր Ծն . խէ . 31 :
Ց Ծն . ծ . 24 , 25 ; Ել . ժգ . 19 ;
՟ Ել . բ . 2 ; Գոր . կ . 20 ;

ինչու որ տղան գեղեցիկ տեսան , ու չվախցան
24 Թագաւորին ։ Հրամանէն : Աւետրով ։ Մովսէս երբոր մեծցաւ , չընդունեց փարաւոնի աղջկանը
25 որդի ըսուիլը : Ո Նախընտրեց աւելի աղէկ սեպել Աստուծոյ ժողովուրդին հետ չարչարուիլ , քան Թէ մեղայ ժամանակաւոր զուարճութիւնը վայելել .
26 Եւ աւելի մեծ հարստութիւն սեպեց ֆ Քրիստոսի նախատինքը , քան Թէ Եգիպտոսի գանձերը , ինչու որ դիտելով կը սպասէր ՟ վարձքի հատուցման :
27 Աւետրով Բ Եգիպտոսը Թողուց , ու չվախցաւ Թագաւորին բարկութենէն , ինչու որ համբերեց՝ ։ որպէս Թէ Անտեսանելին կը տեսնէր :
28 Աւետրով ՟ ըրաւ զատիկը և արիւն ցրսկելը , որ անդրանիկները սատկեցնողը իրենց չդպչի :
29 Աւետրով Ի Կարմիր ծովէն անցան որպէս Թէ ցամաքէ . որուն փորձը ընելով Եգիպտացիները ընկղմեցան :
30 Աւետրով Հ Երիքովի պարիսպները իննան՝ եօԹը օր անոնց բոլորտիքը պտըտելով :
31 Աւետրով Խ Պահաբ պոռնիկը անհաւատներուն հետ չկորսուեցաւ , Ճ որ լրտեսները խաղաղութեամբ ընդուներ էր :
32 Եւ ալ ի՞նչ ըսեմ . ինչու որ ժամանակը բաւական չէ որ պատմեմ Ի Գեդէոնին ու Ժ Բարակին և Ի Սամիսոնին ու Լ Յեփթայէին և Խ Դաւիթին ու Ի Սամուէլին և ՟ Ա՛բի մարգարէներուն համար .
33 Որոնք հաւատրով Թագաւորութիւններու յաղ

÷ Ել . ա . 16 , 22 ;
+ Ել . բ . 10 , 11 ;
◦ Սաղ . ձգ . 10 ;
ֆ ԳԼ . ժգ . 13 ;
՟ ԳԼ . ժ . 35 ;
Ի Ել . ժ . 28 , 29 ; ժբ . 37 ; ժգ . 17 , 18 ;
÷ Հմր 13 ;
Ի Ել . ժբ . 21 , ՟ ;
Խ Ել . ժգ . 22 , 29 ;
Ճ Ցես . պ . 20 ;
Ի Ցես . գ . 23 ; Ցակ . բ . 25 ;
Ճ Ցես . բ . 1 ;
Ր Դատ . գ . 11 ;
Ց Դատ . գ . 6 ;
Ւ Դատ . ժգ . 24 ;
Լ Թագ . ժա . 1 ; ժբ . 7 ;
Խ Թագ . ժգ . 1 , 13 ; ժէ . 45 ;
Ծ ա Թագ . ա . 20 ; ժբ . 20 ;

թեցին՝ արդարութիւն գործեցին, ի խոստմունք-
ներու հասան, հաւիժներու բերանները գոցեցին,
34 ȝ Արակի զօրութիւն մարեցին, ըսուրի բերնէ ա-
զատեցան, ȣ տկարութենէ ուժովցան, պատերազ-
մի մէջ զօրաւոր եղան, ȣȣ օտարներու բանակները
35 յօրուեցին, ȣȣȣ Անիւնները իրենց մեռելները ընդունե-
ցին յարութիւն առած. ոմանք ֏ չարչարուեցան
և չընդունեցին ազատութիւնը, որ լաւագոյն յա-
36 րութեան հասնին. Ուրիշներ ալ նախատինքներու
ու ծեծերու, նաև ե կապերու ու բանտերու փորձ
37 առին. ֏ Քարկոծուեցան, սղոցուեցան, փորձան-
քի մէջ ինկան, սրով սպաննուելով մեռան, ե ոչխա-
րի մորթերով ու այծի մորթերով ֏ պարտեցան,
կարօտութիւն քաշելով, նեղը խմալով, չարչա-
38 րուելով, (Որ անոնց արժանի չէր աշխարհս,)
անապատներու ու լեռներու և այրերու ու երկրի
ե խոռոչներու մէջ մնրընչելով։
39 Ւ-ւ ասոնք ամէնը հաւատովը ֏վկայուած՝ խոստ-
40 մունքը չառին. ֏Հանզի Աստուած ֏մեզի համար
աւելի աղէկ բան մը նախապատրաստեց, որ ա-
նոնք առանց մեզի ե հիւտարուին։

ե բ Թագ. է. 11, ըէ։
ը Դատ. ժգ. 5, 6։ ա Թագ. ժե. 34, 35։ Դան. գ. 22։
ի Դան. գ. 25։
ձ ա Թագ. ի. 1։ գ Թագ. ժթ. 3։ դ Թագ. գ. 16։
ծ դ Թագ. ի. 7, ըէ։ Ծոբ. խբ. 10։ Սաղ. գ. 8։
ժ Դատ. ժե. 8, 15։ ա Թագ. ժգ. 13, ըէ։ ժե. 51, 52։ բ Թագ. բ. 1, ըէ։
ի գ Թագ. ժէ. 22։ դ Թագ. գ. 35։
ն Գոր. խբ. 25։
շ Ծն. լթ. 20։ Երեմ. ի. 2։ լէ. 15։
ո գ Թագ. իա. 13։ բ Մն. իդ. 21։ Գոր. է. 58։ ժգ. 18։
չ դ Թագ. ա. 8։ Մատ. գ. 4։
պ Զաք. ժգ. 4։
ջ գ Թագ. ժբ. 4։ ժթ. 9։
ռ Հմր 2, 13։
ս Գլ. ե. 22։ բ. 6։
վ Գլ. ե. 9։ ժբ. 23։ Ցայտ. գ. 11։

ԳԼՈՒԽ ԺԱՐ

1 Առաքեալը կը յորդորէ հաստատուն հաւատք՝ համբերու-
թիւն և աստուածպաշտութիւն ունենալու. 22 կը ցուցընէ
թէ նոր օրէնքը հինէն գերազանց է։

1 Ա-ւստի մենք ալ՝ որ այսչափ վկաներուն *բազմու-
թիւնը մեր չորսկողմը պատած ունինք, ֊ամէն
ծանրութիւնը մեր վրայէն մէկդի ձգենք և դէզ
դիւրաբաց պաշարող մեղքը, ու ֏համբերութեամբ
ֈ վազենք մեր առջեւը դրուած ասպարէզին ընթաց-
2 քը. Յիսուսի նայինք՝ դէզ հաւատքին առաջնորդին ու կատարողին. ֏որ ինքը ան ուրախութեան
նը համար՝ ֏որ իր առջեւը կեցած էր, խաչը յանձն
առաւ, ամօթը արհամարհեց, ու Աստուծոյ աթո-
ռին աջ կողմը նստաւ։
3 ՂՆդր մի՛ սը բերէք անիկայ, որ ասանկ համբե-
րեց մեղաւորներուն իրեն դէմ՝ հակառակ խօսելուն,
ֈ որ չըլլայ թէ ձեր անձովը յոգնիք ու թեւնաք։
4 ֏Տակաւին արիւն ընդդիմա- չափ պատերազմելով
5 հակառակ չկեցաք մեղքին. Ւ-ւ մոռցաք ան յոր-
դորանքը որ ձեր հետը կը խօսի որպէս թէ որդի-
ներու հետ, ֏Որդեակ իմ՝՝ Տէրոջը խրատը մի՛ ան-
արգեր, ու անկէ յանդիմանուելով՝ մի՛ թեւնար։
6 Ո-ւմն զի ֊Տէրը իր սիրածը կը խրատէ, և կը
7 ծեծէ ամէն որդին՝ որ ինքը կ'ընդունի։ ֈԹէ որ
խրատի համբերէք, Աստուած ձեզի հետ որպէս
թէ որդիներու հետ կը վարուի. քանզի ո՞ր որդին
8 է ան՝ որ հայրը չպատժեր զանիկայ։ Իսկ թէ որ
դուք առանց խրատի ըլլաք, և որուն ամէնը մնմնա-
կից եղան, ուրեմն խորթ էք դուք՝ ու չէ թէ որ-
9 դիներ։ Ւ-ւսա մեր մարմնաւոր հայրերը դէպ խրա-

* Ցոն. ամպը
ա Կող. գ. 8։ ա Պետ. բ. 1։
բ Հռով. ժբ. 12։ Գլ. ժ. 36։
գ ա Կոր. Թ. 24։ Փիլ. գ. 13, 14։
դ Ղուս. իդ. 26։ Փիլ. բ. 8, ըէ։ ա Պետ. ա. 11։
ե Սաղ. ճժ. 1։ Գլ. ա. 3, 13։ բ. 1։ ա Պետ. գ. 22։
զ Մատ. ժ. 24, 25։ Ցօհ. ժե. 20։
է Գաղ. գ. 9։
ը ա Կոր. ժ. 13։ Գլ. ժ. 32, 33, 34։
ի Ցոբ. ե. 17։ Առակ. գ. 11։
ձ Սաղ. զգ. 12։ ճժթ. 75։ Առակ. գ. 12։ Ցակ. ա. 12։ Ցայտ. գ. 19։
ծ բ Օր. բ. 5։ բ Թագ. է. 14։ Առակ. ժգ. 24։ ժթ. 18։ իգ. 13։
ժ Սաղ. հգ. 14։ ապետ. ե. 9։

տիչ ունենալով՝ անանցք կ՚ամչնայինք ։ Ի չէ՞ որ
ալ աւելի պիտի չնազանդինք հոգիներուն Հօրը
10 ու ապրինք ։ Ինչու որ ասոնք քիչ օրեր դէպ կը
խրատէին իրենց հաճոյ երևցածին պէս ։ բայց անի-
կայ դէպ օգուտին համար՝ ‡ որ իր սրբութեանը հա-
11 ղորդ ըլլանք ։ Ու յիրաւի ամէն խրատ նդին ատենը
ուրախարար չ՚ենուիր , հապա տրտմական ։ Բայց
ետքը արդարութեան խաղաղաբար պտուղը կը
հատուցանէ անոով վարժուողներուն ։
12 Պատի թուլցած ձեռքերը ու տկար ծունկերը
13 հաստատեցէք ։ Ու՛ղիղ շաւիղներ ըրէք ձեր
ոտքերուն , որ կաղը * խոտորի ,
14 Հապա մանաւանդ բժշկուի ։ ‡ Խաղաղութեան
հետևէ եղէք ամենուն հետ՝ և սրբութեան , ‡ որ
15 առանց ասոր մէկը պիտի չտեսնէ Տէրը ։ Հոգա-
ցողներ , ‡ կըլլայ որ մէկը Աստուծոյ շնորհքինետ
մնայ ։ Կըլլայ որ դառնութեան արմատ մը վեր
երևնալով՝ չ՚եղ նեղէ , ու անով շատերը պղծուին ։
16 Հ Հրկայ որ մէկը պոռնիկ ըլլայ , կամ անուռբը՝
Եսաւին պէս , ° որ կերակուրի մը համար իր անդ-
17 րանկութիւնը ծախեց ։ Հ Ինանզի դիտէք որ թէ-
պէտ ետքը ուզեց օրհնութիւնը ժառանգել , Քայց
մերժուեցաւ ։ ¶ Ինչու որ ապաշխարութեան տեղ
չգտաւ հօրը վրայ , թէպէտև արցունքով խնդրեց
զանիկայ ։

Ի Թուռ . ժգ . 22 ։ իէ . 16 ։ Ցոր . ժբ . 10 ։ Յազ . ժբ . 7 ։ Ես . խբ . 5 ։ ծէ . 16 ։ Ջաք . ժբ . 1 ։
Ֆ Դև . ժա . 44 ։ ժթ . 2 ։ ա Պետ . ա . 15 , 16 ։
Կ Ցակ . գ . 18 ։
Հ Ցոր . դ . 3 , 4 ։ Ես . լե . 3 ։
Ձ Առակ . գ . 26 , 27 ։
* Կամ գերբի ։
Ղ Գաղ . գ . 1 ։
Ճ Սաղ . լէ . 14 ։ Հռով . ժբ . 18 ։ ժգ . 19 ։ բ Տիմ . բ . 22 ։
Մ Պատ . է . 8 ։ բ Կոր . է . 1 ։ Եփես . ե . 5 ։
Յ բ Կոր . գ . 1 ։ Գաղ . է . 4 ։
Ն բ Օր . իթ . 18 ։ ԳԼ . գ . 12 ։
Շ Եփես . է . 3 ։ Կող . գ . 5 ։ ա Թես . գ . 3 ։
Ո Ծն . իե . 33 ։
Չ Ծն . իէ . 34 , 36 , 38 ։
Պ ԳԼ . գ . 6 ։

18 Ինչու որ դուք մօտեցած չէք Հրկրափրկի լեռա-
նը , որ կրակով կը վառէր , ո՛չ ալ մէգին և
19 խաւարին ու մրրիկին , Ու փողին ձնշուելուն ,
ու խօսքերուն ձայնին , որ անիկայ լսողները
՝աղաչեցին որ մէյմըն ալ ան խօսքը չըսուի
20 իրենց ։ Ինչու որ չէին կրնար տանիլ ան հրամա-
նին , ° Թէ որ գազան մըն ալ լեռանը դպչի պի-
21 տի քարկոծուի ։ Հ Ու այնպէս ահագին էր ան
երևոյթը՝ որ Մովսէս ըսաւ , Սաստիկ կը վախնամ
22 ու կը դողամ ։ ¶ Հապց դուք Սիօն լեռանը մօտե-
ցեր էք՝ ¶ ու կենդանի Աստուծոյ քաղաքին՝ երկնա-
ւոր Երուսաղէմին , ¶ և բիւրաւոր հրեշտակներուն ,
23 Ու ՝ երկինքը գրուած ‡ անդրանիկներուն Հանդի-
սաւոր ժողովին ու եկեղեցիին , և Աստուծոյ ‡ որ
ամենուն Դատաւորն է , ու արդարոց հոգիներուն՝
24 ° որ կատարեալ են , Ու Յիսուսի ‡ որ նոր ուխ-
տին միջնորդն է , ՝ ու սրսկուելու արեանը՝ ‡ որ
Աբելին աբեհն աւելի աղէկ կը խօսի ։
25 Հգուշացէք՝ չըլլայ որ մերժէք զանիկայ որ չ՚եղ
կը խօսի ։ ‡ Վասն զի թէ որ անոնք երկրի վրայ
Խոփաչոյ պատգամները խօսողը մերժելով չազա-
տեցան , Հրչափ աւելի մենք՝ թէ որ երկինքէն
26 խօսողին երես դարձընենք ։ ¶ Որ անոր ձայնը
ան ատենը երկիրը շարժեց , և հիմա խոստա-
ցեր է ու կ՚ըսէ , ‡ Կրկին պիտի շարժեմ՝ չէ թէ

Հ Եզ . ժթ . 12 , 18 , 19 ։ ի . 18 ։ բ Օր . դ . 11 ։ ե . 22 ։ Հռով . գ . 14 ։ ը . 15 ։ բ Տիմ . ա . 7 ։
Ր Եզ . ի . 19 ։ բ Օր . ե . 5 , 25 ։ ժբ . 16 ։
Ս Եզ . ժթ . 13 ։
Վ Եզ . ժթ . 16 ։
Տ Գաղ . գ . 26 ։ Ցայս . գ . 12 ։ իա . 2 , 10 ։
Ր Փիլ . գ . 20 ։
Ց բ Օր . լդ . 2 ։ Սաղ . կը . 17 ։ Ցուդ . 14 ։
Ւ Դտ . ժ . 20 ։ Փիլ . գ . 3 ։ Ցայս . ժգ . 8 ։
Ք Եզ . գ . 22 ։ Ցակ . ա . 18 ։ Ցայս . ժգ . 4 ։
Օ Ծն . ժը . 25 ։ Սաղ . ղդ . 2 ։
Ֆ Փիլ . գ . 12 ։ ԳԼ . ժա . 40 ։
Ֆ ԳԼ . ը . 6 ։ Թ . 15 ։
Ա ա Պետ . ա . 2 ։
Բ Ծն . գ . 10 ։ ԳԼ . ժա . 4 ։
Գ ԳԼ . բ . 2 , 3 ։ գ . 17 ։ ժ . 28 , 29 ։
Դ Եզ . ժԹ . 18 ։
Ե Անգ . բ . 6 ։

27 միայն երկիրը՝ հապա նաև երկինքը : Նաև ան
Այրէն Խօսէը կը ցուցընէ Աշարժուած բաներուն
յեղափոխութիւնը չհնուած բաներու պէս , որ
28 անշարժ բաները Հաստատուն մնան : Քաւսի անա-
շարժ թագաւորութիւնը առած ըլլալով՝ ամօթ
բռնենք ան շնորհքը , որով Աստուած պաշտենք
հաճոյական կերպով , ակնածանքով և բարեպաշ-
29 տութեամբ . Ինչու որ մեր Աստուած մաշող կրակ է :

ԳԼՈՒԽ ԺԹ

1 Զանազան յորդորանքներ կ'ընէ սէր ունենալու վրայով , 4
պարկեշտ վարմունք ունենալու , 5 ագահութենէ ետ կենալու ,
7 Աստուծոյ խօսքին քարոզիչները պատուելու , 9 օտար վար-
դապետութիւններէ հեռանալու : 10 Քրիստոսը դասնելու ,
16 ողորմութիւն տալու 17 և առաջնորդներուն հնազանդե-
լու վրայով . 18 Նաև կը խնդրէ իրեն համար աղօթք ընել :
20 Վերջաբանութիւն :

1 – Նղջայրսիրութիւնը յէր մնայ :
2 Է Հիւրասիրութիւնը մի մոռնար , Է ինչու
որ անով ոմանք հրեշտակներ ընդունելին չգիտնա-
3 լով : Ը Հիմնէրնիդ ըլլան կապուածները , որպէս
թէ անոնց հետ պատ ալ կապուած եր , Ե չարչա-
րուածները , որպէս թէ դուք ալ մարմին ունեցող
4 էք : Իմանալի թիւնը բոլորովին պատուական է ,
ու անկողինը անարատ է . Է բայց պոռնիկները ու
5 շնացողները Աստուած պիտի դատէ : Խարբերնիդ
արծաթասէր չըլլայ , Ընդունածնիդ բաւական
Ը Սաղ . ճը . 26 : Մատ . իգ . 35 : բ Պետ . գ . 10 : Ցայտ .
ի . 1 :
Ը Եր . իգ . 17 : բ Օր . գ . 24 :
թ . 3 : Սաղ . ծ . 3 : ղէ . 3 : Ես . կզ . 15 : բ Թես .
ա . 8 : Գաղ . ժ . 27 :
ա Հռով . ժբ . 10 : ա Թես . գ . 9 : ա Պետ . ա . 22 : բ . 17 :
գ . 8 : դ . 8 : բ Պետ . ա . 7 : ա Ցօհ . գ . 11 , եա : դ . 7 , 20 , 21 :
Ը Մատ . իե . 35 : Հռով . ժբ . 13 : ա Տիմ . գ . 2 : ա Պետ .
գ . 9 :
Է Ծն . ժբ . 3 . ժի . 2 :
Ը Մատ . իե . 36 : Հռով . ժբ . 15 : ա Կոր . ժբ . 26 : Կող .
գ . 18 : ա Պետ . գ . 8 :
Ե ա Կոր . գ . 9 : Գաղ . ե . 19 , 21 : Եփես . ե . 5 : Կող .
գ . 5 , 6 : Ցայտ . իբ . 15 :
Ը Մատ . գ . 25 , 34 : Փիլ . գ . 11 , 12 : ա Տիմ . գ . 6 , 8 :

բան որ ձեռքերնիդ կայ . ինչու որ ինքը ըսուեց
թէ Ե Ինաւ քեզ պիտի չձեղուդ , ու բնաւ քեզ
6 երեսկ պիտի չձգեմ . Ինանկ որ համարձակ ըլլանք
ըսելու՝ Ը Տէրը իմ օգնականս է , ու ես պիտի
7 չվախնամ , մարդը ինծի ի՞նչ պիտի ընէ : Ը Յի-
շեցնէք ձեր առաջնորդները՝ որ Աստուծոյ խօսքը
ձեզի խօսեցան , և անոնց վարմունքին վախճանին
8 նայելով՝ Թ Երէից հաւատքին նմանող եղէք : Ի Յի-
սուս Քրիստոս նոյն է երէկ ու այսօր և յաւի-
տեանս :
9 Ա Կերպ կերպ և օտարաձայն ուսմունքներով մի
տարուբերիք . քանզի աղէկ է որ սիրտը շնորհքով
հաստատուի Թ՝ և չէ թէ կերակուրներով . որ ա-
նոնցմով օգուտ մը չունեցան անոնք որ անոնկ գա-
10 ցին : Ժ Սեղան մը ունինք մենք՝ ուսկից իշխանու-
թիւն չունին ուտելու անոնք որ խորանին ծառա-
11 յութիւն կ'ընեն : Ի Որովհետև որ անասուններուն
արիւնը որ սուրբ տեղը կը տարուի մեղայ համար
քահանայապետին ձեռքով , անոնց մարմինները
12 բանակէն դուրս կ'այրուին : Քաւսի Յիսուս ալ
իր արիւնովը ժողովուրդը սրբելու համար , դուռնէն
13 դուրս չարչարուեցաւ : Նէրեմն Իէ՛ք իրեն երթանք
բանակէն դուրս , Խ վրանին առնելով անոր նախա-
14 տիքը : Ա Ինչու որ մենք հոս մնայուն քաղաք չու-
15 նինք , հապա հանդերձեալը կը փնտռենք : Ճ Նա-
Ը Ծն . իբ . 15 : բ Օր . լ . 6 , 8 : Ցես . ա . 5 : ա Մտ . իբ . 20 : Սաղ . լէ . 25 :
Ը Սաղ . իէ . 1 : Ծգ . 4 , 11 , 12 : Ճժբ . 6 :
Ը Հռ իգ 17 :
Ե Գաղ . գ . 12 :
Ը Ցօհ . բ . 58 : Գաղ . ա . 12 : Ցայտ . ա . 4 :
Ը Եփես . գ . 14 : ե . 6 : Կող . բ . 4 , 8 : ա Ցօհ . գ . 1 :
Ը Հռով . ժգ . 17 : Կող . բ . 16 : ա Տիմ . գ . 3 :
Ը ա Կոր . թ . 13 : ժ . 18 :
Է Եղ . իթ . 14 : Ղե . գ . 11 , 12 , 21 : գ . 30 : թ . 11 : ժգ . 27 : Թուս . ժթ . 3 :
Ը Ցօհ . ժթ . 17 , 18 : Գոր . է . 57 :
Ը Գաղ . ժա . 26 : ա Պետ . գ . 14 :
Ժ Մտբ . բ . 10 : Փիլ . գ . 20 : Գաղ . ժա . 10 , 16 : ժբ . 22 :
Ժա Եփես . ե . 20 : ա Պետ . բ . 5 :

տի անոր ձեռքովը ամէն ատեն Աստուծոյ ♪ օրհնու-
թեան պատարագ մատուցանենք , այսինքն ♪ դէպ
ղեղիւնքներուն պտուղը՝ որ իր անունը կը դաւա-
16 նեն : Եվսկ բարերարութիւնը ու ♭ բաշխելոյ
հաղորդակցութիւնը մի մոռնաք . Եվնչու որ
Աստուած անանկ պատարագներուն կը հաճի :
17 ▫ Հնազանդեցէք ձեր առաջնորդներուն մարկ ղրեք ու անոնց
ենթակայ կեցէք : Եվնչու որ անոնք ձեր հոգիներ-
ուն համար կը հսկին , որպէս թէ հաշիւ պիտի
տան . որ խնդութիւնով ընեն ան գործը , և չ՛
թէ հառաչելով , որ ան ձեզի օգտակար չէ :
18 ▫ Մեզի համար աղօթեցէք ղրեք , վնչու որ մենք հա-
մոզուած ենք Եթէ ազնիւ խղճմտանք ունենք , և ա-
մէն բանի մէջ կ՛ուզենք ազնիւ վարմունք ունենալ :
19 Եւ մանաւանդ կ՛աղաչեմ ▫ որ աս ընեք , որ աւելի
շուտով ձեզի դառնամ :
20 ▫ Եւ խաղաղութեան Աստուածը՝ Էր մեռելներ-
ուն յարուց մեր Տէր Յիսուսը , ոչ ▫ յաւիտենա-
կան ուխտին արիւնովը ▫ ոչխարներուն մեծ հովիւն
21 է , ▫ Չեզ ամէն բարի գործի մէջ հաստատէ իր
կամքը ընելու , ▫ և ձեր մէջը իր առեստը հաճոյ և-

♪ Գաղ . է . 12 ։ Սաղ . ծ . 14 ։ 23 ։ կի . 30 , 31 ։ ՃԷ . 22 ։ ՃԺգ . 17 ։
♪ Ովս . ժգ . 2 ։
♭ Հռով . ժբ . 13 ։
♭ բ Կոր . Թ . 12 ։ Փիլ . գ . 18 ։ Գաղ . գ . 10 ։
▫ Փիլ . բ . 29 ։ ա Թես . ե . 12 ։ ա Տիմ . ե . 17 ։ Հբր 7 ։
▫ Եզեկ . գ . 17 ։ լէ . 2 , 7 ։ Գոր . ի . 26 , 28 ։
▫ Հռով . ժե . 30 ։ Եփես . գ . 19 ։ Կող . գ . 3 ։ ա Թես . ե . 25 ։ բ Թես . գ . 1 ։
▫ Գոր . իգ . 1 ։ իդ . 16 ։ բ Կոր . ա . 12 ։
▫ Փիլիմ . 22 ։
▫ Հռով . ժե . 23 ։ ա Թես . ե . 23 ։
▫ Գոր . բ . 24 , 32 ։ Հռով . գ . 24 ։ ը . 11 ։ ա Կոր . գ . 14 ։ ժե . 15 ։ բ Կոր . գ . 14 ։ Գաղ . ա . 1 ։ Կող . բ . 12 ։ ա Թես . ա . 10 ։ ա Պետ . ա . 21 ։
▫ Ձաք . Թ . 11 ։ Դն . ժ . 29 ։
▫ Ես . խ . 11 ։ Եզեկ . լգ . 23 ։ լե . 24 ։ Ցօհ . ժ . 11 , 14 ։ ա Պետ . բ . 25 ։ ե . 4 ։
▫ բ Թես . բ . 16 ։ ա Պետ . ե . 10 ։
▫ Փիլ . բ . 13 ։

ղածը ընէ Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը . ♯որուն
փառք յաւիտեանս յաւիտենից : Ամէն :
22 Կ՛աղաչեմ ձեզի՝ ե՛ղբայրներ՝ ատ յորդորական
խօսքիս համբերել . ♦ Եվնչու որ համառօտապէս գրե-
23 ցի ձեզի : Գիտցէք որ ♭ եղբայրը Տիմոթէոս
արձակուած է , որուն հետ՝ թէ որ շուտով գայ՝
24 պիտի տեսնեմ ձեզ : ♯ Ղրկեցէք ձեր բոլոր ա-
ռաջնորդներուն , ու բոլոր սուրբերուն . ձեզի
25 բարեւ կ՛ընեն անոնք որ Իտալիայէն են : ▫ Շնորհ-
քը ձեր ամէնուն հետը ըլլայ : Ամէն :

♦ Գաղ . ա . 5 ։ բ Տիմ . գ . 18 ։ Ցայտ . ա . 6 ։
♦ ա Պետ . ե . 12 ։
♭ ա Թես . գ . 2 ։
♯ Հբր 7 ։ 17 ։
▫ Տիտ . գ . 15 ։

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ

ՅԱԿՈԲՈՍԻ ԸՈՒՂԵԼՈՑՆ

ԳԼՈՒԽ Ե

1 Պետք է որ ուրախ ըլլանք նեղութեան ժամանակ , 5 Աս-
տուծմէ համբերութիւն խնդրենք , 13 և մեր փորձութիւնն ե-
րուն մէջ չըսենք Թէ մեր տկարութեանը կամ մեղքին պատ-
ճառը Աստուած է , 19 այլ մանաւանդ խօսքին մարկ ընդունե-
ր ըլլանք , անոր վրայով խորհինք և գանկայ՝ի գործ դնենք .
26 եթէ ոչ՝ կրնանք կրծնասէր եղեւնալ , բայց անկարելի է որ
ճշմարտապէս անանկ ըլլանք :

1 ▫ Յակոբոս՝ ♭ Աստուծոյ ու Տէր Յիսուս Քրիստո-
սի ծառան , ♯ տասներկու ցեղերուն՝ ♯ որ
ամէն կողմ ցրուած էք , ողջոյն :
2 Ե՛ղբայրներ՝ ♭ բոլորովին ուրախութեան արժանի

▫ Գոր . ժբ . 17 ։ ժե . 18 ։ Գաղ . ա . 19 ։ բ . 19 ։ Ցուդ . 1 ։
♭ Տիտ . ա . 1 ։
♯ Գոր . իդ . 7 ։
♯ բ Օր . լբ . 26 ։ Ցօհ . ե . 35 ։ Գոր . բ . 5 ։ ը . 1 ։ ա Պետ . ա . 1 ։
♭ Մատ . ե . 12 ։ Գոր . ե . 41 ։ Եբր . ժ . 34 ։ ա Պետ . գ . 13 , 16 ։

բան սեպհեցէք , Ընդհոր կէսով կէսով փորձանքներու
3 մէջ կ՚իյնաք , Ե Գիտնալով որ ձեր հաւատքին
4 փորձառութիւնը համբերութիւն կը գործէ : Բայց համբերութիւնը կատարեալ գործ թող ունենայ ,
որ կատարեալ ու ամբողջ ըլլաք , ու բանի մը պակսութիւն չունենաք :
5 Ը Հապա թէ որ ձեզմէ մէկը իմաստութենէ պակաս ըլլայ , Ե թող խնդրէ Աստուծմէ՝ որ ամենուն առատապէս կու տայ ու չնախատիր , Ե և անոր
6 պիտի տրուի : Է Միայն թէ հաւատքով թող խնդրէ ու չերկմտի , վասն զի ան որ երկմիտ է ,
ծովուն հողմակոծեալ ու տատանեալ ալիքներուն
7 նման է : Այն մարդը թող չկարծէ որ Տէրոջմէ բան
8 մը պիտի առնէ . Է Երկմիտ մարդը անհաստատ է
իր բոլոր ճամբաներուն մէջ :
9 Խոնարհ եղբայրը իր բարձրութեանը վրայ թող
10 պարծենայ , Ըւ ան որ հարուստ է , իր խոնարհութեանը վրայ , քանզի որ Ե անիկայ խոտի ծաղիկի
11 մը պէս պիտի անցնի . Ծիանդի արեւը աստիճ տաքութիւնով մը կը ծագի ու կը չամրեցընէ խոտը ,
և անոր ծաղիկը կը թափի , ու անոր երեսյիթին գեղեցկութիւնն ալ կը կորսուի . անանկ ալ հարուստը իր ճամբաներուն մէջ պիտի թառամի :
12 Ե Երանելի է ան մարդը որ փորձութեան կը համբերէ . քանզի որ եթէ փորձուելով ընտիր դըս-

ը ա Պետ . ա . 6 :
Ե Հռով . ե . 3 :
Ը գ Թագ . գ . 9 , 11 , 12 ։ Առակ . բ . 3 :
Ի Ա՛ած . է . 7 ։ յա . 22 ։ Ա՛ար . ժա . 24 ։ Դ՚ս . ժա . 9 ։ Ցօհ . ժգ . 13 ։ ժե . 7 ։ ժզ . 23 :
Ձ Երեմ . ի՛թ . 12 ։ ա Ցօհ . ե . 14 , 15 ։
Ղ Ա՛ար . ժա . 24 ։ ա Տիմ՛ . բ . 8 :
Ճ գ ԳԼ . գ . 8 :
Մ Ցոր . ժգ . 2 ։ Սաղ . լե . 2 ։ գ . 5 , 6 ։ ծբ . 11 ։ ճգ . 15 ։ Ես . խ . 6 ։ ա Կոր . է . 31 ։ ԳԼ . գ . 14 ։ ա Պետ . ա . 24 ։ ա Ցօհ . բ . 17 ։
Յ Ցոր . ե . 17 ։ Առակ . գ . 11 , 12 ։ Երր . ժբ . 5 ։ Ցայտ . գ . 19 ։

նուի , Ն կնոջ պահը պիտի առնէ , Հ որն որ Տէրը
13 զինքը սիրողներուն խոստացաւ : Ոըևյ որ մէկը որ փորձուելիան մէջ է ըսէ թէ Աստուծմէ կը
փորձուիմ . քանզի որ Աստուած չար բաներով չը-
14 փորձուիր , ո՛չ ալ ինքը մէկը կը փորձէ : Այլ
կայն ամէն մէկը կը փորձուի իր ցանկութիւններէն
15 հրապուրուած ու խաբուած . Յ Ինկէ հետ ցանկութիւնը յղանալով , մեղք կը ծնանի . և մեղքը որ
16 կատարուի , Ղմահ կը ծնանի : Մի՛ խաբուիք իմ
17 սիրելի եղբայրներս . Ձ Ամէն բարի տուրք ու ամէն կատարեալ պարգեւ վերէն է , և լուսոյ Հօրմէն
կ՚իջնէ , Ճ որուն մէջ բնաւ փոփոխութիւն կամ
18 դառնալու շուք մը չկայ : Ի Իր ուզելովը մեզ ծնաւ ճշմարտութեան խօսքովը , Ն որ մենք իր
19 տեղծածներուն Ը երախայրի մը ըլլանք : Ասոի իմ սիրելի եղբայրներս , Ո ամէն մարդ թող չուտ
ըլլայ լսելու , Ը ու ծանր՝ խօսելու , Ու և ծանր՝
20 բարկանալու . Վ քանզի որ մարդուն բարկութիւնը Աստուծոյ արդարութիւնը չգործեր :
21 Զ Ասոի ամէն աղտեղութիւնը ու չարութեան առատելութիւնը մէկդի ձգելով , հեզութեամբ
ընդունեցէք ՝ ձեր մէջը սերմանուած խօսքը , Ո որ
կրնայ ձեր հոգիները փրկել :
22 Ո Բայց խօսքը կատարողնե՛ր եղէք , և չ՚ թէ

Ն Երեմ . բ . 3 ։ Ցայտ . ժգ . 4 ։
Ո Հռով . ե . 1 ։
Ը Առակ . ժ . 19 ։ ժե . 27 ։ Հռով . ե . 2 ։
Ի Առակ . ժգ . 17 ։ ժզ . 32 ։ Հռով . ե . 9 ։
Ձ Կող . գ . 8 ։ ա Պետ . բ . 1 ։
Ղ Դոր . ժգ . 26 ։ Հռով . ա . 16 ։ ա Կոր . ժե . 2 ։ Եփես . ա . 13 ։ Տիմ . բ . 11 ։ Երբ . բ . 3 ։ ա Պետ . ա . 9 ։
Ճ Ա՛ած . է . 21 ։ Դ՚ս . գ . 46 ։ ժա . 28 ։ Հռով . բ . 13 ։ ա Ցօհ . գ . 7 ։

23 միայն լսողներ՝ ինքզինքնիդ խաբելով ։ Վասն զի որ
եթէ մէկը միայն լսող ըլլայ խօսքին ու կատարող
չըլլայ , անիկայ նման է մարդու մը՝ որ հայելիի մէջ
24 աչքերը տնկած իր բնական երեսը կը դիտէ ։ Ինք-
նիր որ դիտելով տեսաւ ինզինքը ու անցաւ դնաց ,
25 և չուտ մը մոռցաւ թէ ինչ ըլլալ մէկ մըն էր ։ Բայց
ան որ ազատութեան կատարեալ օրէնքին ։ աչք
տնկելով կը նայի , և անոր մէջը կը կենայ , ա-
նիկայ խօսքը լսող ու մոռցող չըլլալով՝ հապա
գործը կատարող , ։ երանելի պիտի ըլլայ իր
26 կատարելուն մէջ ։ Եթէ որ մէկը կենքը կրօնաւ-
սէր կը սեպէ ։ ու իր լեզուին սանձ չընէր , հա-
պա իր սիրտը կը խաբէ , անանկին կրօնասի-
27 րութիւնը փուճ է ։ Կատարած ու Հօրը քով
մաքուր ու անարատ կրօնասիրութիւնը ասկէ է ,
։ Որբերուն ու որբևայրիներուն տես երթալ իրենց
նեղութեան ատենը , ։ ու անձը անարատ պահել
աշխարհէն ։

ԳԼՈՒԽ Բ

1 Քրիստոնէական կրօնքին անվայել բան է հարուստ եղբայր-
ները պատուել և աղքատները անարգել ։ 13 Պարթևնը
իրարու վրայ սէր ունենալ և դիմած ըլլալ ։ 14 Պէտք չէ
պարծենալ հաւատքին վրայ՝ երբոր առանց գործոց է ։ 17
վասն զի ան հաւատքը մեռած հաւատք է ։ 19 դևերու հա-
ւատք է ։ 21 և չէ թէ Աբրահամին 25 և Րահաբին հա-
ւատքը ։

1 Իմ եղբայրներս՝ ։ չըլլայ որ աշխարհիս բռնկիք
մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի հաւատքը , ։ ոչ
2 ինչը վարաչ Տէրն է ։ Վասն զի թէ որ ձեր ժողով-

Ա Ղև . գ . 47 , եզ ։ Ցմս Գլ . բ . 14 , եզ ։
Գլ . բ . 12 ։
բ Գլ . բ . 18 ։
գ Ցօհ . ժգ . 17 ։
դ Մաղ . լդ . 13 ։ լթ . 1 ։ ա Պետ . գ . 10 ։
ե Ես . ա . 16 , 17 ։ ծբ . 6 ։
զ Մատ . իե . 36 ։
է Հռով . ժբ . 2 ։ Գլ . գ . 4 ։ ա Ցօհ . և . 18 ։
ը Ղև . ժԹ . 15 ։ բ Օր . ա . 17 ։ ժգ . 19 ։ Առակ . իդ . 23 ։ իբ . 21 ։ Մատ . իբ . 16 ։ Հմր . 9 ։ Ցուդ . 16 ։
թ ա Կոր . բ . 8 ։

քին մէջ մէկ մարդ մը մտնելու ըլլայ՝ որ ուներնայ
ոսկի մատանի և փառաւոր հանդերձներ , հոն
մէկ աղքատ մըն ալ մտնելու ըլլայ աղտոտ հանդ-
3 դերձներով , Եւ նայիք անոր վրայ որ փառաւոր
հանդերձներ ունի , ու ըսէք թէ Դուն հոս նստէ
պատուով , և ան աղքատին ըսէք թէ Դուն հոդ-
ոտքի վրայ կայնէ , կամ թէ Նիկուր նստէ պա-
4 տուանդանիս քովը , Չէր մէջը խորհրդածեր
ընող , ու չար խորհուրդներու դատաւոր չէ՞ք
5 ըլլար ։ Ունկ ընէք՝ սիրելի եղբայրներս ։ ։ չէ՞
որ Աստուած աշխարհիս աղքատները ընտրեց ,
։ որպէս հաւատքով հարուստ են , ու ժառանգաւոր
արքայութեանը , ։ որ զինքը սիրողներուն խոստա-
6 ցաւ ։ Բայց դուք աղքատները անարգեցիք ։
Հարուստները չէ՞ն որ ձեզ կը հարստահարեն ,
7 ։ ու ձեզ դատաստանարանները կը քաշեն ։ Ա-
նոնք չէ՞ն որ կը հայհոյեն ան բարի անունը՝ որ
8 ձեր վրայ կանչուած է ։ Բրդ թէ որ դուք ար-
քունական օրէնքը կը կատարէք Գրքին ըստ՝ Ին
Համեմատ թէ Ընկերդ սիրես քու անձիդ
9 պէս , աղէկ կ՚ընէք ։ ։ Բայց թէ որ աչառութիւն
կ՚ընէք , մեղք կը գործէք , ու օրէնքէն կը յանդի-
10 մանուիք օրինազանցներու պէս ։ Վասն զի ով որ
բոլոր օրէնքը պահէ , ու մէկ բանի մը մէջ յան-
ցաւոր ըլլայ , ։ անիկայ ամենուն պարտական կ՚ըլ-
11 լայ ։ Վ ասն զի ան որ ըսաւ թէ Չ Նաւթիւն մի
ըներ , ըսաւ ալ թէ Մի սպաննաներ . ուստի թէ

։ Ցօհ . է . 48 ։ ա Կոր . ա . 26 , 28 ։
։ Ղև . ժբ . 21 ։ ա Տիմ . գ . 18 ։ Ցայտ . բ . 9 ։
Ե . ի . 6 ։ ա Թագ . բ . 30 ։ Առակ . բ . 17 ։ Մատ . և . 3 ։ Ղև . գ . 20 ։ ժբ . 32 ։ ա Կոր . բ . 9 ։ բ Տիմ . դ . 8 ։ Գլ . ա . 12 ։
ա Կոր . ժա . 22 ։
։ Գոր . ժգ . 50 ։ ժե . 6 ։ ժբ . 12 ։ Գլ . է . 6 ։
ը Ղև . ժԹ . 18 ։ Մատ . իբ . 39 ։ Հռով . ժգ . 8 , 9 ։ Գաղ . է . 14 ։ գ . 2 ։
թ Հմր 1 ։
։ բ Օր . իե . 26 ։ Մատ . է . 19 ։ Գաղ . գ . 10 ։
Ել . ի . 13 , 14 ։

որ շնութիւն չընես բայց սպանութիւն ընես , օրի-
12 նազանց կ՚ըլլաս : Ընանկ խօսեցէք և անանկ
ըրէք՝ Ե որպէս թէ ազատութեան օրէնքովը պիտի
13 դատուիք : Ե Վ՚ասն դի դատաստանը անողորմ
պիտի ըլլայ անոր , որ ողորմութիւն չընէր . Ե և
ողորմութիւնը կը պարծենայ դատաստանին դի-
մացը :
14 Ի՞նչ օգուտ է՝ եղբայրներս , թէ որ մէկը ըսէ
թէ հաւատք ունի , ու գործք չունենայ . միթէ
15 հաւատքը կրնայ փրկել զանիկայ : Ե ԹՕՒ որ եղբայր
մը կամ քոյր մը մերկ ըլլայ կամ օրուան կերակուր-
16 բին կարօտ , Ե Ո՛ւ ձեզմէ մէկը անոնց ըսէ , Կայցէք
խաղաղութեամբ , տաքցէք ու կշտացէք . և մարմի-
նին պէտք եղած բաները անոնց չտաք , Ի՞նչ օգուտ
17 է : Ընանկ ալ հաւատքը թէ որ Հ Ե Պ Ե Ր գործ չունե-
18 նայ , ըստ ինքեան մեռած է : Ե Նաև կրնայ մէկը
ըսել թէ Դուն հաւատք ունիս , ես ալ գործքեր
ունիմ . դուն քու հաւատքդ ցուցուր ինծի առանց
գործքերու , Ե ու ես քեզի ցուցընեմ իմ հաւատքս
19 իմ գործքերէս : Դուն կը հաւատաս որ Ընա-
տուած մէկ է , աղէկ կ՚ընես . Ե դեւերն ալ կը
20 հաւատան և կը սարսափին : Ե Այց կ՚ուզե՞ս գիտ-
նալ դուն՝ ո՛վ մնոտի մարդ , որ հաւատքը ա-
21 ռանց գործքերու մեռած է : Ե Աբրահամ մեր Հայրը
գործքերով չարդարացաւ , Ե երբոր իր որդին
22 Ի սահակը սեղանին վրայ հանեց ՝ Ե՞ տ ընե՞ր : Կը
տեսնե՞ս Ե որ հաւատքը անոր գործքերուն հետ
մէկտեղ գործեց , ու ան գործքերով հաւատքը
23 կատարեալ եղաւ . Ի՛ Գրքին Խօսքը կատարուե-

ե ԳԼ . ա . 25 ։
ի Ցոբ . իբ . 6 , եէ ։ Առակ . իա . 13 ։ Մաա . ղ . 15 ։ ժբ . 35 ։ իե . 41 , 42 ։
ձ ա Ցօհ . գ . 17 , 18 ։
ղ Մաա . է . 26 ։ ԳԼ . ա . 23 ։
հ Տե՛ս Ցոբ . լա . 19 , 20 ։ Դտ . գ . 11 ։
յ ա Ցօհ . գ . 18 ։
ղ ԳԼ . գ . 13 ։
ճ Մաա . բ . 29 ։ Մաբ . ա . 24 ։ ե . 7 ։ Ղտ . գ . 34 ։ Գոր . ժգ . 17 ։ ժե . 15 ։
ո Ծն . իբ . 9 , 12 ։
յ Երբ . ժա . 17 ։

յաւ ոը կ՚ըսէ . Ե Աբրահամ Ընտուծոյ հաւատաց ,
ու ան իրեն արդարութիւն սեպուեցաւ . և Ե՛ի
24 Ընտուծոյ բարեկամ ըսուեցաւ : Կը տեսնէ՞ք որ
մարդս գործքերով կ՚արդարանայ , ու չէ թէ մի-
25 նակ հաւատքով : Ե Նմանպէս ալ Ե Պահաբ պոռ-
նիկը չէ՞ որ գործքերով արդարացաւ , երբոր լըր-
տեսները ներս առաւ , և ուրիշ ճամբայով արձա-
26 կեց զանա՛ : Ե Ինչպէս որ մարմինը առանց
հոգիի մեռած է , նոյնպէս ալ հաւատքը առանց
գործքերու մեռած է :

Գ Լ Ո Ւ Խ Գ

1 Պէտք չէ որ անխոհեմութեամբ կամ լրբութեամբ ուրիշները
յանդիմանենք . 5 այլ մանաւանդ սանձերը լեզուին , որ
թէև պզտիկ անդամ մըն է , բայց գերաւոր գործիք մըն է
թէ՛ բարիի և թէ չարի համար : 13 Ճշմարտապէս իմաս-
տութիւն հեղ և խաղաղասէր կ՚ըլլայ , առանց նախանձու և
հակառակութեան :

1 Ե՛ղբայրներս՝ շատ վարդապետներ մի՛ ըլլաք .
Ե գիտնալով որ աւելի մեծ դատաստան պիտի
2 ընդունինք . Ե Ո՛չեր որ ամէնքս ալ շատ յանցանք-
ներ կ՚ընենք . Ե թէ որ մէկը խօսքով յանցանք
չընէ , Ե անիկայ կատարեալ մարդ է , որ կարող է
3 բոլոր մարմինն ալ սանձելու : Տե՛ս որ Ե՛ձիերուն
բերանը սանձ կը դնենք՝ որ անոնք մեզի ՚ի ծառայե-
նին , ու անոնց բոլոր մարմինը կը կառավարենք .
4 Ընդ նաւերն ալ տե՛սէք մեծ բաներ են , և սաս-
տիկ հովերէն կը քշուին , բայց ամենաւորը ղեկով
մը կը կառավարուին՝ ղեկավարին կամքը ո՛ր կողմը
5 որ ուզէ : Ե Նմանպէս ալ լեզուն մէկ պզտիկ անդամ

ե Ծն . ժե . 6 ։ Հռով . գ . 3 ։ Գաղ . գ . 6 ։
զ Բ Մն . ի . 7 ։ Ես . խա . 8 ։ Գ Ես . բ . 1 ։ Երբ . ժա . 31 ։
ը Մաա . իգ . 8 , 10 ։ Հռով . բ . 20 , 21 ։ ա Պետ . ե . 3 ։
թ Ղտ . է . 37 ։
ժ ղ Թագ . բ . 46 ։ բ Մն . ղ . 36 ։ Առակ . ի . 9 ։ Ժող . է . 20 ։ ա Ցօհ . ա . 8 ։
ի Մաղ . ԼԸ . 13 ։ ԳԼ . ա . 26 ։ ա Պետ . գ . 10 ։
լ Մաա . ժբ . 37 ։
խ Մաղ . լբ . 9 ։
ծ Առակ . ժբ . 18 ։ ժե . 2 ։

մըն է , ու մեծ բաներ կը խօսի • ահն քիչ մը
6 կրակը ծրչաի բան բոցի կու տայ : Բ Եղբայն ալ
կրակ մըն է՝ անիրաւութեան սիւզերը մը • լեզուն
մեր անդամներուն մէջ անանուն գրուած է , ՝ որ
բոլոր մարմինը կ՝ապականի , և բնութեան շրջանը
կը բռնկցընէ , ու ինքը դժոխքին կը բռնկի :
7 Ամէն գազաններուն՝ ու թռչուններուն և սողուն-
ներուն՝ ու ծովուն մէջ եղածներուն բնութիւնը կը
նուաճի՝ և նուաճեալ է մարդկային բնութենէն :
8 Բայց լեզուն մարդոց մէկը չկրնար նուաճել • ա-
նիկայ անզուսպ չար է , է՝ մահաբեր թոյնով
9 լեցուն • Անով կ՝օրհնենք զԱստուած ու Հայ-
րը , և անով կ՝անիծենք մարդիկ՝ Ե որոնք Աստու-
10 ծոյ նմանութեամբը ստեղծուած են : Ամ և նոյն
բերնէն կ՝ելլէն օրհնութիւն ու անէծք • Ի՛ղայր-
11 ներս՝ պէտք չէ որ աս ասանկ ըլլայ : Աիթէ աղբիւր
12 մը մի և նոյն բերնէն անոյշ ու լեղի կը ղուխ՞ : Աի-
թէ կարելի՞ է Ի՛ղայրներս՝ որ թզենին ձիթապը-
տուղ բերէ , կամ որթը՝ թզուղ • Նմանապէս ևս
բիւղ չէ որ մէկ աղբիւրէ մը աղի ու անոյշ ջուր հելի :
13 Ե Ձեր մէջը իմաստուն ու խելացի ո՞վ կայ • Թող
անիկայ բարի վարմունքովը ցուցընէ՛ ՝ իր գործքերը
14 Ի իմաստութեան հեզութիւնով : Հ Եթէ որ
դառն նախանձ և հակառակութիւն ունենաք սրտեր-
նուդ մէջ , ՝ մի պարծենաք ու ճշմարտութիւնը
15 սուտ հանէք : Ղ Այս իմաստութիւնը վերէն իջած
չէ՛ , հապա երկրաւոր՝ հնչաւոր և դիւական է :
16 Ճ Ուր որ նախանձ ու կռիւ կայ , հոն է ան-

Ե Սաղ • ժբ • 3 : Հգ • 8 , 9 :
Ը Առակ • ժգ • 27 :
Թ Մաա • ժե • 11 , 18 , 19 , 20 :
Ժ Մար • է • 15 , 20 , 23 :
ԺԱ Սաղ • ճե • 3 :
ԺԲ Ծն • ա • 26 : ե • 1 : թ • 6 :
ԺԳ Գաղ • գ • 4 :
ԺԴ Գե • բ • 18 :
ԺԵ Գե • ա • 21 :
ԺԶ Հռով • ժգ • 13 :
ԺԷ Հռով • բ • 17 , 23 :
ԺԸ Գե • ա • 17 : Փիլ • գ • 19 :
ԺԹ ա Կոր • գ • 3 : Գաղ • ե • 20 :

17 կարգութիւնը՝ և ամէն չար բաներուն : Ի Հապա
վերէնն իմաստութիւնը նախ սուրբ է , ետքը խա-
ղաղարար , հեզ , հլու , ողորմութիւնով ու բա-
րի պտուղներով լեցուն , անկողմնապահ , ու ան-
18 կեղծ : Ե Եւ արդարութեան պտուղը խաղաղու-
թիւնով կը սերմանուի անոնց՝ որոնք խաղաղու-
թիւն կ՝ընեն :

ԳԼՈՒԽ Գ

1 Պէտք է՞ որ դէմ դնենք ագահութեան , 4 անժուժկալու-
թեան , 5 հպարտութեան , 11 բամբասանքի և ուրիշներու
դէմ տեղ դաստիւրու : 13 Պէտք չէ որ աշխարհային գործառ-
նութեանց յաջողութեանը վստահինք , բայց միշտ խորհինք
թէ ան կանգնա՛ր ըլլալ անսայդ է , և մեր անձերը ու մեր
բոլոր գործքերը Աստուծոյ նախախնամութեանը յանձնենք :

1 Ո՞ւսկից են պատերազմները , և ո՞ւսկից կռիւնե-
րը ձեր մէջը • չէ՞ որ ձեր ցանկութիւններն ,
2 որ ձեր անդամներուն մէջ կը պատերազմին : Ար
ցանկաք ու չունիք , կը սպանէք ՝ ու կը նախան-
ձիք , և չէք կրնար չէք ո՞ւնենին հասնիլ • կը պա-
տերազմիք ու կը կռուիք , բայց չունիք , ինչու որ
3 չէք խնդրեր • Ե Կը խնդրէք ու չէք առներ , Ի ին-
չու որ սխալանք կը խնդրէք , որ ձեր ցանկու-
4 թիւններուն բանեցընէք : Ր Շ՛նացողներ՛ չէ՞ք
գիտեր Ի որ աս աշխարհիս սէրը Աստուծոյ դէմ
թշնամութիւն է • Ուստի ով՛ որ կ՝ուզէ աշխար-
հի բարեկամ ըլլալ , ինքզինքը Աստուծոյ թշնամի
5 կ՝ընէ : Կամ թէ կը կարծէք որ Գիրքը պարապ

՜ ա Կոր • բ • 6 , 7 :
՝ Հռով • ժբ • 9 : ա Պետ • ա • 22 • բ • 1 : ա Ցօհ • գ • 18 :
Ի Առակ • ժա • 18 : Ովս • ժ • 12 : Մաա • ե • 9 : Փիլ • ա • 11 : Եբր • ժբ • 11 :
ա Հռով • է • 23 : Գաղ • ե • 17 : ա Պետ • բ • 11 :
Ե Ցոբ • իե • 9 : լե • 12 : Սաղ • ժբ • 41 : Առակ • ա • 28 :
Ը ա • ա • 15 : Երեմ • ժա • 11 : Միխ • գ • 4 : Զաք • է • 13 :
Թ Սաղ • կգ • 18 : ա Ցօհ • գ • 22 : ե • 14 :
Ժ Սաղ • հգ • 27 :
ԺԱ ա Ցօհ • բ • 16 :
ԺԲ Ցօհ • ժե • 19 : ժէ • 14 : Գաղ • ա • 10 :

տեղը * կ՚ըսէ թէ Է՝ Լսեմանձի կը փախչի մէջ
6 մէջը բնակող Հոգին՚՚ . Սակայն աւելի շնորհք կու-
տայ . անոր համար կ՚ըսէ , ըՅաւուրած ամբար-
տաւանութիւն Հակառակ կը կենայ , բայց խոնարհ-
7 ներուն շնորհք կու տայ : Ուստի ՀնազանդեցէՔ
Յաւուրծոյ . Բ Սատանային Հակառակ կեցէք , և
8 անիկայ ձեզմէ պիտի փախչի : ծՅաւուրծոյ մօտե-
ցէք , ու անիկայ ձեզի պիտի մօտենայ . Է սրբեցէք
ձեռքերնիդ՝ մի՛ զաւրներ , Լև մաքրեցէք սրտեր-
9 նիդ՝ Է՛ երկմտաներ . ժ Տառապա՛նք քաշեցէք , սո՛ւգ
ըլլէք ու լացէք . ձեր ծիծաղը սուգի դառնայ , ու
10 ձեր ուրախութիւնը՝ տրտմութեան : Ի Տէրոջը
առջևը խոնարհեցէք , ու ան ձեզ պիտի բարձրա-
ցընէ :
11 ՀԱՒկզմէկ մի՛ բամբասէք՝ մի՛ զրպարտեր . ան որ
իր եղբայրը կը բամբասէ Ե կամ իր եղբայրը կը
դատէ , օրէնքը կը բամբասէ և օրէնքը կը
դատէ . հապա թէ որ օրէնքը դատես , ալ դուն
12 օրէնքը կատարող չես՝ հապա դատաւոր : ՄԷկ
մէկ Օրէնսդիրը [ու Դատաւորը]մի կայ , Հոր ինքը
կարող է փրկելու և կորսընցընելու . ժդուն ո՞վ
ես որ ուրիշը կը դատես :
13 ՛ Հիմա մնի՛կ ըսէք դուք որ կ՚ըսէք .

* Ա՞մ կը խօսի . նախանձո՞ կը փափաքի մեր մէջը բնակող Հոգին .

Է Տես Ծն . գ . 5 : ը . 21 : Թուս . ժա . 29 : Առակ . իա . 10 :
Հ Ցոր . իբ . 29 : Սաղ . ճկը . 6 : Առակ . գ . 34 : իթ . 23 : Մատ . իգ . 12 : Դս . ա . 52 : ժգ . 11 : ժը . 14 : ա Պետ . ե . 5 :
Ը Եփես . գ . 27 : է . 11 : ա Պետ . ե . 9 :
Ժ Բ Մն . ժե . 2 :
Ի Ես . ա . 16 :
Լ ա Պետ . ա . 22 : ա Ցօհ . գ . 3 :
Խ Գաղ . ա . 8 :
Ծ Մատ . ե . 4 :
Կ Ցոր . իբ . 29 : Մատ . իգ . 12 : Դս . ժգ . 11 : ժը . 14 : ա Պետ . ե . 6 :
Հ Եփես . գ . 31 : ա Պետ . բ . 1 :
Յ Մատ . է . 1 : Դս . գ . 37 : Հռով . բ . 1 : ա Կոր . գ . 5 :
Ղ Մատ . ժ . 28 :
Ճ Հռով . ժգ . 4 , 13 :
Մ Առակ . իէ . 1 : Դս . ժբ . 18 , եէ :
Ն Ա՛ռակ . ժա . 28 : Դս . գ . 24 : ա Տիմ . գ . 9 :
Շ Գաղ . ե . 7 : Սաղ . ձը . 3 : Գաղ . ա . 10 : ա Պետ . ա . 24 : ա Ցօհ . բ . 17 :
Ո Գոր . ժբ . 21 : ա Կոր . գ . 19 : ժգ . 7 : Եբր . գ . 3 :
Չ ա Կոր . ե . 6 :
Պ Դս . ժբ . 47 : Ցօհ . թ . 41 : ժե . 22 : Հռով . ա . 20՝ 21 , 32 : բ . 17 , 18 , 23 :
Ջ Ցոր . ժբ . 28 : Մատ . գ . 20 : Գաղ . բ . 2 :
Ռ Հռով . բ . 5 :
Ս Դս . ժԲ . 13 : Ցոբ . իգ . 10 , 11 : Եբհմ . իբ . 13 : Մաղ . գ . 5 :
Վ Բ Օր . իգ . 15 :

Ա՛յսօր կամ՝ վաղը երթանք այս անուն քա-
զաքը , ու հոն տարի մը կենանք , և առու-
14 տուր ընենք ու վաստկինք . (Դուք որ վաղը չէք
15 դիտեր . Ո՛րանդի ի՞նչ է ձեր կեանքը . Ժ լիրաւի
շոգի մըն է , որ քիչ մը առեն կ՚երևնայ ու նորը
կ՚ոչնչանայ .) անոր տեղը ըսելու էիք , Ե Թէ որ
Տէրը կամենայ ու ապրինք , աս կամ ան բանը
16 ընենք : Նայեց հիմա ձեր ամբարտաւանութիւնովը
կը պարծենաք . Ը բոլոր տառնի պարծանքները չա-
17 րութիւն են : Ի Ուստի ո՛վ որ բարին ընելը գիտ-
նայ ու չընէ , ան մեղք է անոր :

ԳԼՈՒԽ Ե

1 Զաւր հարստահարողները պէտք է որ վախնան Աստուծոյ վրէժ-
խնդրութենէն : 7 Պարտինք նեղութեան մէջ համբերող
ըլլալ՝ մարգարէներուն և Ցոբին օրինակին պէս : 12 Պէտք
է որ երդում ընելէն առ կենանք , 13 նեղութեան առեն ա-
ղօթք ընենք , ուրախութեան առեն երգենք : 16 Մեր յան-
ցանքները իրարու խոստովանինք , իրարու համար աղօթք
ընենք . 19 և մոլորեալ եղբայրը ճշմարտութեան դարձընենք :

1 – Ը՛նդ հիմա՝ հարուստնե՛ր՝ լացէք ու ողբացէք ան
թշուառութիւններուն համար՝ որ ձեր վրայ
2 պիտի գան : Ձեր հարստութիւնը ապականած է ,
Բ ու ձեր հանդերձները ցեցի կերակուր եղած :
3 Ձեր ոսկին ու արծաթը ժանգոտած է , և անոնց
ժանգը ձեզի դէմ վկայ պիտի ըլլայ , ու ձեր մար-
մինը պիտի ուտէ կրակի պէս . Գ վերջի օրերուն
4 համար դանձ դիզեցիք : Դ Նայե՛ն ձեր արտերը հըն-
ձող բանուորներուն վարձքը որ ետ պահեցիք ,
կ՚աղաղակէ , Ե ու ընծաղներուն բողոքը զօրութիւնոյ

Ջ Ցոր . է . 7 : Սաղ . ձը . 3 : Գաղ . ա . 10 : ա Պետ . ա . 24 : ա Ցօհ . բ . 17 :
Ռ Գոր . ժբ . 21 : ա Կոր . գ . 19 : ժգ . 7 : Եբր . գ . 3 :
Ս ա Կոր . ե . 6 :
Վ Դս . ժբ . 47 : Ցօհ . թ . 41 : ժե . 22 : Հռով . ա . 20՝ 21 , 32 : բ . 17 , 18 , 23 :
Տ Ցոր . ժբ . 28 : Մատ . գ . 20 : Գաղ . բ . 2 :
Ր Հռով . բ . 5 :
Ց Դս . ժԲ . 13 : Ցոբ . իգ . 10 , 11 : Եբհմ . իբ . 13 : Մաղ . գ . 5 :
Փ Բ Օր . իգ . 15 :

5 Տէրոջը ականջներուն հասաւ : ՚Ը Էրիկըն վրայ
վախկուԹեամբ և հեշտուԹեամբ ապրելէքդ , սիր-
ուերնիդ մեուցիք՝ որպէս Թէ մորԹուելու օրուան
6 համար : Ի Վատասպարեակիք ոՀ ապաննեցիք
արդարը , որ ձեզի հակառակ չկենար :
7 Ասսի համբերեցէք եղբայրներ՝ մինչև Տէ-
րոջը գալուստը . ահա երկրագործը կը սպասէ
երկրի պատուական պտուղին , անոր համար համ-
բերելով , ըմինչև որ առնի ու վերջի անձրևը առ-
8 նէ : Վուք ալ համբերուԹիւն ըրէք , սիրտերնիդ
հաստատ բունեցէք . Ի՞ինչու որ Տէրոջը գալուստը
9 մօտ է : ֊ Իրարու դէմ մի՛ հառաչէք՝ եղբայրներ ,
որ չդատապարտուիք . Իա՛ն Վատաւորը դրան
10 քովը կայներ է : Կ՚եղբայրներս՝ չարչարանքներու
ու համբերուԹեան օրինակ առէք Մարգարէները ,
11 որոնք Տէրոջը անունովը խօսեցան : Ի՞ՀԱ համ-
բերողներուն երանի կու տանք . ֊ Յոբին համբե-
րուԹիւնը լսեցիք դուք , և Տէրոջը անոր ըրած
վախճանը տեսաք ՝ Հոր Տէրը բազմագուԹ ու
ողորմած է :
12 Ընդ ամէն բանէն առաջ՝ եղբայրներս՝ չերդում
ջընէք , ո՛չ երկինքի վրայ՝ ո՛չ երկրի վրայ , ո՛չ ալ
մէկ ուրիշ երդում մը . հապա ձեր այոն այո՛ ըլ-
լայ , և ոչը՝ ո՛չ ՝ որ չըլլայ Թէ դատապարտու-
Թեան տակ իյնաք :
13 Ո՞Հէ որ ձեզմէ մէկը նեղուԹեան մէջ է , աղօԹք
Թող ընէ . Թէ որ մէկը ուրախ է , ըսաղմոս Թող

ը Ցոր . իա . 13 ։ Ա՛մով . գ . 1 , 4 ։ Դա՛ն . ժգ . 19 , 25 ։ ա Տիմ՛ . ե . 6 ։
թ Գե՛ . բ . 6 ։
ժ Բ Օր . ժա . 14 ։ Երեմ՛ . ե . 24 ։ Ովս . գ . 3 ։ Յովել . բ . 23 ։ Զաք . ժ . 1 ։
ի Փիլ . գ . 5 ։ Եբր . ժ . 25 , 37 ։ ա Պետ . գ . 7 ։
ի Գե՛ . գ . 11 ։
լ Մատ . իդ . 33 ։ ա Կոր . գ . 5։
խ Մատ . ե . 12 ։ Եբր . ժա . 35 , եէ ։
ծ Սաղ . ղդ . 12 ։ Մատ . ե . 10 , 11 ։ ժ . 22 ։
կ Ցոր . ա . 21 , 22 ։ բ . 10 ։
հ Ցոր . խբ . 10 , եէ ։
ձ Թուե . ժգ . 18 ։ Սաղ . ճգ . 8 ։
ղ Մատ . ե . 34 , եէ ։
ճ Եփես . ե . 19 ։ Կող . գ . 16 ։

14 երգէ : Ի Թէ որ ձեզմէ մէկը հիւանդ է , եկեղե-
ցիին երէցները Թող կանչէ , ու անոր վրայ աղօԹք
Թող ընեն , ու ֊ Տէրոջը անունովը եղով օծեն զա-
15 նիկայ . ԵՒու հաւատքով եղած աղօԹքը պիտի փրկէ
հիւանդը , ու Տէրը զանիկա ոտք պիտի հանէ . ֊ և
Թէ որ մեղք ալ գործեր է , պիտի ներուի անոր :
16 Ձեր յանցանքները իրարու խոստովանեցէք , ու ա-
ղօԹք ըրէք իրարու համար որ բժշկուիք . ֊ արդա-
րին ջերմեռանդ աղօԹքը շատ ազդուԹիւն ունի :
17 ՚Նէղիա մեզի պէս կրեց նեԹափայ մարդ մըն էր ,
ևու աղօԹք ըրաւ որ անձրև չգայ , ՚և իրեք տարի
18 ու վեց ամիս երկրի վրայ անձրև չեկաւ : ՚ԵՒու նո-
րէն աղօԹք ըրաւ , ու երկինքը անձրև տուաւ , և
երկիրը իր պտուղը բուսցուց :
19 Կ՚եղբայրներ՝ Թէ որ ձեզմէ մէկը ՀՀմարտուԹե-
20 նէն մոլորի , ու մէկը զանիկայ դարձի բերէ , Գիտա-
ցած ըլլայ Թէ ան որ մեղաւորը իր մոլորուԹեան
ճամբայէն կը դարձընէ , Հոգի մը մահուանէ կ՚ա-
զատէ , ՚ու մեղաց բազմուԹիւնը կը ծածկէ :

ե Մար . ղ . 13 ։ Ժգ . 18 ։
ջ Եփ՛ . լդ . 24 ։ Մատ . թ . 2 ։
ի Ծն՛ . ե . 17 ։ Թուե . ժա . 2 ։
բ Օր . թ . 18 , 19 , 20 ։ Ցեա՛ . ժ . 12 ։ ա Թագ . ժբ . 18 ։
գ Թագ . ժբ . 6 ։ գ Թագ . գ . 33 ։ ժե . 15 , 20 ։ ի . 2 , 4 , եէ ։ Սաղ . ժ . 17 ։ լդ . 15 ։
ձխե . 18 ։ Ա՛մակ . ժե . 29 ։
իբ . 9 ։ Ցօ՛ն . թ . 31 ։ ա Ցօ՛ն . գ . 22 ։
ն Գոր . ժգ . 14 ։
շ գ Թագ . ժե . 1 ։
ո Ղե՛ւ . գ . 25 ։
չ գ Թագ . ժբ . 42 , 45 ։
պ Մատ . ժբ . 15 ։
ջ Հռով . ժա . 14 ։ ա Կոր . թ . 22 ։ ա Տիմ՛ . գ . 16 ։
ռ Ա՛մակ . ժ . 12 ։ ապես . գ . 8։

ԵՒՍԷԲԻՈՆ

ԸՆԴՀԱՆՐԱՆԵՆ ԹՈՒՂԹ

ՊԵՏՐՈՍԻ ԱՌԱՔԵԱԼՈՅՆ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Առաքեալը զոհութիւն կը մատուցանէ Աստուծոյ՝ անոր բազմապատիկ շնորհներուն համար. 10 կը յանդիմանէ թէ քրիստոսով եղած փրկութիւնը նոր լուսաւ բան մը չէ, հապա հին առնչի մարգարէներէն ալ գրուցուած է. 13 կը յորդորէ քրիստոնեաները բարեպաշտութեամբ ապրելու, յիշեցնելով անոնց թէ իրենք նորէն ծնած են Աստուծոյ խօսքովը։

1 Պետրոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ, օտարականներուդ՝ որ ցրուած էք Պոնտոսի, Գալատիայի, Կապադովկիայի, Ասիայի ու Բիւ-
2 թանիայի մէջ, ընտրուած՝ Հօր Աստուծոյ կանխագիտութեանը համեմատ, Հոգիին սրբացընելովը՝ հնազանդութեան և Յիսուս Քրիստոսի արեանը սրսկուելուն համար. Շնորհք և խաղաղութիւն ձեր վրայ շատնայ։

3 Օրհնեալ է Աստուած ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Հայրը, որ իր առատ ողորմութեան համեմատ մեզ նորէն ծնաւ կենդանի յոյսի համար՝ Յիսուս Քրիստոսի մեռելներէն յարու-
4 թիւն առնելովը, Ընկեց ու անարատ և անթառամ ժառանգութեանը համար՝ որ երկինքը պա-
5 հուած է ձեզի, Որ Աստուծոյ զօրութեամբը պահպանուած էք հաւատքով ան փրկութեանը

- Ցօհ. է. 35։ Գոր. բ. 5, 9, 10։ Ցակ. ա. 1։
- Եփե. ա. 4։ Գաղ. բ. 9։
- Հռով. ը. 29։ Ժա. 2։
- Բ Թես. բ. 12։
- Երբ. ժբ. 24։
- Հռով. ա. 7։ Բ Պետ. ա. 2։ Ցուզ. 2։
- Բ Կոր. ա. 3։ Եփե. ա. 3։
- Տիտ. գ. 5։
- Ցօհ. գ. 3, 5։ Ցակ. ա. 18։
- ա Կոր. ժե. 20։ ա Թես. գ. 13։ Գաղ. գ. 21։
- Գաղ. ե. 4։
- Կող. ա. 5։ Բ Տիմ. գ. 8։
- Ցօհ. ժ. 28, 29։ ժէ. 11, 12, 15։ Ցուզ. 1։

Համար՝ որ պատրաստուած է վերջի ժամանակը
6 յայտնուելու. Ձ Որ անով կ'ուրախանաք, Է թէև հիմա, ինչպէս որ հարկը կը պահանջէ, Ը քիչ մը առեն տրտմած էք զանազան փորձութիւններով.
7 Ց Որպէս զի ձեր հաւատքին փորձառութիւնը՝ (որ կորստական ոսկիէն աւելի պատուական է, Ի թէև անիկայ կրակով կը փորձուի,) Ճ գտնուի գովութիւնով ու պատուով և փառքով Յիսուս Քրիս-
8 տոսի յայտնուելուն առենը. Ձ Ան որ դուք չտեսած կը սիրէք, յոր անիկայ հիմա չէք տեսներ, բայց կը հաւատաք, և ուրախ էք անպատմելի ու փառա-
9 ւորեալ խնդութիւնով. Ի Ձեր հաւատքին վախճանը ընդունելով, այսինքն հոգիներնուդ փրկու-
10 թիւնը։ Ա Որ ան փրկութեանը համար փնտռուցին ու քննեցին մարգարէները, որոնք մարգարէա-
11 ցան ձեզի ըլլալո՛ շնորհքին համար. Ու կը քննէին թէ ի՛ր կամ ի՛նչ ատեն կ'ի՛մացընէր իրենց մէջը եղած Քրիստոսի Հոգին՝ Ա որ առաջ կը վկայեր Քրիստոսի չարչարութիւը, ու անկէ ետև փառաւո-
12 րութիւը։ Ք Որոնց յայտնուեցաւ, Ա որ չէ թէ իրենց՝ հապա մեզի մատակարարէին ան բաները, որոնք հիմա ձեզի պատմուեցան անոնց ձեռքովը՝ որ աւետարանը քարոզեցին ձեզի՝ Հոգւով Սրբով

- Մատ. ե. 12։ Հռով. ժբ. 12։ Բ Կոր. չ. 10։ Գաղ. դ. 13։
- Բ Կոր. գ. 17։ Գաղ. ե. 10։
- Ցակ. ա. 2։
- Ցակ. ա. 3, 12։ Գաղ. դ. 12։
- Ցոր. խգ. 10։ Սաղ. կշ. 10։ Առակ. ժբ. 3։ Եսա. խը. 10։ Զաք. ժգ. 9։ ա Կոր. գ. 13։
- Հռով. բ. 7, 10։ ա Կոր. դ. 5։ բ Թես. ա. 7–12։
- ա Ցօհ. գ. 20։
- Ցօհ. ի. 29։ Բ Կոր. ե. 7։ Երբ. ժա. 1, 27։
- Հռով. գ. 22։
- Ծն. խթ. 10։ Դան. բ. 44։ Անգ. բ. 7։ Զաք. չ. 12։ Մատ. ժգ. 17։ Ղուկ. ժ. 24։ Բ Պետ. ա. 19, 20, 21։
- Գաղ. գ. 18։ Բ Պետ. ա. 21։
- Սաղ. իբ. 6։ Եսա. ծգ. 3։ Եզ. Դան. թ. 26։ Ղուկ. խդ. 25, 26, 44, 46։ Ցօհ. ժբ. 41։ Գոր. իգ. 22, 23։
- Դան. թ. 24։ ժբ. 9, 13։
- Երբ. ժա. 13, 39, 40։
- Գոր. բ. 4։

որ երկինքէն խրկուեցաւ. « որ ան բաներուն հրեշտաներքը կը ցանկան ակնկառոյց նայիլու։

13 Հ Ուստի ձեր միտքերուն մէջքը գօտևորած՝ ո արթուն կեցած, կատարեալապէս յուսացէք ան ձեր վրայ հասնելու շնորհացը՝ ը Յիսուս Քրիստոսի
14 յայտնուելու առնը, Հնազանդ զաւակներու պէս, ց չէ թէ ձեր ագիտութեան առներէն ~ առջի
15 ցանկութիւններովը վարուելով. ֈ Հապա ձեզ կանչող Սուրբին պէս գուբ ալ սուրբ եղէք յԲ
16 բոլոր վարմունքներուն մէջ. Ինչու որ գրուած է
17 թէ ֈ Սուրբ եղէք, քանզի ես սուրբ եմ։ Ու թէ որ Հայր կը կոչէք անխիղ ° որ առանց աչառութեան կը դատէ ամէն մէկուն գործքին համեմատ, ֆ ուրեմն ձեր ~ պանդխտութեան ժամանակը վախով անցուցէք,
18 կը վախնալ որ ը գուք չէ թէ ապականացու արծաթով կամ ոսկիով ֈ փրկուեցաք ձեր հայրերէն աւանդուած ունայն ձամբէն
19 բաներէն, ո Հապա Քրիստոսի պատուական արիւնովը՝ ը որպէս թէ ամրիծ ու անարատ գառի մը.
20 ~ Որ առաջուց ճանչցուած էր աշխարհիս սկիզբէն առաջ, ը ու հարի առներէն յայտնուեցաւ ձեզի
21 համար, Որ անոր միջոցովը Աստուծոյ հաւատացեալ եղաք, որ Աստուած զայն մեռելներէն յարուցած ու անոր փառաւորութիւն տուաւ, որպէս ձեր հաւատքը ու
22 յոյսը Աստուծոյ վրայ ըլլայ։ Հ Ձեր անձերը մաքրելով Հոգիին միջոցովը ճշմարտութեանը ի նազանդելով, ի եղբայրասիրութեան մէջ անկեղծ ըլլալով, սուրբ սրտով միկտիկ պինտ սիրեցէք,
23 ը Նորէն ծնած ըլլալով՝ չէ թէ ապականացու սերմէն, հապա անապականացուէն ը Աստուծոյ կենդանի
24 դանի ու յաւիտենական խօսքովը։ Հ Վասն զի ամէն մարմին խոտի պէս է, և մարդուն բոլոր փառաւորութիւնը խոտի ծաղիկի պէս. խոտը կը
25 չորնայ, ու անոր ծաղիկը կը թափթփի. ի Հայց Տէրոջը խօսքը յաւիտեան կը մնայ, Հայրինքն է ան խօսքը՝ որ աւետարանով ձեզի քարոզուեցաւ։

ԳԼ· Ե

1 Կը խրատէ բոլոր չարութիւնը մէկդի ձգել, 4 ցուցընելով թէ Քրիստոս է հիմը որուն վրայ քրիստոնեայք շինուած են, 11 Կ'ապացէ հեռու կենալ մարմնաւոր ցանկութիւններէն, 13 ու հնազանդ ըլլալ իշխանաւորներուն. 18 կը սորվեցնէ ծառաներուն որ հնազանդ ըլլան իրենց տէրերուն, 20 ու երբոր բարիք գործելնուն համար չարչարուին, համբերեմանք առնին՝ Քրիստոսի օրինակին համեմատ։

1 ~ Ուրեմն մէկդի ձգելով ամէն չարութիւնը ու ամէն խաբէութիւնը ու կեղծաւորութիւնները, և նախանձը ու ամէն չարախօսութիւնները,

ԵԲ· ԺԸ· 28։
ա Բ Կոր· Ե· 6։ ԵԲԲ· Ժա· 13։ ԳԼ· Բ· 11։
Բ ա Կոր· գ· 20։ Ե· 23։
ֆ Եզեկ· ի· 18։ ԳԼ· գ· 3։
ք Գոր· ի· 28։ Եփե· ա· 7։ ԵԲԲ· Թ· 12, 14։ Ցայտ· Ե· 9։
Ե Նէ· ԺԸ· 5։ Նա· ծգ· 7։ ՑՕ· ա· 29, 36։ ա Կոր· Ե· 7։
Է Հռով· գ· 25։ ժգ· 25, 26։ Եփե· գ· 9, 11։ Կող· ա· 26։ Բ Տիմ· ա· 9, 10։ Տիտ· ա· 2, 3։ Ցայտ· ժգ· 8։
Ը Գաղ· դ· 4։ Եփե· ա· 10։ ԵԲԲ· ա· 2։ Թ· 26։

ցնէք, Ը որ զանիկայ մեռելներէն յարուց, Ի և անոր փառաւորութիւն տուաւ. որ ձեր հաւատքը ու
22 յոյսը Աստուծոյ վրայ ըլլայ։ Հ Ձեր անձերը մաքրելով Հոգիին միջոցովը ճշմարտութեանը ի նազանդելով, ի եղբայրասիրութեան մէջ անկեղծ ըլլալով, սուրբ սրտով միկտիկ պինտ սիրեցէք,
23 Ը Նորէն ծնած ըլլալով՝ չէ թէ ապականացու սերմէն, հապա անապականացուէն Ը Աստուծոյ կենդանի
24 դանի ու յաւիտենական խօսքովը։ Հ Վասն զի ամէն մարմին խոտի պէս է, և մարդուն բոլոր փառաւորութիւնը խոտի ծաղիկի պէս. խոտը կը
25 չորնայ, ու անոր ծաղիկը կը թափթփի. ի Հայց Տէրոջը խօսքը յաւիտեան կը մնայ, Հայրինքն է ան խօսքը՝ որ աւետարանով ձեզի քարոզուեցաւ։

ԳԼ· Ե

1 Կը խրատէ բոլոր չարութիւնը մէկդի ձգել, 4 ցուցընելով թէ Քրիստոս է հիմը որուն վրայ քրիստոնեայք շինուած են, 11 Կ'ապացէ հեռու կենալ մարմնաւոր ցանկութիւններէն, 13 ու հնազանդ ըլլալ իշխանաւորներուն. 18 կը սորվեցնէ ծառաներուն որ հնազանդ ըլլան իրենց տէրերուն, 20 ու երբոր բարիք գործելնուն համար չարչարուին, համբերեմանք առնին՝ Քրիստոսի օրինակին համեմատ։

1 ~ Ուրեմն մէկդի ձգելով ամէն չարութիւնը ու ամէն խաբէութիւնը ու կեղծաւորութիւնները, և նախանձը ու ամէն չարախօսութիւնները,

Է Գոր· ը· 24։
Ը Ա Պետ· իը· 18։ Գոր· ը· 33։ գ· 13։ Եփե· ա· 20։ Փիլ· բ· 9։ ԵԲԲ· բ· 9։ ԳԼ· գ· 22։
ֆ Գոր· ժե· 9։
ի Հռով· ժբ· 9, 10։ ա Թես· դ· 9։ ա Տիմ· ա· 5։ ԵԲԲ· ժգ· 1։ ԳԼ· բ· 17։ գ· 8։ դ· 8։ բ Պետ· ա· 7։ ա ՑՕ· գ· 18։ դ· 7, 21։
Լ ՑՕ· ա· 13։ գ· 5։ ա ՑՕ· գ· 9։
Ի Ա Պետ· իը· 18։ Գոր· ը· 33։ գ· 13։ Եփե· ա· 20։ Փիլ· բ· 9։ ԵԲԲ· բ· 9։ ԳԼ· գ· 22։
Խ ՑԱԿ· ա· 18։
Ծ Սաղ· ՃԺ· 15։ Նա· խ· 6։ ծա· 12։ ՑԱԿ· ա· 10։
Կ Սաղ· ՃԸ· 12, 26։ Նա· խ· 8։ Ղու· ժգ· 17։
Հ ՑՕ· ա· 1, 14։ ա ՑՕ· ա· 1, 3։
ա Եփե· գ· 22, 25, 31։ Կող· գ· 8։ ԵԲԲ· ժբ· 1։ ՑԱԿ· ա· 21։ Ե· 9։ ԳԼ· գ· 2։

2 ք Կորածին մանկանց պէս ֆ բանական ու անխաբ-
դախ կաթին փափաքեցէք , որ անով մեծնաք
3 [միտնէ փրկութիւնը] , ֆ Թէ որ Տէրոջը քաղցր
4 ըլլալուն համը առիք • Որուն մօտենալով ան կեն-
դանի ալ էմին , ֆ որ թէպէտ մարդիկներէն անար-
գուած է , բայց Աստուծմէ ընտրուած ու պա-
5 տուական է , ֆ Դուք ալ կենդանի քարերու պէս
շինուիլ ք ֆ հոգևոր տաճար մը , ֆ սուրբ քահա-
նայութիւն մը , ք Հիսուս Քրիստոսի ձեռքովը
Աստուծոյ հաճելի ֆ հոգևոր պատարագներ մատու-
6 ցանելու : Որովհետև գիրքին մէջն ալ կայ թէ
ֆ Ահա Սիոնի մէջ ընտիր՝ պատուական անկեան
վէմ մը կը դնեմ • և ով որ անոր հաւատայ ,
7 բնաւ պիտի չամչնայ : Ուստի ձեզի հաւատա-
յեալներուդ պատուական է ան , բայց անհաւատա-
ներուն՝ ան քարը որ շինողները անարգեցին ,
8 անիկայ անկիւնին գլուխը եղաւ • ֆ Նաև գլորման
վէմ ու գայթակղութեան քար ֆ անոնց՝ որ չհա-
ւատալով խօսքին կը գայթակղին , ֆ որուն սահ-
9 մանուած ալ էին : ֆ Բայց դուք ընտիր ցեղ մըն
էք , ֆ թագաւորական քահանայութիւն , ֆ սուրբ
ազգ , ֆ սեփհական ժողովուրդ մը , որ քարոզէք

ք Մատ · ժբ · 3 : Մարբ · ժ · 15 : Հռով · ղ · 4 : ա Կոր · ժգ · 20 : Գաղ · ա · 23 :
ֆ ա Կոր · գ · 2 : Եբր · ե · 12, 13 :
ֆ Սաղ · լդ · 8 : Եբր · գ · 5 :
ֆ Սաղ · ճԺբ · 22 : Մատ · իա · 42 : Գոր · գ · 11 :
ֆ Եփես · բ · 21, 22 :
ֆ Եբր · գ · 6 :
ֆ Ես · կա · 6 : կղ · 21 : ՀԺբ 9 :
ֆ Փիլ · գ · 18 : Կո · գ · 11 :
ֆ Ովս · ժգ · 2 : Մաղ · ա · 11 : Հռով · ժբ · 1 : Եբր · ժգ · 15, 16 :
ֆ Ես · իե · 16 : Հռով · ք · 33 :
ֆ Սաղ · ճԺբ · 22 : Մատ · իա · 42 : Գոր · գ · 11 :
ֆ Եմ · բ · 14 : Ղուկ · բ · 34 : Հռով · ք · 33 :
ֆ ա Կոր · ա · 23 :
ֆ Եղ · ք · 16 : Հռով · ք · 22 : ա Թես · ե · 9 : Յուդ · 4 :
ֆ բ Օր · ժ · 15 : Գաղ · ա · 2 :
ֆ Եղ · ժԲ · 5, 6 : Յայտ · ա · 6 : ե · 10 :
ֆ Յօհ · ժե · 19 : ա Կոր · գ · 17 : բ Տիմ · ա · 9 :
ֆ բ Օր · գ · 20 : ե · 6 : ժգ · 2 : իգ · 18, 19 : Գոր · ի · 28 : Եփես · ա · 14 : Տիտ · բ · 14 :

անոր առաքինութիւնները , ֆ որ ձեզ խաւարէն իր
10 պանչելի լոյսին կանչեց • ֆ Որ ատեն մը ժողովուրդ
չէիք , բայց հիմա Աստուծոյ ժողովուրդն էք • որ
առանց ողորմութեան էիք , բայց հիմա ողորմու-
թիւն գտաք :
11 Սիրելիներ՝ կ՚ապաչեմ , ֆ պանդուխտներու և
օտարականներու պէս ֆ մեկուկի կեցէք մարմնաւոր
ցանկութիւններէն , ֆ որ հոգիի դէմ կը պատե-
12 րազմին , ֆ Ձեր վարմունքը հեթանոսաց մէջ բարի
պահելով , որ ինչ բանով որ ձեզ չարագործնե-
րու պէս կը բամբասեն , ֆ ձեր բարի գործքերը
տեսնելով՝ փառաւորեն Աստուած Յայցելութեան
13 օրը : ֆ Ուստի ի Տէրոջմէ եղէք ամէն մարդկային
սահմանադրութեան համար , թէ թագա-
14 ւորին՝ վերնագոյն մէկու մը պէս , ֆ Ոչ կուսակալ-
ներուն՝ անոր կողմէն խրկուածներու պէս՝ ֆ չարա-
գործները պատժելու , ֆ և բարեգործները գովե-
15 լու համար : Ինչու որ Աստուծոյ կամքը սա՛նկ է ,
ֆ որ բարեգործ ըլլալով՝ անխելք մարդոց տգիտու-
16 թիւնը պապանձեցնէք • ֆ Ազատներու պէս ըլ-
լալով , և չէ թէ չէք ազատութիւնը չարութեան
ծածկոցի մը պէս գործածելով , ֆ հապա Աստու-
17 ծոյ ծառաներու պէս : ֆ Ամէնը պատուեցէք •
ֆ եղբայրութիւնը սիրեցէք • ֆ Աստուծմէ վախցէք •
թագաւորը պատուեցէք :

ֆ Գոր · իվ · 18 : Եփես · ե · 8 : Կող · ա · 13 : ա Թես · ե · 4, 5 :
ֆ Ովս · ա · 9, 10 : բ · 23 : Հռով · ք · 25 :
ֆ ա Մն · իթ · 15 : Սաղ · լԹ · 12 : ճԺբ · 19 : Եբր · ժա · 13 : Գաղ · ա · 17 :
ֆ Հռով · ժգ · 14 : Գաղ · ե · 16 :
ֆ Յայտ · գ · 1 :
ֆ Հռով · ժբ · 17 : բ Կոր · բ · 21 : Փիլ · բ · 15 : Տիտ · բ · 8 : Գաղ · գ · 16 :
ֆ Մատ · ե · 16 :
ֆ Գաղ · ժԲ · 44 :
ֆ Մատ · իբ · 21 : Հռով · ժգ · 1 : Տիտ · գ · 1 :
ֆ Հռով · ժգ · 4 :
ֆ Հռով · ժգ · 3 :
ֆ Տիտ · բ · 8 : Հմր 12 :
ֆ Գաղ · ե · 1, 13 :
ֆ ա Կոր · է · 22 :
ֆ Հռով · ժբ · 10 : Փիլ · բ · 3 :
ֆ Եբր · ժգ · 1 : Գաղ · ա · 22 :
ֆ Ածաղ · իգ · 21 : Մատ · իբ · 21 : Հռով · ժգ · 7 :

18 ¶ Ձառաները ամէն բանի մէջ վախով ՚ի գազանդ
ըլլան էրկնաւոր տէրերուն , չէ թէ միայակ բարերար-
ներուն ու հեզերուն , հապա ժանտաբարքներուն
19 ալ : ¶ Ռանգի աս ֆ ընորհք մըն է , թէ որ մէկը
առ Աստուած ունենայ խղճմտանքովը անիրաւ
տեղը կրած վիշտերուն համբերելը ըլլայ :
20 ¶ Ալ ան զի ի՞նչ գովութիւն ի՛ըլայ չէ՞ , թէ
որ մեղք գործելով ծեծուիք ու համբերէք .
հապա թէ որ բարիք գործելով չարչարուիք
ու համբերէք , ասիկայ Աստուծոյ քովը ընորհք
21 մըն է : ¶ Ռանգի դուք ասոր բանին համար կան-
չուեցաք , ֆ որ Ռրիստոս ալ ձեզի համար չարչա-
րուեցաւ , ֊ ու ձեզի օրինակ թողուց՝ որ իր շաւիղ-
22 ներուն հետևիք . ¶ Որ ՚ի՛նքը մեղք մը չգործեց , ու
իր բերնին մէջ նենգութիւն մը չգտնուեցաւ .
23 ¶ Որ կը նախատուէր և փոխարէնը չէր նախատէր ,
կը չարչարուէր ՚ ու սպառնալիք չէր ընէր , ¶ հա-
պա ինքզինքը արդարութեամբ դատողին կը յանձ-
24 նէր : ¶ Որ մեր մեղքերը իր մարմինովը խաչա-
փայտին վրայ վերցուց , ¶ որ մենք մեղքերուն ազա-
տինք , ու արդարութեան համար ապրինք . ¶ որուն
25 վէրքերովը դուք բժշկուեցաք : ¶ Ռնչու որ մեր-
բեալ ոչխարներու պէս էիք , ¶ բայց հիմա ձեր
հոգիներուն ՚ հովիւին ու Տեսուչին դարձաք :

ո Եփե . գ . 5 ։ Կող . գ . 22 ։ ա Տիմ . գ . 1 ։ Տիտ . բ . 9 ։
ֆ Մատ . ե . 10 ։ Գաղ . գ . 14 ։
֊ Գաղ . գ . 14 ։ դ . 14 , 15 ։
ֆ Մատ . ժգ . 24 ։ Գոր . ժգ . 21 ։ ա Թես . գ . 3 ։ բ Տիմ . գ . 12 ։
ֆ Գաղ . գ . 18 ։
֊ Ցօհ . ժգ . 15 ։ Փիլ . բ . 5 ։ ա Ցօհ . բ . 6 ։
ֆ Ես . ծգ . 9 ։ Դատ . իգ . 41 ։ Ցօհ . ը . 46 ։ բ Կոր . ե . 21 ։ Երբ . դ . 15 ։
֊ Ես . ծգ . 7 ։ Մատ . իե . 39 ։ Ցօհ . ը . 48 , 49 ։ Երբ . ժբ . 3 ։
ֆ Դատ . իգ . 46 ։
ը Ես . ծգ . 4 , 5 , 6 , 11 ։ Մատ . ը . 17 ։ Երբ . ի . 28 ։
ֆ Հռով . գ . 2 , 11 ։ ե . 6 ։
֊ Ես . ծգ . 5 ։
ֆ Ես . ծգ . 6 ։ Եղկ . լգ . 6 ։
֊ Եղկ . լգ . 23 ։ լե . 24 ։ Ցօհ . ժ . 11 , 14 , 16 ։ Երբ . ժգ . 20 ։ Գաղ . ե . 4 ։

Գ . Գ

1 Կը սորվեցնէ կիներուն ու էրիկներուն ունեցած փոխա-
դարձ պարտաւորութիւնները . 8 կը յորդորէ ամէն մարդիկ
միաբանութեան և սէր ունենալու , 14 և Հալածանաց համբերե-
լու . 19 կը ծանուցանէ Քրիստոսի ցուցուցած բարերարու-
թիւնը հին աշխարհին :

1 Ալմանապէս ֊ կիներնիդ ընազանդ ըլլան իրենց
էրկիներուն . որ եթէ ոմանք խօսքին չընազանդ
ըլլան ալ , ֆ առանց խօսքի ֆ շահուին կիներուն
2 վարմունքովը , ֊ Տեսնելով ձեր երկիւղած պար-
3 կեշտ վարքը : ¶ Որ իրենց զարդարանքը ըլլայ
դրսէն մազերու հիւսուածքներով և ոսկիներու
շարքերով կամ զգեստ հանդերձներ հագնելով ՚ .
4 ¶ Հապա սրտին ծածուկ մարդը՝ անեղծութիւնով
հեզ ու հանդարտ հոգիին զարդը ըլլայ , որ
5 Աստուծոյ առջևը խիստ պատուական է : ¶ Ռնչու
որ առենօք սուրբ կիներները՝ որ իրենց յոյսը Ա-
ստուծոյ վրայ դրած էին , անձերնին այսպէս կը
զարդարէին՝ իրենց էրկիներուն ընազանդ ըլլալով .
6 Ռնչպէս որ Սառա ընազանդ էր Ռբրահամին , և
զանիկայ տէր կը կոչէր . որ դուք բարեգործ ըլլա-
լով ու մէկ երկիւղէ մը չվախնալով՝ անոր զաւակ-
ները կ՚ըլլաք :
7 ¶ Ալմանապէս էրիկները խոհեմութիւնով անոնց
հետը բնակին , ¶ տկար անօթի պէս պատիւ տա-
լով կիներուն , իբրև կենաց ընորհքին ժառանգ-
ակիցներ , ֆ որ ձեր աղօթքներուն արգելք չըլլայ :
8 Վերջապէս ¶ ամէնքնիդ մէկ միտքի վրայ ըլլաք ,

ա Կոր . ժգ . 34 ։ Եփե . ե . 22 ։ Կող . գ . 18 ։ Տիտ . բ . 5 ։
բ ա Կոր . է . 16 ։
֊ Մատ . ժբ . 15 ։ ա Կոր . թ . 19—22 ։
֊ Գաղ . բ . 12 ։
֊ ա Տիմ . բ . 9 ։ Տիտ . բ . 3 , ԷԸ ։
֊ Սաղ . խե . 13 ։ Հռով . բ . 29 ։ է . 22 ։ բ Կոր . գ . 16 ։
֊ Յով . ժբ . 12 ։
֊ ա Կոր . է . 3 ։ Եփե . ե . 25 ։ Կող . գ . 19 ։
֊ ա Կոր . ժբ . 23 ։ ա Թես . դ . 4 ։
֊ Տիտ Ցոր . խբ . 8 ։ Մատ . է . 23 , 24 ։ ժբ . 19 ։
֊ Հռով . ժբ . 16 ։ ժե . Ե ։ Փիլ . գ . 16 ։

հարեկից , Աղքայրասէր , Խոզոբմած ա՜ քաղցրաբա-
9 րոյ : ²Ընդլայ որ չարութեան փոխարէն չարութիւն
հատուցանէք , կամ նախատինաց փոխարէն նա-
խատինք · այլ ընդհակառակն օրհնեցէք , գիտնա-
լով որ սա բանիս համար կանչուեցաք , ևոր օրհնու-
10 թիւն ժառանգէք : ³Ասան դի ան որ կ՚ուզէ
կեանքը սիրել ու բարի օրեր տեսնել , ՚իր լեզուն
թող դադրեցընէ չարութենէն , ու իր շրթունքնե-
11 րը նենգութիւն խօսելէն · ⁵Ձարութենէ եա
բարի ու բարութիւն ընէ , ⁶խաղաղութիւն
12 փնտռէ և անոր ետևէն երթայ : ⁷Ինչու որ Տէ-
րոջը աչքերը արդարներուն վրայ է , ⁸ու իր ա-
կանջները անոնց աղօթքին · բայց Տէրոջը երեսը
13 չարագործներուն վրայ է : ⁹Ու ո՞վ ձեզի չարիք
մը պիտի հասցընէ՝ թէ որ դուք բարիին հետե-
14 ւող ըլլաք : ¹⁰Իայց թէ որ արդարութեան համար
չարչարուիք ալ՝ երանելի էք . և ՚անոնց ահէն մի՛
15 վախնաք ու մի շլոթիք · ¹²այլ Տէր Աստուածը
սրտերնուդ մէջ սուրբ պահեցէք · և միշտ ¹³պատ-
րաստ եղիք հեղութեամբ ու երկիւղածութեամբ
պատասխան տալու ամենուն որ ձեր ունեցած
16 յոյսին պատճառը ձեզի կը հարցընեն · Ու ¹⁴բարի
խղճմտանք ունենաք , ¹⁵որ ինչ բանով որ ձեզ
կը բամբասեն իրենց չարագործները , ամօթով ելնան

---

² Հռով · ժբ · 10 ։ Ներ · ժգ · 1 ։ ԳԼ · բ · 17 ։
³ Կող · գ · 12 ։ Եփես · գ · 32 ։
⁴ Առակ · ժէ · 13 ։ ի · 22 ։ Ա՜ա · ե · 39 ։ Հռով · ժբ · 14 , 17 ։ ա Կոր · գ · 12 ։ ա Թես · ե · 15 ։
⁵ Ա՜ա · իե · 34 ։
⁶ Սաղ · լդ · 12 , ԼԸ ։
⁷ Ցակ · ա · 26 ։ ԳԼ · բ · 1 , 22 ։ Ցայտ · ժգ · 5 ։
⁸ Սաղ · լէ · 27 ։ Ես · ա · 16 , 17 ։ գ Ցօհ · 11 ։
⁹ Հռով · ժբ · 18 ։ ժգ · 19 ։ Ներ · ժէ · 14 ։
¹⁰ Ցօհ · թ · 31 ։ Ցակ · ե · 16 ։
¹¹ Առակ · ժգ · 7 ։ Հռով · բ · 28 ։
¹² Ա՜ա · ե · 10 , 11 , 12 ։ ԳԼ · բ · 19 ։ դ · 14 ։ Ցակ · ա · 12 ։
¹³ Ես · բ · 12 , 13 ։ Երեմ · ա · 8 ։ Ցօհ · ժգ · 1 , 27 ։
¹⁴ Սաղ · ՃԻԲ · 46 ։ Գոր · գ · 8 ։ Կող · գ · 6 ։ բ Տիմ · բ · 25 ։
¹⁵ Ներ · ժգ · 18 ։
¹⁶ Տիտ · բ · 8 ։ ԳԼ · բ · 12 ։

անոնք՝ որ Ա՜րիստոսով եղած ձեր բարի վարմունքը
17 կը պախարակեն : ¹Ինչու որ աւելի աղէկ է բարե-
գործութիւն ընելով՝ չարչարուիլ՝ թէ որ Աստու-
ծոյ կամքը ան ըլլայ , քան թէ չարագործութիւն
18 ընելով : ²Վասն դի Ա՜րիստոս ալ մեղքի համար
մէկ անգամ՝ չարչարուեցաւ , Արդարը անարդա-
ներուն վրայ , որ մեզ Աստուծոյ մօտեցընէ · ³որ
թէպէտ մեռաւ ⁴մարմինով , Հոգիով կենդանի եղաւ
19 հոգիով · Որով ⁵բանտի մէջ եղած ⁶հոգիներուն
20 ալ գնաց ու քարոզեց · Որոնք առեն մը ապստամբ
էին , ⁷երբոր Աստուծոյ երկայնամտութիւնը կը
համբերէր անոնց ՚Նոյի օրերը՝ ⁸երբոր տապանը կը
շինուէր , ⁹որուն մէջը քիչ անձինք՝ այսինքն ութը
21 հոգի ջուրէն ապրեցան · ¹⁰Որ մեզ ալ ան օրինա-
կին պէս մկրտութիւնը հիմա կ՚ապրեցընէ , (¹¹չէ թէ
մարմինին աղտը մէկդի ձգելը , հապա բարի խըղճ-
մտանքին վկայութիւնը առ Աստուած ,) ¹²Յիսուս
22 Ա՜րիստոսի յարութիւնովը · Որ անկից երկինք
գացած՝ ¹³Աստուծոյ աջ կողմն է ¹⁴հրեշտակները
ու իշխանութիւնները և զօրութիւնները իրեն
ետազնդուելով :

ԳԼՈՒԽ Գ

1 Կը յորդորէ քրիստոնեաները մեղքէ հրաժարելու , յիշեցը-
նելով Քրիստոսի օրինակը , և աշխարհի վերջը որ մօտենա-
լու վրայ է , 12 և կը մխիթարէ զանոնք Տալածանքի վրայով :

1 ¹Աստուծ՝ Ա՜րիստոս որ մեզի համար չարչարուեցաւ
մարմինով , դուք ալ նոյն միտքով զինուորեց-

---

¹ Հռով · և · 6 ։ Ներ · թ · 26 , 28 ։ ԳԼ · բ · 21 ։ դ · 1 ։
² Բ Կոր · ժգ · 4 ։
³ Կող · ա · 21 , 22 ։
⁴ Հռով · ա · 4 ։ բ · 11 ։
⁵ Ես · ժբ · 7 ։ խԹ · 9 ։ կա · 1 ։
⁶ ԳԼ · ա · 12 ։ դ · 6 ։
⁷ Ծն · գ · 3 , 5 , 13 ։
⁸ Ներ · ժա · 3 ։
⁹ Ծն · է · 7 ։ բ · 18 ։ ՚բ Պետ · բ · 5 ։
⁺ Եփես · և · 26 ։
⁰ Տիտ · գ · 5 ։
⁻ ԳԼ · ա · 3 ։
⁼ Սաղ · ՃԻԲ · 1 ։ Հռով · բ · 34 ։ Եփես · ա · 20 ։ Կող · գ · 1 ։ Ներ · ա · 3 ։
⁼ Հռով · բ · 38 ։ ա Կոր · ժե · 24 ։ Եփես · ա · 21 ։
⁼ ԳԼ · գ · 18 ։

ցիք ։ Բ Վասն դի ան որ մարմինով չարչարուե-
2 ցաւ , մեղքէն դադարած է ։ Գ Որ ալ չէ թէ մար-
դոց ցանկութիւններուն պէս՝ Ը հապա Աստուծոյ
կամքին պէս Թ ապրիք մարմինի մէջ մնացած ատեն ։
3 Ա Ինչու որ հերիք է մեզի կենաց անցեալ ժամանա-
կը , որուն մէջ Բ հեթանոսներուն կամքը կատարե-
ցինք , ու դիմութիւններով՝ ցանկութիւններով՝
գինովութիւններով՝ անառակութիւններով՝ ար-
բեցութիւններով ու անօրէն կռապաշտութիւննե-
4 րով վարուելցանք ։ Որ ատ բանիս կը զարմանան՝
որ դուք նոյն չափազանց անառակութեան մէջ
անոնց հետ չէք վազեր , ու հայհոյութիւն կ՚ընեն .
5 Որոնք պատասխան պիտի տան անոր՝ Բ որ պատրաստ
6 է դատելու կենդանիները ու մեռելները ։ Գ Վասն-
զի ասոր համար մեռելներուն ալ աւետարանը քա-
րոզուեցաւ , որ դատուին մարդոց կողմանէ մարմի-
նով , ու կենդանի ըլլան Աստուծոյ կողմանէ հո-
գիով ։
7 Է Սակայն ամէն բանին վախմանը մօտեցեր է .
Ե ուստի զգաստ եղէք ու աղօթքի մէջ արթուն կե-
8 ցէք ։ Զ Ալ ամէն բանէն առաջ իրարու հետ սէրը
տանց սէր ը ունեցէք . Թ ինչու որ սէրը մեղայց բազ-
9 մութիւնը կը ծածկէ ։ Ի Իրարու հիւրասիրութիւն

Բ Հռով . գ . 2 , 7 ։ Գաղ . ե . 24 ։ Կող . գ . 3 , 5 ։
Գ Հռով . ժգ . 7 ։ ԳԼ . բ . 1 ։
Դ Ց՟Ո՟ . ա . 13 ։ Հռով . ղ . 11 ։ բ Կոր . ե . 15 ։ Ցակ . ա . 18 ։
Ե ԳԼ . ա . 14 ։
Զ Եզեկ . խգ . 6 ։ խե . 9 ։ Գոր . ժէ . 30 ։
Է Եփես . բ . 2 ։ գ . 17 ։ ա Թես . գ . 5 ։ Տիտ . գ . 3 ։ ԳԼ . ա . 14 ։
Ը Գոր . ժգ . 45 ։ ժբ . 6 ։ ԳԼ . գ . 16 ։
Թ Գոր . ժ . 42 ։ ժէ . 31 ։ Հռով . ժգ . 10 , 12 ։ ա Կոր . ժե . 51 , 52 ։ բ Տիմ . գ . 1 ։ Ցակ . ե . 9 ։
Ժ ԳԼ . գ . 19 ։
Ի Ա՟ա՟ . իգ . 13 , 14 ։ Հռով . ժգ . 12 ։ Փիլ . գ . 5 ։ Եբր . ժ . 25 ։ Ցակ . ե . 8 ։ բ Պետ . գ . 9 , 11 ։ ա Ց՟Ո՟ . բ . 18 ։
Լ Մ՟ա՟ . իզ . 41 ։ Ղե . իա . 34 ։ Կող . գ . 2 ։ ԳԼ . ա . 13 ։ ե . 8 ։
Խ Եբր . ժգ . 1 ։ Կող . գ . 14 ։
Ծ Ա՟ա՟ . ժ . 12 ։ ա Կոր . ժգ . 7 ։ Ցակ . ե . 20 ։
Կ Հռով . ժբ . 13 ։ Եբր . ժգ . 2 ։

10 յուցուցէք ։ Հ առանց տրտունջ ընելու ։ Յ Ամէն
մէկը ինչ տեսակ շնորհք որ առաւ , անոնցմով իրա-
11 րու մատակարարեցէք ։ Աստուծոյ զանազան շնորհքը .
Եթէ ոք խօսի , Աստուծոյ պատգամներուն պէս խօսի ,
Ղ եթէ ոք սպասաւորէ , որպէս
թէ Աստուծոյ շնորհած զօրութենէն խօսի , Ն որ
ամէն բանի մէջ Աստուած փառաւորուի Յիսուս
Քրիստոսով ձեռքով . Շ որուն փառք և զօրութիւն
յաւիտեանս յաւիտենից ։ Ամէն ։
12 Սիրելիներ , օտար բան մի՛ սեպէք ան ներքա-
կիր բորբոքը , որ ձեզ փորձելու համար կ՚ըլլայ ,
որպէս թէ օտար բան մը ձեզի հանդիպած է .
13 Ճ Հապա ուրախ եղէք Ս. քանի որ Քրիստոսի չար-
չարանքներուն հաղորդ եղած էք , Ո որ անոր փառ-
քին յայտնուելու ատենն ալ ցնծութեամբ ուրա-
14 խանաք ։ Շ Եթէ որ Քրիստոսի անուանը համար
նախատուիք , երանելի էք . ինչու որ փառաց * և
զօրութեան '' և Աստուծոյ Հոգին ձեր վրայ հանգ-
չած է . * յիրաւի անոնց կողմանէ կը հայհոյուի
15 անիկա , բայց ձեր կողմանէ կը փառաւորուի '' ։
Չ Ձի թող որ ձեզմէ մէկը չարչարուի իբրև մարդաս-
պան , կամ գող , կամ չարագործ , Հ կամ իբրև
16 ուրիշին բաներն խառնուող . Բայց թէ որ Ը Քրի-

Ե Կոր . թ . 7 ։ Փիլ . բ . 14 ։ Փիլիմ . 14 ։
Զ Հռով . ժբ . 6 ։ ա Կոր . գ . 7 ։
Է ա Կոր . ժբ . 4 ։ Եփես . դ . 11 ։
Ը Մ՟ա՟ . իգ . 45 ։ իե . 14 , 21 ։ Դտ . ժբ . 42 ։ ա Կոր . գ . 1 , 2 ։ Տիտ . ա . 7 ։
Թ Երեմ . իգ . 22 ։
Ժ Հռով . ժբ . 6 , 7 , 8 ։ ա Կոր . գ . 10 ։
Ի Եփես . ե . 20 ։ ԳԼ . բ . 5 ։
Լ ա Տիմ . ղ . 16 ։ ԳԼ . ե . 11 ։ Ցայտ . ա . 6 ։
Խ ա Կոր . գ . 13 ։ ԳԼ . ա . 7 ։
Ծ Գոր . ե . 41 ։ Ցակ . ա . 2 ։
Կ Հռով . բ . 17 ։ բ Կոր . ա . 7 ։ գ . 10 ։ Փիլ . գ . 10 ։ Կող . ա . 24 ։ բ Տիմ . բ . 12 ։ ԳԼ . ե . 1 , 10 ։ Ցայտ . ա . 9 ։
Հ ԳԼ . ա . 5 , 6 ։
Ղ Մ՟ա՟ . ե . 11 ։ բ Կոր . ժբ . 10 ։ Ցակ . ա . 12 ։ ԳԼ . բ . 19 , 20 ։ գ . 14 ։
* Որոշ ընթերցումներ ։
Ն ԳԼ . բ . 20 ։
Շ ա Թես . գ . 11 ։ ա Տիմ . ե . 13 ։

բո՞ւէ իբրև քրիստոնեայ՝ թող չամչնայ , ա փառա-
17 ասա մեծին թող Աստուծոյ փառք տայ : բ Բանդի
ժամանակ է որ դատաստանը Աստուծոյ առնէն
սկսի , ց և թէ որ առաջ մեզմէ կը սկսի , ՚ հապա
անոնց վերջը ի՞նչ պիտի ըլլայ՝ որոնք Աստուծոյ
18 աւետարանին չեն հնազանդիր : ֊ Եւ թէ որ ար-
դարը դժուարաւ կը փրկուի , հապա ամբարիշտը
19 ու մեղաւորը ո՞ւր պիտի դանուի : Ուստի անոնք
որ Աստուծոյ կամացը համեմատ կը չարչարուին ,
բարիք գործելով ֈ իրենց հոգիները թող ածոր
յանձնեն , իբրև հաւատարիմ Ստեղծողին :

ԳԼՈՒԽ Ե

1 Կը յորդորէ երէցները որ իրենց հօտերը արածեն , 5 երի-
տասարդները՝ որ հնազանդ ըլլան . և ամէնուն կը պատուիրէ
որ պարկեշտ աշխատին և հաւատքի մէջ հաստատուն ըլլան ,
9 և այսպէս դէմ դնեն իրենց հակառակորդը եղող Սատա-
նային :

1 Ձեր մէջը եղող երէցներուն կ՚ազաչեմ՝՝ ես ալ ա-
նոնց պէս երէց ըլլալով , ՚՚ ու Քրիստոսի չար-
չարանացը վկայ , ֆ և յայտնուելու հանդիսթեամբ
2 փառքին մասնակից . ֈ Աստուծոյ հօտը որ ձեր
մէջն է՝ արածեցէ՛ք , վերակացու ըլլալով ՚՚ էլ թէ
ակամայ՝ հապա կամաւ , ֈ էլ թէ անարդ շահա-
3 խնդրութեամբ՝ հապա յօժարութեամբ , ՚՚ էլ թէ
վիճակներուն վրայ ֈ տիրելով , ը հապա հօտին օրի-
4 նակ ըլլալով . ֆ Եւ ֈ՚՚ոլոր ապետին երեւցած ատե-
ա Գոր . և . 41 :
բ Ես . ժ . 12 : Երեմ . իե . 29 : Եզեկ . թ . 6 : Մաղ . գ . 5 :
ց Ղու . իգ . 31 :
՚ Ղու . ժ . 12 , 14 :
֊ Ղու . ժ . 12 , 14 :
ֈ Առակ . ժա . 31 : Ղու . իգ . 31 :
+ Մազ . լա . 5 : Ղու . իգ . 46 : բ Տիմ . յա . 12 :
՚՚ Ղու . իգ . 48 : Գոր . ա . 8 , 22 : ե . 32 : ժ . 39 :
ֆ Հռով . բ . 17 , 18 : Ցայտ . ա . 9 :
ֈ Ցօհ . իա . 15 , 16 , 17 : Գոր . ի . 28 :
՚՚ ա Կոր . թ . 17 :
ֆ ա Տիմ . գ . 3 , 8 : Տիտ . ա . 7 :
ը Մազ . լդ . 12 : Հգ . 2 :
ի Եզեկ . լդ . 4 : Մատ . ի . 25 , 26 : բ Կոր . ա . 23 :
ը Փիլ . գ . 17 : բ Թես . գ . 9 : ա Տիմ . գ . 12 : Տիտ . բ . 7 :
ի Երբ . ժգ . 20 :
ը Ցոր . ա . 7 : բ . 2 : Ղու . իբ . 31 : Ցայտ . ժբ . 12 :
ֈ Եփես . գ . 11 , 13 : Ցակ . գ . 7 :
ֆ Գոր . ժգ . 21 : ա Թես . գ . 3 : բ Տիմ . գ . 12 : ԳԼ . բ . 21 :
ֈ ա Կոր . ա . 9 : ա Տիմ . գ . 12 :
ֈ բ Կոր . գ . 17 : ԳԼ . ա . 6 :
ֈ Ցոր . 24 :
՚՚ բ Թես . բ . 16 : գ . 3 :
ֈ ԳԼ . գ . 11 : Ցայտ . ա . 6 :
՚՚ բ Կոր . ա . 19 :

նը ֈ փառաց անթառամ է պահակը պիտի ընդունիք :
5 ՚Նմանապէս դուք երիտասարդներ՝ հնազանդեցէք
ծերերուն . և ՚ ամէնքդ իրարու հնազանդ ըլլա-
լով՝ խոնարհութիւն հագէք . ֈ ինչու որ Աս-
տուած ամբարտաւաններուն հակառակ կը կենայ ,
6 բայց ֈ խոնարհներուն շնորհք կու տայ : ՚՚ Ուրեմն
Աստուծոյ հզօր ձեռքին տակը խոնարհեցէ՛ք , որ
7 ձեզ ժամանակին բարձրացնէ : ֆ Ձեր ամէն հոգը
անոր ձգեցէք , վասն զի անիկայ ձեզի համար կը
հոգայ :
8 ֈ Ընթռնուն կեցէք , հսկեցէ՛ք , ՚՚ինչու որ ձեր
հակառակորդը Սատանան մռնչող առիւծի պէս կը
9 պտըտի , ու կը փնտռէ թէ ո՛վ կլլէ . ֆ Որուն
դէմ կեցէք հաստատով հաւատալով , ֈ դիտնա-
լով որ ձեր եղբայրները ալ աշխարհի մէջ նոյն չար-
չարանքները կը կրեն :
10 Ու բոլոր շնորհաց Աստուածը՝ ֈ որ մեզ իր յա-
ւիտենական փառքին կանչեց Յիսուսի
ձեռքով , ՚՚քիչ մը ատեն նեղութիւն կրելնէդ ետ-
քը , ինքը ձեզ կատարեալ ընէ , ը հաստատէ , զո-
11 րացընէ ու ֈ հիմնէ : ը Իրեն փառք և զօրութիւն
յաւիտեանս յաւիտենից : Ամէն :
12 ՚՚ Սիղուանոս հաւատարիմ եղբօրը ձեռքով՝

ֈ ԳԼ . ա . 4 :
ֈ ա Կոր . թ . 25 : բ Տիմ . գ . 8 : Ցակ . ա . 12 :
ը Հռով . ժբ . 10 : Եփես . ե . 21 : Փիլ . բ . 3 :
ֈ Ցակ . գ . 6 :
ֈ Ես . ծե . 15 : կղ . 2 :
ֈ Ցակ . գ . 10 :
հ Սաղ . լբ . 5 : ծե . 22 : Մատ . գ . 25 : Ղու . ժբ . 11 , 22 : Փիլ . գ . 6 : Երբ . ժգ . 5 :
ֈ Ղու . իա . 34 , 36 : ա Թես . ե . 6 : ԳԼ . գ . 7 :

Digitized by Google

(ինչպէս ես կը կարծեմ,) Ձ համառօտ մը ձեզի գրեցի, յորդորելով ու վկայելով՝ թէ սա է Աստուծոյ ճշմարիտ շնորհքը, որուն մէջը հաստատ
13 կեցէք եք: Ողջունէ զձեզ Բաբելոնի մէջ եղած եկեղեցին որ ձեզի հետ ընտրուած է, ու՝ իմ որդիս
14 Մարկոս ալ: Համբուրեցէք իրարու սիրոյ համբոյրով, Խաղաղութիւն ձեզ ամենուն հետ որ Քրիստոս Յիսուսի մէջ եք: Ամէն:

ա Եբր. ժգ. 22:
բ Գոր. ի. 24: ա Կոր. ժե. 1: բ Պետ. ա. 12:
գ Գոր. ժբ. 12, 25:
դ Հռով. ժգ. 16: ա Կոր. ժգ. 20: բ Կոր. ժգ. 12: ա Թես. ե. 26:
ե Եփես. գ. 28:

ԵՐԿՐՈՐԴ
ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ
ՊԵՏՐՈՍԻ ԸՈՒՆԿԵԼՈՅՆ

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Աստիւածը Հաստատելով քրիստոնեաները Աստուծոյ շնորհացը մէջ աճելու յորմով, 5 կը յորդորէ զանոնք որ հաւատքով ու բարի գործքով իրենց կոչումը հաստատ պահեն, 12 որն որ ինքը Տող կը տանի անոնց միտքը ձգելու, գիտնալով որ իր մահը մօտ է: 16 Կը խրատէ որ հաստատ բլլան Քրիստոսի հաւատքին մէջ, ցուցընելով թէ անիկայ է Աստուծոյ ճշմարիտ Որդին, որովհետև առաքեալները անոր վկայութիւնը ականատես եղան, և Հայրը ու մարգարէները ալ անոր համար վկայեցին:

1 Շմեռն Պետրոս՝ Յիսուս Քրիստոսի ծառայ և առաքեալ, յԵրէք՝ որ մեր Հեռը նոյն պատուական հաւատքին հասած մեր Աստուծոյն ու Փրկչին Յիսուս Քրիստոսի արդարութիւնովը.

ա Հռով. ա. 12: բ Կոր. դ. 13: Եփես. գ. 5: Տիտ. ա. 4:

2 Ը Շնորհք և խաղաղութիւն ձեր վրայ աւելնայ Աստուծոյ ու մեր Տէրոջը Յիսուսի գիտութեանովը:

3 Ինչպէս որ իր աստուածային զօրութիւնը կենաց և աստուածպաշտութեան վերաբերեալ ամէն բաները մեզի տուաւ է անոր գիտութիւնովը՝ Ը որ մեզ փառքով ու առաքինութիւնով հրաւիրեց.
4 Ը որմէնմով ամենաամէծ ու պատուական խոստմունքները տուած են մեզի, Ընդպէս դի աստնցմով աստուածային բնութեանը հաղորդ բլլաք՝ Ը աշխարհի մէջ ցանկութենէ յառաջ եկած ապականութենէն
5 փախչելով: Ը Ու սա բանիս համար բոլոր ջանքերնիդ դրած՝ ձեր հաւատքին վրայ առաքինութիւն աւելցուցէք, ու առաքինութեան վրայ
6 գիտութիւն, Ու գիտութեան վրայ ժուժկալութիւն, ու ժուժկալութեան վրայ համբերութիւն, և համբերութեան վրայ աստուածպաշտութիւն,
7 Ու աստուածպաշտութեան վրայ եղբայրսիրութիւն, Ը ու եղբայրսիրութեան վրայ
8 սէր: Վ սան դի քանի որ սա բաները ձեր վրայ կը գտնուին ու կ'աճին, Ը պարապ ու անպտուղ չեն ըներ Յեղ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը ճանչնալուն
9 մէջ: Ոայց որ ու բովը որ սա բաները չունի, Ը սա նիկայ կոյր է ու կարճատես, ԵՒոր մեղքերէն մաքրուիլը Ը մոռցեր է իր առ-
10 Ջի մեղքերէն մաքրուիլը: Ընոր համար՝ Ը ղբայրներ՝ աւելի ջանք ըրէք Ը որ ձեր կոչումը ու ընտրութիւնը հաստատուէք, ինչու որ սա ընելով՝ Ը երբեք

ա Դան. գ. 1: գ. 25: ա Պետ. ա. 2: Յուդ. 2:
բ Ցօհ. ժէ. 3:
գ ա Թես. բ. 12: գ. 7: բ Թես. բ. 13: բ Տիմ. ա. 9: ա Պետ. բ. 9: գ. 9:
դ բ Կոր. է. 1:
ե բ Կոր. գ. 18: Եփես. գ. 24: Եբր. ժբ. 10: ա Ցօհ. գ. 2:
զ Գաղ. գ. 18:
է Գաղ. գ. 10: ա Թես. գ. 12: ե. 15: ա Ցօհ. գ. 21:
ը Ցօհ. ժբ. 2: Տիտ. գ. 14:
թ ա Ցօհ. բ. 9, 11:
ժ Եփես. ե. 26: Եբր. Թ. 14: ա Ցօհ. ա. 7:
ի ա Ցօհ. գ. 19:
լ Գաղ. գ. 17:

11 վճիռքիք · Ուանդի այսպէս ձեզի առաւօրէն պիտի
ընդհուպ մեր Տէր ու Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսի
յաւիտենական թագաւորութիւնը մտնելը ։
12 ¦ Ուստի ես միշտ ասանկ բաներըդ մոռնալիք ձգե-
լու վրայով զանգուածու պիտի չըլլամ , հրեղէ
դիտիքը և հաստատուած ըլ ներկայ ճշմար-
13 տութեան վրայ ։ Ես իրաւունք կը սեպեմ ,
ՅԹէ քանի որ աս *մարմինս մէջն եմ՝ Ձմոռնելիդ
14 ձգելով ձեզ արթընցնելմ ։ ¤Ուանդի գիտեմ որ
ես շուտով աս իմ մարմինս պիտի մերկանամ ,
Ճ ինչպէս որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը յայտ-
15 նեց ինծի ։ Ուստի պիտի ջանամ որ իմ աշխարհէն
ելլելէս ետքն ալ միշտ կարող ըլլաք աս բաներըդ
16 յիշելու ։ ՃԻնչու որ չէ թէ մենք վարպետու-
թեամբ չհնուած առասպելներու ետևէ երթալով
մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի զօրութիւնը ու գա-
լուստը ձեզի յայտնեցինք , Ն հապա անոր մեծափա-
17 ռութեանը ականատես ըլլալով ։ Վասն զի ինքը
Հօր Աստուծմէ փառք ու պատիւ առաւ , այն
մեծվայելչութենեն փառքին անանկ ձայն մը գալով
թէ Ն Այսիկա է իմ սիրելի Որդիս , որուն հաւնիր
18 եմ ։ Ես աս երկինքէն եկած ձայնը մենք լսեցինք ,
19 ¤ որ անոր հետն էինք սուրբ լեռանը վրայ ։ Ես
մարգարէական խօսքն ալ ունինք՝ որ աւելի հաս-
տատուն է · ու աղէկ կ՚ընէք՝ թէ որ անոր մնաք

¦ Հռով · ժե · 14 , 15 ։ Փիլ · գ · 1 ։ Կ՚ղ · գ · 1 ։ ա Ցօհ · բ · 21 ։ Ցուդ · 5 ։
հ ա Պետ · ե · 12 ։ Գ՚ղ · գ · 17 ։
ձ բ Կոր · ե · 1 , 4 ։
* Ցաւե · վրանիս
Ն Կ՚ղ · գ · 1 ։
¤ Տիս բ Օր · գ · 21 , 22 ։ Լու · 14 ։ բ Տիմ · գ · 6 ։
Ճ Ցօհ · իա · 18 , 19 ։
յ ա Կոր · ա · 17 ։ բ · 1 , 4 ։ բ Կոր · բ · 17 ։ գ · 2 ։
Ն Մատ · ժէ · 1 , 2 ։ Մարկ · թ · 2 ։ Ցօհ · ա · 14 ։ ա Ցօհ · ա · 1 ։ գ · 14 ։
Ն Մատ · գ · 17 ։ ժէ · 5 ։ Մարկ · ա · 11 ։ թ · 6 ։ Ղուկ · գ · 22 ։ թ · 35 ։
* Տիս եչ · գ · 5 ։ Ցհս · ե · 15 ։ Մատ · ժէ · 6 ։

դրսեթիւն ընէք , Ն որպէս թէ մութ տեղը լոյս
տուող ճրագի մը , մինչև որ յորեկը լուսնայ ՃՈ ու
20 արուսեակը սրտերնուդ մէջը ծագի ։ Հայց առաջ
աս գիտնաք , Ն որ գրոց ամէն մարգարէութիւն իր
21 յատուկ մեկնութիւնը չունի ։ ¯Ինչու որ մար-
գարէութիւն մը երբէք մարդոյ կամքեն պէս չը-
արուեցաւ ։ ¤Հապա Աստուծոյ սուրբ մարդիկը
Սուրբ Հոգիէն շարժուած՝ խօսեցան ։

ԳԼ · Բ

1 Կը ծանուցանէ թէ սուտ վարդապետները պիտի ելլեն , և կը նա-
խազգուշէ թէ՝ անոնց ու թէ անոնց հետևողներուն անպար-
կեշտ վարմունքը ու պատիժը · 7 ուսկից ազատ պիտի մնան
բարեպաշտները , մանաւ որ Աստուծմէն ազատեցաւ ։ 10
Ըն անառակ և հպարտներուն վարմունքը աւելի
մանրամասնաբար կը նկարագրէ , որպէս զի տեսնելով մար-
դիկ շուտով կարենան ճանչնալ զանոնք , և անոնցմէ հեռու
կենալ ։

1 ¯Հայց սուտ մարգարէներ ալ կ՚ելլային ժողովուր-
դին մէջ , Բ ինչպէս որ ձեր մէջն ալ սուտ
վարդապետներ պիտի ըլլան , որ գաղտուկ պիտի
մտցընեն կորստաբեր հերձուածողութիւններ , Ե ու
զերծնեք ծախու առնող Տէրը Ե ուրանալով՝ Ե իրենց
2 վրայ պիտի բերեն արագահաս կորուստը · Եւ շա-
տերը անոնց կորստական ընթացիքը եւեւէն պիտի եր-
թան , որոնց համար ճշմարտութեան ճամբան պի-
3 տի հայհոյուի · Ն Եւ ագահութիւնով խօսքերնա-

Ն Գաղ · ճժԹ · 105 ։ Ցօհ · ե · 35 ։
¤ Ցայտ · բ · 28 ։ իբ · 16 ։ Տես բ Կոր · դ · 4 , 6 ։
Ճ Հռով · ժբ · 6 ։
Ե բ Տիմ · գ · 16 ։ ա Պետ · ա · 11 ։
ա բ Թագ · իդ · 2 ։ Դան · ա · 70 ։ Գոր · ա · 16 ։ գ · 18 ։
ա բ Օր · ժգ · 1 ։
Ե Մատ · իդ · 11 ։ Գոր · ե · 30 ։ ա Կոր · ժա · 19 ։ ա Տիմ · գ · 1 ։ բ Տիմ · գ · 1 , 5 ։ ա Ցօհ · գ · 1 ։ Ցուդ · 18 ։
Ե ա Կոր · զ · 20 ։ Գաղ · գ · 13 ։ Եփես · ա · 7 ։ Երբ · ժ · 29 ։ ա Պետ · ա · 18 ։ Ցայտ · ե · 9 ։
Ե Ցուդ · 4 ։
Ե Փիլ · գ · 19 ։
Ն Հռով · ժգ · 18 ։ բ Կոր · ժբ · 17 , 18 ։ ա Տիմ · զ · 5 ։ Տիտ · ա · 11 ։

կութեամբ ՝ զարուած խօսքերով Է ձեզ վաճառա-
շահութեան պիտի դործածէն • Ը որոնց դատա-
պարտութիւնը շատոնցմէ պատրաստ ըլլալով չու-
շանար , ու անոնց կորուստը չթրթռիար :
4 Վասն զի թէ որ Աստուած Ի մեղք դործող
Ժ հրեշտակներուն չխնայեց , Ի հապա խաւարի կա-
պերով տարտարոսը ձգած՝ դատաստանի պահել
5 տուաւ • Ու առջի աշխարհին ալ չխնայեց • Հմիայն
Թէ Նոյ ութերորդ անձը Ի արդարութեան քարո-
զիչը պահեց , Ի երբոր Ջրհեղեղը ամբարիշտներուն
6 աշխարհին վրայ բերաւ • Ի Նաւ Սոդոմ ու Գոմորի
քաղաքներըը մխիր դարձնելով՝ կործանելով
դատապարտեց , Հ հետքին ամբարշտութիւն ընելու
7 մարդոց օրինակ ընելով անոնք • Ի Նաւ ազատեց ար-
դար Լոտը՝ որ անօրէններուն անառակ վարմունք
8 քէն ձանձրացեր էր • (Ինչու որ ան արդարը անոնց
մէջը կենալով՝ Ղ աչքովը տեսնելով ու ականջովը
լսելով , օրէ օր Էր արդար հոգին կը տանջէր անոնց
9 անօրէն վարմունքովը •) Ճ Տէրը դիտէ բարեպաշտ-
ները փորձութենէ ազատելը , և անիրաւները
տանջանքի համար դատաստանի օրուան պահելը :
10 Ժ Մանաւանդ անոնք որ պղծալից ցանկութեամբ
մարմնի ետեւէ կ՚երթան , և տէրութիւնը կ՚ա-
նարգեն , Ժ ինքնահաճ ու յանդուգն են , չեն
11 վախնար փառաւորներուն դէմ՝ հայհոյելու • Ն Երբ-
որ հրեշտակները՝ որ անոնցմէ շատ մեծ են զօ-
րութիւնով ու կարողութիւնով , Տէրոջը առջեւը

Ի բ Կոր • բ • 17 ։ ԳԼ • ա • 16 ։
Լ բ Օր • լբ • 35 ։ Ցուդ • 4 ։ 15 ։
Խ Ցօհ • բ • 44 ։ ա Ցօհ • գ • 8 ։
Ծ Ցուդ • գ • 18 ։ Ցուդ • 6 ։
Կ Ղռ • բ • 31 ։ Ցայտ • ի • 2 , 3 ։
Հ Ծն • է • 1 , 7 , 23 ։ Երբ • ժա • 7 ։ ա Պետ • գ • 20 ։
Ձ ա Պետ • գ • 19 ։
Ղ ԳԼ • գ • 6 ։
Ճ Ծն • ժԹ • 24 ։ բ Օր • իԹ • 23 ։ Ցուդ • 7 ։
Մ Թուռ • իգ • 10 ։
Յ Ծն • ժԹ • 16 ։
Ն Սաղ • ՃԺԹ • 139 , 158 ։ Եզեկ • Թ • 4 ։
Շ Սաղ • ԼԲ • 17 , 19 ։ ա Կոր • ժ • 13 ։
Ո Ցուդ • 4 , 7 , 8 , 10 , 16 ։
Չ Ցուդ • 8 ։
Պ Ցուդ • 9 ։

Հայհոյութեամբ դատապարտութիւն չեն բերեր
12 անոնց վրայ ։ Ը Հապա ասոնք անբան անասուն-
ներու պէս՝ (որ բնականաբար որսի ու ապականու-
թեան համար եղած են ,) չգիտցած բաներնուն դէմ՝
կը հայհոյեն , և իրենց ապականութիւնովը պիտի
13 ապականին , Ժ Ընկերութեան վարձքը ընդունե-
լով • Ն որ ցորեկուան մէջ եղած զեղուխութիւնը
գուարճութիւն կը սեպեն • Ո արատ ու բիծ են ,
իրենց խաբէութիւններովը գուարճանալով՝ Ճ ձեզի
14 հետ կերուխումի նստած ատեննին • Շ Աչութեամբ
լեցուն աչքեր ունին , որ մեղքէ չեն դադարիր •
անհաստատ հոգիները կը խաբեն • Ռ ագահու-
թեան սովորած սիրտեր ունին • անիծեալ զաւակ-
15 ներ են • Շ Իրաւի ճամբան ձգելով՝ մոլորեցան ,
Ո Լ Էովրևան Խաղաամին ճամբուն հետեւելով , որ
16 անիրաւութեան վարձքը սիրեց • Հայց իր անօրէ-
նութեանը յանդիմանութիւնը առաւ • անխօս
էշը մարդկային ձայնով խօսելով՝ մարգարէին
17 յիմարութիւնը արգիլեց ։ Ն Անոնք ջուր չունեցող
աղբիւրներ են , ու փոթորիկէ քշուած մէգեր , ո-
րոնց համար թանձր խաւարը պահուած է յաւի-
18 տեան ։ Պ Ունայնութեան հպարտ խօսքեր
ընելով՝ գիձութիւններով՝ մարմնոյ ցանկութիւն-
ներով կը խաբեն զանոնք Ը որ քիչ մը առաջ փա-
խեր էին անոնցմէ՝ որ մոլորութեան մէջ կը պըտ-
19 տին • Յ Անոնց ազատութիւն կը խոստանան , Ռ և
իրենք ապականութեան ծառաներ են • վասն զի
ինչ բանէ որ մէկը յաղթուի , անոր ծառայ ալ

Է Երեմ • ժբ • 3 ։ Ցուդ • 10 ։
Ռ Փիլ • գ • 19 ։
Ն Տես Հռով • ժգ • 13 ։
Պ Ցուդ • 12 ։
Ջ ա Կոր • ժա • 20 , 21 ։
Ռ Ցուդ • 11 ։
Ռ՚ Թուռ • իբ • 5 , 7 , 21 , 23 , 28 ։ Ցուդ • 11 ։
Վ Ցուդ • 12 , 13 ։
Տ Ցուդ • 16 ։
Ր Գոր • բ • 40 ։ ԳԼ • ա • 4 ։ Հմր 20 ։
Ց Գաղ • ե • 13 ։ ա Պետ • բ • 16 ։
Ռ Ցօհ • ը • 34 ։ Հռով • ը • 16 ։

20 կ'ըլլայ ։ ֊Ինչու որ Եթէ ֈՏէր ու Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսի գիտութիւնովը աշխարհիս պղծութիւններէն ։ Հրաժարելէն ետեւ՝ դարձեալ ան բաներէն բռնուած յաղթուելն , անոնց վերջը առջինէն
21 դէշ կ'ըլլայ ։ ֊Ինչու որ ապէկ էր անոնց՝ որ ընաւ արդարութեան ճանչցած չըլլային , քան թէ ճանչնալով՝ ետ դառնային ան սուրբ պատուիրանքէն՝ որ իրենց յանձնուեցաւ ։ Սակայն անոնց հանդիպեցաւ ան ճշմարիտ առակին բանը , թէ — Շունը նորէն իր փսխածին կը դառնայ , ու լուացուած խոզը ցեխի մէջ թաւալըգլտելու ։

Գ · Գ

1 Կը հասատաւէ Քրիստոսի գաւառաստանի գալուն ճշմարտութիւնը · 10 կը նկարագրէ թէ ինչ կերպով աշխարհս պիտի վերջանայ · 11 կը յորդորէ քրիստոնեաները որ աս բանիս ապաւեղով՝ անարատ վարք ունենան , 15 ու համոզուին թէ Տէրոջը երկայնմտութիւնը իրենց փրկութեանը համար է , ինչոր որ Պօղոս գրեր էր անոնց իր թուղթերուն մէջ ։

1 Այ սիրելինե՛ր՝ աս երկրորդ թուղթը հիմա ձեզի կը գրեմ , — որոնցմով ձեր անկեղծ միտքը կ'արթնցնելով յիշեցնեմ , Որ սուրբ մարգարէներէն առաջուց գըուցուած խօսքերը , և Ի՛ մեր՝ ապրեցուած Տէրոջը ու Փրկչին առաքեալներուն պատուիրանքերը
3 միտքերնիդ բերէք ։ ֊Նոյց առաջ աս գիտնաք , որ վերջի օրերը ծաղր ընողներ պիտի գան , որոնք իրենց ցանկութիւններուն համեմատ
4 պիտի քալեն · Ու պիտի ըսեն , Ի՞ւր է առոր գալուն խոստումնը · Վասն զի քանի որ հայրերը քնացան , ամէն բան անանկ կայ կը մնայ

֊ Գա · ա · 4 ։ Հմր 18 ։
+ Գա · ա · 2 ։
ֈ Մաա · ժբ · 45 ։ Դտ · ժա · 26 ։ Երբ · գ · 4 ։ ☐ · ժ · 26 , 27 ։
֍ Դտ · ժբ · 47 , 48 ։ Ցօհ · Ա · 41 ։ ժե · 22 ։
— Ա՛ռակ · իգ · 11 ։
— Գէ · ա , 13 ։
֊ Ցօդ · 17 ։
֊ ա Տիմ · գ · 1 ։ բ Տիմ · գ · 1 ։ Ցօդ · 18 ։
֊ Գէ · բ · 10 ։
֊ Ես · և · 19 ։ Երեմ · ժէ · 15 ։ Եզեկ · ժբ · 22 , 27 ։ Մաա · իգ · 48 ։ Դտ · ժբ · 45 ։

5 արարածոց սկիզբէն հետէ ։ Վասնզի անոնք (որ իրենց ուզածը աս է) ան բանը մոռցեր են , Թէ երկինքը առաջուց եղաւ , ու երկիրը ջուրերէն և ջուրերով հաստատ կեցեր է ֊Աստուծոյ խօսքովը ·
6 ֊Որուն հին աշխարհը ջրհեղեղով ապականած
7 կորսուեցաւ · ֊Ու հիմակուան երկինքը ու երկիրը նոյն խօսքով պահպանուած են , ֊ մինչև դատաստանին ու ամբարիշտ մարդոց կորստեան օրը
8 կրակի համար պահուած ։ Ու աս մէկ բանը ձեզմէ ծածուկ չմնայ՝ սիրելինե՛ր , որ Տէրոջը քովը մէկ օրը հազար տարուան պէս է , և ու հազար տարին մէկ օրուան պէս ։ ֊Տէրը չուշացընէր էր խոստմունքը , ինչպէս որ ոմանք ուշացուցած կը սեպեն ; ֊ հապա մեզի երկայնամիտ կ'ըլլայ · ֊ ինչու որ չուզեր որ մէկը կորսուի , ֊ հապա որ ամէնքը ա-
10 պաշխարանքի գան ։ Սակայն Տէրոջը օրը գողի պէս պիտի գայ , ֊ որ ան ատենը երկինքը սաստիկ շառաչիւնով պիտի անցնի , ու տարերքները բռնկած պիտի լուծուին , երկիրս ալ՝ ու ինչ գործքեր
11 որ անոր մէջը կը գտնուին , պիտի այրուին ։ Ուստի աս ամէն բաները որ պիտի լուծուին , ձեզի ինչպէս մարդիկ ըլլալ կը վայլէ ըսուրբ վարմունքով ու բարեպաշտութեամբ ,
12 սպասելով Աստուծոյ օրուանը գալուն , ֊ որուն մէջ երկինքը կրակով այրուած պիտի լու-

֊ Սաղ · իգ · 2 ։ Ճղ · 6 ։ Սող · ա · 17 ։
֊ Ծն · ա · 6 , 9 ։ Սաղ · լգ · 6 ։ Երբ · ժա · 3 ։
֊ Ծն · է · 11 , 21 , 22 , 23 ։ Գա · բ · 5 ։
֊ Հմր 10 ։
֊ Մաա · իե · 41 ։ բ Թես · ա · 8 ։
֊ Սաղ · գ · 4 ։
֊ Ամր · բ · 3 ։ Երբ · ժ · 37 ։
֊ Ես · լ · 18 ։ ա Պետ · գ · 20 ։ Հմր 15 ։
֊ Եզեկ · ժբ · 23 , 32 ։ լգ · 11 ։
֊ Հռով · բ · 4 ։ ա Տիմ · բ · 4 ։
֊ Մաա · իգ · 43 ։ Դտ · ժբ · 39 ։ ա Թես · և · 2 ։ Ցայտ · գ · 3 ։ ժգ · 15 ։
֊ Սաղ · ճբ · 26 ։ Ես · ծա · 6 ։ Մաա · իգ · 35 ։ Մար · ժգ · 31 ։ Երբ · ա · 11 ։ Ցայտ · ի · 11 ։ իա · 1 ։
֊ ա Պետ · ա · 15 ։
֊ ա Կոր · ա · 7 ։ Տիտ · բ · 13 ։
֊ Սաղ · ծ · 3 ։ Ես · լգ · 4 ։

ծուխ , ֊ ու տարերքները բռնկած պիտի հալին :
13 Ն Ապակեայ իր խոստմունքին համեմատ նոր երկինքի
մը ու նոր երկրի մը կը սպասենք , որոնց մէջ ար-
դարութիւն կը բնակի :
14 Ուստի սիրելիներ՝ սպասելով ջանացէք ,
ը որ ան ձեզ անբիծ ու անարատ գտնէ խաղաղու-
15 թիւնով · Ե Ու մեր Տէրոջը երկայնմտութիւնը
փրկութիւն սեպեցէք . ինչպէս որ մեր սիրելի եղ-
բայրը Պօղոս ալ իրեն տրուած իմաստութիւնով
16 գրեց ձեզի · ը Ինչպէս որ ամէն թուղթերուն մէջ
ալ սա բաներուս վրայով կը խօսի · որոնց
մէջ քանի մը դժուարիմաց խօսքեր կը գտնուին ,
որ գաներնք տգէտները ու անհաստատները
ծուռ կողմը կը դարձընեն , ինծոր ուրիշ
գիրքերն ալ՝ իրենց անձին կորստեանը համար :
17 Ուրեմն դուք՝ սիրելիներ՝ Ղ առաջուց գիտնալով
Ը զգոյշ եղէք , որ չըլլայ թէ անօրէններուն խաբե-
ութենէն բռնուած՝ ձեր հաստատութենէն իյնաք ·
18 Ե Հապա աճեցէք մեր Տէր ու Փրկիչ Յիսուս
Քրիստոսի շնորհքովը ու գիտութիւնովը · Ե անոր
փառք հիմա ալ , ու մինչև յաւիտենական օրն
ալ : Ամէն :

֊ Մխբ · ա · 4 : Հմբ 10 :
ը Ես · կե · 17 : կղ · 22 : Ցայտ · ի · 1 , 27 :
ղ ա Կոր · ա · 8 : ժե · 58 : Փիլ · ա · 10 : ա Թես · գ · 13 : ե · 23 :
ի Հռով · բ · 4 : ա Պետ · գ · 20 : Հմբ 9 :
ղ Հռով · բ · 19 : ա Կոր · ժե · 24 : ա Թես · գ · 14 :
ռ Մար · ժգ · 23 : ԳԼ · ա · 12 :
Ն Եփե · գ · 14 : ԳԼ · ա · 10 , 11 : բ · 18 :
շ Եփե · գ · 15 : ա Պետ · բ · 2 :
ո բ Տիմ · գ · 18 : Ցայտ · ա · 6 :

ԵՒՆՂԼԻՆ

ԸՆԴՀԱՆՐԱՆԱՆ ԹՈՒՂԹ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Ա Սկզբնապէս կը նկարագրէ Քրիստոսի անձը՝ որով մենք յաւիտենական կեանք ունինք՝ Աստուծոյ հետ հաղորդութիւն ունենալով · 5 կը յորդորէ որ ասոր հետ սուրբ վարք ալ ունենանք , որ վկայութիւնն մը ըլլայ թէ մեր հաւատքին դաւանութիւնը և հաղորդութիւնը ճշմարիտ է , և որ հաստատ ապահովութիւն մը ունենանք թէ Քրիստոսի մահուամբը մեր մեղքերուն թողութիւն կայ :

1 Կ Ենաց Խանին վրայով Ե որ սկիզբէն էր , որուն համար լսեցինք , որն որ մեր աչքերովը տե-
սանք , Բ որուն նայեցանք Գ ու մեր ձեռքերը շո-
2 շափեցին · (Ե Ու կեանքը Ե յայտնուեցաւ , ու
տեսանք ՀԼ կը վկայենք Ե ու ձեզի կը պատ-
մենք ան յաւիտենական կեանքը , Է որ Հօրը քովն
3 էր՝ ու մեզի յայտնուեցաւ ·) Ը Ան որ տեսանք ու
լսեցինք ձեզի կը պատմենք , որ դուք ալ մեզի հետ
հաղորդութիւն ունենաք · Թ և մեր հաղորդութի-
նը Հօրը հետ Ի ու իր Որդւոյն Յիսուս Քրիստո-
4 սի հետ : Ես սա բաները կը գրենք ձեզի , Ի որ
ձեր ուրախութիւնը կատարեալ ըլլայ :
5 Ա Ես ասիկայ է ան պատգամը որ իրմէն լսեցինք
ու ձեզի կը պատմենք , Ի թէ Աստուած լոյս է , ու

ա Ցօհ · ա · 1 : ԳԼ · բ · 13 :
Բ Ցօհ · ա · 14 : բ Պետ · ա · 16 : ԳԼ · գ · 14 :
գ Դատ · իգ · 39 : Ցօհ · բ · 27 :
դ Ցօհ · ա · 4 : ժա · 25 : ժգ · 6 :
ե Հռով · ժգ · 26 : ա Տիմ · գ · 16 : ԳԼ · գ · 5 :
զ Ցօհ · իա · 24 : Գոր · բ · 32 :
է ԳԼ · և · 20 :
ը Ցօհ · ա · 1 , 2 :
թ Գոր · գ · 20 :
ժ Ցօհ · ժե · 11 : ա Կոր · ա · 9 : ԳԼ · բ · 24 :
ի Ցօհ · ժե · 11 : ժգ · 24 : բ Ցօհ · 12 :
լ ԳԼ · գ · 11 :
խ Ցօհ · ա · 9 : ը · 12 : թ · 5 : ժբ · 35 , 36 :

6 անոր մէջը բնաւ խաւար չկայ : ֆ Ծնե որ ըսինք
Թէ Աստու հետ հաղորդութիւն ունինք , ու խաւա-
րի մէջ պտըտինք , սուտ կը դրուցնինք և ճշմար-
7 տութիւնը չենք ըներ : Հապա Թէ որ լուսոյ մէջ
քալենք , ինչպէս որ անիկայ լուսոյ մէջ է , իրարու
հետ հաղորդութիւն կունենանք , ու անոր Որ-
դւոյն Յիսուս Քրիստոսի արիւնը մեզ ամէն մեղ-
8 քէ կը սրբէ : Ե Ծնե որ ըսինք Թէ Անոնք մեզ մէջ
չունինք , ինքզինքնիս կը խաբենք , ե ու մեր մէջը
9 ճշմարտութիւն չկայ : Ը Ծնե որ խոստովանինք մեղ-
քերնիս , հաւատարիմ ու Ճրդար է անիկայ մեր
մեղքերուն Թողութիւն տալու , ժ և մեզ բոլոր ան-
10 իրաւութենէ սրբելու : Ծնե որ ըսինք Թէ Անդր
մը չգործեցինք , սուտզրուց կ'ընենք անիկայ , ու
անոր խօսքը մեր մէջը չէ :

Գ Լ · Բ

1 Կը զգուշացընէ տկարութեան մեղքերէն : 3 Կը սորվեցընէ
Թէ ճշմարտապէս գԱստուած ճանչցողը կը կատարէ անոր
պատուիրանքները պահելու մէջ , 9 մեր եղբայրները սիրելու ,
15 և աշխարհը չսիրելու մէջ : 18 Պատրաստ հետու կենալ
մոլորեցուցիչներէն , 20 որոնց մոլորութիւններէն ազատուածնե-
պահողները ապահով և ազատ կ'ըլլան՝ հաստատուն հաւատ-
քով և սուրբ վարքով պահպանուած :

1 Կ'ԱՀ որպէսզի՝ ասս բաներս ձեզի կը գրեմ՝ որ
մեղք չգործէք . և Թէ որ մէկը մեղք գործելու
ըլլայ , ա Հօրը քով բարեխօս ունինք Յիսուս
2 Քրիստոս արդարը . բ Նա անիկայ մեր մեղքերուն
քաւութիւն է , և չէ Թէ միայն մերինիերուն ,
գ հապա բոլոր աշխարհին ալ :

3 Ասոր միջոցով գիտնանք Թէ անոր գիտցած ենք ,
եթէ անոր պատուիրանքները կը պահենք : 4 Ան
որ կ'ըսէ Թէ Նա անիկայ ճանչցայ , ու անոր պատուի-
րանքները չպահեր , ե սուտաւոս է , և անոր մէջը
5 ճշմարտութիւն չկայ : Զ Բայց ան որ անոր խօսքը
կը պահէ , է իրաւցընէ իր մէջը կատարեալ է Աս-
տուածոյ սէրը . Ը ասով կը ճանչնանք Թէ անոր մէջն
6 ենք : Թ Ան որ կ'ըսէ Թէ անոր մէջը կը բնակի ,
ժ անանկ պէտք է որ քալէ ինքը որ անիկայ քա-
լեց :

7 Նղբայրնե՛ր , ի՛ չէ Թէ մէկ նոր պատուիրանք մը կը
գրեմ ձեզի , Հապա ան հին պատուիրանքը որ ըս-
կիզբէն ի վեր ունէիք . և հին պատուիրանքը ան
8 խօսքն է , որ դուք սկիզբէն լսեցիք : Դարձեալ
Ե նոր պատուիրանք մը կը գրեմ ձեզի , որ ճշմարիտ
է անոր մէջը ու ձեր մէջը . ժ ինչու որ խաւարը
կ'անցնի , և ու ճշմարիտ լոյսը արդէն կ'երևնայ :
9 Ով որ կ'ըսէ Թէ լուսոյ մէջ է , ու իր եղբայրը
10 կ'ատէ , անիկայ տակաւին խաւարի մէջ է : Ինչ
որ իր եղբայրը կը սիրէ , լուսոյ մէջ կը բնակի ,
11 Հու իր մէջը գայթակղութիւն չկայ . Բայց ան որ
իր եղբայրը կ'ատէ , խաւարի մէջ է ժ ու խաւա-
րի մէջ կը քալէ , և չգիտեր Թէ ուր կ'երթայ ,
ինչու որ խաւարը անոր աչքերը կուրցուցեր է :
12 Կը գրեմ ձեզի ո՛րդեակներ , ի՛ ինչու որ ձեր
մեղքերը Թողուած են անոր անուանը համար :

ա Գլ · ա · 6 ։ գ · 20 ։
բ Գլ · ա · 8 ։
գ Ցօհ · ժգ · 21 , 23 ։
դ Գլ · գ · 12 ։
ե Գլ · գ · 13 ։
զ Ցօհ · ժե · 4 , 5 ։
է Ա՛ատ · ժա · 29 ։ Ցօհ · ժգ · 15 ։ ա Պետ · բ · 21 ։
ը Ցօհ · 5 ։
թ Գլ · գ · 11 ։ բ Ցօհ · 5 ։
ժ Ցօհ · ժգ · 34 ։ ժե · 12 ։

ա Սաղ · լբ · 5 ։ Առակ · իբ · 13 ։
գ Հմր 7 ։ Սաղ · ծա · 2 ։
ե Հռով · բ · 34 ։ ա Տիմ · բ · 5 ։ Եբր · է · 25 ։ Թ · 24 ։
զ Հռով · գ · 25 ։ բ Կոր · ե · 18 ։ Գլ · ա · 7 ։ գ · 10 ։
է Ցօհ · ա · 29 ։ գ · 42 ։ ժա · 51 , 52 ։ Գլ · գ · 14 ։
ը Հռով · ժգ · 12 ։ Եփես · ե · 8 ։ ա Թես · ե · 5 , 8 ։
թ Ցօհ · ա · 9 ։ բ · 12 ։ ժբ · 35 ։
ժ Ա Կոր · ժգ · 2 ։ բ Պետ · ա · 9 ։ Գլ · գ · 14 , 15 ։
ի Գլ · գ · 14 ։
լ բ Պետ · ա · 10 ։
խ Ցօհ · ժբ · 35 ։
ծ Ղու · իդ · 47 ։ Գոր · գ · 12 ։ ժ · 43 ։ ժգ · 38 ։ Գլ · ա · 7 ։

13 Սը գրեմ ձեզի՝ հայրեր, ինչու որ դուք ճանչցաք
անիկայ որ սկիզբէն է։ Սը գրեմ ձեզի՝ Ա երի-
տասարդներ, ինչու որ դուք յաղթեցիք զ
14 Սը գրեմ ձեզի՝ տղաքներ, ինչու որ դուք ճանչցաք
Հայրը։ Գրեցի ձեզի՝ հայրեր, ինչու որ դուք
ճանչցաք անիկայ որ սկիզբէն է։ Գրեցի ձեզի՝
Ա երիտասարդներ, ինչու որ դուք ուժով էք, և
Աստուծոյ խօսքը ձեր մէջը կը բնակի, ու յաղթեր
15 յաղթեցիք։ Ը Մի սիրեր աշխարհս, ոչ ալ ինչ
16 որ աշխարհիս մէջ է։ Թէ որ մէկը աշխարհը
կը սիրէ, անոր Հօրը սէրը չկայ անոր մէջ։ Որ-
պէս ամէն բան որ աշխարհի մէջ է, մարմնոյ ցան-
կութիւնը ու աչաց ցանկութիւնը եւ ան
կեանքիս ամբարտաւանութիւնը, Հօրմէն չէ, հա-
17 պա ան աշխարհէս է։ Թ Աշխարհս ալ կ'անցնի,
անոր ցանկութիւնն ալ. բայց ան որ Աստուծոյ
կամքը կը կատարէ, յաւիտեան կը մնայ։
18 Ը Մ'րդեանե՛ր՝ վերջին ժամանակն է. ու ինչ-
պէս որ լսեցիք թէ Հակառը պիտի գայ, հիմա արդէն
շատ հակառներ եկած են. Թ անկէ կ'իմանանք թէ վեր-
19 ջին ժամանակ է։ Ժ Անոնք մեզմէ ելան անա՛ւ, բայց
մեզմէ չէին. ի ինչու որ եթէ մեզմէ ըլլային, մեր
հետը պիտի մնային. Թ սպա դիմէ Հետն, որ
յայտնի ըլլան՝ թէ անոնք ամէնը մեզմէ չէին։
20 Ի Ինձ դուք օծութիւն ունիք Ի Սրբէն, ու

ց Գլ. ա. 1։
ի Եփես. գ. 10։
լ Հռոմ. ժբ. 2։
խ Մատ. գ. 24։ Գաղ. ա. 10։ Ցակ. դ. 4։
ծ Յով. ե. 11։
կ ա Կոր. է. 31։ Ցակ. ա. 10։ գ. 15։ ա Պետ. ա. 24։
հ Ցօհ. իա. 5։
ձ Երր. ա. 2։
ղ Բ Թես. բ. 3, եև։ բ Պետ. բ. 1։ Գլ. գ. 3։
ճ Մատ. իդ. 5, 24։ բ Ցօհ. 7։
մ ա Տիմ. գ. 1։ բ Տիմ. գ. 1։
յ բ Օր. ժգ. 13։ Սալ. իա. 9։ Գոր. ի. 30։
ն Մատ. իգ. 24։ Ցօհ. գ. 37։ ժ. 28, 29։ բ Տիմ. բ. 19։
շ ա Կոր. ժա. 19։
ո բ Կոր. ա. 21։ Երբ. ա. 9։ Հմր 27։
չ Մաթ. ա. 24։ Գոր. գ. 14։
պ Ցօհ. ժ. 4, 5։ ժգ. 26։ ժգ. 13։ Հմր 27։

21 ամէն բան գիտէք։ Ը գրեցի ձեզի՝ իբր թէ չգիտ-
ցուելիքնիը չէք գիտեր, հապա թէ գիտէք անի-
կայ, ու նաև թէ ամէն սուտութիւն ճշմարտութենէ
22 չէ։ Ֆ Ո՞վ է սուտաւոս, եթէ ոչ ան որ կ'ուրանայ
թէ Յիսուս Քրիստոս չէ. անիկայ է Հակառը որ
23 կ'ուրանայ Հայրը ու Որդին։ Ո Ամէն ոք որ
կ'ուրանայ Որդին, անիկայ Հայրն ալ չընդունիր.
[Բ Բայց ան որ կը խոստովանի Որդին, անիկայ
24 Հայրն ալ կ'ընդունի]։ Ֆ Ուրեմն ինչ որ դուք
սկիզբէն լսեցիք, թող անիկայ ձեր մէջը բնակի.
թէ որ ան սկիզբէն լսածնիդ ձեր մէջը բնակի,
Ո դուք ալ Որդւոյն ու Հօրը մէջ պիտի բնակիք։
25 Ի Ե՛ւ ասիկայ է ան խոստումնը որ ինքը մեզի
խոստացաւ, այսինքն յաւիտենական կեանքը։
26 Ը Ա՛ն բաները ձեզի գրեցի ձեզ մոլորեցնողներուն
27 համար։ Ի Ե՛ւ ան օծութիւնը որ դուք իրմէն ըն-
դունեցիք, ձեր մէջը կը մնայ, ու պէտք չէ որ
մեկը ձեզի սորվեցնէ. Ի հապա ինչպէս որ նոյն
օծութիւնը ձեզի կը սորվեցնէ ամէն բաներ վրա-
յով, և ճշմարիտ է ու սուտ չէ, և ինչպէս
որ անիկայ ձեզի սորվեցուց, անոր մէջը կեցէ՛ք։
28 Ու հիմա՝ Ա՛րդեանե՛ր՝ անոր մէջը կեցէ՛ք, Ֆ որ
երբ անիկայ յայտնուի, մենք համարձակութիւն
ունենանք, Ե ու անկէ չամչենք իր գալուստեն։
29 Ը Թէ որ գիտէք թէ անիկայ արդար է, կ'իմանաք
թէ Ե ամէն ոք որ արդարութիւն կը գործէ՝ անոնք
կէ ծնած է։

ֆ Գլ. գ. 3։ բ Ցօհ. 7։
ա Ցօհ. ժե. 23։ բ Ցօհ. 9։
բ Ցօհ. ժգ. 7, 9, 10։ Գլ. գ. 15։
ի բ Ցօհ. 6։
ա Ցօհ. ժգ. 23։ Գլ. ա. 3։
Ե Ցօհ. ժե. 3։ Գլ. ա. 2։ ե. 11։
զ Հմր 20։
ը Երեմ. լա. 33, 34։ Երբ. ը. 10, 11։
թ Ցօհ. ժգ. 26։ ժգ. 13։ Հմր 20։
ժ Գլ. գ. 2։
ի Գլ. գ. 17։
լ Գոր. իբ. 14։
Ի Գլ. գ. 7, 10։

ԳԼ· Գ

1 Ցիւեքենով Աստուծոյ անզուգական սէրը՝ որով մեզ իրեն որդիներ կ'ընէ, 3 կը յորդորէ որ հնազանդութեամբ անոր պատուիրանքները պահենք, 11 ու նաև եղբայրաբար միմեանց սիրենք։

1 Տեսէ՛ք՝ Հայրը ինծի՛ սէր շնորհեց մեզի, — որ մենք Աստուծոյ որդիք ըլլանք։ ասոր համար աշխարհ մեզ չճանչնար, Բ ինչու· որ զանիկայ ա՛լ
2 չճանչցաւ։ Սիրելիներ՝ Ե հիմա մենք Աստուծոյ որդիքն ենք, Գ և տակաւին յայտնի չէ թէ ինչ պիտի ըլլանք· բայց գիտենք որ երբ անիկայ յայտնուի, Ե անոր պէս պիտի ըլլանք· Ը վասն զի անիկայ պիտի տեսնենք՝ ինչպէս որ է։
3 Ե Ու ամէն ոք որ աս յոյսը անոր վրայ ունի, ինքզինքը կը մաքրէ, ինչպէս որ անիկայ մաքուր է։
4 Ամէն ոք որ մեղք կը գործէ, անիկայ անօրէնութիւն ալ կը գործէ, Ը և մեղքը անօրէնութիւն է։
5 Գիտէք որ անիկայ անոր համար յայտնուեցաւ, Ե որ մեր մեղքերը վերցնէ· Ե ու
6 իր մէջը մեղք չկայ։ Ամէն ոք որ անոր մէջը կը կենայ, մեղք չգործեր· Ը ամէն ոք որ մեղք կը գործէ, զանիկայ տեսած չէ ու զանիկայ ճանչ-
7 ցած չէ։ Ո՛րդեակներ՝ Ե մեկը ձեզ չխաբէ· Ե ան որ արդարութիւն կը գործէ՝ արդար է, ինչպէս որ
8 Անիկայ արդար է։ Ե Ու ան որ մեղք կը գործէ՝

— Ցօհ· ա· 12։
Բ Ցօհ· ժե· 18, 19։ ԺԳ· 3։ ժե· 25։
Գ Ես· ծգ· 5։ Հռով· ը· 15։ Գաղ· գ· 26։ դ· 6։ ԳԼ· ե· 1։
Դ Հռով· ը· 18։ բ Կոր· դ· 17։
Ե Հռով· ը· 29։ ա Կոր· ժե· 49։ Փիլ· գ· 21։ Կող· գ· 4։ բ Պետ· ա· 4։
Զ Ցոբ· ժԹ· 26։ Սաղ· ԺԳ· 11։ Ա Տես· ե· 8։ ա Կոր· ժգ· 12։ բ Կոր· ե· 7։
Է ԳԼ· դ· 17։
Ը Հռով· դ· 15։ ԳԼ· ե· 17։
Թ ԳԼ· ա· 2։
Ժ Ես· ծգ· 5, 6, 11։ ա Տիմ· ա· 15։ Երբ· ա· 3։ Թ· 26։ ա Պետ· բ· 24։
Ի բ Կոր· ե· 21։ Երբ· դ· 15։ Թ· 28։ ա Պետ· բ· 22։
Լ ԳԼ· բ· 4։ դ· 8։ գ Ցօհ· 11։
Խ ԳԼ· բ· 26։
Ծ Եզեկ· ԺԸ· 5–9։ Հռով· բ· 13։ ԳԼ· բ· 29։
Կ Ա Տես· ժգ· 38։ Ցօհ· ը· 44։

Աստուածէն է, ինչու որ Աստուած սկիզբէն՝ի վեր կը մեղանչէ· ասոր համար Աստուծոյ Որդին յայտնուեցաւ, Հ որ Աստուածին գործքերը քակէ։
9 Ի Ամէն ոք որ Աստուածմէ ծնած է, մեղք չգործեր, Ը ինչու որ անոր սերմը իր մէջը կը մնայ, ու չկրնար մեղք գործել, քանզի Աստուծմէ ծնած է։
10 Անով յայտնի են Աստուծոյ որդիքը ու Սատանային որդիքը։
Ե Ամէն ոք որ արդարութիւն չգործեր, անիկայ Աստուծմէ չէ, Ժ և ան ալ՝ որ իր եղբայրը չսիրեր։
11 Ի Ինչու որ ասիկայ ան պատուիրանքն է որ դուք
12 սկիզբէն լսեցիք, Ե որ միմիդմիդ սիրենք։ Ը Ձի՛ Կայէնին պէս որ չարէն էր, ու իր եղբայրը սպաննեց· և ինչո՞ւ համար զանիկայ սպաննեց· անոր համար որ իր գործքերը չար էին, ու իր
13 եղբօրը գործքերը՝ արդար։ Մի՛ զարմանար՝ Ի ղ-
14 բայրներս՝ Թ թէ որ աշխարհ ձեզ ատէ։ Ը Մենք գիտենք որ մահէն կեանքի փոխուեցանք, ինչու որ եղբայրները կը սիրենք· Ժ ան որ եղբայրը չսիրեր,
15 մնհուան մէջ կը մնայ։ Ը Ամէն ոք որ իր եղբայրը կ'ատէ, մարդասպան է· Ի ու գիտէք որ ամէն մարդասպան իր մէջը բնական յաւիտենական
16 կեանք չունի։ Ժ Անով գիտցանք Քրիստոսի սէրը, որ անիկայ իր կեանքը մեզի համար դրաւ· մենք ալ պարտաւոր ենք մեր եղբայրներուն համար դնել
17 մեր կեանքը։ Ի Հապա ան որ աշխարհս բարիքը

Ե Ցօհ· դ· 15։ ԳԼ· ե· 17։
Զ ԳԼ· ե· 18։
Է ա Պետ· ա· 23։
Ը ԳԼ· բ· 29։
Թ ԳԼ· դ· 8։
Ժ ԳԼ· ա· 5։ բ· 7։
Ի Ցօհ· ԺԳ· 34։ ժե· 12։ Հմր 23։ ԳԼ· դ· 7, 21։ բ Ցօհ· 5։
Լ Ցօհ· դ· 4, 8։ Երբ· ժա· 4։ Ցուգ· 11։
Խ Ցօհ· ժե· 18, 19։ ԺԵ· 14։ բ Տիմ· դ· 12։
Ծ ԳԼ· բ· 10։
Կ ԳԼ· բ· 9, 11։
Հ Սաս· ե· 21, 22։ ԳԼ· գ· 20։
Ղ Գաղ· ե· 21։ Ցայս· իա· 8։
Ճ Ցօհ· դ· 16։ ժե· 13։ Հռով· ե· 8։ Եփես· ե· 2, 25։ ԳԼ· գ· 9, 11։
Մ Բ Օր· ժե· 7։ Ղս· գ· 11։

ունի , և իր եղբայրը բանի մը կարօտ կը տեսնէ
ու իր դուռը անկէ կը դոցէ , ՞ ինտո՞ր Աստուծոյ
18 սէրը անոր մէջը բնակած կ՚ըլլայ : Որդեակներս՝
ե՛ւ թէ խօսքով ու լեզուով սիրենք , հապա
գործով ու ճշմարտութիւնով :
19 ՚Ի՛նչ ասով կը ճանչնանք թէ ճշմարտութենէն
ենք , ու մեր սրտերուն համարձակութիւնով անոր
20 առջեւը պիտի երթնանք : Վասնզի ՞ թէ որ մեր
սիրտերը մեզ կը մեղադրեն , հապա Աստուած մեր
21 սիրտերէն մեծ է և ամէն բան գիտէ : Սիրելիներ՝
թէ որ մեր սիրտերը մեզ չմեղադրեն , ։ համար-
22 ձակութիւն կ՚ունենանք Աստուծոյ առջեւը . Ու
+ ինչ որ խնդրենք , կ՚առնենք անկէ . ինչու որ իր
պատուիրաններըը կը պահենք , ° ու իր աչքին
23 հաճոյ եղած բաները կ՚ընենք : ։ Ու ասիկայ է
անոր պատուիրանքը , որ իր Որդւոյն Յիսուս
Քրիստոսի անունը հաւատանք ՞ ու մէկզմէկ
սիրենք , ՚ ինչպէս որ մեզի պատուէր տուաւ :
24 ։ Ու ան որ անոր պատուիրաններըը կը պահէ ,
՞ անոր մէջը կը կենայ , ու անիկայ ալ անոր մէջը .
Ու և ասկէ գիտենք որ անիկայ մեր մէջը կը կենայ ,
այսինքն ան Հոգիէն որ մեզի տուաւ :

՞ ԳԼ · դ · 20 :
՚ Եզեկ · լէ · 31 : Հռով · ժբ · 9 : Եփես · դ · 15 : Ցակ · բ · 15 : ա Պետ . ա · 22 :
ց Ցօհ · ժբ · 37 : ԳԼ · ա · 8 :
՜ ա Կոր · դ · 4 :
։ Ցոբ · իբ · 26 : Երը · ժ · 22 : ԳԼ · բ · 28 : դ · 17 :
+ Սաղ · լէ · 15 : Ամս · 18 : 19 : Ածող · ժե · 29 : Երեմ. իԹ · 12 : Մատ · է · 8 : իա · 22 : Մար · ժա · 24 : Ցօհ · ժզ · 13 : ժե · 7 : ժզ · 23 : 24 : Ցակ · է · 16 : ԳԼ · է · 14 :
° Ցօհ · բ · 29 : Թ · 31 :
։ Ցօհ · զ · 29 : ժէ · 3 :
՜ Մատ · իբ · 39 : Ցօհ · ժգ · 34 : ժե · 12 : Եփես · է · 2 : ա Թես · դ · 9 : ա Պետ · դ · 8 : Հմր 11 : ԳԼ · դ · 21 :
՚ ԳԼ · բ · 8 , 10 :
։ Ցօհ · ժզ · 23 : ժե · 10 : ԳԼ · դ · 12 :
՞ Ցօհ · ժէ · 21 , ՚՚ :
+ Հռով · բ · 9 : ԳԼ · դ · 13 :

ԳԼՈՒԽ Դ

1 Կը պատուիրէ չհաւատալ ամէն վարդապետներուն , որոնք կը պարծենան Թէ Աստուծոյ Հոգին ունին , այլ փորձել

զանոնք ուղղափառ հաւատքին կանոններովը . ՚ և շատ փաստերով կը յորդորէ զանոնք եղբայրական սէր ունենալու :

1 Սիրելիներ՝ ՞ ամէն հոգիի մի՛ հաւատար , ՚ հապա հոգիները փորձեցէք Թէ արդեօք Աստուծմէ են . ։ ինչու որ աշխարհիս մէջ շատ սուտ մարգարէներ ելած են : Աստ կրնանք ճանչնալ Աստուծոյ
2 Հոգին . ՞ ամէն հոգի որ Յիսուս Քրիստոսը մարմնով եկած կը խոստովանի , անկիպ Աստուծմէ
3 է . Ու ամէն հոգի որ Յիսուս Քրիստոսը մարմնով եկած չխոստովանիր , անկիպ Աստուծմէ չէ . ու ասիկայ Անտիքրիստոսին հոգին է , որուն համար լսեցիք Թէ պիտի գայ , Ու հիմակուընէ ալ աշխարհիս
4 մէջ է : Ու Տուէք Աստուծմէ էք՝ ո՛րդեակներ , ու անոնց յաղթեցիք . քանզի մեծ է անիկայ որ ձեր մէջն է , քան Թէ անիկայ որ աշխարհիս մէջն
5 է : Ու Անոնք աշխարհէ են . անոր համար աշխարհի վրայով կը խօսին , ։ և աշխարհս մեզի կ՚ընէ ա-
6 նոնց : Մենք Աստուծմէ ենք . Ու ան որ զԱստուած կը ճանչնայ , մեզի մեզի կ՚ընէ . ան որ Աստուծմէ չէ , մեզի մեզի չընէր . ասով կը ճանչնանք Ճշմարտութեան Հոգին ու խաբէութեան Հոգին :
7 Ու Սիրելիներ՝ մէկզմէկ սիրենք , ինչու որ սէրը Աստուծմէ է . ու ամէն ոք որ կը սիրէ , Աստուծ-
8 մէ ծնած է , ու կը ճանչնայ զԱստուած : Ան որ չսիրեր , ։ զԱստուած չճանչցաւ . ։ ինչու որ Աս-

՞ Երեմ. իԹ · 8 : Մատ · իդ · 4 :
՚ ա Կոր · ժդ · 29 : ա Թես . է · 21 : Ցայտ . բ · 2 :
։ Մատ · իդ · 5 , 24 : Գործ . ի · 30 : ա Տիմ . դ · 1 : բ Պետ . բ · 1 : ԳԼ · բ · 18 : բ Ցօհ . 7 :
+ ա Կոր · ժբ · 3 : ԳԼ · է · 1 :
° ԳԼ · բ · 22 : բ Ցօհ . 7 :
։ բ Թես · բ · 7 : ԳԼ · բ · 18, 22 :
՜ ԳԼ · է · 4 :
՚ Ցօհ · ժբ · 31 : ժգ · 30 : ժզ · 11 : ա Կոր · բ · 12 : Եփես · բ · 2 : զ · 12 :
։ Ցօհ · զ · 31 :
+ Ցօհ · ժե · 19 : ժէ · 14 :
° Ցօհ · բ · 47 : ժ · 27 : ա Կոր · ժգ · 37 : բ Կոր · ժ · 7 :
։ Ե՞ · բ · 20 : Ցօհ · ժգ · 17 :
՜ ԳԼ · զ · 10 , 11 , 23 :
՚ ԳԼ · բ · 4 : դ · 6 :
։ Հմր 16 :

9 տուած սէր է : Հայս բանիս մէջ Աստուծոյ սէրը
մեր վրայ յայտնի եղաւ , Ց որ Աստուած իր միածին
Որդին աշխարհք խրկեց , որ անոր միջոցով ապ-
10 րինք : Այս բանիս մէջ է սէրը , Ը որ չէ թէ մենք
սիրեցինք զԱստուած , հապա որ անիկայ մեզ սի-
րեց , Ձ ու իր Որդին խրկեց մեր մեղքերուն քա-
11 ւութիւն ըլլալու : Սիրելնե՛ր , Ղ թէ որ Աստուած
մեզ ասանկ սիրեց , ուրեմն մենք ալ կը պարտա-
12 որինք մէկզմէկ սիրել : Յ Աստուած երբէք զԱստուած
տեսած չէ . թէ որ մէկզմէկ կը սիրենք , Աստուած
մեր մէջը կը բնակի , Ն ու անոր սէրը մեր մէջը
13 կատարեալ է : Ե Այսով գիտնք թէ մենք անոր
մէջը կը բնակինք՝ ու անիկայ մեր մէջը , որ իր
14 Հոգիէն մեզի տուաւ : Ո Նաև մենք տեսանք ու կը
վկայենք Ե որ Հայրը իր Որդին խրկեց աշխարհի
15 Փրկիչը ըլլալու : Ճ Ո՛վ որ կը խոստովանի թէ
Յիսուսը Որդի Աստուծոյ է , Աստուած անոր մէջը կը
16 բնակի , ան ալ Աստուծոյ մէջը : Նաև մենք ճանչ-
ցանք ու հաւատացինք ան սէրը որ Աստուած մեր
վրայ ունի . Ջ Աստուած սէր է . Ո և ան որ սիրոյ մէջ
կը բնակի , Աստուծոյ մէջ կը բնակի , ու Աստուած
17 անոր մէջը : Այսով սէրը մեր վրայ կատարեալ կ՚ըլ-
լայ , Ո որ համարձակութիւն ունենանք դատաստա-
նին օրը . Եվասն զի ինչպէս է ինքը , անանկ ալ
18 մենք ենք աս աշխարհիս մէջ : Սիրոյ մէջ վախ
չկայ , հապա կատարեալ սէրը վախը Ս դուրս կը

Հ Ցօհ . գ . 16 ։ Հռով . ե . 8 ։ ը . 32 ։ ԳԼ . գ . 16 ։
Յ ԳԼ . ե . 11 ։
Ղ Ցօհ . ժե . 16 ։ Հռով . ե . 8 ։ 10 ։ Տիտ . գ . 4 ։
Ճ ԳԼ . բ . 2 ։
Ֆ Մատ . ժը . 33 ։ Ցօհ . ժե . 12 ։ 13 ։ ԳԼ . գ . 16 ։
Յ Ցօհ . ա . 18 ։ ա Տիմ . գ . 16 ։ Հմր 20 ։
Ն ԳԼ . բ . 5 ։ Հմր 18 ։

Ե Ցօհ . ժգ . 20 ։ ԳԼ . գ . 24 ։
Ո Ցօհ . ա . 14 ։ ԳԼ . ա . 1 , 2 ։
Ջ Ցօհ . գ . 17 ։
Ռ Հռով . ժ . 9 ։ ԳԼ . ե . 1 , 5 ։
Ս Հմր 8 ։
Վ ԳԼ . գ . 24 ։ Հմր 12 ։
Տ Ցակ . բ . 13 ։ ԳԼ . բ . 28 ։ գ . 19 , 21 ։
Ր ԳԼ . գ . 3 ։ ։

ձգէ . ինչու որ վախը տանջանքի ենթակայ է ,
ուստի ան որ կը վախնայ , Ո սիրոյ մէջ կատարեալ
19 չէ : Մենք զանիկայ կը սիրենք , ինչու որ առաջ
20 անիկայ մեզ սիրեց : Ր Թէ որ մեկը ըսէ թէ Ես
Աստուած կը սիրեմ , ու իր եղբայրը ատէ , ան-
հայ ստախօս է . քանզի ան որ իր եղբայրը չսիրեր՝
որ կը տեսնէ , Ց զԱստուած՝ որ չտեսներ , ինտո՞ր
21 կրնայ սիրել : Ո Ու անկէ աս պատուէրը ունինք ,
թէ ան որ զԱստուած կը սիրէ , իր եղբայրն ալ
սիրէ :

ԳԼ . Ե

1 Ան որ զԱստուած կը սիրէ , անոր որդիներն ալ կը սիրէ , ու
կը պահէ անոր պատուիրանքները , 3 որոնք հաւատացեալց
ծանրութիւն մը չեն ։ 9 Յիսուս Աստուծոյ Որդին ըլլալով ,
կարող է մեզ փրկել , 14 ու մեր աղօթքները լսել , որ
կը մատուցանենք թէ՛ մեր անձերուն և թէ ուրիշներուն հա-
մար ։

1 Ո Ամէն հՎ որ կը հաւատայ թէ Ք Յիսուսը Ա Ը-
բիստոս է , Բ Աստուծմէ ծնած է . Գ և ամէն
հՎ որ ծնողը կը սիրէ , անկէ ծնածն ալ կը սիրէ ։
2 Այսով կը ճանչնանք թէ Աստուծոյ որդիները կը
սիրենք , երբոր Աստուած սիրենք ու անոր պա-
3 տուիրանքները պահենք : Դ Ինչու որ ասիկայ է
Աստուծոյ սէրը , որ անոր պատուիրանքները պա-
հենք . Ե և անոր պատուիրանքները ծանր բան չեն ։
4 Զ Ա՝ ամէն զի ան ամէնը որ Աստուծմէ ծնած է , աշ-
խարհին կը յաղթէ . և ասիկայ է յաղթութիւնը
որ աշխարհին կը յաղթէ , այսինքն մեր հաւատքը ։
5 Ո՞վ է որ աշխարհին կը յաղթէ , Է եթէ ոչ անի-

Ա Հմր 12 ։
Բ ԳԼ . բ . 4 ։ գ . 17 ։
Գ Հմր 12 ։
Դ Մատ . իբ . 37 , 39 ։ Ցօհ . ժգ . 34 ։ ժե . 12 ։ ԳԼ . գ . 23 ։
Ե Ցօհ . ա . 12 ։
Զ ԳԼ . բ . 22 , 23 ։ գ . 2 , 15 ։
Է Ցօհ . ա . 13 ։

Ը Ցօհ . ժե . 23 ։
Թ Ցօհ . ժգ . 15 , 21 , 23 ։ ժե . 10 ։ բ Ցօհ . 6 ։
Ժ ՄԿբ . գ . 8 ։ Մատ . ժա . 30 ։
Ի Ցօհ . ժգ . 33 ։ ԳԼ . գ . 9 ։ գ . 4 ։
Լ ա Կոր . ժե . 57 ։ ԳԼ . ե . 15 ։

կայ որ կը հաւատայ թէ Յիսուսը Որդի Աստուծոյ է։

6 Ե՞ր Յաղկայ է որ հեաւ ջուրով և արիւնով , այս-
քան Յիսուս Քրիստոս . չէ՛ թէ միայն ջուրով ,
հապա ջուրով ու արիւնով . և Հոգին է որ կը
վկայէ , ինչու որ Հոգին ճշմարտութիւն է ։
7 Վ՚ասն զի երեք են որ [երկինքի մէջ կը վկայեն ,
Հայրը՝ Խօսքը ու Սուրբ Հոգին , և ասոնք երեքը
8 մէկ են ։ Ու՝ երեք են որ երկրի վրայ] կը վկայեն ,
Հոգին՝ ջուրը ու արիւնը , և երեքը միաբան են ։
9 Ե՞թէ որ մարդոց վկայութիւնը կ՚ընդունինք , Աս-
տուծոյ վկայութիւնը աւելի մեծ է . Ե՞ ինչու որ ա-
սկէսկ է Աստուծոյ վկայութիւնը , որ իր Որդւոյն
10 համար վկայեց ։ Ան որ Աստուծոյ Որդւոյն կը հա-
ւատայ , Ի՚վկայութիւնը իր մէջը ունի . ան որ Աս-
տուծոյ չՀաւատար , Ձ ստախօս կ՚ընէ զանիկա , ին-
չու որ չՀաւատար ան վկայութեանը՝ որ Աստուած
11 իր Որդւոյն համար վկայեց ։ Ե՚Ւ վկայութիւնը աս
է , որ Աստուած մեզի յաւիտենական կեանք տուաւ ,
12 Ու աս կեանքը անոր Որդւոյն մէջն է ։ Ճ՚Ան որ
Որդին ընդունած է , կեանք ունի . և ան որ Աս-
տուծոյ Որդին ընդունած չէ , կեանք չունի ։
13 Ժ՚Ես բաները գրեցի ձեզի՝ Ց որ դիտնաք թէ յա-
ւիտենական կեանք ունիք դուք՝ որ Աստուծոյ Որ-
14 դւոյն անունը կը հաւատաք ։ Ե՚Ւ ան համարձա-
կութիւնը որ մենք անոր քովը ունինք՝ աս է , Ն որ
ինչ բան որ խնդրելու ըլլանք իր կամքին համեմատ՝
15 կը լսէ մեզի ։ Ու՝ թէ որ դիտնանք թէ մեզի կը

Ր Ցօհ · ժթ · 34 ։
Ս Ցօհ · ժդ · 17 ։ ժե · 26 ։ ժզ · 13 ։ ա Տիմ · գ · 16 ։
Ր Ցօհ · ա · 1 ։ Ցայտ · ժթ · 13 ։
Լ Ցօհ · ժ · 30 ։
Ր Ցօհ · ը · 17 , 18 ։
Ֆ Մատ · գ · 16 , 17 ։ ժե · 5 ։
Ֆ Հռով · ը · 16 ։ Գաղ · դ · 6 ։
Հ Ցօհ · գ · 33 ։ ե · 38 ։
Յ ԳԼ · բ · 25 ։
Ղ Ցօհ · ա · 4 ։ ԳԼ · գ · 9 ։
Ճ Ցօհ · գ · 36 ։ ե · 24 ։
Մ Ցօհ · ի · 31 ։
Յ ԳԼ · ա · 1 , 2 ։
Ն ԳԼ · գ · 22 ։

լսէ , ինչ որ խնդրելու ըլլանք , ո՚՞ր՚՞ն կը գիտ-
նանք թէ կ՚առնենք խնդրածնիս , որ կը խնդրենք
իրմէն ։
16 Ե՞թէ որ մէկը տեսնէ որ իր եղբայրը մեղք մը
գործեց՝ չէ՛ թէ մահացու , Թ՚ող խնդրէ՚ Ե ու Ա-
ստուած անոր կեանք պիտի տայ ան մահացու չեղած
մեղքը գործողին . Ա՚ մեղք կայ որ մահացու է ,
17 Ն չեմ ըսեր որ անոր համար խնդրէ ։ Ո՚Ր՚ն ան-
իրաւութիւն մեղք է , և մեղք կայ որ մահացու չէ ։
18 Ց Գիտնինք որ ան ամէնը որ Աստուծմէ ծնած է ,
մեղք չգործեր . Հապա ան որ Աստուծմէ ծնած է ,
19 Ա՚ իր անձը կը պահէ , ու չարը իրեն չդպչիր ։ Գի-
տնինք որ մենք Աստուծմէ ենք , Ա՚ ու բոլոր աշխարհը
20 չարին մէջն է ։ Եւ գիտնինք որ Աստուծոյ Որդին ե-
կաւ , Հու մեզի միտք տուաւ , Ա՚ որ ճշմարիտը
ճանչնանք . և ան ճշմարիտին մէջն ենք՝ իր Որդւոյն
Յիսուս Քրիստոսի մէջ . Ը ասիկայ է ճշմարիտ
21 Աստուած Ց ու յաւիտենական կեանք ։ Ի՚րդեակ-
նե՛ր՝ ինքզինքնիդ կուռքերէն պահեցէ՛ք ։

Ա Ցոր · խբ · 8 ։ Ցակ · ե · 14 , 15 ։
Ա՚ Մատ · ժբ · 31 , 32 ։ Մար · գ · 29 ։ Ղու · ժբ · 10 ։ Եբր · գ · 4 , 6 ։ ժ · 26 ։
Ե Երեմ · է · 16 ։ ժգ · 11 ։ Ցօհ · ժե · 9 ։
Զ ԳԼ · գ · 4 ։
Է ա Պետ · ա · 23 ։ ԳԼ · գ · 9 ։
Ը Ցակ · ա · 27 ։
Թ Գաղ · ա · 4 ։
Ի Ղու · իդ · 45 ։
Ժ Ցօհ · ժե · 8 ։
Ծ Ես · թ · 6 ։ խդ · 6 ։ ծգ · 5 ։ Ցօհ · ի · 28 ։ Գոր · ի · 28 ։ Հռով · թ · 5 ։ ա Տիմ · գ · 16 ։ Տիտ · բ · 13 ։ Եբր · ա · 8 ։
Կ Հմր 11 , 12 , 13 ։
Հ ա Կոր · ժ · 14 ։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ

1 Կը յորդորէ մեկ պատուաւոր քրիստոնեայ տիկին մը՝ որ իր որդիներովը մեկտեղ հաստատուն մնայ քրիստոնէական սիրոյն եւ հաւատքին մէջ , 8 որ չըլլայ թէ իրենց առջի գործունէութեանը վարձքը կորսընցընեն . 10 պատուէր կու տայ չընդունիլ ան մոլորեցուցիչները , որոնք Յիսուս Քրիստոսի Աստուածութիւնը չուրանան :

1 Երէցն՝ ընտրեալ Տիկնոջը ու անոր որդիներուն , — որ ես Ճշմարտութեամբ կը սիրեմ՝ , (և ՚ի Թէ միայն ես , հապա ամէնքն ալ՝ Ե որ Ճշմարտու-
2 թիւնը կը ճանչնան ,) Ըն Ճշմարտութեանը հա-մար՝ որ մեր միջը կը մնայ , ու յաւիտեան մեր հե-
3 տը պիտի ըլլայ . ։ Շնորհք՝ ողորմութիւն՝ խա-ղաղութիւն Հայր Աստուծմէն և Տէր Յիսուս Քրիստոսէն՝ Հօրը Որդիէն ձեր հետը ըլլայ Ճշըշ-մարտութեամբ ու սիրով ։
4 Շատ ուրախ եղայ ես , որ քու որդիներէդ գտայ Ե որ Ճշմարտութեամբ կը քալեն ան պատուի-
5 րանքին համեմատ , որ Հօրմէն առինք ։ Ու հի-մա քեզի կ՚աղաչեմ՝ ո՛վ Տիկին , ոչ Նիւթ Թէ նոր պատուիրանք մը քեզի կը գրեմ , հապա ան որ
6 սկիզբէն ունեինք , Ե որ մէկզմէկ սիրենք ։ Ու-սերը աս Է՝ որ անոր պատուիրաններուն համեմատ քալենք . ա պատուիրանքը աս Է Ե որ ինչպէս սկիզբէն ՚ի վեր լսեցիք , անոր համեմատ քալէք ։

ա ՅՈՀ . գ . 18 ։ գ ՅՈՀ . 1 ։ Հմր 3 ։
բ ՅՈՀ . բ . 32 ։ Գաղ . բ . 5 ։ 14 ։ գ . 1 ։ Ե . 7 ։ Կող . ա . 5 ։ բ Թես . բ . 12 ։ ա Տիմ . բ . 4 ։ Ներ . ժ . 26 ։
դ ա Տիմ . ա . 2 ։
ե Հմր 1 ։
զ գ ՅՈՀ . 3 ։
է ա ՅՈՀ . բ . 7 , 8 ։ գ . 11 ։
ը ՅՈՀ . ժգ . 34 ։ ժԵ . 12 ։ Եփես . Ե . 2 ։ ա Պետ . գ . 8 ։ ա ՅՈՀ . գ . 23 ։
թ ՅՈՀ . ժգ . 15 , 21 ։ ժԵ . 10 ։ ա ՅՈՀ . բ . 5 ։ Ե . 3 ։
ժ ա ՅՈՀ . բ . 24 ։

7 ՚ Ինչու որ շատ մոլորեցուցիչներ ելան աշխարհիս մէջ , Է որոնք Յիսուս Քրիստոսը մարմնով եկած չեն խոստովանիր . Ասանկ մէկը մոլորեցուցիչ ու-
8 նի Է ։ Զգուշացէ՛ք ձեր անձերնիս , որ Ե աշ-խատանքնիս կորսընցընենք , հապա որ լման վարձք
9 առնինք ։ Ը Ամէն ով որ յառաջանայ կը գործէ ու Քրիստոսի վարդապետութեանը մէջ չի կենար , ա-նիկայ Աստուած չունի . ան որ Քրիստոսի վարդա-պետութեանը մէջ կը կենայ , անիկայ Հայրն ալ
10 ունի՝ Որդին ալ ։ Թէ որ մէկը ձեզի գայ ու աս վարդապետութիւնը չբերէ , զանիկայ տուներնիդ
11 մի՛ ընդունիք , և անոր Խարե՛ մի՛ ըսէք ։ Ասանկի ով որ անոր Խարէ կ՚ըսէ , անոր չար գործքերուն հաղորդ կ՚ըլլայ ։
12 Հ Շատ բան ունէի ձեզի գրելու , բայց չուզեցի թղթով ու մելանով տալ ։ Ինչու որ յոյս ունիմ որ ձեզի գամ , ու բերան առ բերան խօսիմ՝ , Ո որ
13 մեր ուրախութիւնը կատարեալ ըլլայ ։ Ը Խարեա կ՚ընեն քեզի քոյ ընտրեալ քրոջդ որդիքը ։

ա ՅՈՀ . գ . 1 ։
բ ա ՅՈՀ . գ . 2 , 3 ։
գ ա ՅՈՀ . բ . 22 ։ գ . 3 ։
դ Գաղ . գ . 4 ։ Ներ . ժ . 32 , 35 ։
ե ա ՅՈՀ . բ . 23 ։
զ Հռով . ժգ . 17 ։ ա Կոր . ե . 11 ։ ժգ . 22 ։ Գաղ . ա . 8 , 9 ։ բ Տիմ . գ . 5 ։ Տիտ . գ . 10 ։
է գ ՅՈՀ . 13 ։
ը ա ՅՈՀ . գ . 4 ։
թ ՅՈՀ . ժԵ . 13 ։ ա ՅՈՀ . ա . 4 ։
ժ ա Պետ . Ե . 13 ։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ

1 Անաբեալը կը դովե Գայիոսի բարեպաշտութիւնը , 5 և հիւ-րասիրութիւնը , 7 որով Ճշմարիտ քարոզիչները կը պատուէր . 9 կը դանդատի Դիոտրեփեսին անվայել վարմունքին և անա-պատութեանը համար , 11 որուն չար օրինակին զգուշանա-լու պատուէր կու տայ . 12 Մասնաւոր վկայութիւն մը կ՚ընէ Դեմետրիոսին բարի համբաւին վրայով ։

1 Երէցն Պայիոս սիրելիին, — որն որ ես կը սիրեմ
2 ճշմարտութեամբ։ Սիրելի՛ աղօթք կ՚ընեմ որ
ամէն կողմէ յաջողութեան մէջ ու առողջ ըլլաս,
ինչպէս որ քու հոգիդ ալ յաջողութեան մէջ է։
3 Ինծու որ շատ ուրախացայ, երբոր քանի մը եղբայր-
ներ եկան, ու քու ճշմարտութեանդդ վկայով վկայե-
ցին, ե՛ ինչպէս որ դուն ճշմարտութեամբ կը քալես։
4 Ինձի՛ մեծ ուրախութիւն մը չունիմ, ե՛ որ կը լը-
սեմ թէ իմ որդիներս ճշմարտութեան մէջ կը քա-
5 լեն։ Սիրելի՛ դուն հաւատարմաբար կ՚ընես, ինչ
6 որ կ՚ընես եղբայրներուն և օտարներուն. Որոնք
եկեղեցիին առջեւը վկայեցին քու սիրոյդ վրայով.
որ եթէ աստուածահաճոյ կերպով զանոնք ճամբայ
7 դնես, աղէկ պիտի ընես։ Ինչու որ Յիսուսի
անուանը համար եկան, ե՛ ու հեթանոսներէն բան
8 մը չէն առներ։ Ուստի մենք պարտաւոր ենք
անանկները ընդունել, որ ճշմարտութեանը
գործակից ըլլանք։
9 Եկեղեցիին գրեցի. բայց Դիոտրեփես՝ որ մէջերնին առաջին ըլլալ կ՚ուզէ, մեզ չընդունիր։
10 Ասոր համար թէ որ գամ, անոր ըրած գործքերը
պիտի յիշեմ, որ մեզի դէմ չաղաղակաւելով չա-
բախօսութիւն կ՚ընէ. և ասով ալ գոհ չեղած՝
ինքը չընդունիր եղբայրները, ու անոնք որ կ՚ուզեն
ընդունիլ՝ կ՚արգիլէ, ու եկեղեցիէն ալ կը հանէ։
11 Սիրելի՛ ե՛ չարին նմանողմի՛ ըլլար, հապա բարի-
նը. Ան որ բարիք կը գործէ, Աստուծմէ է.
բայց ան որ չարիք կը գործէ, անիկայ զԱստուած
12 տեսած չէ։ Դեմետրիոսին համար ե՛ ամէնն ալ կը
վկայեն, բուն իսկ ճշմարտութիւնն ալ. մենք ալ

— ա Ցօհ. · 1։
ե ա Ցօհ. · 4։
զ ա Կոր. · գ · 15։ Փիլիպ. · 10։
է ա Կոր. · թ · 12, 15։
ը Սաղ. · լէ · 27։ Եսա. · ա · 16, 17։ ա Պետ. · գ · 11։
թ ա Ցօհ. · բ · 29։ գ · 6, 9։
ժ ա Տիմ. · գ · 7։

կը վկայենք, և դուք գիտէք որ մեր վկայութիւնը
ճշմարիտ է։
13 Ե՛շատ բան ունէի գրելու, բայց չեմ ուզեր
14 մելանով ու գրիչով քեզի գրել. Այլ յոյս
ունիմ մօտերս քեզ տեսնելու, ու բերան առ բե-
15 րան պիտի խօսինք։ Խաղաղութիւն քեզի. բա-
րեկամները քեզի բարե՛ կ՚ընեն. բարե՛ ըսէ՛ դէ՛
բարեկամներուն՝ ամէն մէկուն անունովը։

ը Ցօհ. · ի · 24։ | ժ բ Ցօհ. · 12։

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ

ՅՈՒԴԱՅԻ ԸՍՏԱԳԻԼՈՑՆ

1 Ընտրեալը կը յորդորէ քրիստոնեաները որ հաստատ կենան հաւատքին դաւանութեանը մէջ. 4 Ծանուցանելով անոնց թէ խարեբայ վարդապետներ մտած են մէջերնին՝ որ զանոնք մերժրջնեն. որոնց դատապարտելի վարդապետութեանը ու վարմունքին համար առաքեալ պատրաստուած է. 20 իսկ բարեպաշտներուն վրայով կ՚իմացընէ թէ անոնք Աստուծոյ աղօթքի ընելով՝ Սուրբ Հոգիին օգնականութեամբը կրնան հաստատուն կենալ, շնորհօք ամէն անձերնին պահել և ուրիշներն ալ ազատել աս մոլորեցուցիչներուն որոգայթներէն։

1 Յուդա՝ Յիսուս Քրիստոսի ծառայ ու՝ Յակոբոսին եղբայրը՝ ձեզի՛ որ Հայր Աստուծմէն
սրբուած է՛ք, և Ե՛ Յիսուս Քրիստոսէն պահուած՝
2 ե՛ն՝ կանչուած՝ Ողորմութիւն՝ ե՛ ու խաղաղութիւն՝ և սէր՝ ձեր վրայ շատնայ՝։
3 Սիրելինե՛ր՝ բոլոր ջանքը վրան առնելով ձեզի
գրելու՝ ե՛ հասարակաց փրկութենէն համար, իմ ան-
հրաժեշտ հարկ սեպեցի ձեզի գրելո՛ ու յորդորել՝, Հո՛ր
ա Դատ. · ժ · 16։ Գործ. · ա · 13։
բ Ցօհ. · ժե · 11, 12։ 15։ ա Պետ. · ա · 5։
գ Հուդ. · ա · 7։
դ ա Պետ. · ա · 2։ բ Պետ. · ա · 2։
ե Տիտ. · ա · 4։
զ Փիլ. · ա · 27։ ա Տիմ. · ա · 18։ է · 12։ ը Տիմ. · ա · 13։ գ · 7։

մըսկիք ան հաւատքին համար՝ որ անգամ՝ մը սուրբ-
4 բերուն աւանդուեցաւ ։ Ի-Քանզի մէկ քանի մարդիկ դաղտուկ մտան , ը-Նոնք որ առաջուց ասդատապարտութեանը համար որոշուած էին , ամբարիշտներ , Ի-որ մեր Աստուծոյ շնորհքը ՚ի անառակութեան դարձուցին , եւ մի միայն Ի-նքնաիշխանը
5 ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը ուրացան ։ Ընդ-կ՚ուզեմ միտքերնիդ բերել , թէեւ արդէն գիտէք ասիկա , Ի-թէ Տէրը որ ժողովուրդը Ի-նքպատոսի երկրէն ազատեց , Ի-ետքը չհաւատացողները կոր-
6 սընցուց ։ ՚Ի-նչ ան հրեշտակները՝ որ իրենց իշխանութիւնը չպահեցին , հապա իրենց բնակութիւնը ձգեցին , Ի-մընջնջելուր կապերով խաւարի
7 մէջ պահեց հմեծ օրուան դատաստանին ։ Ի-նչպէս Սոդոմ ու Գոմոր եւ անոնց բովանդակը եղած քաղաքները՝ որոնք ասոնց նման պոռնկեցան ընկերներուն մարմինին ետեւէն երթալով , առջնինիս օրինակ կեցեր են՝ յաւիտենական կրակին դատա-
8 պարտութիւնը ընդունելով ։ Ը-Նմանապէս ասոնք ինչորածներն ալ մարմինը կը պղծեն , տէրութիւնը կ՚անարգեն , ՚ի փառաւորներուն դէմ կը հայհոյեն ։
9 Բայց Մ-իքայէլ հրեշտակապետը երբոր Սատանային դէմ պնելով՝ Մովսէսին մարմինին համար կը վիճէր , ՚չհամարձակեցաւ հայհոյութիւնան դատապարտութիւն բերել՝ անոր վրայ , հապա ըսաւ ,
10 Ն Տէրը յանդիմանէ քեզ ։ Ը-Րակ ասոնք՝ ան բա-

ի Գաղ . բ . 4 ։ բ Պետ . բ . 1 ։
ը Հուվ . Թ . 21 , 22 ։ ա Պետ . բ . 8 ։
ի Տիտ . բ . 11 ։ Երբ . ժբ . 15 ։
ձ բ Պետ . բ . 10 ։
ղ Տիտ . ա . 16 ։ բ Պետ . բ . 1 ։ ա Ցօհ . բ . 22 ։
ճ ա Կոր . ժ . 9 ։
ի Թուս . ժդ . 29 , 37 ։ Ել . 64 ։ Ա-ագ . ձղ . 26 ։ Երբ . պ . 17 , 19 ։
ձ Ցօհ . բ . 44 ։

ղ բ Պետ . բ . 4 ։
հ Յայտ . ի . 9 ։
ձ Ծն . ժե . 24 ։ բ Օր . իթ . 23 ։ բ Պետ . բ . 6 ։
ղ բ Պետ . բ . 10 ։
ճ Ել . իբ . 28 ։
ի Դան . ժ . 13 ։ ժբ . 1 ։ Յայտ . ժբ . 7 ։
յ բ Պետ . բ . 11 ։
ն Զաք . պ . 2 ։
ղ բ Պետ . բ . 12 ։

ներուն որ վրն հասկընար , հայհոյութիւն կ՚ընեն ։ Ե-ւ ան բաները որ բնականաբար անբան անասուն-
11 ներու պէս գիտեն , անոնց մէջ կ՚ապականին ։ Վա՛յ անոնց՝ ո-ր Կայենին ճամբովը գացին , Ն-ու Խաղատումին մոլորութեանը պէս ցանկութեամբ վարձքի համար գացին , ու Կորխին հակառակու-
12 թեանը պէս կորսուեցան ։ Ը-Նոնք ե-ղեր սիրոյ խնջոյքներուն մէջ արատներ են , ու ձեզի հետ կերուխումի նստած առանց վախնալու անձերնիդ կը կերակրեն ։ ո-անջուր ամպեր Հովերէն քշուած ։ պտուղներն կորսընցուցած ծառեր , բերք չունեցող , ո-երկու անգամ մեռած , արմատէն
13 խլուած ։ ը-Ծովու կատղած ալիքներ , ՚ո-ր իրենց անեղութեան ամօթը կը փրփրըցընեն ։ մոլորական աստղեր , ե-որոց համար խաւարին մէգը պահուած է յաւիտեան ։
14 Ընոնց վրայ մարգարէացաւ Ենովք ալ՝ ֊ որ եօթներորդ էր Ադամէն , ու ըսաւ , ֊ Ն-Կա՛ Տէրը
15 իր բիւրաւոր սուրբերովը եկաւ , Ը-մենուն դատաստան ընելու , ու բոլոր ամբարիշտները յանդիմանելու իրենց ըրած ամբարշտութեանը բոլոր գործքերուն համար , ե-ւ բոլոր խիստ խօսքերուն համար՝ որ ամբարիշտ մեղաւորները անոր դէմ խօսեցան ։
16 Ընոնք տրտնջողներ ե- ըրթնեցողներ են , որոնք իրենց ցանկութիւններուն համեմատ կ՚երթան , ֊ եւ իրենց բերանները ամբարտաւան խօսքեր կը ղրու-

ո Ծն . դ . 5 ։ ա Ցօհ . պ . 12 ։
ն Թուս . իբ . 7 , 21 ։ բ Պետ . բ . 15 ։
ո Թուս . ժղ . 1 , ։
ղ բ Պետ . բ . 13 ։
ո ա Կոր . ժա . 21 ։
ա Ննաւ . իե . 14 ։ բ Պետ . բ . 17 ։
վ Ներմ . դ . 14 ։
տ Մատ . ժե . 13 ։

բ Եա . ծէ . 20 ։
ց Փիլ . գ . 19 ։
ո բ Պետ . բ . 17 ։
֊ Ծն . և . 18 ։
+ բ Օր . լգ . 2 ։ Դան . է . 10 ։ Զաք . ժգ . 5 ։ Մատ . իե . 31 ։ բ Թես . ա . 7 ։ Յայտ . ա . 7 ։
ո ա Թագ . բ . 3 ։ Սաղ . լա . 18 ։ ղղ . 4 ։ Մաղ . գ . 18 ։
֊ բ Պետ . բ . 18 ։

յին , ՝ և շահի համար երևոյթաչառութիւն կ՚ընեն ։
17 Բ Իսայ գուք սի բնչինք՝ միաբերնի զ բերէք ան խօս-
քերը որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի առաքեալնե-
18 բին առաջուց զրուցուեցաւ ։ Որ ձեզի կ՚ըսէին թէ
՝ վերջի ժամանակը ծաղր ընողներ պիտի գան ,
որոնք իրենց ամբարիշտ ցանկութիւններուն համե-
մատ պիտի երթան ։
19 Ծ Անոնք բնթղնքնին զատող , ՝ հնչաւորներ են ,
20 որ Հոգին չունին ։ Իսայ գուք , սի բնչինք՝ ղանա-
ձերնիդ չինելով ձեր ամենասուրբ հաւատքին վրայ ,
21 և Աստուծոյ սիրոյն մէջ պահեցէք , ըմեր Տէր Յի-
սուս Քրիստոսի ողորմութիւնը սպասելով յաւի-
22 տենական կենաց համար ։ Եւ խորութիւն ընելով՝
23 ոմանց ողորմեցէք ։ Եւ ՝ ոմանք վախով ազատե-
ցէք՝ ՝ կրակէն յափշտակելով զանոնք , առելով
՝ մարմինէն աղտոտուած հանդերձն ալ ։
24 Ե Եւ անոր՝ որ կարող ՝ ձեզ ՝ անբիծ պահել ,
և իր փառքին առջևը անարատ կայնեցնել զնծու-
25 թիւնով , ՞Միր Փրկչին մի միայն *Աստուծոյ [մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոսին ձեռքով] փառք ու մե-
ծութիւն , զօրութիւն ու իշխանութիւն [բոլոր
դարերէն առաջ ,] և հիմա ու բոլոր դարերու
մէջ ։ Ամէն ։

՝ Առակ · իբ · 21 ։ Ցակ · բ · 1 , 9 ։
Բ բ Պետ · գ · 2 ։
՝ ա Տիմ · գ · 1 ։ բ Տիմ · գ · 1 ։ գ · 3 ։ բ Պետ · բ · 1 ։ գ · 3 ։
՞ Առակ · ժբ · 1 ։ Նեղկ · ժգ · 7 ։ Ովս · գ · 14 ։ Ի · 10 ։ Երբ · ժ · 25 ։
՝ ա Կոր · բ · 14 ։ Ցակ · գ · 15 ։
՞ Կող · բ · 7 ։ ա Տիմ · ա · 4 ։
՝ Հռով · բ · 26 ։ Եփես · գ · 18 ։
Ը Տիտ · բ · 13 ։ Բ Պետ · գ · 12 , 13 ։
Ր Հռով · ժա · 14 ։ ՝ ա Տիմ · գ · 16 ։
՛ Ամով · գ · 11 ։ ա Կոր · գ · 15 ։ Զաք · գ · 2 ։
՝ Զաք · գ · 4 , 5 ։ Ցայտ · գ · 4 ։
Ե Հռով · ժգ · 25 ։ Եփես · գ · 20 ։
՝ Կող · ա · 22 ։
՞ Հռով · ժգ · 27 ։ ա Տիմ · ա · 17 ։ բ · 3 ։
ՠ Ո՛մանք իմաստասէր Աստուծոյ

ՅԵՅՏՆՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՒԵՏԱՐԱՆՉԻՆ

ԵՒ ԱՍՏՈՒԾՕՏԵՆ ԵՒՆՏԵՐՆԱՀԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ը

4 Ցովհաննէս իրեն եղած յայտնութիւնը կը գրէ Ասիոյ եօթը եկեղեցիներուն , որոնց նշան ընելու համար ցուցուեցաւ իրեն՝ եօթը ոսկեղէն աշտանակները ։ 7 Քրիստոսի գալուստը , 14 ու անոր զօրութիւնը և մեծափառութիւնը ։

1 Յիսուս Քրիստոսի յայտնութիւնը , ՝ որ Աստուած անոր տուաւ իր ծառաներուն ցուցընելու ի՛նչ որ ՞ շուտով պէտք է րլլալ ։ Է և իր հրեշտակին ձեռքովը խրկելով՝ իր Յովհաննէս ծառային
2 խնայուց , Ծ Որ Աստուծոյ խօսքին վկայութիւնը
3 րաւ , ու Յիսուս Քրիստոսի վկայութիւնը , Բ ինչ որ տեսաւ ։ Ընդունի անոր որ կը կարդայ , ու անոնց որ կը լսեն սա մարգարէութեանս խօսքերը , և կը պահեն ի՛նչ որ անոր մէջը գրուած է ։ Բ ինչու որ ժամանակը մօտ է ։
4 Յովհաննէսէն եօթը եկեղեցիներուն որ Ասիոյ մէջ են ։ Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Ընկէ ՀՈՐ Է Բ և որ էր և որ պիտի գայ , ՛ ու եօթը
5 Հոգիներէն՝ որ անոր աթոռին առջևն են ։ Եւ Յիսուս Քրիստոս է հաւատարիմ վկայէն , ՀՈՐ մեռելներուն անդրանիկն է Ը ու երկրի թագա-

՝ Ծոհ · գ · 32 ։ ը · 26 ։ ժբ · 49 ։
Բ ԳԼ · գ · 1 ։ Հմբ 3 ։
՞ ԳԼ · իբ · 16 ։
՝ ա Կոր · ա · 6 ։ ԳԼ · գ · 9 ։ ժբ · 17 ։ Հմբ 9 ։
Ի ա Ցոհ · ա · 1 ։
՞ Ղռ · ժա · 28 ։ ԳԼ · իբ · 7 ։
Ը Հռով · ժգ · 11 ։ Ցակ · ե · 8 ։ ՝ ա Պետ · գ · 7 ։ ԳԼ · իբ · 10 ։
Ը Նէ · գ · 14 ։ Հմբ 8 ։
Ր Ցոհ · ա · 1 ։
՛ Զաք · գ · 9 ։ գ · 10 ։ ԳԼ · գ · 1 ։ գ · 5 ։ ե · 6 ։ ?
Ի Ցոհ · ը · 14 ։ ա Տիմ · գ · 13 ։ ԳԼ · գ · 14 ։
Լ ա Կոր · ժե · 20 ։ Կող · ա · 18 ։
Ը Եփես · ա · 20 ։ ԳԼ · ժե · 14 ։ ժԹ , 16 ։

ւորնեբուն իշխանը • ֆ անոր որ մեզ սիրեց , ¦ ու
6 մեզ իր արիւնովը մեր մեղքերէն լուացց , ¦ Նու մեզ
թագաւորներ ու քահանաներ ըրաւ Աստուծոյ ու
իր Հօրը , ¦ անոր փառք և զօրութիւն յաւի-
տեանս յաւիտենից : Ամէն :
7 ¦ Ահա ամպերով կու գայ • ու ամէն աչք պիտի
տեսնէ զանիկա , և անոնք որ զանիկայ խոցեցին • և
անոր վրայ կոծ պիտի ընեն ¦ երկրիս բոլոր ազգերը :
8 Այո , Ամէն : ¦ Ես եմ Ալֆա և Օմէգա , կ'ըսէ
Տէրը [Աստուած] , ¦ որ է և որ էր , և որ պիտի
գայ՝ Ամենակալը :
9 Ես Յովհաննէս ձեր եղբայրը՝ և Յիսուս Քրիս-
տոսի նեղութեանը ¦ ու արքայութեանը և համբե-
րութեանը մէջ ¦ ընկերակիցը , պատմոս բսուած
կղզին էի , ¦ Աստուծոյ խօսքին համար ու Յիսուս
10 Քրիստոսի վկայութեանը համար : ¦ Ես * կիրա-
կի օրը ¦ Հոգին իմ վրաս եկաւ , և ու եռանէս մեծ
11 ձայն մը լսեցի փողի ձայնի պէս , որ կ'ըսէր , Ինչ
որ կը տեսնես՝ գիրքի մը մէջ գրէ՝ , ու խրկէ եօթը
եկեղեցիներուն , որ Եփեսոս , ու Զմիւռնիայի ,
և Պէրգամոնի , ու Թիւատիրի , և Սարդիկէի ,
ու Փիլադելփիայի , և Լաւոդիկիայի մէջ ի :
12 Ես դարձայ ան ձայնը տեսնելու՝ որ ինծի կը խօսէր •

ֆ Ցօհ . ժգ . 34 ¦ ժե . 9 ¦ Գաղ . բ . 20 :
¦ Երբ . թ . 14 ¦ ա Ցօհ . ¿ . 7 ¦
հ ¦ա Պետ . բ . 5 , 9 ¦ ԳԼ . ե . 10 ¦ ի . 6 ¦
յ ա Տիմ . գ . 16 ¦ Երբ . ժգ . 21 ¦ ա Պետ . գ . 11 ¦ ե . 11 ¦
ղ Դան . է . 13 ¦ Ա՚ա . իդ . 30 ¦ իգ . 64 ¦ Գոր . ա . 11 ¦
ճ Զաք . ժբ . 10 ¦ Ցօհ . ժԹ . 37 ¦
ն Ես . խա . 4 ¦ խգ . 6 ¦ խը . 12 ¦ Հմր 17 ¦ ԳԼ . բ . 8 ¦
խա . 6 ¦ իբ . 13 ¦
յ Հմր 4 ¦ ԳԼ . գ . 8 ¦ ժա . 17 ¦ ժգ . 5 ¦
չ Հռով . ը . 17 ¦ բ Տիմ . բ . 12 ¦
պ Փիլ . ա . 7 ¦ գ . 14 ¦ բ Տիմ . ա . 8 ¦
ռ ԳԼ . զ . 9 ¦ Հմր 2 ¦
ս Ցօհ . ի . 26 ¦ Գոր . ի . 7 ¦ ա Կոր . ժգ . 2 ¦
* ՚ի՝ տէրունական
տ Գոր . ժ . 10 ¦ բ Կոր . ժբ . 2 ¦ ԳԼ . գ . 2 ¦ ժէ . 3 ¦ խա . 10 ¦
Ք ԳԼ . գ . 1 ¦ ժ . 8 ¦

ու երբոր դարձայ՝ ~ եօթը ոսկեղէն աշտանակները
13 տեսայ • " Նաև եօթը աշտանակներուն մէջ Է մէկը
Որդւոյ մարդոյ նման՝ պճնաւոր ՚՚ պատմուճանի մը
հագած • ¦ ու կուրծքին վրայ ոսկի գօտի մը կա-
14 պած • Նաև իր գլուխը ¦ ու մազերը՝ բուրդի պէս
ձերմակ ~ ձիւնի պէս , ՚՚ ու իր աչքերը՝ կրակի
15 բոցի պէս • ֆ Նաև իր ոտքերը ոսկեպղինձի նման՝ որ-
պէս թէ ջոցի մէջ կրակ դարձած , ֆ ու իր ձայնը
16 չատ ջուրերու ձայնի պէս • Նաև ° իր աջ ձեռքին
մէջ եօթը աստղ ունէր , ֆ ու իր բերնէն սրած
երկսեռան սուր մը կ'ելլէր , ՚՚ և իր երեսը արեւու
17 պէս էր՝ ՚՚ իր զօրութեամբը կը փայլի : ¦ Ու-
երբոր տեսայ անիկայ , իր ոտքը ինկայ մեռելի պէս •
ֆ ու իր աջ ձեռքը իմ վրաս դրաւ ու ըսաւ ինծի , Մի
18 վախնար • Ես եմ Առաջինը ու Վերջինը • ¦ Նաև
ես կենդանի եմ , ու ես ան եմ որ մեռայ , և
ահա կենդանի եմ յաւիտեանս յաւիտենից • և և
ես ունիմ մահուան ու դժոխքին բանալիները :
19 [Ուստի]գրէ՛ ¿ի՛նչ որ կը տեսնես , ¦ ան որ կայ
20 ֆ ու ան որ երբը պիտի ըլլայ • ¦ Նօրհը աստ-
ղերուն խորհուրդը՝ որ իմ աջ ձեռքիս մէջը
տեսար , և և եօթը ոսկեղէն աշտանակները • ան

~ Հմր 20 ¦ Եզ . իե . 37 ¦ Զաք . գ . 2 ¦ ՚՚ ԳԼ . բ . 1 ¦
Է Եզեկ . ա . 26 ¦ Դան . է . 13 ¦ ժ . 16 ¦ ԳԼ . ժգ . 14 ¦
՚՚ Դան . ժ . 5 ¦
ր ԳԼ . ժե . 6 ¦
ց Դան . է . 9 ¦
՚ Դան . ժ . 6 ¦ ԳԼ . բ . 18 ¦ ԺԹ . 12 ¦
ֆ Եզեկ . ա . 7 ¦ Դան . ժ . 6 ¦ ԳԼ . բ . 18 ¦
+ Եզեկ . խգ . 2 ¦ Դան . ժ . 6 ¦ ԳԼ . ժգ . 2 ¦ ԺԹ . 6 ¦
ո Հմր 20 ¦ ԳԼ . բ . 1 ¦ գ . 1 ¦
ֆ Ես . խԹ . 2 ¦ Եփես . գ . 17 ¦ Երբ . գ . 12 ¦ ԳԼ . բ . 12 , 16 ¦ ԺԹ . 15 , 21 ¦ ֆ
՚՚ Գոր . իգ . 13 ¦ ԳԼ . ժ . 1 ¦
Բ Եզեկ . ա . 28 ¦
ֆ Դան . բ . 18 ¦ ժ . 10 ¦
ֆ Ես . խա . 4 ¦ խգ . 6 ¦ խը . 12 ¦ ԳԼ . բ . 8 ¦ իբ . 13 ¦ Հմր 10 ¦
Ի Հռով . գ . 9 ¦
Ղ ԳԼ . գ . 9 ¦ ե . 14 ¦
Ե Սաղ . կը . 20 ¦ ԳԼ . ի . 1 ¦
Ը Հմր 12 , ¦
Ը ԳԼ . բ . 1 , ¦
ֆ ԳԼ . գ . 1 , ¦
Ի Հմր 16 ¦
Լ Հմր 12 ¦

հօթը աստղերը Ե հօթը եկեղեցիներուն հրեշտակները են . Ը և հօթը աշտանակները հօթը եկեղեցիներն են :

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Եփեսոսի , Ս Զմիւռնիայի , 12 Պէրգամոնի 18 և Թիւատիրի եկեղեցիներուն հրեշտակներուն՝ այսպէս գոչելու պատուէրներ տրուելու պատճառները , ու ան եկեղեցիներուն եղած գովութիւնները ու յանդիմանութիւնները ,

1 Եփեսոսի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշտակին գրէ ,
– Ըսածէս կ'ըսէ անիկայ որ իր աջ ձեռքին մէջ
հօթը աստղերը ունի , Ը ու հօթը ոսկեղէն աշտա-
2 նակներուն մէջը կը պտըտի . Թ Գիտեմ քու գործ-
քերդ՝ և քու աշխատութիւնդ ու քու համբե-
րութիւնդ , և որ չարերուն չես կրնար տանիլ , Ժ ու
փորձեցիր անոնք Ի որ կ'ըսեն թէ իրենք առաքեալ
3 են ու չեն , և դուրս թէ ստախօս են . Լ Համ-
բերութիւն ունենալով՝ Խեղճութիւն կրեցիր իմ
4 անունիս համար Ղու չլծուելով : Բայց քեզի
դէմ բան մը ունիմ , որ քու առջի սէրդ ձգեցիր :
5 Մի՛տդ բեր հիմա ուսկից որ ինկար , ու ապաշ-
խարէ՛ և քու առջի գործքերդ ըրէ . Ե եթէ ոչ՝
շուտով կու գամ քեզի , ու քու աշտանակդ իր
տեղէն պիտի շարժեմ՝ թէ որ ապաշխարես :
6 Բայց ասիկայ ունիս , որ Ծ Նիկողայոսեանց գործ-
7 քերը կ'ատես , որոնք ես ալ կ'ատեմ : Ի Ըն որ
ականջ ունի՝ թող լսէ թէ Հոգին ինչ կ'ըսէ ե-
կեղեցիներուն . Ըն որ կը յաղթէ՝ անոր ծառել
պիտի տամ Կենաց ծառէն որ Աստուծոյ դրախ-
տին մէջն է :

Ա Մաղ . բ . 7 ; ԳԼ . բ . 1 , ՃԱ ;
Գ Ա՛ք . գ . 2 ; Մատ . ե . 15 ;
Փիլ . բ . 15 ;
Ա ԳԼ . ա . 16 , 20 ;
Բ ԳԼ . ա . 13 ;
Գ Սաղ . ա . 6 ; Հմր 9 , 13 , 19 ;
ԳԼ . գ . 1 , 8 , 15 ;
Դ ա Ցօհ . գ . 1 ;
Ե Բկոր . ժա . 13 ; Բ Պետ . բ . 1 ;
Զ Գաղ . գ . 9 ; Եբր . ժբ . 3 , 5 ;
Է Մատ . խա . 41 , 43 ;
Ը Հմր 15 ;
Թ Մատ . ժա . 15 ; ժգ . 9 , 43 ; Հմր 11 , 17 , 29 ; ԳԼ . գ . 6 , 13 , 22 ; ժգ . 9 ;
Ժ ԳԼ . իբ . 2 , 14 ;
Ի Ծն . բ . 9 ;

8 Լ Եւ Զմիւռնիայի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշ-
տակին գրէ , Ըսածէս կ'ըսէ Ը Առաջինը ու Վեր-
9 ջինը , որ մեռաւ ու կենդանացաւ . Ի Գիտեմ քու
գործքերդ ու նեղութիւնդ և աղքատութիւնդ ,
(Բայց հարուստ ես ,) ու անոնց հայհոյութիւ-
նը՝ Ն որ կ'ըսեն թէ իրենք Հրեայ են ու չեն ,
10 Հ հապա Սատանային ժողովք մը : Յ Ինաւ մի՛
վախնար ան բաներէն որ պիտի կրես . ահա Ան-
սարկուն ձեղմէ մէկ քանիները բանտը պիտի ձգէ
որ փորձուիք , և տասը օր նեղութիւն պիտի ունե-
նաք . Ղ մինչև Ի մահ հաւատարիմ եղիր , Ճ ու
11 քեզի կենաց պսակը պիտի տամ : Ո Ըն որ ականջ
ունի՝ թող լսէ թէ Հոգին ինչ կ'ըսէ եկեղեցի-
ներուն . Ըն որ կը յաղթէ՝ Չ երկրորդ մահէն պիտի
չվնասուի :
12 Ր Պէրգամոնի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշտա-
կին գրէ , Ն Ըսածէս կ'ըսէ անիկայ որ սրած երկ-
13 բերան սուրը ունի . Շ Գիտեմ քու գործքերդ , և
թէ ուր կը բնակիս՝ Սատանային աթո-
ռին եղած տեղը , ու իմ անունս կը պահես , և իմ
հաւատքս չուրացար ան օրերը անգամ՝ որ Ան-
սաս իմ հաւատարիմ վկաս սպանուեցաւ ձեր մէ-
14 ջը , ուր որ Սատանան կը բնակի : Բայց քեզի
դէմ քիչ մը բան ունիմ , որ հոդ Խ Բաղաամին
վարդապետութիւնը բռնողներ ունիս , որ Բաղա-
կին սորվեցուց Իսրայէլի որդւոց առջև գայթակ-
ղութիւն դնել , Ո որ անոնք կուռց զոհուածները

Լ ԳԼ . ա . 17 , 18 ;
Ի Հմր 2 ;
Ն Դտ . ժբ . 21 ; ա Տիմ . գ . 18 ; Ցակ . բ . 5 ;
Շ Հռով . բ . 17 , 28 , 29 ; Թ . 6 ; ԳԼ . գ . 9 ;
Յ Մատ . ժ . 22 ;
Ղ Մատ . խդ . 13 ;
Ճ Ցակ . ա . 12 ; ԳԼ . գ . 11 ;
Ո Հմր 7 ; ԳԼ . ժգ . 9 ;
Չ ԳԼ . ժ . 14 ; իա . 8 ;
Պ ԳԼ . ա . 16 ;
Ջ Հմր 2 ;
Ռ Հմր 9 ;
Ս Թուա . խգ . 14 ; իե . 1 ; լա . 16 ; բ Պետ . բ . 15 ; Ցուդ . 11 ;
Տ Հմր 20 ; Գոր . ժե . 29 ; ա Կոր . ը . 9 , 10 ; ժ . 19 , 20 ;

15 ուժանն Ինչու պոռնկութիւն ընեն : ՚Ասանկ ալ
դուն Նիկոլայոսեանց վարդապետութիւնը բռնող-
16 ներ ունես , որն որ ես կ'ատեմ : [Ապաշ-
խարէ • եթէ ոչ՝ շուտով կու գամ քեզի , ՚ու իմ
բերնիս սրովը պիտի պատերազմիմ անոնց հետ :
17 Ականջ ունի՝ թող լսէ թէ Հոգին ինչ
կ'ըսէ եկեղեցիներուն • Յաղթողին որ կը յաղթէ պահուած
մանանային ուտել պիտի տամ անոր , ու ճերմակ
խիճ մը պիտի տամ անոր , և անոր խիճին վրայ
՚նոր անուն մը գրուած , որն որ մէկը չգիտեր ,
բայց միայն անոր որ կ'ընդունի :
18 Նաև Թիւատիրի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշտա-
կին գրէ , Այսպէս կ'ըսէ Աստուծոյ Որդին , ՚որ
կրակի բոցի պէս աչքեր ունի , ու իր ոտքերը
19 ոսկեպղինձի նման են • Գիտեմ քու գործերդ և
սէրդ ու ծառայութիւնդ , և քու հաւատքդ ու
համբերութիւնդ , և թէ քու վերջին գործերդ
20 առաջիններէն շատ են : Բայց քեզի դէմ բան մը
ունիմ , որ թող կու տաս ՚Յեզաբէլ կինը , որ
ինքզինքը մարգարէուհի կ'անուանէ , ու իմ ծա-
ռաներս մոլորեցնելով՝ կը սորվեցնէ և պոռնը-
21 կութիւն ընել և կուռ զոհուածները ուտել , ՚Նա
ես անոր ժամանակ տուի իր պոռնկութենէն վրայ
22 ապաշխարելու , ու չապաշխարեց : Ահա ես զանիկայ
անկողինը պիտի ձգեմ , ու անոր հետ շնութիւն
ընողները՝ մեծ նեղութեան մէջ , թէ որ իրենց
23 գործքերուն վրայ չապաշխարեն : Նաև անոր զա-
ւակները մահով պիտի սպաննեմ • ու բոլոր եկե-

ղ ա Կոր • ը • 13 , ԼԱ ։
ՠ Հմր 6 ։
ա Ես • ժա • 4 ։ բ Թես • բ • 8 ։ ԳԼ • ա • 16 ։ ԺԹ • 15 , 21 ։
Ճ Հմր 7 , 11 ։
գ ԳԼ • ը • 12 ։ ԺԹ • 12 ։
բ ԳԼ • ա • 14 , 15 ։
դ Հմր 2 ։
ե Գ Թագ • Ժղ • 31 ։ իա • 25 ։ Դ Թագ • Լ • 7 ։
զ ԵԼ • ԼԷ • 15 ։ Գոր • ԺԸ • 20 , 29 ։ ա Կոր • ժ • 19 , 20 ։ Հմր 14 ։
է Հռով • բ • 4 ։ ԳԼ • Լ • 20 ։

ղեցիները պիտի գիտնան ։ Թէ ես ան եմ՝ որ երի-
կամէնքերը ու սիրտերը կը քննեմ • Ձ և ամէն
մէկերնուդ ձեր գործերուն համեմատ պիտի հա-
24 տուցանեմ : Բայց ձեզի կ'ըսեմ միւսներուդ որ
Թիւատիրի մէջ էք , ու ան վարդապետու-
թիւնը չունիք , որ Ճանչցած Սատանային խո-
րունկ բաները՝ (ինչպէս որ կ'ըսեն •) ՚Ձեր վրայ
25 ուրիշ ծանրութիւն չեմ ձգեր • Բ Հապա ան որ
26 ունիք՝ պահեցէք մինչև որ ես գամ : Նաև ան որ
կը յաղթէ ՚ու իմ գործքերս մինչև վերջը կը պա-
հէ , ՚անոր իշխանութիւն պիտի տամ ազգերուն
27 վրայ , (Ան պիտի հովուէ զանոնք երկաթէ գա-
ւազանով • անոնք բրուտի անօթներու պէս պիտի
28 փշրուին •) Ինծմէ որ ես ալ իմ Հօրմէս առի •
29 ու անոր պիտի տամ Ճառաւօտեան աստղը : Ով
որ ականջ ունի՝ թող լսէ թէ Հոգին ինչ կ'ըսէ
եկեղեցիներուն :

ԳԼՈՒԽ Գ

2 Բրիտաոս կը յանդիմանէ Սարդիկէի եկեղեցիին հրեշտակը • 3 կը յորդորէ զանիկայ որ ապաշխարէ , և սպառնալիք կ'ընէ անոր • 8 կը գովէ փիլադելփիայի եկեղեցիին հրեշտակը 10 իր արթնութեանը և համբերութեանը համար • 15 կը նախատէ Լաւոդիկէի եկեղեցիին հրեշտակը՝ ո՛չ պաղ և ո՛չ տաք ըլլալուն համար , 19 և կը պատուիրէ որ աւելի նախանձաւոր ու Ընծմէնանչ ըլլայ : 20 Բրիտաոս դուռը կայնած կը բացէ :

1 Նաև Սարդիկէի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշտակին գրէ , ՚Այսպէս կ'ըսէ անիկայ որ ունի Ա-

ՠ ա Թագ • ժղ • 7 ։ ա Պտ • իբ • 9 ։ իթ • 17 ։ բ Պտ • ղ • 30 ։ Սաղ • կ • 9 ։ Երեմ • ժա • 20 ։ ԺԸ • 10 ։ ի • 12 ։ Ցօհ • բ • 24 , 25 ։ Գոր • ա • 24 ։ Հբռով • բ • 27 ։
Ճ Սաղ • կբ • 12 ։ Մատ • ժզ • 27 ։ Հռով • բ • 6 ։ ժգ • 12 ։ բ Կոր • և • 10 ։ Գաղ • ղ • 5 ։ ԳԼ • ի • 12 ։
գ Գոր • ԺԸ • 28 ։
բ ԳԼ • գ • 11 ։
դ Ցօհ • ղ • 29 ։ ա Ցօհ • գ • 23 ։
ե Պատ • ԺԹ • 28 ։ Ղտ • իբ • 29 , 30 ։ ա Կոր • ղ • 3 ։ ԳԼ • գ • 21 ։ ի • 4 ։
զ Սաղ • բ • 8 , 9 ։ Լթ • 14 ։ Դան • և • 22 ։ ԳԼ • ԺԸ • 5 ։ ԺԹ • 15 ։
է բ Գնա • ա • 19 ։ ԳԼ • իբ • 16 ։
Ը Հմր 7 ։
ա ԳԼ • ա • 4 , 16 ։ գ • 5 ։ և • 6 ։

տուածոյ հօթը ✱ոգիները՝ ու հօթը աստղերը՝ ✱
Ե Գիտեմ քու գործերդ՝ որ դուն անուն ունիս
2 թէ կենդանի ես , ե ու մեռած ես : Արթնուն կե-
ցիր և հաստատէ մնացած բաները որ մեռնելու
վրայ են , ինչու որ քու գործերդ Աստուծոյ առ-
3 ջեւը կատարեալ չգտայ : Ը ✱իմա մի սրդ բերը
թէ ինչպէս ընդունեցիր ու լսեցիր , ու պահէ և
ապաշխարէ . Ըթայց թէ որ արթնցնալու չըլլաս ,
գողի պէս քու վրադ պիտի գամ , ու ընաւ պիտի
չգիտնաս թէ ո՛ր ժամուն քու վրադ պիտի գամ :
4 Սակայն քանի մը անձինք ունիս Սարդիկէի մէջ ,
ը որոնք իրենց հանդերձները չաղտոտեցին , ու
անոնք հետս պիտի պտրտին ճերմակներով
5 արժանի են : Ան որ կը յաղթէ՝ ը ճերմակները պի-
տի հագնի . ե ու ես անոր անունը չեմ ջնջեր
պիտի ջաւրեմ , և անոր անունը պիտի դաւանիմ
իմ ✱օրս առջեւը ու անոր հրեշտակներուն առջեւը :
6 Ը Ան որ ականջ ունի՝ թող լսէ թէ ✱ոգին ինչ
կ՚ըսէ եկեղեցիներուն :
7 Եւ Փիլադելփիայի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշ-
տակին գրէ , ը Ա՛յսպէս կ՚ըսէ ան Սուրբը՝ ե ան
Ճշմարիտը ը որ Դաւիթի բանալին ունի , ե ինչ
բանայ ու մէկը չկայ որ գոցէ , և կը գոցէ ու
8 մէկը չկայ որ բանայ . ը Գիտեմ քու գործերդ .
Տես քու առջեւդ բացուած դուռ մը դրի , որ մէ-

ե Գէն . բ . 2 ։
զ Եփես . բ . 1 , 5 ։ ա Տիմ . ե . 6 ։
է ա Տիմ . գ . 20 ։ բ Տիմ . ա .
13 ։ Հմր 11 ։
ը Հմր 19 ։
թ Ա՛ստ . իգ . 42 , 43 ։ իե .
13 ։ Ա՛ստ . ժգ . 33 ։ Ղու .
ժբ . 39 , 40 ։ ա Թես . ե . 2 ,
6 ։ բՊետ . գ . 10 ։ Գէ . ժգ . 15 ։
ժ Ցուդ . 23 ։
ի Գէ . գ . 4 ։ դ . 11 ։ է . 9 , 13 ։
լ Գէ . ժե . 8 ։
խ Եզ . լբ . 32 ։ Սաղ . կե . 28 ։

ծ Փիլ . գ . 3 ։ Գէ . ժգ . 8 ։
ժէ . 8 ։ ի . 12 ։ իա . 27 ։
կ Ա՛ստ . ժ . 32 ։ Ղու . ժբ . 8 ։
հ Գէ . բ . 7 ։
ձ Դտր . գ . 14 ։
ղ ա Ցով . է . 20 ։ Հմր 14 ։ Գէ .
ա . 5 ։ դ . 10 ։ ժե . 11 ։
ճ Ես . իբ . 22 ։ Ղու . ա . 32 ։
Գէ . ա . 18 ։
յ Ա՛ստ . ժգ . 19 ։
ն Ցոբ . ժբ . 14 ։
շ Հմր 1 ։
ո ✱ակոբ . ժգ . 9 ։ բԿոր . բ . 12 ։

կը ձգնաւր դոցել . ինչու որ դուն քիչ մը կարո-
ղութիւն ունիս , և իմ խօսքս պահեցիր ու իմ
9 անունս չուրացար : Ահա ես քեզի կու տամ Սա-
տանային ժողովքին եղողները՝ որոնք կ՚ըսեն թէ
իրենք ✱ըհայ են ու չեն , հապա սուտ կ՚ըսեն :
Ահա պիտի ստիպեմ անոնք որ գան ու երկրպա-
գութիւն ընեն քու ոտքերուդ առջեւը , և ճանչնան
10 թէ ես քեզ սիրեցի : Որովհետեւ իմ համբերու-
թեանս խօսքը պահեցիր , ես ալ քեզ պիտի
պահեմ փորձութեան ժամանակը , ո որ պատասան
է գալու բոլոր աշխարհի վրայ՝ երկրիս երեսը
11 ընակողները փորձելու համար : Ո Ահա ես չուտով
կու գամ . Ունեցածդ ամո՛ւր բռնէ , ո որ մէկը
12 չառնէ քու պսակդ : Ան որ կը յաղթէ անիկայ
իմ Աստուծոյս տաճարին մէջ ո սիւն մը պիտի
ընեմ , ու ալ դուրս պիտի ելլէ . Եւ անոր վրայ
իմ Աստուծոյս անունը պիտի գրեմ , ու իմ Աս-
տուծոյս քաղաքին անունը , ո այսինքն նոր Երու-
սաղէմին , որ երկինքէն իմ Աստուծմէս կ՚իջնէ ,
13 և իմ նոր անունս . Ը Ան որ ականջ ունի՝ թող
լսէ թէ ✱ոգին ինչ կ՚ըսէ եկեղեցիներուն :
14 Եւ Լաւոդիկէի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշտա-
կին գրէ , ո Ա՛յսպէս կ՚ըսէ Ամէնը՝ ե հաւատարիմ
ու ճշմարիտ Վկան , ե Աստուծոյ արարածոց Սկիզ-
15 բը . Գիտեմ քու գործերդ որ ո՛չ պաղ ես
ու ո՛չ տաք . երանի թէ պաղ ըլլայիր կամ տաք :
16 Ասոր դուն որ դաղջ ես , ու ո՛չ տաք՝ ո՛չ ալ պաղ ,

ջ Գէ . բ . 9 ։
ռ Ես . խթ . 23 ։ կ . 14 ։
ս Բ Պետ . բ . 9 ։
վ Ղու . բ . 1 ։
տ Ես . իդ . 17 ։
ր Փիլ . գ . 5 ։ Գէ . ա . 3 ։ իբ .
7 , 12 , 20 ։
ց Գէ . բ . 25 ։
ւ Գէ . բ . 10 ։
ո գ Թագ . է . 21 ։ Գաղ . բ . 9 ։

ե Գէ . բ . 17 ։ ժգ . 1 ։ իբ . 4 ։
զ Գաղ . գ . 26 ։ Եբր . ժբ .
22 ։ Գէ . իա . 2 , 10 ։
է Գէ . իբ . 4 ։
ը Գէ . բ . 7 ։
թ Ես . կե . 16 ։
ժ Գէ . ա . 5 ։ ժԹ . 11 ։ իբ .
6 ։ Հմր 7 ։
ի Ա՛ղդ . ա . 15 ։
լ Հմր 1 ։

17 քեզ բերեմ զայն դուրս փախչելու վրայ եմ՝ Պահպանէ կ՚ըսես, ֊ Ես հարուստ եմ՝ ու մեծցայ, և բանի մը կարօտ չեմ՝ ու չես գիտեր որ դուն խեղճ ու թշուառ
18 ու կոյր ես՝ և աղքատ ու կոյր ու մերկ։ Ես քեզի խորհուրդ կու տամ՝ — ինծմէ կրակի մէջ փորձուած ոսկի ծախու առ որ հարստանաս, ֊ ու ճերմակ հանդերձներ՝ որ հագնիս, որ քու ամօթալի մերկութիւնդ չերեւնայ։ և աչքերդ դնդղիր որ
19 տեսնես։ ֊ Ես իմ ամէն սիրածս կը յանդիմանեմ ու կը խրատեմ։ ուստի նախանձաւոր եղիր ու
20 ապաշխարէ։ Ահա ես դուռը կայներ եմ ու կը զարնեմ։ Եթէ որ մէկը իմ ձայնս լսէ ու դուռը բանայ, ես անոր քովը պիտի մտնեմ՝ և անոր
21 հետ ընթրիք պիտի ընեմ, ան ալ իմ հետս։ Ան որ կը յաղթէ, իմ հետս ես իմ աթոռս նստել պիտի տամ անոր, ինծոր որ ես ալ յաղթեցի ու
22 իմ Հօրս հետ անոր աթոռը նստայ։ Ան որ ականջ ունի՝ թող լսէ թէ Հոգին ի՛նչ կ՚ըսէ եկեղեցիներուն։

ԳԼՈՒԽ Դ

2 Յովհաննէս Աստուծոյ աթոռը կը տեսնէ երկինքի մէջ։ 4 Քառասուերս երէցները։ 6 Չորս կենդանիները՝ որոնք առջեւնուն ու եւնէնուն աչքերով լեցուն էին։ 10 Երէցները իրենց պսակները աթոռին վրայ նստողին առջեւ դնելով, երկրպագութիւն կ՚ընեն անոր։

1 Ես բաներէն ետքը տեսայ, և ահա երկինքէ մէջ բացուած դուռ մը կար, — և առջի ձայնը որ լսեցի, փողի նման էր, որ ինծի հետ կը խօսէր ու կ՚ըսէր, ֊ Հոս ելլէ ու ասկէ ետքը պիտի
ֆ Ովս. ժբ. 9։ ա Կոր. գ. 8։
— Ես. ծե. 1։ Մատ. ժգ. 44։ իե. 9։
֊ բ Կոր. ե. 3։ Գլ. է. 13։ ժգ. 15։ ժթ. 8։
֏ Ցոբ. ե. 17։ Առակ. գ. 11, 12։ Եբր. ժբ. 5, 6։ Յակ. ա. 12։
֐ Երդ. ե. 2։
Ր Ղուկ. ժբ. 37։
Ց Յով. ժգ. 23։
Ք Մատ. ժթ. 28։ Ղուկ. իբ. 30։ ա Կոր. գ. 2։ բ Տիմ. բ. 12։ Գլ. բ. 26, 27։
Ը Գլ. բ. 7։
— Գլ. ա. 10։
Ջ Գլ. ժա. 12։
֏ Գլ. ա. 19։ իբ. 6։

2 նեռը քեզի ցուցընեմ։ Ահա լուսա մը ելոքին իմ վրաս եկաւ. Եւ ահա աթոռ մը դրուած էր երկ-
3 նիի մէջ. Ան աթոռին վրայ մեկը նստեր էր. և նստողը յասպիս ու սարդիոն քարերու երեւոյթին
4 նման էր։ Ան աթոռին բոլորտիքը շրջիաքոյ երեւոյթի նման. ու աթոռին բոլորտիքը քսանուչորս աթոռներ, և ան աթոռներուն վրայ քսանուչորս երէցներ նստեր էին Ճերմակ հանդերձներ հագած, ու գլուխնին ոսկիէ պսակ-
5 ներ ունէին։ Ան աթոռէն Ճիւլաներ ու ձայներ և որոտումներ կ՚ելլէին, ֊ ու աթոռին առջեւ եօթը հատ բորբոքած կրակի ջամբաներ կային, ֊ որոնք
6 Աստուծոյ եօթը ելոքիներն են։ Ան աթոռին առջեւը իբրեւ ապակեղէն ծով մը՝ ակնխանիի նման, և ֊ աթոռին մէջը ու աթոռին բոլորտիքը չորս կենդանիներ, որ աչքերով լեցուն էին առջեւէն
7 ֊ ու հետեւէն։ Առջի կենդանին առիւծի նման էր, ու երկրորդ կենդանին զուարակի նման, և երրորդ կենդանին մարդու երես ունէր, ու չորրորդ
8 կենդանին թռչող արծիւի նման։ Չորս կենդանիներուն ամէն մէկը չորս վեց թեւ ունէր, ու ներսէն ու աչքերով լեցուն էին. ու չեն հանգչիր գիշեր ու ցորեկ ալ դիշերը՝ ըսելով՝ Սուրբ՝ Սուրբ՝ Սուրբ՝ Տէր Աստուած Ամենա-
9 կալ, որ էր և որ է և որ պիտի գայ։ Ու երբոր ան կենդանիները փառք ու պատիւ և գո-
֊ Գլ. ա. 10։ ժե. 3։ իա. 10։
֏ Ես. ղ. 1։ Երեմ. ժէ. 12։ Եզեկ. ա. 26։ ժե. 1։ Դանիէ. է. 9։
Ր Եզեկ. ա. 28։
Ց Գլ. գ. 4, 5։ է. 11։ է. 9, 13, 14։ ժթ. 14։
Ք Հմր 10։
Ը Գլ. ը. 5։ ժգ. 18։
— Եզ. լբ. 23։ բ Մն. գ. 20։ Եզեկ. ա. 18։ Զաք. գ. 2։
Ջ Գլ. ա. 4։ գ. 1։ է. 6։
֏ Եզ. լբ. 8։ Գլ. ժե. 2։
Ր Եզեկ. ա. 5։
Ց Հմր 8։
Ք Եզեկ. ա. 10։ ժ. 14։
Ը Ես. գ. 2։
— Հմր 6։
Ջ Ես. գ. 3։
֏ Գլ. ա. 8։
֐ Գլ. ա. 4։

հուԹիւն կու տային աԹոռին վրայ նստողին՝ յոր
10 կենդանի է յաւիտեանս յաւիտենից , ՚ի Յաստուածոյ
չորս երէցները աԹոռին վրայ նստողին առջեւը
կ՚իյնային ու երկրպագուԹիւն կ՚ընէին յաւի-
տեանս յաւիտենից կենդանի եղողին , ՚ու իրենց
պսակները աԹոռին առջեւը կը ձգէին՝ ըսելով ,
11 Ի Ընժանի ես Տէր՝ փառք ու պատիւ և զօրուԹիւն
առնելու , ՚ի՝ ինչու որ ամէն բան դուն ստեղծեցիր ,
ու քու կամքովդ եղան ու ստեղծուեցան ։

ԳԼՈՒԽ Ե

1 ԵօԹը կնիքով կնքուած գիրքը ։ 9 Միայն մորԹուած գառ-
նուկը արժանի էր զանիկայ բանալու ։ 12 Ա՛ստ որպ երէց-
ները փառք ու գոհուԹիւն կու տան անոր , 9 ու կը խոստո-
վանին ԹԷ անիկայ փրկեց զիրենք իր արիւնովը ։

1 Ի՛ւ աԹոռին վրայ նստողին աջ ձեռքը ՚ի մէկ գիրք
մը տեսայ՝ ներսէն ու դուրսէն գրուած , Բ՚ւ
2 եօԹը կնիքով կնքուած ։ ՚Ու մէկ զօրաւոր հրեշ-
տակ մը տեսայ՝ որ մեծ ձայնով կը կանչէր , ՚Ո՞վ
արժանի է աս գիրքը բանալու և անոր կնիք-
3 ները քակելու ։ Ի՛ւ ՚ոչ երկինքի մէջ՝ ՚ոչ երկրի
վրայ ու ՚ոչ երկրի տակը գոյութիւն մէկը՝ որ կա-
րող ըլլար ան գիրքը բանալու , ՚ոչ ալ անոր նա-
4 յելու ։ Ես ալ սաստիկ կու լայի՝ որ մէկը արժա-
նի չգտնուեցաւ ան գիրքը բանալու , ՚ոչ ալ անոր
5 նայելու ։ ՚Ու երէցներէն մէկը ըսաւ ինծի , Մի՛
լար ։ Ա՛տա Յուդայի ցեղէն եղող Առիւծը՝ Դա-
ւիթի Արմատը յաղթեց ան գիրքը բանալու և ու
6 անոր եօԹը կնիքները քակելու ։ Ի՛ւ տեսայ որ ա-

ա ԳԼ · ա · 18 ; ե · 14 ; ԺԵ · 7 ։
բ ԳԼ · ե · 8 , 14 ։
գ Հմր 9 ։
դ Հմր 4 ։
ե ԳԼ · ե · 12 ։
զ Ծն · ա · 1 ։ Գոր · ԺԿ · 24 ։ Եփս · գ · 9 ։ Կող · ա · 16 ։ ԳԼ · Ժ · 6 ։
է Եզեկ · բ · 9 , 10 ։
ը Ես · ԼԹ · 11 ։ Դան · Ժբ · 4 ։
թ Հմր 13 ։
ժ Ծն · խԹ · 9 , 10 ։ Երբ · Կ · 14 ։
ի Ես · ԺԱ · 1 , 10 ։ Հռով · ԺԱ · 12 ։ ԳԼ · ԼՐ · 16 ։
լ Հմր 1 ։ ԳԼ · Ղ · 1 ։

ԹիւռԷն ու չորս կենդանիներուն մէջտեղը և երէց-
ներուն մէջտեղը կայացած Ե Գառնուկ մը կար՝ որպէս
ԹԷ մորԹուած , որ եօԹը եղջիւր ։ ու եօԹը աչք
ունէր , ՚ի որոնք Ա՛ստուծոյ եօԹը ՚ոգիներն են՝ որ
7 բոլոր երկիրը կը խրկուին ։ Ի՛ւ անիկայ եկաւ ՚ու
աԹոռին վրայ նստողին աջ ձեռքէն գիրքը առաւ ։
8 ՚Ու երբոր գիրքը առաւ , ՚ի չորս կենդանիները ու
քսանուչորս երէցները Գառնուկին առջեւը ինկան ,
Ն և ամէնքն ալ քնարներ ունէին , ու ոսկիէ խը՛ն-
կաման ներ խունկով լեցուն , ՚ի որ սուրբերուն ա-
9 ղօԹքն է ։ ՚Ի՛ւ նոր երգ մը կ՚երգէին՝ ըսելով ,
Ի Ընժանի ես դուն աս գիրքը առնելու և անոր
կնիքները բանալու ։ Ո՛ւնչու որ մորԹուեցար , ՚ի ու
մեզ Ա՛ստուծոյ քու արիւնովդ Ղ՚ամէն
10 ցեղէ ու լեզուէ և ժողովուրդէ ու ազգէ ։ ՚Ե Ի՛ւ
մեզ մեր Ա՛ստուծոյ ԹագաւորներՆ ու քահանաներ
11 ըրիր , ու երկրի վրայ պիտի Թագաւորենք ։ Ի՛ւ
նայեցայ՝ ու շատ հրեշտակներու ձայն լսեցի , ՚ի որոնք
աԹոռին ու կենդանիներուն և երէցներուն բոլոր-
տին Էին ։ ՚Ի ու անոնց Թիւն էր բիւրը բիւրուց և
12 հազարը հազարաց ։ Որոնք մեծ ձայնով կ՚ըսէին ,
Ն Ա՛ն մորԹուած Գառնուկը արժանի է զօրուԹիւն
ու հարստուԹիւն և իմաստուԹիւն ու կարողու-
ԹիւնՆ և պատիւ ու փառք ու օրՀնուԹիւն առնելու ։

ա Ես · ծգ · 7 ; ՁՕՀ · ա · 29 , 86 ; ա Պետ · ա · 19 ։ ԳԼ · ԺԳ · 8 ; Հմր 9 , 12 ։
բ Զաք · գ · 9 ։ դ · 10 ։
գ ԳԼ · դ · 5 ։
դ ԳԼ · դ · 2 ։
ե ԳԼ · դ · 8 , 10 ։
զ ԳԼ · Ժդ · 2 ; ԺԼ · 2 ։
է Սաղ · ՀԽա · 2 ։ ԳԼ · ը · 3 , 4 ։
ը Սաղ · խ · 3 ։ ԳԼ · Ժդ · 3 ։ ԳԼ · դ · 11 ։
թ Հմր 6 ։
ժ Գոր · ի · 28 ; Հռով · դ · 24 , 25 ։ ա Կոր · ղ · 20 ։ ե · 23 ։ Եփս · ա · 7 ։ Կող · ա · 14 ։ Երբ · Թ · 12 ։ ա Պետ · ա · 18 , 19 ։ բ Պետ · բ · 1 ։ ա ՁՕՀ · ա · 7 ։
ի Դան · դ · 1 ։ ղ · 25 ։ ԳԼ · ե · 9 ։ ԺԱ · 9 ։ ԺԴ · 6 ։
լ Եզ · ԺԹ · 6 ։ ա Պետ · բ · 5 , 9 ։ ԳԼ · ա · 6 ։ ի · 6 ։ իր · 5 ։
խ ԳԼ · դ · 4 , 6 ։
ծ Սաղ · կը · 17 ։ Դան · է · 10 ։ Երբ · ԺԲ · 22 ։
կ ԳԼ · դ · 11 ։

13 և [ա]ս բոլոր արարածները որ երկնից մէջ ու երկրի վրայ ու երկրի տակը և ծովու մէջ , ու ամէն ինչ որ անոնց մէջը կայ լսեցի որ կ'ըսէին , Ա-
թոռին վրայ նստողին և Գառնուկին Ս օրհնութիւն ու պատիւ և փառք ու զօրութիւն յաւիտեան
14 յաւիտենից : Ու չորս կենդանիները կ'ըսէին Ամէն . ու երէցները ի վար կեցան ու երկրպագութիւն ըրին :

ԳԼՈՒԽ ՀԱ

1 Կնքիները բացուիլը , ու անոնց հետեւած երեք թնե-
ները :

1 Եւ տեսայ՝ երբոր Գառնուկը կնիքներուն մէկը բացաւ , Բ ու չորս կենդանիներուն մէ-
կէն որոտումի պէս ձայն մը լսեցի որ կ'ըսէր , Ե-
2 կո՛ւր ու տե՛ս : Ու տեսայ՝ Է և ահա Ճերմակ ձի մը , Ը ու անոր վրայ հեծնողը ազեղ մը ունէր . Թ և պսակ մը տրուեցաւ անոր , և անիկա յաղթող էր ու յաղթելու ելաւ :
3 Ու երբոր երկրորդ կնիքը բացաւ , Ժ երկրորդ
4 կենդանիին լսեցի որ կ'ըսէր , Եկո՛ւր ու տե-
սի՛ր ձի մը ելաւ շառագոյն , ու անոր վրայ հեծնո-
ղին խնամո՛ւ տրուեցաւ որ երկրէն խաղաղու-
թիւնը առնէ , որ իրար սպաննեն . ու անոր մէկ մեծ սուր մը տրուեցաւ :
5 Ու երբոր երրորդ կնիքը բացաւ , Ի երրորդ կեն-
դանիին լսեցի որ կ'ըսէր , Եկո՛ւր ու տե-
սայ՝ Ի և ահա սեւ ձի մը , ու անոր վրայ հեծնողը
6 իր ձեռքը կշիռ մը ունէր : Ու չորս կենդանինե-

ա Փիլ . բ . 10 : Հմր 3 :
բ ԳԼ . գ . 16 : է . 10 :
գ ա Մրն . իթ . 11 : Հառվ . Թ . 5 : ժղ . 27 : ա Տիմ . գ . 16 : ա Պետ . գ . 11 : ե . 11 : ԳԼ . ա . 6 :
դ ԳԼ . ժԹ . 4 :
ե ԳԼ . ջ . 9 , 10 :
զ ԳԼ . է . 5 , 6 , 7 :
է ԳԼ . գ . 7 :
ը ԳԼ . գ . 3 : ԳԼ . ժԹ . 11 :
թ Սաղ . խե . 4 , 5 :
ժ Զաք . գ . 11 : ԳԼ . ժգ . 14 :
ի ԳԼ . գ . 7 :
լ Զաք . գ . 2 :
խ ԳԼ . գ . 7 : Զաք . գ . 2 :
ծ ԳԼ . գ . 7 :
կ Տես Զաք . ա . 12 :
հ ԳԼ . ժա . 18 : ժԹ . 2 :
ձ ԳԼ . գ . 4 , 5 : է . 9 , 14 :
ղ Եբր . ժա . 40 : ԳԼ . ժգ . 13 :
ճ ԳԼ . ժգ . 18 :
մ Ցովել . բ . 10 , 31 : գ . 15 : Մատ . իգ . 29 : Գոր . բ . 20 :
յ ԳԼ . ը . 10 : Թ . 1 :

բուն մէջէն ձայն մը լսեցի որ կ'ըսէր , Ապակի՛ մը դոյներնը մէկ դահեկանի , ու երեք կապիճ գարին մէկ դահեկանի . ե և ձէթին ու գինիին վնաս չընես :
7 Ու երբոր չորրորդ կնիքը բացաւ , է չորրորդ կենդանիին ձայն մը լսեցի որ կ'ըսէր , Եկո՛ւր ու
8 տե՛ս : Ը Ու տեսայ՝ և ահա դեղին ձի մը , ու անոր վրայ հեծնողին անունը Մահ էր , և Դժոխքը անոր ետեւէն կ'երթար . ու անոնց իշխանութիւն տրուեցաւ երկրի չորրորդ մասին վրայ , Թ որ սրով ու սովով և մահով ժ ու երկրի գազաններով սատկեցնեն :
9 Ու երբոր հինգերորդ կնիքը բացաւ , Ի սեղանին տակը տեսայ հոգիները , որ սպանուած էին Յ Աստուծոյ խօսքին համար , ու անոր
10 վկայութեանը համար՝ որ իրենք ունէին . Եւ մեծ ձայնով աղաղակեցին ու ըսին , Մինչ ղ սուրբ ու ճշմարիտ Տէր՝ ղ մինչև երբ դ չես դատեր ու մեր արիւնին վրէժը երկրի բնակիչներէն պահանջեր :
11 Ն Եւ ճերմակ հանդերձներ տրուեցան անոնց , ու ըսուեցաւ անոնց՝ Ո որ քիչ մը աւելն ալ հանգչին , մինչև որ անոնց ծառայակիցները ու անոնց եղբայրները լման ըլլան , որոնք իրենց պէս պիտի սպանուէին :
12 Եւ տեսայ՝ երբոր վեցերորդ կնիքը բացաւ , Ո ու մեծ շարժ մը եղաւ , Ղ ու արեւը սեւցաւ մազեղէն քուրձի մը պէս , և լուսինը [բոլորովին] արիւնի պէս
13 եղաւ . Ճ Ու երկինքի աստղերը գետինը թափեցան

ե ԳԼ . թ . 4 :
զ ԳԼ . գ . 7 :
է Զաք . գ . 3 :
ը Եզեկ . ժգ . 21 :
թ Ղե . իզ . 22 :
ժ ԳԼ . ը . 3 : թ . 13 : ժգ . 18 :
ի ԳԼ . ի . 4 :
լ ԳԼ . ա . 9 :
խ Բ Տիմ . ա . 8 : ԳԼ . ժբ . 17 : ժԹ . 10 :

փեցան , ինչպէս որ սաստիկ հովէն չարժուած թը-
14 ղենին իր տհաս պտուղները կը թափի • Նոյնպէս երկինքը գալարուող տումի պէս կը քաշուէր • ու
բոլոր լեռները և կղզիները իրենց տեղերէն չարժե-
15 ցան : Ու երկրի թագաւորները և մեծամեծները ու հարուստները , հազարապետները և զօրաւորները ու բոլոր ծառաները ու բոլոր ազատները
՚ այրերուն և լերանց ապառաժներուն մէջ պահուըտեցան • Եւ լեռներուն ու ապառաժներուն կ՚ը-
16 սէին , Վրանիս բնկէք ու մեզ ծածկեցէք անոր երեսէն՝ որ աթոռին վրայ կը նստի , ու Գառնուս-
17 կին բարկութենէն • Վասնզի որ անոր բարկութեանը մեծ օրը եկաւ , ե՞ ով կրնայ դիմանալ :

ԳԼՈՒԽ Է

2 Մէկ հրեշտակ մը Աստուծոյ ծառաներուն ճակտները կը կնքէ : 4 Կնքուածներուն թիւը՝ այսինքն Իսրայէլի ամէն մէկ ցեղէն որոշեալ թիւ մը , 9 ու բոլոր ուրիշ ազգերէն անհամար ժողովուրդներ՝ որոնք աթոռին առջեւը կը կենային ձեռքնին հանդերձներ հագած ու ձեռքերնին արմաւենիներ բռնած : 14 Անոնց հանդերձները Գառնուկին արիւնովը լուացուած էին :

1 Ետ ասկէ եւսեւ տեսայ չորս հրեշտակներ՝ որոնք երկրի չորս անկիւնը կեցեր էին , ո՞ւ երկրի չորս հովերը բռներ էին , ե՞ որ երկրի վրայ հով չփչէ , ու ոչ ծովու վրայ , ոչ ալ մէկ ծառի մը վրայ :
2 Ետ մէկ ուրիշ հրեշտակ մը տեսայ որ արեւելքէն եկաւ , ու Կենդանի Աստուծոյ կնիքը ունէր • և մեծ ձայնով մը ազատակեց անոր չորս հրեշտակներուն , որոնց իշխանութիւն տրուած էր երկրին ու
3 ծովուն վնասելու , Ու ըսաւ , Երկրին վնաս մի

Ա Սաղ • ճբ • 26 : Ես • լդ • 4 : Երբ • ա • 12 :
՚՚ Երեմ • դ • 23 : դ • 24 : ԳԼ • ժգ • 20 :
՚՚՚ Ես • բ • 19 :
Ե Ովս • ժ • 8 : Ղև • խգ • 30 : ԳԼ • Թ • 6 :

՚՚՚՚ Ես • ժգ • 6 , ԼԵ : Սոփ • ա • 14 , ԼԵ : ԳԼ • ժգ • 14 :
բ Սաղ • ՀԷ • 7 :
՚՚՚՚՚ Դան • է • 2 :
Բ ԳԼ • Թ • 4 :
Գ ԳԼ • է • 6 : Թ • 4 :

ընէք , ոչ ծովուն , ոչ ալ ծառերուն , մինչեւ որ մեր Աստուծոյն ծառաներուն ՚՚ճակտները
4 Ե կնքենք : Ետ կնքուածներուն համիաքը լսեցի՝ որ էր Ե հարիւր քառասունուչորս հազար՝ Իսրայէլի
5 որդւոցը բոլոր ցեղերէն կնքուած • Յուդայի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած , Ռուբենի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած , Գադի ցեղէն տաս-
6 ուերկու հազար կնքուած , Ասերի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած , Նեփթաղիմի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած , Մանասէի ցեղէն տաս-
7 ուերկու հազար կնքուած , Շմաւոնի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած , Ղեւիի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած , Իսաքարի ցեղէն տասուեր-
8 կու հազար կնքուած , Զաբուղոնի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած , Յովսեփի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած , Բենիամինի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած :
9 Ետկէ ետքը տեսայ , ե՛ւ ահա մեծ բազմութիւն՝ որն որ մէկը չէր կրնար համրել , ե՞ բոլոր ազգերէն ու ցեղերէն և ժողովուրդներէն ու լեզուներէն , որոնք աթոռին առջեւը ու Գառնուկին առջեւը կեցեր էին՝ ՚՚ձեռքնին հանդերձներ հագած և ձեռքերնին
10 ՚՚՚՚՚

Ամէն • օրհնութիւն ու փառք և իմաստութիւն ու գոհութիւն և պատիւ ու զօրութիւն և կարողութիւն մեր Աստուծոյն յաւիտեանս յաւիտենից ։
13 Ամէն ։ Ու երեցներէն մէկը պատասխան տալով՝ ինծի ըսաւ , Այսոնք որ ։ ճերմակ հանդերձներ հա-
14 գած են՝ ո՞վ են , և ո՞ւրկից եկան ։ Ես ալ ըսի անոր , Տէր իմ՝ դուն գիտես • ու ըսաւ ինծի , Այսոնք են մեծ նեղութենէ եկողները , ։ որ իրենց հանդերձները լուացին , ու զանոնք Գառնուկին
15 արիւնովը ճերմկցուցին • Ասոր համար Աստուծոյ աթոռին առջևն են , և իրեն կը ծառայեն ցորեկ ու գիշեր իր տաճարին մէջը • Ու աթոռին վրայ նստո-
16 ղը իր վրանը պիտի տարածէ անոնց վրայ • ։ Ալ չեն հետև ո՛չ պիտի անօթենան ու ո՛չ ծարաւին , ։ ո՛չ ալ արևը կամ մէկ տապութիւն մը անոնց
17 վրայ պիտի իյնայ • Վասն զի Գառնուկը որ աթոռին մէջն է , ։ պիտի հովուէ զանոնք , ու կենդանի ջուրերու աղբիւրները պիտի առաջնորդէ զանոնք • Ու Աստուած բոլոր արցունքները պիտի սրբէ անոնց աչքերէն ։

ԳԼՈՒԽ Ը

1 Եօթներորդ կնիքը բացած ժամանակը , 2 եօթը հրեշտակներու եօթը փողերը կը տրուին ։ 6 Անոնց չորսը իրենց փողերը կը հնչեցընեն , որուն կը հետևի մեծ հարուածներ ու պատուհասներ ։

1 Ու երբոր եօթներորդ կնիքը բացաւ , լռութիւն եղաւ երկինքը կէս ժամու չափ ։
2 Ես տեսայ այն եօթը հրեշտակները , որ Աստուծոյ առջևը կը կայնէին • Ու անոնց եօթը

ի Հմր 9 ։
ն ԳԼ • գ • 9 • ժէ • 6 ։
յ Ես • ա • 18 ։ Երր • Թ • 14 ։ ա ՃօՀ • ա • 7 ։ ԳԼ • ա • 5 ։ Տճս Զաք • գ • 3 , 4 , 5 ։
ղ Ես • դ • 5 , 6 ։ ԳԼ • իա • 3 ։
ճ Ես • խԹ • 10 ։
ո Սաղ • ճիա • 6 ։ ԳԼ • իա • 4 ։
շ Սաղ • խգ • 1 ։ ԼՂ • 8 ։ ՃօՀ • ժ • 4 , 11 , 14 ։
ն Ես • իե • 8 ։ ԳԼ • իա • 4 ։
ո ԳԼ • ը • 1 ։
պ Մատ • ժը • 10 ։ Ղևտ • ա • 10 ։
ռ Եզկ • լԲ • 22 ։
ս ԳԼ • ժղ • 2 ։

3 փող տուաւ ։ Ու ուրիշ հրեշտակ մը եկաւ սեղանին առջևը կայնեցաւ , ու ոսկեղէն խնկանոց մը ունէր • և իրեն շատ խունկ տրուեցաւ , որ բոլոր սրբոց աղօթքներուն հետ աթոռին առջևը
4 եղող ։ ոսկի սեղանին վրայ մատուցանէ ։ Ու խունկերուն ծուխը սրբոց աղօթքներուն հետ
5 հրեշտակին ձեռքէն Աստուծոյ առջևը ելաւ ։ Ու հրեշտակը առաւ խնկանոցը ու զանիկայ սեղանին կրակէն լեցուց , և ձգեց երկրին վրայ • Ու եղաւ ձայներ և որոտումներ ու փայլակներ ։ ու երկրա-
6 շարժ ։ Ու եօթը հրեշտակները որ եօթը փողերը ունէին՝ պատրաստուեցան որ հնչեցընեն ։
7 Ու առջի հրեշտակը փողը հնչեցուց , ։ ու եղաւ կարկուտ ու կրակ արիւնով խառնուած , ։ ու երկրի վրայ ձգուեցաւ , ։ ու երկրին երրորդ մասը այրեցաւ , ։ և ծառերուն երրորդ մասը այրեցաւ , ու ամէն կանաչ խոտ այրեցաւ ։
8 Ու երկրորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց , ։ և որպէս թէ մեծ մեծ լեռ մը կրակով բորբոքած՝ ծովը ձգուեցաւ , ։ ու ծովուն երրորդ մասը ։ արիւն
9 եղաւ • Ու ։ ծովուն մէջն հնչաւոր արարածներուն երրորդ մասը մեռաւ , ու նաւերուն երրորդ մասը կորսուեցաւ ։
10 Ու երրորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց , ու երկինքէն մէկ մեծ աստղ մը ինկաւ ճրագաթի պէս բորբոքած , ։ և գետերուն ու ջուրի աղբիւրներուն
11 երրորդ մասին վրայ ինկաւ ։ Ու ան աստղին անունը Օշինդր էր • ու ջուրերուն երրորդ մասը

ր ԳԼ • ե • 8 ։
ս Եզ • ե • 1 ։ ԳԼ • գ • 9 ։
տ Սաղ • ճխա • 2 ։ Ղևտ • ա • 10 ։
ր ԳԼ • ժղ • 18 ։
ու բ Թագ • իբ • 8 ։ գ Թագ • ժԹ • 11 ։ Գաղ • դ • 31 ։
փ Եզկ • ժը • 2 ։

ք Ես • բ • 13 ։ ԳԼ • Թ • 4 ։
օ Երեմ • ծա • 25 ։ Ամվ • ե • 4 ։
ֆ ԳԼ • ժղ • 3 ։
ջ Եզկ • ժդ • 19 ։
և ԳԼ • ժղ • 3 ։
հ Ես • ժդ • 12 ։ ԳԼ • Թ • 1 ։
յ ԳԼ • ժղ • 4 ։
ղ Հռութ • ա • 20 ։

օշինդը եղաւ , և ֆ շատ մարդիկ ջուրերէն մեռան , քանզի դառն եղան :

12 ՛ Եւ չորրորդ հրեշտակը փողը ՚ի՛ջեցուց , ու արեւին երրորդ մասը և լուսնին երրորդ մասը ու աստղերուն երրորդ մասը զարնուեցաւ , անանկ որ անոնց երրորդ մասը խաւարի , և օրուան երրորդ մասը լոյս չտայ , նոյնպէս ալ գիշերուանը :

13 Եւ նայեցայ ՛ ու երկնից մէջ թռչող * հրեշտակի մը յօյն լսեցի , որ մեծ ձայնով կ՚ըսէր , Վա՛յ վա՛յ վա՛յ երկրի վրայ բնակողներուն՝ ան մնացած փողը ձայներուն համար , որ իրեք հրեշտակները պիտի ՚ի՛ջեցընեն :

ԳԼՈՒԽ Թ

1 Հինգերորդ հրեշտակը փողը հնչեցընելով՝ մէկ աստղ մը կ՚իյնայ երկինքէն , որուն կը տրուի անդունդին բանալին : 2 Անիկա անդունդը կը բանայ , ուսկից կարճներու պէս մխրճիկներ կ՚ելլեն : 12 Մէկ վայը կ՚անցնի : 13 Վեցերորդ փողը կը հնչուի : 14 Չորս կապուած հրեշտակները կ՚արձակուին :

1 Եւ հինգերորդ հրեշտակը փողը ՚ի՛ջեցուց , ու տեսայ որ երկինքէն աստղ մը ինկաւ երկրի վրայ , և անդունդին դուրսը բանալին անոր 2 տրուեցաւ . ֆ ու անդունդին դուռը բացաւ , ու ան դուռէն ծուխ կ՚ելլէր մեծ հնոցի մը ծուխին պէս . ու խաւարեցաւ արեւը ու օդը դուռէն ծուխէն :

3 Ը Եւ ծուխէն մարախներ կ՚ելլէր երկրի վրայ . ու անոնց զօրութիւն տրուեցաւ . Ե երկրի կարիճներուն 4 ունեցած զօրութեանը պէս . Եւ անոնց ըսուեցաւ Ղոր չվնասեն Ե երկրի խոտին , ոչ ալ կանաչեղէնի մը և ոչ մէկ ծառի մը , հապա միայն այն

ֆ Եզ . ժե . 23 ; Երեմ . թ . 15 ; իդ . 15 :
՛ Ես . ժդ . 10 ; Ամով . բ . 9 :
՚ Գլ . ժդ . 6 ; ժԹ . 17 :
* Որ՝ արծիւ
ֈ Գլ . Թ . 12 ; ժա . 14 :
ա Ղբ . ժ . 18 ; Գլ . ը . 10 ; Ը Ղբ . ը . 31 ; Գլ . ժե . 8 ; ի . 1 ; Հմր 2 , 11 :
ֆ Ցովել . բ . 2 , 10 :
ը Նե . ժ . 4 ; Դատ . է . 12 :
Ը Հմր 10 :
ղ Գլ . ղ . 6 ; է . 3 :
Ե Գլ . ը . 7 :

մարդոց , Ըորոնք իրենց ձախաններուն վրայ Յա-
5 տուածոյ կնիքը չունին : Եւ անոնց հրաման տրուեցաւ որ չսպաննեն զանոնք , Ը հապա չարչարեն զանոնք հինգ ամիս . ու անոնց պատաժ չարչարանքը կարիճի պատաժ չարչարանքին պէս էր՝ երբոր մար-
6 դը կը զարնէ : Ը Եւ ան օրերը մարդիկ մահը պիտի փնտռեն ու պիտի չգտնեն . և պիտի ուզեն
7 մեռնիլ , ու մահը անոնցմէ պիտի փախչի : Ի Եւ մարախներուն նմանութիւնը՝ պատերազմի պատրաստուած ձիերու պէս , Ե ու անոնց գլուխներուն վրայ ոսկեղէն պսակներու պէս , Ը և անոնց երես-
8 ները մարդոյ երեսներու պէս էր . Ը ու անոնք մազեր ունէին կանանց մազերուն պէս , Ը ու անոնց ակ-
9 ռաները առիւծներու ակռաներուն պէս էր : Եւ զրահներ ունէին երկաթէ զրահներու պէս . Ե ու անոնց թեւերուն ձայնը պատերազմի վազող շատ
10 ձիերը կառքերու ձայնին պէս էր : Եւ կարիճներու նման պոչեր ունէին , ու պոչերուն վրայ խայթոց . Հ և իշխանութիւն ունէին հինգ ամիս
11 մարդոց վնասելու : Ը Եւ իրենց վրայ թագաւոր ունէին Ո անդունդին հրեշտակը , որուն անունը Ոբբայեցերէն * Աբադոն , և Յոյն լեզուով կ՚ըսուի
12 * Ապողղոն : ֆ Մէկ վայը անցաւ . ասկէ ետև ահա երկու վայեր ալ կու գան :

13 Եւ վեցերորդ հրեշտակը փողը ՚ի՛ջեցուց , ու ձայն մը լսեցի Ըստուծոյ առջևը եղող ոսկի սեղա-
14 նին չորս եղջիւրներէն , Որ կ՚ըսէր վեցերորդ հրեշտակին որ փողը ուներ . ՛ Լուծրատ մեծ գետին
15 վրայ կապուած չորս հրեշտակները արձակէ՛ : Եւ

Ը Գլ . է . 3 ; Տիս Եզ . ժբ . 23 ; Եզեկ . Թ . 4 :
Ր Գլ . ժա . 7 ; Հմր 10 :
ֆ Ցոր . գ . 21 ; Ես . բ . 19 ; Երեմ . ը . 3 ; Գլ . ղ . 16 :
ֈ Ցովել . բ . 4 :
Լ Նաե . գ . 17 :
Ր Դան . է . 8 :
ֆ Ցովել . ա . 6 :
՛ Ցովել . բ . 5 , 6 , 7 :
՚ Հմր 5 :
՝ Եփես . բ . 2 :
՞ Հմր 1 :
* ՝ի՛ կորուսիչ :
ֆ Գլ . բ . 13 :
՛ Գլ . ժղ . 12 :

ան չորս հրեշտակները արձակուեցան , որ պատրաստուած էին ժամի ու օրուան և ամիսի ու տարուայ համար , որ մարդոց երրորդ մասը մեռցընեն :
16 Եւ ձիաւոր զօրքերուն համարքը երկու բիւրաւոր բիւրուց էր , և ես լսեցի անոնց համարքը :
17 Եւ տեսիլքին մէջ այսպէս տեսայ ձիերը , ու անոնց վրայ հեծնողները , որ ունէին հրեղէն ու յակինթեղէն և ծծմբեղէն զրահներ . և ձիերուն գլուխները առիւծներու գլուխներուն պէս էր . ու անոնց բերնէն կրակ ու ծուխ և ծծումբ կ'ելլէր :
18 Այս երեք հարուածներէն մարդոց երրորդ մասը մեռաւ , այսինքն կրակէն ու ծուխէն ու ծծումբէն՝ որ անոնց բերնէն կ'ելլէր : Քանզի անոնց պոչերը օձերու նման էին , ու գլուխներ ունէին որոնցմով կը վնասէին :
20 Եւ ուրիշ մարդիկ որ աս հարուածներէն չսպաննուեցան , դարձեալ իրենց ձեռացը գործերէն չապաշխարեցին , որ երկրպագութիւն չընեն դեւերուն՝ ու ոսկիէ և արծաթէ ու պղնձէ և քարէ ու փայտէ չկրնան տեսնել , ոչ ալ
21 լսել , ու ոչ քալել . նաև չապաշխարեցին իրենց մարդասպանութիւններէն , ոչ ալ իրենց կախարդութիւններէն , ոչ ալ իրենց պոռնկութեւնէն և ոչ իրենց գողութիւններէն :

ժ Եզեկ . լը . 4 :
ի Սաղ . կը . 17 : Դան . է . 10 :
լ Գլ . է . 4 :
խ ա Պն . ժբ . 8 : Ես . ե . 28 , 29 :
ծ Ես . թ . 15 :
կ բ Օր . լ . 29 :
ձ Ղե . ժէ . 7 : բ Օր . լբ . 17 : Սաղ . ճզ . 37 : ա Կոր . ժ . 20 :
ղ Սաղ . ճժե . 4 : ճլէ . 15 : Դան . է . 23 :
ո Գլ . իբ . 15 :

ԳԼՈՒԽ Ժ

1 Զօրաւոր հրեշտակ մը կ'երևնայ՝ իր ձեռքը բացուած գրքոյկ մը ունենալով . 6 երդումով կ'ըսէ յաւիտեան կենդանի եղողին վրայ , թէ ալ ուրիշ ժամանակ պիտի չըլլայ : 9 Յովհաննէսին հրաման կ'ըլլայ որ ան գիրքը առնէ և ուտէ :

1 Եւ տեսայ ուրիշ զօրաւոր հրեշտակ մը որ երկինքէն կ'իջնէր , ու ամպ հագած էր , և իր գլխուն վրայ ծիածան կար . ե ու իր երեսը արեւի պէս էր , ու իր ոտքերը կրակի սիւներու
2 պէս . և իր ձեռքը գրքոյկ մը ունէր բացուած . ե ու իր աջ ոտքը ծովուն վրայ դրաւ , և ձախը՝
3 ցամաքին վրայ . և մեծ ձայնով աղաղակեց առիւծի մը գոչելուն պէս . ու երբոր աղաղակեց , է որոտումները իրենց ձայներովը խօսեցան :
4 Ու երբոր եօթը որոտումները խօսեցան , պիտի գրէի . ու երկինքէն ձայն մը լսեցի որ կ'ըսէր , Ընքէ ան բաները որ եօթը որոտումները խօսե-
5 ցան , ու զանոնք մի գրեր : Եւ ան հրեշտակը որ ծովուն վրայ ու ցամաքին վրայ կայնած տեսայ , է իր
6 [աջ] ձեռքը երկինքը վերցուց . ու երդում ըրաւ յաւիտեանս յաւիտենից Կենդանի եղողին վրայ , ը որ ստեղծեց երկինքը ու ինչ որ անոր մէջն է , ու երկիրը և ինչ որ անոր մէջն է , և ծովը ու ինչ որ անոր մէջն է , է թէ ալ ժամանակ պիտի չըլլայ .
7 ե Հապա եօթներորդ հրեշտակին ձայնին օրերը՝ երբոր փողը պնդեցնէ , Աստուծոյ խորհուրդը պիտի կատարուի , ինչպէս որ իր ծառաներուն մարգարէներուն աւետեց տուաւ :
8 է Եւ ան ձայնը որ երկինքէն լսեցի , նորէն խօսեցաւ ինծի ու ըսաւ , Գնա՛ առ ան բաց գրքոյկը՝ որ ծովուն ու ցամաքին վրայ կայնող հրեշտակին
9 ձեռքն է : Եւ ալ հրեշտակին գացի ու ըսի ատոր , Տո՛ւր ինծի ատ գրքոյկը . ու ըսաւ ինծի , Ա՛ռ ասիկայ ու կե՛ր . և քու փորիդ մէջ դառ-

ա Եզեկ . ա . 28 :
բ Մատ . ժէ . 2 : Գլ . ա . 16 :
գ Գլ . ա . 15 :
դ Մատ . իբ . 18 :
ե Գլ . բ . 5 :
զ Դան . բ . 26 : ժբ . 4 , 9 :
է Եբ . զ . 8 : Դան . ժբ . 7 :
ը Ննեմ . թ . 6 : Գլ . ե . 11 : ժդ . 7 :
ը Դան . ժբ . 7 : Գլ . ժզ . 17 :
թ Գլ . ժա . 15 :
ի Հմր 4 :
լ Երեմ . ժե . 16 : Եզեկ . բ . 8 : գ . 1 , 2 , 3 :

նուէրիւն պիտի պատճառէ , բայց բերնիդ մէջ
10 մեղրի պէս անոյշ պիտի ըլլայ : Եւ գրքոյկը
հրեշտակին ձեռքէն առի ու կերայ զանիկայ • Ե և
իմ բերնիս մէջը մեղրի պէս անոյշ էր , և ուտե-
11 լէս ետքը ֊ փորիս մէջը դառնութիւն եղաւ : Ու
ըսաւ ինծի ֊ Պէտք է որ դուն նորէն մարգարէու-
թիւն ընես շատ ժողովուրդներու և ազգերու ու
լեզուներու և թագաւորներու * վրայով :

ԳԼՈՒԽ ԺԱ

3 Երկու վկաները կը մարգարէանան : 6 Անոնք իշխանութիւն
պիտի ունենան երկինքը գոցելու որ անձրեւ չգայ : 7 Գա-
զանը պիտի պատերազմի անոնց դէմ , ու սպաննէ զանոնք :
8 Անոնք չթաղուած պիտի մնան , 11 և իրեք ու կէս օրէն
ետև յարութիւն պիտի առնեն : 14 Երկրորդ վայը կ'անցնի :
15 Եօթներորդ փողը կը հնչուի :

1 – Եւ ինծի մէկ եղէգ մը տրուելոյաւ դաւազանի
պէս , և հրեշտակը կայներ էր ու կ'ըսէր ,
Բ Ելլէ ր ու չափէ Աստուծոյ տաճարը ու սեղանը և
2 անոր մէջ երկրպագուհիւն ընողները : Գ Ու դա-
ւիթը որ տաճարին դուրսն է , ձգէ և մի չափեր ,
Դ ինչու որ անիկայ հեթանոսներուն տրուած է ,
Ե ու անոնք սուրբ քաղաքը պիտի կոխկրտտեն չորս-
3 սունհարիւր ամիս : Զ Եւ իմ երկու վկաներուս
ձըռ–ըխան պիտի տամ , Է և անոնք քսանըվեց հագած
հազար երկու հարիւր ֊ ու վեցհարիւր օր Ը մարգա-
4 րէութիւն պիտի ընեն : Թ Անոնք ան երկու ձիթե-
նիները ու երկու աշտանակներն են , որ երկրին Տէ-
5 րոջը առջեւը կը կենան : Եւ թէ որ մէկը ուզէ անոնց
վնաս ընել , հանոնց բերաններէն կրակ կ'ելլէ , ու

Ե եղեկ • պ • 3 ;
Զ եղեկ • բ • 10 ;
* Կ՚տե՛ս առջև ։
– եղեկ • խ • 3 ; ԱՃ • Ձաք • բ • 1 ; ԳԼ • իա • 15 ;
Բ Թոս • իգ • 18 ;
Է եղեկ • խ • 17 , 20 ;
Ը Սաղ • հԹ • 1 ; Դու • իա • 24 ;
Թ • Դան • բ • 10 ;
Ժ ԳԼ • ժգ • 5 ;
Ի ԳԼ • ի • 4 ;
Լ ԳԼ • ժբ • 6 ;
Խ ԳԼ • ժԹ • 10 ;
Ծ Սաղ • ծբ • 8 ; Երեմ • ժա • 16 • Ձաք • գ • 3 , 11 , 14 ;
Կ դ Թագ • ա • 10 , 12 ; Երեմ • ա • 10 ; ե • 14 ; եղեկ • խգ • 3 ; Ովս • զ • 5 ;

իրենց Թշնամիները կ'ուտէ • ԵՒ եթէ որ մէկը ուզէ
անոնց վնաս ընել , պէտք է որ անիկայ այսպէս
6 սպաննուի : Ի Անոնք իշխանութիւն ունին երկինքը
գոցելու՝ որ իրենց մարգարէութեան օրերը անձր-
ըն չգայ , Ը ու ջուրերուն վրայ իշխանութիւն ունին՝
անոնք արիւն դարձընելու , և ամէն կերպ պատու-
հասներով երկիրը զարնելու՝ քանի անգամ որ ու-
7 զեն : Ժ Ու երբոր իրենց վկայութիւնը կատարեն ,
ան գազանը հանդունդէն ելլող Ի դազանը Ձ անոնց
հետ պատերազմ պիտի ընէ , և անոնց պիտի յաղ-
8 թէ ու պիտի սպաննէ անոնք : Եւ անոնց դիե-
րը Ի•ոչ֊ պէսի Ճան Ճան մեծ քաղաքին հրապա-
րակին մէջ , որ հոգեւորապէս կ'ըսուի Սոդոմ ու
Եգիպտոս , Ի ուր որ մեր Տէրն ալ խաչուեցաւ :
9 Ի Եւ ժողովուրդներէն ու ցեղերէն և լեզուներէն
ու ազգերէն պիտի տեսնեն անոնց դիերը երեք ու
կէս օր • Ե ու թոյլ պիտի չտան անոնց դիերը գե-
10 րեզմաններու մէջ թաղելու : Է Եւ անոնք որ երկ-
րի վրայ կը բնակին , ուրախ պիտի ըլլան ու խընդ-
ան անոնց վրայ • Ը մինչև անգամ իրարու ընծա-
ներ պիտի խրկեն • Թ Ինչու որ այս երկու մարգա-
րէները երկրի բնակիչները չարչարեցին :
11 Ժ Եւ երեք ու կէս օրէն ետև Ի Աստուծմէ կեան-
գանութեան հոգի մտաւ անոնց մէջ , ու իրենց
ոտքերուն վրայ կայնեցան • Եւ զանոնք տեսնողնե-
12 րուն վրայ մեծ վախ իյնաւ : Ու երկինքէն մեծ
ձայն մը * լսեցին , որ կ'ըսէր անոնց , Ա՛յ ր ելէք՝

Է Թոս • ժգ • 29 ;
Ը դ Թագ • ժԹ • 1 • ճակ • ե • 16 , 17 ;
Թ Եւ • Է • 19 ;
Ժ Ղու • ժգ • 32 ;
Ի ԳԼ • Թ • 2 ;
Ձ ԳԼ • ժգ • 1 , 11 ; ժէ • 8 ;
Ղ Դան • է • 21 • Ձաք • ժգ • 2 ;
Ճ ԳԼ • ժգ • 8 ; ժէ • 1 , 5 ; ժը • 10 ;
Ի Երր • ժգ • 12 ; ԳԼ • ժը • 24 ;
Յ ԳԼ • ժէ • 15 ;
Ն Սաղ • հԹ • 2 , 3 ;
Շ ԳԼ • ժը • 12 • ժգ • 8 ;
Ո Եսթ • Թ • 19 , 22 ;
Չ ԳԼ • ժգ • 10 ;
Պ Հմր 9 ;
Ջ Եզեկ • լէ • 5 , 9 , 10 , 14 ;
* Ո՞ման՝ լսեցի ։

հմս Խ|Ե+ . ⁓ և. անոնք ⁕ ամպով երկինքը վերացան ։
13 Եւ անոնց թիւնամիները զանոնք տեսան ։ ⁕ Նո-
նոյն ժամուն մեծ երկրաշարժ մը եղաւ , ⁑ ու քաղա-
քին տասներորդ մասը կործանեցաւ ։ և ան երկրա-
շարժէն եօթը հազար մարդիկ մեռան , ու մնա-
ցածնները վախով լեցուեցան ։ ⁘ ու փառք տուին
14 երկնից Աստուծոյ ։ ⁓ Երկրորդ վայը անցաւ ։
ահա երրորդ վայը շուտով կու գայ ։
15 ⁝ Ու եօթնեւորդ հրեշտակը փողը փչեցուց ։ ու
+ երկինք մէջ մեծ ձայներ եղան որ կ'ըսէին , ⁘ Աշ-
խարհին թագաւորութիւնները մեր Տէրոջը ու իր
Օծեալինը եղան , ⁝ և ինքը պիտի թագաւորէ
16 յաւիտեանս յաւիտենից ։ ⁓ Եւ քսանուչորս երեց-
նները որ իրենց աթոռներուն վրայ նստած էին Աս-
տուծոյ առջևը , իրենց երեսներուն վրայ ինկան ,
17 և Աստուծոյ երկրպագութիւն ըրին՝ ըսելով , Վե-
ղի դոհութիւն կը մատուցանենք Ամենակալ Տէր
Աստուած՝ ⁕ որ ես և. որ էիր , որ քու մեծ զօրու-
18 թիւնդ առիր ⁝ ու թագաւորեցիր ։ ⁓ Եւ ազ-
գերը բարկացան . ու քու բարկութիւնդ եկաւ ,
և մեռելներուն ժամանակը՝ որ դատուին , ու
վարձք տաս քու ծառաներուդ մարգարէներուն և
սուրբերուն ու քու անունդդ վախցողներուն՝ պզըս-
տիկներուն ու մեծերուն , և երկրի ապականիչնե-
րը ապականես ։
19 . ⁘ Ու երկինքի մէջ Աստուծոյ տաճարը բացուե-

ա Ես . ժդ . 13 ։ ԳԼ . ժբ . 5 ։
բ Ես . կ . 8 ։ Գոր . ա . 9 ։
գ դ Թագ . բ . 1 , 5 , 7 ։
դ ԳԼ . ղ . 12 ։
ե ԳԼ . ժգ . 19 ։
զ Ցես . կ . 19 ։ ԳԼ . ժդ . 7 ։ ժե . 4 ։
է ԳԼ . ը . 13 ։ Թ . 12 ։ ժե . 1 ։
ը ԳԼ . ժ . 7 ։
թ Ես . խԼ . 13 ։ ԳԼ . ժգ . 17 ։ ժԹ . 6 ։
ժ ԳԼ . ժբ . 10 ։
ի Դան . բ . 44 ։ կ . 14 , 18 , 27 ։
լ ԳԼ . ղ . 4 ։ կ . 8 ։ ժԹ . 4 ։
խ ԳԼ . ա . 4 , 8 ։ ղ . 8 ։ ժգ . 5 ։
ծ ԳԼ . ժԹ . 6 ։
կ Հմր 2 , 9 ։
հ Դան . կ . 9 , 10 ։ ԳԼ . ղ . 10 ։
ձ ԳԼ . ժԹ . 5 ։
ղ ԳԼ . ժգ . 10 ։ ժը . 6 ։
ճ ԳԼ . ժե . 5 , 8 ։

ցաւ , և * անոր ուխտին տապանակը իր տաճարին
մէջը երեւցաւ . Ե ու եղան փայլակներ ու ձայներ
և որոտումներ ու երկրաշարժ ։ և խոշոր կար-
կուտ ։

ԳԼ . ԺԲ

1 Ա Եւ կնիկ մը երեւը իր վրան հագած՝ ցաւ կը քաշէ ։ 4 Ա Եւծ
հրեղէն վիշապ մը անոր առջևը կը սպասէ , որ կուզ անոր
ծնանելու որդին ։ 6 Բոյոյ կինը երրորդ կը ծնանի , անապատը
կը փախչի ։ 7 Ա Ի բայել ու իր հրեշտակները վիշապին հետ
կը պատերազմին ու անոր կը յաղթեն ։ 13 Վիշապը երկրի
վրայ իշխալէն ետքը կինը կը հալածէ ։

1 ⁘ Ու երկինքի մէջ մեծ նշան մը երեւցաւ ։ Մէկ կնիկ
մը արեւը իր վրան առած , ու լուսինը իր ոտ-
քերուն տակը ։ և իր գլուխն վրայ տասուերկու
2 աստղէ պսակ մը ։ Եւ յղի էր , ⁓ ու երկանց մէջ
ըլլալով և ծնանելու համար շատ նեղութիւն
քաշելով կը պոռար ։
3 ⁘ Ու երկինքի մէջ ուրիշ նշան մը երեւցաւ , Ե և.
ահա մէկ մեծ շառագոյն վիշապ մը , ⁝ որ եօթը
գլուխ ու տասը եղջիւր ունէր , ⁑ և իր գլուխներուն
4 վրայ եօթը թագ ։ Եւ անոր պոչը երկինքի
աստղերուն երրորդ մասը կը քաշէր , Ե ու անոնք
երկրի վրայ ձգեց ։ Ը և վիշապը կեցեր էր ան կնկա-
նը առջևը որ ծնանելու վրայ էր , Ե որ երբոր ծը-
5 նանի , անոր զաւակը կլլէ ։ ⁘ Ի Ինքը արու զա-
ւակ մը ծնաւ , ⁂ որ երկաթէ գաւազանով պիտի
հովուէր բոլոր ազգերը ։ և անոր զաւակը յափըշ-
տակուեցաւ Աստուծոյ քովը ու անոր աթոռին
6 քովը ։ ⁓ Եւ կնիկը անապատը փախաւ , ուր որ

* Ո Հմմտ՝ Տէրոջը
Ե ԳԼ . ը . 5 ։ ժգ . 18 ։
զ ԳԼ . ժգ . 21 ։
⁓ Ես . կգ . 7 ։ Գաղ . գ . 19 ։
Ե ԳԼ . ժե . 3 ։
է ԳԼ . ժե . 9 , 10 ։
⁑ ԳԼ . ժգ . 1 ։
Ի ԳԼ . Թ . 10 , 19 ։
Ը ԳԼ . ժե . 18 ։
Ի Դան . բ . 10 ։
⁂ Հմր 2 ։
Ե Եզ . ա . 16 ։
⁘ Սաղ . բ . 9 ։ ԳԼ . բ . 27 ։ ժԹ . 15 ։
Ի Հմր 4 ։

անոր տեղ պատրաստուած էր Աստուծմէ , եւ որ հոն կերակրուի հազար երկու հարիւր ու վաթսուն օր :
7 Ու երկինքի մէջ պատերազմ եղաւ . Միքայէլ եւ իր հրեշտակները ձիւշապին հետ պատերազմեցան . ձիւշապն ալ իր հրեշտակներովը պատերազմեցաւ .
8 Ու չկրցան դէմ կենալ , ու երկինքի մէջ
9 ալ տեղ չգտնուեցաւ անոնց : Եւ վար ձգուեցաւ մեծ ձիւշապը՝ հան առաջի օձը որ Սատանայ կ՚ըսուի , Նոր բոլոր աշխարհս մոլորեցուց . ու իր հրեշտակները իրեն հետ վար ձգուեցան երկրի վրայ :
10 Եւ մեծ ձայն մը լսեցի երկինքի մէջ՝ որ կ՚ըսէր , Հիմա եղաւ մեր Աստուծոյ փրկութիւնը ու զօրութիւնը եւ թագաւորութիւնը , ու անոր Օծեալին իշխանութիւնը . քանզի որ մեր եղբայրներուն դէմ՝ գիշեր ցորեկ մեր Աստուծոյ առջեւը կը մեղադրէր , նա վար ձգուեցաւ ,
11 Նոյն առջեւը ցորեկ ու գիշեր : Եւ անոնք անոր յաղթեցին Գառնուկին արիւնովը , ու իրենց վկայութեանը խօսքովը . Եւ իրենց կեանքը չսիրեցին մինչեւ ի մահ :
12 Ասոր համար ուրախացէք նովի երկինք ու անոր մէջը բնակողներ . Վա՜յ երկրին ու ծովուն որ Սատանան ձեզի իջաւ , որ շատ բարկութիւն ունի՝ գիտնալով որ Նորին ժամանակ սիրտի կենայ :
13 Ու երբոր վիշապը տեսաւ որ ինքը երկրի վրայ ձգուեցաւ , պարու զաւակ ծնանող կնկանը հետեւեցաւ :
14 Բնկաւ : Եւ նա կնկանը մեծ արծիւի երկու

ա Գլ . ժա . 3 :
բ Դան . ժ . 13 , 21 ։ ժբ . 1 :
գ Հմր 3 ։ Գլ . ի . 2 :
դ Գա . ժ . 18 ։ Ցօհ . ժբ . 31 :
ե Ցօհ . գ . 1 , 4 ։ Գլ . ի . 2 :
զ Գլ . ի . 3 :
է Գլ . թ . 1 :
ը Գլ . ժա . 15 ։ ժթ . 1 :
թ Ցօբ . ա . 9 ։ բ . 5 ։ Զաք . գ . 1 :
ժ Հռով . ը . 33 , 34 , 37 ։ ժզ . 20 :
ի Ղա . ժգ . 26 :
լ Սաղ . զգ . 11 ։ Ես . խթ . 13 ։ Գլ . ժբ . 20 :
խ Գլ . ը . 13 ։ ժա . 10 :
ծ Գլ . ժ . 6 :
կ Հմր 5 :
հ Եզ . ժթ . 4 :

թեւերը տրուեցաւ , որ անապատ իր տեղը թռչի , Հոն որ պիտի կերակրուէր ժամանակ ու ժամանակներ ու նախկին կէս ժամանակ՝ օձին երեսէն :
15 Ու օձը իր բերնէն գետի պէս ջուր վազցուց կնկանը յետեւէն , որ զանիկայ հեղեղով ընկղմէ :
16 Բայց երկիրը օգնեց կնկանը , ու երկիրը իր բերանը բացաւ և կլլեց այն գետը , որ վիշապը իր բերնէն վազցուց :
17 Ու վիշապը բարկացաւ կնկանը դէմ , ու գնաց պատերազմելու անոր ուրիշ զաւակներուն հետ , որոնք Աստուծոյ պատուիրանները կը պահէին , ու Յիսուսի վկայութիւնը ունէին :
18 Ու * կայնեցաւ ծովուն աւազին վրայ :

ԳԼՈՒԽ ԺԳ

1 Ետքը գլխով ու տասը եղջիւրով գազան մը ծովէն դուրս կ՚ելլէ , ու վիշապը իր զօրութիւնը անոր կու տայ ։ 11 Ուրիշ գազան մը երկրէն կ՚ելլէ , 14 առջի գազանին պատկերը շինել կու տայ , 15 ու կը տեսկ մարդիկ որ անոր երկրպագութիւն ընեն , 16 ու անոր դրոշմը ընդունին :

1 Ու * տեսայ որ ծովէն գազան մը կ՚ելլէր , Բ և ունէր եօթը գլուխ ու տասը եղջիւր , և անոր եղջիւրներուն վրայ տասը թագ , ու անոր գլուխներուն վրայ հայհոյութեան անուններ կար :
2 Եւ ան գազանը որ տեսայ՝ ընձուղտ նման էր , ոտքերը արջու պէս , և իր բերանը առիւծի բերնի պէս . Ու վիշապը անոր տուաւ իր զօրութիւնը և իր աթոռը ու մեծ իշխանութիւն :
3 Եւ անոր գլուխներուն մէկը մահու չափ վիրաւո-

ա Գլ . ժե . 3 :
բ Հմր 6 :
գ Դան . է . 25 ։ ժբ . 7 :
դ Ես . ծթ . 19 :
ե Ցօհ . գ . 15 ։ Գլ . ժա . 7 ։ ժգ . 7 :
զ Գլ . ժգ . 12 :
է ա Կոր . բ . 1 ։ ա Ցօհ . ե . 10 ։ Գլ . ա . 2 , 9 ։ գ . 9 ։ ի . 4 :
* Ոմանք՝ կայնեցաւ .
ը Դան . է . 2 , 7 :
թ Գլ . ժբ . 3 ։ ժե . 3 , 9 ։ 12 :
ժ Դան . է . 6 :
ի Դան . է . 5 :
լ Դան . է . 4 :
խ Գլ . ժբ . 9 :
ծ Գլ . ժգ . 10 :
կ Գլ . ժբ . 4 :
հ Հմր 12 , 14 :

բուաձի պէս էր • ու անոր մահուան վէրքը առողջացաւ • ֊ և բոլոր երկիրը զարմացաւ : 4 Ու երկրպագութիւն ըրին վիշապին՝ որ զօրութիւնը տուաւ , ու երկրպագութիւն ըրին գազանին՝ ըսելով , Ո՞վ է ա֊ ոյ գազանին նման • և ո՞վ կրնայ անոր հետ պատերազմ 5 ընել : Ու անոր մեծ բաներ ու հայհոյութիւններ խօսող բերան տրուեցաւ • Ե և քառասունևերկու ամիս անոր իշխանութիւն տրուեցաւ էր ֊ 6 ընելու : Ու իր բերանը հայհոյութեամբ Աստուծոյ դէմ բացաւ , անոր անունը ֊ ու անոր խորանը 7 ու երկինքը բնակողները հայհոյելու : Ու անոր իշխանութիւն տրուեցաւ սուրբերուն հետ ֊ պատերազմ ընելու ու անոնց յաղթելու • հ և անոր իշխանութիւն տրուեցաւ բոլոր ցեղերու և ժողովուրդներու ու լեզուներու և ազգերու վրայ • Ու 8 անոր երկրպագութիւն պիտի ընեն երկրի վրայ բոլոր բնակողները , ո որոնց անունները Գառնին կեանքի գրքին մէջը գրուած չեն : ֊ Ո՛վ որ ականջ ունի՝ 10 թող լսէ : ֊ Ո՛վ որ գերութեան քշէ , ինքը գերի պիտի տարուի • ֊ Ո՛վ որ սրով սպաննէ , պէտք է որ ինքը սրով սպաննուի • Ն հոս է սուրբերուն համբերութիւնը ու հաւատքը :

11 Ու մէկ ուրիշ գազան մը տեսայ՝ Ւ որ երկրէն կ'ելլէր , ու գառնուկի նման երկու եղջիւր ունէր , 12 ու կը խօսէր վիշապին պէս : Ու առջի գազանին

֊ ԿԼ • ԺԷ • 8 :
ֈ ԿԼ • ԺԸ • 18 :
Ւ Դան • է • 8 , 11 , 25 ։ ԺՕ • 36 :
Ֆ ԿԼ • ԺՕ • 2 ։ Ժը • 6 :
Ֆ ՃՕՏ • ա • 14 ։ ԿՂՂ • բ • 9 :
ֈ Դան • է • 21 ։ ԿԼ • ԺՕ • 7 ։ Ժը • 17 :
հ ԿԼ • ԺՕ • 18 ։ ԺԷ • 15 :
ֆ ԵՒ • ԼԲ • 32 ։ Դան • Ժը • 1 ։ Փիլ • դ • 3 ։ ԿԼ • գ • 5 ։ ի • 12 , 15 ։ իա • 27 :
Ղ ԿԼ • ԺԷ • 8 :
ֆ ԿԼ • բ • 7 :
ֆ Ե՛ • ԼԳ • 1 :
յ ՃՈՆ • Թ • 6 ։ Մաա • իզ • 52 :
Ն ԿԼ • Ժգ • 12 :
Ղ ԿԼ • ԺՕ • 7 :

բոլորը իշխանութիւնը կը վարէր անոր առջևը , ու երկիրը ֊ և անոր բնակիչները կը ստիպէր որ երկրպագութիւն ընեն առջի գազանին՝ ո որուն մա֊ 13 հուան վէրքը առողջացաւ : Ն Ու մեծ նշաններ կ'ընէր , ա ու մինչև անգամ երկինքէն կրակ կ'իջե֊ 14 ցնէր երկրի վրայ մարդոց առջևը : Ն Ու երկրի վրայ բնակողները կը մոլորեցնէր ֊ ան նշաններով , որ իր ձեռքը տրուած էր գազանին առջևը ընելու • ու երկրի բնակիչներուն կ'ըսէր որ պատկեր շինեն ան գազանին , որ սրով վիրաւորուած էր ֊ ու 15 առողջացաւ : Ու իշխանո֊ւթիւն տրուեցաւ անոր , որ գազանին պատկերին հոգի տայ , որ գազանին պատկերը խօսի • Ե և ա՛յ որ գազանին պատկերին երկրպագութիւն չընէ , զանիկայ սպաննել տայ : 16 Ու կը ստիպէր ամէնը՝ այսինքն պզտիկները ու մե֊ ծերը և հարուստները ու աղքատները և ազատ֊ները ու ծառաները , ֊ որ իրենց աջ ձեռքին վրայ 17 կամ իրենց ճակատին վրայ դրոշմ ընդունին • Ու֊ որ մէկը չկրնայ գնել կամ ծախել , բայց միայն ան՝ որ ունի գրոշմը ֊ կամ գազանին անունը , 18 ֊ կամ անոր անուանը թիւը : ֊ Հոս է իմաս֊ տութիւնը • ա՛յ որ միտք ունի , ֊ թող հաշուէ գազանին թիւը • քանզի ֊ մարդու մը թիւ է , ու անոր թիւը վեց հարիւր վեցհնսունևվեց է :

֊ Հմր 3 :
Ւ Բ Օր • Ժգ • 1 , 2 , 3 ։ Մաա • իդ • 24 ։ Բ Թես • բ • 9 ։ ԳԼ • Ժգ • 14 :
Ղ Դ Թագ • Ժբ • 38 ։ Դ Թագ • ա • 10 , 12 :
Ֆ ԿԼ • Ժբ • 9 ։ Ժթ • 20 ։ ֊ Բ Թես • բ • 9 , 10 ։ ֊ Դ Թագ • ի • 7 :
Ֆ ԿԼ • Ժգ • 2 ։ Ժթ • 20 ։ ի • 4 ։ ֊ ԿԼ • Ժգ • 9 ։ Ժթ • 20 ։ ի • 4 ։
Բ ԿԼ • Ժգ • 11 :
Ֆ ԿԼ • Ժե • 2 :
֊ ԿԼ • Ժէ • 9 :
֊ ԿԼ • Ժե • 2 :
֊ ԿԼ • իա • 17 :

ԳԼ • ԺԳ

1 Գառնուկը իր հետևողներովը Սիոն լեռանը վրայ կը կենայ ։ 6 Հրեշտակ մը աւետաբանը կը բարոզէ ։ 8 Բաբիլոնի անկումը ։ 15 Աս աշխարհիս հունձքը , 18 այգեկութիւնը ։ 20 Աստուծոյ բարկութեանը հնձանը ։

1 Եւ տեսայ՝ [a] և ահա Գառնուկը կայներ էր Սիօն
լեռանը վրայ, [b] ու անոր հետը հարիւր քառա-
սունուչորս հազարը, [c] որոնք ունէին անոր անունը
և անոր [d] հօրը անունը իրենց ճակատներուն վրայ
2 գրուած: Եւ երկինքէն ձայն մը լսեցի [e] շատ
ջուրերու ձայնի պէս ու մեծ որոտումի ձայնի մը
պէս, [f] ու լսած ձայնս քնարահարներուն իրենց
3 քնարները զարնելուն նմանէր: [g] Եւ
նոր երգ կ՚երգէին աթոռին առջեւը ու չորս կենդա-
նիներուն ու երէցներուն առջեւը. և մէկը չէր
կրնար ան երգը սորվիլ, [h] բայց [i] ան հարիւր
քառասունուչորս հազարէն, որոնք երկրէն փրկուած
4 էին: [j] Ասոնք անոնք են՝ որ կիներու հետ չպաս-
նականցան, [k] բանզի կոյս են. [l] Ասոնք Գառնուկին
եւեւէն կ՚երթան՝ ուր որ ան երթայ. [m] ասոնք մարդ-
կանց մէջէն փրկուեցան [n] Աստուծոյ ու Գառնուկին
5 երախայրի ըլլալու. [o] Եւ անոնց բերանը սուտ
չգտնուեցաւ, [p] ինչու որ անբիծ են:

6 Եւ ուրիշ հրեշտակ մը տեսայ [q] որ կը թռչէր
երկինքին մէջ, [r] և ունէր յաւիտենական աւետիսը՝
քարոզելու [s] բոլոր ազգերուն ու ցեղերուն և լեզու-
ներուն ու ժողովուրդներուն որ երկրի վրայ կը
7 բնակին. Եւ մեծ ձայնով կ՚ըսէր, [t] Աստուծմէ
վախցէք ու փառք տուէք անոր, ինչու որ անոր
դատաստանին ժամը եկաւ. [u] ու երկրպագուե-

[a] ԳԼ. ե. 5։
[b] ԳԼ. է. 4։
[c] ԳԼ. է. 3։ ԺԳ. 16։
[d] ԳԼ. ա. 15։ ԺԹ. 6։
[e] ԳԼ. ե. 8։
[f] ԳԼ. ե. 9։ ԺԱ. 3։
[g] Հմր 1։
[h] Բ Կոր. ԺԱ. 2։
[i] ԳԼ. դ. 4։ է. 15, 17։ ԺԱ. 14։
[j] ԳԼ. ե. 9։
[k] Ցակ. ա. 18։
[l] Սաղ. ԼԲ. 2։ Սոփ. գ. 13։
[m] Եփս. ե. 27։ Յուդ. 24։
[n] ԳԼ. բ. 13։
[o] Եփս. դ. 8-11։ Տիտ. ա. 2։
[p] ԳԼ. ԺԳ. 7։
[q] ԳԼ. ժա. 18։ ԺԱ. 4։
[r] Ծէփ. թ. 6։ Սաղ. ԼԳ. 6։ Ճիզ. 8։ Ճխզ. 5, 6։ Դոր. ԺԳ. 14։ ԺԱ. 24։
[s] ԳԼ. ԺԲ. 20։
ԳԼ. ի. 10։
[t] Եսա. լԲ. 10։ ԳԼ. ԺԹ. 3։
ԳԼ. ԺԳ. 10։
[u] ԳԼ. ԺԲ. 17։
[v] Յով. գ. 1, 2։ ԳԼ. ի. 6։
[w] ա Կոր. ԺԱ. 18։ ա Թես. գ. 15։
[x] Բ Թես. ա. 7։ Եբր. դ. 9, 10։ ԳԼ. զ. 11։

թիւն ընէք անոր՝ որ ստեղծեց երկինքը ու երկի-
րը և ծովը ու ջուրերուն աղբիւրները:

8 Եւ անոր եւեւէն ուրիշ հրեշտակ մը եկաւ՝ ու ըս-
աւ, [v] Ինկաւ՝ ինկաւ [w] մեծ Բաբիլոնը, ինչու որ
բոլոր ազգերը արբեցուց իր կատաղի պոռնկու-
9 թեանը գինիէն: Եւ անոնց եւեւէն երրորդ հրեշ-
տակ մըն ալ եկաւ, ու մեծ ձայնով մը ըսաւ,
[x] Ո՛վ որ գազանին ու անոր պատկերին երկրպա-
գութիւն կ՚ընէ, և դրոշմը իր ճակատին վրայ կամ
10 իր ձեռքին վրայ կ՚ընդունի, [y] Ինքիկայ Աստուծոյ
սրսմոմութեանը գինիէն պիտի խմէ [z] որ անխառն
լեցուած է [a] անոր բարկութեանը գաւաթին մէջ,
և [b] կրակով ու ծծումբով [c] պիտի տանջուի սուրբ
հրեշտակներուն առջեւը ու Գառնուկին առջեւը:
11 Եւ անոնց տանջանքին ծուխը կ՚ելլէ յաւիտեանս
յաւիտենից. և ցորեկ ու գիշեր հանգստութիւն
չունենան անոնք՝ որ գազանին ու անոր պատկերին եր-
կրպագութիւն կ՚ընեն, և անոր անուանը դրոշմը
12 կ՚ընդունին: [d] Ասոս է սուրբերուն համբերութիւ-
նը, [e] որոնք Աստուծոյ պատուիրանները ու Յի-
13 սուսի հաւատքը կը պահեն: Եւ երկինքէն ձայն
մը լսեցի որ կ՚ըսէր, Գրէ՛, Երանի՛ հետէ
նելէ են ան մեռելները՝ [f] որոնք Տէրոջմով կը ննջեն,
այո, կ՚ըսէ Հոգին, [g] որ իրենց աշխատութիւնէն
հանգչին. ու իրենց գործքերը իրենց եւեւէն կ՚եր-
թան:

[v] Եսա. իա. 9։ Երեմ. ծա. 8։ ԳԼ. ԺԸ. 2։
[w] Երեմ. ծա. 7։ ԳԼ. ժա. 8։ ԺԳ. 19։ ԺԷ. 2, 5։ ԺԸ. 3, 10, 18, 21։ ԺԹ. 2։
[x] ԳԼ. ԺԳ. 14, 15, 16։
[y] Սաղ. հե. 8։ Ես. ծա. 17։ Երեմ. լե. 15։
[z] ԳԼ. ԺԸ. 6։
[a] ԳԼ. ԺԶ. 10։
[b] Ես. լդ. 10։ ԳԼ. ԺԹ. 3։
ԳԼ. ԺԳ. 10։
[c] ԳԼ. ԺԸ. 17։
[d] Հռգ. դ. 1, 2։ ԳԼ. ի. 6։
[e] ա Կոր. ԺԵ. 18։ ա Թես. գ. 15։
[f] Բ Թես. ա. 7։ Եբր. դ. 9, 10։ ԳԼ. զ. 11։

14 Եւ տեսայ՝ եւ ահա՛ ձերմակ ամպ մը , ու ամպին վրայ ՚Ջէը նստեր էր Որդւոյ մարդոյ նման . ՚եւ իր գլուխը ոսկիէ պսակ մը՝ ու իր ձեռքը սուր մանգաղ մը ունէր :

15 ‡Եւ տաճարէն ուրիշ հրեշտակ մը կ՚ելլէր , որ ամպին վրայ նստողին մեծ ձայնով կ՚աղաղակէր ու ՚ըսէր , ‡Երկրընդո՛ւր քու մանգաղդ ու ՚նձէ՛ . ւնչու որ ՚նձելու ժամանակը եկաւ , °ինչու որ երկրի

16 հունձքը հասունցած է : Եւ ան որ ամպին վրայ կը նստէր , իր մանգաղը երկրին վրայ երկրընդուց , ու երկիրը ՚նձուեցաւ :

17 Ու երկինքին մէջէ տաճարէն ուրիշ հրեշտակ մը ե-

18 լաւ , եւ ասիկայ ալ սուր մանգաղ մը ունէր : Ու սե-զանէն ուրիշ հրեշտակ մը ելաւ , ՚ի որ կրակի վրայ իշխանութիւն ունէր , ու մեծ ձայնով կանչեց անոր՝ որ սուր մանգաղը ունէր , ու ըսաւ , ՚՚Երկրընդո՛ւր քու սուր մանգաղդ , ու երկրի այգիին ողկոյզները կքի՛ , ինչու որ անոր խաղողները հասունցած են :

19 Եւ ան հրեշտակը իր մանգաղը երկրին վրայ երկրընդուց , ու երկրին այգիին խաղողները կքեց , ՚ի ու Աստուծոյ բարկութեանը մեծ ՚նձանին մէջ ձգեց :

20 ‡Եւ ՚նձանը Ջբաղաքին դուրսը կոխուեցաւ . ու ՚նձանէն արիւն կ՚ելլէր , Էոր մինչեւ ձիերուն սանձերը ՚՚՚ հազար վեց հարիւր ասպարէզ կը հասնէր :

ɔ Եզեկ . ա . 26 : Դան . է . 13 : ԳԼ . ա . 13 :
ֻ ԳԼ . զ . 2 :
‡ ԳԼ . ժզ . 17 :
+ Յովէլ . գ . 13 : Մատ . ժգ . 39 :
° Երեմ . ծա . 33 : ԳԼ . ժգ . 12 :
ֽ ԳԼ . ժզ . 9 :
՚՚ Յովէլ . գ . 13 :
Ք ԳԼ . ժԹ . 15 :
‡ Եփ . իգ . 3 : Ողբ . ա . 15 :
՚՚՚ ԳԼ . ժա . 8 : Երբ . ժգ . 12 :
Ի ԳԼ . ժԹ . 14 :

ԳԼՈՒԽ ԺՏ

1 Եւ ՚՚՚ուրիշ մեծ ու զարմանալի նշան մը տեսայ երկինքի մէջ , Էեօթը հրեշտակներ՝ որոնք եօթը վերջին հարուածները ունէին , ‡որովհետեւ անոնցմով կը կատարուէր Աստուծոյ բարկութիւ-

2 նը : ՚Ու տեսայ որպէս թէ ապակեղէն ծով մը Էկրակով խառնուած . և անոնք որ յաղթեցին գազանին ու ՚նանոր պատկերին և անոր անունը թուոյն , ապակեղէն ծովուն վրայ կայներ էին , Էու

3 Աստուծոյ քնարները ունէին . ըԵւ Աստուծոյ ծառային Մովսէսին երգը կ՚երգէին , ու Գառնուկին երգը՝ ըսելով , Մեծ ու զարմանալի են Էքու գործերդ՝ ո՛վ Տէր Աստուած Յամենակալ . արդար ու ճշմարիտ են Ֆքու ճամբաներդ՝ ո՛վ թագաւոր

4 սրբոց . ԷՏէ՛ր՝ ո՛վ պիտի չվախնայ քեզմէ , ու քու անունդ չփառաւորէ , ինչու որ դո՛ւն միայն սուրբ Էս . և բանդի բոլոր ազգերը պիտի գան ու քու առջեդ երկրպագութիւն պիտի ընեն , ինչու որ քու արդար դատաստաններդ յայտնուեցան :

5 Եւ ասկէ ետեւ տեսայ՝ Էու բացուեցաւ վկայու-

6 թեան խորանին տաճարը , որ երկինքն էր . Ֆ Էեօթը հարուածները ունեցող եօթը հրեշտակները ‡մաքուր ու պայծառ կտաւ հագած՝ և իրենց կուրծքերնուն վրայտրը ոսկեղէն գօտի կապած՝ տաճարէն

7 ելան : ՚՚Եւ չորս կենդանիներէն մէկը եօթը հրեշտակներուն եօթը ոսկեղէն սկաւառակները տուաւ յաւիտեանս յաւիտենից Ֆ կենդանի եղող Աստուծոյ

՚՚ ԳԼ . ժբ . 1 , 8 :
ֻ ԳԼ . ժզ . 1 : իա . 9 :
‡ ԳԼ . ժգ . 10 :
Ֆ ԳԼ . դ . 6 : իա . 18 :
Էր Մատ . դ . 11 :
՚՚՚ ԳԼ . ժգ . 15 , 16 , 17 :
Ք ԳԼ . է . 8 : ժգ . 2 :
ը Եզ . ժէ . 1 : ՚՚ Օբ . լ . 30 : ԳԼ . ժգ . 3 :
Ի ՚՚ Օբ . լբ . 4 : Սաղ . ճժա . 2 : ՃԹ . 14 :
‡ Սաղ . ճկե . 17 : Ովս . ժգ . 9 : ԳԼ . ժգ . 7 :
Ֆ Եզ . ժէ . 14 , 15 , 16 : Երեմ . ժ . 7 :
Լ Եփ . կզ . 22 :
Էր ԳԼ . ժա . 19 : Տես Թուա . ա . 50 :
‡ Հմր 1 :
Ֆ Եզ . իբ . 6 , 8 : Եզեկ . խգ . 17 , 18 : ԳԼ . ա . 13 :
Ֆ ԳԼ . դ . 6 :
Ֆ ա Թես . ա . 9 : ԳԼ . գ . 9 : ժ . 6 :

8 բարկութիւնովը լեցուն : Ո՛վ տաճարը ՙԱստուծոյ փառքին ու անոր զօրութենէն ծուխով լեցուեցաւ . ու մէկը չէր կրնար տաճարը մտնել , մինչև որ կատարուին եօթը հրեշտակներուն եօթը հարուածները :

ԳԼ . ԺԶ

2 Հրեշտակները երկրի վրայ կը թափեն իրենց եօթը սկաւառակները որ բարկութեամբ լեցուն էին . ու զանազան հարուածներ կը հետևին : 15 Բիւհատոս գողի պէս կու գայ . երանի՛ անոնց որ արթուն կը մնան :

1 Ու տաճարէն մեծ ձայն մը լսեցի՛ որ ՙեօթը հրեշտակներուն կ՛ըսէր , Գացէ՛ք եւ Աստուծոյ բարկութեանը եօթը սկաւառակները երկրի վրայ թափեցէ՛ք :

2 Ու առջի հրեշտակը գնաց եւ իր սկաւառակը երկրի վրայ թափեց . ու չարաչար պալարներ եղան անմարդոցը վրայ , որոնք գազանին դրոշմը ունէին ու անոր պատկերին երկրպագութիւն կ՛ընէին :

3 Ու երկրորդ հրեշտակը իր սկաւառակը ծովուն վրայ թափեց , ու ջուրը մեռած մարդու արիւն դարձան , եւ ծովուն մէջի բոլոր կենդանիները մեռան :

4 Ու երրորդ հրեշտակը իր սկաւառակը գետերուն եւ ջուրերու աղբիւրներուն վրայ թափեց , ու
5 անոնք արիւն դարձան : Ու ջուրերուն հրեշտակին լսեցի՛ որ կ՛ըսէր , Արդար ես դուն , որ ես եւ որ էիր , եւ սուրբ ես , որ ասանկ դատաստաններ

Ղ ԵԼ . Խ . 34 ։ գ ԹԱԳ . ը . 10 ։ բ ՍՒՆ . ե . 14 ։ ԵՍ . Չ . 4 ։
ՙ բ ԹԱԵՍ . ա . 9 ։
՚ ԳԼ . ԺԵ . 1 ։
Ը ԳԼ . ԺԳ . 10 ։ ԺԵ . 7 ։
Ի ԳԼ . ը . 7 ։
Ձ ԵԼ . Թ . 9 , 10 , 11 ։
Ե ԳԼ . ԺԳ . 16 , 17 ։
Ղ ԳԼ . ԺԳ . 14 ։
Ե ԳԼ . ը . 8 ։
Ը ԵԼ . Ե . 17 , 20 ։
Ի ԳԼ . ը . 9 ։
Ձ ԳԼ . ը . 10 ։
Ե ԵԼ . Ե . 20 ։
Ղ ԳԼ . ԺԵ . 3 ։
Ե ԳԼ . ա . 4 , 8 ։ գ . 8 ։ ԺԱ . 17 ։

6 ըսիր . Ընչու՞ւ որ անոնք Ձ սուրբերուն ու մարգարէներուն արիւնը թափեցին . Ձ և դուն անոնց ա-
7 րիւն խմել տուիր , քանզի արժանի են : Ու սեղանէն լսեցի՛ որ կ՛ըսէր , Այո՛ Ն՚Ամենակալ Տէր Աստուած , ՚ը քու դատաստանները արդար ու ճշմարիտ են :

8 Ու չորրորդ հրեշտակը իր սկաւառակը ՙարեւին
9 վրայ թափեց : Մ Ու անոր ջերմ–ՙԲ–ՙ տրուեցաւ որ մարդիկը կրակով . և սաստիկ տաքին խորշահաւոր եղան մարդիկ , ՚ և Հայհոյեցին Աստուծոյ անունը , որ ասոնց հարուածներուն վրայ իշխանութիւն ունի . Ֆ ու չապաշխարեցին ՚ը որ անոր փառք տան :

10 Ու հինգերորդ հրեշտակը իր սկաւառակը ՙգազանին աթոռին վրայ թափեց , ՚ու անոր թագաւորութիւնը խաւարեցաւ . Ֆ և ցաւէն լեզուները-
11 նին կը ծամէին . Ձ Ու երկնից Աստուածը հայհոյեցին իրենց ցաւերուն ՙև իրենց պալարներուն պատճառովը . ՙ ու իրենց գործքերէն չապաշխարեցին :

12 Ու վեցերորդ հրեշտակը Ձ մեծ գետին Ն՚փրատին վրայ թափեց , Ֆ ու անոր ջուրը չորցաւ , Ֆ որ արևելքի թագաւորներուն
13 ճամբան պատրաստուի : Ու տեսայ ՙ որ ՃՎիշապին բերնէն ու գազանին բերնէն ՙև սուտ մարգարէին

Ձ ՊՍԱ . խգ . 34 , 35 ։ ԳԼ . ԺԳ . 15 ։
Ղ ԳԼ . ժա . 18 ։ ԺԸ . 20 ։
Ճ ԵՍ . ԽԹ . 26 ։
Ն ԳԼ . ԺԵ . 3 ։
Շ ԳԼ . ԺԳ . 10 ։ ԺԳ . 10 ։ ԺԹ . 2 ։
Ո ԳԼ . ը . 12 ։
Ս ԳԼ . Թ . 17 , 18 ։ ԺԳ . 18 ։
Վ ՀՄՐ 11 , 21 ։
Տ ԴԱՆ . Ե . 22 , 23 ։ ԳԼ . Թ . 20 ։
Ձ ԳԼ . ԺԱ . 18 ։ ԺԳ . 7 ։
ՙ ԳԼ . ԺԳ . 2 ։
՚ ԳԼ . Թ . 2 ։
Ֆ ԳԼ . ժա . 10 ։
Ղ ՀՄՐ 9 , 21 ։
ՙ ՀՄՐ 2 ։
՚ ՀՄՐ 9 ։
Ճ ԳԼ . Թ . 14 ։
ՙ ՏՃՈ ԵՐԵՄ . Ծ . 38 ։ Ծա . 36 ։
՚ ԵՍ . խա . 2 , 25 ։
Ֆ ԳԼ . ԺԸ . 3 ։ 9 ։
ՙ ԳԼ . ԺԹ . 20 ։ Ի . 10 ։

բերեն ֊ իրեր պիղծ ոգիներ ։ Եւ ելին դուրս երու-
14 նման .. ֊ Ելլու որ անոնք դիւերու ոգիներ են ֊ որ
նշաններ կ՚ընեն , ու ֊ բոլոր աշխարհին թագաւոր-
ներուն կ՚երթան , որ զանոնք Ամենակալ Աստու-
ծոյ ան մեծ օրուանը ՝ պատերազմին համար ժողո-
15 վեն . (֊ Ահա գողի պէս կու գամ . երանի անոր
որ արթուն կը կենայ ու իր հանդերձները կը
պահէ , որ ֊ մերկ չպտրտի ու իր ամօթը երևնայ .)
16 ֊ Եւ զանոնք մեկ տեղ մը ժողվեցին , որ Եբրայե-
ցերէն Արմագեդոն կ՚ըսուի ։
17 Ու եօթներորդ հրեշտակը իր սկաւառակը օդին
վրայ թափեց . ու երկինքին տաճարէն՝ աթոռէն
18 մեծ ձայն մը ելաւ՝ ըսելով , ֊ Եղաւ ։ Ու փայ-
լակներ ու ձայներ և որոտումներ եղան . ֊ ու մեծ
երկրաշարժ մը եղաւ , ըանակ որ մարդոց երկրի
վրայ ըլլալէն ՚ի վեր անանկ մեծ երկրաշարժ մը ե-
19 ղած չէր ։ ֊ Ու մեծ քաղաքը իրեք մաս եղաւ , ու
ազգերուն քաղաքները կործանեցան , ֊ և մեծ Բա-
բիլոնը Աստուծոյ առջևը յիշուեցաւ , ֊ որ իր սաս-
տիկ բարկութեանը գինիին գաւաթը անոր տայ ։
20 Եւ Ու ամէն կղզի փախաւ , ու լեռները չգտնուե-
21 ցան ։ ֊ Ու խոշոր կարկուտ գրեթէ մէկ տաղանդի
մը կշիռքով երկինքէն կ՚իջնէր մարդոց վրայ . ֊ ու
մարդիկ հայհոյեցին զԱստուած ։ կարկուտին հա-
րուածին համար , ինչու որ խիստ մեծ էր ան հա-
րուածը ։

֊ ա ՃՀ . դ . 1 , 2 , 3 ։
֊ ա Տիմ . դ . 1 ։ Ցակ . գ . 15 ։
֊ բ Թես . բ . 9 ։ Գլ . ժգ . 13 , 14 ։ ԺԹ . 20 ։
֊ Դան . բ . 1 ։
֊ Գլ . ԺԶ . 14 ։ ԺԹ . 19 ։ ի . 8 ։
֊ Ա՛ստ . իդ . 43 ։ ա Թես . ե . 2 ։ բՊետ . գ . 10 ։ Գլ . գ . 3 ։
֊ բԿող . ե . 3 ։ Գլ . գ . 4 , 18 ։
֊ Գլ . ԺԹ . 19 ։
֊ Գլ . ի . 6 ։
֊ Գլ . դ . 5 ։ ը . 5 ։ ժա . 19 ։
֊ Գլ . ժա . 13 ։
֊ Դան . ժը . 1 ։
֊ Գլ . ժդ . 8 ։ ԺԶ . 18 ։
֊ Գլ . ժը . 5 ։
֊ Եա . ժա . 17 , 22 , 23 ։ Եր բեմ . իե . 15 , 16 ։ Գլ . ժդ . 10 ։
֊ Գլ . գ . 14 ։
֊ Գլ . ժա . 19 ։
֊ ՀՄր 9 , 11 ։
֊ Տես Եզ . Թ . 23 , 24 , 25 ։

ԳԼ . ԺԶ

Զ Ծիրանիները ու կարմիրները հագած կին մը ձեռքը ոսկեզէն գաւաթ մը բռնած՝ գազանին վրայ կը նստի ։ 5 Անիկայ է մեծ Բաբիլոնը ու ամէն գարշութեանց մայրը ։ 9 Գազանին եօթը գլուխներուն 12 ու տասը եղջիւրներուն մեկնութիւնը ։ 14 Գառնուկին յաղթութիւնը ։ 16 Պոռնիկին պատիժը ։

1 ֊ Եւ եօթը սկաւառակները ունեցող եօթը հրեշ-
տակներէն մեկը եկաւ , ու ինծի հետ խօսե-
ցաւ՝ ըսելով , Եկո՛ւր ֊ ու քեզի ցուցընեմ ֊ ան մեծ
պոռնիկին դատաստանը , ֊ որ շատ ջուրերուն
2 վրայ կը նստի . ֊ Որուն հետ երկրի թագաւորները
պոռնկեցան , ու երկրի բնակիչները անոր պոռ-
3 նկութեանը գինիով գինովցան ։ Եւ զիս ա՛ստ-
անապատը տարաւ հոգիով . ու տեսայ մէկ կնիկ
մը՝ որ ըկարմիր գազանի մը վրայ նստեր էր . Ե՛ւ
ան գիշանգը լեցուն էր հայհոյութեան անուններով ,
4 ու ֊ եօթը գլուխ և տասը եղջիւր ունէր ։ Եւ Եւ
կնիկը ծիրանի ու կարմիր հագած էր , Եւ ոսկիով
բուած էր ոսկիով ու պատուական քարերով և մար-
գարիտներով , և ֊ իր ձեռքը ոսկիէ գաւաթ մը
ունէր ՝ պղծութիւններով ու իր պոռնկութեա-
5 նը անմաքրութիւններով լեցուն . Եւ անոր ճա-
կատին վրայ անուն մը գրուած էր հոյակապ՝
Ն Մեծ Բաբիլոն՝ պոռնիկներուն ու երկրի պղծու-
6 թիւններուն մայրը ։ Եւ տեսայ ան կնիկը որ
ըսրբերուն արիւնովը ֊ ու Յիսուսի վկաներուն

֊ Գլ . խ . 9 ։
֊ Գլ . ժգ . 19 ։ ժը . 16 , 17 , 19 ։
֊ Նաա . գ . 4 ։ Գլ . ԺԲ . 2 ։
֊ Երեմ . ծա . 13 ։ ՀՄր 15 ։
֊ Գլ . ժը . 3 ։
֊ Երեմ . ծա . 7 ։ Գլ . ժգ . 8 ։ ժը . 3 ։
֊ Գլ . ժը . 6 , 14 ։
֊ Գլ . ժը . 3 ։
֊ Գլ . ժգ . 1 ։
֊ ՀՄր 9 ։
֊ ՀՄր 12 ։
֊ Գլ . ժը . 12 , 16 ։
֊ Դան . ժա . 38 ։
֊ Երեմ . ծա . 7 ։ Գլ . ժը . 6 ։
֊ Գլ . ժգ . 8 ։
֊ բ Թես . բ . 7 ։
֊ Գլ . ժա . 8 ։ ժգ . 8 ։ ժգ . 19 ։ ժը . 2 , 10 , 21 ։
֊ Գլ . ժը . 9 ։ ԺԹ . 2 ։
֊ Գլ . ժգ . 15 ։ ժգ . 6 ։
֊ Գլ . գ . 9 , 10 ։ ժբ . 11 ։

արիւնովը ›դլխովքան էր ։ ու երբոր տեսայ անիւ-
7 կայ , մեծ զարմանքով զարմացայ ։ Ու հրեշտակը
ինծի ըսաւ , Ինչո՞ւ զարմացար ։ ես քեզի ըսեմ
ան կնկանը խորհուրդը , ու ան գազանին՝ որ զա-
նիկայ վրան կը կրէ , ու եօթը գլուխ և տասը եղ-
8 ջիւր ունի ։ Ան գազանը որ տեսար , կար ու
չկայ , և ‡անդունդէն ելլելու ։ ու կորուստը եր-
թալու վրայ է ։ ու երկրի վրայ բնակողները՝
*որոնց անուններն աշխարհի սկիզբէն ’ի վեր կենաց
գրքին մէջը գրուած չեն , ։պիտի զարմանան երբոր
տեսնեն ան գազանը թէ կար ու չկայ , թէև կայ ։
9 ¶ ‹Աս պէտք է խնաստութիւն ունեցող միտք մը ։
Ձան եօթը գլուխը եօթը լեռներ են , ուր որ կնիկը
անոնց վրայ կը նստի ։ և եօթը թագաւորներ են ։
10 ‹Հինգը ինկած են՝ մէկը կը կենայ , և միւսը դեռ
եկած չէ , ու երբոր գայ , քիչ ատեն պիտի մնայ ։
11 Ու ան գազանը որ կար ու չկայ , անիկայ ալ
ուրեորդ է , ու եօթնէն է , *ու դէպ ’ի կո-
12 րուստը կ’երթայ ։ “Ու տասը եղջիւրը որ տե-
սար , տասը թագաւորներ են , որոնք դեռ թագա-
ւորութիւն առած չեն ›, հապա գազանին հետ մէկ
ժամու չափ թագաւորներու պէս իշխանութիւն
13 կ’առնեն ։ Անոնք մէկ կամք ունին , ու իրենց զօ-
րութիւնը և իշխանութիւնը գազանին կու տան ։
14 Հ Անոնք Գառնուկին հետ պիտի պատերազմին ։ և
Գառնուկը անոնց պիտի յաղթէ , *քանզի անիկայ
տէրերուն Տէրն է ու թագաւորներուն Թագաւո-
րը ։ ‡ և անոր հետը եղողները կանչուած ու ընտ-
15 րուած և հաւատարիմ են ։ Ու ըսաւ ինծի , ›Այն

› Գլ. ԺԸ · 24 ։
ն Գլ. Ժա · 7 ։ Ժգ · 1 ։
ղ Գլ. Ժգ · 10 ։ Հմր 11 ։
՝ Գլ. Ժգ · 8 ։
ղ Գլ. Ժգ · 3 ։
՝ Գլ. Ժգ · 18 ։
ջ Գլ. Ժգ · 1 ։
՝ Հմր 8 ։

՝ Դան · է · 20 ։ Զաք · ա · 18 , 19 , 21 ։ Գլ. Ժգ · 1 ։
Ա Գլ. Ժգ · 14 ։ ԺԹ · 19 ։
‡ բ Օր · ժ · 17 ։ ա Տիմ. գ · 15 ։ Գլ. ԺԹ · 16 ։
ր Երեմ. ծ · 44 , 45 ։ Գլ. Ժգ · 4 ։
› Եա · բ · 7 ։ Հմր 1 ։

ջուրերը որ տեսար՝ որոնց վրայ պոռնիկը նստեր է ,
՝ժողովուրդներ են ու բազմութիւններ և ազգերը
16 ու լեզուներ ։ Ու տասը եղջիւրները որ գազանին
վրայ տեսար , ‡անոնք պիտի ատեն պոռնիկը , ու
զանիկայ ամայի ու *մերկ պիտի ընեն , և անոր մար-
մինը պիտի ուտեն , ›ու զանիկայ կրակով պրեն ։
17 ¶ Ինչու որ Աստուած անոնց սրտին մէջը դրաւ
որ իր կամքը կատարեն ու մէկ կամք ըլլան , և
իրենց թագաւորութիւնը գազանին տան , ՝մինչև
18 որ Աստուծոյ խօսքերը կատարուին ։ Ու կնիկը
որ տեսար , ան է մեծ քաղաքն է , ›որ կը թագա-
ւորէ երկրի թագաւորներուն վրայ ։

ԳԼ · ԺԸ

2 Բաբիլոն կ’իյնայ ։ 4 Աստուծոյ ժողովուրդին հրաման կ’ըլ-
լայ , որ անոր մէջէն դուրս ելլեն ։ 9 Երկրի թագաւորները ,
11 վաճառականները 17 և նաւավարները կ’ողբան անոր վը-
րայ ։ 20 Սուրբերը կ’ուրախանան՝ տեսնելով որ Աստուծոյ
դատաստանները անոր վրայ կը կատարուին ։

1 Ու ՝ասկէ ետքը [ուրիշ] հրեշտակ մը տեսայ որ
երկինքէն կ’իջնէր , և մեծ իշխանութիւն ու-
նէր , է ու երկիրը անոր փառքէն լուսաւորուեցաւ ։
2 Ու զօրաւոր ձայնով աղաղակեց՝ ըսելով , ‡Ին-
կաւ՝ ինկաւ մեծ Բաբիլոնը , ‡ և դեւերու բնակա-
րան եղաւ , ու բոլոր պիղծ ոգիներու արգելանոց ,
է և բոլոր պիղծ ու ատելի թռչուններու վանդակ ։
3 Հ Ինչու որ անոր կատաղի պոռնկութեանը գինին
խմեցին բոլոր ազգերը , ու երկրի թագաւորները

՝ Գլ · Ժգ · 7 ։
‡ Երեմ. ծ · 41 , 42 ։ Գլ · Ժգ · 12 ։
+ Եզեկ · Ժզ · 39—44 ։ Գլ · Ժբ · 16 ։
* Գլ · Ժբ · 8 ։
§ բ Թես · բ ։ 10 ։
՝ Գլ · ժ · 7 ։
բ Գլ · Ժգ · 19 ։
‡ Գլ · Ժբ · 4 ։

՝ Գլ · Ժբ · 1 ։
բ Եզեկ · խդ · 2 ։
‡ Եա · Ժգ · 19 ։ Ժա · 9 ։ Երեմ. ծա · 8 ։ Գլ · Ժգ · 8 ։
է Եա · Ժգ · 21 ։ Ժա · 8 ։ Ղբ ։ 14 ։ Երեմ. ծ · 39 ։ ծա · 37 ։
‡ Եա · Ժգ · 23 ։ Ղբ · 11 ։ Մաթ · ե · 2 , 3 ։
Հ Գլ · Ժգ · 8 ։ Ժբ · 2 ։

անոր հետ պռոնկեցան , և երկրի վաճառականները անոր չափազանց զեղխութենէն հարստացան :
4 Ու երկինքէն ուրիշ ձայն մը լսեցի որ կ՚ըսէր , Ելէք ատոր մէջէն՝ իմ ժողովուրդս , որ ատոր մեղքերուն հաղորդ չըլլաք , ու ատոր հարուածներ-
5 ըէն բաժին չառնէք . Քանի որ ատոր մեղքերը մինչև երկինքը հասան կ՚ուռճան . ու Աստուած
6 ատոր անիրաւութիւնները յիշեց : Հատուցէք ատոր՝ ինչպէս ու ինքը հատուց . ու իր գործքերուն համեմատ կրկնապատիկ փոխարինեցէք ա-
7 տոր . Ան զաւաթը որ ինքը լեցուց՝ Կրկնապատիկ լեցուցէք իրեն : Որքան որ փառաւորեց զինքը և զեղխութեամբ ապրեցաւ , այնչափ ալ տանջանք և սուգ հատուցէք անոր . ինչու որ իր սրտին մէջը կ՚ըսէ թէ Կը նստիմ՝ ես թագուհի կը նստիմ , ու որբևարի չեմ՝ , ու բնաւ սուգ պիտի չտեսնեմ՝ :
8 Ընոր համար մէկ օրուան մէջ պիտի գան ատոր հարուածները՝ մահ ու սուգ և սով , ու կրա-
կով պիտի այրի . Վասն զի հզօր է Տէր Աստուած
9 որ զանիկայ դատեց : Ու երկրի թագաւորները՝ որ ատոր հետ պռոնկեցան ու հեշտացան , Հպիտի լան ու կոծեն ատոր վրայ երբոր ատոր
10 հրկիզութեանը ծուխը տեսնեն . Կը ատոր տանջանքին վախէն հեռուն պիտի կայնին ու ըսեն ; Վայ՝ վայ՝ մեծ Բաբելոն քաղաք՝ հզօր քա-

ե Հմր 11 , 15 ։ Ես . խե . 15 ։
զ Ես . խը . 20 ։ Ծր . 11 ։ Ե-
րեմ . ծ . 8 ։ Ծա . 6 , 45 ։ Բ
Կոր . գ . 17 ։
է Ցն . ժը . 20 , 21 ։ Երեմ .
ծա . 9 ։ Ցուձ . ա . 2 ։
ը ԳԼ . ժգ . 19 ։
թ Սադ . ձէ . 8 ։ Երեմ . ծ .
15 , 29 ։ Ծա . 24 , 49 ։ Բ
Տիմ . դ . 14 ։ ԳԼ . ժգ . 10 ։
ժ ԳԼ . ժգ . 10 ։

ի ԳԼ . ժգ . 19 ։
ի Եզեկ . իը . 2 ։
լ Ես . խե . 7 , 8 ։ Սոփ . բ . 15 ։
խ Ես . խե . 9 ։ Հմր 10 ։
ծ ԳԼ . ժէ . 16 ։
կ Երեմ . ծ . 34 ։ ԳԼ . ժա . 17 ։
հ Եզեկ . իզ . 16 , 17 ։ ԳԼ .
ժէ . 2 ։ Հմր 3 ։
ձ Երեմ . ծ . 46 ։
ղ Հմր 18 ։ ԳԼ . ժԹ . 3 ։
ն Ես . իա . 9 ։ ԳԼ . ժգ . 8 ։

ղաք , Որ մէկ ժամու մէջ եկաւ քու դատաս-
11 տանդ : Ու երկրի վաճառականները պիտի ողբան ու սուգ բնեն անոր վրայ . Ինչու որ ալ մեկը
12 ծախու չառներ անոնց վաճառքը , Ոսկի՝ ու արծաթի՝ և պատուական քարերու՝ ու մարգարիտներու՝ և բեհեզի՝ ու ծիրանիի՝ և մետաքսի՝ ու որ-
դան կարմիրի վաճառքը՝ և ամէն խունկի փայտերը՝ ու ամէն փղոսկրեայ ամաններըը՝ և ամէն պատուա-
կան փայտէ ու պղնձէ և երկաթէ ու մարմարիոնէ
13 ամաններըը , Ու կինամոնը՝ ու ամոմները՝ և խունկերը՝ ու անուշահոտ եղը՝ ու կնդրուկը՝ և գինին՝ ու ձէթը՝ և նաշիհը՝ ու ցորենը՝ և արջառները՝ ու
ոչխարները՝ և ձիերը՝ ու կառքերը՝ և մարմինները-
14 րը ու Մարդոց հոգիները : Ու քու հոգիիդ ցանկացած պտուղները քեզմէ գնաց , ու բոլոր
չքեղ ու փայլուն բաները քեզմէ կորուեցաւ , և
15 այլ բնաւ պիտի չգտնես զանոնք : Ան բաներուն վաճառականները՝ որ անոնէ հարստացած էին , հե-
ռուն պիտի կայնին անոր տանջանքին վախէն՝ լալով
16 ու սուգ ընելով , Ու պիտի ըսեն , Վայ՝ վայ՝ մեծ քաղաք՝ որ բեհեզ ու ծիրանի և որդան կարմիր
հագած էիր , ու ոսկիով և պատուական քարերով
17 ու մարգարիտներով զարդարուած էիր . Ինչու որ այնքան հարստութիւնը մէկ ժամու մէջ փճա-
ցաւ : Ու ամէն նաւավարները՝ և ան ամէնը որ
նաւով տեղ տեղ կ՚երթան , ու նաւաստիները
և որոնք որ ծովու մէջ կը բանին , հեռուն կայնե-
18 ցան . Ու տեսնելով անոր հրկիզութեանը ծուխը , կ՚աղաղակէին ըսելով , Որի՝ նման է ատ
19 մեծ քաղաքիս . Ու իրենց գլուխներուն վրայ հող

ե Հմր 17 , 19 ։
ը Եզեկ . իե . 27–36 ։ Հմր 3 ։
է ԳԼ . ժէ . 4 ։
ը Եզեկ . իե . 13 ։
ժ Հմր 3 , 11 ։
ի ԳԼ . ժէ . 4 ։

լ Հմր 10 ։
խ Ես . իդ . 14 ։ Եզեկ . իե . 29 ։
ծ Եզեկ . իե . 30 , 31 ։ Հմր 9 ։
կ ԳԼ . ժգ . 4 ։
հ Ցես . է . 6 ։ ա Թագ . դ . 12 ։
Ցոբ . բ . 12 ։ Եզեկ . իե . 30 ։

ցանեցին, և լալով ու սուգ ընելով կ'աղաղակէին
ըսելով, Ալ՝ վայ վայ ան մեծ քաղաքին, որուն մէջ
իր պատուականութենէն հարստացան ամէնքը որ
նաւեր ունէին ծովուն վրայ. Ո՞ւնչու որ մէկ ժամու
20 մէջ ամայացաւ: Ուրախացի՛ք անոր վրայ՝ երկինք ու սուրբ առաքեալներ և մարգարէներ,
որ Աստուած ձեր վրէժը անկէ առաւ:
21 Եւ մէկ զօրաւոր հրեշտակ մը քար մը առաւ
աղօրիքի մեծ ծովը նետեց ու ծովը ձգեց՝ ըսելով,
Այսպէս ուժով վար պիտի ձգուի Բաբելոն մեծ
22 քաղաքը, ու ալ պիտի չգտնուի: Եւ քնա-
բահարներուն ու երաժիշտներուն և սրնգահարներուն ու փողահարներուն ձայնը ալ պիտի չլսուի
քու մէջդ. և արհեստի վարպետ մը ալ բնաւ պիտի չգտնուի քու մէջդ, ու աղօրիքին ձայնը ալ
23 պիտի չլսուի քու մէջդ. Եւ ճրագին լոյսը ալ
պիտի չերևնայ քու մէջդ. ու փեսային ձայնը և
հարսին ձայնը ալ պիտի չլսուի քու մէջդ. Որովհետև քու վաճառականները երկրի մեծամեծներն էին.
Ինչու որ քու կախարդութիւնովդ բոլոր ազգերը
24 մոլորեցան: Եւ մարգարէներուն ու սուրբերուն
ու երկրի վրայ բոլոր սպանուածներուն արիւնը
անոր մէջը գտնուեցաւ:

ι Ելմ. ժա. 49:

ԳԼՈՒԽ ԺԹ

1 Երկնից մէջ զԱստուած կը փառաբանեն՝ որ դատեց պոռնիկը, և սուրբերուն արեանը վրէժը առաւ: 7 Գառնուկին հարսնիքը: 10 Հրեշտակը չուզեր որ Յովհաննէս իրեն երկրպագութիւն ընէ: 17 Թռչուններուն կը կանչուին մեծ կոտորածին:

1 Ետքը լսեցի ինչպէս մեծ ամբոխի ձայն մը երկինքը ըսելով, Ալէլուիա. Փրկութիւն ու փառք և պատիւ ու զօրութիւն մեր Աստուծոյն.
2 Ճշմարիտ ու արդար են անոր դատաստանները, քանզի դատեց այն մեծ պոռնիկը, որ իր պոռնկութիւնովը երկիրը ապականեց, ու իր ծառաներուն արեան վրէժը անոր ձեռքէն
3 պահանջեց: Եւ կրկին անգամ ըսին, Ալէլուիա. Ու անոր ծուխը յաւիտեանս յաւիտենից կ'ելլէ:
4 Եւ քառասունչորս երէցները ու չորս կենդանիները իյնան ու երկրպագութիւն ընին Աստուծոյ՝ որ աթոռը կը նստի, ըսելով, Ամէն, Ալէլուիա:
5 Եւ աթոռէն ձայն մը ելաւ՝ ըսելով, Մեր Աստուծոյն օրհնութիւն տուէք՝ իր բոլոր ծառաները,
ու դուք որ իրմէն կը վախնաք՝ փոքրիկներն ու մե-
6 ծերը: Եւ լսեցի ինչպէս բազմութեան ձայնի պէս՝ ու
շատ ջուրերու ձայնի պէս, ու սաստիկ որոտումներու ձայնի պէս՝ որ կ'ըսէին, Ալէլուիա, Ինչու որ
[մեր] Ամենակալ Տէր Աստուածը թագաւորեց:
7 Խնդանք և ուրախանանք ու փառք տանք անոր,
Քանզի Գառնուկին հարսնիքը հասաւ, ու անոր
8 կինը ինքզինքը պատրաստեց: Եւ իրեն տրուեցաւ որ մաքուր ու լուսափայլ բեհեզ հագնի,
(Որ ան բեհեզը սուրբերուն արդարութիւնն է:)
9 Եւ ինծի ըսաւ, Գրէ՛. Երանելի են անոնք որ

ա Գլ. ժա. 15:
բ Գլ. գ. 11. ե. 10, 12. ժբ. 10:
գ Գլ. ժե. 3. ժզ. 7:
դ ե Օր. լբ. 43. Գլ. գ. 10. ժբ. 20:
է Եա. լգ. 10. Գլ. ժգ. 11. ժբ. 9, 18:
ը Գլ. գ. 4, 6, 10. ե. 14:
թ ա Պն. ժզ. 36. Նեեմ. ե. 13. ը. 6. Գլ. ե. 14:
ժ Սաղ. ճլգ. 1. ճլե. 1:
ի Գլ. ժա. 18. ի. 12:
ի Եզեկ. ա. 24. խգ. 2. Գլ. ժգ. 2:
լ Գլ. ժա. 15, 17. ժբ. 10. իա. 22:
խ Պատ. իբ. 2. իե. 10. ե Կոր. ժա. 2. Եփես. ե. 32. Գլ. իա. 2, 9:
ծ Սաղ. ճե. 13, 14. Եզեկ. ժգ. 10. Գլ. գ. 18:
կ Սաղ. ճլբ. 9:
հ Սաղ. իբ. 2, 3. Ղուկ. ժգ. 15, 16:

Գաղտնուկին հարսանեաց ընթրիքին կանչուած են • ու ինձի ըսաւ , Այնք են Աստուծոյ ճշմարիտ
10 խօսքերը : Ես ալ անոր ոտքերուն առջեւը ինկայ , որ անոր երկրպագութիւն ընեմ • ու ըսաւ ինձի , Զգուշացիր՝ ես մի՛ ըներ • ես քու եղբօրդ ու քու ծառայակիցդ եմ ու քու եղբայրներուդ , Աղօթք Յիսուսի վկայութիւնը ունին • Աստուծոյ երկրպագութիւն ըսէ • (Վասնզի որ Յիսուսի վկայութիւնը մարգարէութեան հոգին է :)
11 Ես տեսայ երկինքը բացուած • ահա մէկ ճերմակ ձի մը , ու անոր վրայ հեծնողը Հաւատարիմ ու Ճշմարիտ կ՚ըսուի • Ան արդարութեամբ դատաստան կը տեսնէ ու կը պատերազմի •
12 Ու անոր աչքերը կրակի բոցի պէս էր , ու անոր գլխուն վրայ շատ թագեր կար , ու Ան գրուած ա-նունն մը ունէր՝ որ մէկը չգիտեր , բայց միայն ինքը •
13 Ու արիւնով ներկուած հանդերձ մը հագեր էր •
14 Ու անոր անունը Ան Աստուծոյ կ՚ըսուի : Ու երկինքի մէջ եղող զօրքերը անոր ետեւէն կ՚երթային ճերմակ ձիերով , ճերմակ ու մաքուր բեհեզներ
15 հագած : Ու անոր բերնէն սրած սուր մը կ՚ելլէր , որ անով ազգերը զարնէ • ու ինքը երկաթէ գաւազանով պիտի հովուէ զանոնք , ու Ան կոխակալ Աստուծոյ սաստիկ բարկութեանը գինիին
16 հնձանը ինքը պիտի կոխէ : Ու Ան իր պատմուճանին

ՀԳԼ • իբ • 8 ։
ՅԴԿՈ • ժ • 26 ։ ԺԳ • 14 ։ ԳԼ • իբ • 9 ։
ՂԱ ՃՕՀ • ե • 10 ։ ԳԼ • ժբ • 17 ։
ՃԳԼ • ժե • 5 ։
ՄԳԼ • գ • 2 ։
ՅԳԼ • գ • 14 ։
ՆԵՍ • ժա • 4 ։
ՇԳԼ • ա • 14 ։ բ • 18 ։
ՈԳԼ • գ • 2 ։
ՉԳԼ • բ • 17 ։ ՀՅԲ 16 ։

ՊԵՍ • կգ • 2 , 3 ։
ԼՃՕՀ • ա • 1 ։ Ա ՃՕՀ • ե • 7 ։
ՐԳԼ • ԺԳ • 20 ։
ՍՄԱՍ • իբ • 3 ։ ԳԼ • գ • 4 ։ ե • 9 ։
ՀԵՍ • ժա • 4 ։ բ ԹԱՍ • բ • 8 ։ ԳԼ • ա • 16 ։ ՀՅԲ 21 ։
ՄԱՂ • բ • 9 ։ ԳԼ • բ • 27 ։ ԺԲ • 5 ։
ՐԵՍ • կգ • 8 ։ ԳԼ • ԺԳ • 19 , 20 ։
ՅՀՅԲ 12 ։

վրայ ու իր ազգին վրայ գրուած դիր մը ունէր ,
ԹԱԳԱՒՈՐՈՒ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ ԵՒ ՏԻՐՈՋ ՏԻՐԱՑՈՑ :
17 Ու մէկ հրեշտակ մը տեսայ՝ որ արեւին մէջը կայնած էր , ու մեծ ձայնով աղաղակեց երկինքի մէջ թռչող բոլոր թռչուններուն ըսելով , Եկէք՝
18 Աստուծոյ մեծ ընթրիքին ժողվուեցէք • Որ ուտէք թագաւորներուն մարմինները՝ ու հազարապետներուն մարմինները՝ զօրաւորներուն մարմինները՝ ու ձիերուն և անոնց վրայ հեծնողներուն մարմինները՝ ու ամէնուն մարմինները՝ թէ ազատներուն և թէ ծառաներուն , թէ պզտիկներուն և թէ մեծերուն :
19 Ես տեսայ գազանը ու երկրի թագաւորները ու անոնց զօրքերը մէկտեղ ժողվուած պատերազմ ընելու անոր հետ , որ ձիուն վրայ հեծեր էր , ու անոր զօրքերուն հետ :
20 Ու գազանը բռնուեցաւ , ու անոր հետ սուտ մարգարէն՝ որ անոր առջեւը նշաններ ըրաւ , որոնցմով մոլորցուց գազանին դրոշմը ընդունողները , և անոր պատկերին երկրպագութիւն ընողները • Երկուքն ալ ողջ ողջ ծծումբով վառուած կրակին լիճը ձգուեցան :
21 Ու ուրիշներն ալ սպանուեցան ձիուն վրայ հեծնողին սուրին , որ իր բերնէն կ՚ելլէր , Ու բոլոր թռչունները անոնց մարմիններէն կշտացան :

Ա Դան : բ • 47 ։ ա Տիմ • գ • 15 ։ ԳԼ • ժէ • 14 ։
ՀՀՅԲ 21 ։
ԸԵղնկ • լԹ • 17 ։
ԹԵղնկ • լԹ • 18 , 20 ։
ՊԳԼ • ԺԳ • 16 ։ ԺԷ • 13 , 14 ։
ՌԳԼ • ԺԳ • 13 , 14 ։

ՍԳԼ • ԺԳ • 12 , 15 ։
ՏԳԼ • Ի • 10 ։ Տհս Դան • Է • 11 ։
ՎԳԼ • ԺԳ • 10 ։ իա • 8 ։
ՒՀՅԲ 15 ։
ՓՀՅԲ 17 , 18 ։
ՔԳԼ • ԺԷ • 16 ։

ԳԼ • Ի

2 Սատանան հազար տարի կը կապուի : 6 Առաջին յարութիւնը : երանի՛ անոնց որ անոր մէջ բաժին ունին՝ : 7 Սատանան նորէն արձակուելով՝ գնաց ու Մագոգ կը ժողվէ : 9 Սատանան կը ձգուի կրակի ու ծծումբի ծովին մէջ : 12 Վերջին ընդհանուր յարութիւնը :

1 Եւ հրեշտակ մը տեսայ՝ որ երկինքէն կ՚իջնէր՝
՚ու անդունդին բանալին և մեծ շղթայ մը
2 ունէր իր ձեռքը. Բ Ու բռնեց վիշապը այսինքն
առջի օձը՝ որ Նաւատարկուն ու Սատանան է, և
3 կապեց զանիկայ հազար տարի. Ար անդունդը
ձգեց զանիկայ՝ և գոցեց Ի՚ու վրայէն կնքեց, Ո՚որ
ալ չմոլորցնէ ազգերը՝ մինչև որ հազար տարին
լմննայ, և անկէ ետքը պէտք է որ արձակուի անի-
կայ քիչ մը ժամանակ:
4 Ե Եւ աթոռներ տեսայ, ու նստան անոնց վրայ.
և անոնց գատաստանութիւն տրուեցաւ. Նաև
Ե Յիսուսի վկայութեանը համար ու Աստուծոյ
խօսքին համար գլխատուածներուն հոգիները պե-
ռայ, ըև անոնք որ Երկրպագութիւն չըրին գա-
զանին՝ ո՛չ ալ անոր պատկերին, Ի՚ու ոմանք դրոշ-
մ մը իրենց ճակատներուն վրայ ու իրենց ձեռքին վրայ
չընդունեցին. և ապրեցան՝ Ի՚ու Քրիստոսի հետ
5 հազար տարի թագաւորեցին: Եւ ուրիշ մեռե-
ղները չապրեցան մինչև որ հազար տարին կատա-
6 րուեցաւ. ասիկայ է առջի յարութիւնը: Երա-
նելի և սուրբ է ան որ առջի յարութեանը մէջ
բաժին ունի. Ի սոսկ վրայ երկրորդ մահը իշխա-
նութիւն չունի, Ա հապա անոնք Աստուծոյ և
Քրիստոսի քահանաները պիտի ըլլան, Ի՚ու անոր
հետ հազար տարի պիտի թագաւորեն:
7 Եւ հազար տարին լմննալուն՝ պիտի արձակուի
Ի Սատանան իր բանտէն. և Ի պիտի ելլէ ու մոլորե-

՚ ԳԼ. ա. 18։ թ. 1։
Բ ԳԼ. ժը. 9։ Տիս բ Պետ. բ. 4։ Յուդ. 6։
Գ Դան. գ. 17։
Դ ԳԼ. ժգ. 14, 16։ Հմր 7։
Ե Դան. է. 9, 22, 27։ Սաա. ժԲ. 28։ Ղռ. իբ. 30։
Զ ա Կոր. գ. 2, 3։
Է ԳԼ. գ. 9։
Ը ԳԼ. ժգ. 12։
Թ ԳԼ. ժգ. 15, 16։
Ժ Հռով. ը. 17։ բ Տիմ. բ. 12։ ԳԼ. է. 10։
ԺԱ ԳԼ. բ. 11։ իա. 8։
ԺԲ Եփ. կա. 6։ ա Պետ. բ. 9։ ԳԼ. ա. 6։ է. 10։
ԺԳ Հմր 4։
ԺԴ Հմր 2։
ԺԵ Հմր 3, 9։

ցընէ երկրի չորս անկիւնները երկրի ազգերը՝ Գոգը
ու Մագոգը, Ե որ զանոնք պատերազմի ժողվէ, ո-
8 րոնց համրանքը ծովուս աւազին չափ է: Ը Ու երկրի
ընդարձակութեանը մէջ ելան, և սուրբերուն բա-
նակը ու սիրելի քաղաքը չորս կողմին պատեցին:
9 Եւ երկինքէն Աստուծմէ կրակ իջաւ ու ապառնց
զանոնք. Թ և բանսարկուն որ անոնք մոլորցուց,
ձգուեցաւ կրակի ու ծծումբի լիճին մէջ, Ժ ուր որ
10 էր գազանը, Եև սուտ մարգարէն. Ի ու պիտի չար-
չարուին յորեկ ու գիշեր յաւիտեանս յաւիտենից:
11 Եւ մեծ ճերմակ աթոռ մը տեսայ, ու անոր
վրայ մեկը նստած, Ա որուն երեսէն երկիրը ու
երկինքը փախան, Ը և տեղ չգտնուեցաւ ա-
12 նոնց: Ի Եւ տեսայ պզտիկ ու մեծ մեռելները՝ որ
Աստուծոյ առջևը կայնած էին. Ու գիրքերը բա-
ցուեցան, Ժև ուրիշ գիրք մը բացուեցաւ՝ այս-
ինքն կենացՁ գիրքը. և գիրքերուն մէջը գրուածնե-
րէն մեռելները դատուեցան Ը իրենց գործքերուն
13 համեմատ: Եև ծովը իր մէջի մեռելները տուաւ,
՚ու մահը և դժոխքը իրենց մէջի մեռելները
տուին. ՚ու ամէն մէկը իրենց գործքերուն համե-
14 մատ դատուեցան: Ը Եւ մահը ու դժոխքը կրա-
կի լիճին մէջը ձգուեցան. Ժ ասիկայ է երկրորդ մա-
15 հը: Եև ով որ կենաց գիրքին մէջը գրուած չգըտ-
նուեցաւ, Ը կրակի լիճին մէջը ձգուեցաւ:

Ը Եզեկ. լը. 2։ լԹ. 1։
Ժ ԳԼ. ժգ. 14։
ԺԱ Ես. ը. 8։ Եզեկ. լը. 9, 16։
Ձ Հմր 7։
Ի ԳԼ. ժԹ. 20։
Ժ ԳԼ. ժգ. 10, 11։
ԺԲ Պետ. գ. 7, 10, 11։ ԳԼ. իա. 1։
ԺԳ Դան. բ. 35։
ԺԴ ԳԼ. ժԹ. 5։
ԺԵ Դան. է. 10։
ԺԶ Սաղ. կԹ. 28։ Դան. ժբ. 1։ Փիլ. գ. 3։ ԳԼ. գ. 5։ ժգ. 8։ իա. 27։
Ձ Երեմ. ժէ. 10։ լբ. 19։ Սաա. ժգ. 27։ Հռով. բ. 6։ ԳԼ. բ. 23։ իբ. 12։ Հմր 13։
ԻԱ ԳԼ. գ. 8։
ԻԲ Հմր 12։
ԻԳ ա Կոր. ժե. 26, 54, 55։
ԻԴ Հմր 6։ ԳԼ. իա. 8։
ԻԵ ԳԼ. ժԹ. 20։

ԳԼՈՒԽ ԻԸ

1 Նոր երկինքը ու նոր երկիրը : 10 Երկնային Երուսաղէմին տեսիլքը ու անոր սարբադրութիւնը : 23 Անոր մէջ արեւի կարօտութիւն չկայ , որովհետեւ Աստուծոյ փառքը անոր լոյսն է : 24 Երկրի թագաւորները իրենց հարստութիւնները անոր կը բերեն :

1 ՚Եւ նոր երկինք մը ու նոր երկիր մը տեսայ . ք ինչու որ առջի երկինքը ու առջի երկիրը
2 անցաւ՝ ու ալ ծով չկար : ֆ Եւ սուրբ քաղաքը նոր Երուսաղէմը տեսայ՝ որ երկինքէն Աստուծմէ կ՚իջնէր , ը իր երկանը հանար զարդարուած հարսի
3 մը պէս պատրաստուած : ՚Ու երկինքէն մեծ ձայն մը լսեցի՝ որ կ՚ըսէր , ԻՆՀա Աստուծոյ խորանը մարդոց մէջը , ու անոնք անոր ժողովրդը պիտի ըլլան , և Աստուած ինքը անոնց հետը պիտի ըլլայ ՚Իրէն
4 անոնց Աստուածը : Եւ Ը ինքը անոնց աչքերէն բոլոր արցունքները պիտի սրբէ , ի ու ալ մահ պիտի չըլլայ , ը ոչ սուգ և ոչ աղաղակ և ոչ ցաւ պիտի ըլլայ ասկէ հետէ . ինչու որ առջի բաները
5 անցան : ք Եւ ան որ աթոռին վրայ կը նստէր , ըսաւ՝ , ԻՀա ամէն բաները նոր կ՚ընեմ . ու ըսաւ ինծի , Գրէ . է ինչու որ ասոնք խօսքերը ՃշմԱ-
6 րիտ ու հաւատարիմ են : ՚Նաեւ ըսաւ ինծի , ԼՐացաւ . ք ես եմ Ալֆա ու Օմէգա՝ սկիզբը ու վերջը . ֆ ես ծարաւին ձրի պիտի տամ կենաց ջուրը

ա Ես . կե . 17 : կզ . 22 : բ Պետ . գ . 13 :
ք ԳԼ . ի . 11 :
գ Ես . ծբ . 1 : Գաղ . դ . 26 : Եբր . ժա . 10 : ժբ . 22 : ժգ . 14 : ԳԼ . գ . 12 : ՀՄր 10 :
դ Ես . ծգ . 5 : կա . 10 : բ Կոր . ժա . 2 :
ե Ղե . իզ . 11 , 12 : Եզեկ . խգ . 7 : բ Կոր . գ . 16 : ԳԼ . է . 15 :
զ Ես . իե . 8 : ԳԼ . է . 17 :
է Ա Կոր . ժե . 26 , 54 : ԳԼ . ի . 14 :
ը Ես . լե . 10 : կա . 3 : կե . 19 :
թ ԳԼ . գ . 2 , 9 : և . 1 : ի . 11 :
ժ Ես . խգ . 19 : բ Կոր . և . 17 :
ի ԳԼ . ժԹ . 9 :
լ ԳԼ . ժգ . 17 :
խ ԳԼ . ա . 8 : իբ . 18 :
ծ Ես . ժբ . 3 : ծե . 1 : ՃՀ . գ . 10 , 14 : է . 37 : ԳԼ . իբ . 17 :

7 բին ազատութիւն : Ան որ կը յաղթէ , *ամէն բաները պիտի ժառանգէ . և ես անոր Աստուած պիտի
8 ըլլամ , ան ալ ինծի որդի պիտի ըլլայ : ՚Իայց վախկոտներուն ու անհաւատներուն և պիղծերուն ու մարդասպաններուն ու պոռնիկներուն և կախարդներուն ու կուապաշտներուն և բոլոր ստախօսներուն բաժինը ՚ի կրակով ու ծծումբով վառած լիճին մէջը պիտի ըլլայ , որ է երկրորդ մահը :
9 ՚Ես եօթը վերջին հարուածներով լեցուն եօթը սկաւառակները ունեցող եօթը հրեշտակներէն մէկը ինծի եկաւ , և հետս խօսեցաւ ու ըսաւ , ՚Եկէ՛ը
10 ցուցընեմ քեզի հարսը՝ Գառնուկին կնիկը : ՚Ես հոգիով մէկ մեծ ու բարձր լեռան մը վրայ տարաւ ինծի , և ցուցուց ինծի սուրբ Երուսաղէմ քաղա-
11 քը , որ երկինքէն Աստուծմէ կ՚իջնէր . ՚Ու Աստուծոյ փառքը ունէր . և անոր լուսաւորութիւնը խիստ պատուական քարի նման էր , աննշանակի երե-
12 սոյթով յասպիս քարի պէս : Եւ անոր պարիսպը մեծ ու բարձր էր , Ը և տասներկու դռներ ունէր , ու դռներուն վրայ տասներկու հրեշտակներ կային , և թ անուններ վրայ անունները գրուած էր՝ այսինքն Իսրայէլի որդւոցը տասներկու ցեղերուն անուն-
13 ները : ՚Արեւելեան կողմէն երեք դուռ , ու հիւսիսային կողմէն երեք դուռ , և հարաւային կողմէն երեք դուռ , ու արեւմտեան կողմէն երեք դուռ :
14 Եւ քաղաքին պարիսպը տասներկու հիմեր ունէր , Ը ու անոնց վրայ՝ Գառնուկին տասներկու առա-

* Որ՝ ասա
ե Ջաք . բ . 8 : Եբր . բ . 10 :
զ ա Կոր . գ . 9 , 10 : Գաղ . ե . 19 , 20 , 21 : Եփես . ե . 5 : ա Տիմ . ա . 9 : Եբր . ժբ . 14 : իբ . 15 :
է ԳԼ . ի . 14 , 15 :
Ը ԳԼ . ժե . 1 , 6 , 7 :
ժ ԳԼ . ժբ . 7 : Հմր 2 :
ի ԳԼ . ա . 10 : ժե . 3 :
լ Եզեկ . խբ : Հմր 2 : ՚
խ ԳԼ . իբ . 5 : Հմր 23 :
ծ Եզեկ . խբ . 31—34 :
կ Եզեկ . խբ . 31—34 :
ձ Ատա . ժգ . 18 : Գաղ . բ . 9 : Եփես . բ . 20 :

քեաշ[ներուն [տասուներկու] անունները ջրոսաք կը ։
15 Ու իմ հետս խօսողը հնձողը ոսկիէ եղէգ մը ուներ , որ անով չափը կ'առնէր ։ Ու ըսաւ ինծի . Ելիր , չափէ Աստուծոյ տաճարը եւ զոհասեղանը եւ զանոնք որ հոն կը պաշտեն ։
16 Բայց գաւիթը որ տաճարէն դուրսն է , զայն ձգէ ու չափելու մի՛ մտներ , վասն զի հեթանոսներուն տրուած է , եւ անոնք սուրբ քաղաքը քառասուներկու ամիս պիտի կոխկռտեն ։
17 Ու տասներկու հոգիներուս , որ մարգարէութիւն պիտի ընեն , հագուած քուրայով , ես պիտի տամ զօրութիւն ։
18 Ասոնք են երկու ձիթենիները եւ երկու մոմակալները , որ կը կենան երկրի Տիրոջ առջեւ ։
19 Եթէ մէկը զանոնք կամենայ վնասել , կրակ կելլէ անոնց բերնէն եւ կը կլլէ անոնց թշնամիները ։ Եթէ մէկը զանոնք կամենայ վնասել , անպատճառ այսպէս պիտի սպանուի ։
20 Անոնք իշխանութիւն ունին երկինքը գոցելու , որպէսզի անձրեւ չգայ անոնց մարգարէութեան օրերուն ։ Ունին նաեւ իշխանութիւն ջուրերը արիւն դարձնելու եւ աշխարհը ամէն տեսակ հարուածներով զարնելու , որքան ատեն որ կամենան ։
21 Երբ վկայութիւնը լրացուցած ըլլան , գազանը որ անդունդէն պիտի ելլէ , անոնց դէմ պատերազմ պիտի մղէ , զանոնք պիտի յաղթէ եւ պիտի սպաննէ ։
22 Անոնց դիակները մեծ քաղաքին հրապարակին մէջ պիտի մնան , որ հոգեւորապէս կը կոչուի Սոդոմ եւ Եգիպտոս , ուր նաեւ անոնց Տէրը խաչուեցաւ ։
23 Ժողովուրդներէ , ցեղերէ , լեզուներէ եւ ազգերէ մարդիկ երեք օր ու կէս պիտի նային անոնց դիակներուն եւ չեն թողուր որ անոնց դիակները դրուին գերեզմանի մէջ ։
24 Երկրի վրայ բնակողները պիտի ուրախանան անոնց վրայ եւ պիտի ցնծան , եւ իրարու նուէրներ պիտի ղրկեն , որովհետեւ այս երկու մարգարէները երկրի վրայ բնակողներուն տանջանք պատճառած էին ։
25 Բայց երեք օր ու կէսէն Աստուծմէ կեանքի հոգի մտաւ անոնց մէջ , ու ոտքի ելան , եւ մեծ վախ մտաւ անոնց տեսնողներուն ։
26 Ու լսեցի մեծ ձայն մը որ երկնքէն կ'ըսէր անոնց . Ելէք հոս վեր : Ու ամպով երկինք համբարձան անոնց թշնամիներուն աչքերուն առջեւ ։
27 Նոյն ժամուն մեծ երկրաշարժ մը եղաւ , եւ քաղաքին տասներորդ մասը փլաւ , եւ երկրաշարժին մէջ եօթը հազար մարդ մեռան , եւ մնացեալները վախցան եւ փառք տուին երկնքի Աստուծոյ ։
28 Երկրորդ վայը անցաւ . ահա երրորդ վայը շուտով կու գայ ։
29 Եւ եօթներորդ հրեշտակը հնչեցուց իր փողը , եւ երկինքի մէջ մեծ ձայներ եղան , որ կ'ըսէին . Այս աշխարհի թագաւորութիւնը մեր Տէրոջ եւ անոր Օծեալին թագաւորութիւնը եղաւ , եւ անիկա պիտի թագաւորէ յաւիտեանս յաւիտենից ։
30 Եւ քսան եւ չորս երէցները որ իրենց աթոռներուն վրայ նստած էին Աստուծոյ առջեւ , երեսի վրայ ինկան եւ երկրպագութիւն ըրին Աստուծոյ ,
31 ըսելով . Քեզի կը գոհանանք , Տէր Աստուած Ամենակալ , որ կաս եւ որ էիր , վասն զի քու մեծ զօրութիւնդ առիր եւ թագաւորեցիր ։
32 Ազգերը բարկացան , եւ քու բարկութիւնդ եկաւ , եւ մեռելներուն դատաստանի ժամանակը հասաւ , որ տաս քու ծառաներուդ մարգարէներուն վարձքը , եւ սուրբերուն եւ քու անունդ վախցողներուն վարձքը , փոքրերուն եւ մեծերուն , եւ երկրի կործանողները կորսնցնես ։
33 Եւ Աստուծոյ տաճարը երկինքի մէջ բացուեցաւ , եւ անոր տաճարին մէջ անոր ուխտին տապանակը երեւցաւ , եւ կայծակներ , ձայներ , որոտումներ , երկրաշարժ եւ մեծ կարկուտ եղաւ ։

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ԻԲ 839

12 1 Երկինքի մէջ մեծ նշան մը երեւցաւ , կինը արեւով զգեցեալ , եւ լուսինը անոր ոտքերուն տակ , եւ տասներկու աստղերէ պսակ մը անոր գլխուն վրայ ։
2 Ու յղի էր , եւ ծննդաբերութեան համար ցաւերու մէջ էր , եւ կը գոչէր ։
3 Ու երկինքի մէջ ուրիշ նշան մը երեւցաւ , եւ ահա մեծ կարմիր վիշապ մը , որ եօթը գլուխ եւ տասը եղջիւր ունէր , եւ գլուխներուն վրայ եօթը թագ ։
4 Եւ անոր պոչը երկնքի աստղերուն երրորդ մասը կը քաշէր եւ զանոնք երկրի վրայ կը նետէր ։ Եւ վիշապը կինոջ առջեւ կեցաւ որ պիտի ծնանի , որպէսզի երբ ծնանի անոր զաւակը կլլէ ։
5 Ու ինք արու զաւակ մը ծնաւ , որ երկաթէ գաւազանով պիտի հովուէ բոլոր ազգերը ։ Եւ անոր զաւակը առ Աստուած եւ անոր գահին վրայ փոխադրուեցաւ ։
6 Եւ կինը անապատ փախաւ , ուր Աստուծմէ պատրաստուած տեղ մը ունէր , որպէսզի հոն հազար երկու հարիւր վաթսուն օր զինք սնուցանեն ։
7 Ու երկինքի մէջ պատերազմ եղաւ . Միքայէլ եւ անոր հրեշտակները վիշապին դէմ պատերազմեցան , եւ վիշապն ու անոր հրեշտակները պատերազմեցան ,
8 բայց չյաղթեցին , եւ այլեւս երկինքի մէջ անոնց համար տեղ չգտնուեցաւ ։
9 Ու մեծ վիշապը ձգուեցաւ , այն հին օձը , որ կը կոչուի Սատանայ եւ Սատանայ , որ ամբողջ աշխարհը կը մոլորեցնէ , ձգուեցաւ երկրի վրայ , եւ անոր հրեշտակները անոր հետ ձգուեցան ։
10 Ու լսեցի մեծ ձայն մը երկինքի մէջ որ կ'ըսէր . Հիմա եղաւ մեր Աստուծոյ փրկութիւնը եւ զօրութիւնը եւ թագաւորութիւնը , եւ անոր Օծեալին իշխանութիւնը , վասն զի մեր եղբայրներուն մեղադրողը ձգուեցաւ , որ անոնց դէմ ցերեկ ու գիշեր կը մեղադրէր Աստուծոյ առջեւ ։
11 Եւ անոնք զանիկա յաղթեցին Գառնուկին արեամբը եւ իրենց վկայութեան խօսքովը , եւ մինչեւ մեռնելու չափ իրենց անձերը չսիրեցին ։
12 Ասոր համար ուրախացէք , երկինքներ , եւ անոնք որ անոնց մէջ կը բնակիք ։ Վա՜յ երկրին եւ ծովուն , վասն զի սատանան ձեր վրայ իջաւ , մեծ բարկութեամբ լեցուն , գիտնալով որ ժամանակ մը միայն ունի ։
13 Երբ վիշապը տեսաւ թէ ձգուեցաւ երկրի վրայ , հալածեց կինը որ արու զաւակը ծնած էր ։
14 Եւ կնոջ տրուեցան արծուոյ երկու մեծ թեւերը , որպէսզի անապատ թռչի իր տեղը , ուր անկից հեռու , օձին երեսէն , մէկ ժամանակ , երկու ժամանակ եւ կէս ժամանակ պիտի սնուցանուի ։
15 Եւ օձը իր բերնէն ջուր ետեւէ կնոջ հոսեցուց իբրեւ գետ , որպէսզի զայն գետով տարուելու պատճառէ ։
16 Բայց երկիրը կնոջ օգնեց , եւ երկիրը իր բերանը բացաւ եւ կլլեց այն գետը որ վիշապը իր բերնէն հոսեցուցած էր ։
17 Վիշապը կնոջ վրայ բարկացաւ , եւ գնաց պատերազմելու անոր միւս զաւակներուն դէմ , որոնք Աստուծոյ պատուիրանները կը պահեն եւ Յիսուսի վկայութիւնը ունին ։
18 Ու կեցաւ ծովեզերքի աւազին վրայ ։

ա Եզեկ . խ . 3 ; Զաք . բ . 1 ; Դն . ժա . 1 ։
բ Ես . ծդ . 11 ։
գ Դն . իբ . 2 ։
դ Ես . կ . 8 ։
ե Ես . իդ . 23 ; կ . 19 , 20 ; Դն . իբ . 5 ; Հմր 11 ։
զ Ես . կ . 3 , 5 , 11 ; կդ . 12 ։
է Ես . կ . 11 ։
ը Ես . կ . 20 ; Զաք . ժդ . 7 ; Դն . իբ . 5 ։
թ Հմր 24 ։
ժ Ես . լե . 8 ; ծբ . 1 ; կ . 21 ; Ցովել . գ . 17 ; Դն . իբ . 14 , 15 ։
ի Փիլ . գ . 3 ; Դն . գ . 5 , ժդ . 8 ; ի . 12 ։
լ Եզեկ . խ . 1 ; Զաք . ժդ . 8 ։
խ Եզեկ . խէ . 12 ; Դն . իա . 21 ։
ծ Ես . բ . 9 ; Դն . բ . 7 ։
կ Դն . իա . 24 ։
հ Զաք . ժդ . 11 ։
ձ Եզեկ . խը . 35 ։
ղ Ատ . է . 8 ; ա Կոր . ժդ . 12 ; ա Ցօհ . գ . 2 ։
մ Դն . գ . 12 ; ժդ . 1 ։
յ Դն . իա . 23 , 25 ։

և ձրագ ու արեւու լոյս պէտք չէ • ֊քանզի Տէր Աստուած պիտի լուսաւորէ զանոնք՝ և յաւիտեանս յաւիտենից պիտի թագաւորեն ։

6 Նա ըսաւ ինծի՝ Ա Այս խօսքերը հաւատարիմ են ու ճշմարիտ • և * սուրբ մարգարէներուն Տէր Աստուածը է իր հրեշտակը խրկեց՝ իր ծառաներուն
7 ցուցընելու ինչ որ շուտով պէտք է ըլլալ ։ ֊Ահա ես շուտով կու գամ • Երանի անոր՝ որ կը պահէ այս գրքիս մարգարէութեան խօսքերը ։

8 Ես ես Յովհաննէս լսեցի ու տեսայ այս բաները • և երբ լսեցի ու տեսայ , ‡ինկայ որ երկրպագութիւն ընեմ այն հրեշտակին ոտքերուն առջեւ՝
9 որ այս բաները ինծի կը ցուցընէր ։ Նա ըսաւ ինծի , ՝Ո՛ւշացիր՝ մի՛ ընէր • ինչու որ ես քու կին ու քու եղբայրներուդ՝ մարգարէներուն և այս գրքիս խօսքերը պահողներուն ծառայակիցն եմ •
10 Աստուծոյ երկրպագութիւն ըրէ ։ Նա ըսաւ ինծի՝ Այս գրքիս մարգարէութեան խօսքերը մի՛ կնքեր ,
11 ֊ինչու որ ժամանակը մօտ է ։ ՛Ան որ անիրաւութիւն կ'ընէ՝ ալ անիրաւութիւն թող ընէ , ու ան որ աղտոտ է՝ ալ աղտոտ ըլլայ , և ան որ արդար է՝ ալ արդար ըլլայ , ու ան որ սուրբ է՝ ալ սուրբ
12 ըլլայ ։ ՛Ահա ես շուտով կու գամ , ‡և իմ վարձքս իմ հետս է՝ ‡ամէն մէկուն իր գործքին
13 համեմատ հատուցանելու ։ ֊Ես եմ Ալֆա և

֊ Սաղ • լզ • 9 ։ ֊գ • 11 ։
է Դան • է • 27 ։ Հռով • ը • 17 ։ բ Տիմ • բ • 12 ։ ԳԼ • գ • 21 ։
Ը ԳԼ • ժբ • 9 ։ իա • 5 ։
* Ո՛նէն՝ մարգարէից՝ հոգիներուն
Թ ԳԼ • ա • 1 ։
Ժ ԳԼ • գ • 11 ։ Հմ 10 , 12 , 20 ։
ԺԱ ԳԼ • ա • 3 ։
ԺԲ ԳԼ • ժԹ • 10 ։
ԺԳ ԳԼ • ժԹ • 10 ։
ԺԴ Դան • ը • 26 ։ ժբ • 4 , 9 ։ ԳԼ • ժ • 4 ։
ԺԵ ԳԼ • ա • 3 ։
ԺԶ Եզեկ • դ • 27 ։ Դան • ժբ • 10 ։ բ Տիմ • գ • 13 ։
ԺԷ Հմ 7 ։
ԺԸ Նա • խ • 10 ։ կբ • 11 ։
ԺԹ Հռով • բ • 6 ։ ժգ • 12 ։ ԳԼ • ի • 12 ։
Ի Ես • իա • 4 ։ խգ • 6 ։ խը • 12 ։ ԳԼ • ա • 8 , 11 ։ իա • 6 ։

Օմեղա՝ Աստուածը ու Վերջինը՝ Սկիզբը և Վախ-
14 ճանը ։ Երանելի են անոնք որ անոր պատուիրանքները կը կատարեն , ‡որ իշխանութիւն ունենան կենաց ծառին վրայ , և դռներէն ներս քա-
15 ղաքը մտնեն ։ ֊Բայց դուրս պիտի ‡մնան ֊շուները ու կախարդները և պոռնիկները ու սպանութիւն ընողները և կռապաշտները ու ան ամէնը որ ստութիւն կը սիրէ և կ'ընէ ։
16 Ես Յիսուս իմ հրեշտակս խրկեցի՝ ան բաները ձեզի վկայելու եկեղեցիներուն * մէջ • ֊Ես Դաւիթի արմատը ու ցեղն եմ , ‡ու առաւօտեան պայ-
17 ծառ աստղը ։ Նա Հոգին ‡ու հարսը կ'ըսեն , Եկիր • և ան որ կը լսէ՝ թող ըսէ , Եկիր • ֊ու ան որ ծարաւ է՝ թող գայ , ու ան որ կ'ուզէ՝ կենաց ջուրը ձրի առնէ ։
18 Ես կը վկայեմ ամէնուն՝ որ այս գրքիս մարգարէութեան խօսքերը կը լսէ • ‡թէ որ մէկը աստուց վրայ բան մը աւելցնէ , Աստուած ալ անոր վրայ պիտի աւելցնէ ան հարուածները որ այս գրքիս
19 մէջը գրուած են ։ Նա թէ որ մէկը այս մարգարէութեան գրքին խօսքերէն բան մը պակսեցնէ , ‡Աստուած ալ անոր բաժինը պիտի պակսեցնէ կենաց գրքէն ‡և սուրբ քաղաքէն՝ որ այս գրքիս
20 մէջը գրուած են ։ Ան բաներուն վկայութիւնը ստուղը կ'ըսէ ‡ , Այո , ‡շուտով կու գամ ես ։

Դան • ժբ • 12 ։ ա Ցօհ • գ • 24 ։
Հմ 2 ։ ԳԼ • բ • 7 ։
ԳԼ • իա • 27 ։
ա Կոր • չ • 9 , 10 ։ Գաղ • ե • 19 , 20 , 21 ։ Կող • գ • 6 ։ ԳԼ • ի • 20 , 21 ։ իա • 8 ։
Փիլ • գ • 2 ։
ԳԼ • ա • 1 ։
* Կամ վասով •
ԳԼ • ե • 5 ։
Թուղ • իգ • 17 ։ Զաք • չ • 12 ։ բ Պետ • ա • 19 ։ ԳԼ • բ • 28 ։
ԳԼ • իա • 2 , 9 ։
Ես • ծե • 1 ։ Ցօհ • է • 37 ։ ԳԼ • իա • 6 ։
բ Օր • գ • 2 ։ ժբ • 32 ։ Առակ • Լ • 6 ։
Եզ • ի • 33 ։ Սաղ • կի • 28 ։ ԳԼ • գ • 5 ։ ժգ • 8 ։
ԳԼ • իա • 2 ։
Հմ 12 ։

21 — Ամէն, Բ եկիւբ, Տէր Յիսուս ։ Ա՛ր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր ամէնուն հետ ըլլայ ։ Ամէն ։

— Յօհ. ի՝ա. 25 ։
Բ Բ Տիմ. գ. 8 ։

։ Հռոմ. ժգ. 20, 24 ։ բ Թես ։ գ. 18 ։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. Библиотека
ՀԱՍՌ-ԱՌՋ. ՍՍՀ
Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆ.ՎԱՆ.

1677

<< Ազգային գրադարան
NL0028518

II (15)
10

1677